This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Library of

Princeton University.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Opuſcula

MYTHOLOGICA, ETHICA ET PHYSICA.

GRÆCE & LATINE.

COLLEGE LIBRARY

Palæphatus,
Heraclitus,
Anonymus,
Phurnutus,

Demophilus,
Democrates,
Secundus,

Salluſtius,
Ocellus Lucanus,
Timæus Locrus.

Sextius Pythagoricus,
Theophraſti Characteres,
Pythagoricorum Fragmenta.

Heliodori Lariſſæi Optica.

CANTABRIGIÆ,
Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi:
Impenſis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1671.

Digitized by Google

Digitized by Google

Ad Lectorem
PRÆFATIO.

DE Scriptoribus his, quos tibi, L. B. in hac Editione repræsentamus, pauca admodum mihi dicenda restant; quoniam eorum maxima pars suis notitiis *&* testimoniis *(cuique à fronte præfixis) abundè innotescere possit. Accuratè de* Palæphato *disputavit* Ger. Vossius; *de* Heraclito, *ut potuit,* Allatius, *qui eum primus edidit.* Heraclitus, *inquit,* scriptor est antiquæ notæ; sed inter tot ejusdem nominis Scriptores, quisnam ille fuerit, expiscari alius fortunatiùs poterit. Non nemo hunc eundem ac Heraclitum illum esse existimabit, cujus elegantissimus atque optimus de Homericis Allegoriis liber legitur, quem alii sub Heraclidis Pontici nomine, sed falsò, evulgârunt. *Existimaret etiam non nemo ad* Heraclidem Ponticum *hoc opusculum pertinere. Scripsit* Heraclides ille περὶ τῶν ἐν ᾅδου, *ut testatur in ejus vitâ* Laertius; *vides id in hoc* nostro *esse caput* 13. *Accedit, quòd ex* Photio *discimus* Agatharchidem Cnidium *nonnullos hujusce philosophi libros in Epitomen redegisse. Ferunt, inquit* Photius *tmem.* 214, Agatharchidem ἐκλογὰς συντάξαι περὶ τῆς πρὸς φίλους [*non* προσφιλοῦς, *ut* Schottus,] ὁμιλίας· *docet autem* Laertius Heraclidis *id fuisse opus.* ἔστι δὲ αὐτῷ καὶ μεσότης τις ὁμιλητικὴ φιλοσόφων τε καὶ στρατηγικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους διαλεγομένων; *idem quoque scriptum* Suidas, *in* λέγαι, *videtur intellexisse. Pergit* Photius *de* A-

48593
Digitized by Google

gatharchide, καὶ πάλιν ἄλλῳ βιβλίῳ τῶν συγγεγραφότων περὶ συναγωγῆς θαυμασίων------ἀνέμων, ἐκλογάς τε ἱστορικῶν συντάξαι. *Itidem ex eadem* Laertio *constat* Heraclidem *scripsisse* ἱστορικάς; *credo equidem* θαυμάσια, *quoniam de lacu quodam mirifico apud* Sauromatas *allegatur in eo libello* Sotionis, *qui est inter* Aristotelis opera, περὶ ὑδάτων καὶ κρηνῶν παραδοξολογουμένων. *Addo, plurimas fabulosas historias* Agatharchidem *complexum esse in suo quodam, apud* Photium, *libro, quæ in hoc nostro comparent. Ut mihi à vero non abhorrere videatur, libellum hunc ortum quidem esse ex* Agatharchidis Eclogis *sive* Epitomis, *retinuisse tamen* Heraclidis *nomen, qui primus erat ejus pater. Fidem fuisse fatum dixerim eorum librorum, quos* περὶ πολιτειῶν *fecit noster* Heraclides, *quorum jam tenue adeò compendium sub ejus nomine circumfertur. Sed* Eustath. *in* Odyss. p. 1859, Heraclitum *quendam in hoc argumento agnoscit; Membranæ quoque* [*ut etiam in lib. de* Alleg. Hom.] *idem nomen exhibuêre. De totâ ergo hâc de re amplius deliberandum.*

Subjunximus his Anonymum. *idem enim argumentum. Quisquis is est, debès* Allatio, *quâ ex* Vaticana Bibliotheca *emisit.*

Phurnutus, *uti ferè dicitur, prodiit primò* Aldi *typis, deinde* Oporini. Aldus *(ut erat summâ in scriptis codd. exprimendis fide) vocat eum in fronte* Phurnutum, *in calce libri* Cornutum. *Similis est* Oxonienſium *MSS*rum *hâc in re incertitudo; eorum tamen, quantùm conjicio, antiquissimus, consenti-*

ente

Digitized by Google

ente quoque Vaticano, *inscriptionem operis sic apertè concipit*, Κυρνούτου ἐπιδρομὴ τῶν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν θεωρίαν παραδιδομένων; *quo modo &* Diocles Magnesius *suum opus* ἐπιδρομὴν φιλοσόφων *inscripsisse fertur. De* Cornuto *igitur*, τίς; πόθεν ἐστ' ἀνδρῶν; ποῦ οἱ πόλις; *deinceps disquiramus.*

Romæ *sub* Nerone *claruit* Annæus Cornutus, *domo* Græcus, *sectâ* Stoicus: *habuit in Philosophia auditores* Claudium Agaternum *medicum* Lacedæmonium, Petronium Aristocratem Magnesium, Annæum Lucanum, *&* A. Persium. *Ait* Dio *historicus illum* Cornutum εὐδοκιμῆσαι τότε ἐπὶ παιδείᾳ, *non solâ ergo Philosophiâ.* Suetonius *auctor est, fuisse tragicum poëtam; ut videri possit ad* Medeam *scribendam impulisse* Lucanum: *eundem* Fulgentius *ut Satyricum laudat;* Persius *quoque in* 5ª *ad Satyras componendas se* Cornuti *auctoritate accessisse profitetur. Summum fuisse criticum facit id, ut credam, quòd* Nero *ejus censuræ quoddam suum poema permisit. Hujus poematis vitia cùm ille more suo, hoc est,* Stoico, *liberiùs traduceret, exulare coactus est.* Adiêre Plautum [*tunc exulantem*] doctores sapientiæ Coeranus Græci generis, Musonius Thusci. *Verba sunt* Taciti. *Nescitur* Coeranus *ille.* Soranus *amicitiam coluit cum* Plauto; *&* Vocabula *parùm discrepant; sed* Soranum *fuisse doctorem sapientiæ, aut Græci generis non constat. Lego igitur in eo loco,* Cornutus, *quem, testibus* Dione *&* Eusebio, *intelligimus tunc temporis exulâsse.* Cornutum *hunc multa reliquisse Philosophiæ suæ monumenta docet nos, qui* Persii *vitam*

Digitized by Google

conscripsit. Ea philosophica scripta (nam de cæteris infrà dicam) Porphyrius *designabat, cùm de* Origene *nostro diceret,* ἐχρήσατο δὲ Χαιρήμονος τοῦ στωϊκοῦ καὶ Κουρνούτου βιβλίοις, παρ' ὧν τὸν μεταληπτικὸν τῶν παρ' Ἕλλησι μυστηρίων τρόπον ἔγνω. *Occurrunt hæc apud* Eusebium *Hist. Eccl. l. 6. c. 19, Et* Suidam *V.* Ὠριγένης. *Eundem* Cornutum *intellexit* Hieronymus *Epistolâ ad* Magnum; Origenes decem scripsit Stromateas, omnia nostræ religionis dogmata de Platone, Aristotele, Numenio, Cornutóque confirmans. *Alium denique ab eo non esse hunc, quem præ manibus habes L. C. mecum statues, si attendas ad* scriptionis Characterem; *si consideres* Scriptoris Dogma *&* sententiam *in philosophando, quam in hoc quoque libro videtur aperuisse.*

Τρόπος *scribendi quo utitur, est prorsus* μεταληπτικός. *Quo in genere credo illum libenter versatum, cùm ex* Gellio *videam libros aliquot de* Figuris sententiarum *ab eo compositos fuisse. Habuit igitur de* Cornuto *idoneum satìs ad artem Allegoricam Magistrum* Origenes; *saltem ex hoc libello, si alius fortè sit ille* Cornutus Gellianus.

Quod autē istius libelli auctor Stoicorum *in Philosophando sectam secutus sit, patet vel ex primo capite, ubi* ὄρανον *cum Stoicis* κόσμον *dicit; item esse naturâ* πυρώδη *&* ἄφθαρτον: *quòd in secundo capite, animam mundo impertiat; quòd Jovem esse illam animam contendat; quòd Cælum Jovis sedem, quódque animas ex igne ponat. Illud denique satìs arguitur ex eo, quod pag. 39 scribit,* ἦν δὲ ποτε, ὦ παῖ, πῦρ τὸ πᾶν, καὶ γενήσεται πάλιν ἐν περι-

τῷ Ἡρακλείτῳ· *ait enim Laertius opinionem* περὶ τῆς ἐκπυρώσεως Stoicos *habuisse ab* Heraclito, *qui statuerat* ἕνα εἶναι κόσμον, γίνεσθαί τε αὐτὸν ἐκ πυρὸς καὶ πάλιν ἐκπυροῦσθαι κατά τινας περιόδους. *Atque ex his constare videtur, quod* Origenes *non tantum in scribendo, sed & in sentiendo* Cornutum *imitatus sit; quódque ex hujus, aut similium, scriptis arripuerit, quæ in libris* περὶ ἀρχῶν *de Mundi rerúmque adeo omnium* ἀποκαταστάσει *aut credidit, aut opinatus est.*

Sed ut ad Porphyrium *redeam; is sibi visus est* cornicum, *quod aiunt,* oculos confixisse, *cùm* Origenem *ex* Cornuto *aliquid didicisse deprehendisset. A quo tandem ipse hauserit, quæro, egregiam in allegorizando solertiam, in qua nec* Origeni *ipsi concessurus videtur: ambos in eodem ludo edoctos nemo non videt. In eo libro quem de* Nympharum antro *scripsit, ostendit, quantus esset in Symbolis explicandis artifex;* Numenium & Cronium *sequi se non diffitetur, quos etiam* Origenem *fuisse imitatum, loco apud* Eusebium *supra allato, docuit. Nihil igitur à* Cornuto Porphyrius: *imò, sed suppresso nomine. In* Antro *p.* 262, edit. Cantabrigiensis *hæc occurrunt,* ὅθεν ὅπου μία μὲν συνουσίας τὸν ὑγρὸν καταίνυται εἰς γλῶ ἐκτέμνει ὁ Κρόνος. *Ista habes apud* Cornutum *p.* 11, *prout ex MS° restituimus in n.* 2. *Ecce autem alium in hoc opusculo locum p.* 91, Οὐ δεῖ ᾗ δοκεῖν πρυταχῆ εὐρεσίλογον [Κλεάνθην] προσβύτην; *magnam enim (inquit* Cicero) *susceperat molestiam* Cleanthes *commentitiarum fabularum reddere rationem, & vocabulorum cur quidque ità appellatum sit, causas explicare. Eandem notam cum videret se*

Digitized by Google

Porphyrius *promeruisse*, *eodem modo purgat se*, *quo* Cornutus Cleanthem, οὐ δεῖ δὲ τὰς τοιαύτας ἐξηγήσεις βεβιασμένας ἡγεῖσθαι καὶ εὑρεσιλογούντων πιθανότητας, *ipsius verba sunt p.* 272. *de* Antro. *Tertius adhuc locus adferri posset ex* Porphyrii *libro* περὶ ἀγαλμάτων (*habetur autem apud* Stobæum *in Ecl. Physic. p.* 1ª, *verbis primis*, *quod rectè nos docuit* Lucas Holstenius) *nam quæ ibi de Etymologia* τοῦ Ζεὺς *disserit partim ex* Platonis Cratylo, *partim ex secundo capite* Cornuti *petivit*, *ut inspicienti constabit*. *Eâdem crypsi hunc nostrum tractat* Joannes Diaconus, *Scholiastes* Hesiodææ Theogoniæ; *integra quippe* τεμάχια *ex hoc libro*, *non agnito auctore*, *subinde adfert*, *ut in notis ad* Cornutum *ostendi*, *cùm aliàs*, *tum p.* 38. *n.* 11.

Laudatur porro Cornutus *quidam* Jamblicho *apud* Stobæum *in Ecl. Phys.* ἀλλ' εἰ οὕτως γίνεται ὁ θάνατος, προσαναιρεῖται ἡ ψυχὴ τῷ σώματι, καθάπερ ὁ Κορνοῦτος οἴεται; *fuisse autem in ea sententia* Stoicorum *plurimos ex* Laertio *&* Stobæo *constat*: *quare non videtur alius ille ab hoc nostro* Cornutus Jamblichi.

De eo Cornuto *idem statuendum quem* Syrianus Philoxenus *in* Aristotelis Metaphys. *allegat*, Βοήθῳ καὶ τὸν Κορνοῦτον συντάττειν μὲν εὔλογον, οὐ πόρρω καὶ αὐτὸν ταύτης ὑπενεχθέντα τῆς δόξης. *Nec enim si cum Boetho Peripatetico ejusdem* de universalibus *fuerit opinionis*, *sectæ quoque ejusdem fuisse concedi debet*.

Extra dubium rem constituet Theodoretus, sermone ad Græcos secundo, Κορνοῦτος ὁ φιλόσοφος τὴν Ἑλληνικὴν θεολογίαν ξυντέθεικε. *Hunc quin in-*

Digitized by Google

intellexerit librum [*in quo auctor se pro Theologo passim gerit, & queritur veterem ab* Hesiodo *Theologiam fuisse corruptam*] *suspicari potest nemo. Potest tamen* Theodoreti *testimonium aliquid roboris accipere à* Nica (*qui Etymologici magni auctor creditur*;) *is enim in V.* Ζδῦς *eadem quæ supra* Porphyrius περὶ ἀγαλμάτων, *ex hoc libro adfert; eorum verò auctorem asserit,* Κορνοῦτον ἐν τῷ περὶ Ἑλληνικῆς θεολογίας.

Præter hunc libellum scripsit nonnulla alia Cornutus. φιλοσοφικὰ καὶ ῥητορικὰ *tribuit ei* Suidas; *nescio an eadem intelligat* Porphyrius *qui in libello suo ad Categorias* τέχνας ῥητορικὰς *& γεγραφὼς* πρὸς Ἀθηνόδωρον *huic tribuit. Suspicor autem* (*nam cùm interciderit liber, res ad liquidum perduci nequit*) *opus id quod* Athenodoro *inscripsit, contra* Aristotelis Categorias *elaboratum fuisse; certè auctor est Simplicius* [*ex* Porphyrio] *in prolegomenis ad* Aristotelis Categorias *tum* Athenodorum, *tum* Cornutum, *è Stoa utrunque, contra* Philosophum *de eo argumento, infeliciter velitâsse. Idem* Simplicius *docet* Cornutum *in dictionibus explicandis & distinguendis magnam partem sui Scripti insumpsisse. Videant igitur quibus est occasio, num is sit liber, qui jam in Bibliotheca* Regis Gallorum *unà cum* Magistro *de* Atticis, *sub* Phurnuti *nomine latitat.*

Ærumnas Herculis Phurnuto *tribuunt codd.* Vaticani & Veneti, *eundem prænomine* Polydeucem *vocant, & de deorum naturâ commentatum fuisse asserunt. Erit igitur & hoc quoque opusculum* Cornuto *vendicandum; extat illud quidem* Oxonii, *sed sine scriptoris nomine, immediatéque præcedit in eodem volumine*

Digitized by Google

Cornutum *hunc de* diis. *Nequeo autem jam affirmare idémne sit cum eo quem* Allatius *edidit. Interim* Allatianus *totus ferè habetur in* Apollodoro *&* Scholiaste Homeri, *ut meritò suspicari posset* Leo, *eum esse* Johannis Pediasimi *fœtum, qui adhuc in nonnullis Bibliothecis servari memoratur.*

Denique, nè Te, L.B. rumpam, dicit Cornutus *hujus operis p.* 42, *se aliquando in* Hesiodum *interpretationem editurum; quod & fecisse videbitur ei, qui animadvertet antiquorum illorum in Theogoniam Scholiorum primam ferè partem (nam video multa à recentiori manu in calce admisceri) cum hoc libello mirificè consentire: sanè eadem noemata, eundem* μεταληπτικὸν τρόπον, *eadem loca aliquot (ut de* Diacono *superiùs notavi,) eandem quoque censuram de* Hesiodo *utrobique deprehendo. Scripsêre, inquit* Scholiastes, *alii* περὶ θεογονίας *(poterat* Orphea, Pherecydem, Antiphanem, Aristophanem, item Cleanthem *&* Timæum *nominâsse)* καὶ ἴσως ἀληθέστερον τοῦ Ἡσιόδου; *hæc possis conferre cum iis, quæ in hanc mentem noster scribit p.* 43, ἀλλὰ τοῦ μὲν Ἡσιόδου τελειοτέρα ποτ' ἂν ἡ ἐξήγησις γένοιτο, τὰ μέν τινα ὡς οἶμαι παρὰ τῶν ἀρχαιοτάτων αὐτοῦ παρειληφότος, τὰ δὲ μυθικώτερον αὐτοῦ προσθέντος.

L. Annæus Cornutus *laudatur Charisio, Gellio, Servio, Macrobio ex iis quæ in* Virgilium *scripsit; nihil autem video, cur non idem haberi possit cum hoc nostro, quem in omni literaturâ nobilem fuisse ex* Dione *suprà demonstravi. Et de* Cornuto *ista dicta sint, si vera; si falsa, (neque enim* πάνυ διισχυρίζομαι*) sint indicta.*

De

Digitized by Google

De Sallustio *paucis tecum, Lector, transigam.* Ὁ δὲ Σαλλούστιος ἀπήγαγε τοὺς νεοὺς ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας, *ait de eo* Suidas *in v.* ἀπήγαγε. Simplicius *quoque in* Epictetum *ejus meminit,* ἐάν γυμνάζεταί τις πρὸς ἀληθόνας, ἀνάγκη ζηλεῖν τὸν ἐφ' ἡμῶν Σαλλούστιον, ἄνθρακα πεπυρακτωμένον ἐπιθέντα γυμνῷ τῷ μηρῷ καὶ φυσῶντα αὐτὸν, καὶ δοκιμάζοντα ἑαυτὸν μέχρι πόσου δύναται καρτερεῖν. *Atque has addidi de eo observationes, quoniam inter* testimonia *non reperi; sed & Notas paucas; quoniam multa nimis concisè mihi visus est dixisse in* suis Lucas Holstenius; *collegi autem ex* Jamblicho *de* Mysteriis, Syriano, *&* Damascio περὶ ἀρχῶν; *quòd existimarem eos scriptores non volvi omnium literatorum manibus.*

Ocellus Lucanus *&* Timæus Locrus *suâ antiquitate debent Tibi esse commendatissimi; nihilominus multorum suffragiis adjuti ad Te affectant aditum. Testimonia in* Ocellum *auxit, & meliori ordine disposuit* Joan. Pearsonus, ὁ θαυμάσιος, *quo Viro majus nihil habet literatus orbis: ab* ejusdem *manu sunt, quæ jam primùm* Timæum *cohonestant.* Timonis *Sillographi de* Platone *versus, prout apud* Gellium *lib.* 3. *c.* 18, *habentur, placuit obiter referre,*

Καὶ σὺ Πλάτων καὶ γάρ σε μαθητεύω ὁ πύθος ἔσχε,
Πολλῶν δ' ἀργυρείων ὀλίγῳ πλάξαο βίβλον,
Ὅτ' ἦν ἀκηράσιος Τιμαιογενέσθαι ἐδίδαξε.

quanquam in primo non displiceat H. Stephani lectio,

------καὶ γάρ σε μαθητεύειν πύθος ἔσχε.

Notæ *quas vides in eum, sunt ex editione H. Stephani. Timæus major, occasione hujus scriptus, potes dubitare,*

Digitized by Google

bitare, illustriorem ne an obscuriorem reddiderit. certè dum dialogum suum κτενίζων καὶ βοστρυχίζων, huic Locro *lucem dare studuit* Plato, *in nonnullis locis simplicem & rectum scriptorem anili superstitione corrupit. Erat animus quædam huc, quod facile fieri poterat, applicuisse ex* Jamblicho περὶ κοινῆς μαθηματικῆς, Proclo, Syriano *&* Damascio, [*qui quidem & ipsi in majorem* Timæum *commentati sunt, aliósq; ejusdem Commentatores* Crantorem, Longinum, Numenium, Origenem, Porphyrium, Severum, Taurum *sæpe multis verbis citant;*] *sed in aliud tempus rejeci. Et hæc de scriptoribus nostris Physicis dixisse sufficiat.*

Inter Ethicos Demophilus, Demachares, *&* Secundus Lucæ Holstenii *diligentiâ noti sunt;* Sixtus Pythagoricus Ruffini, *versione & Prologo; ex eo hæc habes.* Sixtum Pythagoricum in latinum verti, quem Sixtum Episcopum esse tradunt, qui apud nos in urbe Romana Sixtus (f. Xystus) vocatur Episcopi & Martyris gloriâ decoratus. Hunc verò cùm legerit soror tua, ô Aproniane, inveniet tam brevem, ut videat singulis versibus ingentes explicari sensus, tam vehementem, ut versûs sententia ad totius possit vitæ perfectionem sufficere---*& paulo post*, Addidi & quædam religiosi parentis ad filium: sed breve totum, ut meritò omne opusculum, vel Enchiridion, Græcè, vel si Latinè, annulus appelletur. *Fraudes* Ruffini *in hoc Prologo statim vidit* Hieronymus, *seriùs* Augustinus *&* Pelagius, *quâ de re videri possit* Philippus Labbe *de script. Eccl. voce* Ruffino *&* Sixto.

Digitized by Google

Sixto. *Ex eodem* Philippo *discas* Gelasium *in decreto (modò* Gelasii *fuerit) hunc libellum inter apocryphos rejecisse.* Liber Proverbiorum, qui ab Hæreticis conscriptus est, & Sancti Xysti nomine prænotatus est, apocryphus. *de eo tamen Græci videntur aliud sensisse; certè* Maximus, *qui in Areopagitem scholia scripsit*, Sextum *hunc vocat* Ecclesiasticum Philosophum. *Sed nec in eo hæresin videtur animadvertisse* Hieronymus, *qui hoc solo criterio non esse Sixti Martyris opus contendit, quòd* Christi *nomen &* Apostolorum *omnino in eo reticeantur. Nec mirum; vixit enim harum γνωμῶν author sub* Julio Cæsare, *& certè alius non est à* Sextio *illo* Romano *Philosopho, quem* Plutarchus *in* Moralibus *laudat, (poterat autem* Sextium Romanum *facilè vertere* Ruffinus *in* Sextum Romanum) *laudat* & Seneca, cùm alibi, tum *Epist.* LIX. Sextium, ecce, cùm maximè lego, virum acrem, Græcis verbis, Romanis moribus Philosophantem. *Fuit ille* Sextius Pythagoricus. Faciebat hoc *Sextius*, ut consummato die, cùm se ad nocturnam quietem recepisset, interrogaret animum suum: quod hodie malum tuum sanâsti? cui vitio obstitisti? quâ parte melior es? *Seneca* de *ira 3. c. 36. in quibus manifestò videas illum præcepti* Pythagorici *memorem* τοῦ παρέλθω; τί δ' ἔρεξα, τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; *posse &* abstinentia ab animalibus *quam exercuit, idem ostendere.* Sextium *abstinuisse ait* Seneca *quòd* existimaret bonæ valetudini contraria esse alimenta varia, & nostris aliena corporibus. *Hanc suam opinionem, in his gnomis sic extulit*, Pasce animam verbo Dei, & corpus simplicibus cibis.

Nec

Digitized by Google

Nec tamen hanc ἀποχὴν sibi imponebat Sextius, *ac si illicitum, & omni modo infandum facinus, ut olim* Pythagoras, *patraturum se existimaret, si carnes gustaret. Dissimilis, inquit* Seneca, *utrique causa erat*; Sextius, homini satis alimentorum citra sanguinem esse credebat, & luxuriæ contrahendam esse materiam, crudelitatem vitandam; *quæ quidem omnia breviter in his sententiis complectitur, ubi ait*, Animantium omnium esus quidem in cibis indifferens; abstinere tamen rationabilius est.

S. Hieronymus *in Epistola ad* Ctesiphontem *de hoc libello sic scribit*; In quo, juxta dogma Pythagoricorum, qui hominem exæquant deo, & de ejus dicunt esse substantia, multa de perfectione dicuntur; *similia apud* Senecam *delirat* Sextius. Solebat, *inquit*, Sextius dicere Jovem plus non posse, quàm virum bonum. *Noster autem*, Quæcunque deus possidet, hæc & sapiens. *Multa quoque alia videtur mihi* Seneca *ex eo hausisse in fine istius Epistolæ, & alibi, quorum hîc habes manifesta vestigia*; *Et, ut paucis multa dicam, credo τὸ γνωμικὸν, quod tantopere affectat, ab hoc* Sextio *didicisse*; *imò totum hunc librum in suos descripsisse.*

Cæterùm ut de ipso libro, pauca addam; *multa quæ hîc leguntur* Stobæus *perpetuò* Pythagoræ *ipsi tribuit, eadem* Maximus *&* Antonius Sexto. *Atqui* Pythagoras *nihil scripsit*; *nec quidem* Pythagorici, *per aliquot secula*; *quoniam autem discipuli omnia ad* Pythagoram *referre* (*quemadmodum ad* Mercurium *sua quoque sacerdotes & Prophetæ* Ægyptii) *honoris & gratitudinis causâ solebant*; *evenit ut ea* Pythagoræ

Digitized by Google

goræ *nomen gerant, quæ ab aliis fuere scripta. Certè* Philolaus *creditur* χρυσᾶ ἔπη *composuisse, quæ nihilominus* Pythagoræ *vocabulum præferunt. Si quis autem diligenter attendat, pauca in iis versibus reperiet, quæ non in his gnomis habeantur; ut fecerit id* καταλογάδην Sextius, *quod alii versu. De utroque genere hoc* ἀφορτρεπτικῷ (*sed &* Pythagoræ ἱεροῖς λόγοις *tum prosâ, tum versu legebatur*) *vide* Jambl. *lib. 2. de Sect. Pyth. cap. 2 & 3. Illud quoque moneo, magnam horum proverbiorum partem in* Demophilo *nostro comparere; nec desperem totum pœnè hoc opusculum iterum ex iis quos annotavi, & S.* Nilo, *posse redintegrari.*

Quæ sint ea quæ, more suo, Ruffinus *addiderit, nescio; puto autem esse, quæ fidem tantopere prædicant & verbum Dei, quod erat in* Sextio λόγος *tantùm* i.e. *ratio. Sed & alia manifestè ex sacrâ paginâ huc venêre; multa his posita, malè versa plurima, omissa nonnulla, inversa alia, ut satis clarè docet antiqua* Simphoriani Champerii *editio,* [*nam quæ jam prodit, desumitur ex Bibl. P P.* Rhenaniam *non vidi:*] *exhibet ea sententiam hanc,* Libertatem arbitrii sui permisit hominibus Deus, ut purè & sine peccato viventes, deo similes fiant; *agnoscit quoque* Augustinus *&* Pelagius; *in hac editione frustra quæres. Idem* Champerius *duas quasi partes in hoc libro distinxit, quarum posterior incipit p. 5, his verbis,* Fides actus tuos omnes præcedat: *quod & hîc factum oportuit; nam* Hieronymus *quoque istius divisionis meminit, contra* Jovinianum, *ubi de hoc opere verba facit.*

Libet hîc testimonii loco, Senecæ *judicium* de Sextii *libro adferre, ut videas* Ruffinum *de eodem opere judicâsse*

Digitized by Google

dicâſſe eodem modo, quid ni addam, ex eodem Senecâ. Lectus eſt deinde liber *Q.* Sextii patris, magni ſi quid mihi credis, viri, & licet negent, Stoici. Quantum in illo, Dii boni, vigoris? quantum animi? cum legeris Sextium, dices: vivit, viget, libet eſt, ſupra hominem eſt. Dimittit me plenum ingentis fiduciæ; *verba ſunt* Senecæ *Epiſt.* 64. *Plura autem olim legit in* Sextio Seneca, *imò, ut apparet conferenti, etiam* Stobæus *&* Maximus, *aliique, quam nos hodie, ſi quæ tamen* Ruffino *fides, non multa deſiderari videntur.*

De notis quas Theophraſti *Characteribus ſubjunxi, hoc tantùm, vix quivi pro meis agnoſcere, adeò malè eas (ut & alia nonnulla) operæ typographicæ, me longè abſente, mulctaverant.*

Habes denique Pythagorica Fragmenta. *videre ea quidem jam ſæpiùs lucem, transfuſa in plures, credo, formas, quàm ipſius* Pythagoræ *anima. Ex iis alia nunc primò latinè verſa, alia autem notis illuſtrata debes* Joanni North, *V.C. qui generis ſui claritudinem (quæ certè magna eſt) virtute & eruditione exæquat.*

In his omnibus excudendis vulgata antehac exemplaria preſsè ſecuti ſumus; Menda in textu, excepto uno & alio minoris momenti, dereliquimus; codicum quoq; MSS. deliria non diſſimulavimus: nam in his expediendis Tu fortè L. fœliciùs verſaberis. Ad Palæphatum *recenſendum libros ſcriptos quinque adſcivi. Primus mihi ad manum erat, in Bibliotheca* Coll. S. Trinitatis Cantabrigiæ, *(unde & eum quoq; deprompſi, quo uſus ſum in* Theophraſto) *illum codicem ſignificavi his literis,* Cant. *Trium* Oxonienſium *variantes Lectiones ad me miſit*

Digitized by Google

miſit vir omni eruditione & humanitate excellens Ed. Bernardus, Coll. D. Joan. Ox. Socius; *literis* α, ϐ, γ, *hos diſtinxi. Ex* Tollii Annotationibus *quintum habes; is erat deſcriptus ex* Bibliotheca Arundeliana, Londini; *nobis* Arun. *&* Lond. *brevitatis gr. appellatur.*

Cornutus *ſpiſſius nobis negotium faceſſebat*, πολλοῖς ἕλκεσι βρύων. *Suppetias venêre hîc tres codd.* Oxonienſes *calamo exarati, quorum mihi copiam fecit eruditus & amiciſſimus vir* Th. Hyde, Bibliothecarius Bodlejanus. *Ex iis nonnullas ipſe emendationes excerpſeram, alias (partem longè maximam) & cap. ultimi fragmentum hactenus deſideratum idem ſemper mihi colendus* Bernardus *ſuppeditavit.* Lil. Gyraldus *in* Syntagmatibus *infinitos locos in hoc ſcriptore ex veteri cod. ſanârat; eos quoque huc adduximus. Cœpi verſionem* Clauſeri *refingere, ſed abſtinui ſtatim; probas, inquis? ità quidem, ut exiſtimem eam unâ tantùm liturâ opus habere.* Velarius *item ſe &* Cornutum *eâdem operâ traduxit. Aliam interpretationem concinnare non licuit per operas Typographicas, quibus quotidianum penſum, conſcribendis iſtis Annotationibus, ſoluturum me receperam. Vale* L. Candide.

Tho. Gale.

TESTI-

Digitized by Google

ERRATA

Accentus, literæ, puncta minutiora sæpè elapsa sunt.

IN *Præfat.* lege *Democrates.* In *tit. Palæph.* lege Ἱστοριῶν. In *tit. Phurn.* lege *Phurnuti, non Pornuti.* p. 7, *deest* n. 10 *ante* ὡσανεί. *ibid.* lege ἥκιστα. 14, ὡρῶν. 33, *Drusium.* 35, *Phœn.* 36, *conscr.* 49, κορυφαγενοῦς. 74, חנור. 87, V, pro IV. P. 102, ἀρχαίαν.

Digitized by Google

TESTIMONIA VETERUM

DE

PALÆPHATO

ΠΕΡΙ' ἈΠΙ'ΣΤΩΝ.

Theo Sophista Capite περὶ Ἀνασκευῆς.

Καὶ Παλαιφάτῳ τῷ Περιπατητικῷ ἐστιν ὅλον βιβλίον περὶ τῶν ἀπίστων, ἐν ᾧ τὰ τοιαῦτα ἐπιλύεται.

Plutarchus Symposiacon lib. XXVII.

Καινὸς γάρ ἐστιν οὑτοσὶ Παλαίφατος.

Athenæus lib. XV.

Ἰδοὺ καινὸς οὗτός ἐστι Παλαίφατος.

Eustathius in Iliados α.

Ὅτι δὲ ἐγένοντο οἱ ἱπποκένταυροι καὶ γυναῖοι καὶ δεξιοὶ κελατίζειν, καὶ ὅτι λῃστρικῶς ἔζων, καὶ ἡ τοῦ Παλαιφάτου ἱστορία φησί.

Idem in Iliad. κ.

Παλαιφάτου δὲ μέμνηται καὶ Ἀθήναιος, ἔνθα μαγείρου σοφιζομένου καὶ τὴν οἰκείαν τέχνην ἀποσεμνοῦντος, ἔφη τὸ, καινὸς οὑτοσὶ Παλαίφατος. ὁ δὲ καὶ παροιμιάζεται τοὺς πιθανολογοῦντας τὰ μὴ οἷά τε ὄντα προσοχὴν ἔχειν.

Idem in Odysseæ λ.

Οὐχήμιστα δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἱστορήσαντος, ὅτι Σφίγξ γυνή τις ἦν εἰδεχθὴς περὶ τοῦ Βοιωτίαν, λῃστρικὴ καὶ φονία, ὡς Παλαιφάτῳ δοκεῖ.

Suidas.

Παλαίφατος. Πάριος ἢ Πριανεὺς, γεγονὼς κατ' Ἀρταξέρξην, ἀπίστων βιβλία ε. τινὲς δὲ ταῦτα εἰς τὸν Ἀθήναιον ἀναφέρουσι, πλὴν καὶ οὗτος ἔγραψε.

Isaac. Tzetzes in Lycophronem.

Παλαίφατος δὲ ὁ Στωϊκὸς, ψυχρῶς μὲν, ὅμως δὲ ἀλληγορικῶς, ὀδόντας

Digitized by Google

ὀδόντας ἔχειν ἐλεφάντων τὸν Κάδμον λέγει, ἐλθόντα ἐξ φοινίκης, καὶ τούτους διασπείραντα συμμαχίαν σχεῖν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

Ioan. Tzetzes Chil. I, Hist. XX.

Ὁ δὲ σοφὸς Παλαίφατος, ἀνὴρ ἐκ Περιπάτου,
Ἀλληγορεῖ τεμμάχιον, ἢ μέρος τεμμαχίου, &c.

Idem Chil. II, Histor. XLVII.

Οἶμαι δὲ καὶ Παλαίφατος οὗτος αὐτὸ διδάσκει,
Τὴν ἐκτομὴν τῆς Δήμητρος ὁ λέγει δὲ τοῦ ἄλσους,
Ἥνπερ ἡμεῖς εἰρήκειμεν πρᾶσιν κτημάτων εἶναι.

Ibidem Histor. LIII.

Τοῦτο τὸ ἀλληγόρημα, τέκνον ἐμὸν, μοὶ δοκεῖ.
Οἶμαι τοῦ Παλαιφάτου δὲ τοῦ Στωϊκοῦ τυγχάνει.
Κάλλιστον ὂν, οὐχὶ σαθρόν.

Idem Chil VII, Hist. XCIX.

Χρὴ κενταταυροὺς τὸ λοιπὸν, μηδὲ κενταύρους λέγειν,
Παλαίφατε σοφώτατε. τὰ Παλαιφάτου ταῦτα.

Apostolius Centuria II.

Ὁ δὲ Παλαίφατος περὶ Ἀμαλθείας οὕτω φησί, ὅτι Ἡρακλῆς ἀποδημῶν κατὰ Βοιωτίαν, &c.

Virgilius in Ciri.

Infamem tali merito rumore fuisse,
Docta Palaphatiâ testatur voce papyrus.

Hieronymus in Chronico Eusebiano ad annum DCXXX.

Secundùm quorundam opinionem, hâc ætate Phrixus cum Hella sorore fugiens insidias novercales, visus est per mare vehi ab Ariete velleris aurei. Fuit autem ei navis parata fugienti, cujus insigne aries erat. Porro Palaphatus affirmat, Arietem vocatum nutritorem ejus, per quem liberatus fuit.

Idem ad annum DCLXXV.

Pegasus equus velocissimus cujusdam mulieris fuit, sive, ut Palaphatus affirmat, Bellerophontis navis fuit.

Idem

Digitized by Google

Idem ad annum DCXCV.

Ea quæ de Spartis memorantur, quos Palæphatus scribit, quum proximarum essent regionum, adversus Cadmum subitò extitisse, & propter repentinos, quasi de terra contractus, & ex omni parte confluctus, SPARTOS *vocatos, tunc gesta sunt.*

Idem ad annum DCCXXXVI.

Ea, quæ de Dædalo fabulæ feruntur, qui visus est simulacra fecisse moventia. Primus enim omnium pedes statuarum à se invicem separavit, aliis conjunctim eos fabricantibus. Palæphatus memorat. Nec non quomodo cum filio Icaro Minoem navi fugerit, & propter investigabilem fugam avolâsse pennis æstimatus sit.

Idem ad annum DCCLVI.

Sphingam verò scribit Palæphatus uxorem Cadmi propter zelum Harmoniæ à viro recedentem contra Cadmum restitisse.

Idem ad annum DCCLXXII.

Bellum Lapitharum, & Centaurorum sub hoc tempore: quos scribit Palæphatus libro de Incredibilibus nobiles fuisse equites Thessalorum.

Idem ad annum DCCCXLIII.

Ea, quæ de Ulysse fabulæ ferunt, quomodo trieri Tyrrhenorum Scyllam fugerit spoliare hospites solitam. Scribit Palæphatus Incredibilium libro primo. Sirenas quoque fuisse meretrices, quæ deceperunt navigantes.

Orosius Lib. I. Cap. XIII.

Sed Thessalos Palæphatus in libro primo Incredibilium prodit, ipsos à Lapithis creditos dictósque fuisse Centauros, eò quòd discurrentes in bella equites, veluti unum corpus equorum & hominum viderentur.

Digitized by Google

DE PALÆPHATIS,

Ex Libro Illustris Viri,

GERARDI JOANNIS VOSSII de Historicis Græcis, alterâ parte auctiore nunc propediem lucem visuro.

Palæphatus, grammaticus Ægyptius, vel juxta alios, Atheniensis, ἔγραψε ἱστορίαν ἰδίαν, Suida teste. Ex quo etiam edidisse cognoscimus Ægyptiam philosophiam, & argumenta in Simonidem, & μυθικῶν librum unum, & λύσεις τῶν μυθικῶς εἰρημένων. Quorum postrema duo idem poterant volumen credi; nisi apertè distingueret Suidas. Præterea Troica (quorum præter alios meminêre Stephanus in Χαρίμαται, & Suidas in Μακροκέφαλοι) à nonnullis grammatici hujus esse credebantur. Compluribus id opus libris constitisse, indicat, quòd Harpocration in Δυσαύλης laudet Palaphatum ἐν πρώτῳ Τρωϊκῶν; atque idem in Μακροκέφαλος citet ἐν ἑβδόμῳ Τρωϊκῶν. Alii alterius esse existimârunt. Incerta eò res est, quia quatuor fuêre Palæphati. Unus erat poëta epicus Atheniensis: alter Parius, vel Prienensis: tertius historicus Abydenus: quartus grammaticus iste Ægyptius, vel Atheniensis. Trium priorum ætas à Suida indicatur. Nam Atheniensem ἐποποιὸν supparem fuisse Phemonoæ ait, vel fortasse etiam antiquiorem: Parium vel Prienensem refert ad tempora Artaxerxis: Abydenum ad ætatem Alexandri Magni: quarti autem tempus ignoratur. Ex quatuor istis primus in considerationem non venit hoc loco. Quòd siquis nôsse volet, quæ carmine scripserit, adeat Suidam. De tertio autem, Abydeno nempe historico actum nobis lib. 1. cap. IX. Supersunt secundus, quartúsque: quorum ille Parius, aut Prienensis; hic Ægyptius, vel Atheniensis fuisse dicitur à Suida. Priori tribuit quinque libros ἀπίστων; sed addit, à quibusdam eos adscribi Palaphato Atheniensi; ac hunc quoque illud argumentum tractâsse. Verùm cùm postea refert, quæ scripserit Atheniensis Palæphatus, non nominat libros ἀπίστων, sed λύσεις τῶν μυθικῶς εἰρημένων. Exstat hodiéque Palaphati operis fragmentum; quo poëticæ fabulæ explicantur. Id Parii Palæphati arbitrantur Cælius Rhodiginus lib. XXX. Antiq. Lect. cap. XXXIV, & Lilius Gyraldus dial. 11. historiæ Poët. Quam & sententiam ipsi primitus secuti fuimus: sed postea mutavimus. Movit

Theo

Digitized by Google

Theo in Progymnaſmatis capite περὶ ἀνασκευῆς, καὶ κατασκευῆ; *ubi hunc in modum loquitur:* Παλαιότατος τῶν περιπατητικῶν ὅδε ὅλον βιβλίον περὶ τῶν ἀπίστων ἐπιγεγράφθαι. *Ac ſimiliter inſcripſit autor librum, quem habemus. Siquidem illum eo pacto orditur:* τάδε περὶ ἀπίστων συγγέγραφα. *In Theonis autem verbis conſiderandum, quòd ἀπίστων ſcriptorem appellet Philoſophum Peripateticum. Imò & Ioannes Tzetzes, qui ſæpius citat Palæphati* Μυθολογιὰ, *nunc eum vocet* φιλόσοφον Σπεῖκον, *ut Chil.* IX. *Hiſtor.* CCLXXIII. *nunc* ἀνδρα περιπάτου, *ut Chil.* I. *Hiſtor.* XX. *Quorum ſi alterutrum verum ſit; diverſus fuerit à Pario illo, ſive Prienenſi, qui ſub Artaxerxe vixit. Nam Zenon, Stoicæ ſectæ conditor, demum floruit everſo jam Perſarum imperio ab Alexandro Magno; imò Rege hoc jam extincto, & ſucceſſoribus ejus inter ſe de imperio decertantibus. Nec Parius ille Peripateticus rectè dicatur; cùm appellatio ea conveniat nulli, qui Ariſtotele ipſo antiquior ſit. Sic igitur ſtatuo, ſi Palæphatus, quem habemus, eſt unus ex illis Suidæ memoratis, eſſe illum incertæ ætatis, Ægyptium, ſive Athenienſem; quem & ipſum* περὶ ἀπίστων *tractâſſe, ibidem dicitur. Tantùm vereor, nè Suidas nobis duos confundat Palæphatos; quorum unus fuerit Ægyptius, alter Athenienſis; unus grammaticus, alter Philoſophus. Nam ſcriptor ille Suidæ vocatur Grammaticus; Theoni philoſophus Peripateticus; Tzetzæ nunc Peripateticus, nunc Stoicus; ut vidimus. Cùm autem Tzetzes ſibi parùm conſtet; & Theo longè ſit antiquior: potiùs peripateticum fuiſſe cenſeo. Etſi Joſephus Scaliger, in poëmate, quod Ciris inſcribitur, Stoicum & ipſe nuncupet: nempe à Tzetze, ut puto, deceptus. Palæphati ejus libri* περὶ ἀπίστων, *de quo diximus, meminit quoque Virgilius, ſive alius, in Ciri:*

Infamem tali meritò rumore fuiſſe,
Docta Palæphatiâ teſtatur voce papyrus.

Priorem ſic verſum reſcripſi, Paulum Leopardum ſecutus, Lib. X. *Miſcell. cap* XXIV. *Ubi in vulgatis perperam eſt* meritorum more. *Poſteriori verſu retineo ſcripturam vulgarem; licet minimè me fugiat, non Georgium Fabricium modò, ſed Joſephum quoque Scaligerum, pro* papyrus *reponere* Pachynus. *Mentio ejus præterea eſt apud Probum in* III *Georgicon; Euſebium in Chronicis ad numerum* IↃCCLVII, *ubi de Tyndari libris, & alibi; Oroſium lib.* I. *cap.* XIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΠΑΛΑΙΦΑΤΟΥ

ΠΕΡΙ

ΑΠΙΣΤΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ.

PALÆPHATI

DE

INCREDIBILIBUS

HISTORIIS.

CANTABRIGIÆ,

Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,

Impensis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΠΑΛΑΙΦΑΤΟΥ [1.] ΠΕΡΙ ἈΠΙΣΤΩΝ ἹΣΤΟΡΙΩΝ.

PALÆPHATI DE INCREDIBILIBUS HISTORIIS.

ΤΑ δὲ [2] περὶ ἀπίστων συγγέγραφα. [3.] τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν γὰρ πείθονται πᾶσι τοῖς λεγομένοις, ὡς ἀνομίλητοι σοφίας, καὶ ἐπιστήμης. οἱ δὲ πυκνότεροι τὴν φύσιν, καὶ πολυπράγμονες, ἀπιστοῦσι τὸ παράπαν [4.] μηδὲν γίνεσθαι τούτων. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ γενέσθαι πάντα τὰ λεγόμενα. [5.] οὐ γὰρ ὄνομα μόνον ἐγένοντο,

Hæc de incredibilibus conscripsi. Hominum quidem hi fidem habent omnibus illis, quæ dicuntur, tanquam ab sapientia, scientiáque alieni. Alii verò naturâ sapientiores, & rerum scrutatores, omnino non credunt horum quidquam fieri. Mihi autem videtur, facta fuisse omnia, quæ narrantur. Si enim solo nomine contigissent,

[1.] Titulus hujus libri valde incertus. Theo sophista, Suidas, & Hieron. in Chron. Euseb. videntur legisse περὶ τῶν ἀπίστων. Sic Heraclitus, & Anonymus [quem damus] suos libb. inscripsêre. Impressi habent περὶ τῶν ἀπίστων ἱστοριῶν. Sic Apollonides, περὶ τῶν κατεψευσμένων [in Ammonio MS°. ἱστοριῶν,] & Myrsilus Lesbius περὶ τῶν παραδόξων ἱστορικῶν, scripsit. Codd. Cant. & Ox. γ. ἐκ τῶν τοῦ Παλαιφάτου περὶ τῶν ἱστοριῶν. Editio Basil. περὶ μύθων, Suidas μυθικῶν, Tzetzes μυθολογικῶν libb. huic tribuunt.

[2.] Prophetæ in S. S. Timæus Locrus, Ocellus, Alcmæon Crotoniates apud Laërtium, Herodotus, Thucydides, Susarion apud Diomedem (quem corriges ex Stobæo, & Dionysio Thrace MS°.) sic ferè exordiuntur. Vide Meursium in Epist. Bessarionis.

[3.] Cod. Ox α, l. ἀνθρώπων γὰρ οἱ μὲν εὐπειθέστεροι πείθονται π. τοῖς—— recté.

[4.] παράπαν, γίνεσθαί τι τούτων. Ox. α.

[5.] οὐ γὰρ——Ox. α, & Arun. οὐ γὰρ ὀνόματα μόνον ὑπῆρξε, λόγος δὲ περὶ αὐτῶν οὐδείς. Tollius pro οὐ ponit εἰ--fortè, λόγος μὲν π. α. οὐ. ὑπῆρξεν ἂν λόγος.

Digitized by Google

λόγος δὲ περὶ αὐτῶν οὐδεὶς ὑπῆρξεν. ἀλλὰ πρότερον [6.] τὰ ἔργα, εἶθ' οὕτως ὁ λόγος, ὁ περὶ αὐτῶν. ὅσα δὲ εἴδη καὶ μορφαί εἰσι λεγόμεναι, καὶ γενόμεναι τότε· ταῖ νῦν οὐκ εἰσὶ, τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐγένετο. [7.] εἰ γὰρ τότε, καὶ ἄλλοτε ἐγένετο, καὶ νῦν τε γίνεται, καὶ αὖθις ἔσται. ἀεὶ δὲ ἔγωγε ἐπαινῶ τοὺς [8.] συγγραφέας Μέλισσον, καὶ Λαμίσκον τὸν Σάμιον, [9.] ἐν ἀρχῇ λέγοντας ἔστιν ἃ ἐγένετο, καὶ νῦν ἔσται. [10.] γενόμενα δέ τινα οἱ ποιηταὶ, καὶ λογογράφοι παρέτρεψαν εἰς τὸ ἀπιστότερον, καὶ θαυμασιώτερον, τοῦ θαυμάζειν ἕνεκα τοὺς ἀνθρώπους. ἐγὼ δὲ γινώσκω, ὅτι οὐ δύναται τὰ τοιαῦτα εἶναι, οἷα καὶ λέγεται. τοῦτο δὲ καὶ διείληφα, ὅτι εἰ μὴ ἐγένετο, οὐκ ἂν ἐλέγετο. [11.] ἀπελθὼν δὲ καὶ πλείστας χώρας, ἐπυνθανόμην ἐκ πρεσβυτέρων, ὡς ἀκούοιεν περὶ ἑκάστου αὐτῶν. συγγράφω δὲ, ἃ ἐπυθόμην περὶ αὐτῶν. καὶ τὰ χωρία αὐτὸς εἶδον, ὡς ἔστιν ἕκαστον ἔχον. καὶ γέγραφα ταῦτα, οὐχ' οἷα ἦν λεγόμενα, ἀλλ' αὐτὸς ἐπελθὼν, καὶ ἱστορήσας.

sermo super his existeret nullus. Sed primùm opera, deinde sermo ejusmodi, qualis est de iis. Cujusmodi autem species, & formæ narrantur, fuerunt tum quoque. Quæ nunc non exstant, eadem neque fuerunt. Si tunc enim, & alio tempore acciderunt; & jam fiunt, atque erunt deinceps. Ego verò semper laudo scriptores Melissum, & Lamiscum Samium, statuentes, quæ in rerum primordio nata sunt, etiam nunc fore. Facta autem quædam poëtæ, & fabulatores, ad incredibilia, & miranda magìs perverterunt, ejus ergo, ut homines obstupescerent. Equidem sentio, talia minimè esse posse, qualia circumferuntur. Hoc autem collegi, quòd si minùs facta essent, non item narrarentur. Ingressus verò & plurima loca, ex senioribus sum sciscitatus, quomodo de unoquoque illorum inaudivissent. Conscribo autem, quæ de iis intellexi. Et loca ipse vidi, ut quisque haberet; & consignavi hæc, non qualia vulgò narrantur; sed quemadmodum ipse ingressus, omnia cognovi.

[6.] πρότερον ἐγένετο τὸ ἔργον.
[7.] εἰ γάρ ποτε καὶ ——
[8.] συγγραφεὺς hîc laxè sumitur pro quovis scriptore. Voss. Hist. Gr.
[9.] ἐν ἀρχῇ—Arun. ἔστιν ἃ, καὶ ἐγένετο, καὶ νῦν ἔσται. Voss. in Hist. Gr. ἔστι νῦν ἃ ἐγένετο καὶ ἔσται. fortè, ἔστιν ἃ ἐγένετο, καὶ ἦν, καὶ ἔσται. vel, ἐν ἀρχῇ, λέγοντας, εἴ τινα ἐγένετο, καὶ ἦν, καὶ ἔσται. Vide cap. Eccl. 1. V. 9. Antiquorum temporum non alia ratio fuit, quam nunc est; quod ergo nunc non fit, nec olim fuit. Voss.
[10.] γενομένων δὲ τινῶν οἱ ποιητικοὶ λογογράφοι.—Ox. β. οἱ π. λόγοι. Ox. α.
[11.] ἐπελθὼν δὲ——Mox, χωρία αὐτῶν——Oxon. uterque. V. Artemid. procem.

Κενταύροι

* ΠΕΡΙ ΚΕΝΤΑΥΡΩΝ.

DE CENTAURIS.

Κένταυροι ὡς θηρία ἐγένοντο, καὶ ἵππων μὲν εἶχον ὅλην τὴν ἰδέαν, πλὴν τῆς [1.] κεφαλῆς. εἴ τις οὖν πείθεται τοιοῦτον γενέσθαι θηρίον, [2.] ἀδυνάτοις πεπίστευκεν. [3.] οὔτε γὰρ ἡ φύσις σύμφωνος ἵππου καὶ ἀνδρὸς, οὔτε ἡ τροφὴ ὁμοία, οὔτε διὰ στόματος καὶ φάρυγγος ἀνθρωπείου δυνατὸν ἵππου τροφὴν διελθεῖν. εἰ δὲ τοιαύτη ἰδέα τότε ἦν, καὶ νῦν [4.] ὑπῆρχε. τὸ δ' ἀληθὲς ἔχει ὧδε. Ἰξίονος βασιλέως ὄντος Θεσσαλίας, ἐν τῷ Πηλίῳ ὄρει ἀπηγριώθη ταύρων ἀγέλη, [5.] καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὀρῶν ἄβατα ἐποίει. εἰς γὰρ τὰ οἰκούμενα κατιόντες οἱ ταύροι, ἔσινον τὰ δένδρα, καὶ τοὺς κάρπους, καὶ τὰ ὑποζύγια διέ-

Centauri feræ fuerunt, & ad equorum modum totam formam habuere, excepto capite. Si quis itaque persuasum habeat, ejusmodi bestiam fuisse, impossibilibus credidit. Neque enim natura equi, hominísque, inter se convenit; neque alimentum simile; neque per os, & guttur humanum, equi nutrimentum potest descendere. Si autem forma talis tum temporis extitisset, etiam nunc superesset. At rei veritas ità habet. Ixione Thessaliæ rege, in monte Pelio furore correptum est taurorum agmen, ac quicquid montium reliquum erat, inaccessum reddidit. Tauri enim in loca culta discendentes, arbores concutiebant, ac fructus, jumentis simul noxii.

* Ox. & Lond. titulum cum initio capitis conjungunt, sic, Περὶ Κενταύρων φασὶν ὡς θ. quod & alibi fit.

[1.] Post κεφαλῆς, Ox. α. & Arun. addunt ταύτην δὲ ἀνδρός.

[2.] ἀδυνάτου πεπ. Ox. α. ἐν ἀδυνάτοις Ox. γ. & Cantab. V. Salmuth in Panc. p. 226.

[3.] οὔτε γὰρ ἄλλως αἱ φύσεις σύμφωνοι—Ox. α—& Arun. pro τροφὴ, Apostolius legit μορφὴ—quod placet Pantino, & Tollio contra veteres codd. V. Galen. de usu part. lib. 3°.

[4.] καὶ νῦν ἂν ὑπῆρχεν—Cant. ὑπ. ἄν. Ox. α & β.

[5.] ἤτις καὶ τ. Mox ἐσίνοντο τὰ—&, τὸν καρπὸν—Ox. α. & β. —συνέφθειραν Ox. & Arun. ἔφθειρον, Cant.

φθειρον.

Digitized by Google

φθειρον. ἐκήρυξεν οὖν ὁ Ἰξίων ὡς [6.] εἴ τις οὖν ἕλοιτο τοὺ ταύρους, τούτῳ † δῴη χρήματα πάμπολλα. νεανίσκοι δέ τινες ἐκ τῆς ὑπωρείας ἐκ κόμης τινὸς καλουμένης Νεφέλης, ἐπινοοῦσιν ἵππους κέλητας διδάξαι. πρότερον γὰρ οὐκ ἠπίσταντο ἐφ' ἵππων ὀχεῖσθαι, ἀλλὰ μόνον [7.] ἅρμασιν ἐχρῶντο. οὕτω δὲ [1.] ἀναβαίνοντες τοὺς κέλητας ἤλαυνον ἐφ' οὗ οἱ ταῦροι ἦσαν· καὶ ἐπεισβάλλοντες τῇ ἀγέλῃ, ἠκόντιζον. καὶ ὅτε μὲν ἐδιώκοντο ὑπὸ τῶν ταύρων, [2.] ἀπέφευγον οἱ νεανίαι· ποδωκέστεροι γὰρ ἦσαν οἱ ἵπποι. ὅτε δὲ ἔστησαν οἱ ταῦροι, ὑποστρέφοντες ἠκόντιζον. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἀνεῖλον αὐτούς. καὶ τὸ μὲν ὄνομα ἐντεῦθεν ἔλαβον οἱ κένταυροι, ὅτι τοὺς ταύρους κατεκέντων. [3.] οὐδὲν γὰρ πρόσεστι ταύρου τοῖς κενταύροις. ἀλλ' ἵππου καὶ ἀνδρὸς ἰδέα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ἔργου. λαβόντες γοῦν οἱ κένταυροι παρὰ Ἰξίονος χρήματα, καὶ γαυριῶντες ἐπὶ τῇ πράξει, καὶ τῷ πλούτῳ, ὑβρισταὶ ὑπῆρχον, καὶ ὑπερήφανοι, καὶ πολλὰ κακὰ εἰργάζοντο, καὶ δὴ καὶ κατ'

Proclamari itaque jussit Ixion, si quis hos tauros sustulisset, illi ingentem pecuniæ vim dandam. Juvenes autem quidem ex pede montis, & pago dicto Nephele, equos condocefacere celetes excogitârunt. Nescivere enim priùs equis vehi; sed curribus solùm utebantur. Ità quidem, celetes adscendentes, ferebantur in tauros, & factâ in gregem incursione, jaculis illum feriebant. Atque ubi insequerentur tauri, aufugêre juvenes, erant enim equi velociores. Tauris verò consistentibus, conversi denuo tela immittebant. Atque hoc pacto interemerunt illos; & nomen quidem exinde acceperunt Centauri, quòd tauros stimulis exagitâssent. Nihil enim equi Centauris inest; sed ab hoc opere figura equi, hominísque provenit. Accipientes itaque Centauri ab Ixione pecuniam, ob commissum facinus, & divitias, arroganter gloriantes, contumeliosi extitere, & superbi, ac plurima mala perpetrârunt; etiam contra

[6] εἴ τις ἀνέλοι—δώσειν χρ. πολλά. Ox. α, & β.

[7.] μόνον αὐτοῖς ἐχρῶντο κατὰ τὰ ἅρματα. Ox. β. negat hoc Tzetzes in Chil. Virgil. & Plin. 7. Lapithis tribuunt, quod hic centauris.

[1.] Apostol. & codd. omnes, ἀναβάντες. mox, ἐν τῇ ἀγέλῃ—Apost. & Cantabr.

[2.] ὑπέρυγον—mox, σταίσηαν—&, ἠκόντιζον αὐτούς. dein, μετὰ τοιοῦδε τρόπου—Ox. α, β. V. Serv. ad Virg. Geor. 3.

[3.] Post κατεκέντων, codd. Ox. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν ταύρων· οὐδὲν γὰρ πρόσεστιν ἵππου τοῖς κενταύροις, ἀλλ' ἵππου καὶ ἀνδρὸς ἰδέα ἐστιν. ἀπὸ τοῦ ἔργου οὖν τὸ ὄνομα ἔλαβον. Παρὰ τοῦ Ἰξίονος δὲ λαβόντες χρήματα ὑπῆρχον ὑπερήφανοι κ.—Codd. Ox. deest ὑβρισταί,

αὐτοῦ

Digitized by Google

ἀυτῆ τὸ Ἰξίονος, ὃς ᾤκει πλὼ νυῶ καλεμβόλω Λάεισαν πόλιν. οἱ δὲ τότε τῆτο τὸ χωρίον οἰκοῦντες, Λαπίθαι ἐκαλέυντο· κεκλημένοι δὲ οἱ κένταυροι ἐπὶ τῆ Λαπίθων ἐπὶ δείπνω, μεθυσθέντες ἁρπάζυσι τὰς γυναῖκας αὐτῆ, καὶ ἀναβιβάσαντες ὅπι τὰς ἵππους αὐτὰς, ἔχοντα φεύγοντες εἰς [4.] πλὼ οἰκίαν, ὅθεν ὡρμῶντο. ἐπολέμυν δὲν τοῖς Λαπίθαις, καὶ καταβαίνοντες διὰ νυκτὸς εἰς τὰ πεδία, ἐνέβαλλον ἐποίυν· ἡμέρας δὲ γυμνάδες ἁρπάζοντες ἀπέτρεχον ἀπὸ τὰ ὄρη. ὅπως δὲ ἀναχθέντων αὐτῆ, ἵνα πον [5.] κεφαλὴ, καὶ ἀνθρώπου κεφαλὴ μόνον ἐφαίνοντο. ξένλυ δὲ ὁρῶντες ὄχλον, ἔλεγον· οἱ κένταυροι ἡμᾶς καταπλήττοντες ἐκ Νεφέλης, πολλὰ κακὰ ἐργάζονται. ἀπὸ δὲ ταύτης [6.] τῆς ἰδέας τῦ λόγυ, ὁ μῦθος ἀπλῶς ἐπλάσθη, ὡς ἐκ τῆς Νεφέλης ἵππος τε καὶ ἀνὴρ ἀμφοτέρη ἐν τῆ ὄρει

ipsum Ixionem, urbem nunc Lariſſam nuncupatam habitantem. Qui eâ tempeſtate regionem illam incolebant, Lapithæ vocabantur. Centauri autem ad convivium à Lapithis invitati, ubi vino incaluere, rapuerunt illorum mulieres; quibus in equos injectis, fugientes unde prodierant, domum ſe receperunt. Suſcepto igitur cum Lapithis bello, de nocte in loca plana procedentes, inſidias illis ſtruebant; & ſimul ac illuxiſſet, montes repetebant populabundi. Sic verò illis abeuntibus, equorum caudæ, & virorum capita ſolùm apparuêre; ac ſpectaculum videntes inuſitatum, dicere homines: Centauri ex Nephele proruentes multis nos malis afficiunt. Ab hac utique loquendi formâ, conficta incredibilis fabula eſt, quomodo ex Nephele homo ſimul, & equus, in monte eſſet progenitus.

[4.] ἰδίαν, ἐκεῖθεν ἡμέρας ἐπολ. ποιν καταβαίνοντες μέν.—Ox. α, β.

[5.] νεφέλα, Cantab. cùm irent velociter, aut cùm eorum equi ei ça flumen Peneum potarent capitibus inclinatis, locum fabulæ dedêrunt. Serv. ſed totum hoc locum ſcripſi cod. alibi ſequunt. ἐκεῖθεν. ἡμέρας δὲ φθεγγόμενοι ἀυτῆ, κατέπιν τὰ νῶτα πρὸς πόρρωθεν ὁρῶσι, μόνον ἐφαίνοντο τὰ ἵππεια τε λοιπὰ, πλὼ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἀνθρώπε τὰ λοιπὰ πλὼ τῆς κεφαλῆς.—videtur quoque Euſtat. ſic legiſſe.

[6] τῆς ἰδίας τῦ λόγυ, Cantab. & Ox. mox ἐγκινήσαν.——

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΠΑΣΙΦΑΗΣ.

DE PASIPHAE.

[7.] Μυθεύεται ὅτι ἠράσθη ταύρου νεμόμενον, Δαίδαλον δὲ ποιῆσαι βοῦν ξυλίνην, καὶ [8.] ἐγκλεῖσαι τὴν Πασιφάην εἰς αὐτήν. οὕτω τε τὸν ταύρον ἐπιβάντα, μιγῆναι τῇ γυναικί. τὴν δὲ κυῆσαι παῖδα ἔχοντα μὲν σῶμα ἀνδρὸς, κεφαλὴν δὲ βοός. Ἐγὼ δὲ οὔφημι τοῦτο γενέσθαι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀδύνατον, ἐρασθῆναι ζῶον ἕτερον ἑτέρου. [9.] οὐ γὰρ δυνατὸν κύνα, καὶ πίθηκον, λύκον [10.] τε, καὶ ὕαιναν, ἀλλήλοις συμμιγῆναι, οὐδὲ βούβαλον ἐλάφῳ· ἑτερογενῆ γάρ εἰσι. ταῦρος δὲ οὐ δοκεῖ μοι [1.] βοῒ ξυλίνῃ ἀναμιχθῆναι. οὐκ ἂν δὲ ἠνέσχετο καὶ γυνὴ ταύρου ἐπιβαίνοντος· οὐδὲ φέρειν ἠδύνατο γυνὴ ἔμβρυον ἔχον γε κέρατα. τὸ δ' ἀληθὲς ἔχει οὕτως.

IN fabulis est, illam tauri pascentis amore fuisse captam; Dædalum verò fabricâsse bovem ligneam, eíque Pasiphaën inclusisse. Atque ità taurum inscendentem mulieri se commiscuisse; illam concepisse, & peperisse puerum, cui corpus quidem viri, caput verò bovis esset. Ego autem tale quidpiam minimè factum esse dico. Primùm quidem fieri non potest, ut animal diversi generis aliud amet: neque enim possibile, canem cum simia, lupum cum hyæna, vel cum cervo bubalum consuescere; quòd alterius sint generis. Taurus autem non videtur mihi cum lignea bucula commisceri potuisse: non enim tauri ruentis in Venerem pondus mulier tolerâsset; neque fœtum cornua habentem utero gestare sustinuisset. At veritas rei ità se habet.

[7.] μυθεύεται, ὡς ἡ Πασιφάη ἠράσθη. Ox. β. —ρυ νεμομένου, Cant.
[8.] ἐγκλεισθῆναι. Cant. μιχθῆναι Ox. καὶ τεκεῖν Arun. & Ox. post κυῆσαι.
[9.] μὴ ὁμοίας, &c. quæ melius nesciuntur, in Arun. & Ox.
[10.] Post λύκον. πρὸς δὲ καὶ ὕαιναν ἑαυτοῖς μίγνυσθαι—οὐδὲ ἀλλήλοις μιγνύμενα γενεᾷν, ἑτερ. Ox. α, β.
[1.] Post μοι, πρῶτον μὲν βοῒ—& ratio additur satis obscœna in Ox. & Arun. πάντα γὰρ τὰ τετ. ζ. Οσφ. τ. αἰδ. τ. ζ. π. τ. μ. καὶ ὑ. ἀναβ. ε. α.

Μίνωά

Μίνωά φασι ἀλγοῦντα τὰ αἰδοῖα, [2.] θεραπεύθηναι ὑπὸ Κηφάλου τοῦ Παυσίονος. κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν τῆς θεραπείας καιρὸν, ἠκολούθει τῷ Μίνωι νεανίας [3.] εὐειδὴς, ὄνομα Ταῦρος. ἣ Πασιφάη ἔρωτι ἁλῶσα, μίγνυται αὐτῷ, καὶ γίνεται παῖδα. Μίνως δ' ὑπολογισάμενος τὸν χρόνον τῆς ἀλγηδόνος τῆς αἰδοίων, καὶ γνοὺς ὡς ἔκ ἐστιν ἐξ αὐτοῦ ὁ παῖς, διὰ τὸ μὴ συγκοιμᾶσθαι αὐτὸν τῇ Πασιφάῃ, ἔγνω ὡς ἐκ τοῦ Ταύρου δὴ τὸ κυηθέν· ἀποκτεῖναι μὲν οὐκ ἤθελε τὸν παῖδα, διὰ τὸ δοκεῖν ἀδελφὸν εἶναι τῆς ἑαυτοῦ παίδων. ἀποπέμπει δὲ αὐτὸν εἰς ὄρος, [5.] ὡς ἐν θεράποντος μοίρᾳ ὑπάρχειν τοῖς ποιμέσιν. ὁ δὲ οὐχ ὑπετάσσετο τοῖς βουκόλοις. πυθόμενος δὲ ὁ Μίνως τὰ κατ' αὐτὸν, ἐκέλευσεν αὐτὸν παρὰ τῶν πολιτῶν κρατηθῆναι· [6.] καὶ εἰ μὲ ἕποιτο, λελυμένον

Minoa dicunt pudendis laborantem à Pandionis Cride sanatum fuisse: quo curationis tempore comitabatur illum juvenis quidam, egregiè formosus, Taurus nomine; cujus amore correpta Pasiphaë, congreditur cum ipso, & puerum parit. Minos verò supputans tempus, quo ex verendis laboraverat, atque intelligens non ex se progenitum filium, quòd cum Pasiphaë non coiviſſet; cognovit ex Tauro esse natum, & interficere quidem noluit puerum, quia suorum liberorum frater esse putaretur. Ipsum verò in montem ablegat, ut famuli vice subesset pastoribus. Sed morem gerere bubulcis noluit. Hæc ubi Minos super illo resciviſſet, à civibus jussit comprehendi; & si sponte sequeretur, solutum

[2.] Τεθεραπεῦθαι ὑπὸ Πεῤῥικιδοῦς τοῦ Παυσ. ὃν τῷ κυνιδίῳ καὶ τῷ ἀκοντίῳ καφάλον. Ox. β. Pretium erat Lælaps canis & jaculum ἰδυόβολον, quod proleptice τῶν Cephali hîc esse dicitur. V. Hyg. Fab.

[3.] νεανίας κάλλει διαφέρων ᾧ ὄνομα ἦν Ταῦρος, τοῦτε ἔρωτι Πασιφάη ἁλῶσα καὶ πείσασα μίγνυται καὶ ἐγγίνεται ἐξ αὐτοῦ παῖδα—Ox. α, β. & Arun. Pasiphae dicta est Minotaurum peperisse, quoniam geminos peperit, unum de Minoe, alterum de Tauro: Serv.

[4.] Post Πασιφάη Ox. α. ἐξιστάζων ἦν τὸ ἀκριβὲς ἐπίγνω ὅτι ἐκ τοῦ Ταύρου δὴ τὸ γεγονὸς, ἀποκτεῖναι μὲν οὐκ ἤθελεν αὐτὸν τὸν Ταῦρον Ox. α, β. & Cant.

[5.] Post ὄρος sequitur in Ox. & Arun. ὅπως αὐξηθεὶς ὑπάρχῃ ὡς θεράποντος μοίρᾳ τοῖς ποιμέσιν. ἀνδρωθεὶς δ' ἔτος οὐκ ὑπήκουε τοῖς βουκόλοις.

[6.] καὶ εἰ μὴ ἤκων ἕποιτο, λελ. ἰλθ. εἰς τὴν πόλιν—mox pro διὰ τὸ συλ. εἰς τὸ λαθεῖν αὐτόν. Ox. α.

ἐλθεῖν

ἐλθεῖν, εἰ δὲ μὴ, δέσμιον. αἰσθόμενος δὲ ὁ νεανίας, ἀφίσταται εἰς τὰ ὄρη. καὶ ἁρπάζων βοσκήματα, οὕτω διέζη. Πέμψαντος δὲ Μίνωος καὶ ἕτερον ὄχλον πλείονα διὰ τὸ συλλαβεῖν αὐτόν· ὁ νεανίας ὄρυγμα ποιήσας βαθὺ, καθεῖρξεν ἑαυτὸν εἰς ἐκεῖνο. [7.] ἔνθα ὄντος τοῦ Ταύρου, εἴ ποτε παρὰ τοῦ Μίνωος ἐκρατήθη τὶς ἀδικῶν, παρὰ τὸν Ταῦρον ἐπέμπετο, ὡς ὁ Ταῦρος τιμωρήσαιτο. καὶ λαβὼν οὖν ποτε Μίνως τὸν Θησέα πολέμιον, ἐπὶ τὸν Ταῦρον ἀπέστειλεν, ὡς ἀποθανούμενον γνοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Ἀριάδνη, προεισπέμπει ξίφος εἰς τὴν εἱρκτὴν, δι' οὗ ὁ Θησεὺς ἀναιρεῖ τὸν Μινώταυρον.

advenire; sin minus, vinctum. Ista postquam animadvertisset juvenis, secessit in montes, & rapiendo pecudes, vitam sustinuit. Mittente verò Minoë aliam turbam copiosiorem ad capiendum eum; adolescens factâ se fossâ continuit: in qua dum esset Taurus, si quis facinorosus à Minoë comprehenderetur, ad Taurum mittebatur puniendus. Cúmque aliquando Thesea hostem Minos cepisset, ad Taurum, tanquam moriturum, ablegavit. Quod intelligens Ariadne, gladium in carcerem præmisit, quo Minotaurum Theseus interemit.

[7.] ἔνθα ὄντος αὐτοῦ, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον εἰσέβαλλον πρόβατα καὶ αἶγας, καὶ ἔζη σιτούμενος. ὁπότε δὲ Μίνως ἄνθρωπον ἐβούλετο τιμωρῆσαι, τούτω καθειργμένῳ ἐν τῷ οἰκήματι εἰσέπεμψεν, καὶ οὕτω ἀνηρεῖτο. Καὶ τὸν Θησέα δὲ ἄνδρα πολέμιον λαβὼν ὁμοίως [ὁ Μίνως] ἤγαγεν ἐπὶ τὸν τόπον ὡς ἀποθανούμενον ——— & post Μινόταυρον, τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῦ ὄνομα [in margine ἦν γὰρ υἱὸς Ταύρου, φύσει· Μίνωος δὲ θέσει] τοιούτου δὲ συμβάματος [συμβάντος] γενομένου ἐπὶ τὰ μυθῶδες οἱ ποιηταὶ τὸν λόγον ἐξέτρεψαν. Ox. α. β.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΚΤΑΙΩΝΟΣ.

DE ACTÆONE.

[1.] ΦΑσὶν Ἀκταίωνα ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν καταβρωθῆναι. τοῦτο δέ ἐστι ψευδές. κύων γὰρ τὸν δεσπότην καὶ μάλιστα φιλεῖ· ἄλλως τε, καὶ αἱ θηρευτικαὶ [2.] πάντας ἀνθρώπους σαίνουσιν. ἔνιοι δέ φασιν, ὅτι Ἀρτέμιδος αὐτὸν μεταβαλλούσης εἰς ἔλαφον, ἀνεῖλόν τινες. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, [3.] Ἄρτεμιν οὐ δυνάσθαι, ὃ θέλει, ποιῆσαι. οὐ μὴν τοι δὲ ἀληθὲς, ἔλαφον ἐξ ἀνδρὸς γενέσθαι, ἢ ἐξ ἐλάφου ἄνδρα. τοὺς δὲ μύθους τούτους συνέθεσαν οἱ ποιηταὶ, ἵνα οἱ ἀκροώμενοι μὴ [4.] ὑβρίζωσιν εἰς τὸ θεῖον. τὸ δὲ ἀληθὲς οὕτως ἔχει. Ἀκταίων ἄνθρωπος ἦν τὸ γένος [5.] Ἀρκάδιος, φιλοκυνήγος. οὗτος ἔτρεφε κύνας πολλὰς, καὶ ἐθήρευεν ἐν τοῖς ὄρεσι. τοῦ

DIcunt à propriis canibus Actæona devoratum. Id verò falsum est: canis siquidem dominum quàm maximè amat, præsertim venatici, qui omnibus adblandiuntur. Alii ferunt, ipsum, priùs in cervum à Diana commutatum, à canibus dilaniatum esse. Meâ verò sententiâ, non, quod vult, potest Diana: neque vero simile est, cervum ex homine factum fuisse, vel ex cervo hominem. Fabulas autem hujusmodi contexuerunt poëtæ, ut, qui illas audiunt, non adficerent contumeliâ divinum Numen. Sed veritas hæc est. Actæon vir erat genere Arcadius, canum amator, & venationis; indéque semper multos alens, atque in montibus venationi deditus,

[1.] φασὶ καὶ ταῦτα περὶ Ἀκταίωνος. & δεσπότην καὶ τροφέα μάλιστα φιλεῖ. Ox. α.

[2.] πᾶσαι — Arun. & Ox. α — nox, ἔνιοι δέ φ. ὡς Ἄρτεμις μὲν αὐτὸν ἔλαφον ἐποίησεν, καὶ οὕτως ἀνεῖλον αὐτὸν αἱ κύνες. Ox. α.

[3.] Ἄρτεμιν μὲν δυνάσθαι ὅ. τι θέλοι π. Ox. α.

[4.] ὑβρίζοιεν εἰς τὸ θεῖον. Arun. & Ox. α.

[5.] Ἀρκὰς, φ. — ἔτρεφεν ἀεὶ κύνας θηρευτικὰς πολλὰς — post ὄρεσι — τῶν δὲ αὐτοῦ πραγμάτων ἠμέλει.

Digitized by Google

ϑ ἀγαθοῦ πράγματος ἠμέλει. οἱ γὰρ τότε ἄνθρωποι αὐτουργοὶ πάντες ἦσαν· οἰκέτας ϑ εἶχον οὐδ' ὅλως, ἀλλ' [1.] αὐτοὶ ἐγεώργουν. καὶ οὗτος ἦν πλουσιότατος, ὃς ἐγεώργει, καὶ ἐργαστικώτατος ὑπῆρχε. τῷ ϑ Ἀκταίωνι, ἀμελοῦντι τῶν οἰκείων, μᾶλλον ϑ κυνηγετοῦντι, διεφθάρη ὁ βίος. ὅτε ϑ οὐκέτι εἶχεν οὐδὲν, ἔλεγον [2.] αὐτῷ οἱ ἄνθρωποι· δειλὲ Ἀκταίων, ὃς ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν κατεβρώθης· [3.] ἐπείπερ καὶ νῦν πορνοβόσκων δυστυχήσεις εἰώθασι λέγειν, ὅτι ὑπὸ τῶν πορνῶν κατεβρώθη. [4.] τοιοῦτον καὶ περὶ τὸν Ἀκταίωνα γέγονεν.

rem interea domesticam prorsus negligebat. Quippe tum temporis pro se homines opus peragere, servos omnino non habere, sed ipsi agriculturæ operam dare; atque ille quidem ditissimus haberi, qui agrum coleret, & audiret laboriosissimus. Actæoni verò nihil curanti res domesticas, sed venationibus magìs intento, facultas vivendi defecit. Et cùm jam nihil esset ipsi reliquum, dicebant passim: Miser Actæon, qui à propriis canibus es comestus. Haud aliter, ac lenonem infelicem solent vocare, quòd à meretricibus consumptus sit. Ac tale quid obvenit Actæoni.

[1.] ἑαυτοῖς ἐγεώργουν. καὶ οὗτος ἦν πλούσιος ἕως αὐτὸς ἐγεώργει.
[2.] ἔλεγον οἱ ἄνθρωποι, δειλαῖος Ἀκταίων ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν κατεβρώθη——
[3.] ἐπείπερ καὶ νῦν πορνοβόσκων δυστυχῆ εἰώθασι—Sic restituit Tollius, non habentur in Ox. nec Arun. agnoscit tamen Cantab.
[4.] τοιοῦτον δή τι καὶ τὸ κατὰ τὸν Ἀκταίωνα.

[5.] ΠΕΡΙ

[5.] ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΩΝ Ἵππων Διομήδους.

DE HOMINIVORIS Equis Diomedis.

ΠΕεὶ τῶν Διομήδους ἵππων φασὶν, [6.] ὅτι ἀνθρώπους κατήσθιον. τοῦτο δὲ γελοῖον. τὸ γὰρ ζῶον τοῦτο κρεῶν μᾶλλον, ἢ κρέασιν ἀνθρωπίνοις. ἡ δὲ ἀλήθεια ἔχει. τῶν παλαιῶν ἀνθρώπων ὄντων αὐτουργῶν, καὶ τροφὴν καὶ εὐπορίαν πλείστων κεκτημένων, ἅτε τῇ γῇ ἐργαζομένων· [7.] ἱπποτροφεῖν τε ἐπελάβετο, καὶ μέχρι τούτου ἵπποις ἥδετο, ἕως ἐς τὰ αὐτῶν ἀπώλεσε, καὶ πάντα πωλῶν κατηνάλωσεν εἰς τὴν τῶν ἵππων τροφήν. οἱ οὖν φίλοι τοὺς ἵππους ἀνδροφάγους ὠνόμασαν. ἐκ τούτου, φασὶν, ἡ μυθολογία ἐπῆλθεν.

NArrant hominibus pastos fuisse equos Diomedis. Sed illud perquam ridiculum. Animal enim hujusmodi hordeo, & fœno magis delectatur, quàm humanis carnibus. Ità autem se habet veritas. Cùm antiqui illi omnes essent operarii, & victu, cæterisque id genus opibus, abundarent, ut qui terram ipsi colerent; equos cœpit alere Diomedes, quibus tantisper gaudebat, donec omnia perdidit, & divendita in equorum alimentum consumpsit. Amici proinde equos appellabant hominivoros. Atque hinc fabula originem duxit.

[5.] ἀνθρωποφάγων deest Ox. a.
[6.] φασὶν, ὅτι ἀνδροφάγοι οἱ ἵπποι αἱ τοῦ Δ. ἵπποι, γελοῖον.
[7.] ἱπποτροφεῖν τούτου δὲ λήσει——in fine ἐκ τούτου φασὶν ἡ μυθολογία ἐπῆλθεν.

Digitized by Google

[8.] ΠΕΡΙ ΩΡΙΩΝΟΣ.

DE ORIONE.

Διὸς, Ποσειδῶνος, καὶ Ἑρμοῦ παῖς. [9.] Ὑριεὺς Ποσειδῶνος, καὶ Ἀλκυόνης, μιᾶς τῶν Ἀτλαντος θυγατέρων, ᾤκει μὲν ἐν Ταναγρᾳ τῆς Βοιωτίας. φιλοξενώτατος δὲ, ὑποδέξατό ποτε τοὺς θεούς. Ζεὺς γὰρ, καὶ Ποσειδῶν, καὶ Ἑρμῆς ἐπιξενωθέντες αὐτῷ, καὶ φιλοφρονούμενοι [10.] ὑποδεξάμενοι, παρήνεσαν αὐτῷ, ὅ, τι ἂν βούλοιτο. ὁ δὲ ἄτεκνος ὢν, ἠτήσατο παῖδα. λαβόντες δὲ οἱ θεοὶ τοῦ ἱερουργηθέντος αὐτοῖς βοὸς βύρσαν, ἀπεσπέρμηναν εἰς αὐτὴν· καὶ ἐκέλευσαν κρύψαι κατὰ γῆν, καὶ μὴ δέκα μῆνας ἀνελεῖν. ὧν διελθόντων, ἐγένετο ὁ Ὠρίων, ὥστε ὀνομασθεὶς, διὰ τὸ ἐρῆσαι [11.] ὥσπερ τοὺς θεούς· ἔπειτα κατ' εὐφημισμὸν, Ὠρίων. συγγενηγῶν δ' ἦν Ἀρτέμιδι, ἐπεχείρησεν αὐτῇ βιάσασθαι. ὀργισθεῖσα δὲ ἡ θεὸς, ἀνέδωκεν ἐκ τῆς γῆς σκορπίον, ὃς αὐτὸν

JOvis, Neptuni, & Mercurii filius. Hyrieus Neptuni & Alcyones, unius ex Atlantis filiabus, Tanagræ habitabat, civitate Bœotiæ; & cùm esset hospitalissimus, Deos aliquando ædibus excepit. Hospitio verò conjuncti, ejúsque benignitatem suscipientes Jupiter, Neptunus, & Mercurius, adhortati sunt, quicquid vellet, peteret. Ille verò prolis exsors, filium rogavit. Accepto autem immolati bovis corio, semen in illud Dii effudere; ídque sub terra jusserunt abscondi, & decimum post mensem rursum eximi. Quibus elapsis natus est Orion, ità dictus ab injecto, velut semine, deorum lotio; deinde, boni ominis gratia, Orion. Venatione autem cum Diana sese exercens, vim illi conatus est inferre: sed irata Dea, produxit è terra scorpionem, qui illum

[8.] Hanc fabulam non agnoscunt codd. Ox. aut Arun. videtur adjecta ex Euphorione, aut σχ. Hom. ubi iisdem verbis occurrit. quid quod non explicat hanc, ut cæteras, Palæphatus.

[9.] Erythræa vocat Germanicus; Hyginus etiam Byrseum; Musæum, Nigidius.

[10.] Rectiùs ὑποδεξάμενοι. σχ. Hom.

[11.] διὰ τὸ ἐρῆσαι τὸ σπέρμα θεοὺς. v. Etymol. M. in voce.

πλήξας

πλήξας κατὰ τὸν ἀστράγαλον, ἀπέκτεινε. Ζεὺς δὲ συμπαθήσας, κατηστέρωσεν αὐτόν.

percusso talo interemit. At commiseratus Jupiter inter sidera Orionem collocavit.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΠΑΡΤΩΝ ΓΙΓΑΝΤΩΝ.

DE SEMINATIS GIGANTIBUS.

[1.] Λέγεται ὡς ὁ Κάδμος, ὥς φασιν, ἀποκτείνας τὸν [2.] ἐν Λέρνῃ δράκοντα, καὶ τοὺς ὀδόντας ἐκλεξάμενος, ἔσπειρεν ἐν τῇ ἰδίᾳ γῇ· ἔπειτα ἐξεφύησαν [3.] ἄνδρες τε καὶ ὅπλα. εἰ δὲ αὐτὸ ἦν ἀληθὲς, οὐδεὶς ἂν τῶν ἀνθρώπων ἔσπειρεν ἄλλο τι, ἢ ὀδόντας δρακόντων. τὸ δὲ ἀληθὲς οὕτως ἔχει. Κάδμος τὸ γένος ἦν φοίνιξ. ἀφίκετο εἰς Θήβας, πρὸς τὸν ἀδελφὸν Φοίνικα, ἁμιλληθησόμενος περὶ τῆς βασιλείας, ἔχων ἄλλα τε πολλὰ, ὅσα βασιλεὺς, ἀλλὰ δὴ καὶ ὀδόντας ἐλεφάντων. ἦν δὲ ὁ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν Δράκων, Ἄρεως παῖς, ὃν ὁ Κάδμος ἀποκτείνας, ἐβασίλευσεν. οἱ δὲ φίλοι τοῦ Δράκοντος ἐπολέμουν αὐτῷ.

CAdmum ferunt, cùm occidisset in Lerna draconem, exemptos indè dentes in propria terrâ seminâsse; atque postea natos hinc esse viros armatos. Illud autem si verum esset, nullus quidem hominum aliud consevit, quàm draconum dentes At rei veritas sic se habet. Cadmus genere Phœnix, habens cùm alia multa, qualia solet rex, tum quoq; dentes elephantum; Thebas iter moliebatur, cum fratre Phœnice de regno certaturus. Erat verò Thebarum rex Dracon, Martis filius; quo interfecto, regnum Cadmus occupavit. Bellum autem cum ipso gessêre Draconis amici,

[1.] Λόγος τις ἀρχαῖος λέγεται. Arun.
[2.] ἐν Λέρνῃ—Tzetzes Δέρκην vocat ad Lycophr.
[3.] ἄνδρες—Arun. ἄνδρες ὁπλῖται.

Digitized by Google

ἀνέστησαν δὲ κατὰ Κάδμον καὶ οἱ παῖδες τοῦ Δράκοντος. ἐπεὶ οὖν οἱ φίλοι καὶ οἱ παῖδες ἥττους ἐγένοντο, ἁρπάσαντες τὰ χρήματα τοῦ Κάδμου, καὶ τοὺς ἐλεφαντίνους ὀδόντας, [4.] ἔφυγον ὅθεν ὡρμῶντο· ἄλλοι δὲ ἀλλαχῇ διεσπάρησαν, οἱ μὲν εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἄλλοι δὲ εἰς Φωκίδα, ἕτεροι δὲ εἰς Λοκρίδα. ἀφ' ὧν χωρῶν ἐρχόμενοι, ἐπολέμουν τοῖς Θηβαίοις, καὶ ἦσαν ἀργαλέοι πολεμισταί. ἐπεὶ οὖν τοὺς ἐλεφαντίνους ὀδόντας, οὓς εἶχεν ὁ Κάδμος, ἁρπάσαντες ἔφυγον, ἔλεγον οἱ Θηβαῖοι, ὅτι τοιαῦτα δεινὰ ὁ Κάδμος ἐπήγαγεν ἡμῖν, ἀποκτείνας τὸν Δράκοντα· ἐκ τῶν ἐκείνου ὀδόντων πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες σπαρτοὶ πολεμοῦσιν ἡμῖν. τούτου δὴ τοιούτου συμβάντος, ὁ μῦθος προσανεπλάσθη.

& filii quoque ejus insurrexêre in Cadmum: qui cùm inferiores essent, direptis Cadmi opibus, & dentibus elephantinis, domum se receperunt; alii aliò dispersi sunt; hi quidem in Atticam, illi in Peloponnesum; in Phocida alii, alii in Locridem. Quibus è locis prodeuntes, bellum inferebant Thebanis, & graves erant prœliatores Postquam verò rapientes, quos habebat Cadmus, elephantinos dentes, effugissent, dicere Thebani; mala hæc sibi Cadmum intulisse, interfecto Dracone; cujus ex dentibus disseminati viri multi, & boni, bellum secum gererent. Hæc cùm sic accidissent, fabula conficta est.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ.

DE SPHINGE.

ΠΕρὶ τῆς Καδμείας Σφιγγὸς, λέγουσιν ὡς θηρίον ἐγένετο, σῶμα μὲν ἔχον ὡς κυνὸς, κεφαλὴν

SPhingem Cadmeam animal fuisse perhibent, cui corpus quidem esset canis, caput

[4.] Addit Arun. κειμένους ἐν τῷ ἱερῷ—Cæterum de his Spartis leges Theodoretum Serm. 5. Lucian. *Encom. Dem.* Pindarum *apud Plutarchum*; Ammian. *lib.* 19. Apollod. 3. Eunap. *Fragm. leg.* Photium *Ecl.* 186, 37. Censorinum, *c.* 4. Apollonii χ. *ad* 4. Euseb. *Chron. n.* 692. & *X de præpar.* Euripidem *Hercule Fur.* Eustath. *ad* ιλ. α. Synes. *Dione.* Hyginum. & Heraclitum περὶ ἀπίστων. Vide Jons. de Script. H. Phil. p. 295.

Digitized by Google

ἢ, καὶ πρόσωπον κόρης, πτέρυγας ὄρνιθος, φωνὴν δὲ ἀνθρώπου. καθεζομένη δὲ ἐπὶ [5.] Σφιγγίου ὄρους, αἴνιγμά τι τῶν πολιτῶν ἑκάστῳ [6.] ἔλεγε, καὶ τὸν μὴ εὑρόντα ἀνῄρει. εὑρόντος δὲ τοῦ Οἰδίποδος τὸ αἴνιγμα, ῥίψασα ἑαυτὴν ἀνεῖλεν. ἔστι δὲ ἄπιστος, καὶ ἀδύνατος ὁ λόγος· οὔτε γὰρ ἰδέα τοιαύτη δύναται γενέσθαι. Τό, τε τοὺς τὰ αἰνίγματα μὴ διαλύοντας, ὑπ' αὐτῆς ἀποκτείνεσθαι, παιδαριῶδες· Τό, τε τοὺς Καδμείους μὴ κατατοξεῦσθαι τὸ θηρίον· ἀλλὰ παρορᾷν τοὺς πολίτας, ὡς πολεμίους, κατεσθιομένους, μάταιον. ἔχει οὖν ἡ ἀλήθεια ὧδε. Κάδμος ἔχων γυναῖκα Ἀμαζονίδα, ᾗ ὄνομα Σφὶγξ, ἦλθεν εἰς Θήβας, καὶ ἀποκτείνας τὸν Δράκοντα, τὴν τούτου βασιλείαν παρέλαβε· μετὰ δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν Δράκοντος, ᾗ ὄνομα Ἁρμονία. αἰσθομένη δὲ ἡ Σφὶγξ ὅτι καὶ ἄλλην [7.] ἔγημε, πείσασα τοὺς πολλοὺς τῶν πολιτῶν συναπαίρειν αὐτῇ, καὶ τῶν χρημάτων τὰ πλεῖστα ἁρπάσασα, καὶ τὸν ποδώκην κύνα, ὃν ἧκε Κάδμος ἄγων, λαβοῦσα, μετὰ τούτων ἀπῆρεν εἰς τὸ λεγόμενον ὄρος Σφιγγίον, καὶ ἐντεῦθεν ἐπολέμει τῷ Κάδμῳ·

verò, & vultus puellæ, volucris alæ, & humana vox. Sphingium autem montem tenens, ænigma aliquod proposuit civium unicuique, & solvere nescientem interimebat: at scrupum discutiente Oedipode, præceps facta sibi ipsi mortem intulit. Sermo hic incredibilis est, quíque fieri non potuit; neque enim forma talis unquam nata; atque eos, qui ænigmata explicare non poterant, fuisse ab ea interfectos, puerile est; & Cadmeos feram jaculis non confixisse. ed malè cives, tanquam hostes, vidisse comestos, stultum. Veritas itaque hæc est. Cadmus uxorem habens Amazonida, cui nomen Sphinx, Thebas concessit, & Dracone interempto regnum hujus occupavit, & postea sororem Draconis Harmoniam. Cùm itaque rescivisset Sphinx, etiam aliam duxisse uxorem; adductis ad obsequium civium plurimis, magnâ opum vi subductâ, ac celere illo cane, quem continuò secum habebat Cadmus, his omnibus instructa abiit in montem Sphingium, unde bello Cadmum adorta est, &

[5.] Σφικίου — Cant. & Tollii cod. φίκιον χ. Eurip. & fortè Hesyc. φίκειον Apollodoro, Plutar. Stephano, Tzetzæ, V. Ortel. Thes.

[6.] ἦδεν. Toll. mox. κατατοξεῦσαι. Cant.

[7.] ἐπέγημε. Arun. & συναπάραι. Cant.

ἐνέδρας δὲ ποιουμένη καθ' ἑκάστην ὥραν ἀνήρει. καλοῦσι δὲ οἱ [8.] Θηβαῖοι τὴν ἐνέδραν, αἴνιγμα. ἐθρύλλουν δὲ οἱ πολῖται λέγοντες. Σφὶγξ ἡμᾶς ἡ Ἀργεία, [9.] αἰνιγμάτι λέγουσα, διαρπάζει. ἐξευρεῖν δὲ τὸ αἴνιγμα οὐδεὶς δύναται. κηρύττει δὲ ὁ Κάδμος, τῷ ἀποκτενοῦντι τὴν Σφίγγα δώσειν χρήματα πολλά. ἐλθὼν οὖν ὁ Οἰδίπους, ἀνὴρ Κορίνθιος, τά τε πολεμικὰ ἀγαθὸς, ἔχων ἵππον ποδώκυν, καί τινας λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τῶν Καδμείων, [10.] νυκτὸς ἀπιὼν ἐπὶ τὸ ὄρος, ἀπέκτεινε τὴν Σφίγγα. τούτων οὕτως συμβάντων, ὁ μῦθος ἐπιτηδεύθη.

factis quotidie insidiis, Thebanorum multos oppressit. Vocare autem insidias illi solent ænigmata; ac proinde sermonibus hæc divulgabant, dicentes; Argiva Sphinx, ænigma aliquod proponens, dilacerat nos; neque illud solvere quisquam potest. Enunciari autem præconio jussit Cadmus, multam se daturum pecuniam Sphingem occisuro. Adveniens igitur vir Corinthius Oedipus, bellicis rebus inclytus, atque equum secum habens velocem, & Cadmeorum aliquos, Sphingem, noctu montem petens, confodit. Quibus ità gestis, commodè instituta fabula est.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΛΩΠΕΚΟΣ.

DE VULPE.

ΦΑσὶ περὶ τῆς [11.] Τελμησίας ἀλώπεκος, ὡς ἁρπάζουσα τοὺς Καδμείους κατήσθιεν.

Vulpem, uti ferunt, Telmesiam abreptos Cadmeos devorâsse,

[8.] Καδμεῖοι. Arun. ἐξέλυσας ἄστυ Καδμείων—Soph Oed. Tyr.
[9.] αἰνίγματι ὑφιστάμενη, Arun. V. Apollod. 3°. Bibl.
[10.] διὰ νυκτὸς ἐξιὼν, καὶ ἐνεδρεύσας αὐτῇ, εὕρετο τὸ αἴνιγμα, τούτεστι τὴν ἐνέδραν, καὶ ἀπέκτεινε τὴν σφίγγα. Arund. De Sphinge & triplici de eâ fabula V. Camerar. in Sophoc. Oedip. de ejus figura Apollod. 3°. quam pictam habes eleganter in Sophoc. M^fo. Bibl. Trin. Col. Cant.
[11.] Mons Bœotiæ Teumessus, unde vulpem hanc Τευμισσίαν dicunt Hesyc. Stephan. Tzetzes. Ch. 1, 20. Telmessus Lyciæ mons Suidæ imposuit hâc in re.

ἔστι

ἔστι δὲ εὔηθες· [12.] οὐ γὰρ ἄλλο τι ζῶον, ὃ δύναται ἁρπάσαι ἄνθρωπον, καὶ φέρειν, ἢ χερσαῖον ὄν. ἀλώπηξ δὲ, μικρόν ἐστι ζῶον, καὶ ἀσθενές. ἐγένετο δέ τι τοιοῦτον· ἀνὴρ Θηβαῖος καλὸς, κἀγαθὸς, ἐκαλεῖτο Ἀλώπηξ, ὃς ἦν πανοῦργος. οὗτος συνέσει πάντας ἀνθρώπους ἐνίκα. δεδιὼς δὲ ὁ βασιλεὺς, μὴ ἐπιβουλεύσῃ αὐτῷ, ἐξελαύνει αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως. συναγαγὼν δὲ [1.] ἐκεῖ πολὺν στρατὸν, καὶ ἄλλους μισθοφόρους, τὸν καλούμενον λόφον Τελμήσιον κατέλαβεν. ὅθεν ἐκπηδῶν, ἐσύλα τοὺς Θηβαίους. ἔλεγον δὲ οἱ ἄνθρωποι, Ἀλώπηξ ἡμᾶς κατατρέχων ὑποχωρεῖ. ἀφικνεῖται δὲ ἀνὴρ Κέφαλος ὀνόματι, τὸ γένος Ἀθηναῖος, πολὺν ἔχων στρατὸν, ἐπίκουρος τοῖς Θηβαίοις. οὗτος τόν τε Ἀλώπεκα ἀπέκτεινε, καὶ τὸν στρατὸν ἐξήλασεν ἐκ τοῦ τόπου.

est sanè stolidum; cùm nullum sit animal terrestre, quod rapere hominem possit, & ferre: vulpes autem parva bestia est, & imbecillis. At verò tale quid factum est. Erat inter Thebanos vir formâ egregiâ, præstans, ac bonus, Vulpes nomine, qui versutus planè, omnes ingenio exsuperabat. Veritus autem rex, nè quid adversùm se moliretur, civitate illum ejecit. At is conflato grandi exercitu, & mercenariis aliis, collem occupavit Telmesium; unde prosiliens Thebanos deprædabatur. Dixêre verò homines, vulpem ad se excursiones facere, & retrò cedere. Cephalus postea Atheniensis cum grandi exercitu auxilio venit Thebanis; qui & vulpem interfecit, ejusque exercitum loco expulit.

[12.] οὐ γὰρ ἄλλο τι ἐστὶ χερσαῖον θηραῖον, ὃ δύναται ἁρπάσαι ἄνθρωπον καὶ φέρειν. Arun.

[1.] ἐκεῖνος—Cant. & Arun. de Τελμησίῳ λ. V. Notam superiorem, 11. V. de hac fab. Apollod. 2. & Tzetzem Ch. 1. hist. 20ª. Suidam in Τελμησία——

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΝΙΟΒΗΣ.

DE NIOBE.

ΦΑσὶν ὡς Νιόβη ζῶσα, λίθος ἐγένετο ὅπι τῷ τύμβῳ τῷ παίδων· ὅς τις ἢ πείθεται ἐκ λίθου ψευδῶς ἀνθρώπους, ἢ ἐξ ἀνθρώπων [2.] λίθον, εὐήθης ἔστι. τὸ ἢ ἀληθὲς ἔχει ὧδε. [3.] Νιόβη ἀποθανόντων τῶν ἑαυτῆς παίδων, ποιήσασα ἑαυτῇ εἰκόνα λιθίνην, ἔστησεν ἐπὶ τῷ τύμβῳ τῶν παίδων. [4.] ἣν ἡμεῖς ἐθεασάμεθα αὐτοῖς, ὁποία καὶ λέγεται.

NIoben memorant dum viveret, ad filiorum tumulum in lapidem conversam esse. Qui verò credit hominem ex lapide, aut vicissim lapidem ex hominibus posse fieri, næ ille insulsus est. At rei veritas hæc. Niobe, fato ereptis liberis, statuam sibi lapideam confici jussit, & filiorum sepulchro imponi; quam nos ipsimet vidimus talem, qualis etiam esse narratur.

ΠΕΡΙ ΛΥΓΚΕΩΣ.

DE LYNCEO.

ΛΥγκέα λέγεσιν, ὡς [5.] τὰ ὑπὸ γῆν ἑώρα. τοῦτο ἢ ψεῦδος· τὸ ἢ ἀληθὲς ἔχει ὧδε.

LYnceum illa, quæ sub terra sunt, visu penetrâsse, falsum omnino arbitror. Ipsa autē veritas sic habet.

[2.] ἐξ ἀνθρώπου λίθον. Cantab.

[3.] Νιόβης, ἀποθανόντων τῶν παίδων, ποιήσας τις εἰ. λ. Arun. & Ox. fortè pro ἑαυτῇ legas αὐτῇ —— ἔστησεν ὅπι τῷ τῶν παίδων τάφῳ Cant. rectiùs, τύμβῳ ——

[4.] Post παίδων, Arun. & Ox. a leguntur ἔλεγον ὅτων οἱ παρεόντες, Νιόβη λιθίνη ἔστηκεν ὅπι τῷ τύμβῳ· ἐθεασάμεθα ἡμεῖς αὐτοῖς. ὅπερ τινῶν [ὅτων] λέγεται περὶ τὸν χαλκοῦν ἡρακλέα ἐκπαλαίσαντα, τοιοῦτον ἰδεῖν καρκῖνον, ἀλλ' οὐχ ἡ Νιόβη αὐτὴ λιθίνη ἐγένετο.

[5.] λέγεται, ὡς Αυγκεὺς ἢ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν ἑ. mox,

Αυγκεὺς

Λυγκεὺς πρῶτος ἤρξατο μεταλλεύειν χαλκὸν, καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ λοιπά· ἐν δὲ τῇ μεταλλεύσει λύχνους μεταφέρων [6.] ὑπὸ τὴν γῆν, τοὺς μὲν κατέλειπεν [7.] ἐκεῖσε, αὐτὸς δὲ [8.] ἀνέφερε τὸν χαλκὸν, καὶ τὸν σίδηρον. ἔλεγον οὖν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι λυγκεὺς καὶ τὰ ὑπὸ γῆν ὁρᾷ. καὶ καταδύων, ἀργύριον περιφέρει.

Primus hic æs, argentum, & reliqua metalla inquirere occœpit, ínque ea indagatione lucernas sécum sub terram portavit, quas quidem ibi reliquit, ipse interim omne æs, ferrúmque extulit. Narrare itaque homines: Lynceus etiam in terræ penetralibus recondita conspicit; atque ea subiens, aufert argentum.

ΠΕΡΙ ΚΑΙΝΕΩΣ.

DE CÆNEO.

Καινέα φασὶν, ὅτι ἄτρωτος ἦν. ὃς δ' ὑπολαμβάνει [1.] ἄτρωτον ἀπὸ σιδήρου ἄνθρωπον, εὐήθης ἐστίν. ἡ δὲ ἀλήθεια ἔχει οὕτως. [2.] Καινεὺς ἦν Θετταλὸς τῷ γένει, ἀγαθὸς τὰ πολεμικὰ, καὶ ἐπιστήμων τοῦ μάχεσθαι. γενόμενος δὲ ἐν πολλαῖς μάχαις, οὐδέποτε ἐτρώθη· οὔτε Λαπίθαις συμμαχῶν, πρὸς [3.] τῶν Κενταύρων ἀπέθανεν, ἀλλὰ

Dicunt Cæneum invulnerabilem fuisse. Hominem verò ferro lædi non posse qui existimat, sanè perquam fatuus est. Sed verum ità est. Cæneum genere Thessalum, bello strenuum, & scientissimum pugnarum, etiamsi multis interfuisset præliis, nunquam ferro percussum esse; etiam nec eo tempore, quo adversus Centauros præsidio venisset Lapithis, cecidisse; sed

[6] μεταλλείᾳ —— &
[7] ἐπὶ τοῦ τόπου —— Ox. Lon. & Cant.
[8.] ἀνεφέρετο θυλάκους χαλκοῦ καὶ σιδήρου. Ox. & Lond. habes hæc verbatim apud σχ. in Aristop. Pl. Apostolium, & Lycophr. Tzetzem nullâ factâ Palæphati mentione. Vide Pind. σχ. N. 1. & Theocrit. εἰδ. 27.
[1.] ἄτρωτον εἶναι τινα ἀπὸ τοῦ σιδήρου, ἄνθρωπον ὄντα, ματαιάζει. Ox.
[2.] Καινεὺς ἦν ἀνὴρ Θετταλὸς τὸ γένος. Ox.
[3.] τοὺς Κενταύρους —— Ox. α.

συλλα-

συλλαβόντες αὐτὸν [4.] μόνον, κατέχωσαν, καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν. ἔλεγον οὖν οἱ Λαπίθαι, ἀνελόμενοι τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, καὶ εὑρόντες μὴ τετρωμένον τὸ σῶμα, Καινεὺς τόν γε ἄλλον βίον ἄτρωτος ἦν, καὶ ἀπέθανεν ἄτρωτος.

ab illis comprehensum injectâ terrâ finiisse vitam. Reperto igitur illæso corpore, prædicârunt Lapithæ, Cæneum, ut totâ quidem vitâ nullo fuisset ferro penetrabilis, sic quoque intactum obiisse.

ΠΕΡΙ ΚΥΚΝΟΥ.

DE CYCNO.

Ὁ Αὐτὸς λόγος καὶ περὶ Κύκνου τοῦ ἐν Κολώναις. καὶ γὰρ ἐκεῖνόν φασιν, ὅτι ἄτρωτος ἦν. καὶ αὐτὸς ἦν αἰχμητὴς, καὶ ἐπιστήμων μάχης. [5.] ἐν δὲ Τροίᾳ ὑπ' Ἀχιλλέως λίθῳ πληγεὶς, οὐκ ἐτρώθη. ἔλεγον οὖν οἱ ἄνθρωποι, [6.] ὁρῶντες τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, ὅτι ἄτρωτος ἦν καὶ αὐτός. [7.] οὕτω κἀκεῖνος ἄτρωτος ἐκλήθη. κατηγορεῖ δὲ τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐμοὶ συμμαρτυρεῖ, Αἴας ὁ Τελαμώνιος.

IDem ille sermo fertur de Cycno illo Colonæo, fuisse scilicet & ipsum invulnerabilem. Sed & hic egregius bellator, rerúmque militarium peritus, in Troja aliquando ab Achille lapide tactus est, nec vulneratus tamen. Propterea, qui cadaver reperirent integrum, etiam ipsum fuisse invulnerabilem narrabant. Atque ità dictus is invulnerabilis. Sed enim hunc sermonem retundit, ac mihi patrocinatur Ajax Telamonius;

[4.] μόνον — ὅτε σφέας οἷος ἀπ' ἄλλων ἤλασ' ἀριστήων — Apoll. Arg. α. Vide ibi σχ. & ad Hom. ιλ. α χ. 264. Apostolius hæc etiam ad verbum descripsit, non agnito Palæphato. cent. 4. n. 71.

[5.] μάχης. ἀπέθανε δὲ ἐν Τροίᾳ ὑ. Α. λ. βληθεὶς καὶ οὐδέποτε ἐτρώθη. Ox. l. βληθεὶς, οὐκ ἐτρώθη δέ. Confer σχ. Pind. Ολ. β. cum Ovidio Metam. 12.

[6.] οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁρῶντες — Cant. cui desunt post ἦν, καὶ αὐτός.

[7.] οὕτως οὗτος, Ox. ut & infra, τούτων τῶν λόγων, καὶ ἐμοὶ μαρτυρεῖ.

καὶ

καὶ γὰρ καλεῖν ἐλέγετο ἄτρωτον, [8.] ἀναιρεθεὶς ξίφει ὑφ' ἑαυτοῦ.

qui & ipse invulnerabilis audiit, licet sibi ipsi ferro vitam ademerit.

ΠΕΡΙ ΔΑΙΔΑΛΟΥ ΚΑΙ [9.] ΙΚΑΡΙΩΝΟΣ.

DE DÆDALO ET ICARO.

ΦΑσὶν ὅτι Μίνως Δαίδαλον, καὶ [10.] Ἴκαρον, κατεῖρξε διά τινα αἰτίαν, υἱὸς αὐτοῦ ὄντας. Δαίδαλος δὲ ποιήσας πτέρυγας [11.] ἀνθρωπείας, ἐξήλθε μὲν τοῦ Ἰκάρου νοήσαντος δὲ ἄνθρωπον πτόρμον, ἀμήχανον, καὶ ταῦτα πτέρυγας ἔχοντα [1.] ὑποδεᾶς· τὸ οὖν λεγόμενον, ἦν τοιοῦτον. Δαίδαλος ὢν ἐν εἱρκτῇ, καθεὶς ἑαυτὸν διὰ δυεῖν, [2.] καὶ σκαφίδι ἐμβὰς, εἰς θάλασσαν ἔπλευν, αἰσθόμενος δὲ ὁ Μίνως, πέμπει πλοῖα [3.] διώξοντα.

Aiunt à Minoë Dædalum, & Icarum, filium ejus, ob delictum aliquod carceri mancipatum; Dædalúmque adpositis alis evolâsse unà cum Icaro. Fieri autem non potest, ut quis hominem præsumat volâsse, & quidem fictitias habentem alas. Hujusmodi ergo fuit, quod refertur. Cùm in custodia detineretur Dædalus, clam per feneſtram seſe demittens, adscensâ scaphâ mare ingrediebatur; quod ubi animadvertisset Minos, naves misit insecuturas:

[8] ἄτρωτον, καὶ ἀπίδανε ξίφει τραυθεὶς ὑφ' ἑαυτῷ. Eustath. ad λ. notat Ajacem nusquam in Iliade vulnerari: indè creditum eum invulnerabilem; σχ. Soph in *Ajace* eadem ferè memorat, ad v. 849.

[9] Ἰκάρου. Cant. & Ox.

[10.] Ἴκαρον τὸν υἱὸν αὐτῷ καθεῖρξε—Ox.

[11.] πτέρυγας ἀμφοτέροις τοῖς ὤμοις ἐξῆπτε. Ox. & Lond.

[1.] ὑποδεᾶς.

[2] καὶ τὸν υἱὸν καταπάσας, σκαφίδι ἐμβὰς ἀπῆει—Ox. & Lond.

[3.] διώξοντα, οἱ δ' ὅτε ἤσθοντο διωκόμενοι, ἀνήμελόν ὄντα, πτερώσαντες ἐφαίνοντο. ἔνθα πλέοντες ἐείκοσι Κρητικοὶ νέοι, ὧν τοὺς Ἰκαρίους πολλοὶ ἀπετρέποντας. Ox. & Lond. Menecrates Dædalum occiso patruele fratre, Cretam petiisse dicit: Icarum, filium ejus, ab Articis pulsum, dum patrem petit, naufragio periisse Serv. ad VI Æneid.

ἐς

ὡς ἤσθοντο ὑπ' Ἰκαρίας τε καὶ Δαιδάλου φυγάδων, ἀνέμῳ λάβρῳ καὶ σφοδρῷ ὄντι, πετώμενοι, ἤγουν πλέοντες, ἐν τῷ πελάγει περιτρέπονται. καὶ ὁ μὲν Δαίδαλος [4.] σώζεται εἰς τὴν γῆν. ὁ δὲ Ἴκαρος τελευτᾷ ἐν τῷ πελάγει. ὅθεν ἀπ' ἐκείνου Ἰκάριον πέλαγος ἐκλήθη. ἐκβληθεὶς δὲ ὁ Ἴκαρος ὑπὸ τῆς κυμάτων, παρὰ τὸν πατέρα ἐτάφη.

sed ubi à Dædalo, Icaróque, fuere cognitæ, vento vehementi, atque impetuoso, quasi volantes, in mari huc illuc circumferuntur; & Dædalus quidem salvus terram attigit, sed vitam in mari finiit Icarus; atque ejus de nomine Icarium pelagus nuncupatum. Postea verò à fluctibus ejectus sepulcro juxta patrem mandatus est.

ΠΕΡΙ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΑΝΙΩΝΟΣ.

DE ATALANTA ET MELANIONE.

Λέγουσι περὶ Ἀταλάντης, καὶ Μελανίωνος, ὡς ἡ μὲν ἐγένετο λέαινα, ὁ δὲ λέων· τὸ δὲ ἀληθὲς, ἦν τοιόνδε. Ἀταλάντη, καὶ Μελανίων, ἐκυνήγευν. ἀναπεύδει δὲ τῷ κόρῃ Μελανίωνι, μιγῆναι [6.] αὐτῇ, εἰσέρχεται δὲ εἰς τὸ σπήλαιον, μιχθησόμενος. ἦν δὲ ἐν τῷ ἄντρῳ ἐυνὴ λέοντος, καὶ λεαίνης· [7.] οἱ καὶ ἀκούσαντες

Ferunt Atalantam, & Melanionem, in leænam, & leonem, conversos. Hujus autem rei veritas talis est. Cùm simul venationi operam darent Atalanta, & Melanion, ille quidem persuasit puellæ, ut secum commisceretur; & jam coiturus, spelæum ingreditur; in quo cubile erat leonis, leænæque: qui, postquam voces eorum exaudivere,

[4.] σῴζεται——Ἴκαρος διαφθείρεται.—Ox. e.
[5.] ἐκβληθέντα δ' αὐτὸν ὑπὸ τῆς κ. ὁ πατὴρ ἐθάψεν. Ox. ait Apollod. 2. l. sepultum fuisse ab Hercule.
[6.] ἄντρῳ. εἰσέρχεται δὲ εἰς τὸ σπ. μιχθησόμενος. Cant. & Ox.
[7.] οἱ δὲ, Lond.

φωνῆς.

Digitized by Google

φωνῆς, ἐξελθόντες, [8.] ἀναιρῦσι τὺς περὶ Ἀταλάντην. μετὰ δὲ χρόνον τῆς Λεαίνης, καὶ τοῦ Λέοντος ἐξελθόντων, [9.] οἱ κυνηγετοῦντες σὺν Μελανίωνι, εἰς ταῦτα τὰ ζῶα ἔδοξαν αὐτὺς μεταβεβλῆσθαι. εἰς βάλλοντες οὖν εἰς τὴν πόλιν, [10.] διεφήμιζον οἱ περὶ Ἀταλάντην, καὶ Μηλανίωνα, ὡς εἰς Λέοντας μετεβλήθησαν.

prodeuntes continuò ambos dilacerârunt. Leone deinde, ac Leænâ solis egredientibus, qui cum Melanione venabantur, ipsos in ejusmodi animalia existimabant conversos; séque in urbem recipientes, rumoribus sparserunt, Atalantam, & Melanionem, in leones, immutatos.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΛΙΣΤΟΥΣ.

DE CALLISTONE.

ΚΑΙ ὁ περὶ Καλλιστοῦς λόγος τοιοῦτος, ὡς κυνηγετοῦσα ἄρκτος ἐγένετο, ἐγὼ δὲ φημι, καὶ ταύτην εἰς [11.] ὄρος καταντήσασαν, ὅπου ἐπέγχανεν ἄρκτος, θηρεύουσαν καταβρωθῆναι. τὺς καὶ κυνηγετοῦντας, [12.] ἰδόντας μὲν ἐπὶ τὴν τῆς ἄρκτου κοίτην, μηκέτι δὲ ἐξερχομένην; εἰπεῖν ὡς ἡ κόρη ἄρκτος ἐγένετο.

IDem etiam de Callistone est sermo; ut scilicet illa inter venandum in ursam sit commutata. At mea quidem sententia, illam crediderim venatione occupatam, ab obvia in monte ursa devoratam esse; ipsos verò, qui unà venarentur, videntes eam propè ursæ cubile, neque indè redeuntem, mox transformatam in ursam puellam proclamâsse.

[8.] ἐξελθόντες ἐμπίπτουσι τοῖς περὶ Ἀταλάντην καὶ ἀναιρῦσιν αὐτούς. Ox. & Lond.

[9.] ἰδόντες τούτους οἱ συγκυνεγοῦντες—μεταβληθῆναι—Ox. a.

[10.] διεφημίσαντο, ὡς Μελανίων καὶ Ατ. Cantab. & Ox.

[11.] εἰς ξύλλοχον που καταντήσασαν. Ox. mox. ἄρκτος, καὶ θηρεύουσαν—Cant.

[12.] ἰδόντας μὲν αὐτὴν εἰσελθοῦσαν ἐπὶ τὴν τ. Ox. & Tollius.

ΠΕΡΙ

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΗ̃Σ ΈΥΡΏΠΗΣ.

DE EUROPA.

ΦΑσὶν Ἐυρώπην τοῦ Φοίνικος ἐπὶ ταύρου ὀχουμένην διὰ τῆς θαλάττης ἐκ Τύρου εἰς Κρήτην ἀφικέσθαι. [1.] ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, οὔτε ταῦρον, οὔθ' ἵππον, τοσοῦτον πέλαγος διανήξασθαι δύνασθαι· οὔτε κόρην ἐπὶ ταῦρον ἄγειον ἀναβῆναι· ὅ, τε ζεὺς εἰ ἐβούλετο Ἐυρώπην εἰς Κρήτην ἐλθεῖν, [2.] εὗρεν ἂν αὐτῆς ἑτέραν πορείαν καλλίονα. τὸ δὲ ἀληθὲς ἔχει ὧδε· ἀνὴρ Κνώσιος, ὀνόματι Ταῦρος, ἐπολέμει τῇ [4.] Τυρηνίᾳ χώρᾳ. τελευταῖον δ' ἐκ Τύρου ἥρπασεν ἄλλας τε κόρας, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν τοῦ βασιλέως θυγατέρα, Ἐυρώπην· ἔλεγον οὖν οἱ ἄνθρωποι; Ἐυρώπην τὴν τοῦ βασιλέως ταῦρος ἔχων ᾤχετο· τούτου δὲ γενομένου, προσανεπλάσθη ὁ μῦθος.

Europam Phœnicis filiam, tauro, per mare vectam, è Tyro in Cretam trajecisse, fabula est. Mihi verò videtùr, neque taurum, neque equum, tantum pelagus nando transfretare potuisse, neque in taurum puellam conscendisse agrestem: atque adeò, si Europam in Cretam abire Jupiter voluisset, invenisse utique viam illi meliorem. Veritas autem sic habet. Bello vexabat Tyriorum regionem Taurus, homo Gnossius, ac postremò, inter cæteras Tyri puellas, rapuit etiam filiam regis Europam. Indè dicere homines, Europam regis taurum avexisse. His ità gestis fabula conficta est.

[1.] ἐμοὶ δὲ οὐκ ἂν ταῦρος, οὔθ' ἵππος δοκεῖ τοσοῦτον πέλαγος διανῦσαι δύνασθαι Ox. & Lond.
[2.] εὑρεῖν ἂν αὐτῷ ἑτέραν ὁδὸν λίαν καλλίονα. Cantab.
[3] Κνώσιος—Cantab.
[4.] Τυρίαν χώραν—ἀποπλεύσας οὖν ἐκ Τύρου, ἥρπασεν ἄλλας τε πολλὰς κόρας, καὶ τὴν τοῦ βασιλ. Ox. α.

ΠΕΡΙ

[5.] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΟΥΡΕΙΟΥ Ἵππου καὶ τῆς Τροίας.

DE EQUO DUREO, & Troja.

ΦΑσὶν ὡς Ἀχαιοὶ οἱ [6.] ἐν ξυλίνῳ ἵππῳ, κατεπόρθησαν τὴν Ἴλιον. ἔστι δὲ μυθώδης ἄγαν ὁ λόγος. ἡ δὲ ἀλήθεια ἔστιν αὕτη. ἵππον κατεσκεύασαν ξύλινον, πρὸς [7.] μέγεθος μετεωρότερον [8.] τῶν πυλῶν, ὅπως μὴ [9.] ἑλκόμενος εἰσέλθῃ, ἀλλ' ὑπέχει τῷ μεγέθει. οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐκάθηντο ἐν κοίλῳ χωρίῳ περὶ τὴν πόλιν· ὃ Ἀργείων λόχος ἐκαλεῖτο μέχρι τοῦ νῦν. αὐτόμολος δὲ ἐλθὼν ὁ Σίνων εἰς Ἴλιον, φράζει [10.] τοῖς Ἰλιεῦσιν, εἰσηγαγεῖν τὸν ἵππον, προσθεὶς καὶ τὸ μὴ εἰσελθεῖν τοὺς Ἕλληνας, οὗ ὑπακούσαντες οἱ Τρῶες, καὶ τὰς πύλας

PLurimùm item fabulosus ille sermo, absconditos, uti aiunt, in ligneo equo Achæos Ilium expugnâsse. Sed hoc est verum: equum ædificârunt ligneum, ipsis portis magnitudine sublimiorem; ut longè supereminens, nullâ ratione trahi in urbem posset. Ipsi interea ductores in concavo ad urbem loco consedêre, qui in hunc usque diem Achivorum insidiæ vocatur. Tum verò transfuga Sinon Ilium ingreditur, & persuadet Iliensibus, equum in civitatem arcesserent, datâ fide, non reversuros Græcos. Dicto audientes Trojani, & portas

[5.] Περὶ τοῦ ἐν Τροίᾳ ξυλίνου ἵππου. Ox.

[6.] Ἀχαιοὶ ἐν ξυλίνῳ κοίλῳ ἵππῳ χίλιοι καὶ ἑκατὸν κατεβάλλοντο [κατελάβοντο] τὴν Ἴλιον. Ox. & Lond. ἐκ ξυλίνων ἵππων χιλίων ἑκατὸν ἐπορθ. Cantab. errorem peperit (ἐν ξυλίνοις ἵππωι) Iota olim adscriptum-- Eustath. ad Od. λ. non meminit hujus numeri. Stesichorus centum, alii tantùm duodecim fuisse tradunt.

[7.] πρὸς μέτρον τῶν πυλ. Cant. & Ox. γ. ἐκ ἰσόμετρον ταῖς πύλαις, Ox. α.

[8.] μὴ δ' ἐλ — ἀλλὰ ὑπερέχῃ Cant. Ox. & Lon. ὑπερέχειν--& mox ἐνεκάθηντο-Cant.

[9.] Ἀργεῖος λόχος, Cant. & Ox. γ.

[10.] φράζοι αὐτοῖς κατὰ μαντείας, ὡς εἰ μὴ εἰσαγάγοιεν τὸν ἵππον εἰς τὴν πόλιν, ὑποστράφειεν οἱ Ἀχαιοί. ἐὰν δὲ εἰσαγάγωσιν, οὐ. τούτου δὲ ἐπακούσαντες οἱ Τρῶες εἰς τὸ τεῖχος εἰσάγουσι τὸν ἵππον. εὐωχουμένοις δὲ αὐτοῖς ἐπιπίπτουσιν οἱ Ἕλληνες, ἀφ' οὗ καθῄρητο τὸ τεῖχος, καὶ οὕτως—Ox. α. & ferè in omnibus consentit Lond.

καθελόντες, εἰσάγουσι τὸν ἵππον· ἐυωχουμένων δ' αὐτῶν, ἐπεισέρχονται οἱ Ἕλληνες. καὶ ὕστως ἑάλω ἡ Τροία.

dejicientes, equum inducunt: quibus tum convivantibus, Græci supervenere; & sic capta Troja est.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΙΟΛΟΥ.

DE ÆOLO.

[11.] Λέγεται ὅτι Αἴολον ἦν κυείδων τῶν πνευμάτων, ὃς τις ἔδωκεν Ὀδυσσεῖ τοὺς ἀνέμους ἐν ἀσκῷ. Περὶ μὲν τούτου ὡς οὐκ οἶον τε, δῆλον εἶναι πᾶσιν οἶμαι. εἰκὸς δὲ ἀστρολόγον γεγονέναι Αἴολον, φράσαι Ὀδυσσεῖ τοὺς χρόνους, [12.] καθ' οὓς ἅπτολαί τινες ἀνέμων γίνονται. φασὶ δέ, ὅτι καὶ χαλκοῦν τεῖχος τῇ πόλει αὐτῶν περιεβέβλητο· ὅπερ ὅτι ψεῦδός ἐστιν, ὁπλίτας γὰρ ὡς οἶμαι εἶχε, πρὸ πόλιν αὐτοὺς φυλάττοντας.

NArrant Æolum habitum fuisse ventorum deum, qui inclusos utri ventos Ulyssi dedit. Sed de hoc nihil hujusmodi esse, omnibus existimo manifestum. Verisimilius autem, Æolum, astrologiæ gnarum, prædixisse Ulyssi tempora, quibus certi quidam venti aspirarent. Tradunt insuper, æneo muro urbem ejus circumdatam; falsò item, cùm, uti arbitror, armatos habuerit milites, qui mœnia custodirent.

[11.] Λέγεται ὅτι ἔστι ὁ ἀνθρωπος. Tol.
[12.] τὸν χρόνον, καθ' οὓς ἅπτολαί ἄνεμοι πνεῦσιν ται —— Lon. & Ox. ἀλληγορεῖται inquit Eustat. ὁ ἀσκὸς εἰς ἀνθρώπινον σῶμα —— Diod. 5. Apostol. & σχ. Lycophr. videri hæc de re posfunt. ——

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΣΠΕΡΙΔΩΝ.

DE HESPERIDIBUS.

[13.] Λέγουσιν ὅτι γυναῖκές τινες ἦσαν αἱ Ἑσπερίδες. ταύταις οὖν μῆλα χρυσᾶ ὑπὸ μηλέας, ὧν ἐφύλαττε δράκων. [1.] ἐφ' ἃ μῆλα καὶ Ἡρακλῆς ἐστράτευσατο. ἔχει δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια ὧδε. Ἕσπερος ἦν ἀνὴρ Μιλήσιος, ὃς ᾤκει ἐν τῇ Κασίᾳ, καὶ εἶχε θυγατέρας δύο, αἳ ἐκαλοῦντο Ἑσπερίδες. τούτῳ ἦσαν βόες κάλλισται, καὶ ἔγκαρποι. [2.] αἶγες καὶ ὄιες αἱ ἐν Μιλήτῳ ὑπὸ τούτῳ δὴ ὀνομάζονται χρυσαῖ. κάλλιστον γὰρ τὸ χρυσοῦν. ἦσαν δὲ ἐκεῖναι κάλλισται. Μῆλα δὲ καλεῖται τὰ πρόβατα. ἄφρ ἰδὼν ὁ Ἡρακλῆς βοσκόμενα [3.] παρὰ τὴν θάλασσαν, περιελάσας ἐνέβιβασε εἰς τὴν ναῦν. καὶ τὸν ποιμένα αὐτῶν ὀνόματι Δράκοντα, εἰσήγαγεν εἰς οἶκον, ὑκὰρ ζῶντος τοῦ Ἑσπέρου, ἀλλὰ τῶν παίδων αὐτοῦ. ἔλεγον δὲ οἱ ἄνθρωποι, ἐθεασάμεθα χρυσᾶ μῆλα, ἃ Ἡρακλῆς ἤγαγεν ἐξ Ἑσπερίδων, τὸν φύλακα ἀποκτείνας δράκοντα. καὶ ἔνθεν ὁ μῦθος πρόσπεπλάσθη.

FErunt mulieres quasdam fuisse Hesperides; quibus aurea mala erant in arboribus, à dracone servata; ad quæ Hercules etiam expeditionem instituit. Res autem ità se habet. Hesperus vir Milesius fuit, Cariam incolens, habuítque filias duas, nomine Hesperides. Erant verò huic oves pulchræ, & fœcundæ, cujusmodi etiam nunc Mileti; ac proinde vocabantur aureæ: pulcherrimum enim sicut est aurum; ità & hæ pulcherrimæ. Μῆλα quippe vocantur oves; quas cùm in littore pascentes Hercules vidisset, mortuo jam Hespero, sed, viventibus liberis, abactas in navem imposuit, earúmque pastorem Draconem domum abegit. Dicebant itaque homines; vidimus aurea mala, quæ Hercules, occiso custode Dracone, ex insulis Hesperidum avexit. Indè fabula conficta est.

[13.] Λέγεται ὡς γυναῖκες. Ox. a.

[1.] Post δράκων in Ox. sequitur ἔχει δὲ καὶ πως τὸ ἀληθές. Horti Hesperidum duo, alter in Libyâ Pentepol. alter ad Oceanum Atlanticum, qui hîc memoratur.

[2.] ἔγκαρποι, ἤτοι πρόβατα, ὅπερ τὸ γένος ὁ τοῦ ἐστὶν ἐν Μιλήτῳ. Ox.

[3.] παρὰ τὴν θαλάσσην βοσκόμενα. Ox. Lond. & Cant. aurea mala, i. e. capræ & oves; quas Hercules ex Africa in Græciam exportavit. Varro. R. R.

Digitized by Google

[4.] ΠΕΡΙ ΚΟΤΤΟΥ, ΚΑΙ ΒΡΙΑΡΕΩΣ.

DE COTTO, ET BRIAREO.

[5.] Φασὶν δὲ περὶ τούτων, ὡς ἔχον ἑκατὸν χεῖρας, ἄνδρες ὄντες. πῶς δ' ἂν μὴ θὲς τὸ παράδοξον; [6.] τὸ δ' ἀληθὲς ἦν τοιόνδε. [7.] τῇ πόλει ὄνομα Ἑκατονταχειρία, ἐν ᾗ ᾤκουν. ἦν δὲ πόλις τῆς νῦν καλουμένης Ὀρεστιάδος. ἔλεγον δὲ οἱ ἄνθρωποι, Κόττου, καὶ Βριάρεως, καὶ Γύγης, οἱ Ἑκατοντάχειρες, βοηθήσαντες τοῖς θεοῖς, αὐτοὶ ἐξήλασαν τοὺς Τιτᾶνας ἐκ τοῦ Ὀλύμπου.

NArrant de his, quòd centum manus habuerint. Quomodo autem non fatuum hoc? Sed veritas ejusmodi est. Civitati, quam illi inhabitabant, nomen erat Hecatonchiriæ, sitæ in Orestiade. Hinc aiebant vulgò, Cottum, Briareum, & Gygem, centimanos, opem Diis ferentes, Titanas Olympo expulisse.

[4.] Περὶ Κόττου, καὶ Βριάρεω, καὶ Γύγου. Ox. & Cant.
[5.] ὡς περὶ τούτων φ. sed Cant. φασὶν ὡς περὶ Κόττου καὶ Βριαρ.
[6.] τὸ δ' ἀληθὲς ἦν τοιόνδε ἔχει. Cant. & Ox.
[7.] τούτων τῇ πόλει. Lond. —— ἣν δὲ ἡ Ἀχαρνίας τοῦ νῦν Ὀρεστιάδος καλουμένης. Ox. & Lond. [ἣν δὲ ἡ πόλις ἡ νῦν καλουμένη Ὀρεστιάς. Cant.] Τεκμαίρομαι δὲ ὅτι μετὰ τῶν ὀλυμπίων ἐμαχήσαντο τοῖς περὶ Τιτᾶνας μάχῃ. ταῦτα γὰρ τὰ χωρία ὅμορά ἐστι τῷ Ὀλύμπῳ—haec reté, Ox. & Lond.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ [8.] ΣΚΥΛΛΗΣ.

DE SCYLLA.

ΛΕ'γουσι περὶ Σκύλλης, ὡς ἦν ἐν [9.] Τυῤῥηνίᾳ θηρίον τι, γυνὴ μὲν μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, κυνῶν δὲ ἐντεῦθεν αὐτῇ προσπεφύκασι κεφαλαί· τὸ δὲ ἄλλο σῶμα, ὄφεως. τοιαύτην δὲ φύσιν ἐννοεῖν, πολὺ εὔηθες· ἡ δὲ ἀλήθεια αὕτη. [10.] Τυῤῥηνίων νῆσοι ἦσαν, αἳ ἐληΐζοντο τὰ περίχωρα τῆς Σικελίας, καὶ τὸν Ἰόνιον κόλπον. ἦν δὲ ναῦς τριήρης ταχεῖα, [11.] τότε, ὄνομα Σκύλλα· αὕτη ἡ τριήρης τὰ λοιπὰ τῶν πλοίων συλλαμβάνουσα, πολλάκις, [12.] εἰργάζετο βρῶμα, καὶ λόγος ἦν περὶ αὐτῆς πολύς. ταύτην τὴν ναῦν Ὀδυσεὺς [13.] σφοδρῷ, καὶ λαύρῳ πνεύματι χρησάμενος, διέφυγε. διηγήσατο δὲ ἐν Κορκύρᾳ τῷ Ἀλκινόῳ πῶς ἐδιώχθη, καὶ πῶς ἐξέφυγε. καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ πλοίου. ἀφ' ὧν προσανεπλάσθη ὁ μῦθος.

DE Scylla aiunt, in Tyrrhenia fuisse belluam, umbilico quidem tenus feminam, cui agnata deinceps erant canum capita; corpus verò reliquum serpentis. Talem autem generationem concipere, perquam absurdum. Sed veritas ità se habet. Erant insulæ quædam Tyrrhenorum, quæ deprædabantur confinia Siciliæ, & Ionium sinum; erátque illis triremis velox, nomine Scylla; quæ cùm reliquas naves interciperet, victum frequenter sibi comparabat, atque hinc plurium in ore versabatur. Illam tamen navem Ulysses vento secundo usus, & copioso, effugit; ac postea, quomodo insecuta fuisset, quâ ratione effugisset, atque navigii formam, Alcinoo Corcyræ enarravit. Ex his conficta fabula est.

[8.] Σκύλλας. Cant. Lond. Ox.
[9.] ἐκ Κυρηνίας. & mox κυνῶν δὲ κεφαλαὶ ἐντεῦθεν—& πολλῆς εὐηθείας Cant. πολλὴ εὐήθεια——Ox. α. & Lond.
[10.] Τυῤῥηνῶν νῆσοι ἦσαν, αἳ Ox. Κυρηνῶν, Cantab. qui mox etiam legit
[11.] ταχεῖα, τό, τε ὄνομα Σκύλλα, καὶ κατεγέγραπτο ἐπὶ τῆς πρῴρας. αὕτη—Hygin. c. 270.
[12.] πολλὰ κακὰ εἰργάζετο. Ox. Lond.
[13.] φορῷ καὶ λαύρῳ χρώμενος. Lond. Ox. Cæterum de Scylla V. omnino Eustath. in Odyss. p. 1714.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΔΑΙΔΑΛΟΥ.

DE DÆDALO.

Λέγουσι περὶ Δαιδάλου, ὡς ἀγάλματα κατεσκεύαζε [1.] πορευόμενα. τὸ δὲ ἀνδριάντα δι' αὐτοῦ βαδίζειν, ἀδύνατον εἶναι δοκεῖ ἔμοι γε. τὸ δὲ ἀληθὲς [2.] τοιοῦτον. οἱ τότε ἀνδριαντοποιοὶ, καὶ ἀγαλματοποιοὶ, [3.] κατεσκεύαζον ἀνδριάντας, συμπεφυκότας ἔχοντας καὶ τοὺς πόδας. Δαίδαλος δὲ [4.] ἐποίει διαβεβηκότας τὸν ἕνα πόδα. [5.] οἱ δὲ ἄνθρωποι ἔλεγον, [6.] ὁδοιποροῦν τοῦτο τὸ ἄγαλμα, ὃ εἰργάσατο Δαίδαλος, ἀλλ' οὐχὶ ἑστηκός· ὡς καὶ νῦν λέγομεν. εἰσὶ δὲ καὶ μαχόμενοι ἄνδρες γεγραμμένοι, καὶ τρέχοντες ἵπποι, καὶ [7.] χειμαζομένη ναῦς.

FAbulantur Dædalum statuas fabricâsse per se ambulantes. At mihi quidem hoc in statua videtur impossibile. Veritas autem ejusmodi. Cùm qui eâ tempestate sculptores erant, & statuarii, statuas conficerent pedes habentes corpori agnatos; Dædalus prætenso altero pede faciebat incedentes. Proinde dicebant vulgò, ambulare statuam Dædali, neque ut reliquas stare: sicuti & hodie loquimur; picti sunt viri pugnantes, currentes equi, & quæ fluctibus jactatur navis.

[1.] δι' ἑαυτῶν πορευόμενα. Ox. & Lond.
[2.] ἐστὶ τοῦτο. Ox. α.
[3.] κατεσκεύαζον ἀνδρ. συμπεφυκότας ὁμοῦ τοὺς πόδας, καὶ τὰς χεῖρας παρατεταμένας ἐποίουν. Ox. & Lond.
[4.] πρῶτος ἐποίησε διαβεβηκότα τὸν ἕνα. Ox.
[5.] διὰ τοῦτο δὴ οἱ ἄνθρωποι—Ox.
[6.] ὁδοιποροῦν τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἰ γάζετο. Ox.
[7.] ναῦς χειμαζομένη, οὕτω κακεῖνον ἔλεγον ποιεῖν ἀγάλματα ὁδοιποροῦντα. Ox. De his Dædali statuis vide Zenob. p. 55 Aristot. 1. Pol. c. 4. Tzet. Chil. 1. hist. 19. Hesych. & Suidam, Δαιδάλεια. Platonem, Menone. & Euseb. Hanc fabulam non habet codex Cantab.

ΠΕΡΙ

[8.] ΠΕΡΙ ΦΙΝΕΩΣ.

DE PHINEO.

[9.] Ἱστοροῦσι περὶ Φινέως, ὡς διεφόρουν ἅρπυιαι τὸν νοῦν αὐτοῦ. δοκοῦσι δὲ ἔνιοι, θηρία καὶ πετεινὰ [10.] ταῦτα, ἁρπάζοντα ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ Φινέως τὸ δεῖπνον. ἡ δὲ ἀλήθεια ἔχει οὕτω. Φινεὺς ἦν Παιονίας βασιλεύς. γέροντα δὲ αὐτὸν [1.] γεγονότα, ἡ ὄψις ἀπέλειπεν, οἵτε ἄῤῥενες παῖδες ἀπέθανον. θυγατέρες δὲ ἦσαν αὐτῷ, Πυρία, καὶ Ἐρασία. αἵτινες τὸν τοῦ πατρὸς βίον διέφθειρον· ἔλεγον οὖν οἱ [2.] ποιηταὶ, δύστηνος ὁ Φινεὺς, ὅτι αἱ Ἅρπυιαι τὸν βίον αὐτοῦ διαφθείρουσιν. οἰκτείραντες δὲ αὐτὸν, Ζῆθος καὶ Κάλαϊς ἀστυγείτονες αὐτῷ, Βορέου παῖδες, ἀνδρὸς [3.] οὐκ ἀσήμου, βοηθήσαντες αὐτῷ, τὰς θυγατέρας [4.] ἐξήλασαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ τὰ χρήματα συναθροίσαντες, ἐπίτροπόν τινα κατέστησαν τῶν Θρακῶν.

DE Phineo memorant, quòd Harpyiæ victum ejus corrumperent; ac putant nonnulli, illas feras quasdam volucres esse, quæ ex mensa Phinei raperent prandium. Ità verò se res habet. Phineus rex fuit Pæoniæ; quem ubi senem visus defecisset, & mortem obiissent liberi illius masculi, filiæ Pyria, & Erasia, patris rem familiarem consumpserunt. Hinc Poëtæ, miser, inquiebant, Phineus, cujus vitam Harpyiæ perdunt. Commiserti autem ejus Zethus, & Calais, vicini ipsius, Boreæ, viri non incelebris, filii, auxilium tulerunt; &, filias oppido expellentes, opibúsque ejus recollectis, inspectorem quendam illi Thracem apposuerunt.

[8.] Περὶ ΑΡΠΥΩΝ καὶ ΦΙΝΕΩΣ Ox. a.
[9.] ἱστορεῖται ὡς διέφθειρον αἱ ἅρπυιαι τὸν βίον τοῦ Φινέως. Ox. Lon. & Apostol.
[10.] πετεινὰ ἔτι ταῦτα, ἁρπάζειν δὲ — Ox. Apost.
[1.] ὄντα — & ἄῤῥενες αὐτοῦ — Ox.
[2.] οἱ πολῖται — Ox. Apostol. ut alibi —
[3.] ἀνδρὸς, οὐκ ἀνέμου — Ox. & Lond.
[4.] ἐξεδίωξαν. Ox.

Digitized by Google

[5.] ΠΕΡΙ ΜΗΤΡΑΣ.

DE METRA.

ΠΕρὶ Μήτρας τῆς Ἐρισίχθονος φασὶν, ὡς [6.] ἄ, ποτε τὴς βέλοιτο, ἀλλάσσειν τὴν ἰδέαν. ὁ δὲ μῦθος καταγέλαστος. πῶς γὰρ εἰκὸς ἐκ κόρης βοῦν γενέσθαι, καὶ αὐλὸς κύνα, ἢ ὄρνεον; τὸ δὲ ἀληθὲς ἔχει ὧδε. Ἐρισίχθων ἦν ἀνὴρ Θεσσαλὸς, καὶ διαφθείρας τὰ χρήματα, πένης ἐγένετο. ἦν δὲ θυγάτηρ αὐτῷ καλὴ, καὶ ὡραία, Μήτρα τὸ ὄνομα. ὃς πᾶς δὲ εἶδεν αὐτὴν, [7.] ἤρα ταύτης. ἀργυρίῳ μὲν ἦν οἱ τότε ἄνθρωποι ἐκ ἐμπης διόντο. ἐδίδοσαν δὲ [8.] οἱ μὲν ἵππους, οἱ δὲ βόας, πρὸς δὲ πρόβατα, ἢ ὃ ἄν ἐθέλῃ ἡ Μήτρα. ἔλεγον δὲ οἱ Θεσσαλοὶ, ὁρῶντες ἀθροιζόμενον τῷ Ἐρισίχθονι τὸν βίον, ὅπ ἐγένετο ἐκ Μήτρας αὐτῷ καὶ ἵππος, καὶ βόες, καὶ πᾶλλα· ἀφ' ὧν ὁ μῦθος πεποίηται.

DE Metra Erisichthonis ferunt, quòd, quandocunque etiam vellet, formam mutaret. Cæterùm ridicula hæc fabula. Quomodo enim verisimile est, ex puella bovem fieri, aut canem, aut avem? Veritas autem ejusmodi. Erisichthon vir Thessalus fuit, qui absumptâ re familiari, ad pauperiem redactus est. Erat autem illi filia, Metra nomine, formâ tam egregiâ, ut quisquis illam vel solùm adspiceret, protinus deperiret. Sed enim tum temporis homines sibi uxores argento non comparabant: at loco ejus alii quidem dabant equos, alii boves, nonnulli oves, aut quidquid etiam exposceret Metra. Dicebant ergo Thessali, videntes, quæ vitæ sunt necessaria, Erisichthoni congregata, Metram illi fieri equum, bovem, aliáque; de quibus fabula.

[5.] Περὶ ΜΗΤΡΑΣ Oxon. & Tzet. ch. & Lond.

[6.] ὁπότε βέλοιτο ἀλλάσσειν——Ox. ἄ, ὁποίαν Cantab. ut & mox κύνα καὶ ὄρνεον. Lond. ἢ ὄφιν ἢ ὄρνεον——Cod. Cant. non agnoscit hanc fabulam.

[7.] θαυμαστικῶς διέκειτο πρὸς αὐτήν. Ox. & Lond.

[8.] οἱ μὲν ἵππους. Cantab. & mox ὅ, τι ἂν ἐθέλοι——Ox. & Cantab. & Lond. Habes hanc fabulam cum sua interpretatione apud Lycophr. Tzetzem; vide Ovid. Metam. 8. De luco Cereris excisò videtur hîc aliquid legisse Tzetzes chil. 2. hist. 47.

ΠΕΡΙ

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΓΗΡΥΟΝΟΥ.

DE GERYONE.

ΓΗρυόνην φασὶν, ὅτι τρικέφαλος [9.] ἦν. ἀδύνατον δὲ σῶμα τρεῖς κεφαλὰς ἔχειν. [10.] ἦν δὲ τοῖον δὲ τοῦτο. πόλις ἐστὶν ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, Τρικαρηνία καλουμένη. ἦν δὲ Γηρυόνης ἐν τοῖς τότε ἀνθρώποις ὀνομαστὸς, πλούτῳ τε καὶ ἄλλοις [11.] διαφέρων· εἶχε δὲ καὶ βοῶν ἀγέλην [12.] θαυμαστὴν, ἐφ' ἣν ἐλθὼν Ἡρακλῆς, ἀντιποιούμενον Γηρυόνην ἔκτεινεν· οἱ δὲ θεώμενοι περιελαυνομένας τὰς βοῦς, ἐθαύμαζον. ἦσαν [13.] γὰρ τὸ μὲν μέγεθος, μικραί. ἀπὸ δὲ κεφαλῆς ἐπὶ τῇ ὀσφύϊ μικραὶ, καὶ σιμαὶ, κέρατα οὐκ ἔχουσαι, ὀστᾶ δὲ μακρὰ, καὶ πλατέα. πρὸς τοὺς πυνθανομένους οὖν ἔλεγόν τινες. Ἡρακλῆς ταύτας περιήλασεν, οὔσας Γηρυόνου τοῦ Τρικαρήνου. τινὲς δὲ ἐκ τοῦ λεγομένου, ὑπέλαβον αὐτὸν τρεῖς ἔχειν κεφαλάς.

GEryonem aiunt fuisse tricipitem; cùm fieri non possit corpus aliquod tribus capitibus esse præditum. At tale quid accidit. Urbs est in Euxino ponto Tricarenia appellata; ubi inter homines celebris vivebat Geryon, divitiis, alissque rebus præcellens. Cæterùm boum gregem admirabilem habuit; quem invadens Hercules, resistentem Geryonem interemit; & qui circumactas viderent boves mirabantur. Erant enim staturâ quidem exiguæ, à capite usque ad ilia insuper parvæ, & simæ, cornua non gerentes, sed ossa longa, latáque. Responderunt itaque nonnulli interrogantibus: Herculem Tricareni Geryonis boves abegisse. Quo ex dicto Geryonem tria capita habuisse, sunt, qui suspicabantur.

[9.] ἐγένετο. Ox. & Lond.
[10.] ἦν δὲ τοιοῦτον—Ox.
[11.] τοῖς ἄλλοις, ὑπεφέρων τῶν ἄλλων—Ox. & Lond.
[12.] θαυμαστῶν—& ἀντιποιούμενος. Cantab.
[13.] τοῦ μεγέθει μακραί.———ἐπὶ τὴν ὄσφυν μακραὶ καὶ—Cant. & Ox. ἐπὶ τὴν ὄφρυν--legit Lond. vide cap. de Cerbero--Justinus ait tres fuisse fratres concordes. v. Dodecathlon Her.

ΠΕΡΙ ΓΛΑΥΚΟΥ ΤΟΥ ΣΙΣΥΦΟΥ.

DE GLAUCO SYSIPHI.

ΦΑΣΙΝ ὅτι καὶ αὐτὸς κατεδρώθη ὑπὸ τῶν ἵππων. ἀγνοοῦντες, ὅτι [1.] ἱπποτροφῶν, καὶ πολλῶν οἰκείων δούλων ἐπιμελούμενος, καὶ μεγάλας δαπάνας ποιούμενος, ἐπτώχευσε, καὶ ἀπέλιπεν αὐτὸν ὁ βίος.

HUnc & ipsum ab equis devoratum esse perhibent, ignorantes quòd, cùm equos aleret, neque rerum domesticarum curam haberet, sumptúsque faceret ingentes, opibus dilapidatis, victus tandem illi defuerit.

ΠΕΡΙ ΕΤΕΡΟΥ ΓΛΑΥΚΟΥ ΤΟΥ ΜΙΝΩΟΣ.

DE GLAUCO MINOIS.

ΚΑΙ ἔστιν ὁ μῦθος παγγέλοιος, ὡς δὴ τὸν Γλαῦκον ἀποθανόντος [2.] ὑπὸ τῶν μέλιτι, ὁ Μίνως ἐν τῷ τύμβῳ κατώρυξε τὸν τοῦ [3.] Κοιράνου Πολύειδον, ὃς ἦν ἐκ τῆς Ἄργους.

ET hæc fabula omnino ridicula, Glauco melle interfecto, Minos eidem sepulchro inclusit Polyidum Cœrani filium Argivum:

[1.] ἀγνοοῦντες ὅτι ἦν τροφῶν καὶ μεγάλων δαπανῶν, ὡς ἐποίει, οὐδὲν ἐπεμελεῖτο τῶν οἰκείων, ἐπτώχευσε καὶ ἐτελεύτησεν---recte sed hæc tamen Diomedi tribuit malè idem Ox. De tribus Glaucis vide Eustath. & Hyginum, fab. 272.

[2.] ὑπὸ τῶν μέλιτι. Ox. & Lond.

[3.] Κυρήνου Πολυ. Ox. a. Hygino fab. 151. vocatur Carani fil. malè.

ὃς

ὃς ἰδὼν δράκοντα ἑτέρῳ δρά-
κοντι πόαν ἐπιθέντα τεθνεῶτι,
καὶ ἀναστήσαντα αὐτὸν, καὶ οὗ-
τος τὸ αὐτὸ ποιήσας εἰς τὸν
[4.] Γλαῦκον, ἀνέστησεν. τοῦ-
το δὲ ἀδύνατον, ἐγένετο δὲ τοι-
όν δέ τι. Γλαῦκος πιὼν μέλι
ἐταράχθη. [5.] χολῆς δὲ αὐτῷ
πλείονος κινηθείσης, ἐλειποθύ-
μησεν ὁ Γλαῦκος. ἀφίκοντο
δ' οὖν οἵ τε δὴ ἄλλοι ἰατροὶ,
ἅτε δὴ χρήματα ληψόμενοι,
ἀλλὰ δὴ καὶ Πολύειδος. ὃς ἰ-
δὼν τὴν πόαν, ἣν ἔμαθε παρά
τινος ἰατροῦ, ᾧ ὄνομα ἦν Δρά-
κων, καὶ ταύτῃ τῇ βοτάνῃ χρη-
σάμενος, ὑγιᾶ ἐποίησε τὸν
Γλαῦκον. ἔλεγον οὖν τινες, ὅτι
Πολύειδος τὸν Γλαῦκον, ὑπὸ
μέλιτος θανόντα, [6.] ἀνέ-
στησεν.

qui cùm vidisset draconem quendam alteri mortuo herbam imponentem, atque hoc modo resuscitantem, idipsum fecit, ac Glaucum vitæ restituit. Fieri autem non potuit; sed illud rectiùs. Glaucus poto melle turbatus, bile multâ commotâ, animi deliquium patiebatur. Accessere igitur cùm alii medici, relaturi mercedem, tum etiam Polyidus, & conspectâ herbâ, quam à medico didicerat, cui nomen Draco, adhibuit illam ipsam, & Glaucum sanum reddidit. Hinc dicebant multi, quòd Polyidus melle interemptum Glaucum resuscitaverit.

[4.] τῷ Γλαύκῳ, ἀνέστησεν αὐτὸν, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον ἀποθανόντα ἄνδρα ἀναστῆναι διὰ πόας, ἢ ὄφιν, ἀλλ' οὐδὲ ζῶον ἄλλο. Ox. & Lond.

[5.] ἐταράχθη τὴν κοιλίαν. Ox. —— κινηθείσης, λειποθυμήσαντα ἀφίκοντο οἵτε δὴ ἄλλοι ἰατροὶ. ὡς χρήματα ληψόμενοι, καὶ πρὸς τούτοις Πολυΐδος· ἤδη δὲ ἐκλιπόντος αὐτοῦ, εἰδὼς τίνα πόαν ὠφελοῦσαν. Ox. α.

[6.] Post ἀνέστησεν. Ox. Lon. & Cant. addunt ἣν παρὰ τοῦ δρακοντος ἔμαθεν· ἀφ' οὗ οἱ μυθογράφοι τὸν μῦθον ἔπλασαν. Ox. α. & Lond. sed Ox. γ. & Cant. μυθοπλάσαι ἀνεπλάσαντο. —— Fabulam hanc fusiùs narrat Hyginus, fab. 136. meliùs autem Apollod. Bibl. 3°. vide Apostol. 6. n. 32. ex Tarrhæo, puto Erasmus Polyidon herbam esse ait, & draconem quoque appellatam, per quam restituebatur Glaucus.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΓΛΑΥΚΟΥ ΤΟΥ ΘΑΛΑΤΤΙΟΥ.

DE GLAUCO MARINO.

Ἄδεται [7.] ὅτι καὶ ἔστι ὁ Γλαῦκος πόαν φαγὼν ποτὲ, ἀθάνατος ἐγένετο, καὶ νῦν ἐν τῇ θαλάττῃ οἰκεῖ. τὸ δὲ τῇ πόᾳ ταύτῃ μόνον Γλαῦκον ἐντυχεῖν, καὶ λίαν [8.] ἔνιοι ἀπιστοῦσι, τό, τε ἄνθρωπον ἐν θαλάττῃ, ἢ ἄλλο τι τῶν χερσαίων ζῶον. [9.] ἔχει δὲ τὸ ἀληθὲς ὧδε. Γλαῦκος ἦν ἀνὴρ ἁλιεὺς, Ἀνθηδόνιος τὸ γένος, ἦν δὲ κολυμβητὴς, ἐν τούτῳ [10.] διαφέρων πάντων κολυμβητῶν. κολυμβῶντα δὲ ἐν τῷ λιμένι, ὁρώντων αὐτὸν τῶν ἐν τῇ πόλει, αὐτὸς διακολυμβήσας εἰς πόντον τινὰ τόπον, καὶ μὴ ὀφθεὶς τοῖς οἰκείοις, ὅτι ἡμέρας ἱκανὰς διακολυμβήσας πάλιν ὤφθη αὐτοῖς. πυνθανομένων δὲ τῶν οἰκείων, τί διατείνει, αὐτὸς ψεύδομενος ἔφη, ἐν τῇ θαλάττῃ

Celebratur etiam hic Glaucus, quòd postquam herbam comedisset, factus sit immortalis, & nunc in mari habitet. Glaucum autem solum hanc herbam assecutum, hominémque, vel quodvis animal terrestre, in mari vivere, perquam ridiculum est. At verò ipsa rei veritas hæc est. Glaucus piscator fuit Anthedonienſis genere, arque natator præ cæteris istac in arte excellens: quem cùm cives in portu aquis se immergentem vidissent, ipse continuò ad alium se locum natando recepit, & cùm intra dies plurimos visus à suis non esset, emergens rursum, conspectui illorum se restituit. Interrogantibus itaque domesticis, ubinam egisset, ille conficto mendacio, in mari, inquit.

[7.] λέγεται. Cant. Ox.
[8.] λίαν ὄζει. Cant.
[9.] ζῇν. ὁπόταν ἔτι ποταμίου τι ἀναίται ζῇν ἐν θαλάσσῃ, ἔτι τὸ ἀναπαλιν τοῦ θαλάσσια ἀναίνεται ζῇν ἐν τῷ ποταμῷ. μέτεσι δὲ ὁ λόγος. ἔχει δὲ—Ox. & Lond.
[10.] ἐν τούτῳ δὲ ἦν διαφέρων τοῖς ἄλλοις. κολυμβῶν δὲ ὅτε τῷ λιμένι ἐφάτο ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ διακολυμβήσας, πάλιν ἄφθη αὐτοῖς. πυνθανομένων δὲ—τί διατρίψας τὰς ἡμέρας, ἔφη, ἐν—καὶ συγκλείσας εἰς αὐτὸν [λιμένα] Ox. a. Lond. Post διακολυμβήσας aliquid deesse videtur.

καὶ

καὶ συγκλείων εἰς αὐτὸν ἰχθύας, ὁπότε χειμὼν γένοιτο, καὶ μηδεὶς τῶν ἄλλων [11.] ἁλιέων ἰχθῦς δύναιτο λαμβάνειν, [12.] καὶ ἔλεγε τοῖς πολίταις, τίνας βούλοιτο τῶν ἰχθύων ἀποκομισθῆναι αὐτοῖς. καὶ κομίζων οὓς ἂν ἤθελον, Γλαῦκος Θαλάσσιος ἐκλήθη. καὶ περιτυχὼν θηρίῳ θαλαττίῳ, ἀπώλετο. μὴ ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ ἐκ τῆς θαλάττης, [13.] ἐμύθευσαν οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἐν θαλάττῃ οἰκεῖ, κἀκεῖ μένει.

Cúmque pisces eodem loco conclusos haberet, neque quisquam aliorum piscatorum vesaniente tempestate capere quid possent; ultro petebat à civibus, cujusmodi sibi pisces adferri cuperent; prolatisque quos volebant, Glaucus vocatus est marinus. Denique in feram incidens marinam, periit; nec in mari deinceps prodeunte, fabulati sunt homines, ipsum habitare in eo, & sedem habere.

ΠΕΡΙ ΒΕΛΛΕΡΟΦΟΝΤΟΥ.

DE BELLEROPHONTE.

ΦΑσὶν ὅτι Βελλεροφόντην ὑπόπτερος ἵππος Πήγασος ἔφερεν. [1.] ἐμοὶ δὲ ἵππον οὐδέποτε δοκεῖ δύνασθαι ἵπτασθαι, οὐδ' εἰ πάντα τὰ πτηνῶν πτερὰ λάβῃ· εἰ γάρ ποτε τοιοῦτον ζῶον ἦν, [2.] καὶ νῦν ἂν εἴη. τοῦτον δέ φασι καὶ τὴν Ἀμισοδάρου Χίμαιραν ἀνελεῖν. ἦν δὲ ἡ Χίμαιρα, ὥς φασι, ἔμπροσθεν μὲν λέων, ὄπισθεν δὲ δρά-

FErunt, quòd alatus equus Pegasus Bellerophontem gestârit. Mihi autem videtur equum minimè posse volare, nedum si omnium avium pennis indueretur. Si enim tale animal quandoque fuisset, etiam nunc superesset. Aiunt præterea ipsum Amisodari Chimæram interfecisse. Erat autem Chimæra, ut vulgò putant, ante leo, post verò draco,

[11.] ἀγρευτῶν—Cantab.
[12.] ἐπυνθάνετο τῶν πολιτῶν, τινὰς δὴ βούλοιντο—Ox.
[13.] ἐμυθεύσαντο οἱ ἄνθρωποι, ὅτι Γλαῦκος κἀκεῖ τοῦ λοιποῦ διάγει ἐν θαλάττῃ. Ox. V. Apostol. cent. 6. n. 32.
[1.] ἐμοὶ δὲ ἵππος τοῦτο οὐδέποτε δοκεῖ δυν. Cant. πάντα τὰ τῶν πτ. id.
[2.] ἦν, ἦν ἂν καὶ νῦν. Ox. α.

κων,

κων, μέση δ' χίμαιρα. ἔνιοι δ' δόκεσι τοιοῦτον γηρύεσθαι θηρίον, ὀφθῆς ἔχον κεφαλάς. [3.] ἀδυνάτον δ' λέοντα ὁμοίᾳ τροφῇ χρῆσθαι. καὶ τὸ θηρίῳ ἔχειν φύσιν πῦρ ἀποπνέειν, ἄνθρες. ποίαις δ' ἂν κεφαλαῖν τὸ [4.] σῶμα ἐπικολλᾶτο; τὸ δ' ἀληθὲς ἄλλως ἔχει. Βελλεροφόντης ἦν [5.] Φρύγιος ἀνὴρ, τὸ γένος Κορίνθιος, καλὸς καὶ ἀγαθός. ὃς πλοῖον κατασκευάσας μακρὴν, ἐλπίζετο τὰ Φθιωτάλασσα χωρία. ὄνομα δ' ἦν τῷ πλοίῳ Πήγασος, ὡς καὶ νῦν ἕκαστον τῶν πλοίων ὄνομα ἔχει. μᾶλλον δ' δοκεῖ πλοίῳ, ἢ ἵππῳ ὄνομα εἶναι Πήγασος. βασιλεὺς δ' [6.] Ἀμισώδαρος ὤκει ἐπὶ τῷ Ξάνθῳ ποταμῷ. [7.] ὄρος δ' ἦν ὑψηλὸν ὑπ' αὐτῷ, ᾧ ὄνομα Τελμισσός. πρὸς ὃ δὴ ὄρος προβάσεις εἰσὶ δύο ἐμπροσθεν ἐκ πόλεως τῆς Ξανθίων, τρίτη δ' ὄπισθεν τῆς Καρίας, τὰ δ' ἄλλα [8.] χρημνός. ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῶν χάσμα ὅσον τῆς γῆς μέγα, ἐξ οὗ δὴ καὶ πῦρ [9.] ἀναδίδοται.

in medio autem capella. Multi arbitrantur ejusmodi fuisse animal, quod tria haberet capita. Impossibile autem leonem, & capellam eodem alimento uti; quódque mortalem habet naturam ignem spirare, est fatuum. Quodnam enim istorum capitum corpus sequeretur? Sed veritas ità se habet. Bellerophon erat vir Phrygius, genere Corinthius, pulcher, probúsque, qui constructâ longâ navi regiones ad mare positas deprædabatur. Navi autem nomen erat Pegasus, ut & nunc singula navium proprium habent vocabulum: & consentaneum magìs est, navi potiùs, quàm equo, Pegasi nomen fuisse. Rex porro Amisodarus habitabat ad Xanthum flumen; cui mons præaltus adjacebat dictus Telmissus: ad cujus anteriorem partem ascensus duo sunt ex urbe Xanthiorum, tertius verò retro ex Caria, reliqua præcipitia: in quorum medio hiatus terræ ingens, unde & ignis exæstuat.

[3.] —λεὺς· σῶμα δ' ἂν αὐτῶν ἢ ὄφιν, καὶ λέοντα καὶ αἶγα ὁμοίᾳ τροφῇ χρῆσθαι Ox. Cant. & Lon. v. Cap. de Centauris.

[4.] τὸ λοιπὸν σῶμα—Ox.

[5.] φρύγιος—ἀνὴρ—desunt Ox. & mox παρὰ θαλάσσια πλοῖα, καὶ ἐπόρθει αὐτὰ ——σας μακρὰν—Cant. qui statim ὅμοιον δ' δοκεῖ π. μᾶλλον ἢ ἵππῳ ὄνειμα εἶ Πήγασος. Sc. à πήγνυμι. sed & ἵππους πηγὰς Homerus dicit, i. e. ἐυπαγῆς. εἰλ. 1.

[6.] Ἀμισώδαρος Ox. sed Homero. Ἀμισώδαρος—Od. π.

[7.] ὄρος δ' ἦν ἐγγὺς ὑψηλὸν, ἐξ οὗ δὴ τελμισσὸς ὕλη περικέχυται. ἐκεῖ δ' πρόσεισι ἐωπ. ex π. τῆς Ξανθίων. Ox. & Lond.

[8.] τὰ ἄλλα κοπτὰ ὑψηλά. Ox.

[9.] ἀναφέρεται. τοῦτο δ' τὸ ὄρος ὄνομα ὅτι χίμαιρα· τοῦτο δ, ὡς λέγουσιν οἱ ἱστορικοὶ, ἦν οἰκῶν λέων κατὰ τοῦ πρόσθεν μὲν πεφυκὼς, κατὰ δ' τὸν ὄπισθεν, ἀφεικὼς· ὃν δὴ καὶ ἐπιστρατεῦσαι τὸν μέσον τράγλας καὶ ὕλοτόμους—Ox. v. Strabonem 14. Homeri interpretes ad εἰλ. Z. Hyginum, Apollod.

Digitized by Google

ὀπ τούτοις δὲ ὄρος ἕτερον ὄρος, ᾧ ὄνομα Χίμαιρα. τότε δὲ ἦν ὡς λέγουσιν οἱ παροικοῦντες, καὶ μὴ τῶν παρόντων οἰκῶν, λέων ἔμπροσθεν, ὄπισθεν δὲ δράκων· οὗ δὴ καὶ ἔστιν τοῦ νομέως, καὶ τοῦ ὑλοτόμους. τότε δὴ καὶ Βελλεροφόντης ἐλθὼν, τὸ ὄρος ἐνέπρησε, καὶ ἡ [10.] Τελμισσὸς κατεκάη, καὶ τὰ θηρία ἀπώλετο. ἔλεγον δὲ οἱ παροικοῦντες, [11.] Βελλεροφόντην ἀοικήμονα μὲν Πηγάσου, τοῦ Ἀμισωδάρου Χίμαιραν ἀπολέσαι. τότε δὲ γεγονότος, παρασκευάσαι ὁ μῦθος.

Supra hæc mons item alius; cui nomen Chimæra: cujus ascensum anteriorem, ut memorant accolæ, leo inhabitabat, posteriorem verò draco; qui pastoribus etiam, & lignatoribus vim inferebant. Quo tempore Bellerophon adveniens, montem exussit, atque ità combustus Telmissus, & feræ perierunt. Hinc dixêre accolæ Bellerophontem cum Pegaso suo accedentem Amisodari Chimæram interfeciſſe: ex quo eventu conficta eſt fabula.

[12.] ΠΕΡΙ ΠΕΛΟΠΟΣ, ΚΑΙ τῶν Ἵππων.

DE PELOPE, & Equis.

Φασὶν, ὅτι Πέλοψ ἦλθεν, ἔχων ἵππους ὠκυπτέρους, εἰς [1.] Πίσαν, μνηστευσόμενος Ἱπποδάμειαν τὴν Οἰνομάου θυγατέρα. ἐγὼ δὲ τὰ αὐτὰ λέγω καὶ περὶ τοῦ Πέλοπος, ἅπερ καὶ περὶ τοῦ Πηγάσου. [2.] εἰ γὰρ

PElopem alatis equis veniſſe in Piſſam memorant, cùm uxorem peteret filiam Oenomai Hippodamiam. Ego verò eadem de Pelope dico, atque dixi de Pegaſo. Si enim

[10.] Τελμισσός. v. Stephan. & Heſych.
[11.] Βελλεροφόντην ἀοικήμονα — ἀπώλεσαι. Ox. & Cant.
[12.] ΠΕΡΙ ΠΕΛΟΠΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΠΠΩΝ ΔΑΜΕΙΑΣ. Ox. a.
[1.] Πίσαν. Cant. rectius.
[2.] Ἐπεὶ ὁ Οἰνομ. Ox.

Οἰνό-

Οἰνόμαος ᾔδει ὑποπτέρους [3.] τοὺς τοῦ Πέλοπος ἵππους, οὐκ ἂν δὴ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἔδωκεν [4.] περὶ τὸ ἅρμα αὐτοῦ ἀναβιβάσαι· ῥητέον οὖν, ὅτι Πέλωψ ἦλθεν ἔχων πλοῖον. ἐγέγραπτο δὲ ἐπὶ [5.] τοῦ πλοίου, ἵπποι ὑπόπτεροι. ἁρπάσας δὲ τὴν κόρην, ᾤχετο φεύγων. ἀφ' οὗ ὁ μῦθος προσανεπλάσθη.

scivisset Oenomaus, alatos esse Pelopis equos, utique non permisisset, ut currum ipsius filia conscenderet. Censendum itaque, navigio advenisse Pelopa, in quo depicti erant equi alati; atque eo raptâ puellâ, fugâ sese subduxisse. Indè fabulæ origo.

---

*ΠΕΡΙ' ΦΡΙ'ΞΟΥ ΚΑΙ' ἘΛΛΗΣ.

DE PHRIXO ET HELLE.

Ἱστοροῦσιν ὡς ὁ κριὸς αὐτῷ προὔλεγεν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτὸν μέλλει θύειν. καὶ λαβὼν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ †, ἀναβάς τε ἐπ' αὐτὸν συὶ αὐτῇ, διὰ τῆς θαλάσσης ἀφίκοντο εἰς τὸν [6.] Εὔξεινον πόντον. ὅπερ ἔστι δύσπιστον, τὸ ὡς πλοῖον τὸν κριὸν, διανήχεσθαι, καὶ ταῦτα βαστάζοντα δύο ἀνθρώπους. καὶ ποῦ τὰ σιτία, καὶ ποτὰ, καὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκείνων;

ARietem scribunt Phrixo prædixisse, futurum, ut illum pater Diis immolaret; atque eum assumptâ sorore arietem conscendisse, & per mare venisse in Pontum Euxinum. Creditu verò perdifficile est, arietem, duos quidem homines portantem, navis instar fretum transnatare. Et ubi alimentum potúsque & hujus, & illorum?

[3.] ὑποπτέρους ὄντας τοῦ Ox. & Lond.
[4.] ἐπὶ τὸ ἅρμα. Cant. Ox. α.
[5.] ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἐν τῇ πρύμνῃ ἵπποι—Ox. σκευῆς. Lond.
* ΠΕΡΙ' ΤΟΥ' ΚΡΙΟΥ', ΚΑΙ φ—Ox.
† αὐτοῦ Ἕλλην—Ox. & mox ἐπ' αὐτὸν τὸν κριόν.
[6.] πρὸ τριῶν ἢ τετράρων ἡμερῶν τὸ πᾶν διανύσαντες Lond. mox, κριὸν διαν. θᾶττον νηὸς, καὶ ταῦτα β. Ox.

Digitized by Google

ἐ γὸ δή πε ἄσιτοι, ποσῦτον χρόνον διέμειναν. εἶτα Φρίξ⊙ τὸν πλὸ σωτηρίαν [7.] αὐτῦ φρόσαντα κεῖνον, κ) διασώσαντα σφᾶξας, κ) τὸ δέρμα ἀποδέρας ἔδωκεν ἔδνον Αἰήτῃ. [8.] ὁ ὃ ἔδωκε τῆς ἑαυτῦ δυατερός· ὁ δὲ Αἰήτης ἦν Κόλχων τότε ἐβασίλδυεν. ὅρα ὃ, τότε πῶς κ) τὰ δέρματα σπάνια ἦν. ὡς τὸν βασιλέα ἔδνον ἰδίας δυατερὸς τὸ κώδιον λαβεῖν, ἅτε τῆ μηδενὸς ἀξίαν πλὸ ἑαυτῆ δυατέρα ἐνόμιζεν· ἤδη δέ πνες ἵνα τὸν χάλων ἐκφύγωσι, χρυσᾶν φασιν εἶναι τὸ δέρμα τῦτο. εἰ χρυσᾶν τὸ δέρμα ἦν, ὐκ ἐχρῆν τὸν βασιλέα λαβεῖν παρὰ ἀνδρὸς ξένυ. λέγεται δὲ, ὅτι κ) Ἰάσονι δεῖ τὸ κώδιον τῦτο πλὸ Ἀργὼ ἔσειλε, κ) πολὺ ἀείσυς ἦν Ἑλλήνων· ἀλλ' ἀδ' ὁ Φρίξ⊙ ἅτερος ἀχάρις⊙ ἦν, ὥς τε τὸν ἐυεργέτην ἀνελεῖν. ἔτ' εἰ σμαράγδυλον ἦν τὸ κώδιον, [9.] ἐπέπλδυσεν ἡ Ἀργὼ δ' αὐτό. τὸ ὃ ἀληδὲς ἅτερς ἔχει. Ἀδάμας ὁ [10.] ςόλε τῆ Ἕλλη⊙, ἐβασίλδυσε τῆς [11.] Φρυγίας. ἦν ὃ αὐτῷ ἀνὴρ ὀλίτερ⊙ [12.] πλὸ χρημάτων, ὃν μάλιςα πιςὸν ἡγεῖτο, ὀνόματι Κρις. ὃς

neque enim tantum temporis transigere sine cibo potuere. Phrixus deinde, cùm salutis suæ autorem, servatorémque mactâsset, & pellem detraxisset, muneris loco Æetæ dedit, Colchorum tum regi, filiæ causâ. At considera, quanta istac tempestate vellerum fuerit raritas, ut etiam rex in dotem propriæ filiæ vellus acceperit, tam parvi filiam suam existimans. Nonnulli verò, ut risum effugerent, auream dixerunt pellem fuisse. At si aurea fuerit, non oportuit regem illam accipere à viro peregrino, & hospite Addunt etiam, quòd Iason Argo navem, & Græcorum optimos, eò miserit. Sed neque Phrixus adeò ingratus fuit, ut servatorem sui interemerit; & licet smaragdium vellus extitisset, non ad hoc Argo navigâsset. Verùm ità sese habet veritas. Athamas, Æoli Græci filius, Phrygiæ imperabat; rerúmque suarum habebat inspectorem, quem maximè fidum, & dignum, arbitrabatur, nomine Crium, sive Arietem. Hic,

[7.] αὐτῷ Cant. sed Ox. τὸν αὐτὸν τῆς σωτηρ. σφάξαι, κ) τὸ δέρμα δόντα εἰς ἔδνον, ὁ ὃ Αἰήτης πλὸ τότων τότε ἐβα⊙.

[8.] ὁ ὃ ἔδωκε πλὸ ἑαυτῆ δυατερὸς, malim legere—confirmat Hyginus, fab. 3. *filiam dedit si uxorem.*

[9.] ἐπλδυσεν —Cantab. ἐδεμδν. Lond. ἐδεμδν ἐν ἡ Ἀργὼ ἐπ' αὐτό. Ox.

[10.] Lege Ἀδάμας ὁ τῆ Αἰόλυ τῆ Ἕλλη⊙. Sic omnes uno ore tum Græci tum Latini Mythologi—sed Apostolius maluit cum errante errare, habet enim ςόλε. Ox. Αἰόλλε—

[11.] φθίας, Ox. Lond. & Cant. in Thessalia Phthia, ubi Hellenis posteri regnabant

[12.] πλὸ πραγμάτων κ) τῆς βασιλείας ὑποβασιλῆς, ὃν μάλιςα π. ν. κ) πλείς⊙ ἄξιον, κ) ᾧ ὄνομα ἦν Κρις. ἐπεὶ ὃ ἀπέθανεν ἡ μήτηρ, Φρίξ⊙ ὅτι ᾠῷ πρὸ ἑαυτῦ ἔδωκε πλὸ ἀρχήν. † αἰδόμ⊙ ὃ πῶ ὁ Κρις, πρὸς μὲν

Digitized by Google

φὸν Ἀθάμαντα ἐδὲν λάγει· πρὸς ὃ τὸν Φρίξον φησὶ κελεῦσαι σφαγιάσαι αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἢ αὐτὸς ναυπηγήσατο καὶ ἐμβιβάσας τὸν ἀδελφὸν ἀπέπλευσεν· ὡς δὲ ἐν Κόλχοις ἐγένοντο καὶ χρηματίσαντο, ἑαυτῷ εἰκόνα ἰσόμετρον χρυσῆν ἐποιήσατο. ὧν ὁ χρυσὸς πόνους καὶ λόγους οὐκ ὀλίγους παρέσχεν. ὅθεν καὶ ἐν τοῖς παροιμιακοῖς· Ὄν. Lond.

ἀναβομένῳ τὸν Ἀθάμαντα ἀποκτεῖναι ἐβούλοντο τὸν Φρίξον, ὅπλοις τοῦτο τῷ Φρίξῳ. ὁ δὲ Φρίξος κατεσκεύασε ναῦν, καὶ ἐνέθετο ἐν αὐτῇ χρήματα πάμπολλα, ἐν ᾗ καὶ ἡ μήτηρ Πέλοπος. ὄνομα δὲ αὐτῇ, Ἠώς. καὶ αὕτη ἐκ τῶν αὐτῆς χρημάτων εἰκόνα ποιησαμένη χρυσῆν ἐνέθετο. σὺν τοῖς χρήμασι γῆν καὶ Φρίξον, καὶ Ἕλλην ὁ Κελὸς ἐν ταύτῃ ἐνθεὶς, ᾤχετο ἀπάν. ἡ μὲν οὖν Ἕλλη κατὰ τὸν πλοῦν ἀσθενήσασα, [1.] ἀπέθανεν· ἐξ ἧς καὶ Ἑλλήσποντος ὠνόμασται. αὐτὴ δὲ ἀφικόμενοι εἰς [2.] τὸν Φᾶσιν, κατοικοῦσιν αὐτοῦ. καὶ γαμεῖ Φρίξος τὴν τοῦ περὶ Κόλχων βασιλέως θυγατέρα Αἰήτου, ἣν ἔδνα τούτου τὴν χρυσῆν εἰκόνα τοῦ Ἠοῦς· ἀλλ' οὐκ δέρμα κριοῦ. ὅτως ἀληθεία ἔχει.

post quam animadvertit, animum Athamanti esse Phrixum interficiendi, rem continuò illi significavit; qui navem construxit, ac magnam auri vim imposuit: intérque alia mater aderat Pelopis Aurora; quæ ipsa ex pecuniis suis auream, quam confecerat, statuam secum tulit. Crius itaque cum Phrixo, & Helle, ac divitiis eorum, mare ingressus est: & Helle quidem, ex navigatione contracto morbo, exspiravit, atque ab ea nomen Hellespontus obtinuit. Ipsi verò in Pharum delati, sedes ibi figunt: ducítque Phrixus uxorem Æëtæ Colchorum regis filiam, in dotem ipsi dans Auroræ statuam auream; non autem vellus arietis. Atque hæc quidem veritas.

[1.] ἀπέθανεν ἐν τῷ στενῷ τοῦ ῥόμβου· ἐξ ἧς— Ox. a.
[2.] εἰς Κόλχους κατοικοῦσιν ἐκεῖ, καὶ ἔγημε Φρίξος τὴν τοῦ Κόλχων βασ. Αἰήτου θυγατέρα Καλκιόπην, ἣς ἴδνον τὴν χρυσῆν εἰκόνα τοῦ Κριοῦ. ὕστερον δὲ τελευτήσαντος τοῦ Ἀθάμαντος ἰδὼν πλέων τὴν Ἀργὼ ὅτι τοῦτον χρυσὸν, ἀλλ' οὐχὶ ὅτι δέρμα κριοῦ. Lond. & Ox. a. in quo, characteribus minutiori, additur, ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι τὸ χρυσόμαλλον δέρας, ὃν βασιλεὺς ἐμηχανήσατο τὴν ἀλχαμένην τέχνῃ, &c. V. Schmid. ad Pind. Π. Δ. & Ovid. Met. l. 7. Eustath. ad Od. p. 1614. χ. Apoll. ad χ. 256. Hygin. fab. 4ª. & 188ª. Apollod. 1°. Pro φάσγι l. φάσιδι, vel φάσιν.

ΠΕΡΙ

Digitized by Google

[3.] ΠΕΡΙ ΤΩ̃Ν ΤΟΥ̃ ΦΌΡΚΥΝΟΣ ΘΥΓΑΤΈΡΩΝ.

DE PHORCYNIS FILIABUS.

ΚΑὶ περὶ τούτων πολὺ γελοιότερος φέρεται λόγος, ὡς ὁ [4.] Φόρκυν εἶχε θυγατέρας τρεῖς, αἵ τινες ἕνα ὀφθαλμὸν ἔχουσαι, ἀνὰ μέρος ἐχρῶντο. [5.] τούτῳ δὴ ἡ χρωμένη, ἐνετίθει αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ οὕτως ἔβλεπε. [6.] καὶ μιᾶς αὐτῶν τῇ ἑτέρᾳ ἀποδιδούσης τὸν ὀφθαλμὸν, ἔβλεπον πᾶσαι. [7.] ἐλθὼν δ' ὁ Περσεὺς ὀπίσω αὐτῶν ἐν ἠρεμαίῳ βαδίσματι, κρατήσας τὴν κατέχουσαν τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ τὸ ξίφος γυμνώσας, φησὶ δεῖξαι αὐτῷ τὴν Γοργόνα. ἐὰν δὲ μὴ φράσωσιν ἀποκτεῖναι αὐτάς. αἱ φοβούμεναι, φράζουσιν. ὁ δὲ ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος, εἰς ἀέρα ἦλθε. καὶ δείξας ταύτην τῷ Πολυδέκτῃ, λίθινον τοῦτον ἐποίησε.

ETiam de his sermo fertur perquam ridiculus; Phorcynem scilicet tres filias habuisse, quæ inter se unum duntaxat oculum habentes, illo vicissim utebantur. Cujus autem utendi vices essent, suo illum imponebat capiti, atque ità videbat: & sic deinceps unâ alteri oculum præbente, omnes conspiciebant. Perseus autem, cùm à tergo illarum tacito gressu accessisset; eâ, quæ tum oculum habebat, arreptâ, gladióque stricto, jubet sibi Gorgonem indicari; alioquin se ipsas minatur interfecturum. Illæ metu percitæ produnt eam. Cujus ille capite amputato, in aëra abiit, & Polydectæ ostenso, in lapidem ipsum commutavit.

[3.] Cod. Ox. α. ΠΕΡΓ ΤΟΥ̃ ΦΌΡΚΥΝΟΣ καὶ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑνὸς ὀφθαλμοῦ αὐτῶν——

[4.] ὁ φόρκυς.

[5.] τούτῳ. τούτων δὲ ἡ——Ox.

[6.] ἔβλεπον. οὕτως οὖν ἑκάστη αὐτῶν τῇ ἑτέρᾳ τὸν ὀφθαλμὸν παρέχουσα ἐδίδου τὸ βλέπειν. Ox. α.

[7.] Περσεὺς καὶ λαβὼν τὸν ὀφθαλμὸν αὐτῶν, ἔφησεν οὐκ ἀποδώσειν, ἐὰν μὴ φράσωσιν αὐτῷ, ὅπη ἐστὶν ἡ Γοργώ. φράζουσι δ' οὖν οὕτως. ὁ δὲ ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν αὐτῆς εἰς Σέριφον ἦλθεν. καὶ δείξας Πολυδέκτῃ λίθινον αὐτὸν ἐποίησε. Ox. α.

καὶ τοῦτο δὲ γελοιότερον, τὸ, ἄνδρα ζῶντα νεκροῦ κεφαλὴν ἰδόντα ἀπολιθωθῆναι. τὶς γὰρ δύναμις τοῦ νεκροῦ; ἐγένετο δὲ τοιοῦτόν τι. Φόρκυν ἦν ἀνὴρ Κυρηναῖος. οἱ δὲ Κυρηναῖοι κατὰ γένος μὲν εἰσιν Αἰθίοπες: οἰκοῦσι δὲ νῆσον τὴν [8.] Κυρήνην, ἔξω οὖσαν τῶν Ἡρακλείων στηλῶν. ἀροῦσι δὲ Λιβύην [9.] περὶ τὸν Ἄυνονα ποταμὸν, κατὰ Καρχηδόνα· εἰσὶ δὲ σφόδρα χρυσοῖ. ὃς Φόρκυν ἐβασίλευσε τῶν Ἡρακλείων στηλῶν. [10.] εἰσὶ δὲ τρεῖς, καὶ ποιεῖ τετράπηχυ ἄγαλμα Ἀθηνᾶς χρυσοῦν. καλοῦσι δὲ τὴν Ἀθηνᾶν Κυρηναῖοι [11.] Γοργόνην, ὥσπερ τὴν Ἄρτεμιν Θρᾶκες [12.] Βένδειαν, Κρῆτες δὲ [1.] Δίκτυναν, Λακεδαιμόνιοι δὲ [2.] Οὖπιν. ὁ μὲν οὖν Φόρκυν ἀποθνήσκει, πρὶν εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθεῖναι τὸ ἄγαλμα. κατέλιπε δὲ κόρας τρεῖς, [3.] Σθενὼ, Εὐρυάλην,

At verò ridiculum hoc, hominem vivum, mortui capite conspecto, in lapidem converti. Quæ enim cadaveris vis est & potestas? Verùm res ità transacta. Phorcyn vir fuit Cyrenæus: Cyrenæi porrò genere quidem Æthiopes insulam inhabitant Cyrenen, extra columnas Herculis sitam, & Libyam arant apud Aunonen fluvium juxta Carthaginem, auro maximè abundantes. Hic Phorcyn columnas Herculis, tres numero, regno tum possidebat, ibique simulacrum ex auro quatuor cubitorum Palladi fecit. Palladem autem Cyrenæi Gorgonem vocant, sicut Thraces Dianam Bendiam, Dictynnam Cretes, Lacedæmonii Upin. Cæterùm Phorcyn antequam in templo simulacrum dedicaret, moritur; reliquit autem virgines tres, Sthenonem, Euryalen,

[8.] Cod. Cant. videtur legisse Κύρην, Ox. γ. Κυρίην, haud dubiè uterque voluit Κυρήνην, ut jamjā Κυρηναῖοι dixerant. Est etiā Κέρνη locus satis notus Geographis, unde quis possit existimare Κύρνην utrunq; scripsisse.

[9.] παρὰ τὸν Ἄνωνα. οὗτος ὁ Φόρκυς. Penetravit in eas [insulas] Hanno Pœnorum imperator. [unde fortè fluvio nomen] Plin. lib. 6. c. 31. ubi plura huc spectantia habes. Vide etiam Vossium in Pompon. l. 3. c. 9. ubi hunc locum considerat.

[10.] Post στηλῶν seq. in Ox. ποιεῖ δὲ ἄγαλμα Ἀθηνᾶν χρυσοῦν, ὅπερ ἦν τετράπηχυ.

[11.] Γοργώ. Ox & Lond.

[12.] V. Hesych. in voce, in Δίλογχον. Ἀδμήτου κούρη. & Μεγάλη θεός. Strabonem. p. 470. Turneb. Adver. Meurs. Gr. Fer. p. 57.

[1.] —V. χ. Callim. p. 21.

[2.] Videtur Hesych. legisse apud Callim. l. c. Ὦπις—eum vide etiam in Ἀχερὼ, & in ἐπωπὶς, Salmas. in *Inscript.*—Ciceroni, *Upis*; Scaligero *Ops* dicitur. Virgilio *Opis* est una ex comitibus Dianæ; nutricem ejus Upin dicit χ. Call. V. Seguini Numismata p. 116.

[3.] V. Hesiod. Theog. χ. Æschyli in Prom. Apollod. 2°. Bibl. & lege Ἐνυὼ pro Ἐντὼ; Πεμφρηδὼ pro Πεφρηδὼ & Πεφυδὼ; pro Ἀσθενὼ Σθενώ. Vitiosè enim hæc apud hos scriptores habentur.

Digitized by Google

καὶ Μέδουσαν. αὗται μὲν γήμασθαι ἐδέοντο ἠθελήθησαν· διελόμενοι δὲ τὴν οὐσίαν, ἐκάστη μοίρας ἦρχε νήσου. [4.] τῇ δὲ Γοργόνῃ ὅτε ἀναθῆναι τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἐδόκει, ὅτε διελεῖν, ἀλλ' ἐν μέρει κατεπίθεντο ἐναλλὰξ θησαυρὸν ἑαυτῶν. ὧν ὁ παῖς Φόρκυνι ἑπόμενος, [5.] καλὸς, καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ, καὶ αὐτῷ ἐν πάντι πράγματι ἐχρῶντο ὥσπερ ὀφθαλμῷ. Περσεὺς δ' ἀνὴρ, φυγὰς ἐξ Ἄργους, ἐλπίζετο τὴν θάλατταν, ἔχων πλοῖα, καὶ ἰσχυὰ πνεῦμα ἐπ' αὐτόν. πρῶτον μὲν οὖν ταύτῃ τὴν Γοργόνα βασίλειαν εἶναι γυναικῶν, καὶ πολύχρυσον μόνην, ὀλίγαν δὲν δέ· [1.] πρῶτα μὲν ναυλαχεῖ ἐν τῷ σφετέρῳ, καὶ μεταξὺ τῆς Κυρήνης, καὶ τῆς Σάρδεων διαπλέων, τὰ φῶτα τῆς ἑτέρας εἰς τὴν ἑτέραν, τὸν ὀφθαλμὸν λαμβάνει. ὧν μία φεύγει αὐτὸν, ὅπ μάλλον μὴ ὀνήσειν ἔχει, λαβὼν παρ' αὐτῆς, [2.] εἰ μὴ τὴν Γοργόνα. μνεύει τε [3.] αὐτῷ τὸ πάθος τῆς χρυσῆς, ᾗ ποτ' ἦν αἱ κόραι, ἐπεὶ οὐκ [4.] εἶχον τὸν ὀφθαλμὸν ἐν τῷ μέρει καὶ τὸν εἰρημένον λόγον, σωπήσασαι ὁμόσαι, καὶ ἥπατο ἑτέρᾳ τὴν ἑτέραν.

& Meduſam: quæ dum nulli vellent nubere, diviſis facultatibus ſingulæ principatum unius inſulæ obtinebant. Porro Gorgoni neque templum exſtruere viſum illis, neque inter ſe partiri; ſed in Theſaurum viciſſim reponere. Aderat autem Phorcyni ſocius, vir probus, ac bonus, eóque in omni negotio, tanquam oculo utebantur. Interea Perſeus exilio ex Argo ejectus, loca maritima deprædabatur, ſecum navigia habens, & prædonum fortem, ac validam manum. Cúmque didiciſſet, Gorgonem hanc reginam eſſe feminarum, auro quidem divitem, ſed inopem virorum; in portu primùm ſtatione factâ, inter Cyrenen, ac Sardos obnavigans, & nunc in hanc, nunc illam deſcendens, eum, qui oculi vice fungebatur, cepit. Harum verò unadixit illi, nihil aliud ab ipſis capiendum eſſe, præter ſolam Gorgona; ſimálque auri copioſioris fecit indicium. At ipſæ filiæ, cùm oculum pro viribus non haberent, ut ſuprà dictum; coëuntes inter ſe altera alteram incuſabat.

[4.] Lege τῇ ἢ Γοργόνι, vel Γοργόνα ut Cantab. vel Γοργᾷ ut Ox. ſenſus hoc modo apertus. mox lege εἰς τὸ ἱερὸν, ut ſupra.

[5.] καλὸς τε καὶ ἀγαθὸς· τέκνωμα ὀφθαλμὸς, ὅπ αὐτῇ —— ἰχνῶντο. Ox. & Cant. V. Ariſtot. lib. de Mundo. & Apul. præcipuè ſ. χ. Ariſtoph. in Acharn. p. 375. poteſt tamen rectè retineri ἰχνῶντο ——

[1.] πρῶτα μέν. Cant. ναυλοχῶν ἐν τῷ σφετέρῳ μεταξὺ τῆς Κυρήνης καὶ τῆς Σάρδων διαπλέοντα παρὰ τὰς ἑτέρας πρὸς τὴν ἑτέραν τὸν ὀφθαλμὸν λαμβάνει. Tollius legit. ὅτ' ὢν ἢ αὐτὸ φεύγει. Ox. a.

[2.] αὐτῷ ἄξιον λόγου, ὅτι μὴ τὴν —— Ox.

[3.] αὐτῆς, Lond. ἑαυτῆς, Ox.

[4.] ἐπειδὴ οὐκ ἦσαν ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῇ μοίρᾳ κατὰ τὸ εἰρημένον, συνόντων ὁμόσαι. Tollii Cod.

NEW JERSEY

Digitized by Google

ὁπότε δὲ [5.] ἐπενοοῦντο μὴ ἔχειν, ἐθαύμαζον τί ἂν εἴη τὸ γεγονός. ἐν τούτῳ προσπλεῖ [6.] αὐτοῖς ὁ Περσεὺς, καὶ φράζει ὡς αὐτὸς ἔχει τὸν ὀφθαλμόν. καὶ φησὶ, μὴ ἀποδοῦναι αὐταῖς, ἐὰν μὴ φράσωσιν ὅποι ἐστὶν ἡ Γοργώ. ἐπηπείλει δὲ καὶ [7.] προσκατακτενεῖν μὴ εἰπούσας. ἡ μὲν οὖν Μέδουσα, οὐ φράζει δεῖξαι. ἡ δὲ Σθενὼ, καὶ Εὐρυάλη ἔδειξαν· τὴν μὲν οὖν Μέδουσαν ἀποκτείνει, ταῖς δὲ ἄλλαις τὸν ὀφθαλμὸν ἀποδίδωσι. λαβὼν δὲ τὴν Γοργόνα κατέκοψεν. ἀπαιτήσας δὲ τριήρη, ἀπέθηκε τῆς Γοργόνος τὴν κεφαλὴν ἐπ' [8.] αὐτὴν, καὶ τῇ νηῒ ὄνομα ἔθετο [9.] Γοργών. ἐν ταύτῃ δὲ παραπλέων, χρήματα παρὰ τῶν νησιωτῶν εἰσεπράττετο. καὶ τοὺς μὴ διδόντας ἀνῄρει. οὕτω δὴ καὶ τοὺς [10.] Σεριφοὺς ᾔτει προσπλεύσας ἐκείνοις χρήματα· καὶ συναγαγόντων αὐτῶν, ὁ Περσεὺς ᾔει πάλιν εἰς τὴν ἀγοράν· οἱ καὶ ἐκλιπόντες τὴν Σέριφον, ᾤχοντο. προσπλεύσας οὖν πάλιν ὁ Περσεὺς περὶ τὴν ἀπαίτησιν τῶν χρημάτων,

Intelligentes autem penes nullam earum oculum esse, quidnam facti accidisset, mirari. Quo tempore adnavigans Perseus, fassus est se oculum habere; neque redditurum, nisi sibi, ubi Gorgon esset, commonstrarent; additâ quoque comminatione, nisi indicium facerent, continuò ipsas interfecturum. Respondit Medusa, nolle se illam ostendere; cæterùm mox indicârunt Stheno, & Euryale; ac proinde interfectâ Medusâ, oculum duabus aliis restituit. Gorgonem autem acceptam concîdit, postulatâque ab aliis triremi, Gorgonis illi caput imposuit, & navem Gorgona appellavit: quâ circumnavigans pecunias ab insulanis exegit, & qui dare recusarent morte affecit. Ità à Seriphiis, quos accessit, cùm nummos petiisset, atque illi contulissent, Perseus iterum hac de caussa in forum venit; sed illi relictâ Seripho discesserunt. Itaque cùm denuo Perseus eò appulisset ad pecunias exigendas,

[5.] ἐπηρνοῦντο, Lond. & Ox.
[6.] αὐταῖς ὁμοῦ οὔσαις. Ox. & Cant.
[7.] προσαποκτενεῖν. Lond. Ox. α.
[8.] ἐπὶ τῇ πρώμνῃ αὐτῆς τὴν τῆς Γοργόνος κεφαλήν. Ox. πτύχῃ ea pars navis, ubi ejus nomen. σχ. Apollon. v. 1100. 1.
[9.] Γοργώ. Ox. & περιπλέων. Ox. & Lond.
[10.] τοὺς Σεριφίους προσπελάσας. Cant. Ox. Lond. οἱ δὲ ἡμέρας αὐτὸν ᾐτήσαντο, ἐν αἷς συλλέξουσι τὰ χρήματα. συναγαγόντες οὖν λίθους ἀνδρομήκεις ἔθηκαν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐκλιπόντες τὴν νῆσον Σέριφον, ᾤχοντο. Ox. & Lond.

Digitized by Google

καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἄνθρωπον μὲν οὐδένα εὗρε, λίθους δὲ ἀνδρομήκεις· τοῖς οὖν λοιποῖς τῶν νησιωτῶν ἔλεγεν ὁ Περσεὺς, ἐπειδὰν μὴ παρεῖχον τὰ χρήματα, ὁρᾶτε μὴ ὡς Σερίφιοι, τῆς Γοργόνος θεασάμενοι τὴν κεφαλὴν, ἀπελιθώθησαν, τοῦτο πάθητε καὶ ὑμεῖς. *

in forum veniens hominem quidem nullum, sed lapides humanæ magnitudinis reperit. Propterea dixit insulanis cæteris: Videte, quomodo Seriphii, quòd pecuniam non exhibuissent, conspecto Gorgonis capite, in lapides conversi sint, idem vos nè patiamini.

ΠΕΡΙ ΑΜΑΖΟΝΩΝ.

DE AMAZONIBUS.

Περὶ Ἀμαζόνων τὰ δὲ λέγουσιν, ὅτι οὐ γυναῖκες ἦσαν, ἀλλ' ἄνδρες βάρβαροι. ἐφόρουν δὲ χιτῶνας ποδήρεις, ἀστῶν [1.] αἱ Θρῆσσαι, καὶ τὴν κόμην ἀνεδοῦντο [2.] μίτραις. τοὺς δὲ πωγῶνας ἐξυρῶντο, καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλοῦντο πρὸς τῶν πολεμίων γυναῖκες. Ἀμαζόνες

De Amazonibus narrant, mulieres quidem eas non fuisse; sed viros barbaros. Gerebant autem tunicas talares, quales in more erant fœminis Thracibus, ac comam alligabant mitris, barbas radebant, & propterea ab hostibus mulieres vocabantur. Cæterùm Amazones

* Totam hanc fabulam more suo descripsit Apostolius, nec interim Palæphati meminit. Vossius, ad Pomponium, eruditè conjicit ortam fuisse ex Hannonis relatione de tribus Gorgadibus insulis. Hesiodus primus finxit. Nam Homerus nescivit, ut putat Hesychius, in Γοργεί. V. σχ. Pind. ad Pyth. O. 12. Herod. 2. Natalem 7. c. 12. German. in Aratum. Hyginum & Mythologos alios.

[1.] αἱ Θρῆσσαι. Cantab.

[2.] Haud unquam deformes vertice mitras induimus, Statius 9. lib. & Lutacius. Mæonia mentum mitrâ crinémque madentem Subnixus. Virg. 4°. erat effœminatorum indicium. V. ibi Servium, & ad nonum. Pind. Pyth. O. 13. Hygin. Fab. 163. Herod. 4. Totam hanc fabulam unicâ dictione Homerus extulit, ubi Ἀμαζόνας vocat ἀντιανείρας. ιλ. Γ. v. 189. ubi v. σχ. & Eustath. Polyæni strat. tertium. Historiam Amazonidum scripsit Onasus, ut testatur σχ. Apollonii. l. 1°.

Digitized by Google

ἢ τὸ γένος, μάχεσθαι ἀγαθοὶ ἦσαν. στρατείαν δὲ γυναικὸς οὐδέ ποτε εἰκὸς γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ νῦν οὐδαμοῦ.

nativâ quâdam indole bello strenui erant. Expeditionem verò mulierum fuisse, quomodo erit verisimile, cùm illa nusquam hodie reperiatur.

---

*ΠΕΡΙ ΌΡΦΕΏΣ.

DE ORPHEO.

Ψευδὴς καὶ ὁ περὶ τοῦ Ὀρφέως [3.] μύθος, ὅτι κιθαρίζοντι αὐτῷ ἐφείπετο τὰ τετράποδα, καὶ τὰ ὄρνεα, καὶ δένδρα. δοκεῖ δέ μοι ταῦτα εἶναι. Βάκχαι μανεῖσαι πρόβατα διέσπασαν ἐν τῇ Πιερίᾳ, πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα βιαίως εἰργάζοντο, [4.] τερπόμεναί τε εἰς τὸ ὄρος, διέτριβον ἐκεῖ τὰς ἡμέρας. ὡς δὲ ἔμειναν οἱ πολῖται, δεδιότες περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ θυγατέρων, μεταπεμψάμενοι τὸν Ὀρφέα, ἐδέοντο μηχανᾶσθαι, ὃν τρόπον καταγάγοι αὐτὰς ἐκ τοῦ ὄρους. ὁ δὲ συνταξάμενος τῷ Διονύσῳ [5.] Ὄργια, κατάγει αὐτὰς βακχεύουσας κιθαρίζων. αἱ δὲ νάρθηκας τότε πρῶτον ἔχουσαι, κατέβαινον ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ κλῶνας δένδρων παντοδαπῶν.

FAbulosus & ille de Orpheo sermo, quòd citharâ ludentem animalia quadrupedia, nec non aves, arborésque sequerentur. Sed hæc mihi quidem sic accidisse videntur. Bacchæ furentes oves discerpebant in Pieria, ac multa alia cùm violenter perpetrâssent, in montes se recepêre, ibique dies aliquot sunt commoratæ, quas cùm cives diutius expectâssent, malè suis uxoribus & filiabus, metuentes, arcessitum Orphea rogârunt, ut modum excogitaret, quo ex montibus illas educeret, Is verò Orgiis Baccho institutis, citharam pulsans ad se bacchantes pellexit; ipsæque ferulas tum primum, & ramos omne genus arborum habentes, descenderunt de monte.

* ΠΕΡΙ ΌΡΦΕΏΣ. ΚΙΘΆΡΑΣ——Ox.

[3.] λόγος. Cantab.

[4.] τρεπόμεναι--Cant. τὰς λοιπὰς ἡμ. Ox.

[5.] Ὄργια ista didicit in Ægypto. Diodor. Sic. I. 4. Bolducus. Og. dicuntur παρὰ τὸ εἴργειν τῶν ἀμυήτων αὐτῶν. ἢ ὅτι ἐν Ὀργάσι γίνονται, σχ. Apol. p. 94. Proclus in Pol. Theodor. contra Græc.

τοῖς

τοῖς δ' ἀνθρώποις θαυμαζὰ τότε θεασαμένοις, ἐνεφαίνετο πρῶτον τὰ ξύλα καταγόμενα. καὶ ἔφασαν, ὅτι Ὀρφεὺς κιθαρίζων ἄγει τὴν ὕλην ἐκ τῶν ὀρέων· καὶ ἐν τούτῳ ὁ μῦθος ἀνεπλάσθη. †

Hominibus autem admiranda hæc conspicientibus, ligna prius deduci videbantur; atque hinc dicebant, Orphea citharæ cantu ex monte sylvam deducere, hanc dantes caussam fabulæ.

[6.] ΠΕΡΙ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

DE PANDORA.

Ὁ περὶ Πανδώρας λόγος οὐκ ἀνεκτὸς ὢν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀναπλασθείσης ἀνδρῶναι αὐτὴν, καὶ ἄλλοις τὸ πλάσμα. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τοῦτο. Πανδώρα γυνὴ ἐγένετο Ἑλληνὶς, μάλιστα πλουσία. καὶ ὅτε ἐξίοι, ἐκοσμεῖτο, καὶ ἐχρίετο πολλῇ γῇ γῆ. καὶ τὸ μὲν ἔργον οὕτως ἔχει, ὁ δὲ λόγος ὅτι τὸ ἀμήχανον ἐτέρπε. *

NEc tolerabilis ille de Pandora sermo, illam ex terra formatam aliis quoque similem habitum attulisse. Mihi verò sic videtur. Pandora mulier fuit Græca maximè dives; quæ, quoties prodeundum in publicum, speciosè sese exornabat, factóque ex terra unguento inungebatur. Ità quidem se res habuit; sed ad rem impossibilem detorta narratio est.

† Vide Plutarch. V. Alex. sub initio. Polyæ. l. 4. strat. 1.

[6.] ΠΕΡΙ——in Cod. Ox. sequitur περὶ μελιῶν——

* Pandoræ fabulam φυσιολογεῖ Jo. Tzetzes in Hesiod.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΜΕΛΙΩΝ [7.] ΓΕΝΕΑΣ.

DE FRAXINORUM GENERATIONE.

Καὶ τὶ φαυλότερόν ἐστι, τοῦ πρῶτον [8.] γένος ἐκ Μελίας γενέσθαι; ἀλλὰ Μέλιός τις ἐγένετο, καὶ Μελίαι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου, ὥσπερ Ἕλληνες ἀπὸ Ἕλληνος, καὶ Ἴωνες ἀπὸ Ἴωνος. σιδηρᾶ δὲ, καὶ χαλκῆ γενεὰ, οὐδέποτε ἐγένετο.

ET quid stultius est, quàm primum hominum genus ex fraxino esse progenitum? Sed fuit quidam Melius, atque ab eo dicebantur Meliæ feminæ, quemadmodum Hellenes ab Hellene, ab Ione Iones. Ferrea autem, atque ænea generatio, nunquam extitit.

[7] γενεὰς deest Cant. & Ox.

[8.] Ox. & Lond. addunt, τὸ πρῶτον γένος ἄνωθεν ἐκ μελιῶν γενέσθαι φασί. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ἀμήχανον ἐκ ξύλων ἀνθρώπους γενέσθαι. Ἀλλὰ Μέλιός τις ἐγένετο, καὶ Μελίαι ἀπὸ τούτου ἐκλήθησαν, ὥσπερ Ἕλληνες ἀπὸ Ἕλληνος, καὶ Ἴωνες ἀπὸ Ἴωνος· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἐφθάρη τὸ γένος ὅλον, καὶ δὴ καὶ τὸ ὄνομα ἀπέσβη, σιδηρᾶ δὲ καὶ χαλκῆ γενεὰ οὐδέποτε ἐγένετο, ἀλλ' ἐφλυαρήθη ταῦτα Videtur Hesiodus etiam hujus fabulæ πατήρ. De Nymphis Meliis vide σχ. Apollonii, 2. l. Sub initio.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ [9.] ΦΥΛΛΙΤΟΥ.

DE CLAVA HERCULIS.

Λέγεται ὡς ἐφ' ἑαυτῷ ἔσχε φύλλα, ὁ οὖν Φυλλίτης· εἰ καὶ ἐδιώτης ὑπῆρχεν ἐπὶ πόη στὰς ἔκυσεν. ὁ δὲ λόγος ἐντεῦθεν ἐλέχθη οὕτως.

Memorant illam à se folia habuisse. Propterea dicta est Phyllites, sive foliata; & licet separata esset, herbæ tamen adposita pullulabat: atque hinc collecta ejusmodi fabula.

[1.] ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΗΤΟΥΣ.

DE CETONE.

[2.] Περὶ τοῦ Κήτους τάδε λέγεται. ὡς τοῖς Τρωσὶν ἐκ τῆς θαλάττης ἐφοίτα. καὶ εἰ μὲν αὐτῷ δοῖεν κόρας, [3.] ἀπήρχετο. εἰ δὲ μὴ, τὰν χώραν

De Cetone hæc referuntur: eum è mari ad Trojanos commeare solitum, & si puellas darent, recessisse; sin minùs, regionem

[9.] Φυλλ. deest Cant. nec habet is liber plures fabulas. cæterùm φυλία Hesychio & Eustathio Oleastri species; Herculis clava facta est ex Oleastro. Ait Pausanias l. 2. Herculis ῥόπαλον, κοτίνου ὄν, ἐνέφυ τῇ γῇ καὶ ἀνεβλάστησεν αὖθις. Virgil. 2. Georg.

Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu)
Truditur è sicco radix Oleagina ligno,

modo non fuerit cortex detractus. f. pro πόῃ legas γῇ. ἐπινοήσας ἔκαυσεν. Cant. d. non habetur hæc fab. in Oxon.

[1.] ΠΕΡΙ Κήτωνος. Ox.

[2.] περὶ — τὰ δὲ καὶ περὶ τούτου λέγεται — Ox. & Lond. & ματαιόν ἐστιν ἄνδρας ἰχθύσι συνθήκας τίθεσθαι.

[3.] εἴκοσι ἀπήει — Ox. Lond.

αὐτῷ

αὐτῆ ἐλυμαίνετο, ὡς ὃ μάτιον, τὸ ἀνδρεῖα ἐκπίεσθαι τὰς ἑαυτῆ θυγατέρας, τίς οὐκ οἶδεν; [4.] ἀλλ' ὧδ' ἀνὴρ βασιλεὺς μέγας, καὶ πολλὰ ἔχων δυνάμεν, καὶ ναυτικὸν πολὺ, ὃς κατέσρεψε τὸ Τρωϊκὸν πεδίον τῆς Ἀσίας ἔλῳ, ὁ Τρῶες ἐκτῶντο. ἐδίδου ὃ φόρον, ὃν τινες δασμὸν καλοῦσιν. ἀργυρίοις μὲν ἦν οἱ τότε ἄνθρωποι οὐκ [5.] ἐχρῶντο, ἀλλὰ φυλλοις. [6.] προστάξε δὲ ὁ βασιλεὺς, ᾧ ὄνομα Κήτων, τῆ πόλεων τινὰς μὲν ἵππους διδόναι, τινὰς δὲ κόρας. τὸν δὲ βασιλέα, ᾧ ὄνομα Κήτων, οἱ βάρβαροι ἐκάλεν κῆτος. [7.] περιπόλει δὲ ὁ Κήτων χρόνον τὸν δέοντα χείμων, ἀπαιτῶν τὸν δασμόν. [8.] τῶν δὲ μὴ ἀποδιδόντων ἐκάκου τὰς χώρας. ἐξέρχεται δὲ εἰς Τροίαν, καθ' ὃν χείμων καὶ Ἡρακλῆς [9.] ἦκεν, ἔχων στρατιὰν τῶν Ἑλλήνων. μισθοῦται δὲ τὸν Ἡρακλέα Λαομέδων ὁ βασιλεὺς, ἀρῆξαι τοῖς Τρωσίν. ἀποβιβάσας δὲ τὴν στρατιὰν ὁ Κήτων, ὁδοιπόρει. καταντήσαντες δ' αὐτῷ Ἡρακλῆς καὶ Λαομέδων, [10.] ἀναιροῦσιν αὐτόν. ἔγημε δὲ, φησὶν ἐπιδαύριος ὁ μυθογ.

illorum devastâsse. At quàm insulsum sit, viros prostituere suas filias, quis non videt? Sed erat rex magnus, opibus, & præsertim re navali, potens, qui in potestatem redegit Asiæ omnem oram maritimam, quam Trojani tenebant. Solvebant autem illi tributum, quod vectigal nonnulli vocant; neque enim argento tum temporis utebantur homines; sed supellectile tantùm, & utensilibus. Rex itaque, qui Ceton vocabatur, civitates quidem alias jussit sibi equos dare, alias verò puellas. Cæterùm regem, cui nomen Ceton, barbari κῆτος, id est, balenam, appellabant. Ceton autem rex justo tempore circumivit, tributum exigens, ac solvere detrectantium regiones diris affecit; etiam Trojam abiit eâdem tempestate, quâ cum Græcorum exercitu accesserat Hercules, quem in subsidium Trojanorum Laomedon rex mercede conduxit. At verò Ceton traducto exercitu viam est ingressus; quem mox obvii Hercules, & Laomedon, interfecerunt. His ità factis fabula conficta est.

[4.] ἀλλ' ὧδ' ὧτο. Ox. Lond. deest ἔλῳ——
[5.] ἐπλων. Lond. Ox.
[6.] προστάξε τῆ πόλεων αἷς μὲν ἵππους διδόναι, αἷς δὲ βόας, αἷς δὲ κόρας——Ox.
[7.] περιπλει, rectiùs. Lond.
[8.] δασμόν. ὅσοι μὲν ἐδίδουν, εὐμοιρικῶς διῆγον, ὅσοι δ' οὐκ ἀπέδοσαν, ἐκάκουν τὰς χώρας. Ox.
[9.] ἦρε τῶν Ἑλλήνων στρατιάν. Ox.
[10.] ἐκπέμψει ἔχοντες τῶν ἑαυτῆ στρατιὰν——Ox. Apollod. 2°. Bibl. hanc fabulam tractat. Tangit etiam Germ. in Arati Phæn.

ΠΕΡΙ

Digitized by Google

*ΠΕΡΙ ΥΔΡΑΣ.

DE HYDRA.

ΛΕγεται ὑπὸ τῶν Τδρεως, ὅτι Λέρναιός ὄφις ἦν, ἔχων πεντήκοντα κεφαλὰς, σῶμα δὲ ἕν. καὶ ἐπειδὴ αὐτῆς ἀφέλοι κεφαλὴν μίαν, δύο ἀναφύεσθαι. καὶ τὸν Καρκίνον ἐλθόντα βοηθεῖν τῇ Ὕδρᾳ. τοιοῦτον δ' ἔστι πιθανὸν γενέσθαι, μάταιος ὤν. τὸ δ' ἀληθὲς ἔχει ὧδε. Λέρνος ἦν βασιλεύς. ὤκουν δὲ πάντες οἱ ἄνθρωποι κατὰ κώμας. ἦσαν δὲ καὶ βασιλεῖς ἐφ' ἑκάστῃ τῶν χωρίων τούτων. Σθένελος δὲ ὁ τοῦ Περσέως, εἶχε τὸ μέγιστον καὶ πολυανθρωπότατον, τὴν Μυκήνην· ὁ δὲ Λέρνος ἐκ ἔθελεν αὐτῷ ὑποτεταχθαι. ἐπολέμουν ἀλλήλοις οἱ δύο διὰ τοῦτο. ἐν δὲ τῇ εἰσβολῇ τῆς χώρας, ἦν τοῦ Λέρνου πολίχνιόν τι καρτερὸν, καὶ ἐφρούρουν αὐτὸ πεντήκοντα τοξόται

HYdram produnt ſerpentem fuiſſe Lernæum, centum capitibus, ſed uno tantum corpore præditum; & in locum deciſi capitis mox duo proveniſſe; Carcinum item adveniſſe, & auxilium tuliſſe Hydræ. Hæc autem ſi quis accidiſſe credit, næ ille inſipidus eſt. Sed res ità ſe habet. Lernus rex fuit eo tempore, quo homines univerſi vicatim habitabant. Singulis autem locis erant ſui reges; quos inter Sthenelus, Perſei filius Mycenas, locum maximum, & hominibus frequentiſſimum, obtinebat. Cui Lernus cùm ſubeſſe nollet, bellum ex his principiis uterque ſuſcepit. In ipſo autem aditu regionis, Lerno oppidulum bene munitum fuit, quod cuſtodiebatur quinquaginta ſtrenuis ſagittariis,

* ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΕΡΝΑΙΑΣ ΥΔΡΑΣ Ox. hæc fabula ſub-tò auctior habetur in codd. Ox. & Lond. ſic. Λέγεται δὲ περὶ Τδρεως τῆς Λερναίας, ὡς ὄφις ἦν, ἔχων πεντήκοντα κεφαλὰς, σῶμα δὲ ἕν· καὶ ἐπειδὴ μίαν αὐτῆς ἀφέλοιτο Ἡρακλῆς κεφαλὴν, δύο ἀνεφύοντο. καὶ ὁ Καρκῖνος ἦλθε βοηθῶν τῇ Ὕδρᾳ· καὶ τότε δὴ ὁ Ἰόλαος ἀμυνόμενος τῷ Ἡρακλεῖ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Καρκῖνος ἤμυνε τῇ Ὕδρᾳ——ὅτι γελοῖα γὰρ ἡ ὄψις, καὶ πῶς ἐπὶ τούτῳ Ἡρακλῆς ἀφέλοιτο μίαν κεφαλὴν, ὑπὸ τοῦ πλήθους πάντα κατατρυχόμενος καὶ βλαπτόμενος; ἦν δὲ τοιοῦτον. Λέρνος ἦν βασιλεὺς τῶν χωρίων. ἔχει δὲ ἀπ' ἐκείνου τὸ ὄνομα καὶ τὸ χωρίον. Ἀργεῖοι δὲ νῦν ἔχουσιν. ὅσαι δὲ πόλεις τότε Ἄργος, Μυκήνη, Τίρυνς, Λέρνη, καὶ βασιλεῖς ἐφ' ἑκάστῃ τέτακτο τῶν χωρίων τούτων. ἐς μὲν δὴ ἄλλοι βασιλεῖς Εὐρυσθεὺς τοῦ Σθενέλου τοῦ Περσέως ὑπετάττοντο, οἷς δὲ αὐτὸς τὸ μέγιστον χωρίον καὶ πολυανθρωπότατον τῶν Μυκήνας——Apollodorus l. 2°. Tyrenem non memini alibi legere, ſ. eſt Τερμνία Ptol. & Euſtath. aut Τίρυνς Heſiod. Theog.

ἀνθρώποις

Digitized by Google

ἀνδρεῖοι, [1.] οὓς ἐπίεσαν ἐπὶ τῷ πύργῳ ἀδιαλείπτως νύκτα καὶ ἡμέραν. ὄνομα δὲ ἦν τῷ πολιχνίῳ Ὕδρα. πέμπει οὖν Εὐρυσθεὺς Ἡρακλέα, [2.] καὶ ἐκπορθεῖ αὐτὸ τὸ πολίχνιον. [3.] οἱ δὲ περὶ τῷ πύργῳ ἐπυρπολοῦντο τοὺς ἐπὶ τῷ πύργῳ τοξότας. ὁπότε δέ τις πληγεὶς πέσοι, ἀνέβαινον δύο τοξόται ἀνθ' ἑνὸς, ἐπειδὰν ἀνδρεῖος ἦν ὁ τροανηρημένος. ἐπειδὴ δὲ συνείχετο ὁ Λέρνος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους τῷ πολέμῳ, μισθοῦται [4.] ὀθνεῖον στρατόν. ἦλθε δὲ αὐτῷ ἄγων τὴν στρατιὰν, Καρκῖνος ὄνομα τῷ ἀνδρὶ, μέγας τὴν ἰσχὺν, καὶ πολεμικὸς, καὶ σὺν τούτῳ ἀντεῖχον πρὸς τὸν Ἡρακλέα. εἶτα βοηθεῖ ὁ Ἰόλεως ὁ [5.] Ἰφικλέους, ἀδελφιδοῦς ὢν τῷ Ἡρακλεῖ, ἔχων στρατιὰν ἀπὸ Θηβῶν. καὶ τὸν πεφυκότα πύργον πρὸς τῇ Ὕδρᾳ προσελθὼν ἐνέπρησε, καὶ σὺν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐπόρθησεν αὐτοὺς ὁ Ἡρακλῆς, καὶ τὴν Ὕδραν ἀναιρεῖ, καὶ τὴν στρατιὰν ἀπόλλυσιν. οὗ γενομένου, ὁ μῦθος ἀνεπλάσθη· καὶ γράφουσι τὴν Ὕδραν ὄφιν, καὶ τὸν μῦθον ἀναπλάττουσιν.

quos dies atque noctes indesinenter in turrim immittebant. Erat autem oppidulo nomen Hydra. Destinat huc ergo Eurystheus Herculem, qui illud expugnavit. Illi verò, qui subtus erant ignem manu jaciebant, & dirigebant in defensores turris; quorum si ictus aliquis cecidisset, præsertim strenuus, in locum unius sagittarii duo succedebant. Cùm autem istiusmodi bello ab Hercule Lernus teneretur, militem conduxit externum; venítque cum exercitu Carcinus quidam, militari robore, & viribus præstans, quem Herculi obduxit. Auxilia deinde Herculi tulit Iolaus, Iphicli filius, ejúsque ex fratre cognatus, exercitum habens ex Thebanis. Etiam turrim in Hydra constitutam concremavit: atque hâc manu exsuperavit illos Hercules, Hydram delevit, & exercitum internecione cecîdit. His ità factis fabula provênit: qua & Hydram serpentem fuisse scribunt, & fabulam comminiscuntur.

[1.] οἱ ἐπίεσαν ἐπὶ τῷ π. Ox. νύκτας καὶ ἡμέρας. Lond.
[2.] ἐκπορθήσαντα. Lond.
[3] οἱ δὲ περὶ Ἡρακλέα ἐπυρπόλουν. Ox
[4.] ἐπικουρὸς Κάρας· ἦλθε. Ox. & Lond.
[5] ἀφιλλοῦ, ὁ ἀδελφιδοῦς τῷ ἡρακ. & mox προσελθὼν—καθαιρεῖ—& γενομένου γράφουσι τὴν ὕδραν—Ox. V. Heraclitum fab. 18. & Hesiod. Theog.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΚΕΡΒΕΡΟΥ.

DE CERBERO.

Λέγουσι περὶ Κερβέρου, ὡς κύων ἦν, ἔχων τρεῖς κεφαλάς. δῆλον δὲ ὅτι καὶ οὗτος ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκλήθη Τρικάρηνος, ὥσπερ ὁ Γηρυόνης. ἔλεγον δὲ οἱ ἄνθρωποι, καλός τε καὶ μέγας ὁ Τρικάρηνος κύων. λέγεται δὲ περὶ αὐτοῦ, ὡς Ἡρακλῆς ἐξ ᾅδου ἀνήγαγεν. ἐγένετο δὲ τοιοῦτόν τι. Γηρυόνῃ περὶ ταῖς βουσὶν ἦσαν κύνες μεγάλαι καὶ νεανικαί. ὀνόματα δὲ ἦν αὐτοῖς τάδε· τῷ μὲν Κέρβερος, [1.] τῇ δὲ Ὦρος. τὴν μὲν οὖν Ὦρον Ἡρακλῆς ἐν Τρικαρίᾳ, πρὶν περιελεῖν τὰς βοῦς, ἀναιρεῖ· ὁ δὲ Κέρβερος συνηκολούθει ταῖς βουσίν· ἐπιθυμήσας δὲ τοῦ κυνὸς ἀνὴρ Μυκηναῖος τοὔνομα Μολοττὸς, τὸ μὲν πρῶτον ᾔτει τὸν Εὐρυσθέα [2.] ἀποδοῦναι τὸν κύνα· οὐ βουλομένου δὲ τοῦ Εὐρυσθέως, ἀναπείθει τοὺς βουκόλους, καὶ τὸν κύνα κατειργνύουσιν ἐν τῇ Λακωνικῇ ἐπὶ Ταινάρῳ ἐν σπηλαίῳ τινὶ, καὶ ἀφίησιν αὐτῷ κύνας θηλείας συμβατεύειν. Εὐρυσθεὺς

Cerberum canem fuisse tricipitem ferunt. Manifestum verò & hunc ipsum à civitate dictum Tricarenum, quemadmodum Geryon. In ore itaque omnibus erat, pulcher ille, & magnus canis Tricarenus. De quo etiam memorant, quòd Hercules illum ex inferis deduxerit. Cæterùm ejusmodi quid factum est. Geryon ad coercendos boves canes habebat magnos, & juvenes; quorum uni Cerberi nomen, alteri Ori inditum. Orum quidem in Tricaria civitate, priusquam boves abigeret, Hercules interemit; & Cerberus boves simul subsecutus est. Hujus autem flagrantissimus vir Mycenæus, nomine Molossus, primùm quidem ab Eurystheo canem illum sibi tradi petiit: quo abnuente, pastores conciliat: hi Cerberum in antro concludunt in Laconica propè Tænarum, atque ad coitum canes fœminas adponunt. Porro Eurystheus

[1.] τῷ δὲ Ὄρθος. τὸν μὲν οὖν Ὄρθον—Ox. & Lond. Apollodorus lib. 2. vocat Ὄρθρον, minus rectè. V. Hesiodum in Theog. & χ. ibid.

[2.] ἀποδοῦναι. Lord. Strabo 8°. in sinu Laconico est antrum per quod ab Inferis Hercules fertur Cerberum extraxisse.

δὲ

δὲ πέμπει Ἡρακλέα ἐπὶ ζήτησιν τοῦ κυνός. ὁ δὲ πᾶσαν περιὼν τὴν Πελοπόννησον, ἦλθεν ὅπου ὁ κύων αὐτῷ ἐμυήθη εἶναι, καὶ καταβὰς, ἀνάγει ἐκ τοῦ ἄντρου τὸν κύνα. Ἔλεγον δὲ οἱ ἄνθρωποι, ὅτι διὰ τοῦ ἄντρου καταβὰς εἰς ᾅδου ὁ Ἡρακλῆς, ἀνήγαγε τὸν κύνα.

ad investigandum canem Herculem misit; qui peragratâ totâ Peloponneso, tandem ad locum accessit, in quo latitare canis dicebatur; atque in antrum descendens, canem indè abduxit. Proinde dixerunt homines, Herculem, cùm ad inferos per antrum descendisset, canem exemisse.

ΠΕΡΙ ᾽ΑΛΚΗΣΤΙΔΟΣ.

DE ALCESTIDE.

Λέγεται μῦθος τραγικώδης, ὡς δὴ μέλλοντός ποτε τοῦ Ἀδμήτου θανεῖν, αὕτη εἵλετο ἀντὶ αὐτοῦ θάνατον· καὶ Ἡρακλῆς αὐτὴν διὰ τὴν εὐσέβειαν ἀφελόμενος, καὶ ἀναγαγὼν ἐκ τοῦ ᾅδου, ἀπέδωκεν Ἀδμήτῳ. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μηδένα ἀποθανόντα δυνατὸς τινὰ [3.] ἀναβιῶναι· ἀλλ᾽ ἐγένετό τι τοιοῦτον. ἐπειδὴ Πελίαν ἀπέκτειναν αἱ θυγατέρες, καὶ Ἄκαστος ὁ Πελίου ἐδίωκεν αὐτὰς, [4.] ἐλαμβάνει μόνη. Ἄλκηστις δὲ καταφεύγει εἰς Φέρας πρὸς Ἄδμητον, τὸν ἀνεψιὸν αὐτῆς.

Circumfertur tragica fabula, quòd cùm Admetus jam morti esset proximus, hæc loco illius mortem elegerit, quódque Hercules, pietate permotus, illam ab inferis ablatam reduxerit, & reddiderit Admeto. Mihi autem videtur, neminem alicui vitam posse restituere semel ademptam. At verò hujusmodi quippiam accidit. Postquam Peliam filiæ suæ occidissent, & filius Peliæ Acastus persequeretur eas, neque tamen ullam comprehenderet; Alcestis ad consobrinum Admetum Pheras profugit;

[3.] ἀναβιῶναι ποιῆσαι. Ox. Apollod. 20.

[4.] ἀντὶ τοῦ πατρὸς· καὶ τὰς μὲν ἄλλας λαμβάνει, ἡ δὲ Ἄλκηστις φεύγει—Ox. & Lond.

[5.] καὶ

[5.] καὶ καθιζόμενος ἐπὶ τῆς ἑστίας, οὐκ ἐβούλετο Ἄδμητος Ἀκάστῳ ἔκδοτον ἐξαιτουμένῳ δοῦναι. ὁ δὲ πολλὴν στρατιὰν παρακαθίσας ἐπὶ τὴν πόλιν, ἐπυρπόλει αὐτούς· ἐπεξιὼν δὲ ὁ Ἄδμητος, ἔχων καὶ λοχαγοὺς νύκτωρ, συνελήφθη ζῶν. ἠπείλει δὲ Ἄκαστος ἀποκτείνειν [6.] αὐτόν. πυθομένη δὲ ἡ Ἄλκηστις, ὅτι μέλλει ἀναιρεῖσθαι Ἄδμητος δι' αὐτὴν, ἐξελθοῦσα ἑαυτὴν παρέδωκε. [7.] τὸν οὖν Ἄδμητον ἀφίησιν ὁ Ἄκαστος, ἐκείνην δὲ συλλαμβάνει. ἔλεγον οὖν οἱ ἄνθρωποι, ἀνδρεία γε Ἄλκηστις, ἑκοῦσα ὑπεραπέθανεν Ἀδμήτου. τοιοῦτο μέντοι οὐκ ἐγένετο, ὡς ὁ μῦθος φησί. κατὰ γοῦν τὸν καιρὸν τοῦτον Ἡρακλῆς ἧκεν, ἄγων ἔκ τινων τόπων τὰς Διομήδους ἵππους. τοῦτον ἐκεῖσε πορευόμενον ἐξένισεν Ἄδμητος. ὀδυρομένου δὲ Ἀδμήτου τὴν συμφορὰν τῆς Ἀλκήστιδος, ἀνακτησάμενος Ἡρακλῆς, ἐπιτίθεται τῷ Ἀκάστῳ, καὶ τὴν στρατιὰν αὐτοῦ διαφθείρει, καὶ τὰ μὲν λάφυρα τῇ αὐτοῦ στρατιᾷ διανέμει· τὴν δὲ Ἄλκηστιν τῷ Ἀδμήτῳ παραδίδωσιν.

hic verò, domo se sua tenens, deditam eam petenti Acasto tradere noluit. Eapropter magno ille ad urbem exercitu admoto, incendio agros illorum devastavit: atque Admetus de nocte cum ducibus egressus, vivus incidit in manus hostiles: séque eum interemturum Acastus comminatus est. Alcestis autem intelligens, sua de caussâ è medio tollendum esse Admetum, sponte egressa se ipsam obtulit: quâ detentâ, Admetum Acastus demisit. Hinc Alcestis ob virilem animi magnitudinem ab hominibus celebrata, ut quæ ultro mortem pro Admeto oppetiîsset. Non igitur hoc eo modo, quo fabula habet, evenit. At sub idem tempus agens secum Diomedis equos Hercules advenit; eúmque iter istuc instituentem Admetus hospitio excepit. Deplorante verò fortunam Alcestidis, Hercules indignabundus cum Acasto congreditur, exercitum ejus delet, spolia Admeti copiis distribuit, atque ipsi Alcestin reducit.

[5.] Mallem legere καθιζομένην ἐπὶ τῆς--locum hunc illustrabit Scholiastes Hom. ad ιλ. Ω. v. 480. ἔθος ἦν τὸν ἀκούσιον φόνον ἐργασάμενον φεύγειν ἐκ τῆς πατρίδος· καὶ παραγίνεσθαι εἴς τινος οἰκίαν ἀνδρὸς πλουσίου, καὶ καθίζειν ἐπὶ τῆς οἰκίας. Tlepolemus, Hercules, Teucer, Patroclus, Carnabas, Orestes sic solum vertere coacti, V. Eustath. ad ιλ. Δ. v. 103. Didym. ad β. v. 169. Bœot. & s. v. 392. M. v. 1. χ. Apollonii ad v. 518. 865. Hesiod. Asp. v. 81. 2, 3.

[6.] αὐτὸν εἰ μὴ παραδώσῃ τὴν ἱκέτην οὖσαν. Ox.

[7.] τὸν μὲν οὖν Ox. & Lond. Vide Libanii Διηγήματα.

Ἔλεγον οὖν οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἐντυχὼν Ἡρακλῆς, ἐκ τοῦ θανάτου ἐῤῥύσατο τὴν Ἄλκηστιν. τούτων γενομένων ὁ μῦθος προσανεπλάσθη.

Exinde inter mortales sermo, quòd Hercules fortè superveniens Alcestin è morte eripuerit. His ità gestis confi-cta est fabula.

ΠΕΡΙ *ΖΗΘΟΥ.

DE ZETHO.

[1.] Ἱστοροῦσιν ἄλλοι τε καὶ Ἡσίοδος, ὅτι κιθάρᾳ τὸ τεῖχος τῶν Θηβῶν ἐτείχησαν, δοκοῦσι δὲ ἔνιοι κιθαρίζειν αὐτοὺς, καὶ τοὺς λίθους ἐπὶ τὸ τεῖχος αὐτομάτως ἀναβαίνειν· τὸ δὲ ἀληθὲς ἔχει ὧδε. κιθαρῳδοὶ οὗτοι ἄριστοι ἐγένοντο, καὶ ἀπεδείκνυντο [2.] μισθῷ· ἀργύριον δὲ οὐκ εἶχον τότε οἱ ἄνθρωποι· ἐκέλευον οὖν οἱ περὶ τὸν Ἀμφίονα, καὶ εἴτις βούλοιτο ἀκοῦσαι αὐτῶν, ἐρχόμενος εἰργάζετο ἐπὶ τὸ τεῖχος. οὐ μέντοι οἱ λίθοι ἀκροώμενοι ἵσταντο· εὐλόγως οὖν οἱ ἄνθρωποι, ἔλεγον λύρᾳ τὸ τεῖχος [3.] ἐκτίσθη.

MEmorant Hesiodus, & alii, quòd citharæ pulsu Thebana mœnia extructa sint. Arbitrantur verò nonnulli, illis modulantibus, sponte suâ lapides in murum prosiliisse. Sed veritas ità se habet. Citharœdi erant præstantissimi; & licet nulla adhuc tum temporis inter homines pecuniæ esset usura, artem tamen nunquam, nisi mercede, ostendebant. Jusserunt itaque Zethus, & Amphion, ut si quis audiendi desiderio teneretur, manum ædificando muro præberet. Non enim arrectis ad citharam auribus lapides adstabant. Proinde haud injuriâ dictum est, murum lyræ beneficio positum fuisse.

* Καὶ Ἀμφίονος puto addi oportere. Apollonius Argon. & Apollodorus, & Antemenidas huic Musicæ peritiam soli tribuunt.

[1.] Zethus non celebratur ob Musicam. adjungit his συνεργὸν Locrum, σχ. Hom. ad λ. Od. v. 325 & 262.

[2.] Mallem ἐπιδείκνυντο μισθῷ. ἐπίδειξις quid sit v. in Theophr. cap. περὶ ἀρεσκείας—Ox. & Lond. legunt μισθόν.

[3.] ἐτειχίσθη. Lond. Pausan. p. 550. & Eustath. ad Od. p. 1682. notant Homerum non meminisse Amphionis ut qui lyrâ Thebis muros erexerit. Habes apud Eustath. ibidem fabulæ allegoriam, & aliam apud Max. Tyrium Diss. 21.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΙΟΥΣ.

DE IO.

Φασὶ τὴν Ἰὼ ἐκ γυναικὸς βοῦν γενέσθαι, καὶ ἐξοιστρήσασαν, ὑπ' Ἄργους διὰ τῆς θαλάσσης εἰς Αἴγυπτον ἀφικέσθαι· τὰ δὲ ἀληθῆ ἔχει ὧδε. Ἰὼ, [4.] βασιλέως ἦν Ἀργείων ἡ θυγάτηρ. ταύτην οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως τιμῶν ἔδοκουν, τὸ, ἱέρειαν εἶναι τῆς Ἀργείας Ἥρας. [5.] ἄδυτα ἔγκυον γενομένην, καὶ δείσασαν τὸν πατέρα, καὶ τοὺς πολίτας, ἔφυγεν ἐκ τῆς πόλεως. οἱ δὲ Ἀργεῖοι κατὰ ζήτησιν ἐξιόντες, ὅπως ἂν ἕκαστον, συλλαμβάνοντες, ἐν δεσμοῖς εἶχον. ἔλεγον δὲ, ὅτι ὥσπερ βοῦς οἰστρήσασα, [6.] διαφθείρει εἰς Αἴγυπτον. ἔνθα ἀφικομένη, τέκτ. ὅθεν ὁ μῦθος ἐπλάσθη.

IO ex muliere bovem factam aiunt, œstróque percussam Argis per mare abiisse in Ægyptum. Veritas autem hæc est. Io Argivorum regis filia erat. Ei hunc cives honorem exhibuere, ut Junonis Argivæ sacerdotio præficeretur. Verùm illa gravida facta, & patrem, civésque, metuens, fugâ sese è civitate subduxit. Argivi ad investigandam exeuntes, inventâ illâ, & vinculis constrictâ, dicebant bovis instar furiosæ in Ægyptum perfugisse. Huc cùm venisset peperit, & occasionem fabulæ dedit.

[4.] n. Inachi, ut plerique tragœdiarum scriptores tradidêre, & Pausan.
[5.] Vide Hesych. in Ἰὼ κρλμ. Emendat Scaliger Ἰὼ Καλλίβια—& pro Ἀθηνᾶς legit Ἥρας—Hesych. ἐξηκωνίσεον vocat Ἀθηνᾶς ἱέρειαν, v. Pausan. p. 114. Natal. Com. Vide διήγημα περὶ Ἥρας.
[6.] διαφθείρει, ἢ πλεῦσαι ἐμποροις ποι ξένοις δίδωσιν ἑαυτὴν, καὶ ἐκατόβοιον ἐξάγειν εἰς Αἴγυπτον. Mercatores isti fuêre Phœnices. Herod. 1.

Digitized by Google

[1.] ΠΕΡΙ ΜΗΔΕΙΑΣ.

DE MEDEA.

ΦΑσὶν ὡς ἀφέψουσα τοὺς πρεσβυτέρους, νέους ἐποίει· ἐγένετο δὲ τοιοῦτον. Μήδεια πρώτη τοιοῦτον ἄνθος εὗρε, δυνάμενον [2.] καὶ λευκὰς ποιῆσαι τὰς τρίχας, καὶ μέλαινας. [3.] τοὺς οὖν χαίροντας ἐκ τοῦ πολιὰς ἔχειν μέλαινας τρίχας ἐποίει φαίνεσθαι· πυρίαν οὖν πρώτη Μήδεια ἐξεῦρεν. [4.] ἐπυρία οὖν τοὺς βουλομένους, οὐκ ἐν τῷ προφανεῖ, ἵνα μή τις μάθῃ τῶν ἰατρῶν. ὄνομα δὲ ἦν τῷ [5.] πράγματι, παρέψησις. οἱ γοῦν ἄνθρωποι ταῖς πυριάσεσιν ἐγίνοντο κουφότεροι, καὶ ὑγιεινότεροι. ἐκ δὴ τούτου ὁρῶντες τὴν παρεσκευὴν, λέβητας, καὶ ξύλα, καὶ πῦρ, ἐνόμισαν ὡς ἕψει τοὺς ἀνθρώπους. ὁ δὲ Πελίας, ἄνθρωπος γέρων καὶ ἀσθενὴς, [6.] πυρίᾳ χρώμενος ἐτελεύτησε.

DE Medea, ut ferunt, homines recoquente, atque ex senibus faciente juvenes, res ità accidit. Prima illa ejusmodi florem invenit, qui & albos reddere capillos, & nigros, posset; atque ità qui pro albis nigricantes adamarent, efficiebat ut habere viderentur. Inventis etiam à se balneis, caloribus fovebat volentes; non tamen in publico, nè quis medicorum artem addisceret. Huic rei nomen erat decoctio. Cùm itaque per istiusmodi fomenta agiliores fierent homines saniorésque; viso apparatu, lebetibus scilicet, lignis, & igni, utique cocturam illam veram existimabant. Sed eâ similiter usus Pelias, vir senex, & debilis, vitam perdidit.

[1.] ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΦΕΨΕΩΣ ΤΗΣ ΜΗΔΕΙΑΣ—Ox.
[2.] δυνάμενον καὶ τὰς λευκὰς τρίχας ποιῆσαι μελαίνας. Ox.
[3.] τοὺς οὖν χαίροντας ἐκ πολιῶν μελαίνας ἔχειν, ἐποίει φαίνεσθαι. Tol.
[4.] ἐπυρίαζε τὰ σώματα. Lond.
[5.] πυριάματι fomento. Lond.
[6.] πυριώμενος ἀπέθανε. Lond. Hanc fabulam Plato tangit in Euthydemo & Diogenes apud Stobæum, aitque Medeam rationem invenisse quâ fortes fierent ex mollibus & inertibus. V. Natal. Myth. Theon. Soph. περὶ ἄνασκ.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ' ΟΜΦΑΛΗΣ.

DE OMPHALE.

Λέγεται ὡς λατρεύειν Ἡρακλῆς ταύτῃ· ὁ δὲ λόγος μάταιος. ἔξὸν γὰρ κἀκείνης, καὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῇ, δεσπόζειν. ἐγένετο τοίνυν καί τις. Ὀμφάλη ἦν [1.] Ἰορδάνου δυνάστης, Λυδῶν βασιλέως. αὕτη ἀκούσασα τὴν ἰσχὺν Ἡρακλέους, ποθεσποιήσῃ ἐρᾷν αὐτοῦ. Ἡρακλῆς πλησιάσας, ἔρωτι ἑάλω αὐτῆς· γυναῖκα δὲ ἐξ αὐτῆς υἱὸν [2.] Λαομάδοντα. ἡδόμενος δὲ αὐτῇ, ἐποίει ὅ, τι ποθοίη ἡ Ὀμφάλη. οἱ δὲ ἰνδαλεῖς, ὑπέλαβον λατρεύειν αὐτὸν αὐτῇ.

Hujus servisse Herculem inepta fabula est; cùm & illi, & omnibus, quæ aderant, potuisset dominari. Sed ità res habet. Omphale filia erat Jordani Lydorum regis; quæ audito Herculis robore, & viribus, ejus se amore captam prodidit. Hercules postquam accessisset, similiter eam deperiit, filiúmque ex illa suscepit Laomedem. Ea propter plurimum ejus amoribus oblectatus, omnia capessere, quæcunque Omphale imponeret: atq; hinc servitium colligere stolidi homines, & vesani.

[1.] Ἰορδάνου—Herod. & Diodor.
[2.] Diodoro 4°. est Lamon, Hygino Laomedon.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΕΡΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ.

DE CORNU AMALTHEÆ.

ΦΑσὶν ὡς Ἡρακλῆς τοῦτο ἔφερε πανταχοῦ, ἐξ οὗ ἐγίνετο αὐτῷ ὅσα ἐβούλετο· ἡ δὲ ἀλήθεια [3.] οὕτως· Ἡρακλῆς ἀποδημῶν κατὰ Βοιωτίαν, μετ' Ἰολάου τοῦ ἀδελφιδοῦ, καταλύει ἐν Θεσπιαῖς ἔν τινι πανδοχείῳ. ἐν ᾧ ἦν τις γυνὴ καλουμένη [4.] Ἀμάλθεια, ὡραία καὶ καλή. ἡ δὲ Ἡρακλῆς ἡδόμενος αὐτῇ, πλείονα χρόνον [5.] ἐξενίζετο. Ἰόλαος δὲ βαρέως φέρων, ἐπινοεῖ τὴν ἐμπολὴν τῆς Ἀμαλθείας ἐν κέρατι κειμένην ἀνελέσθαι. ἐξ ἧς ἐμπολῆς, εἴ τι ἤθελεν ὠνεῖτο τῷ Ἡρακλεῖ. ἔλεγον οὖν οἱ συνέκδημοι, Ἡρακλῆς τὸ κέρας ἔχει τῆς Ἀμαλθείας, ἐξ οὗ ὠνεῖτο [6.] ὅσα βούλοιτο ἐπ' αὐτῷ. [7.] ἐξ οὗ ὁ μῦθος προσανεπλάσθη.

NArrant, Herculem ubique illud secum circumtulisse, ex quo quæ vel voto expeteret, illi suppeditabantur. Sed rei veritas hæc est. Hercules cum in Bœotia peregrinaretur, cum Iolao fratris filio, in Thespiis in quodam diversorio divertit; in quo mulier erat ætate juvencula, & formâ admodum speciosa, nomine Amaltheæ. Hujus amore correptus Hercules, plusculum cum ea temporis transmisit; quod Iolaus ægrè ferens, reconditas in cornu Amaltheæ facultates auferre excogitat, unde, si quid vellet, Herculi emebatur. Ea propter ab itineris sociis dici cœptum, Herculem cornu Amaltheæ habuisse, atque ex eo nactum esse, quidquid sibi commodi exoptaret. Hinc caussa fabulæ, & origo.

[3.] ὧδε πῶς ἔχει. Lond.
[4.] Ἀμάλθεια πανδοκεύουσα. Ox.
[5.] ἐπεξενοῦτο, Lond. Ox.
[6.] ὅσα βουλητέον αὐτῷ—Ox.
[7.] ἐκ τούτων οὖν ὁμ. Lond. De hoc cornu prodidit Phericydes δύναμιν ἔχειν τοιαύτην, ὥστε βροτὸν ἢ ποτὸν, ὅπερ εὔξαιτό τις παρέχειν ἄφθονον. Apolled. 2. V. Suidam, & Eustath.

Digitized by Google

*ΠΕΡΙ ΥΑΚΙΝΘΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑ.

NARRATIO DE HYACINTHO.

[1.] Ὑάκινθος Ἀμυκλαῖον ἦν μειράκιον, ὡραῖον καὶ καλόν· εἰς τοῦτον εἶδε μὲν ὁ Ἀπόλλων, εἶδε καὶ ὁ Ζέφυρος. καὶ ἄμφω κατείχοντο τῇ μορφῇ, καὶ φιλότιμος ἦν ἀφ' ὧν εἶχεν ἑκάτερος. ἐτόξευε μὲν ὁ Ἀπόλλων, ἔπνει δὲ ὁ Ζέφυρος. μέλη μὲν ἦν τὰ παρ' ἐκείνου καὶ ἡδονή· φόβος δὲ τὰ παρὰ τούτου καὶ ταραχή· ῥέπει πρὸς τὸν δαίμονα τὸ μειράκιον, καὶ Ζέφυρον ὑπὸ ζηλοτυπίας ὁπλίζει πρὸς πόλεμον. μεταταῦτα ἦν γυμνασία τῷ μειρακίῳ, καὶ τιμωρία παρὰ Ζεφύρου. δίσκος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἀναίρεσιν ἐκείνου διακονήσας, ὑπὸ τούτου μὲν ἀφεθεὶς, ὑπ' ἐκείνου δὲ ἐνεχθείς. καὶ ὁ μὲν, ἐτεθνήκει. τὴν γῆν δὲ οὐκ ἦν ἔρημον ὑπομνήματος ἀφεῖναι τὴν συμφο-

HYacinthum, adolescentem Amyclæum, formâ pariter, & ætate florenti, tum Apollo respexit, tum etiam Zephyrus, ambo pulchritudinem ejus depereuntes, & ambitiosi quo certamine alter alteri puerum præriperet. Sagittis quidem jaculabatur Apollo; spirabat Zephyrus: ab illo carmina proveniebant, & voluptas; ab hoc autem metus, & perturbatio. Itaque ad Deum inclinat adolescens. Zephyrum præ zelotypia ad bellum armat. Deinceps exercitia manebant juvenem, & vindicta à Zephyro. Discus erat ad interitum ejus inserviens; qui ab hoc quidem emissus, ab alio verò impulsus, mortem attulit Hyacintho. Videbatur autem indecorum terræ, tantæ calamitatis memoriam deleri,

* Diegemata hæc non sunt Palæphati; arguit id Stylus; nullæ, ut in aliis, hîc fabulæ λύσεις; nullus è codicibus quibus usus sum, ea repræsentat, petita sunt ex Rhetorum lecythis. Vide Photium, tmemate 130.

[1.] Hanc narrationem habes, sed paucioribus apud Theon. Soph. & Libanium. V. Ovid. X. Metam. Pausan. *Lacon.* Hesych. in ὑακίνθια. Strabonem, Athenæum, Lucian. Dial. Coluthum in *Rapin.*

ρὰν, ἀλλὰ τὸ ἄνθος ἀντὶ τοῦ μειρακίου γίνεται, καὶ τοὔνομα δέχεται, λέγουσι δ' ὅτι καὶ τῆς προσηγορίας ἐν φύλλοις ἐπιγέγραπται τὸ προοίμιον.

quare pro adolescente florem produxit, idémque nomen indidit; cujus principium foliis esse inscriptum, narrant.

---

*ΠΕΡΙ ΜΑΡΣΥΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑ.

DE MARSYA HISTORIA.

Ὁ Μαρσύας ἀγροῖκος ἦν· γίνεται δὲ οὗτος Μουσικός. [1.] ἐμίσησεν Ἀθηνὰ τοὺς αὐλοὺς, οὐκ ὀλίγον γὰρ ἀφηροῦντο τοῦ κάλλους. ἡ πηγὴ τὴν εἰκόνα δεξαμένη, τὸ συμβὰν ἐδίδαξεν. οὕτω δὲ ἐῤῥιμένων τῶν αὐλῶν, ὁ Μαρσύας ὑφίσταται. προσάπτει οὖν τοῖς χείλεσιν ἀνελὼν αὐτοὺς ὁ ποιμήν· οἱ δὲ ἦδον θείᾳ δυνάμει, καὶ ἄκοντος τοῦ χρωμένου. τέχνην ὁ Μαρσύας ἐνόμισεν εἶναι τὴν δυνάμιν· καὶ χωρεῖ μὲν κατὰ μουσῶν, χωρεῖ δὲ κατὰ Ἀπόλλωνος· λέγων, οὐδὲ θέλειν εἶναι λοιπὸν, ἂν μὴ πλεονεκτήσῃ τοῦ δαίμονος. ἐν ἐκείνῃ τῇ φιλονεικίᾳ

Marsyas cum esset rusticus, hâc ratione Musicus evasit. Odio cœpit habere suas tibias Minerva, tanquam non parum pulchritudini, & formæ, adimentes; ut à fonte, qui imaginem illius receperat, fuerat edocta. Projectas itaque sic tibias Marsyas suscipit, & sublatas labris pastor applicat: eæque, residuâ adhuc divinâ vi, etiam invito illo, qui utebatur, recinebant. Cæterùm hanc virtutem Marsyas suæ arti adscribens; & Musas aggressus est, & Apollinem; vivere se amplius nolle dicens, nisi in tali certamine Deum exsuperâsset. Sed in ista contentione

* De Marsyâ, & hâc fabulâ v. Athen. 2. cap. l. 14. clem. Alex. lib. 20. Pæd. Vide plura apud Paul. Leopard. 2. emen. c. 13. & Nonnum ad Steliteut. Naz. Liban. Διηγ.

[1.] Apud Plutarchum περὶ ἀοργ. p. 456. suadet Satyrus ut abjiciat. Ovid. F. l. 6 v. 700. Phorn. in Minervâ.

[2.] νικᾶ-

[2.] νικᾶ), καὶ τὸ δέρμα μετὰ τὴν ἧτταν [3.] ἐκδύεται. εἶδον ἐγὼ ποταμὸν ἐν Φρυγίᾳ, [4.] Μαρσύας ὄνομα τῷ ποταμῷ· καὶ ἔλεγον οἱ Φρύγες, ὅτι τὸ ῥεῦμα τοῦτο ἐξ αἵματός ἐστι τοῦ Μαρσύου.

victo cutis per summos artus est direpta. Vidi ipse in Phrygia fluvium, cui Marsyas nomen; quem ex Marsyæ sanguinem profluxisse Phryges contendebant.

---

*ΠΕΡΙ ΦΑΩΝΟΣ.

DE PHAONE.

Τῷ Φάωνι βίος ἦν, περὶ πλοῖον εἶναι καὶ θάλατταν. πορθμὸς ἦν θάλασσα. ἔγκλημα δὲ οὐδὲν παρ' οὐδενὸς ἐνομίζετο· ἐπεὶ καὶ μέτριος ἦν, καὶ παρὰ τῶν ἐχόντων μόνον ἐδέχετο, θαῦμα ἦν τοῦ τρόπου παρὰ τοῖς Λεσβίοις. ἐπαινεῖ τὸν ἄνθρωπον ἡ θεὸς (Ἀφροδίτην λέγουσι τὴν θεὸν) καὶ ὑποδύσα θέαν ἀνθρώπου γυναικὸς ἤδη γεγηρακυίας, τῷ Φάωνι διαλέγεται περὶ πλοῦ. ταχὺς ἦν ἐκεῖνος καὶ θεραπεῦσαι, καὶ διακομίσαι, καὶ μηδὲν ἀπαιτῆσαι. τί οὖν ἐπὶ τούτοις ἡ θεός; [1.] ἀμεῖψαί φασι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀμείβεται νεότητι καὶ κάλλει τὸν γέροντα.

PHaon circa navigia, & angustias maris, victum exercuit: neque in hoc offecit cuipiam, quoniam & æquus esset, & ab iis duntaxat mercedem exigeret, qui solvendo videbantur. Hic mos admirationi cœpit esse Lesbiis, atque à Dea (Venerem eam vocant) laudari Phaon; quæ habitu induta mulieris vetulæ, rogat Phaonem, secum trajiceret. Ille dictum factum, & servire paratus erat, & transvehere, & portorii nihil exigere. Quid itaque his Dea reposuit? Dicitur illum ex sene juvenem, & formosum fecisse.

[2.] Lucian. Dial Apul Flor. 1 Julian. Epist. ad Jambl.
[3.] Athenis statua erat Minervæ cædentis Marsyam quod abjectas fistulas sustulisset. Paus. Herod. in Polym. Nicand. & Philip. in Epigr.
[4.] De hoc amne Curtius. 3
* Habetur hæc fab. apud Ælian. 12. 18. Lucian. Dial.
[1.] Id herbæ cujusdam viribus factum ait Plinius—& ob hanc Phaonem Lesbium dilectum à Sappho. Ælianus unguentum fuisse ait.

ὅτι

σᾶσα κατὰ τὸ ἄγαλμα, μισθὸν ἀπήτει τῆς πόνης. καὶ ἔδωκε, φασὶν, ἡ θεός· ὕπνος ἦν ὁ αὐτὸς, καὶ τῆς βίου πέρας ἡμῶν.

consistens ad statuam, pretium laboris popoſcit; idque à Dea ferunt persolutum, somnum scilicet, & vitæ finem.

Τέλος, τοῦ περὶ ἀπίστων Ἱστοριῶν Παλαφάτου, χρησίμου συντάγματος.

Finis utilis Commentarii Palæphati de Incredibilibus Historiis.

P A-

Digitized by Google

PALÆPHATI FRAGMENTA DUO

Ex Faſtis Siculis, ſive Chronico Alexandrino.

ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΦΑΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΦΕΥΡΗΣΕΩΣ ΚΟΓΧΥΛΗΣ.

Ex Chronico Alexandrino.

PALÆPHATI DE INVENTIONE PURPURÆ.

Interprete MAT. RADERO.

Ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας τῶν Φοίνικων ἦν Ἡρακλῆς, ὁ φιλόσοφος, ὁ λεγόμενος

Empore autem Phœnicis fuit Tyri Hercules Philoſophus, cognomento

Τύριος

Τύριος, ὅστις ἐφεῦρε τὴν κογχύλην. [1.] ἐωριζόμενος γὰρ ἐπὶ τὸ παράλιον μέρος τῆς Τύρου πόλεως, ἴδε ποιμενικὸν κύνα ἐσθίοντα τὴν λεγομένην κογχύλην, ὅπερ ἐστὶ μικρὸν εἶδος θαλάσσιον κοχλιῶδες, καὶ ποιμένα νομίζοντα αἱμάσσειν τὸν κύνα λαβόντα ἀπὸ προβάτου πόκον ἐρέας, καὶ καταμάσσοντα τὸ καταφερόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ κυνὸς, καὶ βάπτοντα τὸν πόκον. ὁ δὲ Ἡρακλῆς προσεχηκὼς μὴ εἶναι αὐτὸ αἷμα, ἀλλὰ βάμματος παραξένου ἀρετὴν, ἐθαύμασεν. καὶ γνοὺς, ὅτι ἐκ τῆς κογχύλης ἐστὶ τὸ βάμμα τοῦ πόκου, εἰληφὼς ἐκ τοῦ ποιμένος τὸν πόκον, ὡς μέγα δῶρον, τοῦτον προσήγαγε τῷ βασιλεῖ τῆς Τύρου Φοίνικι. καὶ ἐκπλαγεὶς καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ξένης χροιᾶς τοῦ βάμματος, θαυμάζων τὴν αὐτοῦ εὕρησιν, ἐκέλευσεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ βάμματος τῆς κογχύλης βαφῆναι ἐρέαν, καὶ γενέσθαι αὐτῷ περιβόλαιον βασιλικὸν, καὶ ἐφόρεσεν αὐτὸς πρῶτος περιβόλαιον ἐκ πορφύρας. καὶ πάντες ἐθαύμασαν τὴν βασιλικὴν ἐσθῆτα, ὡς ξένην θέαν. καὶ ἐξ ἐκείνου ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς Φοίνιξ, μηδένα ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ὄντα τολμᾶν φορεῖν τὴν αὐτὴν ἐνάρετον ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης οὖσαν φορεσίαν, εἰμήτι αὐτὸν, καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν βασιλεύοντας τῆς Φοινίκης, διὰ τὸ γινώσκεσθαι τὸν βασιλέα τῷ στρατῷ *, καὶ πάντι τῷ πλήθει ἐκ τῆς θαυμαστῆς καὶ παραξένου φορεσίας.

Tyrius, qui purpuram invenit. Nam in littore Tyrio obambulans, pastorium vidit canem, qui ostreum (quod conchylis dicitur, parvúmque genus est testudinis marinæ) mandebat, & pastorem, qui, quòd canem putaret sanguinare, lanæ vellere ab ove rapto extersit quod ab ore canis profluebat, vellúsque tinxit. Hercules verò cùm observâsset id non esse sanguinem, sed peregrini alicujus vim liquoris; ilicet obstupuit, & cùm ex conchyli succum illum velleris expressum sciret, acceptâ à pastore lanâ, illam Phœnici, regi Tyriorum, magni loco muneris detulit; qui & ipse attonitus novi & inusitati coloris adspectu, ejúsque inventione, jussit vellus liquore purpuræ, seu conchylis imbui, sibique regiam indè vestem fieri, primúsque ipse purpuratam chlamydem gestavit, quam vestem regiam, velut peregrinum quid, & inusitatum spectaculum, omnes obstupuêre. Rex deinde Phœnix mox edicto cavit, nè quisquam ex sibi subjectis cultum è terræ marísque thesauro collatum affectaret, præter ipsum regem, & regis successores: atque hoc, uti reges à populo, atque exercitu, ex novo hoc & admirando gestamine noscerentur.

[1.] al. αἰωρούμενος. sed legendum μετεωριζόμενος negligenter prodeambulans. μετεωρίζομαι περιπατῶν. Al. Aphrod. * V. χ. Hom. ιλ. Θ. v. 221.

φῶλω, οὐ ἐκ ἐγίνωσκον οἱ ἄνθρωποι βάπτειν χρωὰς ἱματίων, ἀλλὰ τὰς ἀπ' αὐτοφύτων ἐρέας, οἷαι ἢ ἦσαν, ἐποίουν ἱμάτια, καὶ ἐφόρουν. καὶ ἐκ εὐχερῶς ἐγνωρίζοντο τῷ γαμικῷ πλήθει οἱ βασιλεῖς. λοιπὸν, ἕκαστοι τὸν τόπον βασιλεῖς, εἴτοι ῥῆγες, καὶ τοπάρχαι ἀκηκοότες τάττω. οἱ μὲν περιβόλαια, οἱ δὲ φίβλας, καὶ μαντεῖα ἐπενόησαν ἑαυτοῖς πορφυρᾶ, ἢ ῥάσσαια βάπτοντες τὰ ἀπὸ βοτανῶν καὶ ἐφόρουν διὰ τὸ γινώσκεσθαι τῷ ἰδίῳ πλήθει, καθὼς Παλαίφατος ὁ σοφώτατος ὑξέθετο. †

Nam prius haud nôrant mortales vestium colores, sed ex ovium vellere, quale quale illud erat, vestes conficiebant, & gestabant, neque facile principes à populo secernebantur. Cæterùm alii passim imperatores, regésque, & dynastæ, haud obsequentes erant huic legi. Nam alii indumenta, alii fibulas aureas, & idola sibi purpurea, aut russea, ex herbarum succis expresso colore, sibi comparabant, ferebántque, uti populo perspicui essent; quemadmodum sapientissimus prodidit Palæphatus.

† De Purpurâ & ejus inventione vix habeo quod addam post insignem diligentiam *Blaise de Vigenere* in Philostratum. p. 241. v. etiam Salmuthum in Parcirollum, & Jul. Pollucem. lib. 1. Dictiones istæ ῥῆγες, φίβλας, μαντεῖα, ῥάσσαια sunt Chronographi; qui totam hanc & sequentem narrationem suis verbis proposuit. —— Nonnus *Dionys.*

Καὶ Τυρὸν σκοπιάζε δεδεγμένα φάρεα κόχλῳ,
Πορφυρίης σπινθῆρας ἀκοντίζοντα θαλάσσης.
Ἦχε κύων ἁλιεργὸς ἰὼν αἰγιαλοῖσιν ἰρήπων
Ἐνδόμυχον χαροπῇσι γλυφὶς θίσκελον ἰχθύν,
Χιονέας πορφυρὶς παρειάδας, αἷμα πόχυτο
Χείλεα φοινίξας ἀλιεργὸν πυρὶ· τῷ ποτὲ μύνῳ
Φαιδρὴν ἁλιχλαίνων ἐρυθαίνετο φάρος ἀνάκτων.

Adriani nummus apud Seguinum videri possit. ——

PEPI

ΠΕΡΙ ΣΙΔΗΡΟΥ, ΤΙΣ ΠΡΩΤΟΣ ΕΦΕΥΡΕΝ.

Ex eodem Chronico.

DE PRIMO FERRI INVENTORE.

Interprete MAT. RADERO.

* Ὁ δὲ αὐτὸς Ἥφαιστος ἀπό μυστικῆς τινος ἐπῳδῆς τὴν ὀξυλάβειαν ἐδέξατο ἐκ τῆς ἀέρος, εἰς τὸ κατασκευάζειν ἐκ σιδήρου ὅπλα. ὅθεν καὶ ἐπικρατὴς σιδήρου εὑρέθη εἰς τοὺς πολέμους. ἀποθέωσαν δὲ αὐτὸν ὡς σωφροσύνην νομοθετήσαντα· καὶ τεχνίτην ἀνθρώποις διὰ κατασκευῆς ὅπλων δύναμιν καὶ σωτηρίαν ποιήσαντα. πρὸ γὰρ αὐτοῦ ῥοπάλοις καὶ λίθοις ἐπολέμουν. μετὰ

IDem Vulcanus divino quodam carmine, seu precatione, opifex ingenium, & fabrile è cœlo, uti è ferro arma fabricare posset, impetravit. Unde & ferri domitor ad usum belli inventórque est habitus. Consecratus ergo inter Divos ob continentiæ legem, & quod mortalibus per armorum fabricationem victûs parandi rationem ostenderit, virtutémque bellicam, & salutem comparavit. Ante illum quippe clavis tantùm, & saxis, pugnabant.

* Αἰγύπτιοι μὲν [λέγουσι] Νείλου γενέσθαι παῖδα Ὦφιν· ὃν ἄρξαι φιλοσοφίας. Diog. Laert. Secundus Nilo natus Vulcanus, Opas, ut Ægyptii appellant. Cicero. 3. de N. Deorum. f. Tubal-Cain.

Huc omnino faciunt quæ Suidas in Ἥφαιστος habet, ubi pro ὀξυλάβειαν Wolphius & Portus ὀξυδέρκειαν malunt. Betulæus ad Ciceronem 3°. de Nat. Deor. vertit, sub Mysticas precationes subito ab aëre corripiebatur; Schol. ad Hom. Il. Σ. v. 477. legit τὸν ὀξύλαβον; mallem tamen nostram retinere lectionem. Portus ibidem pro ἀέρος legisse videtur Ἄρεος——Cæterùm qui Ciceroni Opas dicitur, fortè est Jamblicho in Mysteriis Φθᾶ—οἱ δὲ ἄλλοι, inquit, εἰς Ὦφιν μεταλαμβάνουσι τὸν Φθᾶ, διὰ τεχνικῶν μόνον θεραπεύοντες. idem Suidæ videtur esse Ἀφθᾶς, unde fortè Gr. Ὦφις.

[1.] Qui est Græcis Ὦφις, Ægyptiis est Ἀμῶν. teste Plutarcho & Proclo; Jamblichus in Myst. ὁ δημιουργικὸς νοῦς, ὁ τῆς ἀληθείας θεσπέσιος καὶ σοφιστὴς, ἐρμηνεύεται δὲ ὑπὸ τῶν, καὶ τῶν ἀφανῶν καὶ κεκρυμμένων λόγων δύναμις εἰς φῶς ἄγων. Ἀμὼν κατὰ τὴν Αἰγυπτίων γλῶσσαν λέγεται.

Digitized by Google

ἢ τελευτὴν [1.] Ἡφαίστου, ἐβασίλευσεν Αἰγυπτίων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὀνόματι [2.] Ἥλιος, ἡμέρας δυοζ', ὡς εἶναι ἔτη ιβ', μῆνας γ', ἡμέρας δ'. οὐ γὰρ εἴδησαν οἱ Αἰγύπτιοι τότε ἢ ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν ἐν τῷ ψηφίζειν, ἀλλὰ τὰς περιόδους τῶν ἡμερῶν εἰς ἔτη ἐψήφιζον. οἱ γὰρ τῶν ιβ' μηνῶν ἀριθμοὶ, μετὰ ταῦτα ἐπενοήθησαν, ἐξότε ἐνομίσθη ὑποτελεῖς εἶναι τοὺς ἀνθρώπους τοῖς βασιλεῦσιν. ὁ δὲ αὐτὸς Ἥλιος βασιλεὺς, [3.] ὁ υἱὸς τοῦ Ἡφαίστου, ἦν φιλόσοφος δυνατὸς, ὅστις ἐδιδάχθη παρά τινος, ὡς γυνή τις Αἰγυπτία, τῶν ἐν ὑπορίᾳ καὶ [4.] ἐξιαοὐσῶν παρ' αὐτοῖς, ἐρῶσά τινος ἐμοιχεύετο ὑπ' αὐτοῦ. καὶ ἀκούσας ὁ Ἥλιος, ἐζήτησεν αὐτὴν πιάσαι διὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡφαίστου νομοθεσίαν, ἵνα μὴ λυθῇ. καὶ λαβὼν στρατιώτας ἐκ τοῦ ἰδίου στρατοῦ, μαθὼν τὸν καιρὸν τῆς μοιχείας αὐτῆς, ὅτι γίνεσθαι ἔμελλεν νυκτὸς, ἐπιῤῥίψας αὐτῇ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μὴ ὄντος αὐτόθι, εὗρεν αὐτὴν μετ' ἄλλου καθεύδουσαν τοῦ ἐρωμένου παρ' αὐτῆς. ἥντινα εὐθέως καταγαγὼν ἐπόμπευσεν ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ τῆς Αἰγύπτου τιμωρησάμενος αὐτήν. καὶ γέγονε σωφροσύνη μεγάλη ἐν τῇ γῇ τῆς Αἰγύπτου. κἀκεῖνον δὲ τὸν μοιχὸν ἀνεῖλεν, καὶ ἠυχα-

Mortuo Vulcano regnum suscepit Ægyptiorum Sol Vulcani filius, illúdque rexit dies septem & septuaginta supra quater millenos quadringenos; qui annos conficiunt XII, menses III, dies IV. Nam Ægyptii aliam putandi tum temporis rationem ignorabant, annum enim unius diei orbita definiebant. Duodenum verò mensium numerum tum demum descripserunt, cùm vulgò mortales regibus vectigales haberi cœperunt. Sol autem Vulcani filius, rex, eximius erat Philosophus, qui monitus à quodam, fœminam esse Ægyptiam, copiis & opibus florentem, quæ amet quempiam, quîcum adulterii consuetudinem habeat. Quod Sol cùm intellexisset, pœnam ab ea studuit exigere, propter legem à patre latam, nè antiquaretur. Delectis ergo militibus ex omnibus copiis suis, cùm tempus, quo per noctem committi adulterium solebat, explorâsset; absente viro in ædes irrupit, illámque cum amasio cubantem offendit, detractam per totam duci Ægyptum jussit, gravitérque in illam animadvertit; unde in Ægypto cæteri castè vivere didicere, mœcho etiam morte mulctato. quâ re magnam ab Ægyptiis gratiam iniit:

[2.] Ægyptiis Ὧρος. Plutar. de Iside. Est autem Ὧρος Apollo. V. Allatium Mens. Tem. cap. 9. & 13. Diodor. Sic. lib. 1. Herod. 2°.

[3.] Tertius Sol Vulcano natus, Nili filio, cujus urbem Ægyptii esse volunt eam quæ Heliopolis appellatur. Cicero 3. de N. Deorum.

[4.] τῶν ἐν εὐπορίᾳ καὶ ἐξουσίᾳ παρ. sic conjicio legendum, vel ἀξίᾳ οὐσῶν——

ριστήθη.

περὶ οὗ ἱστορεῖ ποιητικῶς [5.] Ὅμηρος ποιητής· ὡς ὁ ἥλιος, φησὶν, ἤλεγξεν τὴν Ἀφροδίτην συμμιγνυμένην νυκτὸς Ἄρει. Ἀφροδίτην δὲ ἐκάλεσεν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας τοῦ ἡλίου βασιλέως ἐλεγχθεῖσαν. τὸ δὲ ἀληθὲς, ὡς προγέγραπται, Παλαίφατος ὁ σοφώτατος συνεγράψατο.

de quo Homerus poëta poëtico more narrat, quasi diceret, Venerem à Sole cum Marte noctu cubantem fuisse proditam. Venerem verò peccandi libidinem, seu desiderium voluptatum à Sole reprehensum, appellavit. Rem autem, uti exposita est, sapientissimus ille Palæphatus literis consignavit.

[5.] Odyss. Θ, ubi Eustath. Vide etiam Plutar. l. de Aud. Poet. Confer Hygin. fab. 148. Fulgentium. l. 2°. Videntur hæc servata nobis ex iis, quæ Palæphatus scripsit de Philosophiâ aut historiâ Ægyptiâ. Verba autem ipsius Palæphati, de priori parte hujus historiæ, puto Suidam nobis repræsentâsse in ἥφαιστος.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

ΗΡΑ-

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ ΠΕΡΙ ΑΠΙΣΤΩΝ

HERACLITI, De Incredibilibus.

LEONE ALLATIO INTERPRETE.

ΠΕΡΙ ΜΕΔΟΥΣΗΣ ά.

DE MEDUSA 1.

Φασὶ ταύτην ἀπολιθοῦν τοὺς θεασαμένους αὐτὴν, καὶ Περσέως ἀποτεμόντος αὐτῆς τὴν κεφαλὴν, ἐξελθεῖν ἵππον πτερωτόν. ἔχει δὲ ὅπως. αὕτη ἑταίρα καλὴ ἐγένετο, ὡς τὸν ἰδόντα αὐτὴν ἕκαστον γυόμενον, οἷον ἀπολιθοῦσθαι. λέγομεν δὲ καὶ ἡμεῖς, ἰδὼν αὐτὴν ἀπολιθωθῆναι. παρεγένετο δὲ Περσεὺς ἐν ἔρωτι γυόμενον, τά, τε ὑπάρχοντα κατέφαγε, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἡλικίαν κατέ-

HAnc tradunt visam homines in saxa convertere; ei Perseum eripuisse caput collo, indeque pennatum Pegasum exiliisse. Res verò ità se habet. Medusa bella meretrix fuit, adeò, ut quicunque aspiceret, quasi in silicem versus stuperet. Nósque simili fandi modo dicimus, Videns eam in saxum induruit. Sed adventu Persei amore exardens, rem familiarem absumpsit, & ætatem perdidit.

Digitized by Google

φθειρεν ἀπολέσασα ἣ τ' ἡλικίαν, καὶ τὰ ὑπάρχοντα, ἵππειον γῆρας ἐγήρασεν. ἡ γὰρ κεφαλὴ τὸ τῆς ἡλικίας ἄνθος ἐστὶν, ὃ ἀφήλετο αὐτῆς ὁ Περσεύς.

Qua amissa, fortunis ipsa spoliata equi senium induit. Caput enim, ætatis florem, quem Perseus decerpsit, innuit.

ΠΕΡΙ ΣΚΥΛΛΗΣ β'.

DE SCYLLA 2.

ΛΕγεται περὶ ταύτης, ὅτι κατήσθιε τοὺς παραπλέοντας. ἦν δὲ αὕτη νεαιότης καλὴ ἑταίρα, καὶ εἶχε παρασίτους, λοιμάς τε καὶ κυνώδεις, μεθ' ὧν τοὺς ξένους κατήσθιεν. ἐν οἷς καὶ τοὺς Ὀδυσσέως ἑταίρους, αὐτὸν δὲ ὡς φενάκιμον οὐκ ἠδυνήθη.

EAm narrant præternavigantes exedere. Sed fuit scortum non inelegans insulare; habebátque penes se voraces, ac impudentis oris parasitos, eum quibus peregrinos devorabat, inter quos, & Ulyssis comites exhausit. Ulyssi verò, veluti cato, non nocuit.

ΠΕΡΙ ΚΑΙΝΕΩΣ γ'.

DE CÆNEO 3.

ΛΕγεται τοῦτον πρότερον γυναῖκα γεγονέναι εἶτα ὑπὸ Ποσειδῶνος φυέντος ἄνδρα ἄτρωτον χαλκῷ καὶ σιδήρῳ. ἔστι δὲ ὧν νέος ἐρώμενος ἐγένετο τοῦ Ποσειδῶνος. ἀνδρωθεὶς δὲ μέγας καὶ ψυχὴν ἐγένετο, ὥστε ἄλλους καταπονηθῆναι δυνάμενος.

ANtea, ut fertur, fœmina fuit, indè Neptuni beneficio in virum mutata est, ære, ferróque invulnerabilis. Verùm hic juvenili ætate Neptuno placuit, provectâ jam deinde, ac virili grandis animo, satìs roboris habuit, adeò ut omnibus insuperabilis esset, ὥστε

Digitized by Google

οὔτε δώροις ἐξαλαστῶναι χαλκοῦ καὶ σιδήρου. οὔπω γὰρ χρυσὸς καὶ ἄργυρος εὕρηται.

neque æris, & ferri muneribus flecteretur. Tunc enim neque aurum, neque argentum erat in usu.

ΠΕΡΙ ἈΤΛΑΝΤΟΣ δ'.

DE ATLANTE 4.

Οὗτος παραδέδοται φέρων τὸν Οὐρανὸν ἐπὶ τῶν ὤμων, ὃ ἀδύνατον ὑπὸ οὐρανὸν καὶ αὐτὸν ὄντα. ἀνὴρ δὲ σοφὸς ὤν, τὰ κατ' ἀστρολογίαν πρῶτος κατώπτευσε. προλέγων δὲ χειμῶνας, καὶ μεταβολὰς ἄστρων, καὶ δύσεις, ἐμυθεύθη φέρειν ἐν αὐτῷ τὸν κόσμον.

TRadunt humeris Cœlum sustinuisse, quod fieri nequit, subest enim & ipse Cœlo. Sed cùm sapientiâ excelleret, primus omnium Cœli rationem deprehendit: & cùm tempestates, ac siderum mutationes, occasúsque prædiceret, in fabulis relatum est, eum Orbem gestare.

ΠΕΡΙ ΚΕΝΤΑΥ'ΡΩΝ ε'.

DE CENTAURIS 5.

Λέγεται περὶ τὸ Πήλιον, καὶ τὴν Φολόην γεγονέναι διφυεῖς, τὰ μὲν ἐπάνω τῶν λαγόνων ἀνδρῶν ἔχοντας, τὸ δ' ἄλλο τοῦ μέρους πᾶν ἵππων. οὐκ ἀληθὲς δὲ τοῦτο. δύο γὰρ διηλλαγμένας φύσεις εἰς ἓν συνελθούσας, ἀδύνατον ζωογονηθῆναι καὶ τραφῆναι. ἀλλ' ἔτι

FAma est in Pelio monte, ac Pholoë habitantes biformes fuisse, supra latera homines, reliqua sui parte equos; falsò omnino: Naturæ siquidem diversæ, si in unum coalescant, fieri nequit, ut vivant, aut alantur. Sed cùm tunc

Digitized by Google

τῆς τῶν ἵππων χρήσεως ὄσης ἀγνώστου, πρῶτοι καθίσαντες ἐφ' ἵππων, κατέτρεχον τὰ πεδία λησεύοντες, φαντασίαν τε ἀπετέλεσαν τοῖς πρώτως θεασαμένοις μακρόθεν, ὡς ἐκ δυοῖν εἰσὶ γεγονότες φύσεων.

temporis equorum usus nullus esset, ipsi primi equos ascendentes, séque per campos prædabundos dantes, illis, qui primùm eos eminus conspexerant, duplici se forma repræsentârunt.

ΠΕΡΙ ΠΑΣΙΦΑΗΣ ϛ'.

DE PASIPHAE 6.

Ταύτην φασὶν ἐρασθῆναι Ταύρου, οὐχ ὡς πολλοὶ νομίζουσι τοῦ κατὰ τὴν ἀγέλην ζώου, γελοῖον γὰρ ἀκοινωνήτου συνουσίας ὠρέχθαι τὴν βασίλισσαν, ἑνὸς δέ τινος τῶν ἐντοπίων, ᾧ Ταῦρος ἦν ὄνομα. συνεργῷ δὲ χρησαμένη πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν Δαιδάλῳ, καὶ γεγονυῖα ἔγγυος ἐγέννησε καθ' ὁμοιότητα τοῦ Ταύρου, ὃν οἱ πολλοὶ Μίνω μὲν ἐκάλουν, Ταύρῳ δὲ εἴκαζον, κατὰ δὲ σύνθεσιν Μινώταυρος ἐκλήθη.

Illa Taurum deperisse dicitur; non eum, ut multi somniant, qui inter armenta pascitur; ridiculum enim est Reginam coitûs, ab omni consortio alieni in desiderium venisse; sed indigenam nescio quem, cui Tauro nomen erat. Ope autem Dædali exaturata libidine, gravida facta, similem Tauro enixa est: Illum multitudo Minoa quidem vocabant, sed Tauro propter similitudinem vindicabant. Hinc, composito nomine Minotaurus dictus est.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΕΙΡΕΣΙΟΥ ζ.

DE TIRESIA 7.

Οὗτος μεταρχεῖν λέγεται τῆς γυναικείας καὶ ἀνδρείας φύσεως κατὰ τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν, ἣν ἐπὶ Καινέως ἐγράψαμεν.

Hic muliebrem, virilémque sexum communicâsse fertur, non aliâ ac Cæneus ratione, ut suprà scripsimus.

ΠΕΡΙ ΑΡΠΥΩΝ η.

DE HARPYIS 8.

Ταύτας ὁ μῦθος παραδέδωκε γυναῖκας ὑποπτέρους τὸ τοῦ Φινέως δεῖπνον ἁρπαζούσας. ὑπολάβοι δ' ἄν τις ταύτας ἑταίρας καταφαγούσας τὴν τοῦ Φινέως οἰκίαν ἔτι, καὶ καταλιπούσας αὐτὸν, καὶ τῆς ἀναγκαίας τροφῆς ἐνδεῆ, κεχωρίσθαι ἀπ' αὐτοῦ. ἀεὶ δὲ, ὅσα ἂν κτήσαιτο, ἁρπαγιμαίνας ἐσθίειν, καὶ αὖθις χωρίζεσθαι, ὃ συνηθὲς ποιεῖν ταῖς ἑταίραις.

Fabulæ narrant, has mulieres alatas Phinei cœnam diripere. Non abs re tamen existimabimus meretrices fuisse, & omnem Phinei supellectilem consumpsisse, sícque eum victui necessariis spoliatum, neglexisse, secessisséque; semper tamen recens comparata à Phineo suo accessu devorâsse, deinde abiisse: quod meretricibus solemne est.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΣΕΩΣ θ'.

DE PERSEO 9.

Τοῦτο ἱστορεῖται, τὸν Ἑρμῆν πτερόεντα σφυρωτὰ δοῦναι. Ἑρμῆς γὰρ τὴν πρὸς δρόμον γυμνασίαν ἐπενόησεν, ἐν ᾗ εὐθυμος ἦν ὁ Περσεύς. οἱ γοῦν θεώμενοι τὸ τάχος θαυμάζοντες, πτερὰ εἶπον περιτεθεῖσθαι τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καθὼς εἰώθαμεν λέγειν ὅτι ἦν ταχέως τρεχόντων, ὅτι ἔπτατο.

PErseo, ut fertur, Mercurius pennatos calceos dedit. Mercurius enim exercitandi se modum per cursum, excogitavit, in quo celebris erat Perseus. Spectatores itaque velocitatem admirantes, pedibus illius alas annexas enunciabant: nos etiam dicere solemus eos, quibus pernicitas pedum inest, avolare.

ΠΕΡΙ ΓΛΑΥΚΟΥ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ι'.

DE GLAUCO MARINO 10.

Οὗτος θαλάσσης ἀναφέρεται μάντις. νῆσον γὰρ ἔτος οἰκῶν, αἰεὶ τοῖς παραπλέουσιν ἐσήμαινεν, ὡς δεῖ ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, προλέγων τὰ συμβησόμενα.

HIc vates marinus circumfertur fuisse; cùm enim insulam habitaret, semper præternavigantibus modum navigationis expromebat, prædicebátque futura.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΚΥΚΛΩΠΟΣ ιά.

DE CYCLOPE 11.

Τοῦτον ἄντις ὑπολάβοι διαιτώμενον ἐπ' ἐρημίᾳ, νόμων ἄπειρον ἐῶν, πεποιθέναι δὲ τῇ βίᾳ, μίαν ἄιδησιν ἔχοντα τὴν ἀπὸ τῆς ὁράσεως, λογισμῷ δὲ μηδὲν προβλέποντα. ὃν ὁ σοφὸς Ὀδυσσεὺς κατεπόνησεν.

Existimare possumus hunc desertarum solitudinum accolam, leges penitùs nescisse, & uno sensu, qui beneficio visus fit, sed nullâ ratione, cuncta dimetientem, viribus, ac violentiæ fisum fuisse. Illum, rerum experientia illustris, Ulysses superavit.

ΠΕΡΙ ἈΤΑΛΑΝΤΗΣ ΤΗ͂Σ ΣΧΟΙΝΕΩΣ, ΚΑΙ ἹΠΠΟΜΕΝΟΥΣ ιβ'.

DE SCHOENEIA ATALANTA, ET HIPPOMENE 12.

Φασὶ τούτους ὑπολεοντοθῆναι ἐν τῷ ὄρει, τῆς περὶ αὐτῶν ὑπολήψεως τοιαύτης οὔσης. μεσημβρίας οὔσης εἰσῆλθον εἴς τι σπήλαιον, γενέσθαι θέλοντες μετ' ἀλλήλων, κατὰ τύχην δὲ λέοντες ὄντες ἐν τῷ σπηλαίῳ κατέφαγον αὐτούς. ὕστερον δὲ τῶν θηρίων ἐξελθόντων, ἐκείνων δὲ μὴ φαινομένων, μεταμορφωθῆναι ὑπέλαβον αὐτοὺς οἱ προσεδρεύοντες.

HOs in montibus in Leones transformatos dicunt. Datus fabulæ locus. Nam sub meridiem Antrum ingressos, ut simul unà concumberent, Leones, ità casu ferente, qui in spelunca erant, devorarunt. Tandem egressis belluis, cum illi nusquam apparerent, eos in Leones versos, qui custodiæ incumbebant, existimarunt.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΦΟΡΚΙΔΩΝ ιγ'.

DE PHORCIDIS 13.

ΤΑύτας ὑφίστανται μιᾷ ὁράσει χρῆσθαι, ἀεὶ πρὸς τὴν χρείαν μεταλαμβανούσας παρὰ τῆς ἐχούσης. εἰκὸς δὲ ἔστι τρεῖς γυναῖκας τυφλωθείσας ὁδηγῷ ἑνὶ χρῆσθαι πρὸς τὴν πορείαν. ὀνόματα δὲ αὐτῶν Πεφρηδὼ, Ἐννυὼ, Περσώ. ἐφύλαττον δὲ τὰ χρυσᾶ μῆλα.

EAs narrant unius sortitas luminis usum, sibíque invicem pro opportunitate rei, utendum tradidisse. Vero tamen simile est, tres mulieres, oculis amissis, uno, qui eas regeret, usas fuisse ductore. Earum nomina Pephredo, Ennyo, Perso. & custodiebant mala aurea.

ΠΕΡΙ ΣΕΙΡΗΝΩΝ ιδ'.

DE SIRENIBUS 14.

ΤΑύτας διφυεῖς μυθολογοῦσι, τὰ μὲν σκέλη ὀρνίθων, τὸ δὲ σῶμα γυναικῶν ἐχούσας, ἀπώλλυον δὲ τοὺς παριόντας. ἦσαν γὰρ ἑταίραι εὐπρεπεῖς, τῇ τε δι' ὀργάνων μούσῃ, καὶ γλυκυφωνίᾳ κάλλιστα, αἷς οἱ προσερχόμενοι κατηθίοντο τὰς οὐσίας. ὀρνίθων δὲ σκέλη ἐλέγοντο ἔχειν, ὅτι ταχέως ἀπὸ τῶν ἀποβαλλόντων τὰς οὐσίας ἐχωρίζοντο.

BIformes faciunt, cruribus aves, reliquis membris mulieres. illæ prætereuntes perdebant. Erant enim scorta, forma lepida, quæ instrumentis musicis, & vocis suavitate egregia, res accedentium abliguriebant. Avium crura possidere dicebantur, quòd statim ab iis, quos ipsæ rebus denudaverant, secederent.

ΠΕΡΙ ΧΙΜΑΙΡΑΣ ιε.

DE CHIMÆRA 15.

ΤΑύτην Ὅμερος εἰκονογραφῶν φησὶ, * Πρόσθε Λέων, ὄπισθε δὲ Δράκων, μέση δὲ Χίμαιρα. γένοιτο δ' ἂν τὸ ἀληθὲς τοιοῦτον. γυνὴ τῶν τόπων κρατοῦσα, δύο πρὸς ὑπηρεσίαν ἀδελφοὺς εἶχεν, ὀνόματι Λέοντα, καὶ Δράκοντα. παράσπονδος δὲ οὖσα, καὶ ἐξενοκτόνει. ἀνῃρέθη δὲ ὑπὸ Βελλεροφόντου.

* Iliad. ζ. v. 181.

EJus imaginem sic expressit Homerus, *Ora Leonis erant, venter Capra, cauda Draconis.* Res tamen ità esse potuit. Mulier, regionis domina, fratres sibi Leonem, & Draconem dominationis socios adsciverat, quæ cum fœdera violaret, & peregrinos mactaret, à Bellerophonte trucidata est.

ΠΕΡΙ ΚΙΡΚΗΣ ιϛ.

DE CIRCE 16.

ΤΑύτην ὁ μῦθος παρέδωκε ποτῷ μεταμορφοῦσαν ἀνθρώπους. ἦν δὲ ἑταίρα, καὶ κατακηλοῦσα τοὺς ξένους, τὸ πρῶτον ἀρεσκείᾳ παντοδαπῇ ἐπεσπᾶτο πρὸς εὔνοιαν. γενομένους δὲ ἐν προσπαθείᾳ κατεῖχε ταῖς ἐπιθυμίαις ἀλογίστως φερομένους πρὸς τὰς ἡδονάς. ἥττησε δὲ καὶ τήνδε Ὀδυσσεύς.

APud Poëtarum fabulas legitur, illam potu homines transformasse. Erat porrò meretrix, & advenas demulcens, primùm officiis omnibus in se, suíque amorem convertebat: deinde eos amore implicitos apud se, in affectus, & libidines sine ulla ratione effusos, continebat. Eam quoque Ulysses profligavit.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΥΡΙΠΝΟΩΝ ΤΑΥΡΩΝ ιζ'.

DE FLAMMIVOMIS TAURIS 17.

Τὶς ἂν ὑπολάβοιε θνητὴν φύσιν πῦρ πνέειν ἐξ αὐτῆς, ὃ πάντων ἐστὶν ἀναιρετικόν. ἄγριοι καὶ τραχεῖς ὄντες, πρὸς τὴν ἀναίρεσιν τῶν ὁραθέντων ὀξεῖς ἦσαν. τὸ οὖν ἐν τάχει περὶ αὐτοὺς ἀναιρετικὸν εἰκάσθη πυρί.

Quis mortalem naturam, flammas, quæ nulli parcunt, vomere existimabit? Immites illi atque asperi, in objectorum necem veloces erant. Velocitas itaque eorum in perdendo, flammis assimilatur.

ΠΕΡΙ ΥΔΡΑΣ ιη'.

DE HYDRA 18.

Πολυκέφαλον ἱστορεῖται θηρίον, οὐχ οὕτως ἔχοντος τ' ἀληθοῦς. εἰκὸς δὲ νεοσσοὺς αὐτὴν ἐχηκέναι πολλοὺς, οἱ συνόντες αὐτῇ, καὶ τεχούσῃ βοηθοῦντες, τοὺς προσιόντας ἀπώλλυον μετ' αὐτῆς.

Fera multorum capitum traditur, cùm res aliter se habeat. Par est, eam multam habuisse sobolem, quæ illi convivens, atque decertans unà cum ea, incautè obrepentes perdebat.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΠΑΡΤΩΝ ιθ'.

DE SPARTIS 19.

Τὶς πιστεῦσαι δύναται, ὅτι τοῦ Κάδμου σπείραντος τοὺς Δράκοντος ὀδόντας ἔφυσαν ἔνοπλοι ἄνθρωποι. κρατήσας δὲ τῶν τόπων ὁ Κάδμος, καὶ τὸ θηρίον ἀνελὼν, δι' ὃ συνέβαινεν ἔρημον εἶναι τὸν τόπον, τοὺς σποράδην οἰκοῦντας εἰς ἓν συνήγαγεν. οἱ ὄντες ἔνοπλοι καὶ θηριώδεις διηνέχθησαν εὐθὺς πρὸς ἀλλήλους, καὶ πλὴν ὀλίγων πάντες ἀπώλοντο.

Quis crederet Draconis dentes à Cadmo disseminatos, armatos homines erupisse? Equidem Cadmus locorum potitus, necatáque bellua, quæ loca illa deserta ac inculta effecerat, palantes, vagantésque homines in unam sedem congregavit: illi armati & ferinis moribus, statim in contentionem versi, paucis exceptis omnes mutua internecione deleti sunt.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΥΣΩΝ ΜΕΛΩΝ κ'.

DE AUREIS MALIS 20.

Δράκοντα φασὶ τὰ τῶν Ἑσπερίδων χρυσᾶ Μῆλα φυλάττειν. ἀνὴρ δὲ ἐγένετο Δράκων, ὃς ἐκ τῆς ἐπιμελείας τῶν δένδρων, πολὺν ἐσόρευσε χρυσόν. τοῦτον διαπρεπεῖς ἐθήρευσαν γυναῖκες, καὶ ταῖς ἐρωτικαῖς ἐπιθυμίαις ἐνδήσασαι τὴν

Draconem scribunt aurea Hesperidum mala custodire. Fuit Homo, Draco nomine, qui arborum cultu, multum sibi aurum congesserat: illum Mulieres egregia forma ceperunt, & amatoriis devictum illecebris,

ψυχὴν

ψυχὴν ἀπῆ, πρὸς τὸ λοιπὸν ὑπηρέτιν ἔχον, καὶ φύλακα τοῦ κήτους.

in posterum servum; hortique custodem possederunt.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΙΔΟΥ κτλ.

De iis, quæ apud Inferos sunt 21.

ΑΕγεται ὡς Ἡρακλῆς καταβὰς εἰς Ἅιδου, ἀνήγαγε ἀναγαγὼν τὸν Κέρβερον, καὶ Ὀρφεὺς ὡσαύτως Εὐρυδίκην τὴν γυναῖκα. τὸ δ' ἀληθὲς, ὅτι ὁ πανοῦργος τῆς ἐκ μακροῦ ἀποδημίας, καὶ ἐπικινδύνου διατρίβης ἐσώθη, ἔφασκον ἐξ Ἅιδου αὐτὸν διασεσῶσθαι. ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τοὺς μακροὺς πόνους, καὶ δαιδάλους ὁδοὺς, καὶ ὀλισθηρὰς νόσους φεύγοντας, φάσκομεν ἐξ Ἅιδου σεσῶσθαι.

NArrant, Herculem ad Inferos descendisse, ascendisseque: educto Cerbero: ut similiter Orpheum, reducta Eurydice uxore. Verum tamen illud est, eum, cum è longinquo, ac periculoso itinere, cui, multa perpessus, sufficerat, rediisset, ab Inferis remeare, homines dixisse. Hinc ad hæc tempora eos, qui, & labores immensos, atque inexspectata itinera, & maximè periculosos morbos evaserint, ab Inferis evocatos dicimus.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΦΑΕΘΟΝΤΟΣ κβ'.

DE PHAETHONTE 22.

Οὗτος Ἡλίου ὢν υἱὸς, ἐπεθύμησεν εἰς τὸ τοῦ πατρὸς ἅρμα ἀναβὰς διφρεῦσαι, ἀπείρως δὲ τοῦτο ποιοῦντος, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπολλυμένων ὑπὸ τοῦ καύματος, ὁ Ζεὺς αὐτὸν ἐκεραύνωσεν.

Hic solis filius patrio curru vectus, illum moderari concupivit. Id cùm imperitè ageret, hominésque æstu in perniciem ruerent, à Jove fulmine ictus interiit.

ΠΕΡΙ ΟΡΦΕΩΣ κγ'.

DE ORPHEO 23.

Οὗτος κινεῖν λέγεται καὶ πέτρας, καὶ δένδρα, καὶ θήρας, οἰωνούς τε. εἴποι δ' ἄντις ἀληθῶς, ὅτι θηριώδεις ὄντας τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οὔτε ἔθη, οὔτε νόμους εἰδότας, εἰς δεισιδαιμονίαν ἀγαγὼν, καὶ ἐπὶ τὸ εὐσεβεῖν παρακαλέσας, πετρώδεις ὄντας, καὶ θηριώδεις διὰ τῶν λόγων κηλήσας, ταύτης τῆς φήμης ἔτυχεν.

Dicitur & saxa agere, & arbores, & feras mulcere, & alites. Verè tamen dixeris, eum homines moribus efferatos, morum, ac legum penitus ignaros, ad superstitionem deducentem, & ad pietatem moventem, saxeósque illos, ac belluinos oratione pellicientem, huic fabellæ locum dedisse.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΈΛΛΗΣ ΚΑΙ ΦΡΙΞΟΥ κδ'.

DE HELLE, ET PHRYXO 24.

Ἡνίκα τὴν Ἰοῦς ἐπιβουλὴν μητρυιᾶς ὄυσης ἔφευγον Ἕλλη καὶ Φρίξος, ὁ παιδαγωγὸς, ᾧ ἦν Κριὸς ὄνομα, ἐπὶ πλοιαρίῳ μικρῷ χειμῶνος ὄντος ἔφυγεν, ἔχων αὐτοὺς, καὶ συμβαίνει τὴν μὲν Ἕλλην ἐκπεσεῖν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅθεν ἐκλήθη Ἑλλήσποντος, τοῦ δὲ Φρίξου σωθέντος ἐπιθυμητικῶς ἔχειν τὸν Αἰήτην. τὸν δὲ Κριὸν διακωλύοντα, καὶ πειρώμενον ἄφθορον διατηρῆσαι τὸν Φρίξον, ἀποδαρθῆναι, καὶ τὸ δέρμα αὐτοῦ προσπασαλευθῆναι. χρυσοῦν δὲ προσαγορευθῆναι διὰ τὸ πιστότατον γεγενῆσθαι.

Dum Iüs novercæ insidias propulsarent Helle, & Phryxus, Pædagogus, nomine Crios, id est Aries, eos cum navicula sæviente hyeme convehens, in fugam se vertit. Accidítque, Hellem sua in Pontum ruina Hellesponto nomen dedisse: Phryxi incolumis amore Æetem cieri; cúmque obstaret Crius, & incorruptum puerum servare conaretur, pelle exutum fuisse, quam ille cruci affixit. Nominatum verò aureum, quòd maximè omnium fidem servarit.

ΠΕΡΙ ΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΣΑΤΥΡΩΝ κέ.

DE PANIBUS, ET SATYRIS 25.

Ἐν ὄρεσι καταγινόμενοι, καὶ γυναικῶν ἄπειροι ὄντες, ὅταν τὶς παρεφάνη γυνὴ, κοινῶς αὐτῇ ἐχρῶντο. τράγων

Cum in montibus viverent, nec mulieres degustassent, statim ac mulier se in conspectum dabat, unà cum ea cubabant omnes simul. Hircorum

δὲ

ἢ τείχας καὶ σκέλη ἐδόκουν ἔχειν, διὰ τὴν περὶ τὰ λουτρὰ ἀμέλειαν, καὶ τὴν περὶ ταῦτα δυσοσμίαν, καὶ διὰ τοῦτο Διονύσου φίλοι. τὴν γὰρ ἐργασίαν τῶν ἀμπέλων ἐποίουν. καὶ νῦν ἢ ἔτι τὰς εἰς πλῆθος γυναῖκας λέγομεν, ὅτι ἐπανεύομεν αὐτάς.

pilos, ac crura habere visi sunt, quòd balnea negligentes, fœterent. Ideóque Dionysii amici putabantur, quòd vites excolerent. Nunc item mulieres ex plebe, ac viles, *Panizare* dicimur.

ΠΕΡΙ ἈΣΚΛΗΠΙΟΥ κϛ'.

DE ÆSCULAPIO 26.

Λέγουσιν αὐτὸν κεκεραυνῶσθαι. εἴη δ' ἂν πιθανώτερον οὕτω. ἰατρικὴν νικήσας, καὶ ὑψώσας, αὐτὸς ὑπὸ πυρετοῦ φλεχθεὶς ὤλετο. ὅθεν διὰ τὴν φλεγμονὴν αὐτὸς κεραυνωθῆναι λέγεται.

EUM fulmine ictum tradunt. Magìs tamen rationi consentaneum erit; si dicamus, celebrem in medicina, medicinæ dignitate aucta, febri correptum obiisse. Quare propter illum æstum fulmine tactum dicunt.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ἈΙΔΟΥ ΚΥΝΕΗΣ κζ'.

DE PLUTONIS GALEA 27.

Ὅτι ὁ τὴν Ἀϊδος κυνῆν, ὡς καὶ ὁ Περσεὺς περιθέμενος ἀόρατος ἐγίνετο.

PLutonis galeam, si quis capiti imposuerit, quemadmodum & Perseus, invisibilis fiebat.

Digitized by Google

ἔστι δὲ κυνὴ Ἀΐδος τὸ τέλος, εἰς ὃ ἀπελθὼν ὁ τετελευτηκὼς ἀόρατος γίνεται.

Verùm Plutonis galea terminus est, in quem cùm defunctus devenerit, non ampliùs videtur.

ΠΕΡΙ' ΒΟΡΕ'ΟΥ, ΚΑΙ' Ὠ'ΡΕΙΘΥ'ΑΣ κή.

DE BOREA, ET ORITHYIA 28.

Λέγεται δὲ ὅτι Βορέας Ὠρείθυιαν ἥρπασεν. ἦν δὲ βασιλεὺς τῶν τόπων ἐκείνων, ἡ δὲ αὐτὴ ὑπόληψις, καὶ μέθοδος καὶ περὶ Διὸς, καὶ Γανυμήδους. βασιλεύων γὰρ ἁρπάζει τὸν Γανυμήδην, ἀετὸς γενόμενος, ὅτι καὶ τὸ ζῶον ἄλκιμον. Ὁ δ' αὐτὸς τρόπος, καὶ περὶ Ἠοῦς, καὶ Τιθωνοῦ, καὶ Ἀγχίσου, καὶ Ἀφροδίτης.

TRaditum est, Aquilonem Orithyiam sustulisse, qui illi regioni præerat. Eadem animadversio, & modus de Jove, & Ganymede procedit. regnans siquidem rapit Ganymedem, in Aquilam propter fortitudinem conversus. Nec aliâ ratione, quæ de Aurora, & Tithono, Anchise, & Venere narrantur, accipienda sunt.

ΠΕΡΙ' ΠΡΩΤΕ'ΩΣ κθ'.

DE PROTEO 29.

Λέγεται ὅτι ἐγίνετο ποτὲ μὲν ὕδωρ, ποτὲ δὲ πῦρ. δηλονότι, τοῖς μὲν χρηστοῖς, ὡς ὕδωρ, τοῖς δὲ πονηροῖς κατ' ἀξίαν τιμωρητικὸς, ὅθεν ταύτην τὴν φήμην περὶ αὐτοῦ διέσπειραν.

NArrant, eum nunc ut aquam fluere, nunc ut ignem exardescere. Probis scilicet veluti aqua mollescens, improbos pro dignitate castigabat. Unde de eo similia evulgârunt.

ΠΕΡΙ'

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΝΟΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΩΠΕΚΟΣ λ'.

DE CANE, ET VULPE 30.

Τῶι μὲν Κυνὶ τοῦ Κεφάλου δεδομένον εἶναι φασὶν γέρας, ὃ ἂν ἴδῃ θηρίον καταλαμβάνειν, τῇ δὲ Ἀλώπεκι ὑπὸ μηδενὸς καταλαμβάνεσθαι. διώκοντος οὖν τοῦ Κυνὸς τὴν Ἀλώπεκα, ἵνα μὴ λυθῇ τὸ πεπρωμένον, τοὺς δύο λίθους ὁ Ζεὺς ἐποίησεν. εἴη δ' ἂν τὸ τοιοῦτον πλάσμα παρὰ τὴν τῶν ἀμφοτέρων κατὰ τὸν διωγμὸν πλάνην.

Canem Cephali, inquiunt, Deorum munere, prærogativam illam habuisse, ut quam conspexisset belluam comprehenderet; Vulpem à nullo capi posse. Cùm itaque Vulpem Canis sequeretur, nè, quæ in fatis erant, violarentur, ambos Jupiter in saxa transformavit. Hoc autem fingi potuit propter utriusque, dum alter alteram sequeretur, errores.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ ΙΠΠΩΝ λά.

DE DIOMEDIS EQUIS 31.

Φασὶ πάντας ἀνθρωποφάγους εἶναι. ἄγριοι δὲ οὖσαν νομάδες. οὐ δυναμένου δέ τινος αὐτὰς ὑφ' ἅρμα ζεῦξαι, ὁ Ἡρακλῆς ἔζευξεν.

Equas homines edisse tradunt. dum inter armenta pascerentur, erant feroces, & cùm nemo posset eas jugo subdere, Hercules subdidit.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΚΑΛΥΨΟΥΣ, ΚΑΙ ΟΔΥΣΣΕΩΣ λβ'.

DE CALYPSO, ET ULYSSE 32.

Ἄλογον θνητὸν ὄντα Ὀδυσσέα, αὐτὴν ἐπαγγέλλεσθαι ποιήσειν ἀθάνατον. ἀλλὰ τὸ, τὰ πρὸς τροφὴν, καὶ πρὸς βίου ἀπόλαυσιν ἄφθονα καὶ λαμπρὰ ἕξειν. ὅθεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν πῃ κληθῶμεν, καὶ λαμπρῶς εὐωχώμεθα, ἐν Θεοῖς φαμὲν γεγονέναι.

A Ratione alienum est, eam profiteri, Ulyssem morti obnoxium immortalitate donare. Sed quæ victui, vitæque necessaria videbantur, lauta, ampláque promisit: & nos, cùm quis nos invitavit, accepítque splendidè, atque hilari opsonio, inter Deos fuisse dicimur.

ΠΕΡΙ ΚΕΡΒΕΡΟΥ λγ'.

DE CERBERO 33.

Τοῦτο ἂν εἴη, ὃ καὶ ἐπὶ τῆς Ὕδρας. οὗτος γὰρ εἶχε δύο σκύμνους, ὧν ἀεὶ συμβαδιζόντων τῷ πατρὶ, ἐφαίνετο εἶναι τρικέφαλος.

NOn aliud erit, quàm quod de Hydra diximus. Hic siquidem duos Catulos habens, à quibus nunquam, cùm opus exposceret, destituebatur, triceps esse videbatur.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΛΑΜΙΑΣ λδ'.

DE LAMIA 34.

Ἱστορῶσιν, ὅτι Διὸς αὐτῇ συμμιγέντος, Ἥρα ἀπειλήσειεν αὐτῷ, καὶ ὅτι νήπια ἂν μανῇ, τὼς ὀφθαλμὼς ἐξαίρειν, καὶ εἰς κοπίλια βάλλειν, καὶ ὅτι σαρκοφαγεῖ, καὶ ἀνθρώπους ἐσθίει. εἶτα δ' ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ὁ Ζεὺς ἐπλησίασεν βασιλεύων, Ἥρα δὲ συναρπάζασα αὐτῷ, τὼς ὀφθαλμὼς ἐξώρυξε, καὶ εἰς τὴν ὄψιν ἔθηκεν ἐξ ὧν ἔτυχεν ἀπαλλαγεῖσα, ὅτε καὶ τὰς ἑρμαιοφορίας ἐκείνῃ ἔδωκεν, καὶ ἐκ τοῦ ἀλγεῖν, ἐπὶ τὸ ῥᾴδιον ἐτράπετο.

NArrant priùs compressam à Jove, postea à Junone in belluam conversam. &, cùm furor invadit, eam sibi oculos eruere, & in vase deponere, carnes præterea, hominésque vorare. Sed res ità fuerit. Jupiter cum ea, quando forma erat egregia, rerum dominus congressus est. Juno illius comprehensæ oculos effodit, relegavítque in solitúdinem. Ubi, omni ope destituta, & summo cum discrimine sibi victum comparans, cùm illora, ac neglecta sordescerent, fera existimabatur.

ΠΕΡΙ ΤΡΟΚΝΗΣ, ΚΑΙ ΦΙΛΟΜΗΛΗΣ λέ.

DE PROGNE, ET PHILOMELA 35.

Ἱστοροῦνται ὄρνιθες γενέσθαι, ἡ μὲν Χελιδών, ἡ δ' Ἀηδών, ἡ δ' Ἔποψ. τοῦτο δ' ἂν ἔχοι ὧδε. ἀποκτείνασαι τὸν Ἴτυν,

TRadunt in aves versas avolâsse, hanc quidem Hirundinem, illam Lusciniâ, tertium in Epopa. res tamen ità fieri potuit. Mactato Ity,

Digitized by Google

καὶ πορθήσασαι τὸν οἶκον, εἰς τι πλοιάριον ἐμβᾶσαι, ταχείαν τὴν φυγὴν ἐποιήσαντο. ὁ δὲ Τηρεὺς ἐπεὶ διώξας, οὐ κατέλαβεν αὐτὰς, αὐτὸν ἀναιρεῖ. ὅθεν οἱ ἄνθρωποι, οὐ φαινομένων αὐτῶν, διὰ τὸ ἐξαίφνης ἀφανεῖς γενέσθαι, εἶπον, ὅτι ἀπορνιθώθησαν.

& domo direpta, naviculam ingressæ, velociter fugam arripuere. Tereus licet insequeretur, cùm nullas comprehendisset, sibi necem conscivit. Hinc homines, cùm illæ nusquam essent, quòd ex improviso invisibiles factæ sint, in aves trãsformatas fuisse dixerunt

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΗΛΙΑΔΩΝ λϛ'.

DE HELIADIBUS 36.

Ταύτας φασὶν ἐξ ἀνθρώπων αἰγείρους γενέσθαι. οὐ τοῦτο δὲ, ἀλλὰ διὰ τὸ πάθος τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τὸν Ἠριδανὸν αὐτὰς ἔβαλον. διὸ οἱ ζητοῦντες, ἐπὶ τὸν ποταμὸν παραγενόμενοι, καὶ τὰς μὲν οὐχ εὑρόντες, τρία δὲ στελέχη αἰγείρων, ὑπέλαβον αὐτὰς ἀποδενδρωθῆναι. ὄνομα δὲ αὐταῖς, Φόβη, Λαμπετὼ, Αἴγλη.

Ferunt, has ex mulieribus populos factas; quod falsum est. Sed illæ se in Eridanum propter infortunium Fratris conjecere. Quare qui eas perquirerent, cùm ad fluvium accessissent, illis non compertis, sed tribus populorum stipitibus, suspicati sunt eas in arbores versas fuisse. Eorum nomina fuere, Phobe, Lampeto, Ægle.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΠΑΝΟΠΤΟΥ λζ'.

DE PANOPTE 37.

Τοῦτον πάντα βουλόμενον ἀκούειν, καὶ ὁρᾶν, ἐν παντὶ τῷ σώματι ὀφθαλμοὺς ἔχειν ἐπλάσαντο. ὅθεν ἔτι καὶ νῦν τοὺς τοιούτους Πανόπτας καλοῦμεν.

Cum omnia oculis, auribúsque usurpare vellet, eum oculos per totum corpus habere finxerunt. Hinc hodiéque similium hominum genus Panoptas dicimus.

ΠΕΡΙ ΕΝΔΥΜΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΣΕΛΗΝΗΣ λη.

DE ENDYMIONE, ET LUNA 38.

Λέγεται, ὅτι καθεύδοντος αὐτοῦ, Σελήνη ἐρασθεῖσα, καταβᾶσα ἐμίγη αὐτῷ. εἶη δ' ἂν, ὁ μὲν Ἐνδυμίων ποιμὴν ἄπειρος γυναικὸς, ὅτι δυμπτικῶς ἡ κεῖσα γυνὴ αὐτοῦ, ἐρωτηθεῖσα παρά τινος τίς εἴη, ἔφη, Σελήνη.

Dicunt, illius dormientis amore Lunam correptam, Cœlóque delapsam, cum eo cubâsse. Potuit verò esse Endymion pastor, ignarus mulierum, & rudis, quem cùm mulier deperisset, à nescio quo interrogata, quæ illa esset, respondit, Luna.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΗΛΙΟΥ ΒΟΩΝ λθ'.

DE SOLIS BOBUS 39.

Περὶ τούτων οὕτως εὗρον ἀλληγορημένον ἐν † Ἰλιάδι. οὐκ ἐξῆν τοῖς ἀρχαίοις ἱεροθυτεῖν βοῦς ἐργάτας. καὶ τοῦτο φησὶ μὲν καὶ Ἄρατος, δῆλον δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ποιήσεως, φησὶ γὰρ Ἑκάβη πρὸς Ἀθηνᾶν. Σοίδ' αὖ ἐγὼ βοῦν ῥέξω ἥνιν, εὐρυμέτωπον, Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ.

Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ Ἡλίου βόας τούτους ἐκάλουν, ὡς τὴν γῆν ἐργαζομένους, καὶ ἡμᾶς τρέφοντας. οἱ δὲ τοῦ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, οὐχ Ἡλίου βοῦς, ἀλλὰ τοὺς ἐργάτας θοινηθέντες, ¶ Σφίσιν ἀτασθαλίησιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἐπέσπον.

De hisce hanc allegoriam in Iliade legi: Antiquis interdictum erat, boves operarios sacrificare; quod & Aratus asserit: compertúmque est ex ipsa Poësi, namque ait, ad Palladem Hecuba; * *Robustum tibi Diva bovem, cui cornua latam Obtendant frontem, quem nec juga tracta domârint, Sacrificans voti solvam reus.*

Præterea solis boves eosdem vocabant, tanquam qui & terram scinderent, & nobis alimenta præstarent. At Ulyssis socii, non Solis, sed operarios boves cùm devorâssent, *Ob propria scelera, supra quàm par erat, dolores subiere.*

† Odyss. M.
* Iliad. κ. v. 292. *Diomedes, non Hecuba.*
¶ Odyss. α'. v. 34.

ΑΝΩ-

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΠΕΡΙ ΑΠΙΣΤΩΝ

ANONYMI

Longè HERACLITO recentioris.

De Incredibilibus.

LEONE ALLATIO INTERPRETE.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ α.

DE PRIMIS HOMINIBUS 1.

Ἰστέον ὅτι ἀρχαιοτάτους ἀνθρώπων, οἱ μὲν Αἰγυπτίους, οἱ δὲ Φρύγας φασίν. Ἑλλήνων δὲ ἀρχαιοτάτους Ἀθηναίους, καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν Πελασγούς, νυνὶ δὲ Ἀρκάδας. ἐν δὲ πόλεσι τῶν τε Ἀθηναίων ἀκρόπολιν μὲν Κέκροπος τοῦ αὐτόχθονος πρώτην, δευτέραν δὲ τὴν ὑπὸ Φορωνέως τοῦ Ἰνάχου πρώτην, τρίτην δὲ Ἴτωνος ἐν Θετταλίᾳ ὑπὸ Δευκαλίωνος τοῦ Προμηθέως.

SCiendum est, antiquissimos, homines ab aliis Ægyptios censeri, ab aliis Phrygas. Græcorum verò vetustissimos Athenienses, & quos nunc Arcadas, priùs Pelasgos vocitabant. Inter Urbes Athenienses Arcem à Cecrope indigena, ac biformi conditam; secundam à Phoroneo Inachi F. exstructam; Tertiam Itonis in Thessalia à Deucalione Promethei F.

TA'

ΠΕΡΙ ΤΩ̃Ν ἩΛΙΟΥ ΒΟΩ̃Ν λθ'.

DE SOLIS BOBUS 39.

ΠΕρὶ τούτων οὕτως εὑρὸν ἀλληγορημένον ἐν † Ἰλιάδι. οὐκ ἐξῆν τοῖς ἀρχαίοις ἱεροθυτεῖν βοῦς ἐργάτας. καὶ τοῦτο φησὶ μὲν καὶ Ἄρατος, δῆλον δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ποιήσεως, φησὶ γὰρ Ἑκάβη πρὸς Ἀθηνᾶν. Σοίδ' αὖ ἐγὼ βοῦν ῥέξω ἦνιν, εὐρυμέτωπον, Ἀδμήτην, ἣν οὔπω ὑπὸ ζυγὸν ἤγαγεν ἀνήρ.

Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ Ἡλίου βόας τούτους ἐκάλουν, ὡς τὴν γῆν ἐργαζομένους, καὶ ἡμᾶς τρέφοντας. οἱ δὲ τοῦ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, οὐχ Ἡλίου βοῦς, ἀλλὰ τοὺς ἐργάτας θοινηθέντες, ¶ Σφίσιν ἀτασθαλίησιν ὑπὸ μόρον ἄλγε' ἐπέσσον.

DE hisce hanc allegoriam in Iliade legi: Antiquis interdictum erat, boves operarios sacrificare; quod & Aratus asserit: compertúmque est ex ipsa Poësi, namque ait, ad Palladem Hecuba; * *Robustum tibi Diva bovem, cui cornua latam Obtendant frontem, quem nec juga tracta domârint, Sacrificans voti solvam reus.*

Præterea solis boves eosdem vocabant, tanquam qui & terram scinderent, & nobis alimenta præstarent. At Ulyssis socii, non Solis, sed operarios boves cùm devorâssent, *Ob propria scelera, supra quàm par erat, dolores subiere.*

† Odyss. M.
* Iliad. κ. v. 292. *Diomedes, non Hecuba.*
¶ Odyss. α'. v. 34.

ἈΝΩ-

ἈΝΩΝΥΜΟΥ ΠΕΡΙ ἈΠΙΣΤΩΝ

ANONYMI

Longè HERACLITO recentioris.

De Incredibilibus.

LEONE ALLATIO INTERPRETE.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἈΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ἈΝΘΡΩΠΩΝ α.

DE PRIMIS HOMINIBUS I.

ἸΣτέον ὅτι ἀρχαιοτάτους ἀνθρώπων, οἱ μὲν Αἰγυπτίους, οἱ δὲ Φρύγας φασίν. Ἑλλήνων δὲ ἀρχαιοτάτους Ἀθηναίους, καὶ τοὺς πρὶν Πελασγοὺς, νῦν δὲ Ἀρκάδας. ἐν δὲ πόλεσι τήν τε Ἀθηναίων ἀκρόπολιν ὑπὸ Κέκροπος τοῦ αὐτόχθονος κτισθεῖσαν τοῦ διφυοῦς, καὶ δευτέραν τὴν ὑπὸ Φορωνέως τοῦ Ἰνάχου κτισθεῖσαν. τρίτην δὲ Ἥτωνος ἐν Θεσσαλίᾳ ὑπὸ Δευκαλίωνος τοῦ Προμηθέως.

SCiendum est, antiquissimos, homines ab aliis Ægyptios censeri, ab aliis Phrygas. Græcorum verò vetustissimos Athenienses, & quos nunc Arcadas, priùs Pelasgos vocitabant. Inter Urbes Atheniensium Arcem à Cecrope indigena, ac biformi conditam; secundam à Phoroneo Inachi F. exstructam; Tertiam Itonis in Thessalia à Deucalione Promethei F.

ΤΑ

ΤΑ ΕΠΤΑ ΘΕΑΜΑΤΑ β'.

SEPTEM MIRACULA 2.

α'. Ὁ Ἐν Ὀλυμπίᾳ Ζεὺς, πήχεων λς'. β'. Ὁ τῆς Ἐφεσίων Ἀρτέμιδος ναός. γ'. Ὁ ἐν Δήλῳ κεράτειος βωμὸς, ὃς λέγεται ψηφῖδας ἐκ θυμάτων τῇ θεῷ μιᾶς ἡμέρας δεξιῶν κεράτων. δ'. Τὸ Μαυσώλιον τὸ ἐν Ἁλικαρνασσῷ. ε'. Αἱ ἐν Αἰγύπτῳ Πυραμίδες, ὧν ἡ μείζων πήχεις ἔχει τετρακοσίας. ς'. Τὰ Βαβυλώνια τείχη. ζ'. Ὁ ἐν Ῥόδῳ Κολοσσὸς πήχεων ὁ, ὃν ἐποίησε Χάρης ὁ Λίνδιος. πινὲς δὲ τάττουσι καὶ τὸν ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἀσκληπιὸν, καὶ τὸν ἐν Παείῳ βωμὸν, καὶ τὰς Κρεμαστὰς κήπους, καὶ τὸν ἐλεφάντινον Ἀθηνᾶν ἐν Ἀθήναις, καὶ τὰ Κύρου βασίλεια.

1. APud Olympiam Jupiter cubitorum triginta sex. 2. Ephesiæ Dianæ templum. 3. Apud Delum Ara ex dextris cornibus, quam erectam tradunt, ex sacrificiis Deo uno die oblatis. 4. Mausoleum Halicarnassi. 5. Ægyptiæ Pyramides, quarum major cubitorum est quadringentorum. 6. Babylonis muri. 7. Apud Rhodios Colossus cubitorum septuaginta, quem Chares Lindius erexerat. Alii inter ea numerant, Æsculapium apud Epidaurum, Aram apud Parios, Hortos pensiles, stantem Minervam Athenis, & Cyri regiam.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΥ ΔΕΡΩΣ γ'.

DE VELLERE AUREO 3.

Ὅτι τὸ ἐν Κόλχοις φυλασσόμενον, οὐκ ἦν δέρρις ἀληθὴς χρυσῆν. τοῦτο γὰρ παιγνιδιόμυθόν ἐστιν, ἀλλὰ βιβλίον ἐν δέρμασιν ἐγγεγραμμένον, ὃ εἶχον, ὅπως δεῖ γίνεσθαι διὰ χημείας

Quod apud Colchos asservabatur, revera non erat vellus aureum: hoc enim Poetarum ludicrum est; sed liber, in pellibus inscriptum continens, quâ ratione per Chemiæ artem aurum conficiendum esset.

χρυσόν.

Digitized by Google

χρυσόν. εἰκότως οὖν οἱ τό τε χρυσοῦν ὠνόμαζον αὐτὸ διὰ τὴν ἐξαυτοῦ ἐνέργειαν.

Non immeritò ergo ab illis Aureum, propter similem operationem dicebatur.

ΠΕΡΙ ΙΛΙΟΥ δ'.

DE ILIO 4.

Ὅτι τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ποσειδῶνα λέγουσι τειχίσαι τὴν Ἴλιον. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. ἀλλ' ὁ Λαομέδων ἐτείχισε τὴν πόλιν, οὐχ ὁσίως. ἦν δὲ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἱερὸν Ἀπόλλωνος, καὶ Ποσειδῶνος διαφερόντως τιμώμενον, ὅθεν συλῶν ἀνήλισκε τὰ χρήματα εἰς τὴν τοῦ τείχους κατασκευήν.

APollinem, ac Neptunum tradunt Ilium mœnibus cinxisse. Res autem non ità se habuit; sed Laomedon urbem præter jus muris circumdedit: nam in Arce templum Apollinis, ac Neptuni miro cultu invisebatur: unde is pecuniam suffuratus, in murorum exstructionem absumpsit.

ΠΕΡΙ ΑΧΕΛΩΟΥ ε'.

DE ACHELOO 5.

Ὅτι φασὶ τὸν Ἡρακλῆ μονομαχῆσαι τοῦ Ἀχελώου. Ἔχει δὲ οὕτω. Ῥέων ὁ Ἀχελῶς μεταξὺ Θεσπρωτῶν, καὶ Κουρήτων πολλὰ τῆς χώρας ἀπετέμνετο, ποτὲ μὲν τούτοις, ποτὲ δὲ ἐκείνοις προστιθεὶς, ἐφ' ᾧ

NArrant Herculem singulare certamen cum Acheloo iniisse. Res porrò ità se habet. Achelous fluvius inter Thesprotos, & Curetas fluens, & potissimam regionis partē secans, modò his, modò illis possessionem adaugebat; ideóque

καὶ

καὶ νεῖκος ἦν ἑκατέροις κρατερόν. Ἡρακλῆς οὖν ἐλθὼν ἐπίκουρος Αἰτωλοῖς, ὑπότερος τῶν Κουρήτων ἐγένετο, καὶ τὸν ποταμὸν κατακλείσας εἰς ἓν ῥεῖθρον, καὶ μίαν ἐκβολὴν ἐκρατύνατο τοῖς Αἰτωλοῖς τὴν γῆν, καὶ τὴν Οἰνέως Δηϊάνειραν ἔλαβεν.

inter eos teterrimo dissidio conflictabatur. Hercules itaque cùm opem tulisset Ætolis, Curetas debellavit, fluviíque aquas uno alveo includens Ætolorum ditionem firmavit, & Oenei filiam Deianiran sibi matrimonio junxit.

ΠΕΡΙ ΚΕΡΒΕΡΟΥ ϛ'.

DE CERBERO 6.

Ὅτι Κέρβερος ὁ Ἀϊδωνέως ἦν βασιλεὺς Θεσπρωτῶν, ὃν νυκτὸς ὑφελόμενοι κλῶπες ἐπὸ σπήλαιον ἔκρυψαν ἀφεγγές. ὁ δὲ Ἡρακλῆς τοῦτον ἀνελόμενος Εὐρυσθεῖ ἔδωκεν.

CErberus Aidonei F. Thesprotorum rex erat; eum clam subreptum prædones in speluncam obscuram abdiderunt: & Hercules indè extractum Eurystheo dedit.

ΠΕΡΙ ΠΑΣΙΦΑΗΣ ζ'.

DE PASIPHAE 7.

Πασιφάη ἐρῶσα νεανίσκου ἐπιχωρίου ξυλλήπτορα ποιεῖται τὸν Δαίδαλον, καὶ ἀνουργὸν ποιεῖται τῷ ἔρωτι, καὶ εἰωθυῖα καὶ πρὶν, ὅτέ τι ἐργάζοιτο, ἐπισκοπεῖν, εἴδωλον βοῶν τεκταίνοντος περικαλλὲς, καὶ εἰς τὰ

PAsiphaë adolescentem indigenam efflictim amans, Dædali opem, ac ministerium in amore implorat; & quæ pro more, quandocunq; is aliquid operabatur, aderat inspectura, efformantis, tunc pulcherrimam Vaccæ statuam, &

μάλιστα

μάλιστα ζώσῃ ἐοικὸς, συνεπῶς εἰς τὸν Δαιδάλου οἶκον ἰοῦσα, καὶ τότε διὰ δέαν τῆς βοὸς ξωῆν τῷ ἐρωμένῳ, ὥστε ἐπαίσθη ἐγγύετο. τὰ δ' ἱστορούμενα μυθικά.

vivæ quam simillimam, ejus domum callidè visitabat; adeóque obtento Vaccæ aspectu cum amante clam consuescebat: donec postea res innotuit. Quæ verò reliqua narrantur omnia fabulosa sunt.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΙΜΑΙΡΗΣ η.

DE CHIMÆRA 8.

Περὶ τῆς Χιμαίρας ὅτω φησὶ Πλούταρχος ἐν τῷ Μονοβίβλῳ, τῷ περὶ ἀρετῆς Γυναικῶν. τὴν Χίμαιραν ὄρος ἀντίπλουν γεγονέναι φησὶ, καὶ ποιεῖν ἀνακλάσεις, καὶ ἀνακαύσεις ἐν τῷ θέρει χαλεπὰς, καὶ πυρώδεις, ὑφ' ὧν ἀνὰ τὸ πεδίον σκεδαννυμένων μαραίνεσθαι τὰς καρπούς. τὸν δὲ Βελλεροφόντην συμφρονήσαντα διακόψαι τῷ κρημνῷ τὸ λειότατον, καὶ μάλιστα τὸ τὰς ἀνακλάσεις ἀποσέλλειν.

De Chimæra Plutarchus libro singulari, quem de virtute Mulierum conscripsit, hæc habet: Chimæram montem esse soli adversum, refractionésque facere, & incendia æstate nimia fervida, & æstuosa, quibus per agros dispersis, effusísque fruges contabescere. Bellerophontem verò, causa mali percepta, loci præcipitis partem levissimam, & quæ maximè solis illos radios reflectebat, excidisse.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΝΑΡΚΙΣΣΟΥ θ'.

DE NARCISSO 9.

Λέγεται περὶ αὐτοῦ, ὡς ἐν ὕδατι τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν ἰδὼν, καὶ ἐρασθεὶς ἤλλατο εἰς τὸ ὕδωρ, ἐφ' ᾧ τὴν αὐτοῦ σκιὰν περιπτύξασθαι, καὶ οὕτως ἀπεπνίγη. οὐκ ἀληθὲς δὲ τοῦτο. οὐ γὰρ εἰς ὕδωρ ἀπεπνίγη, ἀλλ' ἐν τῇ ῥευστῇ τοῦ ἐνύλου σώματος φύσει τὴν ἑαυτοῦ θεασάμενος σκιὰν, ἤτοι τὴν ἐν τῷ σώματι ζωήν. ἥτις ἐστὶ τὸ ἔσχατον εἴδωλον τῆς ὄντως ψυχῆς, καὶ ταύτην ὡς οἰκείαν περιπτύξασθαι σπουδάσας, τουτέστι τὴν κατ' αὐτὴν ζωὴν ἀγαπήσας, ἀπεπνίγη, γεγονὼς ὑποβρύχιος, ὡς φθείρας τὴν ὄντως ψυχήν. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τὸν ὄντως ἑαυτῷ προσήκοντα βίον. ὅθεν καὶ παροιμία τις φάσκει, Δεδιὼς τὴν σαυτοῦ σκιάν. διδάσκει δὲ δεδιέναι τὴν περὶ τὰ ἔσχατα ὡς πρῶτα σπουδὴν, ὄλεθρον ἡμῖν ἐνάγουσαν τῆς ψυχῆς, ἤτοι ἀφανισμὸν τῆς ἀληθοῦς τῶν πραγμάτων γνώσεως, καὶ τῆς προσηκούσης αὐτῇ κατ' οὐσίαν τελειότητος. οὕτως ὁ εἰς τὰς παρὰ Πλάτωνι Παροιμίας γράψας.

De eo narrant, in aquas, cùm in illis imaginem suam conspexisset, amoris œstro percitum, insiliisse, ut umbram sui deoscularetur, sícque submersum obiisse. Hoc tamen falsum est: neque enim in aquam, sed in fluxam materialis corporis naturam immersus occidit, sua umbra conspecta, vita scilicet, quæ in corpore est, extremo veræ animæ idolo, eámque veluti affinem complecti nisus, hoc est vitam secundum illam deperiens, suffocatur aquis submersus, tanquam qui veram animam, vel vitæ rationem, idem enim est, sibi convenientem corruperit. Hinc adagio fertur, Timens propriam umbram, quo monemur, nostrum in erga ultima, æquè ac prima studium timere; quod animum, vel veram rerum cognitionem, & perfectionem, quæ illam secundum sui naturam addecet, excidio dat. quemadmodum exposuit, qui in Platonis Proverbia commentarium edidit.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ι.

DE ALEXANDRO 10.

Ἰστέον ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ καὶ Πάρις, οὐκ ἔκεινε τὰς θεὰς, ἀλλὰ σοφὸς γεγονὼς, ἐγκώμιον εἰς αὐτὰς ἐποίησεν, ὅθεν ἐδόθη μῦθος, κεῖναι αὐτὸν μεταξὺ Παλλάδος, καὶ Ἥρας, καὶ Ἀφροδίτης.

SCiendum Alexandrum, qui alio nomine Paris dicebatur, non Deas judicâsse, sed, cùm sapientia excelleret, laudationem in eas scripsisse. Hinc fabulæ datus locus, eum inter Palladem, Junonem, & Venerem sententiam dixisse.

ΠΕΡΙ ΠΑΝΟΣ ια.

DE PANE 11.

Φησὶ Πολύαινος ἐν τοῖς Στρατηγικοῖς, ὅτι Πὰν πρῶτος ἔταξε τάξιν εὗρε, καὶ φάλαγγα ὠνόμασε, κέρας ἔταξε δεξιὸν καὶ λαιόν. ταύτῃ ἄρα Κερασφόρον πλάττουσι. καὶ Πὰν πρῶτος πολεμίοις φόβον ἐνέβαλε, σοφία καὶ τέχνῃ. μὴ γὰρ μυείαν χεῖρα πολεμίων ἐπάγειν τῷ Διονύσῳ ἐκ σκοπῶν τοῦ Διονύσου δείσαντος, αὐτὸς ὅμως οὐκ ἔδεισεν, ἀλλ' ἐσήμανε νύκτωρ τῇ Διονυσιακῇ στρατιᾷ ἀλαλάξαι μέγιστον. οἱ δὲ ἤκουσαν καὶ ἠλάλαξαν, ἀντήχησαν δὲ αἱ πέτραι,

POlyænus in Strategicis tradit, primum Pana ordinem invenisse, & phalangem nominasse, cornu lævum, dextrúmque constituisse, ideóque Cornigerum fingi. Primúmque hostibus sapientia, & arte terrorem injecisse. Cùm enim Baccho nunciassent speculatores, innumeras hostium copias advenire, Baccho timore perculso, Pan non abjecit animos, sed præcepit, ut noctu Bacchicus exercitus, quàm maximum clamorem tolleret. Illi itaque tubis, clamoréque perstrepuerunt: petræ verò,

καὶ

καὶ τὸ κοῖλον τῆς νάπης. οἱ μὲν ἐν πολέμοις φόβῳ πληγέντες, ἔφυγον, τὸ δὲ Πανὸς τὸ στρατήγημα τιμῶντες, τιμῶ Ἠχῶ τῷ Πανὶ φίλιω ἄδομεν, καὶ τοὺς νυκτερινοὺς φόβους Πανικοὺς καλέζομεν.

saltuúmque cavitas resonarunt. Hinc hostes metu concussi, fugam arripuere. Strategema porrò Panis celebrantes, Echo Pani gratam, amicámque concinimus, & nocturnos exercituum terrores, Panicos appellamus.

ΠΕΡΙ ΕΝΔΥΜΙΩΝΟΣ ιβ'.

DE ENDYMIONE 12.

Ὅτι πρῶτος Ἐνδυμίων τῆ περὶ τὰς ἀστέρας ἐσχόλασε θεωρία, ὡς ἀγρυπνεῖν τὴν πᾶσαν νύκτα, καὶ τὰς ἡμέρας ἐπὶ πλεῖον καθεύδειν. διὸ καὶ ἐρᾶσθαι ὑπὸ τῆς Σελήνης, ὡς ὑπάρχων αὐτῇ τοῦτο ἕνεκα φιλίας. οὕτω Πλάτων.

PRimum omnium Endymion siderum speculationi operam dedit, adeò, ut noctu invigilaret, interdiu ut plurimùm dormiret: ideóque Luna amore eum prosequi dicebatur, tanquam qui illi ob id studium gratus esset. Sic Plato.

ΠΕΡΙ ΦΑΕΘΟΝΤΟΣ ιγ'.

DE PHAETHONTE 13.

Λέγεται δὲ καὶ περὶ Φαέθοντος, ὡς Ἡλίου ἦν υἱός. ἔχει δὲ ὕστως. ὁ Φαέθων τὸν τοῦ Ἡλίου δρόμον ἐτεκμήρατο, ὡς τὸν τῆς Σελήνης Ἐνδυμίων,

DIcunt eum filium Solis fuisse. sed res ità se habet, Phaethon Solis cursus, quemadmodum Lunæ Endymion,

Digitized by Google

οὐ μέν τοι ἀτρεκέως, ἀλλὰ ἀτελῶς τὸν λόγον ἀπολιπὼν ἀπέθανεν. Καὶ ὁ Βελλεροφόντης πτηνὸς, καὶ ὡς ὁ μῦθος, οὐκ ἐγένετο, ἀλλὰ τὴν ἀστρονομίαν μετιὼν, ὑψηλά τε φρονῶν, καὶ ἄστροις ὁμιλῶν εἰς οὐρανὸν, οὐ τῷ ἵππῳ, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ ἀνέβη.

observabat, sed re infectâ fato functus est. Et Bellerophon, non volavit, ut in fabulis est, sed cùm Astronomiæ operam navaret, magnísque cogitationibus inflaretur, & sideribus consuesceret, in Cœlum non equo, sed cogitatione conscendit.

ΠΕΡΙ ἸΚΑΡΟΥ ιδ'.

DE ICARO 14.

Καὶ ὁ Ἴκαρος νεότητι, καὶ ἀταθαλίᾳ χρώμενος, οὐκ ἐπιεικτὰ ζητῶν, ἀλλὰ πολὺ ἀρθεὶς τῷ νῷ, ἐξέπεσε τῆς ἀληθείας, καὶ παντὸς ἀπεσφάλη τοῦ λόγου, καὶ εἰς πέλαγος κατηνέχθη ἀβύσσων πραγμάτων, ὃν Ἕλληνες ἄλλως μυθολογοῦσι, καὶ κόλπον ἀπ' αὐτοῦ Ἰκάριον πλάττουσιν.

Icarus juventute, ac scelere fretus, non toleranda perquirens, sed cogitationibus mirum in modum superbiens à veritate aberravit; nec non à ratione deflectens, in Pelagus præceps corruit, quem Græci rerum abyssum indigetant, ab eóque sinui Icarii nomen donant.

ΠΕΡΙ ΙΟΥ Σ, ΚΑΙ ΑΡΓΟΥ ιέ.

DE IO, ET ARGO 15.

Ἰὼ ἡ Ἀρέστορος ἠρᾶτο τῇ Ἥρᾳ. πρὸ γάμου δὲ κυήσασαν γνοὺς ὁ πατὴρ, οὐ γὰρ ἔτι αὐτῇ ἡ ὄψις παρθένιος ἦν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀφροδισίου ἀκμῆς μείζων, καὶ καλλίων αὐτῆς ἐφαίνετο, ὡς καὶ βοῦς ὑπὸ τῶν Ἀργείων ἐπονομάζεσθαι, ἐχαλέπαινέ τε, καὶ ἐν φρουρᾷ εἶχεν αὐτὴν, φυλάξαι ἐπιστήσας αὐτὴν τὸν τῆς μητρὸς ἀδελφὸν Ἄργον. καὶ ὁ μὲν Ἄργος ἄϋπνος ἦν, καὶ πάντῃ ἄφυκτος, οὐδαμῶς αὐτὴν ἀνίει. ὅθεν καὶ Πανόπτης ἔσχεν ἐπίκλην. τῶν δὲ ἐπιχωρίων Ἑρμάων, βουλομένης Ἰοῦς, λαθὼν κτείνει τὸν Ἄργον. ἡ δὲ Ἰὼ ἐλευθερωθεῖσα, φεύγει σὺν τοῖς πράξασιν, ἐπιβᾶσα νεὼς φορτίδος, ὑπὸ δὲ χειμῶνος φορηθεῖσα ἀνὰ τὸ πέλαγος, ὃ καλεῖται Ἰόνιον, καὶ πολλαχοῦ προσπελασθεῖσα, εἰς νομίσθη διὰ τὸ κάλλος. Οὕτω

IO Arestoris filia Junoni odio erat. Cùm verò, antequam nuptui daretur, eam concepisse pater comperisset: neque enim ultrà aspectus virginis erat, sed, venerea libidine, major, ac pulchrior, ut ab Argivis bos diceretur, ægrè ferens, eam in custodia detinebat, Argo matris fratre illi custode constituto. Argus, cùm nusquam somno cederet, nec posset eludi, semper mulieri aderat: hinc Panoptes dictus est. Sed Mercurius unus ex indigenis, ità Io annuente, clam Argum occidit. Liberata, unà cum iis, qui opem tulere, onerariam navim ascendens, in fugam se vertit. Sed tempestate in Ionium mare delata, multa loca cùm pererrâsset, tandem Aeriam appulit, & inter Deos ob pulchritudinem refertur. Hæc habet Charax in Historia Græcorum.

Ἀερίαν ἐκομίσθη, καὶ Θεὸς ἐ-
Χάραξ ἐν Ἑλληνικοῖς.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ιϛ'.

DE BACCHO 16.

Ὁ Χάραξ οὕτω φησίν. Ὅτι Σεμέλη ἡ Κάδμου θυγάτηρ λέγεται κυῆσαι πρὸ γάμου. ἐν δὲ ταῖς γοναῖς κεραυνοῦ κατασκήψαντος, αὐτὴ μὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ βρέφος περιεγένετο. ἐκείνην μὲν οὖν, ὁποῖα ἐπὶ τοῖς διοβλήτοις λέγεται, θείας μοίρας λαχεῖν ᾠήθησαν, καὶ Θυώνην ὠνόμασαν. τὸν δὲ παῖδα θειότατον ὄντα, ὁ Κάδμος, διότι ἐκ πυρὸς ἐσώθη, περιεῖπε, καὶ τίθεται αὐτῷ Αἰγυπτίου Διονύσου πάτριον ὄνομα. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀφροδισιεὺς, ἐν τοῖς Φυσικοῖς οὕτω φησίν. ὡς οὐκ ἀσκόπως μυθεύονται ἕπεσθαι Βάκχην τῷ Διονύσῳ διὰ τὴν ἐκ τοῦ οἴνου χρείαν, Σατύρους δὲ διὰ τὴν εὐκινησίαν, Λυδοὺς δὲ διὰ τὸ πινὰς ἐξ αὐτοῦ ἐκκλύεσθαι, Πάρδον δὲ διὰ τὴν πολυποίκιλον φαντασίαν τῶν οἰνωμένων. διάφορον γὰρ ἕκαστος, καὶ ποικίλον ἀναδέχεται λογισμὸν, ὑπὸ τοῦ οἴνου κινούμενος. πολύστικτος δὲ καὶ ἡ δορὰ τοῦ ζώου. μίαν δὲ Βάκχην μανεῖσαν δράσαι φόνον. πολλοὶ γὰρ μεθυσθέντες ἐφόνευσαν. σφαλεροὶ δέ τινες εἶναι διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ οἴνου φανέρωσιν τῶν πινόντων, τοῦ λογισμοῦ.

CHarax hæc tradit, Semelem Cadmi filiam, antequam nuberet, concepisse. dum pareret, fulmine ictam, de medio sublatam, puerum supervixisse. Illa itaque uti de similibus fama est, quasi divinæ naturæ particeps in Deorum numero habita est, & Thyone vocata Pueri divinissimi Cadmus, quòd ab igne sospes evaserat, curam gerebat, illique Dionysii Ægyptii patrium nomen indidit. Alexander autem Aphrodisiensis in Physicis scribit, Non sine ratione Baccham Baccho comitem dedisse Poëtas, propter usum vini; Satyros propter agilitatem corporis; Lydos, quòd eorum nonnulli dissolvantur; Pardum propter variam, ac multiplicem vino correptorum imaginationem: varias siquidem ac diversas, quicunque vino titubat, cogitationes efformat: cauda item animalis variis maculis interstincta est. Unam item Baccham in furorem versam cædem patrâsse; multi enim vino madidi cædes efficiunt Lubricos nonnullos, & mobilibus plantis inconstantes, quòd cogitatio bibentium per vinum manifestetur.

ποθῆσαι δὲ Ἀφροδίτην, καὶ Ἀριάδνην, ὅτι τοῖς οἰνωθεῖσι παρέπεται πλείστη τῶν γυναικῶν ἐπιθυμία. * * ἐρημοῦν τε, καὶ βλάπτειν, καὶ μαραίνειν τὸ σῶμα, τὸν πολύν. * * ὑπὸ πυρὸς δὲ κεραυνωθῆναι, καὶ ἐν μηρῷ βληθῆναι, ὅτι πολλάκις ὁ οἶνος, ἡλιαζόμενος τελειοῦται τῇ κράσει, καὶ δυνάμει τοῖς κεραμίοις κρυπτόμενος. τέσσαρας δὲ γυναῖκας εἶναι αὐτῷ ἀδελφὰς, διὰ τὸ τέσσαρας τροπὰς ἔχειν, καὶ μεταβολὰς τὸν οἶνον.

Amore Veneris; Ariadnæque irretitum: in mulieres enim, & libidines temulenti sunt proni, facilésque * * quòd corpora desolentur, marcescant, ac nimio vino langueant. * * Igne, & fulmine ictum, & in femore consutum: Vinum etenim Soli expositum, temperie perficitur, & virtute in amphoris obseratum. Quatuor illi sorores; propter quatuor vini mutationes, conversionésque.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ ΣΕΙΡΑΣ ιζ'.

DE CATENA HOMERICA 17.

Συμβάλλουσι δέ τινες Ὅμηρον, σειρὰν λέγειν τὰς ἡμέρας, καὶ τὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας.

Conjectant nonnulli Homerum catenam vocare dies, & solis radios.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΚΡΟΝΟΥ ιή.

DE SATURNO 18.

Τὸ δὲ καὶ τὸν Κρόνον ὑπὸ Διὸς δεθῆναι οὐκ ἀληθές. ἀλλὰ φέρεται ὁ Κρόνος τὴν ἔξω φορὰν πολὺς ἀφ' ἡμῶν. ἡ δὲ κίνησις νωθής, καὶ οὐ ῥαδία τοῖς ἀνθρώποις φαίνεται. διὸ ἐστάναι αὐτὸν φασί πως πεπεδημένον. τὸ δὲ βάθος τῶν πολλῶν ἀστέρων Τάρταρος λέγεται.

FAlsò narrant Saturnum à Jove vinculis astrictum; sed cùm ille remotior à nobis, externo cursu circumvolvatur, & motus tardus non facilè ab hominibus percipiatur, eum quodammodo colligatum perhibent. Multorum verò siderum profunditas Tartarus dicitur.

Περὶ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀπὸ τῶν Διομήδους ὅπλων ιθ'.

De igne, qui ab armis Diomedis exsiliebat 19.

Ὅτι τὸ ἀκατάπαυστον πῦρ, ὃ ἀνῆπτεν ἀπὸ τῶν ὅπλων τοῦ Διομήδους, ἐπὶ Φωσφόρου παραδίδοται ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ χορηγὸς ἐστὶ νοῦ, καὶ φρονήσεως ἀληθοῦς. ἀνῆψε τῇ Διομήδους ψυχῇ φῶς, καὶ τὴν ἀχλὺν ἀφείλετο, ἢ ὡς τὴν ἀγνωσίαν, ἧς παρούσης οὐχ ὁρᾷ ψυχή. λέγεται γὰρ, * Ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἕλον, ἡ πρὶν ἐπῆεν. καὶ τοῦτο ἂν νοηθείη τὸ πῦρ, καὶ ἡ παρασχοῦσα αὐτῷ Ἀθηνᾶ. οὕτω Πρόκλος.

INextinctus ignis, quo Diomedea arma ardebant, Minerva traditur fuisse, mentis, veræque prudentiæ parens: illa enim Diomedis animo lumen incendit, tenebrásque ignorantiam videlicet, quæ si aderit, mens non videt, depulit. canit enim Poëta. *Atque insuper atram, ex oculis nubem eripui.* ídque ignis significat, & quæ illum communicavit Minerva. Ità Proclus.

* Iliad. ε. v. 117.

Περὶ τοῦ, Μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων κ'.

De eo * *Magnum ingemuit tum fàginus axis* 20.

ΜΕ'γα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων, βειδοσύνη. καὶ πῶς βαρύτητος ἄπον τὸ ἀβαρὲς; Φασὶν ἕν, ὅπ ὁποῖον ἂν ᾖ τὸ μετέχον, τοιοῦτον ἀνάγκη φαίνεσθαι καὶ τὸ μετεχόμενον. ἑνὸς γὰρ ὄντος τοῦ μετεχομένου Θεοῦ, ψυχὴ μὲν ἄλλως, νοῦς δὲ ἄλλως, φαντασία ἄλλως, καὶ αἴσθησις ἄλλως μετέχει. ἡ μὲν ἀνειλιγμένως, ὁ δὲ ἀμυδρῶς, ἡ δὲ μορφωτικῶς, ἡ δὲ παθητικῶς. καὶ ἔστι τὸ μετεχόμενον μονοειδὲς μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸ ὕπαρξιν, πολυειδὲς δὲ κατ' ἔνδειξιν, ἄλλοτε ἀλλοῖον διὰ τὴν αὐτῆς ἀσθένειαν τοῖς μετέχουσι φανταζόμενον. καὶ ἐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ βάρος τὸ ἀβαρὲς ἄπον φαίνεται. * Iliad. ε. V. 838.

Magnum ingemuit tum faginus axis, Pondere. & quânam ratione, ponderis expers, ponderis esse causa potest? Dicunt itaque, quale fuerit continens, tale necessariò debet esse contentum. Cùm enim unus sit Deus, qui communicatur, alia ratione animus, alia mens, alia imaginatio, & alia sensus eum participat: animus enim involutè, mens individuè, imaginatio sibi formas effingens, sensus patiendo. Et quod communicatur etiam, juxta sui subsistentiam, uniforme est, participatione multiplex, alia atque alia ratione, propter participantium imbecillitatem, participantibus objectum. Et præter hæc gravitatis etiam expers, gravitatis causa videtur.

ΠΕΡΙ' ΣΟΛΟΙΚΙΣΜΟΥ κθ'.

DE SOLOECISMO 21.

ΟΤι Κροῖσος μετὰ τὸν Σόλωνος ἐρώτησιν ἐν Κιλικίᾳ γενόμενος, Σόλεις πόλιν ᾤκησεν,

CRœsus, post colloquium cum Solone, in Ciliciam profectus, Solos urbem conditam habitatoribus complevit:

ex

ἐν ᾗ καὶ πινας τῶν Ἀθηναίων κατῴκισεν, οἳ χρόνῳ βαρβαρωθέντες ἐλέγοντο Σολοικίζειν, ἀφ' ἧς ὁ Σολοικισμός.

inter eos & Athenienſium quoſdam convocavit; qui lapſu temporis in barbariem prolapſi Soloecizare dicebantur. Hinc Soloeciſmo nomen.

ΠΕΡΙ' ΣΕΙΣΑΧΘΕΙΑΣ κϐ'.

DE SISACHTHIA 22.

ΟΤι Σόλων ὁ Σαλαμίνιος τῶν Ἀθηναίων τὴν Σεισάχθειαν εἰσηγήσατο. τὸ δὲ ἦν λύτρωσις σωμάτων, καὶ γὰρ ἐπὶ σώμασιν ἐδανείζοντο, καὶ ἀποδιδόντες ἐδήτδιον.

SOlon Salaminius primus inter Athenienſes Siſachthiam invexit: Id autem fuit corporum liberatio. Namq; corpora obligantes mutuum accipiebant, &, cùm ſolvendo non eſſent, conflatam oppigneratis corporibus ſervitutem ſerviebant.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΦΟΥΡΝΟΥΤΟΥ
ΘΕΩΡΙΑ
ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΦΥΣΕΩΣ.

PORNUTI
COMMENTARIUS
DE NATURA DEORUM.

Interprete Conr. Clausero.

CANTABRIGIÆ,
Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impensis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

†ΦΟΥΡΝΟΥΤΟΥ ΘΕΩΡΙΑ,

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΦΥΣΕΩΣ.

PORNUTI DE NATURA DEORUM COMMENTARIUS.

Conrado Clausero Tigurino interprete.

ΠΕΡΙ ΟΥΡΑΝΟΥ.

DE COELO.

Ο Οὐρανὸς, ὦ [1.] παιδίον, περιέχει κύκλῳ τὴν γῆν

Coelum (ô puerule) suo circumflexu tegit terram

† Gyraldi cod. & Ox. α. consentiunt cum impressis. Ox. β. & Vaticanus legunt Κουρνούτου ἐπιδρομὴ τῶν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν θεωρίαν παραδιδομένων. atq; ità ipsum scripsisse credo Phornutum; nam περὶ οὐρανοῦ ut habet alius codex Oxon. est primi capitis titulus. Ger. Vossio placet titulus impressus. Theodoretus Therap. 3. & Etym. in Ζεὺς, περὶ Ἑλληνικῆς θεολογίας inscribunt, brevitatem quærentes. Coptitæ deum Νοῦτ vocant, unde Παφνούτιος & φορνοῦτος. fuit huic prænomen Πολυδεύκης cujus περὶ μύθων in Vat. non videtur alius ab hoc libro tribuitur huic quoq; διοδέκαθλον Herculis in cod. Veneto; sanè immediatè præmittitur huic operi in cod. Ox. α. edidit Allatius. V. Gesneri Bibl. in *Phurnuto*, *Polydeuce*, & Cornuto, ubi tres ex uno videtur fecisse Phornutos.

[1.] Παιδίον Γεώργιε, Ox. α. & Gyrald. Cod. Zenonis definitio habetur apud Achil. in Arat. p. 85.

Digitized by Google

καὶ τὸν θάλασσαν, καὶ τὰ ὑπὸ γῆς καὶ τὰ ἐν θαλάσσῃ πάντα. [2.] διὰ τοῦτο τοῦτος ἔτυχε τῆς προσηγορείας, ὅρος ὢν ἄνω πάντων, καὶ οἷον τὸν φύσιν. ἔνιοι δέ φασιν ἀπὸ τοῦ [3.] ὁρᾶν αὐτὸν, ἢ ὀρέγειν τὰ πάντα, ὅ ἐστι φυλάττειν, οὐρανὸν καλεῖσθαι. ἀφ' ἧς καὶ ὁ Θυρωρὸς ὀνομάσθη, καὶ τὸ πολυωρεῖν. ἄλλοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὁρᾶσθαι ἄνω ἐπιμολογοῦσι. καλεῖται δὲ σὺν πᾶσιν οἷς περέχει [4.] κόσμος, ἀπὸ τοῦ κάλλιστα διακοσμεῖσθαι. Τινὲς δὲ τῆς ποιητῆς [5.] Ἄκμονος αὐτὸν φασαν εἶναι υἱὸν, τὸ ἀτμήτου τῆς περιφορᾶς αἰνιττόμενοι. ἢ ὑπολαβόντες ὅτι ἄφθαρτός ἐστι, τοῦτο παιζῶσι διὰ τῆς ἐτυμολογίας. κεκμηκέναι γὰρ λέγομεν τοὺς τετελευτηκότας. ἢ δ' αἰτία αὐτῷ πυρώδης ἐστὶν, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἡλίου, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων [6.] ἄστρων.

inaréque, & cuncta quæ terrâ quæque mari continentur. Hinc nomen istud ei datum est, ut dicatur οὐρανὸς, id est cœlum, quasi sit ὅρος, id est conservator cœlestium, & ὀρίζων, id est terminus naturæ. Quidam volunt οὐρανὸν, id est cœlum esse dictum ἀπὸ τοῦ ὁρᾶν αὐτὸν, ἢ ὀρέγειν, id est ab eo quòd videat & custodiat omnia. Indè derivatur dictio Θυρωρὸς, id est janitor, & πολυωρεῖν, id est sollicitam rei alicujus gerere curam. Quidam etymologiam ejus ἀπὸ τοῦ ἄνω ὁρᾶσθαι deducunt, id est, quòd in supremo loco esse conspiciatur. Vocatur hæc κόσμος, id est mundus, ornamenti nomine. Quidam poëtæ tradiderunt cœlum esse Acmonis filium, volentes per id motum ejus irrequietum significare. Sive cùm cœlum crederent æternum, nullíque corruptioni obnoxium, ejus incorruptibilitatem per istam nominis etymologiam ostendere affectârunt. Dicimus namque κεκμηκέναι, id est opus suum perfeciſſe, seu telam suam absolviſſe, & quieſcere, quotquot fato functi sunt. Cœli autem substantia ignea est, ut ex sole aliísque astris conjicere licet.

[2.] καὶ ὑπὸ. Ox. β.

[3.] ἀπὸ τοῦ ὁρᾶν αὐτὸν ἢ ὁρίζειν Ox. α—τοῦ ὅρος Ox. β. Achil. in Aratum. p. 85.

[4.] κόσμος· πρῶτος Πυθαγόρας τὸν πᾶν κόσμον ἐκάλεσεν ἀπὸ τῆς διακοσμήσεως. Achil. in Aratum. Author l. de mundo c. 2°.

[5.] Callimachus & Simmias Rhodius in Alis, ubi χ. & Salmasius videri potest. Hesych. in Ἀκμονίδης—ἐστὶν δὲ Ἄκμονος παῖς. Etym. M. consentit, legit quoque τὸ ἄμητον ἀπὸ τῆς περιφορᾶς cum Eustathio ad ιλ. Σ, & codd. Ox. idem—ἢ ὑπολαμβάνοντες [l. ὑπόλ] ἔν αὐτὸν, ὅτι ἄφθαρτός ἐστι, &c.—Vide Joan. Diac. in Hesiod. Theog. p. 151. β

[6.] l. ἀστέρων. Ox. ε. χ. Hom. ιλ. ε. v. 5. Diac. in Theog. p. 145. β. Ælian. vel author l. de mundo c. 2°.

ὅθεν

ὅθεν καὶ αἰθὴρ ἐκλήθη, τὸ ἐξ-
ώτατον μέρος τοῦ κόσμου, ἀπὸ
τοῦ αἴθεσθαι. τινὲς δέ φασιν
ἀπὸ τοῦ [7.] ἄνω θεῖν οὕτως αὐ-
τὸν ὠνομάσθαι, ὅ ἐστι, ῥοίζῳ φέ-
ρεσθαι. καὶ τὰ ἄστρα γὰρ, οἱονεὶ
ἄστατά εἰσι, καὶ οὐδέποτε ἱστάμε-
να, ἀλλ' ἀεὶ κινούμενα. [8.]
Εὔλογον δὲ καὶ τοὺς θεοὺς ἀπὸ
τῆς θέσεως ἐσχηκέναι τὴν προση-
γορίαν. πρῶτον γὰρ οἱ ἀρχαῖοι
θεοὺς ὑπελάμβανον εἶναι, οὓς εὗ-
ρον [9.] ἀδιαπτώτους φερομέ-
νους, αἰτίους αὐτοὺς νομίσαντες
εἶναι τῶν τοῦ [10.] ἀστέρος μετα-
βολῶν, καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ὅ-
λων. [11.] ταῦτα δ' ἂν εἶεν
οἱ θεοὶ, θετῆρες καὶ ποιηταὶ τῶν
γινομένων ὅλων.

Hinc extrema mundi pars æther nuncupatur, ἀπὸ τοῦ αἴθεσθαι, id est ab eo quod ardeat. Quidam asserunt hoc nominis æthera nactum esse ἀπὸ τοῦ ἀνωθεῖν, id est quod in supremis currat, id est strepitu feratur. Astra namque nominantur, quasi nunquam subsistant, verum semper in motu sint. Verisimile est & θεοὺς, id est deos, ἀπὸ τῆς θέσεως id est à positione seu situ hoc nomen traxisse. Antiquitus enim eos esse deos persuasi sunt, quos certo motu ferri deprehenderent: & hos authores esse existimaverunt mutationis astrorum, & conservationis hujus universi. Hi igitur sint Dii, conservatores & conditores omnium quæ facta sunt.

[7.] ἀπὸ τοῦ ὀρούειν, ἄνω θεῖν—conjicio legendum, firmat hanc lectionem Achil. in Aratum p. 85. ἢ ἀπὸ τοῦ ὀρούειν· κινεῖται γάρ.——τὸ δὲ ὅρον τὸ ἄνω σημαίνει. idem. Ox. β. l. ἀεὶ θεῖν.——V. lib de Mundo, c. 20.

[8.] Hîc caput 2um orditur cod. Ox. Περὶ τῶν λεγομένων παρ' Ἕλλησι θεῶν. Εὐλ.——

[9.] ἀδιαπτώτους. Ox. α. ἀδιαλείπτως, Ox. β. *Plato in Cratylo*. pro εὗρον, l. ἑώρων——

[10.] lego ἀέρος. V. Diac. in Theog. p. 145. β. ubi multa huc faciunt.

[11.] τάχα δ' ἄν. Ox. β. & pro θετῆρες, δοτῆρες καὶ π. MS. non distinguit hîc capp. tantum ponit colon—& περὶ τοῦ Διὸς in Marg.

ΠΕΡΙ'

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΟΣ.

DE JOVE.

Ὥσπερ δὲ ἡμεῖς ὑπὸ ψυχῆς διοικούμεθα, οὕτω καὶ ὁ κόσμος ψυχὴν ἔχει τὴν συνέχουσαν αὐτόν. καὶ αὕτη καλεῖται ζεύς. [12.] πότερον διὰ τὸ σώζουσα καὶ αἰτία οὖσα τοῖς ζῶσι τοῦ ζῆν, διὰ τοῦτο βασιλεύειν ὁ ζεὺς λέγεται τῶν ὅλων. ἢ ὁσὰν καὶ ἐν ἡμῖν ἡ ψυχὴ καὶ ἡ φύσις ἡμῶν βασιλεύειν ῥηθείη. διὰ δ' αὐτὸν καλοῦμεν, ὅτι [1.] δι' αὐτὸν γίνεται καὶ σώζεται τὰ πάντα. παράτισι δὲ καὶ δεὺς λέγεται, τάχα ἀπὸ τοῦ δεύειν τὴν γῆν, ἢ μεταδιδόναι τοῖς ζῶσι ζωτικῆς ἰκμάδος. [2.] καὶ ἡ γενικὴ πτῶσις, ἀπ' αὐτῆς ἐστι διός, παρακειμένη πῶς τῇ δεύς. οἰκεῖν δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ λέγεται, ἐπεὶ [3.] ἐκεῖ τὸ κυριώτατον μέρος τῆς τοῦ κόσμου ψυχῆς. καὶ γὰρ αἱ ἡμέτεραι [4.] ψυχαὶ, πῦρ εἰσι.

UT nos gubernamur ab anima, sic & mundus animam habet, à qua nè diffluat continetur. Mundi autem anima ζεύς, id est Jupiter appellatur. Hoc nominis autem nimirum indè habet, quòd omnium salus ab ipso solo pendeat, quódque causa vitæ sit omnibus, quæcunque vivunt: propterea etiam universi rex vocatur. Vel Jupiter dicitur mundi animâ, quòd, quemadmodum nobis præsit animus, sic omnibus longè latéque imperet natura. Mundi animam & δία, id est Jovem vocant: id autem ideo, quod ipsius præsidio omnia fiant, & in sua essentiâ conserventur. Quidam mundi animam nominant δεύς. idcirco autem, quòd irriget terram, aut quòd viventibus vitalem humorem subministret. Genitivus autem à δεύς, est διός. ut qui ei sit propinquior, quàm nominativo ζεύς. Sedes ipsius cœlum esse dicitur, siquidem cœlum est animæ mundi pars principalissima. Sunt enim & animæ nostræ de substantia ignis.

[12.] πρώτως καὶ διαπαντὸς ζῶσα, καὶ —Ox. & ὡσὰν sine ἢ— Nicas etym. in Ζεύς, & Diac. in Theog. p. 151.

[1.] hanc ipsam, ineptam licet, rationem reddidit Orpheus in cratere —— καὶ ζῆν αὐτὸν καλέουσι, καὶ Δία τ' ἠδ' ὅτι δὴ διὰ τοῦτον πάντα τέτυκται.

[2.] Joan Diacon. in Theog. ὁ Ζεὺς τοῦ Διὸς κλίνεται δηλουμένου πάντως ἡμῖν ὡς ἔστιν τὸ ζωή ἐστι, καὶ δι' αὐτοῦ ζῶσι τὰ ζῶντα.

[3] ἐπεὶ ἐκεῖ ἐστι—MS.

[4.] Animus est ex sempiternis illis ignibus quæ sidera & stellas vocatis. V. Macrob. lib. 1. c. 14. Som. Sc.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΡΑΣ.

DE JUNONE.

Γυνὴ δὲ καὶ ἀδελφὴ [5.] αὐτοῦ παραδέδοται ἡ ἥρα, ἥ τις ἐστὶν ἀήρ. συνῆπται γὰρ εὐθὺς αὐτῷ, καὶ κεκόλληται, αἰρομένη ἀπὸ τῆς γῆς, ἐκείνου αὐτῆς ἐπιβεβηκότος. καὶ γεγόνασιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς νεύσεως. ῥευεῖσα γὰρ εἰς λεπτότητα ἡ οὐσία, τό, τε πῦρ καὶ τὸν ἀέρα ὑφίστησιν. ἐφ' ᾧ καὶ Ῥέαν τὴν μητέρα αὐτῶν ἐμυθεύσαντο εἶναι, πατέρα δὲ τὸν Κρόνον. ἤτοι διὰ τὸ ἐν τεταγμένοις μέτροις χρόνου γενέσθαι ταῦτα, ἢ διὰ τὸ κατὰ σύγκρισιν καὶ κρασμὸν τῆς ὕλης, τὴν εἰς τὰ στοιχεῖα διάκρισιν ἀποτελεῖσθαι. ἢ ὅπερ πιθανώτερον, διὰ τὸ τυνικαῦτα ὑφίστασθαι τὸν ἀέρα, ἡνίκ' ἂν ἐκ [6.] πυρὸς ἐκινεῖτο ἡ φύσις, ἐπὶ τὸ κραίνειν καὶ ἀποτελεῖν τὰ ὄντα.

SOror & conjux Jovis esse traditur Juno, quæ est aër. Statim námque ei copulata & conjuncta est, cùm in altum à terra tolleretur, eámque ipsus conscenderet. Ex eodem quoque fluxu nati sunt. Diffluens enim in tenuitatem substantia, ignem, & aëra producit Hinc & Rheam ipsorum esse matrem fabulati sunt, patrem verò assignârunt κρόνον, id est Saturnum. Id autem propterea factum est, ut constaret certâ temporis mensurâ, illa esse facta: sive quòd per conjunctionem, & materiæ commixtionem onem fiat elementorum productio. Sive (& hæc causa verisimilior est) quòd tantisper aër subsistat, quantisper ab igne impellatur, & moveatur natura, ad commiscendum & procreandum entia.

[5.] τοῦ Διός. MS. Joan. Diac. in Theog. p. 163. β. mox ἐκ τῆς—MS. pro ἐπὶ τῆς. rectiùs. pro νεύσεως l. φύσεως. quod de Rheâ & Crono hîc dicitur, multis à Damascio exponitur libro περὶ ἀρχῶν.

[6.] Proclus in Plat. Pol. fusè hanc rem explicat. V. χ. Hom. ιλ. α. v. 609. pro ἐκινεῖτο MS. κινεῖται.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

DE NEPTUNO.

Διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰτίαν, καὶ τὸν Ποσειδῶνα ἔφασαν οἱ ἀρχαῖοι εἶναι, Κρόνου καὶ Ῥέας υἱόν. καὶ γὰρ τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς εἰρημένης μεταβολῆς γίνεται. Ποσειδῶν δέ ἐστιν ἡ ἀπεργαστικὴ [7.] ἐν τῇ γῇ καὶ περὶ τὴν γῆν ὑγρῶν δύναμις· ἤτοι ἀπὸ τῆς πόσεως οὕτω κληθεῖσα, καὶ τοῦ δεδόναι ταύτην. ἢ καθ' ἕτερον λόγον Ποσειδῶν ὠνόμασται, διὰ τὴν [8.] παραχθησομένην αὐτοῦ ἰδιότητα.

Eadem ratione moti veteres annotârunt, Neptunum Saturni & Rheæ esse filium. Nam ex prædicta mutatione & commixtione, etiam aqua exoritur. ποσειδῶν autem est illa potentia, cujus vi in terræ visceribus & circa terram humor generatur. ποσειδῶν autem ea potentia nominata est, à potatione sive irrigatione, & à διδόναι, id est dare, quod videlicet humorem terræ largiatur. Aut alia istius nominis causa est, quæ forsan à singulari quâdam ipsius efficaciâ sive virtute desumpta est.

[7.] τῷ ἐν τῇ—mox διδόναι MS.

[8.] παραδειχθησομένην MSS. sed uterque hîc hiulcus. pro καθ' ἕτ. &c. εἴτε λόγος καθ' ὃν δὲ δάτι φύσις, φύσει ἰδίως ὄζιν. εἰθ' ὅσον πέδος. ---ἴων ὠνόμασται κατὰ τὴν παρ. Alter sic. εἴτε λόγος, εἰθ' ὅσον ἀπεδ. ---σειὴν ὠνομ. Nicas Etym. solet ex Phornuto derivationes petere. V. eum in voce.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΆΔΟΥ.

DE PLUTONE.

Ἀδελφὸς δὲ αὐτῶν καὶ ὁ ἅδης εἶναι λέγεται. οὗτος δέ ἐστιν ὁ παχυμερέστατος καὶ προσγειότατος ἀήρ. [9.] ὁμοῦ γὰρ γίνεται. καὶ ἄρχεται κραίνειν καὶ ῥεῖν τὰ ὄντα, κατὰ τοὺς ἐν αὐτῷ λίγους τῆς φύσεως. καλεῖται ᾅδης, ἢ ὅτι καθ' αὑτὸν ἀόρατός ἐστιν, ὅθεν καὶ διαιροῦντες ἀϊδία αὐτὸν ὀνομάζομεν. ἢ κατὰ ἀντίφρασιν, ὡσανεὶ ὁ ἀνδάνων ἡμῖν τοῦ θανάτου. καὶ πλούτων δὲ ἐκλήθη, διὰ τὸ πάντων ὄντων φθαρτῶν, μηδὲν εἶναι ὃ μὴ τελευταῖον εἰς αὐτὸν κατάγεται, καὶ αὐτοῦ ἠτῆμα γίνεται. [11.

FRater prædictorum Pluto esse fertur. Est autem Pluto, aër densissimus terræ proximus. Pariter enim fiunt, & fluere misceríque incipiunt, ut naturalis ratio, quæ de ipso habetur, significare videtur. Nomen autem ᾅδης, vel indè nactus est, aut quòd per se sit invisibilis, unde hoc nomen dividentes, eum ἀϊδὰ appellare consueverunt. aut, quòd per antiphrasin sic dicatur, quasi mortem nobis jucundam & suavem reddat, ἀπὸ τοῦ ἀνδάνειν, id est placere. Vocatur autem idcirco, quòd omnia cùm sint corruptioni obnoxia, postremo ad ipsum deducantur, ejúsque dominio subjiciantur.

[9.] ὁμοῦ γὰρ——MS. ὁμοῦ γὰρ αὐτὸς [αὐτοῖς MS. β.] γίνεται καὶ αὐτὸς ἀρξάμενος ῥεῖν καὶ κραίνειν τὰ ὄντα. post γίνεται pono minimam distinctionem.——mox ἀΐδην, MS.

[10.] ἥκιστα ἀνδάνοντος ἡμῖν τοῦ θανάτου. MS.

[11.] huc videntur pertinere ea quæ MS. paulo supra ponit εἰς τοῦτον χωρεῖν ἡμῖν κατὰ τὸν.——αἱ ψυχαὶ δοκοῦσι. ἥκιστα, cæterum Gyrald. Synt. 6. notat hîc in impressis quædam deesse.

ΠΕΡΙ ΤΗ͂Σ Ῥέας.

DE RHEA.

ΤΗ͂Σ δὲ Ῥέας κατὰ τὴν παραδεδομένην [1.] ῥύσιν εἰδοποιουμένης, εἰκότως ἤδη καὶ τὴν τῶν ὄμβρων αἰτίαν ἀνατιθέασιν αὐτῇ, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, μετὰ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν συμβαίνει γίνεσθαι. καὶ ταύτην [2.] παρεισάγουσι τυμπάνοις καὶ κυμβάλοις, [3.] καὶ κεραυνοῖς, ἢ λαμπαδηφορίαις χαίρουσαν. ἐπεὶ δὲ ἄνωθεν ὄμβροι [4.] κακατακεράσουσι, πολλαχοῦ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὀρῶν κατερχόμενοι φαίνονται, πρῶτον μὲν τὴν Ἴδην ἐπωνόμασαν αὐτοῦ μετέωρον ὄρος, καὶ ὃ μακρόθεν ἐστὶν ἰδεῖν, ὄρειαν αὐτὴν προσαγορεύοντες. καὶ τὰ γενναιότατα τῶν ἐν τοῖς ὄρεσι γινομένων ζώων, τοὺς λέοντας [6.] ὑπ' αὐτῆς παρεισάγουσι. τάχα ἐπεὶ καὶ οἱ χειμῶνες ἀγριωπόν τι ἔχουσι. πυργωτὸν δὲ περίκειται στέφανον,

Cum veteres Rheam juxta prædictum fluxum finxissent, non ab re etiam pluviarum & imbrium causas in ipsam reduxerunt. Plerunque enim imbres cum fulgure & tonitru ad nos deferuntur. Fingunt hanc gaudere tympanis, cymbalis, fulminibus & facibus. Quoniam autem imbres è cœlo descendunt, sæpius autem è montibus stillare conspiciuntur, primò ab Ida monte prælto ei nomen imposuerunt. Et quoniam mons etiam ab illis qui quàm longissimo intervallo ab ipso distant, videri potest, eam ὄρειαν, id montanam nuncupare placuit. Animalia quoque ex eorum numero quæ in montibus eduntur, generosissima, ejus currui jungunt: nimirum ideo quòd præacutæ hyemes, nonnihil aspectu sunt horridæ. Corona turrita ejus capiti impõitur,

[1.] παραδεδειγμένην. MS.
[2.] παρεισήγαγον. MS.
[3.] κεραυλίαις. & κεραυνίαις MSS. prius probatur. αὐλὸς Βερεκύντιος. Hesych. Ovid. Fast.

Protinus inflexo Berecynthia tibia cornu
Flabit, & Ideæ festa parentis erunt. Seguini num. p. 118.

[4.] καταῤῥέουσι & καταρράττουσι. MS.
[5.] ἐπων. αὐτῇ. MS. Hesych. Σεμίραμιν, quæ Suidæ est Rhea, πρεσβεῖαν ὄρειαν interpretatur. רם & זמרא ———
[6.] λέοντας ἡνιοχουμένας ὑπ' αὐτῆς παρεισήγαγον. MS. Claud. —— blandíque leones submi êre jubas ———

ἤτοι

ἢτοι διὰ τὸ κατ' ἀρχὰς ὅπως ἂν ὀρῶν πύθεσθαι τὰς πόλεις [7.] ὀχυρωτάτας ἐνοικεῖν, ἢ ἐπεὶ ἀρχαγόνος ἔδει τῆς φορᾶς καὶ ἀρχετύπου ὑσίας τῷ κόσμῳ. καρδίαν δ' ἀναπεδέασιν αὐτῇ, παιδεύοντες ὅτι αἰτία τῆς [8.] ζωογονίας αὕτη ἐγίνετο. χιτῶνα δὲ τῷ ἄλλως πυκὸς τύπως περὶ τὸ σῶμα αὐτῆς περιπεδέασιν, ὡς τῆς ἄνω ὄντων [9.] ποικιλίας, καὶ παντὸς χρώματος αὐτῆς γεγονυίας. ἔοικε δὲ καὶ αὕτη καὶ ἡ παρὰ Σύροις [10.] Ἀρταγὰ εἶναι, ἣν διὰ τὸ φαιστρεῦσι καὶ ἰχθύσι ἀπέχεσθαι ἡμᾶς, σημαίνοντες ὅτι τὰ μάλιστα θηλύντα τὴν τῆς ὑσίας [11.] αἵρεσιν ἀὴρ καὶ ὕδωρ ἔδει. Φρυγία δ' ἰδίως ἐτιμᾶτο, διὰ τὸ θρησκεύεσθαι ἐν αὐτῇ τοῖς Φρυξὶν ἐξόχως, παρ' οἷς καὶ ἡ ἄνω Γαλλαῖων ἐπιπόλασε παρεδρία, τάχα τι τοιοῦτον ἐμφαίνυσα, ἀπορον καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι φασὶ τῆς τὰ ἕρανα ἀποτομῆς μεμυθεῦσθαι. φασὶν μὲν γὰρ ὁ μὲν Κρόνος λέγεσθαι καταπίνειν τὰ ἐκ τῆς Ῥέας αὐτῷ γινόμενα τέκνα. εἱλκυσμένην μὲν οὖν οὕτω πάνυ εἰκότως.

sive quòd antiquitus urbes, quò essent loci natura magis munitæ, in montibus ædificabantur: sive, quòd causa & origo sit primæ mundi substantiæ. Cor ei consecrant, innuentes ipsam esse causam generationis animalium. Propterea variis coloribus distinctas formas quasdam ejus pectori applicant, tanquam decora & amabilis eorum quæ sunt, varietas, & omnis color ab ipsa solâ proveniant. Videtur hæc esse eadem, quæ apud Syros Artaga dicitur, quam colunt abstinentes à columbarum & discium esu. Per hunc colendi ritum indicant, substantiæ sive entium causas esse aërem & aquam. Phrygia vocatur, quod frequenti & excellenti cultu apud Phryges celebretur, penes quos & Gallorum sacerdotium increbuit. Hoc sacerdotium Cœli castrationem, quam Græci fabulati sunt, repræsentat. Nam traditur Saturnum devorâsse liberos, quos ex Rhea tulit. Id sanè admodum verisimiliter traditum est.

[7.] ὀχυρωτάτας ἐν. MS & Mox pro ὑπὸς, πόλεως, Rheam Orpheus mundi naturæque parentem facit apud Proclum in Timæum. p. 315.

[8.] φασὶ πάσας τὰς ζωογονικὰς δυνάμεις Proclus ibid. ζωογόνον ῥίζωμα φορίσιν. & ζωοποιὸς ἡ Ῥέα. Damasc. ἀρχῶν.

[9.] Titanes à Physiologis dicuntur qualitates, horum præses Rhea, πάσης Τιτανικῆς διαιρέσεως ἔξαρχος. Proclus, Timæo. pro χρώματος αὐτῆς—MS. l. χρήματος δ' αὐτῆς γεγονότος——V. Procl. Tim. p. 296. & Damascium. Pignor. Mens. Isiac. p. 19.

[10.] Ἀταργάτις MS. ἣν καὶ διὰ τὸ φαιστρεῦσι καὶ ἰχθύσι ἀπέχεσθαι ἡμᾶς. id. nomen videtur derivari ab דגה & ארת piscis magnus, puto Δαγὼν & Δαγὼν apud Damascium, Babyloniorum deos. hinc dici. V. Seld. in Diis Syris. Bochartum. in Phaleg. Gyrald. Synt. 1. p. 61. 62. Voss. idol. l. c. 23. Macarii Abrax. p. 70. Syriæ duo numina. *German.*

[11.] ὑσίας αἵρεσιν—Vide quæ Gyrald. p. 62 χ. Hom. ιλ. Ο. v. 18.

Digitized by Google

ἐπειδὴ ὅσα ἂν γίνωνται κατὰ τὸν εἰρημένον τῆς κινήσεως λόγον, πάλιν κατὰ τὸν αὐτὸν ἐν ᾧ εἰδώλῳ ἀφανίζεται. καὶ ὁ χρόνος ὃ τοιοῦτόν ἐστι. διαπαντὸς γὰρ ὑπ' αὐτοῦ τὰ [12.] γιγνόμενα. εἶτα τὴν Ῥέαν φασὶ γυναικὸς αὐτῆς τοῦ Διὸς, λίθον ἀντ' αὐτοῦ προσενεγκεῖν ἐσπαργανωμένον τῷ Κρόνῳ, ὅτην εἰπόσα τετοκέναι. καὶ κεῖνον μὲν καταποθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. τὸν [13.] δὲ Δία τραφέντα, βασιλεῦσαι τοῦ κόσμου. ἐνταῦθα ἦν ἄλλως εἰλῆφθαι ἡ κατάστασις. συντέτακται γὰρ ὁ μῦθος περὶ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, ἐν ᾧ τότε ἀνετρέφετο ἡ διοικοῦσα αὐτὸν φύσις, καὶ ἐπεκράτησεν, ὅτε εἰς τὸ μεσαίτατον αὐτοῦ ὁ λίθος ἔστη, ὃν καλοῦμεν γῆν, οἱονεὶ καταποθείς, ἐγκατεσκλήθη. ἐκ γὰρ ἂν ἄλλως συνέστη τὰ ὄντα, [1.] εἰ μὴ ὅτι θεμελίῳ ταῦτα ἐρείσθη, γινομένων καὶ τρεφομένων ἐντεῦθεν πάντων.

Siquidem quæcunque generantur ratione prædicti motus, eâdem ratione ejusdem motus tandem intereunt. Tale autem quippiam & tempus est: ab ipso enim omnia quæ condita sunt, consumuntur. Ferunt Rheam, cùm peperisset Jovem, loco Jovis saxum fasciis involutum detulisse ad Saturnum, dicentem, se hoc partu esse enixam. Demisit igitur & saxum istud in ventrem Saturnus. Jupiter autem cùm furtim educaretur, tandem mundi imperium nactus est. Est autem alius, quàm verba ipsa significent, istius fabulæ sensus. Fabula enim hæc ad ostendendam mundi creationem composita est. Quia tum temporis natura, quæ nunc mundum regnat & administrat, in mundo nutriebatur: & tandem invaluit. Lapis enim hic, quem nos terram vocamus, medium locum, quasi devoratus, firmiter occupavit. Nec enim aliter consistere possent entia, nisi tali tantóq; inniterētur fundamento. Hinc omnia & nascūtur, & sua alimenta consequuntur.

[12. τὰ γινόμενα ἐξ αὐτοῦ—& ἐν αὐτῷ—& mox γιγνομένων & γινομένων. MSS.
[13.] λαθεῖν τραφέντα. MS.
[1.] εἰ μὴ ὅτι θ. ταῦτα. MS. De hac fabula & ejus Physiologiâ Hesiodi Interpres agit pag 129.130.143.144.147. ubi nostri verba videas. V. etiam κ. ιλ. O. v. 318. & Apollonii Rh. l. 1. v. 1098.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΡΟΝΟΥ.

DE SATURNO.

ΤΕ'ως [2.] ὃ ὁ κρόνος ἰσορρεῖται συρεχῶς κατὰ τὸν ὁμιγνυσθαι τῇ γῇ. ἔτον δὲ ἐκτεμεῖν, καὶ παῦσαι τῆς ὕβρεως. ὁ μὴν δὲ ζεὺς ἐκβαλὼν αὐτὸν τῆς βασιλείας, καταταρτάρωσε, διὰ γῆν. τέκνων αἰτίαν τοῦτο, ὅτι [3.] ἡ τῆς ὅλης φύσεως τάξις, ἣν ἐφαμὲν ὑπὸ τοῦ κεραίνειν, Κρόνον εἰρῆσθαι, τὴν μεταβολὴν τέως πολλὴν ῥύσιν τοῦ φερέχοντος διὰ τὸν γῆν ἐξειλε, λεπτοτέρας ποιήσασα τὰς ἀναθυμιάσεις. ἢ ὃ τῆς κόσμου [4.] φύσις ὑπέχυσεις ὑπέχυσασα, ἵνα καὶ δία ἐλέγομεν χαλεῖσθαι, τὴν μέλαν φερέμβιον τῆς μεταβολῆς ἐπαγαγοῦσα, καὶ ἐπεπόθησε, μακρότερον διεξαγαγὼν, καὶ δὺς αὐτῷ τὸ κόσμῳ. πάνυ δ'

HActenus traditum est, Saturnum è cœlo descendisse, stupríque consuetudinem cum terra habuisse. Spoliatus autem tandem sestibus, terram injuriâ afficere cessavit. Nam Jupiter eum regno ejectum, in Tartarum præcipitem dedit. Per hæc igitur, quasi sub involucris tractatur, universum generationis progressum seu ordinem, quem ἀπὸ τοῦ κραίνειν, id est commiscendo deduximus, κρόνον, id est Saturnum vocitari. Saturnus fluxum cœli in terram uberiorem cohibuit, & exhalationes tenuiores effecit. Mundi autem natura, quam Jovem appellavimus, infusiones infundens, nimiam illam rerum mutationem compescuit, vinculísque devinmundóque tradens. Rectè sanè

[2.] Τέως ἢ ὁ μὴν &c—πολυταλὸν ἢ ὁ μὴν MSS. & καπόπτα ε. τ. μ. τ. γῆ τὸν ἑαυτὸν —lego igitur τὸν ἑαυτὸν ἐκτεμεῖν. τοῦτον δὲ τὸν Δία ἐκτεμεῖν καὶ ω. τέταρτος ὁ Κρόνος βιασάμενος τὸν πατέρα· πεμπτος ὁ Ζεὺς καταπάσας τοῦ πατρὸς ——Procl. Tim. ex Orpheo. sed apertiùs Porphyrius de Antro. N. ὁ καὶ παῖσχει ὁ Κρόνος· καὶ διδοὺς ἐκτέμνεται, ὡς ὁ ἑαυτός. & mox τὸν ἑαυτὸν καπόπτα εἰς γῆν ἐκτέμνει Κρόνος. V. χ. ιλ. β. V. 205.

[3.] ἡ τῆς ὅλων MS. ut alibi infra.

[4.] φύσις——deest ὑπέχυσεις uni MSo. conjicio legendum φύσις ὑπεχύσασα——& mox ἐπόθησε—& μακροτέρον διεξαγαγὼν δὺς. MS. Confer σχ. ιλ. O. v. 18. σχ. Theog. Hesiodi p. 146. β.

Digitized by Google

εἰκότως καὶ ἀγκυλομήτην καλοῦσι τὸν Κρόνον, ἀγκύλων ὄντων καὶ δυσπαρακολουθήτων, ἃ μὴ [5.] τελέσηται τοσούτους ἀριθμοὺς ἐξελίττων.

Saturnum ἀγκυλομήτην, (id est quòd quædam occultet, quædam ostentet) quasi omnia ea quæ cursu suo evoluto non perfecerit, incurva & tarda sint.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ.

DE OCEANO.

ΚΑΤ' ἄλλον δὲ λόγον τὸν Ὠκεανὸν ἔφασαν ἀρχηγὸν εἶναι πάντων. οὐ γὰρ μία μυθολογία περὶ τοῦτον ἐγένετο τὸν τόπον. [6.] ἔστι δ' ὠκεανὸς μὲν, ὁ ὠκέως νέων κύκλος, καὶ ἐφεξῆς μεταβάλλων. Τηθὺς δὲ ἐπὶ τῶν ποιοτήτων ἐπιμονή. ἐκ γὰρ τῆς τούτων συγκράσεως, ἢ μίξεως, ὑφίσταται τὰ ὄντα. οὐδὲν δ' ἂν ἦν, εἰ θάτερον [7.] ἄμικτον ἐπεκράτει.

Quidam aliis rationibus ducti, Oceanum prodiderunt esse primam rerum omnium causam. Siquidem non una, verùm multæ & variæ de Oceano conscriptæ sunt fabulæ. Est autem Oceanus, circulus ille celeriter fluens, & certo ordine seu alternatim mutationem recipiens. Thetis verò est, qualitatum perseverantia. Ex horum enim commixtione & coitu, subsistunt entia omnia. Nihil autem nasceretur, alterum alteri si nunquam commisceretur.

[5.] MS. in margine μετελίσσεται. V. Allatii Anonym. περὶ ἀπίστων, p. 42.

[6.] post τόπον sic MSS. τούτου δὲ εἶναι γυναῖκα τὴν Τηθύν. ἔστι δὲ ὠκεανὸς μὲν ὁ ὠκέως νεόμενος λόγος. Τηθύς. ——— ὠκεανὸς ὠκέως διανύουσα φύσις, Procl. Tim. 293. Τηθὺν Jamblichus ibid. interpretatur τὴν ποιητικὴν διάθεσιν. ——— ὃς αἱ μόνιμοι νεύσεις. ——— στερεαὶ χώραι τῆς γῆς καὶ τοῦ ὕδατος. ——— V. Joan. Diacon. in Hes. p. 147. ubi omnia ferè hæc explicantur.

[7.] μόνον ἄμικτον ἐπικρ. MS. V. Macrobium. Sat. c. 23. ubi de Adadi & Atargatis agit simulacris.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΟΣ. [8.]

DE JOVE.

Μετὰ δὲ ταῦτα, ἄλλως ὁ Ζεὺς πατὴρ λέγεται θεῶν καὶ ἀνθρώπων εἶναι, διὰ [9.] τὴν τοῦ κόσμου φύσιν αἰτίαν γεγονέναι τῆς τούτων ὑποστάσεως, ὡς οἱ πατέρες γεννῶσι τὰ τέκνα. νεφεληγερέτην δὲ, καὶ ἐρίγδουπον αὐτὸν καλοῦσι, τῷ ἄνω ὑπὲρ ἡμᾶς νέφη καὶ βροντὰς συνίστασθαι, καὶ τοὺς κεραυνοὺς ἐκεῖθεν, καὶ τὰς καταιγίδας ἐνσκήπτειν. ἄλλως, [10.] ἤδη τῷ τὸν οὐρανὸν λελοχότι θεῷ πάντας τοὺς ὑπὲρ γῆν τόπους ἀπονεμομένῳ, διὰ μὲν τὰς αἰγίδας ὡς δὴ ἀπὸ τοῦ αἴσσειν τοῦ ὁρμᾶν, τὸ ὄνομα αἰγίοχος ἐκλήθη. δι' ἄλλας δὲ ὁμοιοειδεῖς καὶ εὐεπιγνώστους αἰτίας ὑέτιος, καὶ ἐπικάρπιος, καὶ [11.] καταβάτης, καὶ ἀστεροπαῖος, καὶ ἄλλως δὲ πολλαχῶς, κατὰ διαφόρους ἐπινοίας. καὶ σωτῆρα, καὶ [12.] ἕρκιον, καὶ πολυέα, καὶ πατρῷον, καὶ ὁμόγνιον, καὶ ξένιον, καὶ κτήσιον, καὶ βουλιαῖον, καὶ τροπαιοῦχον,

Post hæc ratione alia Jupiter, pater deorum hominúmque dicitur. Id indè fit, quòd mundi natura horum essentiæ non secus causa sit, ac parentes liberorum quos procreant. Vocant eum νεφεληγερέτην, id est nubicogam: & ἐρίγδουπον, id est tonantem, quòd in ea regione quæ supra nos est, nubes & tonitrua cogat, indéque fulmina torqueat, tempestatésque & turbines indè deferantur. Aliâ ratione forsan prædictis insignitur epithetis, nempe quòd, ut primùm cœli rector sit constitutus, omnes cœli regiones in suam potestatem concesserint. Propter venti turbines αἰγίοχος nuncupatus est, ἀπὸ τοῦ αἴσσειν, id est impetu ferri. Propter alias quasdam haud dissimiles, nec cognitu difficiles causas, pluvialis, frugifer, descensor, fulgurator, & aliis interdum nominibus aliis de causis vocatur. Servatorem, vallarem, tutorem urbium, patrium, gentilem, hospitalem, quæstuarium, consiliarium, trophæorum

[8.] ὅτι πολυώνυμος ὁ Ζεύς. MS.
[9.] διὰ τὸ τὴν τῶν—MS. post καλοῦσι· καὶ τὸν κεραυνὸν αὐτῷ καὶ τὴν αἰγίδα ἀνατιθέασι, τῷ ἄνω—infra κατασκήπτειν—MS.
[10.] λελογχότι—παντός. υ. τ. γ. τόπου ἀπονεμομένῳ, & ὡς δὴ ἀπὸ τ. α. τὸ ὁρ. τὸ ὄνομα ἔχων, Αἰγίοχος ἐκλ. MS.
[11.] f. καταιβάτης & ἀστραπαῖος.
[12.] infra ὅρκιον & ἑρκεῖον MS. utrunque potest ferri. mox βουλαῖον, omittit autem τροπαιοῦχον MS.

Digitized by Google

καὶ ἐλευθέριον αὐτὸν προσαγορεύουσιν, [13.] ἀπειλήπτων ὅσων ὀνομασιῶν αὐτῷ τούτων οὐσῶν. ἐπεὶ [14.] διατέτακεν εἰς πᾶσαν δύναμιν καὶ σχέσιν, καὶ πάντων αἴτιος καὶ ἐπόπτης ἐστίν. Οὕτω δὲ ἐῤῥέθη καὶ τῆς δίκης πατὴρ εἶναι. ὁ γὰρ παραγαγὼν εἰς τὰ πράγματα τὴν κοινωνίην τῶν ἀνθρώπων, καὶ παραγγείλας αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν ἀλλήλους, οὗτός ἐστι. καὶ τῶν χαρίτων, ἐνταῦτα γάρ εἰσιν αἱ τοῦ [1.] δανείζεσθαι καὶ ἐνεργετεῖν ἀρχαί· καὶ τῶν ὁρόντων κατὰ τοῦ περιέχοντος ποιουσῶν μεταβολὰς σωτηρίους· καὶ τῶν γινομένων ἐπὶ τῆς γῆς ἄλλων, [2.] καὶ ὠνομασμένων ἀπὸ τῆς φύσεως, οὗτός ἐστι παροχεύς. παρεισάγουσι δ' αὐτὸν τελείου ἀνδρὸς ἡλικίαν ἔχοντα. ἐπεὶ οὔτε τὸ [3.] παρηκμακὸς, οὔτε τὸ ἐλλιπὲς ἐμφαίνει. τὸ δὲ κατηρτηκὸς οἰκεῖον, διὰ τοῦτο καὶ τέλειά αὐτῷ θύουσι. τὸ δὲ σκῆπτρον, τῆς δυναστείας αὐτοῦ σύμβολόν ἐστι. [4.] πολλάχου δὲ καὶ νίκην κρατῶν,

& libertatis præsidem eum nominant, ut cui infinita talia sunt nomina. Siquidem in omnem hujus universi virtutem est diffusus, omniúmque est causa & inspector. Hâc eâdem ratione justitiæ pater appellatus est. Is enim est, qui societatem mutuam inter homines constituit, & contractus invenit, & nè mutuis injuriis certarent interdixit. Est & Gratiarum pater: hinc enim fœnerandi & benefaciendi initium sumitur. Et horarum pater traditur: quæ dum cyclos suos in cœlo evolvunt, salutares præbent in hoc universo mutationes. Aliarum quoque rerum naturalium idem Jupiter author est. Fingunt eum in perfecta virili ætate constitutum. siquidem nec senectam, nec juventam habitu corporis refert. Proinde non ab re, vir perfectæ in ætatis habitu fingitur. Hinc fit ut perfecta ei immolent. Sceptrum autem, quod manu gerit, imperii ipsius indicium est. Pingitur interdum, tenens manibus victoriam.

[13.] hîc MS ἔτι περὶ τῶν ὀνομάτων aut ex margine, aut videri possit plura addidisse --- Gyraldus notat mutilos esse impressos, ut supra monui. Diversas potentias ejusdem Dei nominum multitudo notat. Hesiodi Interp. p. 2. & 46. σχ. Arati in fine Proleg. Aristot. de Mundo. c. 7. Pignor. p. 2. Mensæ Isiacæ. Achil. Stat. in Arat. p. 111.

[14.] ἐπειδὴ διαιτᾶται μὲν εἰς π. MS.

[1] χαράζεσθαι MS. & mox καὶ τῶν ὁρῶν τῶν κατὰ—

[2.] deinde καὶ τῶν ἄλλων ὠνομασμένων ἀπὸ τῆς φυ. pro φύσεως alius habet φυλακῆς—&, οὗτός ἐστι παροχεὺς desunt.

[3.] παρηκμασμένον—& κατηρτισμένον MS. mox θύομεν—

[4.] βασιλικὸν φόρημα ὑπάρχον—ἢ τοῦ ἀπτώτως καὶ ἀσφαλῶς αὐτὸν ἔχειν, ὡς τοῦ ἐπὶ βακτηρίας ἐρηρεισμένους. τὸ δὲ κράτος ὃ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ κατέχει σαφεστέρας ἢ κατεπεξήγησις ὀνομασίας ἐστί. ità MS.

πλάττεται.

κράτεται. τοῦτο γὰρ πάντων, καὶ ἀδύνατον ἦν ἄλλο. [5.] αὐτῷ δὲ ἀετὸς ὄρνις αὐτῷ, ὁ ἀετὸς λέγεται εἶναι, διὰ τὸ ὀξύτατον τῶν ὀρνέων εἶναι καὶ ἄλλων πτηνῶν. φέρεται δὲ ἐλαία, διὰ τὸ ἀειθαλὲς, καὶ λιπαρὸν, καὶ πολύχρηστον· ἢ διὰ τοῦτο ἐμφέρειαν τῆς πρὸς τὸν ὕραγὸν γλαυκότητος. λέγεται δὲ ὑπό τινων καὶ ἀλάστωρ, καὶ παλαμναῖος, τὸ τοὺς ἀλάστορας καὶ παλαμναίους κολάζειν. διὸ μὲν ὠνομασμένων ἀπὸ τοῦ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτάνειν, ἐφ' οἷς ὄφλειν ἀλασθῆναι καὶ τεναξαι. διὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τὰς παλάμας μιάσματος ἀνεκπλύτους ἀποτελεῖν. [6.]

Quare autem hoc? ut clarescat, ipsum vincere omnia, nec à quoquam ipsum vinci posse. Aquila Jovi dedicata est ideo, quòd volandi pernicitate aves omnes excellat. Caput ejus oleaginâ coronâ redimitur. Causa autem est, quòd hæc arbor semper in virore sit, suámque pinguedinem teneat, & quòd olei usus sit ubique plurimus. Quidam Jovem ἀλάστορα, id est impurum, & παλαμναῖον, id est homicidam appellant. Ideo autem hæc nomina sortitus est, quòd cæde inquinatos & conscelcratos pœnis subdat. Ἀλάστορες enim sunt homines, qui tanta taliáque facinora designârunt, propter quæ errore duci, hinc indéque vagari, & ingemiscere eos oporteat. παλαμναῖοι autem vocati sunt, quòd ob cædem impiè admissam, nunquam expiari possint.

[5.] καὶ ἀδύνατον αὐτὸν ἄλλο δύνασθαι. MS. Pausan. 5. p. 306—*Seguini nummis.* p. 135

[6.] ἀνεκδυτα ἀποτελεῖν. MS. V. Hesych. & Etym. in ἀλάστωρ & παλαμναῖος. Claus. videtur ἀνεκδύτους legisse —

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΡΙΝΝΥΩΝ.

DE FURIIS QUAS ERYNNES vocant.

Κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ αἱ λεγόμεναι γεγόνασιν Ἐριννύες, [7.] ἐρευνητῆρες τῶν ἁμαρτανόντων οὖσαι, Μέγαιρα, Τισιφόνη, καὶ Ἀληκτώ. ὡσπερεὶ μεγαίροντος τούτοις τοῦ θεοῦ, καὶ τιννυμένου, ἤγουν τιμωρουμένου τοὺς γινομένους ὑπ' αὐτῶν φόνους, καὶ ἀλήκτως καὶ ἀπαύστως τοῦτο ποιοῦντος. σεμναὶ δ' αὖται ὄντως αἱ θεαὶ, καὶ Εὐμενίδες· κατὰ τὸ τὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους εὐμένειαν τῆς φύσεως διατάττεσθαι, καὶ τὸ τὴν πονηρίαν κολάζεσθαι. φεικώδεις δὲ τὰς ὄψεις [8.] ἔχουσαί εἰσι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξι τοὺς ἀσεβεῖς διώκουσαι, καὶ ὄφεως πλοκάμους ἔχουσαι, τῷ τοιαύτην φαντασίαν τοῖς κακῶς ποιεῖν, ὡς ἂν ἀποτίνωσι ποινὰς ἀντὶ τῶν πλημμελημένων. ἐν ᾅδῃ οἰκεῖν λέγονται, διὰ τὸ

Propter modò commemoratam causam natæ sunt & Erynnes, sic appellatæ quasi sint ἐρευνητῆρες, id est indagatrices eorum hominum, qui gravissima flagitia patrârunt. Nomina autem earum sunt, Megæra, Tisiphone, & Alecto. Megæra dicitur, quasi deo μεγαίροντος, id est odiente, & τιννυμένου, id est vindicante, aut τιμωρουμένου, id est pœnis feriente homines ob cædes commissas: & hoc faciat ἀλήκτως, id est incunctanter & indefinenter. Sunt autem istæ deæ prorsus venerandæ, & insignem benevolentiam humano generi exhibent, ideo quòd mutuam inter homines benevolentiam conciliant, & ordinant. Aspectu autem sunt horrendæ, siquidem flagellis & facibus impios infestant. Capilli autem serpentibus intorti sunt, ut horrorem homicidis incutiant: qui eorum quæ impiè deliquerunt, dignas pœnas persolvant. Domicilium autem in inferno habere traduntur propterea, quòd

[7.] ἐρευνητῆραι—& τοῖς τοιούτοις—& καὶ ἐυμενίδες εἰσὶ——κατὰ γὰρ τὴν—διατέτακται καὶ——MS. οἷον, ἐρευνῶσαι τὰ ἐν ταῖς πράξεσιν ἔργα σχ. Hom.——

[8.] ὄψεις ἔχουσι——ὀφεοπλόκαμοι λεγόμεναι τοῖς κακοῖς ποιεῖν—πλημμελημάτων--MS. ὀφεοπλ. dicuntur Orpheo. μάστιγι MS. & Gyraldus-----

ἐν

ἐν [9.] ἀσαφεῖ κεῖσθαι τὰς τούτων αἰτίας, καὶ ἀπρόοπτον ὑφίσασθαι τῷ φοίτησιν αὐτῶν τοῖς ἀξίοις.

causæ eorum malorum quæ impiis ingruunt, in obscuro sint: nec eas impii possint providere, quò sibi caveant nè in pericula incidant.

ΕΤΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΟΣ.

ITERUM DE JOVE.

Ἀκολούθως δὴ τούτοις λέγῃ, καὶ ὅτι πάντ' ἐφορᾷ Διὸς [10.] ὀφθαλμὸς, καὶ παντ' ἐπακούει. πῶς γὰρ οἷόν τε εἶναι, διὰ πάντων [11.] διοικοῦσαν διανέμειν, λανθάνειν τε αὐτὴν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων; προσαγορεύειν δὲ καὶ [12.] μείλιχον τὸν Δία, εὐμείλικτον ὄντα τοῖς ἐξ ἀδικίας μεταπεμένοις. [13.] οὐδὲ γὰρ ἀδιαλλάκτως ἔχει πρὸς αὐτούς. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἱκεσίοι Διὸς εἶσι δωμοί.

NOn abhorret à prædictis, quod dicitur, Jovis oculum omnia cernere, eundémque omnia audire. Quâ ratione enim impossibile est, vim seu potentiam quæ omnia permeat, & administrat, quicquam latère eorum quæ in hoc mundo contingunt? Jovem & placidum nominant, quòd sit facilis & placidus iis qui relictâ injustitiâ, ad justitiam confugiunt. Non enim irreconciliabilem, ut qui gallis precibus queat flecti, se ipsis offert. Quapropter aræ extant Jovis ἱκεσίου, id est supplicum patris.

[9.] ἐν ἀσφαλεῖ—& pro φοίτησιν, τῷ πίσιν, MS. Furias has ab Athenienſibus dici σεμνὰς θεὰς, à Sicyonius Εὐμενίδας ait Pauſan. in Corinthiacis, in nummo *Seguini* p. 178. habes pictas cum ſuo inſtrumento, clave, ſerpente, facibus, flagello, enſe, & canibus——pro ὑφίσασθαι mallem ὄψις. ἱκεσίοις. ἱκέτας Homero dicitur ἐν ἐπὶ σπένδω ἀρχομένῳ, καὶ ἀόρατος σχ. ad ιλ. 1. v. 567.

[10.] Heſiod. ἔργ. πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς.—ὦ ζεῦ πατέρα. καὶ ἠέλιος ὃς πάντ' ἐφορᾷς σχ. in Aratum. Hom. γ. ιλ.

[11.] πῶς διὰ πάντων MS. διέκυσαν lego. τὸν μὲν ἄνεμον Δία λέγουσι—ὅτι γὰρ ὄζει, κατὰ τοῦ ζωικοῦ; ὁ διὰ πάντων διήκων. σχ. Arat.

[12.] μειλίχιος—& εὐμείλικτον—

[13.] οὐδὲ γὰρ ὄντως ἀδ. ἔχει.—MS.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΙΤΩΝ.

DE LITIS.

ΚΑὶ τὰς Λιτὰς ὁ ποιητὴς ἔφη, Διὸς θυγατέρας εἶναι. χωλὰς μὲν ὅσας, διὰ τὸ πάσχειν τὰς γονυπετεῦντας. [14.] ὅτι δὲ ὤφελόσει ἢ τῆς ἀδυνείας αὐτῷ, πάλιν ῥυσὰς, παραβλαπτὰς ἢ τῷ παειδόντας τινὰς τινὰ, ὕστερον ἀνάγκλιν ἴσχειν λιταδείας. [13.] Ἐπ εἰδωποιεῖ τὰς Λιτὰς ὁ ποιητὴς, ὡς δαίμονάς τινας. χωλὰς μὲν αὐτὰς πέπλασε, διὰ τὸ βραδέως καὶ μόλις προσιέναι, καὶ [15.] λιταδεῖν τύτους ὡς. [16.] προσδεικνύτες ὧσι. ῥυσὰς ἢ καὶ διαστρόφους τὰς ὄψεις, ἐπεὶ βαρέως καὶ ἐ γεγηθότι τῷ προσώπῳ [17.] προσοφᾶν δώσιν τὰς προσδικημένες, παρ' ὧν αἰτῶν ἢ συγγώμην. Διὸς ἢ θυγατέρας ᾠδαλογεῖ, ὥστε σεβασμίας εἶναι.

NArravit poëta etiam Litas, Jovis esse progeniem. Pedibus autem claudis finguntur, quòd cadere soleant genua flectentes plerunque. Sunt & rugis deturpatæ, ad ipsarum imbecillitatem designandam. Strabis autem oculis ideo sculpuntur, quòd qui aliquid præterierunt vel omiserunt eorum quæ justitia fieri postulabat, tandem ad supplicationum seu litaniæ auxilium convolent. Homerus eas in dæmonum classes transfert. Claudas eas vocavit Homerus, quòd tardè & ægrè accedant. Eos autem homines tandem λιταδεῖν, id est supplicationem decernere, quibus Litæ quid mali dederint. Rugis autem deturpatas, & strabis oculis fœdas introducunt, quòd graviter, nec hilari vultu ausint homines eos quos injuriis offenderunt intueri, & delictorum veniam poscere. Jovis esse filias ideo dicitur, quò & ipsis plurimum reverentiæ tribuamus.

[14.] ῥυσὰς ἢ ὅτι παραστικὰς τῆς ἀδυνείας τῷ ἐκπεδόντων MS.
Hæc habentur in σχ. Hom. ad Il. 1. v. 498. unde fortè legas ἀνειδολοποιεῖ vel εἰδωλοποιεῖ---
[15.] adde ex σχ. γονυκλινῶς λιτ.
[16.] ὡς ἂν προσδικάσαι σχ.
[17.] ἐδὲ ὀρθῷ τῷ βλέμματι σχ.---& σεβασμιστέρας---Cæterum hæc omnia ab ἔτι εἰδωποιεῖ---adjecta sunt ab alia manu; sanè Cod. MS. β. non agnoscit.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΟΙΡΩΝ.

DE PARCIS.

Ὁ Ζεὺς δέ ἐστι καὶ ἡ μοῖρα, διὰ τὸ μὴ ὁρωμένη διανέμησις εἶναι [1.] τῶν ἐπιβαλλομένων ἑκάστῳ. ἐντεῦθεν ἤδη τῶν ἄλλων μερίδων, μοιρῶν ὠνομασμένων. Αἶσα δέ ἐστιν ἡ ἄϊστος καὶ ἄγνωστος αἰτία τῶν γινομένων. ἐμφαίνεται δὲ νῦν ἡ τῶν κατὰ μέρος ἀδηλία, ἢ ὡς οἱ πρεσβύτεροι, [2.] ἡ ἀεὶ οὖσα. Εἱμαρμένη δέ ἐστι, καθ' ἣν [3.] μεμοίρασται καὶ συνείληπται πάντα ἐν τάξει στοιχείου, μὴ ἔχοντος πέρας γινόμενα, ἅπερ ἡ πρώτη συλλαβὴ περιέχει, καθάπερ καὶ ἐν τῷ εἱρμῷ. Ἀνάγκη δέ ἐστιν, ἣν ἄξαι καὶ ἧς περιγενέσθαι οὐκ ἔστιν, ἢ ἐφ' ἣν πάντα ἃ ἂν γένηται, τὴν ἀναγωγὴν λαμβάνει. Κατ' ἄλλον δὲ τρόπον, τρεῖς μοῖραι παρεισάγονται, κατὰ τὸ τριστὸν τῷ [4.] χρόνῳ. Καὶ Κλωθὼ μὲν

Jupiter aliâ ratione μοῖρα, id est parca dicitur: quòd eorum quæ cuilibet in vita accidunt, distributio & ordinatio in obscuro sit. Et à μερίδων, id est particulis, nempe earum rerum quæ nobis in vita occurrunt, μοῖραι, id est parcæ vocantur. Æsa est obscura & minus explorata causa eorum quæ nobis obveniunt. Per hoc autem nomen significatur, nos ea ignorare quæ singulatim nobis sint eventura. Sive Æsa, ut veterum sententia est, dicitur quasi, ἀεὶ οὖσα, id est semper existens. εἱμαρμένη, id est fatum, est sempiterna quædam & indeclinabilis rerum series, volvens semetipsa sese, atque implicans per æternos consequentiæ ordines, ex quibus apta nexáque est, sicuti prima dictionis syllaba monere videtur: εἱμαρ, quasi εἱρμὸς, id est catena. Necessitas autem est, quã cogere aut superare nequimus: aut in quã, ceu causã, omnia quæ fiunt, referuntur. Aliâ ratione tres Parcæ introducuntur, nempe ut trinam temporis proprietatem denotent. Clotho

[1] τῶν ἐπιβαλλόντων. MS.
[2.] Author lib. de Mundo. mox. 3. μίμαρπται καὶ συνειλ. π. ἐν τάξει καὶ στίχῳ μὴ ἔχοντι πέρας γιν. MS. Alex. Aphro. περὶ Εἱμαρ. p. 103. c. 22. Stob. Ecl. Phys. p. 12. Ethec. p. ultimâ Eustath. p. 1200. Ed. Rom. item p. 1847.---Plutar. in Placitis Phil. sed videtur aliquid deesse---
[4.] τῶν χρόνων. Author Lib. de Mundo, c. ultimo.

ὠνό-

ὠνόμασται [5.] μία, ἀπὸ τοῦ κλώσει ἔργων ἐοικέναι τὰ γινόμενα, ἄλλων ἄλλοις ἐμπιπτόντων. καθὸ καὶ [6.] νήθειν αὐτὴν οἱ πρεσβύτατοι διατυποῦσιν. Ἄλλην δὲ [7.] Λάχεσιν, ἀπὸ τοῦ τῇ κατὰ κλήρους λάξει τὰ ἀποδιδόμενα ἑκάστῳ προσεοικέναι.

Ἄτροπος δὲ ἡ τρίτη, διὰ τὸ ἀτρέπτως ἔχειν τὰ κατ' αὐτὴν διατεταγμένα. Ἡ δ' [8.] αὐτῶν δύναμις οἰκείως ἂν δόξαι τῶν τριῶν προσηγοριῶν τυγχάνειν. Αὕτη δέ ἐστι καὶ Ἀδράστεια, ἤτοι παρὰ τὸ ἄφυκτος καὶ ἀναπόδραστος εἶναι ὠνομασμένη. ἢ παρὰ τὸ ἀεὶ δρᾷν τὰ κατ' αὐτὴν, ὡσανεὶ ἀειδράστεια οὖσα. ἢ τοῦ στερητικοῦ μορίου νῦν [9.] τὸ πολὺ ἐπιδηλοῦντος, ὡς ἄξυλος ὕλη. πολυδράστεια γάρ ἐστι. Νέμεσις δὲ, ἀπὸ τῆς νεμέσεως προσηγορεύθη. [10.] Ὄπις δὲ, ἀπὸ τοῦ λανθάνειν ὄπισθεν, καὶ ἀποτηρεῖν τὰ πραττόμενα ὑφ' ἡμῶν, καὶ κολάζειν τὰ κολάσεως ἄξια.

prima appellari meruit, quod omnia quæ fiunt, filiorum ductioni similia sint, aliis succedentibus aliis. Hinc veteres Parcas nere tradiderunt, sub involucris. Alteram Lachesin nominant: nominis autem ratio est, quòd omnia quæ cuilibet in nativitatis primordio attributa sunt, quasi sorte quâdam obveniant.

Tertia est Atropos, sic autem dicta est, quòd nullo modo ea perverti possint, quæ ab ipsa fuerunt disposita & decreta. Ipsarum potentia, quam tenent, admodum propriè tres istas appellationes acquisivit. Eadem & Adrastia vocatur, ut quæ nullo modo vel evitari, vel declinari possit. Sive Adrastia nominatur, παρὰ ἀεὶ τὸ δρᾷν, id est quòd sine fine operetur, suóque officio fungatur, quasi semper in opere existens. Sive particula privativa α, nunc multitudinem significat, sicuti & in his verbis, ἄξυλος ὕλη, id est sylva arboribus plurimis consita. multa siquidem operatur. Appellatur Nemesis hæc eadem, ab indignatione. Opis nuncupatur ἀπὸ τοῦ λανθάνειν ὄπισθεν, id est quòd lateat nos à tergo esse, & observare quæ à nobis fiant, ut pœnas infligat iis facinoribus quæ pœnis digna sunt.

[5.] μία αὐτῶν MS. pro ἔργων. ἐρίων mallem.
[6.] νήθουσαν αὐτὴν πρεσβυτάτην. MS.
[7.] Λάχεσις δ' ἄλλη MS.
[8.] ἡ δ' αὐτὴ δυν MS.
[9.] πλῆθος νῦν ἀποδηλ. MS.
[10] Διαιρεῖ γὰρ τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστῳ. Τύχη δὲ ἀπὸ τοῦ τεύχειν ἡμῖν τὰς περιστάσεις, καὶ τῶν συμπιπτόντων τοῖς ἀνθρώποις δημιουργὸς εἶναι... ὄπις δ. α. τοῦ λανθάνουσαν, καὶ ὡς παρακολουθοῦσαν ὄπισθεν καὶ παρατηροῦσαν τὰ προαγόμενα κολάζειν, MS. Contra fatum vide Euseb. 6. præp. & Sirenium.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ.

DE MUSIS.

ΛΕ'γ∈ῖ δ' ὰπ Μνημοσύης γ∈νῆσαι τὰς μούσας ὁ Ζ∈ύς. ἐπ∈ιδὴ κ) πρῶ κ) παιδ∈ίαν μαθημάτων, ∈ἰσηγήτης ἐγ∈ίν∈το, ἃ δὴ κ) ὰπ μελέτης κ) κατοχῆς ὰναλαμβάν∈σθαι πέφυκ∈, κ) ὡς ὰναγκαιότατα πρὸς τὸ εὖ ζῆν ὄντα. καλ∈ῖν] ἢ Μοῦσαι, ὰπὸ τῆς [11.] μώσ∈ως, ὅ ἐστι ζητήσ∈ως. καλ∈ῖται δ' ἐίρηνῆ, [12.] μὴ τὰ μαλακὰ μώσ∈ο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχης. ἐννέα δ' ∈ἰσὶ, διὰ τὸ τετραγώνους, ὡς φησίπης, κ) [13.] ὡδὲ τὰς π∈ντήκοντας ὰυτοῖς ὰποτελ∈ῖν. τοῖς γὰρ ἐστιν ὁ πρῶ ἐννέα ὰριθμὸς, συνισάμυσ κ) τὸ ἐφ' ἑωυτὸν [14.] γενάδας, κ) τὸ τῷ π∈ρὶ τὰ ὰπὸ τῆς τελειότητ κατά πως μετέχ∈ιν δοκῆν ὰριθμῷ. λέγουσι δ' ὡδέ πσι κ) δύο μόνον ἔη. παρ' οἷς ἢ τρεῖς, παρ' οἷς ἢ τέσσαρες, παρ' οἷς ἢ ἑπτά. τρεῖς μὲν, διὰ τὴν π∈ρισσὴν τῆς τριάδ τελειότητα.

VEterum monumenta perhibent, Jovem ex Memoria matre sustuliſſe Musas. Propterea autem hoc figmentum introductum est, quòd Jupiter primus disciplinas, quæ perquam sunt ad bene vivendum necessariæ, adinvenerit, quas non nisi assiduâ meditatione, & diligenti memoriâ assequi possumus. Musæ hoc nomen adeptæ sunt ὰπὸ τῆς μώσ∈ως, id est inquisitione: sicut dicitur, μὴ τὰ μαλακὰ μώσ∈ο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχης. hoc est, Mollia non requiras, nè dura tibi contingant. Sunt autem numero novem, quòd quadratos seu perfectos, ut quidam aiunt, eos qui cum ipsis conversantur, reddant. Talis enim est novenarius, ut qui consistat ex semetipso natus sive productus, & videatur participare per quosdam numeros primum numerum propter suâ perfectionem. Quidam asserunt duas esse solum Musas, quidam constituunt tres, quidam ponunt quatuor, quidam volunt septem solum esse. Tres esse dicuntur, aut propter præ memoratam ternarii perfectionem:

[11.] Plato in Cratylo.
[12.] ὦ πουρὲ, μὴ τὰ---MS.
[13.] κ) ἀκριβῶς ἐδὼ πρ. MS. hunc locum intelliges ex Plutarchi Symp. 8. c. 24. & ex Τζέτζε in Hesiod. proleg.
[14.] γενάδας τὸν πρῶτον ὰπὸ μονάδ τελειότητ μετέχειν τινὲς δοκοῦσι ἀριθμῶν---MS. Enneas quoque perfecta est, quoniam ex triade perfectâ forma ejus perficitur. *Capella.*

Digitized by Google

ἢ διὰ τὸ τρία γένη σκεμμάτων εἶναι, δι' ὧν ὁ κατὰ φιλοσοφίαν λόγος συμπληροῦται. δύο δὲ, ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν τε καὶ πράττειν τὰ δέοντα, [1.] καὶ ἐν δυσὶ τούτοις συνίστασθαι τὸ πεπαιδεῦσθαι. τέσσαρες δὲ καὶ ἑπτὰ, τάχα διὰ τὰ παλαιὰ τῶν μουσικῶν [2.] ὀργάνων τοσούτους φθόγγους ἐσχεκέναι. θήλειαι δὲ παρήχθησαν, [3.] τῷ τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν παιδείαν, θηλυκὰ ὀνόματα ἐκ τύχης ἔχειν. [4.] πρὸς σύμβολον τοῦτο ἑδραιότατον, τοῦ τὴν πολυμάθειαν περιγίνεσθαι. ἔστι δ' εἰπεῖν καὶ διὰ τὸ γόνιμον, ὃ ψυχῆς διαγνώσει γίνεται. σύνεισι δὲ καὶ συγχορεύουσιν ἀλλήλαις πρὸς παράστασιν τοῦ τὰς ἀρετὰς ἀχωρίστους αὐτῶν καὶ [5.] διαζεύκτους εἶναι. περὶ τοὺς τῶν θεῶν δὲ ὕμνους καὶ τὴν θεραπείαν καταστολοῦνται μάλιστα, ἐπειδὴ στοιχεῖον καὶ ἀρχὴ παιδείας ἐστὶ τὸ ἀφορᾶν πρὸς τὸ θεῖον. καὶ τοῦθ' ὑπόδειγμα τοῦ βίου ποιησαμένους, ἀνὰ στόμα ἔχειν δεῖ.

Ἄλλως δὲ, Κλειὼ μὲν μία τῶν μουσῶν ἐστιν, ἀπὸ τοῦ κλέους τυγχάνειν τοὺς πεπαιδευμένους, καὶ τοὺς ἑτέρους κλείζειν. Εὐτέρπεια

aut, quòd tribus orationum generibus, totius philosophiæ speculatio absolvatur. Duæ autem esse finguntur, propter vitam speculativam & activam: aut, quòd in speculatione & actione absoluta disciplina contineatur. Quatuor verò, aut septem esse, quòd adstruitur, nimirum indè fit, quòd veterum musica instrumenta totidem ederent sonos. Fœminæ esse perhibentur, quòd disciplinæ & virtutes muliebria nomina ab ipsa fortuna acceperint, ut eruditionem ostenderent esse possessionem stabilissimam, quam nihil excellere possit. Possumus & hanc causam reddere muliebrium nominum: nempe muliebria nomina amplecti Musas propter animi fœcunditatem, quæ ex variâ & multâ cognitione paratur. Congrediuntur, simúlque vinctæ choros ducunt, ut ostendatur, virtutes non posse ab ipsis separari, aut sejungi. Maximè autem circa hymnos, deorúmque cultum occupatæ sunt. Quia disciplinæ fundamentum certúmque principium est, semper respicere ad deum: & hunc vitæ exemplar constituentes, semper in ore habere oportet.

Cæterum Clio una è numero Musarum est, ἀπὸ τοῦ κλέους, id est à gloria sic dicta. Et quare? Quòd docti gloriam consequantur, & etiam alios gloriâ illustrare possint. Euterpe dicitur,

[1.] ἐπιβάλλειν ἡμῖν. MS.
[2.] ὄργανα. MS.
[3.] τὸ καὶ τὰς ἀρ-----MS.
[4.] σύμβολον τοῦ ἐνδομενείας καὶ ἑδραιότητος τῆς πολυμαθείας περιγίνεσθαι. σύνεισι δὲ--sic MS.---l. τὴν πολυμάθειαν περι----Gyrald. in Syntagm. de Musis nihilo meliorem codicem vidit----ἐνδομενία Hesych. est ἀποσκευή.
[5.] ἀδιαζεύκτους.

δὲ,

ἀπὸ τοῦ τὰς ὁμιλίας αὐτῶν εὐτερπεῖς καὶ εὐαγωγοὺς εἶναι. Θάλεια δὲ, ἤτοι διὰ τὸ θάλλειν [6.] τὸν βίον αὐτῶν, ἢ διὰ τὸ ἔχειν αὐτοὺς καὶ τὴν συμποτικὴν ἀρετὴν, [7.] ἐπαξίως καὶ ἐμμούσως ἀναστρεφομένους ἐν ταῖς θαλείαις. Μελπομένη δὲ, ἀπὸ τῆς μολπῆς καὶ τῆς γλυκείας [8.] φωνῆς μετὰ μέλους οὔσης. μέλπονται γὰρ οἱ ἀγαθοὶ [9.] ἀπὸ πάντων, καὶ μέλπουσι καὶ αὐτοὶ τοὺς θεοὺς, καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν γεγονότας. Τερψιχόρη δὲ, διὰ τὸ τέρπεσθαι καὶ χαίρειν αὐτῇ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ βίου. ἢ καὶ διὰ τὸ ἀπὸ τοῦ ὁρᾶσθαι παρέχειν τέρψιν τοῖς προσπελάζουσιν αὐτῇ, ἑνὸς στοιχείου πλεονάζοντος ἐν τῷ ὀνόματι. τάχα δὲ ἐπεὶ καὶ χοροὺς [10.] ἔστησαν οἱ παλαιοὶ τοῖς θεοῖς, συντεθέντων αὐτοῖς τὰς ᾠδὰς τῶν σοφωτέρων. Ἡ δ' ἐρατὼ, πότερον ἀπὸ τοῦ ἔρωτος λαβοῦσα τὴν ὀνομασίαν τὴν περὶ πᾶν εἶδος [11.] φιλοσοφίαν παρίστησιν. ἢ τῆς περὶ τὸ ἔρεσθαι καὶ ἀποκρίνεσθαι δυνάμεως [12.] ἐπίσημός ἐστιν, ὡς διαλεκτικῶν ὄντων καὶ τῶν σπουδαίων. Πολύμνια δέ ἐστιν, ἡ πολυύμνητος ἀρετή. [13.] ἢ μᾶλλον, ἡ πολλοὺς ὑμνοῦσα, καὶ ὅσα περὶ τῶν προγενεστέρων ὑμνεῖται παρεληφυῖα,

quòd sua colloquia mirabili suavitate & voluptate affluant. Thalia dicitur, quòd vita doctorum floreat: seu quòd præditi sint convivali virtute, versantes dignè & decenter in conviviis. Melpomene nomen hoc traxit à cantu, & vocis suavitate, quæ duo carmen complectitur. Boni enim ab omnibus decantantur: ipsi quoque deos, suósque majores carminibus celebrant. Terpsichore hanc appellationem indè sibi peperit, quòd per plurimam vitæ partem delectetur, & gaudiis fruatur: sive quòd delectatione quâdam ipsam intuentes perfundat. Litera autem una in ista dictione redundat. Forsan sic nuncupata est, quòd veteres etiam choros constituerunt diis, & in horum honorem eruditissimi quique carmina componebant. Erato nomen hoc ab amore accepit. Totam autem philosophiam istud nomen repræsentat. Aut nimirum isto nomine insignita est, propter commodè interrogandi & respondendi scientiam, quasi etiam in dialecticis plurimum Musæ polleant. Polyhymnia est virtus, plurimis præconiis exornata, & deprædicata: aut quæ etiam plurimas canat. hæc quoq; celebrare non cessat ea quæ à majoribus accepit.

[6.] λανθάνειν MS.
[7.] ἐπιδεξίως καὶ εὐμούσως MS.
[8.] γλυκείας τινός MS.
[9.] ὑπὸ πάντων. MS.
[10.] ἵστασαν---MS. de Tynnicho v. Plat. & Porph. *Abst.*
[11.] φιλοσοφίας ἐπιστροφὴν MS.
[12.] δυνάμεως ἐπισκοπός ἐστιν, ὡς δὴ διαλεκτικῶν ὄντων τῶν σπ. MS.
[13.] ἀρετή. μᾶλλον ἴσως ἡ πολλοὺς ὑμνοῦς καὶ ὅσα---Ms.

καὶ τῆς ἔκ τε τῶν ποιημάτων καὶ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων ἱστορίας ἐπιμελουμένη. Οὐρανία δέ ἐστιν, ἡ περὶ τὰ οὐρανία καὶ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐπιστήμη. τὸν γὰρ ὅλον κόσμον, οὐρανὸν ἐκάλουν οἱ παλαιοί.

Καλλιόπη δὲ, ἡ καλλίφωνος καὶ καλλιεπὴς ῥητορικὴ, δι' ἧς [14.] πολιτεύονται, καὶ δήμοις προσφωνοῦσιν ἄγοντες πειθοῖ, καὶ οὐ βίᾳ ἐφ' ὅ, τι ἂν προαιρῶνται. δι' ἣν αἰτίαν, ταύτην μάλιστά [1.] φησιν βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖν. [2.] Ἀποδέδοται δὲ αὐτῇ ποικίλα, ἔργα ἐμφαίνουσα ἑκάστου, ὅτι ἥρμοσται, καὶ σύμφωνος αὐτῷ αὐτὸς καὶ ὁμολογούμενος ὁ τῶν ἀγαθῶν βίος ἐστί. συγχορεύει δὲ αὐταῖς καὶ ὁ Ἀπόλλων, διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς μουσικῆς. παραδέδοται γὰρ καὶ οὗτος κιθαριστὴς, δι' ἣν εἰσῃ μετ' ὀλίγον αἰτίαν. ἐν δὲ τοῖς ὄρεσί φασι [3.] θηρεύειν, ἐπειδὴ καὶ χρείαν ἔχωσι τοῦ μεμονωμένως καὶ συνεχῶς εἰς τὴν ἠρεμίαν ἀναχωρεῖν οἱ [4.] φιλοσοφοῦντες, ἧς χωρὶς οὐδὲν σεμνὸν εὑρίσκεται, κατὰ τὸν Κωμικόν. τούτου δ' ἕνεκε, [5.] καὶ ἐννέα λέγεται ὁ Ζεὺς συγγενόμενος τῇ μνημοσύνῃ γεννῆσαι αὐτάς. καὶ γὰρ τῆς ἐν νυκτὶ ζητήσεως, δεῖ πρὸς τὰ κατὰ παιδείαν.

hæc eadem & poëtices & historiarum curam gerit. Urania est naturalium & divinarum rerum scientia universalis. Mundum enim universum veteres οὐρανὸν, id est cœlum appellârunt.

Calliope est, vocalis, & comptis verbis exornata Rhetorica, cujus auxilio respublicas administramus, populos appellamus, eósque persuasione, & non vi, quò volumus, trahimus. Hæc profectò causa est, quare veteres eam comitari vel imprimis reges venerandos dixerunt. Ei dedicata est varietas, ut quæ ostendat opera cujusvis decora: & quòd bonorum vita sit concinna, sibíque nullo modo dissentiens. Apollo cum ipsis choreas, propter Musices communionem, ducere fertur. est enim & ipse citharœdus, cujus causam brevi audies. Eas in montibus venari aiunt, quia necesse habent philosophiæ operam dantes, continuò secedere in solitudinem, citra quam (ut inquit Comicus) præclari nihil invenitur. Propterea eas solùm novem, ex Memoria matre Jupiter genuisse traditur. Opus námque est lucubrationibus nocturnis, si quid in disciplinis proficere volumus.

[14.] δι' ἧς καὶ πολ. MS. & ἄγοντες αὐτούς. MS.
[1.] Sc. Hesiod.
[2.] ἀποδίδοται δὲ αὐταῖς ποικίλα ὄργανα ἐμφαίνοντος ἑκάστου--- MS.
[3.] χορεύειν MS. Sc. ἐν ἑλικῶνι---
[4.] φιλομαθοῦντες. MS.
[5.] καὶ ἐπὶ ἐννέα νύκτας λογ. infra ὁ ποιητὴς---ἐκάλεσεν---n. Hesiod. Plutar. de Curios. Eustath. ιλ. β. ad illud οὐ χρὴ παννύχιον---

Εὐφρό-

Εὐφρόνην γὰρ οἱ ποιηταὶ οὐ δι' ἄλλό τι τὴν νύκτα ἐκάλεσαν, ἢ διὰ τὸ εὖ φρονεῖν ἐν αὐτῇ, ὡς καὶ [6.] Ἐπίχαρμος. εἴ τέ τί φησι ζητεῖς σοφὸν, τῆς νυκτὸς ἐνθυμητέον. καὶ πάντα τὰ σπουδαῖα [7.] νυκτὶ μᾶλλον εὑρίσκεται. τινὲς δ' οὐρανοῦ καὶ γῆς ἔφασαν αὐτὰς φύναι, ὡς [8.] ἀρχαιότατα ἡγεῖσθαι τὸν περὶ τούτου λόγον δεόντως. στεφανοῦνται δὲ φοίνικι, ὡς μέν τινες νομίζουσιν, διὰ τὴν ὁμωνυμίαν, [9.] ἀπὸ τῶν φοινίκων δοκεῖν εὑρήματα εἶναι τὰ γράμματα. ὡς δ' εὐλογώτερόν ἐστι, διὰ τὸ τρυφερὸν, καὶ [.10] εὐεργὲς, καὶ ἀείζωον, καὶ δυσανάβατον, καὶ γλυκύκαρπον τοῦ φυτοῦ.

Hinc poëtæ εὐφρόνην, id est sapientem seu prudentem, noctem nominare, non cunctati sunt: quòd in ea multum sapimus. ut testatur Epicharmus inquiens: Sive quid docti inquiris, fac noctu, ejus investigationi vaces. Omnia præclara noctu, quàm die, cogitando meliùs reperiuntur. Quidam affirmant patre Cœlo, matre verò Terrâ in lucem hanc prodiisse Musas: ut necessariò credamus, sermonem de Musis esse vetustissimum. Coronantur, ut quorundam sententia est φοίνικι, id est palmâ, propter homonymiam: quia Phœnices credantur invenisse primi literas. Verisimilior autem causa videtur, quæ à teneritudine, à beneficentia, & à virore hujus arboris perpetuo sumitur Arbor hæc difficulter scanditur, fructúsque producit dulcissimos, ut non immeritò etiam propter hasce causas eâ coronentur Musæ.

[6] ἄν τι--- & ζητεῖ---MS.
[7.] νυκτὸς μ. MS.
[8.] ἀρχαιότατον.
[9.] ἀπὸ τοῦ τῶν φ. MS. Hesych. in φοινικίοις, δοκεῖ ὁ Κάδμος ἐκ φοινίκης κεκομικέναι---
[10.] εὐερνὲς. MS.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΑΡΙΤΩΝ.

DE GRATIIS.

Ἐπιβαλλόντως δ' ἡμῖν ὡς εἴρηϑ' ἡ εὐεργετικὴ ἕξις, ϖᾶϑος δεδώκασιν οἱ πλεῖστοι, Διὸς ϑυγατέρας χάριτας. οἱ μὲν, ἐξ Εὐρυδομένης [11.] αὐτὰς γεγονέναι, τῷ μάλιστα ἀπὸ ἐξηρμένων καὶ διαϕερομένων δόμων τὰς δωρεὰς φιλεῖν δίδοϑαι. [12.] οἱ δ' Εὐρωμόμης. καὶν τούτῳ παειϛῶντες, ὅτι χαειϛικώτεροί πως εἰσὶν, ἢ ὀφείλουσιν εἶναι οἱ μεγάλας κλήρους νεμόμενοι. τινὲς δ' ἐξ Εὐρυμεδέσης, εἰς ταυτὸ [13.] συντείνοντες καὶ τοῦτο τῷ ἐτύμῳ. κυριεύουσι γὰρ ϖᾶντ' ἰδίων οἱ ἄνθρωποι. τὸν δ' Ἥφαιστον ἄλλοι διδόασιν αὐτῶν μητέρα, καὶ δὸ εὐγλήνα [14.] ϖᾶντ' ϑεῶν εἶναι. ϖρὸς ἄλλοις δὲ ἔμϕασιν γυμναὶ παρεισάγονϑ', ὡς καὶ ϖᾶντ' μηδὲν κτῆμα ἐχόντων, ὑπουργεῖν τινὰ, καὶ ὠϕελίμους χαρίζεϑαι [15.] πάντως, ἵνά τις εὐεργετικὸς ἢ δέοντος.

SEquuntur admodum convenienter Gratiæ, quas tradiderunt Jovis esse filias, beneficas. Volunt quidam eas esse natas matre Eurydomene: causa est, quòd ab eximiis & claris familiis dona plurima proficisci soleant. Quidam scribunt Gratiarum matrem esse Eurynomen. nomen autem hoc significat, quòd beneficentiores esse consueverint, quàm ratio postulet, qui amplas possident hæreditates. Quidam literarum monumentis prodiderunt, eas natas esse matre Eurymeduse, cujus dictionis etymon idem est cum præcedente. Sunt enim suarum possessionum homines domini. Nec desunt qui fabulantur, Junonem Gratiarum esse matrem. Nam Gratiæ sunt Dearum omnium nobilissimæ & illustrissimæ. Nuditas earum indicat, etiam pauperes, quibus nullæ prorsus divitiæ sunt, posse suo ministerio utiliter in aliquibus gratificari. Ideo necessitas nos ad beneficentiam impellit,

[11.] Εὐρυδόμης αὐτὰς---ἐξ ἐυρίων καὶ διαϕερόντων δ'---MS.
[12.] οἱ δ' ἐξ Εὐρυνόμης, καὶ τέτε ϖαειϛικωτέρ. MS. Hesiod. Theog. Autonoes, Orph.
[13.] συντείνοντ' καὶ τέτε---MS. pro ἐυρυμ. f. Αὐτομεδέσης---aliquid tale suadent quæ sequuntur.
[14.] ἵν' ἐυγενίζεται ϖᾶν ϑεῶν ἔσιν, ὡς οἱ ϖερὶ ϖᾶν ϖαράξεων εἰσὶ---MS.
[15.] ---δαν πολλὰ δυναμένων, καὶ ἐ ϖάντως---MS.

ὡς

Digitized by Google

ὡς ἄρπη καὶ τὸ, Ξενίων δέ τε θυμὸς ἄριστος. πῶς δ' οἴονται διὰ τῆς γυμνητείας ἀνθρ' ἁπλοϊκῶς τὸ εὐλύτως καὶ ἀνεμποδίστως [1.] δεῖν ἔχειν πρὸς τὸ χαρίζεσθαι. λέγουσι δ' ὑφ' ὧν μὲν, [2.] δύο. ὑφ' ὧν δ', τρεῖς. δύο μὲν, ἐπειδὴ τὰς μὲν δεῖ προκαταρχειν χάριτος, τὰς δ' ἀμείβεσθαι. τρεῖς δ', ἐπειδὴ ὁ [3.] καλῶς ἔχει τὸν τεταχότα ἀμοιβῆς ἐξάναι χαριστικῆς, ἀλλὰ πάλιν χαρίζεσθαι, ἵνα ἀκαταπαύστως τοῦτο γίνηται. καὶ τοῦθ' ὅτι δεῖ γίνεσθαι, καὶ τῆς χάριτος αὐτῆς ἐμφανίσεως. ἕτεροι δ' ἔφασαν μίαν μὲν εἶναι χάριν, τὴν τοῦ τὸν ἀνθρωπον τὸν ὠφελίμως. ἑτέραν δ', τὴν τοῦ τὸν λαμβάνοντα τὴν ἀνθρωπίαν, καὶ σπουδάζοντα τὸν καιρὸν ἀμοιβῆς. τρίτην [4.] δ', τοῦ τὸν ἀνθρωπουργοῦντα, κατ' αὐτόν τινα τὸν καιρόν. ἱλαρῶν δ' εὐεργετῶν ὄντων, καὶ ἱλαρὰς ποιούντων τοὺς εὐεργετουμένους τῆς χάριτος, τοσοῦτον μὲν κοινῶς ἀπὸ τῆς χαρᾶς, [5.] χάριτες ὠνομάσθησαν. καὶ

ut ſcriptum eſt, Munerum hoſpitalium animus optimus. Quidam arbitrantur per nuditatem ſignificari, ut ſimus faciles & prompti ad beneficia præſtanda. A quibuſdam creduntur Gratiæ eſſe duæ, à quibuſdam tres. Duæ autem eſſe putantur, propterea quòd aliquos benefaciendi initium facere oportet, alios autem gratiam referre. Tres autem eſſe ideo finguntur, quia eum qui beneficii compenſationem expertus eſt, non ceſſare à benefaciendo oportet: verùm ipſius partium eſt, denuò & indeſinenter beneficiis mutuis certare: quod quidem & Gratiarum color monere videtur. Nec deſunt qui docent, unam eſſe Gratiam ejus qui beneficium contulit: alteram verò huic aſſignari, qui beneficium accepit, & referendi gratiam tempus diligenter obſervat: tertiam autem huic adſcribi, qui captat occaſionem iterum benefaciendi. Quoniam autem hilari vultu ſunt benefici, & beneficia eos à quibus accipiuntur exhilarant, primò communi nomine ἀπὸ τῆς χαρᾶς, id eſt à gaudio, χάριτες, id eſt Gratiæ vocatæ ſunt.

[1.] At vide Severinum de Vipera p. 63. ubi Gratiarum pedes ſerpentis nexu conſtricti pinguntur.

[2.] δύο μὲν ἔδει --MS. σχ. Hom. ιλ. ξ. v. 230. unam tantùm facit.

[3.] ἐπειδὴ καλῶς ἔχει τὸν τεταχότα ἀμοιβῆς ἐξάναι πάλιν χαριστικῶς, ἵνα---- & τῆς χάριτος αὐτῆς ἐμφ. MS. f. χαριεῖς--vel χαρᾶς. Pauſan. 6. φορουσα κ χεῖρας κ πόδας λίθω λαμπρῷ. Vide eundem in Bœoticis, ubi perpulchra de his. Schol. Hom. ιλ. Σ. v. 382.

[4.] τρίτην δ τὴν τοῦ τὸν ἀνθρωπουργοῦντα τι κατ' αὐτὸν ὁ καιρόν. ἱλαρῶν δ εὐεργετῶν δόντων. MS. Sed nihil muto. Gyrald. de Ingrat. probat lectionem impreſſorum. p. 537.

[5.] πᾶσαι χάριτες ὠνομασμένοι εἰσί. MS. mox ἐυεπιβ ἐαν---

Digitized by Google

ἔυμορφοι ἢ λέγονται ἔτι, διὰ τὸ ἐυείδιαν καὶ πιθανότητα χαρίζεσθαι. εἶτα κατ' ἰδίαν, ἡ μὲν Ἀγλαΐα προσηγόρευται, ἡ δὲ Θάλεια, ἡ δὲ [6.] Εὐφρόνη. διὰ τοῦτο ἔνιοι [7.] ἐυάνθην ἔφασαν τὴν μητέρα αὐτῶν ἔτι, τινὲς δ' [8.] Ἀγλαΐην. συνοικεῖν δ' Ὅμηρος ἔφην μίαν τῶν χαρίτων Ἡφαίστῳ, τάχα διὰ τὸ [9.] ἐπιχάριτα ἔτι τὰ τεχνιτὰ ἔργα.

Formosæ esse narrantur; quòd insigni forma vigeant, & formæ decorem liberalitatem exercentibus tribuant, & facile ad benefaciendum impellantur. Nomina earum sunt, Aglaia, Thalia, & Euphrone. Quidam Euanthen ipsarum matrem esse scripserunt, quidam autem Æglen. Homerus in suo poëmate perhibet, unam è Gratiarum numero cohabitare Vulcano. Quare hoc? Quod artificum opera plurimum gratiæ obtineant.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ.

DE MERCURIO.

Ἡγεμόνα δὲ παραδιδόασιν αὐτῶν τὸν Ἑρμῆν, ἐμφαίνοντες ὅτι ἐυλόγως δεῖ χαρίζεσθαι, καὶ μὴ εἰκῇ, ἀλλὰ τοῖς ἀξίοις. ὁ γὰρ [10.] ἀχαριστηθεὶς, ὀκνηρότερος γίνεται πρὸς τὸν ἐυεργέτην. τυγχάνει δὲ Ἑρμῆς ὁ λόγος, ὃν ἀπέστειλαν [11.] πρὸς ἡμᾶς οἱ θεοὶ, μόνον τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἐπὶ γῆς ὄντων,

Ducem autem Gratiarum esse Mercurium fabulis suis comprehenderunt veteres, ut docerent, non citra delectum & negligenter indignísque beneficia danda esse. Qui enim ingratitudinem expertus est, ad benefaciendum tardior fit. Est autem Mercurius sermonis usus, quem dii miserunt ex alto, eúmque inter omnia alia soli homini attribuerunt.

[6.] ἐυφροσύνη. MS.
[7.] V. Constant. Cæs. γεωπ. 11--& floribus solent ornari, Teste Paus.
[8.] lege Αἴγλην. Antimachus apud Paus. 9°.
[9.] ἐπίχαρτα ἔτι τὰ τεχνικὰ ἔργα. Vide Hom. ιλ. Σ. V. 382.
[10.] non rectè hanc dictionem intellexit Gyraldus. pro πρὸς τὸν lege πρὸς τὸ ἐυεργετεῖν—
[11.] ἀπέστειλαν ἐξ οὐρανοῦ MS. μ. τ. ἀν. τῶν ἐπὶ γῆς ζώων, λογικὸν ποι—MS. β. Vide Jambl. in Epist. ad Dexippum, apud Stobæum.

λογι-

λογικὸν ζῶον ποιήσαντες, ὃ παρὰ τἆλλ' ἐξοχώτατον εἶχον αὐτοί. ὠνόμασται δὲ ἀπὸ τοῦ ἐρεῖν καὶ μήσασθαι, ὅ ἐστι λέγειν. ἢ ἀπὸ τοῦ ἔρυμα ἡμῖν εἶναι, καὶ οἷον ὀχύρωμα. [12.] ἐνθένδε πρῶτον μὲν διάκτορος κέκληται, ἤτοι ἀπὸ τοῦ διάτορος εἶναι καὶ τρανὸς, ἢ ἀπὸ τοῦ [13.] διαλέγειν τὰ νοήματα ἡμῶν εἰς τὰς τῶν πλησίον ψυχάς. καθὸ καὶ τὰς γλῶσσας αὐτῷ καθιεροῦσιν. εἶτα ἐριούνιος ὀνομάζεται, ἀπὸ τοῦ μεγαλωφελής τις εἶναι, καὶ καθ' ὑπεβολὴν ὀνεῖν τοὺς χρωμένους αὐτῷ. καὶ σῶκος, ὡσανεὶ σωτὴρ τῶν οἴκων ἐπάρχων· ἢ ὥς τινες, ἰσχυρός. [1.] καὶ τὸ ἀκώκητον λέγεσθαι τοιούτου τινὸς σημεῖόν ἐστιν. οὐ γὰρ πρὸς τὸ κακοῦν καὶ βλάπτειν, ἀλλὰ πρὸς τὸ σώζειν μᾶλλον γέγονεν ὁ λόγος. ὅθεν καὶ τὴν ὑγείαν αὐτῷ συνῴκισαν. [2.] Ἀργειφόντης δέ ἐστιν, οἱονεὶ ἀργεφάντης, ἀπὸ τοῦ ἀργῶς πάντα φαίνειν καὶ σαφηνίζειν. τὸ γὰρ λευκὸν, ἀργενὸν ἐκάλουν οἱ παλαιοί.

Sermonis enim usum præ aliis animalibus potissimum homines habent. Dictus est autem Mercurius Hermes, ἀπὸ τοῦ ἐρεῖν, id est dicere, & μήσασθαι, id est loqui. Aut hoc nomen sortitus est ἀπὸ τοῦ ἔρυμα ἡμῖν εἶναι, quasi nobis sit propugnaculum, seu ὀχύρωμα, id est munimen. Primus hic διάκτορος, id est deorum nuncius dictus est: sive quòd sit διάτορος, id est vocalis, sive τρανὸς, id est disertus. Restat hujus nominis & alia causa, scilicet quòd mentis nostræ sensa in alios qui nobis propinqui sunt, dicendo transfundere possumus. Hinc factum est, ut Mercurio linguas sacrificârint. Et aliud nomen gerit, vocatúrq; ἐριούνιος, quòd sit perutilis, plurimáque commoda suis familiaribus & cultoribus ferat. Dicitur & Socus, id est quasi sit domorum servator: sive ut quidam autumant, quasi sit ἰσχυρὸς, id est fortis. Hujus rei manifestum signum est, quòd eundem & ἀκάκητον, id est ab omni damno alienum, & quòd nulli quippiam inferat mali, nominant. Sermo enim nobis datus est, non ut alicui sermone noceamus, verùm ut dicendi facultate omnibus prosimus. Hinc eidẽ Mercurio conjunxerunt Sanitatẽ. Appellatur Mercurius ἀργειφόντης. nominis hujus ratio est, quòd omnia clarissimè ostendat, & in lucẽ protrahat. Veteres enim τὸ λευκὸν, id est albedinem aut claritatẽ vocârunt ἀργενόν.

[12.] ἀλλ' ἐνθένγε. MS. hîc Gyral. διάτονος legit. (β. v. 103.
[13.] διαλέγειν, MS. διάγειν, rectiús. ὁ διάγων τὰς ἀγγελίας, σαφὴς, χ. Hom. ιλ.
[14.] Σώκειν ἰσχύειν. χ. Hom. Υ. ιλ.
[1.] ἀκάκητα MS. ὁ μηδενὸς κακοῦ μεταδοτικὸς σχ, H. ιλ. π. v. 185. nescio tamen annon ab Acaco enutritus Mercurius, indè etiam nomen hoc traxerit. dictus est & Acacesius ab Acadibus ———
[2.] Ἀργεοφάντης ex Epigr. affertur, ut ἱεροφάντης. Proclo, ὁ ἐν ἀργῷ φωνῶν. mox— ἢ ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν φωνὴν ταχύτητος, vel ut alius ἢ ἀπὸ τῆς κατ' ἀντίφρασιν ταχύτητος — prior lectio confirmatur per ἔπεα πτερόεντα—

Digitized by Google

ἢ ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦ φοιτῶ ταχύτητος. καὶ γὰρ τὸ ταχὺ, ἀργὸν λέγεται κατὰ ἀντίφρασιν. [3.] χρυσόῤῥαπις δὲ, ὅτι πολύτιμός ἐστι καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ ῥαπισμός. πολλοῦ γὰρ ἀξία ἐστὶν ἡ εὐκαιρος νουθεσία, καὶ ἐπιστροφὴ τῶν αὐτῇ προσεχόντων. παραδέδοται δὲ καὶ κῆρυξ θεῶν, καὶ διαγγέλλειν αὐτὸν ἔφασαν τὰ παρ' ἐκείνων τοῖς ἀνθρώποις. κῆρυξ μὲν, ἐπεὶ διὰ φωνῆς γεγονυίας παριστᾷ τὰ κατὰ τὸν λόγον σημαινόμενα ταῖς ἀκοαῖς. ἄγγελος δὲ, ἐπεὶ τὸ βούλημα τῶν θεῶν γινώσκομεν ἐκ τῶν ἐνδεδομένων ἡμῖν κατὰ τὸν λόγον [4.] ἐνεργειῶν. πέδιλα δὲ φέρει πτερωτὰ, καὶ δι' ἀέρος φέρεται, συμφώνως τῷ ὁμήρῳ, καθάπερ εἴρηται τὰ ἔπη πτερόεντα. καὶ γὰρ τὴν ἶριν ποδήνεμον διὰ τοῦτο, καὶ ἀελλόποδα καλοῦσιν ἄγγελον, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος παρεισάγοντες. ψυχοπομπὸν δὲ τὸν Ἑρμῆν ἐμυθεύσαντο εἶναι, ξυμβάλοντες ὅπερ ἴδιον αὐτοῦ ἐστι τὸ ψυχαγωγεῖν. διὰ τοῦτο καὶ ῥᾶβδον αὐτῷ ἐγχειρίζουσι, [5.] τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει, τὰ τῆς διανοίας δηλονότι. τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει.

Aut hanc appellationem sortitus est à celeritate, quâ in suis profectionibus utitur. Nam celeritas quandoque per antiphrasin ἀργὸν, id est tarditas nuncupatur. Mercurius χρυσόῤῥαπις nomen tenet, id est virgam auream gestans, sive aureas alapas infligens. Plurimi enim faciendum est, si quis eâ ferulâ cedatur, nam immenso precio digna est, imò omnia etiam preciosissima superat opportuna correctio, si huic modò accommodaverimus aures. Fertur Mercurius deorum esse interpres: & aiunt eum ad homines deferre, quæ à diis acceperit mandata. Interpres est ideo, quòd ea quæ oratione explicantur, vox ad aures transferat. Est autem deorum nuncius, siquidem orationis præsidio voluntatem divinam cognoscimus. Gestat talaria alata, iisque per aëra fertur, sicuti testatur Homerus eo loci ubi inquit, ἔπη πτερόεντα, id est Volantia verba. Hinc nominant etiam Irim ποδήνεμον, id est velocem, & ἀελλόποδα, id est pernicem, ipso nomine nuncium significantes. Fabulati sunt veteres Mercurium esse ψυχόπομπον, id est animarum deductorem, innuentes eum ψυχαγωγεῖν, id est demulcere animos hominum, quod ipsius proprium est. Propterea virgam ei tradunt, quâ delinit hominum oculos, nimirum mentis. Eâdem & somnolentos excitat.

[3.] σχ. ιλ. O. v. 256.

[4.] λόγον ἐννοιῶν. MS. Gyraldus, ἐνεργειῶν l. ἶρις autem videtur Hebræorum עיר in Daniele. quod autem ψυχοπομπὸν vocat, idem est cùm dicitur πομπεὺς, πυλαῖος, χθόνιος, ψυχῶν ταμίας——

[5.] Hom. ιλ. ω. 343. V. mox παρορμᾷν ῥαδίως -- De Mercurii Virgâ plura Gyraldus.

Digitized by Google

καὶ παρορμᾷν γὰρ τοὺς παρειμένους ῥᾳδίως, καὶ καταστέλλειν τοὺς παρωρμηκότας δυνατός ἐστι. ἐντεῦθεν ἤδη τὸς ὀνείρους ἐπιπέμπειν ἔδοξε, καὶ μάντις εἶναι διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου, τρέπων ὡς βούλεται τὰς φαντασίας. [6.] θεῶν τ' ἄγγελοι, ὄνειροι. οἵδ' ἀποπληροῦντες, περὶ τὴν εἰρημένην ῥᾶβδον, τὸ τοῦ κηρυκίου σχῆμα δράκοντες, σύμβολόν ἐστι τοῦ καὶ τοὺς θηριώδεις ὑπ' αὐτοῦ [7.] καλεῖσθαι λέοντας τὰς ἐν αὐτοῖς διαφορὰς, καὶ συνδέοντας αὐτὰς ἅμματι δυσλύτῳ. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ εἰρηνοποιὸν δοκεῖ τὸ κηρύκιον εἶναι. φέρουσι δ' ἄλλως οἱ μετιόντες τὴν εἰρήνην, καὶ θαλλοὺς ἀνὰ χεῖρας, πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ γεωργεῖσθαι θέλειν τὴν χώραν, καὶ φειδώ τινα εἶναι τῶν ἡμέρων καὶ καρποφόρων φυτῶν. ἐκ δὲ μαίας ἔφασαν γεγενῆσθαι διὶ τὸν Ἑρμῆν, ἀποδηλοῦντες πάλιν διὰ τούτου, θεωρίας καὶ ζητήσεως εἶναι γένημα [8.] τὸ ζῶον. καὶ γὰρ αἱ μαῖαι μαιούμεναι τὰς γυναῖκας, ἐντεῦθεν εἴρηνται μαῖαι, τῷ ὡσανεὶ [9.] ἐξερευνήσει προσάγειν εἰς φῶς τὰ βρέφη. πλάττεται δὲ καὶ ἄχειρ, καὶ ἄπους, καὶ τετράγωνος τῷ σχήματι ὁ Ἑρμῆς.

facilè námque remissos permovet, properantes autem citra laborem inhibet. Hinc etiam somnia mortalibus immittere visus est. Et vates creditus est, quòd in facili quò vult, hominum phantasias & cogitationes impellat. Et somnia Deorum nuncii sunt. Serpentes, qui ambiunt virgam, quam manu gestat, caduceíque formam ob oculos ponunt, indicio sunt, etiam immanes leones, quoties naturali feritate commoti inter se sæviant, ab ipso feritatem eorum cicurari, eandémque nodo insolubili vinciri. Hinc non ab re putant, caduceum esse pacificum. Ferunt enim, qui pacem ambiunt, manibus germina, quibus indicant se cupere, ut denuò colatur terra: proinde abstinent manum à mansuetis & fructiferis arboribus, nec eas excindere aut lædere pergunt. Qui affirmant Jovem tulisse ex Maia Mercurium, docere videntur, Mercurium speculationi & sedulæ inquisitioni natum esse. Nam μαῖαι, id est obstetrices, quæ obstetricandi officio funguntur apud parturientes mulieres, hinc μαῖαι, id est obstetrices nominatæ sunt, quasi scrutando fœtus in lucē producāt. Nō habere manus & pedes, formáq; quadratus fingitur Mercurius.

[6.] ιλ. β. v. 26.
[7.] κεκλεῖσθαι καὶ καταθέλγεσθαι λύοντος — καὶ συνδέοντος MS. lege κηλεῖσθαι — Bellantes & dissidentes interpretum oratione sedantur. Isidor.
[8.] λόγον. καὶ γὰρ αἱ μαιούμεναι τὰς γ. MS.
[9.] ἐξ ἐρεύνης MS.

τετρά-

τετράγωνος μὲν, τῷ τὸ ἑδραῖόν τε καὶ ἀσφαλὲς ἔχειν, ὥστε καὶ τὰς πτώσεις [10.] αὐτῷ βάσιν εἶναι. ἄχειρ δὲ καὶ ἄπους, ἐπεὶ οὔτε ποδῶν οὔτε χειρῶν δεῖται πρὸς τὸ ἀνύειν τὸ προκείμενον αὐτῷ. οἱ δ' ἀρχαῖοι τοὺς μὲν πρεσβυτέρους καὶ [11.] γενεῶντας τὸν Ἑρμῆν, ὀρθὰ ἐποίουν τὰ αἰδοῖα ἔχοντας. τοὺς δὲ νεωτέρους καὶ ἀγενείους, [12.] ἀνειμένους. παριστῶντες, ὅτι ἐν ταῖς προβεβηκόσι ταῖς ἡλικίαις γόνιμος ὁ λόγος καὶ τέλειός ἐστιν. [13.] ὃς δὴ καὶ τυχὼν τῷ ὄντι ἐστὶ, τυγχάνων ὧν ἂν πρόσθηται. ἐν δὲ τοῖς ἀώροις, ἄγονος καὶ ἀτελής. ἵδρυται δὲ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς. [1.] καὶ εὐόδιος λέγεται, καὶ ἡγεμόνιος, ὡς αὐτῷ εἰς πᾶσαν πρᾶξιν ἡγεμόνι χρῆσθαι, καὶ αὐτοῦ [2.] ὄντος τοῦ ἐν ταῖς βουλαῖς εἰς τὴν δέουσαν ἡμᾶς ἀνάγοντος. τάχα δὲ καὶ ἐπ' ἐρημίας, ἐπειδὴ κἀκεῖ τῆς παρασκευῆς αὐτοῦ καὶ τῆς θεραπείας δεῖ. διὰ δὲ τὸ κοινὸν αὐτὸν εἶναι [3.] ἔν τε ἀνθρώποις πᾶσι καὶ πᾶσι τοῖς θεοῖς, ὁπόταν τὶς εὕρῃ τὶ προάγων ἐν ἐν ὁδῷ, σύνηθες ἐπιφθέγγεσθαι,

Quadrata ipsius forma est, ut ejus stabilitatem & soliditatem cognitam nobis veteres faciant: quapropter etiam Mercurii casus, putatur esse incessus. Carere manibus & pedibus dicitur, quòd non opus habeat vel manibus vel pedibus, ad ea quæ sibi mandata sint, expedienda. Veteres Mercurii parentes natu grandiores pingunt, habentes testiculos sursum tractos & erectos. Juniores autem & imberbes formantur, quasi testes habeant remissos. Quid sibi volunt isto figmento? Quòd in iis qui provectioris sunt ætatis, ratio fœcunda & perfecta sit, quæ quidem facile quæ proponit assequitur. In junioribus autem & immaturis, eandem rationem esse imperfectam, & minus fœcundam Ejus simulachrum in viis constituunt. & hinc εὐόδιος, quasi meliorem semper monstret viam, & itinerantibus prosper sit, dicitur. Et ἡγεμόνιον, id est ducem eum appellant, quasi ejus opera in re omni uti conveniat: & quasi etiam in deliberationibus & consultationibus in meliorem semper nos traducat sententiam. Etiam ejus statuæ in solitudinibus ponuntur, quasi istic sit quoque sanctè colendus. Ideo autem, quòd communis tam deorum quàm hominum sit minister, si quis iter faciens fortè fortunâ quid invenit, consuetudo inolevit ut inventor exclamet,

[10.] αὐτοῦ. MS. [11.] γενειῶντας τοὺς Ἑρμᾶς. Vide Gyrald. p. 290.

[12.] τοὺς δὲ νεωτέρους καὶ λείους καὶ ἀγενείους, παρειμένα. παριστάντες MS. Artemid. lib. 1 Oneir. Herod. 2. al. τῶν Ἑρμῶν.

[13.] ὃς δὴ καὶ τυχὼν τῷ ὄντι ἐστὶ, τυγχάνων ὧν ἂν πρόσθηται MSS. [1.] εὐόδιος.

[2.] αὐτοῦ δέοντες—δέουσαν ἡμᾶς ὁδοὶ—ἐπ' ἐρημίας πρὸς τὴν ἐπισκευὴν καὶ θεραπείαν δεῖ. MS. Gyral. legit ὡς αὐτῷ δέον εἰς πᾶσαν πρᾶξ. recté.

[3.] καὶ τὸν αὐτὸν—καὶ τοῖς θεοῖς MS. Jamb. de Mysteriis prima sunt verba θεὸς ὁ τῶν λόγων ἡγεμῶν ὁ Ἑρμῆς πάλαι δέδοκται——εἶναι κοινός.

κοινὸν

κοινὸν ἔῃ. [4.] τῷ ἑρμῇ, ὃς δὴ συνίστωρ ὅτι τῆς εὑρέσεως ἐνόδιός ὢν, ἐμφαίνοντες ὅτι κοινὸν ἀξιῶσιν ἔῃ. [5.] καὶ τῷδε ἐυρημάτων, ἐντεῦθεν καὶ τῷδε δρημάτων ἑρμαίων λεγομένων. παρατιθέασι δὲ τοὺς λίθους τοῖς Ἑρμαῖς. [6.] ἔνιοι δὲ τῷδε παριόντων ἕνα τινὰ αὐτοῖς περιστήσαντες, ἢ ὡς χρήσιμόν τι καὶ κοινωνικὸν τὸ παρ' αὐτῷ ἔργον ποιῶν, διὰ τῆς καθαίρειν τὴν ὁδὸν, εἴ τε μαρτυροποιούμενος τὸν Ἑρμῆν, εἴ τε ὡς ὑποσημαινόμενος τὴν εἰς αὐτὸν τιμὴν, εἰ μηδὲν ἄλλο ἔχειν περιτιθέναι αὐτῷ, εἴ τε ἐναργέστερον τοῖς παριοῦσι τὸ ἀφίδρυμα ποιῶν, εἴτε πρὸς σύμβολον τῆς ἐκ μικρῶν μερῶν συνηθροίσθαι τὸν περιττικὸν λόγον. λέγεται δὲ καὶ ἀγοραῖος θεὸς, εἰκότως. ἐπίσκοπος γὰρ τῷδε ἀγοραζόντων τί ἢ πιπραμένων; ὡς μὴ λόγῳ πάντα ποιεῖν [7.] δίκαιος. ἐντεῦθεν καὶ τῷδε ἐμπορείων ὑποκείσθαι ἔδοξεν ἔῃ, καὶ ἐμπολαῖος, καὶ

Rei inventæ partem etiam Mercurio competere. Inventionis enim adjutor est, cum sit viarum præses. Proinde meritò acclamant, se rei inventæ Mercurium participem facturos. Hinc Græci omnia quæ fortè fortunâ reperiuntur, Ἑρμαῖα, id est Mercurialia nuncupant. Statuis Mercurialibus accumulant lapides. Qui libet námque eorum qui ejus statuam prætereunt, lapidem adjicit. Causæ autem ejus rei sunt plurimæ. Una est, quòd quilibet utile quiddam faciat, quod ad communem omnium spectet utilitatem, dum viam purgat. Altera, quòd obtestetur Mercurium lapidis adjectione, aut lapidis adjectione suum declaret in ipsum honorem, quasi nihil nunc occurrat quod offerat. Alia est, quòd statuam Mercurialem prætereuntibus manifestiorem faciat, additione lapidum. Porro alia est, ut per lapides significetur, ex parvis & modicis partibus consistere orationem enunciativam. Ferunt Mercurium etiam mercaturæ existere deum; & meritò: est enim mentium & vendentium inspector. Emptiones námq; & venditiones circa orationis præsidiũ contrahere nequimus. Hinc mercaturæ præses esse visus est: & ἐμπολαῖον, id est mercatorum curam gerentem, &

[4.] τὸν ἑρμῆν. MS.

[5.] ἔῃ καὶ τὸ διρημάτων. MS. Jambl. de Myst. p. 1.

[6.] ἔνιοι —— περιστήσαντες —— & mox ἐνιοι τινὰ περιστ. —— μαρτυροποιούμενος —— ὑποσημαινόμενος —— ποιῶν —— MS. V. Drusii in Prov. & Schotti Adagia sacra de Acervis Mercurialibus ——

[7.] δίκαιος γὰρ τῷδε ἀγοραζόντων ὅστις, ἤδη καὶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς διατεθεικε [al. διατρίχει] δίοντος. MS. post κερδῶν, sequitur —— οἱ ἀγαθῶν κερδῶν τοῖς ἀνθρώποις αἴτιοι. MS.

κερδῶν

κερδῶος ἐπωνομάσθη. τῆς δὲ λύρας [8.] εὑρετής ἐστιν, οἷς τῆς συμφωνίας, καὶ ὁμονοίας. καθ' ἣν οἱ ζῶντες εὐδαιμονοῦσιν, ἡρμοσμένην ἔχειν τὴν διάθεσιν ἐπιβάλλων. παραστῆσαι δ' αὐτῷ τὴν δύναμιν, [9.] καὶ τὴν τῶν ἀπεμφαινόντων θέλοντες, κλέπτην αὐτὸν παρέδωκαν, καὶ δολίου [10.] ἑρμοῦ ἱδρύσαντο. λανθάνει γὰρ ὑφαιρούμενος τὸν [11.] προδιδόμενον τοῖς ἀνθρώποις, καὶ κλέπτων, ἐστ' ὅτε τῇ, πιθανότητι τὴν ἀλήθειαν. ὅθεν τινὰς καὶ ἐπικλόποις λόγοις χρῆσθαι λέγουσι. καὶ γὰρ τὸ σοφίζεσθαι τῶν εἰδότων λόγῳ χρῆσθαι, ἴδιόν ἐστι. νόμιος δὲ λέγεται, [12.] τῷ ἐπανορθώσει νόμος εἶναι προστακτικὸς τὴν τῶν ὡς ἐν κοινωνίᾳ ποιητέων. διὰ [13.] γοῦν ὁμόνοιαν μετήχθη καὶ ἐπὶ τὴν τῶν λόγων ἐπιμέλειαν. σέβονται δὲ αὐτὸν καὶ ἐν ταῖς παλαίστραις μετὰ τοῦ Ἡρακλέους, [14.] ἐν τῇ ἰσχύϊ μετὰ λογισμοῦ χρῆσθαι δέοντος. τῶν γὰρ πεποιθότων μόνῃ τῇ τοῦ σώματος δυνάμει,

κερδῶον, id est lucrosum; aut lucri authorem eum appellârunt. Lyræ inventionem ei attribuunt, quasi concentus & concordiæ sit pater, quam dum homines tenent, certè fœliciter vitam transigunt. Quapropter creditur hominum animis concinnatum, sibíq; consentientem subjicere mentis habitum. Volentes autem veteres demonstrare, etiam in occulta vim ejus porrigi, furem eum esse tradiderunt, & in fraudulenti Mercurii honorem templa statuerunt. Clam enim hominem in judicium protractum oratione liberat, veritatémque persuasione furatur. Hinc dicitur, quosdam furtivis sermonibus uti. Siquidem hi soli sophistæ esse nôrunt, qui certam disserendi habent methodum. Νόμιος, id est legum antistes est, quòd lex castigando ea imperet, quæ in civitate aut communione aliquâ seu facienda, seu vitanda sunt. Propter singularem ejus concordiam etiam orationis cura ipsi commissa est. Simul cum Hercule in palæstris colitur, ut demonstretur, fortitudine utendum esse cum ratione & prudentiâ. Qui enim confidunt de sola corporis fortitudine,

[8.] Hom. Hymn. εἰς Ἑρμῆν—MS. autem constituit hunc locum, συμφωνίας καὶ ὁμολογίας καθ' ἣν, &c. εὐδαιμονοῦσιν, ἡρμ.——ἐπιβάλλοντος. sic
[9.] αὐτοῦ τὴν δύναμιν. καὶ διὰ τῶν ἐμφ---MS.
[10.] δολίου Ἑρμοῦ βωμὸν ἔνιοι ἱδρύσαντο. MS.
[11.] τὰ προδεδογμένα MS. post γὰρ deest fortè λόγος---
[12.] τὸ ἐπανορθώσει l. ἐπ' ἀνορθ. νόμος εἶναι, προστακτικὸς ὢν τῶν ὡς---
[13.] τὴν ὁμωνυμίαν, & pro λόγων, νόμων MS. Gyraldus fortè plus in suo codice reperit. νόμοι autem exactum quoddam modulationis genus---
[14] ὡς τῇ ἰσχ.——mox τῷ γὰρ μόνῃ πεποιθότι——& ἀμελοῦντι, quod rectiùs. MS.

τοῦ

τοῦ δὲ λόγου ὃς καὶ τέχνας εἰς τὸν βίον ἤγαγεν ἀμελούντων, πάνυ ἄν τις οἰκείως ἐπείποι, [15.] δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος.

& rationem cujus beneficio artes sunt invectæ, negligunt, his inquam quis admodum convenienter dicat, δαιμόνιε φθίσει σε τὸ σὸν μένος. id est, Divine, tua te perdet insania.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ [1.] ΠΑΡΑΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΥΘΩΝ.

DE FABULIS ANTIQUITUS TRADITIS.

Τοὺς δὲ πολλὰς καὶ ποικίλας περὶ θεῶν γεγονέναι παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησι μυθοποιΐας, ὡς ἄλλαι μὲν [2.] ἐπὶ Μάγοις γεγόνασιν, ἄλλαι δὲ παρ' Αἰγυπτίοις καὶ Κελτοῖς, καὶ Λίβυσι, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι,

Plurimas variásque de diis fuisse apud antiquos fabulas, quarum aliæ à Magis, aliæ ab Ægyptiis, porro aliæ à Celtis & Afris, & ab aliis Græcis compositæ sunt,

[15.] Hom. ιλ. ζ. v. 407. quod autem fuerit ἐναγώνιος -Pind. 2. Pyth. testatur. item 1. N. ἀγώνων μοῖραν Ἑρμᾷ καὶ σὺν Ἡρακλεῖ—Vide etiam *Fabr. Agon.* l. 1. c. 18--& *Falconerium ad inscrip. Athlet.* p. 21.

[1.] hunc titulum non agnoscit MS. & immediatè hæc cum præcedentibus conjungit.

[2.] παρὰ Μάγοις γεγ. ἄλλαι δὲ παρὰ Φρυξὶ, καὶ ἤδη παρ' Αἰγυπτίοις τε καὶ Κελτοῖς καὶ Λ. καὶ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι MS. De his vide Laërtii procem. & notas. *Vossium* de sectis Phil. c. 1. Quod de Phrygibus ait, habes apud *Diod. Sic.* & *Eusebium*. Φρύγιος λόγος tribuitur *Democrito* à *Laërtio*. *Damascius* de *Rheæ* Physiologiâ laudat Φρυγίους λόγους--credidi Orpheum scripsisse, Vide apud Suidam ejus θρονισμοὺς Μητρῴους & Κορυβαντικὰ; pertinent enim ad Phrygum μυθοποιΐαν sive θεοποιΐαν cujus authorem Orpheum facit *Proclus*. *Damascius* περὶ Ἀρχῶν postquam enumerâsset μύθων Ἑλληνικῶν ὑποθέσεις (Vide Ger. Vossium in Phurnutu,) addit πολλῶν καὶ ἄλλων οὐσῶν, colligítque Phænicum μυθολογίαν ex *Mocho*. Ægyptiorum ex *Heraisco*, *Asclepiade*, & *Eudemo*; Babyloniorum, Sidoniorum, Magorum (quibus adjungit πᾶν τὸ Ἄρειον γένος) ex eodem *Eudemo*.

μαρτύ-

Digitized by Google

μαρτύριον ἀναλάβοι τὴς τὸ παρ' Ὁμήρῳ λεγόμενον ὑπὸ Διὸς, πρὸς τὴν Ἥραν, τοῦτον τὸν τρόπον. [3.] ἢ οὐ μέμνησ' ὅτ' ἐκρέμου ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖϊν, ἄκμονας ἦκα δύω. Ἔοικεν ὁ ποιητὴς [4.] μύθου παλαιοῦ παραφέρειν τοῦτο, καθ' ὃν ὁ Ζεὺς ἐμυθεύετο κεκρεμακέναι τὴν Ἥραν χρυσαῖς ἁλύσεσι, τῷ χρυσοφανές τι ἔχειν τὰ ἄστρα. καὶ ἐκ τῶν ποδῶν αὐτῆς δύω ἄκμονας ἐξηρτηκέναι, τὴν γῆν δηλονότι, καὶ τὴν θάλατταν, ὑφ' ὧν τείνεται κάτω ὁ ἀὴρ, μηδετέρωθεν ἀποσπασθῆναι δυνάμενος. ἑτέρου δὲ μύθου μέμνηται τοῦ κατὰ τὴν Θέτιν, ὡς ὑπ' [5.] αὐτοῦ σεσωσμένου τοῦ Διός.

Ὁπποτέ μιν ξυνδῆσαι ὀλύμπιοι ἤθελον ἄλλοι,
Ἥρη τ' ἠδὲ Ποσειδάων καὶ Παλλὰς Ἀθήνη.

Φαίνεται δ' ὅτι κατ' ἰδίαν τούτων ἕκαστος τῶν θεῶν ἐπεβούλευε τῷ Διῒ συνεχῶς, μέλλων ἐμποδίζειν ταύτην τὴν διακόσμησιν, ὅπερ ἐγένετο, εἰ τὸ ὑγρὸν ἐπεκράτησε καὶ ἐξυδατώθη

testimonio sint vel illa verba, quibus (ut fingit Homerus) Iupiter Junonem affatur in hunc modum:

Pectore adhuc memori retinésne, prioribus annis
Quas mihi commisso dederis pro crimine pœnas,
Cum suspensa polo super ardua nubila, longâ
Fune pependisti, vinctas incude ligatâ
Ad plantas geminâ?

Hæc certè profert poëta, quasi quoddam antiquæ fabulæ vestigium, quæ ità habet: Jovem vinxisse Junonem compedibus aureis. Aureis vinculis constrictam esse Junonem, ideo fingitur, quòd auri colorem astra præ se ferant. Pedibus autem Junonis alligâsse incudes duas. Incudes sunt mare & terra, à quibus aër inferior extenditur, ut neutram in partem abduci possit. Meminit Homerus alterius fabulæ, juxta cujus tenorem Thetis Jovem servâsse creditur. Poëtæ autem verba sic habent:

Cum reliqui vellent ipsum dii stringere vinclis,
Juno, Neptunúsque deus, Pallásque Minerva.

Apparet enim, utrunq; deũ privatis odiis extimulatum, Jovi insidias struxisse, ut mundi decorum ædificium impedirent. Et sanè ipsorum conatus processissent, si aquæ invaluissent, & omnia in aquam fuissent conversa:

[3.] Lege μέμνη σ' ὅτ' ἐκρέμου—paulo aliter tamen apud Hom. ιλ. Ο. v. ιδ. Hunc locum hoc modo etiam interpretatur Dion. Halic. (in illo aureo libello quem transcripsit de Homero; eum edidit H. Steph. sub Plutarchi nomine, cùm tantum ejus initium ei tribuendum sit.) & σχ. Hom.

[4.] μύθου παλαιοῦ (MS. addit) ἀπόσπασμα καθ' ὃν ὁ Ζεὺς ε. κεκρ. ἐκ τοῦ αἰθέρος τὴν Ἡ. MS. & σχ. Hom.

[5.] ὑπ' αὐτοῦς MS. cui desunt ἤτοι πρόνοια & τὴν θείαν δύναμιν—Vide σχ. Hom. ad ιλ. α. v. 400. & ad υ. v. 67.

πάντα,

πάντα, ἢ τὸ πῦρ, καὶ ἐξεπυρώθη ὁ ἀήρ. ἡ δὲ κατὰ τρόπον διαθεῖσα πάντα Θέτις, ἤτοι πρόνοια, τὸν ἑκατόν χειρα Βριάρεων, ἤτοι τὴν θεῖαν δύναμιν ἀντέταξε τοῖς θεοῖς καθ' ἣν ἴσως διανέμονται πανταχόθεν αἱ ἐκ τῆς γῆς ἀναθημιάσεις, ὡς διὰ πολλῶν χειρῶν τῆς εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς διαιρέσεως γινομένης. Σκέψαι δ' εἰ ἐπὶ τὸ αἴρειν ὡσανεὶ βορὰν τῶν τοῦ κόσμου μερῶν, ὠνόμασται Βριάρεως. Αἰγαίων δέ ἐστι, ὁ ἀεὶ τεθηλὼς καὶ γαίων. δεῖ γὰρ μὴ [7.] στυγεῖν τοὺς μύθους, μὴ δ' ἑτέρων τὰ ὀνόματα ἐφ' ἑτέρους μεταφέρειν, μὴ δ' εἴ τι προσεπελάσθη ταῖς κατ' αὐτοὺς παραδεμέναις γενεαλογίαις, ἀναλόγως τίθεσθαι. [8.] Πάλιν οὖν ἐμυθεύσαντο χάος γενέσθαι, καθάπερ Ἡσίοδος ἱστορεῖ. μετ' αὐτὸ δὲ τὴν γῆν, καὶ τὸν Τάρταρον, καὶ τὸν ἔρωτα. ἐκ δὲ τοῦ Χάους, τὸ Ἔρεβος καὶ τὴν νύκτα φύναι. ἐκ δὲ τῆς νυκτὸς, τὸν αἰθέρα καὶ τὴν ἡμέραν. [9.] Εἰδέναι γοῦν δεῖ, ὅτι Ἡσίοδος

aut si ignis, longè latéque regnâsset, aérque incensus fuisset. Thetis autem, quæ quodammodo cuncta permeat, nisi eam mavelis vocare divinam providentiam, centimanum Briareum, sive divinam potentiam diis opposuit. Vi autem hujus potentiæ liberè ubique vagantur exhalationes, quæ à terra ascendunt, tanquam per multas manus in omnia diffusæ & derivatæ. Certè inquisitione dignum est, num Briareus ἀπὸ τοῦ αἴρειν, id est auferendo, hoc nomen consequutus sit: quasi sit βορὰ, id est vorago omnium mundi partium. Ægæon nomen ei impositum est, quòd semper virescat, & floreat. Haud enim metuere debemus fabulas, quò minus omnia liberè interpretemur, etiamsi interdum aliorum nomina aliis applicanda sunt. Nec etiam si quid ab genealogiis ipsorum parùm recessit, propterea putandum est minus iis per analogiam respondere. A veteribus etiam Chaos fabulâ comprehensum accepimus, cujus author est Hesiodus. Post Chaos autem productum, Terra, Tartarus & Amor provenerunt. at ex Chaos processere Erebus, & Nox. Ætheris & Diei mater fertur Nox. Illud tamen non est omittendũ, quòd Hesiodus

[6.] εἰ παρὰ τὸ αἴρειν τὴν ὡσὰν βορρᾶν τοῦ κόσμου μ. ità MS. βριάρειν [inquit Zetzes ad Hes. p. 149.] ὑπερβαίνειν ἐφ' ὕψους--οἷον ἐν τῷ Βορρᾷ & Βριάρεως illi est Spiritus ὁ ἐκ τοῦ βορείου πόλου ἰών.

[7.] δεῖ μὴ—MS. δεῖ δὲ στυγεῖν--lege μὴ συγχεῖν. μηδ' ἐξ ἑτέρου τὰ ὀνόματα εἰς ἕτερον μεταβαίνειν MS. & μὴ δ' εἴ τι προσεπλάσθη ταῖς παραδιδομέναις κατ' αὐτοὺς γενεαλογίαις ὑπὸ τῶν μὴ συνιόντων ἃ αἰνίττονται, κεχρημένων δὲ ὡς καὶ τοῖς πλάσμασιν, ἀλόγως τίθεσθαι—f. ἄνευ λόγου————

[8.] Πάλιν τοίνυν, πρῶτον ἐμ. MS.

[9.] ——Ἡσίοδος καταρχὰς τὸ Χάος ἔφησε γενέσθαι—Χάος γένετ' αὖταρ ἔπ.—

μετ'

μετὰ τὸ Χάος ἔφησε γενέσθαι τὴν γῆν, λέγων, ἤτοι μὲν πρώτιστα μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὁ τόπος Χάος ἐγένετο, αὐτὰρ ἔπειτα

Γαῖα τ' εὐρύστερνος πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, τοι ἔχουσι κάρη νιφόεντος ὀλύμπου.
Τάρταρα τ' [10.] εὐρυόδοντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης.
Ἠδ' ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Λυσιμελὴς πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων.
Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον, καὶ ἐχέφρονα βουλήν.
Νυκτὸς δ' αὖτ' αἰθήρ τε, καὶ ἡμέραι ἐξεγένοντο,
Ἐκ χάεος δ' ἔρεβός τε, μέλαινά τε νὺξ ἐγένοντο.

[11.] Ἡ γῆ μὲν κατὰ συνίζησιν γέγονεν. ὁ ἀὴρ δὲ κατὰ ἀνάδοσιν. τὸ δὲ λεπτομερὲς τοῦ ἀέρος, γέγονε πῦρ. ἡ δὲ θάλαττα, κατὰ ἐκμύζησιν. τὰ δὲ ὄρη, κατὰ ἐξοστρακισμὸν τῆς γῆς. Νυκτὸς δ' αὖτ' αἰθήρ τε, ὅτι ὁρῶμεν τὸν αἰθέρα τοῖς ἄστρασιν ἐν τῇ νυκτί. καὶ πάλιν εἰ μὴ ὑποχωρήσει ἡ νὺξ, ἡμέρα οὐ γίνεται. [12.] ἔστι δὲ Χάος μὲν, τὸ πρὸ τῆς διακοσμήσεως γινόμενον ὑγρὸν,

scribit, post Chaos demum Terram prodiisse, dum ait: Primum quidem omnium factus est ille locus, qui Chaos nominatur, inter cœlum & terram situs. atque deinde,

Ampla sinu tellus, divûm stabilissima sedes
Cunctorum quotquot niveo lætantur Olympo:
Tartaráque, in magnis penetralibus abdita terræ:
Quíque inter superos Amor est pulcherrimus omnes,
Artus qui divûmq; resolvens atq; virorum,
Consilium prudens, mentémque in pectore vincit.
Nati sunt ex Nocte Dies ac splendidus Æther.
At Chaos & Noctem peperit, Erebíque tenebras.

Terra facta est per consessum, sive per ejus ad centrum seu inferiora recessum: aër per ascensionem exortus est: aër autem in tenuissimas partes dilapsus, evasit in ignem: mare vero per exuctionem, quòd humor avidè è terra quasi sugendo extractus sit, natum esse credendum est. Montes autem per terræ expulsionem exorti sunt. Noctis filius Æther est, quia nocte propter claritatem astrorum conspicitur: præterea nec dies almus exoritur, nisi prius qui mundi extructionem præcessit,

[10] —ἠερόεντα, vel εὐρόεντα lege.
[11.] hæc omnia usque ad τῆς γῆς descripsit σχ. Hesiod. Theog. post ἄστρασιν idem rectè addit κεκοσμημένον——
[12.] ab ἡμέραν supra usque ad hunc locum omnia interjecta desunt in uno MS. Achil. in Aratum hanc opinionem recenset, p. 83.

ὑπὸ

ἀπὸ τῆς χύσεως οὕτως ὠνομασμένον. ἢ τὸ πῦρ, ὅ ἐστι [13.] κάος, καὶ αὐτὸ κέχυται διὰ τὴν λεπτομέρειαν. [14.] ἦν δέ ποτε (ὦ παῖ) πῦρ τὸ πᾶν, καὶ γενήσεται πάλιν ἐν περιόδῳ. [1.] σβεσθέντος δ' εἰς ἀέρα αὐτοῦ, ἡ μεταβολὴ ἀθρόα γίνεται εἰς ὕδωρ. ὃ δὴ λαμβάνει τοῦ μὲν [2.] ἀφισταμένου μέρη τῆς οὐσίας κατὰ πύκνωσιν, τοῦ δὲ λεπτυνομένου κατὰ ἀραίωσιν. εἰκότως οὖν ἔφασαν μετὰ τὸ Χάος τὴν [3.] γῆν γενέσθαι, καὶ τὰ ἠερόεντα Τάρταρα. ἃ δὲ μυχὸν γῆς ὠνώμασεν ὁ προειρημένος ποιητὴς, τῷ προειληφέναι αὐτὸν κεκρίφειν. [4.] τὸ δὲ Ἔρεβος σὺν αὐτοῖς γεγονέναι ἐῤῥήθη, ἡ ὁρμὴ ἐπὶ τὸ γεννᾷν. ἅμα γάρ τις ἔκ τινος γίνεται, καὶ παρεῖναι νομιστέον σαύτην τὴν δύναμιν, καλλίστην καὶ ἀξιοθέατον οὖσαν. Τὸ δὲ Ἔρεβος, ἐκ τοῦ Χάους ἐγένετο. [5.] ὁπότ' ἐρέφεσθαι καὶ περιλαμβάνεσθαί τι ὑφ' ἑτέρου λό-

noménque istud ἀπὸ τῆς χύσεως, id est fusione traxit. Vel ignis est κάος, id est urens, siquidem ut ignis in tenuitatem κέχυται, id est diffusus est. Hoc autem universum quondam (ô puer) ignis fuit, certâque mundi quâdam convolutione peractâ, omnia in ignem denuò convertentur. Ignis extinctus transit in aërem, & aër deficiens convertitur in aquam. Aër secundum condensationem, ab eo quòd recedit de igne, substantiæ suæ partes recepit: aqua autem quæ extenuatur, secundum relaxationem substantiam suam nanciscitur. Rectè sanè dixerunt Veteres post Chaos demum terram esse prognatam: nec non & desiderabilia Tartara nascendi ordine Chaos esse sequuta. Tartara verò prædictus poëta terræ conclave nuncupavit, quòd Tartarus statim à rerum primordio elegerit latebras. Unà autem cum illis in lucem prodiit Erebus, qui est propriè ad generandum impetus. Alius enim ex alio nascitur, generationísque vim sanè pulcherrimâ & plurimâ speculatione esse dignam existimandum est. Erebus ex Chaos prorepsit. Nominis autem ratio deducta est ἀπὸ τοῦ ἐρέφεσθαι, id est ab eo quòd contegatur, & ab alio contineatur:

[13.] ὅ ἐστι οἱονεὶ κάος. MS.
[14.] Ἡράκλειτος πῦρ πρῶτον φησὶ γεγονέναι. Achil. in Aratum. mundi ἐκπύρωσιν credidêre Stoici.
[1.] προσβεσθέντος MS.
[2.] τοῦ ὑφισταμένου μέρους—MS. est enim γῆς ὑποστάθμη ὕδωρ Zenoni apud Hes. interp.
[3.] τούντε γῆν MS. τῷ προειληφέναι αὐτὴν καὶ κρύπτειν MSS. f. tamen περιέλ——rectiùs, nam σχ. Hes. exponit τὸν ἀέρα τὸν τὴν γῆν περιέχοντα——
[4.] ὁ δὲ ἔρως σὺν αὐτοῖς MS. ἅμα γάρ τι ἔκ τινος γίνηται MS.
[5.] ὁ ποιῶν ἐρέφθαι.

γος, καθὸ καὶ τούτου τυχοῦσα ἡ γῆ, παραχρῆμα ὁμοιόσχημον αὐτῇ τὴν [6.] γῆν ἐγέννησεν, ἵνα περὶ πᾶσαν τὴν γῆν εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς, αἰεὶ τοῖς ἐπ' αὐτῷ θέουσιν ἄστροις μακάρεσσιν, ἤγουν μακραίωσιν, ἀσφαλὲς οἰκητήριον. [7.] ἐγέννησε δ' ἡ γῆ ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων τὸν οὐρανόν. οὐρανοῦ νῦν λεγομένου, κοινότερον παντὸς τοῦ περὶ αὐτὸν λεπτομεροῦς. τοῦ [8.] Χάους δὲ θυγάτηρ ἐστὶ καὶ ἡ γῆ. ὁ γὰρ πρῶτος ἀρθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχεγόνου ὑγροῦ ἀὴρ, ζοφώδης καὶ σκοτεινὸς ἦν, εἶτα λεπτυνόμενος εἰς αἰθέρα καὶ φῶς μετέβαλεν. εὐλόγως οὖν τοῦτον ἐκ τῆς [9.] γῆς γεγονέναι ἐρρήθη. ἡ δὲ γῆ τὰ ὄρη, καὶ τὸ πέλαγος, [10.] ἐξ ἧς λέγεται γενέσθαι ἄτερ φιλότητος ἐφημέρου. ἥ τε γὰρ θάλασσα ὑπέμεινεν ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῶν μέρεσι μεταβολὴν ὑποστᾶσα, τὰς δὲ παρὰ τὸ ἀνώμαλον τῆς συνϊζήσεως τὰς ἐξοχὰς ἔλαβε. μετὰ δὲ ταῦτα, ἡ τῶν λεγομένων ἐστὶ γένεσις Τιτάνων.

sicuti & Terra confestim sibi conformem terram peperit. Quare autem? Ut terra sit Diis beatis veluti firmum & stabile domicilium, & supra ipsam astra semper motu ferantur, & beatum illud domicilium efficiant: sive ut sit tutum beatorum omnium receptaculum. Terra exhalationes plurimas fundens, enixa est cœlum. Cœlum enim communi vocabulo appellatur omnis tenuitas aëris, reliquorúmque elementorum, quæ circa ipsum volitat. Terram procreavit Chaos. Aër enim, qui primò in altum sublatus est, relicto primogenio humore, obscurus & caliginosus erat. Deinde cùm in tenues partes abiisset, in æthera & lucem conversus est. Rectè igitur dicitur, æthera esse terræ sobolem. Terra quoque montes & mare edidit, citra quotidianum amorem. Mare enim in concavitates montium terræque concessit, mutationem sustinens. Montes autem, quòd inæqualiter subsidere hinc altitudines suas nacti sunt. His peractis, proxima est Titanorum generatio.

[6.] τὸν οὐρανὸν ἐγέννησεν MS. ἵνα μιν περὶ πᾶσαν ἐέργῃ,
Ἡ δ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.
Confer. Orph. Versus apud *Stobæ*. Ecl. Ph. & hæc lectio melior est quàm quæ in Hesiodo hodie habetur, περὶ πάντα.

[7.] Plato in Phædone ait αἴτιον τοῦ κόσμου τὴν γῆν—id autem ità verum est, quemadmodum punctum centri generat circumferentiam.

[8.] Lege cum MS. ἡ νύξ. ὁ γὰρ—

[9.] N. quatenus Χάος, juxta nonnullos, ex terrâ, ex Chao item ἀὴρ iste σκοτεινὸς——Vide χ. Hesiod. p. 126. β. sed lectio MS. hæc est, εὐλόγως οὖν τούτων ῥηθέντων——

[10] ἐξῆς--γενέσθαι--ἐφιμέρου—κοίλοις αὐτῆς μ.—τά τε ὄρη παρὰ τὸ ἀνώμαλον τ. σ. τ. ε. ἔλαβε. MS. nescio an hîc desit aliquid de Oceani generatione; sequitur sanè apud Hes.

οὗτοι

οὗτοι δ' ἂν εἶεν διαφοραὶ τῶν ὄντων, ὡς Ἐμπεδοκλῆς 11.] ἐξαριθμεῖται, φυσώτε καὶ φθιμένην, εὐναίην τε, καὶ ἔγερσιν, κινώτε, καὶ ἀστεμφῆ, πολυστέφανον, καὶ μεγιστὼ, φορίην, καὶ σοφὴν, καὶ ὀμφάλην, καὶ πολλὰς ἄλλας, τὴν εἰρημένην ποικιλίαν τῶν ὅλων αἰνιττόμενος. οὕτως [12.] ἀπὸ τῶν παλαιῶν, Ἰαπετὸς μὲν ὠνομάσθη ὁ λόγος, καθ' ὃν καὶ φωνικὰ ζῶα ἐγένετο, καὶ τὸ ὅλον ψόφος ἀπετελέσθη, ἰακετός τις ὤν. οἷα γὰρ ἡ φωνή. Κοῖος δὲ, καθ' ὃν ποιά τινα τὰ ὄντα ἐστί. τῷ γὰρ κ πολλαχοῦ [13.] οἱ Ἴωνες ἀντὶ τοῦ π χρῶνται. ἢ ὁ τοῦ κοεῖν αἴτιος, ἤγουν τοῦ νοεῖν, ἢ φρονεῖν. [14.] Κριὸς δὲ, καθ' ὃν ἄρχει καὶ δυναστεύει τῶν πραγμάτων, τὰ δ' ὑποτέταται καὶ δυναστεύεται. ἐντεῦθεν τάγα καὶ τοῦ ἐν τοῖς ποιμνίοις κριοῦ προσαγορευομένου. Ὑπερίων, καθὸ ὑπὲρ ἄνω τινὰ ἑτέρων περιπορεύ-

qui sanè nihil aliud, quàm entium discordiæ esse, credendi sunt, sicuti eas enumerat Empedocles, dicens: Inflationem & inflationis interitum, somnium & vigiliam, motum & motu carens, sapientiam & stultitiam, per quas hujus universi varietatem omnem significat. Sermo ab antiquis Iapetus vocatus est, cujus industriâ vocem omnia alia acquisiverunt, & per quem (ut uno verbo dicam) sonus omnis contigit, quasi ἰακετός τις ὤν, id est vocalis seu sonorus existens. Aiunt eum & κοῖον nominari: ab eo enim quale quid dicuntur omnia entia. Nam Iones plerunque κ literam loco π usurpant. Forsan aliâ ratione κοῖος vocatur, quasi sit scilicet author τοῦ κοεῖν, ἤγουν τοῦ νοεῖν, id est cogitandi & sapiendi. κριὸς autem nomen habet, propterea quòd omnibus rebus imperitet, ipsæ autem regantur, & dominio subjectæ sint. Hinc nimirum aries dux gregis idem nomen, ut κριος Græcè dicatur, sibi vendicavit. Hyperion autem, quòd quædam in supremo loco sita permeet.

[11.] φυσικῶς ἐξαριθμεῖται—MS. Versus autem sic ordinat.

Φυσώ τε, φθιμένη τε, καὶ Εὐναίη, καὶ Ἔγερσις,
Καινὼ ἀστέμφης, πολυστέφανός τε Μεγιστὼ.

Καὶ Φορίη [al. φορύη] Σόφη τε [l. Σόμφητε] καὶ Ὀμφαί—V. Aristot. de Gen. H. Steph. in *Poes. Phil.* alios hujusmodi adfert ex eodem Emp.

[12.] ὑπὸ τῶν παλ. MS. mox καθ' ὃν φωνητικὰ τὰ ζῶα ἐγένετο—καὶ ὅλος ὁ ψόφος ἀπετέχθη MS. dein—ἰάφετός τις. [al. ἰάφθετός τις] ὤν, ἴα γὰρ ἡ φ.

[13.] Κοῖον καὶ Κρεῖον ὁ ζήνων λέγει τοῦ Τιτᾶνας εἰρῆσθαι τὰ στοιχεῖα τοῦ Κόσμου. Κοῖον γὰρ λέγει τὴν ποιότητα κατὰ τροπὴν αἰολικὴν τοῦ π πρὸς τὸ κ—sed & Iones vertunt π in κ, faltem in nonnullis, ut ait Corinthus [i. e. Georgius vel Gregorius Corinthi Metrop.] de Dialectis.

14.] Κρεῖον idem Zeno interpretatur τὸ βασιλικὸν καὶ ἡγεμονικόν. MS. l. καθ' ὃν τὰ μὲν ἄρχει.——V. χ. Hes. p. 128.

ται. Ὠκεανὸς δὲ, καθ' ὃν ἐν τάχει ἀνύεται, ὃς δὴ καὶ ἀκαλαῤῥείτας τὴν κλῆσιν ἔσχεν, [1.] τῷ ἥσυχόν τε καὶ σχολαίαν τὴν ῥύσιν αὐτὸν, ὡς τὴν τοῦ ἡλίου κίνησιν, ἐμφαίνειν. καὶ βαθυδίνης, τῷ εὐθέως κινεῖσθαι. [2.] Τηθὺς δὲ, ἡ καθαρά τινα καὶ λαμπρὰ εἶναι τὰ πάντα ποιοῦσα, καὶ συνεκδέχεσθαι τούτοις τὰς τῶν ἐναντίων σχέσεων αἰτίας δεόντως. μνημοσύνη δὲ, ἡ τοῦ [3.] συναφαιρεῖν τὰ γεγονότα αἰτία. Θέμις δὲ, ἡ τοῦ συντίθεσθαί τι μεταξὺ ἡμῶν, καὶ φυλάττεσθαι. Κρόνος δὲ, ὁ προειρημένος πάντων τῶν ἀποτελεσμάτων λόγος, [4.] δεινότατος ὢν τῶν παίδων. ὁπλότατον δ' αὐτὸν γενέσθαι [5.] φασὶ, διὰ τὸ καὶ μετὰ τῶν εἰρημένων γένεσιν ἐπιμένειν αὐτὸν, ὡσανεὶ ὄντα ἐν γενέσει.

Oceanus, quòd celeriter incedat: qui idem & ἀκαλαῤῥείτας nuncupatur, quòd ejus fluxus sit tacitus & tranquillus, ut etiam solis motum repræsentare videatur. Dicitur idem & βαθυδίνης, eò quòd velociter moveatur. Thetis est, quæ rebus omnibus splendorem & puritatem infert: insuper quæ contrarias res mutuo & concordi nexu devincit. Memoria ejus potentiæ causa est, quâ adjuti colligere & retinere possumus omnia quæ facta sunt. Themis est, cujus præsidio contractus celebramus & paciscimur, contractus pactáque fide bonâ servamus. Saturnus est ratio omnium conditarum rerum, sicuti prædiximus, & potentissimus est suorum liberorum omnium. Simplicissimum autem eum finxerunt, quòd post eórum, quæ diximus, generationem perstiterit, quasi & ipse in generationem cadat.

[1.] τῷ ἡσύχιόν τι καὶ σχολαῖον τὴν ῥ. MS. & τῷ βαθέως δινεῖσθαι — ἀκαλὸν, τὸ ἥσυχον σχ. ιλ. η.

[2.] Τηθὺς δὲ—fortè Tethyos explicatio excidit. Vide eam in Hesiod. σχ. p. 128. in MS. β. sic Τηθὺς δὲ καθ' ἣν ἐπὶ μιᾶς καταστασίας χρονικῆς—— hæc propius accedunt. Est enim Jamblicho θέσεως καὶ μονίμου καταστάσεως χορηγό —apud Proclum in Tim. Plato autem deducit ità ut τὸ ἄχραντον καὶ καθαρὸν, significet, quæ est explicatio hîc posita——post χρονικῆς in MS. β. sequitur θεία δέ ἐστι ἡ τῆς ὄψεως αἰτία—Ῥεία δέ ἐστιν ἡ τῆς ῥεύσεως. Φοίβη ἡ καθαρά τινα καὶ λαμπρὰ εἶναι ποιοῦσα, καὶ συνεκδέχεσθαι τούτοις καὶ τὰς τῶν ἐναντίων σχέσεων αἰτίας δεόντως——

[3.] συναναφέρειν MS. τὴν ἐπίμονον διάπλασιν τῶν ζώων. σχ. Hesiod. reddit.

[4.] ἀφανιστικὸς ὢν τῶν πραγμάτων. Sophocl. ἅπανθ' ὁ μακρὸς κἀναρίθμητος χρόνος φύει τ' ἄδηλα, καὶ φανέντα κρύπτεται——

[5.] ἔφη—MS. mox τελειοτέρα πόποτ'—& post μυθικώτερον deest ὑπ'—— & τὰ πλεῖστα τῆς παλαιᾶς θεολογίας——in fine.

ἀλλὰ

ἀλλὰ τῷ μὲν Ἡσιόδῳ, τελειότερον τόδ' ἂν ἡ ἐξήγησις γένοιτο, τὰ μέν τινα ὡς οἶμαι ἀφ' ἧς ἀρχαιοτάτων αὐτῷ παρειληφότος, τὰ δὲ μυθικώτερον ὑπ' αὐτοῦ προσδέντος· ᾧ τέρπω κ πλεῖσα θεολογίας λεφθάρη. νυνὶ δὲ τὰ διαξεσοημένα [6.] ὅπῃ τοῖς πλείστοις δόκησεπτέον.

Hesiodi de Saturno expositio perfectior est. Hic enim author quædam ab antiquis de isto deo desumpsit, iisdem autem quædam fabulosius addidit. Et secundum hanc rationem in Theologia multa perierunt. Nos itaque, quæ maximè de diis apud omnes in confesso sunt, in sequentibus trademus.

[6.] παρὰ τοῖς πλείστοις δόκησεν. sæpe τὸ ὅπῃ posuit hic exscriptor Aldinus pro παρὰ ——

Missis iis quæ de Mundi origine Grotius ad *verit. C. Rel.* Arati Interpretes, Aristoteles, Stobæus, Chalcidius, Halicarn. ad Homerum, Antiphanes apud Irenæum, Aristophanes, Laertius, Plutarchus aliisq; tradidêre, visum est quædam ex Damascio περὶ ἀρχῶν (quo utimur MSo. Dris Fell. *D. Æ. chr. Ox.* v. integerrimi literatissimiq; beneficio) hic adjicere. *Damascius* igitur postquam Orphei, Hesiodi Acusilai, Pherecydis, Homeri aliásque Ἑλληνικῶν μύθων ὑποθέσεις enumerâsset, addit his ipsis verbis, πρὸ δ Βαβυλώνιοι ἐοίκασι Βαζυσιμίοι μὲν πᾶσι μίαν πρὸ ὅλων ἀρχὴν σιγὴν πεφευκέναι. δύο δ ποιεῖν Ταυθὲ κ Ἀπασῶν, τὸν μὲν Ἀπασῶν ἄνδρα τῆς Ταυθὲ ποιεῖντες, παῖδα δ μητέρα θεῶν ὁμολογοῦντες· ἐξ ὧν μονογενῆ παῖδα γίγνεσθαι τὸν Μαῦμι—ὃν δ πρὸ ἀυτοῦ ἄλλα γίγνεσθαι φασιλεθῆ Δαχὼ κ Δαχώ. εἶτα ἓν τρίτον ὃν πρὸ ἀυτοῦ, Κισσαιὴ κ Ἀασσηρ. ἐξ ὧν γίγνεσθαι τρεῖς Ἀνὸν κ Ἰλλινον κ Ἀόν. τὸν δ Ἀὸ κ Δαυκῆς υἱὸν γίγνεσθαι τὸν Βῆλον ὃν δημιουργὸν εἶ φασι. Μάζονες δ κ πᾶν τὸ Ἄρειον γένος, οἱ μὲν τινων, οἱ δ χεῖρον καλοῦσι τὸ νοητὸν ἅπαν κ νοερὸν, ἐξ ἧς διακρίθῆναι κ Θεὸν ἀγαθὸν κ Δαίμονα κακὸν, ἢ φῶς κ σκότος πρὸ τούτων, ὡς ἔνιοι λέγουσι. μετὰ δ τὴν ἀδιάκριτον φύσιν διακεκριμένην ποιεῖσι τὴν ὑλικὴν συσταικείαν πρὸ κοσμοποίησιν· τῆς μὲν ἡγεμόνας τὸν Ὠκεανὸν καὶ τῆς δ τὴν Ἀφροδίτην. Σιδόνιοι πρὸ πάντων ὑποτίθενται χεῖρον κ πόδον κ ὁμίχλην—πόθεν κ ὁμίχλης μιγέντων Ἀέρα γίγνεσθαι κ Ἄνεμον—ἐκ τούτων ἀμφοῖν ὠὸν γίγνεσθαι— & hæc omnia ipse ab Eudemo sumpsit. Phœnicum Mythologiam κατὰ Μῶχον sic tradit. Αἰόδια δὲ τὸ πρῶτον κ Ἀὴρ· ἐξ ὧν γίγνεσθαι Οὐλωμὸν, ἐξ ἧς συνελθόντος ἑαυτῇ, χώσορος ἀναγγέλλει ὁ πρῶτος, εἶτα ὠόν. Λίβα δ κ Νότον ποιῆσαι πρὸ τοῦ Οὐλωμοῦ. Τὸ δ ὠὸν οὐρανὸν, λέγεται δ ἐξ αὐτοῦ ῥαγέντος εἰς δύο, γίγνεσθαι κ γῆν. Deinde καθ' Αἰγυπτίους, ἡ μὲν μία πρὸ ὅλων ἀρχὴ σκότος ἀγνωστον, τὼς δ δύο ὕδωρ κ ψάμμον, οὓς Ἡφαίστους· ὧς δ προσζυγοῦσιν αὐτοῖς Ἀσκληπιάδης, ψάμμον κ ὕδωρ· ἐξ ὧν τὸν πρῶτον Κωφῖν, εἶτα τὸν δεύτερον ὑπὸ τούτου, εἶτα κ ὑπὸ τούτῳ τρίτον. ὁ δ Ἡφαίστος τὸν τρίτον ὑπομαθόντα Καμηφῖν, ὑπὸ τῷ πατρὶ κ τῷ πάππῳ τὸν ἥλιον εἶ φασιν.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΟΥ * ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ.

DE PROMETHEO.

ΠΑραδεδομένου τοίνυν ἄνωθεν, ὅτι ὁ Προμηθεὺς ἐκ γῆς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ἔπλασεν, ὑπονοητέον [1.] Προμηθέα, τὴν ἐν τῇ τῶν ὅλων ψυχῇ κυρίαν, ἣν ἐκάλεσαν οἱ νεότεροι πρόνοιαν. κατὰ γὰρ ταύτην τάτ' ἄλλα ἐγένετο, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἔφυσαν οἱ ἄνθρωποι. ἐπιτηδείως πρὸς τοῦτο ἐχούσης κατ' ἀρχὰς, τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως. λέγεται καὶ συνεῖναι ποτὲ ὁ Προμηθεὺς τῷ διί· πολλῆς γὰρ Προμηθείας, πᾶσα μὲν ἀρχὴ, καὶ [2.] προστάσεως πλειόνων, μάλιστα δὲ ἡ τοῦ διὸς δεῖται. καὶ κλέψαι δέ φασιν αὐτὸν τὸ πῦρ τοῖς ἀνθρώποις, ὡς τῆς ἡμετέρας ἤδη συνέσεως, καὶ προνοίας ἐπινοησάσης τὴν [3.] χρῆσιν τοῦ πυρός. κατενηνέχθαι δὲ αὐτὸ ἐμυθεύσαντο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τὸ πλεονάζειν ἐκεῖ, ἢ ἐπεὶ οἱ κεραυνοὶ ἐκεῖθεν κατασκήπτουσι, διὰ πληγῆς τἀνθά [4.] δ' ἐξάπτοντες,

SCriptum reliquêre antecessores nostri, Prometheum universum genus hominum è luto finxisse. Intelligendum est itaque, seu hic sensus ex isto figmento petendus est, Prometheum esse dominatricem quandam totius mundi animæ potentiam, quam juniores providentiæ nomine designârunt. Per hanc enim omnia condita sunt, tandem ejusdem vi etiam homines sunt procreati, cùm ad hominis generationem jam à primordio rerum mundi constitutio accommoda foret. Dicitur Prometheo etiam cum Jove quondam familiaritatem intercessisse. Et id ideo scribitur, quòd magnâ providentiâ multorúmque auxilio omne imperium opus habeat, imprimis tamen multam providentiam plurimorúmque auxilium Jovis postulare monarchiam. Asserunt eundem furto sustulisse ignem, & furto sublatum ignem tradidisse usui hominum. Quid sibi hoc vult figmentum? Nostrâ nempe intelligentiâ & providentiâ ignis usum esse inventum. Ignem autem è cœlo delapsum esse fabulati sunt, quia in cœlesti regione ignis abundat: sive quòd indè fulmina proficiscantur, quæ suo igne loca tacta incendunt.

* Ponitur Prometheus inter deos ab Æschylo p. 1.

[1.] προμηθέα εἰρῆσθαι τὴν προμήθειαν τῆς ἐν τοῖς ὅλοις ψυχῆς ἣν οἱ νεώτ. MS.

[2.] προστασία πλειόνων MS.

[3.] dicitur Vulcano συγγενὴς θεὸς, apud Æschylum, Tzetzes ad Hesiod. p. 12.

[4.] τἀνθάδε ἐξάπτοντες. MS. mox αἰνιττόμενοι—

τάχα

τάχά τι τοῦτο καὶ διὰ τοῦ νάρθηκος αἰνιττόμενος. [5.] δεθεὶς δ' ἐπὶ τούτῳ ὁ Προμηθεὺς ἐκολάσθη, τοῦ ἥπατος αὐτοῦ ὑπ' ἀετοῦ καταβιβρωσκομένου. ἡ γὰρ ἡμετέρα ἐντρέχεια, τὸ προειρημένον πλεονέκτημα σὺν τοῖς ἄλλοις ἔχουσα, πειρᾶταί τινος παρ' ἑαυτὴν δυσχρηστείας, προσδεδεμένη ταῖς κατὰ τὸν βίον φροντίσιν ὀδυνηραῖς οὔσαις, καὶ ὥσπερ εἰς τὰ σπλάγχνα ἐκ [6.] λεπτομερυπνοίας ἐκβιβρωσκομένη. ἀδελφὸν δ' ἔφασαν εἶναι νεώτερον τοῦ Προμηθέως τὸν Ἐπιμηθέα, [7.] ἀηθέστερόν πως ὄντα τὸν τρόπον, διὰ τὸ προτερεῖν τῇ τάξει τὴν προόρασιν τῆς ἐκ τῶν ἀποβαινόντων παιδείας καὶ ἐπιμαθείας. τῷ γὰρ ὄντι ῥεχθὲν, καὶ παθὼν νήπιος ἔγνω. διὰ τοῦτο γὰρ τῇ πρώτῃ γενομένῃ γυναικὶ, συνοικῆσαι τοῦτον ἔφασαν. ἀφρονέστερον γάρ πως δεῖ καὶ τὸ θῆλυ εἶναι, καὶ ἐπιμηθεῖσθαι μᾶλλον ἢ προμηθεῖσθαι πεφυκός. λέγεται δὲ ὑπό τινων καὶ τῶν τεχνῶν [8.] εὑρετὴς γενέσθαι ὁ Προμηθεὺς, δι' οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι συνέσεως καὶ προμηθείας δεῖ πρὸς τὴν εὕρεσιν αὐτῶν.

& hujus causam rei etiam per virgam insinuant. Aiunt autem Prometheum in vincula datum, puniríque quotidie ab aquila quæ ipsius exedit epar. Hinc fabulæ, si corticem detraxeris, apparebit iste sensus. Nostrâ solertiâ freti, simul cum prædictâ commoditate etiam aliis subnixi, subimus etiam difficillima quæque, multísque & gravissimis curis nos implicamus. Hinc fit ut viscera nostra corrodantur, id est extenuentur, propter somni raritatem. Fratrem Promethei juniorem finxerunt Epimetheum, stultiorem quidem moribus. Stultus autem propterea inducitur, quòd ordine præcedat prudentia disciplinis & longâ rerum, quæ accidunt cuilibet, experientiâ parta. Re enim verâ rectè habet adagium: Stultus post periculum sapit. Hinc etiam dicitur matrimonium contraxisse cum eâ muliere, quæ generandi ordine prima fuit. Quare autem hoc? Nimirum quòd mulier naturâ imprudentior sit, & magìs videatur accepto periculo sapere, quàm providentiâ suâ periculum antevertere. Proditum est à quibusdam, etiam artium repertorem esse Prometheum. Nullam autem ob causam aliam hoc traditum est, quàm quòd multam solertiam & prudentiam artium inventio sibi vendicet.

[5.] De ejus vinculis fertur scripsisse Herodorus.
[6.] ἐκ λεπτομεριμνίας ἐκβ. ad mentem hanc etiam Hesiodi Interpretes.
[7.] ἀηθέστερον MS.——προτεύειν pro προτερεῖν credo legendum. infra τῷ γὰρ ὄντι, &c Hom. ιλ. ρ. πρίν τι κακὸν παθέειν. ῥεχθὲν δέ τε ν. ε.
[8.] Hypothesis *Promethei vincti* secunda.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἩΦΑΙΣΤΟΥ.

DE VULCANO.

Οἱ πλείους μέντοι ἐν τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῷ Ἡφαίστῳ αὐτὰς [9.] ἀνατιθέασι. τὴν μὲν Ἀθηνᾶν, ἐπειδὴ φρόνησις καὶ ἀγχίνοια εἶναι δοκεῖ. τῷ δὲ Ἡφαίστῳ, διὰ τὰς πλείστας τῶν τεχνῶν διὰ πυρὸς τὰ ἑαυτῶν ἔργα [10.] ἀποδιδόναι. ὁ μὲν γὰρ αἰθὴρ, [11.] καὶ τὸ διαυγὲς καὶ καθαρὸν πῦρ, ζεύς ἐστι. τὸ δ' ἐν χρήσει καὶ ἀερομιγὲς, Ἥφαιστος, ἀπὸ τοῦ ἧφθαι ὠνομασμένος. ὅθεν καὶ ἐκ Διὸς καὶ Ἥρας ἔφασαν αὐτὸν γενέσθαι. τινὲς [12.] δὲ μόνης τῆς Ἥρας. αἱ γὰρ φλόγες παχυμερέστεραί πως οὖσαι, ὡς ἐκ μόνου τοῦ ἀέρος διακαιομένου τὴν ὑπόστασιν λαμβάνουσι. χωλὸς δὲ παραδέδοται, τάχα μὲν διὰ τὸ παχεῖαν τὴν [13.] τῆς ὕλης πορείαν ποιεῖσθαι τοῖς ἐπισκιάζουσιν ὁμόνοιαν.

Plurimi artium inventionem Minervæ & Vulcano adscribunt: Minervæ, quia prudentia & sagacitas esse videatur: Vulcano, quoniam plurimæ artes ignis præsidio sua opera absolvunt Nam Jupiter est Æther, pellucidúsque & purus ignis. Ignis autem, quo nos utimur, qui aëri commixtus est, dicitur Ἥφαιστος, id est Vulcanus, ἀπὸ τοῦ ἧφθαι, id est ab accendendo sic nominatus. Propterea non ab re quorundam veterum monumenta habent, eum ex Jove & Junone esse natum: quidam autem putaverunt, eum ex sola Junone partum editum esse. Nam flammæ quodammodo densiores sunt, quàm ut ex solo & puro aëre substantiam accepisse videantur. Claudum aiunt esse Vulcanum, vel ideo quòd materiæ processum, illis qui concordiam rerum obscurare volunt, densiorem efficiat.

[9.] n. τέχνας, supra. τῇ μὲν Ἀθηνᾷ—& διὰ τὸ τὰς MS.

[10.] Argumentum Prom. Æschyl. διὰ πυρὸς πάσας τέχνας ἄνθρωποι εὕροντο. v. Palæphati Frag. & Proclum in Tim. p. 63. Plutarchum in *Comparat. Ignis & Aquæ*.

[11.] καὶ τὸ διαυγὲς absunt MSo. Socrati Platonico est φάεος ἴσωρ——Habet Vulcanus pileum cæruleum in capite, puri & cœlestis ignis symbolum, ut notat Euseb. in Præp. vides etiam in Seguini nummo p. 85.----

[12.] Hesiod. & Apollon. Rhod.

[13.] τὴν διὰ τῆς ὕλης.--ἐπισκευάζουσιν ὁμοίως. MS. lego τοῖς ἐπισκάζουσιν ὅμοιαν.---sensus est gressum, per materiam spissam, difficilem & claudicanti similem facit. Vidit hoc etiam Velarius in sua versione.

[14.] τάχα

Digitized by Google

[14.] τάχα ἢ κὴ ἀπὸ τοῦ μὴ δυνάδαι προβαίνειν δίχα ξυλοῦδος πυὸς ὥσανεὶ βάκτρου. πινὲς ἢ διὰ τὸ τὸ ἄνω κίνησιν τῆς κάτω πρὸς τροφὴν ἄνισον κὴ ἀνώμαλον ποιεῖδς, βραδυτέρας αὐτῆς ὔσης, χωλδύειν αὐτὸν ἔφασαν. ῥιφθῆναι δὲ ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐξ ὑρανοῦ εἰς γῆν λέγεται, διὰ τὸ τοὺ πρώτους ἴσως ἀρχομένους χρῆδς [1.] πυρὶ ἐκ κεραυνοβόλου καυμάδος τύτου προσπυχεῖν, μηδέπω ὁπτοῦσι τοῖς πυρίοις ὀπτησεῖν δυναμένους. γυμνὰς δ' αὐτοῦ τὴν ἀφροδίτην ἔφασαν εἶ), καθ' οἷον [2.] λόγον κὴ τὸν χάριν, μίαν. ὡς γὸ χάριν φαμὲν ἔχειν τὰ τεχνικὰ ἔργα, ὅτω κὴ τὴν Ἀφροδίτην πνὰ αὐτοῖς ἐμπρέχειν λέγομεν. εἰ μὴ πρὸς παρέχασιν, πολὺ τὸ πυρῶδες εἶ) ἐν ταῖς πρὸς τὰς μίξεις ὁρμαῖς, πέπλασται τοῦτο. δεδιηγένται δὲ μυθόδον τὸν ἄρη, μοιχεύοντα τὴν γυμνάσα. κὴ γὸ ὁ μῦθος παρὰ τοῦ ποιητοῦ ὅτι, [3.] παλαιότατος ὢν. ἐπειδὴ τῇ τοῦ πυρὸς δυνάμει ὁ σίδηρος καὶ ὁ χαλκὸς δαμάζεται. τὸν δὲ

Est claudicationis & alia causa, nempe quòd non possit quasi citra ligneum baculum incedere. Quidam claudicationis hanc causam perhibent, quòd supremus motus infimo ad alimentum sit inæqualis: & cùm tardior existat, eum claudicare confessi sunt. Fabulæ declarant, Vulcanum è cœlo in terram deturbatum esse à Jove. Quid sub istius fabulæ ostentatur involucro? Nempe quòd homines primam ignis, quo uti cœperunt, scintillam ab ardenti collegerint fulmine. Nondum enim sua propria solertiâ indagare potuerant ignium usum. Venerem ei inuxorem collocârunt veteres, eidémque connubio junxerunt stabili unam è Gratiarum numero. Hujus figmenti sensus est, ut opera artificum obtineant gratiam, sic etiam venustatem quandam sive Venerem in ipsis conspici. Aut sensus alius est, nempe quòd plurimus calor iis insit, qui cupiditate quâdam in opera Venerea rapiuntur: etiam animalium omnium ex calore proficisci venereos actus. Ferunt Vulcanum, Martem, quem in adulterio cum uxore suâ Venere deprehenderat, vinculis ligâsse. Hæc enim fabula legitur apud poëtam, quasi sit antiquissima.

[14.] Hanc rationem tangit Euseb. in Præp. ubi ait, ignis qui è cœlo decidit, quoniam imbecillior est, & materiâ indiget, claudicans dicitur. pro χωλαίνειν habet MS. χωλαίνειν.

[1.] Diod. Siculo arborem fulmine tactam ostendisse Vulcano ignis inveniendi rationem, affirmabant sacerdotes Ægyptii---MS. autem legit ἐκ κεραυνοβολίᾳ—& pro τοῖς πυρίοις, ὄντος τοῦ πυρίου—

[2.] lego καθ' ὃν λόγον κὴ τὴν χαρίτων μίαν. ità Velarius & Clauserus videntur legisse.

[3.] Hom. Od. θ.—

τῆς

τῆς ποιήσεως πλάσμα παείκασεν, ὅτι ὁ [8.] πάνυ μὲν πόρρω καταλήλυθεν τὸ μάχιμον καὶ βίαιον, τῷ ἁλαφρῷ καὶ μειλιχίῳ. ὁδὲ χαὶ τὸν φυσικὸν ἂν νόμον ἐπιπλέκοι. ἀντιποιήσομαι δέ πως τῆς μίξεως αὐτῆς, καλὸν καὶ [9.] γενναιότερον γύμνασμα, τὴν ἐξ ἀμφοῖν Ἁρμονίαν ἀποτελεῖν εἰωθε. λέγεται δὲ Ἥφαιστον μνᾶσθαι τὸν Δία, ὅτε τὴν Ἀθηνᾶν ὠδῖνεν. ἐλεῖν γὰρ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν, ἐπιτορεῦν ἐπιτίθεσθαι. [6.] τοῦ δὲ πυρὸς ὡς χρῶνται αἱ τέχναι, συνεργὸν πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τῆς φυσικῆς τῶν ἀνθρώπων ἀγχινοίας γενόμενον, ὥσπερ κεκρυμμένην αὐτὴν εἰς φῶς προήγαγε. τὰς δὲ ζητήσεις τι, εἰ προφθάσειε, κύειν αὐτὸ, καὶ ὠδίνειν φαμέν.

Figmenti autem istius hæc expositio est. Quoniam non per omnia in una eademque sede morantur, prælium & vis, lætitia & blandimenta, neque etiam naturæ lege ista conjunguntur. Quoties itaque contraria ista mutuo nexu copulantur, & in concordiam redeuntur, pulcherrimum quoddam germen & nobilissimum hinc exoriri, propter mutuam consonantiam, liquet. Vulcanus perhibetur obstetricandi munere esse functus apud Jovem, cùm parturiret Minervam. Ubi enim Jovis caput fidisset, Pallas prosiluit. Ignis enim, cujus auxilio utuntur artes, cùm adjuvâsset humanæ solertiæ demonstrationem, eam antea occultatam seu latentem, in lucem produxit. Qui autem aliquid ingenii viribus freti quærunt, antequam id inveniant, gravidi esse, & parturire dicuntur.

[4.] ὅτι πάνυ μὲν—φυσικὸν ἂν νόμον. [5.] ἀμφοῖν, καλὸν καὶ γενναῖον———ὅτι παλὴ MS. conjicio legendum ἀντιποιήσομαι δέ, &c. Hanc allegoriam tangit Palæphatus in Fragm. exponit Dion. Halicarn. de Homero, edit. Steph. p. 22. Atque hîc destituit nos antiquus codex MS. quem hactenus Ox. β. indigitavimus.

[6.] l. τοῦδὲ πῦρ, ὃ χ.———πῶς ἀφανῆ σφῶν κεκρυμμένην λόγον δ' ἀναμὲν ἐς φῶς ἔχον Ἀμῶν κέκτηται (is autem Vulcanus est, ut ostendi ad Palæphatum) Jambl. de Mysteriis. ——χ. Hom. ιλ. Σ. v. 491. Ἰδὼν δ' ὁ τεχνίτης πῶς Ἀθηνᾶν Ἥφαιστον—Fabri in officinis ferrariis ἐπιτόνιον, *Luteum Vulcanum* habuere.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ.

DE MINERVA.

Ἡ δ' Ἀθηνᾶ ἔστιν ἡ τοῦ [1.] Διὸς σύνεσις, ἡ αὐτῷ ἅμα τῇ ἐν αὐτῷ προνοίᾳ, γεγονὸς ἐκ [2.] προνοίας Ἀθηνᾶς ἱδρύσαντο ναοί. λέγεται δ' αὐτὴν ἐκ τῆς τοῦ Διὸς [3.] κεφαλῆς λέγειν, τάχα μὲν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ὑπολαμβάνοντες τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς ἐντεῦθεν, καθάπερ καὶ ἕτεροι οὐ τῶν τυχόντων ἔγνωσαν. τάχα δ' ἐπεὶ τοῦ ἀνθρώπου τὸ μὲν ἀνώτατον μέρος τοῦ σώματος ἡ κεφαλή ἐστι, τοῦ δὲ κόσμου ὁ αἰθήρ. ὅπερ τὸ ἡγεμονικόν, αὐτοῦ ἐστι καὶ ἡ τῆς φρονήσεως αἰτία. κορυφὴ δὲ θεῶν κατ' Εὐριπίδην, ὃ περὶ χθόνα ἔχων φαεινὸς αἰθήρ. [4.] ἀμήτωρ δὲ ἡ Ἀθηνᾶ, διὰ τὸ ἀλλοίαν εἶναι τὴν τῆς ἀρετῆς γένεσιν, καὶ οὐχ οἵαν περ ἐν συνδυασμοῖς γιγνομένην. [5.] τὴν μῆτιν δὲ καταπιὼν ὁ Ζεύς, ἐγκύμονα ἐποίησε αὐτήν.

MInerva Jovis est intellectus, qui idem esse fertur cum providentia, quæ in ipso sita est. Hinc in honorem Minervæ templa providentiæ posita esse constat. Est è cerebro Jovis prognata, nimirum quòd veteres in ea corporis parte totius animæ regimen esse voluerunt. Hanc sententiam tenent & juniores. Quia suprema corporis humani pars, caput est, sicuti etiam mundi pars summa existit, Æther. & in capite sedem habet, corporis regimen & prudentia. Deorum autem vertex sive pars suprema est, juxta Euripidem, lucens circa terram æther. Matre autem carere notum est Minervam, vel ideo, quòd virtutis generatio alia sit, quàm ut ex coitu producatur. μῆτιν, id est prudentiam cum devorâsset Jupiter, tandem Minervam genuit.

[1.] Plato vocat Θυγάτηρ. uni plura. Heinsius ad Claudian. Orig. deducit. Nili aut Naidis dicebatur Ægyptiis. Plutarch. Hesych.

[2.] Pausan. Phocicis. & Herodor. προνοίας Διὸς ἱερὸν agnoscit. Hesych. quoque & Macrob. 1.

[3.] Plutarch. de Iside. Hymn. Hom. Pindar. de Diadoxa Rhodi καὶ γενέσθαι Ἀθηνᾶς triangulũ æquilat. esse volũt Pythagorici. MS. --γὰρ μὴν τριάδ' ἴσ.

[4.] Pollux Jul. μητρῴας Orph. ungenna, Cæsar. sanè nec Homerus, nec Hesiodus ei matrem tribuunt.

[5.] Hesiod. Theog. Galen. 3. de Hippocr. & Platonis decretis---σχ. Hesiod. p. 162. 3.

ἐπειδὴ

ἐπειδὴ μητιέτης καὶ συνετὸς ὤν, * ἐδαμόθεν ἡ ἀρετὴ ἐκ τῆς καθ' ὁδὸν βελῆς τὴν ἀρχὴν ἔσχε τοῦ φρονεῖν. τὸ δ' ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς [6.] δυσετυμολόγητον, διὰ τὴν ἀρχαιότητα. ἦν μὲν ἀπὸ τοῦ ἀθρεῖν πάντα ἀθρωᾶν αὐτὴν εἰπόντων τινῶν. ἦν δ', διὰ τὸ κοίαν θήλειαν εἶναι, ἥμισυ θηλύτητος καὶ ἀνδρείας μετέχειν τὴν Ἀθωᾶν. ἄλλοι δὲ ἀπὸ τοῦ μὴ πεφυκέναι [7.] θνητὸν καὶ ὑποτάπεδον τὴν ἀρετήν. τάχα δ' ἀπὸ τοῦ αἰθέρος, ὡς καὶ οἱ παλαιοὶ, παρ' ὃν ἔλεγον Αἰθερογενείαν. ἢ δ' παρθενία αὐτῆς, τοῦ καθαροῦ καὶ ἀμιάντου σύμβολόν ἐστι. τοιοῦτον γάρ τι ἡ ἀρετή. [8.] καθυπλισμένη δὲ πλάπαφ. καὶ ὅτως ἰσχυρίσαντο αὐτὴν γεγονέναι, πεισάντες ὅτι αὐταρκως πρὸς τὰς μεγίστας καὶ δυσφραστοτάτας πράξεις ἀφαιρεθῆ ἡ φρόνησις. μέγιστα γὰρ δοκοῦσιν ὠφελεῖν οἱ ὡπλισμένοι. διὰ δὴ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ τοῦ [9.] ἔπαθλον καὶ γοργωπὸν αὐτῆ ἀνατιθέασι πολὺ ἔχειν τοιοῦτόν τι ἐμφαινόσης καὶ τῆς γλαυκότητος αὐτῆς. καὶ γὰρ θεῖον τὰ ἀλκιμώτατα,

Siquidem cum prudentia & intelligentiâ polleret, sapientiæ & intelligentiæ principatum nullâ aliâ ex re, quàm ex consultando, sibi peperit. Difficulter nominis Ἀθηνᾶς, etymologia propter vetustatem, investigari potest. Quidam Ἀθωαν, id est Minervam, ἀπὸ τοῦ ἀθρεῖν, id est colligendo, derivant, quasi omnia in unum colligat. Quidam adstruunt Ἀθωᾶν, id est Minervam, quamvis mulier sit, tamen nihil θηλύτητος, id est effœminati & molliciei habere: & hinc Ἀθωιᾶν, quasi mollitie carentem, esse appellatam. Aliorum hæc nominis ratio est, nempe quòd virtus nunquam consueverit θήνεσθαι, id est turpiter servire, & subjici. Nec desunt qui ejus etymologiam ab Æthere petunt. Hinc veteres vocaverunt eam Ætheroniam. Virginitas declarat puritatem & munditiem Palladis: est enim virtus pura, & ab omni humanâ fœce segregata. Fingunt eam armis instructam, & armatam descendisse in hanc lucem. Indicat autem hoc figmentum, quòd prudentia præparetur & accingatur etiam ad maxima & difficillima negotia. Nam milites armati plurimum nos juvant. Hâc causâ moti veteres, ei virilitatem & truculentiam affinxerunt: quòd multum virilis animositatis & truculentiæ ipsius oculorum glaucus color repræsentet. Feræ enim robustissimæ,

* ἐδαμόθεν ἄλλοθεν ἡ ἐκ τῆς MS. addo καθ' ὁδὸν βελῆς---

[6.] δυσετυμολόγητον legit Gyrald.

[7.] Liber, solus sapiens, *Stoici.*

[8.] Hymnus *Orphei*, *Pindari.* & *Hom.*

——————ἐγκάρσιον γυμπίτα Ζηνὸς
Σιμμὺς ἐκ κεφαλῆς πολιμήτα τεύξε' ἔχουσαν—

[9.] Hæc tanquam Palæphati citat H. Steph.

θεῖον

οἷον αἱ παρδάλεις καὶ οἱ λέοντες, γλαυκά εἰσι, δυσαντίβλεπτον στίλβοντα ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. ἔνιοι δέ φασι τοιαύτην αὐτὴν παρεισάγεσθαι, διὰ τὸ τὸν ἀέρα γλαυκὸν εἶναι. πάνυ δ' εἰκότως συμμετέχει [10.] τῷ Διῒ τῆς αἰγίδος, οὐχ ἑτέρα οὖσα τοῦ παρ' ὃ δοκεῖ διαφέρειν ἁπάντων καὶ περιγίνεσθαι ὁ Ζεύς. κεφαλὴ δ' ἐν αὐτῇ Γοργόνος ἐστὶ, κατὰ μέσον τῆς θεᾶς τὸ στῆθος ἔξω [11.] προβεβηκυῖα τὴν γλῶτταν, ὡς ἂν ἐκφανεστάτου ὄντος ἐν τῇ τῶν ὅλων οἰκονομίᾳ τοῦ λόγου. οἱ δὲ δράκοντες καὶ ἡ γλαὺξ διὰ τὸ ἐμφερὲς τῶν ὀμμάτων ἀνατίθεντο ταύτῃ τῇ γλαυκώπιδι οὔσῃ. σμερδαλέον γὰρ ὁ δράκων δέδορκε, καὶ [12.] φυλακτικόν τι ἔχει καὶ ἄγρυπνον, καὶ ἀθήρατος εἶναι δοκεῖ.

Οὐ χρὴ γὰρ παννύχιον εὕδειν
βουληφόρον ἄνδρα.

Λέγεται δὲ ἀτρυτώνη, ὡσανεὶ οὐ τριβομένη ὑπ' οὐδενὸς πόνου, ἢ ὡς ἂν ἀτρύτου τοῦ Αἰθέρος ὄντος. τριτογένεια δὲ, ὅτι ἡ τοῖς κακοῖς ἐγγενῶσα τὸ [13.] τρεῖν, καὶ τρέμειν, αὕτη ἐστίν.

ut sunt pardi & leones, glaucos habent oculos: quorum splendor tantus est, ut eos quis non facilè ex adverso intueri possit. Quidam eam glaucis tradunt oculis torvam, quòd referat aërem, qui & ipse glaucus apparet. Sanè perquam probabiliter dicitur simul cum Jove Ægidos esse particeps: quia non videatur differre à Jove etiam in iis, quibus ipse ab omnibus excellenter distinguitur, omniáque potenter superat. Est autem ei Gorgonis caput, è medio deæ pectore linguam exerens Quare hoc? Quòd linguæ, id est sermonis usus, sit præclarissimum universæ rerum dispositionis opus. Noctua & serpentes ei consecrati sunt, propter nominum proprietatis similitudinem: siquidem & ipsa non minus, ac prædicta alia, glaucos oculos habet. Draco enim torvum tuetur, vigiliæ custodiæq; admodum accommodus perhibetur: insuper non facilè capi potest. Hinc Homerus canit;

Οὐ χρὴ γὰρ παννύχιον εὕδειν
βουλήφορον ἄνδρα.

Sunt qui eam nominant Atrytonam, veluti à nullo labore τριβομένην, id est attritam: seu, quòd Æther nullo modo atteratur. Tritogeniam vocant ideo, quasi consceleratis & impuris hominibus ἐγγενῶσαν, id est ingenerantem duo ista mala, ut fugere, perpetuóque tremere cogantur.

[10] ἶσον ἔχουσαν πατρὶ μένος καὶ ἐπίφρονα βουλήν. Hesiod.

[11.] *Sept. Severi* num. apud Seguinũ p. 140. lege προβεβληκυῖα τὴν γλῶσσαν. Virg.
——— ipsámque in pectore Divæ
Gorgona, dissecto vertentem lumina collo. MS. pro κεφ. l. προτομὴ -

[12.] Hesych. scribit οἰκουρὸν ὄφιν esse τῆς Πολιάδος φύλακα δράκοντα —— vide Severin. de Vipera p. 48. v. χ. Hom. β. in Bœot. v. 228.

[13.] Φίλοιστρε κακοῖς, Orpheus.

[14.] ἤρρηται

[14.] ἤρρηται γὰρ πόλεμον πρὸς τὴν κακίαν. ἄλλοι δέ φασι τὰ τρία γένη τῶν σκεμμάτων τὴν κατὰ Φιλοσοφίαν θεωρίαν, πανουργοτέραν διόρθωσιν, ἢ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ὁλοσχέρειαν ἔχοντος τούτου. [15.] λαοσσόον δ' αὐτὴν ἐπωνομάζουσι, διὰ τὸ σόειν ἐν ταῖς μάχαις τὸν λαόν. ληϊστὶς ἐκλήθη ἀπὸ τῆς λείας, ἢ μᾶλλον διὰ τὸ σώτειραν αὐτὴν τῶν χρημάτων καὶ τῶν λαῶν εἶναι, καὶ πόλεως γὰρ καὶ οἴκου, καὶ τοῦ βίου παντὸς προστάτην οἱ ποιηταὶ τὴν [1.] φρόνησιν. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐρυσίπολις αὐτὴ, καὶ πολιὰς ὠνομάσθη, ὥσπερ δὴ καὶ ὁ Ζεὺς πολιεύς. ἐπίσκοποι γὰρ ἀμφότεροι τῶν πόλεων. Παλλὰς δὲ λέγεται διὰ τὴν μεμυθευμένην περὶ αὐτὴν νεότητα, ἀφ' οὗ καὶ πάλληκες, καὶ παλλακαὶ προσαγορεύονται. [2.] σκιρτητικὸν δὲ καὶ παλλόμενον τὸ νέον. ἵδρυται δὲ ἐν ταῖς [3.] ἀκροπόλεσι μάλιστα, τὸ δυσκαταγώνιστον καὶ δυσπολιόρκητον ἐμφῆναι θέλοντες, ἢ τὸ ἄνωθεν ὁρᾷν τοὺς προσπεφευγότας αὐτῇ, ἢ μετεωρότητα καθιστάντες τοῦ, καθὸ μέρος ἐστὶ τῆς φύσεως ἡ Ἀθηνᾶ. [4.] Ἀλαλκομενηΐδα δὲ αὐτὴν καλοῦσι, καὶ ἀγεληΐδα,

nam bellum cum malitia susceperunt. Alii autem putant sub hoc nomine contineri, Philosophicarum quæstionum triplicis generis solertiorem, quàm antiquitus extiterit, correctionem. Nuncupata est ληϊστὶς ἀπὸ τῆς λείας, id est à præda. Hanc autem appellationem magìs indè nacta est, quòd opes populósque incolumes conservet. Hinc non dubitârunt eam constituere, & domiciliorum vitæque præsidem, utpote quæ sit prudentia. Hanc ob causam dicta est ἐρυσίπολις & πολιὰς, sicuti & Jupiter. Sunt enim Minerva & Jupiter urbium seduli inspectores, & conservatores. Nomen Palladis habere fingitur, propter virentem suam juventutem. unde etiam suum nomen παλληκὲς καὶ παλλακαὶ, id est pellices consequutæ sunt. Est enim juventutis, saltare & adolescere. Collocatur autem in arcibus, ut ostendatur eos difficulter obsideri & expugnari posse: aut quòd eos qui fugâ sibi consulunt, indè conspicetur, & in sublimi loco constituat, secundum quod & ipsa naturæ pars est. Sunt qui eam ἀλαλκομενηΐδα & ἀγηληΐδα vocant,

[14.] ἦρε γὰρ πόλεμον πρὸς τὴν κακίαν. MS. & post φασι, διὰ τοῦτο παρίστασθαι——σκεμ. τῆς κ. φ. θεωρίας.

[15] Hesych. ἡ σώζουσα, ἢ σοῦσα εἰς πόλεμον—Λαοσσῶος hîc legit Gyrald. Theocr. σχ. eid. 4. Σώτειραν Hesych. & Pausan. agnoscunt. al. σώειν ἐν τ. infra Ληΐτις, MS. & χρωμένων αὐτῇ εἶναι.

[1.] σχ. Od. τ. v. 34 MS. ποιητέον τὴν φ. [2.] Plato in Cratylo.

[3.] Pausan. Atticis, ἐπὶ τῇ κορυφῇ τῆς ἀκροπόλεως ναὸς Ἀθηνᾶς.

[4.] V. Steph. περὶ πολ. ἀπὸ τοῦ ἀλαλκεῖν venit ἀλαλκηΐς---igitur ab Ἀλαλκομενεὺς, ut à θησεὺς θησηΐς--Bochar. ab Heb. Orig. ἀγεληΐδα quis dixit?

τὸ

τὸ μὲν ἀπὸ τῆ ἀλαλκεῖν φάντες (ἱκανὰ γὰρ ὅτιν ἐπαμύνειν καὶ ἐξεβοηθεῖν, ἐξ ἧ καὶ νίκη προσαγορ[illegible]) τὸ ἢ ἀπὸ τῆ ἄγειν αὐτὴν τὰς λαὰς. ἢ ἀπὸ τῆ ἀδάμαστον εἶ) ταῖς ἀγελείαις βυσὶν ὁμοίως, ἃς μάλιστα θύουσιν αὐτῇ. τοὺ δ' [5.] αὐλὸς ἑυρεῖν μῦθ, καθάπερ καὶ πάλλα ἐν ταῖς τέχναις γλαφυρά, ἀφ' ἧ καὶ ὀπαῖτις παλαισπυργίας ὅτι. εἶναι ἢ, ὡς ἐνθυμιόντ τὰς ψυχὰς τῆ δ' αὐτῇ ἀποδιδομένε μέλος, καὶ ἥκιστα ἐπάνδρα καὶ πολεμικῆ δοκοῦντ εἶ). ἡ δ' ἐλαία δῶρόν ὅτι, διὰ τὸ θάλλειν, καὶ διὰ τὸ γλαυκωπόν π ἔχειν. καὶ τὸ ἔλαιον ἐκ [6.] ἀνόθευτόν ὅτι δ' ἄλλε ὑγρῆ, ἀλλὰ [7.] χεῖρον ἀεὶ μένει, ὡς τῇ παρθένῳ καταλληλον δοκεῖ. Ἄρεια δ' ἐκαλεῖτο, τῇ στρατηγικῆ εἶ), καὶ διοικητικῆ πολέμων, καὶ [9.] σύμμαχον τῆ δικαίε. δεινότης γὰ πάντων, ἔστι γε κεφάλαιον πασῶν τῆ ἀρετῆ. καὶ Ἱππείαν ἢ illud nomen ἀπὸ τῆ ἀλαλκεῖν, id est à minando & ulciscendo deducentes: est enim ex seipsa ad ulciscendum & auxiliandum satis instructa: unde & νίκη, id est victoria appellata est. Hoc autem derivatur ἀπὸ πᾶ ἄγειν, id est ab eo quòd agat & ducat populos: sive quòd nullo modo dometur ἀγελείαις βυσὶ, id est plurimis bubus, quas plerunque ei immolant. Tibiarum quoque Minervam inventricem esse annotant, sicuti constat & reliqua præclara, quæ artes complectuntur, eam reperisse: unde & lanificiâ eam fecere antistitem. Abjecit autem tandem tibias, ut quarum cantus enervent viros, nec viro decoræ bellísque aptæ esse videantur. Oleum autem munus est, quod mortalibus dedit Minerva. Ideo autem Minervæ donum esse creditur, quòd semper in virore sit, glaucúmque colorem præ se ferat. Oleum adulterari nequit per alium humorem, verum semper in sua sinceritate persistit. itaque non dissimile virginitati est ἀρεία ἢ, id est Martialis vocata est, quòd sit dux quædam & gubernatrix bellorum, & propter justitiam defendendam acriter pugnet. Efficacia enim, seu hominum vehementia, est virtutum omnium caput. Hippiam &

[5.]——νίσρεια δ' ἐςὶα πατρίννητο ἔργον Ἀθηναίης—Callim. εἰς Ἄρτεμιν—sed de hac re diximus ad Palæphatum. Aristoteles, Ovid. & Claudianus idem testantur. Orpheus vocat eam φιλόπτολιν.—ἀγλαὰ ἔργα Ἀνθεμόεσσα διδάξει δῖα χοροῖς.—Hom.

[6.] ἐκ δυνόθευτον. MS.

[7.] ἀκήρατον Gyrald. & MS.

[8.] An quod bellicosa, an quod Orestes ei in Areopago aram hoc titulo posuit?

[9.] quod justitia curæ sit Palladi. v. σχ. Hom. ιλ. Σ. v. 491. MS. δεινότης γὰ πᾶσι πάντων ἐστι, καὶ συγκεφαλαίωμα πασῶν ἀρετῆ.

Μάμιτα-

καὶ δάμνιππον, καὶ δορυκέντορα, καὶ πολλαχῶς ἄλλως αὐτὴν προσαγορεύουσι. καὶ ἀνιστᾶσιν αὐτῇ τρόπαια ἐκ ξύλων ἐλαΐνων. μάλιστα δὲ καὶ τὴν [10.] νίκην αὐτῇ πάρεδρον διδόασιν, ἥ τις νικᾶν τοῦ περιγενομένου ποιεῖ. πτερωτὴ παρεισαγεται, διὰ τὸ ὀξύῤῥοπον καὶ [11.] ἀμετάβολον τῶν πράξεων. καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς γίγαντας δὲ μάχῃ παραδίδοται ἠριστευκυῖα ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ γιγαντοφόντις ἐπονομάζεται, κατὰ τοιοῦτον λόγον. τοὺς γὰρ πρώτους ἐκ τῆς γῆς γινομένους ἀνθρώπους εὔλογον βιαίους καὶ θυμικοὺς κατ' ἀλλήλων γενέσθαι, διὰ τὸ μηδέπω δύνασθαι διακρίνεσθαι, μὴ δὲ ῥιζῶσθαι τὸν ἐνόντα αὐτοῖς σπινθῆρα τῆς κοινωνίας. οἱ δὲ θεοὶ ὡσπερεὶ νύττοντες καὶ ὑπομιμνήσκοντες αὐτοὺς τῶν ἐννοιῶν, περιγεγόνασι. καὶ μάλιστα ἡ κατὰ λόγον ἐντέχεια, κατεπολέμησεν αὐτοὺς, καὶ ὑπέταξεν οὕτως, ὡς ἐξεληλακέναι καὶ * ἀνῃρηκέναι αὐτοὺς δηλονότι μεταβεβληκέναι. ἄλλοι γὰρ αὐτοὶ

δάμνιππον, id est equorum domatricem eam appellant; & δορυκέντορα, id est hasta pungentem: alia etiam nomina plurima plurimi ipsi applicant. Erigunt in ejus honorem trophæa, quæ constant ex lignis oleaginis. In primis tamen victoriam Minervæ assidere tradunt. quòd vincenti victoriam tribuat. Alata fingitur, quòd ea negotia quæ subit, quàm celerrime procedant, nec ullo modo impediri possint, Ferunt Minervam in Gigantomachia aristeia consequutam esse: & hâc ratione impulsi veteres, γιγαντοφοντίδα, id est Gigantum peremptricem, eam dixere. Verisimile namque est, primos homines, qui è terra nati sunt, fuisse violentos & truces, & in se mutuis cædibus sæviisse, quòd nondum dijudicare possent communionis & societatis scintillam, quæ ipsis inerat, nec dum tamen in eis radices egerat. Dii autem, veluti pungentes & admonentes, tandem humanum genus pervicerunt. In primis tamen orationis diligentiâ & solertiâ eos debellavit, & jugo subdidit, adeò ut eos deturbârint & peremerint, id est in novos homines converterint. In alios enim transierunt homines. Hi enim, qui

[10.] Apud Orpheum in hymnis Νίκη proximè sequitur Minervam. Minervæ cognomento Νίκης templum in Atticis Pausan. agnoscit. hujus tamen simulacrum fuisse ἄπτερον legimus. *Harpocrat.* ἥ τις ἡνὶ ἔχει τοῦ. MS.

[11.] εὐμετάβολον παρατάξεων lege.

* Callim. in *Pallad. Lavacr.* infra συμπολιστέντες ὑπὸ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. MS.

τῆς

τῆς ἐκ μεταβολῆς ἐγένοντο. καὶ οἱ γεγονότες ἐξ αὐτῶν, συμποδισθέντες εἰσὶν ὑπὸ τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς, δηλαδὴ τῆς γνώσεως.

ex Gigantibus tandem sunt nati, à Pallade Minervâ, id est à cognitione seu scientiâ ligati sunt.

ΠΕΡΙ ἌΡΕΩΣ ΚΑΙ ἘΝΥΟΥ̃Σ.

DE MARTE ET ENYO, SEU BELLONA.

Ἄλλοι δὲ περὶ τὰ [1.] πολιτικὰ ἀναστρέφονται θεοὶ, μηκέθ' ὁμοίως τοῦ εὐσταθοῦς καὶ τοῦ κατὰ λόγον στοχαζόμενοι. ταραχωδέστεροι δέ πως, ὅ, τε Ἄρης καὶ ἡ Ἐνυώ. καὶ [2.] τούτους δὲ τὰ πράγματα ὁ Ζεὺς ἐρεθίσας κατ' ἀλλήλων τὰ ζῶα. οὐκ ἄχρηστον δὲ τοῦτο οὐδὲ τοῖς ἀνθρώποις. ἔστι γὰρ ὅτε τὴν δι' ὅπλων διάκρισιν ἐμβάλλοι, ἵνα τὸ γενναῖον καὶ ἀνδρεῖον αὐτοί τε ἑαυτοῖς, καί γε ἐπ' ἀλλήλους τὸ οἰκεῖον τῆς [3.] ἀρετῆς εὐμενίζουσι, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν Διὸς [4.] υἱὸς ὁ Ἄρης παραδίδοται. τὴν

Dii alii circa politica versantur, nec tamen simili modo reipublicæ statum decorum, qui secundum rationem est, aut quem vera ratio dictat, attingunt. Mars autem & Bellona quodammodo turbulentiores sunt. Jupiter enim negotia facessit animalibus, dum ea in concertationem deducit. Nec hujusmodi concertationes inutiles sunt, dum in eas detruduntur, ex hominibus. Prælium enim, quod constat viris armatis, interdum excitat Jupiter, ut generositatem fortitudinémq; mutuâ benevolentiâ, quod virtutis proprium est, prosequantur. Et propter hanc causam Mars Jovis filius esse putatur.

[1.] l. πολεμικὰ MS. | [2.] καὶ τούτους δὲ εἰσῆγον εἰς τὰ πρ. MS.
[3.] τῆς εἰρήνης ἐνασμενίζουσι. MS.
[4.] Διὸς υἱ. n. Græcanici Martis sed apud Persas alius erat multò senior, Beli filius. in MS°. sequitur quiddam de Ἀθηνᾷ extra suum locum. dein, περὶ δὲ τῆς Ἐνυοῦς, οἱ μὲν——

[5.] Ἐννὼ, οἱ μὲν τροφὸν, οἱ δὲ μητέρα, οἱ δὲ θυγατέρα Ἄρεως παρέδωκαν. διαφέρουσι δὲ οὐδέν. Ἐννὼ δέ ἐστιν ἡ ἐνιεῖσα θυμὸν καὶ ἀλκὴν τοῖς μαχομένοις. ἢ κατ' εὐφημισμὸν ἀπὸ τῆς ἥκιστα Ἐνυπνὸς καὶ ὀπτικῆς ἐστί. ὁ δ' Ἄρης τὴν ὀνομασίαν ἔσχεν, ἀπὸ τοῦ αἴρειν καὶ ἀναιρεῖν. ἢ ἀπὸ τῆς [6.] Ἀρᾶς, ἥ ἐστι βλάβη. ἢ πάλιν κατ' ἐναντίωσιν, ὡσανεὶ ἐκμειλισσομένων αὐτόν. τοῦ παρασαγορεύοντος, ἀπὸ τοῦ ἄρσαι, ὅ ἐστιν ἁρμόσαι. ἢ γὰρ θεατικὴ διώκμις, καὶ παρασαμόζει τὰ πράγματα. τοιούτου τάγα πνὸς ἐχομένης καὶ τῆς ἁρμονίας, Bellonam autem, seu Ennyo ipsius alumnam quidam, quidam matrem, quidam filiam existimârunt. Differunt autem nihil. Ennyo est, quæ furorem & robur suppeditat præliantibus. Vel sic dicitur, secundum bene ominandi morem, quasi nequaquam mitis & æqua sit. Ἄρης autem hanc appellationem obtinuit ab αἰρεῖν & ἀναιρεῖν, id est à tollendo & occidendo: aut ἀπὸ τῆς Ἀρᾶς, id est à damno, quod dare soleat: aut eum hoc nomine appellant blandientes ἀπὸ τοῦ ἄρσαι, id est à concinnando, & in concentum adducendo. Nam vis effectiva res omnes in consonantiam redigit. Hinc tale quid habere veteres dixerunt Harmoniam,

[5.] Ἐννὼ, ἧς οἱ ποιηταὶ ποιοῦσι τὸν Ἄρεα, καὶ διὰ τοῦτο καλεῖσθαι Ἐνυάλιον σχ. Hom. ιλ. ε. hæc paulo aliter MS. pro ἐνιεῖσα l. ἐνιεῖσα.

[6.] Hæc est etiam Heraclidæ Ponticí etymologia. Legis Jud. c. 8. ἀπὸ τῆς παρεκτάξεως Ἀρὶς. Hebr. חרם erat Solis & Martis cultus apud nonnullos idem. *Voss. Idol.* Existimaret tamen quis à χαίρειν venire, quod significat, *robustus, Tyrannus*---& in proverbio, Ἄρης Τάραντος---Ματὰ ἢ τὸν Νίνον ἐξεπίλασσον Ἀσυρίων Θεὸν ὀνόμασι, ὅτινα μαινόμενοι ὁ πάτερ πατὴρ Ζάμης ὁ τῆς Ῥίας ἀδελφὸς Ἄρεα---mox---καλέσι Παρσῆι τὸν Βαὰλ Θεὸν [l. Βαὰλ Θὴρ] ὅ ὅτι μεθερμηνεύεται Ἄρης, πολίμων θεός. *Chron. Alex.* & *Suidas.* est autem Θὴρ ab Heb. תור. Jornandes inter Gothos, Balthorum familias memorat. & Worm. lib. 1. c. 5. M. D. *veneranter Thur dominum suum.* Erat Thur pater Getarum; unde Thurfagetæ *Pompon. Plinio* Thussagetæ. *Ortel.* & fortè gr. Θύρ & Θύρσος Ἄρης. Ἄρειον γένος (sacerdotes,) hunc colebe.e nomine Ἀρειμάνιον & Ἀρειμάσιον. *Damascius* & *Plut.* Quis autem fuerit Thur apud Getas, audi *Wormium.* Tyr (m. Thur) cujus genitivus, Thyrs, Odini f. audaciâ & manuum promptitudine——honores adeptus, cui pro victoria supplicabant; ab hoc dies Martis Thyrs dag. Mars dictio Latina non est. מרה (à Interpp. Μαγὰ, & Gothis Mara) est graminetum: fert autem fabula Martem è gramine ortum. *Festus* & *Gyrald.* unde autem illa vocabula Marcomannus, Marcusanus? etiam Massagetæ (hîc enim litera r videtur omitti ut in Thussagetæ) ejusdem videntur esse originis——infra post παρασαγορεύοντος MS. addit διαφωνεῖ, γὰρ καὶ λυμαντικὸς ἦν παρασημαίνων. ἢ ἔνν ἀπὸ τοῦ ἄρσαι——mox τοιούτου τάγα πνὸς ἐχομένης MS.

Digitized by Google

ἣν ἐμύθευσαν ἐξ [7.] αὐτοῦ γενέσθαι. εἰκότως δὲ καὶ μιαιφόνος λέγεται, καὶ βροτολοιγὸς, καὶ ἀλαλάξιος, καὶ [8.] μυώπιος, μεγίστης ἐν ταῖς πράξεσιν ὑπὸ τῶν μαχομένων ἀφιεμένης φωνῆς. ὅθεν τινὲς καὶ ὄνους αὐτῷ σφαγιάζουσι, διὰ τὸ ταραχῶδες καὶ γεγονὸς τῆς ὀγκώσεως. οἱ πλεῖστοι δὲ κύνας, διὰ τὸ θρασὺ καὶ ἐπιθετικὸν τοῦ ζώου. τιμᾶσθαι δὲ, ὑπὸ Θρακῶν μάλιστα καὶ Σκυθῶν, καὶ τῶν τοιούτων ἐθνῶν λέγεται, ἐπεὶ [9.] παρ' ἐκείνοις τῶν πολεμικῶν ἡ ἄσκησις εὐδοκιμεῖ, καὶ τὸ ἀνεπιστρεφὲς τῆς δίκης. γύπα δ' ἱερόν φασιν αὐτῷ ὄρνιν εἶναι, διὰ τὸ πλεονάζειν τὰ ὄρνεα ταῦτα, ὅπου ἂν εἴη πτώματα πολλὰ [10.] ἀρηΐφθογγα ὄντα.

quam ex Marte procreatam esse asseruerunt. Recte etiam vocatur occisor, populorum interfector, jubilans, & furiosus, nam vox maxima, clamórque inconditus edi solet, dum prælium fervet à pugnantibus. Unde quidam ei asinos immolant, propter turbulentiam, & ruditûs magnitudinem. Quidam verò canes ei sacrificant. Est enim canis audax, &, ex insidiis ut aliquem audacter adoriatur, idoneus. Honorari autem vel maximè à Thracibus & Scythis, & ab istiusmodi gentibus fertur. Apud hos enim exercitium militare viget, siquidem inepti sunt ad disceptationes dirimendas jure. Vulturem avē sacram esse Marti dicunt, quòd tales istic plurimæ volitent aves, ubi strages hominúmque cædes futura est, quam cantu suo prænunciant.

[7.] ex illo & Venere, ut finxêre νεώτεροι poëtæ. V. Plutar. l. de Isid. & Dion. Halic. in Homerum. חרמון ædificium. bello ingruente eriguntur castella.

[8.] Μυώπιος. Gyral. & MS. βριήπιος, & consentit χ. Apoll. Rhod. Cares canem; Scythæ asinum ei mactabant. Cl. Alex. *Protr.* pro πράξεσιν MS. παρατάξεσιν—& ὀγχήσεως——

[9.] παρ' οἷς ἡ τῶν πολέμων ἄσκησις εὐδοκ. MS. Am. Marcel. l. 31. Scythis gladius barbarico ritu humi figitur nudus, eúmque ut Martem--colunt. V. omnino Doctiss. *Sheringhamum* in Antiq. Angl. c. 8. & alibi—χ. ιλ. ε. v. 385.

[10.] Ἀρηΐφθορα ὦσι. MS. V. Voss. idol. lib. 3. c. 81. Confer cum hoc capite Hym. *Hom.* in Martem.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ.

DE NEPTUNO.

ΜΕτὰ ἢ ταῦτα, ὦ παῖ Ποσειδῶνος (ὦ παῖ) λεκτέον. προειρηται μὲν ὅτι αὐτὸς ἔστιν ἡ τέταρτη μοῖρα τοῦ ὑγροῦ δυνάμει. νῦν ἢ προσῆκον τοῦτο. πρῶτον μὲν [1.] φυτάλμιον αὐτὸν ἐπωνόμασαν, ἐπειδὴ τῇ φύσει τὰ ἐκ τῆς γῆς γινόμενα, ἢ ἑαυτῇ ὁμοιοπαθῆ ἐκμισῶ παιδίοις ἔστιν. ἐνοσίχθονα, καὶ ἐνοσίγαιον, καὶ σεισίχθονα, καὶ πανκτοφαγαῖον, ὡς ἂ παρ' ἄλλοις αἰτίαν τῆς σεισμῶν γινομένων, ἢ ὅτι τούτοις ἐν τῇ γῇ σήραγγας, ἐκπλώσιν τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἄλλων ὑδάτων δέχεται. ξενοχωρούμενα γὰρ τὰ ἐν αὐτῇ πνεύματα, καὶ ἔξοδον ζητοῦντα, κλονεῖ καὶ ῥήγνυσι αὐτὴν ποιεῖ, ἀποτελεμένων ἔσθ' ὅτε καὶ μυκημάτων τὴν ῥῆξιν εὐλόγως. ἀπὸ πάντων ἢ καὶ [2.] μυκητὰς εἴρηται, τῆς θαλάσσης πνεῦμα τοιοῦτον ἦχον ἀποτελούσης. ἀφ' ἧς καὶ ἠχήεσσα, καὶ ἀγάσσονος, καὶ

SEquitur ô puer, ut de Neptuno verba faciamus. Prædiximus, ut ſuprà habetur, Neptunum eſſe eundem cum ea potentia & virtute, quam humor continet. Idem autem nunc latiùs exponendum eſt. Primò igitur Neptunum φυτάλμιον vocant. Nominis hujus ratio eſt, quòd omnia quæ terra profundit, humoris vi & efficaciâ fiant. ἐνοσίχθονα, σεισίχθονα, ἐνοσίγαιον, πανκτοφαγαῖον, quæ epitheta omnia terræ motorem ſignificant, hinc Neptunum appellant, quaſi alia quædam terræ motuum cauſa ſit, quàm ea ſecundum quam aiunt loca terræ cavernoſa excipere mundationes maris, & aliorum fluminum, aquarúmque. Spiritus enim qui in terræ viſceribus ſunt, cùm angustiis includuntur, exitum quærunt. Erumpentes autem, terram movent, & frangunt. Eruptio illa interdum mugitum edit, quæ ratio ſanè in manifeſto eſt. A quibuſdam μυκητὰς, id eſt mugitor dictus eſt. Mare enim talem quendam ſonum reddit. Hinc ἁλάσσα, id eſt mare ſequentia epitheta acquiſivit, ἠχήεσσα, id eſt ſonorum: ἀγάσσονος, id eſt valde ſuſpirans & ingemiſcens:

[1.] Hoc nomine colebatur à Trœzenis. Pauſ. Corinth. al. codd. l. φυτάλιον, & φυτέλιον. infrà ἐκμισῶ παιδίοις ἔστ. ——MS. & ἢ παρὰ τοῖς εἰς τὰς δὲ τῇ γῇ σηρ. ἐμπλώσιν τῆς. ——δέχεται deeſt.

[2.] μυκητὰς. f. Ariſtot. de Mundo, μυκητίας σεισμοὶ. MS. μυκήτης εἴρηται—mox pro εἴρηται, λέγεται—χορεῖαι—εἰρήσεται—

πολύ-

πολύφλοισβος εἴρηται. ἐντεῦθεν καὶ οἱ [3.] ταῦροι αὐτῷ προσήκουσι, καὶ θύουσιν αὐτῷ [4.] ταύρους παμμέλανας, διὰ τὴν χροιὰν τοῦ πελάγους. ἐπεὶ δ' ἄλλως τὸ ὕδωρ μέλαν εἶναι λέγουσιν, εὐλόγως ἤδη κυανοχαίτην αὐτὸν εἰρήκεσαν, καὶ ἐν ἐσθῆτι εἰσάγουσι [5.] τοιαύτῃ. τούτου δ' ἕνεκεν καὶ τοὺς ποταμοὺς κερασφόρους καὶ ταυρῶπας ἀναπλάττουσιν, ὡσανεὶ βίαιόν τι τῆς φορᾶς αὐτῶν καὶ μυκητικὸν ἐχούσης. καὶ γὰρ ὁ Σκάμανδρος παρὰ τῷ ποιητῇ, ἠΰγενυς, [6.] ὡς ὅτε ταῦρος. κατ' ἄλλον δὲ τρόπον γαιήοχος λέγεται ὁ Ποσειδῶν, καὶ θεμελιοῦχος ὑπό τινων. καὶ θύουσιν αὐτῷ [7.] ἀσπαλάκους πολλαχοῦ, ὡσανεὶ ἐπ' αὐτῷ κειμένου τοῦ ἀσφαλῶς ἑστάναι τὰ οἰκήματα ἐπὶ τῆς γῆς. φέρει δὲ τρίαιναν, πότερον ἐπεὶ αὐτῇ χρῶνται πρὸς τὴν τῶν ἰχθύων θήραν, ἢ ὡς ἐπιτηδείου τούτου τοῦ ὀργάνου πρὸς τὴν κίνησιν τῆς γῆς. εἴρηται γὰρ οὕτως,

πολύφλοισβος, id est multisonum. Hinc certè Neptuno taurorum sacrificia conveniunt. Sacrificant autem ejus in honorem tauros atros, propter maris colorem demonstrandum. Nam ferunt pelagi aquam nigram aspectu putari: & propterea non ab re κυανοχαίτην, id est tenentem cæruleum sive nigrum jubar, eum vocitaverunt. Fingitur etiam veste nigrâ esse indutus. Hinc ansam quidam acceperunt, ut fluvios quoque cornutos, & tauricum tuentes pingant, quasi violentum quiddam, & mugitum rapidus eorum cursus ostentet. Scamander enim apud poëtam,

Generosus ut quondam taurus.

Quandoque nominatur γαιήοχος, id est terram continens, & θεμελιοῦχος, id est fundamenta tenens. Immolant autem ei talpas ubique, quasi in ipso situm sit, ut domicilia & ædificia, quæ terræ insistunt, non corruant, verùm firma permaneant. Tridentem autem loco sceptri gerit, nimirum quòd piscatores, quando piscibus insidiantur, plurimùm tridente utantur: aut quòd trisulcum hoc instrumentum admodum idoneum sit ad terram movendam, Sic enim scriptum est:

[3.] Neptuno tauri mactantur in Helicone & Onchesto, χ. Hes. Scuti. σχ. ιλ. ε. v. 422. σχ. Υ. ιλ. idem σχ. Od. Γ. v. 6. hæc ferè habet.

[4.] Odyss. 5.

[5.] n. in fabulis, mox ταυρωποὺς MS. Ælian. Hist. v. l. 2.——

[6.] Hom. ιλ. φ. & MS. Ἤρυγεν ὡς ὅτε Ταῦρος. ιλ. Υ. μεμυκὼς ἠΰτε Ταῦρος——hinc recentiores poëtæ ταυρομόρφους ποταμοὺς finxêre.

[7.] l. Ἀσφαλίῳ Ποσειδῶνι MS. sub hoc nomine Lacedæmonii (ut Paus & Suid.) & Rhodii (ut Strabo) coluêre Neptunum. post γῆς, καὶ αὐτῷ δέοντος MS. dein τρίαινα δ' αὐτοῦ φόρημα, πότερον——

[8.] Καὶ δ' αὐτὸς ἐννοσίγαιος ἔχων χείρεσσι τρίαιναν,
'Ηγεῖτ'. ἐν δ' ἄρα πάντα διεμέτρεε θῆκε δὲ ῥωγάς.

Neptunúsque manu gestans utrâq; tridentem,
Cuncta foras protrudens fundamenta præibat.

[9.] Ἐνδέχεται πνὸς ἀποκεχρυμμένον, οἶμαι δ' ἀπὸ τοῦ Τρίτωνος. ἔνθεν Ἀμφιτρίτη. ὁ δὲ Τρίτων, εἴτεν ἀπὸ τῆς ῥύσεως ἔτος ἀνόμασεν, πλεονάσαντος τοῦ τ στοιχείου. εἴτ' ἀπὸ τοῦ τρέμειν, καὶ ἀντίφρασιν. δίμορφος ὁ Τρίτων. καὶ τὸ μὲν ἔχει μέρος ἀνθρώπου, τὸ δὲ κήτους. ἐπειδὴ καὶ τὸ εἰρημένον ὑγρὸν, τὸ μὲν ὠφελητικὸν δύναμιν, τὸ δὲ βλαπτικὸν ἔχει. καλεῖ δ' [10.] εὐρύστερνον ὁ Ποσειδῶν, διὰ τὸ πλάτος τῆς θαλάττης. ὡς εἰρηται, καὶ ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης. λέγει δὲ καὶ τοῦτο καὶ εὐρυμέδων, καὶ εὐρυσθένης. ἵππος δὲ, τάχα ἀπὸ τοῦ ταχεῖαν τὴν διὰ θαλάσσης ὁδὸν εἶδε, καθάπερ [11.] ἵπποις ἠμὲν ἔπι νηυσὶ χρωτὸν

Etiam aliquid secreti latet in Tritone: unde Amphitrite dicitur. Tritonis autem etymologia desumitur nimirum & ἀπὸ τῆς ῥύσεως, id est à fluxu: sive ἀπὸ τοῦ τρέειν, quod tremere significat, per antiphrasin. Triton autem biformis est. Habet enim partem hominis, & partem ceti. Quare hoc? Siquidem humoris potentia partim quidem utilis, partim verò damnosa est. Nominant Neptunum εὐρύστερνον, id est spaciosum, seu pectore vasto, propter maris latitudinem. Sicuti dictum est:

Pelagi latissima terga.

Eadem ratio ei & hoc nominis imposuit, ut nuncupetur εὐρυμέδων, id est latè imperitans. Accedit huc, εὐρυσθένης, id est latè reboans. ἵππος autem, id est equestris nominatur propter marinæ navigationis celeritatem, dum in mari navibus non secus ac in terra equis utimur.

[8.] Hom. sunt ιλ. Μ. v. 28. Αὐτὸς δ' Ἔννος. ——— Διεμέτρεε κήμασι πάντα nunc legimus---nisi fortè illud in mente habuit quod alibi de Ennosigæo ait Hom. ——— δεῦ ἴκβαλε θάρσος—aut fortè μνημονικὸν ἁμάρτημα—MS. Διεμετρ. χεῦε θυρ.

[9.] Ἐνδέχ. MS. ἔχεται πνὸς κεκρυμμένον ἐτύμου· εἰ τοῦτόν γε ὁ Τρίτων καὶ Ἀμφιτρίτη. εἶτ' ἐν πλειονάζοντος τοῦ τ στοιχείου, ἀπὸ δὲ τῆς ῥύσεως ἀυτὸς ἔτος ἀνόμασμένον, εἴτ' καὶ παρ' ἄλλην αἰτίαν, ὁ δὲ Τρίτων δίμορφος ἀν τὸ μὲν ἔχ. Glaucus, & Dagon (Damascio Δαγὼν. Isaiæ Nabo) de quo in S. pag. & Seld. *Diis Syris*. fortè pro ἐνδέχ.—l. ἔχεται—

[10.] Εὐρυσθένης, *Homer.* & MS. infra qui εὐρυσθένες, ex Pindaro εὐρυσθένες. MS. εὐρυσθένες, malè.

[11.] Neptunus primùm Arcadibus Hippios dictus. Pamphus vetustissimus poeta---ἵππιον τὸ δεσπόζειν νεῶν τ' ἐυκρηδέμνων cum vocat, fuit præses totius rei equestris. Hom.---μετέσχον ἐννοσίγαιον ὄμιλον---in certamine equestri. ν. σχ. *Hom.* ιλ. ψ. v. 346. Odyss. β. v. 421. pro ὁδὸν MS. φοβῆ. & pro ἵππιον ἱππεῖον---& πατρώιον---pro πατρίων--- μέγων.

μένων. ἐντεῦθεν ἤδη καὶ ἐπίσκοπον αὐτὸν εἶναι τῶν ἵππων, παραδεξαμένων τῶν μετὰ ταῦτα. λέγεται δὲ παρά τισι καὶ νυμφαγέτης, καὶ κρηνοῦχος, διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. νύμφαι γάρ εἰσιν αἱ τῶν ποτίμων ὑδάτων πηγαὶ, ἀπὸ τοῦ ἀεὶ νέαι φαίνεσθαι, ἢ ἀπὸ τοῦ φαίνειν, οὕτως ὠνομασμέναι. τὰς δὲ γαμουμένας νύμφας καλοῦσιν, ἀπὸ τοῦ νῦν πρώτως φαίνεσθαι, κρυπτομένας τέως. τοῦ δ' αὐτοῦ λόγου ἔχεται, καὶ τὸ Ποσειδῶνος υἱὸν εἶναι τὸν Πήγασον, ἀπὸ τῶν πηγῶν ὠνομασμένον. διὰ δὲ τὴν θεωρουμένην βίαν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντας τοὺς βιαίους καὶ [12.] μεγαλεπιβούλους γενομένους, ὡς τὸν Κύκλωπα, καὶ τὰς Λαιστρυγόνας, καὶ τοὺς Ἀλωΐδας, Ποσειδῶνος ἐμύθευσαν ἐκγόνους εἶναι.

Hinc occasione sumptâ equorum præsidem eum fecerunt juniores. Quidam non cunctantur eum νυμφαγέτην, id est nympharum antistitem, & κρηνοῦχον, id est fontium præsidem appellare. Sunt enim Nymphæ potabilium aquarum fontes: sic dictæ aut ἀπὸ τοῦ νέαι φαίνεσθαι, id est quòd semper recentes appareant & novæ. aut ἀπὸ τοῦ φαείνειν, id est quòd semper luceant & splendeant. Hinc etiam sponsas nymphas dicimus, quòd hactenus in penetralibus latuerint, & nunc primùm appareant. Eâdem ratione proditum est Pegasum esse Neptuni filium, sic ἀπὸ τῶν πηγῶν, id est à fontibus nominatum. Hinc propter violentiam maris, omnes violenti & præfracti homines, ut Cyclops, Lestrygones, & Aloides, Neptuni esse filii perhibentur.

[12.] Gellius & Servius 3. Æneid. confirmant hoc.

Digitized by Google

ΓΕΡΙ ΤΟΥ ΝΗΡΕΩΣ.

DE NEREO.

Ὁ δὲ Νηρεὺς, ἡ θάλασσά ἐστι, τοῦτον ὠνομασμένη τὸν τρόπον ἀπὸ τοῦ νεῖσθαι δι' αὐτῆς. καλοῦσι δὲ τὸν [1.] Νηρέα γέροντα, διὰ τὸ ὥσπερ πολιὸν ἐπανθεῖν τοῖς κύμασι τὸν ἀφρόν. καὶ γὰρ ἡ Λευκοθέα τοιοῦτόν τι ἐμφαίνει. ἥ τις λέγεται θυγάτηρ [2.] Νηρέως εἶναι, δηλονότι τὸ λευκὸν τοῦ ἀφροῦ.

NEreus mare est. Hanc appellationem traxit ἀπὸ τοῦ νεῖσθαι, id est à natando, quòd per ipsum mare natemus. Fingunt Nereum virum esse senem. Causa est, quòd ceu canicies aliqua in mediis fluctibus spuma cernatur Nam Leucothoe, quæ Nerei filia est, tale quiddam indicat, quasi sit albedo spumæ.

ΓΕΡΙ ΤΗΣ ἈΦΡΟΔΙΤΗΣ.

DE VENERE.

Πιθανὸν δὲ καὶ τὴν Ἀφροδίτην μὴ δι' ἄλλό τι παραδεδόσθαι γεγονυῖαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἢ ἐπειδὴ πρὸς τὴν τοῦ πάντα γενέσθαι αἰτίαν, κινήσεως δεῖ καὶ ὑγρασίας, ἅπερ [3.] ἀμφοτέρως δαψιλὴ κατὰ τὴν θάλαττάν

VErisimile est Venerem nullâ aliâ ratione in mari natam esse dici, quàm quòd ea causa quæ omnia efficit, humorem & motum requirat. Utraq; autem hæc largissima habet mare.

[1.] Hom. & MS. ἅλιον γέροντα---Senior Neptuno creditur.
[2.] non sic γενεαλογεῖ σχ. Hom. α. ιλ. Κύκνου τοῦ Ποσειδῶνος· Τέννης ἦν καὶ Λευκοθέα.
[3.] MS. ἀμφότερα—Διωναία Ἀφροδίτη Orph. Arg. Plutarchus Crasso, ἀρχαὶ καὶ σπέρματα πᾶσιν ἐξ ὑγρῶν.

ἐστι.

ὅτι. ἠσχάσαντο ἢ τοῦτο, καὶ οἱ Διώνης ἀυτὴν δυνατέρα εἶναι εἰπόντες. διερὸν γὰρ τὸ ὑγρόν. Ἀφροδίτη δέ ὅτι, ἡ ἐνάγουσα τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ [4.] διώκομες, τάχα διὰ τὸ ἀφρώδη τὰ σπέρματα τῶν ζώων εἶναι, ταύτην ἐκάλεσε τὴν ὀνομασίαν. ἢ ὡς Ἐυριπίδης ὑπονοεῖ, διὰ τὸ τὰς ἀπαιδίας αὐτῆς [5.] ἄφρονας εἶναι. καλλίστη ἢ πλάττεται, διὰ τὸ μάλιστα ἀνηρτῆσθαι τοῖς ἀνθρώποις τὴν τῆς συμπλοκῆς ἡδονὴν, ὡς πάντων τῶν ἄλλων διαφέρουσαν. λέγεται ἢ φιλομειδὴς, διὰ τοῦτο. οἰκεῖα γὰρ τὰ μειδιάματα, καὶ ἡ ἱλαρότης τῶν τοιούτων συνόδων ὄντι. παρέδρους τε καὶ συνέδρους τὰς Χάριτας ἔχει, καὶ τὴν Πειθὼ, καὶ τὸν Ἑρμῆν, διὰ τὸ Πειθοῖ προσηνεῖς, καὶ λόγῳ καὶ χάριτι τοὺς ἐρωμένους. ἢ διὰ τὸ ταῖς συνουσίας ἀγωγόν. Κυθέρεια δ' εἰρηται, διὰ τὰς ἐκ τῆς μίξεως γινομένας κινήσεις. ἢ διὰ τὸ [6.] κηδεσθαι τὰ πολλὰ τῆς Ἀφροδισίων ἐπιθυμίας. ἐπὶ

Hanc ſententiam quodammodo tenere & aſſequi videntur, qui eam Dianæ eſſe filiam commemorârunt. Eſt enim humor διερὸν, id eſt ſplendidum quiddam & vividum. Ἀφροδίτην autem eſt ea potentia quæ producit maſculum & femellam: nimirum ideo, quòd ἀφρώδη, id eſt ſpumantia ſint animalium ſemina, hoc nomen obtinuit. Euripides autem ejus etymologiam hinc deflectit, quòd à Venere capti, ſint ἄφρονες, id eſt ſtulti, inſani, inſipientes. Pulcherrima autem formâ eſſe Venus prædita fingitur, quòd hominibus donaverit concubitus voluptatem, longè quàm reliqua alia experiantur, excellentiorem. Decoratur epitheto φιλομειδὴς, id eſt riſu gaudens, & quòd libenter in riſum ſolvatur. Cauſa verò hujus epitheti eſt, quòd lætitia & riſus frequentes circa Venereum actum verſentur, & ipſi ſint perquam familiares. Veneri autem aſſident Gratiæ, ejúſq; comites ſunt & aſſeclæ Suadela & Mercurius. Quare autem ? Quòd hi qui amantur, oratione & gratiâ capiantur: aut voluptas, quâ nos Venus in concubitu perfundit, hujus comitatus Venerei cauſa eſt. Cytherææ appellationem invenit, propter κινήσεις, id eſt impregnationes, quæ concubitum ſequuntur: aut quòd plerunque ſoleat κηδεῖν, id eſt immittere ſive ſedare cupiditates Venereas,

[4.] Ideo *Venus Genetrix*. v. Lucretii primam pag. Aſſyriis Mylitta, ab יל״ד, ut Voſſio placet. ἀλλ' ἐγγὺς ἴσως ἡ Ἀφροδίτη καὶ συμπαραθέουσα σπλεῖ μᾶλλον τὸν ἀέρα ἀνεκτικὸν ὑγρασίας, εὐδιάθετον ὂν τὸ γόνιμον τῆς γῆς. Julianus.

[5.] Mentum mentémque in gremiis mimarum depoſuit. *Cicero*. mox ἀφαρπάσαι MS. & pro συνέδρους, συμλώμενε---

[6.] pro κηδεσθαι---MS. κθιθεδε. videntur hîc deeſſe ἢ παρὰ τὸ κθίθειν καὶ κρύπτειν τὸ αἰσχρὸν---quæ Gyraldus & Etymol. in ſuis legêre non ait derivari Κυθέρεια. Sed τῆς Κυθέρου, quod Heſychius improbat, & σχ. ιλ. ε. v. 422. quem corriges ex Heſychio; πάλαι pro πάσης---ἐξυμνεῖσθον, p. ὁ ἐξυμνεῖσθον---

τότε

τέτε δὴ χ) ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης ἡ περὶ Κυθήρων νῆσος εἴη δοκεῖ. τάχα δ' χ) ἡ [7.] Κύπρος, συνφδυσά πως πρὸς τὸ ὄνομα τῇ κρύψει. ἡ δὲ Πάφος ἴδιον αὐτῆς οἰκητήριον ὄζι, [8.] Παφίας λεγομένης, τάχα κατ' ἔλλειψιν, ἀπὸ τε [9.] ἀποφίσκειν, ὅ ἐστιν ἀπατᾶν. ἔχει γὰρ χ) μῦθον τὸν Ἡσίοδον μειδήματά τ', ἐξαπάτας τε. κατὰ δὲ τὸν Ὅμηρον,

Πάρφασιν ἣν ἔκλεψεν, χ) πύκα περ φρονέοντα.

Ὁ δὲ κεστὸς ἱμὰς, ὡς δὴ κεκασμένος ὄζιν. ἢ ὁ διακέντιμος, [10.] χ) ποικίλλω δυάμιν ἔχων, τὸ δεῖν καὶ σφίγγειν. καλεῖται δὲ ἐφεμία τε καὶ πάνδημος καὶ [11.] παναίτιν, διὰ τὸ κρὰν τοῦ ἐφεμοῦ καὶ ἐν τῇ γῇ χ) θαλάσσῃ τὸ δυάμιν αὐτῆς διορᾶσθαι. ἀκύρους δὲ, ὡς ἐμποιγίμους ἔφασαν τοὺς ἀφροδισίους ὅρκους εἶναι. παρ' ὅσον κρὰν ἡ ῥᾳδία παροχεῖλιᾶι, μετ' Hinc Cytherorum insula Veneri sacra judicatur. Eâdem ratione & Cyprus ei consecrata est, propter nominis similitudinem. Alludit enim & ipsa ad dictionem κύησις, id est impregnationem. Paphus autem propriè Veneris sedes esse creditur. Hinc nuncupatur Paphia, nimirum per defectum, ἀπὸ τοῦ ἀποφίσκειν, id est à decipiendo. Hesiodus enim risum & dolum ei assignat. Homerus autem:

Colloquium blandum, quo fallitur & sapiens vir.

Cestus autem cingulum est, sic dictus, quasi sit κεκασμένος, id est mirabili opere exornatus. aut quasi διακέντιμος, id est ab eo sic appellatus, quasi stimulet in Venerem variámque ligandi & decipiendi potentiam habeat. Designatur & his tribus nominibus, ἐφεμία, id est cœlestis, πάνδημος, id est vulgaris, & παναίτια, id est rerum omnium causa. Quid autem sibi volunt ista nomina? Nempe quòd Veneris potentia & vis, in cœlo, in terra, & in mari cernatur. Irrita autem esse, & nullis pœnis digna Venerea juramenta, veteres fabulati sunt. Quamvis enim facilis sit ad sui copiam cuivis faciendam Venus, attamen

[7.] Sed nec Κύπρις dicitur à Κύπρος; est enim κυόπνοις, ἡ ναῦν πομίζουσα σχ. ε. ιλ.

[8.] Παφίης λεγ. Homerus nunquam sic vocat, sed πειθοῖ. Vide σχ. ιλ. ε. v. 422. ubi videas Hesiodum Homero recentiorem. quod Interpres Hesiodi etiam fatetur.

[9.] τῷ ἀπατᾶν (quod ἀπατᾶν) Παφίη propius quam ἀπαφίσκειν MS¹.--mox ἔκλεψε τόον πύκα περ φρονεόντων--Gyral. καίπερ--v. σχ. Hom. ιλ. T. v. 307. est etiam dicta Apaturia--Strab. 11.

[10.] l. MS. non habet ἱμὰς, & legit διακεντιμμένος, & pro δεῖν--συνδεῖν χ) συστρέγγειν--

[11.] Ms. Ποντία, sequitur enim θαλάσσῃ. Orph. χ) κεστίδος τελεσσῆν μειξῆν--&c. ὑγρῇ, γῆς, πάντα.

ὅρκους

ὅρκων ἐπάγεσθαι συμβέβηκε τοὺς [12.] πειρῶντας. περιστερᾷ δὲ τῶν ὀρνέων χαίρει μάλιστα, τὸ καθαρὸν εἶναι τὸ ζῶον, καὶ φιλοφρονητικὸν, διὰ τῶν ὡσανεὶ φιλημάτων. ἀνάπαλιν δ' ὗς, διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν ἀλλοτρία αὐτῆς εἶναι δοκεῖ. τῶν γε μὴν φυτῶν ἡ μὲν [13.] μυρσίνη, διὰ τὴν φιλοφροσύνην, Ἀφροδίτης εἶναι διείληπται. ἡ δὲ [14.] φιλύτρια, διά τε τοὔνομα, ὅτι τὸ φιλεῖν [15.] παρακειμένως ἐξενήνεγκται. καὶ πρὸς τὰς στεφάνων πλοκὰς εἰώθασιν αὐτῇ κεχρῆσθαι μᾶλλον. τὸν δὲ [16.] πῆξον φυλάττονται τῇ θεῷ προσφέρειν, ἀφιβρωσόμενοί πως ἐπ' αὐτοῖς τὴν πυγμήν.

ad juramenta eos compellit qui se ambiunt. Inter aves autem nulla æquè ac columba, propter suam puritatem & amoris illecebras gaudet. Est enim admodum amabilis, verique amoris propter osculandi morem symbolum. Suem autem, propter suam immundiciem planè aversatur Venus. Inter plantas myrtus Veneri dedicata est, quia & hæc planta facit ad amores conciliandos. Etiam philyra ei sacra est, quia apposita Venerem cieat: & in primis ad nectendas coronas eâ utuntur. Cavent autem, nè Veneri buxum offerant, expiantes suam salacitatem.

[12.]---Claus. ῥαδία videtur legisse--de juramento amatorio Vide Erasm. chil. infra ἐπὶ---
Τοὺς ἐρῶντας legit Velarius. MS. πειρῶντας, οἷς ἂν πειρῶσι.

[13.] Pro φιλοφροσύνην MS. εὐωδίαν legit. an quod planta littoralis? an quod morbis muliebribus multis conveniat? an quod odorifera & speciosa? an quod Myrteam coronam Venus gesserit cùm vinceret deas in Paridis judicio? hoc Nicander memorat in Alex.

[14.] ἡ δὲ φύλη δένδρον τράδια τε τοὔνομα MS. pro φιλύτρια vel φιλυτρὴ non audet Gyrald. reponere φίλυρα---*Displicent nexæ philyrâ coronæ. Hor.* quod hic sequitur. lege ἡ δὲ φίλυρα δένδρον διά τε τοὔνομα, ὅτι---καὶ ἐπὶ πρὸς τ.

[15.] παρακειμένως est vera lectio, mens est, quod in φιλύρᾳ τὸ φιλεῖν post ἐξενήνεγκται pone hypostygmen. Virg.

Populus Alcidæ gratissima———
Formosæ Veneri *Myrtus*———

quæ tamen & Cereri & Baccho quoque sacra fuit.

[16.] πύξον---& ἀφοσιούμενοι MS. Gyrald. vertit, ut expiarent palæstram Veneream, *Velarius*, cestum, *Claus.* πυγήν. *N. L.*

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ.

DE CUPIDINE SEU AMORE.

Οὐδὲν παράδοξον, εἰ τοιαύτῃ ὕσῃ συμπάρεστι αὐτῇ, καὶ συμφοιτᾷ ὁ ἔρως, μᾶλλον δὲ πλείστων καὶ Ἀφροδίτης ὑὸν αὐτὸν παραδεδώκοτων, ὃς δὴ πτηνός μέν ἐστι διὰ τὸ ἀτρεμῆ τὴν γνώμην, καὶ ἐυεξαπάτητον ἔχειν τοὺς ἐρῶντας. πλωτὸς δέ, ὅτι καὶ * φόνιος ποιεῖ, ἢ ὅτι ὡς ὄρνις φορεῖται ταῖς διανοίαις ἀδρόως. τοξότης δέ, ἐπεὶ πληγή τινὶ ὅμοιον ἀπὸ τῆς [1.] προσβάξεως οἱ ἁλισκόμενοι αὐτῷ πάσχουσιν, ὅτε πλησιάσαντες ὑπαμβλῶσι μᾶλλον καλῶν, ἀλλὰ μακρόθεν αὐτοὺς ἰδόντες. ἀναφλέγει δὲ λαμπὰς αὐτῷ, πυρὸν δοκοῦντι τὰς ψυχάς. ἔρωτα αὐτὸν εἰρῆσθαι, παθητὸν, ἀπὸ τῆς [2.] ζητήσεως μᾶλλον ἐρωμένων.

NIl mirum si Veneri, quam modò depinximus, cohabitet Cupido, simúlque cum ista colatur, cùm plurimi eum Veneris esse filium confessi sint. Puer esse fingitur, quòd planè mente careant, deceptioníque obnoxii sint, quotquot amori operam dant. Alatus est, quia & cædium interdum est author. Potissima autem causa ob quam pennatus, seu alis instructus Cupido narratur, hæc est, quòd impetu quodam in hominum animos involet Sagittas tenere fingitur: quia illi qui Cupidinis sagittis vulnerantur, non secus ac alii vulnerati quorum corpus læsum est dolent, neque appropinquare neque attingere quos amant, audent, verùm à longè eos intuentur stupentes. Fax ei traditur, quia videtur inflammare animos. Ἔρωτα, id est amorem, Cupidinem esse dictum, verisimile est, ab inquisitione eorum quos amantes inquirunt.

* Pro φόνιος MS. l. κύφονες, l. κύφος, amantibus nihil levius, nihil mutabilius.

[1.] προσβάσεως puto. mox ὅτε πλησιάζοντες ἐθ' ὑπαμβλῶσι μᾶλλον καλῶν, MS. ὑπαμβλῶσι deest, aut transponi debet. Hæc eleganter describit Alex. Aphrod. in Probl. α. (modo is author sit) καθάπερ τὰς ἀρχὰς, ὅταν μικρὰς ἀκτῖνας πρὸς ὄψιν ἡ ὄψις ἐκπέμπει---ἔπειτα δ' ἰσχυρὰν βολὴ, πρὸς ἀκριβεῖς θεᾶς τὸ σῶμα---

[2.] MS. ὀπιζητήσεως---

πάθος

τάττες) χ' ὅτι τῦ ζητεῖν τὸ [3.] ἐρᾶν, ὡς εἴρηϰ· ἰὼ' ἀυτῦ δ' ἵππους ἐρέων. ἐντεῦθεν οἶμαι ϰ) τῆς ἐρεύνης ὠνομασμένης. ϰ) πλείους δ' ἔρωτες ὥρμησάν) διὰ τὴν [4.] ποιοτερόπιαν τῆς ἐρώτων, ϰ) τὸ πολλοῖς τοιούτοις ὁπαθοῖς ϰεχρημάτισθαι τὴν Ἀφροδίτην. ϰαλεῖται δ' ϰ) ἵμερος, ἤτοι ἀπὸ τῦ ἱεσθαι ϰ) φέρεσθαι ὅτι τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ὡραίων [5.] ὀνομασμένων· ἢ ϰατὰ μίμησιν τῆς περὶ τὴν διάνοιαν ἐντάσεως, ὡς ἀναμεμορφῶσθαι περὶ ταύτην. πόθος δ', ἀπὸ τῆς τῆς φιλημάτων μιμήσεως. ὅθεν ἔσχε τὴν ϰλῆσιν ϰ) ὁ † πάππας. ἢ ἀπὸ τῦ πολλὰ πυνθάνεσθαι περὶ τῶν ἐρωμένων τοὺς ἐρῶντας, ϰ) ἀνῆσθαι ἐϰείνων, πόθεν ἔρχονται ϰ) ποῖ ἧσιν. [6.] ἔνιοι δὲ ϰαὶ τὸν ὅλον ϰόσμον νομίζουσιν ἔρωτα

ἐρᾶν enim, apud Græcos etiam inquirere significat, ut in hoc hemistichio:

Ἰὼ' ἀυτῦ δ' ἵππους ἐρέων, id est, Ito, & equos ejus quæras.

Hinc arbitror ἐρεύνην, id est scrutationem appellatam. Plures autem & varii amores feruntur, propter amorum varietatem, & quòd per multos hujusmodi affectus Venus, seu Venerea voluptas nobis erogetur. Cupido & ἵμερος, id est desiderabilis vocatur, ἀπὸ τῦ ἱεσθαι, id est quòd incitetur, & φέρεσθαι, id est feratur ad fruitionem eorum qui sunt formâ bonâ & liberali. Aut hanc appellationem consequutus est propter mentis extensionem, ἀπὸ τῦ ἀναμεμορφῶσθαι, id est, quòd amatores stulteſcant & deliriant, nec mentis amplius compotes sint. πόθος, id est desiderium nominatur, ad imitationem osculorum figendorum, unde nomen suum nactus est papa. Aut πόθος, sive desiderium dicitur Cupido, quòd amatores multa & in hunc modũ suos amores interrogent: unde veniant, & ubi fuerint. Quidam putant hinc universũ mundum esse amorem,

[3.] τὸ ἐρᾶν. MS. ζητεῖν. Did. expönit. quod autem ἐρᾶσθαι & ἐρᾶσθαι hinc veniat testatur Eustat. ad illud H. λ. Ἀργείων ἐρέειν γλυϰίονα---λ. φ. Ἴππους τε ἐρέων---Ὀδυσσῆι συνιόντες---

[4.] l. πρὸς ἐρώτων. Aphrod. φιλήτων ψυχαὶ ἀμφιτέλλονται. & πολλοῖς ἔρωσιν ὁ αὐτὸς πολλάϰις ἐμπίπτει. Moscho δ' ἐρώτων Ἔρωτες---mox ὁπαθῶν ϰεχορηγῆσθαι. MS.

[5.] ὀνομάτων μᾶλλον. & pro ὡς ἀναμεμορ. MS. ϰ) μεμορφῶσθαι, μεμορφωμένα, ἀναδήτους Hippocr. ἐϰτεταμένα lege.

† pro παππᾶς MS. σαπφὼ. Syracusiorum vox.

[6.] Finxit quidem Orpheus ex Chao primùm Orum Amorem. Aiunt Orphici πρῶτον τριχῆ διαϰριθῆναι (Scil. ὕδωρ ϰ) γῆν)· ἐξ ἑνὸς μὲν τῦ---ἰχθῦν ϰαὶ τὴν ἄρκτον πτηνόν τε ἄνδρα ϰ) ταῦρον ϰ) δράϰοντα μέγαν θεὸν, ϰεφαλὰς ταύρου ϰ) λέοντος ἔχοντα, (hinc Platoni Amor πολυϰέφαλον σῆμα) ἀνομάσθαι δὲ χάσμα ἀχανὲς, ϰαὶ Ἠθερίαν---συνεῖναι δ' αὐτῷ τὴν ἀνάγϰην, φύσιν ἔσαν, τὴν αὐτὴν ϰ) Ἀδράστειαν ἀσώματον διαγεγραμμένην ἐπὶ παντὶ τῷ ϰόσμῳ, πρὸς πεφύϰασι αὐτῇ ἁρμόττειν. Damascius---ϰαὶ χάσμα ex Hieronymo & Hellanico. V. Athenagoram Legat. pro ϰαλὸν MS. l. σαφὲς τι.

εἶναι,

Digitized by Google

εἶ), καλόν τε καὶ ἐπαφρόδιτον καὶ νεαρὸν ὄντα, καὶ πρεσβύτατον ἅμα πάντων, καὶ πολλῷ κεχρημένον πυρὶ, καὶ ταχεῖαν ὥσπερ ὑπὸ τῆς τοξείας, ἢ διὰ πτερῶν τὴν κίνησιν ποιούμενον.

pulchrum, venustum; recentem: simul etiam omnium antiquissimum, multo igne utentem, velocem, quasi instar sagittæ & avis volucris motum suum peragat.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἈΤΛΑΝΤΟΣ.

DE ATLANTE.

Τοῦτον * δ' ἄλλως εἶ) καὶ Ἄτλαντα, καὶ ἀταλαιπόρως ἀποδιδόντα, τὰ κατὰ τοὺς ἐμπριεχομένους ἐν αὐτῷ λόγους γιγνόμενα, καὶ οὕτω τὸν οὐρανὸν βαστάζοντα. ἔχειν δὲ κίονας μακρὰς, τὰς τῶν στοιχείων δυνάμεις. καθ' ἃς τὰ μὲν ἀνωφρῆ ἐστι, τὰ δὲ κατωφρῆ. ὑπὸ τούτων γὰρ διακρατεῖσθαι τὴν γῆν. ὁλοόφρονα δ' αὐτὸν εἰρῆσθαι, διὰ τὸ περὶ τῶν ὅλων φροντίζειν, καὶ προνοεῖσθαι τῆς πάντων αὐτοῦ μερῶν σωτηρίας. ἐκ δ' αὐτοῦ τὰς πλειάδας γεγονέναι, [7.] παριστάμενος ὅτι τὰ ἄστρα πάντα πλείονα ὄντα ἐγέννησεν ἀστραίῳ

Hunc volunt dici Atlantem, quasi sine labore, & ἀταλαιπόρως, citra molestiam omnia ea perficiat & absolvat, quorum ipse naturaliter causa esse fertur. Non secus etiam cœlum suis humeris gestare dicitur. Habere autem fingitur columnas longas, quæ sanè elementorum potentiam & vires denotant, secundum quas quædam sursum, quædam verò deorsum tendunt. His enim lationibus duabus terra continetur. ὁλοόφρονα, eum vocant, ut qui de universa rerum natura sedulò cogitet, ejúsque partium omnium salutem procuret. Eum esse Pleiadum patrem testantur, volentes indicare, quòd genuerit astra, quæ πλείονα, id est plurima sunt. Eundem eum esse veteres pronunciarunt cum Astræo

* Τοιοῦτον lego.

[7.] παριστᾶσιν MS.——Ἀστραίῳ καὶ Θαύμαντι ὁ αὐτὸς ὤν. ità ferè MS. V. Apollod. pr. p. σχ. Hes. ad Πληιάδων Ἀταλαγενέων, σχ. ιλ. Σ. v. 486.

Digitized by Google

τε καὶ ἀθάμαντι, ὅτι ὁ αὐτὸς ὤν. οὔτε γὰρ ἵσταται τὸ σύνολον [8.] ἀνηρέμητος ὑπάρχων, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα εὖ βεβηκέναι δοκεῖ. καὶ ἀπόλυτος εἶναι, καὶ θαυμασμὸν τοῖς ἐφεστᾶσιν ἐπὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ, πολὺν ἐμποιεῖ.

& Athamante. cum Astræo, quòd non efficiat ut hoc universum subsistat, licet pulchro ordine moveri videatur, verùm quasi ἀνηρεμητὸς, id est irrequietus & quiescere nescius quispiam sit. cum Athamante autem idem esse creditur, quòd nulli corruptioni sit mundus obnoxius, veréque absolutus & perfectus, multámque θαυμασμὸν, id est admirationem iis ingeneret, qui decentem ipsius dispositionem considerare instituunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ.

DE PANE.

ΤΟιοῦτον εἶναι καὶ τὸν Πᾶνα, ἐπειδὴ [9.] τοῦ παντὸς ὁ αὐτός ἐστι. καὶ τὰ μὲν κάτω λάσια καὶ τραγώδη, διὰ τὸ τῆς γῆς τραχύτητα ἔχειν. τὰ δ' ἄνω ἀνθρωπόμορφα, διὰ τὸ [10.] τὸν αἰθέρα τὸ ἡγεμονικὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ὁ δὴ λογικόν ἐστι. [11.] λάγνον δὲ καὶ ὀχευτὴν αὐτὸν παρεισάγουσι, διὰ τὸ πλῆθος [12.] ὧν περ σπερματικῶν λόγων εἴληφε,

TAlem quempiam & Pana esse non dubito: siquidem & ipse cum hoc universo idem est. Inferior pars hujus dei hispida est, & hircum refert, ad designandam asperitatem terræ. Superior autem pars similis est homini. nam æther, propterea quòd in ipso ratio sita sit, tenet totius mundi imperium. Lascivum & libidinosum eum fingunt, propter multas seminum causas,

[8.] deest fortè οὐρανός. MS. ἀνηρέματος---i. e. ἀνακρέμαστος. & mox διαβεβηκέναι--εὖ, lego ὁ, & nihil in scripto muto aliud. post δοκεῖ, καὶ---

[9.] τῷ παντὶ αὐτός ἐστι--MS. vide Verulamii *Sap. Vet.* Non malè hæc sequuntur; nam Orphici Panem διατάκτορα ὅλου τοῦ κόσμου faciunt. *Damascius.* quod & Amori tribuebant. v. Suidam in Πρίαπος.

[10.] τὸ ἐν τῷ αἰθέρι. MS. αἰγοπρόσωπος & τραγοσκελὴς, Herodoto.

[11.] λέγεται δὲ ὀχευτὴν αὐτὸν παρεισάγεσθαι. MS.

[12.] ὧν περ. videtur εἴληφε ante σπερματικῶν ponendum---

καὶ

καὶ τῶν κατὰ σύμμιξιν ἐξ αὐτῶν γιγνομένων. ἐν ταῖς ἐρήμοις δὲ διατρίβειν, μάλιστα [13.] τὴν μονότητα αὐτοῦ διὰ τούτου παριστάμενος. εἷς γὰρ καὶ [14.] μονογενὴς ὁ κόσμος ἐστί. τὰς δὲ νύμφας διώκει, ἐπειδὴ χαίρει ταῖς ἐκ τῶν ὑγρῶν ἀναθυμιάσεσιν, ὧν χωρὶς [1.] οὐδ' οἷον τὸ ὅλον ἐμφαίνειν. νεβρίδα δὲ ἢ πάρδαλιν αὐτὸν ἐνῆφθαι, διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν [2.] ἄλλων καὶ τῶν ἄλλων χρωμάτων, ἃ θεωρεῖται ἐν αὐτῷ. [3.] συρτὸν δὲ εἶναι, τάχα μὲν διὰ τὸ ὑπὸ παντοίων ἀνέμων διαπνεῖσθαι. τάχα δ' ἐπεὶ τὴν [4.] ἐκμέλειαν ἀγριοφανῆ καὶ αὐστηρὰν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἔνδειξιν ἔχειν. τὸ δ' ἐν τοῖς ὄρεσιν αὐτὸν, καὶ τοῖς ἀσηλαίοις διαιτᾶσθαι, καὶ τὸ τῆς [5.] πίτεως στέμμα ἀποκολούθησεν, ὄρειόν τι καὶ μεγαλοπρεπὲς ἔχοντος τοῦ φυτοῦ. ἔστι δὲ [6.] τὸ πανικὰς λέγεσθαι ταραχὰς τὰς ἀφνιδίους καὶ ἀλόγους. οὕτω γάρ πως καὶ αἱ ἀγέλαι, καὶ

& commixtiones quæ ex ipsis fiunt. In locis desertis eum morari tradunt, ut ejus unitatem ostendant. Mundus enim est unus, & unigenitus. Nymphas persequitur, siquidem gaudet exhalationibus, quæ ex humido prodeunt, sine quibus impossibile est ut mundus appareat. Indutus esse dicitur nebride, aut pelle pardi, tum propter pulchram rerum omnium varietatem, tum etiam propter colores qui in mundo cernuntur. συρτὸν eum appellant, sive quòd à ventis omnibus perfletur ἀπὸ τοῦ συρίττειν, id est à flando: sive quòd ad saltandi ritum sit minus aptus, & more rusticorum qui politiorem musam non degustârunt, subsultet, ἀπὸ τοῦ σκιρτᾶν, id est à saltando. Quòd autem plerunque in montibus & speluncis versatur, factum est ut coronam è pino arbore sortiretur. Hæc enim arbor montanum quippiam & magnificum habet. Nihil prohibet quin etiam Panicos tumultus dicamus, qui subito & sine ratione certâ exoriuntur. Sic enim interdum armenta &

[13.] Τῆς μονότητος——παριστάμενος. MS.
[14.] Panem πρωτόγονον vocat Orpheus apud Damasc.
[1.] οὐδὲν τῶν ὅλων ἐκφαίνει. MS. l. οὐδὲν οἷον τῶν ὅλων ἐκφῦναι.
[2.] Τῶν ἄλλων——MS. τῶν ἄστρων——χρημάτων, an χρωμάτων? Orpheo ἀστροδίαιτος.
[3.] συρικτὴν MS.
[4.] MS. ἐμμέλειαν—& ἐπίδειξιν. MS. Orph. Ἁρμονίαν κόσμοιο κρέκων φιλοπαίγμονι μολπῇ.
[5.] Πίτυος——MS. Vide Anonymum περὶ Ἀπίστων.
[6.] πανικὰς. V. Anonym. p. 103.

τὰ

τὰ ἀμπέλια προέπτα, ὑόφι πηγῆς ἐξ ὕλης, ἢ πῶ [7.] ἀπάντρων ἢ φραγγωδῶν τόπων ἀκέσαντα· οἰκείως ἢ καὶ πῶ ἀγελαίων βραμάτων ἐπίσκοπον ἐποιήσαντο. τάχα μὲν διὰ τοῦτο καὶ κεράστην καὶ δίγλωσσον πλάττοντες, τάχα δ' ἢ τὸ δίπουν πῶ ἐξεχόντων αὐτῷ ὦτων αἰνιττόμενοι. ἴσως δ' ἂν ἔτι καὶ [8.] ὁ Πείαπος εἴη, καθ' ὃν φράσιν εἰς φῶς πάντα. [9.] πῶ ἀρχαίων δ' εἰσὶ δαιμόνων, καὶ ἀδρὸν αὐτὸν, διὰ ἃ ἐφράκασι περὶ τῆς τοῦ κόσμου φύσεως παιζάντων. ἐμφαίνει γὰρ τὸ μέγεθος πῶ αἰδοίων, τὸν πλουτοῦσαν ἐν τῷ αἰδοίῳ τοῦ μιτυλὸν δύναμιν. ἢ δ' ἐν τοῖς κόλποις αὖτε. [10.] παγκάρπου, τὸν δαψίλειαν πῶ ἐν τοῖς οἰκείαις ὥραις ἐντὸς τῶν κόλπων φυομένων, καὶ ἀναδεικνυμένων καρπῶν. παρέπεται ἢ καὶ αὐτὸς φύλαξ πῶ τε φυτῶν, καὶ πῶ ἀμπέλων, ἐπειδὴ κατὰ τὸν μυθωδῆ ὅτι καὶ τὸ σώζειν ἀ μητρὸς, καὶ τοῦ Διὸς ἐντεῦθεν [11.] σωτῆρος εἶναι λεγόμενος.

greges terrentur, dum sonus quidam subitus è sylva, aut ex antris, aut ex terræ voraginibus affertur. Rectè eum pecoris, quod gregatim pascitur, custodem fecerunt: nimirum quòd gregibus præsit. Fingitur Cornutus, & bifidos habere pedes, idem etiam aures ejus prominentes nimiùm indicant. Fuerit fortassis hic & Priapus, cujus vi omnia in lucem prorumpunt. Sunt autem ambo è numero antiquorum dæmonum, & Priapum fœcundum esse asseruerunt, propter ea quæ speculatione naturæ, seu naturali deprehenderant. Magnitudo autem membri virilis, abundantem in eo membro seminalem materiam significat. Omnigeni fructus quos sinu gerit, indicant fructuum copiam qui intra terræ sinum statis temporibus & nascuntur & ostenduntur. Traditur esse hortorum & vinearum custos: est enim generantis ea servare & tutari, quæ genuerit. Hâc de causâ eum Jovis servatoris prolem esse quidam confirmârunt.

[7.] pro ἀπάντρων MS. h. πατρίων. ἄντρων Baehr Pani dicabant. M. Tyrius Orat. 38.

[8.] Priapus dicitur Orphicis Theologis ἑρμαφρόδιτος, ità etiam & Πάν. Damascius. V. Suidam in ἑρμαφρόδιτος & Hesych. & Macrobium. item Suidam in Πείαπος --- אב פרא Onagri pater, v. Vos. Idol. l. 2. c. 7.

[9.] πάντα πῶ ἀρχαίων δ' εἰσὶ δαιμόνων, καὶ ἀδρὸν διαπτὰς, ἀ---sic MS. f. ἀδρὸν, αὐτὸν καὶ διαπτὰς δι' ἃ ἐφρ. ἀδρὸς fructus, διαπτὰς apertionem pororum spectat, quorum utrumque sequitur. πολύσπορος, Orpheo. V. *Pig.* Mens. Isaic. p. 91.

[10.] Παγκάρπια. MS. an ergo פרי אב fructuum pater, Priapus?

[11.] Σωτῆρος ἰδὼς ἔφλεγεν legit Ger. Vossius. & pro πολύφωτον πολύφοβον MS.

Digitized by Google

καὶ τὸ μὲν πολύφωνον καὶ καθαρὸν αἱ ἄμπελοι παριστῶσι. μάλιστα δὲ τὸ ποικίλον, καὶ τὸ ἐπιτερπὲς, καὶ ῥᾳδίαν τὴν γένεσιν ποιούμενον οἱ κῆποι. τοιαύτην ὡς ἐπίπαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐσθῆτα ἔχοντος. δρέπανον δὲ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ προτείνει, πότερον ἐπεὶ τούτῳ χρῶνται πρὸς τὴν κάθαρσιν τῶν ἀμπέλων. ἢ ἐπεὶ κατὰ τὸν τηροῦντά τί ἐστι [12.] καὶ καθώπλισται πρὸς ἀσφάλειαν αὐτοῦ, ἢ ὡς τοιαύτης δυνάμεως μετὰ τὸ ἐνεγκεῖν τὰ ὄντα, ἐκτεμνούσης αὐτὰ, καὶ διαφθειρούσης. ἀγαθὸς δὲ δαίμων, ἤτοι πάλιν ὁ κόσμος ἐστὶ βρίθων καὶ αὐτὸς τοῖς καρποῖς, ἢ ὁ προεστὼς αὐτοῦ λόγος, καθ' ὅσον δεῖται καὶ διαμερίζει τὸ ἐπιβάλλον, ἀγαθὸς διαιρέτης ὑπάρχων. [13.] τεχνίτης δὲ καὶ σωτὴρ τῶν οἰκείων ἐστὶ, τὸ σώζειν καλῶς τὸν ἴδιον οἶκον, καὶ ὑπόδειγμα παρέχειν ἑαυτὸν καὶ τοῖς ἄλλοις. τὸ δὲ τῆς Ἀμαλθείας κέρας, οἰκεῖον αὐτῷ [14.] φρόνιμά ἐστιν. ἐν ᾧ ἅμα πάντα [15.] διώκει τὰ κατὰ τοὺς οἰκείους καιροὺς φυόμενα,

Fertilitatis & mundiciei indicium sunt vineæ: varietatem autem & delectationem, & facilem generationem horti denotant: in primis tamen, cùm plerunque tali veste Priapus sit amictus. Falcem manu gerit, cujus usus est in amputandis vitibus. Falx autem indicat, ejusdem esse potentiæ aliqua producere, eadem producta denuò exscindere & perdere. Insinuatur quoque per falcem ejus, esse qui quid custodiat, ut se armis accingat ad cautiorem ejus custodiam. Bonus esse dæmon fingitur: & mundus forsan is bonus dæmon est, qui riget, & fremit fructuum decorâ fertilitate. Aut bonus ille dæmon est anima mundi, quæ hoc universum gubernat, & cuilibet necessaria distribuit, & dividit, quasi bonus sit Jupiter distributor & divisor. Artifex autem, & domesticorum servator perhibetur ideo, quòd honestè domum suam regat & servet, séque ipsum ut exemplum, quod imitentur, reliquis præbeat. Copiæ cornu, quod propriam demonstrat ejus prudentiam, significat eum omnia administrare, ut statis temporibus quæque proveniant:

[12.] Lege τί ἐστι καὶ καθωπλίσθαι. quod ad falcem, Virgilius—4. Georg.
Et custos furum, atque avium, cum *falce* salignâ
Hellespontiaci servet tutela Priapi—.
Baal-Zephon furium custos & speculator. pingebantur Satyri (& Pan) manu obumbrantes frontem, ἀποσκοποῦντες ideo dicti Plinio, & Hesychio in ὑπόσκοπον & σκωπευμάτων.

[13.] pro τεχνίτης MS. l. προστάτης—καλῶς προϊστάμενος τοῦ ἰδίου οἴκου—τύπος τῷ ποιμνίῳ. Pe. & Pa.

[14.] φόρημα. Ger. Voss. Idol.

[15.] διώκει—lege ἀλδήσκει cum MS. beata pleno copia cornu—fortè διοικεῖ id est, Pan———

ἀλλ'

ἀλλ' ἢ περὶ ἕν τι αὐτὸν γιγνόμενον. περὶ πολλὰ δ' ἀθρόως καὶ [16.] ποικιλία ἐμπεριόδως ἀμαλθύνει. ἢ πάλιν κεραΐζει πάντα, διὰ τὴν γενομένην ἐξ αὐτοῦ πρὸς τὸ πονεῖν προτροπὴν, ὡς τῶν ἀγαθῶν τοῖς μὴ μαλακιζομένοις προσγινομένων.

& ejus diligentiam non ad unum aliquod solum porrigi, verùm ad omnia protendi, & suo ambitu quàm plurima & jucundâ varietate respersa copiosè & confertim suppeditet: & ea denuò depopuletur, ut ad laborandum iterum convertat homines, quasi laborantes & non ociantes bona consequantur.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ.

DE CERERE ET VESTA.

Ἑξῆς δὲ περὶ τῆς Δήμητρος καὶ Ἑστίας ὦ παῖ λεκτέον. ἑκατέρα δ' ἔοικεν οὐχ ἑτέρα τῆς [1.] γῆς εἶναι. ταύτην μὲν γὰρ διὰ τὸ ἑστάναι διὰ πάντων, Ἑστίαν προσηγόρευσαν οἱ παλαιοί. ἢ διὰ τὸ ἐπ' αὐτῆς ὡσανεὶ ἐπὶ θεμελίου τὸν ὅλον ἑστάναι κόσμον. διὰ δὲ τὸ μητρὸς τρόπον φύειν τε καὶ τρέφειν πάντα,

Consequenter (ô puer) & de Cerere & Vestâ verba fundenda sunt. Utraque autem non videtur alia à terra esse. Hanc enim διὰ τὸ ἑστάναι, id est quod stet toto conserta, Ἑστίαν, id est Vestam veteres dixêre: aut quòd ipsi innitatur & insistat, tanquam in fundamento quodam universus mundus. Illâ autem, quòd instar matris pariat & enutriat omnia

[16.] καὶ ποικίλλει, καὶ ἐμπεριόδως ἀμαλθυνεῖ ἢ πάλιν φθείρει, κεραΐζει πάντα. ἢ διὰ——MS. lego——γιγνόμενον [ἐμφαίνει] ἀλλὰ περὶ πολλὰ ἀθρόως. καὶ γὰρ ποικίλλει, καὶ ἐμπεριόδως ἀμαλθύνει ἢ πάλιν φθείρει καὶ κεραΐζει πάντα διὰ τὴν γιγν——

[1.] *Vesta* eadem est & Terra, subest vigit ignis utrique. *Ovid.*
&, Stat vi Terra suâ, vi stando *Vesta* vocatur. Idem.

Δήμητραν, οἱονεὶ [2.] γῆς μήτραν οὖσαν. ἢ Διὸς μητέρα, τὸ καὶ αὐτὸς τὰ ἐπ' αὐτοῖς ἀφθόνως ἐφιεῖσθαι τοῖς ἀνθρώποις, διαιτεῖσθαι καὶ δαίνυσθαι. ἢ ἐπ' αὐτοῖς δήειν, ὅ ἐστιν εὑρίσκειν, ἃ μάλιστα ἐπιζητοῦσι. Παρεισάγεται δ' ἡμῖν Ἑστία παρθένος, διὰ τὸ τὴν ἀεικινησίαν μηδενὸς εἶναι γεννητικὴν, καὶ τούτου χάριν ὑπὸ [3.] παρθένου νεωκορεῖται. ἡ δὲ Δημήτηρ οὐκ ἔτι, ἀλλὰ τὴν Κόρην [4.] τετοκυῖα, οἷον τὸν κόρον, ἡ πρὸς τὸ τρέφεσθαι μέχρι κόρου ὕλη. τὸ δ' [5.] ἀεὶ ζῶον πῦρ ἀποδίδοται τῇ Ἑστίᾳ, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν δοκεῖν εἶναι ὄν. τάχα δ'

Δήμητραν nominârunt, quasi sit matrix terræ, aut Jovis mater. Siquidem quæcunque fundit alma humus, ea Jovis beneficio nostra sunt, ut indè comedamus & convivemur Aut quòd in terra δήειν, id est invenire possimus, quæ vel maximè exquirimus. Vestam esse virginem docemur. Quare autem hoc? Ut sciamus per istam Vestæ virginitatem portendi, motum perpetuum & continuum nihil generare. & ideo à virgine sacerdote custoditur & colitur. Ceres autem nequaquam sterilis esse scribitur. peperit enim Coren, quasi Κόρον, id est saturitatem: quæ sanè materia est, quâ nutrimur, & satiamur ad saturitatem usque. Ignis autem perpetuus Vestæ dicatus est, quòd videatur plurimis & ipsam esse ens. nimirum

[2.] γῆν μητέρα οὖσαν, ἢ Δηὼ μητέρα, τῷ καὶ αὐτὴν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς ἀφθόνως ἐφεῖσθαι MS. mox ἢ ἐπ' αὐτῆς δήειν. idem. & pro ἀεικινησίαν lege ἀκινησίαν——Plutar. *Numâ*, τὸ ἄκαρπον καὶ ἄγονον τῇ παρθενίᾳ συνεικειοῦντος, Sc. Numæ accommodantis, appropriantis. ἀεικινησία tribuitur quidem *igni*, sed ignis multa generat. ut mox sequitur, αἴτιον τοῦ ζῆν τὸ πυρῶδες. Plato in Theæteto, πῦρ τἄλλα γεννᾷ καὶ ἐπιτροπεύει. &—εἰσὶ πάντα ἑνὸς πυρὸς ἐκγεγαῶτα, Zoroaster. χ. Hes. p. 146. β. πᾶν τὸ κινούμενον περί τι ἀκίνητον κινεῖται——idem hîc legebat Δηὼ μητὴρ οὖσα, πάντα γὰρ ἐκ γῆς προέρχεται.

[3.] παρθένων MS. nam erant apud Romanos sex Vestales, cùm essent paucissimæ; crevit postea numerus.

[4.] τετοκυῖα τῇ πρὸς τὸ τρέφεσθαι μ. κ. ὕλῃ. MS. Lil. Gyr. malo hîc usus est exemplari.

[5.] ἀείζωον MS. Heraclito mundus ἀείζωον πῦρ. est autem Ἑστία *publicus focus*, qualis apud Persas, Ægyptios, Græcos, Romanos, σχ. Æschyli, πόλεων Ἑστίαι ἐν τοῖς πρυτανείοις ἀφίδρυνται. Esaæ 31. v. 9. ὃς ἔχει οἰκείους ἐν Ἱερουσαλήμ. alii vertunt κλίβανον. quare pro οἰκείους mallem legere οἰκίαν ut propius ad Ἑστίαν accedamus; etiam numerus in Hebræo singularis. Plato legg. 12. Ἑστία οἰκήσεως, & in Phædro μένει Ἑστία ἐν θεῶν οἴκῳ μόνη.] f. maluere pro Ἑστίᾳ Interpretes ponere οἰκίαν, sed dictio φῶς præcedens aliquatenus ad hanc significationem limitat τὸ חבור. v. D. *Cudworthium* de Euchar. c. 6. pro δοκεῖν εἶναι ὄν, f. εἶναι θεόν. nam *Halicarn.* Ἑστίᾳ ἀνάκειται τὸ πῦρ, ὅτι γῆ τε οὖσα ἡ θεός. V. Porph. Zetem.

ἐπεὶ

Digitized by Google

ἐπεὶ τὰ πυρὰ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐντεῦθεν τρέφεται, καὶ διὰ ταύτην ὑφέστηκεν. ἢ ἐπεὶ ζείδωρος [6.] ἄρουρά ἐστι, καὶ ζώων μήτηρ, ἧς ἐστιν αἴτιον τοῦ ζῆν τὸ πυρῶδες. [7.] στρογγύλως δὲ πλάττεται, καὶ κατὰ μέσους ἵδρυται τοὺς ὤμους, διὰ τὸ καὶ τὴν γῆν τοιαύτην εἶναι, καὶ οὕτως ἱδρύεσθαι συμπεπηλιμένην. ὅθεν κατὰ μίμησιν, γῆ τε καὶ χθὼν προσηγορεύεται. τάχα δὲ ἀπὸ τοῦ χεῖσθαι ἡ γῆ, ἤτοι χωρεῖν πάντα, οὕτως ἐκλήθη. ὡς εἴρηται τὸ, [8.]

οὐδὸς ἀμφοτέρων ὅδε χεῖται.

μυθεύεται δὲ προτέρα καὶ ἐσχάτη γενέσθαι, τῷ εἰς [9.] ταύτην ἀναλύεσθαι τὰ ἀπ' αὐτῆς γιγνόμενα, καὶ ἐξ αὐτῆς ξυνίστασθαι. καθὸ καὶ ταῖς θυσίαις, οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῆς [10.] πρώτης τε αὐτῆς ἤρχοντο, καὶ εἰς ἐσχάτην αὐτὴν κατέπαυον. στέμματα δ' αὐτῇ λευκὰ προίκεινται, τῷ στέφεσθαι καὶ [11.] καλύπτεσθαι πανταχόθεν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ λευκοτάτου στοιχείου. ἡ μέντοι Δημήτηρ

ignis iste perpetuus Vestæ consecratus ostendit, ipsam esse causam ejus ignis qui in mundo est, quasi ejus vi exortus sit. Est & alia causa perpetui ignis, nempe quòd terra fœcunda mater sit animalium omnium, & suam vitam ab igne habeat. Forma Vestæ, sicuti picturæ indicant, rotunda est, & per medios collocatur humeros: siquidem & terra rotunda est, & in hunc modum conglobata ponitur. Unde terra, quasi per imitationem, χθὼν dicta est, nimirum ἀπὸ τοῦ χεῖσθαι, id est à fundendo: aut ἀπὸ τοῦ χωρεῖν, quod capiat omnia. juxta id quod traditum est,

οὐδὸς ἀμφοτέρων ὅδε χεῖται.

Utrosque hoc limen capiet.

Fabulantur autem eam primam & novissimam esse factam: quia in eam à se facta resolvuntur, & denuò fiunt resoluta per ipsam. Hinc Græci ab ipsa sacrificandi initium fecêre, & eadem sacrificiorum fuit finis. Coronas ei albas imponunt. Causa est, quòd undique ab albissimo & & contegatur. Ceres autem,

[6.] deest ἄρουρα. MS. qui etiam mox, οἷς ἐστιν αἴτιον.

[7.] στρογγύλη—& κατὰ μέσους τοὺς οἴκους ἵδρυται. V. Palæph. p. 57. n. 5. Pind. χ. N Od. xi. f. hîc erat in textu βωμοὺς, quod possit ex σχ. Æschyli ad *Suppl.* confirmari, ubi βωμὸς καὶ Ἑστία χθονός

[8.] οὐδὸς δ' ἀμφ. ο. ὅδε χείσεται. Odyss. Σ. v. 17. ubi σχ. χωρήσει——

[9.] Timæus Locrus, de mundo loquens—ἑαυτῷ τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχων——

[10.] V. proverbium ἀφ' Ἑστίας apud Porphyrium 2. περὶ ἀποχ. *Zenob.* & *Hesych.* & *Eustath.* Odyss. H.

[11.] Cererem cum *velo* albo & *spicâ* exhibet Seguini *nummus* p. 22. Supplices ad eam confugientes sedebant συγκεκαλυμμένοι ἐπὶ τῆς Ἑστίας (σχ. ιλ. ω. legit οἰκίας)—v. Palæph p. 57.

κατὰ τὸ ἀναδοτικὸν τῶν σπερμάτων εἰδοποιουμένη, πάνυ οἰκείως εἰσάγεται στάχυσιν ἐστεφανωμένη. τοῦτο γὰρ ἀναγκαιότατον ὧν [12.] κεχείρησται τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἥμερος τροφή ἐστι. ταύτην δὲ μυθεύεται σπεῖραι διὰ τῆς οἰκουμένης ὁ Τριπτόλεμος ὁ Ἐλευσίνιος, ἀναβιβάσης αὐτὸν ἐπὶ πτερωτῶν δρακόντων ὄχημα τῆς Δημήτερος. ἔοικε γὰρ * πρῶτόν τις τῶν παλαιῶν διαδραμεῖν, καὶ συνιέναι θεοῦ τινος ἐπὶ μετεωροτέραν ἐπίνοιαν ἀναβιβάσαντος, τὸν μεταχειρισμὸν τῆς κριθῆς, ὃν τρόπον κρινομένη καὶ διατριβομένη διὰ τοῦ εἰς τὸν ἀέρα ἀναῤῥιπτεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἀχύρων. ὅθεν καὶ [13.] κριὸς ἐπιτηδείως ἔχει πρὸς τὴν σποράν. ἐντεῦθεν δὲ τὴν ὀνομασίαν εἴληφεν ὁ τρίψας τὰς [14.] οὐλάς. οὐλαὶ δὲ λέγονται αἱ κριθαί. Ἐλευσὶς δὲ ὁ τόπος, ὅπου πρότερον εὑρέθησαν. καὶ ἡ Δημήτηρ Ἐλευσινία, ἀπὸ τῆς αὐτόθι πρῶτον εὑρέσεως γενομένης τοῖς ἀνθρώποις εἰς [15.] οὐράνιον βίον ὄντως. ἁρπάσαι δ' ὁ Ἅδης τὴν θυγατέρα τῆς

quandoquidem traditur segetem proferre, admodum propriè coronam aristis gravem gerit. Est enim perquam necessarius homini victus cicuratus, & non belluinus. Frumentum autem est ille cibus, qui præ reliquis animalibus homini datus est. Triptolemus verò Eleusinus fertur per universum orbem disseminâsse frumentum, cùm veheretur à curru Cereris, quem volantes serpentes trahebant. Videtur enim hic primus è numero antiquorum, omnia perlustrâsse: & cum Deus largiore scientiâ eum imbuisset, intellexisse tandem quo pacto cum hordeo sit agendum, ut à paleis sit separandum, & ut sit terendum. Hinc & κριὸς ad seminationem idoneus esse perhibetur. Hinc quoque nomen accepit is, qui terit οὐλάς. οὐλαὶ autem dictio, si eam interpreteris, hordeum significat. Eleusis autem locus est, ubi hordei usus primò est repertus. Ceres etiam nomen à loco traxit, ut dicatur Eleusinia, quasi istic planè inventus sit cibus homini conveniens, qui sanè reverâ beatæ vitæ hominibus causa est. Pluto traditur Proserpinam Cereris filiã rapuisse. [16.] Δημήτερος ἐμυθεύθη,

[12.] κεχάρισται τοῖς ἀνθρώποις MS.
* πρῶτός τις τῶν παλ. MS. & pro διαδραμεῖν δρακεῖν, idem.
[13.] κριθὴ ἐπιτηδείως. MS. videtur aliquid deesse post ἀχύρων.
[14.] οὐλαὶ—MS. & Gyrald. scribunt οὖλαι v. σχ. Hom. ιλ. α. v. 449.
[15.] εἰς ἀνθρώπινον βίον, MS. Theophrastus l. περὶ εὑρημάτων, (Sch. ιλ. α. v. 449.) & σχ. ιλ. Σ. v. 491. hoc testantur.
[16.] Raptum Proserpinæ exhibet *Seguini* num. p. 22.

διὰ

διὰ τὸν γινόμενον ἐπὶ χρόνον τινὰ τῶν σπερμάτων κατὰ γῆς ἀφανισμόν. προσεπλάσθη δ' ἡ κατήφεια [17.] τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διὰ τοῦ κόσμου ζήτησις. Τοιοῦτον γάρ τι καὶ παρ' Αἰγυπτίοις, ὁ ζητούμενος καὶ ἀνευρισκόμενος [1.] ἀφανισμὸς ἀπὸ τῆς Ἴσιδος, Ὄσιρις ἐμφαίνει. ὅπερ ἀνὰ μέρος παρ' ἓξ μῆνας, ὑπὸ γῆν τε καὶ ὑπὸ γῆν γιγνόμενος Ἄδωνις, ἀπὸ τοῦ ἄδειν τοῖς ἀνθρώποις, οὕτως ὠνομασμένος τοῦ δημητριακοῦ καρποῦ. ὗς δὲ πλήξας προσανελεῖν λέγεται, διὰ τὸ τὰς ὗς δοκεῖν λῃϊβότειρας εἶναι. ἢ τὸν τῆς ὕνεως ὀδόντα αἰνιττομένων αὐτῶν, ὑφ' οὗ κατὰ γῆς [2.] κρύπτει τὸ σπέρμα. διατετάχθαι δὲ ὧδε παρά τε τῇ Ἀφροδίτῃ, τὸν ἴσον χρόνον μένειν τὸν Ἄδωνιν, καὶ παρὰ [3.] τῇ Πρσεφόνῃ, δι' ἣν εἴπομεν αἰτίαν. ἐκάλεσαν δὲ Πρσεφόνην τὴν τῆς Δημήτερος θυγατέρα, διὰ τὸ ἐπίπονον εἶναι καὶ πόνων οἰστικὴν ἐργασίαν, ἢ τῷ ἐκ [4.] πάντων ὑπομονῆς

quoslibet fortiter tolerare possit:

Hujus figmenti causa est, quòd semina Cerealia ad tempus aliquod terrâ oculantur. Addita est & Cereris taciturnitas, & inquisitio filiæ per totum orbem. Hinc fabulæ non dissimile est illud Ægypti, nempe inquisitus Osyris ab Iside, & tandem repertus. Cui respondet Adonis, quòd quotannis sex mensibus in terra lateat, & sex mensibus appareat. sic dictus ἀπὸ τοῦ ἄδειν, id est quòd nos satiet Cereali cibo. Dicitur & porcos interfecisse, quia istud animal segetem depascere & vastare consueverit. Aut istud animal designat dentem vomeris, cujus ope sulcis semina condere solent agricolæ. Aiunt autem Adonis vitam ità esse ordinatam, ut ex æquo nunc convivat Veneri, nunc Proserpinæ: quâ ratione verò id fiat, supra in ratione seminis explanavimus. Proserpinam quidam nuncupaverunt sororem Cereris. Hujus appellationis causa est, quòd sit laboriosa, & labores aut quòd omnia strenuè perferat.

[17.] Τῆς θεοῦ—MS.

[1.] ἀφανισμὸς deest. post ἐμφαίνει sequitur in eodem MS. καὶ παρὰ Φοίνιξιν ὁ ἀνὰ μέρος—& infra τὸν Δημητριακὸν καρπὸν; puto οὕτως ὠνομασμένος trajicienda esse post καρπὸν—V. G. Voss. Idol. l. 2. c. 4. lib. 9. c. 10.

[2.] κρύπτεται MS.

[3.] Bion Epitap. Adon. Λάμβανε Περσεφόνα τὸν ἐμὸν πόνον—de Venere. V. Theocrit. Syrac. v. 103.

[4.] ἐκ πόνων ὑπομονῆς MS. V. Gyral. Synt. 6. Etym. est φέρουσα τὸν φόνον—πρὸς ἣν ἀποφέρονται οἱ πεφονευμένοι. Ἀχερουσία idem significat & Isis πανδεχής. Barbaram hanc vocem Græci in melliorem formârunt. Ἀχερὼ Hesychio γῆ, & Ἀχερουσιὰς λίμνη (ubi descensus Averni) & Acheron. V. Bochartum lib. 1. c. 12. Geogr.

φέρεσθαι. νηστεύουσι δὲ εἰς τιμὴν τῆς Δήμητρος ἢ [5.] γεραίροντες αὐτὴν ἰδίῳ τρόπῳ τινὶ ἀπ' αὐτῆς, ἢ διὰ τὸ πρὸς μίαν ἡμέραν ἀπέχεσθαι τῶν δεδομένων αὐτοῖς ὑπ' αὐτῆς, ἢ κατ' εὐλάβειαν ἐνδείας παρὰ τῆς θεοῦ ποτε γινομένης. ἐπειδὴ δὲ ἔσπειρον, ἀφῄρουν ἀπὸ τῶν ἰδίων χρεῶν, καθὸ καὶ περὶ τὸν τοῦ σπόρου καιρὸν αὐτῆς ἄγουσι τὴν ἑορτήν. περὶ δὲ τὸ ἔαρ Δημήτερι χλόην θύουσι, μετὰ παιδειᾶς καὶ χαρᾶς. ἰδόντες χλοάζοντα, [6.] καὶ ἀφθονίας αὐτοῖς ἐλπίδα ἐπιδεικνύντα. [7.] ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὁ Πλοῦτος τῆς Δημήτερος εἶναι υἱός. καλῶς γὰρ εἴρηται τὸ,

Σίτου καὶ κριθῆς, ὦ νήπιε,
πλοῦτος ἄριστος.

Καὶ ἐναντίον πῶς ἐστι τῷ λιμώττειν τὸ περιουσιάζεσθαι. εἰς ὃ καὶ ἀπιδὼν Ἡσίοδός φησιν,

Ἐργάζευ Πέρση δῖον γένος,
ὄφρά σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δέ σ' [8.]
εὐστέφανος Δημήτηρ.

Θύουσι δ' ὗς ἐγκύμονας Δημήτερι, πάνυ οἰκείως. τὸ

In ejus honorem solent homines sibi jejunium imperare, aut quòd eam jejuniis honorent ritu quodam quem ipsa dictârit: aut quòd velint abstinere diurno temporis spacio à muneribus, quæ à Cerere acceperint: aut caveant, sive evitent annonæ caritatem, quam quondam immittente Cerere, graviter experti sunt. Ubi primùm autem terram cultu repetierunt, seménque sparserunt, pars debitorum, quæ sibi tempore famis contraxerant, abolita est. Quapropter eo tempore, quo sementem homines faciunt, eam colere solent. Verno autem tempore, Cereri cespitem & herbas sacrificant, multis cum jocis & gaudiis, cernentes omnia virescere, & magnam fertilitatis spem præbere. Hinc Pluto, id est divitiæ, Cereris filius esse putatur. Bene namque dictum est,

Inter divitias rerum pars optima, stulte,
Hordea sunt, & farra

Et sanè quodammodo laborare inopiâ earum rerum quæ ad victum pertinent, contrarium est divitiis. ad quod respiciens Hesiodus, sic canit:

Sis operi intentus Persa, quo dira fames te
Oderit, atque Ceres deamet redimita coronis.

Immolant autem Cereri admodum convenienter sues prægnantes,

[5.] οἱ γέροντες αὐτῆς ι. τ. τ. ἀπ' ἀρχῆς MS. mox χρεῶν deest.
[6.] Sophocli, εὔχλοος Δημήτηρ. Virgil. 1. *Georg.*
Sacra refer Cereri, lætis operatus in *herbis*.
[7.] ἐπιδεικνύντα MS. post υἱὸς videtur λέγεται abesse. & à σίτος dicitur Ceres Σιτώ. V. σχ. Od. E. v. 125.
[8.] Pro εὐστέφανος MS. εὐπλέκαμος ———

πολύ-

πολύγονον καὶ εὐσύλληπτον καὶ τελεσφόρον παρεσκευάσατο. ἅμα δὲ καὶ αὐτὴ καὶ τὰς [9.] μήκωνας, κατὰ τὸν λόγον, τὸ τε σφαιροειδὲς καὶ τὸ σφαιρικὸν ἐκφέρεσθαι αὐτῆς παίσησι τὸ σχῆμα τῆς γῆς, σφαιροειδὲς ἔσης. ἥ, τε ἀνωμαλία τὰς κοιλότητας, καὶ τὰς ἐξοχὰς τῆς ὀρῶν. τὰ δ' ἐντὸς, τοῖς ἐνδρώδεσι καὶ ὑπονόμοις ἔοικε. σπέρματά τε ἀναείδημτα γινώσειν [10.] ἡ γῆ. διὰ δὲ τὴν ἀφθονίαν τῆς σπερῶν ἐπαύσαντο δυσφόρητον καὶ ἀμφιδήριτον τὴν τροφὴν ἔχοντες, ἔθεν καὶ συνεθέμυθοί τινα πρὸς ἀλλήλες περὶ τῆς κατὰ τὰ ἠλλοιωμένα μέτρων, καὶ διανεμόμενοι τὰ γινώμενα. δικαίως ἂν ἀρχηγὸν ἔλεγον νόμων καὶ θεσμῶν τὴν Δήμητρα. αὐτοῖς γεγονέναι. ἐντεῦθεν καὶ [11.] θεσμοφόρον αὐτὴν προσηγόρευσαν, οἷον νομοθέτιν ὄσαν. οὐκ ὀρθῶς πινῶν ὑπολαβόντων, εἰρῆσθαι ἀπὸ τοῦ τὸν καρπὸν ἀποτίθεσθαι ἢ σώζειν.

propter terræ fertilitatem, & facilem conceptum, & absolutam maturitatem. Offertur Cereri etiam papaver. Ratio autem oblationis est talis. Papaveris rotunditas & globus, terræ formam, quæ sphærica est, repræsentat. Papaveris autem inæqualitas, indicat terræ valles, & montium cacumina. Interiora autem papaveris, similia sunt arboribus & cavernis terræ. Per semina innumerabilia terræ fœcundam generationem intellige. Propter terræ fertilitatem cessarunt mortales dubia & minus sufficientia alimenta habere. Hinc etiam quædam seponunt, ut famem antevertant, & recenti frumento vescantur. Justè sanè quidam Cererem juris authorem, legúmque conditricem dixerunt. Quapropter eam θεσμοθέτιν, quasi legumlatricem nuncupant, cùm quidam non rectè hanc nominis etymologiam ἀπὸ τοῦ ἀποτίθεσθαι, id est quasi frumenta seponat, deducant.

[9.] μήκωνας & Spicam cum Cicere repræsentat *Seguini* nummus p. 23. mox pro ἐνδρώδεσι, MS. ἐντρώδεσι; quod rectius. Orpheus Terram Ἀτθίδα & ἄντρον vocat. Gyraldo suus codex hîc imposuit. v. eum, p. 522.

[10.] ὥσπερ ἡ γῆ—MS. & δυσπόρισον, & ἀμφιδήριτον. Honoratus Serv. ad 4. Æn. Leges *Cereri* dicitur inveniſſe, (nam sacra ipsius Thesmophoria vocantur) hoc ideo fingitur quoniam ante frumentum inventum à Cerere, passim homines sine lege vagabantur; quæ feritas interrupta est, postquam ex agrorum discretione nata sunt jura. pro ἀμοτροφίαν mallem ἀγροτροφίαν——

[11.] ἔθεν ἢ ἐθεσμοθέτιν & εἶτα νομοθ. Inscriptio Gruteri p. 309. 1. ΜΗΓΑΛΗΣ ΘΕΑΣ ΘΕΣΜΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΟΣ. pro διανευρίζειν, MS. διανευρίζειν——

μυσή-

μυστήρια δ' ἄγειν ἤρξαντο ἀμα τῇ, φιλοσοφήντες ἅμα τῇ διρέσει ἧς περὶ τὸν βίον χρησίμων, καὶ τῇ πανηγύρει χαίροντες, ὡς μαρτυρίῳ χρώμενοι τῶν πεπαύσθαι μαχομένων [12.] ἀυτοὺ περὶ τῆς ἀναγκαίων. Μυσιᾶν γάρ ἐστι, τὸ χορτάζειν. πιθανὸν δ' ἐντεῦθεν ὀνομάσθαι τὰ μυστήρια, ὅθεν καὶ [13.] Μυσία τις λέγεται.

Mortales cœperunt mysteria in ejus honorem celebrare, incumbentes inventioni earum rerum, quæ ad vitam bene transigendam sunt utiles, gaudentesque panegyri ista mystica, ut testimonio quodam, quod desierint mutuò propter victum & necessaria digladiari. Μυσιᾶν enim saturari significat. Haud à vero abhorret, hinc mysteria esse appellata. Propterea à quibusdam Mysia vocatur.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΩΡΩΝ.

DE HORIS.

Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ ἐκ Θέμιδος ὁ Ζεὺς λέγεται γήμασθαι τὰς Ὥρας, ὑφ' ὧν τὰ ἀγαθὰ πάντα ἐν ἡμῖν [1.] ὁρέγεται καὶ φυλάττεται. καλεῖται δ' αὐτῶν ἡ μὲν [2.] Εὐνομία, ἀπὸ τῆς [4.] ἐπιδιανομῆς. ἡ δὲ Δίκη, ἀπὸ τοῦ δίκαια χαίζειν ἀπ' ἀλλήλων [4.] τοὺς διαφερομένους. ἡ δὲ Εἰρήνη,

NOn dissimili ratione motus Jupiter fertur ex Themide sustaliſſe Horas, à quibus omnia bona, quæ nobis adsunt, custodiuntur & servantur. Unam Eunomiam vocant, propter æquam earum rerum, quæ nobis obveniunt, distributionem. Alteram Δίκην, id est jus, seu justitiam vocant, quòd jure contendentium lites dirimat. Tertiam verò Εἰρήνην, id est pacem nominant,

[12.] ἀυτοὺ ἐλλήλους MS.—& Μυσιᾶν τι ὁ ὄζ κεκορῆσθαι. imò à πόσις.

[13.] Μυσία περί τ—ὦ ὀνομάσθαι λέγεται, ἢ ἀπὸ τῶ μύστου δεῖσθαι τὰ δυσξύμβλητα τῶ ἔχοντα. MS. Mysia inter Horas numeratur à nonnullis. De re tota Vestali *Fust. Lipsius* scripsit v. *Voſ. Idol.* & *Gyrald.*

[1.] καὶ ἁρμὸς ἀρβίεται. MS.

[2.] Hæc nomina eis tribuit *Diod. Sic.* in Cretensium Theologiâ. rectè autem sequi hîc dicet, si legas quæ Hyginus, fab. 183. nomina eis dat.

[3.] ἀπὸ τῆς τῶ ἐπιδιανομῆς διανομήσεως.

[4.] τῶ διαφερομένω—MS.

ἀπὸ

ἀπὸ τῦ διὰ λόγυ, ϗ ὁ δὶ [5.] ὅλων διαπείνεδζ ποιῆιν. ἐκάλυν γὸ τὸν λόγυν [6.] Εἰρήνλω. ὁ δὲ πόλεμ☉, ἀπὸ τῦ πολλὲς ὀλλύναι ἔτως ὠνόμαζυ, ἢ ἀπὸ τῦ παλάμαις αὐδιδειν, ϖεριγίνεσζαι ἢ ἐναντίων.

quasi ratione & non armis lites consopiat. Nam veteres etiam rationem pacem esse dixerunt. πόλεμ☉ autem, id est bellum, nomen indè habet, quòd plurimi in bello præliisque occumbant, & desiderentur. Aut nomen id acquisivit ἀπὸ παλάμαις, id est quòd soleamus niti dolo & fraude, ut adversarios nostros vincamus.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ.

DE BACCHO.

Οἰκείως δ' ἔδοξεν Εἰρήνη κατά τι ϗ ὁ Διόνυσ☉ εἰρῆδαι, ἢ ἡμέρων δένδρων ἐπίσκοπ☉ ὢν ϗ σωτὴρ θεός. ἐπεὶ [7.] ϗ διὰ ταῦτα σπονδάς ποιῆνζ. δενδροσπονδῆνζ γὸ αἱ χῶραι τοῖς πολέμοις. ἐν Εἰρήνη ζ τὰ ἢ ἐυωχῶν θάλλει, οἷς ἀναγκαιότατον ὁ οἶνός ὅτι. πυγχάνει ζ ϗ [8.] Διόνυσ☉, εἴτοι Διόνυζ☉ ὢν, ἢ διάνυσός τις, παρὰ τὸ διαίνειν ἡμᾶς ἡδέως. ἢ ὡσαυτὲ διάλυσ☉, τροπῇ τῦ α εἰς ο,

Secundum quandam rationem reconditam etiam Bacchus pacis nomen meretur: cicurum namque plantarum & arborum tum præses, tum dator existit. Propter has enim conservandas, fœdera ineuntur. Nam hostium arbores cæduntur: quod ut evitent, ad fœdera sancienda convolant. Dum autem alma regnat & candida pax, conviviorum celebritates, quæ postulant necessariò vinum, fervent. Vinum autem vocatur Διόνυσ☉, sive Διόνυζ☉, quasi aperiat nos: sive διάνυσ☉, id est quasi suaviter in nos transeat, jucundéque illabatur: aut διάλυσ☉, literarum conversione, α in ο

[5.] διὰ ὅπλων, conjicio. σπειγένδαι MS.
[6.] Sanè Ἑρμῆς λόγι☉ dicitur αἰφνιδιώτης. De his v. Orphei Hymnum.
[7.] ἐπεὶ ϗ MS. deest ἐπεὶ—idem l. δενδροσπόνται ἐν τοῖς. π.
[8.] ϗ Διόνυσ☉ ἤτοι Διόνυζ☉—& διάλυσ☉ ταυλαμπὴς☉, τροπῇ, &c. ἀφ' ἧς ἀρχῆς ϗ Ἀλύσιον.

ϗ

καὶ τοῦ λ εἰς ν. ἀφ' οὗ καὶ Ἀλύσιον αὐτὸν, καὶ Λυαῖον, ἐπωνόμασαν, λύοντα τὰς μερίμνας. τινὲς δέ φασιν ἀπὸ τοῦ εἰς τὸ [9.] σίτιον ὄρος φῦναι πρῶτον τὴν ἄμπελον, παρεληλυθέναι τοῦτο τὸ ὄνομα εἰς τὴν συνήθειαν. λέγεται δὲ διὰ πυρὸς λοχευθῆναι, τὸ θερμὸν αὐτοῦ καὶ πυρωτικὸν τῶν σωμάτων παραστάντος τοῦ μύθου. οὕτω γὰρ οἶνός ἐστι, πυρὶ ἴσον [10.] μένος ἔχων, κατὰ τοὺς ποιητάς. ἐῤῥαφθεὶς δ' εἰς τὸν [11.] μηρὸν τοῦ Διὸς, ἐκεῖ τελεσφορηθῆναι, διὰ τὸ πεπαίνεσθαι καὶ τελειοῦσθαι τὸν οἶνον τοῖς μηροῖς ἐκ δευτέρου. πεπανθεὶς γὰρ πρότερον, ὅτι ἀτελής ἐστι πρὸς χρῆσιν, ὕστερον δὲ πατηθεὶς τοῖς ποσὶ, τέλειος γίνεται. πρώτη γὰρ ἐκείνη γεύνησίς ἐστιν, ἡ κατὰ πέπανσιν τῆς ὁπώρας, ἥ τις γίνεται τῶν καυμάτων ἀκμαζόντων. δευτέρα δ' ἡ κατὰ τὴν πάτησιν ἐκθλιβομένου τοῖς ποσὶν [12.] αὐτῶν. καὶ τοιοῦτόν τι ἐκ τοῦ μηροῦ συνεκδέχεσθαι δεόν-

& λ in ν, id est quasi nos solvat. Hâc nominis ratione eum Alysium & Lyæum cognominárunt, quasi dissolvat & abigat curas omnes. Quidam nomen hoc indè deducunt, quòd in monte prima Bacchi opera provenerit vinea, & sic in consuetudinem vulgi abiisse. Dicitur Bacchus vi ignis partu esse expulsus: per quod significatur vini calor & potentia, quâ homines incendit atque inflammat. Habet enim vinum (ut testantur poëtæ) æquale cum igne robur. Insutus est femori Jovis, ut partus immaturus ad maturitatem & perfectionem veniret. Quid sibi vult hoc figmentum? Quòd vinum pedibus, qui per fæmora significantur, calcatum, ad perfectionem festinet. Prima enim botrorum digestio & concoctio non est usui idonea. ubi autem pedibus calcati fuerint, promanat vinum, & perfectionem accipere incipit. Prima vini concoctio & digestio est, quæ fit temporis ratione per calorem solarium radiorum fervente æstu. Secunda est, quæ fit pedum ministerio per calcationem, quâ vinum è botris elicitur & exprimitur: quasi id necessariò femorum vi contingat.

[9.] περὶ τὸ Νύσιον ὄρος MS. hinc Διόνυσος, est enim dominus, vel possessor Nysæ, sive Nissi. V. Bochartum Geogr. p. 479.

[10.] Ὄντως γὰρ οἶνός τε πυρὶ ἴσον μένος ἔχει. MS.

[11.] τοῖς μηροῖς. MS.—V. Bochartum *Geogr.* de monte *Mero.* p. 481. καὶ γὰρ μὴ πεφυκότα γεννᾶιον ἀποτιθέμενον, ἀτελῆ δ' ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν συγκομισθέντα τήνδε. ἐπεὶ πρώτη μὲν αὐτοῦ γεύνησις. MS. deest aliquid.

[12.] ποσὶν αὐτοῦ—& post Βάκχος—καὶ Ἰάκχος καὶ Εὔιος καὶ Βάκτης [Βαβακτὴς Gyral.] καὶ Ἰόβακχος καλεῖται, διὰ τὸ πολλὰς τοιαύτας φωνὰς τοῦ πατοῦντας αὐτὸν πρῶτον, εἶτα τοῦ ἕως——τόποις—& παιδειαῖς. MS. & εἶτα ἐκστάσεως δέ.

τως.

τως. Βρόμιός τε δὲ καὶ Βάκχος καλεῖται, διὰ τὸ τοὺς πατοῦντας αὐτὸν πρῶτον χρῆσθαι. εἶτα καὶ τοὺς, ἕως μέθης μετὰ ταῦτα χρωμένους, ἀφιέναι ταῖς ἐν τοῖς πότοις πεδείαις. ἐκστάσεως δὲ σύμβολόν εἰσιν οἱ Σάτυροι, τὴν ὀνομασίαν ἐσχηκότες ἀπὸ τοῦ σεσηρέναι, καὶ οἱ Σκιρτοὶ ἀπὸ τοῦ σκαίρειν, καὶ οἱ [13.] Σειληνοὶ, ἀπὸ τοῦ σελαίνειν. καὶ οἱ [14.] σενίδαι, ἀπὸ τοῦ σεύειν, ὅ ἐστιν ὁρμᾷν. διὰ τούτων δ' ἴσως παρίσταται τὸ ὡσανεῖον μετ' ἐκλύσεως καὶ θηλύτητος παράφρων τῶν πινόντων, τούτου δ' ἕνεκα καὶ θηλύμορφος πλάττεται, καὶ κέρατα ἔχει, ὡς τοὺς μὲν πόνους ἀποβαλόντων τῶν μεθυόντων, βίᾳ δὲ χρωμένων, καὶ δυσκάθεκτόν τι καὶ ὁρμητικὸν ἐχόντων. καὶ τὸ μὲν τῆς ἐσθῆτος ἀνθηρὸν, τὴν ποικιλίαν παρίστησι τῆς ὀπώρας. ἡ δὲ τοῖς πλείστοις τῶν πλασμάτων γυμνότης, τὸν παρὰ τοὺς τόπους γινόμενον ἀπαμφιασμὸν [1.] τοῦ τρόπου. καθὸ δοκεῖ καὶ τὸ οἶνος [2.] ἀληθῶς εἰρῆ-

Bacchus & Bromius dicitur, quòd hi qui vinum calcibus expresserunt, eo utantur primi: aut, quòd vinum, ubi ad ebrietatem usque biberint, tandem ad jocos in conviviis prosiliant (sic mallem legere: tandem ubi turbas prorepente ebrietate dederint, in vincula istis in locis rapiantur.) Dementiæ autem & furoris symbolum sunt, Satyri: sic dicti ἀπὸ τοῦ σεσηρέναι, id est quòd rideant instar canum ora distendentes. σκιρτοὶ δὲ, id est Salii, ἀπὸ τοῦ σκαίρειν, quod saltare & tripudiare significat. Sileni autem nomen acceperunt, ἀπὸ τοῦ σιλαίνειν, id est quòd conviciis proscindant quoslibet. At Senidæ nomen nacti sunt ἀπὸ τοῦ σεύειν, id est impetu ruere, impetu ferri. Per hæc omnia tanquam sub ænigmate declaratur, quàm effœminata & mollis sit compotantium & ebrietati operam dantium sapientia. Hujus rei manifestandæ gratiâ inducitur muliebri formâ, & cornua ei attribuuntur, ut corniger dicatur. Quare autem? Quasi vires omnes omnéque robur ebrii planè enervati amittant. Interim tamen, cujus cornua argumentum sunt, vi utuntur, impetúque ruunt, retentúque sunt difficiles. Vestitus varietas autumni speciosam varietatem ob oculos ponit. Simulachra Bacchi pleraque ponuntur nuda, ut ostendant morum detectionem, quæ in compotationibus, ubi plus satis adbibitur, accidere solet. hinc vinum Græcis verè οἶνος dicitur.

[13.] Σειληνοὶ—MS Σιληνοὶ ἀπὸ τοῦ σιλαίνειν—
[14.] Σενίδαι MS. [Gyral. Σκενίδαι] & ὡσανεὶ—παράφορον—
[1.] τοῦ τρόπου. Reges olim & deos nudos pingebant, ad ostendendam simplicitatem & morum quandam fiduciam, quasi non egerent tegmine, lege [illegible] πότους non τόπους.
[2.] οἶνος καὶ ἀλήθεια. MS. Theocrit. εἰδ. κθ.

θαι.

δξ. πάχα διὰ τοῦτο καὶ μανίαια ἐσ' ὅτε τῷ Διονύσῳ [3.] γινομένη. τὸ δ' θορυβώδες καὶ μεθυσκομένων, οἰκεῖόν πως ἔδοξεν ἔχειν. καὶ ἀ καὶ [4.] ῥόπτρων ψόφος, καὶ καὶ τυμπάνων, ἃ παραλαμβάνουσιν εἰς τὰ ὄργια αὐτῶ. χρῶνται δὲ πολλοὶ καὶ αὐλοῖς παρὰ πάντα συγκομιδὴν τῶν καρπῶν, καὶ ἄλλοις τοιούτοις ὀργάνοις. ὁ δὲ Θύρσος, ἐμφαίνει τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τοῖς ἑαυτοῦ ποσὶ τοὺς μεθυσκομένους, καὶ δ' ὑποσπείροντων αὐτοὺς δεῖσθαι. πνὲς δὲ καὶ Θύρσων, καὶ ἐπιθερσίδας κρυπτομένας ὑπὸ καὶ φύλλων ἔχουσιν. ὡς καὶ ὀδυνηφόρου πνὸς, ἐσ' ὅτε, κρυπτομένου τῆ παρὰ πάντα πολυποσίαν ἱλαρότητι, εἰς ὄρεις ἐλθόντας καὶ θεσκοπὰς ἐμπεσόντας. ἀφ' ἃ δὴ καὶ Μαινόλης ὁ Διόνυσος ἐκλήθη, καὶ μεναδίας αἱ περὶ αὐτὸν γυναῖκες. πάντες δὲ καὶ [5.] νέος καὶ πρεσβύτης, διὰ τὸ πάσῃ ἡλικίᾳ προσφόρους εἶναι. καὶ μὲν νέοις λαμπρότερον ἐστὶ χρωμένοις, καὶ δ' πρεσβυτέροις ἡδύτερον. οἱ [6.] δ' ὑπαρχαιόνοις τοῖς νύμφαις πᾶσιν αὐτοῖς ἐπιμιγνύμενοι. καὶ τὰς δ' πρῶνας

Interdum etiam ex meri liberiore potu vaticinia excidere consuevêrunt. Ad designandos ebriorum tumultus, commodissimè cymbalorum & tympanorum adhibetur sonus, quæ ad celebranda orgia afferunt. Tibia autem in usu est apud plerosque quando uvas decerpunt, botrósque colligunt. Thyrsus indicio est, pedes ebriorum non suum facere officium, propterea desiderari à quibus sulciantur. Nec desunt Thyrsi, qui occulta hastilia continent, quasi rarò dilabantur convivia, quibus copiosus præest Bacchus, citra calamitatem aliquam, & vulnera, in quæ contumeliis provocati & furore excíti ferantur. Hinc Bacchus appellatur Mænalus: & mulieres, à quibus colitur Mænades. Juventutem & senectutem refert Bacchus, quasi vinum omni ætati sit accommodum: juvenibus id bibentibus largius & abundantius, nec fine tumultu: senibus autem suavius, & majore cum jucunditate. Comitum autem Bacchi quidam traduntur cum Nymphis concubuisse, magnâ cum suavitate: quidam verò Nymphas ad concubitú sollicitare fingúntur jocis,

[3.] χρῶνται—MS. ἔχουσι apud Ligyreos Thraces. *Macr.* pro εἰκεῖον ἦν, fortè legendum ἦν εἰκὸς ἦν. *Jamb. Myst.* 8. 3. c. 9.

[4.] MS. ῥόπτρων—ὄργια αὐτῶ—*Mauvides.* Habes hæc omnia in gemmâ apud Casaub. de *Satyrâ*. p. 67 & 98.

[5.] νέος—Αἰθίοπας Anacreonti. Heraclitus, ἀνὴρ ἡνίκα μεθύσθη, ἄγεται ὑπὸ παιδὸς ἀνήβου, ἀπτόμενος τῆς γενειάδος, ὑγρὸς πᾶς τὴν ψυχὴν ἦν. ἄνω ψυχὴ σωφρονεῖ καὶ ἀξύνει. Ebria Maenius figit vestigia Thyrsis. Claud. V. Casaub. de *Satyr.* p. 74.

[6.] οἱ δὲ Σάτυροι παρισόγονται τοῖς νύμφαις ἡλικιγενέσιοι, καὶ τοῖς ——— Casaub. de Satyr. p. 43.

τὰς,

τες, τὰς ὑπ' ἀνθρώπων βιαζομένους, τῷ πίνειν πρὸς τὸ ὕδωρ κεῖσθαι τὸ οἶνον ἀμιγῆ, ἵνα χρησιμώτερον ἦται. τοὺς δὲ παρδάλεις ἁρμάττειν τῷ Διονύσῳ, καὶ φιλοκολακεύσας ἐπαίρειν, ὅτι διὰ τὸ ποικίλον τῆς χρόας ὡς πολλοὶ [7.] νεβρίδα αὐτὸς ἐνδέδυται καὶ αἱ Βάκχαι, ἢ ὅτι τὰ ἀγριώτατα τῶν ἀνθρώπων ἤδη τῆς ὑπερβολῆς οἰνώσεως ἥμερα φέρουσι. τὸν δὲ τράγον αὐτῷ θύουσι, διὰ τὸ λυμαντικὸν δοκεῖν τῶν ἀμπέλων καὶ τῶν συκῶν εἶναι τὸ ζῷον τοῦτο, καὶ δὲ καὶ ἐκδέροντας αὐτὸν, εἰς τὸν ἀσκὸν ἁλλᾶσθαι καὶ πάλιν ἐπιπηδᾶν νώμασι, τοῦ γεωργῶν ἀπαυθάσαι. πάλιν δὲ ἀναπαύεται τοῦτο ὑμῖν ὁ διάλογος, διὰ τὸ ἑαυτὸν εἶναι τὸν τράγον, ἀφ' ὃ καὶ οἱ ἄνοι ἐν ταῖς πομπαῖς αὐτοῦ ἀφελοῦσι, καὶ οἱ [8.] φαλλοὶ ἑαυτῶν ἀναπίσθην, καὶ τὰ φαλλικὰ ᾄδουσι. καὶ κατηπτικὸν πρὸς τὴν συνουσίαν ὁ οἶνος. διὰ τετάνυσιν χιτῶνα [9.] μεθύοντων Διονύσῳ καὶ ἀφροδίτῃ. ὁ δὲ νάρδηξ, διὰ τῆς σκολιότητος τῶν γονάτων ἐμφαίνει, τὸ τῇδε κἀκεῖσε φερόμενος τὰς με-

& etiam vim nymphis facere interdum. Pigmenti hujus causa est, quòd vinum, si admisceatur aquâ, utile & salubre sit. Curtui Bacchi junguntur pardi, eundémque quidam pardi sequuntur. Hoc fit aut propter varietatem colorum: nam Bacchus ipse indutus est nebride, eâdémque velatæ sunt Mænades, aut ut demonstraretur, nullius hominis mores adeò esse efferos, ut non queant moderato vini potu mitescere. Hircus Baccho immolatur, solet enim hoc animal vineas & ficos vastare. Propterea caprum excoriantes, in utrem insiliunt per Atticos vicos rustica juventus. Aut gaudet nimirum tali sacrificio, cùm & ipse hircus esse feratur. & hâc eâdem de causâ & asini in ejus solemnitatibus frequentes sunt. Priapi, seu Phalli Baccho consecrantur, & ordines ducuntur. Habet enim naturalem quandam vim ad amicitias conciliandas vinum. Quapropter quidam inebriantur in honorem Bacchi & Veneris. Ferula autem, quam manu tenet, per obliquitatem articulorum nodosam, significat titubantes ebrios hinc inde vacillare:

[7.] ἐς ἢ νάρ. MS. infra οἱ γεωργοὶ--- & pro τράγον, ἐχθιστὸν---idem MS. pro ἵνα, habet οὗτος---δυμίζει. minùs rectè.

[8.] φαλλοὶ, quorum obscœnitatem frustra conatur excusare Jornal. de Mysteriis c. 11. Segm. 1.

[9.] ἵνοι κατὰ Διόνυσον Δ. MS. νάρδηξ Orpheo παίγνιον κραιπαλήσιμον. Plinio dicitur geniculatos habere scaphos.

δύοντας.

δύοντας. ἅμα δὲ καὶ ἐλαφροὺς, καὶ εὐβάστακτους αὐτοὺς ἐᾷ. [10.] τὸ δὲ ἔναρθρον τῆς λαλιᾶς αὐτῷ, ὡσανεὶ ἄρθρα ἔχων παρείσηκεν. ὀφείλουσι δ' εἶναι καὶ φιλέρημοι αἱ Βάκχαι, διὰ τὸ μὴ ἐν ταῖς πόλεσιν, ἀλλ' ὀπὶ ἀγρῶν γυναῖκας τὸν οἶνον. [11.] Διθύραμβος ὁ Διόνυσος ἐκλήθη, πότερον διὰ τὸ δίθυρον τὸ σῶμα ποιεῖν, διά τε τὸ ἀναφαίνειν καὶ ἐκφαίνειν δεῖν ποιεῖν τὰ ἀπόρρητα. ὡς αὐτὸς ἂν ὁ ποιῶν ὀπὶ τὰς θύρας ἀναβαίνειν τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκβαίνειν εἰς αὐτοὺς, καὶ ἐκπηδᾶν, καὶ διασαλεύειν τὰ κλῆθρα. ὁ δὲ θρίαμβος, ἀπὸ τοῦ θροεῖν καὶ ἰαμβίζειν, τὴν κλῆσιν ἔλαχεν. ὅθεν καὶ ἐν τοῖς γάμοις. [12.] τὸν πόλεμον θριάμβοις, πολλοῖς ἀναπαίστοις σκώπτοντες χλεύῃ. καὶ τὴν κίττην, ὡς λάλον ὄρνεον, ἀρίστην ᾠδὸν ἀνθρώπου. καὶ [13.] Βασσαρεὺς ἐκλήθη ἀπὸ τοῦ βάζειν, ἤγουν λαλεῖν. ἢ ἀπὸ τῆς βασσάρας, ἥτις ἐστὶ μικρὰ ἀλώπηξ, ἣν καὶ θῆραν καλοῦσιν. ἢ ἀπὸ τῆς βασσαρίδος, ἥτις ἐστὶ μικρὸν θηρίον, ὃ καὶ ἀλωπεκίδα καλοῦσιν. ἢ ἀπὸ τῆς βασσάρας, ἥτις ἐστὶ μικρὰ ἀλώπηξ, ἣν καὶ θῆραν καλοῦσιν. ἢ ἀπὸ τῆς βασσαρίδος, ἥτις ἐστὶ μικρὸν θηρίον, ὃ καὶ ἀλωπεκίδα καλοῦσιν.

praeterea indicat, eosdem esse & celeres, portatúque faciles. Nec non ejusdem virgæ articuli declarant ebriorum loquacitatem, quasi articulatam esse. Mænades vagantur in montibus, & solitudinem complectuntur amore. Quare? Quòd non in urbibus, verum in agris vinum nascatur. Bacchus etiam Dithyrambus dicitur, quòd aperiat, ubi plus satis biberimus, animos nostros, & quasi per duas januas eloquamur, & ostendamus ea quæ cælanda erant. Aut hujus nominis ista causa est, quòd merum impellat homines, ut in januas ascendant, inde quoque interdum decidant, & fores effringant, & repagula concutiant infringántque. Triumphus, qui devictis hostibus agitur, hoc nomen sortitus est ἀπὸ τοῦ θροεῖν, id est ab accinendo, & ἀπὸ τοῦ ἰαμβίζειν, id est ab iambis canendis, aut à jocando: siquidem in triumphis solent plurimis uti anapæstis, jocantes. Pica avis garrula Baccho consecratur, & Βασσαρεὺς cum ἀπὸ τοῦ βάζειν, id est à garriendo,

[10.] πτερὸν φασὶν, ὅτι τὸ ἔνερθεν μὴ τῆς.—& ἔχον—— nihilominus locus est imperfectus. Lege: ἐς μὲ ἄρθρα ἔχειν παρ——

χορῶν MS. fortè ὄρων.

[11.] πότερον διὰ——MS. πότερον ἐς τὸ δίθυρον τὸ σῶμα τοῦ ἀναλαίνειν καὶ ἐκφαίνεσθαι τὰ ἀπόρρητα ποιόν, ἢ ὡς οἱ αὐτοὶ, καὶ ὅτι ἐς τὰς θύρας ἀναβαίνοντας καὶ νῦν ἢ ἐκβαινόντας εἰς αὐτὰς, ὅ ὅτι ἐκπηδῶντας καὶ διασαλεύοντας τὰ κλεῖθρα. Videtur ex *Di*, quod sit Arabicæ originis Dithyrambus, ut & Dusares ejusdem Bacchi cognomentum, quasi, *dux vagantium Erembrorum*. Vide tamen Bochartum p. 480. Geogr. ποέτας διθυραμβοποιοὺς dicitur.

[12.] καὶ τὴν κιττὸν, καὶ——MS.

[13.] Βασσαρὶς MS. alii cum duplici S. & Bassarin talarem intelligunt—Ovidius de eâ,

Funditur ad teneros lutea palla pedes.

Agathias *Epigram.* ἀδεσποτίου vocat.

Digitized by Google

καὶ [14.] ἐξαφιόπλω ἀπὸ τοῦ ἔξειν διφέραι. καθαρεπικὸς ὁ πάντας ἐπονομάζων ὑπάρχων, ἔδοξε καὶ πολεμικὸς εἶ. καὶ περὶ [1.] καταδεδυκέναι, τὸν ἐν ταῖς πολεμικαῖς ἀγῶσιν ἄριστον θείαμβον. τὸ δὲ κίττινον στέφος, διὰ τὸν πρὸς τὸν ἄμπελον ἐμφέρειαν αὐτῷ, καὶ τὴν πρὸς τὰς [2.] βότρυς ὁμοιότητα, ὀρυμβάδων. πέφυκε δὲ καὶ σφάλλειν τὰ δένδρα, ἀνέρπον δὲ αὐτοῖς, καὶ περιπλεκόμενον [3.] βιωτέρεσι τοῖς θρέμμασι. τὰ δὲ θυμελικὰ ἀκροάματα τὸν Διόνυσον θεραπεύει, διὰ τὴν πρὸς τὰς θαλίας αὐτῷ οἰκειότητα, οἷον ᾠδῆς καὶ κιθάρας. τὰ γὰρ ἀναθήματα τῆς δαιτός. μυθολογεῖται δ' ὅτι διασπασθεὶς ὑπὸ τῶν Τιτάνων, σωσθέντα πάλιν ὑπὸ τῆς Ῥέας, ἀνιπτομόρων ὄντων τὸν μόσθον, ὅτι οἱ γεωργοὶ θρέμματα γῆς ὄντες, σωθέντα & ἐξαφιόπλω, id est ab eo quòd rixis & contentiones pariat, appellant. Quia autem fuit Bacchus in re omni excellentissimus, non defuerunt qui affirmarent eum esse ducem in re militari optimum. Primus adeo triumphum, qui devictis agitur hostibus, duxit. Hæderâ Bacchi caput cingitur, quòd ea non admodum dissimilis sit viti: insuper quòd & hæderæ baccæ respondeant botris. Solet hæc eadem sternere arbores, serpens per ipsas, & implicatis firmioribus ramis. Thymelicis cantilenis colitur Bacchus plurimùm, quia istæ conviviis familiares sunt, cantilenæ scilicet, & cythara. Sunt enim hæc duo conviviis anathemata. Perhibent Bacchum à Titanibus membratim discerptum, & integritatem totius corporis compositum à Rhea recepisse. cujus fabulæ hic sensus est: Agricolæ, qui & Titanes, sunt terræ jumenta.

[14.] *Faber Tan.* in epistolis deducit ab ἴειος. in Bacchi Omestæ sacris reclamantium caprarum viscera cruentato ore diffipabant. *Arnob.* ut igitur Καρυκάκης, sic & ἐξαφιόπλης. Porphyr. de *Abst.* 3 17. dicit ab animalibus diis dari cognomina Ἀπόλλωνι Λύκειος, Διονύσῳ ἐξαφιόπλης.

[1.] καταδεδεκέναι MS. πολεμικὸν autem facit unus ex hymnis Onomacriti. Videtur deesse πομπαῖς post πολεμικαῖς. *Etymol.* in θρίαμβος.

[2.] βότρυας ὁμ. κορύμβων. *Velarius* legit Orybadon; sed hîc locum non habet.

[3.] MS βιωτέρεον, θυμέλη mensa erat super quam stabant rustici fabulas agentes; in scena; IV. Rittershusium ad Salvianum. p. 207. Alex ab Alex. 3. 9. adhibebantur Thymelici in conviviis nuptialibus. recte ergo sequitur in θαλίαις, & ἀναθήματα δαιτὸς, ex Odyss. α. v. 152.

Digitized by Google

ἔχεαν τοὺς βότρυς, καὶ τοῦ [4.] ἐν αὐτῷ Διονύσου τὰ μέρη ἐχώρισαν ἀπ' ἀλλήλων. ἃ δὴ πάλιν ἡ εἰς αὐτὸ σύῤῥευσις τοῦ γλεύκους συνήγαγε, καὶ ἓν σῶμα ἐξ αὐτῶν ἀπετέλεσε. καὶ ὁ παρὰ τῷ ποιητῇ δὲ μύθος, ὡς φεύγων ποτὲ τὴν τοῦ [5.] Λυκούργου ἐπιβουλὴν θεὸς εἰς τὰ κατὰ τῆς θαλάττης, εἶθ' ἡ Θέτις αὐτὸν διέσωσεν, ἐμφανῆ τὴν διάνοιαν ἔχει. τιθῆναι μὲν γάρ εἰσι τοῦ Διονύσου αἱ ἄμπελοι. ταύτης δὲ ὁ Λυκοῦργος τρυγητὴς ὤν, ἐσκύλευσε καὶ ἀπεκόσμησεν. εἶθ' ὁ οἶνος θαλάττῃ μιγεὶς, ἀσφαλῶς [6.] ἀπετέθη. καὶ περὶ μὲν Διονύσου τοσαῦτα.

Isti confuderunt botres omnes in unum, deinde eosdem calcando ruperunt, Bacchíque membra fregerunt. Hæc eadem confluxus musti in unum restituit, & unum ex omnibus botris corpus constituit. Fabula verò poëtæ, quæ testatur Bacchum quondam fugisse Lycurgi insidias, & in mari à Thetide esse servatum, clarum sensum habet. Nutrimenta & crepundia Bacchi, vineæ sunt. Vineas omnes Lycurgus, cùm vindemiator foret, botris spoliavit, eisdémque ornatum omnem ademit. Deinde vinum aquâ dilutum salubre homini potum extitit. Et hæc de Baccho.

[4.] MS. ἔναντα—fortè ἐνόντος. & σύῤῥευσις, quoniam Rhea inde videtur deduci. v. χ. ο. ιλ. v. 18.
[5.] ιλ. Z. & ψ. v. 91. σχ. Hyginus, & Ovid.
[6.] fortè ἀπεπόθη. Βασσαρικὰ olim scripsêre Dionysius Samius, & Soterichus; Dionysiaca (eadem sunt) Nonnus.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ἩΡΑΚΛΕΌΥΣ.

DE HERCULE.

Ἡρακλῆς δέ ἐστιν ὁ ἐν τοῖς ὅλοις λόγος, καθ' ὃν ἡ φύσις ἰσχορὰ καὶ κραταιά ἐστιν, ἀνίκητος καὶ ἀπειγεύνητος οὖσα. μεταδοτικὸς ἰσχύος, καὶ τῆς κατὰ μέρος [7.] ἀλκῆς ὑπάρχων. ὠνόμασται δὲ τάχα ἀπὸ τοῦ διατείνειν εἰς τοὺς ἥρωας, ὡς αὐτοῦ ὄντος τοῦ κλείζεσθαι τοὺς γενναίους ποιοῦντος. Ἥρωας γὰρ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τοὺς [8.] ἀνδρείους τῷ σώματι καὶ ταῖς ψυχαῖς, καὶ κατὰ τοῦτο τοῦ θείου γένους μετέχειν δοκοῦντας. οὐδ' ὑπὸ νεωτέρας ἱστορίας [9.] ἐπιταράττεσθαι. διὰ γὰρ ἀρετὴν ἠξιώθη τῷ θεῷ τοιαύτης προσηγορίας, Ἀλκμήνης καὶ Ἀμφιτρύωνος υἱὸς ὤν. τὸ δὲ δυσδιάκριτα γεγονέναι τὰ τοῦ θεοῦ ἴδια, ἀπὸ τῶν περὶ τοῦ Ἥρωος ἱστορουμένων. τάχα δ' ἂν ἡ λεοντὴ καὶ τὸ Ῥόπαλον, ἐν

Hercules est ratio in omnia diffusa, secundum quam natura fortis & firma, invictáque & sine fine generans est: est quoque eadem potentia, quæ omnibus virtutem & robur tribuit. Hæc autem fortitudinis ratio nominatur Hercules, nimirum quòd in Heroas maximè proficiscatur, quasi ipsius sit κλείζεσθαι, id est gloriâ illustrare eos, qui quid insigne & memoratu dignum fecerint. Veteres enim Heroas appellabant eos, qui forti essent corpore & animo, & ideo divini generis eos participes credebant. Hanc sententiam nec juniores respuunt. Istud enim nomen, cum eo dignum deus censeret, meruit, quamvìs Alcmenæ & Amphitryonis filius foret. Opera autem, quæ singulatim Heros ille fecit, indicatu difficilia sunt, propter historiæ, quæ de ipso habetur, varietatem. Clavam & pellem leoninam

[7.] παρὰ τοῖς φυσικοῖς ὁ Ἡρακλῆς σύνεσις, καὶ ἀλκὴ λαμβάνεται. σχ. Apollonii. Ægyptii hunc dicebant τὸν ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων ἥλιον--f. λόγον. *Macrob.* lib. 1. *Sat.* c. 20.

[8.] ἐπὶ ἀδρεῖς τῷ σώματι. MS. ideo Herculem & Persea in deos retulêre. *Athenagoras Leg.*

[9.] ἐπιταρ. Videtur deesse vocula δεῖ. mox pro θεῷ τοιαύτης MS. τῆς αὐτῆς προσ. eadem ferè Macrobius Saturn. 1. c. 20. uterque fortè ex Cleanthe.

Digitized by Google

τῆς παλαιᾶς θεολογίας ἐπὶ [10.] τοῦτο μετενηνεγμένη εἴη. στρατηγὸν γὰρ αὐτὸν γενόμενον ἀγαθὸν, καὶ πολλὰ μέρη τῆς γῆς μετὰ δυνάμεως ἐπελθόντα, οὐχ οἷόν τε γυμνὸν ἔδοξαν περιεληλυθέναι ξύλῳ μόνῳ ὡπλισμένον, ἀλλὰ τοῖς [11.] πισύνοις τοῦ θεοῦ μετὰ τὸν ἀπαθανατισμὸν ὑπὸ τῶν εὐεργετουμένων κεκοσμῆσθαι. σύμβολον γὰρ ἑκάτερον εἴη ῥώμης καὶ γενναιότητος. ὁ μὲν γὰρ λέων, τὸ [12.] γενναιότατον τῶν θηρίων ἐστί. τὸ δὲ Ῥόπαλον, τὸ καρτερώτατον τῶν ὅπλων. καὶ τοξότης δ' ἂν ὁ θεὸς παρεισάγοιτο, κατά τε τὸ πανταχοῦ διϊκνεῖσθαι κατὰ τὸ ἔντονόν τι ἔχειν, καὶ τὴν τῶν βελῶν φοράν. στρατηλάτην δ' οὐκ εὔλογον, τούτοις ὅπλοις πεποιθότα εἰς τὰς παρατάξεις ἀπαντᾷν. οἰκείως δὲ παρέδοσε αὐτὸν [1.] Κῷοι, τῇ Ἥβῃ συνοικοῦντα, ὁλοσχερέστερον τὴν διάνοιαν ὄντα. ὡς γὰρ νέων τι δρᾷν εὐτονώτεραι αἱ χεῖρες, οὕτω ψυχαὶ ἀμείνους τῶν γεραιτέρων πολύ. ὑπονοῶ δὲ τὴν παρ' [2.] Ὀμφάλῃ λατρείαν, ἐκείνῳ πιθανωτέραν εἶναι προσήκειν, ἐμφαινόντων πάλιν διὰ τούτου τῶν παλαιῶν, ὅτι καὶ τοὺς ἰσχυροτάτους ὑποτάττειν δεῖ

historia vetus Herculi attribuit. Cùm enim dux bonus foret, & multæ regiones terræ ipsius vim essent expertæ, certè non fit verisimile, quòd nudus & clavâ solâ armatus terram peragraverit. verùm sciendum est, eum hisce non secus ac insignibus post mortem suam esse condecoratum, ab iis qui ejus auxilium salutare senserant. Utrunque enim fortitudinis & generositatis signum est. Ut enim hic robore feras omnes excellit, ità validissimum telum est clava. Fingitur esse sagittarius ideo, quòd omnia permeet vis illa, secundum sagittarum jaculationem, quæ & ipsa ad omnia penetrandum vehemens est. Hujuscemodi armis munitum & instructum militem, quis in aciem descendere dubitabit? Propriè autem admodum tradiderunt Coi Herculem cohabitare Hebæ, id est pubertati, quòd sit mente perfectissimus. Ut enim si quid laboris suscipiendum est, manus juvenum sunt firmiores & validiores, ità si quid consiliis faciendum est, longè præstantiores sunt senum animi. Suspicor autem non alienum esse ab Herculis virtutibus, quòd servierit Omphalæ. Veteres enim hoc figmento docere voluerunt etiam fortissimorum esse,

[10.] ἐπὶ τοῦτον μετενηνεγμένα εἴη. MS.
[11.] ἐπισήμοις, nempe clavâ & leoninâ pelle.
[12.] ἀλκιμώτατον MS
[1.] Istam insulam à Troja reversus devastavit Hercules. σχ. ιλ.
[2.] Pherecydes apud σχ. in φ. Od. v. 23. *Lucianus* Dial.

ἑαυτοὺς

ἑαυτοὺς τῷ λόγῳ, καὶ τὰ ὑπὸ τούτου προσταττόμενα ποιεῖν, εἰ καὶ θηλύτερόν τι κατὰ τὴν θεωρίαν καὶ τὴν λογικὴν σκέψιν προσπίπτει τῆς ὀμφῆς. [3.] ἣν οὐχ ἑτέραν ἂν δόξαιμεν Ὀμφαλοῦ προσηγορηκέναι. τοὺς δὲ δώδεκα ἄθλους, ἐνδέχεται μὲν ἀναγαγεῖν οὐκ [4.] ἀλλοτρίους ἐπὶ τὸν θεὸν, ὡς καὶ Κλεάνθης ἐποίησεν. οὐ δεῖ δὲ δοκεῖν πανταχοῦ, εὑρεσίλογον * προσβύτην.

ut se rationi subjiciant, & ea quæ ratio imperârit expedienda esse, & si muliebrius quiddam & mollius secundum naturalem speculationem bulla incidat, quam non aliud ab Omphale appellare placuit. Duodecim autem labores, quos subiens absolvit, videntur non inconcinnè traduci in Herculem, sicuti Cleanthes fecit (sic legerem, quos Cleanthes conscripsit.) Non enim existimandum est, hunc ubique senem fuisse nugatorem, & delirum.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ.

DE APOLLINE ET DIANA.

Ἐχομένως τοίνυν ὦ [5.] τέκνον Ἀπόλλων ὁ ἥλιός ἐστιν, Ἄρτεμις δὲ ἡ σελήνη.

Consequenter quidem, ô fili, Apollinem esse solem, Dianam verò Lunam existimato.

[3.] ἣν οὐκ ἀπόπως ἂν δόξαιεν (fortè τις) Ὀμφάλην προσ. MS.

[4.] fortè ἀλλοτρίως. δωδέκαθλον Herculis edidit L. Allatius; MS. in Bibl. Ox. nescio an idem sit opus. v. p. 1. Phurnuti, n. † ex hoc opere [aut ex Apollodoro] quædam habes. ιλ ο. v, 639. ιλ. θ. v. 368. —— Cleanthem citat σχ. Hom. ιλ. Γ. v. 64. præter ea quæ Laërtius, scripsit περὶ θεῶν, & μυθικὰ ut testatur Cl. Alexandrinus; credibile est ad alterum horum operum respexisse Phurnutum. Hercules Sol esse intelligitur, 12. labores ad signa Zodiaci referuntur; *Interpr. Hesiod. Theog.* p. 165. β.

* προσβύτειν. MS.

[5.] ὦ τέκνον, MS. l. τῷ συντέχνῳ ——

Digitized by Google

διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τοξότας ἀμφοτέρους παρήγαγον, τὴν ὡσανεὶ ἄφεσιν πόῤῥω τῶν ἀκτίνων αἰνιττόμενοι. καλοῦνται δὲ, ὁ μὲν Ἕκατος, ἡ δὲ Ἑκάτη, διὰ τὸ ἕκαθεν δεδρο ἀφιέναι καὶ ἀποστέλλειν τὸ φῶς. ὅθεν παρακειμένως, καὶ ἑκατηβόλους αὐτοὺς προσηγόρευσαν. ἔνιοι δὲ τὸν Ἕκατον, καὶ τὴν Ἑκάτην, ἄλλως ἐτυμολογοῦσιν, ὡς τῶν τεθεικότων αὐτοῖς τὰ ὀνόματα ταῦτα, εὐχὰς [6.] αὐτὰ εἶναι εὐχομένων, καὶ τὴν πρὸς [7.] αὐτῶν βλάβην, μὴ προσπελάζειν αὐτοῖς. δοκοῦσι γὰρ, ἔσθ' ὅτε, καὶ φθείρειν τὸν ἀέρα, καὶ τῶν λοιμικῶν καταστάσεων αἴτιοι γίνεσθαι. διὸ καὶ τοὺς [8.] ὀξοὺς αὐτοῖς ἀνετίθεσαν οἱ πάλαι. καὶ ὡς ὁ [9.] ποιητὴς ἐν τῷ λοιμῷ παρεισάγει τὸν Ἀχιλλέα λέγοντα, ὅτι ζητητέον μάντιν,

Ὅς κ' εἴποι ὅτι τόσσον ἐχώσατο
Φοῖβος Ἀπόλλων.

Τούτου δ' ἕνεκεν οἴονται κατ' εὐφημισμὸν τὴν Ἄρτεμιν ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμεῖς ποιεῖν, ὅ ἐστιν ὑγιεῖς, ὠνομάσθαι. τὸν δ' Ἀπόλλωνα, ὡς ἀπολύοντα ἡμᾶς τῶν νόσων, ἢ ἀπελαύνοντα ἀφ' ἡμῶν αὐτὰς, ἢ ἀπολύντα, ταύτης τετυχηκέναι τῆς προσηγορίας.

Nam hac de causa vetustas utrisq; sagittas tribuit, quasi indicare velit radiorum utriusque in longum projectionem. Apollo vocatur Hecatæus, Diana autem Hecate nomen sibi assumpsit, quasi ἕκαθεν, id est à longè ad nos usque lucem demittant. Unde non ab re utrisque hoc nomen inditum est, ut dicantur ἑκατήβολοι, id est quasi à longè ad nos usque radios suos jaciant. Quidam istorum nominum, nempe Hecatæi & Hecates, aliam assignant etymologiam, tanquam uterque sic sit dictus bene ominandi gratiâ, quasi stulta mortalitas supplex precetur, ut uterque sit faustus nobis & propitius, nec damnum aliquod det. Solent enim hæc cœli numina, interdum aërem corrumpere, pestémque inducere miseris mortalibus. Unde veteres non inconvenienter sagittas ipsis assignârunt, ut etiam poëta attestari videtur, cùm inducit Achillem consulentem, quærendum esse vatem,

Qui dicat, tantum cur irascatur
Apollo.

Hujus rei gratiâ sunt qui censent, bene ominandi causâ Artemida dictam esse Dianam, ἀπὸ τοῦ ἀρτεμεῖς ποιεῖν, id est quòd sanos efficiat. Apollinem autem id nomen ideo possidere, quasi ἀπολύοντα, id est liberantem nos morbis. aut ἀπελαύνοντα, id est quasi morbos à nobis abigat & fuget. aut ἀπολλύντα, id est interficientem & necantem nos.

[6.] Pro εὐχὰς, lego ἕκας αὐτοὺς εἶναι——
[7.] καὶ τὴν πρὸς αὐτῶν MS. ἐξ αὐτῶν.
[8.] ὀξεῖς θανάτους MS. & puto οἱ παλαιοί. Niobes liberi ab Apolline & Dianâ ideo dicebantur interfecti. V. σχ. ιλ. Ω. v. 758. hinc Ἀπολλωνόβλητοι & Ἀρτεμιδόβλητοι. [9.] ποιητὴς ὡς ἐμφανές τι. MS. καθ'

καθ' ἣν ἔννοιαν καὶ [10.] Παιήων ἐκλήθη, καὶ ἰατρὸς ἔδοξεν εἶναι. τινὲς δὲ αὐτόθεν Ἀπόλλωνα, ἀπὸ τοῦ ἀπολλύναι αὐτὸν εἰρῆσθαι. καὶ γὰρ τὸν ἀπολλύντα ταύτην τὴν διακόσμησιν, τοιοῦτον εἶναι, διὰ [11.] τοῦ κομίζειν ἀδιαλείπτως πάντοθεν αὐτῆς τὸ ὑγρὸν, καὶ τῷ αἰθέρι προσκατατάττειν. τάχα δ' ἂν καὶ ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦν καὶ λύειν τὸ συνεστὸς τῆς οὐσίας, ἢ καὶ τὸ σκότος, ὡσὰν ἁπλῶς εἰρημένων [12.] εἴη. οἰκείως δὲ καὶ ἀδελφοὺς αὐτῷ [13.] παρεισάγουσιν ἐμφερεῖς ἀλλήλοις ὄντας, καὶ ὁμοειδῆ κίνησιν κινουμένους, καὶ δύναμιν παραπλησίαν ἐν τοῖς ὅλοις ἔχοντας, καὶ τρέφοντας ὁμοίως τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. εἶτα ὁ μὲν Ἀπόλλων [1.] Ἄρης ἀνεπλάσθη. θερμότερον γὰρ τὸ πῦρ, καὶ δραστικώτερον. ἡ δ' Ἄρτεμις θήλεια, ὡς ἀμβλυοτέραν καὶ ἀσθενῆ τὴν δύναμιν ἔχουσα. βούπαιδος δ' ἡλικίαν ὁ Ἀπόλλων ἔχει, καθ' ἣν καὶ οἱ ἄνθρωποι εὐειδέστεροι ἑαυτῶν φαίνονται. κάλλιστος γὰρ ὠφθῆναι, [2.] καθαρὸς ὢν καὶ

Hinc & Pæon, quasi medicâ facultate sit instructus, dicitur. Quidam Apollinis etymologiam petunt ἀπὸ τοῦ ἀπολλῦναι, id est ab abluendo. Nam eum qui semper faciem mundi renovet, & abluat, talem esse. Undique enim & indesinenter humorem haurit, eúmque ætheri reddit. Forsan non absurda fuerit etymologia, si quis sentiat Apollinem sic esse dictum, ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦν καὶ λύειν, id est quasi ad simplicia redigat & dissolvat ipsam substantiam: aut quod verius est, quasi dissolvat tenebras. Perquàm propriè autem eos fratres esse perhibent, propter formæ similitudinem, propter motum utriusque uniformem, propter potentiam similem quam habent ad enutriendum & alendum ea quæ è terra enascuntur. Tradunt Apollinem esse virum ideo, quòd ignis est res quædam fervida, & ad agendum efficax. Dianam autem aiunt esse mulierem, quasi hebetiorem & infirmiorem potentiam teneat. Puberem ætatem habet Apollo. Quotquot enim in ista ætate sunt, formâ præditi sunt pulchriore quàm ulla habeat ætas,

[10.] Παίων. MS. Homerus & Hesiodus distinguunt inter Pæonem & Apollinem; recentiores non item. σχ. Od. v. 232. ιλ. ο. v. 365. αὐτόν φασιν εἰν. MS.

[11.] τοῦτον εἶναι, διὰ τοῦ διατμίζειν — MS. hanc ferè rationem adfert ex Cleanthe *Macrob.* confirmat ex Euripide & Archilocho. l. 1. *Sat.* 17.

[12.] εἰρημένος εἴη, puto legendum.

[13.] αὐτοῦ παρεισάγουσιν MS. δύναμιν autem παραπλησίαν habere ostendit Macrobius; quod viri dicantur Ἡλιόβλητοι, fœminæ Σεληνόβλητοι --- similes sunt solis lunæque effectus in juvando nocendóque.

[1.] Ἀπόλλων ἄρρην. MS.

[2.] καὶ νεαρώτατός ἐστιν ὁ ἥλιος. μετὰ δὲ ταῦτα Φοῖβος μὲν λέγεται διὰ τὸ καθαρὸς εἶναι καὶ λαμπρός. Ms. confer Macrob. 1. Saturn. 17. ubi pleraque occurrunt, quæ in hoc capite.

λαμπρός. ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις οἰκείως εἰς αὐτὸν χρῶνται, χρυσοκόμαν καὶ ἀκειρεκόμαν προσαγορεύοντες, ἐπειδὴ χρύσωπός ἐστι, καὶ ἔξω [3.] παντὸς καθεστὼς, διὰ τὴν ἁγνότητα. καὶ Δήλιον δὲ αὐτὸν ὠνόμασαν, καὶ φαναῖον, ἀπὸ τοῦ δηλοῦσθαι δι' αὐτοῦ τὰ ὄντα, καὶ φωτίζεσθαι τὸν κόσμον. ὡς καὶ Ἀναφαίου Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἱδρύσαντο, τοῦ ἀναφαίνοντος πάντα. τούτῳ δ' ἠκολούθησε, καὶ τὸ τὴν Δῆλον καὶ Ἀναφὴν [4.] ἱερὰ αὐτῷ νομισθῆναι. διὰ δὲ τὸν εἰρημένον σαφηνισμὸν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν μαντικὴν αὐτῷ προσῆψαν. καὶ εὑρεθὲν τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τῷ Ἀπόλλωνι, προσωνόμασαν Πύθιον, ἀπὸ τοῦ δεῦρο τοὺς ἀνθρώπους ἐρχομένους, πυνθάνεσθαι τὰ καθ' ἑαυτούς. ἐλέχθη δὲ καὶ ὁ τόπος ὀμφαλὸς τῆς γῆς, οὐχ ὡς μεσαίτατος ὢν αὐτῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀναδεδομένης ἐν αὐτῷ ὀμφῆς, ἥ τίς ἐστι θεία φωνή. λοξῶν δὲ καὶ περισκελῶν ὄντων τῶν χρησμῶν, οὓς δίδωσι, [5.] Λοξίας ὠνόμασται. ἢ ἀπὸ τῆς λοξότητος τῆς πορείας, ἣν ποιεῖται διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλον. μουσικὸς δὲ

Præ cæteris autem quàm convenientissimè ei hæc epitheta adscribunt, ut eum appellitent χρυσοκόμαν, id est aureo capillitio insignem, respectu solarium radiorum. & ἀκειρεκόμαν, id est intonsum. Est enim Phœbus vultu aureus, sive facies ejus auro radiat, éstque extra omnia propter suam munditiem & puritatem positus. Sunt qui ipsum & Delium, id est manifestatorem, & φαναῖον, id est illuminatorem nuncupant. Delium quidem ἀπὸ τοῦ δηλοῦσθαι, id est ab eo quòd omnia manifestet: φαναῖον verò, ἀπὸ τοῦ φωτίζεσθαι, id est ab eo quòd lumine suo omnia lustret. Hinc in honorem Apollinis Anaphæi, qui omnia in lucem protrahit, templum excitatum est. Hinc Delus, & Anaphe, insulæ sacræ Apollini esse putatæ sunt. Propter prædictam rerum manifestationem, etiam vaticinandi scientia in ipsum relata est: & vaticinium Delphis repertum, appellârunt Pythium, quòd homines eò proficiscantur πυνθάνεσθαι, id est sciscitatum de rebus suis. Locus ille terræ umbilicus vocitatus est, non quòd terræ medius sit, sed propter ὄμφην, id est vocem divinam quæ ibi redditur. Obliqua autem, & intellectu difficilia, ambiguáq; cùm forent oracula, quæ reddebat, Λοξίας, id est obliquus nominatus est. Forsan hoc nomen sortitus est propter obliquitatẽ cursûs, quẽ per Zodiacũ facit. Musicũ

[3] ἔξω πόνθους. MS.—cur Δήλιον & φαναῖον vocent, vide Macrob. & Δήλιος non est epithetum topicum, quod etiam probat χ. ιλ. Hom. & ex eo Etym.

[4.] ἱερὰς αὐτῷ MS.

[5.] hanc rationem reddit Oenopides Chius apud Macrob. 1. 17. vel quoniam Λοξὼ nympha eum enutrivit. χ. Callim p. 21.

καὶ

καὶ κιθαριστὴς παρεισῆκται, τὸ κρούειν ἐναρμονίως πᾶν μέρος τοῦ κόσμου, καὶ συνῳδὸν αὐτὸν πᾶσι τοῖς μέρεσι ποιεῖν, μηδεμιᾶς αὐτῶν [6.] ἐμμελείας ἐν τοῖς οὖσι θεωρουμένης, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν χρόνων πρὸς ἀλλήλους συμμετρίαν ἐπ' [7.] ἄκρου ὡς ἐν ῥυθμῷ τηροῦντος αὐτοῦ. καὶ τὰς τῶν ζώων δὲ φωνὰς, ὧν [8.] αὐτὸς τῶν ἄλλων σωμάτων ψόφος ἰδία τὸ ξηραίνεσθαι πρὸς τὰς ἀνακοὰς ποιεῖ. ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς ἀρχῆς καὶ μουσηγέτης ἐκλήθη, καὶ ἐπίσκοπος, καὶ παίζειν μετὰ τῶν μουσῶν ἐνομίσθη.

Ἐκ γὰρ μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος,
Ἄνδρες ἀοιδοὶ [9.] ἔασιν ἐπιχθόνιοι βασιλῆες,

φησὶν ὁ Ἡσίοδος. διὰ τοῦτο καὶ ἱερὸς αὐτῷ ὁ κύκνος, τῷ μουσικώτατον καὶ λευκότατον ἅμα εἶναι τῶν ὀρνέων. ὁ δὲ κόραξ ἀλλότριος, διά τε τὸ μιαρὸς εἶναι, καὶ διὰ τὴν χροιάν. ἡ δὲ Δάφνη, καί περ [10.] δαφοινῇ τις οὖσα, στέμμα αὐτοῦ ἐστιν, ἐπειδὴ [11.] εὐεργές τε καὶ ἀειθαλὲς φυτόν ἐστι. τυγχάνει δὲ καὶ εὐέγκαυστός τις οὖσα, καὶ πρὸς τὰς καθάρσεις οἰκείως τι ἔχουσα.

eum esse & citharœdum fingunt, quòd debitâ mensurâ feriat, & regat omnes mundi partes. nec non efficiat, ut mutuo concentu cum omnibus suis partibus consentiens & concinnus sit mundus, nullâ dissonantiâ apparente: quod quidem cernitur, dum quasi in rhythmo mutuam temporum consonantiam & commensurationem conservat: & quòd animalium voces, quæ cùm ab inanimatis redduntur, soni appellantur, ad nostras aures dirigat, iisdémque insinuet. Ab hoc principio, sive ab hac causa Musarum antistes & episcopus dictus est, & jocos cum Musis celebrare creditus est.

Eximii cantu, Musis & Apolline nati
Sunt, decorátque ipsos in terris regia virtus:

inquit Hesiodus. Hinc cygnus Apollini sacer est, quòd sit vocalissimus, & omnium avium candidissimus. Corvus autem ab ipso alienus est, cùm etiam ipso colore impurus sit, & prophanus. Daphne autem, id est lauro, licet funesta sit, attamen eâ coronatur. Causa est, quòd ea arbor mortalibus sit benefica, & semper in virore sit. Laurus facilè incenditur, & ad purgationes in primis idonea est.

[6] ἐκμελείας. MS. [7.] ἀπ' ἄκρων ὡς ἐν ῥυθμοῖς. MS.

[8.] Post φωνὰς, MS. καὶ τοῦ τῶν α. σ. ψόφους διὰ τὸ ξηραίνεσθαι χρησίμως, τὸν ἀέρα ἀποδιδόντος, καὶ δαιμονίως ἡρμόσθαι πρὸς τὰς ἀκοὰς ποιοῦντος.

[9.] Versus posterior sic occurrit apud *Hesiod. Theog.* ἔασιν ἐπὶ χθόνα, καὶ καθαρισταὶ, MS. κατὰ χθόνα. σχ. Homeri ἐπὶ χθονί. debet autem addi, ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. quanquam enim Reges & poëtæ sint ἐκ τῆς αὐτῆς σειρᾶς sive πηγῆς, sive ἀρχῆς; Jupiter tamen supremus est, inferior Apollo, n. quartus à Jove.

[10.] καί περ δαφοινή τις οὖσα, non videtur Velarius in suo codice reperisse.

[11] εὐεργὲς MS. ut & prius, in *Palæphato*. Vide Tzetzem ad *Lycophr.*

ὥστε

ὥστε μὴ ἀλλοτείως ἀνακεῖσθαι τῷ καθαρωτάτῳ καὶ καινοτάτῳ θεῷ. τάχα δὲ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς ποιητρέχον, [12.] παῖς τῷ δαφαίνειν, ὅτι μαντείαν αὐτὴν ἐποίησε πρὸς τὰς μαντείας δεῖ δοκεῖν. ὁ δὲ τρίπους, διὰ τελειότητα τὴν περὶ τριῶν ἀριθμῶν δέδοται αὐτῷ. δύναται δὲ καὶ ἀπὸ περὶ τριῶν [13.] παρ' ἀλλήλων κύκλων, ὧν ἕνα μὲν μένει κινούμενον τὴν ἐνιαύσιον κίνησιν ὁ ἥλιος. δυοῖν δ' ἐφάπτεται, Ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς λοιμοῖς ὡς ἔπαν δοκεῖ τὰ βρέμματα [1.] ποιμαίνειν πρῶτον, καὶ συνεχέστερον κατ' ἀρχὰς φθείρειν λοιμικῶς. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν περὶ ποιμένων ἐπιμέλειαν ἀνέθηκαν αὐτῷ, Λύκιον καὶ Λυκοκτόνον προσαγορεύοντες. Ἀγυιᾶς δ' ἐπονομάζεται δεόντως· ἱδρυμένος ἐν ταῖς ἀγυιαῖς. καταυγάζει γὰρ ταύτας, καὶ πλησίον φωτὸς ἀνατέλλων, ὡς αὐτὸς [2.] ἐναργῶς εἴρηκε τὸ,

Δύσετο δ' ἠέλιος, σκιόων τέρε πᾶσαι ἀγυιαί.

Quapropter non immeritò dedicatur flagrantissimo & mundissimo deo. Forsan Daphne, id est laurus propter nominis etymon, quasi τῷ διαφαίνειν, id est transiendo, oraculis dedicata est, quasi oraculis reddendis apta sit, & conveniat. Tripus autem Apollini consecratus est, propter ternarii perfectionem. Plurimùm autem potest propter circulos tres alternatim positos, quorum unum secat sol means per annuum cursum, reliquos autem duos attingit. Quoties pestis ingruit, primò & continuè jumenta moriuntur, ipse autem ea pascere aggreditur, & sanare. Quapropter pascuorum curam ei veteres assignârunt, nominantes eum Lycium, & Λυκοκτόνον, id est luporum interfectorem. ἀγυιᾶς, id est viarum & vicorum præses putatur, quòd vicos & vias luce sua illuminet, & propterea in viis ei statuæ ponuntur. Exoriens namque, eas luce sua illustratátq; impler, ut etiam hujus rei contrarium in isto carmine comprehenditur:

1. Sol occumbebat, tenebræque per omnia fusæ
Lumine privabant vicos.

[12.] πρὸς τὸ διαφ. MS.

[13.] παραλλήλων—post ἥλιος pone hypostigmen, ἥλιος, δυοῖν δ' ἐφάπτεται. MS.

[1.] ποιμαίνειν MS. & φθείρειν. V. σχ. ιλ. α. v. 50. mox ante Λύκιον, MS. habet Νόμιον, quod confirmatur ex σχ. Hom. ιλ. φ. v. 448. habet & *Macrobius* utrunque, quia pascit omnia quæ terra progenerat——omnium pecorum pastor canitur. *idem.*

[2.] ὡς ἀπὸ ἐναντίου. MS. ὡς ἐκ τῆς ἐναντίας—fortè ὡς ἐκ τῶν ἐναντίων——

Καὶ

Καὶ [3.] λεσχηνόριον δ' αὐτὸν προσηγορεύουσαν, διὰ τὸ τὰς ἡμέρας ταῖς λέσχαις καὶ τῷ ὁμιλεῖν ἀλλήλοις συνέχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, τὰς νύκτας δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἀναπαύεσθαι. [4.] Παιᾶνα δ' αὐτὸν καλέσαντες, εἴτουν κατ' ἀντίφρασιν [5.] ἐξιλαστικῶς, ἵνα μὲ νόσους αὐτοῖς ἀναπέμπῃ, μὴ δὲ φθείρῃ τὸν ἀναπνεόμενον ὑπ' αὐτοῦ ἀέρα. εἴτε καὶ ὡς αὐτῷ ὄντι τῷ ὑγείας τοῦ σώματος αἰτίῳ γινομένῳ, διὰ τῆς τοῦ περιέχοντος εὐκρασίας.

Λεσχηνόριον, nugatorem & congerronem eum nuncupant, quòd interdiu homines inter se confabulentur & colloquantur, noctu autem sileant & conquiescant. Pæana eum nominant per antiphrasin, expetentes ut propitius sit mortalibus, arceátque morbos: néve aërem qui per ipsum exhalatur, inficiat & corrumpat. Sive quòd aër propter temperaturam cœlestis ambitus ità præparetur, ut salutis & sanitatis prorsus author esse judicetur.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ.

DE ÆSCULAPIO.

Κατ' ἀκύλουθον πάλιν, τὸν Ἀσκληπιὸν υἱὸν αὐτοῦ ἔφασαν γενέσθαι, τὸν δοκοῦντα τοῖς ἀνθρώποις ὑποδεδειχέναι τὴν ἰατρικήν. ἐχρῆν γὰρ καὶ τούτῳ τῷ [6.] τόπῳ,

Hinc rerum ordinem sequuti veteres, Æsculapium Apollinis filium dixere, quòd primus videatur medicam facultatem hominibus demonstrâsse. Necessitas enim requirebat, ut numen aliquod eximiæ isti & præclarissimæ facultati constitueretur,

[3.] Λέσχη δημόσιον οἴκημα παρὰ τὸ ἐν αὐτῷ τοὺς μὴ ἔχοντας οἰκήματα λέχη ποιεῖσθαι ἢ παρὰ τὸ λεσχαίνειν ἐν αὐτῷ ὅ ἐστιν ὁμιλεῖν, σχ. Od. Σ. & Hesych. Suidas habet Λεσχήριον—MS. Λεσχηνάριον.

[4] Παιὰν ὕμνος εἰς Ἀπόλλωνα ἐπὶ ἀφέσει λοιμοῦ ἀδόμενος σχ. Hom. ιλ. A.

[5.] ἐξιλαστικὸν MS. pro ὑπ' αὐτοῦ l. ὑπ' αὐτῶν. *Macrob.* Apollo autor est publicæ sospitatis, quam creditur sol animantibus præstare temperie, &c. c. 17. l. 1. *Saturn.*

εἴτε καὶ ὡς—MS ἐν αὐτῷ τῷ ὄντι τοῦ αὐτοῦ. f. ὡς αὐτὸν ταῦτον ὄντα τῷ τῆς ὑγ. temperātus Solis calor morborum omnium fuga est. *Macrob.*

[6.] τῷ τέπῳ. MS. πόθῳ.

θεῖόν

θεῖόν τι ἐπιστῆσαι. ὠνομάσθη δὲ Ἀσκληπιὸς ἀπὸ τοῦ [7.] ἑτῶσθαι καὶ ἀναβάλλεσθαι τὴν κατὰ τὸν θάνατον γινομένην ἀπόκλησιν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ δράκοντα αὐτῷ παριστῶσιν, ὅτι ὅμοιόν τι τούτῳ πάσχουσιν οἱ χρώμενοι τῇ ἰατρικῇ κατὰ τὸ οἱονεὶ ἀνανεάζειν ἐκ τῶν νόσων, καὶ ἀποδύεσθαι τὸ γῆρας. ἅμα δ' ἐπεὶ [8.] προσεχὲς ὁ δράκων σημεῖον, ἧς πολλῆς δεῖ περὶ τὰς θεραπείας. καὶ τὸ βάκτρον δὲ, τοιούτου τινὸς ἔοικεν εἶναι σύμβολον. παρίσταται γὰρ δι' αὐτοῦ, ὅ τι εἰ μὴ ταύταις ταῖς ἐπινοίαις ἐπεστηριξόμεθα, ἐπὶ τὸ [9.] συνεχὲς ἂν εἰς ἄῤῥωστον θάττον τοῦ δέοντος σφαλλόμενοι κατεπίπτωμεν. λέγεται δ' ὁ Χείρων τετροφέναι τὸν Ἀσκληπιὸν, κἀν τοῖς τῆς ἰατρικῆς θεωρήμασι [10.] τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἡπιόνην, τοῦ ὀνόματος οὐκ ἀργῶς εἰς τὸν μῦθον παρειλημμένου. δηλοῦντος δὲ τὸ πραϋντικὸν τῶν ὀχλήσεων, διὰ τῆς τοῦ ἡπίου φαρμακείας.

quod ipsi præesset. Æsculapius autem dictus est ἀπὸ τοῦ ἑτῶσθαι καὶ ἀναβάλλεσθαι, id est ab eo quòd incassetur, & in aliud tempus rejiciatur mortis accessus. Hinc factum est, ut serpentes Æsculapio consecrarentur, quòd hi qui medicinâ utuntur, non dissimile quippiam à serpentum natura patiantur. Renovantur enim exactis morbis, & quasi senectutem exuunt. Simul etiam attentionem & diligentiam, quâ plurimum opus est medico in curationibus, serpentes designant. Habet etiam quiddam mysterii Æsculapii baculus, qui significat, nisi talibus inventis confirmaremur, citiùs quàm oporteret, impingentes in adversam valetudinem incideremus. Ferunt Chironem educâsse Æsculapium, medicinam autem esse edoctum ab Hippione, quod nomen non otiosè in fabulam hanc translatum est. Significat enim cicurationem perturbationum, dolorúmq; sedationem, quæ contingit per lenitatem medicamenti.

[7.] Pro ἑτῶσθαι, Gyraldi codex, & MS. ἐσκλῆσθαι. & ἀπόσκλησιν——post ἰατρικῇ potest abesse κατὰ——

[8.] προσοχῆς MS.

[9.] συνεχῶς εἰς ἀῤῥωστίαν ἐμπίπτειν, κἂν θᾶττον τοῦ δέοντος σφαλλόμενοι καταπ MS.

[10.] Ἀσκληπ. MS. θεωρήμασι ἠσκηκέναι τὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἠπιόνην. uxor Æsculapii fuit illa, Pausania teste. V. σχ. Hom. ιλ. Δ. v. 193. 4.

ΠΕΡΙ

ἸΔΙΆ ΠΕΡΙ ἈΡΤΕΜΙΔΟΣ.

SEORSIM QUÆDAM DE DIANA.

Ἡ Δ' Ἄρτεμις φωσφόρος μὲν ἐπωνομάσθη, διὰ τὸ καὶ αὐτὴν σέλας βάλλειν, καὶ φωτίζειν Ποσῶς τὸ περιέχον, ὁπόταν μάλιστα πανσέληνος ᾖ. Δικτῖννα δ' αὐτὴν λέγουσι, διὰ τὸ βάλλειν δεῦρο τὰς ἀκτῖνας. δίκειν γὰρ, [11.] τὸ βάλλειν. ἢ ἀπὸ τοῦ διϊκνεῖσθαι τὴν δύναμιν αὐτῆς εἰς πάντα τὰ ἐπὶ γῆς, ὡς Δικτίνης αὐτῆς οὔσης. κυνηγέτιν δ' αὐτὴν, καὶ [12.] θηροκτόνον, καὶ ἐλαφηβόλον, καὶ ὀρεσίφοιτον, παρεισάγουσιν. ἤτοι τρέπειν εἰς τὰ ἄγρια βουλόμενοι τὴν ἐξ αὐτῆς βλάβην, ἢ ἐπειδὴ μάλιστα νυκτὸς καταφαίνεται. πολλὴ δὲ ἐν τῇ νυκτὶ ἡσυχία πανταχοῦ, καθάπερ ἐν ταῖς ὕλαις καὶ ἐν ταῖς [13.] ἐρημίαις ἐστὶν, ὥ-

Diana & Lucifer nuncupatur, quòd & ipsa splendorem emittat, cœlúmque aliquo modo lumine suo illustret, imprimis quando in plenilunio est, id est tota apparet. δικτῖναν, id est Dictinnam ideo eam vocant, quòd etiam usque ad nos radios suos promittat & jaciat. Nam δίκειν, significat βάλλειν, id est jacere & mittere. Aut ἀπὸ τοῦ διϊκνεῖσθαι, id est ab eo quòd vis ejus, atque potentia permeet atque pervadat omnia quæ supra terram sunt, ὡς δικτινῆς αὐτῆς οὔσης, id est quasi omnia peragret. Fingunt eam esse venatricem, & θηροκτόνον, id est ferarum necatricem, ἐλαφηβόλον, id est, cervorũ, jaculatricẽ, & ὀρεσίφοιτον, id est montivagam. Quid sibi vult hoc figmentum? Aut quòd in feras nocumenta, quæ ab ipsa descendunt, transferre voluerunt: aut declarare, quòd maximè noctu cernatur & appareat. Plurimum autem silentium nocte ubique sentitur: imprimis tamen in montibus, & in solitudinibus, noctu silentium magnum est.

[11.] Euripidæ. Dictynnam in nummo habes apud *Seguinum*. p. 116.
[12.] θηριοκτόνον MS. colebatur præcipuè apud Barbaros, ut σχ. Hom. notat, ad ιλ. υ. v. 74.
[13.] ἐρήμοις MS.

Digitized by Google

στε ἐν τοιούτοις τισὶ χωρίοις αὐτὴν πλάζεσθαι δοκεῖν, ἔξωθεν ἤδη τούτου προσπεπλασμένου τοῦ κυνηγετεῖν αὐτὴν τοξότιν οὖσαν. [1.] συνῳδὸν δὲ τούτῳ, καὶ τὸ τοὺς κύνας ἱεροὺς αὐτῆς νομισθῆναι, πρός τε τὰς θήρας ἔχοντας ἐπιτηδείως, καὶ ἀγρυπνεῖν ἐν ταῖς νυξὶ, καὶ ὑλακτεῖν πεφυκότας. [2.] κυνηγετικὴ δὴ ἔοικε, καὶ τὸ μὴ διαλείπειν αὐτὴν, ὁ τὲ μὲν διώκουσαν τὸν ἥλιον, ὁ τὲ δὲ φεύγουσαν. εἶτ' ἐν τῷ Ζωδιακῷ μετῃρχομένην, καὶ [3.] συνιοῦσαν ταχέως τὰ ζώδια. οἰκεῖον γὰρ τῇ κυνηγεσίᾳ καὶ τὸ τάχος. προσγειοτάτην τε τῶν οὐρανίων οὖσαν αὐτὴν, περὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὁρῶν ἔφασαν ἀναστρέφεσθαι. οὐχ ἑτέρα δὲ οὖσα αὐτῆς ἡ Ἑκάτη, τρίμορφος εἰσῆκται, διὰ τὸ τρία σχήματα γενικώτατα ἀποτελεῖν τὴν σελήνην, μηνοειδῆ γενομένην, καὶ πανσέληνον, καὶ [4.] τρίτόν τι ἄλλην σχέσιν πλάττουσιν ἀναλαμβάνεσθαι. καθὸ πεπλήρωται μὲν [5.] αὐτῇ ὁ μηνίσκος, οὐ πεπλήρωται δ' ὁ κύκλος. ἐντεῦθεν δ' ἤδη καὶ [6.] τριοδίτις ἐπεκλήθη, καὶ τῶν τριόδων ἐπόπτις ἐνομίσθη, διὰ τὸ τριχῶς μεταβάλλειν ὁδεύουσα διὰ τῶν [7.] ζώων.

Propterea non ab re, in primis cùm & venatrix, & sagittaria, seu jaculatrix quædam putetur, in hujuscemodi locis morari dicitur. Nec ab his abludit seu dissonum est, quòd canes consecrantur Dianæ; cùm sint ad venationes idonei, & ad vigilias nocturnas latratúsque nati. Venatrix esse hinc censetur, quòd non cesset, nunc persequens, nunc fugiens solem, deinde Zodiacum accedens, & celeriter cum signis coiens. Venatio enim veluti proprium quoddam, sibi celeritatem vendicat. Cùm autem omnium siderum, quæ in cœlo sunt, terræ sit proxima, nihilominus eam circa polos converti dixerunt. Non autem alia est ab Hecate. Triformis dicitur, quòd tres formas generalissimas ostentet, modò curvata in cornua, modò æquâ portione divisa, modo sinuata in orbem. Hinc etiam Trivia nominata est, putatúrque viarum esse præses, quòd ternam accipiat mutationem, dum Zodiacum perambulat.

[1.] συνῳδὸν l. Aristophanes συνῳδά σοι λαλῶ tecum sentio. Ἄρτεμις est Ἑκάτη; ità ei canes sacri. Hesych. in Ἑκάτης ἄγαλμα——& κυνοκέφαλον αὐτὴν πλάττουσιν. idem. Theocr. Pharmac. & Tibul.

Sola feros Hecates perdomuisse canes. Tibul.

[2.] Pro κυνηγετικῇ, MS. κυνηγεσίᾳ. Aristot. de Mundo dixit κυνηγέσιος. [3.] ἀνύουσαν.

[4.] τρίτον τι ἄλλο σχῆμα. MS. Artemid. l. 2. *Onir. Athen. Lib. 7.*

[5.] αὐτῆς. MS.

[6.] τριοδίτης——& ἐπόπτης. MS. [7.] ζωδίων, MS.

τοῦ

τοῦ δὲ ἡλίου διὰ τῆς ἡμέρας μόνον φαινομένου, αὐτὴν καὶ νυκτὸς καὶ σκότους ὁρωμένην καὶ [8.] μεταβάλλουσαν, νυχίαν τε, καὶ νυκτιπόλον, καὶ χθονίαν ἐκάλεσαν. καὶ τοῖς καταχθονίοις θεοῖς δεῖπνα ἐμφέροντες, [9.] αὐτῇ ἤρξαντο συντιμᾶν. προσανεπλάσθη δὲ τούτῳ καὶ τὸ μιαίνεσθαι τὴν αὐτὴν, καὶ μιαίνειν ὥσπερ τοὺς κατοιχομένους. καὶ τὸ ταῖς [10.] φαρμακίσι συνεργεῖν, καὶ ἐπάγεσθαι ταῖς οἰκίαις. εἶτα τελευταῖον τὸ πένθεσι καὶ φόνῳ χαίρειν. ἐξ οὗ τινὲς προήχθησαν, καὶ τὸ θυσίαις αὐτὴν ἀτόποις καὶ σφαγιασμοῖς ἀνθρώπων ἱλάσκεσθαι θέλειν. καθιέρωσαν δὲ καὶ τρίγλαν αὐτῇ, διὰ τοὔνομα. ἐνοδία δὲ ἐστιν οὐ δι' ἄλλό τι, ἢ [11.] Διὸς καὶ Ἀπόλλωνος Ἀγυιεύς. οἰκεῖ δὲ καὶ πλείστοις ἡ αὐτὴ εἶναι καὶ Εἰλήθυια, ἀπάυστως εἰλουμένη, καὶ θέουσα περὶ τὴν γῆν. ἣν ἔυχονται ἐλθεῖν αὐταῖς ἠπίαν καὶ λυσίζωνον αἱ ὠδίνουσαι, λύουσαν τὸ ἐσφιγμένον τῶν κόλπων πρὸς τὸ ῥᾷον,

Sol autem cùm interdiu solùm conspiciatur, ipsa autem noctu videatur, accidit ut eam νυχίαν, id est nocturnam, & νυκτιπόλον, id est noctu cursum suum peragentem, & terrestrem eam appellarent. Et simul cum ipsa cœperunt colere deos terrestres, quibus cœnas apponunt. Finxerunt quoque veteres lunam pollui, & id eò quòd polluat & prophanet, non secus ac mortui. Testantur etiam Dianam operam suam præstare sagis, & è cœlo ad domos deduci. Additum est, ipsam luctu & cæde gaudere plurimúm. Hinc quidam moti, ut ejus numen placarent, sanguine humano, hominúmque victimis litarunt, qui sanè cultus immanissimus est. Nominis autem ratione ducti τρίγλαν, id est piscem mullum ei dedicarunt. Trivia autem nullâ alia ratione vocatur, quàm quòd & ipsa sicut Jupiter & Phœbus, viis præsideat. Hæc eadem à quibusdam existimatur esse Εἰλήθυια, id est Lucina, quasi indesinenter εἰλουμένη, id est volvatur circa terram, eandémque ambiat. Hanc precantur sibi occurrere placidam parturientes, petúntque ut sinus constrictos leviter solvat,

[8.] καταβάλλουσαν MS.

[9.] Locus iste videtur corruptus; tacente MS°. lego αὐτὴν——& mox τοῦτο διὰ τὸ μιαίν——Hecates cœnam Lucian. commemorat in *Dial.* τὴν ἕναν ταύτην MS.

[10.] φαρμακείαις MS. mox lego ταῖς ἐπῳδαῖς.

[11.] ἢ διότι καὶ Ἀπόλλων. MS. Cæterum Εἰλήθυια est ab origine Hebr. *Bochartus*, & *Heinsius*.

Digitized by Google

καὶ ἀπονώτερον [12.] ποιοῦσαν ποιεῖν τὸ κυϊσκόμενον, λεγομένης αὐτῆς καὶ Ἐλευθοῦς. πλείους δ' Εἰλήθυιαι παραδέδονται, καθ' ὃν λόγον καὶ πλείους Ἔρωτες. πολύτροποι γὰρ οἱ τοκετοὶ τῶν γυναικῶν, ὡς τῶν ἐρώντων αἱ ἐπιθυμίαι. [13.] φανερὰ δ' ἡ σελήνη τελεσφορεῖσθαι ποιεῖ τὰ συλλαμβανόμενα. καὶ ταύτης, [14.] τό, τε αὔξειν αὐτὰ, καὶ τὸ ἀπολλύειν, καὶ τὸ φανερῶς πεπονθέναι. οὐ θαυμαστὸν δ' εἰ κατ' ἄλλην μὲν ἔμφασιν [1.] ἀρχαίαν ὑπενόησαν τὴν Ἄρτεμιν, ἄχραντον καὶ ἁγνὴν οὖσαν ὁμοίως τῷ ἡλίῳ. κατ' ἄλλην δὲ [2.] ἐπίκουρον τῶν τικτουσῶν, ἐπ' αὐτῇ κειμένου τοῦ εὐτοκεῖσθαι τὰ τικτόμενα. κατὰ τρίτην δὲ φρικῶδές τι καὶ χαλεπὸν ἔχουσαν, οἷον ἔφαμεν περὶ [3.] τῆς Ἑκάτης, ὑπόνοιαν εἶναι.

facilémque minúsque laboriosum largiatur partum quæ eadem & Ἐλυθοῦσα, id est veniens, scilicet ad parturientes, nominatur. Plures autem traduntur esse Lucinæ, sicuti etiam complures & varii sunt Amores. Ut enim variæ multæque sunt amantium cupiditates, ità varii multíque mulierum sunt partus. Liquet autem Lunam efficere, ut conceptus ad maturitatem perfectam veniant. Ejusdem etiam est, embryonibus dare incrementum, & eosdem perdere, ídque manifestè facere. Nec mirum videatur, si Diana propter aliquam causam antiquam creditur puritate & castitate nihil à sole differre: & propter aliam causam parturientibus præesse, quasi in ipsa sit qtum, ut mulieres facilè pariant: porro propter aliam, quasi horrendum aliquid & austerum præ se ferat, sicuti supra de Hecate commemoravimus.

[12.] πεσεῖν MS. [13.] φανερῶς δ' MS.
[14.] εἶναι ποτὲ MS. & ἀπολύειν τῶν φερουσῶν πεπανθέντα. MS.
[1.] Pro ἀρχαίαν MS. παρθένον. [2.] ἐπίκουρον MS.
[3.] ὡς ἔφην, MS. n. dixit hoc p. 7.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΔΟΥ.

DE INFERNO.

ΤΕλευταῖον δ', τὸν δεχόμενον τὰς ψυχὰς ἀέρα Ἄϊδην, ὡς ἔφησαν, διὰ τὸ ἀειδὲς περσηγόρευσαν. μὴ φαινομένων δ' ἡμῖν τῶν ἰόντων γλῶ, ἐκεῖσε χωρούντων, διαλάβοντα [4.] ἐβόησαν [5.] κλύμενον ὁ αὐτὸς λέγει, τῷ αἴτιον εἶναι τῆ κλύειν. ἀὴρ γὰρ πεπληγμένος ἦ φωνή. ἔυβουλον δ' καὶ εὐβουλέα, καὶ ἀποδυσσέτησιν ὀνόμασαν αὐτὸν, ὡς καλῶς τοῖς τῶν ἀνθρώπων [6.] βουλομένων, διὰ τὸ παύειν αὐτὲς πότε τῶν πόνων καὶ τῶν φροντίδων. ἐπονομάζεται [7.] δ' ἐπιθετικῶς καὶ πολυδέκτης, καὶ [8.] πολυδεγμόων καὶ πολύαρχος· πολλὲς τε δεχόμενος, καὶ τῶν [9.] λεγομένων πλείονας, ἢ πολλῶν ἀρχῶν. [10.] Πυλάρτην

AErem autem infimum, qui morientium animas excipit, veteres Ἄϊδην, id est infernum nuncupavêre, διὰ τὸ ἀειδὲς, id est propter suam obscuritatem, quòd non conspiciatur. Cùm autem non appareant nobis animæ in Orcum proficiscentes, aliud nomen sortitus est. eúmque vocant διαλλάποντα, id est reconciliantem, aut reconciliatorem. Idem & Clymenus nuncupatur, quòd τοῦ κλύειν, id est sonandi, sive ut sonus reddatur, author sit. Aër enim repercussus, est vox. Nominant eundem & Eubulum, & εὐβουλέα, id est bonum consiliarium, ut qui optimè de hominum salute consulat, quòd eos à laboribus, & miseriis & curis liberet. Cognominatur quoque epitheticè Πολυδέκτης, & Πολυδεγμόων & Πολύαρχος, ut qui multos excipiat, & plures quàm relinquuntur; sive qui pluribus imperitet. Homerus Πυλάρτην dixit,

[4.] ὃν διαλλάποντας ἐβόησαν. ter. inquit σχ. Hom.
[5.] κλύμενον ὁ Ἄιδης. MS. [6.] βουλόμενον διὰ τὸν MS.
[7.] Hæc quæ, ad finem usque sequuntur habet Cod. Ox. α. n. 125. vidit etiam in suo Gyraldus.
[8.] Πολυδέκτης, ut Isis, quæ Terra est, Platoni dicitur Παυδέκτης. pro Πολυδεγμόων lego Πολυδίγμων.
[9.] An fortè δεχομένων. Gyraldus noluit vertere hunc locum. ego γινομένων in versione expressi.
[10.] τὸν τὰς πύλας ἰσχυρῶς ἁρπάζοντα σχ. Hom. A. Odyss. v. 276. quæ quidem verba Porphyrii sunt, ut patet ex Grammaticis Græcis MSS. in Bibl. Regis, ad S. Jacobum.

Digitized by Google

τὴν δὲ αὐτὸν ὁ ποιητὴς προσηγόρευσεν ὡς ἀκριβῶς ἡρμοσμένας τὰς πύλας ἔχοντα καὶ μηδένα ἀνιέντα. ὁ δὲ Χάρων ἴσως μὲν κατ' ἀντίφρασιν ἐκ τῆς χαρᾶς ὠνομάσθη· δύναται καὶ ἀπὸ τῆς χώρας, ἢ τοῦ [11.] χανδάκου τὸ ἔτυμον ἔχειν. ἢ ἀπὸ τοῦ κεχηνέναι. ὁ δὲ Ἀχέρων ἀπὸ τῶν γινομένων ἐπὶ τοῖς τελευτεκόσι ἀχῶν προσήχθη, καὶ ἡ Ἀχερουσία λίμνη. φανερὸν δὲ πόθεν καὶ ὁ Κωκυτὸς καὶ ὁ πυριφλεγέθων τὴν κλῆσιν ἔσχον, πάλαι [12.] καιόντων τοὺς νεκροὺς, καὶ κωκυτοὺς ἐγειρόντων τῶν Ἑλλήνων, Διὰ τοῦτο καὶ Δαίμονας αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ κεκαῦσθαι καλοῦντες. ἡ δὲ ἄορνος λίμνη φυσικώτερον ἴσως ἀπὸ τοῦ ἀέρος προσηγορεύθη. καί τοι καὶ τὸν σκότον, ἐσθ' ὅτε καὶ τὴν ὁμίχλην, ἀέρα οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν οὐ μὴν ἰδίαν οὕτως [13.] ἀπεχρήσατο τῇ τοῦ ἀέρος ἐγγύτητι ὡς ἐκ τῶν λεγομένων φασγανίων στέφουσι τὸν Πλούτωνα, στέφουσι δὲ αὐτὸν τῷ ἀδιάντῳ πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ ἀναίνεσθαι [14.] τοὺς τελευτῶντας, καὶ μηκέτι διερὸν ἴσχειν· στέρεσθαι δὲ τῆς παραιτίας τοῦ ἀνακαινίζεσθαι καὶ θάλλειν ἰκμάδος. ἐντεῦθεν καὶ [15.] ἀλίβαντα μεμυθεῦσθαι, διὰ τὴν τῆς λιβάδος ἀμεθυξίαν τῶν νεκρῶν. οἰκείως δὲ τοῖς

ut qui portas diligenter clausas custodiat, nemine permisso exire. Nominari autem videtur Charon ἀπὸ τῆς Χαρᾶς, per antiphrasin. Licèt & ἀπὸ τῆς χώρας vel τοῦ χανδάνω, aut ἀπὸ τοῦ κεχηνέναι, id est hiando, suum fortè etymon habeat; ità etiam & Ἀχέρων & Ἀχερουσία palus deduci possunt ἀπὸ τῶν ἀχῶν à doloribus, qui pro mortuis fiunt. Manifestum porro est unde Κωκυτὸς, & Πυριφλέθων denominationem sortiantur. ex eo n. quod Græci olim mortuos comburebant, luctúsque super eis ciebant; proinde etiam Δαίμονας dixêre, ad combustionis negotium respicientes. Porro Ἄορνος palus non sine Physicâ ratione ab aëre denominatur. Sanè veteres & tenebras & caliginem vocabant ἀέρα. Quin imò aëris vicinitate ità abusi sunt ad has res, ut etiam herbis Phasganiis Ditem coronarent, ut & Adianto, ad subinnuendum quòd mortui exaruerint, nihílq; habeant succi, careántq; omni humiditate, quæ solet efficere ut res renoventur & reflorescant. Hinc etiam Ἀλίβαντα fingi, quoniam mortui nè guttam quidem habeant in se humoris. Sed &

[11.] Hîc mihi aqua hæret, & ut puto, Gyraldo. Χάζω, unde κεχανδὼς, est χωρῶ· χανδὴ κύλιξ apud Eustath. an ergo ἢ ἀπὸ τοῦ χάνδου? aut χανδάνω?

[12.] σχ. ιλ. α. v. 52. Hercules morem invexit.

[13.] Lego ἀπεχρήσαντο——— [14.] ἀναίνεσθαι—l. ἀναίνεσθαι.

[15.] Legit Gyraldus Ἀλίβαντα, & de Plutone intelligit; ego ἀλίβαντας. & mox ἀμεθεξίαν———

κατοι-

κατοιχομένοις καὶ ὁ Νάρκισσος ἔχειν ἔδοξε, καὶ Ἐριννῦν ἔφασαν αὐτῷ [1.] στεφάνωμα εἶναι, προσεδρεύσαντες τῇ παραθέσει τῆς νάρκης καὶ τὸ οἷον διαναρκᾶν τοὺς ἀποθνήσκοντας. οὕτω δὲ ἂν εἰδέναι καὶ τἄλλα τῶν μυθικῶς παραδεδόσθαι περὶ θεῶν δοκούντων ἀναγαγεῖν ἐπὶ τὰ [2.] παραδεδόμενα; ὦ παῖ, δύναιο· πεισθεὶς ὅτι οὐχ οἱ τυχόντες ἐγένοντο οἱ παλαιοὶ, ἀλλὰ καὶ συνιέναι τὴν τοῦ κόσμου φύσιν ἱκανοὶ, καὶ πρὸς τὸ διὰ συμβόλων καὶ αἰνιγμάτων φιλοσοφῆσαι περὶ αὐτῆς εὐεπίφοροι. Διὰ πλειόνων δὲ καὶ ἐξεργαστικωτέρως εἴρηται τοῖς πρεσβυτέροις [3.] φιλοσόφοις, ἐμοῦ νῦν ἐπιτετμημένως αὐτὰ παραδιδοῦναι σοι βουληθέντος. Χρησίμη γὰρ αὐτῶν καὶ ἡ ἐπὶ τοσοῦτον προχειρότης ἐστί. περὶ δὲ ἐκείνων καὶ περὶ τῆς θεραπείας τῶν θεῶν καὶ τῶν οἰκείων εἰς τιμὴν αὐτῶν γινομένων, καὶ τὰ πάτρια καὶ τὸν ἐντελῆ λήψῃ λόγον, οὕτω μόνον, ὡς εἰς τὸ εὐσεβεῖν, ἀλλὰ μὴ εἰς τὸ δεισιδαιμονεῖν εἰσαγομένων τῶν

Narcissus satis propriè videtur mortuis attribui, (unde & Erinnyn eo coronari dixêrunt) volunt utique per appositionem τῆς ναρκῆς occultò significare, quòd mortui obrigescant. Et hoc pacto, ô fili, alia omnia quæ de Diis fabulosè tradita fuêre, potes ad veritatem revocare juxta hæc quæ jam dicta sunt, persuasissimúmque hoc habeas; quod veteres non fuêre contemnenda capita, sed ad naturam Mundi cognoscendam idonei, eámque explicandam Symbolis & figuris ingeniosè felices. sed veteres Philosophi de his omnibus fusiùs & operosiùs commentati sunt; mihi autem impræsentiarum compendio uti visum est. Nam & usum suum habet, opinor, iste hactenus procedens de iis libellus. Cæterùm & hæc Patris tui breviter dicta, & quæ alii perfectiori plenioríque sermone concepêre de Symbolis, & de deorum cultu, déque iis quæ sacra peculiari ratione alicui numini habentur, ità intelliges omnia, ut cupiamus ad veram religionē formare adolescentes, non ad superstitionē,

[1.] στεφάνωμα εἶναι. lego στεφανωθῆναι ———

[2.] ἐπὶ τὰ παραδεδομένα. puto, juxta ea quæ hîc tradita fuêre.

[3.] Id fecisse videtur Alexander Aphrodisiensis, (v. Problem.) Andreas [apud Athen.] Antigonus Carystius, Apollonides, Archelaus Ægyptius, Cleanthes, Damascius Damascenus, Dorotheus, Euanthes, Euphorion, Heraclides Ponticus, Heraclitus, [&] Jamblichus [περὶ θεῶν,] Isigonus [apud Arist.] Julianus παραβάτης, Melissus, Metrodorus Lampsacenus, Myrsilus Lesbius, Lamiscus Samius, Palæphatus, Polemon [apud Athen.] Ptolomæus [σχ. Arati,] Silenus Chius, Sotion, aliique.

Digitized by Google

νέων, καὶ θύειν καὶ εὔχεσθαι καὶ προσκυνεῖν, καὶ ὁμνύειν καὶ τρόπον, καὶ ἐν ταῖς ἐπιβαλλομέναις καιροῖς, καθ' ἣν ἁρμόττῃ συμμετρίαν, διδασκομένων.

volumus utique docere eos rem sacram & preces facere; ut adorent deos castè; ut jurent ritè, & quando, & quatenus deceat.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX
IN
Palæphatum, Heraclitum, Anonymum,
ET
Cornutum. C hîc notat Cornutum.

de *Chelôo* p. 99.
Actæone 9.
Æolo 26.
Æsculapio 89.
Alcestide 56.
Alexandro Paride 108.
Amalthææ cornu 62.
Amazonibus 47.
Apolline c. 91.
Argo 106.
Atalanta 22, 81.
Atlante 77.
Axe Fagino, Hom. 110.

B.

Accho 107.
Bellerophonte 37.
Bellonâ c. 55.
Boreâ 90.
Briareo 28.

C.

Æneo 19, 76.
Callistone 23.
Calypsone 92.
Cane & Vulpe 91.
Catena Homerica 108.
Centauris 33, 77.
Cerbero 92, 100.
Cerere c. 73.
Cetone 51.
Chimæra 83, 101.
Circe c. 83.

Digitized by Google

Coelo c. 1.
Cotto 28.
Cupidine c. 66.
Cyclope 81.
Cygno 20.

D.

Dædalo 21, 30.
Diana c. 91, 99.
Diomedis armis 109.
Diomedis equis 11, 91.
Duratco equo 24.

E.

Endymione 95, 104.
Enyo c. 55.
Europa 25.

F.

Fabulis Antiquis c. 35.
Furiis sive Erynn. c. 6.

G.

Eryone 33.
Gigantibus Spartis 13, 85.
Glauco Marino 36, 80.
Glauco Minôis 35.
Glauco Sisyphi 34.
Gratiis c. 26.

H.

Harpyis 79.
Heliadibus 94.
Helle 40, 88.
Hercule 69. c. 86.
Hesperidibus 27.
Hippomene 81.
Hominibus primis 97.
Horis c. 80.
Hyacintho 63.
Hydra 52, 84.

I.

Icaro 21, 105.
Nio 99.
Inferno c. 86, 103.
Io 59, 106.
Jove c. 4, 13, 17.
Junone 67. c. 5.

L.

Adone 66.
Lamia 93.
Lunâ 95.
Lynceo 18.

Digitized by Google

M.

Malis aureis 85.
Marsyâ 64
Marte c. 55.
Medeâ 60.
Medusâ 75.
Melanione 22.
Meliis
Mercurio c. 28.
Mestrâ 32.
Minerva c. 49.
Miraculis septem 98.
Musis c. 21.

N.

Narcisso 102.
Neptuno c. 6, 58.
Nereo c. 62.
Niobe 18.

O.

Oceano c. 12.
Omphale 61.
Orione 12.
Orithyâ 90.
Orpheo 48, 87.

P.

Pandora 49.
Pane 88, 103. c. 69.
Panope 95.
Parcis c. 19.
Pasiphae 6, 78, 100.
Pelope 39.
Perseo 80.
Phaetonte 87, 104.
Phaone 65.
Philomela 93.
Phineo 31.
Phorcynis filiab. 43, 82.
Phrixo 40, 88.
Plutonis galeâ c. 7.
Precibus c. 18.
Progne 93. c. 44.
Prometheo c. 44.
Proteo 90.
Purpura 69.

R.

Rheâ c. 8.

S.

Saturno 109. c. 11.
Satyris 88.
Scylla 29, 76.
Sire-

Digitized by Google

Sirenibus 82.
Sisachthia 111.
Solis bobus 96.
Solœcismo 110.
Spartis Gigantibus 13,85.
Sphinge 14.

T.

Auris flammiv. 84.
Tiresiâ 79.

V.

Vellere aureo 98.
Venere c. 62.
Ulysse 72.
Vulcano c. 46.
Vulpe 16, 91.

Z.

Etho 58.

FINIS.

Digitized by Google

ΣΑΛΛΟΥΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΠΕΡΙ

ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ.

SALLUSTII PHILOSOPHI

DE

DIIS & MUNDO.

LEO ALLATIUS

Nunc primus è tenebris eruit, & Latinè vertit.

Juxta exemplar Romæ impressum.

CANTABRIGIÆ:
Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impensis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

Clariſſimo & Eruditiſſimo viro,

LUCÆ HOLSTENIO

GABRIEL NAUDÆUS

S. P. D.

CIrcumſpicienti mihi diligenter, cuinam ex amicis potiori jure committendus eſſet hic Philoſophus, quem velut è fracta navi in littus expulſum, & pictâ ſe veſte tuentem, ſummus equidem Vir Leo Allatius jam dudum hoſpitio ſuo exceperat; Tu profectò unus omnium, *eruditiſſime Holſteni*, mihi viſus es ſummoperè idoneus, quem præ cæteris ad iſtud negotii deligerem. Sive enim ſtudiorum, quæ te pariter ac illum exercent oblectántque ſuaviſſimè, mutuam inter ſe conſenſionem attendo; tales omnino vos eſſe fatendum eſt, ut qui veſtram amborum induſtriam in eruendis à ſitu & pulvere antiquiorum auctorum monumentis, non æſtimet eſſe ſingularem, is meo quidem judicio parùm intelligere videatur, quantùm interſit Reipublicæ literariæ, naufragium iſtud ingens, omni ope & conſilio reparari, cujus occaſione factum eſt, ut quæ olim à doctiſſimis Viris magno labore elucubrata fuerant, ea noſtram ad ætatem pervenire omnia minimè potuerint: Sive neceſſitudinem conſidero, quæ præclaris ac illuſtribus officiis arctiſſima dudum inter vos coaluit, & novis quotidiè confirmata, indiſſolubilis

Digitized by Google

deinceps futura est; næ ego, qui utriusque etiam vestrûm amantissimus semper extiti, haud satis ex munere meo fecisse viderer, si hanc occasionem nactus, quânam inter nos simus animi propensione atque affectu, omnibus significandi, ad aliquem alium conversus, effluere mihi atque elabi permitterem: Sive denique in Sallustium ipsum respicio, qui incredibili quâdam virtute de rebus arduis & sublimibus dicendi, non omnium quidem, sed doctissimorum manibus attrectari gaudet, nè, quod gemmis & unionibus contingit, si non inter κειμήλια asservetur, continuò vilescat; quî meliùs, amabò, ejus voluntatem exhaurire potui, quàm si dum à Leone Allatio discedit, homine supra vulgus eruditorum noto, eum ad te transmittam, qui non postremus quoque inter scientiarum proceres cluis, atque eo potissimum nomine Eminentissimo tuo Principi FRANCISCO BARBERINO maximo & unico literatorum hâc tempestate fautori, ac ingeniorum censori acerrimo, gratissimus meritò acceptissimúsque haberis? Enimvero ad hasce causas, quæ me in tui cultum & obsequium sponte currentem impulerunt, ut acceptum ante aliquot annos ab homine mihi amicissimo, & fidei meæ atque diligentiæ concreditum hunc libellum, in tuo nomine apparere vellem; accesserunt etiam aliæ, quæ satis per se mihi, ut istud facerem, in animum inducere poterant: linguæ siquidem Græcæ peritissimus es, juxtáque decretorum veteris Philosophiæ, quibus noster hic Sallustius adeò variè frequentérque suas opiniones fulcire & illustrare deprehenditur, ut qui assiduâ studiorum contentione in singulis Philosophorum scholis perspecta hæc, multúmque antè cognita usu & explorata non habebit, is plurimùm certè de illa voluptate remittat, quæ tibi absque ullo obice quovis antiquorum libros evolventi, liquidissima plerunque ac suavissima contingit. Quamobrem cùm de istius

Digitized by Google

istius Auctoris præstantiâ dubitare non possis, reliquum modò est, ut hunc, cui longa jam series temporum emensa, & doctrinæ vis, ac maximorum virorum Damascii, Suidæ, aliorúmque testimonia non minimùm suffragantur ad laudem, tuâ pariter commendatione ornatiorem esse velis: Méque præterea, & Leonem Allatium, qui tibi tuísque eximiis virtutibus favemus impensè, mutuò etiam redames, eóque affectu prosequaris, quem hactenus in te summus experti valdè cumulatum & constantem. Vale.

Dabam Romæ vi. Id. Jul. MDCXXXVIII.

 Imprimatur,

Digitized by Google

Imprimatur, ſi videbitur Reverendiſſ. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

I. B. Epiſc. Cam. Viceſg.

CUm juſſu Reverendiſſimi Patris Domini mei Nicolai Riccardii Sacri Palatii Magiſtri lucubrationem De Diis, & Mundo *Salluſtii Philoſophi Cynici à Leone Allatio V. C. Latino idiomate è Græco tranſmiſſam viderem, admiratus ſum elegantiam, & inter tenebras ethniciſmi tot lumina virtutis & veritatis. Itaque typis dignam duxi ad augendum literatorum penu vetera perſcrutantium. Datum Romæ* XII. *Cal. Julii, Ann.* MDCXXXVIII.

BARTHOLOM. TORTOL.

Imprimatur,

Fr. Nicolaus, Riccardius Sac. Palatii Apoſtolici Magiſter.

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΣΑΛΛΟΥΣΤΙΟΥ ΔΑΜΑΣΚΙΟΥ Παρὰ ΦΩΤΙΩ ἐν τῇ μυριοβίβλῳ.

Κωδ. σμβ'.

Σαλλούστιος κυνίζων τὸν βίον ἐπιτηδεύματος ἐπιφανοῦς τῆς φιλοσοφίας, ἀλλὰ τῷ κεκαρσωμένῳ πρὸς ἔλεγχον τε καὶ λοιδορίαν, καὶ ἥκιστα δὴ πόνου ἀφῃρημένος ἀρετῆς. ὑπεδεδέτο δ' ἔστιν ὁπόταν καὶ ἱματίδιον, ὥσπερ Ἀττικὰς ἰφικρατίδας, ἢ τὰ ζωνύδια σανδάλια πεδεδεμένος. ἐφαίνετο δὲ οὐδέποτε ὑπὸ πλείονος νοσοῦντος ἢ ἀσθενοῦντος τὸ σῶμα, ἢ ταλαιπωρούμενος τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τὸ λεγόμενον ἐνλόφῳ οὐ χένι τῷ ἄσκησιν ὑπομένων, καλὰ καὶ ἀξιέπαινα πολιτεύματα, καὶ ὅσα τοιαῦτα φιλανθρωπεύματα.

Καὶ αὖθις.

Ὅπου ὁ Σαλλούστιος εἰς τὸν ἥλιον ἐπισχαίνοντων ὀφθαλμῶν ἀφορῶν, προέλεγεν ἐκβήσεσθαι τὴν βίαν ἡμισυμόλιον ἐκβήσει τελευτῇ. ἢ ὃ

A 4 αἰτίαν

DE SALLUSTIO DAMASCIUS Apud PHOTIUM in Bibliothecâ.

Cod. CCXLII.

Sallustius cynico more vivens, non tritam Philosophiæ viam tenuit, sed eam quæ ad reprehendendum obtrectandúmque apta est, & ad sustinendos pro virtute labores peridonea. Raro vel iphicratidas Atticas, vel usitata sandalia induebat. Neque illum quispiam vel corpore diu infirmum, vel animo ægrum, & anxium vidit: sed, quod dici solet, erectâ cervice laborem subibat, honesta item & laudabilia studia, & id genus alia homine digna.

Rursus.

Sallustius oculos obviorum inspiciens, frequenter singulis mortem violentam prænunciabat; cau-

Digitized by Google

αἰτίαν τ̃ προγνώσεως ἐδί' αὐτὸς ἔλεγε μήποτε ἐπιστεμῶτο ἐρωτώμενος τὸ σκοτεινὸν τ̃ ὀφθαλμῶν αἰτιᾶσθαι, καὶ ἀχλυώδες, καὶ νοτισμῶ μεσόν, ἃ ὁπὸ πένθεσι, τ̃ κόραις ἐπιγίνεσθαι.

Καὶ αὖθις.

Ὁ δὲ Σαλλούστιος ἐκέτι τῷ δικανικῷ, ἀλλ' ἤδη τῷ Σοφιστικῷ βίῳ προσεῖχε τ̃ νοῦν. ἐξέμαθε δὲ καὶ τὰς δημοσίας ἁπάντων τ̃ Δημοσθένους λόγους. καὶ δὲ λέγειν αὖ ἐπεμελεῖτο τοιούτῳ μεθόδῳ. Σοφιστὰς μὲν τ̃ ἀρχαίων τόνον ἐζηλοτύπει, ἀμιμήτους ὠνόμαζε. ἀμελεῖ δὲ ἐξεκλίνετο λόγους ὃ πάλαι ἢ ἐλείπετο. Κεπφοῦντας ἀνυποδήτῳ ἀστείῳ τ̃ ἐπιτριβῆναι, ὥς φάναι λόγον ἅπασαν.

Ex τ̃ Σούδα.

Σαλλούστιος φιλόσοφος ὃς ἔφη. ἀνθρώποις ῥᾴδιον εἶναι φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον. φάσκων ἀπέφαινε, διεξιὼν δὲ τοῦτον τ̃ λόγον, ὡς ὅτε ἀληθῆ λεγόμενον, ὅτε λέγεσθαι ἄξιον. ἀλλὰ γὰρ ὁ Σαλλούστιος ᾤδει τὸ ἐμὸν εἰπεῖν. ὁ γὰρ διεβέβλητο τοὺς φιλοσόφους ἁπλῶς, ἀλλὰ φύσει μισοπονηρος, καὶ τ̃ Ἡράκλειτον ὀχλολοίδορον, καὶ πάσαν ὑπεροψίαν τοῖς ἁμαρτάνουσι, καὶ ὁπωσοῦν, ὡς πόσης προφάσεως ἐλέγχων ἐκβύειν, καὶ διακωμῳδῶν. ἐνίοτε μὲν σπουδάζων,

sam verò, quâ antè prænoscerent, nè ipse quidem dicere poterat. licèt interrogatus conaretur, & oculorum obscuritatem & tenebras, & humoris, qui in luctu pupillis ipsis oculorum contineretur, in illis abundantiam, prænotionis causam esse contenderet.

Rursus.

Sallustius non ampliùs forensis, sed Sophisticæ vitæ rationi animum intendit. De rebus publicis etiam Demosthenis orationes memoriæ mandavit omnes. Adhæc satis erat diserus, non recentiores Sophistas imitans, sed cum veteris scriptionis splendore certans; Orationesque scripsit non multò illis inferiores. Nudis pedibus orbem terrarum ferme universum ambiit.

Ex Suida.

Sallustius Philosophus, qui dicebat, philosophari hominibus non esse facile, sed potiùs impossibile. Quo ego audito, sermonem hunc sum aversatus, ut neque verum, neque dictu dignum. Cæterum Sallustius sciebat, ut ipse dico. Nec enim apud Philosophos malè prorsus audiebat, sed erat naturâ inimicus improborum, &, ut aiebat Heraclitus, Turbæ conviciator, omniúmque delinquentium insectator, & quovis modo, quâvis occasione quoslibet arguens, & comice perstringens: interdum quidem se-

σάζων,

Ἀλέξανδρος τὰ ἢ πολλὰ τῷ γελοίῳ χαίρειν ἤθει καὶ φιλοδιαπαιγμόνως. καὶ γοῦν ὁ Σαλλούστιος εὐτράπελος ἦν καὶ σκώπτειν εὐφυέστατος τε καὶ παρεσκευάσθαι, ἐξαιρέτως μὲν ἑλὼν αὐτὸς, ἐμμένων ἢ ὅμως τοῖς τοιούτοις χαρίτων. ὁ χάριτι πεμφθεὶς ἀρετὴν ὀνομάσας τὴν περὶ θεῶν δόξαν ἀλλοῖαν, δοκοῦσαν ἐνίοις ἁπλῶς τοῖς πονηροτάτοις Σαλλούστιος εἶναι. ἔστι ἢ ὅτε καὶ ἑνίοις τῶν ἀλλοφύλων, τὰ μὲν ἄλλα αὐτοῦ ἐπαινοῦσιν, ἓν ἢ αὐτῷ λέγειν εἶναι τοῖς πολλοῖς ἐδόκουν, μὴ δοξάζειν οὕτω θεῶν τὰ αὐτὰ τοῖς πολλοῖς· ἐᾶτε ἔφη, σῴζειν γὰρ διὰ τὴν τέρψιν τοῦτό μοι τὸ Παμπρέπιον μᾶλλον ἤδη πεπαμένῳ ἐντυχόντι, ἐπειδὴ ἐμοῦ ἀφικομένου ἐπύθετο, εἰ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ἔφη, εἰσὶ τίς ἢ ἔφη οἶδεν, ὡς ἐγὼ πώποτε θεὸν ἢ ὁμιλῶν, οὐδὲ σὲ ἄνθρωπον, οὐδὲ Σαλλούστιον. καὶ γνώριμος ἦν Ἰσιδώρου.

Καὶ πάλιν.

Σαλλούστιος. οὗτος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἦλθεν Ἀθήνηθεν σὺν Ἰσιδώρῳ τῷ φιλοσόφῳ. παράδοξος ὁ ἀνὴρ Σαλλούστιος πᾶσιν ἀνθρώποις· τὰ μὲν φιλοσοφώτατος· ὅτι τὸ χαριτιώτερον, τὰ ἢ παίζων ὅτι τὸ γελοιότερον. ἑκάτερον οἶμαι πέρα τοῦ μετρίου. καὶ δεῖ κρίσεως εἰπεῖν τινι ἄλλῳ τοῦ δὲ τοῦ βίου. καὶ δὴ Σαλούστιος τὰ μὲν πατρόθεν ὥρμητο ἀπὸ Συρίας· τὰ ἢ πρὸς μητρὸς Ἐμεσηνὸς ἐγ-

rio rem gerens, plerumque verò ridiculis, & dicteriorum amantibus moribus gaudens. Etenim Sallustius admodum facetus erat, & ad deridendum etiam ingeniosissimus atque promptissimus: Hujusmodi verò gratias egregiè quidem ipse ex se & ex genere habebat. Qui enim quintam virtutem nominârit, opinionem de Diis veram, quæ interdum improbissimis inesse videatur, Sallustius est. Præterea verò quibusdam peregrinis qui cætera quidem ejus laudabant, unum verò ei deesse dicebant; quòd non ita de Diis, ut vulgus sentiret, respondit: Hæc saltem propter Nemesin adesse mihi sinite. Cùm autem Pamprepium maximâ potentiâ jam præditum adiisset, & ille, qui elegans vìderi volebat, ei dixisset: Quid Dii ad homines? Quis verò, inquit, ignorat, neque me unquam Deum, neque te hominem fuisse? Hæc de Sallustio. Philosophabatur autem Cynico ferè more.

Et rursus.

Sallustius. Hic Athenis Alexandriam cum Isidoro Philosopho venit. Sallustii verò mores omnibus hominibus admirabiles fuerunt. quia partim quidem constantissimè philosophabatur, partim verò perridiculè jocabatur; utrumque, opinor, ultra modum. Hæc enim vita, siqua alia, judicium requirit. Sallustius igitur paternum quidem genus à Syria ducebat, maternum verò ab urbe E-

γόνει.

Digitized by Google

γόνει. ὁ πατὴρ δὲ αὐτῷ Βασιλίδης ὠνομάζετο, Θεόκλεια δὲ ἡ μήτηρ. εὐφυὴς δὲ ἐπὶ πολλὰ γεγονὼς, καὶ τὸ ἦθος αὐστηρὸς, καὶ φιλότιμος, τὰ μὲν πρῶτα ἀπέβλεπεν εἰς τὴν πολυάρατον δικανικὴν, καὶ ἐπαιδεύετο λόγοις ῥητορικοῖς ὑπὸ Εὐνοΐω σοφιστῇ, τότε ὄντι κατὰ Ἐμέσαν. ὕστερον δὲ οὐκέτι δικανικῶ, ἀλλ' ἤδη τῷ σοφιστικῷ βίῳ προσεῖχε τὸν νοῦν, καὶ ἐπὶ τούτῳ διεμελέτα τοὺς λόγους, οὐδὲν ἧττον τῆς φύσεως ἐπὶ τοῖς πόνοις θαυμαζόμενος. τοὺς μὲν γὰρ δημοσίους τοῦ Δημοσθένους λόγους ὁμοῦ πάντας ἐξέμαθεν. ἀλλὰ πρὸς τούτῳ καὶ λέγειν ἦν ἱκανὸς, οὐ τοὺς νεωτέρους ἐκμιμούμενος σοφιστὰς, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀρχαῖον πίνον τῆς λογογραφίας ἁμιλλώμενος. ἀμέλει καὶ ἔγραψε τοὺς λόγους οὐ πολύ τι ἐκείνων ἐκλειπομένους. τὴν δὲ ἡμέτερον πολίτην Μάρκελλον, ἑταῖρον τοῦ Εὐνοΐου, καὶ τοῦτον ἐκμαθόντα μὲν ἀπεμνημόνευε τὰ ὀκτὼ βιβλία τῆς Θουκυδίδου ἱστορίας, οὐ μήν τι καὶ λέγοντα ἄξιον ἀκοῆς. καὶ Νόννον δέ φασιν ἐκμαθόντα ἑξάκις ὅλον τὸν Δημοσθένην, μηδὲ διάραι τὸ στόμα, δύνασθαι πρόσγε λόγων ἐπιεικῶν συνθέσιν. οὐ γὰρ ἔστι ταυτὸν εἰς πλῆθος ἀποστηθίζειν, καὶ γράφειν εἰς κάλλος· ὁ δὲ Σαλλούστιος ἁδρότερον ἤδη ἁπτόμενος τῆς τέχνης, ἐλάττω ἢ καθ' ἑαυτὸν ὑπολαβὼν τὴν Εὐνόϊον, ἀπῆρεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἀπεπειρᾶτο τῶν ῥητορικῶν διδασκάλων.

mesa. Ejus pater Basilides vocabatur, & mater Theoclea. Fuit autem ingeniosus ad multa, & moribus austeris, & ambitiosis. Ac initio quidem vehementer expetitam Jurisprudentiam spectabat, & eloquentiæ præceptis ab Eunoio Sophista, qui tum Emesæ degebat, erudiebatur. Postea verò non ampliùs ad forensem, sed ad Sophisticam vitam animum appulit, & ad hæc sua studia referebat, cum non minore industriæ, quàm ingenii admiratione. Publicas enim Demosthenis Orationes simul omnes edidicit. Sed præterea satis erat disertus, non recentiores Sophistas imitans: sed cum illo antiquo scribendi genere certans. nam & Orationes scripsit non multò inferiores illis. Sed noster ille civis Marcellus Eunoii sodalis octo libros historiæ Thucydidis edidicit, nihil tamen auditu dignum enunciavit. Nonnum etiam, aiunt, sexies totum Demosthenem edidicisse, sed tamen ne os quidem aperire potuisse ad commodarum Orationum compositionem. Haud enim idem est ad populum memoriter recitare quæ edidiceris, & eleganter scribere. Sallustius autem huic arti sedulam operam jam navans, cum Eunoium existimaret sibi meliùs instituendo imparem esse, Alexandriam abiit, & eloquentiæ magistros tentavit, eorúmque peritiæ periculum fecit.

Καὶ

Digitized by Google

Καὶ πάλιν ἐν τῇ, Ἀθηνόδωρος.

Ὅτι τῷ Ἀθηνοδώρῳ πάντα παρεσκεύαστο πρὸς φιλοσοφίαν, τά τε ἀπὸ φύσεως, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐπιεικοῦς προαιρέσεως, ὅτε Πρόκλος ἔζη, καὶ διαφανῶς ἐξηγεῖτο τοῖς πλησιάζουσιν. ὃν ὁ Σαλλούστιος θαυμάζων ἐπὶ σπουδῇ, ἔλεγεν, ὅτι πυρὶ ἄρα ἐῴκει ὁ ἄνθρωπος ἐξάπτοντι πάντα τὰ παρακείμενα. ἀλλ' ὅμως ἔπεισεν Ἀθηνόδωρον μὴ φιλοσοφῆσαι.

Et rursus in voce, *Athenodorus.*

Athenodoro autem omnia ad Philosophiam erant parata, cùm ipsius naturæ, tum etiam ipsius rectæ voluntatis dona, quibus erat instructus, cùm Proclus vivebat, & perspicuè exponebat illis, qui ad ipsum accedebant; quem Sallustius admiratus ob studium, hunc hominem profectò igni similem esse dicebat, omnia adjacentia incendenti: Verumtamen Athenodoro persuasit, ne philosopharetur.

Καὶ πάλιν ἐν τῇ, Ζήνων Ἀλεξανδρεύς.

Ἦν δὲ καὶ ἕτερος Ζήνων τοῦ Πρόκλου ἑταῖρος κατὰ τὸν χρόνον, τῷ μὲν γένει Περγαμηνὸς, τῇ δὲ φύσει καὶ αὐτὸς ἐνδεέστερος τάχα πρὸς ἐπιστήμην. ἐπιεικὴς δὲ, καὶ τὰ ἤθη κατηρτυμένος. ὁπότερος δὲ αὐτοῖν ἀφορμὴν τῇ διαστάσει παρέσχετο Σαλλουστίῳ πρὸς τὸν Πρόκλον οὐκ ἔχω φράζειν.

Et rursus in voce, *Zeno Alexandrinus.*

Fuit & alius Zeno Procli socius per id tempus, genere quidem Pergamenus, sed ipse naturâ ad dicendum tardiore, bonus tamen, & moribus compositus. Uter verò ipsorum Sallustio causam à Proclo dissidendi præbuerit, dicere non possum.

Καὶ πάλιν ἐν τῇ, Μαρκελλῖνος.

Μαρκελλίνῳ δυνάστῃ Δαλματίας, ὃς ἦν αὐτόνομος, μετὰ δικαιοσύνης ἐξηγούμενος τῶν ὑπηκόων, παρῆν δὲ αὐτῷ καὶ φρόνησις ἱκανὴ, πολίτευμα, καὶ ἀνδρεία θαυμαστὴ μεμελετηκυῖα τὰ πρὸς πόλεμον, συνῆν Σαλλούστιος ὁ φιλόσοφος.

Et rursus in voce, *Marcellinus.*

Marcellino Dalmatiæ Principi, qui erat sui juris, & populis suo imperio subjectis justè præerat, & in quo erat satis prudentiæ, & reipublicæ gubernandæ peritia; & admiranda fortitudo, quâ res bellicas exercuerat, familiaris erat Sallustius Philosophus.

Cùm Suidas ex Damascio, unde sua eum hausisse constat, tradat hunc Sallustium *Orationes* satis celebres conscripsisse, nescio quâ ratione referat in Bibliotheca Gesnerus, & cum Gesnero Epitomatores Simlerus, & Frisius, Suidam nullius illius scripti meminisse. *Sallustii Philosophi Cynici meminit Suidas, sed nihil ab eo scriptum refert.*

ΣΑΛΛΟΥ-

Digitized by Google

ΣΑΛΛΟΥΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ, ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ.

SALLUSTII PHILOSOPHI De Diis, & Mundo.

Interprete *LEONE ALLATIO.*

ΚΕΦ. α.

Οἷον δεῖ εἶναι τὸν ἀκροατὴν, καὶ περὶ κοινῆς ἐννοίας.

ΟΙΣ μὲν δὴ περὶ θεῶν ἀκούειν ἐπιλογίτας, δεῖ μὴ ὀκνηρῶς ἐλθεῖν καλῶς, καὶ μὴ ἀνοήτους. Ἐπιτηδείως δόξας· δεῖ δὲ καὶ τὴν φύσιν ἀκμαίας εἶναι, καὶ ἐπιφερούσας, ἵνα ὀρθῶς προσέχωσι τοῖς λόγοις, δεῖ δὲ αὐτὰς καὶ τὰς κοινὰς ἐννοίας εἰδέναι. κοιναὶ δέ εἰσιν ἔννοιαι, ὅπερ πάντες ἄνθρωποι ἐρωτηθέντες ὁμολογήσουσιν· οἷον, ὅτι πᾶς θεὸς ἀγαθὸς, ὅτι ἀπαθὴς, ὅτι ἀμετάβλητος· πᾶν γὰρ τὸ μεταβαλλόμενον, ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον, ἢ ἐπὶ τὸ χεῖρον. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ τὸ χεῖρον, κακωθήσεται· εἰ δὲ ἐπὶ τὸ κρεῖττον, πρὸ ἀρχῆς ἦν κακόν.

CAP. I.

Qualē oporteat esse Auditorē: & de communi notione.

QUIBUS id in animo est, ut de Diis sermones audiant, eos à pueris benè informatos esse oportet, nec insipientum opinionibus postmodùm connutriri. Naturæ item probitate, ac prudentiâ munitum pectus gerere addecet, ut aptè congruentérque sermones percipiant. Eisdem præterea communium notionum cognitio necessaria est: illæ verò universales sententiæ erunt, quas universi homines, si perquirantur, confitebuntur; quælibet nempe Deum bonum, nihil patì, nulli mutationi esse obnoxium: quodcunque enim mutatur, aut in melius mutatur, aut in pejus: si in pejus, deterius fiat: si in melius, jam principio erat malum.

ΚΕΦ.

Digitized by Google

ΚΕΦ. β'.

Ὅτι ὁ Θεὸς ἀμετάβλητος, ἀγένητος, ἀΐδιος, ἀσώματος, οὐδὲ ἐν τόπῳ.

Καὶ ὁ μὲν ἀκούων ἔστω τοιοῦτος· οἱ δὲ λόγοι τοιόιδε γινέσθωσαν. Αἱ τῶν Θεῶν οὐσίαι, οὐδὲ ἐγένοντο· τὰ γὰρ ἀεὶ ὄντα οὐδέποτε γίνονται. ἀεὶ δέ εἰσιν, ὅσα δυνάμιν τε ἔχει τὴν πρώτην, καὶ πάσχειν οὐδὲν πέφυκεν· οὐδὲ ἐκ σωμάτων εἰσί· καὶ γὰρ τῶν σωμάτων αἱ δυνάμεις ἀσώματοι. οὐδὲ τόπῳ περιέχονται. σωμάτων γὰρ τοῦτό γε. οὐδὲ τῆς πρώτης αἰτίας, ἢ ἀλλήλων χωρίζονται· ὥσπερ οὐδὲ νοῦ αἱ νοήσεις, οὐδὲ ψυχῆς αἱ ἐπιστῆμαι.

Cap. II.

Deum immutabilem esse, ingenitum, sempiternum, incorporeum: nullóque loco circumscribi.

Et hic quidem, qui audit, esto talis. Sermones hac ratione procedant. Deorum naturæ, neque factæ sunt: quæ enim semper sunt, nusquam fiunt: semper verò sunt, quæcunq; primam facultatem possident, & naturâ suâ pati aliquid non possunt: neque ex corporibus conflantur; corporum etenim vires expertes corporis sunt: neque loco circumscribuntur; id namque corporibus inest: neque à prima causa, vel à se invicem separantur; quemadmodum neque à mente notiones, neque ab animo disciplinæ.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ Μύθων, καὶ ὅτι θεῖοι· καὶ διὰ τί.

Τί δήποτε οὖν τούτους ἀφέντες τοὺς λόγους, οἱ παλαιοὶ Μύθοις ἐχρήσαντο, ζητεῖν ἄξιον· καὶ τοῦτο πρῶτον ἐκ τῶν μύθων ὠφελεῖσθαι, τόγε ζητεῖν, καὶ μὴ ἀργὸν τὴν διάνοιαν ἔχειν. Ὅτι μὲν οὖν θεῖοι οἱ Μῦθοι, ἐκ τῶν χρησαμένων ἐστὶν εἰπεῖν. καὶ γὰρ τῶν Ποιητῶν οἱ θεόληπτοι, καὶ τῶν Φιλοσόφων οἱ ἄριστοι, οἵτε τὰς τελετὰς καταδείξαντες, καὶ αὐτοὶ δὲ ἐν χρησμοῖς οἱ Θεοὶ, Μύθοις ἐχρήσαντο.

Cap. III.

De Fabulis, eas divinas esse; & propter quid.

Quamnam igitur ob causam hisce sermonibus neglectis, veteres fabulis usi sint, non indignum fuerit investigatione: & hæc prima ex fabulis utilitas progignetur, investigare nempe, nec segnem, sed exercitatum intellectum habere. Divinas itaque fabulas esse ex illis, qui eas usurparũt, explicatu non admodũ difficile est. Ex Poetis etenim, numine afflati; & ex Philosophis, optimi quique; & qui sacra ac ceremonias divulgarunt; Dii etiam ipsi in fundẽdis oraculis fabulis usi sunt.

Διάτι

Διατὶ δὲ θεῖοι οἱ Μῦθοι, φιλοσοφίας ζητεῖν. Ἐπεὶ τοίνυν πάντα τὰ ὄντα ὁμοιότητι μὲν χαίρει, ἀνομοιότητα δὲ ἀποστρέφεται, ἐχρῆν καὶ τοὺς περὶ Θεῶν λόγους ὁμοίους εἶναι ἐκείνοις· ἵνα τῆς τε οὐσίας αὐτῶν ἄξιοι γίνωνται, καὶ τοῖς λέγουσι τοὺς Θεοὺς ποιοῦσιν εὐμενεῖς. ὅπερ καὶ διὰ τῶν Μύθων μόνως ἂν γένοιτο. Αὐτοὺς μὲν οὖν τοὺς Θεοὺς κατά τε τὸ ῥητόν τε, καὶ ἄῤῥητον, ἀφανές τε, καὶ φανερὸν, σοφόν τε, καὶ κρυπτόμενον οἱ Μῦθοι μιμοῦνται, τὴν τῶν Θεῶν ἀγαθότητα. ὅτι ὥσπερ ἐκεῖνοι τὰ μὲν ἐκ τῶν αἰσθητῶν ἀγαθὰ κοινὰ πᾶσιν ἐποίησαν, τὰ δὲ ἐκ τῶν νοητῶν μόνοις τοῖς ἔμφροσιν, οὕτως οἱ Μῦθοι τὸ μὲν εἶναι Θεοὺς πρὸς ἅπαντας λέγουσι, τίνες δὲ οὗτοι καὶ ὁποῖοι, τοῖς δυναμένοις εἰδέναι. Καὶ τὰς ἐνεργείας δὲ μιμοῦνται τῶν Θεῶν. ἔξεστι γὰρ καὶ τὸν Κόσμον Μῦθον εἰπεῖν· σωμάτων μὲν, καὶ χρημάτων ἐν αὐτῷ φαινομένων, ψυχῶν δὲ καὶ νοῶν κρυπτομένων. πρὸς δὲ τούτοις, τὸ μὲν πάντας τὴν περὶ Θεῶν ἀλήθειαν διδάσκειν ἐθέλειν, τοῖς μὲν ἀνοήτοις, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι μανθάνειν, καταφρόνησιν, τοῖς δὲ σπουδαίοις ῥᾳθυμίαν ἐμποιεῖ· τὸ δὲ διὰ Μύθων τἀληθὲς ἐπικρύπτειν, τοὺς μὲν καταφρονεῖν οὐκ ἐᾷ, τοὺς δὲ φιλοσοφεῖν ἀναγκάζει. Ἀλλὰ διατὶ μοιχείας, καὶ κλοπὰς, καὶ πατέρων δεσμοὺς, καὶ τὴν ἄλλην ἀτοπίαν ἐν τοῖς Μύθοις εἰρήκασιν; ἢ καὶ τοῦτο ἄξιον θαύματος, ἵνα διὰ τῆς φαινομένης ἀτοπίας, εὐθὺς ἡ ψυχὴ τοὺς μὲν λόγους ἡγήσηται προκαλύμματα;

Cur verò fabulæ divinæ sint, Philosophi est inquirere. Cùm igitur omnia, quæ sunt, similitudine delectantur, dissimilitudinem aversantur, de Diis sermones, Diis quàm simillimos esse necesse erat: ut tantâ majestate digni fierent, redderéntq; enunciantibus propitios Deos: quod nonnisi fabulis comparari potuit. Deos ergo ipsos, secundùm fandum, infandumque, occultum, ac patens, nec non doctum, & ignoratum fabulæ & Deorum bonitatem imitantur. Quemadmodum enim Dii, quæ ex sensilibus bona proveniunt omnibus; quæ verò ex intellectualibus, prudentibus impertiti sunt; sic fabulæ Deos quidem esse omnibus divulgant; at quinam illi sint, & quales, illis tantum, qui mysterium capere possunt. Operationes quoque æmulantur Deorum. Licet enim & Mundum hunc fabulam nuncupare; cùm in eo corpora, resque conspiciantur, animi, mentésque absconditæ lateant. Præterea, ad veritatem de Diis universos informare, in insipientibus, cùm ad eam addiscendam inepti sint, contemptum, in studiosis segnitiem parit: at fabulis veritatem occultare, illos, ne contemnant, prohibet; hos, ut philosophentur, compellit. Sed quamobrem adulteria, furta, genitorum vincula, & reliqua improbitatis facinora fabulis complexi sunt? Neque hoc indignum admiratione, ut, quâ apparet absurditate, statim animus sermones involucra esse

τὸ δὲ

τὸ δὲ ἀληθὲς ἀπόῤῥητον εἶναι νομίσῃ.

existimans, veritatem ex iis, quæ silentio involvenda sunt, esse intelligat.

ΚΕΦ. δ'.

Ὅτι πέντε τὰ εἴδη τῶν Μύθων, καὶ ἑκάστου ὑποδείγματα.

Τῶν δὲ Μύθων οἱ μὲν εἰσι Θεολογικοὶ, οἱ δὲ Φυσικοὶ, οἱ δὲ Ψυχικοί τε, καὶ Ὑλικοὶ, καὶ ἐκ τούτων Μικτοὶ. Εἰσὶ δὲ Θεολογικοὶ μὲν, οἱ μηδενὶ σώματι χρώμενοι, ἀλλὰ τὰς οὐσίας αὐτὰς τῶν Θεῶν θεωροῦντες· ὅτι αἱ τῶν Κρόνου καταπόσεις τῶν παίδων· ἐπειδὴ νοερὸς ὁ Θεὸς, πᾶς δὲ νοῦς εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει, τὴν οὐσίαν ὁ Μῦθος αἰνίττεται τῶν Θεοῦ. Φυσικῶς δὲ τοὺς Μύθους ἐστὶ θεωρεῖν, ὅταν τὰς περὶ τὸν Κόσμον ἐνεργείας λέγῃ τὶς τῶν Θεῶν· ὥσπερ ἤδη τινὲς χρόνον μὲν τὸν Κρόνον ἐνόμισαν, τὰ δὲ μέρη τοῦ χρόνου, παῖδας τῶν ὅλου καλέσαντες, καταπίνεσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοὺς παῖδας φασίν. Ὁ δὲ Ψυχικὸς τρόπος ἐστὶν, αὐτῆς τῆς ψυχῆς τὰς ἐνεργείας σκοπεῖν. ὅτι καὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν αἱ νοήσεις, κἂν εἰς τοὺς ἄλλους προέλθωσιν, ἀλλ' οὖν ἐν τοῖς γεννήσασι μένουσιν. Ὑλικὸς δέ ἐστι, καὶ ἔσχατος, ᾧ μάλιστα Αἰγύπτιοι δι' ἀπαιδευσίαν ἐχρήσαντο, αὐτὰ τὰ σώματα Θεοὺς νομίσαντες, καὶ καλέσαντες. καὶ Ἶσιν μὲν τὴν γῆν, Ὄσιριν δὲ τὸ ὑγρὸν, Τυφῶνα δὲ τὴν θερμότητα. ἢ Κρόνον μὲν ὕδωρ, Ἄδωνιν δὲ καρποὺς,

CAP. IV.

Quinq; Fabularũ species esse, & uniuscujusq; exempla.

FAbularum porrò aliæ quidem Theologicæ, aliæ Naturales, Animales aliæ, & Materiales, & ex his Mixtæ sunt. Theologicæ nullius corporis usu, ipsas Deorum naturas speculantur; quales sunt à Saturno filii devorati, Dei intellectualis, cùm in semetipsum intellectus revertatur, naturam fabula insinuat. Naturaliter fabulæ pertractantur, cùm Deorum circa Mundum operationes effamur: quemadmodum jam plerique χρόνον *tempus* Saturnum, temporis partes universi filios appellantes æstimarunt, sicque filios à parente devorari tradunt. Animali modo ipsius animi operationes contemplamur, quòd & animorum nostrorum intelligentiæ, licet in alios excurrant, in parentibus tamen manent. Postrema erit materialis, quâ Ægyptii præcipuè per inscitiam usi sunt, corporibus, Diis existimatis, nuncupatisque: Iside nempe terrâ, Osiride humido, Typhone caliditate: vel Saturno quidem aquâ, Adonide fructibus,

Διόνυσον

Διόνυσον δὲ οἶνον. Ταῦτα δὲ ἀνακεῖσθαι μὲν Θεοῖς λέγειν, ὥσπερ καὶ βοτάνας, καὶ λίθους, καὶ ζῶα, σωφρονούντων ἐστὶν ἀνθρώπων· Θεοὺς δὲ καλεῖν, μαινομένων. εἰ μὴ ἄρα ὥσπερ τοῦ ἡλίου τὸν σφαῖραν, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σφαίρας ἀκτῖνα ἥλιον ἐν συνηθείᾳ καλοῦμεν. Τὸ δὲ Μικτὸν εἶδος τῶν Μύθων ἐν πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ἐστὶν ἰδεῖν· καὶ μέντοι καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ φασὶ τῶν Θεῶν τὴν Ἔριν μῆλον ῥίψαι χρυσοῦν, καὶ περὶ τούτου τὰς Θεὰς φιλονεικούσας ὑπὸ τοῦ Διὸς πρὸς τὸν Πάριν πεμφθῆναι κριθησομένας. τῷ δὲ καλῷ τε φανῆναι τὴν Ἀφροδίτην, καὶ ταύτῃ δοῦναι τὸ μῆλον. ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν συμπόσιον τὰς ὑπερκοσμίους δυνάμεις δηλοῖ τῶν Θεῶν. καὶ διὰ τοῦτο μετ' ἀλλήλων εἰσί. τὸ δὲ χρυσοῦν μῆλον τὸν Κόσμον, ὃς ἐκ τῶν ἐναντίων γινόμενος, εἰκότως ὑπὸ τῆς Ἔριδος λέγεται ῥίπτεσθαι. Ἄλλων δὲ ἄλλα τῷ Κόσμῳ χαριζομένων Θεῶν, φιλονεικεῖν ὑπὲρ τοῦ μήλου δοκοῦσιν. ἡ δὲ κατ' αἴσθησιν ζῶσα ψυχὴ, τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ Πάρις, τὰς μὲν ἄλλας ἐν τῷ κόσμῳ δυνάμεις οὐχ ὁρῶσα, μόνον δὲ τὸ κάλλος τῆς Ἀφροδίτης τὸ μῆλον εἶναι φησί. Πρέπουσι δὲ τῶν Μύθων οἱ μὲν Θεολογικοὶ Φιλοσόφοις, οἱ δὲ Φυσικοὶ, καὶ Ψυχικοὶ, ποιηταῖς, οἱ δὲ μικτοὶ, τελεταῖς. ἐπειδὴ καὶ πάσα τελετὴ πρὸς τὸν Κόσμον ἡμᾶς, καὶ πρὸς τοὺς Θεοὺς συνάπτειν ἐθέλει. Εἰ δὲ δεῖ καὶ ἕτερον μῦθον εἰπεῖν, τὴν Μητέρα τῶν Θεῶν φασὶ τὴν Ἄττιν παρὰ τῷ Γάλλῳ κείμενον ἰδοῦσαν

Baccho vino. Hæc porrò Diis dicata esse asseverare, quemadmodum & herbas, & saxa, & animalia, sapientum; sed Deos illa vocare furentium est: nisi eâ ratione loquantur, quâ & nos Solis orbem, & ob orbe exilientem radium, Solem ex more vocamus. Mixtam fabularum speciem cùm multis aliis deprehendere licet; tum in eo quod narrant Discordiam in Deorum convivium pomum aureum conjecisse, & pro eo inter Deas dissidio orto, Deas ab Jove missas ad Paridem judicandas, Paridi pulcram Venerem visam pomum habuisse. Hîc enim convivium cœlestes Deorum indicat facultates, ideóque unà simul habitant; pomum aureum Mundum, qui dum ex contrariis conflatur, non immeritò à Discordiâ conjici narratur. Verùm cùm alia alii Dii mundo impartiantur, pro pomo turbas illas concitare videntur. Et animus secundum sensum vivens, hic namque Paris est, cæteras in mundo potestates haud intuens, solam Veneris pulcritudinem pomum esse determinat. Ex fabulis autem Theologicæ Philosophis conveniunt; Naturales & Animales Poëtis; Mixtæ ceremoniis: quandoquidem ceremoniæ omnes cum Mundo nos, Diisque conjungere nituntur. Quòd si alia etiam fabula enarranda est; Deorum Matrem Attidem apud fluvium Gallum commorantem intui-

ποταμῷ,

ποταμῷ, ἐρασθῆναι τε, καὶ λαβοῦσαν τὸν ἀστερωτὸν αὐτῷ περιθεῖναι πῖλον, καὶ τοῦ λοιποῦ μεθ' ἑαυτῆς ἔχειν. Ὁ δὲ Νύμφης ἐρασθεὶς τὸν Θεῶν μητέρα ἀπολιπὼν, τῇ Νύμφῃ συνῆν. καὶ διὰ τοῦτο ἡ μήτηρ τῶν Θεῶν ποιεῖ μανῆναι τὸν Ἄττιν, καὶ τὰ γόνιμα ἀποκοψάμενον ἀφεῖναι παρὰ τῇ Νύμφῃ· πάλιν δὲ ἀνελθόντα αὐτῇ συνοικεῖν. ἡ μὲν οὖν Μήτηρ τῶν Θεῶν ζωογόνος ἐστὶ Θεὰ, καὶ διὰ τοῦτο μήτηρ καλεῖται. ὁ δὲ Ἄττις τῶν γινομένων, καὶ φθειρομένων δημιουργὸς, καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τῷ Γάλλῳ λέγεται εὑρεθῆναι ποταμῷ, ὁ γὰρ Γάλλος τὸν Γαλαξίαν αἰνίττεται κύκλον, ἀφ' οὗ τὸ παθητὸν ἔρχεσθαι σῶμα. τῶν δὲ πρώτων Θεῶν τελειούντων τοὺς δευτέρους, ἐρᾷ μὲν ἡ Μήτηρ τοῦ Ἄττεως, καὶ οὐρανίους αὐτῷ δίδωσι δυνάμεις. τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ πῖλος. ἐρᾷ δὲ ὁ Ἄττις τῆς Νύμφης· αἱ δὲ Νύμφαι γενέσεως ἔφοροι· πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ῥεῖ. ἐπεὶ δὲ ἔδει στῆναι τὸν γένεσιν, καὶ μὴ τῶν ἐσχάτων γενέσθαι τὸ χεῖρον, ὁ ταῦτα ποιῶν δημιουργὸς, δυνάμεις γονίμους ἀφεὶς εἰς τὸν γένεσιν, πάλιν συνάπτεται τοῖς Θεοῖς. Ταῦτα δὲ ἐγένετο μὲν οὐδέποτε, ἔστι δὲ ἀεί. καὶ ὁ μὲν νοῦς ἅμα πάντα ὁρᾷ, ὁ δὲ λόγος τὰ μὲν πρῶτα, τὰ δὲ δεύτερα λέγει. Οὕτω δὲ πρὸς τὸν Κόσμον οἰκείως ἔχοντος τοῦ μύθου, ἡμεῖς τὸν Κόσμον μιμούμενοι, πῶς γὰρ ἂν μᾶλλον κοσμηθείημεν; ἑορτὴν ἄγομεν διὰ ταῦτα. καὶ πρῶτον μὲν καὶ αὐτοὶ πεσόντες ἐξ οὐρανοῦ, καὶ τῇ Νύμφῃ

tam, ferunt cupidine exarsisse, illique stellato pileo imposito, in posterum unà secum habuisse. Attis Nympham deperiens, neglectâ Deorum matre, cum Nymphâ consuescebat; Deorum Mater eum ad insaniam adegit, qui abscissa genitalia apud Nympham dereliquit, reversusque illi operam dabat. Mater itaque Deorum vivifica Dea est, ideoque Mater vocatur. Attis eorum, quæ fiunt & corrumpuntur opifex; hinc apud Gallum flumen compertus traditur: Gallus enim Galaxiam seu lacteum orbem, unde corpus patibile descendit, indicat. Primis autem Diis secundos perficientibus, Mater Attidis amore correpta, cœlestes illi facultates largitur: is enim pileus est. Attis autem Nympham deperit: cùm Nymphæ generationi præsint: nam quodcunque fit, fluit. Quoniam verò generatio sistenda erat, ne extrema semper deterius progignerent; ea molitus opifex, facultates ad generandum fœcundas dimittens, iterum Diis conjungitur. Et hæc quidem nunquam facta sunt, cùm semper sint: & mens quidem omnia simul conspicit, at sermo hæc quidem priùs, illa posteriùs effert. Hâc ratione cùm aptissimè Mundo fabula respondeat, nos Mundi imitatores, quânam enim aliâ ratione nitidiùs ornaremur? propter illa festum diem agimus. Et primùm sanè ipsi, è cœlo delapsi, & cum Nympha

Digitized by Google

Συνόντες ἐν κατηφείᾳ ἐσμὲν, σίτου τε, καὶ τῆς ἄλλης παχείας, καὶ ῥυπαρᾶς τροφῆς ἀπεχόμεθα· ἑκάτερα γὰρ ἐναντία ψυχῇ· εἶτα δένδρου τομαὶ, καὶ νηστεία, ὥσπερ καὶ ἡμῶν ἀποκοπτομένων τὴν περαιτέρω τῆς γενέσεως πρόοδον. ἐπὶ τούτοις γάλακτος τροφὴ, ὥσπερ ἀναγεννωμένων· ἐφ' οἷς ἱλαρεῖαι, καὶ στέφανοι, καὶ πρὸς τοὺς Θεοὺς οἷον ἐπάνοδος. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις, καὶ ὁ τῶν δρωμένων καιρός. περὶ γὰρ τὸ ἔαρ, καὶ τὴν ἰσημερίαν δρᾶται τὰ δρώμενα, ὅτε τοῦ μὲν γίνεσθαι παύεται τὰ γινόμενα, ἡμέρα δὲ μείζων γίνεται τῆς νυκτὸς, ὅπερ οἰκεῖον ἀναγομέναις ψυχαῖς. Περὶ γοῦν τὴν ἐναντίαν ἰσημερίαν ἡ τῆς Κόρης ἁρπαγὴ μυθολογεῖται γενέσθαι, ἥδε κάθοδός ἐστι τῶν ψυχῶν. Τοσαῦτα περὶ μύθων εἰποῦσιν ἡμῖν αὐτοί τε οἱ Θεοὶ, καὶ τῶν γραψάντων τοὺς μύθους αἱ ψυχαὶ ἵλεω γένοιντο.

consuescentes in mœrore vivimus à frumento, alióque crasso ac sordido alimento abstinentes, quandoquidem utraque animo sunt contraria. Deinceps arboris incisiones, & jejunium, quasi nos ipsi ulteriorem generationis progressum amputaremus: tandem ex lacte alimentum, quasi renasceremur. Hinc festivitates, & coronæ, & ad Deos veluti reditio. Hisce & tempus, quo fiunt, testimonium exhibet: circa enim ver atque æquinoctium ea, quæ diximus, conficiuntur, cùm, quæ fiunt, fieri cessant, diésque nocte magìs ac magìs protenditur: quod animis qui ad sublimiora gradum faciunt, proprium est. Sic circa oppositum æquinoctium raptus Proserpinæ successisse fingitur; qui descensus est animorum. Hæc nobis de fabulis pertractantibus Dii ipsi, & Scriptorum fabularum animi propitii sint.

ΚΕΦ. ε'.
Περὶ τῆς πρώτης αἰτίας.

Ἀκόλουθον δὲ τούτοις ἐστὶ, τήν τε πρώτην αἰτίαν εἰδέναι, καὶ τὰς μετ' ἐκείνην τάξεις τῶν Θεῶν, καὶ τοῦ Κόσμου τὴν φύσιν, Νοῦ τε, καὶ Ψυχῆς, καὶ Οὐσίας, Πρόνοιάν τε, καὶ Εἱμαρμένην, καὶ Τύχην, Ἀρετήν τε, καὶ Κακίαν, καὶ τὰς ἐκ τούτων γινομένας ἀγαθάς τε καὶ φαύλας Πολιτείας ἰδεῖν· καὶ πόθεν ἄρα τὰ κακὰ εἰς τὸν Κόσμον ἀφίκετο. Τούτων δὲ ἕκαστον λόγων δεῖται πολλῶν καὶ μεγάλων, ὡς ἐν βραχέ-

CAP. V.
De primâ causâ.

SEquitur posthac, ut primam causam, & subsequentes Deorum ordines cognoscamus; tum Mundi, Mentis, Animíque naturam; Providentiam deinceps, Fatum, & Fortunam, Virtutem, & Vitium, natásque ex illis probas pravásque Rerumpublicarum formas, & undénam mala in Mundum irrepserint, inspiciamus. Ex his quodlibet multis ingentibúsque sermonibus indiget: attamen ut brevibus expediatur, ne rerum

σιν

σιν εἰπεῖν, καὶ πρὸς τὸ μὴ παντελῶς ἀνηκόους εἶναι, οὐδὲν ἴσως λέγειν κωλύει. Τὴν πρώτην αἰτίαν μίαν τε εἶναι προσήκει. παντὸς γὰρ πλήθους ἡγεῖται μονάς, δυνάμει τε καὶ ἀγαθότητι πάντα νικᾷ· καὶ διὰ τοῦτο πάντα μετέχειν ἐκείνης ἀνάγκη. οὐδὲν γὰρ αὐτὴν ἄλλο κωλύει διὰ τὴν δύναμιν, οὐδὲ ἑαυτὴν ἀφέξει δι' ἀγαθότητα. ἀλλ' εἰ μὲν ἦν ψυχὴ, πάντα ἂν ἔμψυχα ἦν· εἰ δὲ καὶ νοῦς, πάντα νοερά· εἰ δὲ οὐσία, πάντα οὐσίας μετεῖχε. τοῦτο γὰρ ἐν πᾶσιν ἰδόντες τινὲς, ἐκεῖνο οὐσίαν ἐνόμισαν. Εἰ μὲν οὖν ἦν μόνον τὰ ὄντα, ἀγαθὰ δὲ οὐκ ἦν, ἀληθὴς ἦν ὁ λόγος. εἰ δὲ δι' ἀγαθότητα ἐστί τε τὰ ὄντα, καὶ μετείληχεν ἀγαθοῦ, ὑπερούσιον μὲν ἀγαθὸν δὲ εἶναι τὸ πρῶτον ἀνάγκη. Σημεῖον δὲ μέγιστον· τὴν γὰρ εἶναι διὰ τὸ ἀγαθὸν αἱ ἀσουδεῖαι καταφρονοῦσι ψυχαὶ, ὅταν ὑπὲρ πατρίδος, ἢ φίλων, ἢ ἀρετῆς κινδυνεύειν ἐθέλωσι. Μετὰ δὲ τὴν οὕτως ἄρρητον δύναμιν αἱ τῶν Θεῶν τάξεις εἰσί.

harum omninò expertes esse homines videantur, nihil impediet hâc ratione differere. Primam causam unam esse convenit; multitudini namquè universæ unitas præit facultate & bonitate omnia superans, ideóque omnibus communicari necesse est. Neque enim aliquid facultate illam impediet; neque ipsa propter bonitatem separabitur. Siquidem si animus esset, omnia utique essent animata; sin intellectus, omnia intellectualia; si substantia, omnia substantiæ participarent. quod cùm quidam in omnibus deprehendissent, substantiam illud esse existimârunt. Si itaque res tantùm essent, neque bonitatem haberent, sermo hic à veritate non aberraret. Verùm si per bonitatem res sunt, & bonum participant; supernaturale utique, sed bonum, primum omnium esse necesse est; indicio, eóque maximo erit; animis quippe virtute præditis propter bonum nihil curæ est quòd sint; quando pro patria, amicis, vel virtute pericula subeunt. Post hanc Virtutem, quæ verbis haud exprimi potest, Deorũ ordines subsequuntur.

ΚΕΦ. ϛ'.

Περὶ τῶν ὑπερκοσμίων, καὶ ἐγκοσμίων Θεῶν.

Τῶν δὲ Θεῶν, οἱ μὲν εἰσιν Ἐγκόσμιοι, οἱ δὲ Ὑπερκόσμιοι. Ἐγκοσμίους δὲ λέγω, αὐτοὺς τοὺς τὴν Κόσμον ποιοῦντας Θεούς. τῶν δὲ ὑπερκοσμίων, οἱ μὲν οὐσίας ποιοῦσι Θεῶν, οἱ δὲ Νοῦν, οἱ δὲ Ψυχάς. καὶ διὰ τοῦτο τρεῖς ἔχουσι

CAP. VI.

De cœlestibus, & mundanis Diis.

Deorum verò, hi mundani, cœlestes alii. Mundanos eos voco, qui mundum conficiunt. Cœlestium hi Deorum substantias, alii mentem, alii animos procreant; ideóque trino ordine

τάξεις, καὶ πάσας ἐν τοῖς περὶ τούτων λόγοις δεῖν εὑρεῖν. Τῶν δὲ Ἐγκοσμίων, οἱ μὲν εἰσὶ ποιοῦσι τὸν Κόσμον, οἱ δὲ αὐτὸν ψυχοῦσιν, οἱ δὲ ἐκ διαφόρων ὄντα ἁρμόζουσιν, οἱ δὲ ἠρμοσμένον φυλάττουσι. Τούτων δὲ ὄντων τεσσάρων πρεσβυμάτων, καὶ ἑκάστου πρώτου ἔχοντος, καὶ μέσου, καὶ τελευταίου, καὶ τοὺς διοικοῦντας δώδεκα εἶναι· οἱ μὲν ἓν ποιοῦντες τὸν Κόσμον, Ζεύς, καὶ Ποσειδών δέ τι, καὶ Ἥφαιστος, οἱ δὲ ψυχοῦντες Δημήτηρ, καὶ Ἥρα, καὶ Ἄρτεμις· οἱ δὲ ἁρμόζοντες Ἀπόλλων, καὶ Ἀφροδίτη, καὶ Ἑρμῆς· οἱ δὲ φυλάττοντες Ἑστία, καὶ Ἀθηνᾶ, καὶ Ἄρης. Αἰνίσματα δὲ τούτων ἐν τοῖς ἀγάλμασιν δεῖν ἰδεῖν. Ὁ μὲν γὰρ Ἀπόλλων λύραν ἁρμόζει, ὅπλισμα δὲ ἡ Ἀθηνᾶ, γυμνὴ δὲ ἡ Ἀφροδίτη. ἐπειδὴ ἁρμονία μὲν τὸ κάλλος ποιεῖ· τὸ δὲ κάλλος ἐν τοῖς ὁρωμένοις ἐ κρύπτει. Τούτων δὲ πρώτως ἐχόντων τὸν Κόσμον, καὶ τὰς ἄλλας ἐν τούτοις ἡσητέον εἶναι Θεάς· οἷς Διόνυσον μὲν ἐν Διΐ, Ἀσκληπιὸν δὲ ἐν Ἀπόλλωνι, Χάριτας δὲ ἐν Ἀφροδίτῃ. Καὶ Ὡραίας ὃ τούτων δεῖν ἰδεῖν, Ἑστίας μὲν Γῆν, Ποσειδῶνος δὲ ὕδωρ, Ἥρας Ἀέρα, Ἡφαίστου δὲ Πῦρ. ἐξ ὧν τὰς ἀνωτέρας, ὧν ἕδος νομίζειν Θεῶν. Ἀπόλλωνα γὰρ καὶ Ἄρτεμιν ἀνὰ ἡλίου καὶ σελήνης λαμπτέον· τὴν Κόρην δὲ Δήμητρι δοτέον· Ἀθηνᾶ μὲν τὸν αἰθέρα· ὁ δὲ οὐρανὸς πάντων κοινός· Αἱ μὲν ἓν τάξεις, καὶ δωδέκαμοιρεις, καὶ Ὡραῖαι τῶν δώδεκα Θεῶν, ὅτως εἱρηταί τε, καὶ ὕμνων.

discriminantur, omnésque in sermonibus de eis inventu faciles sunt. Mundanorum hi efficiunt, ut Mundus sit; alii eundem animant; alii ex variis diversísque compactum adaptant; alii adaptatum custodiunt. quæ cùm quatuor sint, & unumquodque ex primis, mediis, extremísque consistat; qui ea disponunt, necesse est ut duodecim sint. Mundum itaque efficiunt Jupiter, Neptunus, Vulcanus: animant Ceres, Juno, Diana: adaptant Apollo, Venus, Mercurius: custodiunt Vesta, Pallas, Mars. Horum indicia ac figuræ, quasi in ænigmate in statuis conspiciuntur. Etenim Apollo lyram adaptat, Pallas armatur, nudáque Venus objicitur: quando concentus pulcritudinem gignit, & pulcritudo in illis, quæ oculis objiciuntur, non abditur. Hi cùm ante alios Mundum possideant, cæteros in his Deos esse existimemus: Bacchum videlicet in Jove; Æsculapium in Apolline, Gratias in Venere. Orbes quoque eorum intueamur, Vestæ terram, Neptuni aquam, Junonis aërem, Vulcani ignem. Sex autem superiores Diis illis, quibus id in usu est, attribuamus: quippe qui Apollinem ac Dianam pro Sole & Luna desumimus; at Saturni orbem Cereri vindicamus, Palladi ætherem: cœlum verò commune esse omnibus dicemus. Ordines igitur, & virtutes, ac duodecim Deorum orbes hâc ratione exponuntur, & veluti divinum quid cantibus ac hymnis celebrantur.

ΚΕΦ.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ζ'.

Περὶ τῆς φύσεως τοῦ Κόσμου, καὶ ἀϊδιότητος.

Αὐτὸν δὲ τὸν Κόσμον ἄφθαρτόν τε, καὶ ἀγένητον εἶναι ἀνάγκη. Ἄφθαρτον μὲν, ὅτι οὐκ ἔστι τούτου φθαρέντος, ἢ χείρονα, ἢ κρείττονα ποιῆσαι, ἢ τὸν αὐτὸν, ἢ ἀκοσμίαν. ἀλλ' εἰ μὲν χείρονα, κακὸς ὁ ἐκ κρείττονος χεῖρον ποιῶν· εἰ δὲ κρείττονα, ἀδύνατος, ὁ μὴ τὴν ἀρχὴν τὸ κρεῖττον ποιήσας· εἰ δὲ τὸν αὐτὸν, μάτην ποιήσει· εἰ δὲ ἀκοσμίαν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούειν τοῦτό γε θέμις. Ἀγένητον δὲ, ἱκανὰ μὲν δεῖξαι ταῦτα· εἰ γὰρ μὴ φθείρεται, οὐδὲ γέγονεν· ἐπειδὴ πᾶν τὸ γινόμενον φθείρεται. καὶ ὅτι ἀνάγκη διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα ὄντος τοῦ Κόσμου, ἀεί τε τὸν Θεὸν ἀγαθὸν εἶναι, καὶ τὸν Κόσμον ὑπάρχειν· ὥσπερ ἡλίῳ μὲν καὶ περὶ συνυφίσταται φῶς, σώματι δὲ σκιά. Τῶν δὲ ἐν τῷ Κόσμῳ σωμάτων, τὰ μὲν Νοῦν μιμεῖται, καὶ κύκλῳ κινεῖται· τὰ δὲ Ψυχὴν, καὶ ἐπ' εὐθείας. καὶ τῶν μὲν ἐπ' εὐθείας, Πῦρ μὲν καὶ Ἀὴρ ἄνω· Γῆ δὲ, καὶ Ὕδωρ κάτω. τῶν δὲ κύκλῳ, ἡ μὲν ἀπλανὴς ἀπ' ἀνατολῆς, αἱ δὲ ἑπτὰ ἐκ δύσεως φέρονται. Αἰτίαι δὲ τούτου πολλαὶ μὲν καὶ ἄλλαι, καὶ τὸ μὴ ταχείας τῆς περιόδου τῶν σφαιρῶν γινομένης ἀτελῆ τὴν γένεσιν εἶναι. διαφόρου δὲ τῆς κινήσεως οὔσης, διαφέρειν καὶ τὴν φύσιν τῶν

CAP. VII.

De naturâ Mundi, & æternitate.

Mundum porrò ipsum incorruptibilem, atq; ingenitum esse necessum est. Incorruptibilem; eo namq; corrupto, aut meliorem, aut deteriorem, vel hunc eundem, vel sine ornatu confusionem efficiet. Si deteriorem, næ ille fuerit pravus, qui ex meliori deterius facit. Si meliorem, utiq; viribus non præstitit, qui ipso principio, quod melius est, non produxit. Si eundem, frustrà operam sumpserit. Si confusionem, at id aures propter nefas perhorrescunt. Ingenitum illum satis abundè hæc probant. Etenim, si non corrumpitur, neq; factus est; cùm omne quod factum est, corrumpatur. Ad hæc, cùm per Dei bonitatem Mundus sit, necesse est, semper Deum bonum esse, & Mundum existere: quemadmodum cum Sole, & igne simul unà lumen subsistit, & corpore umbra. Corporum, quæ in Mundo sunt, alia mentem imitantur, & circulatim moventur; alia animum, & rectà diriguntur. Ex iis quæ rectà moventur, ignis & aër sursum; terra & aqua deorsum aguntur: ex iis quæ circulatim, sphæra inerrans ab ortu, septem reliquæ ab occasu feruntur. Hujusce causæ multæ aliæ sunt, at illa non postrema; ne scilicet si velox orbium circumitio fiat, imperfecta generatio maneat. Sed cùm motus diversus sit, diversam quoque

Digitized by Google

Σωμάτων ἀνάγκη· καὶ μήτε καίειν, μήτε ψύχειν τὸ οὐράνιον Σῶμα, μηδὲ ἄλλό τι ποιεῖν, ἃ τῶν τεσσάρων στοιχείων. Σφαίρας δὲ οὔσης τοῦ Κόσμου, ὃ γὰρ Ζωδιακὸς δείκνυσι τοῦτο, ἐπειδὴ Σφαίρας πάσης τὸ κάτω μέσον ἐστὶ, πανταχόθεν γὰρ πλεῖστον ἀφέστηκε. τά τε βαρέα φέρεται κάτω, φέρεται δὲ εἰς γῆν. Ταῦτα δὲ πάντα ποιοῦσι μὲν Θεοί, τάττει δὲ Νοῦς, κινεῖ δὲ Ψυχή. Καὶ περὶ μὲν Θεῶν ἥδε προείρηται.

corporum naturam esse oportet; & corpus cœleste, neque comburere, neque frigefacere, neque aliud præterea facere, quod quatuor elementorum proprium fuerit. Et cùm Mundus sphæricus sit, cujus argumentum Zodiacus est; & cujuscunque orbis pars inferior medium sit; ex omnibus namque partibus plurimùm distat; gravia deorsum, & in terrã agũtur. Et hæc quidẽ omnia Dii cõficiunt, mens ordinat, animus movet. Et de Diis hæc dicta sunto.

ΚΕΦ. η'.

Περὶ Νοῦ, καὶ ψυχῆς· καὶ ὅτι ἀθάνατος.

Ἔστι δέ τις δύναμις, οὐσίας μὲν δευτέρα, ψυχῆς δὲ πρώτη, ἔχουσα μὲν ἐκ τῆς οὐσίας τὸ εἶναι, τελειοῦσα δὲ τὴν ψυχὴν, ὥσπερ ἥλιος τὰς ὄψεις. Τῶν δὲ Ψυχῶν αἱ μὲν εἰσι λογικαὶ, καὶ ἀθάνατοι· αἱ δὲ ἄλογοι, καὶ θνηταί. καὶ αἱ μὲν ἐκ τῶν πρώτων, αἱ δὲ ἐκ τῶν δευτέρων πλάγον τῶν Θεῶν. πρῶτον δὲ ὅ, τι περ ἐστὶ Ψυχὴ ζητητέον. ὦ τοίνυν διαφέρει τὰ ἔμψυχα τῶν ἀψύχων, τοῦτό ἐστι Ψυχή. διαφέρει δὲ κινήσει, αἰσθήσει, φαντασίᾳ, νοήσει. Ἔστιν ἄρα Ψυχὴ, ἄλογος μὲν ζωὴ αἰσθητικὴ καὶ φανταστική· λογικὴ δὲ, αἰσθήσεως καὶ φαντασίας ἄρχουσα, καὶ λόγῳ χρωμένη. καὶ ἡ μὲν ἄλογος τοῖς Σωματικοῖς ἕπεται πάθεσιν· ἐπιθυμεῖ γὰρ ἀλόγως, καὶ ὀργίζεται· ἡ δὲ λογικὴ τοῦ τε Σώματος

CAP. VIII.

De mente, & Animâ: & Animum immortalem esse.

Est autem quædam vis essentiâ quidem inferior, sed nobilior animo: ab essentiâ habens, quòd sit, animum verò ita perficiens, ut oculos Sol. Animorum porrò alii sunt rationis compotes, & immortales; alii expertes, mortalésque: primi ex primis, secundi ex secundis Diis producuntur. At primùm, quid sit animus, investigandum. Illud itaque animus erit, quo animata ab inanimatis differunt. Differunt autem motu, sensu phantasiâ, intelligentiâ. Est ergò animus rationis expers vita sensibus, ac visis serviens: rationis compos, in sensus, ac phantasiam dominans & ratione utens. Et ratione quidem vacuus animus corporis sequitur affectiones: desiderat enim absque ratione, & irascitur; at rationis compos corpus

μετὰ

Digitized by Google

μετὰ λόγου καταφρονεῖ, καὶ πρὸς τὴν ἄλογον μαχομένη, κρατήσασα μὲν Ἀρετὴν, ἡττηθεῖσα δὲ, Κακίαν ποιεῖ. Ἀθάνατον δὲ αὐτὴν εἶναι ἀνάγκη, ὅτι τε γινώσκει Θεούς· θνητὸν δὲ οὐδὲν ἀθάνατον οἶδε· τῶν τε ἀνθρωπίνων πραγμάτων ὡς ἀλλοτρίων καταφρονεῖ, καὶ τοῖς σώμασιν, ὡς ἀσώματος ἀντιπέπονθε· καλῶν μὲν γὰρ καὶ νέων ὄντων ἁμαρτάνει, γηρώντων δὲ ἐκείνων ἀκμάζει. καὶ πᾶσα μὲν σπουδαία ψυχὴ κέχρηται νῷ· νοῦν δὲ οὐδὲν σῶμα γεννᾷ· πῶς γὰρ ἂν τὰ ἀνόητα νοῦν γεννήσοι; ὀργάνῳ δὲ χρωμένη τῷ σώματι, οὐκ ἔστιν ἐν τούτῳ· ὥσπερ οὐδὲ ὁ μηχανοποιὸς ἐν τοῖς μηχανοποιήμασι· καίτοι πολλὰ τῶν μηχανημάτων οὐδενὸς ἁπτομένου κινεῖται. εἰ δὲ ὑπὸ τοῦ σώματος παθατρέπεται πολλάκις, θαυμάζειν οὐ δεῖ. καὶ γὰρ αἱ τέχναι τῶν ὀργάνων βλαβέντων, ἐνεργεῖν οὐκ ἂν δύναιντο.

cum ratione aspernatur, & cum animo rationis experte decertans, superior factus, virtutem, devictus, militiam efficit. Hunc verò immortalem esse necesse est, quòd Deos cognoscat; mortalium autem nullum novit immortale: & res humanas ac si alterius essent contemnit, & corpora incorporeus ipse abhorret: quæ si pulcra ac recentia fuerint, delinquit; si senuerint illa, ipse virescit. Et quilibet industrius animus mente utitur: mens verò à corpore non gignitur. Quanam enim ratione, quæ mente carent, mentem gignent? Et quamvis illi corpus tanquam instrumentum subserviat, in corpore tamen non est. Simili modo machinarum opifex in ipsis machinis nullus est; & nihilominùs machinarum pleræque, quas nemo tangit, sede moventur. Quòd si per corpus sæpenumerò à recto abducitur, non est cur miremur: namque artes instrumentis læsis operatione frustrantur.

ΚΕΦ. θ'.

Περὶ Προνοίας, καὶ Εἱμαρμένης, καὶ Τύχης.

Τὴν δὲ τῶν Θεῶν Πρόνοιάν ἐστι μὲν καὶ ἐκ τούτων ἰδεῖν. Πόθεν γὰρ ἡ τάξις τῷ Κόσμῳ, εἴπερ μηδὲν ἦν τὸ τάττον; πόθεν δὲ τὸ πάντα τινὸς ἕνεκα γίνεσθαι, εἰ ἄλογον μὲν Ψυχὴν, ἵνα αἴσθησις ᾖ· λογικὴν δὲ, ἵνα κοσμῇται ἡ γῆ; Ἔστι δὲ καὶ ἐκ τῆς περὶ τὴν

CAP. IX.

De Providentiâ, Fato, & Fortunâ.

DEorum insuper Providentiam & ex his colligere licet. Unde enim Mundo ordo inditur, si nullum est, quod ordinat? Unde etiam illud erit, omnia alicujus causâ produci: animam scilicèt rationis expertem, ut sensus sit; rationis compotem, ut terra cohonestetur? Ex ipsa quoque erga

Digitized by Google

φύσιν Προνοίας ἰδεῖν: τὰ μὲν γὰρ ὄμματα διαφανῆ πρὸς τὸ βλέπειν κατεσκεύασται· ἡ δὲ ῥὶς ὑπὲρ τὸ στόμα, διὰ τὸ κρίνειν τὰ δυσώδη. τῶν δὲ ὀδόντων οἱ μέσοι μὲν ὀξεῖς, διὰ τὸ τέμνειν· οἱ δὲ ἔνδον πλατεῖς, διὰ τὸ τρίβειν τὰ σιτία. καὶ πάντα δὲ ἐν πᾶσιν οὕτω μετὰ λόγον ὁρῶμεν. Ἀδύνατον δὲ ἐν μὲν τοῖς ἐσχάτοις τοσαύτην εἶναι Πρόνοιαν, ἐν δὲ τοῖς πρώτοις μὴ εἶναι. αἵτε ἐν τῷ Κόσμῳ μαντεῖαι, καὶ θεραπεῖαι σωμάτων γιγνόμεναι, τῆς ἀγαθῆς Προνοίας εἰσὶ τῶν Θεῶν. Τὴν δὲ τοιαύτην περὶ τὸν κόσμον ἐπιμέλειαν οὐδὲν βουλομένους, οὐδὲ ποιοῦντας τοὺς Θεοὺς ἡγητέον ποιεῖσθαι. ἀλλ' ὥσπερ τῶν σωμάτων τὴν δύναμιν ἐχόντων αὐτῷ τῷ εἶναι ποιεῖ, ἃ ποιεῖ· οἷον ἥλιος φωτίζει, καὶ θάλπει αὐτῷ μόνῳ τῷ εἶναι· οὕτω πολὺ μᾶλλον ἡ τῶν Θεῶν Πρόνοια αὐτῇ τε ἀπόνως, καὶ τοῖς προνουμένοις ἐπ' ἀγαθῷ γίνεται. ὥστε καὶ αἱ τῶν Ἐπικουρείων λέλυνται ζητήσεις. τὸ γὰρ θεῖον, φασὶν, οὐδὲ αὐτὸ πράγματα ἔχειν, οὐδὲ ἄλλοις παρέχειν. καὶ ἡ μὲν ἀσώματος περί τε τὰ σώματα, καὶ τὰς ψυχὰς Πρόνοια τῶν Θεῶν ἐστὶ τοιαύτη· ἡ δὲ ἐκ τῶν σωμάτων, καὶ ἐν τοῖς σώμασιν, ἑτέρα τε ταύτης ἐστὶ, καὶ Εἱμαρμένη καλεῖται, διὰ τὸ μᾶλλον τοῖς σώμασι φαίνεσθαι τὸν εἱρμόν· περὶ ἣν καὶ ἡ Μαθηματικὴ εὕρηται τέχνη. Τὸ μὲν οὖν μὴ μόνον ἐκ Θεῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν θείων σωμάτων διοικεῖσθαι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ μάλιστα τὸν σωματικὴν

naturam providentiâ deprehendere possumus. Oculi quippe pellucidi ad videndum; nares super os, ut malè olentia discernant; ex dentibus medii acuti constructi sunt ad secandum, interiores plani ad alimenta comminuenda. Et hâc ratione omnia in omnibus non absque ratione fieri conspicimus Fieri verò nequit, cùm in extremis hisce tanta insit providentia, in primis deficere. In Mundo prætereà vaticinationes, & sanationes corporum ex probâ Deorum providentiâ succedunt. Similem autem erga Mundum curam, ac diligentiam à Diis neque aliquid inde sperantibus, neque operantibus provenire censendum est; sed ut corpora facultate prædita, quæcunque agunt ipsâ substantiâ operantur: quemadmodum Sol, eo solùm quod est, illuminat, & calefacit: sic multò magìs Deorum providentia sibi ipsi absque labore ac molestiâ, & rebus quæ providentiæ subsunt, bona suppeditat. His Epicureorum dissolvuntur quæstiones: Numen enim, inquiunt, neque sibi, neque aliis molestiæ est. Atqui incorporea circa corpora & animos Deorum providentia hæc est: sed quæ ex corporibus, & in corporibus, diversa ab eâ, Fatum nuncupatur: quòd magìs in corporibus illius series illuceat, propter quam & ars Mathematica adinventa est. Non tantùm itaque ex Diis, sed ex divinis quoque corporibus humana dirigi, & naturam potissimùm corpoream,

φύσιν,

φύσιν, εὔλογόν τε ἐστὶ καὶ ἀληθές· καὶ διὰ τοῦτο ὑγίειαν τε καὶ νόσον, εὐτυχίας τε καὶ δυστυχίας κατ' ἀξίαν ἐκεῖθεν γίνεσθαι, ὁ λόγος εὑρίσκει. τὸ δὲ ἀδικίας τε, καὶ ἀσελγείας ἐκ τῆς Εἱμαρμένης διδόναι, ἡμᾶς μὲν ἀγαθοὺς, τοὺς δὲ Θεοὺς ποιεῖν ἐστὶ κακοῦς. εἰ μὴ ἄρα ἐκεῖνο λέγειν ἐθέλοι τὶς, ὡς ὅλως μὲν τῷ Κόσμῳ, καὶ τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσιν ἐπ' ἀγαθῷ γίνεται πάντα· τὸ δὲ τραφῆναι κακῶς, ἢ τὴν φύσιν ἀσθενεστέρως ἔχειν τὰ παρὰ τῆς Εἱμαρμένης ἀγαθὰ εἰς τὸ χεῖρον μεταβάλλει. ὥσπερ τὸν ἥλιον ἀγαθὸν ὄντα πᾶσι, τοῖς ὀφθαλμιῶσιν, ἢ πυρέσσουσι βλαβερὸν εἶναι συμβαίνει. διατὶ γὰρ Μασσαγέται μὲν τοὺς πατέρας ἐσθίουσιν, Ἑβραῖοι δὲ περιτέμνονται, Πέρσαι δὲ τὴν εὐγένειαν σώζουσι; πῶς δὲ Κρόνον τε καὶ Ἄρην κακοποιοὺς λέγοντες, πάλιν ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, φιλοσοφίαν τε καὶ βασιλείας, στρατηγίας τε καὶ θησαυροὺς εἰς ἐκείνους ἀνάγοντες; Εἰ δὲ τρίγωνα καὶ τετράγωνα λέξουσιν, ἄτοπον τὴν μὲν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν πανταχοῦ τὴν αὐτὴν μένειν, τοὺς δὲ Θεοὺς ἐκ τῶν τόπων μεταβάλλεσθαι. τὸ δὲ καὶ πατέρων εὐγένειαν, ἢ δυσγένειαν προλέγειν, ὡς οὐ πάντα ποιούντων, τινὰ δὲ σημαινόντων μόνων τῶν ἀστέρων διδάσκειν. Πῶς γὰρ ἂν τὰ πρὸ τῆς γενέσεως ἐκ τῆς γενέσεως γένοιτο; ὥσπερ τοίνυν Πρόνοια, καὶ Εἱμαρμένη ἐστὶ, καὶ περὶ ἔθνη, καὶ πόλεις, ἔστι δὲ καὶ περὶ ἕκαστον ἄνθρωπον, οὕτω καὶ Τύχη, περὶ ἧς καὶ λέγειν ἀκόλουθον.

rationi veritatíque consonum est: ideóque sanitatem, & ægritudinem; prosperas, adversásque fortunas pro cujusque dignitate indè provenire ratio dictat. At injustitias, & per lasciviam ac petulantiam commissa scelera ad Fatum referre, nos quidem probos, Deos verò nequam, ac scelestos efficiet. Nisi quis illud respondere velit, Mundo in universum, & iis, qui naturâ Mundo respondent, omnia in bonum produci, sed malè altum, educatúmque, vel naturam etiam imbecilliorem bona à Fato emanata in deterius mutare; quemadmodum Sol bonus sit licèt, lippientibus tamen, ac febrientibus noxius fit. At quid enim Massagetæ parentes vorant, Hebræi circumciduntur, Persæ nobilitatem conservant? Quomodo verò Saturnum, atque Martem maleficos pronunciantes, rursus Philosophiam, Regnum, rei militaris imperia, ac Thesauros ad illos deferentes, beneficos prædicant? Si triangula, & quadrata afferant; absurdum est dum humana virtus ubicunque semper eadem perdurat, Deos ex locis immutari. At enim parentum nobilitatem, aut ignobilitatem prædicere, id stellas non omnia efficere, sed nonnulla tantùm significare docet. Quomodo enim quæ ante ortum sunt, ex ipso ortu fieri poterunt? Quemadmodum ergo Providentia, & Fatum circa nationes, & Urbes, tum etiam circa quemlibet hominem est; ita & Fortuna, de quâ sermonem habere series orationis postulat.

Ἡ τοίνυν

Ἡ τοίνυν τὰ διάφορα, καὶ τὰ παρ' ἐλπίδα γινόμενα πρὸς ἀγαθὸν τάττουσα δύναμις τῶν Θεῶν, Τύχη νομίζεται. καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα κοινῇ τὰς πόλεις τὴν Θεὸν προσήκει τιμᾷν. πᾶσα γὰρ πόλις ἐκ διαφόρων πραγμάτων συνίσταται. ἐν τοῖς ὑπὸ σελήνην δὲ τὴν δύναμιν ἔχει. ἐπειδὴ ὑπὲρ σελήνην οὐδὲ ἓν ἐκ Τύχης ἂν γένοιτο. Ἐν δὲ κακοὶ μὲν εὐτυχοῦσιν, ἀγαθοὶ δὲ πάνονται, θαυμάζειν οὐ δεῖ. οἱ μὲν γὰρ πάντα, οἱ δὲ οὐδενὸς πλοῦτον ποιοῦσι. καὶ τῶν μὲν κακῶν ἡ εὐτυχία, οὐκ ἂν ἀφέλοι τὴν κακίαν, τοῖς δὲ ἀγαθοῖς ἡ ἀρετὴ μόνον ἀρέσκει.

Igitur diversa, ac præter expectationem accidentia ad bonum vis Deorum disponens, Fortuna existimatur; ideóque potissimùm Urbes hanc Deam honoribus afficere generatim universéque addecet. Quælibet enim Urbs ex diversis rebus coalescit. Ea sub Lunâ potestatem exercet; quando super Lunam nihil omninò fortuitò accidit. At si mali prospero Fortunæ statu utantur, probi inopiâ rerum laborent, admirandum haud est: illi enim maximi, hi nihili divitias æstimant; & à malis quidem res prosperæ nihil unquam auferent de pravitate: probis sola virtus suffecerit.

ΚΕΦ. ι'.

Περὶ Ἀρετῆς, καὶ Κακίας.

Οἱ δὲ περὶ τ' Ἀρετῆς καὶ Κακίας λόγοι πάλιν τῶν περὶ Ψυχῆς δέονται. Τῆς γὰρ ἀλόγου οὔσης εἰς τὰ σώματα, καὶ θυμὸν εὐθὺς, καὶ ἐπιθυμίαν ποιούσης, ἡ λογικὴ τούτοις ἐφεστηκυῖα, τριμερῆ ποιεῖ τὴν ψυχὴν, ἐκ λόγου, καὶ θυμοῦ, καὶ ἐπιθυμίας. Ἀρετὴ δὲ, λόγου μὲν φρόνησις, θυμοῦ δὲ ἀνδρεία, ἐπιθυμίας δὲ σωφροσύνη, ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνη. Δεῖ γὰρ τὸν λόγον κρίνειν τὰ δέοντα, τὸν δὲ θυμὸν λόγῳ πειθόμενον τῶν δοκούντων δεινῶν καταφρονεῖν, τὸν δὲ ἐπιθυμίαν μὴ τὸ φαινόμενον ἡδὺ, ἀλλὰ τὸ μετὰ λόγου διώκειν. Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, ὁ βίος γίνεται δίκαιος· ἡ γὰρ περὶ

CAP. X.

De Virtute, & Vitio.

DE Virtute autem, & Vitio sermones, eos quos de animo habuimus, rursus exposcunt. Namque dum rationis vacuus animus in ipsis corporibus iram statim, ac cupidinem procreat, rationis particeps eorum præses, tripartitum animum ex ratione, irâ, atque cupidine facit. Virtus autem rationis est prudentia, iræ fortitudo, cupidinis temperantia, & totius animi justitia: oportet siquidem rationem ea, quæ addecent, dijudicare; iram rationis audientem, quæ videntur horribilia contemnere; cupidinem non quod volupe apparet, sed quod cum ratione est, sequi. Hæc dum ita se habent, vivendi ratio justa evadit: etenim circa

χρήματα

χρήματα δικαιοσύνη, μικρόν τι μέρος ὄντων ἀρετῆς. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν μὲν τοῖς πένησι δημόσιον, πράως δεῖν ἰδίων, ἐν δὲ τοῖς ἀπαιδεύτοις, ὁ μὲν δεῖν ἀνδρεῖος, καὶ ἄδικος· ὁ δὲ ζώφρων, καὶ ἀνόητος· ὁ δὲ φρόνιμος, καὶ ἀκόλαστος. ὥσπερ οὖν δὲ ἀρεταὶς μεσύκει καλεῖν, λόγε τε ἐστερημένας, καὶ ἀτελεῖς ὄσας, καὶ τῆ ἀλόγων πρὸ ἀδικημονούσας. Ἡ δὲ Κακία ἐκ τῆ ἐναντίων συμβαίνει· λόγε μὲν ἄνοια, θυμῶ δὲ δειλία, ὀπιθυμίας δὲ ἀκολασία, ὅλης δὲ τῆ ψυχῆς ἀδικία. Γίνονται δὲ αἱ μὲν Ἀρεταὶ ἐκ πολιτείας ὀρθῆς, καὶ τῶ τροφεῖων καλῶς, καὶ παιδευμάτων. αἱ δὲ Κακίαι ἐκ τῆ ἐναντίων.

pecunias justitia, pars est pusilla virtutis; ideóque in caris, eruditisque hominibus omnes aspicies; in ignaris, atque incultis, hic fortis est, & injustus; alius temperans & mente captus; ille prudens, & intemperans: quas quidem neque virtutes meritò dixeris, dum ratione destituuntur, nec partibus suis absolutæ sunt, & in animantibus etiam rationis expertibus illucescunt. Vitium ex oppositis consideratur; rationis insipientia, iræ pavor, cupidinis intemperantia, totius denique animi injustitia. Nascuntur porrò Virtutes ex rectâ vivendi ratione, rectáque educatione, ac institutione: Vitia ex contrariis.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ ὀρθῆς Πολιτείας, καὶ φαύλης.

Καὶ αἱ Πολιτεῖαι δὲ κατὰ τὰ τρία μέρη γίνονται τῆ ψυχῆς. ἐοικασι γὰρ οἱ μὲν ἄρχοντες τῶ λόγω, οἱ δὲ στρατιῶται τῶ θυμῶ, οἱ δὲ δῆμοι τῆ ἐπιθυμίας. Καὶ ὅταν μὲν κατὰ λόγον ᾖ πάντα, καὶ ὁ πάντων ἄεις ἄριστος ἄρχει, Βασιλεία γίνεται· ὅταν δὲ κατὰ λόγον τι, καὶ θυμὸν πλείους ἑνὸς ἄρχουσιν, Ἀριστοκρατία ἐστί· ὅταν δὲ κατ' ἐπιθυμίαν πολιτεύωνται, καὶ αἱ πολλαὶ πρὸς τὰ χρήσιμα γίνονται, Τιμοκρατία ἢ δημοκρατία πολιτεία καλεῖται. ὀλιγαρχία δὲ,

CAP. XI.

De probâ, improbâque Republicâ.

RErum autem publicarum formæ ex tripartito animo comparantur. Namque qui principatum obtinent, rationi assimilantur; milites iræ; plebes cupiditatibus. Ubi ergò ex ratione cuncta peraguntur, & omnium optimus imperat, Regnum oritur; ubi ex ratione, & irâ uno plures dominantur, optimorum dominium est: ubi ex cupidine gubernantur, & honores commodorum intuitu deferuntur, hæc Respublica Timocratia vocatur. Contraria verò

Βασιλείᾳ

Βασιλείᾳ μὲν Τυραννὶς· ἡ μὲν γὰρ μετὰ λόγου πάντως, ἡ δὲ οὐδὲν κατὰ λόγον ποιεῖ. Ἀριστοκρατίᾳ δὲ Ὀλιγαρχία· ὅτι οὐχ οἱ ἄριστοι, ἀλλ' ὀλίγοι κάκιστοι ἄρχουσιν. Τιμοκρατίᾳ δὲ Δημοκρατία, ὅτι οὐχ οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες, ἀλλ' ὁ δῆμος κύριός ἐστι πάντων.

Regno Tyrannis; illa enim ex ratione omnia, hæc nihil ex ratione perficit. Optimatum dominio paucorum dominium; quòd non optimi quique sed pauci, iique pessimi gubernant. Timocratiæ Democratia; quòd non qui facultatibus præcellunt, sed multitudo omnia ad nutum moderatur.

ΚΕΦ. ιβ'.

Πόθεν τὰ κακὰ, καὶ ὅτι κακοῦ φύσις οὐκ ἔστιν.

Ἀλλὰ πῶς Θεῶν ἀγαθῶν ὄντων, καὶ πάντα ποιούντων, τὰ κακὰ ἐν τῷ Κόσμῳ; ἢ πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο ῥητέον, ὅτι Θεῶν ἀγαθῶν ὄντων, καὶ πάντα ποιούντων, κακοῦ φύσις οὐκ ἔστιν, ἀποιείᾳ δὲ ἀγαθοῦ γίνεται. ὥσπερ καὶ σκότος αὐτὸ μὲν οὐκ ἔστιν, ἀποιείᾳ δὲ φωτὸς γίνεται. ἀνάγκη δὲ εἴπερ ἐστὶν, ἢ ἐν Θεοῖς, ἢ νοῖς, ἢ ψυχαῖς, ἢ σώμασιν. ἀλλ' ἐν μὲν Θεοῖς οὐκ ἔστιν· ἐπειδὴ πᾶς Θεὸς ἀγαθός. εἰ δὲ νοῦν τις φησὶ κακὸν, νοῦν ἀνόητον λέγει· εἰ δὲ ψυχὴν, χείρονα ποιήσει σώματος· πᾶν γὰρ σῶμα καθ' ἑαυτὸ κακίαν οὐκ ἔχει. εἰ δὲ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, ἄλογον, κεχωρισμένα μὲν μὴ εἶναι κακὰ, συνελθόντα δὲ κακίαν ποιεῖν. Εἰ δὲ Δαίμονάς τις λέγει κακοὺς, εἰ μὲν ἐκ Θεῶν τὴν δύναμιν ἔχουσιν, οὐκ ἂν εἶεν κακοὶ· εἰ δὲ ἀλλαχόθεν, οὐ πάντα ποιοῦσιν οἱ Θεοί. Εἰ δὲ μὴ πάντα ποιοῦσιν, ἢ βουλόμενοι οὐ δύνανται, ἢ δυνάμενοι οὐ βούλονται·

CAP. XII.

Unde mala oriantur: & mali naturam nullam esse.

SEd quanam ratione cùm Dii boni sint, omniaque ipsi operentur, mala sunt in Mundo? Aut primùm id dicere debemus, cùm Dii boni sint, & omnia perficiant, mali naturam haud esse, sed boni absentiâ adesse; quemadmodum tenebræ ex se ipsæ nullæ sunt, sed carentiâ luminis procreantur. Quòd si daretur, necessariò aut in Diis, aut in mentibus, aut in animis, aut corporibus esset. At in Diis non est; cùm Deus quilibet bonus sit. Quod siquis mentem diceret malam, mentem absq; mente fateretur: si animum, corpore deteriorem animum affirmaret; nullum namque corpus in se malum habet: si ex corpore, & animo asseverârit; absonum erit, quæ separata mala non sunt, ipsa coitione mala fieri dicere. Porrò si quispiam Dæmonas malos fateretur, illi, si à Diis vires sumunt, mali non erunt; si aliunde non omnia ergò Dii producunt. Quòd si non omnia producunt, aut volentibus vires non suppetunt; aut cùm facultas adest, nolunt.

ὧν

ὧν οὐδέτερον πρέπει Θεῷ. Ὅτι μὲν οὖν οὐδὲν ἐν τῷ Κόσμῳ φύσει κακὸν, ἐκ τούτων ἔστιν ἰδεῖν. Περὶ δὲ τὰς τῶν ἀνθρώπων ἐνεργείας, καὶ τούτων οὐ πάντων, οὐδὲ ἀεὶ φαίνεται τὰ κακά. Ταῦτα δὲ εἰ μὲν δι' αὐτὸ τὸ κακὸν ἡμάρτανον ἄνθρωποι, αὐτὴ ἂν ἦν ἡ φύσις κακή. εἰ δὲ ὁ μὲν μοιχεύων, τὴν μὲν μοιχείαν ἡγεῖται κακὸν, τὴν δὲ ἡδονὴν ἀγαθόν. ὁ δὲ φονεύων, τὴν μὲν φόνον ἡγεῖται κακὸν, τὰ δὲ χρήματα ἀγαθά· ὁ δὲ ἐχθρὸν κακῶς ποιῶν, τὸ μὲν κακῶς ποιῆσαι, κακὸν, τὸ δὲ τὴν ἐχθρὸν ἀμύνασθαι, ἀγαθόν. καὶ πάντα ὅτως ἁμαρτάνει ψυχὴ, καὶ δι' ἀγαθότητα γίνεται τὰ κακά· ὥσπερ διὰ τὸ φῶς μὴ ἐῖται γίνεται σκότος φύσει μὴ ὄν· ἁμαρτάνει μὲν οὖν ψυχὴ, ὅτι ἐφίεται ἀγαθοῦ. πλανᾶται δὲ περὶ τὸ ἀγαθὸν, ὅτι μὴ πρώτη ἔστιν οὐσία. ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ πλανᾶσθαι, καὶ πλανηθεῖσαν θεραπεύεσθαι, πολλὰ παρὰ Θεῶν γινόμενά ἐστιν ἰδεῖν. καὶ γὰρ Τέχναι, καὶ Ἐπιστῆμαι, καὶ Ἀρεταὶ, Εὐχαίτε, καὶ Θυσίαι, καὶ Τελεταὶ, Νόμοι τε, καὶ Πολιτεῖαι, Δίκαι τε, καὶ Κολάσεις, διὰ τὸ κωλύειν ψυχὰς ἁμαρτάνειν ἐγένοντο· καὶ τοῦ σώματος ἐξελθούσας Θεοὶ καθάρσιοι, καὶ Δαίμονες τῶν ἁμαρτημάτων καθαίρουσι.

Sed neutrum Deo convenit. Nihil itaque in mundo naturâ malum esse ex his facilè deprehendes. Verùm circa hominum, eorúmque non omnium operationes, nec semper mala videntur. Quòd si propter ipsum malum homines delinquerent, ipsa utique natura mala esset; sed cùm adulterans, adulterium quidem malum, voluptatem bonam; homicida, cædem quidem malàm, sed pecunias bonas existimat; & qui perniciem hostibus affert, perniciem quidem afferre malum, ulcisci verò inimicum bonum, & hâc ratione animus delinquit; bonitatis ergò causâ mala subsequuntur, quemadmodum, dum lumen abest, tenebræ, quæ naturâ nullæ sunt, irrepunt. Delinquit ergò animus, quia bonum appetit, sed circa bonum aberrat, quòd prima essentia non est. Sed ne aberret, & si aberrârit, adhibitis remediis resipiscat, plurima Deos machinari deprehendes. Etenim artes, scientiæ, disciplinæ, virtutes, precationes, sacrificia, ceremoniæ, leges, rerum publicarum institutiones, judicia, & punitiones ad impediendos animos, ne delinquant, inventæ sunt; & corpore egressos Dii expiatores, ac Dæmones à sceleribus purgant.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ιγ'.

Πῶς τὰ ἀΐδια λέγεται γίγνεσθαι.

ΠΕρὶ μὲν οὖν Θεῶν, καὶ Κόσμου, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων τοῖς μήτε διὰ φιλοσοφίας ἀχθῆναι δυναμένοις, μηδὲ τὰς ψυχὰς ἀνιάτοις ἀρκέσει ταῦτα. Περὶ δὲ τῶν μὴ γενέσθαι ταῦτα ποτὲ, μηδὲ ἀλλήλων χωρίζεσθαι, λείπεται λέγειν· ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς λόγοις ὑπὸ τῶν πρώτων τὰ δεύτερα εἴπομεν γίνεσθαι. Πᾶν τὸ γινόμενον, ἢ τέχνῃ, ἢ φύσει, ἢ κατὰ δύναμιν γίνεται. τὰ μὲν οὖν κατὰ τέχνην, ἢ φύσιν ποιοῦντα, πρότερα εἶναι τῶν ποιουμένων ἀνάγκη· τὰ δὲ κατὰ δύναμιν μεθ' ἑαυτῶν συνίστησι τὰ γινόμενα· ἐπειδὴ καὶ τὸν δύναμιν ἀχώριστον ἔχει. ὥσπερ δὴ ἥλιος μὲν φῶς, πῦρ δὲ θερμότητα, χιὼν δὲ ψυχρότητα. εἰ μὲν οὖν τέχνῃ τὸν Κόσμον ποιοῦσι Θεοὶ, οὐ τὸ εἶναι, τὸ δὲ τοιόνδε εἶναι ποιοῦσι. πᾶσα γὰρ τέχνη τὸ εἶδος ποιεῖ. πόθεν οὖν τὸ εἶναι τῷ Κόσμῳ; εἰ δὲ φύσει, πῶς τὸ φύσει ποιοῦν, ἑαυτοῦ τι δίδωσι τῷ γινομένῳ; ἀσωμάτων δὲ τῶν Θεῶν ὄντων, ἐχρῆν, καὶ τὸν Κόσμον ἀσώματον εἶναι. Εἰ δὲ τοὺς Θεοὺς σώματα λέγοι τὶς, πόθεν τῶν ἀσωμάτων ἡ δύναμις; εἰ δὲ τοῦτο συγχωρήσαιμεν, φθειρομένου τοῦ Κόσμου τὸν ποιήσαντα φθείρεσθαι ἀνάγκη,

CAP. XIII.

Quonam modo sempiterna fieri dicantur.

DE Diis itaque, & Mundo, & rebus humanis iis, qui per Philosophiam sublevari non possunt, nec immedicabiles animis sunt, hæc sufficiant. Hæc autem nunquam fuisse facta, neque à seipsis separari, reliquum est ut dicamus: quandoquidem nos ipsi suprà diximus, à primis secunda procreari. Omne quod fit, aut arte, aut naturâ, aut facultate quadam fit. Quæ igitur arte, aut naturâ operantur, ea præcedere, quæ efficiuntur, necesse est; quæ facultate, res ipsas unà secum producunt; quandoquidem facultatem, quæ separari nequit, secum habent; veluti sol lumen, ignis caliditatem, nix frigiditatem. Si itaque arte Mundum Dii producunt, non ut sit, sed ut talis sit, efficiunt. Nam quælibet ars speciem edit. Undénam ergo Mundo, ut sit? Quodsi naturâ; quomodo quod naturâ agit, ex semetipso aliquid rei effectæ impartitur? & cùm Dii incorporei sint, oportebat & Mundum incorporeum esse. Quòd siquis Deos corporeos dixerit, undénam incorporeorum facultas? Et si id concederemus; corrupto Mundo, ejusdem etiam opifex necessariò corrumperetur, si naturâ ille quidem agit. Si ergò neque arte,

εἴπερ

εἶ τῶν κατὰ φύσιν τὸν Κόσμον ποιοῦσι Θεοί. Δυνάμει λείπεται μόνον. πᾶν δὲ τὸ δυνάμει γινόμενον τῷ τὴν δύναμιν ἔχοντι συνυφίσταται. καὶ οὐδὲ ἀπολέσθαι ποτὲ τὰ οὕτως γινόμενα δύναται, εἰ μὴ τὶς τοῦ ποιοῦντος ἀφέλοι τὴν δύναμιν. ὥστε οἱ τὸν Κόσμον φθείροντες, Θεοὺς μὴ εἶναι λέγουσιν. ἢ Θεοὺς εἶναι λέγοντες, τὸν Θεὸν ποιοῦσιν ἀδύνατον. δυνάμει μὲν οὖν πάντα ποιῶν ἑαυτῷ συνυφίστησι πάντα. μεγίστης δὲ τῆς δυνάμεως οὔσης, οὐκ ἀνθρώπους ἔδει καὶ ζῶα μόνα ποιεῖν, ἀλλὰ Θεούς τε, καὶ ἀνθρώπους, καὶ Δαίμονας. καὶ ὅσῳ τῆς ἡμετέρας φύσεως διαφέρει ὁ πρῶτος Θεὸς, τοσούτῳ πλείους εἶναι τὰς μεταξὺ ἡμῶν τε κἀκείνου δυνάμεις ἀνάγκη. πάντα γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων κεχωρισμένα πολλὰ ἔχει τὰ μέσα.

neque naturâ Mundum Dii producunt, sequitur facultate tantùm producere. Et omne quod facultate producitur, unà cum eo, quod facultatem habet, subsistit. Neque hâc ratione producta corrumpi unquam possunt, nisi quis facultate producentem privaverit. Quapropter qui Mundum corruptioni obnoxium tradunt, Deos esse planè negant: aut Deos esse asserentes, Deum imbecillem fatentur. Qui ergò facultate efficit universa, universa simul secum subsistere facit. Et cùm maxima facultas sit, non homines & animantia modò producenda erant, sed Dii, & homines, & Dæmones; & quantum nostram naturam primus Deus præcellit, tantò plures medias inter nos & ipsum facultates esse oportet. Quæcunque enim plurimùm inter se distant, plurima inter se media habent.

ΚΕΦ. ιδ'.

Πῶς οἱ Θεοὶ μὴ μεταβαλλόμενοι, ὀργίζεσθαι καὶ θεραπεύεσθαι λέγονται.

Εἰ δέ τις τὸ μὲν Θεοὺς μὴ μεταβάλλεσθαι εὔλογόν τε ἡγεῖται καὶ ἀληθὲς, ἀπορεῖ δὲ πῶς ἀγαθοῖς μὲν χαίρουσι, κακοῖς δὲ ἀποστρέφονται· καὶ ἁμαρτάνουσι μὲν ὀργίζονται, θεραπευόμενοι δὲ ἵλεω γίνονται, ῥητέον, ὡς οὐ χαίρει Θεὸς· τὸ γὰρ χαῖρον, καὶ λυπεῖται. οὐδὲ ὀργίζεται· πάθος γὰρ καὶ τὸ ὀργίζεσθαι. οὐδὲ δώροις θεραπεύεται· ἡδονῇ γὰρ ἂν ἡττηθείη. οὐδὲ θέμις

Cap. XIV.

Quanam ratione Dii, qui non immutantur, irasci, & mulceri dicuntur.

Quòd si quis Deos immutabiles esse rationi veritatíq; consonũ ducens, dubitat, quomodo illi bonis quidem lætantur, mala aversantur, & delinquentibus item irascuntur, & delinitionibus redduntur pro[illegible]tii: dicendum est, Deum omn[illegible] non lætari; namq; quod lætatu[illegible] mœrore afficitur: neque irasci[illegible] rasci enim motus animi; neq; [illegible]ceri muneribus; id enim esset [illegible]lectationibus vinci: neque fas

Digitized by Google

ὂν ἡμῖν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ὅτε καλῶς, ὅτε κακῶς ἔχειν τὸ Θεῖον. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν ἀγαθοί τε εἰσὶν ἀεὶ, καὶ ὠφελῆσαι μόνον· βλάπτουσι δὲ οὐδέποτε, καὶ τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἔχοντες· ἡμεῖς δὲ ἀγαθοὶ μὲν ὄντες διὰ ὁμοιότητα Θεοῖς συναπτόμεθα, κακοὶ δὲ ἡμούμενοι διὰ ἀνομοιότητα χωριζόμεθα· καὶ καθ' ἀρετὰς ζῶντες, ἐχόμεθα ἡμῖν Θεῶν, κακοὶ δὲ γενόμενοι ἐχθροὺς ἡμῖν ποιοῦμεν ἐκείνους. οὐκ ἐκείνων ὀργιζομένων, ἀλλὰ τῶν ἁμαρτημάτων Θεὸς μὲν ἡμῖν οὐκ ἐόντων ἐλαύνειν, Δαίμοσι δὲ κολαστικοῖς συναπτόντων. Εἰ δὲ Εὐχαῖς, καὶ Θυσίαις λύσιν τῶν ἁμαρτημάτων διείσκομεν, καὶ τοὺς Θεοὺς θεραπεύομεν, καὶ μεταβάλλομεν, ἀλλὰ διὰ τῶν φρονίμων, καὶ τῶν πρὸς τὸ Θεῖον ἐπιστροφῆς τῶν ἡμετέραν κακίαν ἰώμενοι, πάλιν τῶν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητι ἀπολαύομεν, ὥστε ὅμοιον τῷ Θεὸν λέγειν τοὺς κακοὺς ἀποστρέφεσθαι, καὶ τὸν ἥλιον τοῖς ἐστερημένοις τῶν ὄψεων κρύπτεσθαι.

ex rebus humanis Numen vel benè, vel malè se habere. Sed illi quidem boni sunt semper, & tantùm proficui, noxii nunquam, semperque in omnibus eodem modo se habent. Nos verò dum sumus boni, propter similitudinem Diis conjungimur; dum mali, propter dissimilitudinem separamur: & dum ex virtute vivimus, Diis adhæremus; dum vitiis inquinamur, nobis illos hostes comparamus; non quòd illi irascantur, sed quòd delicta Deos impediunt, ne nobis illuceant, & Dæmonibus torroribus dedunt. Si verò precibus & sacrificiis delictorum veniam consequamur, Deósque placemus & convertamus, hujusmodi operibus, & nostrâ ad Deum conversione nostris malis curationem adhibentes, rursùs divinæ bonitatis participes efficimur. Quare idem erit dicere, Deum malos aversari, & solem oculis privatis abscondi.

ΚΕΦ.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ιε'.

Διατὶ ἀνενδεεῖς ὄντας τοὺς Θεοὺς τιμῶμεν.

Ἐκ δὲ τούτων καὶ ἡ περὶ Θυσιῶν, καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς Θεοὺς γινομένων λέλυται ζήτησις. Αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ Θεῖον ἀνενδεές· αἱ δὲ τιμαὶ τῆς ἡμετέρας ὠφελείας ἕνεκα γίνονται. καὶ ἡ μὲν Πρόνοια τῶν Θεῶν διατείνει πανταχῆ, ἐπιτηδειότητος δὲ μόνον πρὸς ὑποδοχὴν δεῖται. πᾶσα δὲ ἐπιτηδειότης, μιμήσει, καὶ ὁμοιότητι γίνεται. διὸ οἱ μὲν ναοὶ τὸν οὐρανὸν, οἱ δὲ βωμοὶ μιμοῦνται τὴν γῆν, τὰ δὲ ἀγάλματα τὴν ζωὴν, καὶ διὰ τοῦτο ζώοις ἀπείκασται, αἱ δὲ εὐχαὶ τὸ νοερὸν, οἱ δὲ χαρακτῆρες τὰς ἀῤῥήτους ἄνω δυνάμεις, βοτάναι δὲ καὶ λίθοι τὴν ὕλην, τὰ δὲ θυόμενα ζῶα τὴν ἐν ἡμῖν ἄλογον ζωήν. Ἐκ δὲ τούτων ἁπάντων τοῖς μὲν Θεοῖς [illegible] οὐδέν· τὶ γὰρ ἂν πλέον γένοι- [illegible] ἡμῖν δὲ πρὸς ἐκείνους [illegible]

CAP. XV.

Quare Deos nullius indigentes honoramus.

EX his de Sacrificiis, aliisque quæ in Deorum cultum conamur, dubitatio solvitur. Numen etenim ipsum nullius indiget; cultus verò, atque honores nostri commodi tantùm gratiâ deferuntur: & cùm providentia Deorum quaquaversum sit diffusa, habitudine solùm, ut recipi possit, opus est; Habitudo verò omnis imitatione & similitudine comparatur; quare Templa quidem Cœlum, Aræ Terram æmulantur, Statuæ vitam, ideóque animantibus similes sunt; preces intellectuales; characteres superiores potestates, quæ verbis exprimi nequeunt; herbæ, ac lapides materiam; animalia quæ sacrificantur, vitam in nobis sed rationis expertem. Ex his omnibus, nihil ultrà Diis accidit: quid enim Deo ultrà accidere potest? Sed nobis cum illis conjunctio sequitur.

ΚΕΦ.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ιϛ'.

Περὶ Θυσιῶν, καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν· ὅτι Θεοὺς μὲν οὐδὲν, ἀνθρώπους δὲ ὠφελοῦμεν.

Ἄξιον δὲ οἶμαι περὶ Θυσιῶν βραχέα προσθεῖναι. πρῶτον μὲν ἐπειδὴ πάντα παρὰ Θεῶν ἔχομεν, δίκαιον δὲ τοῖς διδοῦσι τῶν διδομένων ἀπάρχεσθαι, χρημάτων μὲν δι' ἀναθημάτων, σωμάτων δὲ διὰ κόσμου, ζωῆς δὲ διὰ θυσιῶν ἀπαρχόμεθα. ἔπειτα αἱ μὲν χωρὶς θυσιῶν εὐχαὶ, λόγοι μόνον εἰσὶν, αἱ δὲ μετὰ θυσιῶν ἔμψυχοι λόγοι· τοῦ μὲν λόγου τὴν ζωὴν δυναμοῦντος, τῆς δὲ ζωῆς τὸν λόγον ψυχούσης. Ἔτι παντὸς πράγματος εὐδαιμονία ἡ οἰκεῖα τελειότης ἐστίν· οἰκεῖα δὲ τελειότης ἑκάστῳ ἡ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ αἰτίαν συναφή. καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς εὐχόμεθα συναφθῆναι Θεοῖς. Ἐπεὶ τοίνυν ζωὴ πρώτη ἡ τῶν Θεῶν ἐστι, ζωὴ δέ τις καὶ ἡ ἀνθρωπίνη· βούλεται δὲ αὕτη συναφθῆναι ἐκείνῃ, μεσότητος δεῖται. οὐδὲν γὰρ τῶν πλεῖστον διεστώτων ἀμέσως συνάπτεται. ἡ δὲ μεσότης ὁμοία εἶναι τοῖς συναπτομένοις ὀφείλει. ζωῆς οὖν μησότητα, ζωὴν ἐχρῆν εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο ζῶα θύουσιν ἄνθρωποι, οἵτε νῦν εὐδαίμονες, καὶ πάντες οἱ πάλαι· καὶ ταῦτα οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἑκάστῳ Θεῷ τὰ πρέποντα, μετὰ πολλῆς τῆς ἄλλης θρησκείας. Καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά.

CAP. XVI.

De sacrificiis, aliisque honoribus, quibus, Diis nullo, hominibus commodo sumus.

NOn erit tamen abs re, pauca, & illa brevia de Sacrificiis hîc adnectere; & primùm cùm à Diis omnia nobis suggerantur, æquúmque sit exhibentibus ex iis, quæ exhibentur, primitias offerre; de pecuniis per offerrumenta, de corporibus per ornamenta, de vitâ per sacrificia primitias damus. Prætereà sine sacrificiis preces, verba tantummodò; cum sacrificiis, verba sunt animata; verbo quidem vitam corroborante, vitâ verò verbum animante. Item cujuscunque rei beatitas, propria perfectio est; propria cuicumque perfectio ad suammet ipsius causam est conjunctio: ideóque nos, ut cum Diis copulemur, supplicamus. Quando igitur vita prima Deorum est, vita etiam quodammodò & hominum est, & hæc cum illâ sociari appetit, medio indiget. Nihil enim ex iis, quæ plurimùm inter se distant, sine medio connectitur, medium verò iis, quæ conjunguntur, simile debet esse. Vitæ ergò medium, vitam esse oportuit: ideóque animantia homines, & illi qui nunc fortunati censentur, & veteres omnes sacrificant; eaque non temerè, & nullo habito delectu, sed utì cuilibet Deo conveniunt, cum aliis multis ceremoniis, ac religione. Et de his quidem satís.

ΚΕΦ.

Digitized by Google

ΚΕΦ. ιζ'.

Ὅτι φύσει ἄφθαρτος ὁ Κόσμος.

Τὸν δὲ Κόσμον ὅτι μὲν οὐκ ἂν Θεοὶ φθεροῦσιν εἴρηται. ὅτι δὲ καὶ τὴν φύσιν ἄφθαρτον ἔχει, λέγειν ἀκόλουθον. πᾶν γὰρ τὸ φθειρόμενον, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ φθείρεται, ἢ ὑπὸ ἄλλου. εἰ μὲν οὖν ὑφ' ἑαυτοῦ ὁ Κόσμος φθείρεται, ἔδει καὶ τὸ πῦρ ἑαυτὸ καίειν, καὶ τὸ ὕδωρ ἑαυτὸ ξηραίνειν. εἰ δὲ ὑπὸ ἄλλου, ἢ σώματος, ἢ ἀσωμάτου. ἀλλ' ὑπὸ μὲν ἀσωμάτου, ἀδύνατον. τὰ γὰρ ἀσώματα σώζει τὰ σώματα. οἷον φύσις, καὶ ψυχή· οὐδὲν δὲ ὑπὸ τοῦ φύσει σώζοντος φθείρεται. εἰ δὲ ὑπὸ σώματος, ἢ ὑπὸ τῶν ὄντων, ἢ ὑπὸ ἑτέρων. καὶ εἰ μὲν ὑπὸ τῶν ὄντων, ἢ ὑπὸ τῶν κύκλῳ κινουμένων τὰ ἐπ' εὐθείας, ἢ ὑπὸ τῶν ἐπ' εὐθείας τὰ κύκλῳ. ἀλλ' οὐδὲ τὰ κύκλῳ φθαρτικὴν ἔχει φύσιν· διατὶ γὰρ μηδὲν ὁρῶμεν ἐκεῖθεν φθειρόμενον; οὐδὲ τὰ ἐπ' εὐθείας ἐκείνων ἅψασθαι δύναται· διατὶ γὰρ ἄχρι νῦν οὐκ ἠδυνήθη; ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐπ' εὐθείας ὑπ' ἀλλήλων φθείρεσθαι δύναται. ἡ μὲν ἄλλου φθορὰ, ἄλλου γένεσις ἐστί· τοῦτο δὲ φθείρεσθαι μὲν οὐκ ἔστι, μεταβάλλεσθαι δέ. εἰ δὲ ὑπ' ἄλλων σωμάτων ὁ Κόσμος φθείρεται, πόθεν γενομένων, ἢ ποῦ νῦν ὄντων, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Ἔτι πᾶν τὸ φθειρόμενον, ἢ εἴδει, ἢ ὕλῃ φθείρεται. ἔστι δὲ εἶδος μὲν

CAP. XVII.

Naturâ Mundum esse incorruptibilem.

DEos porrò nunquam Mundum destructuros, dictum est. Ordo tamen postulat, ut eum naturam incorruptibilem habere dicamus. quodcunque enim destruitur, aut à seipso, aut ab alio destruitur. Si itaq; à seipso Mundus destruitur, necessariò & Ignis seipsum combureret, & Aqua seipsam exsiccaret. si ab alio; aut à corpore, aut ab incorporeo. sed ab incorporeo id fieri nequit; incorporea enim, corpora conservant, veluti natura & animus; nihilq; ab eo, quod naturâ suâ conservat, destruitur. Si à corpore, aut ab iis, quæ sunt, aut ab aliis: si ab iis, quæ sunt, aut ab iis quæ circulatim moventur, destruentur quæ recto motu dirigũtur; aut à rectà se moventibus, quæ circulatim. Sed quæ circulatim feruntur, naturam corruptricem non habent; ideóque nihil indè corruptum videmus: & quæ rectà procedunt, illa attingere nequeunt: quanam enim ratione ad hanc usq; diem non potuerunt? Sed neq; quæ recto motu moventur, à semetipsis destrui possunt: alterius enim corruptio alterius generatio est; at hoc destrui utique non est, sed immutari. Si verò ab aliis corporibus Mundus corrumpitur, undenam illa facta, aut ubi nunc sunt, certè non suppetit quid dicamus. Præterea quidquid corrũpitur, aut formâ, aut materiâ corrumpitur: est autem forma

Digitized by Google

τὸ σχῆμα, ὕλη ἡ τὸ σῶμα. καὶ τῶν μὲν εἰδῶν φθειρομένων, τῆς δὲ ὕλης μενούσης, ἕτερα ὁρῶμεν γινόμενα. εἰ δὲ ὕλη φθείρεται, πῶς ἐν τοσούτοις ἔτεσιν οὐκ ἐπέλιπεν; εἰ δὲ ἀντὶ τῆς φθειρομένης ἑτέρα γίνεται, ἢ ἐκ τοῦ ὄντων, ἢ ἐκ τοῦ μὴ ὄντων γίνεται. ἀλλ' εἰ μὲν ἐκ τοῦ ὄντων, τῶν ὄντων μενόντων ἀεί, καὶ ἡ ὕλη ἔσται ἀεί. εἰ δὲ καὶ τὰ ὄντα φθείρεται, καὶ τὸν Κόσμον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πάντα λέγουσι φθείρεσθαι. εἰ δὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντων ἡ ὕλη, ἀδύνατον μὲν ἀδύνατον ἐκ τοῦ μὴ ὄντων εἶναί τι. εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, καὶ δυνατὸν ἐκ τοῦ μὴ ὄντων εἶναι τὴν ὕλην, ἕως ἂν ᾖ τὰ μὴ ὄντα, ἔσται καὶ ἡ ὕλη. ὃ γὰρ οὐδέποτε καὶ τὰ μὴ ὄντα ἀπόλλυται. εἰ δὲ ἀνείδεον λέγουσι μὲν τὴν ὕλην, πρῶτον μέν, διὰ τί μέρη, ἀλλ' ὅλῳ γίνεται τοῦτο τῷ Κόσμῳ; ἔπειτα διὰ τὸ εἶναι τῶν σωμάτων, τὸ δὲ κάλλος φθείρεσθαι μόνον. Ἔτι πᾶν τὸ φθειρόμενον, ἢ ἀφ' ὧν ἐγένετο εἰς ἐκεῖνα λύεται, ἢ εἰς τὸ μὴ ὂν ἀφανίζεται. ἀλλ' εἰ μὲν ἀφ' ὧν ἐγένετο, εἰς ἐκεῖνα λυθείη, πάλιν γίνεται ἕτερα. διὰ τί τῆς ἀρχῆς ἐγένετο; εἰ δὲ εἰς τὸ μὴ ὂν ἅπασι τὰ ὄντα, τί κωλύει καὶ τοῦτο παθεῖν; εἰ δὲ ἡ δύναμις κωλύει, διὰ τί ἔστι δυνατὸν ἑαυτὸν μόνον σώζειν. καὶ ὁμοίως δὲ ἀδύνατον ἐκ τοῦ μὴ ὄντων γίνεσθαι τὰ ὄντα, καὶ τὰ ὄντα εἰς τὸ μὴ ὂν ἀφανίζεσθαι. Ἔτι, ἀνάγκη τὸν Κόσμον, εἰ φθείρεται, ἢ κατὰ φύσιν φθείρεσθαι, ἢ

figura; materia corpus. & cùm formæ corrumpuntur, & materia remanet, aliam gigni videmus: quòd si materia corrumpitur, quomodò tot annorum spatio non defecit? Si pro eâ, quæ corrumpitur, alia nascitur; aut ex his, quæ sunt, aut ex iis, quæ non sunt, ortum habet Si ex iis quæ sunt, cùm ea quæ sunt, semper maneant, & materia semper est. Quòd si ea, quæ sunt corrumpuntur, non Mundum modò, sed & reliqua omnia corrumpi affirmant. Si ex iis quæ non sunt, materia; primùm quidē ex iis, quæ non sunt, aliquid esse non potest. Quodsi id fiet, & poterit ex iis quæ non sunt, materia esse; quousque ea quæ non sunt, erunt, erit & materia. neq; enim unquam ea, quæ non sunt, intereunt. Et si informem dicunt materiam primùm quidem propter quid, non per partes, sed universo id Mundo contingit? Præterea, non corpora ipsa, sed eorum pulcritudinē tantùm destruunt. Item, quidquid corrumpitur, aut ex quibus coaluit, in ea dissolvitur, aut in id, quod non est, disperditur. Sed si, ex quibus coaluit, in ea dissolutum fuerit, rursus alia nascuntur: ad quid enim principio factum est? Quod si in id, quod non est, ea quæ sunt, abeunt, quid impedit, ne Deus hæc eadem subeat? Si potestas impedit, non est potentis se ipsum tantummodò servare: & pari ratione fieri nequit, ut ex iis quæ non sunt ea quæ sunt, procreentur: & ea quæ sunt, in id quod non est, evanescant. Item necesse est, Mundum si corrumpitur, aut secundum naturam, aut præter naturam corrumpi;

φύσιν.

Digitized by Google

φύσιν. οὐδὲ τὸ παρὰ φύσιν πρότερον ἔχει τῆς φύσεως. εἰ δὲ παρὰ φύσιν, δεῖ ἑτέραν εἶναι τὴν μεταβάλλουσαν τοῦ Κόσμου τὴν φύσιν· ὅπερ οὐ φαίνεται. Ἔτι, πᾶν τὸ φύσει φθειρόμενον, καὶ ἡμεῖς φθείρειν δυνάμεθα. τοῦ δὲ Κόσμου τὸ μὲν κυκλικὸν σῶμα, οὔτε ἔφθειρέ τις ποτὲ, οὔτε μετέβαλλε. τῶν δὲ στοιχείων μεταβάλλειν μὲν δυνατὸν, φθείρειν δὲ ἀδύνατον. Ἔτι, πᾶν τὸ φθειρόμενον ὑπὸ χρόνου μεταβάλλεται, καὶ γηρᾷ· ὁ δὲ Κόσμος ἐν τοσούτοις ἔτεσιν ἀμετάβλητος μένει. Τοσαῦτα καὶ πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρων ἀποδείξεων δεομένους εἰπόντες, αὐτὸν ἡμῖν εὐχόμεθα ἵλεων τὸν Κόσμον γενέσθαι.

neque id, quod est præter naturam priùs ipsâ naturâ possidet. Si præter naturam; aliam esse naturam oportet, quæ Mundi naturam, quod non videtur, immutet. Item quidquid naturâ corrumpitur, id nos quoque corrumpere possumus: sed Mundi circulare corpus neque corrupit quis unquam, neque immutavit: at elementare immutare quis potest, corrumpere nequit. Præterea, quodcunque corrumpitur, à tempore immutatur, & senescit: sed Mundus tot annorum curriculo immutabilis permanet. His ad eos, quibus validiores demonstrationes opus sunt, dictis, nobis ipsi eundem Mundum exoremus, ut propitius sit.

ΚΕΦ. ιη'.

Διατὶ Θυσίαι γίγνονται· καὶ ὅτι Θεὸς οὐ βλάπτεται.

ΚΑΙ μὴν οὐδὲ τὸ Ἀθεΐας περί τινας τόπους τῆς γῆς γενέσθαι, πολλάκις δὲ ὕστερον ἔσεσθαι, ἄξιον ταράττειν τοὺς ἔμφρονας. ὅτι τε οὐκ εἰς Θεοὺς γίνεται ταῦτα. ὥσπερ οὐδὲ αἱ τιμαὶ ἐκείνους ὠφελοῦσαι ἐφάνησαν. καὶ διὰ τὸ ἀδυνατεῖν, μέσης οὐσίας οὖσαν τὴν ψυχὴν, ἀεὶ κατορθοῦν. καὶ τὸ μὴ δύνασθαι πάντα τὸν Κόσμον τῆς τῶν Θεῶν προνοίας ἀπολαύειν ὁμοίως· ἀλλὰ τὰ μὲν, αἰωνίως, τὰ δὲ, κατὰ χρόνον· καὶ τὰ μὲν, πρώτως, τὰ δὲ, δευτέρως μετέχειν ἐκείνης. ὥσπερ καὶ τῶν αἰσθήσεων πασῶν μὲν ἡ κεφαλὴ,

CAP. XVIII.

Quare sacrificia fiunt: & Deum non lædi.

INsuper, Impietas quæ nonnulla Orbis loca invasit, & sæpiùs in posterum futura est, non videtur tanti esse, ut prudentes perturbet: quòd non in Deos illa aguntur, quemadmodum nec honores illis unquam emolumento fuisse comperti sunt: & quòd animus, qui mediæ naturæ est, non valet semper rectè & absq; errore susceptum opus conficere. Nec potest Mundus universus Deorum providentiam æquè participare: sed hæc quidem sempiternè, alia in tempore: & hæc primo, alia secundo loco illam possidere. quemadmodum & sensus omnes caput,

Digitized by Google

μιᾶς δὲ ὅλον τὸ σῶμα αἰσθάνεται. καὶ διὰ τοῦτο, ὡς ἔοικεν, οἱ τὰς Ἑορτὰς καταστησάμενοι, καὶ Ἀποφράδας ἐποίησαν, ἐν αἷς τὰ μὲν ἤργει τῶν ἱερῶν, τὰ δὲ ἐκλείετο. τῶν δὲ καὶ τὸν κόσμον ἀφῄρουν, πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῆς ἡμετέρας ἀφοσιούμενοι φύσεως. Καὶ κολάσεως δὲ εἶδος εἶναι Ἀθεΐαν οὐκ ἀπεικός. τοὺς γὰρ γνόντας Θεοὺς, καὶ καταφρονήσαντας, εὔλογον ἐν ἑτέρῳ βίῳ καὶ τῆς γνώσεως στέρεσθαι, καὶ τοὺς ἑαυτῶν Βασιλέας ὡς Θεοὺς τιμήσαντας, ἤδει τὴν δίκην αὐτῶν ποιῆσαι τῶν Θεῶν ἐκπεσεῖν.

unum corpus totum perſentiſcit. ideóque ut autumo, qui dies feſtos inſtituerunt, dies etiam nefaſtos determinârunt; quibus pleraq; ſacrorum intermittebantur, templa obſerabantur; nonnullorum etiam ornatus à noſtræ naturæ imbecillitatem expiantibus convellebatur. Punitionis quoq; ſpeciem impietatem eſſe, non inconveniens fuerit. etenim qui Deos agnoverunt, & aſpernati ſunt, eos in aliâ vitâ eorum cognitione privari, non abſq; ratione eſt. Et qui proprios reges ut Deos coluerunt & obſervarunt, non aliâ pœnâ quàm Deorum amiſſione multandi erant.

ΚΕΦ. ιθ'.

Διατὶ οἱ ἁμαρτάνοντες οὐκ εὐθέως κολάζονται.

Εἰ δὲ μηδὲ τούτων, μηδὲ τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων εὐθὺς αἱ δίκαι ἁμαρτήσασιν ἕπονται, θαυμάζειν οὐ δεῖ. ὅτι οὐ Δαίμονες εἰσι μόνον οἱ κολάζοντες τὰς ψυχὰς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἑαυτὴν ὑπάγει τῇ δίκῃ. καὶ ὅτι μένουσι τὸν ἅπαντα χρόνον, οὐκ ἐχρῆν ἐν ὀλίγῳ πάντων τυχεῖν. καὶ διὰ τὸ δεῖν ἀνθρωπίνην ἀρετὴν εἶναι. εἰ γὰρ τοῖς ἁμαρτήσασιν εὐθὺς ἠκολούθουν αἱ δίκαι, φόβῳ δικαιοπραγοῦντες ἄνθρωποι ἀρετὴν οὐκ ἂν εἶχον. κολάζονται δὲ τοῦ σώματος ἐξελθοῦσαι· αἱ μὲν ἐνταῦθα πλανώμεναι, αἱ δὲ εἴς τινας τόπους τῆς γῆς θερμοὺς, ἢ ψυχροὺς, αἱ δὲ ὑπὸ Δαιμόνων ταραττόμεναι.

CAP. XIX.

Quare delinquentes non ſtatim puniuntur.

NEque debemus admirari, ſi eos aberrantes non tantùm pro his, ſed pro aliis etiam ſceleribus pœnæ ſtatim non conſequantur. quòd non Dæmones tantùm ſunt, qui puniunt animos, ſed ipſi ſemetipſos pœnis etiam ſubigunt. & qui toto tempore perſeverant, iis non erat operæpretium momento modico omnia conſequi. Oportebat prætereà, & humanam virtutem adeſſe: nam ſi delinquentes ſubitò pœnæ committerentur, timore homines juſta exequentes, virtutem non haberent. Puniuntur autem corpore egreſſi: ſiquidem alii hîc oberrant; alii in locis quibuſdam terræ calidis, aut frigidis; alii à Dæmonibus divexantur;

πάντως

Digitized by Google

πάντως δὲ μετὰ τῆς ἀλόγου ὑπομένουσι, μεθ' ἧσπερ καὶ ἥμαρτον· δι' ἣν καὶ τὸ σκιοειδὲς σῶμα ὑφίσταται, ὃ περὶ τοὺς τάφους, καὶ μάλιστα τῶν κακῶς ζησάντων ὁρᾶται.

omninò verò cum animo rationis vacuo pænas sustinent, cum quo deliquerunt; & propter quem tenebricosum corpus subsistit, quod circa sepulcra, & potissimùm eorum, qui malè vitam traduxerunt, conspicitur.

ΚΕΦ. κ'.

Περὶ Μετεμψυχώσεως. καὶ πῶς εἰς ἄλογα λέγονται φέρεσθαι.

Αἱ δὲ Μετεμψυχώσεις, εἰ μὲν εἰς λογικὰ γένοιντο, αὐτὸ τοῦτο ψυχαὶ γίνονται τῶν σωμάτων. εἰ δὲ εἰς ἄλογα, ἔξωθεν ἕπονται, ὥσπερ καὶ ἡμῖν οἱ εἰληκότες ἡμᾶς Δαίμονες. οὐ γὰρ μή ποτε λογικὴ ἀλόγου ψυχὴ γένοιτο. Τὴν δὲ Μετεμψύχωσιν ἐκ τῶν ἐκ γενετῆς παθῶν ἐστὶν ἰδεῖν. διατὶ γὰρ οἱ μὲν τυφλοὶ, οἱ δὲ παρειμένοι, οἱ δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν κακῶς ἔχοντες τίκτονται; καὶ ἐκ τῆς φύσεως ἐχούσας ἐν σώματι πολιτεύεσθαι τὰς ψυχὰς, μὴ δεῖν ἅπαξ ἐλθούσας τὸν ἅπαντα αἰῶνα μένειν ἐν ἀργείᾳ. Εἰ γὰρ μὴ πάλιν αἱ ψυχαὶ εἰς σώματα φέροιντο, ἀνάγκη ἀπείρους εἶναι, ἢ τὸν Θεὸν ἀεὶ ἑτέρας ποιεῖν. ἀλλ' οὐδὲ ἄπειρόν τι ἐν τῷ Κόσμῳ· ἐν γὰρ πεπερασμένῳ ἄπειρόν τι οὐκ ἂν γένοιτο. οὐδὲ ἄλλας γίνεσθαι δυνατόν· πᾶν γὰρ ἐν ᾧ τι γίνεται καινὸν, καὶ ἀτελὲς εἶναι ἀνάγκη. τὸν δὲ Κόσμον ἐκ τελείου γενόμενον τέλειον εἶναι προσήκει.

CAP. XX.

De Animorũ transmigratione: & quomodo in ea, quæ ratione carent, ferri dicuntur.

ANimorum autem transmigrationes, si ad ea, quæ ratione utuntur, venerint, animi corporum evadunt: si in vacua ratione, deforis subsequuntur, quemadmodum nobis Dæmones, qui nos obtinent, assistunt. nunquam enim rationis compos, rationis expertis animus fiet. Verùm animorum transmigrationem ex defectibus, qui ab ortu ingenerantur, dignoscere possumus. Propter quid enim alii cæci, alii luxatis membris, alii etiam animo ipso laborantes nascuntur? &, cùm naturâ suâ animi id habeant, ut in corpore muneribus suis fungantur, haud decet semel egressos per omne ævum otiosos considere. Etenim, si non denuò animi in corpus recurrunt, infinitos esse necesse est; aut Deum continuò alios atq; alios procreare. Sed nullũ infinitum in mundo; in finito enim nullum infinitum unquã existet. Sed nec alios edi fieri potest; quodcunq; enim, in quo novum aliquid fit, imperfectũ necessariò erit; verùm Mundum à perfecto productum perfectum esse oportet.

Digitized by Google

ΚΕΦ. κα'.

Ὅτι καὶ ζῶντες καὶ τελευτήσαντες εὐδαίμονες οἱ ἀγαθοί.

Αἱ δὲ κατ' ἀρετὴν ζήσασαι Ψυχαὶ, τάτε ἄλλα εὐδαιμονοῦσαι, καὶ τῆς ἀλόγου χωρισθεῖσαι, καὶ καθαραὶ παντὸς γενόμεναι σώματος, Θεοῖς τε συνάπτονται, καὶ τὸν ὅλον Κόσμον συνδιοικοῦσιν ἐκείνοις. Καί τοι καὶ εἰ μηδὲν αὐταῖς τούτων ἐγίνετο, αὐτή γε ἡ Ἀρετὴ, καὶ ἡ ἐκ τῆς Ἀρετῆς ἡδονή τε καὶ δόξα, ὅ, τε ἄλυπος καὶ ἀδέσποτος βίος εὐδαίμονας ἤρκει ποιεῖν τοὺς κατ' ἀρετὴν ζῆν προελομένους, καὶ δυνηθέντας.

CAP. XXI.

In hac vitâ, & postquam ex eâ excesserint, probos esse beatos ac fortunatos.

ANimi verò qui secundum virtutem vixerunt, in aliis fortunati, ac beati ab eo etiam, qui rationis expers est, separati, & ab omni corpore expurgati, Diis ipsis copulantur, & Mundum universum unà cum illis administrant. Et quidem, licèt illis nihil ex istis succederet, Virtus ipsa, & ex Virtute voluptas, & gloria, & absque mœrore, ac dominorum oppressione vita immunis, ad eos, qui vitam secundum Virtutem vivere elegerunt, idque præstare potuerunt, beatos efficiendos satìs fuerit.

Lectori

Digitized by Google

LECTORI Benevolo.

AD majorem huic Autori lucem, in nonnullis quæ inter legendum aliquibus obscura videri possunt, conciliandam, loca quædam ex Platonicis Philosophis, maximè autem Proclo, annotare libuit, quæ uberrimi commentarii loco esse poterunt ad eruditum & elegantissimum hoc Opusculum illustrandum, si cui conferre placeat: id saltem hinc constabit, ex Procli disciplinâ prodiisse Sallustium; ita magistrum in philosophando presso vestigio sequitur.

CAP. I.

DE auditore Theologiæ vide copiosissimè differentem Proclum Theol. Plat. lib. 1. c. 2. quibus adde quæ ipse Plato in fine lib. 5. de R. P. & principio 6. disputat de ingenio studiisque veri Philosophi: quæ breviter contraxit Alcinous in primum Caput libelli de doctrinâ Platonis. Plotinum quoque Ennead. 1. l. 3. cap. 3. conferre juvabit.

Insipientum opinionibus) Fabulas cum suis auctoribus ideò proscribit Plato lib. 2. de R. P. quòd perversas hujusmodi opiniones audientium animis inserunt.

Communes notiones) de his Justus Lipsius Manuduct. ad Stoic. philos. l. 2. cap. 11. sed ad Sallustii, & Platonicorum mentem consule Euseb. Præp. Evang. l. 2. c. 6. & Proclum Theol. Platon. l. 1. c. 17. & Dissertat. 2. in libros de R. P.

CAP. II.

SErmones Theologici) de his prolixiùs & distinctiùs Proclus Theol. Plat. lib. 1. cap. 4. & in Cratylum, cap. 117.

CAP.

Digitized by Google

Cap. III.

De Fabulis earúmque usu) *Proclus eod. c. 4. lib. 1. pag. 10. & multò copiosiùs dissert. 5. in lib. de R. P. p. 369.*

Deorum bella) *hujusmodi Fabularum genus omninò damnavit Plato sub finem lib. 2. de R. P. & in Euthyphrone, & Numenius apud Euseb. Præp. Evang. l. 13. cap. 5. Poetarum tamen & maximè Homeri patronum agit Proclus in dissertationibus in R. P. ubi totum hoc fabularum genus Theologicè explicare conatur: quem de Deorum bellis vide dissert. 6.*

Mundus fabula) *vide Iambl. Ægypt. Theol. seg. 7. c. 1. Macrob. in som. Scip. l. 1. c. 2. Julian. Imp. Orat. 5. pag. 318.*

Cap. IV.

Saturnus liberos devorat) *sic Macrobius Sat. l. 1. c. 8. sed Proclus Theol. Plat. l. 5. c. 37. sub finem, & in Cratylum c. 106. & Plotinus Enn. 5. l. 1. c. 7. magis theologicè explicant, quòd omnia à Deo procedentia ad eundem revertuntur.*

Ægyptiorum fabulæ materiales) *de his copiosè agit Euseb. Præpar. Evangel. l. 1. c. 9. ubi & fabulam de Iside atque Osiride, de Sole & Luna explicat ex Ægyptiorum mente. videndus idem lib. 5. cap. 12. & lib. 5. c. 3. Macrob. 1. Sat. c. 21. & Plutarchus libro peculiari. Synesius quoque libris duobus de providentiâ prolixam de his fabulam pertexit.*

Eris in Deorum convivio) *Proclus dissertat. 10. in lib. de R. P. Heraclitus libello alleg. Hom. moraliter explicat.*

Fabulæ Theologicæ Philosophis conveniunt) *ita Plato non quascunque fabulas admisit, sed Theologiæ convenientes, in Phædro, & lib. 2. de R. P. de qua re vide Proclum Theol. Plat. lib. 1. c. 4. pag. 10.*

Naturales,

Digitized by Google

Naturales, & animales Poëtis) hoc toto libro sanè quàm elegantissimo ostendit Heraclitus. sed improbant hoc genus fabularum præter Platonem & Proclum locis citatis, Euseb. l. 3. Præp. Evang. c. 3. & sequentibus: tum etiam S. Augustinus Civ. Dei. l. 6. c. 8. cæteríque qui contra nationes scripserunt.

Fabula Attidis) Julianus Imperator Oratione in Deorum matrem pag. 302. sigillatim cuncta hæc explicat quæ Sallustius paucis innuit: nec dubium quin hic sua ad verbum inde hauserit.

Festivitates) Hilaria propriè dictæ, teste Juliano Imperatore pag. 316. & Macrob. Sat. l. 1. c. 21. vide & I. Meursii Græciam feriatam.

Tempus Festi) Idem observat Julianus p. 322. unde hæc, ut dixi, desumpta, Festa Magnæ Matris Martio mense celebrabantur. Joannes Lydus ad 11. Kal. Aprilis. Arbor pinus à Dendrophoris ferebatur in palatium. & in veteri Kalendario Herwarti, ad dictum diem: Arbor intrat. Hilaria autem erant 8. Kal. April. testante Macrobio loco citato.

Raptus Proserpinæ autumno) 6. Non. Octobr. Festum hoc ponitur a Joanne Lydo. cæterùm Porphyrius apud Euseb. præp. Evang. l. 3. c. 11. non de animæ descensu, sed de semente in terram conjectâ explicat.

Cap. V.

Primam causam esse unam) Proclus El. Theol. 11. quod prolixè toto lib. 2. Theol. Plat. demonstrat. & brevius lib. 3. cap. 3. adde Plotin. Enn. 5. l. 4. c. 1. Dionys. Areopag. div. nom. c. 13.

Bonum) Proclus El. Th. 12. Theol. Plat. l. 1. cap. 18. pag. 46. & princip. 2. dissert. in R. P. Platon. & tota dissert. 36. in Tim. p. 109. Plotin. Enn. 6. l. 7. c. 23. Dionys. Areopag. div. nom. c. 4.

Animis

Digitized by Google

Animis propter bonum) Ita Plato l. 5. R. P. animam boni acquirendi causâ omnia facere, & pati docet. vide Proclum Theol. Plat. lib. 1. pag. 62. med. & in Tim. l. 2. pag. 108.

Cap. VI.

Dii Mũdani, & Cælites) Ita Proclus sæpe Deos in mũdanos, & supramundanos distinguit: sed in Theologiâ Platonicâ quatuor genera ponit, νοητὸς, νοερὸς, ὑπερκοσμίους, ἐγκοσμίους. *de quibus postremis quatuor libris prolixè agit. quòd ait, Cælites mentes animósque fecisse, minores autem mundum visibilem, id ex Platonis Timæo desumptum; ubi opifex supremus Diis minoribus rerum inferiorum creationem permittit. vide Procl. in Tim. pag. 309. & seq.*

Dii duodecim) de his copiosè Proclus Theol. Plat. l. 6. c. 22. planè ad Sallustii mentem.

Jupiter, Nept.) De his Theol. Plat. l. 6. c. 9. & 10. in Tim. p. 44. in Cratyl. c. 150. & tribus sequent.

Vulcanus) Proclus in Tim. p. 44.

Ceres) Proclus Theol. Plat. l. 6. c. 11. in Cratyl. c. 167, 168, & 179.

Juno) in Cratyl. cap. 179.

Diana) in Cratyl. c. 171. & copiosè c. 180.

Apollo) Theol. Plat. l. 6. c. 12. In Cratyl. c. 174, 176, & 177. quem vidisse haud pœnitebit.

Venus) Ibid. c. 184. & in Tim. pag. 155. extrema.

Vesta) In Cratyl. c. 138. Th. Plat. l. 6. c. 21.

Minerva) in Crat. cap. 186. & in Tim. pag. 48. & 51.

Apollo lyram adaptat) vide Plutarchum libro de generat. animæ in fine, & Proclum in Cratylum c. 174, & 176.

Concentus pulchritudinem) Proclus in Timæum lib. 3. pag. 155. in fine.

Pulchritudo non abditur) hinc Plato in Phædro pulchrum splendidissimum & evidentissimum vocat: vide insigniter hac de re philosophantem Proclum Theol. Plat. lib. 1. cap. 25. pag. 60.

Bacchus

Digitized by Google

Bacchus in Jove) Proclus in Tim. l. 5. pag. 334. media: vide & in Cratylum c. 184.

Æsculapius in Apolline) in Tim. l. 1. p. 49.

CAP. VII.

AUt meliorem, aut deteriorem) hoc argumentum Philo quoque affert libro de mundi incorruptibilitate. pag. 735. f. idque maximè demonstrativum, & omninò irrefragabile à multis haberi asserit.

Ingenitus quia incorruptibilis) sic Philo ibid. pag. 734. Vide & sextam Procli rationem pro mundi æternitate cum Philoponi responso.

Quia Deus semper bonus) Procl. in Tim. l. 2. pag. 111. post medium, eadem quoque prima ipsius ratio fuerat mundi æternitati adstruendæ, ut ex Philoponi responsione apparet: ubi & duo hæc exempla lucis & umbræ ab eodem allata diluit.

Cœlum mentem imitatur) hinc 13. Procli ratio ducta apud Philoponum. sed de hoc Platonis effato vide Proclum in Tim. pag. 167. & Chalcidium p. 213. Plotinum Enn. 2. l. 2. & ex Plotino Macrob. in Somn. Scip. l. 1. c. 17.

Mundus sphæricus) Procl. in Tim. p. 160. & seq. Chalcid. pag. 139. nam sphærici cuivis noti.

CAP. VIII.

ESsentia, mens, anima) Proclus Elem. Theol. 20. & Theol. Plat. l. 1. c. 3. & l. 3. c. 6. hosce gradus ordinésque entium copiosè explicat.

Mens ut Sol) vide insignem Archytæ locum apud Iamblichum lib. 2. de sectâ Pythag. cap. 4. quo inter alia Solem, mentémque comparat, & Procl. in Tim. l. 3. p. 183. in fine.

Animi rationales à primis Diis) Alcinous princ. c. 23. Chalc. in Tim. p. 230, & 276.

Animus

Digitized by Google

Animus ſuperior virtutem) *vide duo inſignia loca Theag. Pythag. ex libro de virtutibus apud Stobæum ſerm.* 1. *Plotinum Enn. l.* 1. *c.* 8.

Anima immortalis, quia Deum cognoſcit) *vide Plotin. Enn.* 4. *l.* 7. *c.* 10. *Ariſtotelem, vel quiſquis eſt auctor, de Sap. Ægypt. lib.* 12. *c.* 4. *&* 8.

Quia adverſatur corpori) *Marſ. Ficin. Theol. Plat. l.* 9. *c.* 2. *&* 3.

Quia utitur mente) *Ariſt. Theol. Ægypt. l.* 2. *c.* 8. 9. *&* 10.

Non incluſa corpori) *ibid. c.* 1. 2. *&* 7. *& Plotin. Enn.* 1. *l.* 1. *c.* 3. *&* 4.

Cap. IX.

De Providentiâ) *Procl. Theol. Plat. l.* 1. *c.* 15. *p.* 39. *inſtar omnium erit.*

Vaticinia & ſanationes) *Proclus in Timæum l.* 1. *p.* 49. *utramque hanc ſcientiam Minerva hoc eſt providentiæ divinæ munera eſſe docet.*

Providentia abſque labore) *Proclus Theol. Plat. l.* 1. *c.* 15. *pag.* 41.

Dii ipsâ ſubſtantiâ agunt) *Procl. El. Theol.* 120. 121. *&* 122.

Fatum in corporibus) *Anima enim ſupra Fatum Platoni in Tim. vide Procl. p.* 321. *qui pag. ſeq. prolixè Platonis de Fato ſententiam explicat, & Chalcid. p.* 235. *cum ſequentibus.*

Si triangula) *Plotin. Enn.* 2. *l.* 3. *cap.* 3. *hanc Aſtrologorum opinionem confutat, ut & Enn.* 3. *l.* 1. *c.* 6. *cœleſtia ex ſitu, aut adſpectuum diverſitate haudquaquam variari docet.*

Parentum nobilitatem) *ſic Origenes apud Euſeb. Præp. Evang. lib.* 6. *pag.* 291. *& apud Philopon. in Hexa. l.* 4. *c.* 19. *& Chalcid. in Tim. p.* 218. *Plotin. Enn.* 2. *l.* 3. *c.* 14. *& Enn.* 3. *l.* 1. *c.* 5.

Fortuna) *Proclus in Timæum pag.* 59. *Chalcid. pag.* 249.

Si malis proſpera Fortuna) *Plotin. Enn.* 3. *l.* 2. *cap.* 6. 7. *&* 15.

Cap.

Digitized by Google

Cap. X.

De virtutibus) *Insignis dissertatio* 32. *Procli in R. P. Plat. p.* 407. *vide & ipsum Plat. de R. P. l.* 4. *Alcinoum c.* 28. *& Apuleium l.* 1. *de dogm. Plat.*

Nascuntur virtutes ex rectâ vivendi) *ad virtutis acquisitionem plurimum conferre, ut in Rep. bonis legibus instructâ quis nascatur, cum Pythagoræ & Platonis scholâ censet Sallustius: quam in rem vide insignem Hippodami Pythagorei locum ex lib. de felicit. apud Stobæum serm.* 101. *ubi virtutem, & felicitatem ab hac Ennomiâ, ut vocat, pendere docet: hac illi cornu Amaltheæ, unde bona omnia in vitam promanant. Timæum quoque hoc nomine laudat Plato quòd in tali Civitate natus. vide Procl. in Tim. l.* 1. *p.* 22.

Cap. XI.

Rerump. formæ) *Procl. in Tim. lib.* 1. *pag.* 11. *& Chalcid. p.* 326. *& ipse Plato lib.* 4. *de R. P. & princ. lib.* 8. *vide & Plotinum. En.* 4. *l.* 4. *c.* 17. *p.* 410. *ubi egregiè ad animum transfert.*

Cap. XII.

Unde mala) *Procl. in Tim. pag.* 113. *Iambl. Theol. Æg. seg.* 4. *cap.* 6. 7. 8. 9. *&* 10. *Max. Tyr. diss.* 25. *Dionys. Areop. div. nom. c.* 4.

Dæmones mali) *Ita non solùm Christiani, sed & Porphyrius apud Proclum in Timæum l.* 1. *p.* 24. *&* 53. *sed in primis vide Eusebium Præp. Evang. l.* 4. *c.* 15. *& c. &* 22. *&* 23. *item quoque Iamb. de Ægypt. Theol. seg.* 3. *c.* 32. *& seg.* 4. *cap.* 7. *& Dionys. Areop. div. nom. c.* 4. *sect.* 18. *&* 23.

Circa hominum operationes) *Proclus in Timæum p.* 116. *Plotin. Enn.* 3. *l.* 2. *cap. ult. malis histrionibus homines comp.*

Bonitatis causâ malum) *Plotin. Enn.* 3. *l.* 3. *c.* 4. *pag.* 258. *Dionys. Areop. div. nom. c.* 4.

Cap.

Digitized by Google

Cap. XIV.

Dii immutabiles) Adde Iamblich. Theol. Ægypt. seg. 1. c. 12.

Cap. XV.

De sacrificiis) de totâ sacrificiorum ratione vide Iamblich. seg. 5. sed ad posteriorem hujus capitis partem dicti seg. c. 24. & 25. & Procl. in Tim. l. 1. p. 14. post medium.

Cap. XVII.

Mundum non interiturum) vide quos ad c. 7. citavi.

Cap. XIX.

De serâ numinis vindictâ) Plutarchus peculiari libro, præsertim p. 564. de Adrastiâ & triplici supplicium genere.

Cap. XX.

De animorum transmigr.) Proclus in Tim. l. 5. pag. 329. vide quæ congessit I. B. Crispus distrib. 3. lib. 1. quòd autem mala ab ortu ingenerata ad prioris vitæ culpam refert, eâ de re vide Plotinum Enn. 3. l. 2. c. 13. & Enn. 4. l. 3. c. 16. Iambl. de Ægypt. Theol. seg. 4. c. 4. & Hieroclis excerpta de Provid. apud Photium cod. 251.

Cap. XXI.

Animi qui secundum virtutem) Hæc præclarè illustrat Hierocles ad duos postremos versus Pythag. carm. p. 310. & Iamblich. lib. 2. de sectâ Pythag. cap. 11. & 12.

FINIS.

Digitized by Google

Ad Caput primum Sallustii.

PAg. 6. l. 10. κοιναὶ δέ εἰσιν ἐννοιαί Συνυπάρχει ἡμῶν αὐτῇ τῇ οὐσίᾳ ἡ περὶ θεῶν ἔμφυτος γνῶσις. Jambl. Segm. 1. c. 3. *Myß.* Quod autem deus mali author sit, esse ψεῦδος ἀδύνατον ait, περὶ οὗ πάντες Ἕλληνές τε καὶ βάρβαροι τἀναντία ἀληθῶς διαδοξάζουσιν. Segm. 4. c. 6.

P. 7. L. 9. ἀπώματοι. confer cum c. 13. πόθεν τῶν ἀπωμάτων ἡ δύναμις.

Lin. pen. ἢ ἀλλήλων χωρίζονται. Jambl. contrà, Segm. 1. c. 4. Χωριστὰ καὶ ἁπλᾶ ἕκαστα ἔξῃ ἡμῶν τῷ παντὶ τὰ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων ἰδιώματα——καὶ οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς εἷς οὐσώδης, κοινὸς λόγος. esse tantùm quandam inter eos analogiam concedit.

P. 7. cap. 3. huc faceret Porphyrius περὶ ἀγαλμάτων. V. Euseb. 3. præp. c. 7.

L. 9. φιλοσόφων. Orpheus, Empedocles, Pherecydes, Parmenides.

L. 11. ἐν χρησμοῖς θεοι—tale éit oraculum apud *Herod.* de perjuri hominis filio.

P. 8. l. 34. φιλοσοφεῖν ἀναγκάζει. ex Jambl. S. 3. c. 15.

P. 9. l. 9. ὁ κρόνος ἔχει ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν νοερὰν διακόσμησιν. Damascius. Proclus in Timæum.

L. 25. Αἰγύπτιοι. De Symbolis in communi agit Jambl. Segm. 1. c. 11. de Ægyptiacis cap. 1. Segm 7. ὅτι τὴν φύσιν τοῦ παντὸς καὶ τὴν δημιουργίαν μιμούμενοι, καὶ αὐτοὶ [Αἰγύπτιοι] τῶν μυστικῶν καὶ ἀποκεκρυμμένων καὶ ἀφανῶν νοήσεων εἰκόνας τινὰς διὰ συμβόλων ἐκφαίνουσιν, ὥσπερ καὶ ἡ φύσις τοῖς ἐμφανέσιν εἴδεσι τοὺς ἀφανεῖς λόγους διὰ συμβόλων, τρόπον τινὰ, ἀπετυπώσατο. ἡ δὲ τῶν θεῶν δημιουργία, τὴν ἀλήθειαν τῶν ἰδεῶν διὰ τῶν φανερῶν εἰκόνων ὑπεγράψατο, &c.

P. 10. l. 1. ἀνακεῖσθαι—Jambl. Segm. 5. cap. 9. Segm. 6. c. 25. Natalis Comes in Indice peculiari his de rebus. Voss. lib. 9. de Idol.

P. 10. l. 4. ἔρις. Empedoclis Νεῖκος. Lin. 29. lego μόνον διὰ τὸ κ.

L. 36. Συνάπτειν. Jambl. Segm. 5. c. 23.

P. 11. l. 13. φθειρομένων—Porphyrius apud *Euseb.* l. 3. præp. V. Damascium apud Photium *Bibl.* p. 1074.

P. 11. l. 22. Πῖλος. Vide Phurnutum p. 46. n. 11.

L. 25. στῆναι τὴν γένεσιν. V. Phurnutum p. 11.

Digitized by Google

L ult. πεσόντες. Empedocles apud Plutarc.—ἐγὼ νῦν εἰμὶ φυγὰς θεόπεν καὶ ἀλήτης.

P. 12. l. 1. V. Phurnutum p. 78. Gyraldum Syntag.

L. 9. Damascius apud Photium. ἐδόκουν ὄναρ Ἄτιης γενέσθαι· καί μοι ἐπιτελεῖσθαι παρὰ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τὴν τῶν ἱλαρίων καλουμένων ἑορτήν· ὅπερ ἐδήλου τὴν ἐξ ᾅδου γεγονυῖαν ἡμῶν σωτηρίαν.

P. 12. c. 5. ex Ægyptiorum theologiâ de prima causa sic philosophatur Jambl. Segm. 8. c. 2. πρὸ τῶν ὅλων ἀρχῶν ἐστι θεὸς εἷς πρῶτος ——post multa, ἀρχὴ οὗτος καὶ θεὸς θεῶν, μονὰς ἐκ τοῦ ἑνὸς, προούσιος καὶ ἀρχὴ οὐσίας. ἀπὸ δὴ τοῦ ἑνὸς τούτου, (loquitur jam de deo secundo qui exillo primo emicuit) ὁ αὐταρκὴς θεὸς ἑαυτὸν ἐξέλαμψε—αὗται μὲν οὖν εἰσὶν ἀρχαὶ πρεσβύταται πάντων, ἃς Ἑμῆς πρὸ τῶν αἰθερίων καὶ ἐμπυρίων θεῶν προτάττει, καὶ τῶν ἐπουρανίων. Syrianus, μία πάντων ἀρχὴ τἀγαθὸν καὶ τὸ ὑπερούσιον ἕν. Damascius infinitis locis. πρόεισι ὁ θεῖος ἀριθμὸς μονάδος ἐκ κευθμῶνος ἀκηράτου Syrianus περὶ ἰδεῶν, ex Pythagoræis. idem ibid. νοῦς αὐταρκὴς καὶ παντελὴς αἴτιος τῶν ὅλων προτετάχθω.

P. 13. c. 6. ὑπερκοσμίων & ἐγκοσμίων distinctionem agnoscit Jambl. Seg. 8. c. 8. Damascius passim

L. ult. idem docet Jambl. Segm. 2. c. 7. ἐν δὲ τούτοις τοῖς τρισὶν ὅροις τριπλᾶς τάξεως ἀρχῆς καὶ μεσότητος καὶ τέλους ὅλα τὰ γένη κατενείματο.

P. 14. l. 14. Syrianus ὥσπερ ὁ μουσικὸς διὰ τῶν ἑαυτοῦ μαθηματικῶν ἀριθμῶν τὴν λύραν, οὕτως ἡ φύσις διὰ τῶν ἑαυτῆς φυσικῶν ἀριθμῶν τὰ ἑαυτῆς ἁρμόζει δημιουργήματα.

L. 16. Vestam Διὸς φυλακὴν dixêre Pythagorici. Aristot. de cœlo. l. 2. c. 13. Philolaus apud Stob. Ecl. Phys.

P. 14. l. 24. & 25. Damascius & Hesiodus ejusdem ἀρχῆς & σειρᾶς (ut ad Phurnutum dixi) faciunt Jovem & Apollinem. Παιήων ἢ Σώτηρ Ἀσκλήπιος τὴν θείαν ἔχων ἰατρικὴν, δι' ἧς θεοῖς τε καὶ ψυχαῖς καὶ σώμασι, τοῖς μὲν ἀεὶ τὸ προσῆκον ἀπονέμει μέτρον, τοῖς δὲ ὅταν ᾖ δεκτά. Syrian. in Arist. Metaph.

P. 16. l. 16. τελειοῦσι. Jambl. Segm. 5. c. 11. ψυχὴ ἀπὸ νοῦ τελειοῦται.

L. 20. Jambl. Seg. 8. c. 6.

P. 17. l. 17. οὐκ ἔστιν ἐν τούτῳ. Methodius apud Photium hanc improbat Origenis opinionem, dicentis corpus esse ψυχῆς δεσμόν.

L. 23. παρατρέπεται πολλ. de anima Jambl. Segm. 1. c. 7. ῥοπῇ καὶ σχέσει καὶ νεύσει κρατεῖται, ὀρέξεσί τε τοῦ χείρονος, καὶ οἰκει-

ώσει

Digitized by Google

ὡσει τῶν δευτέρων κατέχεται. V. etiam Segm. 5. c. 2. Idem apud Stobæum Ecl. Phyſ. l. 1. p. 115. ex aliena ſententia—Σῶμα, ὡς ἔμψυχος οἴαξ——

P. 18. l. 12. μαντεῖαι. Jambl. Segm. 3. c. 3.

L. 16. ποιοῦντας, lego πονοῦντας.

L. 32. εἱμαρμένη—Jambl apud Stobæum. p. 204. Alexander Aphrod. l. 2. de Anima ex Theophraſti Calliſthene idem teſtatur. egregia ſunt quæ ex Origene adfert Euſebius Præp. 6. V. Lipſium Pholoſ. Stoicâ. Menagium ad Laërtium p. 188.

L. 5. & 11. hanc ſententiam Jamblichus pluribus locis explicat. ut Segm. 1. c. 18. Segm. 4. c. 4, 5, 6, &c.

L. 15. apud Jambl. Segm. 1. c. 18.

P. 19. l. 21. κακοποιοὺς—hanc Genethlialogorum opinionem Jamblichus exagitat Segm. 1. c. 18. Cæterùm de providentia Hieroclis fragmenta extant. laudatur quoque in hoc argumento Alexander Aphrodiſienſis à Cyrillo contra Julianum; penes me eſt fragmentum ejuſdem Alex. eâ de re Græcè nondum editum.

P. 20. lin. ultima. Jambl. apud ſtobæum lib. Ethic. Ecl. c. ultimo.

P. 22. c. 12. πόθεν τὰ κακά. De hac quæſtione egêre Porphyrius, Jamblichus in l. de Myſteriis, Julianus, Theophraſtus in *Metaph.* Simplicius in Epictetum. ex noſtris Maximus, Origenes, Methodius, Theodoretus, *Æneas* Gaz. Nemeſius, Auguſtinus, Lollinus Alloyſius, Mericus Caſaubonus, & quotquot περὶ ἀρχῶν & ὕλης ſcripsêre. Nota autem quod idem opus ſit, quod Maximo, Origeni, & Methodio tribuitur. Ego verò Maximi eſſe puto, fretus Euſebii & Hieronymi teſtimonio; nam Dialogi de fide (in quibus bona ejus pars continetur) non videntur eſſe Origenis; & quod ad Methodium ſpectat (cui id Photius tribuit) ait Valeſius multa in Photio, non eſſe Photii.

P. 22. l. 28. Δαίμονας κακούς. quod ſint mali fatentur omnes; φύσει malos Chaldæi apud Plutarchum de Iſide, & Damaſcium; eorúmque principem Arimanium ſtatuunt: ex Chaldæorum mente Jamblichus Segm. 3. c. 31. Δαίμονας πονηροὺς ἀντὶ θεῶν εἰσκρίνοντο, οὓς δὴ καὶ καλοῦσιν ἀντιθέους, & alibi. V. Origenem περὶ ἀρχῶν. Eorum lapſum & pœnas videtur Empedocles agnoviſſe, apud Plutarchum,

Αἰθέριον μὲν γάρ σφε μένος πόντον δὲ διώκει,
Πόντος δὲ ἐς χθονὸς οὖδας ἐπέπτυσε, γαῖα δ' ἐσαῦθις
Ἠελίου ἀκάμαντος, ὁ δ' αἴθερος ἔμβαλε δίναις.
Ἄλλος δ' ἐκ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες.

Jambl. Segm. 2. c. 7. inter malos dæmonas quosdam τιμωροὺς ponit, dicítque in apparitionibus τὰ εἴδη τῶν τιμωριῶν ἐμφαίνειν; & animæ ἀποκεκαθαραμένης πύριον εἶδος τύπον.

P. 24. l. 6. περὶ δὲ τῶν. l. τοῦ——

Digitized by Google

P. 25. c. 14. Hujus capitis negotium pluribus exequitur Jambl. (unde fortè Sallustius) S. 1. c. 13. S. 8. c. 8. Heraclitus apud eundem S. 1. c. 11. ἄκεα vocat sacra, quasi τὰς ψυχὰς ἐξάντεις ἀπογαζόμενα τῶν ἐν τῇ γενέσει συμφορῶν. Similia (fortè ex Sallustio) Simplicius ad Epictetum, c. 28.

P. 27. c. 15. In hoc capite, Jamblichi plura habes capp. contracta ex Segm. 5. de sacrificiorum usu. V. Porphyrium 2. περὶ ἀποχ. S. 24. Simplicium ad Epict. c. 28. Vide autem *Athenag. Leg.* de fraudibus malorum dæmonum in sacrificiis ——

P. 28. c. 16. Hæc ex Jamblicho, S. 5. c. 21 & 27.

P. 29. c. 17. Caput hoc videtur ex Ocello Lucano desumptum. V. Laërtium in Zenone, ubi Panætius hujus opinionis præcipuus auctor. quomodo item & φθαρτὸς ὁ κοσμὸς, explicat Philo. V. Menag. ad Laërtium, p. 185

P. 31. c. 18. l. 3. πολλάκις, ex Ocello, pag. 31, S. 23.

P. 32. l. 3. Ἀφεράδας. V. Marinum *Vit.* Procli.

L. 7. πρὸς τὴν ἀσθένειαν. habes apud Jambl. Segm. 1. c. 11. hâc in re στέρησιν, αἰσχυμοσύνην, ἀπρέπειαν ὕλης.

L. ead. ἀφοσιούμενοι. similis planè est Phurnuti locus. p. 65. n. 16. Confer Jambl. Segm. 1. c. 11.

P. 33. l. 4. τάφους. Porphyr. de Abst. l. 2. S. 47.

L. 11. δαίμονες. Jambl. Segm. 9. c. 1.

L. 2. οὐ γὰρ μήποτε λογικὴ ἀλόγου ψ. De migratione animarum variis philosophorum rejectis opinionibus conquiescit tandem in Jamblichi sententia Nemesius, c. 2. ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων εἰς ἄλογα —— αἱ μετεισωματώσεις γίνονται. Damascius περὶ ἀρχῶν fortè hunc locum habuit ob oculos, ait enim οἱ ἐλληχότες ἡμᾶς δαίμονες ἀκώλυτον ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς ἐξουσίαν, ὡς καὶ οἱ νομεῖς πρὸς τὰ ποίμνια. ——

P. 34. c. 21. duabus partibus constat hoc caput, quarum primam tractat Jamblichus cap. ultimo de Mysteriis, alteram in Epist. ad Macedonium, Eclog. Eth. Stob. τὸν κατὰ νοῦν ἄρα βίον, καὶ τὸν ἐχόμενον τῶν θεῶν διαζῆν μελετητέον. οὗτος γὰρ ἡμῖν μόνος ἀποδίδωσι τὸν ἀδέσποτον τῆς ψυχῆς ἐξουσίαν, ἀπολύει τε ἡμᾶς τῶν ἀναγκαίων, καὶ ποιεῖ ζῆν οὐκ ἀνθρώπινόν τινα βίον, ἀλλὰ τὸν θεῖον, καὶ τῇ βουλήσει τῶν θείων (θεῶν) ἀγαθῶν ἀποπληρούμενον.

FINIS.

Digitized by Google

Ὠκελλος Ὁ Λευκανὸς

ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

Περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως.

Ocellus Lucanus

PHILOSOPHUS

De Universi Naturâ,

INTERPRETE

Ludovico Nogarola Com. Veronensi.

Ejusdem *Nogarolæ* Annotationes in *Ocellum*, & Epistola de viris illustribus Italis qui Græcè scripserunt.

EDITIO NOVA,

Collatione exemplarium melior, emendatior & auctior facta.

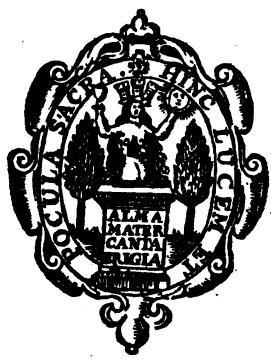

CANTABRIGIÆ:

Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impensis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

DE OCELLO LUCANO Veterum Testimonia.

PHILO JUDÆUS

In Libro

ΠΕΡΙ ΑΦΘΑΡΣΙΑΣ ΚΟΣΜΟΥ,

Id est,

De Mundo non interituro, sic meminit.

ΕΝΙΟΙ δ' οὐκ Ἀριστοτέλη τῆς δόξης εὑρετὴν λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν Πυθαγορείων τινάς. ἐγὼ δὲ καὶ Ὠκέλλου συγγράμματι Λευκανοῦ γένος ἐπιγεγραμμένῳ περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως ἐνέτυχον, ἐν ᾧ ἀγένητόν τε καὶ ἄφθαρτον, οὐκ ἀπεφαίνετο μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ἀποδείξεως κατεσκεύαζεν τὸν κόσμον εἶναι.

Cæterùm sunt, qui tradant opinionis hujus non Aristotelem primum auctorem, sed Pythagoreos quosdam fuisse. At mihi Ocelli genere Lucani inscriptum de universi naturâ commentarium oblatum est, in quo quidem mundum esse ingenitum, & nunquam interiturum non solùm protulit, verùm etiam exquisitissimis rationibus comprobavit.

Lucianus quoque ubi agit ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ προσαγορεύσει πταίσ-

 ματος,

μαθ, quod est de errato in salutatione, ita scribit (quamvis non nominet ὠκελλον, sed οἰκελλον.)

Ὁ μὲντοι Θεανὼ ὁ Πυθαγόρας εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς ἡμῖν ἴδιον καταλιπεῖν τῇ αὑτῇ ἠξίωσεν, ὅσον Οἰκέλλῳ τῷ Λευκανῷ, καὶ Ἀρχύτᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμιληταῖς αὑτῇ τεκμαίρεσθαι, ὅτε τὸ εὐφραίνειν ἀρξάμενον, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ὑγιαίνειν ἄρχεσθαι ἐκέλευσεν. id est, *Divinus quidem Pythagoras, tametsi nullam nobis reliquit literam, ut ex Ocello Lucano, & Archytâ, aliisque ejus discipulis licet conjicere, non* εὐφραίνειν, *id est, benè agere, scribi debere, sed* ἀπὸ τοῦ ὑγιαίνειν, *id est, ab ipso valere, incipiendum esse præcepit.*

Diogenes item Laertius quandam Archytæ Tarentini, quæ est ad Platonem, epistolam vitæ illius inseruit, in quâ hunc philosophum non Ocellum, sed Ucellum nuncupat, ac nonnullos ejusdem recenset libros.

Καλῶς ποιεῖς, ὅτι ἀποπέφυγας ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας. ταῦτα γὰρ ἐξήλθας, καί τοι περὶ Δαμασκηνὸν ἀπήγγειλαν. περὶ μὲν τῶν ὑπομνημάτων ἐπεμελήθημεν, καὶ ἀνήλθομεν εἰς Λευκανούς, καὶ ἐνετύχομεν τοῖς Ὠκέλλου ἐγγόνοις. τὰ μὲν ἂν περὶ νόμων, περὶ βασιλείας καὶ ὁσιότητος καὶ τῶν πάντων φύσεως αὐτοί τε ἔχομεν καὶ τινὰ ἐπεστάλκαμεν. τὰ δὲ λοιπὰ ἐ πόνω γε φωνᾷ ζήτησις· ἂν δὲ ζητεθῇ, ἥξει τοι.

Hanc ita converti:

Benè quidem est, quòd à morbo evaseris. Hoc enim ex tuis literis accepi, & Damascenus nunciavit. De commentariis studiosè egimus: ad Lucanos accessimus, ibique convenimus Ocelli nepotes. Quæ ab eo de Legibus, de Regno, Justitiâ, omniúmque rerum ortu scripta fuerunt, & ipsi habemus, & ex his quædam à te misimus. Reliqua etiam nunc reperiri non possunt. Si inventa fuerint, ad te perferentur.

Confirmat pariter Censorinus de die natali cap. 2. *quo loci dicebar:* Sed prior illa sententia, quâ semper humanum genus fuisse creditur, auctores habet Pythagoram Samium, & Ocellum Lucanum, & Archytam Tarentinum.

Quem

Digitized by Google

Quem ibi de nostro Ocello loquutum fuisse censensit Aldus Manucius Pauli filius in suis ad illum locum notis, dicens:

Ocellum Lucanum (cujus extat liber περὶ τῆς τοῦ Παντὸς φύσεως. malè aliàs Cerëium, vel Coceium Lucanum. *& disertè probavit Theodorus Canterus* var. lect. lib. 1. c. 17. *qui correxit Syrianum Aristotelis interpretem* lib. 13. *metaph. legentem* Ἔκελλος *non* Ὄκελλος, *ut pariter legitur in codice Censorini edito Parisiis* 1583. *à Lud. Carrione, & Lovanii* 1628. *ab E. Puteano, & pariter ab Henrico Lindenborgio in suâ editione factâ Hamburgi* 1614. *qui in suis notis professus est Censorinum respexisse ad Ocelli verba, quæ hîc habentur* cap. 3. §. 3. *Elementa* cap. 2. *enumerata, cælique virtus in hac inferiora ibi eruditissimè tradita Ocellum quoque auctorem agnoscunt. Sextus enim Empiricus, dum veterum variantes de rerum principiis sententias recenseret,* adv. Mathem. lib. 9. cap. ult. *dicebat:* Ἐκ πέντε δὲ Ὄκελλος ὁ Λευκανὸς καὶ Ἀριστοτέλης. συμπαρέλαβον γὰρ τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις τὸ πέμπτον, καὶ κυκλοφορητικὸν σῶμα, ἐξ οὗ λέγουσιν εἶναι τὰ οὐράνια. ex quinque autem Ocellus Lucanus, & Aristoteles. simul enim cum quatuor elementis assumpserunt quintum corpus, quod movetur in orbem, ex quo dicunt esse cælestia.)

Plato deinde respondens Archytæ, Ocellum, quamvis suppresso ejus nomine, maximè laudat: dicítque Ocelli majores fuisse Trojanos, probos quidem viros, qui exules sub Laomedonte Rege, Myram Lyciæ civitatem commigraverint. In Platonis Epistolâ his verbis scriptum est.

Τὰ μὲν παρὰ (οὗ ἐλθόντα ὑπομνήματα θαυμαστῶς ἄσμενοί τε ἐλάβομεν, καὶ τοῦ γράψαντος αὐτὰ ἠγάθημεν, ὡς ἔνι μάλιστα. καὶ ἔδοξεν ἡμῖν ἀνὴρ ἄξιος ἐκείνων τῶν παλαιῶν προγόνων. λέγονται γὰρ οἱ ἄνδρες οὗτοι Μυραῖοι εἶ). οὗτοι δ' ἦσαν τῶν ἐπὶ Λαομέδοντος ἐξαναστάντων Τρώων, ἄνδρες ἀγαθοὶ, ὡς ὁ παραδεδομένος μῦθος δηλοῖ.

Iamblichus. Λευκανοὶ, Ὄκελος καὶ Ὄκυλος ἀδελφοί. & Βυνδαίκου ἀδελφὴ Ὀκκέλῳ καὶ Ἐκκέλῳ τῶν Λευκανῶν. De Pythagoricis ità loquitur Syrianus in Metaphysic. Aristotelis. Ὀρθῶς ἄρα καὶ ταύτην ἐνίσταντο τὴν ζήτησιν, καὶ τὴν αἰτίαν παρέδοσαν τοῦ πλήθους τῶν ὄντως ὄντων. καὶ οὔτε πρός τι τὴν ἑτέραν ἐποίουν τῶν ἀρχῶν, οὔτε τὴν περὶ τῶν αἰσθητῶν λόγον πάντη παρελίμπανον, ὡς δηλοῖ τὰ Ἐκκέλου μὲν περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως, ἐξ ὧν τὰ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς μονονουχὶ μετεβεβλῆσθαι δοκεῖ· τοῦ Τιμαίου δὲ τὰ πλεῖστα, καθ' ὃν ἡ Περιπατητικὴ φιλοσοφία τὰ πολλὰ θεολογεῖ.

Rectè igitur huic quæstioni insistebant, & multitudinis eorum quæ verè sunt causam tradiderunt; & neque ad aliquid alterum principiorum fecerunt, neque de sensibilibus sermonem prorsus præterierunt, ut ostendunt scripta Ecceli de naturâ Universi, ex quibus Liber (Aristotelis) de Generatione & Corruptione ferè transumptus videtur; & Timæi plurima; secundùm quem Peripatetica Philosophia plerumque Theologica tractat. Hæc ex Syriano in Caiensi Bibliotheca MS°.

Syriani discipulus Proclus Commentariorum in Platonis Timæum lib. 3. Ἄλλοι δέ τινες, ὡς οἱ περὶ Ὄκκελον, τὸν τοῦ Τιμαίου πρόοδον δύο δυνάμεις ἑκάστῳ τῶν στοιχείων διένεμον, πυρὶ μὲν θερμὸν καὶ ξηρὸν, ἀέρι δὲ θερμὸν καὶ ὑγρὸν, ὕδατι δὲ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, γῇ δὲ ψυχρὸν καὶ ξηρόν. Καὶ ταῦτα ἀναγέγραπται παρὰ τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς, ἐν τῷ περὶ φύσεως.

Alii autem nonnulli, ut Occelus, qui Timæo præivit, unicuique elemento duas qualitates tribuebant, igni calidum & siccum, aëri calidum & humidum, aquæ humidum & frigidum, terræ frigidum & siccum. Et hæc ab hoc ipso viro scripta sunt in Libro de Naturâ.

Stobæus Ecl. Physic. l. c. 24. Ὄκελος ἀΐδιον τὸν κόσμον· ὡδὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ τοῦ παντὸς φύσεως λέγει ἔτι δὲ καὶ τὸ ἀτελεύτατον καὶ τῶν σχήματος καὶ τᾶς κινάους, καὶ τῶν χρόνων, καὶ τᾶς ὠσίας τοῦτο πιστοῦ διότι ἀγένητος ὁ κόσμος, καὶ ἄφθαρτος. ἅ τε γὰρ τῶν σχήματος ἰδέα κύκλος· ἔστι δὲ πάντοθεν ἴσος καὶ ὅμοιος· διόπερ ἄναρχος καὶ ἀτελεύτατος, ἅ τε τᾶς κινάσιος κατὰ κύκλον· αὐτὰ δὲ ἀπαράβατος

καὶ

καὶ ἀδιέξοδος, ὅτε χρόνος ἄπειρος ἐν ᾧπερ ἀκίνασις, διὰ τὸ μήτε ἀρχὰν εἰληφέναι τὸ κινούμενον, μήτε τελευτὰν λάμψειν. ὃ δὴ ἅ τε μὰν οὐσία τῶν πραγμάτων ἀνέκβακτος καὶ ἀμετάβλατος, διὰ τὸ μὴ τε ἀπὸ τῶ χείρονος εἰς τὸ βελτίον, μήτε ἀπὸ τῶ βελτίονος ἐπὶ τὸ χεῖρον πέφυκεν μεταβάλλειν.

Ocelus æternum facit mundum. sic enim ait libro de Universi naturâ: Præterea figuræ, motûs, temporis ac naturæ æternitas initii finísque expertem esse mundum confirmat. Nam & figura circuli est, qui ab omni parte similis & æqualis est, ideóque principii finísque expers. & motus in orbem fertur, qui quidem finem non habet: & infinitum est motûs tempus, quod nec principium habuerit, quod movetur, nec finem sit habiturum. Jam natura rerum nullam mutationem recipit, quòd nec ex deteriore melior, nec ex meliore deterior fieri possit.

Ἐπειδὴ ἐν τῷ περὶ παντὶ τὸ μὲν γένεσις, τὸ δὲ αἰτία γένεσιος. καὶ γένεσις μὲν ὅπου μεταβολὰ καὶ ἔκβασις ἦν ὑποκειμένω· φανερὸν περὶ μὲν τὰν αἰτίαν γένεσιος, τότε ποιεῖν καὶ κινεῖν ἐστι, περὶ δὲ τὸ δεχόμενον τὰν γένεσιν τό τε πάσχειν καὶ τὴν κινεῖσθαι.

τῶν ὑποκειμένων, αἰτία δὲ γενέσιος ὅπου ταυτότης addit Oc.

Quoniam autem in Universo aliud est ortus, aliud ortûs causa: & ortus quidem rerum immutationem, causa autem similitudinem habet: manifestum fit, causam quidem propriè agere ac movere, quod autem ortûs capax est, pati ac moveri.

Πράτως γὰρ ὕλα τὸ πανδεχὲς, κοινὸν γὰρ ὑπόκειται πᾶσιν, ὥσπερ πρῶτον μὲν, τὸ δυνάμει σῶμα αἰσθητὸν ἀρχάν· δεύτερον δὲ, αἱ ἐναντιώσεις, οἷον θερμότας καὶ ψυχρότας, καὶ ξηρότας. τρίτον δὲ, πῦρ, καὶ ὕδωρ, καὶ γᾶ, καὶ ἀήρ. ταῦτα γὰρ μεταβάλλοντ' ἐς ἄλληλα, αἱ δὲ ἐναντιώσεις μεταβάλλοντι.

αἱ οὐσίαι addit Oc.

Primùm enim est omnium capax materia. siquidem omnibus formis est communis. Itaque quod primum sentiri corpus potest, principium est. secundo loco recensentur contraria, ut calor, frigus, humor, siccitas. tertio naturæ, ignis, aqua, terra, & aër. hæc enim inter se mutantur, contrariis mutantibus.

Digitized by Google

Παντελὴς δὲ φθορὰ τᾶς περὶ τὰν γᾶν διακοσμάσιος, οὔτε γέγονεν οὔτε ἔσται πόκα. διὸ καὶ τοῖς λέγοντες τὰν τὰς ἑλληνικᾶς ἱστορίας ἀρχὰν ἀπὸ ἰνάχω ἀργείω, ποθεκτέον οὕτως, ὡς οὐκ ἀπό τινος ἀρχᾶς, πρώτας, ἀλλὰ τᾶς γενομένας μεταβολᾶς καὶ κατ' αὐτάν. πολλάκις γὰρ ἤδη καὶ γέγονε καὶ ἐσεῖται βάρβαρος ἁ ἑλλὰς, οὐ οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων μόνον γιγνομένα μετανάστασις, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτᾶς φύσιος οὔτε μείζονος οὔτε μείονος αὐτᾶς γινομένας, ἀλλὰ καινοτέρας ἀεὶ καὶ πόθεμε ἀρχᾶς λαμβανούσας. περὶ μὲν οὖν τοῦ ὅλου καὶ παντὸς, ἔτι δὲ γένεσιος καὶ ἀφθαρσίας τᾶς ἐν αὐτῇ γιγνομένας, ὥστ' ἔχει, ὥσθ' ἕξει τὰ ἅπαντα αἰῶνα, τᾶς μὲν ἀεικινάτω φύσιος ἐάσας, τᾶς δ' ἀειπαθέος, τᾶς μὲν ἀεὶ κυβερνώσας, τᾶς δὲ κυβερνεομένας, ἀνω εἴρηταί μοι περὶ τούτων.

At communis Universi interitus neque fuit, neque unquam erit. Quamobrem etiam iis, qui rerum Græcarum initium ab Inacho Argivo ducunt, ita credendum est, quasi non primum aliquod initium, sed ejus immutationem sumserint. Sæpiùs etenim & fuit & futura est barbara Græcia, non tam ab hominibus, quàm ab ipsâ naturâ devastata: tamen ut nec major illa nec minor fiat, sed nobis recentiora sumat initia. Ac de Universo quidem, & ortu ejus atque æternitate, quoquo se pacto tum habeat, tum semper habiturum sit, altera natura semper movenda, altera semper afficienda, alteraque regente, altera regenda, hactenùs dictum esto.

Joannes Picus Mirandulanus Comes libro primo contra Astrologos.

Cur & Ocellus idem Lucanus in libro de Mundo, testimonio etiam ipse Platonis eminentissimus.

Cùm Archytas in epistolâ suâ Ocelli opusculum de omnium rerum ortu cum aliis tribus enumerat, hoc ipsum quod Latinum feci, intelligi oportet. Hæc enim duo idem valent, τὸ περὶ τῆς πάντων γενέσιος, & τὸ περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως· nam & generatio naturæ nomen obtinuit, quippe quæ in naturam ferat tanquam via. quod non ignoravit Aristoteles, cùm ità scripsit libro secundo de Naturali Auditione:

Ἔτι δὲ ἡ φύσις ἡ λεγομένη ὡς γένεσις, ἐστὶν ὁδὸς εἰς τὴν φύσιν.

ὌΚΕΛΛΟΣ.

Ὤκελλος ὁ Λευκανὸς

περὶ τοῦ παντός. κεφ. α.

OCELLUS LUCANUS

De Universo. Cap. I.

[1.] Τάδε συνέγραψεν Ὤκελλος ὁ Λευκανὸς, περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως. [2.] Τὰ μὲν τεκμηρίοις σαφέσι παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐκμαθών· τὰ δὲ καὶ δόξῃ μετὰ λόγου τὸ εἰκὸς ἀπὸ τῆς νοήσεως στοχαζόμενος.

OCELLUS LUCANUS de universi naturâ conscripsit hæc, quæ quidem ille partim certis indiciis ab ipsa edoctus naturâ, partim opinatione & ratione ab intelligentiâ quod probabile est, conjecturâ secutus didicerat.

Ad Ocellum Lucanum Nagarolæ Annotationes.

NON incommoda, nec inepta videatur quæstio, si quæratur, quam ob rem Archytas Tarentinus & Timæus Locrus Itali philosophi; Cur item Theocritus poeta ex Siciliâ ortus (quæ quidem Italiæ pars quondam fuit, nunc verò non lato interjecto mari sejuncta, & separata) Doricâ linguâ scripserint; aliarum Græcarum antiquissimâ; Ocellus autem in rebus naturæ explicandis Attico sermone usus sit.

[1.] Τάδε συνέγραψεν Ὤκελλος ὁ Λευκανὸς περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως] Pythagoreorum morem servat Ocellus in exordiendo opusculo suo, in cujus initio suum nomen apposuit. Nam & Timæus Locrus ejusdem sectæ philosophus sic incepit, Τίμαιος ὁ Λοκρὸς τάδε ἔφα. Alcmæon quoque Crotoniata Pythagoræ discipulus, ut refert Laërtius, librum suum ad hunc modum instituit, Ἀλκμαίων ὁ Κροτωνιάτης τάδε ἔλεξεν.

[2.] Τὰ μὲν τεκμηρίοις σαφέσι παρ' αὐτῆς φύσεως ἐκμαθών, τάδε καὶ δόξῃ μετὰ λόγου τὸ εἰκὸς ἀπὸ τῆς νοήσεως στοχαζόμενος. Duos esse cognoscendi modos his paucis verbis Ocellus ostendit: unum, earum rerum, quæ sub sensum cadunt, quas solâ magistrâ & duce naturâ manifestis signis percipimus; alterum, illarum, quæ animo comprehenduntur, sed cum quâdam à re notâ

notâ ad ignotam progressione. Verùm ut ita progrediamur, vel (ut sic dicam) discurramus, tres necessariæ nobis sunt animæ facultates, quarum prima positas & concessas ratiocinationis propositiones, cognitis tamen priùs earum terminis intelligat. hæc Græcè νοῦς & νόησις, Latinè mens, & intelligentia nuncupatur: secunda progrediatur ac discurrat, cui quidem duplex Græcum impositum est nomen διάνοια & λόγος, utraque Latinè dicitur cogitatio. Hæc autem vis, tametsi una eadémque est, loci tamen, & rei subjectæ ratione, in quâ est, à se ipsâ videtur differre: & propterea (ut modo dixi) duo habet nomina. Nam ut in Sophistâ affirmat Plato, ea facultas appellatur διάνοια, cùm intùs inclusâ veluti animæ ad se ipsam dialogus, in animâ versatur: λόγος verò, cùm ab animâ per os emissâ cum sono foràs effluit & prodit. Tertia quæ requiritur conclusionem considerans, vocatur δόξα, quam quidem opinionem & opinationem vertit Cicero. Hanc in eodem dialogo esse τῆς διανοίας ἀποτελεύτησιν asserit Plato, hoc est cogitationis conclusionem. primam facultatem attigit illis verbis Ocellus τὸ εἰκὸς ἀπὸ τῆς νοήσεως στοχαζόμενος. secundam & tertiam, cùm dixit, καὶ δόξῃ μετὰ λόγου. Sed adverte Platonem, qui multa sumpsit ex Ocello, νόησιν μετὰ τοῦ λόγου conjunxisse: ità enim scribit in Timæo, νοήσει μετὰ λόγου καταληπτόν. non diversa tamen ratione. Nam uterque has tres animæ facultates ad progressionem seu discursum pertinentes, enumerare voluit, de quibus Joannes Grammaticus in prooemio primi de Animâ voluminis. Non negaverim tamen νόησιν, διάνοιαν, δόξαν, tres etiam significare animi habitus, quibus duos alios πίστιν καὶ εἰκασίαν addidit Plato in calce libri 6. de Rep. quibus nos dicit cognoscere quinque rerum genera.

Δοκεῖ γάρ μοι τὸ πᾶν ἀνώλεθρον εἶναι καὶ ἀγένητον· ἀεί τε γὰρ ἦν, καὶ ἔσται. εἰ γὰρ ἔγχρονον, οὐκ ἂν ἔτι ἦν. οὕτως οὖν ἀγένητον τὸ πᾶν καὶ ἀνώλεθρον. οὔτε γὰρ, εἰ γενόμενόν τις αὐτὸ δοξάζει, εὕροιτο ἂν εἰς ὃ φθαρείη καὶ διαλυθείη. ἐξ οὗ γὰρ γέγονεν, ἐκεῖνο πρῶτον τοῦ παντός ἐστιν. εἰς ὅ τε πάλιν φθαρήσεται, ἐκεῖνο ἔσχατον τοῦ παντὸς ἔσται.

Universum quidem, ut ego arbitror nec interiturum unquam est, nec ullum aliquando habuit ortum: cùm fuerit semper futurúmque sit. si enim tempori subditum foret, haud sanè esse perpetuò posset. ita igitur sit, ut & ingenitum sit, & item non interiturum. Nam si quis ipsum esse generatum ortu existimet, certè nullo modo in quod dissolvatur & desinat, invenire poterit. prima siquidem universi portio illa existet, ex quâ primò genitum fuerit: ultima, in quam postremùm dissipabitur.

Τόγε δὲ πᾶν γινόμενον, σὺν πᾶσι γίνεται· καὶ τὸ φθειρόμενον, σὺν πᾶσι φθείρεται· καὶ τοῦτό γε δὲ ἀδύνατον. ἄναρχον ἄρα καὶ ἀτελεύτητον τὸ πᾶν. οὐ μὲν οὖν ἄλλως ἔχει ἢ οὕτως.

At verò universum si generetur, cum omnibus partibus simul generetur, & si intereat, pariter cum iisdem intereat opus est. hoc autem fieri nequit. universum igitur principio caret & fine, nec eveniet ut aliter quàm hoc modo, se habeat.

Πᾶν

Πᾶν τε τὸ γενέσεως ἀρχὴν εἰληφὸς, καὶ διαλύσεως ὀφεῖλον κοινωνῆσαι, δύο ἐπιδέχεται μεταβολάς· μίαν μὲν τὴν ἀπὸ τοῦ μείονος ἐπὶ τὸ μεῖζον, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ χείρονος ἐπὶ τὸ βέλτιον. καλεῖται δὲ τὸ μὲν ἀφ' οὗ ἂν ἄρξηται μεταβάλλειν, γένεσις· τὸ δὲ εἰς ὃ ἀφικνεῖται, ἀκμή. δευτέραν δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ μείζονος ἐπὶ τὸ μεῖον, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ βελτίονος ἐπὶ τὸ χεῖρον. τὸ δὲ συμπεράσμα τῆς μεταβολῆς ταύτης ὀνομάζεται φθορὰ καὶ διάλυσις.

Ἐὰν οὖν καὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν γενητόν ἐστιν καὶ φθαρτὸν, γενόμενον, ἀπὸ τοῦ μείονος ἐπὶ τὸ μεῖζον μετέβαλε, καὶ ἀπὸ τοῦ χείρονος ἐπὶ τὸ βέλτιον. ὥστε καὶ ἀπὸ (τοῦ) μείζονος ἐπὶ τὸ μεῖον μεταβαλεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ βελτίονος ἐπὶ τὸ χεῖρον. Γενόμενος ἄρα ὁ κόσμος αὔξησιν ἔλαβε καὶ ἀκμὴν, καὶ πάλιν λήψεται φθίσιν καὶ τελευτήν. ἅπασα γὰρ φύσις, ἡ ἔχουσα διέξοδον, ὅρους ἔχει τρεῖς καὶ δύο διαστήματα. ὅροι μὲν οὖν εἰσὶ τρεῖς, γένεσις, ἀκμὴ, τελευτή· διαστήματα δὲ, τὸ τὲ ἀπὸ τῆς γενέσεως μέχρι τῆς ἀκμῆς, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἀκμῆς μέχρι τῆς τελευτῆς.

Τὸ δέ γε ὅλον καὶ τὸ πᾶν, οὐδὲν ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ παρέχεται τεκμήριον τοιοῦτον· οὔτε γὰρ γενόμενον αὐτὸ εἴδομεν, οὔτε μὲν ἐπὶ (τὸ) βέλτιον καὶ τὸ μεῖζον μεταβάλλον, οὔτε χεῖρον ποτὲ ἢ μεῖον γενόμενον· ἀλλ' ἀεὶ κατὰ τ' αὐτὸ καὶ ὡσαύτως διατελεῖ καὶ ἴσον καὶ ὅμοιον αὐτὸ ἑαυτοῦ.

Ad hæc autem quidquid generationis initium acceperit, & dissipationis particeps futurum sit, id duas habeat mutationes necesse est: quarum sanè altera à re minore in majorem, & à deteriore in meliorem progreditur, ac generatio quidem dicitur: mutationis autem origo generatio dicitur; id verò, ad quod pervenit, status. altera verò à re majore ad minorem, & à meliori in deterius efficitur. Hujus autem mutationis exitus, sive conclusio, interitus & dissolútio nuncupatur.

Hâc igitur ratione si universum & totum genitum interiturúmque sit, illud à minori ad majus, & à deteriori in melius necessariò mutatum fuerit. Ex quo etiam eveniet, ut ejusdem mox à majori ad minus & à meliori in deterius sequatur mutatio. Mundus itaque si genitus sit, ut accretionem & statum accepit, sic decretionem & finem posteà suscipiet. Nam omni naturæ, quæ progressionem habet, termini quidem tres, & duo attribuuntur intervalla. Termini profectò sunt generatio, status, & interitus: intervalla verò, quod inter generationem & statum, quódque inter statum & finem medium interjectúmque est.

Verùm enimverò totum, & universum hoc, nullum ex se nobis hujusmodi indicium præbet: neque enim oriri ipsum unquam vidimus, nec melius aut majus fieri, nec certè deterius aut minus evadere: sed unum semper & idem permanere, sibíque par & sui simile semper existere.

Τὰ

Τὰ σημεῖα δὲ καὶ τεκμήρια αὐτοῦ ἐναργῆ (αἱ) τάξεις, (αἱ) συμμετρίαι, σχηματισμοὶ, θέσεις, διαστάσεις, δυνάμεις, ταχύτητες πρὸς ἄλληλα καὶ βραδύτητες, ἀριθμοὶ γοῦν καὶ χρόνων περίοδοι. πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα μεταβολὴν καὶ μείωσιν ἐπιδέχεται, κατὰ τὴν τῆς γεννητῆς φύσεως διέξοδον. τῇ μὲν γὰρ ἀκμῇ διὰ τὴν δύναμιν τὰ μείζονα καὶ τὰ βελτίονα παρέπεται, τῇ δὲ φθίσει διὰ τὴν ἀσθένειαν τὰ μείονα καὶ χείρονα.

Hujus sanè rei signa habentur & indicia, & ea quidem perspicua, ordines scilicet, [3.] symmetriæ, figuræ, situs, intervalla, facultates, celeritates tarditatésque motuum, eorúmque inter se proportiones, numeri prætereà, & vicissitudines, commutationésque temporum. Ejusmodi enim omnia, ut mortalis hæc & generationi obnoxia progreditur natura, mutationem diminutionémque suscipiunt. ac quæ majora quidem, & potiora fuerint, statum ipsum propter vigorem: quæ autem minora deterioráque sunt, interitum præ imbecillitate consequi solent.

Τὸ δέ γε ὅλον καὶ τὸ πᾶν ὀνομάζω τὴν σύμπαντα κόσμον. διὰ γὰρ τοῦτο, καὶ τῆς προσηγορίας ἔτυχε ταύτης ἐκ τῶν ἁπάντων δὴ κοσμηθείς. σύστημα γάρ ἐστιν τῶν ὅλων φύσεων αὐτοτελὲς, καὶ τέλειον· ἐκτὸς γὰρ τοῦ παντὸς οὐδέν· εἰ γὰρ τί ἐστιν, ἐν τῷ παντί ἐστι, καὶ σὺν τούτῳ τὸ πᾶν, καὶ σὺν τούτῳ (τὸ) πάντα ἔχειν, τὰ μὲν ὡς μέρη, τὰ δὲ ὡς ἐπιγεννήματα.

At totius & universi nomine totum hunc mundum intelligo: nam ob id quòd universitate rerum distinctus ornatúsque sit, appellationem hanc adeptus est. Perfecta enim & absoluta quædam naturarũ omnium collectio est, extra quam nihil prorsus consistit; sed quidquid fuerit, illud in universo, & cum universo comprehendatur oportet: cujus sanè proprium videtur esse, omnia vel ut partes, vel ut res adventitias, & externas continere.

Τὰ μὲν οὖν ἐμπεριεχόμενα τῷ κόσμῳ, πρὸς τὸν κόσμον ἔχει τὴν συναρμογήν· ὁ δὲ κόσμος πρὸς οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' αὐτὸς πρὸς ἑαυτόν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα, τὴν φύσιν οὐκ αὐτοτελῆ ἔχοντα συνέστηκεν, ἀλλ' ἔτι δεῖται τῆς

Atque ea quidem, quæ Mundus complectitur, cum Mundo: Mundus verò cum nullâ aliâ re, quàm cum seipso cognationem & consensum habet. Sed cùm singulæ quæque res ex diminutâ & minimè perfectâ constent naturâ, necessariò factum esse vi-

[3] Symmetria cùm Latinum, teste Plinio, non habeat nomen, commensurationem proportionémque convertere mihi non libuit, sed integram servandam esse dictionem censui. Nam ea, quamvis Græca, jam satis, ut pleræque aliæ, Latino sermone trita est, quâ Victruvius & Plinius cives mei frequenter usi sunt.

πρὸς

πρὸς τὰ ἐκτὸς ἐχόμενα συναρμογῆς. ζῶα μὲν πρὸς ἀναπνοὴν, ὄψις δὲ πρὸς τὸ φῶς, αἱ δὲ ἄλλαι αἰσθήσεις, πρὸς τὸ οἰκεῖον αἰσθητόν· τὰ δὲ φυτὰ πρὸς τὸ φύεσθαι· Ἥλιος δὲ καὶ σελήνη, καὶ οἱ πλάνητες καὶ (οἱ) ἀπλανεῖς κατὰ τὸ μέρος μὲν τῆς (κοινῆς) διακοσμήσεως αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ πρὸς οὐδὲν ἕτερον ἀλλὰ πρὸς αὐτοῦ.

videtur, ut externo adhuc illæ adminiculo egeant, atque cum iis quæ sibi proximæ fuerint, conjungi copularíque debeant; ut animalia quidem cum aëre ad respirandum, aspectus oculorum cum lumine, ac reliqui pariter sensus cum re, & eâ quidem propriâ, quæ unicuique eorum objicitur. Stirpes item & plantæ cum terræ succo, cujus vi pullulant & crescunt. Sol quoque, Luna, & stellæ tam inerrantes quàm vagæ, cum Mundo, quem ipsæ tanquam partes distinguunt, atque exornant cognatione quâdam junctæ & continentes sunt. Mundus verò non nisi cum se ipso conjungitur & coalescit.

[4.] Ἔτι δὲ καὶ οὕτως εὔγνωστον ἔσται τὸ λεγόμενον, ὅτι ἀληθές ἐστι. τό τε γὰρ πῦρ ἑτέρῳ θερμαντικὸν ὄν, αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ θερμόν ἐστι.

Quin etiam ex his facilè intelligi poterit, id esse verum, quod dicimus. Nam & ignis cùm aliis rebus impertiendi caloris vim habeat, ipse ex seipso calidus est.

[4.] Hoc eodem ferè argumento probavit Critolaus peripateticus Mundum semper fore, quamvis id paucioribus fecerit, quàm Ocellus, & diversis usus sit verbis, & exemplis, ut in Philonis libello περὶ ἀφθαρσίας κόσμου videre licet, in quo sic scriptum est, Ἐπαγωνιζόμενος δ' ὁ Κριτόλαος ἐχρῆτο καὶ τοιούτῳ λόγῳ· τὸ αἴτιον αὐτῷ τοῦ ὑγιαίνειν, ἄνοσον ἐστὶ, ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον αὐτῷ τοῦ ἀγρυπνεῖν, ἄγρυπνόν ἐστιν· εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸ αἴτιον αὐτῷ τοῦ ὑπάρχειν, ἀΐδιον ἐστίν· αἴτιος δ' ὁ κόσμος αὐτῷ τοῦ ὑπάρχειν, εἴγε καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν· ἀΐδιος ἄρα ὁ κόσμος ἐστίν. hoc est, *Critolaus autem disputans hâc ratione utebatur, quod sibi ipsi bonæ valetudinis causa est, id nullo affligitur morbo: quin etiam quod ex se habet, ut vigilet, somni expers est. Quòd si ità res se habeat, id quoque quod sibi ipsi causa est, cur sit, perpetuum est; atqui Mundus sicuti cæteris rebus, sic etiam sibi ipsi in causâ est, ut sit, nimirum ipse æternus est.* Non miretur, qui nostra hæc legerit, si cùm in Ocello, & Philone ἀπόδειξιν nomen græcum reperi, demonstrationem transferre noluerim. Nam demonstratio apud Ciceronem non idem significat, quod apud Aristotelem ἀπόδειξιν. quare facilè suspicor, nè M. Tullius Aristotelis libros περὶ τῶν ἀναλυτικῶν, sicut & alios ejusdem complures viderit. quod sanè si illi datum fuisset, non dixisset in Academicis ἀπόδειξιν. esse argumenti conclusionem, eámque ità definiri ut sit ratio, quæ ex rebus perceptis ad id, quod non percipiebatur, adducit. Nam hæc definitio non tantùm veræ demonstrationi, cujus vim & naturam persecutus est Aristoteles, verùm etiam omnibus ratiocinationis generibus convenire aptaríque videtur. Loco demonstrationis Aristotelicæ exquisitam rationem protulit Cicero. Quem imitari mihi libuit tum primo Tusculanarum, tum etiam primo de Finibus, ubi inter argumenti conclusionem & rationem, item inter mediocrem animadversionem & admonitionem quid intersit, nobis explicuit.

καὶ

καὶ τὸ μέλι γλυκαντικὸν γινόμενον, αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ γλυκύ ἐστι. καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀποδείξεων τῶν ἀφανῶν σημαντικαὶ οὖσαι, αὐταὶ ἐξ ἑαυτῶν ἐμφανεῖς τε καὶ γνωστικαὶ εἰσίν. οὕτως οὖν καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον γινόμενον τῆς αὐτοτελείας, αὐτὸ ἐξ ἑαυτοῦ αὐτοτελές ἐστι· καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον γινόμενον τῆς σωτηρίας καὶ διαμονῆς, αὐτὸ ἐξ ἑαυτοῦ σωζόμενον καὶ διαμένον ἐστί. καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον γινόμενον τῆς συναρμογῆς, αὐτὸ ἐξ ἑαυτοῦ συνηρμοσμένον ἐστίν. ὁ δέ γε κόσμος, αἴτιός ἐστι τοῖς ἄλλοις τοῦ εἶναι καὶ τοῦ σώζεσθαι, καὶ τοῦ αὐτοτελῆ εἶναι· αὐτὸς ἄρα ἐξ ἑαυτοῦ ἀΐδιός ἐστι καὶ αὐτοτελὴς, καὶ διαμένων τὸν πάντα αἰῶνα, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο τοῖς ἄλλοις παραίτιος γινόμενος τῆς διαμονῆς (τῶν ὅλων.)

Mel quoque quod suâ nos dulcedine potest afficere, suâpte naturâ dulce suavéque est. Similiter exquisitarum rationum principia, quæ res occultas demonstrant, ipsa ex seipsis perspicua claráque sunt. pari modo quod aliis rebus causa est, cur perfectæ sint, id suâ vi perfectum absolutúmque est. Quod item efficit, ut alia serventur ac permaneant, ipsum suâ sponte salvum itidem est, ac permanens: atque quod aliis rebus convenientiam, & concentum præbet, illud suâ naturâ aptum concinnúmque est. Mundus igitur cùm sit in causâ cur existant aliæ res, serventur, & perfectionem habeant; iccirco suâ vi sempiternus est, æternóque permanens tempore, atque ob eam rationem habetur auctor, cur aliæ quoq; res perpetuò durent, & consistant.

[5.] Ὅλως δὲ εἰ καὶ διαλεύεται τὸ πᾶν, ἤτοι εἰς τὸ ὄν, ἢ εἰς τὸ μὴ ὂν διαλυθήσεται. καὶ εἰς μὲν τὸ ὄν, ἀδύνατον· οὐ γὰρ ἔσται τοῦ παντὸς φθορὰ, ἐὰν εἰς τὸ ὂν διαλύηται· τὸ γὰρ ὄν, ἤτοι τὸ πᾶν, ἢ τὸ μέρος τί ἐστι τοῦ παντός· καὶ μὴν οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὄν.

Omnino autem si ipsum universum intereat, illud aut in id quod est, aut certè in nihilum dissipetur oportet. in id quod est, fieri nequit, siquidem universitatis rerum non erit interitus, si in id quod est, fiat dissolutio. nam id quod est, aut ipsum universum, aut universi portio existit. Neque verò in nihilum,

[5.] Philo Judæus in eodem opusculo hanc rationem ferè totam ex Ocello ad verbum accepit. sic enim ait, Λέγεται μὲν τοι, καὶ φθορὰ, ἥ τε πρὸς χεῖρον μεταβολὴ, λέγεται δὲ καὶ οὐ τοῦ ὄντος ἀναφαίρεσις παντελὴς, ἣν καὶ ἀνύπαρκτον ἀναγκαῖον λέγειν. ὥσπερ γὰρ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος οὐδὲν γίνεται, οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεται· ἐκ τοῦ γὰρ οὐδαμοῦ ὄντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι τί. τό τε ὂν ἐξαπολέσθαι ἀνήνυστον, καὶ ἄπαυστον. hoc est, *Interitus vocatur in deterius mutatio. dicitur quoque omnium perfecta consumptio, cui nulla necessariò attribuitur subsistentia; nam quemadmodum ex nihilo nihil efficitur, ità nec quod est, in nihilum interit, ex nihilo enim ut aliquid gignatur, fieri nequit, atque id quod est, prorsus deleri, & interimi, nec auditum unquam nec credibile est.*

[6.] ἀμήχανον

Digitized by Google

[6.] ἀμήχανον γὰρ τὸ ὂν, ἀποτελεῖς ἐκ τοῦ μὴ ὄντων, ἢ εἰς τὸ μὴ ὂν ἀναλυθῆναι. ἄφθαρτον ἄρα καὶ ἀνώλεθρον τὸ πᾶν.

cùm fieri non possit, ut id quod est, aut ex nihilo fiat, aut in nihilum abeat. æternum igitur, nec ullo modo internecioni obnoxium est universum.

[7.] Εἰ δὲ καὶ δοξάζοι τις αὐτὸ

At siquis ipsum esse interiturum

[6] Ἀμήχανον γὰρ τὸ ὂν ὑποληθῆναι.] ità vulgò legitur in Ocello. Ego verò legendum arbitror ὑποτελεῖσθαι, quod est effici vel fieri; quod intelligere cuique licet cùm ex ipsa rei natura, tum verò ex verbis Philonis, quæ Ocelli verbis debent respondere. ità enim scribit Philo: ἐκ γὰρ οὐδαμῶς ὄντος ἀμήχανόν ὅτι γίνεσθαί τι. Extrema quoque Philonis verba, quæ modò adduxi, mendosa sunt. sic enim in omnibus sese habent codicibus, τὸ τε ὂν ἐξαπολεῖσθαι ἀνίλιτον καὶ ἄπαυστον. nam quid significet ἀνίλιτον, & quantùm ἄπαυστον proposito conveniat, non satis perspicio. Quare locum emendare, atque ἀνίλιτον in ἀνήτυπτον, & ἄπαυστον in ἄπτιστον convertere non veritus sum. ut sit sensus quemadmodum transfluli: atque res ipsas prorsus interire inauditum incredibilèque est.

[7.] Hanc rationem sumsit ab Ocello Philo Judæus, & in libello suo posuit de Mundo non interituro, quamvis eam pluribus verbis explicuerit: cùm inquit, Τὰς δὲ ἀγλώττους καὶ ἀφθάρτου κολασευλίζοντας λόγους ἕνεκα τοῦ μὴ δοκεῖν αἰδῆ ταῦτον πεφυκέναι. οἰκείας ἀρχὰς λαβόντας. ἅπασι τοῖς φθορᾶς ἐνδεχομένοις αἴτιαι διττοὶ τῆς ἀπωλείας· ἢ μὲν ἐκτὸς, ἡ δὲ ἐκ τῶν περιεχομένων. σίδηρος μὲν καὶ ξύλα καὶ τὰς τοιαυτοῦ τρόπου ὕλας διὰ τοῦτο ἀφανίζεσθαι, ἐξ ἀναγκῆς μὴ κατὰ ἐμπειρίαν τῶν τοιούτων ἐπιστάμενος τέχνη· ἐπεὶ ἡ πῦρ ἐκτὸς ἐπελθὸν ἀφανίζει τὰ ἐμπεριεχόμενα ἐπὶ τῆς οἰκίας ἢ πόλεως ζωγραφηθέντα τῇ πυρὶ βιαίῳ διαφθορᾷ ὑποπίπτοντα· ὁμοίως δὲ καὶ ζῶα θηρίων τελευτᾷ, νοσήσαντα μὲν ἐξ ἑαυτῶν, ὅταν ἡ τοῦ ἐκτὸς σωματοειδοῦς, ἢ ἐμπεριεχομένου ἢ διάκρασις ἐκλυθεῖσα ἢ διαχύσεως ὑπομείνασα. εἰ διαφθαρήσεται καὶ κόσμος, ἐξ ἀνάγκης ἔσται ὑπό τινος τοῦ ἐκτὸς, ἢ πρός τινος τοῦ ἐν αὐτῷ φθαρησομένου ἀναιρεθῆναι. ἐμπεριεχομένου δ' οὐδενός. ἐκτὸς μὲν γὰρ οὐδὲν ὄντος τοῦ κόσμου, πρὸς τῶν εἰς τὸν συμπλησιοῦντα αὐτῷ ζωογονεῖσθαι. ὥστε γὰρ ἐξ τε ἴσου καὶ ὅλου, καὶ ἀγήρω. ἐξ μὲν διὰ τὸ ὑπολοιφθίτων πάντη, ἕτερον δὲ τοῦ ὅλου ὄντος ἀγήρω ἐκ ἀνάγκης ἔσται τὸ σύμπαντα τῷ ὑπὸ εἰς αὐτὸν ἐξαναλισκόμενα ἀγήρω ἐκ ἀνάγκης, ἐπειδὴ τὰ νόσους καὶ γῆρα συμβαίνει ἄλλοτε, διαμένοντι καὶ σώζεται, καὶ τὰ ἄλλοις ἐναντιότητα ἀσυμπαθήσασι ἐξωθεν ἰσχυρᾶς ἀναλίσκοντας, ἂν ἐξέπιπτε δυνάμεις ὑπὸ ἐξωτικὰ καὶ ὑπεναντίας καὶ ἐκ ἀνάγκης μέρους, ὁλοκλήρου ἐγκαλείπεσθαι μέρων εἶναι. εἰδὲ ἔστι τὰ ἐκτὸς ὑπὸ εἶη κενὸν, ἢ ὑπὸ ἀπειρίας φύσεως, ἵν' ἀδύνατον παθεῖν τι ἢ ἐξεῖναι. καὶ μὴν ἐδὲ ὑπό τινος αἰτίας διαλυθήσεται πρὸς ἐκλείψεως πεφυκὸς μὴ, ἐπειδὴ τὰ ὅλα τὸ μὴ ὂν μᾶλλον ἔσαι καὶ κεκλεισμένον, ὅπερ ἐστὶν ἀπόπτατον. ὁ δὲ κόσμος ἀνυπερβλήτῳ κρείττονι χρώμενος ἄρχῃ τὰ μὴ πρὸς μηδενὸς ἀνῃρῆσθαι ἀγήρω. hoc est, Hæ verò rationes, quæ mundum neque genitum esse, neque interiturum affirmant, ex propriis illorum dudùm principiis, priore loco sunt reponendæ, ut eorum quæ cernimus habere rationem videamur. Duas namque illi qui ipsum interiturum conceduntur, esse causas cur res pereant, interiorem unam, alteram externam statuunt. Nam ferrum & æs, atque hujus generis substantias aboleri ex se ipsis comperias, cùm in aruginem incidunt, quæ illas in modum serpentis morbi invadens exedit. Ex causis verò externis interitus accidit; quando domus aut civitas vi conjecta igne incensa deflagrat, & dissolvitur. Pari modo & animalia partim morbo ex ipsis correpta, partim vi externâ, dum jugulantur

Digitized by Google

lantur aut exuruntur, aut turpi suspendii morte afficiuntur, interimi solent. Item igitur si interiturus est mundus, id quidem eveniet, aut aliquâ interiore causâ, aut externâ: quorum neutrum fieri potest: nam extra mundum nihil reliquum est, cùm omnia in ejus complementum collata fuerint. ità unus erit integer, & senio carens; unus quidem, quoniam si quid remansisset, alius ei qui nunc est, similis omnino factus fuisset. integer verò, propterea quòd in ipso construendo universa ejus substantia consumpta est. Neque item senii, neque morbi particeps est, quia corpora, quæ morbis & senio obnoxia sunt, externo quoque & valido caloris & frigoris aliarúmque rerum contrariarum appulsu intereunt, quarum sanè facultatum nulla vis aufugit, quæ illum circumvenire, aut aliquâ ratione aggredi valeat, cùm nulla quidem ejus portio abscesserit, sed omnes intus clausæ, comprehensæque sint. Ergò si aliqua externa sit causa, ea omninò inanis, aut natura quædam impatibilis, quæ nec agere quidpiam nec pati possit, præterea nec ab interiori dissolvetur ob illud in primis, quòd pars quàm totum erit major ac valentior, quod sanè absurdissimum. Mundus enim incredibili robore suas partes exuperat, quas quidem agit & movet, ipse verò à nullâ earum vicissim movetur agitatúrque.

φθείρεσθαι, ἤτοι ὑπό τινος τῶν ἔξω τοῦ παντὸς, φθαρήσεται δυναστευόμενον, ἢ ὑπό τινος τῶν ἐντὸς· οὔτε δὲ ὑπό τινος τῶν ἔξωθεν. ἐκτὸς γὰρ τοῦ παντὸς, οὐδέν· τὰ γὰρ ἄλλα πάντα ἐν τῷ παντὶ, καὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν ὁ Κόσμος· οὔτε ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ. δεήσει γὰρ ταῦτα μείζονά (τε) καὶ δυναμικώτερα εἶναι τοῦ παντός. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθεύει. ἄγεται γὰρ τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ παντὸς, καὶ κατὰ τοῦτο καὶ σώζεται καὶ συνήρμοσται, καὶ βίον ἔχει καὶ ψυχήν. εἰ δὲ οὔτε ὑπό τινος τῶν ἔξωθεν, οὔτε ὑπό τινος τῶν ἔνδοθεν φθαρήσεται τὸ πᾶν, ἄφθαρτος ἄρα καὶ ἀνώλεθρος ὁ κόσμος. τοῦτο γὰρ ἔφαμεν εἶναι τὸ πᾶν.

Ἔτι δὲ καὶ ὅλη δι' ὅλης ἡ φύσις θεωρουμένη τὸ συνεχὲς ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ τιμιωτάτων ἀφαιρεῖ κατὰ λόγον ὑπομαραινομένη τὸ συνεχὲς, καὶ προσάγουσα ἐπὶ πᾶν τὸ θνητὸν, καὶ

existimet, id profectò vel ab externâ, vel ab interiore causâ victum dissolvetur; sed non ab externâ, cùm extra universum nihil sit, siquidem cætera omnia in universo continentur, ac totum & universum idem habetur quod Mundus, neque etiam ab iis quæ in eo sunt; majora enim & valentiora esse oportebit, quàm ipsum universum. quod tamen falsum esse perspicuum est; cùm omnia ab universo agantur moveantúrque, & secundùm hoc ea etiam serventur, & coagmentata sint, vitámque & animam habeant. Quòd si nec interioris nec externæ causæ vi interiturum est universum, Mundus, quem eundem esse quod universum, censemus, nunquam destruetur nec dissipabitur.

Jam verò universa natura si tota spectetur, successionis continuationem à primis & maximè honorandis partibus proportione quâdam auferre videtur, eámque attenuare, & cunctis rebus mortalibus adjungere,

διέξοδον

Digitized by Google

διέξοδον ἐπιδεχομένη τῆς ἰδίας συστάσεως· τὰ μὲν γὰρ πρῶτα κινούμενα κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως κύκλον ἀμείβει· διέξοδον, οὐκ ἐφεξῆς καὶ συνεχῶς, οὐ μὴν τὴν κατὰ τόπον, ἀλλὰ τὴν κατὰ μεταβολήν.

propriæ constitutionis progressionem suscipiens (nam prima quæ moventur, corpora eadem atque eodem modo suum orbem conficiunt) progressionem dico, non quæ deinceps & continenter, nec mutato loco, sed quæ factâ ex alio in aliud mutatione effici solet.

Πῦρ μὲν γὰρ εἰς ἓν συνερχόμενον, ἀέρα ἀπογεννᾷ, ἀὴρ δὲ ὕδωρ, ὕδωρ δὲ γῆν· ἀπὸ γῆς δὲ ἡ αὐτὴ περίοδος τῆς μεταβολῆς (μέχρι πυρὸς) ὅθεν ἤρξατο μεταβάλλειν. οἱ δὲ καρποὶ, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ῥιζοφύτων ἀπὸ σπερμάτων ἀνέλαβον τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως, καρπωθέντα δὲ καὶ τελεσφορήσαντα, πάλιν ἐπὶ (τὸ) σπέρμα τὴν ἀνάλυσιν ποιεῖται, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν διέξοδον ἐπιτελουμένης τῆς φύσεως.

Ignis enim si in unum cogatur, & densescat, aërem, aër aquam, aqua terram producit: à terrâ vicissim idem usque ad ignem à quo cœperat mutatio, circuitus agitur. Arbores verò fructum ferentes, & stirpium plurimæ ex seminibus sui ortûs initium habent, fructus verò producti, & jam perfecti rursùs ab eodem in idem commeante naturâ dissolvuntur.

Οἱ δὲ ἄνθρωποι καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα μᾶλλον ὑποβεβηκότως τὸν καθόλου ὅρον τῆς φύσεως ἀμείβουσιν. (οὐ γάρ ἐστιν ἐπανάκαμψις αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πρώτην ἡλικίαν,) [8.] οὐδὲ ἀντιπερίστασις μεταβολῆς εἰς ἄλληλα, καθάπερ ἐπὶ πυρὸς καὶ

At homines & cætera animalia humiliore quâdam ratione communem naturæ explent terminum, non enim ad primam ætatem reflectuntur, & redeunt, nec contrarii circumstantiæ quemadmodum ignis &

[8.] Οὐδὲ ἀντιπερίστασις μεταβολῆς εἰς ἄλληλα, καθάπερ ἐπὶ πυρὸς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος καὶ γῆς.] His Ocelli verbis satis perspicuum est hujus Græci nominis, quod est, ἀντιπερίστασις inventorem (ut nonnulli somniant) non fuisse Aristotelem. Nam Ocellus ætate Aristotelem longè antecessit, hanc ego Antiperistasin (quamvis fortassè nimis licenter) contrarii circumstantiam transferre volui. Nec sum deterritus quòd Theodorus Gaza circùm obsistendi rationem, reciprocationem Hermolaus Barbarus, alii adversum conatum converterint. Causam interpretationis exposui in illâ Epistolâ Veronensi, quæ est ad Timotheum Justum sobrinum meum, qui paucis his diebus dum hæc scriberem, cum meo magno dolore ex hâc vitâ migravit: in quâ quidem epistolâ duplicem ostendi in naturâ reperiri ἀντιπερίστασιν, Plationis unam (tametsi eo vocabulo nunquam usus est Plato) alteram Aristotelis, quam ipse ex hoc Ocelli opusculo, si non ex alio, fortassè mutuatus est. Verùm hæ duæ ἀντιπεριστάσεις longè inter se differunt, prima enim loci mutatione, secunda alteratione qualitatum effici solet.

ἀέρος, καὶ ὕδατος καὶ γῆς, ἀλλὰ τὸν διὰ (περὶ) τεσσάρων τελεσμερῆ κύκλον ἀνύσαντα καὶ τὰς μεταβολὰς περὶ ἥλικιῶν, διαλύεται καὶ ἀπογίνεται. ταῦτα ἓν δὴ σημεῖά τε καὶ τεκμήρια τοῦ τὸ μὲν ὅλον καὶ τὸ θεῖον μένειν ἀεὶ καὶ σώζεσθαι, τὰ δ' ὅπη μέρους καὶ ὁπηνοῦν (ἀπὸ) φθείρεσθαι καὶ διαλύεσθαι.

Ἔτι δὲ τὸ ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον, καὶ τοῦ σχήματος καὶ τῆς κινήσεως καὶ τοῦ χρόνου καὶ τῆς οὐσίας, τοῦτο πιστοῦται διότι ἀγένητος ὁ κόσμος καὶ ἄφθαρτος. ἥτε γὰρ τοῦ σχήματος ἰδέα, κύκλος. ἔστι δὲ πάντοθεν ἴσος καὶ ὅμοιος. διόπερ ἄναρχος καὶ ἀτελεύτητος. ἥτε τῆς κινήσεως καὶ κύκλον. αὕτη δὲ ἀφθάρτως καὶ ἀδιέξοδος. ὅ τε χρόνος (ὁ) ἄπειρος, ἐν ᾧπερ ἡ κίνησις, διὰ τὸ μήτε ἀρχὴν εἰληφέναι τὸ κινούμενον, μήτε τελευτὴν λήψεσθαι. ἢ γὰρ μὴν οὐσία περὶ πραγμάτων ἀνένδεκτος καὶ ἀμεταβλησία, διὰ τὸ μήτε ἀπὸ τοῦ χείρονος ὅπη τὸ βέλτιον, μήτε ἀπὸ τοῦ βελτίονος ὅπη τὸ χεῖρον πεφυκέναι μεταβάλλειν. ἐκ τούτων δὲ ἁπάντων σαφῶς πιστοῦται, ὅτι ὁ κόσμος ἀγένητος καὶ ἄφθαρτος. καὶ περὶ μὲν τοῦ ὅλου καὶ τοῦ παντὸς ἅλις εἰρήσθω.

aër, aqua & terra, vicissim mutantur, sed cùm per quatuor, qua dispartitum orbem, & mutationes ætatum confecerint, dissolvuntur & pereunt. hæc sunt igitur signa & indicia universum quidem ipsum, quod omnia continet, permanere, & conservari semper, singulas ejus partes & res adventitias interire & destrui.

Præterea universi figura, motus, tempus & substantia, cùm hujusmodi sint, ut principium non habeant, neque finem, nobis fidem faciunt, quâ ratione mundus nec genitus, nec interiturus sit. Nam figuræ forma globosa est, undequaque par, & sui similis. quapropter forma hæc principio caret & fine. Motionis quoque illud est genus, quod in orbe fertur: firmum & stabile & pristinum statum nunquam deserens. Tempus item est infinitum, in quo versatur motus. nam ipsum ut sui motûs non accepit initium, sic nec finem accepturum est. Postremò ejus substantia nec augescere, nec mutari potest: quippe quæ nec à deteriori in melius, nec contrà à meliori in deterius suâ naturâ mutabilis sit. Ex iis igitur omnibus facilè credi potest, nec mundi ortum fuisse, nec interitum fore. Ac de toto quidem & universo hactenus satis.

Κεφά-

Digitized by Google

Κεφάλαιον β'.

[9.] Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ παντὶ, τὸ μέντοι γένεσις, τὸ δὲ αἰτία γενέσεως· καὶ γένεσις μὲν, ὅπου μεταβολὴ καὶ ἔκβασις τῶν ὑποκειμένων· αἰτία δὲ γενέσεως, ὅπου ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου· φανερὸν ὅτι περὶ μὲν τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως τὸ ποιεῖν καὶ (τὸ) κινεῖν ἐστί. περὶ δὲ τὸ δεχόμενον τὴν γένεσιν, τό τε πάσχειν καὶ τὸ κινεῖσθαι.

Αἱ δὲ μοῖραι αὐταὶ διορίζουσι καὶ τέμνουσι [10.] τό τε ἀπαθὲς μέρος τοῦ κόσμου καὶ (τὸ) ἀκίνητον· ἰσθμὸς γάρ ἐστιν ἀθανασίας καὶ γενέσεως ὁ περὶ τὴν σελήνην δρόμος· τὸ μὲν ἄνωθεν ὑπὸ ταύτης πᾶν, καὶ τὸ ἐπ' αὐτὴν θεῶν κατέχει γένος· τὸ δ' ὑποκάτω σελήνης, νείκους καὶ φύσεως. τὸ μὲν (γάρ) ἐστιν ἐν αὐτῇ διαλλαγὴ γεγονότων, τὸ δὲ γένεσις ἀπογεγονότων.

Caput II.

Verùm cùm in universo duæ existant res, quarum altera generatio, altera generationis habetur causa; ac generatio quidem ea esse videatur, in quâ res ipsæ mutantur; & id quod sunt esse desinunt: generationis verò causa, ubi subjecta res eadem servatur & permanet: hanc sanè efficiendi, & movendi, illam verò accipiendi & patiendi vim habere perspicuum est.

Fata autem ipsa impatibilem atque immobilem mundi partem distinguunt & separant; nam Lunæ cursus inter immortalitatem & ortum interclusus interseptúsque est, ut illa quidem regio universa, tam quæ est supra Lunam, quàm quæ ad ipsam pertinet, Deorum contineat genus. Hæc verò infra eandem contẽtioni & naturæ assignata sit, in quâ modò quæ genita sunt cõmutantur, modò generantur, quæ interierint.

[9.] Hanc naturalium causarum distinctionem (aliis tamen verbis) sic in Academicis expressit Cicero: *De naturâ autem (id enim sequebatur) id dicebant, ut eam dividerent in res duas, ut altera esset efficiens, altera quasi huic se præbens; eam quâ efficeretur aliquid in eo, quod efficeret, vim esse censebant, in eo autem quod efficeretur, materiam quandam.* Idem primo de Finibus & in Topicis. Ex quibus quidem locis facilè colligi potest verè locutum Aristotelem, cùm in libro de ortu animalium & alibi dixit, veteres naturæ interpretes, quos sequitur Cicero, duas rerum tantummodò vidisse causas, effectricem & materiam.

[10.] Τό τε ἀπαθὲς μέρος τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἀκίνητον] melius arbitror si legatur, τό τε ἀείπαθες μέρος, καὶ ἀεικίνητον: ut sit sensus, semper patibilem, & semper mobilem partem distinguunt ac separant. nam in fine hujus capitis utranque complectens naturam, & quæ infra & quæ supra Lunam est, ita dicet: τὸ δὲ ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν, τοῦ μὲν ἀεὶ θέοντος θείου, τοῦ δ' ἀεὶ μεταβάλλοντος γενητοῦ κόσμου ἄρα ἐστίν. Mercurii Trismegisti locum adumbrâsse Ocellus mihi visus est, quamvis ille de duobus loquatur animalium generibus. sic enim scribit in Pœmandro: Θεάσαι δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀθανάτων ὅσον ἐστὶ καὶ τῶν θνητῶν. μέσην δ' ἀμφοτέρων ζώων ἀθανάτων καὶ θνητῶν τὴν σελήνην περιπορευομένην hoc est, *Contemplare quanta animalium & immortalium & caducorum vis existat, útque inter utrumque genus lunæ circuitus medius interiectúsque sit.*

Ἐν ᾧ δὴ μέρει τοῦ κόσμου φύσις τε καὶ γένεσις ἔχουσι τὴν διαφοράν, πρῶτα δεῖ πάντα ἐπελθεῖν· πρῶτον μὲν τὸ πρὸς ἁφὴν ὑφιζόμενον σῶμα πᾶσι τοῖς εἰς γένεσιν ἐρχομένοις. τοῦτο δ' ἂν εἴη παντδεχὲς καὶ ἐκμαγεῖον αὐτῆς τῆς γενέσεως, ὅτως ἔχον πρὸς τὰ ἐξ αὐτῆς γινόμενα, ὡς ὕδωρ πρὸς χύλον, καὶ φθόγγος πρὸς σιγὴν, καὶ σκότος πρὸς φῶς, καὶ ὕλη [11.] πρὸς τεχνίτην. τὸ τε γὰρ ὕδωρ, ἄχυλον καὶ ἄποιον, πρὸς μὲν τὸ γλυκὺ καὶ πικρὸν ἀνάλογον, καὶ πρὸς δεσμὸν καὶ ἁλμυρόν. καὶ ὁ ἀὴρ ἀδιαφθόρως πρὸς φθόγγον καὶ πρὸς λέξιν καὶ (πρὸς) μέλος· καὶ τὸ σκότος ἀχρόον καὶ ἄμορφον,

In eâ autem mundi parte, in quâ natura & generatio dominantur, hæc tria ponenda sunt. Ac primùm quidem corpus contrectabile, quod omnibus rebus, ad quas ortus venit, subjectum est. Hoc sanè in se recipit omnia, & ipsius generationis habetur effigies. quod quidem sic ad ea quæ ex se ipso gignantur ut aqua ad saporem, sonus ad silentium, & ad lumen tenebræ, materia ad artificiosas res sese habet. Aqua enim saporis & qualitatis expers, sapori quidem dulci & amaro, acuto & salso proportione respondet. Aër quoque omni carens informatione, ad sonum, elocutionem, & concentum refertur. Tenebræ pariter, quæ nec colore suffusæ sunt, nec aliquâ formâ figuratæ,

[11.] Ἡ ὕλη, quæ Latinè dicitur materia. verbum Ciceronis temporibus (ut ipse innuit in Academicis) non satis usitatum & tritum, nunquam Platò usus est, præsertim cùm de eâ agit materiâ, quæ est rerum naturalium initium, quamvis eandem pluribus explicet nominibus, quorum duo sumpsit ex Ocello & Timæo Locro, quæ sunt παντδεχὲς καὶ ἐκμαγεῖον. τὴν ὕλην tamen & Mercurius Trismegistus in Pœmandro & Timæus Locrus anteà usurpârunt. Verùm illud addo, quod aliàs prætermisi, Platonem artificiosam materiam τῆς ὕλης vocabulo nuncupâsse, à quâ etiam formavit, διυλίζω verbum, & participium διυλισμένον. sic in Timæo scribit, Ὅτ' οὖν δὴ πάντων ἓξ τὰ τέτταρα ἡμῖν ὕλη συμβεβαίωται τὴν περὶ αὐτῶν ἰδέαν διυλισμένα. Ocellus autem noster utranque materiam, tam artificiosam quàm naturalem ὕλην appellavit. Hunc locum de tribus rebus, quæ generationi sunt necessariæ, ex Ocello mutuatus est Aristoteles, & in suum de ortu & interitu secundum volumen retulit his verbis: Ἡμεῖς δὴ φαμὲν ὕλην τινὰ τῶν σωμάτων αἰσθητὴν, ἀλλὰ ταύτην οὐ χωριστὴν, ἀλλὰ μετὰ ἐναντιώσεως, ἐξ ἧς γίνεται καὶ τὰ καλούμενα στοιχεῖα. διωρίσαμεν δὴ πρὸς αὐτοῖς ἐν ἑτέροις διαλόγοις περὶ μὲν ἀλλ' ἑπομένως καὶ τόδε πρότερον τοῦτον ἐστὶν ἐν τῇ ὕλῃ τὰ σώματα, πρῶτα διωρίσθαι, καὶ πρῶτον ὑποδεδέσθαι τοῖς ἐναντίοις· οὐ γὰρ τὸ θερμὸν ὕλη τοῦ ψυχροῦ, οὐδ' ἐκεῖνο τοῦ θερμοῦ, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον ἀμφοῖν. ὥστε πρῶτον μὲν σωμάτων σῶμα αἰσθητὸν ἀρχή. quod est, *Nos verò corporum, quæ percipiuntur sensu, quandam esse materiam asserimus inseparabilem & cum re contrariâ conjunctam, unde oriuntur, quæ appellantur elementa, sed de iis alio in loco accuratiùs disputavimus. verùm cùm primùm corpora efficiantur ex materiâ, ità agendum est, ut materiam esse rerum contrariarum principium, & primùm statuamus, inseparabilem quidem, sed iisdem subjectam, ac substratam. non enim calor frigoris, nec frigus caloris habetur materia, immò potiùs quod utrique substernitur. quare primum corpus, quod potestate sub sensum cadit, principium est.*

πρὸς

Digitized by Google

πρὸς δὲ λαμπρὸν καὶ ξανθὸν καὶ λευκόν. λευκὸν δὲ πρὸς ἀνδριαντοποιητικὴν καὶ κηροπλαστικὴν, ἄλλως δὲ ἡ ὕλη πρὸς ἀνδριαντοποιητικήν. δυνάμει οὖν πάντα ἐν τούτῳ πρὸ τῆς γενέσεως, συντελείᾳ δὲ, γενόμενα καὶ λαβόντα φύσιν. ἓν οὖν δεῖ τοῦτο πρῶτον ὑπεῖναι πρὸς γίνεσθαι γένεσιν.

lucem & colorem flavum & album respiciunt. quamvìs candor etiam ad artem statuariam, & ad istam quæ ex cerâ aliquid fingit, pertineat. sed alio modo materia arti statuariæ comparatur. In hoc igitur corpore priùs quàm gignatur, omnia potestate, perfectione verò cùm genita sunt, & naturam acceperunt, continentur. ex quo quidem fit, ut ad complendam generationem, unum primum subjici & substerni necesse sit.

[*] Δεύτερον δὲ, τὰς ἐναντιότητας, ἵνα μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις ἐπιτελῶνται, πάθος καὶ διαθέσεις ἐπιδεχομένης τῆς ὕλης· καὶ ἵνα αἱ δυνάμεις ἀντιπαθεῖς οὖσαι μήτε κρατῶσιν εἰς τέλος αὗται αὐτῶν, μήτε κρατῶνται αὗται ὑπ' αὐτῶν. τυγχάνουσι δὲ αὗται τὸ τὲ θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρόν.

Secundum quod requiritur, sunt res contrariæ, ut mutationes & alterationes compleantur, idque dum materia perpessionem & affectionem recipit, ac nè facultates mutuò patibiles, vicissim sese prorsus vincant, & vincantur. hæ verò sunt calor & frigus, humor & siccitas.

[*] Aristoteles ibidem Ocellum secutus, δεύτερον δὲ (inquit) αἱ ἐναντιώσεις, λέγω δὲ, οἷον ψυχρότης καὶ θερμότης. id est, *secundo res contrariæ (dico frigus & calorem) necessariæ sunt.* ἵνα μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις ἐπιτελῶνται. Ex iis Ocelli verbis Simplicium meritò posse reprehendi perspicuè cernitur, qui Platonis sui, cujus dialogos frequenter legerat, videtur oblitus. Nam cùm Aristotelem ipse libro 5. de Physica auscultatione sic loquentem animadvertisset, ἡ μὲν οὖν κατὰ ποιὸν κίνησις, ἀλλοίωσις ἔστω, locum exponens ait, ἔοικε τὸ τῆς ἀλλοιώσεως ὄνομα αὐτὸς ἐπιθεῖναι τῇ κατὰ ποιὸν κινήσει, id est, *videtur motui, qui per quale agitur, alterationis nomen imposuisse.* Quod tamen constat esse falsum. nam Ocellus & Timæus Locrus, ac post ipsos etiam Plato, hoc mutationis genus eâdem appellatione nuncupârunt. sic enim Timæus in libello de natura mundi & anima, μετὰ δὲ ταῦτα αἱ τῶν αἱμάτων τροπαὶ καὶ ἀλλοιώσεις. Plato quoque in Theætero, τοῦτο μὲν τοίνυν ἓν ἔστω εἶδος. ὅταν δὲ ἡ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ γηράσκει δὲ, ἢ μέλαν ἐκ λευκοῦ, ἢ σκληρὸν ἐκ μαλακοῦ γίνεται, ἢ τινὰ ἄλλην ἀλλοίωσιν ἀλλοιοῦται, ἄρα οὐκ ἄξιον ἕτερον εἶδος φάναι κινήσεως, ἀναγκαῖον μὲν οὖν δύο δὴ λέγεται τούτῳ εἴδη κινήσεως, ἀλλοίωσιν τὴν δὲ περιφοράν. idem in Parmenide: ὅτι κινούμενον ἢ φέροιτο ἢ ἀλλοιοῖτο ἄν. αὗται γὰρ μόναι κινήσεις, ναὶ, ἀλλοιούμενον δὲ τὸ ἓν ἑαυτοῦ ἀδύνατον. οὐκ ἄρα κατ' ἀλλοίωσίν γε κινεῖται.

Præterea Mercurius Trismegistus, qui (ut Lactantii Firmiani ex primo libro divinarum institutionum utar verbis) vir fuit antiquissimus & instructissimus in omni genere doctrinæ, adeò ut ei multarum rerum scientia Trismegisti nomen imponeret, ἀλλοιώσεως nomen motui qualitatis inditum esse non ignoravit. quod sanè ostendit, ita scribens in Pœmandro:

Περὶ ταῦτα ὁ Ποιμάνδρης ἔσχηκε πρῶτον ἐν τῇ ἀναλύσει τὸ σῶμα τῷ ὅλῳ πεφυκὸς ἰδιότητι· διὸ τὸ σῶμα εἰς ἀλλοίωσιν. Illud silentio prætereunt non possumus, quod primo de ortu & interitu scriptum reliquit Joannes Grammaticus, mutationem, quæ ratione ipsius, qualis in Ulyssem facta est, Homerum ἀλλοίωσιν nuncupâsse, cùm illud protulit carmen:

Ἀλλοῖος μὲν ξοῖνε φίλος πάτερ ἐς πάρος ἦθος (sic enim Thelemachus patrem affatur mutatum à Pallade) in quo quidem ipsum aiunt ἀλλοῖον non autem ἄλλον sibi videri. Hoc vocabulum ἀλλοίωμα, quod fæpenumerò (ut ex hoc Ocelli codice fatis perfpicuum eft) qualitatem tertiæ fpeciei fignificat, i frequens eft apud antiquos philofophos, qui fcripferunt ante Ariftotelis tempora. ita enim Timæus Locrus in eodem libello Dorico utens fermone: τέσσαρα ἐν ἁπλᾷ τῷ περὶ τὸν σωματικὸν δυναμικὸν εἴδεα πλοιοτέλεια, ἢ ἀλλοίωσις, καὶ ἁπλᾶ δυνάμεα. θερμότας ἢ ψυχρότας, ἢ ὑγρότας ἢ ξηρότας. ita quoque Plato fcribit in Timæo: τὰ δὲ θερμὰ καὶ ἐλαφρὰ δυνάμεσι χαλεπὰ καὶ ἰσχυρὰ καὶ φλέγμαλα ἴσχει παντοῖα. Ariftoteles etiam in eâdem fignificatione & in quarto Meteor. & alibi τὸ δύναμαι frequenter ufurpat: fed illud tamen palàm dicam, ut juvenes admoneam, non recordari, me in Hippocratis commentariis, nec in Ocelli, nec in Timæi Locri opufculis τὸ ποιότητα unquam legiffe, tametfi id effe philofophorum non vulgi verbum. ita Academicis affirmat Cicero; à Mercurio Trifmegifto vetere admodum & prifco Theologo fæpiùs, femel à Platone ufurpatum compèri, qui fic in Theæteto: καὶ τὸ μὲν ποιοῦν αἰσθητὸν, ἀλλ' οὐ αἴσθησιν, ἐπὶ γῇ γενόμενον, τὸ δὲ ποιεῖν τοῦτο τε, αἰσθητὸν ποιότητα. ἴσως δὲ καινότερον, ἅμα ἀλλοιοῦν τε καὶ ἀλλοιοῦσθαι ὄνομα, καὶ μανθάνειν ἀξιοῦν λεγόμενον. id eft: *ac patiens quidem fenfum movet, non tamen efficitur fenfus; ac faciens quale quoddam eft, fed non qualitas, fortaffe igitur qualitas alienum & extraneum tibi effe videtur nomen, nec, ut fæpius dictum, intelligis.* Quæ quidem verba cùm (ut arbitror) vidiffet Ariftoteles, veluti à Platone diffentiens, qui τὸ ποιότητα vocabulum ἀλλότριον fibi videri dixerat, de qualitate agere in Categoriis fic fidenter incepit: Ποιότητα δὲ καλῶ, καθ' ἣν ποιοί τινες λέγονται. qui fanè ad hunc modum locutus eft, non ut fe hujus nominis inventorem, & quafi architectum (ut nonnulli falsò putant) profiteretur, fed potiùs, ut id fuo judicio, rei naturæ proprium, & accommodatum oftenderet, quemadmodum etiam cum eodem Magiftro fuo confentiens in analyticis protulit, ὅσα ἢ καλεῖ.

[12.] Τείτον ἢ αἱ ὑσίαι, ὧν αἱ δυνάμεις εἰσὶν αὗται, πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ ἀὴρ καὶ γῆ. διαφέρουσι δὲ αὗται τῶν δυνάμεων· αἱ μὲν γὰρ ὑσίαι ἐν τόπῳ φθείρονται ἐξ ἀλλήλων· αἱ δὲ δυνάμεις οὔτε φθείρονται οὔτε γίνονται·

Tertio loco fequuntur fubftantiæ, quarum illæ facultates funt, ut ignis & aqua, & aër, & terra. quæ quidem corpora à facultatibus longè differunt. nam illa in locis fuis viciffim feſe deſtruunt, & labefactant: facultates verò nec oriuntur, neque occidunt:

[12.] Hanc etiam partem ab Ocello accepit Ariftoteles, qui fic ait eodem libro: Τείτον δ' ἅμα πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα. ταῦτα γὰρ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ἄλλοι λέγουσιν· οὐδὲ γὰρ ὧδ' ἀλλοίωσις· αἱ δ' ἀντιπάσεις εἰ μεταβάλλουσι. *Tertiò neceſſaria quoque ſunt ea corpora, ignem dico, & aquam & quæcumque hujus generis. nam elementa viciſſim mutantur, non tamen eo modo, quo Empedocles & alii aſſerunt: res contrariæ non item.*

[13.] λόγοι

[13.] λόγοι γὰρ ἀσώματοι τυγχάνουσι τούτων.

[14.] Τῶν δὲ τεσσάρων, τὸ μὲν θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ὡς αἴτια καὶ ποιητικά· τὸ δὲ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, ὡς ὕλη καὶ παθητικά. πρώτως δὲ ὕλη τὸ πανδεχές· κοινὸν γὰρ ὑπόκειται πᾶσιν· ὥστε πρῶτον τὸ δυνάμει σῶμα αἰσθητὸν, ἀρχή. δεύτερον δὲ ἐναντιώσεις, οἷον θερμότητος καὶ ψυχρότητος καὶ ὑγρότητος καὶ ξηρότητος. τρίτον δὲ πῦρ καὶ ὕδωρ, καὶ γῆ καὶ ἀήρ· ταῦτα γὰρ μεταβάλλουσιν εἰς ἄλληλα· αἱ δὲ ἐναντιώσεις οὐ μεταβάλλουσι.

Αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν σωμάτων, δύο· αἱ μὲν γὰρ εἰσί τῶν πρώτων, αἱ δὲ τῶν γενομένων ἐκ τούτων. θερμὸν μὲν γὰρ καὶ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, τῶν πρώτων· τὸ δὲ βαρὺ καὶ κοῦφον καὶ πυκνὸν καὶ μανὸν τῶν γενομένων ἐκ τούτων. τυγχάνουσι δὲ αἱ πᾶσαι δέκα ἓξ, θερμὸν καὶ ψυχρὸν, ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, βαρὺ καὶ κοῦφον, ἀραιὸν καὶ πυκνὸν, λεῖον καὶ τραχὺ, σκληρὸν καὶ μαλακὸν, λεπτὸν καὶ παχὺ,

siquidem ipsarum rationes corporis sunt expertes.

Harum porrò facultatum quæ quatuor numero sunt, calor & frigus, ut causæ & efficientes; siccitas & humor, ut materia & patibiles esse censentur. materia autem ea est, quæ primò cuncta recipit. est enim commune quoddam, quod rebus omnibus subjicitur, ut initium sit primum corpus, quod sensu potestate percipi possit. secundò accidunt res contrariæ, verbi gratiâ, calor, frigus, humor & siccitas. sequuntur tertiò ignis & aqua, terra & aër. Hæc enim elementa vicissim mutãtur, res cõtrariæ non mutãtur.

[15.] Corporum differentiæ duæ sunt, aliæ primæ, aliæ ex primis ortæ: primæ quidem habentur calor & frigus, humor & siccitas. ex primis ortæ sunt gravitas & levitas, raritas & densitas, lævor & asperitas, durities & mollities, tenuitas & crassitudo, acumen & obtusitas. Omnes autem enumerantur sexdecim, calor & frigus, humor & siccitas, gravitas & levitas, raritas & densitas, lævor & asperitas, durities & mollitudo, tenuitas & crassitudo,

[13.] Λόγοι γὰρ ἀσώματοι τυγχάνουσι τούτων] ità legitur in Ocelli opusculo Romæ descripto, & ad me Veronam transmisso. idem tamen Lovanii impressum sic habet: Λόγον γὰρ ἀσώματον τυγχάνουσι· τούτων δὲ τῶν— priorem lectionem, ut quæ melior & clarior sit, magìs probo.

[14.] Aristoteles in hanc sententiam libro secundo de ortu & interitu: θερμὸν δὲ καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, τὰ μὲν τῷ ποιητικὰ εἶναι, τὰ δὲ τῷ παθητικὰ λέγεται, id est *calor & frigus, siccitas & humor, illæ qualitates quia vim habent agendi, hæ quoniam patiendi, nomen adeptæ sunt.* quem locum accuratè admodùm exposuit Joannes Grammaticus, hoc idem quod illic dixit Aristoteles, repetit libro quarto Meteor.

[15.] Cicero in Academicis, qui Ocelli fortè opusculum viderat, hanc qualitatum divisionem sic distributam interpretatur: *Earum igitur qualitatum sunt aliæ principes, aliæ ex iis ortæ. principes sunt unius modi & simplices. ex his autem ortæ variæ sunt, & quasi multiformes.*

Digitized by Google

ὀξὺ καὶ ἀμβλύ. τούτων δὲ γνωστικὴ καὶ κριτικὴ πάντων ἁφή. διὸ καὶ (τὸ) πρῶτον σῶμα, ἐν ᾧ διαφοραὶ αὗται δυνάμει, αἰσθητικόν ἐστι πρὸς ἁφήν.

acumen & obtusitas. quas quidem omnes tactionis sensus cognoscit & judicat. ex quo sanè fit, ut primum illud corpus, in quo hæ differentiæ potestate resident, sensu tactûs comprehendi possit.

Τὸ μὲν οὖν θερμὸν καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ἀραιὸν καὶ τὸ ὀξὺ, πυρός ἐστι. τὸ δὲ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ ἀμβλὺ, ὕδατος. τὸ δὲ μαλακὸν καὶ τὸ λεῖον καὶ τὸ κοῦφον καὶ τὸ λεπτὸν, ἀέρος. τὸ δὲ σκληρὸν καὶ τραχὺ καὶ βαρὺ καὶ παχὺ γῆς.

Ac calor quidem & siccitas, raritas & acumen propriæ ipsius ignis sunt facultates: aquæ verò frigus, humor, densitas & obtusitas: aëris mollitudo, levitas, lævor, & tenuitas: terræ autem durities, asperitas, gravitas, & crassitudo triburæ sunt.

[16.] Τῶν δὲ τεσσάρων πῦρ μὲν καὶ γῆ ὑπερβολαὶ καὶ ἀκρότητες τῶν ἐναντίων. τὸ μὲν οὖν πῦρ ἐστιν ὑπερβολὴ θερμότητος, ὥσπερ ὁ κρύσταλλος ψυχρότητος. ἐὰν οὖν ὁ κρύσταλλος ἐστὶ πῆξις ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ τὸ πῦρ ἔσται ζέσις ξηροῦ καὶ θερμοῦ. διόπερ οὐδὲν ἐκ κρυστάλλου γίνεται οὐδὲ ἐκ πυρός.

Ex quatuor corporibus ignis & terra redundantiæ & rerum contrariarum extremitates sunt. atque ut ignis quidem caloris, sic glacies frigoris exuperantia est. Quòd si glacies humoris & frigoris concretio, ignis pariter caloris & siccitatis habetur fervor. Quapropter neque ex glacie neque ex igne quidpiam gignitur.

[16] Hunc locum ferè totum ex Ocello sumpsit Aristoteles & in secundo de ortu & interitu suis rationibus accommodavit, ità scribens,

Τὸ δὲ πῦρ ἐστιν ὑπερβολὴ θερμότητος, ὥσπερ κρύσταλλος ψυχρότητος. ἡ γὰρ πῆξις καὶ ζέσις ὑπερβολαί τινες. ἡ μὲν ψυχρότητος, ἡ δὲ θερμότητος. εἰ οὖν κρύσταλλός ἐστι πῆξις ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ πῦρ ἔσται ζέσις θερμοῦ καὶ ξηροῦ. διὸ καὶ οὐδὲν οὔτε ἐκ κρυστάλλου γίνεται, οὔτε ἐκ πυρός. Verùm Aristoteles cùm id conclusit, Ocellum secutus. διὸ καὶ οὐδὲν οὔτε ἐκ κρυστάλλου γίνεται, οὔτε ἐκ πυρός, à se ipso videtur dissentire; quippe qui libro 5. de Historiâ animal. tam ex nive, quæ gelatio quædam est, quàm ex igne oriri posse animal asserat. Nam Plinius civis meus Aristotelis locum sic interpretatur.

Quin etiam in iis. quæ putredinem nullam posse recipere existimantur, nasci animalia novimus, ut vermes in nive vetustiore, qui hirti sunt pilis & rubidi. quoniam & ipsa nix vetustate rubescit. sed in nive mediæ terræ candidi & grandiores inveniuntur, torpent omnes, & difficulter moventur.

Idem statim de igne.

In Cypro ærariis fornacibus, ubi chalcites lapis pluribus diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulò muscis grandioribus majores, quæ per ignem saliunt, atque ambulant. emoritur & hoc genus, cùm ab igne dimotum est.

Sed cùm primo Meteor. libro dixerim philosophum facilè posse cum se

Digitized by Google

se ipso conciliari, eò quòd aliter in extrariis, aliter in auscultatoriis libris suis loqui solitus sit, idem nunc repetere supervacaneum arbitror.

Verùm illud velim consideret diligens lector: quânam moti ratione Plinius & Theodorus Gaza illa Aristotelis verba ἐκ τῆς ἐν εὐδίᾳ χιόνος, *in nive mediæ terræ* converterint.

[17.] Τὸ μὲν οὖν πῦρ καὶ ἡ γῆ ἄκρα, τὸ δὲ ὕδωρ καὶ ὁ ἀὴρ μεσότητες. μικτὴν γὰρ ἔχουσι τὴν σωματοποιΐαν. οὔτε δὲ ἐν τῶν ἀκρῶν οἷόν τε εἶναι, δεῖ δὲ τὸ ἐναντίον εἶναι. οὔτε δὲ δύο. δεῖ γὰρ τὸ μεταξὺ εἶναι. ἀντίθετοι γὰρ ταῖς ἀκρότησιν αἱ μεσότητες.

Ignis sanè & terra extrema sunt elementa, aqua & aër media, quippe quæ admistā habeant sui corporis effectionem. Nec verò ut unum tantùm sit extremum, fieri potest, cùm id contrarium esse oporteat. Similiter neque duo, quandoquidem media extremis opposita contrariáque sint.

[18.] Τὸ μὲν οὖν πῦρ θερμὸν καὶ ξηρὸν, ὁ δὲ ἀὴρ θερμὸς καὶ ὑγρὸς, τὸ δὲ ὕδωρ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, ἡ δὲ γῆ ψυχρὰ καὶ ξηρά. ἀέρι μὲν οὖν καὶ πυρὶ κοινὸν τὸ θερμόν. ὕδατι δὲ καὶ γῇ κοινὸν τὸ ψυχρόν. γῇ δὲ καὶ πυρὶ κοινὸν τὸ ξηρόν. ὕδατι δὲ καὶ ἀέρι κοινὸν τὸ ὑγρόν. ἴδια δὲ ἑκάστου, πυρὸς μὲν τὸ θερμὸν, γῆς δὲ τὸ ξηρὸν, ἀέρος δὲ τὸ ὑγρὸν, ὕδατος δὲ τὸ ψυχρόν. κατὰ μὲν οὖν τὰ κοινὰ διαμένουσιν αἱ οὐσίαι αὐτῶν. κατὰ δὲ τὰ ἴδια μεταβάλλουσιν, ὅτε τὸ ἐναντίον τοῦ ἐναντίου κατακρατήσει.

Atque ignis quidem calidus & siccus, aër calidus & humidus, aqua humida & frigida, terra frigida & sicca esse sentiuntur. Aër igitur & ignis calorem, frigus aqua & terra, terra & ignis siccitatem, humorem aqua & aër communem habent. quamvìs unicuique propriæ facultates, ut igni calor, terræ siccitas, humor aëri, & frigus aquæ, tributæ sint. quorum quidem substantiæ permansionem à communibus, à propriis mutationem accipiunt. Hoc autem accidit, cùm contrarium vincit & superat contrarium.

Τὸ μὲν οὖν ἐν τῷ ἀέρι ὑγρὸν τοῦ ἐν τῷ πυρὶ ξηροῦ, τὸ δὲ ἐν τῷ ὕδατι ψυχρὸν τοῦ ἐν τῷ ἀέρι θερμοῦ, τὸ δὲ ἐν τῇ γῇ ξηρὸν τοῦ ἐν τῷ ὕδατι ὑγροῦ.

Quare cùm aëris humor ignis siccitatē, aquæ frigus calorē aëris, terræ siccitas aquæ humorē interimit;

[17.] Aristoteles in eodem secundo. Καὶ ἄκρα μὲν, καὶ εἰλικρινέστατα πῦρ καὶ γῆ, μέσα δὲ καὶ μιγνύμενα μᾶλλον ὕδωρ καὶ ἀὴρ, καὶ ἑκάτερα δὲ ἑκατέροις ἐναντία, πυρὶ μὲν γὰρ ἐναντίον τὸ ὕδωρ, ἀέρι δὲ γῆς ταῦτα γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων παθημάτων συνέστηκεν. *Ignis quoque & terra extrema & sincerissima sunt, media & magis admista aqua & aër, & utraque utrisque contraria. aqua enim igni, aëri terra repugnant & adversantur: quippe quæ ex contrariis qualitatibus concreta sint.*

[18.] Hæc eadem ferè omnia secundo de ortu & interitu repetit Aristoteles, ubi quonam modo aër sit humidior quàm aqua, perspicuè declaravit Joannes Grammaticus.

καὶ

Digitized by Google

καὶ ἀνάπαλιν τὸ μὲν ἐν τῷ ὕδατι ὑγρὸν τοῦ ἐν τῇ γῇ ξηροῦ, τὸ δὲ ἐν τῷ ἀέρι θερμὸν τοῦ ἐν τῷ ὕδατι ψυχροῦ, τὸ δὲ ἐν τῷ πυρὶ ξηρὸν τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὑγροῦ. καὶ οὕτως αἱ μεταβολαὶ γίνονται, καὶ γενέσεις εἰς ἄλληλα ἐξ ἀλλήλων.

ac vicissim retrò cùm aquæ humor terræ siccitatem, aëris calor aquæ frigus, & ignis siccitas humorem aëris labefactat & destruit, tum mutationes & ortus eorúmque vicissitudines effici solent.

Τὸ δὲ ὑποκείμενον σῶμα καὶ τὸ δεχόμενον τὰς μεταβολὰς, τὸ πανδεχὲς καὶ τὸ δυνάμει πρῶτον πρὸς ἁφήν.

At corpus quod subjicitur, & mutationes recipit, omnium rerum capax est, & potestate primum contrectabile.

Γίνονται δὲ αἱ μεταβολαὶ, ἤτοι ἐκ γῆς εἰς πῦρ, ἢ ἐκ πυρὸς εἰς ἀέρα, καὶ ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ, καὶ ἐξ ὕδατος εἰς γῆν, καὶ τρίτον ὅταν τὸ ἐν ἑκάστῳ ἐναντίον φθαρῇ, καὶ καταληφθῇ τὸ συγγενὲς καὶ τὸ σύμφυλον. ἡ μὲν οὖν γένεσις ἀποτελεῖται, ὅταν μία ἐναντιότης φθαρῇ. ἐπεὶ γὰρ τὸ μὲν πῦρ θερμὸν καὶ ξηρόν· ὁ δὲ ἀὴρ θερμὸς καὶ ὑγρὸς, κοινὸν ἀμφοτέροις αὐτοῖς (τὸ) θερμὸν, ἴδιον δὲ πυρὶ μὲν (τὸ) ξηρὸν, ἀέρι δὲ τὸ ὑγρόν· ὅτε οὖν τὸ ἐν τῷ ἀέρι ὑγρὸν ἐπικρατήσει τοῦ ἐν τῷ πυρὶ ξηροῦ, μεταβάλλει τὸ πῦρ εἰς ἀέρα.

Mutantur autem elementa, aut cùm ex terrâ ignis, aut ex igne aër, vel aqua ex aëre, vel ex aquâ terra oritur. Tertio quoque modo efficitur mutatio, cùm uniuscujusque elementi contraria interit facultas; cognata verò, & quæ ejusdem generis est, servatur & permanet, ità deleto uno contrariarum rerum pari generatio absolvitur. Nam ignis calidus siccúsque est, aër calidus & humidus, quorum utrique communis existit calor; siccitas autem ignis, humor aëris proprius peculiarísque est. quare cùm humor aëris ignis siccitatem exuperat, ignis in aërem convertitur.

Πάλιν ἐπεὶ τὸ μὲν ὕδωρ ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν, ὁ δὲ ἀὴρ ὑγρὸς καὶ θερμὸς, κοινὸν ἀμφοτέροις αὐτῶν τὸ ὑγρόν. ἴδιον δὲ τοῦ μὲν ὕδατος, τὸ ψυχρόν· τοῦ δὲ ἀέρος, τὸ θερμόν. ὅτε οὖν τὸ ἐν ὕδατι ψυχρὸν ἐπικρατήσει τοῦ ἐν τῷ ἀέρι θερμοῦ, γίνεται ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ μεταβολή.

Prætereà aqua cùm sit humida & frigida, aër humidus & calidus, iis ambobus communis est humor: aqua verò frigus, & aër calorem suas & proprias facultates habent. itaque si aquæ frigus aëris calori dominetur, ex aëre in aquam efficitur mutatio.

Πάλιν ἡ μὲν γῆ ψυχρὰ καὶ ξηρὰ, τὸ δὲ ὕδωρ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, κοινὸν ἀμφοτέρων αὐτῶν τὸ

Terra quoque frigida siccáq; est, aqua frigida & humida, quarum utraque frigus communiter possidet,

ψυχρόν·

Digitized by Google

ψυχρόν· ἴδιον δὲ τῆς γῆς ξηρὸν, ὕδατος δὲ τὸ ὑγρόν. ὅτε οὖν τὸ ἐν γῇ ξηρὸν ἐπικρατήσει τοῦ ἐν τῷ ὕδατι ὑγροῦ, γίνεται ἐξ ὕδατος εἰς γῆν μεταβολή.

Ἀπὸ γῆς δὲ ἄνω κατὰ τὸ ἐναντίον, ἡ δὲ κατ' ἐναλλαγὴν, ὅτε ὅλον ὅλου κρατήσει, καὶ δύο δυνάμεις τὰς ἐναντίας φθείρουσι, μηδενὸς ὄντος αὐτοῖς κοινοῦ. ἐπεὶ γὰρ τὸ μὲν πῦρ ἐστι θερμὸν καὶ ξηρὸν, τὸ δὲ ὕδωρ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, ὅταν τὸ ἐν τῷ ὕδατι ὑγρὸν ἐπικρατήσῃ τοῦ ἐν τῷ πυρὶ ξηροῦ, τὸ δὲ ἐν τῷ ὕδατι ψυχρὸν ἐπικρατήσῃ τοῦ ἐν τῷ πυρὶ θερμοῦ, γίνεται ἐκ πυρὸς εἰς ὕδωρ μεταβολή.

Πάλιν ἡ μὲν γῆ ἐστι ψυχρὸν καὶ ξηρὸν, ὁ δὲ ἀὴρ θερμὸν καὶ ὑγρόν. ὅταν οὖν τὸ ἐν τῇ γῇ ψυχρὸν ἐπικρατήσῃ τοῦ ἐν τῷ ἀέρι θερμοῦ, τὸ δὲ ἐν τῇ γῇ ξηρὸν, τοῦ ἐν τῷ ἀέρι ὑγροῦ, γίνεται ἐξ ἀέρος εἰς γῆν μεταβολή.

Ὅταν δὲ τοῦ μὲν ἀέρος φθαρῇ τὸ ὑγρὸν, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ θερμὸν, γεννηθήσεται ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν πῦρ. καταλείπεται γὰρ τοῦ μὲν ἀέρος τὸ θερμὸν, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ ξηρόν. τὸ δέ γε πῦρ ἐστι θερμὸν καὶ ξηρόν.

Ὅταν δὲ τῆς μὲν γῆς φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, τοῦ δὲ ὕδατος τὸ ὑγρὸν, γεννηθήσεται ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν (ἡ) γῆ. καταλείπεται γὰρ τῆς μὲν γῆς τὸ ξηρὸν, τοῦ δὲ ὕδατος τὸ ψυχρόν. ἡ δὲ γῆ ἐστὶ ψυχρὰ καὶ ξηρά.

Ὅταν δὲ τοῦ ἀέρος φθαρῇ τὸ θερμὸν, καὶ τοῦ πυρὸς τὸ θερμὸν, γένεσις οὐκ ἔσται. τὰ γὰρ ἐναντία καταλείπεται ἐπ' ἀμφοτέρων, τοῦ μὲν ἀέρος τὸ ὑγρὸν, τοῦ δὲ πυρὸς τὸ ξηρόν· τὸ δὲ ὑγρὸν τῷ ξηρῷ ἐναντίον.

separatim verò terra siccitatem, humorem aqua sibi ipsis asciscunt: ex quo fit, ut cùm terræ siccitas aquæ humore valentior est, aqua in terram vertatur, mutetúrque.

Contrà verò, quæ è terrâ sursum ascendit mutatio, & quæ per internecionem agitur, tunc accidit, cùm totum superat totum, & ambæ contrariæ facultates interimuntúr, nihílque quod illis elementis commune sit, remanet. Nam cùm ignis calidus & siccus existat, aqua frigida & humida; si aquæ humor ignis siccitatem & aquæ frigus ignis calorem domet & comprimat, ex igne in aquam conversio fit.

Jam verò terra frigida siccáque est, aër calidus & humidus. Quare cùm terræ frigus calorem aëris, & terræ siccitas humorem aëris vincit & superat, aër in terram mutatur & vertitur.

Cùm verò humor aëris, & ignis destruitur calor, ex utroque ignis orietur. Nam aëris calor, & ignis remanet siccitas. Atqui calidus & siccus ignis esse deprehenditur.

At cùm terræ frigus & aquæ humor interit, ex ambabus gignitur terra. siquidem terræ siccitas, & aquæ servatur frigus, quibus quidem facultatibus terra prædita est.

Sed cùm aëris & ignis pariter deletur calor, nullius elementi erit ortus. Nam aëris humor, & ignis relinquitur siccitas, quæ quidem facultates inter se contrariæ & oppositæ sunt.

[19.] Καὶ

Digitized by Google

[19.] Καὶ πάλιν ὅταν γῆς μὲν φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, ὕδατος δὲ τὸ ὅμοιον, ἐξ ὕτου ἔσται γένεσις· καταλείπεται γὰρ ἡ μὲν γῆς τὸ ξηρὸν, τοῦ δὲ ὕδατος τὸ ὑγρόν· τὸ δὲ ξηρὸν τῷ ὑγρῷ ἐναντίον. καὶ περὶ μὲν γενέσεως τῶν πρώτων σωμάτων πῶς τε καὶ πόνων ὑποκειμένων γίνεται, ἱκανῶς εἴρηται διαβεχθέων.

Postremò, cùm terræ & aquæ juxtà frigus destruitur, eodem modo nulla sequitur generatio, siquidem terræ siccitas & humor aquæ servantur incolumes. At humor & siccitas facultates adversæ inimicæque sunt. Ac de ortu quidem primorum corporum, & quonam modo, & quibus subjectis efficiatur rebus, satìs ac breviter expositum est.

[19.] Ocellus & Aristoteles de elementis ut vicissim mutentur, egerunt: ille enim primùm duo posuit mutationum genera, unum quod à terrâ ad ignem sursum ascendit, alterum quod deorsum agitur, ut cùm aër ex igne, ex aëre aqua, ex aquâ terra oritur; quæ quidem duæ generationes, seu mutationes una tantùm mutatio quæ in orbem efficiatur, ab Aristotele esse dicitur, & eà quidem illorum elementorum, quæ deinceps & loci ordine se consequuntur. Addit etiam tertium genus, quod sanè est, cùm utriusque elementi contraria remanet facultas, cognata verò & similis tollitur: sed cùm in eâ mutatione nullum gignatur elementum, nihil ipsius Aristoteles meminit. Adjungit idem Ocellus aliam quandam mutationem κατ' ἀναλλαγὴν, id est, per intersecționem fieri (quamvis apud eundem etiam legatur κατ' ἀντιμαγὴν) quæ quidem quâ ratione eveniat, ipse declarat dicens eam effici, cùm totum superat totum, & duæ facultates sic intereunt, ut nulla illis corporibus servetur communis. Hos mutandi modos intellexit Aristoteles, quos tamen aliis verbis explicuit, cùm mutationem elementorum in facilem, ac difficilem, in velocem & tardam generatim distinxit. Cujus quidem divisionis primam particulam elementis, quæ proxima sunt καὶ συμβολα ἔχει, tribuit; alteram uni extremo & medio, quorum aliud domat & comprimit aliud, & duæ contrariæ destruuntur qualitates; ut cùm ignis ex aquâ, aut ex aëre oritur terra, vel contrà cùm aqua in ignem vel terra in aërem mutatur & vertitur.

Verùm unum adhibuit Aristoteles, quod ab Ocello fuerat omissum, ex duobus elementis summè contrariis tertium gigni posse: verbi gratiâ, ex igne & aquâ aërem & terram, atque ex aëre & terrâ, ignem & aquam: idque tunc evenire, cùm utriusque una qualitas deperditur, altera conservatur. Aristotelis verba, quibus has elementorum mutationes ab Ocello sumptas declaravit, hæc sunt ex secundo libro de ortu & interitu.

Aristotelis Particula XXV.

Ἤδη γὰρ ἴσμεν ἐκ τῶν λόγων τούτων, ἁπλοῦν γὰρ ἐξ ἀνάγκης ἕνδοιον ἓν τῷ θερμῷ καὶ ψυχρῷ, καὶ τῷ ῥᾴστῳ καὶ βραδυτάτῳ· ὅσα μὲν γὰρ ἔχει σύμβολα πρὸς ἄλληλα, ταχέως τέμνει ἢ μεταβάλλει· ὅσα δὲ μὴ ἔχει, βραδύνει, διὰ τὸ ῥᾴστου εἶναι τοῦ ἑνὸς, ἢ τὸ πολὺ μεταβάλλειν. οἷον ἐκ πυρὸς μὲν ἔσται ἀὴρ διὰ τὸ μᾶλλον θερμῷ καὶ τέμνει· τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ θερμῷ καὶ ξηρῷ, τὸ δὲ θερμῷ καὶ ὑγρῷ. ὥστε ἐὰν περιτεθῇ τὸ ξηρὸν ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ, ἀπέστησε. πάλιν δὲ ἐξ ἀέρος ὕδωρ, ἐὰν περιτεθῇ τὸ θερμὸν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ· τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ ὑγρῷ καὶ θερμῷ, τὸ δὲ ψυχρῷ καὶ ὑγρῷ. ὥστε μεταβάλλει τοῦ θερμοῦ ὕδωρ ἔσται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐξ ὕδατος γῆ, καὶ ἐκ γῆς πῦρ. ἔχει ἄμφω πρὸς ἄμφω συμβολα, τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, ἡ δὲ γῆ ψυχρὸν καὶ ξηρόν. ὥστε περιτεθείσης ὑγρᾶς γῆς ἔσται, καὶ πάλιν ἐκ τοῦ μὲν πῦρ ξηρὸν καὶ θερμόν, ἡ δὲ γῆ

Digitized by Google

γῆ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν, ἐὰν φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, πῦρ ἔσται ἐκ γῆς. ὥστε φανερὸν, ὅτι κυκλῷτε ἔσται ἡ γένεσις τοῖς ἁπλοῖς σώμασι, καὶ ῥᾷστος τοιοῦτος ὁ τρόπος τῆς μεταβολῆς, διὰ τὸ σύμβολα ἐνυπάρχειν τοῖς ἐφεξῆς. *Jam verò quonam modo id accidat, videre non est difficile: omnia enim orientur ex omnibus: sed differt, eò quòd celeriùs & tardiùs, faciliùs & magìs difficulter efficiatur mutatio. nam quæ cognata sunt, & communem habent qualitatem, horum velox est transitus: quæ autem non habent, tardus. propterea quòd unum quàm multa faciliùs mutationem recipit, ut ex igne orietur aër, eo uno celeriùs immutato. nam alter calidus & siccus, alter calidus humidúsque est. Quare si ab humore destruatur siccitas, aër generabitur: ex aëre item prodibit aqua, si calorem frigus exuperet. siquidem ille erat calidus & humidus, hæc verò frigida & humida. Quapropter si mutetur calor, erit aqua, similiter ex aquâ oritur terra, atque ex terrâ ignis (utrique enim utrique cognata est) nam aqua frigida & humida, & terra frigida siccáque percipitur. undè si domitus fuerit humor, prodibit terra. præterea, cùm ignis siccus sit & calidus, terra autem frigida & sicca, si aboleatur frigus, ignis orietur & terra. Itaque generationem in orbem simplicibus inesse corporibus satìs perspicuum est, cùm elementa quæ ordine loci se consequuntur, cognationem habeant.*

Aristotelis Particula XXVI.

Ἐκ πυρὸς δὲ ὕδωρ, καὶ ἐξ ἀέρος γῆν. καὶ πάλιν ἐξ ὕδατος καὶ γῆς ἀέρα καὶ πῦρ ἐνδέχεται γίνεσθαι· χαλεπώτερον δὲ διὰ τὸ πλειόνων εἶναι μεταβολήν. ἀνάγκη γὰρ εἰ ἔσται ἐξ ὕδατος πῦρ, φθαρῆναι καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ ὑγρόν. καὶ πάλιν εἰ ἐκ γῆς ἀὴρ, φθαρῆναι καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ ξηρόν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος ὕδωρ καὶ γῆ, ἀνάγκη ἀμφότερα μεταβάλλειν. αὕτη μὲν οὖν χρονιωτέρα ἡ γένεσις. *Mox etiam ex igne aqua, & terra ex aëre; ac rursus ex aquâ & terrâ aër & ignis oriri possunt, quamvìs id difficiliùs accidat; nam plurium requiritur mutatio. si enim ignis ex aquâ fieri debeat, ut humor & frigus corrumpantur necessitas cogit: item si aër ex terrâ, frigus & siccitas interimendæ sunt. eâdem ratione si ex igne & aëre terra & aqua gignantur, ambæ qualitates mutentur, necesse est. Atque hæc quidem longior & diuturnior habetur generatio.*

Hoc mutationis genus, in quo duæ elementorum delentur qualitates, in xxvi. particulâ expositum est, quam mutationem appellavit Ocellus κατ' ἐναλλαγὴν, eámque fieri dixit cùm totum superat totum, & duæ qualitates intereunt sic, ut nulla communis remaneat. mutatio igitur κατὰ τὴν ἐναλλαγὴν, Latinè mutatio per internecionem, sive universa qualitatum consumptio reddenda est.

Aristotelis Particula XXVII.

Ἐὰν δ' ἑκατέρου θάτερον φθαρῇ, ῥᾷον μὲν, οὐκ εἰς ἄλληλα δὲ ἡ τούτων μετάβασις, ἀλλ' ἐκ πυρὸς μὲν καὶ ὕδατος ἔσται γῆ καὶ ἀὴρ, ἐξ ἀέρος καὶ γῆς πῦρ καὶ ὕδωρ. ὅταν μὲν γὰρ τοῦ ὕδατος φθαρῇ τὸ ψυχρὸν, τοῦ δὲ πυρὸς ξηρὸν, ἀὴρ ἔσται· λείπεται γὰρ τοῦ μὲν τὸ θερμὸν, τοῦ δὲ ὡσαύτως τὸ ὑγρόν. ὅταν δὲ τοῦ μὲν πυρὸς τὸ θερμὸν, τοῦ δὲ ὕδατος τὸ ὑγρὸν, γῆ διὰ τὸ λείπεσθαι τοῦ τὸ ξηρὸν, τοῦ δὲ τὸ ψυχρόν. ὡσαύτως καὶ ἐξ ἀέρος καὶ γῆς πῦρ καὶ ὕδωρ, ὅταν μὲν γὰρ τοῦ ἀέρος φθαρῇ τὸ θερμὸν, τῆς δὲ γῆς τὸ ξηρὸν, ὕδωρ ἔσται. λείπεται γὰρ τοῦ μὲν τὸ ὑγρὸν, τοῦ δὲ τὸ ψυχρόν. ὅταν δὲ τοῦ μὲν ἀέρος τὸ ὑγρὸν, τῆς δὲ γῆς τὸ ψυχρὸν, πῦρ, διὰ τὸ λείπεσθαι τοῦ μὲν τὸ θερμὸν, γῆς δὲ τὸ ξηρὸν, ἅπερ ἦν πυρός. *At si utriusque altera destruatur, facilis quidem, sed non mutuus erit transitus; quin immò ex igne & ex aquâ terra & aër, & ex aëre & ex terrâ aqua & ignis ortum habebunt. Nam cùm aquæ frigus & siccitas ignis interibunt, orietur aër. siquidem hujus calor, illius humor pariter relinquitur. Quòd si calor ignis & aquæ humor destruantur, efficitur terra nam*

Digitized by Google

nam ignis ſiccitas, & aquæ frigus remanet. Similiter ex aëre & terrâ ignis & aqua gignitur. Nam ſi aëris calor & terræ ſiccitas diſſipentur, orietur aqua. humor enim aëris, & terræ frigus cuſtoditur illæſum. Cùm verò humor aëris & terræ frigus diſpereunt, exultat ignis: propterea quòd illius quidem calor, hujus autem ſervatur ſiccitas, quæ quidem ipſius ignis qualitates ſunt.

Hanc mutationem, quâ ex duobus elementis ſummè contrariis tertium generatur, Ocellum ignoraſſe, cùm de eâ nihil ſcripſerit, facilè ſuſpicari poſſumus, veriùm hortor & moneo illud hominum genus, qui Divi Thomæ Aquinatis & Joannis Duns Scoti diſciplinam pertinaciter defendunt, ut hunc Ariſtotelis locum de mutatione elementorum accuratè conſiderent ac perpendant, nam ſi fecerint, ipſos non arbitror poſthac tam audaciter negaturos, eandem numero in re quæ interierit, & quæ orta ſit, ſervari qualitatem ac conſiſtere.

Ἐπεὶ δ' ἀνώλεθρος ὁ κόσμος καὶ ἀγέννητος, καί ποτε ἀρχὴ γενέσεως εἴληφεν, ἔστε τελευτή ποτε λήψεται, δεῖ καὶ τὸ ποιοῦν ἐν ἑτέρῳ πῶς γένεσιν, καὶ τὸ γεννῶν ἐν ἑαυτῷ ξυμπεῖναι ἀλλήλοις. τὸ μὲν ποιοῦν (ἐν ἑτέρῳ) πῶς γένεσιν, τὸ ὑπέρανω σελήνης ὄζει πᾶν. ξυμέρχεται δὲ μᾶλλον ὁ ἥλιος κατά γε τὰς περιόδους καὶ τὰς ἀφόδους, μεταβάλλων τὸν ἀέρα ξυνεχῶς περὶ λόγον ψύχους (τε) καὶ θερμασίας, ᾧ ξυνεπακολουθεῖ καὶ πῶς γῆ μεταβάλλειν, καὶ πάντα τὰ ὅσα γῆς.

Εὖ δ' ἔχει καὶ ἡ λόξωσις τοῦ ζωδίου τῆς πόλεως περὶ πῶς τῆς ἡλίου φορᾶς· αἰτία γὰρ καὶ αὕτη τῆς γενέσεως ὄζει. καθόλου δὲ ἡ τοῦ παντὸς διακόσμησις, ὥστε ἔστι ἐν αὐτῇ τὸ μὲν ποιοῦν, τὸ δὲ πάσχον. τὸ μὲν ἔστιν ἐν ἑτέρῳ γεννῶν, τὸ ὑπὲρ ἄνω (τῆς) σελήνης ὄζει· τὸ δὲ ἐν ἑαυτῷ, τὸ ὑπονέμω σελήνης. τὸ δὲ ἐξ ἀμφοτέρων αὖ τοῦ, τῆς μὲν ἀεὶ θέοντος θείας, τῆς δὲ ἀεὶ μεταβάλλοντος γεννητῆς, κόσμος ἀεὶ ὄζων.

Verùm cùm ingenitus mundus, & interiturus nunquam ſit, atque ut neque initium ſumpſit, ità nec finem ſit accepturus, duo efficientia, quorum alterum in alio, alterum in ſe ipſo generet, viciſſim conſtituantur neceſſe eſt: atque quod in alio generat, ea cenſetur eſſe univerſa mundi pars quæ ſupra Lunam poſita eſt. propiùs verò Sol ipſe, qui appulſu ſuo & abſceſſu aërem continenter immutat & variat, ut eundem modò frigidum reddat, modò calidum, cujus mutationem ſequitur terræ mutatio & eorum quæ ſunt in terrâ.

Orbis etiam ſignifer, qui obliquus eſt, ad ſolis motum maximè confert, cùm & ipſe generationis cauſâ ſit, necnon univerſi ornatus ac deſcriptio, ídque generatim efficiat, ut in eo alia res gignendi, alia patiendi vim habeat. Quod ergò in alia generat, ſupra Lunam, quod aurem in ſe ipſo, infra eandem collocatum eſt: at quod ex ambabus conſtat partibus, ex unâ ſcilicet divinâ & ſemper currente, ex alterâ verò genitâ, & mutationibus ſemper obnoxiâ, id certè mundus eſt.

Κεφάλαιον

Κεφάλαιον γ'.

Ἀνθρώπου δ' ἀρχὴ γενέσεως πρώτη οὐ γέγονεν ἐκ γῆς, οὐδὲ τῶν ἄλλων ζώων, οὔτε φυτῶν, ἀλλ' ἀεὶ τῆς διακοσμήσεως οὔσης, ἀνάγκη καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα, καὶ τὰ ἐνδιακεκοσμημένα συνυπεῖναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἀεὶ ὄντος τοῦ κόσμου, ἀναγκαῖον καὶ τὰ μέρη αὐτοῦ συνυπάρχειν· λέγω δὲ μέρη, οὐρανὸν, γῆν, τὸ μεταξὺ τούτων· ὃ δὴ [20.] μετάρσιον καὶ ἀέριον ὀνομάζεται· οὐ γὰρ ἄνευ τούτων, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ ἐκ τούτων ὁ κόσμος.

Τῶν δὲ μερῶν συνυπαρχόντων, ἀνάγκη καὶ τὰ περιεχόμενα συνυπάρχειν αὐτοῖς. οὐρανῷ μὲν ἥλιον, σελήνην, ἀπλανεῖς τε ἀστέρας καὶ πλανῆτας· τῇ δὲ γῇ ζῶα, φυτὰ, χρυσὸν, ἄργυρον·

Caput III.

Nec verò primum humani ortûs initium, quemadmodum nec cæterorum animalium, neque plantarum è terrâ ductum est, sed mundi ornatus & dispositio cùm semper existat, etiam quæ in eo disposita, digestáque sunt, semper existant necesse est. siquidem mundus primùm semper manet. Quare partes ejus unà cum eo statuendæ sunt. partes inquam cœlum & terra, & quæ iis interjecta sunt & media (porrò quod μετάρσιον, id est, sublime dicitur, etiam aërium nuncupatur) non enim sine iis, sed cum iis, atque ex iis concretus est mundus.

Verùm cùm partes simul existant, etiam quæ continentur, unà cum eisdem statuuntur, ut cum cœlo Sol, Luna, & Stellæ tam infixæ certis locis quàm errantes: cum terra, animalia, stirpes, & plantæ, aurum & argentum:

[20.] Μετάρσιος, verbum Græcum Latinè sublimis interpretatur, quo usus Mercurius Trismegistus in Pœmandro (tametsi μετάρσιον pro excellenti & præstanti accipiat) cùm ait: ἀλλὰ εὐθὺς ἐπεκύησεν ἑπτὰ ἀνθρώπους πρὸς τὰς φύσεις τῶν ἑπτὰ διοκητέρων ἀῤῥενοθήλυας καὶ μεταρσίους. Sed infrà in eodem dialogo μετάρσιον sumit pro animali pennigero & aërio, sic scribens: ἐκεῖνο δὲ ὅρα ᾧ τέκνον, ὅτι ἕκαστον τῶν ζώων, ἑνὶ μέρει ἐπιφοιτᾷ τοῦ κόσμου, τὰ μὲν ἔνυδρα τῷ ὕδατι, τὰ δὲ χερσαῖα τῇ γῇ, τὰ δὲ μετάρσια τῷ ἀέρι. Idem reperitur vocabulum pro sublimi usurpatum à Philone Judæo tum in opusculo περὶ καταστάσεως ἄρχοντος, tum etiam περὶ ἀφθαρσίας κόσμου. Ocellus (ut satis constat) μετάρσιον sumit pro aërio: atque eam mundi partem intelligit, quæ igni & aëri tributa est, quam quidem dicit posteà à Dæmonibus occupatam. Verùm Aristoteles non hanc regionem inter cœlum terrámque constitutam μετέωρον vocavit, sed omnes eas res, quæ in eâdem gignuntur & apparent, unde suo commentario περὶ τῶν μετεώρων titulum imposuit, in quo disputari περὶ τῶν μεταρσίων Olympiodorus Aristotelis interpres asserit. μετάρσιον quoque in eâdem significatione accipitur à Laërtio in Epicuri vitâ. Quid autem sit propriè μετέωρος, abundè jam dixi cùm illius libri inscriptionem explicarem.

[21.] μεταρσίῳ

Digitized by Google

[21.] μεταρσίῳ δὲ καὶ ἀερίῳ πνεύματα, ἄνεμον, μεταβολὴν ἐπὶ τὸ θερμότερον, μεταβολὴν ἐπὶ τὸ ψυχρότερον· Σὺν τούτῳ γὰρ οὐρανὸς Σὺν τῷ τὰ περιεχόμενα ἔχειν, καὶ Σὺν τούτῳ γῆ τὰ ἐπ' αὐτῆς φυόμενα καὶ βοσκόμενα ὑπεῖναι, καὶ Σὺν τούτῳ μετάρσιον, καὶ ἀέριον Σὺν τῷ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα τὰ γινόμενα γίνεσθαι.

Ἐπεὶ οὖν καθ' ἑκάστην ἀποτομὴν ὑπῆρέχον τι γένος ἐντέτακτο τῶν ἄλλων, ἐν μὲν οὐρανῷ τὸ τῶν θεῶν, ἐν δὲ γῇ ἄνθρωπος· [22.] ἐν δὲ τῷ μεταρσίῳ τόπῳ δαίμονες,

cum sublimi & aëria regione spiritus & venti, necnon & mutatio in vim calidiorem & frigidiorem mutatio consistunt. Nam ipsius cœli illud est proprium, ut eas res intra se habeat, quas ejus ambitus complectitur. Terræ ut plantas sustineat, quæ ex ipsa pullulant, & animalia, quæ pastum capessunt. Sublimis & aëria pars hoc sibi vendicat, ut quæ in ea gigni possunt, gignantur.

Cùm igitur in unaquaque mundi parte collocatum sit aliquod eximium animalium genus, verbi gratiâ, in cœlo Dii, homines in terra, in sublimi loco Dæmones,

[21.] Μεταρσίῳ καὶ ἀερίῳ πνεύματα καὶ ἄνεμον, μεταβολὴν ἐπὶ τὸ θερμότερον, μεταβολὴν ἐπὶ τὸ ψυχρότερον. In sublimi & aëriâ regione duæ fiunt mutationes, unam cùm exhalatio calida & sicca è terris excitata calidior redditur, ex aquâ stellarum crines & trajectiones apparent, quæ quidem in supremâ aëris parte (hæc autem ab Aristotele dicitur ὑπέκκαυμα, id est, fomes succendens) gignuntur. Hoc sanè idem est, quod ignis elementum. Altera accidit mutatio, cùm vapor calidus & humidus, qui ex aquis tollitur, in nubium loco, qui frigidus est, vi frigoris concrescit, & in pluviam, nivem, & grandinem convertitur. Nam grando contrarii caloris circumstantiâ, quæ Græcè nuncupatur ἀντιπρίστασις, quâ exhalationis augetur frigus, cogi solet.

[22.] Ἐν δὲ τῷ μεταρσίῳ τόπῳ δαίμονες] Ocelli hæc sunt verba, quibus esse Dæmones censuisse satìs perspicuum est. quam sententiam secutus est Plato, qui quatuor Dæmonum genera posuit. Aristoteles verò (ut omnes contendunt Peripateticæ sectæ philosophi) Dæmonas esse omninò negavit, quippe qui nullam asseruerit inveniri mentem à materiâ separatam, quæ aliquam cælestem sphæram non moveat. Verùm ipse libro tertio de ortu animalium eosdem asserere visus est, sed non incorporeos. Ejus locum ascribere libuit. ut qui legerint, meliùs judicent an quod ipse senserit, locutus sit, & scriptum reliquerit, cap. x. Τὸ δὲ τέταρτον γένος οὐκ ἐπὶ τούτων δεῖ ζητεῖν, καίτοι βούλεται γέ τε κατὰ τὴν τοῦ πυρὸς ἔχει τάξιν· τοῦτο γὰρ καὶ τέταρτον ἀριθμεῖται τῶν σωμάτων· ἀλλὰ μὲν πῦρ ἀεὶ φαίνεται τὴν μορφὴν οὐκ ἰδίαν ἔχον, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ σωμάτων. ἢ γὰρ ἀὴρ ἢ καπνὸς ἢ γῆ φαίνεται τὸ πεπυρωμένον. ἀλλὰ δεῖ τοιοῦτον γένος ζητεῖν ἐπὶ τῆς σελήνης. αὕτη γὰρ φαίνεται κοινωνοῦσα τῆς τετάρτης ἀποστάσεως. ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλος ἂν εἴη λόγος. i. *Verùm quartum genus in iis non est quærendum, quamvis ipsius ignis ordo requirat ut sit, id enim quartum inter corpora numeratur: verùm ignis propriam habere formam nunquam apparet nisi in alio corpore. Nam quod ignescit, aut aër, aut fumus, aut terra esse cernitur. Hoc autem genus proximè infra Lunam quærere necesse est. quippe quæ quantæ distantiæ sive abscessûs particeps sit, sed de iis alia fuerit disputatio.*

ἀνάγκη

Digitized by Google

ἀνάγκη τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἀΐδιον εἶναι, εἴπερ ἀληθῶς ὁ λόγος συμβιβάζει, μὴ μόνον τὰ μέρη συνυπάρχειν τῷ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ περιεχόμενα τοῖς μέρεσι.

Φθοραὶ δὲ καὶ μεταβολαὶ βίαιοι γίνονται κατὰ μέρη τῆς γῆς· ὁτὲ μὲν ἀνάχυσιν λαμβανούσης (τῆς) θαλάσσης ἕτερον μέρος, ὁτὲ δὲ καὶ αὐτῆς τῆς γῆς ἐνρυνομένης καὶ διϊσταμένης ὑπὸ πνευμάτων ἢ ὑδάτων, κρύβδην ἐπιφερομένων, παντελὴς δὲ φθορὰ τῆς περὶ τὴν γῆν διακοσμήσεως, οὔτε γέγονεν, οὔτε ἔσται ποτέ.

[23.] Διὸ καὶ τοῖς λέγουσιν τὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἀρχὴν ὑπὸ Ἰνάχου εἶναι τοῦ Ἀργείου, προσεκτέον οὕτως, οὐχ ὡς ἀπό τινος ἀρχῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς γενομένης μεταβολῆς κατ' αὐτήν. πολλάκις γὰρ καὶ γέγονε καὶ ἔσται βάρβαρος ἡ Ἑλλὰς, οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων μόνον γινομένη μετάστατος, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως οὐ μείζονος οὐδὲ μείονος αὐτῆς γινομένης, ἀλλὰ γὰρ νεοτέρας ἀεὶ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀρχὴν λαμβανούσης.

Περὶ μὲν τοῦ ὅλου καὶ παντὸς, ἔτι δὲ καὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῆς ἐν ἑαυτῷ γινομένης, ὡς οὕτως ἔχει καὶ ἕξει τὰ ἅπαντα αἰῶνα, τῆς μὲν ἀεικινήτου φύσεως οὔσης, τῆς δὲ ἀειπαθοῦς· καὶ μὲν (τῆς) ἀεὶ κυβερνώσης, τῆς δὲ κυβερνωμένης, ἱκανῶς μοι εἴρηται διὰ τούτων.

necesse est humanũ genus esse perpetuum. Siquidem verè præscribit ratio non solùm mundi partes unà cum mundo, verùm & quæ mundus continet, simul cum partibus existere.

At terræ partes vi mutantur & intereunt: interdum quidem cùm altera pars maris effunditur, quandoque verò cùm terra à ventis & aquis quæ in ipsam latenter ingrediuntur, dilatatur, ac dirimitur: terræ tamen constitutio nunquam anteà tota prorsus interiit, nec pòst ullo tempore interitura est.

Quapropter quod dicitur, historiam Græcam ab Inacho Argivo initium duxisse, sic est interpretandum, ut non ab aliquo primo principio, sed aliquâ ejus mutatione quæ acciderit, ortum habuerit. Nam terra Græcia anteà sæpius fuit & posthac etiam erit Barbara, non modò, quòd ad eam exules aliunde commigraverint, verùm quòd à naturâ id etiam proveniat, quæ tametsi nec major redditur neque minor, recentior tamen semper est, & ratione nostri principium sumit.

De toto quidem & universo, déq; ortu & interitu, qui in eo fiunt, & ut se habeant, & in omni æternitate sint habituri, cùm natura partim sempiterno cieat motu, partim perpessionem semper sentiat, atq; tum semper gubernet, cùm gubernetur, iis verbis satìs explicuimus.

[23] Plinius tamen civis meus Cadmum Milesium primùm historiam condidisse tradit libro vii.

Digitized by Google

Κεφάλαιον δ'.

Περὶ δὲ τῆς ἐξ ἀλλήλων ἀνθρώπων γενέσεως, ὅπως τε καὶ ἐκ τίνων ἔσται κατὰ τρόπον ἐπιτελούμενα, νόμῳ τε καὶ σοφροσύνης καὶ ὁσιότητος ἐπισυνεργούσης, τάδε καλῶς ἔχειν οἴομαι· πρῶτον μὲν τοῦτο διαλαβεῖν ὅτι οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα προσιέμεν, ἀλλὰ τέκνων γενέσεως.

Καὶ γὰρ αὐτὰς τὰς δυνάμεις, καὶ τὰ ὄργανα, καὶ τὰς ὀρέξεις τὰς πρὸς (τὴν) μίξιν ὑπὸ θεοῦ δεδομένας ἀνθρώποις, οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα δεδόσθαι συμβέβηκεν, ἀλλὰ τῆς εἰς τὸν ἀεὶ χρόνον διαμονῆς τοῦ γένους. ἐπειδὴ γὰρ ἀμήχανον ἦν θνητὸν φύντα θείου (βίου) κοινωνῆσαι, τῆς τοῦ γένους ἀθανασίας φθειρομένης, καθ' ἕκαστον ἀνεπλήρωσεν ὁ θεὸς, ἀκατάληπτον ποιήσας καὶ συνεχῆ ταύτην γένεσιν. ἓν οὖν τοῦτο πρῶτον δεῖ θεωρεῖν, ὅτι οὐχ ἡδονῆς ἕνεκα ἡ μίξις.

Ἔπειτα δὲ καὶ τὴν αὐτὴν τῷ ἀνθρώπῳ σύνταξιν πρὸς τὸ ὅλον, ὅτι μέρος ὑπάρχων οἴκου τε καὶ πόλεως, καὶ τὸ μέγιστον κόσμου, συμπληροῦν ὀφείλει τὸ ἀπογενόμενον τούτων ἕκαστον, ἐὰν μέλῃ μήτε συγγενικῆς ἑστίας λειποτάκτης γενέσθαι, μήτε πολιτικῆς, μήτε μὴν τῆς θείας.

Οἱ γὰρ καθάπαξ μὴ διὰ παιδοποιΐαν συναπτόμενοι, ἀδικήσουσι

Caput IV.

De mutuâ autem ipsorum hominum generatione, quo modo scilicet, & ex quibus rectè perfici possit, ità ut non modò legitimè facta, sed temperantiâ & pietate simul operante, habita esse videatur, operæ precium existimo hunc in modum statuere, & primo quidem hoc ipsum cogitare, quòd non voluptatis, sed procreandæ sobolis causâ mulieribus admiscemur.

Siquidem facultates ipsas, instrumenta, & appetitus hominibus dedit Deus, non ut voluptate fruantur, sed ut eorum genus perpetuò duret, ac permaneat. Nam cùm fieri non possit, ut homo ipse qui mortalis natus est, divinitatis efficiatur particeps, si generis immortalitas absumatur, in singulis supplevit Deus, & generationem hanc infinitam & continuatam reddidit. Hoc unum igitur spectare in primis oportet, non esse concumbendum voluptatis causâ.

Mox eandem hominis constitutionem ad universam referendam, quippe qui non solùm domûs & civitatis, verùm etiam mundi maxima habeatur pars. quæ quidem, quæcunqne res desit, eam supplere & complere debeat. alioquin tum domestici & civilis, tum etiam divini laris desertor futurus sit.

Nam qui prorsus causâ procreationis liberorum non coïerint, ii

τὰ

τὰ τιμιώτατα τῆς κοινωνίας συστήματα. εἰ δὲ καὶ γεννήσουσιν οἱ τοιοῦτοι μεθ' ὕβρεως καὶ ἀκρασίας μοχθηροὶ (οἱ) γενόμενοι, καὶ κακοδαίμονες ἔσονται, καὶ βδελυροὶ ὑπό τε θεῶν καὶ δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων, καὶ οἴκων καὶ πόλεων.

Ταῦτα οὖν προδιανουμένους οὐ δεῖ ὁμοίως τοῖς ἀλόγοις ζώοις προσέρχεσθαι τοῖς ἀφροδισίοις, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον καλὸν ἡγουμένους. εἴπερ ἀναγκαῖον καὶ καλὸν εἶναι νομίζουσιν οἱ ἀγαθοὶ τῶν ἀνθρώπων, τὸ μὴ μόνον πολυανδρεῖσθαι τοὺς οἴκους καὶ τὴν πλείονα τῆς γῆς τόπον πληροῦσθαι· ἡμερώτατον γὰρ πάντων καὶ βέλτιστον ζῶον ὁ ἄνθρωπος· ἀλλὰ καὶ τὸ μέγιστον εὐανδρεῖσθαι.

Διὰ γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ τὰς πόλεις εὐνομουμένας οἰκήσουσι καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους κατὰ τόπον οἰκονομήσουσι, καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῖς κατὰ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πολιτικὰς πράξεις παρέξουσι, ὅτε μὴ μόνον πολυπληθείᾳ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ εὐανδρίᾳ χωρηγοῦνται.

Ὅθεν ἁμαρτάνουσι πολλοὶ μὴ πρὸς τὸ μέγεθος τῆς τύχης, μηδὲ πρὸς τὸ συμφέρον τῷ κοινῷ συνιστάντες τοὺς γάμους, ἀλλὰ πρὸς τὴν πλοῦτον, ἢ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ γένους ἀποβλέποντες. ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ νέαν καὶ ὡραίαν συναρμόζεσθαι, συνηρμόσαντο ἂν τὴν ὑπερηλικεστέραν, ἀντὶ δὲ τοῦ συμπαθῆ τὴν ψυχὴν καὶ ὁμοιοτάτην, ἐπίδοξον τῷ γένει, ἢ περιχρήματον.

nobilissimos communionis cœtus injuriâ afficient & violabunt. Quòd si tales fuerint, ut nec legitimè nec temperanter generent, qui orientur filii, scelesti, improbi, & miseri Diis, Dæmonibus, hominibus, nec non familiis & civitatibus execrandi & detestabiles futuri sunt.

Qui igitur hæc antea consideraverint, ii non belluarum more ad concubitum ferri debent, sed ita ut qui res venereas necessaria bona esse putent. quod sanè probi viri faciunt, qui non solùm domos & plurima terræ loca magnâ hominum multitudine replere necessarium & bonum existimant (mansuetissimum enim atque optimum animalium omnium est homo) sed etiam probis viris, maximum esse censent.

Hanc enim ob causam eveniet, ut civitates benè institutas inhabitent, res suas domesticas & familiares rectè gubernent & tueantur, amicísq; ipsis (ut civilis statûs requirit ratio) civiles actiones præbeant, cùm illi non multos tantùm homines, sed etiam probos suppeditabunt.

Itaque peccant complures, qui in matrimoniis contrahendis, non fortunæ magnitudinem, neque publicam utilitatem sibi proponunt, sed divitias aut generis præstantiam tantùm respiciunt. Pro eo enim quod adolescentes & integrâ ætate ducere deberent, vetulas sibi ipsis adjungunt, atque cùm uxores ejusdem secum mentis, & sui simillimæ ducendæ essent, nobilitate præstantes & divitiis affluentes ducunt.

Digitized by Google

τοιγάρ τοι, ἀντὶ συμφωνίας διαφωνίαν, καὶ ἀντὶ ὁμοφροσύνης, διχοφροσύνην κατασκευάζουσι, περὶ ἡγεμονίας διαμαχόμενοι πρὸς ἀλλήλους. ἡ μὲν γὰρ ὑπερέχουσα πλούτῳ καὶ γένει καὶ φίλοις, ἄρχειν προαιρεῖται τοῦ ἀνδρὸς παρὰ τὸν τῆς φύσεως νόμον. ὁ δὲ διαμαχόμενος δικαίως, καὶ οὐ δεύτερος, ἀλλὰ πρῶτος θέλων εἶναι, ἀδυνατεῖ τῆς ἡγεμονίας ἐφικέσθαι.

Ὧν δὲ γενομένων, οὐ μόνον τοὺς οἴκους κακοδαίμονας, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις συμβαίνει γενέσθαι. μέρη γὰρ τῶν πόλεων οἱ οἶκοι, ἐκ δὲ τῶν μερῶν, ἡ τοῦ ὅλου καὶ παντὸς συνθέσις. εἰκὸς οὖν ὁποῖα τὰ μέρη τυγχάνουσιν ὄντα, καὶ τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν τὸ ἐκ τοιούτων συντιθέμενον, τοιοῦτον εἶναι.

Καὶ ἐν (ταῖς) πρώταις δὲ αἱ πρῶται οἰκοδομαὶ μεγάλα συνεργοῦσι πρὸς (τὸ) καλῶς ἢ κακῶς τὸ ὅλον ἔργον συντελεσθῆναι. οἷον ἐπὶ μὲν οἰκοδομίας, θεμελίου καταβολή. ἐπὶ δὲ ναυπηγίας, τρόπις· ἐπὶ δὲ συναρμογῆς καὶ μελοποιΐας, τάσις φωνῆς καὶ λῆξις. οὕτως οὖν καὶ ἐπὶ πολιτείας εὐνομουμένης τε καὶ καλοικονομουμένης, οἴκων κατάστασις καὶ συναρμογὴ μέγιστα συμβάλλεται.

Περὶ γενέσεως οὖν σκοπουμένους, τάδε χρὴ πράττειν. καθόλου μὲν δὴ φυλάττεσθαι χρὴ πᾶν τὸ ἀνόμοιον καὶ ἀτελές· οὔτε γὰρ τῶν φυτῶν τὰ ἀτελῆ, οὔτε τῶν ζώων εὔκαρπα γίνεται. ἀλλὰ δεῖ γένεσθαι τινὰ

Quapropter pro concordiâ discordiam, pro legitimo consensu dissensionem sibi parant, siquidem maritus & uxor inter se de principatu contendunt. Quæ enim mulier divitiis, genere, & amicis antecellit, ut sibi pareat vir contra naturæ leges exoptat: at ille, tametsi justè repugnet, quippe qui sibi primas, non secundas deferri velit, obtinere tamen principatum nullo modo potest.

Quæ quidem res cùm eveniunt, non familiæ tantùm, & domus, verùm etiam civitates infelices reddantur, necesse est. Domus enim civitatum partes sunt: ex partibus totum & universum cōstituitur. Consentaneū igitur est, quales sunt partes, tale & totū & universū existere, ex hujusmodi constans partibus.

Atque ut primarum quidem partium primæ structuræ ad universum opus benè aut malè complendum plurimum faciunt: verbi gratiâ ad domum ædificandam fundamenti jactus, ad navem struendam carinæ fabrica, ad exercendam concentionis & musicæ artem contentio vocis & remissio: sic Reipublicæ benè vel malè instituendæ familiarum constitutio, concordia, & convenientia magnoperè utilis est.

Quapropter qui de generatione cogitant, hæc agere opus est, ut generatim quodcunq; dissimile imperfectúmque est observent. Nam nec plantæ ipsæ, nec animalia, cùm adhuc imperfecta sunt, fœcunda sunt. quin potiùs requiritur, ut aliquo

χρόνον

χρόνον πρὸς τὰς καρποφορίας, ὅπως ἐξ ἰσχυόντων τε καὶ τελειωμένων ἤδη σωμάτων τὰ σπέρματα καὶ καρποὶ γίνωνται.

temporis ſpacio genita ſint antea, quàm fructum ferant, ut cùm robur & perfectionem aſſumpſerint corpora, ſemen & fructus producant.

Ὅθεν δεῖ τοὺς παῖδας καὶ τὰς παρθένους ἐν γυμνασίοις τε καὶ καρτερείαις ταῖς πρεπούσαις τρέφειν, καὶ σοφίᾳ πεφοιτευμένους (*) ἁρμόζουσαν φιλοπόνῳ τε καὶ σώφρονι καὶ καρτερικῷ βίῳ.

Ex quo fit, ut tam pueri, quàm puellæ virgines, in exercitationibus tolerantiiſque decoris alendi ſint: quibus is etiam adhibendus eſt cibus, qui laborioſæ, temperatæ, & toleranti vitæ ſit aptiſſimus.

Πολλὰ δὴ τῆς τῶν ἀνθρώπων βίου τοιαῦτα δεῖν ἐν οἷς βέλτιον ἡ ὀψιμαθία. διὸ καὶ πρὸς τὴν τῶν ἀφροδισίων χρῆσιν ἔτως ἄγεσθαι χρὴ τὰ παῖδα, [24.] ὡς μηδὲ ζητεῖν πρὸ τῆς εἰκοσιν ἐτῶν τὴν τοιαύτην χρῆσιν, ἀλλὰ καὶ χρησάμενον, σπανίως χρῆσθαι. ἔσται δὲ τοῦτο, ἐὰν καλὸν καὶ τίμιον τις νομίζῃ τὴν ἐυεξίαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν.

Multa ſanè exiſtunt hujuſmodi in vitâ humanâ, quæ melius eſt, ſi ſerò diſcantur. quare adoleſcens ad rerum venerearum uſum ità eſt agendus, ut ipſis ante xx. annum non fruatur: quas etiam cùm guſtaverit, rarenter exerceat. Quod ſanè erit, ſi bonum corporis habitum & continentiam res eſſe optimas & honore dignas cenſuerit.

[25.] Δεῖ δὲ καὶ παιδεύειν τὰ τοιαῦτα τῆς νομίμων ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ μήτε μητρὶ συγγίνεσθαι, μήτε θυγατρὶ, μήτε ἀδελφῇ, μήτε ἐν ἱεροῖς, μήτε ἐν φανερῷ τόπῳ. καλὸν γὰρ δεῖ καὶ πρόσφορον τὸ ὡς πλεῖστα κωλύμματα γίνεσθαι τῆς ἐνεργείας ταύτης.

Quin etiam hujuſmodi inſtitutorum diſciplina in terræ Græciæ civitates inducenda eſt, ne cum matre, filiâ ſorore nec in locis ſacris, nec in propatulis coëant. Nam præclarè & utiliter agetur, ſi huic actioni plurima adhibeantur impedimenta.

[24.] Ὡς μηδὲ ζητεῖν πρὸ τῆς εἴκοσιν ἐτῶν τὴν τοιαύτην χρῆσιν] *ut ante annos viginti rerum venerearum uſum non quærat.* in hanc ſententiam Cæſar libro VI. de bello Gallico, de Germaniæ moribus loquens, *Intra annum* (inquit) *XX. famineæ notitiam habuiſſe, in turpiſſimis habent rebus.*

[25.] Plato lib. 5. de Rep. hæc Ocelli præcepta vidiſſe palàm oſtendit: qui tametſi plures enumeret cognationis gradus, à quibus abſtinere nos oporteat, coitum tamen cum ſorore non videtur prohibere. verba Platonis hæc ſunt: Ὅταν δὴ οἶμαι αἱ τε γυναῖκας καὶ οἱ ἄνδρες τῶν γονέων ἐκείσε πλεῖν ἡλικίαν, φόβος μὴ τι ἀλαθῆ μὲν ἀυτὲ συγγίνεσθαι ἢ ἂν ἐθέλωσι πλεῖν θυγατρὶ καὶ μητρὶ, καὶ ταῖς τῆς θυγατέρων καὶ ταῖς ἄνω μητράσι. καὶ τὰς γυναῖκας αὖ, πλεῖν ὑπὸ καὶ παιδὶ, καὶ τοῖς τῆς τοιέτων εἰς τὸ κάτω καὶ εἰς τὸ ἄνω.

Digitized by Google

Καθόλου δὲ δεῖ περιαναιρεῖν τάς τε παρὰ φύσιν γενέσεις, καὶ τὰς μεθ' ὕβρεως γινομένας. καταλιμπάνειν δὲ τὰς κατὰ φύσιν καὶ μετὰ σωφροσύνης ἐπὶ τεκνοποιΐᾳ σώφρονί τε καὶ νομίμῳ γινομένῃ.

Δεῖ δὲ πάλιν πρόνοιαν ποιεῖσθαι τοὺς τεκνοποιουμένους τῶν ἐσομένων τέκνων. πρώτη μὲν οὖν μεγίστη φυλακὴ πρὸς γένεσιν τῷ τεκνοποιεῖν βουλομένῳ, δίαιτα σωφρονικὴ καὶ ὑγιεινή· ὡς μή τε πληρώσει χρήσθαι τροφῆς ἀκαίρου, μήτε μέθῃ, μήτε ἄλλῃ τῇ ταραχῇ, ἐξ ὧν χείρους (αἱ) αὐτῶν σωμάτων ἕξεις γίνονται. μάλιστα δὲ πάντων προσήκει φυλάττεσθαι τὸ τῆς καθεστηκυίας τῆς διανοίας τὰς μίξεις γίνεσθαι. ἐκ φαύλων γὰρ καὶ ἀσυμφώνων καὶ ταραχωδῶν ἕξεων μοχθηρὰ γίνεται τὰ σπέρματα.

Μετὰ πάσης οὖν σπουδῆς καὶ προσοχῆς δεῖ καταβάλλεσθαι, ὅπως τὰ γεννώμενα γίνεται χαριέστατα, καὶ γεννώμενα, καλῶς ἀνατραφῇ. [26.] ὅτε (δὲ) γὰρ δίκαιον, τοὺς μὲν φιλίππους καὶ φιλόρνιθας καὶ φιλόκυνας μετὰ πάσης ἐπιμελείας φροντίδα ποιεῖσθαι τῶν γινομένων [27.] ὡς δεῖ,

Tollendæ porrò sunt penitùs ōnes illæ generationes, quæ præter naturam & contumeliosæ sunt. Contrà relinquēdæ & servādæ, quæ secūdū naturam & temperanter efficiuntur, ut filii sobriè & legitimè geniti sint.

Opus est præterea ut qui liberorum procreationi operam dant, futuræ sobolis multò antè curam suscipiant. Ea porrò prima & potissima adhibebitur animadversio, si temperato & salubri utantur cibo, non ebrietate capiantur, nec quidpiam sumant, quod perturbationem afferat, ex quibus quidem rebus habitus corporis deteriores evadunt. illud verò omnium maximè curandum est, ut non nisi pacatâ & tranquillâ mente concumbant. nam cùm pravi & inconstantes, ac perturbati sunt corporis habitus, ex illis vitiosa semina solent prodire.

Ita quoque omni studio & intento animo eniti debent, ut sciti admodùm & elegantes nascantur liberi, & cùm orti susceptíq; fuerint, liberaliter educentur. iniquum est enim philippos quosdam, & philornithas, & philocynas, id est qui equos alunt, aut aves aut canes ad venandum, omni diligentiâ curare, ut belluas quemadmodum,

[26] Hoc eodem exemplo usus est Plato libro quinto de Rep. ubi nobis suadet ut in gignendis liberis eos imitemur, qui belluarum studiosi dant operam, ut ex optimis canibus, equis & avibus, optima oriatur proles. Platonis verba huic loco brevitatis causâ apponere nolui, cùm nimis multa sint, tum maximè quòd vulgò habeantur benè conversa.

[27] Ὡς δεῖ, καὶ ἐξ ὧν δεῖ, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ πῶς] his verbis modos exprimit Ocellus, qui in generandis animalibus servandi sunt. Hos τὰς περιστάσεις appellant Græci, circumstantias Latinè reddunt. Tum Seneca in quæstionibus Naturalibus, tum etiam Quintilianus libro v. suarum institutionum. Similiter circumstantias quæ in dandis requiruntur pecuniis, secundo de Moribus libro Aristoteles sic enumerat: Καὶ τὸ δοῦναι ἀργύριον καὶ δαπανῆσαι ῥᾴδιον, τὸ δὲ ᾧ καὶ ὅσον καὶ ὅτε καὶ οὗ ἕνεκα καὶ ὡς, οὐκ ἐστὶ παντὸς, οὐδὲ ῥᾴδιον.

καὶ

καὶ ἐξ ὧν δεῖ, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ πῶς διακειμένων γίνεσθαι τὰς μίξεις καὶ τὰς κοινωνίας, ἵνα μὴ ὡς ἔτυχε γίνεσθαι τὰ γεννώμενα· τοὺς δὲ ἀνθρώπους μηδένα ποιεῖσθαι λόγον τῶν ἰδίων ἐγγόνων· ἀλλὰ (καὶ) γεννᾶν ὡς ἔτυχε, καὶ γεννωμένων ὀλιγωρεῖν καὶ τῆς τροφῆς καὶ τῆς παιδείας.

[28.] Ταῦτα δὲ ἀμελούμενα, πάσης κακίας καὶ φαυλότητος θεσπίσματα γίνεται, βοσκηματώδη καὶ ἀγενῆ ἀποτελοῦντα τὰ γεννώμενα.

& ex quibus, & quo tempore oporteat, generent, & quonam modo affectæ sese admiscere & copulare debeant, ne vilis ac vulgaris nascatur soboles; homines verò nullam filiorum suorum curam suscipere, quin potiùs illos (ut sors tulit) procreare, &, cùm genuerint, ipsorum educationem institutionémque negligere.

Nam istæc si contemnantur, omnis improbitatis & nequitiæ causæ sunt, quippe quæ efficere soleant, ut qui orti fuerint, belluarum similes, viléque ac degeneres evadant.

[28.] Huic libello nonnulla deesse arbitror, eâ adductus ratione, quòd Ocellus in fine hujus ultimi capitis (id quod fecerat in aliorum calce) quæ priùs explicuit, non recensuit,

Digitized by Google

OCELLI LUCANI
DE
LEGIBUS
Fragmentum ex Stobæo Egl. Phys. lib. 1. cap. 16.

Cum Versione
CAROLI EMMANUELIS VIZZANI.

Corporis, mundi, domûs, & civitatis natura nobili comparatione consideratur.

Συνέχει γὰρ τὰ μὲν σκάνεα ζῶα, ταύτας δ' αἴτιον ψυχὰ, τὸν δὲ κόσμον ἁρμονία, ταύτας δ' αἴτιος ὁ θεός. τοὺς δ' οἴκως καὶ τὰς πόλιας ὁμόνοια, ταύτας δ' αἴτιος νόμος. τὶς οὖν αἰτία καὶ φύσις τὸν μὲν κόσμον ἁρμόσθαι διὰ παντὸς, καὶ μηδέποτ' ἐς ἀκοσμίαν ἐκβαίνειν, τὰς δὲ πόλιας καὶ τοὺς οἴκως ὀλιγοχρονίους ἦμεν, ὧν γεννατὰ καὶ θνατὰ τὰν

Continet quidem corpora vita, hujus verò causa anima, mundum verò harmonia, hujus autem causa Deus; familias verò & civitates concordia, hujus autem causa lex. quæ igitur causa & natura mundum quidem semper aptè cohærere, & nunquam in statum perturbatum declinare, civitates verò & familias brevis esse temporis: quorum genita, & mortalis

φύσιν

φύσιν ἐξ ἧς συνέστακεν ὕλας, τὰν αὐτὰν αἰτίαν ἔχει τᾶς διαλύσιος. σωτὴρ γὰρ ἀεὶ μεταβολίας καὶ ἀειπαθέος. ἡ γὰρ τῶν γενομένων ἀπογένεσις σωτηρία τᾶς γεννάτορος ὕλας. τὸ μὲν ἀκίνητον κυβερνεῖ, τὸ δ' ἀειπαθὲς κυβερνεῖται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τᾷ δυνάμει, τὸ δὲ ὕστερον. καὶ τὸ μὲν θεῖον καὶ λόγον ἔχον καὶ ἔμφρον. τὸ δὲ γεννατὸν, καὶ ἄλογον, καὶ τὸ μεταβάλλον.

natura materiæ, ex quâ constituta sunt, ipsam habent causam dissolutionis, constant enim ex mutabili & semper passibili: eorum enim quæ genita sunt interitus, salus genitricis materiæ. quod verò semper movet, gubernat: quod semper patitur, gubernatur: & illud quidem potestate prius, hoc verò posterius; & illud quidem divinum, & rationem habens, & mentis particeps, hoc verò genitum, & rationis expers, & mutabile.

Nogarolæ

Digitized by Google

NOGAROLÆ COMITIS EPISTOLA AD *ADAMUM FUMANUM* Canonicum Veronenſem,

Super Viris illuſtribus genere Italis, qui Græcè ſcripſerunt.

CUm proximè Ocelli Lucani de Univerſitate libellum convertiſſem, Adame, tametſi non ignorabam id me non eſſe aſſecutum quod volebam; tamen ipſe mecum vehementer lætabar, quòd rudibus, & ignaris Græcæ linguæ hominibus nonnihil profuiſſem, tum maximè quia in eruendo è tenebris viro, qui ſuis commentariis Græcè ſcriptis Italiam plurimùm exornâſſet, operæ quidpiam & laboris conſumpſeram. De quo quidem plura (ſi poſſem) libenter ſcriberem, ſed quæ ad mores ejus, & vitam attinent, omnia temporis longinquitate obſcuravit oblivio. Illud tantùm inter omnes conſtat auctores, qui ejus meminerint, Ocellum genere fuiſſe Lucanum: ex quâ verò Lucaniæ civitate ortum habuerit, nullibi ſcriptum vidi. Nam Lucania Italiæ regio, quæ nunc Baſilicata, & Principatus nuncupatur, plurimis, & maximis urbibus ſemper floruit, & temporibus noſtris etiam floret, inter Thyrrenum, Siculúmque littus, (ut Strabo aſſerit) poſita, à Sylari fluvio uſque ad Laum extenſa, & à Metaponto ad Thurios continentem

Digitized by Google

tem versùs, & à Samnitibus usque ad Isthmum, qui est à Thuriis ad Cherillos, porrecta, cujus quidem Isthmi latitudo C C C sunt stadia. In hanc Italiæ partem commigrârunt Ocelli majores, qui exules sub Laomedonte Rege à Troiâ Myrram Lyciæ civitatem longè anteà (ut Platonis testimonio initio diximus) profecti sunt. Aspera quædam ferè tota, & montana Regio, ut qui eam viderunt, uno ore omnes renunciant. In hâc ergo Provinciâ natus est Ocellus, quamvìs ipse non solus, verùm & complures alii, tum ibi, tum in aliis Italiæ locis, quorum scripti Græcè constant libri non sine magnâ Italiæ nostræ laude. Hos ego, cùm Italus sim, & Italiæ honori mirificè faveam, idque non immeritò, colligere, & complecti breviter constitui, (omissis tamen illis omnibus, qui eandem Latinè tantùm scribentes illustrârunt) ut antiquus in literis Italiæ splendor, & dignitas, meâ etiam industriâ, paulisper appareat.

Quamvìs igitur Arcades sexaginta fermè annis ante bellum Trojanum duce Evandro primi in Italiam navigaverint, & Græcas literas cum instrumentis quibusdam musicis attulerint, Pythagoras tamen primus omnium (sive Samius, sive Thyrrenus, ut nonnulli opinantur, fuerit) post diuturnas, easdémque varias peregrinationes in eam tandem venit Italiæ partem, quæ Magna Græcia dicta est, illis quidem temporibus quibus L. Junius Brutus Romam dominatu Regio liberavit. Hic sanctissimum Philosophiæ nomen reperit, ad quem confluebant, ut cum eo vitam agerent disciplinæ, & studiorum causâ Lucani, Picentini, Messapii, Romani. Quo factum est ut ipse veluti nostrâs, aut Italiæ incola Italicam Philosophiam, quemadmodum Ionicam Thales Milesius instituerit. Unde posteà in consuetudinem ventum sit, eandem Philosophiam Italicam, & Pythagoream, eosdémque Italicos, & Pythagoreos Philosophos nuncupare. Quod sanè & secundo de Cœlo, ubi agit de terrâ, & primo Meteor. cap. de stellis Crinitis perspicuè demonstrat Aristoteles. Hic enim, τῶν δὲ Ἰταλικῶν τινὲς καὶ καλουμένων Πυθαγορείων ἕνα λέγουσιν αὐτὸν εἶναι τῶν πλανήτων ἄστρων· Illic verò, ἐναντίως οἱ περὶ τὴν Ἰταλίαν καλούμενοι Πυθαγόρειοι. Item & primo τῶν μετὰ τὰ φυσικά· Μετὰ δὲ τὰς εἰρημένας φιλοσοφίας ἡ Πλάτωνος ἐπεγένετο πραγμάτεια. τὰ μὲν πολλὰ τοὺς Πυθαγορείους τούτους ἀκολουθοῦσα, τὰ δὲ ἴδια παρὰ τῶν Ἰταλικῶν ἔχουσα φιλοσοφίαν.

Quo autem tempore floruerit Pythagoras, Plinius noster civis sic prodidit libro secundo Naturalis Historiæ: *Veneris stellæ naturam Pythagoras Samius primus deprehendit Olympiade circiter* XLII. *qui fuit annus nostræ Urbis* CXLII. Eundem tamen LX. Olympiade ætatem egisse Laertius: post verò quinquagesimam Pythagoram

thagoram in Italia docuisse, Dionysius Halicarnassæus tradunt.

Ejusdem Pythagoræ (ut testatur Lucianus, cujus verba anteà retuli) Ocellus Lucanus auditor fuit. Sed magnus Syrianus Eccelli librum de universi Naturâ, quem ego tamen eundem esse Ocellum existimo, adducit in commentariis suis in XIII. Metaphys. volumen.

Archytas quoque Tarentinus (ut idem Lucianus asserit) audivit Pythagoram, ejusque familiaris fuit, cujus una tantum extat ad Platonem Epistola, in quâ Ocelli meminit, atque ejusdem libros quosdam enumerat. Platonis verò ad Archytam tres, quarum unam ex Laërtio recitavi. Archytæ in geometriâ discipulus fuit Eudoxus Gnidius, quem etiam de Sapientiâ librum scripsisse nonnulli autumant, ac rerum universitatem decem Categoriarum numero fuisse complexum; quem posteà hâc in re secutus sit Aristoteles, auctor est Simplicius. Est autem Tarentum, unde Tarentinus ducitur, Calabriæ civitas, ad quam cognoscendi Archytæ gratiâ Plato se contulit: ut quinto de Finibus, & primo Tusculanarum autumat Cicero.

Timæus Locrus vir in Philosophiâ clarus & nobilis nostrâs fuit, de quo Plato in suo ejusdem nominis Dialogo: Τίμαιός τε γὰρ (inquit) ὅδε ἐυνομώτατος ὢν πόλεως τῆ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Λοκρίδι οὐσίᾳ καὶ γένει ὑπάρδεν ὑπερ τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲ ἀρχάς τε, καὶ τιμὰς ἐν τῇ πόλει μετακεχείρισται. φιλοσοφίαν δ' ἄν καὶ ἐμοὶ δόξαν ἐπ' ἄκρον ἀπάσης ἐλήλυθεν. *Timæus quidem ex Locride Italiæ urbe optimis institutâ legibus ortum habuit, nullis suorum civium nec divitiis nec nobilitate generis secundus: qui ut ibi maximos magistratus, & honores adeptus est, sic (ut mea fert sententia) ad summum totius philosophiæ fastigium pervenit.* Hic libellum de animâ Mundi, & naturâ composuit, unde multa sumpsit Plato, & in Timæum suum transtulit, quem ego jam Latinum feci, & Marcello Cervino Cardinali optimo dicavi, qui post initum Pontificatum statim moriens, magnum sui Christianæ Reip. desiderium reliquit. Timæum ut cognosceret, & audiret Plato, in Italiam profectus est, quamvis utriusque tempora Macrobio non videantur congruere.

Alcmæon Crotoniata Pythagoræ discipulus habitus est, cujus mentionem facit Aristoteles libro primo περὶ μὲν τὰ φυσικὰ· ὃν περὶ ὅτου ἔοικε καὶ Ἀλκμαίων ὁ Κροτωνιάτης ὑπολαβεῖν, καὶ ἤτοι ἔτω παρ' ἐκείνων, ἢ ἐκεῖνοι τότε παρέλαβεν τὸν λόγον τοῦτον· καὶ γὰρ ἐγένετο τῷ ἡλικίαν Ἀλκμαίων ἐπὶ γήρους Πυθαγόρᾳ. id est: *Quemadmodum visus est sentire Alcmæon Crotoniata, sive quòd ipse ab illis, sive illi ab ipso hanc rationem acceperint. Nam Alcmæon unà cum Pythagoræ jam sane ætatem egit.* Hic (ut affirmat Cicero) Soli, Lunæ, & syderibus

Digitized by Google

sideribus divinitatem dedit. Alcmæonis nomen reperitur frequens in libris Aristotelis, tum de historiâ, tum de ortu Animalium. An verò fuerit hic ille Alcmæon, qui capras spirare per aures, prodidit, atque ob id primo de Historia Animal. irrisus est, non satis constat, cùm ibi nulla Alcmæonis patriæ fiat mentio. Illud curiosi ignorare nullo modo debent, hanc de caprarum spiritu opinionem Archelao, non Alcmæoni Plinium nostrum tribuisse.

Parmenidem pariter fuisse Pythagoreum ex Elea Lucaniæ civitate auctor est Strabo libro 6. Geographiæ, quamvis habitum Xenophanis discipulum primo περὶ μὲν τὰ φυσικὰ Aristoteles asserat. Hujus nomine suum de Ideis dialogum inscripsit Plato, in quo Parmenidem disputantem fecit, & ita exprimit: Τὸν μὲν Παρμενίδην δὲ μᾶλα ἤδη πρεσβύτερον εἶδον) Σφόδρα πολιὸν, καλόν τε, καὶ γαθὸν τὸ ὄψιν, περὶ ἔτη μάλιστα πέντε καὶ ἑξήκοντα. *Parmenidem admodùm senem, & valdè canum, & pulcherrimo aspectu, quique annum ferè quintum & sexagesimum ageret.* Hunc ipsum, veluti qui omnia esse unum opinari visus sit, acriter vexat Aristoteles libro primo de Naturali Auditione, ubi Simplicius Eleatem nominat Parmenidem.

Ex eâdem Eleâ ortus est Zeno (ut ibidem affirmat Strabo) Parmenidis auditor, de quo sic Plato in Parmenide: Ζήνωνα δὲ ἐγὼ καὶ τὸν Παρμενίδην πάλαι τε ἑωράκειν καὶ πολλάκις ἐπεδεδήμησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, μᾶλλον ἢ δεῖν καὶ λέγεσθαι αὐτὸν παιδικὰ Παρμενίδου γεγονέναι. *Zenonem eo tempore annorum ferè quadraginta, procerâ staturâ, & jucundo aspectu, quem etiam fuisse Parmenidis delitias aiebant.* Hic, ut in Sophistâ scriptum reliquit Aristoteles, Dialecticæ inventor fuit, quam cùm à Rhetorica distingueret, hanc quidem palmæ, Dialecticam verò pugno similem esse dicebat. Idem Eleæ mori in tormentis coactus est, cùm omnia perpeti maluisset, quàm conscios defendæ Tyrannidis prodere.

Eleatem quoque fuisse Leucippum nonnulli (ut tradit Laërtius) sunt opinati, ac Zenonem civem suum audivisse. Non desunt tamen, qui eundem dicant fuisse Milesium, ut primo Physicor. testatur Simplicius.

Extitit & alius Eleates & philosophus, & orator nomine Alcidamas, quem à Platone appellatum fuisse Palamedem libro 11. suarum institutionum Quintilianus asserit. Suidas tamen Alcidamanta fuisse Eleum, ab Eleâ Asiæ civitate, non ab Eleâ, quæ est in Italiâ, dictum existimat. Ita enim scribit: Ἀλκιδάμας ἀπὸ Ἐλέας τῆς Ἀσίας φιλόσοφος Διοκλέους υἱὸς μουσικὸς γραφικὸς, μαθητὴς τῦ Γοργίου Λεοντίνου.

De Eleâ Lucaniæ urbe, à quâ Eleates deducitur, sic Latinè loquens Strabo, ubi agit de Lucaniâ: *Alius item flectenti contiguus sinus offertur, ubi urbs ab ædificatoribus Phocensibus Hyela nominata est, cùm eam*

Digitized by Google

eam quidam Helam à fonte quodam nominaverint. Nostra verò ætas Eleam dicit, de quâ Parmenides, atque Zeno duxerunt originem Pythagoricæ sectæ viri. Eam per illos prioribus annis legibus, & institutis benè formatum fuisse arbitror. Hæc Strabo.

Claruerunt hi duo philosophi Olympiade LXXXI. quo tempore Romani legatos Athenas miserunt, qui inclytas leges Solonis describerent, & aliarum Græciæ civitatum institituta, mores, juráque noscerent, ex quibus posteà XII. tabularum leges natæ sunt.

Philolaus Crotoniata Pythagorâ usus præceptore in philosophiâ multùm profecit. Hic librum composuit, quem (ut ait Hermippus) emit Plato à Philolai sanguineis argenti minis Alexandrinis X L. in Siciliam ad Dionysium accedens, ex quo Timæum transcripsit. Quod quidem factum, Adame, ex Laërtio hilari animo, ac libenter excerpsi, & huic meæ ad te epistolæ inserere volui, quòd illius commemoratio non parùm gloriæ, & laudis nostræ Italiæ afferre videatur.

Fuit & alter Philolaus, & Euritus, ambo Pythagorei, non Crotoniatæ, sed Tarentini, quorum Xenophilus Chalcidensis Thracius, Planton, Echecrates, & Diocles, & Polymnastus omnes Phliasii fuerunt auditores. De utroque Laërtius in vitâ Pythagoræ: Ipassus similiter Pythagoreus ex Metaponto urbe in sinu Tarentino positâ originem habuit, qui (ut Democriti testimonio Laërtius autumat) nullam prorsus scripsit literam: tametsi primo περὶ μετὰ τὰ φυσικὰ Aristoteles dixerit Ipassi Metapontini opinionem fuisse ignem esse rerum omnium initium.

Asto Crotoniata arcanum quendam composuit sermonem, de quo Laërtius. Scripsisse item dicitur & alia multa, quæ tamen Pythagoræ tanquam auctori tributa sunt.

Lysis Tarentinus audivit Pythagoram, de quo scripsit ad Hipparchum. Ejus meminit Laërtius. Thebani Epaminondæ præceptor fuit.

Ex Crotone civitate ortus est quidam poeta nomine Orpheus, Pisistrato Tyranno familiaris, quem scripsisse Decaeteriam, Argonautica, & alia quædam libro 6. Grammaticorum Asclepiades tradit. De eo ità Suidas, Ὀρφεὺς Κροτωνιάτης, ἐποποιὸς, ὃν Πεισιστράτῳ συνεῖναι τῷ τυράννῳ, Ἀσκλεπιάδης φησὶν ἐν τῷ ἑκτῷ βιβλίῳ περὶ γραμματικῶν. δεκαετηρίαν, Ἀργοναυτικὰ, καὶ ἄλλα τινά.

Ex Tarento quoque originem duxit Heraclides medicus, qui (ut testatur Celsus) cum aliquibus non mediocribus viris ex ipsâ professione se Empiricum appellavit. Hunc in libro de compositione medicamentorum per genera magnopere laudat Galenus; ut eum qui fide dignus sit, & sola ipsius experimentis probata commemoret. Eo in loco ejusdem adducit libros unum

Digitized by Google

num ad Astiodamantem, & Antiochidem, alterum quem στρατιώτην, i. militem nuncupavit. Heraclidis item Tarentini symposium citat Athenæus ubi (ἴκνον Græcè, Latinè cucumerem vocat ἡδύγαιον, quod in dulci oriatur solo.

Extitit & Apollodorus Tarentinus de quo Plinius libro primo.

Annibalis res gestas historiæ Græcæ mandavit Eumachius Neapolitanus, ut idem Athenæus auctor est.

Cleomenis Rhegini epistolam ad Alexandrum, & dithyrambos ejusdem ex Meleagro inscripta fabula refert Athenæus.

Illud quoque ad hanc rationem maximè pertinet, quod in libro de philosophicâ historiâ scribit Galenus: (si modò illud opus Galeni legitimum est) duo fuisse philosophorum genera, alterum Ionium, alterum Italicum. quorum, hujus quidem quod Crotone, & Tarento floruit, Pythagoras: illius verò, quod Eleæ Xenophanes Colophonius princeps fuit.

Extiterunt & duo legislatores celeberrimi, atque notissimi Zaleucus, & Charondas, quos in Italiâ fuisse à Pythagorâ institutos affirmat Laërtius, in ejusdem vita, cujus hæc sunt verba: Ἀλλές τε καὶ Ἰταλίαν ἀπεροίσασθαι καλὲς, καὶ ἀγαθὲς ἄνδρας, ἀλλὰ Ζάλευκον, καὶ Χαρόνδαν νομοθέτας. Horum autem duorum Zaleuci quidem patriam reticuit Aristoteles, eundem tamen Locrensibus qui ad occidentem vergunt tuliſse leges asſeruit. Charondam verò ex Catanâ Siciliæ civitate ortum suis leges scripsisse civibus. Sic enim ille ait libro Politicorum Secundo: Νομοθέται δ' ἐγένοντο Ζάλευκος Λοκρεῦσι τοῖς ἐπὶ Ζεφυρίοις, καὶ Χαρόνδας ὁ Καταναῖος τοῖς αὑτῶν πολίταις, καὶ τοῖς ἄλλοις Χαλκιδικοῖς πόλεσι τοῖς περὶ Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Sed non parùm me torquet, quod 6. Valerii Max. liber legatur Zaleucum quidem Locrum, sed Charondâ fuisse Tyrium. Cui dubitationi satisfacere me posse planè diffido; cùm Valerius ab Aristotele (si uterque de eodem loquatur Charonda) nimis apertè dissentiat. Nisi dixerim aut mendum occupâsse Valerii codicem, aut duos Charondas extitisse. At Plato libro 10. de legibus, Charondam neque Italum neque Siculum fuisse dicit, laudari tamen, atque extolli, quòd ambobus illis populis leges dederit: nam sic scribit; Χαρόνδαν μὲ γὰρ Ἰταλία, καὶ Σικελία, καὶ ἡμεῖς Σόλωνα· σὲ δὲ τίς ἔξει τινὰ εἰπεῖν; id est, *nam Charondam Italia, & Sicilia, nos Solonem: te verò quemnam quis esse dixerit?* Præterea Zaleucum legibus institutisse non Locros (ut Aristoteles, & Cicero) sed Thurios Italiæ populos his verbis prodidit Athenæus Dipnosoph. libro 11. Καὶ τοὶ ἔδει καθάπερ τὸν Λυκοῦργον τὸν Λακεδαιμονίοις καὶ τὸν Σόλωνα τὸν Ἀθηναίοις καὶ τὸν Ζάλευκον τὸν

τὸν

τὺς Θυρίυς καὶ αὐτὸν, εἴπερ ἦσαν χρήσιμοι νόμοι, πεῖσαι πρὰς τῶν Ἑλλήνων αὐτοῖς χρήσασθαι. *Atquì opus erat quemadmodum Lacedæmoniis Lycurgus, Solon Athenienſibus, & Zaleucus Thuriis ſi utiles erant leges, perſuaſiſſe quibuſdam Græcis, ut eas ſervarent.* Huic quoque loco illud addi poſſit Ciceronis libro de Legibus depromptum, Platonem, Zaleucum, & Charondam legiſlatores imitatum, quòd legis putavit eſſe perſuadere aliquid, non omnia vi, aut minis cogere.

Diocles Peripathius primus ab urbe conditâ Græcam confecit hiſtoriam, quem ut in Romulo teſtatur Plutarchus, imitatus eſt.

Fabius Pictor, ſcriptorum (ut ait Livius) antiquiſſimus, cujus Annales à Cicerone & Plinio commemorantur ſæpius. Hunc Græcè ſcripſiſſe, quamvis Romanus vir, ex Ciceronis verbis, quæ poſita ſunt lib. primo de Divinatione ſatis apparet. *Sunt* (inquit) *& hæc ut dixi ſomnia fabularum, hiſque adjungatur etiam Æneæ ſomnium, quod in numerum Fabii Pictoris Græcis Annalibus ejuſmodi eſt, ut omnia quæ ab Ænea geſta ſunt, quæque illi acciderunt, ea fuerint, quæ ei ſecundùm quietem viſa ſunt.* Hæc Cicero. Hoc idem aſſerit Dionyſius Halicarnaſſeus libro ſuæ hiſtoriæ primo, ſic Latinè loquens; Nec abſimiles hiſtorias ediderunt, quotquot Romani homines urbis ſuæ res antiquas Græco ſermone ſcripſerunt, quorum veruſtiſſimi Quintus Fabius, & L. Cintius, ambo æquales bellis Punicis. Horum uterque ea quibus ipſe interfuit, ut probè ſibi cognita, diligenter mandavit literis. Verùm Quintum Fabium, cujus meminit Halicarnaſſeus, non poſſe alium eſſe, quàm Pictorem ex eo conſtat, quòd illum paulò pòſt adducit, & Pictorem nominat; tum etiam quòd ipſe poſt Cannenſem pugnam, ut affirmat Livius, Delphos ad oraculum miſſus eſt ſcitatum, quibus precibus ſupplices Deos poſſent placare, & quænam futura finis tantis cladibus foret. Perſpicuum igitur eſt Fabium Pictorem Græcè ſcripſiſſe. Viget tamen libellus Latinus de aureo ſeculo, qui eidem aſcribitur Pictori, in duas diſtributus partes. Referuntur etiam ab A. Gellio nonnulla Latina ejuſdem Fabii loca. Quo factum eſt, ut aliqui noſtrates fuerint ſuſpicati duos fuiſſe Fabios Pictores, quorum alter Græco, alter Latino ſermone in ſcribendo uſus ſit. Crediderim ego potiùs unum tantùm ejus cognominis Fabium, qui utrâque linguâ & loqui, & ſcribere probè noverit, juris, & omnis antiquitatis peritiſſimus. Nam uni tantùm vulgatum eſt nobiliſſimo viro ſummæ laudi datum fuiſſe, quòd ædem ſalutis, (ut autumat Plinius) pinxerit, atque inde nomen Pictoris habuerit anno urbis CCCCL. quæ pictura duravit uſque ad Claudii principatum æde exuſtâ.

Plinius ſimiliter civis noſter Italos enumerans auctores, per quos in contexendis naturalis hiſtoriæ libris ipſe profecerat, L. Aruncium de

Digitized by Google

de Astris, Sextium Nigrum, & Iulium Bassum de Medicinis Græcè scripsisse prodidit.

C. Alcidius Græcam scripsit historiam, ut tertio Officiorum testatur Cicero, cujus etiam Plutarchus meminit in Romulo.

Scripsit postea Cicero Græca sui consulatûs commentaria, ut ipsemet fatetur lib. Epistolarum secundo ad Atticum, quem ferunt etiam Græcam extempore habuisse orationem, quam admiratus Apollonius Alabandensis Molonis filius, Ciceronis Cæsarísque præceptor exclamâsse dicitur se Græcorum fortunæ misereri, quòd eloquentiæ ornamenta, quæ eis sola relicta essent, homo Romanus sibi vendicaret.

Scripserunt & alii Romani cives eâdem linguâ, ut Africanus Scipio, & T. Graccus P. F. cujus oratio Græca temporibus Ciceronis erat apud Rhodios.

Præterea & A. Albinus Græcam composuit historiam, vir literatus & disertus, qui cum L. Lucullo consul fuit.

Extant etiam nonnulla (ut in libris Digestorum satis appareat) veterum Jurisconsultorum responsa, præsertim Herennii Modestini & Imperatorum rescripta, quæ Græco sermone fuerunt edita.

Verùm quoniam Sicilia Italiæ conjuncta quondam fuit, & una ejus habebatur pars, idcirco Siculos eosdem, quos Italos esse censendum est: nam & ejusdem vernaculæ linguæ commercio, & morum similitudine maximè conveniunt. Quapropter si hujus insulæ homines in literarum studiis eximios, qui Græcè aliquando scripserint, Italis nostris admisceam, profectò rem me facturum arbitror, quâ quidem augeri Italiæ dignitatem omnes intelligant.

Atque ut ab Empedocle incipiam: Hic fuit Agrigentinus ex Agrigento, sive Agraga (utroque enim modo dicitur,) nobilissima Siciliæ civitate. Idem (ut ait Cicero) poëta, & physicus, sed physicus potiùs quàm poëta Aristotelis judicio nuncupandus, quem fuisse Pythagoræ discipulum in sua historia Timæus prodidit, quamvis alii dicant Parmenidis, & ab eò mirificè adamatum. Hujus complura apud Aristotelem leguntur carmina, quem inveniisse artem Rhetoricam, referente Laertio, Aristoteles in Sophista scriptum reliquit. Lustrâsse autem terrarum orbem, ut magiam disceret, tradit noster Plinius, de cujus morte Horatius in Poetica.

Excelluerunt quoque duo summi oratores genere Siculi, Corax, & Tisias, qui artem dicendi & ejus præcepta primi conscripserunt. Hanc autem rem ab Aristotele literis commissam in Bruto repetit Cicero. Plato in Phædro Tisiam, & Gorgiam simul nominat De eildem Quintilianus libro tertio, *Artium* (inquit) *scriptores antiquissimi Corax, & Tisias, quos insecutus est vir ejusdem insulæ Gorgias Leontinus, Empedoclis, ut traditur, discipulus.*

Numeratur inter Siculos doctri-

Digitized by Google

nâ præditos Nicetas, vel (ut ipsum appellat Laërtius) Icetas patriâ Syracusanus, quem quidem primum putâsse terram immobili manente cœlo in orbem ferri nonnulli tradiderunt. De hoc ità in Academ. Cicero: *Nicetas Syracusius (ut ait Theophrastus) Cœlum, Solem, Lunam, Stellas, superáque omnia stare censet: atque præter terram rem nullam moveri, quæ circa axem se summâ celeritate convertat, & torqueat, eadémque effici omnia, quæ si stante terrâ moverentur.* Atque hoc etiam Platonem dixisse, sed paulò obscuriús.

Syracusanus pariter fuit Monimus Diogenis discipulus; cujus (ut testatur Laërtius) meminit Menander.

Fuit item Nymphodorus Syracusanus, quem περὶ τῶν τῆς Ἀσίας περίπλων, καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ θαυμαζομένων scripsisse Athenæus prodidit. Idem Athenæus Alcimi Siculi adducit librum, qui inscriptus est Italicus.

Extitit etiam Siculus Andreas Panormita, qui, auctore Athenæo, Σικελικὰ τὰ κατὰ πόλιν monumentis mandavit. An verò hic fuerit Andreas ille Medicus, cujus toties & Celsus, & Plinius, & Galenus, mentionem faciunt, incertum apud me est.

Siciliam quoque insulam maximè illustravit Diodorus natus in Agyra urbe: cujus autoritate utitur Athenæus, tum ex libro ad Lycophronem, tum ex Italicis linguis, & ex Bibliotheca quæ est Romana historia. Floruit Cæsaris Augusti temporibus.

Phlistus item Syracusanus fuit, qui in conscribenda historia ocium consumpsit, Thucydidem maximè (ut secundo de Oratore Cicero opinatur) imitatus, cujus etiam meminerunt Dionysius Halicarnasseus, & Plutarchus. Ejusdem libros enumerat Suidas.

Extitere duo Heraclidæ patriâ Syracusani, quorum uterque (Athenæus refert) περὶ τῶν ὀψαρτικῶν, sed alter etiam περὶ τῶν θεσμῶν pertractârunt.

Habitus est etiam Siculus quidam poëta nomine Orpheus ex oppido Camerino, cujus dicunt esse ad inferos descensum, de quo ità Suidas: Ὀρφεὺς Καμαριναῖος, ἐποποιὸς, οὗ φασὶν εἶναι τὴν εἰς ᾅδου κατάβασιν.

Ex urbe Syracusana originem duxit etiam Theocritus poëta ille, quem in Bucolicis secutus est Virgilius, longo tamen intervallo. Non desunt qui dicant eundem fuisse Coüm, atque ex Coo Syracusas commigrâsse.

Syracusis pariter ortus est Archimedes mathematicus: de cujus ingenio, & morte Livius, Plinius & Plutarchus, item de ejus sepulcro libro quinto Tuscul. Cicero.

De alio poëta Syracusano Theodoridâ nomine, sic lib. ult. Dipnosoph. scribit Athenæus: Θεοδωρίδας γοῦν ὁ Σιρακούσιος ἐν κενταύροις διθυράμβῳ φησὶ, πίσσα δὲ ὑπὸ τραβίαν ἔστακεν. hoc est, itaque Syracusius Theodoridas in Centauris hoc utitur dithyrambo: *Pix sub quorno ligno stillabat.*

Præte-

Præterea Theognis Poëta Elegus patriam habuit Megaram Siciliæ civitatem, de quo Plato lib. 1. de Legibus: Ποιητὴν δ' ἡμεῖς ἔχομεν μάρτυρα Θεόγνιν πολίτην τ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Μεγαρέων. Idem in Memnone, & Aristot. lib. 9. de Morib. Athen. quoque lib. 6. ὡς καὶ ὁ Μεγαρεὺς Θεόγνις ἐν ταῖς ἐλεγείαις, quarum multæ nunc habentur vulgò.

Ex Leontio similiter Siciliæ urbe ortus est Gorgias orator præstantissimus, Isocratis doctor, & discipulus Empedoclis, ut in Catone Majore affirmat Cicero. Qui de eodem pluribus aliis in locis, sed potissimùm in Oratore ubi Gorgiam dicit fuisse λογοδαίδαλον, sumpto illo ex Phædro Platonis vocabulo, quod sanè libro tertio, Plato quoque qui Gorgiæ nomine suum de Rhetorica dialogum inscripsit, in Apologia & in Memnone ejusdem meminit, quem hominum primum auream statuam, & solidam Delphis in templo sibi posuisse LXX. circiter Olympiade, noster testatur Plinius.

Extitit & alius Timæus natione Siculus, à quo se adjutum fuisse in Naturali Historiâ fatetur Plinius primo libro. De eodem plerunque Dionysius Halicarnasseus.

Orrum item habuit ex Messanâ Siciliæ civitate Euhemerus antiquus auctor, qui (ut scribit Lactantius) res gestas Jovis, & cæterorum, qui putantur Dii, collegit, historiámque contexuit ex titulis, & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur, maximéque in fano Jovis triphylii, ubi auream columnam positam esse ab ipso Jove titulus indicat, in qua columna gesta sua perscripsit, ut monumenta essent posteris rerum suarum. Hunc Euhemerum interpretatus & secutus est præter cæteros Ennius, ut primo de Natura Deorum testatur Cicero. De hoc eodem alii Latini scriptores, ut Varro, & Augustinus, & Servius meminerunt. Ex Græcis Sextus Empiricus, & Theodoritus Thirensis, qui quòd ipse veram de Diis scripserit historiam, eorum mortes & sepulturas demonstrando, ἄθεον καὶ γέροντα ἀλάζονα nuncupârunt.

Postremò Siculus etiam fuit Epicharmus, civis Syracusanus, poëta Comicus, ut in Theage existimat Plato, de quo Cicero primo Tuscul. & tertio Epistolarum ad Q. Fratrem. Epicharmi ἐποικοδόμησιν, id est exaggerationem (ut vertit Gaza, quamvis Soritem, & Acervalem interpretari possumus, quod est argumentandi genus) Aristoteles commemorat, & primo lib. de Ortu Animal. & primo Rhetoric. De hoc eodem Laërtius in Platonis vitâ. Citat Athenæus complures Epicharmi libros.

Illud silentio non prætereundum, quod ad nostrum institutum attinere videtur, Herodotum Halicarnasseum, quamvis tam in Asia sua quàm in terra Græcia plura quidem opportuna & commoda reperirentur loca, in quibus

Digitized by Google

suam potuisset historiam contexere, Thurios tamen Italiæ oppidum inter Cratim & Sybarim (ut noster ait Plinius) sibi elegisse, ubi confecto divino opere patris historiæ nomen vindicaret. Quandoquidem non ignorabat eam esse Italiæ naturam, (sive id cœli temperatione proveniat, sive quòd hoc proprium ei munus dederit Deus:) ut non modò acuta & perspicacia semper gignat ingenia, verùm & quæ ex aliis Europæ regionibus ad seipsam accedant incolendam, ea & magis eximia atque præstantia reddere soleat.

Id denique libet adjungere Flavium Philostratum duos nominare Sophistas genere Italos, Ælianum Romanum, & Aspasium Ravennatem, qui sua animi sensa literis mandantes, Græcâ oratione usi sunt.

At Galli fortè linguam Græcam suam quoque esse contendant propterea quòd Massiliæ jam Græca studia & literæ viguerint. Quasi verò Gallia tantam hominum copiâ qui Græcè scripserint, artes & disciplinas invenerint, à quibus summi Græciæ viri multa accipere, & docere non erubuerint, quantam Italia in medium possit afferre Vix unum habuit eundémque Sophistam (ut Philostratus asserit) Phavorinum, cujus toties mentionem facit Gellius, qui ortus Arelate, quæ est Galliæ Narbonensis civitas, Cæsarum Trajani & Adriani temporibus illustri laude celebratus est. De quo sic Flavius Philostratus in libris Sophistarum: τὸν Φαβορῖνον τὸν φιλόσοφον ἡ εὐγλωττία ἐν τοῖς σοφισταῖς ἐμήνυσεν. ἐκ μὲν γὰρ τῆς ἑσπερίου Γαλατῶν ἔθνους Ἀρελάτης πόλεως ἦν ὁπὶ Ροδανῷ ὤκισται.

Hos tibi clarissimos viros, Adame, quorum monumentis in magno honore jam habita est & nunc habetur Italia, hâc meâ ad te epistolâ enumerare volui, ut si quando Germanis, Hispanis, Gallis, legere hæc nostra, contigerit; ii (tametsi nostris temporibus magnos in literis fecisse progressus sibi ipsis visi sunt) sese tamen jactare & gloriari paulùm desinant, & nos Italos præ se nolint contemnere. Tot enim, & tam multos eruditos viros omnibus sæculis tulit, ac nunc etiam fert continenter Italia, ut Europa universa ad omnem animi excellentiam Italiæ ope & auxilio egere videatur.

Quapropter non possum complures nostræ ætatis præstantissimos homines eosdémque Italos non incusare, qui cùm Græcam & Latinam habeamus linguam, quæ quidem nostræ propriæque sunt, iis tamen posthabitis in Etrusco sermone totam ætatem inutiliter conterunt: nec illis venit in mentem, hunc ipsum fuisse tunc exortum, cùm in Italiam infusa peregrinitas Latini sermonis dignitatem & decorē corrupit depravavítque. in qua quidem verborum colluvie tres excelluêre nostrates viri, Danthes, Petrarcha, & Boccatius, non, meo tamen judicio, tam absoluti atque perfecti ut non aliquid eis vitio verti possit. Nam à Danthe postulari verba

Digitized by Google

verba magis splendida, & ornata: In Petrarcha res & sententias verbis subjectas requiri: Majorem in Boccatio desiderari prudentiam satis apparet. Sed non est nostros hîc reprehendendi locus.

Restat igitur, mi Adame, ut quando nostra Italia meritò utriusque linguæ parens atque altrix dici potest, in eis & loquendo & scribendo continenter versemur; Etruscum verò sermonem effugiamus tanquam scopulum, atque ex doctorum hominum conventibus explodamus, nec eo nobis ullo modo uti liceat, nisi cùm agere cum imperitorum vulgo necesse fuerit. Quod sanè si facere neglexerimus, vereor equidem nè nostra Italia, quæ nunc in augendâ & honestandâ Thuscâ linguâ magis quàm par sit, occupata est, fœdâ & intolerandâ barbarie omnes Europæ nationes tandem sit superatura. Vale.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΤΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΤΙΜΑΙΟΣ ΛΟΚΡΟΣ

περὶ Ψυχᾶς κόσμῳ, καὶ φύσεως.

PLATONIS

TIMÆUS LOCRUS

De Anima Mundi,

Id est NATURA.

CANTABRIGIÆ:
Ex Officina J. Hayes, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impensis Joann. Creed, Bibliopolæ Cantab. 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

DE TIMÆO LOCRO

Veterum Testimonia.

PLATO in TIMÆO.

Τίμαιός τε γὰρ ὅδε ἐυνομωτάτης ὢν πόλεως τῆς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ τε καὶ γένει εὐδενὸς ὕστερος ὢν τῶν ἐκεῖ, τὰς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ τιμὰς ἐν τῇ πόλει μεταχειρίσας, φιλοσοφίας δ' αὖ, κατ' ἐμὲ δόξαν, ἐπ' ἄκρον ἀπάσης ἐλήλυθε. *Nam & Timæus hic cùm esset è Locris civitate in Italia optimis legibus fundatâ, neque quoquam civium aut divitiis aut genere inferior, summos in ea civitate & honores & Magistratus gessit, &, ut ego arbitror, ad summum in omni Philosophiâ fastigium pervenit.* Et paulo post, Ἔδοξε γὰρ ἡμῖν Τίμαιον μὲν, ἅτε ἀστρονομικώτατον ἡμῶν, καὶ περὶ φύσεως τοῦ παντὸς εἰδέναι μάλιστα ἔργον παπονημένον, πρῶτον λέγειν, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, τελευτῶντα δ' εἰς ἀνθρώπων φύσιν. *Visum est enim nobis, ut Timæus, utpotè Astronomiæ maximè peritus, & qui in scientia naturæ Universi potissimùm operam collocavit, primas dicendi partes sustineret, ab ipsa mundi generatione incipiens, & in hominum procreatione finiens.*

Digitized by Google

Cicero Libro 5. de Finibus.

CUr Plato Ægyptum peragravit, ut à sacerdotibus barbaris numeros & cœlestia acciperet? cur pòst Tarentum ad Archytam? cur ad cæteros Pythagoreos, Echecratem, Timæum, Acrionem Locros, ut cùm Socratem expressisset, adjungeret Pythagoreorum disciplinam, eáque quæ Socrates repudiabat, addisceret? Et lib. 1. Tuscul. Quæstionum, *Platonem ferunt ut Pythagoreos cognosceret in Italiam venisse, & in ea cùm alios multos tum Archytam, Timæúmque cognovisse, & didicisse Pythagoreа omnia.*

Clemens Alexandrinus Stromatum lib. 5°.

Τίμαιος ὁ Λοκρὸς ἐν τῷ φυσικῷ συγγράμματι τοῦτό μοι λέξιν ὧδέ μοι μαρτυρήσει. Μία ἀρχὴ πάντων ἐστὶν ἀγένητος· εἰ γὰρ ἐγένετο, οὐκ ἂν ἦν ἔτι ἀρχή, ἀλλ' ἐκείνα ἐξ ἂς ἡ ἀρχὴ ἐγένετο. *Timæus Locrus in Libro de Natura his verbis mihi feret testimonium.* Unum principium omnium est infectum. Si enim esset factum, non esset utique amplius principium, sed illud ex quo factum est principium; vel, ex quo tanquam principio factum est, legitur enim ἐξ ἂς ἀρχῆς ἐγένετο, apud Theodoretum, qui eundem locum citat, sermone 2° de Principio.

Vide S. Hieron. adv. Ruffinum, ubi eadem ferè habes.

IAmblichus in Nicomachi Arithmeticâ, de Musica proportione agens. Εὑρίσκονται γοῦν πολλοὶ τῶν Πυθαγορείων αὐτῇ κεχρημένοι, ὥσπερ Ἀρίστων ὁ Κροτωνιάτης, καὶ Τίμαιος ὁ Λοκρός. *Quare multi Pythagorei inveniuntur qui illâ sunt usi, ut Aristæus Crotoniates, & Timæus Locrus, &c.* Et rursus agens de proportione Geometricâ.

Τίμαιος

Τίμαιός τ' ἦν ὁ Λοκρὸς, ἐν τῷ περὶ φύσεως κόσμου καὶ ψυχῆς, (ἀφ' ὅπερ ἐφοδιασάμενος Πλάτωνα τὸν διὰ τοῦτο φερώνυμον Τίμαιον συντάξαι λέγουσιν, ὧν ὅτι καὶ ὁ τὰς Σίλλους ποιήσας Τίμωνα λέγων ἔστως,

Πολλῶν δ' ἀργυρίων ὀλίγην ἠλλάξατο βίβλον
Ἔνθεν ἀφορμηθεὶς Τιμαιογραφεῖν ἐπεχείρει.)

ἔστιν ὅτε φησί. τελευτῶντα δὲ ὑποτιθέμενον ὁρᾶν ὅταν καὶ τὰ διαστήματα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐξάδα πρὸς ἄλλα (l. ἀλλήλας) τότε δὴ τὸ μέσον ῥυσμῷ δίκαιος ὁρίμεθα πρὸς τὸ πρῶτον, ὅπερ τὸ τρίτον πρὸς αὐτὸ, καὶ πάλιν, καὶ παραλλάξ. *Quare Timæus Locrus in Libro de Natura mundi atq; Animâ (ex quo instructum Platonem Timæum cognominem composuisse ferunt nonnulli, inter quos etiam est Timon Sillographus, ità scribens,*

Magno nummorum numero parvum emit librum,
Unde materiam nactus aggressus est Timæum scribere.)

ità loquitur. (secundum interpretationem editam) Cùm enim tres quidam existant termini, & intervalla quoque eadem ratione inter se distent, tunc videlicet medium radii instar videmus ad primum esse, quod tertium est ad ipsum, & contrariâ vice, commutatísque intervallis.

Syriani Testimonium vide ad Ocellum.

Proclus Diadochus in Commentario in Timæum Platonis.

ΚΑΙ δὴ καὶ αὐτὸ τὸ Πυθαγορικὸν Τιμαίου γράμμα περὶ φύσεως τὸν Πυθαγορικὸν τρόπον διατίθεται. ἔνθεν ἀφορμηθεὶς ὁ Πλάτων Τιμαιογραφεῖν ὅπερ χρεὼν τὸν Σιλλογράφον. ὁ καὶ πρωτοπάλαι τῶν ἱστορικῶν, ἵν' ἐγκωμίου γινώσκειν τινα μὲν ὁ Πλάτων Τίμαιος

λέγει

λέγῃ ταυτὰ ἐκείνῳ, τίνα ὃ προσέθηκε, τίνα ὃ ἐξ διάφωνα. *Etenim Liber Timæi Pythagorei de Natura Pythagorico more disponitur.* Unde materiam nactus Plato Timæum scribere aggressus est, *secundùm Sillographum. Quem librum etiam Commentariis nostris præfixmus, ut noscere possimus quænam Platonis Timæus tradit illi consentanea, quanam addidit, quanam etiam dissentanea.* Hunc igitur Librum ab ipso conservatum, & à nobis editum in Commentariis sæpe citat Proclus, quem nunc περὶ φύσεως indigitat, nunc περὶ ψυχῆς.

Damascius περὶ ἀρχῶν MS.

ΧΡόνος ἅμα τῷ οὐρανῷ κατὰ τὸν Τίμαιον, Tempus simul cum cœlo factum est, juxta Timæum. & alibi, αἰωνίων [l. αἰώνων] εἰκόνα τὸν χρόνον ὁ Τίμαιος πεποίηκε, sæculorum imaginem Timæus fecit tempus. & alibi, sæpe.

Æneas Gazæus in Theophrasto.

Ὁ δὲ δὴ Πλάτων τὸν Τίμαιον ὑποδέχεται, Plato Timæum explicans.

Suidas in Lexico.

Τίμαιος Λοκρὸς, Φιλόσοφος Πυθαγόρειος, μαθηματικὸς, περὶ φύσεως, περὶ τοῦ Πυθαγόρου βίου. *Timæus Locrus, Philosophus Pythagoreus, Mathematica, de Natura, de Vita Pythagoræ.*

Digitized by Google

ΤΙΜΑΙΩ ΤΩ ΛΟΚΡΩ
ΠΕΡΙ
ΨΥΧΑΣ ΚΟΣΜΟΥ,
Καὶ Φύσεως.

TIMÆI LOCRI
DE
ANIMA MUNDI,
Id est Natura.

ARGUMENTUM.

VERE aureus libellus, & purioris priscorum philosophorum doctrinæ pulcherrimum μνημόσυνον, superioris verò disputationis à Platone copiosè de Natura perscriptæ verum autographum: cui fusiùs & dilucidiùs nimirum explicando commentarii vice illa adhibita est. unde nomen etiam autoris retinuit Platonis candor. Nos, nè actum agamus, summis tantùm capitibus notatis, hæc autographi verba ad commentarium revocabimus. nam & libri subjectum & ipsa οἰκονομία planè cum illo consentiunt. illic latior & magnificentior via, hîc ejusdem doctrinæ certa & perspicua animadvertuntur vestigia. Hoc tamen notandum, Platonem, ad doctrinam amplificandam, fœda quædam commenta ex Ægyptiorum scholis putidâ quâdam diligentiâ illuc congessisse, quæ commodiùs & modestiùs hîc notantur à Timæo: veluti sunt nugæ περὶ ματαφύτων, in quibus sanè nimius est Plato. hîc notantur quidem, sed

Digitized by Google

sed ità ut & confictæ dicantur, & ξέναι πιμωρίαι appellentur, quibus minimè sit fides adhibenda: eas tamen necessariò dici, ut tam horribili pœnarum denuntiatione homines à sceleribus absterreantur. Fuit autem hic Timæus Locrus, Pythagoreus philosophus, purioris philosophiæ, ut apparet, peritissimus: ut non immeritò eum quasi archetypum in physicis rebus explicandis sibi proposuerit Plato. Quo tempore vixerit, dubitatur. quidam Platone antiquiorem, quidam ei σύγχρονον fuisse arbitrantur.

Axiomata & Theoremata petantur quoque ex superiori disputatione.

Τίμαιος ὁ Λοκρὸς τάδε ἔφα· δύο αἰτίας εἶμεν τῶν συμπάντων· νόον μὲν, τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων· ἀνάγκαν δὲ, τῶν βίᾳ καττὰς δυνάμεις τῶν σωμάτων. τουτέων δὲ, τὸν μὲν, τᾶς *τἀγαθῶ φύσιος εἶμεν, θεόν τε ὀνυμαίνεσθαι, ἀρχάν τε τῶν ἀρίστων· τὰ δ' ἑπόμενά τε καὶ συναίτια, εἰς ἀνάγκαν ἀνάγεσθαι. τὰ δὲ ξύμπαντα, ἰδέαν, ὕλαν, αἴσθητόν τε, ὅτι ἔκγονον τουτέων. καὶ τὸ μὲν, εἶμεν ἀγένατόν τε καὶ ἀκίνατον, καὶ μένον τε καὶ τᾶς ταυτῶ φύσιος, νοατόν τε καὶ παράδειγμα τῶν γινομένων, ὁ κόσα ἐν μεταβολᾷ ἐντί. τοιοῦτον γάρ τι τὰν ἰδέαν λέγεσθαί τε

Legitur etiam τἀγαθῶν.

Timæus Locrus hæc dixit, Duas esse rerum omnium causas: Mentem quidem, earum quæ ratione quâdam nascuntur, & Necessitatem earum quæ existunt vi quâdam, secundum corporum potentias & facultates. Harum rerum, id est Naturæ bonorum, optimum esse quoddam rerum optimarum principium, & Deum vocari: ea verò quæ consequuntur & tanquam adjuvantes causæ accedunt, ad Necessitatem reduci. [1.] omnia enim esse Ideam, Materiam, Sensile, veluti illarum fœtum. & hanc quidem esse ingenitam & immobilem. Esse præterea in hac naturæ universitate quiddam quod maneat, & intelligibile sit, rerum genitarum quæ quidem in perpetuo quodã mutationum fluxu versãtur, exemplar. hujusmodi nimirũ in his rerum singularũ vicissitudinibus constans & perpetuũ exemplar, Ideã dici

[1.] De principiis rerum naturalium, Materiâ & Formâ. Harum naturalium causarum Deus est summa & princeps causa, ἀρχὰ τῶν ἀρίστων, ἀρχαγὸς πάντων, δαμιουργὸς τῶ βελτίονος. Ità Deus universi opifex agnoscitur. Vide in Tim. Plat. pag. xxviii, usque ad xxx.

[2.] Rerum naturalium mirabilis οἰκονομία· Forma, Materia, Sensile. Formæ & Materiæ in mente Dei, vis & ἐνέργεια: unde res creatæ prodeunt veluti fœtus, Opificis decreto, à pag. xlviii, usque ad liii.

Digitized by Google

καὶ νοεῖσθαι. τὰν δ' ὕλαν, ἐκμαγεῖον καὶ ματέρα, τιθάναν τε καὶ γυναικὰν εἶμεν τᾶς τρίτας οὐσίας. δεξαμέναν γὰρ τὰ ὁμοιώματα εἰς ἑαυτὰν, καὶ οἷα ἀναμαξαμέναν, ἀποτελεῖν * πάντα τὰ γυνάματα. ταύταν δὲ τὰν ὕλαν ἀΐδιον μὲν ἔφα, οὐ μὰν ἀκίνατον· ἄμορφον δὲ καθ' αὑτὰν καὶ ἀσχημάτιστον, δεχομέναν δὲ πᾶσαν μορφάν. τὰν δὲ περὶ τὰ σώματα, μεριστὰν εἶμεν, καὶ τὰς θατέρω φύσιος. ποταγορεύοντι δὲ τὰν ὕλαν, τόπον καὶ χώραν. δύο ὦν αἵδε ἀρχαὶ ἐναντίαι. ἂν τὸ μὲν εἶδος λόγον ἔχει ἄῤῥενός τε καὶ πατρός· ἁ δ' ὕλα, θήλεός τε καὶ ματέρος. τρίτα δὲ εἶναι, τὰ ἐκ τούτων ἔκγονα. τρία δὲ ὄντα, τρισὶ γνωρίζεσθαι· τὰν μὲν ἰδέαν, νόῳ κατ' ἐπιστάμαν· τὰν δ' ὕλαν, λογισμῷ νόθῳ· τὰ μήπω κατ' εὐθυωρίαν νοεῖσθαι, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν. τὰ δ' ἀπογυνάματα, αἰσθήσει καὶ δόξᾳ. πρὶν ὦν ὠρανὸν γενέσθαι, λόγῳ ἤστην ἰδέα τε καὶ ὕλα, καὶ ὁ θεὸς δαμιουργὸς τῶ βελτίονος. ἐπεὶ δὲ τὸ πρεσβύτερον κάῤῥον ἐστὶ τῶ νεωτέρω, καὶ τὸ τεταγμένον πρὸ τῶ ἀτάκτω, ἀγαθὸς ὢν ὁ θεὸς, ὁρῶν τε τὰν ὕλαν δεχομέναν τὰν ἰδέαν καὶ ἀλλοιουμέναν, παντοίως μὲν,

Legitur etiam τάδε τὰ γινάματα. Paulo post. ἀμόφωτον, pro ἄμορφον.

& mente comprehendi. Materiam autem esse expressum rerum simulacrum, & matrem & nutricem, & ad generationem Tertiæ essentiæ aptam. quum enim effigies rerum in sese susceperit & veluti impresserit, hos fœtus producere. [1.] Hanc verò Materiam aiebat esse sempiternam, nec verò mobilem: & ab omni forma & figura per se immunem & liberam, quaslibet tamen formas recipientem. circa verò corpora dividuam esse, & alterius naturæ participem. Appellant autem Materiam, Locum & Sedem. Duo hæc igitur sunt contraria principia. Idea quidem id est [Forma] rationem habet maris & patris: Materia autem, fœminæ & matris: Tertiam verò esse essentiam, ea quæ ex his, ut fœtus, nascuntur. Quum hæc tria sint, tribus quoque modis cognosci: Formam quidem, mente & scientia: Materiam adulterinâ quâdam ratiocinatione (quod videlicet, non rectâ quâdam & æquâ rei animadversione, sed ex proportione quâdam & collatione intelligatur) Fœtus verò qui ex illis nascuntur, sensu & opinione. Antequam igitur Cœlum extaret, [2.] ratione erant Forma & Materia, & quidem Deus ille erat melioris opifex. Quandoquidem igitur antiquius juniore præstātius est, & id quod ordinatū est inordinato, Deus quū nimirū bonus sit, & videret Materiā recipere formā, & alterari variè quidē,

[1.] Materiæ primæ descriptio, & ministerium in opificio naturæ. Ibidem.

[2.] Mundi ἐυταξία, & penè æterna firmitas. Pag. jam notatisé ubi hæc erunt diligenter perquirenda suis locis.

ἀτάκτως

ἀτάκτως δὲ, ἐδεῖτ' εἰς τάξιν αὐτὰν ἄγω, κ) ἐξ ἀοριστων μεταζολᾶν, εἰς ὡρισμένην καταστᾶσαι· ἵν' ὁμόλογοι ταὶ διακρίσιες τ σωμάτων γίνοιντο, κ) μὴ κατ' αὐτόματον ἔτι πάσης διέχοιντο. ἐποίησεν ὧν τόνδε τὸν κόσμον ἐξ ἁπάσας τᾶς ὕλας, ὅλον αὐτὸν καταστηλάξας τᾶς τῶ ὄντ⊙ φύσι⊙, διὰ τὸ πάντα τἄλλα ἐν αὐτῷ φερέχειν, ἕνα, μονογλῶ, τέλειον, ἔμψυχόν τε κ) λογικόν· (κρέσσονα γὰ τὰ δὲ ἀψύχω κ) ἀλόγω ἐσόν) κ) σφαιροειδὲς σῶμα· τελειότερον γὰ τᾶς ἄλλων σχημάτων ἐν τῶτο. διὰ μιμᾶ⊙ ὧν ἄριστον γίνημα ποιεῖν, τῶτον ἐποίει θεὸν γενατὸν, ἔπειτα φθαρησόμενον ὑπ' ἄλλω αἰτίω, ἤπερ τῶ αὐτὸν συντεταγμένω θεῶ, εἴποκα θέλοι αὐτὰν διαλύειν. ἀλλ' ἃ γὰ τἀγαθῶ ὄρμα ὅτι φθορὰν γενέσεω⊙ καλίσω. διαμένει ἄρα, τοιόσδε ὤν, ἄφθαρ⊙ κ) ἀνώλεθρ⊙ κ) ἀγήρω⊙. κρέσσονες δ' ὄρ) γενατῶν, ἐπεὶ ὑπὸ τῶ κρατίσω αἰτίω ἐγένετο, ἀφορῶν⊙ ἐκ εἰς. χειρώματα, ἀλλ' εἰς τὰν ἰδέαν κ) ἐς τὰν γνατὰν ὑσίαν· ἄνπερ τὸ γενόμενον ἀπαρεικάσθεν, κάλλιόν τε κ) ἀπαραγχείρητον γίγνεται. τέλ⊙ δ' ἀεὶ κ) τὰ αἰώνητά ὄρ) ἐστιν, ὅτι

sed tamen inordinatè: vidit quoque opus esse ut eam ipse in ordinē reduceret, & ex indefinitis mutationibus ad certam definitámque constitueret: ut corporum distinctiones mutuâ ratione inter se responderent, neq; temere vicissitudines ultrò citróque reciperent. Hunc igitur mundum ex omni materia creavit Deus, universíque naturam terminum ipsum circumscripsit atque definiit: quòd videlicet omnia alia in seipso complectatur, quippe quod unum sit unigenitum, perfectum, animâ & ratione præditum (sic enim melius erat futurum, quàm illud quod animæ & rationis est expers) globoso corpore. (hæc enim figura omnibus figuris perfectior est.) Quum igitur Deus vellet pulcherrimum fœtum producere, hunc effecit Deum genitum, nunquam corrumpendum ab alia causa, præterquam à Deo qui ipsum composuit; siquando voluerit ipsū dissolvere. At non est boni genitoris, ad sui fœtus, & pulcherrimi quidem illius, perniciem impelli. Permanet igitur mundus constanter talis qualis est creatus à Deo, ab omni corruptione liber & interitu, beatus, optimus rerum omnium genitarum: quandoquidem ab optima causa extitit, proponente sibi non exemplaria quædam manuum opificio edita, sed illam Ideam intelligibilémque essentiam: ad quam videlicet quum res ipsæ exquisitâ quâdam ratione effectæ fuerint, pulcherrimæ extiterunt, & hujusmodi nova quâdam operâ emendari minimè debeant. Perfectus verò semper est mundus, rerum sensilium comparatione:

ὅτι

ὅτι καὶ τὸ παράδειγμα τῆνο αὐτοῦ περιέχον πάντα τὰ *νοατὰ ζῶα ἐν αὑτῷ, οὐδὲν ἐκτὸς ἀπέλιπεν ἄλλο, ὅρος ὢν νοατῶν παντελὴς, ὡς ὅδε ὁ κόσμος αἰσθητῶν. στερεὸς δὲ ὢν, ἁπτός τε καὶ ὁρατὸς, γᾶς μεμόρακται, πυρός τε καὶ τῶν μεταξὺ ἀέρος καὶ ὕδατος. ἐκ παντελέων δὲ συνέστακε σωμάτων, τάπερ ὅλα ἐν αὐτῷ ἐντὶ, ὡς μή ποκα μέρος ἀπολειφθῆμεν ἐκτὸς αὐτῶ· ἵνα ᾖ αὐταρκέστατον τὸ τῶ παντὸς σῶμα, ἀκήρατον τῶν ἐκτὸς κηρῶν. οὐ γὰρ ἦν δίχα τουτέων ἄλλα, καὶ τῶν ἐντός· τὰ γὰρ καττὰν ἀρίστην ἀναλογίαν συντεθέντα ἐν ἰσοδυναμίᾳ, οὔτε κρατεῖ ἀλλήλων ἐκ μέρεος, οὔτε κρατέεται· ὡς τὰ μὲν, αὔξαν, τὰ δὲ φθίσιν λαμβάνεν· μένει δ' ἐν συναρμογᾷ ἀδιαλύτῳ κατὰ λόγον ἄριστον. τριῶν γὰρ ὡντινωνοῦν ὅρων ὅταν καὶ τὰ διαστάματα καττὸν αὐτὸν ἐστάθη λόγον ποτ' ἄλλαλα, τότε δὴ τὸ μέσον ῥυσμῷ *δίκαν ὁρήμεθα ποττὸ πρᾶτον ὅ, τι περ τὸ τρίτον ποττ' αὐτό· κἂν πάλιν καὶ παραλλὰξ κατ' ἐφάρμοσιν τόπων καὶ τάξιος.

Legitur & αἰσθητὰ ζῶα.

Al. δίκας.

quoniam & Exemplar illud quod & omnia animalia in seipso complectitur, nihil extrà reliquit aliud: hoc verò Exemplar, intelligibilium perfectus est terminus, quemadmodum hic mundus, sensilium. [1.] Est porro solidus, & hujusmodi ut & tangi & cerni possit: ac proinde Terram sortitus est & Ignem, &, quæ inter terram & ignem media intercedunt, Aërem & Aquam. E perfectis autem constitutus est corporibus, quæ tota in ipso existunt, ut nulla quidem pars extra ipsum relicta sit: ut sit Universi corpus absolutissimum, ut in ipso nihil desiderari possit, & interitui nullo modo obnoxium, extra omnem lethi noxam. Non enim alia quæpiam sunt seorsim à terra & igne, & duobus aliis intermediis elementis. Nam ipsa ex optimæ proportionis formula, æquali quâdem inter se potestate continenter, ut neque contineant neque contineantur ex parte inter se mutuò, ut alia incrementum, alia diminutionem capiant: sed profectò indissolubili quâdam compage, optimæ cujusdam rationis vinculo constricta permaneant. Quũ enim tres quidam existant termini, & intervalla quoq; eâdẽ illâ ratione inter se distent: tunc videlicet mediũ radii instar videmus ad primũ esse, quod tertiũ est ad ipsum: & contrariâ vice, commutatísque congruenter intervallis, servato locorum ordine.

[1.] Mundi forma absolutissima, è perfectis corporibus constituta, perfecta ἀναλογία· ut quidem nihil in ipso desit, nihil superfluat. quam elementorum mirabilem proportionem explicat. Illud autem est Mundi Corpus.

ταῦτα

ταῦτα δ' ἀριθμήμεναι μὴ μετ' ἰσοκρατείας, ἀμάχανον παντί· ἃ δ' ἔχει καὶ καττὸ σχῆμα καὶ καττὰν κίνασιν. καθ' ὃ μὲν σφαῖρα ὄν, ὡς ὅμοιον αὐτὸ αὑτῷ, πάντα εἶμεν, καὶ πάντα τἄλλα ὁμογενέα σχήματα χωρεῖν δυνάσθαι· καθὰν δὲ ἐγκύκλιον μεταβολὰν ἀποδιδὸν δι' αἰῶνος. μόνα δὲ ἁ σφαῖρα ἐδυνάτο καὶ ἀρεμέουσα καὶ κινουμένα ἐν τᾷ αὐτᾷ συναρμόσεν χώρᾳ, ὡς μή ποκα ἀπολιπεῖν, μήτε λαμβάνεν ἄλλον τόπον, τῷ ἐκ μέσου ἴσον εἶμεν πάντα. λειότατον δ' ὂν ποτ' ἀκρίβειαν καττὰν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, οὐ ποτι δέεται θνατῶν ὀργάνων, ἃ διὰ τὰς χερείας τοῖς ἄλλοις ζώοις ποτάρτηταί τε καὶ διᾶκται. τὰν δὲ τῷ κόσμῳ ψυχὰν μεσόθεν ἐξάψας ἐπάγαγεν ἔξω, περικαλύψας αὐτὸ ὅλον αὐτᾷ, κρᾶμα αὐτὰν κερασάμενος ἐκ τε τᾶς ἀμερίστω μορφᾶς καὶ τᾶς μεριστᾶς οὐσίας· ὡς ἓν κρᾶμα ἐκ δύω τουτέων εἶμεν.

Hæc autem recensere, ità ut numeri & quasi articuli harum proportionum intelligantur, nequaquam fieri potest, nisi res quædam pari potestate præditæ, subjectâ oculis descriptione, opponantur. quæ quidem docendi ratio opportuna est & ad figuræ & ad motûs rationem repræsenatndam. [2.] Quatenus igitur Mundus globosâ est figurâ, sibíque adeò undiquaque similis, omnes certè alias figuras, quæ quidem unius sint generis, capere potest. Jam & ex illo circulari motu perpetuum quendam tenorem conservat. sola enim globosa illa sive circularis figura potest, & dum quiescit & dum movetur, in eodem loco aptâ quadam commensuratione componi: ut nunquam vel deficiat, vel in alium quempiam commigret locum: quoniam videlicet omnia paribus ab ipso medio distent intervallis. Quum porro lævissimus sit & prorsus æquabilis, ut nihil ad summam perfectámque æquabilitatem desiderari in eo possit: minimè indiget mortalibus instrumentis, quæ ad facilem expeditúmque usum cæteris animantibus aptata sunt & accõmodata. [3.] Animam autem mundi in ipsius medio indidit Deus, & extrà eduxit: ipsúmque universum ipsâ contexit, certo quodam temperamento contemperatam, ex forma nimirum individua, & ex dividua essentia: ut unum quoddam temperamentum ex his duobus existat:

[2.] Cur circularis sit mundi FIGURA. Iisdem pag.

[3.] De MUNDI ANIMA, id est NATURAE ORDINE, graphica & διαγραμματώδης descriptio: præclaris exemplis illustrata: ut ex musicorum, arithmeticorúmve numerorum harmonia, Naturæ eximius ille concentus intelligatur, oculis per hæc exempla subjectus. Diagrammatis explicationem vide in Timæo majore. Ταυτῶ autem & θατέρου articulis illam harmoniam constare docet, pag. XXXIV, usque ad XXXVII.

Digitized by Google

ᾧ ποτέμιξε δύο δυνάμεις, ἀρχὰς κινήσεων, τάς τε ταυτῶ καὶ τὰς τῶ ἑτέρω. ἃ καὶ δίεμι καὶ ἔασα, ἐκ ἐν τῶ ῥήτῳ συνεκίρνατο. λόγοι δ' οἷδε πάντες ἐντὰ κατ' ἀειδῆ ἁρμονικῶς συγκεκραμένοι· ὡς λόγως καὶ μοῖραν διαρήκει ποιῆσαι, ὡς μὴ ἀγνοεῖν ἐξ ὧν ἃ ψυχὰ καὶ δι' ὧν σωίσταται. ἐν ἀχύσει δὲ τὰς σωματικὰς ἑστίας συνετάξατο ὁ Θεὸς, ὥσπερ λέγομες ἄμμες, (πρότερον γὰρ τὸ τιμιώτερον καὶ δυνάμει καὶ χρόνῳ) ἀλλὰ πρεσβυτέραν ἐποίει, μιᾶν ἀφαιρέων τὰν πρώταν μονάδων ἔσαν τεττόρων, ποτὶ ἑκτὼ δεκάδα καὶ τριὰν ἑκατονταέν. τῶν τως ἢ τὰν τε διπλασίαν καὶ τριπλασίαν ἄδιον συλλογίξαδ', ἐσαμόλῳ τῶ πρώτω. δεῖ δ' ἔμμι πως πάντας σὺν τοῖς πληρώμασι καὶ τοῖς ἐπογδόοις δέκας ς' καὶ λ'. τὸν δ' σύμπαντα ἀειθμὸν γενέδ' μυριάδας ια', καὶ τεττόρων χιλιάδων ἑξακοσίων ϛῤ. τὰ δ' διαιρέσιες αὗται ἐστὶ, μυριάδες ια' δ' χ ζ ε. τὰν μὲν ἐν τῶ ὅλω ψυχὰν ταῦτά πως διείλε.

cui duas potentias immiscuit, motuum principia, Ejusdem videlicet & Alterius. quæ quidem Anima, quum difficulter susceptura mixtionem, neque facilè etiam ad hujus temperamenti formulam coaluit. Hæ autem omnes rationes sunt contemperatæ ad numeros harmonicos: quas & ipse rationes Opifex congruenter distinxit, certis scientiæ auspiciis: ut quidem minimè incognitum esse possit ex quibus hæc mundi anima sit constituta. Hanc verò non ultimam ordinavit Deus post corpoream ipsam essentiam, quemadmodum nos affirmamus. (illud enim quod honoratius est atque augustius & potestate & tempore prius est) sed antiquiorem creavit. & quidem hoc ordine: [1.] Quum primæ essent unitates quatuor, unam ex illis auferent, ad octo Denarios & tres Centenarios. Hujus autem duplum & triplum facile est colligere, primo numero constituto. Omnes autem numeros cum suis supplementis & sesquioctavis oportet esse, terminos sex & triginta: omnem autem numerum fieri, Centena & quatuordecim millia, sexcenta nonaginta quinque. Divisiones autem hæ sunt, CENTENA QVATVORDECIM MILLIA, SEXCENTA NONAGINTA QVINQVE. Universi igitur animam hunc in modum ferè divisit.

[1.] Διάγραμμα ipsum consultò hîc omisimus: tum quòd ex majore Timæo peti posset illius explicatio: tum quòd peculiarem locum destinaverimus in nostris de doct. Plat. comment. in quo de Mathemat. descriptionibus, & de earum usu ex professo agamus: ne minùs provectorum ingenia istis figuris tanquam μορμολυκείοις, à lectione abterreantur.

ΘΕΟ'Ν

Digitized by Google

ΘΕῸΝ δὲ, τὸν μὲν αἰώνιον νόος ὁρῇ μόνος τῶν ἁπάντων ἀρχαγὸν καὶ γενέτορα τουτέων· τὸν δὲ γεννατὸν ὄψει ὁρέομες, κόσμον τε τόνδε καὶ τὰ μέρεα αὐτῶ ὁκόσα ὠράνια ἐντί. τάτῳ αἰθέρια ὄντα, διαιρετὰ δίχα· ὡς τὰ μὲν, τᾶς ταυτῶ φύσιος εἶμεν· τὰ δὲ, τῶ ἑτέρω. ὧν τὰ μὲν, ἔξωθεν ἄγει πάντα ἐν αὐτοῖς τὰ ἐντὸς, ἀπ' ἀνατολᾶς ἐπὶ δύσιν τὰν καθ' ἅπαν κίνασιν· τὰ δὲ τᾶς τῶ ἑτέρω, ἐντὸς ἀπὸ ἑσπέρας, τὰ ποθ' ἕω μὲν ἐπαναφερόμενά τε καὶ καθ' αὑτὰ κινεόμενα. συμπεριδινέεται δὲ κατὰ συμβεβηκὸς τᾷ ταυτῶ φορᾷ, κράτος ἐχοίσα ἐν κόσμῳ κάῤῥον. ἁ δὲ τῶ ἑτέρω φορὰ, μεμερισμένα καθ' ἁρμονικὼς λόγως, ἐς ἑπτὰ κύκλως συντέτακται. ἁ μὲν ὧν σελάνα ποτιγειοτάτα ἔασσα ἔμμηνον τὰν περίοδον ἀποδίδωτι· ὁ δ' ἅλιος μετὰ ταύταν ἐνιαυσιαίῳ χρόνῳ τὸν αὑτῶ κύκλον ἐκτελεῖ. δύο δ' ἰσόδρομοι ἀελίῳ ἐντὶ, Ἑρμᾶ τε καὶ Ἥρας· τὸν, Ἀφροδίτας καὶ φωσφόρον τοὶ πολλοὶ καλέοντι. νομῆς γὰρ καὶ πᾶς ὅμιλος οὐ σοφὸς τὰ περὶ τὰν ἱερὰν ἀστρονομίαν ἐντὶ, οὐδ' ἐπιστάμων ἀνατολᾶν τᾶν ἑσπερίων καὶ ἑῴων.

[2.] DEUM porro sola mens videt in his omnibus sanè rebus, principem autorémque & parentem horum omnium. Id autem quod genitum est, oculis videmus, & hunc mundum per ipsius partes. quarum quidem præcipuæ sunt Cœlestes: quæ & ipsæ bifariam dividuntur: ut quidem nonnullæ sint Ejusdem naturæ, nonnullæ, Alterius. Harum aliæ quidem extrinsecus ducunt omnes in ipsis internas, ab Oriente ad Occidentem, universo quodam motu: eæ verò quæ ad motum Alterius pertinent intrà ab Occidente ad Orientem revertuntur, & peculiari quodam motu moventur. circumrotantur autem per accidens Ejusdem motu, qui in mundo præstantiorem habet potestatem. At motus ille Alterius per harmonicas rationes distributus, septem circulorum ordinibus distinguitur. Luna siquidem, omnium maximè infima, & ad terram accedens propiùs, menstruum peragit circulum: Sol autem post hanc annuo tempore suum circulum absolvit. Duo verò pari [3.] cum Sole cursu eunt, Mercurii & Junonis astrum: quod Veneris sive Luciferum vulgus vocat. neque enim quilibet hominum cœtus rerum astronomicarum. ex certæ cognitionis legibus, eruditus est, neque ortuum aut occasuum descrimina peritè novit.

[2.] Deus, per se inconspicuus, in rerum naturalium opificio apparet. Ipsarum porro rerum aliæ constantiorem habent naturam, aliæ, caducam. Motum autem ταυτοῦ, uniformem quidem illum cœli motum & θατέρου, varium & multiplicem explicat, in variis planetarum cursibus, pag. XXXVIII, usque ad XL. &c.

[3.] Solis ministerium, iisdem paginis.

Digitized by Google

ὁ γὰρ αὐτὸς, ποτὲ μὲν ἑσπέρα γίγνεται, ἐπειδὴ τὸν ἥλιον ποσοῦτον ἀπόστασιν μὴ ἔχει τὰς αὐγὰς αὐτοῦ φανιζούσης. ποτὲ δὲ, ἑῷος, ὅταν ἐπαγγείλῃ τῷ ἡλίῳ, καὶ προανατείλῃ πρὸ ὄρθρου φωσφόρος. ὧν πολλαχοῦ μνήμη τοῖς Ἀφεδίταις, ὅτι τὸ ὁμοδρομεῖν ἡλίῳ οὐκ ἐς ἓν, ἀλλὰ πολλοὶ κατὰ τὰς ἀποκαταστάσεις, πολλοὶ καὶ παραλλαγάς. πάντων δὲ ἐν μεγέθει ἀστὴρ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα πρὸ ἡλίου ἀνατολῆς, ἡμέραν ἀγγέλλει. τοὺς δ' ἄλλους τρεῖς, Ἄρεός τε καὶ Διὸς καὶ Κρόνου, ἔχειν ἰδίας τάχας καὶ ἐνιαυτοὺς ἀγίους. ἐντελέσθαι δὲ τὸν μὲν ἐνιαυτὸν, περὶ καταλήψιας ποιδιαφορίας, φάσεις τε καὶ κρύψεις, καὶ ἡλιακὰς, γινομένας ἀπρεπεῖς τε καὶ ἀναπλάσεις καὶ ἀνωμαλίας. ἔστι δὲ φάσεις μὲν ἑῴους ἐπισυσίας ἐμπιπτούσας πρὸς τὸν ἥλιον, ὅταν ἀμφότερα ἀνατέλλῃ τὸν ἑσπερινὸν ἀνατολὰς ὅταν δύνῃ δύνοντος ἡλίου νυκτὸς, καὶ ἐν δυσὶν ἀναπλάσεσιν κινούμενος κατ' ἄλλο πάσης τῆς ἡμέρας καὶ τὰς τῶν τῶν ζῴων ἐνιαυτὸν ἐξ καὶ πᾶν αὐτὸ καὶ ἑαυτὸν κινούσιν. ἐν δὲ τετάρτῃ τῇ κινούσῃ ἀπὸ ἑαυτῆς, τὰ ἔλαττα ἐπιπολάζει, πολέμων μὲν καὶ μάχας ἐν ἀμφηρίστῳ χρόνῳ ποιεῖσθαι μέλλοντας ἀπὸ ἀπλανέων σφαίρας, καθ' ἑκάστην περίοδον, ὅρους καὶ ἡμέρας.

Idem enim aliquando Vesperus est, [i. occiduus] dum Solem sequitur, hactenus ut nobis conspicuus sit Sole lucem suam abscondente: aliquando Eous vocatur [i. orientalis] quum Solem adventantem antecedit, & sub diluculum prior oritur. Lucifer igitur sæpenumero est Veneris stella, quòd eodem cum Sole cursu feratur. Non tamen unus ipse est Lucifer. nam id præstant multæ stellæ & fixarum & inerrantium. omne enim justâ magnitudine astrum quod super horizontem ante Solem exiat, diem denuntiat. Jam verò alii tres Planetæ, Martis nimirum, Jovis & Saturni, habent peculiares celeritates & inæquales annos. Cursus autem suos justis spatiis conficiunt, ità ut certâ exploratâque cognitione percipi possint: quippe qui certis temporibus & appareant & lateant & deficiant, verósque ortus & occasus generent. Jam & manifestas apparitiones orientales & occiduas perficiunt ad Solem: qui DIEM ex eo cursu reddit, dum ab oriente ad occidentem pergit: NOCTEM verò alio contrario modo, ex occidentis ad orientem motu: quatenus Sol videlicet ex illo Ejusdem motu defertur: ANNVM verò, quatenus suo & peculiari motu. Ex duobus his motibus Sol duplicem cursum peragrat, dum universo quidem illo motu cœli circumfertur: & spiram gyrúmque obliquo quodam motu involvit. hoc quidem secundum unam partem dierum tempora & discrimina designat: illo verò, dum fixarum stellarum motu rapido circum volvitur, ad unumquemque circuitum, Noctem & Diem facit.

Digitized by Google

χρόνω δὲ τὰ μέρεα, τάσδε τὰς περιόδως λέγοντι, ἃς ἐκόσμησεν ὁ θεὸς σὺν κόσμῳ. οὐ γὰρ ἦν πρὸ κόσμῳ ἄστρα· διόπερ οὐδ' ἐνιαυτός· οὐδ' ὡρᾶν περίοδοι, αἷς μετρέεται ὁ γεννατὸς *κόσμος οὗτος. εἰκὼν δέ ἐστι τῷ ἀγεννάτῳ χρόνῳ, ὃν αἰῶνα ποταγορεύομες. ὡς γὰρ ποτ' ἀΐδιον παράδειγμα τὸν ἰδανικὸν κόσμον ὅδε ὠρανὸς ἐγεννάθη, οὕτως ὡς πρὸς παράδειγμα τὸν αἰῶνα ὅδε χρόνος σὺν κόσμῳ ἐδαμιουργήθη.

γρ. χρόνος.

Γᾶ δ' ἐν μέσῳ ἱδρυμένα, ἑστία θεῶν, ὅρος τε ὄρφνας καὶ ἁμέρας γίνεται· δύσιάς τε καὶ ἀνατολὰς γεννῶσα κατ' ἀποτομὰς τῶν ὁριζόντων, ὡς τὰ ὄψει καὶ τᾷ ἀποτομᾷ τᾶς γᾶς περιγραφόμενα. πρεσβύστα δ' ἐντὶ τῶν ἐντὸς ὠρανῶ σωμάτων, οὐδέποκα ὕδωρ ἐγεννάθη δίχα γᾶς, οὐδὲ μάντοι ἀὴρ, χωρὶς ὑγρῶ. πῦρ τε ἔρημον ὑγρῶ καὶ ὕλας ἃς ἐξάπτοι, οὐκ ἂν διαμένοι. ὥστε τρίζα πάντων καὶ βάσις ἁ γᾶ ἐρήρεισται ἐπὶ τᾶς αὐτᾶς ῥοπᾶς. ἀρχαὶ μὲν ὧν τῶν γεννωμένων, ὡς μὲν ὑποκείμενον, ἁ ὕλα· ὡς δὲ λόγος μορφᾶς, τὸ εἶδος. ἀπογεννάματα δὲ τουτέων ἐστὶ τὰ σώματα, γᾶ τε καὶ ὕδωρ, ἀήρ τε καὶ πῦρ.

[1.] Sunt verò hæ Temporis partes, quas Circuitus vocant. Deus autem TEMPVS cum ipso mundo ordinavit. non enim erant astra ante tẽpus neq; proinde annus, neq; anni tẽpestates certis circuitibus distinctæ, quibus genitum hoc tempus definitur. Est autẽ tempus ingeniti temporis imago, quod Æternitatem vocamus. Quemadmodum enim hæc Universitas ad intelligibilis mundi exemplar creata est, ità & hoc tempus ad Æternitatem, veluti ad exemplar quoddam, cum mundo ab Opifice fuit constitutum.

Terra porro in medio stabilita, deorum sedes, terminus est noctis & diei: occasus & ortus generat, prout cœli medium orbium illorum qui ὁρίζοντες [i. finientes] vocantur, quasi abscissionibus dividitur. sic enim ex vario terræ aspectu eos circumscribimus atque definimus. Antiquissimum verò est omnium quæ in hac universitate sunt, corpus. neque enim Aqua nata est sine terra, neque verò Aër sine humido. Ignis autem humido, veluti materiâ quâ inflammetur, destitutus, haudquaquam possit consistere. quocirca omnium radix & firmamentum aliorum, Terra eodem momento firmata est. Rerum igitur creatarum, ut subjectum, est Materia, veluti autem ratio proportióque formæ, est Idea. harum autem fœtus, Corpora: nimirum Terra, Aqua, Aër, Ignis.

[1.] TEMPORIS descriptio, id est diei, mensis, anni διορισμός, iisdem paginis.

[2.] Elementorum ipsorum συζυγίαι, conformatio, unus pag. LIII, usque ad LVIII.

ὧν

ὧν ἡ γένεσις τοιαύτα. ἅπαν σῶμα ὄγκ ἐπίπεδον δεῖ· τοῦτο δὲ ἐκ τριγώνων· ὧν τὸ μὲν ὀρθογώνιον ἰσοσκελὲς ἡμιτετράγωνον, τὸ δὲ, ἀνισόπλευρον, ἔχον τὰς μείζονας δυνάμει τριπλασίονας τῶν ἐλασσόνων. ἡ δὲ ἐλαχίστη ὀξεῖαν γωνίαν περιέχουσα τοιῶνδε ἐστὶ· διπλασίων ἡ πάντας· ἡ δὲ μέση· δὶς τῶν ἐλαχίστων ἐστίν. ἡ δὲ μείζων ὀρθὴ, ἡμιόλιος μὲν τῆς μέσης ἔσται, τριπλασίων δὲ τῆς ἐλαχίστης. τοῦτο δὴ ὂν τὸ τρίγωνον, ἡμιτριγώνου βάσιν ἴσην πλευρᾷ τριγώνου, δίχα τετμημένου κατὰ τὸ, ἀπὸ τῆς καθέτου ἐς τὴν βάσιν, ἐς ἴσα μέρεα. δύο ὀρθογώνια μὲν ἂν ἐνῇ ἑκάτερον· ἀλλ' ἐν ᾧ μὲν τὰ δύο πλευραὶ τὰ περὶ τὴν ὀρθὴν, μίαν ἴσαι· ἐν ᾧ δὲ, τὰς τρεῖς πάσας ἀνίσους. σκαληνὸν δὲ τοῦτο μὲν καλέουσι τρίγωνον ἀμμετρόγωνον, ἀρχὰς συσάσιος. τὸ δὲ τετράγωνον ὀκτωτόνων, ἐκ τεσσάρων ἡμιτετραγώνων * διωτεσσεμένον. ὀκτωτόνων δὲ τῶν τετραγώνων γεννᾶται τὸν κύβον, ἑξαεδριότατον καὶ σταθερώτατον πάντων σώματα· ἓξ μὲν πλευρὰς, ὀκτὼ δὲ γωνίας ἔχον· καὶ διὸ βαρύτατόν τε καὶ δυσκινητότατον ἁπάντων γῆ, ἀμετάπλαστόν τε σῶμα ἐς * ἄλλα· δεῖ τὸ ἀκινητοῦν ὕδατον εἶναι τῷ ἄλλῳ γένει τῷ τριγώνῳ. μόνα δὲ ταῦτα ἀίδιον στοιχεῖον ἔχει τὸ ἀμετα-

quorum quidem hujusmodi est generatio atque productio. Omne corpus ex planis constat: hoc verò ex Triangulis: quorum alter quidem est ex rectis angulis æqualium laterum, semiquadrangulus: alter autem inæqualium laterum, qui habet majorem angulum potentiâ triplum minoris. minimus verò in ipso angulus, tertia recti pars est: hujus autem duplum, medius est. hic enim duarum tertiarum partium est: maximus autem rectus ad mediam sesquialteram proportionem habet: triplus autem est ad minimum. Hic igitur triangulus, semiquadrangulus est, quatenus cum æquilatero triangulo comparatur, perpendiculo bifariam abscisso à vertice ad imum, in partes æquales. duo igitur utrique sunt rectanguli: at in uno, duo quidem latera, quæ quidem in recto sunt, æqualia sunt tantùm, in altero autem omnia tria inæqualia. Hæc verò figura Obliqua vocetur. Ille autem semiquadrangulus primordium fuit constituendæ terræ. nam quadrangulus ex his quatuor videlicet quadrangulis componitur. ex quadrangulo verò cubus generatur, omnium corporum firmissimum & maximè statarium, ut nullam in partem moveri possit: utpote quod sex latera, octo autem habeat angulos. Hâc nimirum constitutione Terra elementum est & gravissimum & difficulter mobile: hujusmodi quidem certè ut in aliud corpus transmutari nullo modo possit, quod nullam habeat cum ullo triangulorum genere communitatem. sola enim terra proprium habet & peculiare elementum, Semiquadrangulum.

Digitized by Google

τρίγωνον. τοῦτο δὲ στοιχεῖον πρὸς ἄλλων σωμάτων ὅτι, πυρὸς, ἀέρος, ὕδατος. ἑξάκις γὰρ συνιστάμενον τῷ ἀμιτεμνόνῳ, τρίγωνον ἐξ αὐτῶν ἰσόπλευρον γίνεται. ἐξ ὧν ἁ πυραμὶς, τέσσαρας βάσιας καὶ τὰς ἴσας γωνίας ἔχουσα, σωματίδεται, εἶδος πυρὸς δυνατώτατον καὶ λεπτομερέστατον. μετὰ τοῦτο, ὀκτάεδρον, ὀκτὼ μὲν βάσιας,

γρ. ὀκτὼ δὲ * ἐξ ὧν γωνίας ἔχουσα γωνίας.

πρὸς, ἀέρος στοιχεῖον. τρίτον δὲ, τὸ εἰκοσάεδρον, βασίων μὲν εἰκοσι, γωνιῶν δὲ δώδεκα, ὕδατος στοιχεῖον, * πολυμερέστατον καὶ βαρύτατον. ταῦτα δ'

γρ. πολυμερεστατον καὶ βαρυτατον.

ὧν ἀπὸ ταυτῶν στοιχείων συγκείμενα εἰς ἄλλαλα τρέπεται. τὸ δὲ δωδεκάεδρον εἰκόνα τᾶς παντὸς ἐσάαται, ἔγγιστα σφαίρας ἐόν. πῦρ μὲν οὖν διὰ τὰν λεπτομέρειαν διὰ πάντων ἧκεν, ἀὴρ τε διὰ πυρὸς ἄλλων, ἔξω πυρός· ὕδωρ δὲ, διὰ τᾶς γᾶς. ἅπαντα δ' ὧν πλήρη ἐντί, οὐδὲν κενεὸν ἀπολείποντα. σωμάζεται δὲ τᾷ φοιφορᾷ τᾶς παντὸς, καὶ ἐρεισμᾷ τείθεται μὲν ἀμοιβαδὸν, ἀδιάλειπτον δὲ ἀλλοίωσιν ποτὶ γένεσιν καὶ φθορὰς ἀποδίδωσι. τούτοις δὲ ποτιχρεόμενος ὁ θεὸς τόνδε τὸν κόσμον κατεσκεύαξεν· ἁπτὸν μὲν, διὰ τὰν γᾶν· ὁρατὸν δὲ, διὰ τὸ πῦρ· ἄπερ δύο ἄκρα. δι' ἀέρος δὲ καὶ ὕδατος

Hoc porro elementum est aliorum corporum, Ignis, aëris, aquæ. Sexies enim compositio semiquadrangulo triangulus ex ipso æqualibus sit cruribus: ex quo pyramis, quæ quatuor bases & æquales angulos habet, componitur, species ignis maximè mobilis & tenuissimarum partium. Post hoc autem, id quod octo constat sedibus, octo quidem bases, octo verò angulos habens, est Aëris elementum. Tertium autem quod viginti sedes habet, bases quidem viginti, angulos autem duodecim, Aquæ elementum est, plurimarum partium atque gravissimarum. Hæc igitur ab eodem elemento composita, inter se commutantur. At id quod duodecim constat sedibus, imaginem Universi statuit, quippe quod ad sphæricam figuram proximè accedat. Ignis igitur ob partium tenuitatem per omnia penetrat: Aër item per alia elementa, excepto igne: Aqua autem, per terram. Omnia igitur plena sunt, nec vacui quicquam relinquunt. Rapido autem illo universi motu circumaguntur, & firmata teruntur quidem vicissim, indesinentem verò alterationem ad ortus & interitus perficiunt. Horum ministerio & operâ utens Deus hunc mundum construxit: qui quidem mundus propter terram tangi potest, videri autem propter ignem: quæ duo sunt extrema. Per aërem verò & aquam,

συνε-

συνεδήσατο δεσμῷ κρατίστῳ, ἀνάλογία, ἃ καὶ αὐτὰν καὶ τὰ δι' αὐτᾶς κρατεόμενα συνέχειν δύναται. εἰ μὲν ὦν ἐπίπεδον εἴη τὸ συνδεόμενον, μία μεσότας ἱκανά ἐστιν· εἰ δὲ καὶ στερεὸν, δύο χρήζει. δυσὶν ὦν μέσοις δύο ἄκρα προσαρμόξατο, ὅκως εἴη ὡς πῦρ ποτ' ἀέρα, ἀὴρ ποτὶ ὕδωρ, καὶ ὕδωρ ποτὶ γᾶν· καὶ κατ' ἐναλλαγὰν, ὡς πῦρ ποτὶ ὕδωρ, ἀὴρ ποτὶ γᾶν· καὶ ἀνάπαλιν, ὡς γᾶ ποτὶ ὕδωρ, ὕδωρ ποτ' ἀέρα, καὶ ἀὴρ ποτὶ πῦρ· καὶ κατ' ἐναλλαγὰν, ὡς γᾶ ποτ' ἀέρα, ὕδωρ ποτὶ πῦρ. καὶ ἐπεὶ δυνάμει ἴσα ἐντὶ πάντα, τοὶ λόγοι αὐτῶν ἐν ἰσονομίᾳ ἐντί. εἷς μὲν ὦν ὅδε ὁ κόσμος δαιμονίῳ δεσμῷ τὸ ἀνάλογόν ἐστιν. ἕκαστον δὲ τῶν τεττόρων σωμάτων πολλὰ εἴδεα ἔχει. πῦρ μὲν, φλόγα, καὶ φῶς, καὶ αὐγὰν, διὰ τὰν ἀνισότητα τῶν ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν τριγώνων. κατ' αὐτά τε καὶ ἀὴρ, τὸ μὲν, καθαρὸν καὶ αὖον, τὸ δὲ, νοτερὸν καὶ ὁμιχλῶδες. ὕδωρ τὲ, τὸ μὲν, ῥυτὸν, τὸ δὲ πακτόν· ὁκόσον χιὼν τε καὶ πάχνα, χάλαζά τε καὶ κρύσταλλος. ὑγρόν τε, τὸ μὲν ῥυτὸν, ὡς μέλι, ἔλαιον· τὸ δὲ, πακτὸν, ὡς πίσσα, κηρός. πακτῶ δὲ εἴδεα, τὸ μὲν, χυτόν· χρυσὸς, ἄργυρος, χαλκὸς, κασσίτερος, μόλιβδος, σταγών· τὸ δὲ, θραυστόν· θεῖον, ἄσφαλτον, νίτρον, ἅλες, στυπτηρία, λίθοι τοὶ ὁμογενέες.

firmissimi cujusdam vinculi proportione, mundum colligavit, quâ & ipsa & quæ per ipsam comprehenduntur, constringi continerique possint. Si igitur id quod colligatur, planum fuerit, una medietas satis est: sin verò solidum, duobus indiget. Duobus igitur mediis duo extrema adapravit, ut essent, veluti ignis ad aërem, aër ad aquam, aqua ad terram: & vicissim, ut ignis ad aquam, aër ad terram. & vicissim, veluti terra ad aquam, aqua ad aërem, & aër ad ignem: & vicissim, velut Terra ad aërem, aqua ad ignem. Quandoquidem autem omnia sunt potentiâ æqualia, ipsorum rationes totæ sunt in æqualitate. Unus igitur hic mundus felicis cujusdam & planè divini vinculi proportione consistit. Horum porro quatuor corporum unumquodque multas species habet. Ignis quidem, flammam, lucem, splendorem, propter triangulorum, qui in unoquoque ipsorum sunt, inæqualitatem. Eodem etiam modo & Aër, partim quidem purus & siccus, partim humidus & nebulosus. Aqua etiam, quædam fluida est, quædam congelata, veluti nix, grando, glacies. Humor autem, alius est humidus, ut mel, oleum: alius, compactus, ut pix, cera. Compacti verò species, alia, fusilis, ut aurum, argentum, æs, stannum, plumbum, ferri defæcati genus, quod σταγόνα sive σταγονίαν vocant: alia, fragilis, ut sulphur, bitumen, nitrum, sal, alumen, & lapides ejusdem generis.

ΜΕΤΑ δὲ τὰν τῶ κόσμω σύστασιν, ζώων θνατῶν γένεσιν ἐμηχανάσατο, ἵν' ᾖ τέλεος, ποτὶ τὰν εἰκόνα παντελῶς ἀπείργασμένος. τὰν μὲν ὦν ἀνθρωπίναν ψυχὰν ἐκ τᾶς αὐτᾶς λόγων καὶ ἁρμαμίων συγκερασάμενος καὶ μείξας, διένειμε τᾷ φύσει τᾷ ἀλλοιοπικᾷ ὁμοίως· διωδεξαμένα δ' αὐτὸν ἐν τᾷ ἀναγκάζειν θνατά τε καὶ ἐφαμέρια ζῶα, ὧν τᾶς ψυχᾶς ἐπιῤῥύτως ἐνάλαγε, τὰς μὲν, ἀπὸ σελάνας, τὰς δ', ἀπὸ ἁλίω· τὰς δ', ἀπὸ τῶν ἄλλων ἄστρων πλαζομένων ἐν τᾷ τῶ ἑτέρω μοίρᾳ· ἔξω μιᾶς τᾶς τῶ αὐτῶ δυνάμιος, ἃν ἐν τᾷ λογικᾷ μέρει ἔμιξεν, εἰκόνα σοφίας τοῖς δυναστᾶσι. τᾶς μὲν, τῶ ἀνθρωπίνας ψυχᾶς τὸ μὲν, λογικὸν ὅτι καὶ νοερὸν, τὸ δ', ἄλογον καὶ ἄφρον. τῶ δὲ λογικῶ τὸ μὲν κρέσσων, ἐκ τᾶς τῶ τῶ φύσιος· τὸ δὲ χέρειον, ἐκ τᾶς τῶ ἑτέρω. ἑκάτερον δὲ τῶν κεφαλᾶν ἵδρυται μένον, ὡς τἄλλα μέρεα τᾶς ψυχᾶς καὶ τῶ σώματος ὑπηρετεῖν τούτω, καθάπερ ὑπ' αὐτῶ τῶ ὄχεος ἅπαντος. τῶ δ' ἀλόγω μέρεος τὸ μὲ θυμοειδὲς, ὥστε ἐν καρδίαν

[1.] JAM VERO post mundi constitutionem, mortalium animantium generationem molitus est Deus ut ad imaginem illam perfectus esset planè atque absolutus. [2.] Humanam igitur animam ex iisdem rationibus atque potentiis contemperatam atque divisam distribuebat, Naturæ alteratrici hoc tributo ministerio: quæ acceptis harum rerum mandatis, ipsius Opificis quasi vicem obivit in mortalibus & diurnis animalibus efficiendis, quorum animas quasi per fluxum quendam instillabat: ità alias quidem à Luna, alias à Sole, alias à cæteris quæ in Alterius parte oberrant astris deducebat. Unam animâ excepit, quæ Ejusdem potentiâ prædita est, quam in parte illa rationis participe admiscuit, imaginem sapientiæ his quibono fato utuntur. nam humanæ animæ altera pars rationis est particeps & intelligens: altera, rationis expers atq; insipiens. Ejus verò quæ rationis est particeps, melior potiórq; pars de Ejusdem natura est: deterior verò, Alterius. Utraque autem circa caput sedem habet, ut reliquæ tum animæ tum corporis partes huic inserviant, quemadmodum sub ipso corporis tabernaculo universo. [3.] At partis ejus quæ rationis est expers: ea pars quæ ad iram prona est, circa cor:

[1.] Animalium, & hominis maximè, qui cæteris animalibus dignitate præstat, μικροκοσμου nimirum, creatio. Corporum autem creandorum potestatem, ut ξωματοποιου & Opificis ministræ Naturæ tribuit, distinctius quàm Plato qui θεων illorum γενητων crebriorem facit mentionem quàm philosophum deceret: cui est inhonesta in rebus maximis ἀνωμαλογια. pag. XLI. &c.

[2.] De animæ creatione. Ibidem.

[3.] De corporis creatione, pag. XLIII. &c. usque ad XLVIII. De singulis corporis partibus, earumque officiis atque ministeriis, pag. LXI. usque ad LXXXI. &c.

τὸ

τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν, περὶ τὸ ἧπαρ. τὸ δὲ σῶμα τοῦτο, ἐκ μὲν ἧς ῥίζαν μυελῶ εἱλιγ ἐγκέφαλον, ἐν ᾧ ἡ ἀγχιμονία· ἀπὸ δὲ τούτου, *ἀπόχυμα ῥεῖ διὰ τῆς νωτίων ἀπονδύλων τὸ λοιπὸν, ἐξ ὧν εἰς σπέρμα καὶ γόνον μεθίζεσθαι. ὀστέα δὲ, μυελῶν σκεπάσματα. τενόντων δὲ σκέπαι μὲν τὰν σάρκα καὶ περικάλυμμα. συνδέσμοις δὲ ποικίλαν κίνησιν τοῖς νεύροις συνάψε τὰ ἄρθρα. τῶν δ' ἐντοσθίων τὸ μὲν, ἕνεκα φάγας χάριν, τὰ δὲ, σωτηρίας. Κινασίων δὲ, τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ἐκτὸς, τὰς μὲν ἀναδιδομένας εἰς τὸν φρονέοντα τόπον, αἰσθήσιας εἶμεν· τὰς δ' ἐς ἀντίπλαγξιν μὴ ποιούσας, ἀνεπαισθήτως, ἢ τῷ τὰ πάσχοντα σώματα χωρὶς ἕξειν εἶμεν, ἢ τῷ τὰς κινάσιας ἀμενηνοτέρας γίγνεσθαι. ὁκόσαι μὲν ὧν ἐξισᾶνται τᾶν φύσιν, ἀλγεινὰι ἐντί· ὁκόσαι δὲ ἀποκαθιστᾶνται ἐς αὐτὰν, ἁδυναὶ ὀνυμάνονται. τᾶν δ' αἰσθήσιων τὰν μὲν ὄψιν ἄμιμν τὸν θεὸν ἀνάλαβε εἰς θέαν τᾶς περιφορᾶς, καὶ ἐπισάμας ἀνάλαβεν· τὰν δ' ἀκοὰν, λόγων καὶ μελῶν ἀνταλαπτικὰν ἔφυσεν· ἇς χρειαζόμενον ἐκ φύσιος ὁ ἄνθρωπος ὅτε λόγον ἔπι περάσθαι δυνάσεται. διὸ καὶ συγγενεστάταν τῷ λόγῳ ταύταν αἴσθασιν φαντὶ εἶμεν. ὁκόσα δὲ πάθεα τᾶς σωμάτων ὀνυμάνεται, ποτὶ τὰν ἁφὰν καλίζεται, τᾷ δ' ῥοπᾷ ποτὶ

γρ. οἷον ὄπτημα.

ea quæ concupiscit, circa jecur sedem habet. Jam verò Cerebrum, est principium & radix medullæ, in eóque etiam est animæ principatus. Ab hoc autem diffusio quædam manat per dorsi vertebras, quasi prono alveo, ut indè ad semen generationémque materia sufficiatur. Ossa autem, medullarum munimenta sunt: Caro, horum tegmen & cooperimentum est. Articulos autem nervis connexuit per ligamenta ad modum. Ex internis autem instrumentis quædam alimenti gratiâ, quædam salutis fecit. Ex motibus autem qui ab externis proficiscuntur, hi qui ad sapientem illum locum tribuuntur, sensibus sunt expositi: qui verò sub perceptionẽ non cadunt, sensus effugiunt: sive quòd corpora quæ afficiuntur, magìs sint terrea, sive quòd motus sint imbecilliores. Quicunque igitur motus sint, qui naturam excedunt, dolorem pariunt: quicunque autem ad ipsam restituuntur, Voluptates nominantur. At verò ex sensibus visum quidem nobis accendit Deus ad rerum cœlestium contemplationem scientiámque comparandam. Auditum autem creavit, accommodatum instrumentum ad sermones & concentus percipiendos: cujus sensus beneficio si homo ab ipso ortus primordio destitutus sit, sermonis quoque emittendi facultate destituetur. Itaque maximè cognatum sermoni hunc sensum esse aiunt. Quæcunque verò affectiones corporum nominantur, tactus ratione appellationem sortiuntur: ipsâ verò inclinatione;

Digitized by Google

ΜΕΤΑ δὲ τὰν τῶ κόσμω σύστασιν, ζώων θνατῶν γένεσιν ἐμαχανάσατο, ἵν' ᾖ τέλεος, ποτὶ τὰν εἰκόνα παντελῶς ἀπειργασμένος. τὰν μὲν ὦν ἀνθρωπίναν ψυχὰν ἐκ τῶν αὐτῶν λόγων καὶ δυναμίων συγκερασάμενος καὶ μερίξας, διένειμε τᾷ φύσει τᾷ ἀλλοιωτικᾷ παραδούς· διωδεξαμένα δ' αὐτὸν ἐν τῷ ἀπεργάζεν θνατά τε καὶ ἐφαμέρια ζῶα, ὧν τᾶς ψυχὰς ἐπιρρύτως ἐνάγαγε, τὰς μὲν, ἀπὸ σελάνας, τὰς δ', ἀπὸ ἁλίῳ· τὰς δὲ, ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν πλαζομένων ἐν τᾷ τῶ ἑτέρω μοίρᾳ· ἔξω μιᾶς τᾶς τῶ αὐτῶ δυνάμιος, ἃν ἐν τῷ λογικῷ μέρει ἔμιξεν, εἰκόνα σοφίας τοῖς εὐμοιρατοῦσι. τᾶς μὲν, γὰρ ἀνθρωπίνας ψυχᾶς τὸ μὲν, λογικόν ἐστι καὶ νοερὸν, τὸ δ', ἄλογον καὶ ἄφρον. τῶ δὲ λογικῶ τὸ μὲν κρέσσον, ἐκ τᾶς ταυτῶ φύσιος· τὸ δὲ χέρειον, ἐκ τᾶς τῶ ἑτέρω. ἑκάτερον δὲ περὶ τὰν κεφαλὰν ἵδρυται μένον, ὡς τἄλλα μέρεα τᾶς ψυχᾶς καὶ τῶ σώματος ὑπηρετεῖν τούτῳ, καθάπερ ὑπ' αὐτῶ τῶ σκάνεος ἅπαντος. τῶ δ' ἀλόγω μέρεος τὸ μὲν θυμοειδὲς, περὶ τὰν καρδίαν·

[1.] JAM VERO post mundi constitutionem, mortalium animantium generationem molitus est Deus ut ad imaginem illam perfectus esset planè atque absolutus. [2.] Humanam igitur animam ex iisdem rationibus atque potentiis contemperatam atque divisam distribuebat, Naturæ alteratrici hoc tributo ministerio: quæ acceptis harum rerum mandatis, ipsius Opificis quasi vicem obivit in mortalibus & diurnis animalibus efficiendis, quorum animas quasi per fluxum quendam instillabat: ità alias quidem à Luna, alias à Sole, alias à cæteris quæ in Alterius parte oberrant astris deducebat. Unam animã excepit, quæ Ejusdem potentiâ prædita est, quam in parte illa rationis participe admiscuit, imaginem sapientiæ his qui bono fato utuntur. nam humanæ animæ altera pars rationis est particeps & intelligens: altera, rationis expers atq; insipiens. Ejus verò quæ rationis est particeps, melior potiórq; pars de Ejusdem natura est: deterior verò, Alterius. Utraque autem circa caput sedem habet, ut reliquæ tum animæ tum corporis partes huic inserviant, quemadmodum sub ipso corporis tabernaculo universo. [3.] At partis ejus quæ rationis est expers: ea pars quæ ad iram prona est, circa cor:

[1.] Animalium, & hominis maximè, qui cæteris animalibus dignitate præstat, μικρόκοσμος nimirum, creatio. Corporum autem creandorum potestatem, ut ξυναρτίῳ & Opificis ministræ Naturæ tribuit, distinctius quàm Plato, qui θεῶν illorum γεννητῶν crebriorem facit mentionem quàm philosophum deceret: cui est inhonesta in rebus maximis ἀκυρολογία. p. XLI. &c.

[2.] De animæ creatione. Ibidem.

[3.] De corporis creatione, pag. XLIII. &c. usque ad XLVIII. De singulis corporis partibus, earumque officiis atque ministeriis, pag. LXI, usque ad LXXXI. &c.

τὸ

τὸ δ' ἐπιθυματικὸν, περὶ τὸ ἧπαρ. τοῦ δὲ σώματος, ἀρχὰν μὲν καὶ ῥίζαν μυελῶ εἶμεν ἐγκέφαλον, ἐν ᾧ ἁ ἁγεμονία· ἀπὸ δὲ τούτω, *ἀπόχυμα ῥεῖ διὰ τῶν νωτίων σπονδύλων τὸ λοιπὸν, ἐξ ὧ εἰς σπέρμα καὶ γόνον μερίζεσθαι. ὀστέα δὲ, μυελῶν περιφράγματα. τουτέων δὲ σκέπαν μὲν τὰν σάρκα καὶ προκάλυμμα. συνδέσμοις δὲ ποττὰν κίνησιν τοῖς νεύροις σύναψε τὰ ἄρθρα. τῶν δ' ἐντοσθίων τὰ μὲν, τροφᾶς χάριν, τὰ δὲ, σωτηρίας. Κινασίων δὲ, τῶν ἀπὸ τῶν ἐκτὸς, τὰς μὲν ἀναδιδομένας εἰς τὸν φρονέοντα τόπον, αἰσθήσιας εἶμεν· τὰς δ' ὑπ' ἀντίλαψιν μὴ πιπτοίσας, ἀνεπαισθήτως, ἢ τῷ τὰ πάσχοντα σώματα γεωδέστερα εἶμεν, ἢ τῷ τὰς κινάσιας ἀμενηνοτέρας γίγνεσθαι. ὁκόσαι μὲν ὧν ἐξιστᾶντι τὰν φύσιν, ἀλγειναὶ ἐντί· ὁκόσαι δὲ ἀποκαθιστᾶντι ἐς αὐτὰν, ἁδοναὶ ὀνυμαίνονται. τᾶν δ' αἰσθησίων τὰν μὲν ὄψιν ἄμμιν τὸν θεὸν ἀνάψαι εἰς θέαν τῶν ὠρανίων, καὶ ἐπιστάμας ἀνάλαψιν· τὰν δ' ἀκοὰν, λόγων καὶ μελῶν ἀντιλαπτικὰν ἔφυσεν· ἃς στερισκόμενος ἐκ γενέσιος ὁ ἄνθρωπος οὔτε λόγον ἔτι προέσθαι δυνάσεται. διὸ καὶ συγγενεστάταν τῷ λόγῳ ταύταν αἴσθασιν φαντὶ εἶμεν. ὁκόσα δὲ πάθεα τῶν σωμάτων ὀνυμαίνεται, ποτὶ τὰν ἁφὰν κληΐζεται, τᾷ δὲ ῥοπᾷ ποτὶ

γρ. οἷον ἀπόχυμα.

ea quæ concupiscit, circa jecur sedem habet. Jam verò Cerebrum, est principium & radix medullæ, in eóque etiam est animæ principatus. Ab hoc autem diffusio quædam manat per dorsi vertebras, quasi prono alveo, ut indè ad semen generationémque materia sufficiatur. Ossa autem, medullarum munimenta sunt: Caro, horum tegmen & cooperimentum est. Articulos autem nervis connexuit per ligamenta ad modum. Ex internis autem instrumentis quædam alimenti gratiâ, quædam salutis fecit. Ex motibus autem qui ab externis proficiscuntur, hi qui ad sapientem illum locum tribuuntur, sensibus sunt expositi: qui verò sub perceptionẽ non cadunt, sensus effugiunt: sive quòd corpora quæ afficiuntur, magìs sint terrea, sive quòd motus sint imbecilliores. Quicunque igitur motus sint, qui naturam excedunt, dolorem pariunt: quicunque autem ad ipsam restituuntur, Voluptates nominantur. At verò ex sensibus visum quidem nobis accendit Deus ad rerum cœlestium contemplationem scientiámque comparandam. Auditum autem creavit, accommodatum instrumentum ad sermones & concentus percipiendos: cujus sensus beneficio si homo ab ipso ortus primordio destitutus sit, sermonis quoque emittendi facultate destituetur. Itaque maximè cognatum sermoni hunc sensum esse aiunt. Quæcunque verò affectiones corporum nominantur, tactus ratione appellationem sortiuntur: ipsâ verò inclinatione;

Digitized by Google

τὰν χώραν. ἁ μὲν γὰρ ἁφὰ κρίνει τὰς ζωτικὰς δυνάμιας, θερμότατα, ψυχρότατα· ξηρότατα, ὑγρότατα· λειότατα, τραχύτατα· εἴκοντα, ἀντίτυπα· μαλακὰ, σκληρά. βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον ἁφὰ μὲν προκρίνει, λόγος δ' ὁρίζει, τᾷ εἰς τὸ μέσον καὶ ἀπὸ τῶ μέσω νεύσει. κάτω δὲ καὶ μέσον, ταυτὸν φαντί. τὸ γὰρ κέντρον τᾶς σφαίρας, τοῦτό ἐστι τὸ κάτω· τὸ δ' ὑπὲρ τούτω, ἄχρι τᾶς περιφερείας, ἄνω. τὸ μὲν ὦν θερμὸν, λεπτομερές τε καὶ διαστατικὸν τῶν σωμάτων δοκεῖ εἶμεν· τὸ δὲ ψυχρὸν, παχυμερέστερον πόρων καὶ συμπιλωτικόν ἐστι. τὰ δὲ περὶ τὰν γεῦσιν ἔοικε τᾷ ἁφᾷ. συγκρίσει γὰρ καὶ διακρίσει, ἔτι δὲ τᾷ ἐς τὼς πόρως διαδύσει, καὶ τοῖς σχημάτεσσιν, ἢ στρυφνὰ, ἢ λεῖα. ἀποτάκοντα δὲ καὶ ῥύπτοντα τὰν γλῶτταν, στρυφνὰ φαίνεται· μετριάζοντα δὲ τᾷ ῥύψει, ἁλμυρά· ἐκπυροῦντα δὲ, καὶ διαῤῥέοντα τὰν σάρκα, δριμέα. τὰ δ' ἐναντία, λεῖά τε καὶ *γλυκέα, κεχύλωται. Ὀσμᾶς δὲ εἴδεα μὲν οὐ κεχώρισται. διὰ γὰρ στενῶν πόρων διηθεῖται, στεῤῥοτέρων ὄντων ἢ ὡς συνάγεσθαι καὶ διΐστασθαι, σάψεσι καὶ πέψεσι γᾶς τε καὶ γεοειδέων, εὐώδεά τε καὶ δυσώδεα εἶμεν. Φωνὰ δ' ἐστὶ μὲν πλᾶξις ἐν ἀέρι, διικνουμένα ποτὶ τὰν ψυχὰν δι' ὤτων, ὧν τοὶ πόροι διήκοντι ἄχρις ἥπατος

γρ. γλυκέα καὶ χυλῷ.

ad locum. tactus enim vitales facultates dijudicat, caliditatem, frigiditatem: siccitatem, humiditatem: lenitatem, asperitatem: cedentia, renitentia: mollia, dura. Tactus autem grave & leve præjudicat: ratio verò definit atque determinat, eâ inclinatione quæ & ad medium & à medio tendit. Deorsum verò & medium idem omnino esse aiunt. nam centrum sphæræ, ipsum est illud Deorsum: quod verò supra hoc est usque ad circumferentiam, Sursum vocant. Calidum igitur tenuissimarum est partium, & vim habet atq; facultatem corporum disparandorum. Frigidum verò, crassiorum est partium & meatus constringit. Gustus autem tactui similis est, nam concretione & discretione, præterea & subtili quodam ad meatus ingressu, & figuris, aut acerba sunt aut lenia ea quæ ad gustum pertinent. Nam ea quæ vim habent inducendi stuporem in linguam, ejúsque abstergendæ, Acerba sentiuntur: quæ moderatè linguam abstergunt, Salsa: at quæ linguam inflammant, & in carnem penitius immanant, Acria. at contraria & lævia & dulcia, in succum eliquescunt. Odoris porro species distinctæ non sunt. per angustos enim meatus percolantur, qui solidiores quidem sunt quàm ut contrahi & dispesci possint putrefactionibus & concoctionibus terræ, rerúmq; terrearum. sunt verò vel jucúdi vel injucundi odoris. Vox autē, ictus in aëre [aere intermedio] ad animū perveniens per aures: quarū aurium meatus procedentes ad jecur

χωρέοντες.

χυρέοντες. ἐν γένει πνεῦμα, ἓ δὲ κίνησις ἀφὰ ἔχει. φωνὰς δὲ ἡ ἀκοὰς, ἀ μὲν, ταχεῖα, ὀξεῖα, ἀ δὲ βαρεῖα μέσου δ' ἀ συμμετρότατα. καὶ ἀ μὲν πολλὰ ἡ κεχυμένα, μεγάλα· ἀ δ' ὀλίγα ἡ συναγμένα, μικρά. ἀ δ' τεταγμένα πῶς λόγοις μισικὸς, ἐμμελὴς· ἀ δὲ ἀτακτὸς τε ἡ ἄρρυθμος, ἐμμελής τε ἡ εὐρύθμος. Τέταρτον γένος αἰσθητῶν, πολυειδέστατον ἡ ποικιλώτατον. ἑρματὰ δὲ λέγεται· ἐν ᾧ χρώματά τε παντοῖα, ἡ κεχρωσμένα μυεῖα. πρῶτα δὲ τέτορα· λευκὸν, μέλαν, λαμπρὸν, φοινικοῦν. τἆλλα δ' ἐκ τούτων συναμμένων τέτταρα γίνεται. τὸ μὲν οὖν λευκὸν διακρίνει τὸν ἀέρα, τὸ δὲ μέλαν συγκρίνει· ἔχως γὰρ τὸ θερμὸν διαχεῖ τὸν ἀφρὸν, τὸ δὲ ψυχρὸν συνάγειν δύναται· ἡ τὸ μὲν ἐρυθρὸν, σωφρονοῦν τὴν γεῦσιν, τὸ δὲ ὠχρὸν, διαιρεῖν πέφυκε. πρέφεται δὲ τὸ πᾶν ἐν ἐναερίοις ζώοις ἡ σωίσταται, τὰς δὲ τροφὰς διαδιδόμενος διὰ τῶν φλεβῶν εἰς ὅλον τὸν ὄγκον, καὶ ἐπιῤῥοάν· ὃς δὲ ἀπ' ἀκρῶν ἀγόμενος ἡ ἀραιούμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος, ὁ διαχεῖ αὐτὰν ἐπὶ τὰ πέρατα φέρον. Ἀ δὲ ἀναπνοὰ

Invenitur etiam βαρεῖα post βραδεῖα ut legatur, ἀ μὲν ταχεῖα, ὀξεῖα, ἀ δὲ βαρεῖα. Discantum legendo, hic sensus fluet. Velox quidem, acuta: tarda autem gravis. Ratio autem pro ἀ δὲ ἀρρυθμος invenitur λόγος.

usque contingunt. in his est spiritus, cujus motus est auditus. Vocis verò & auditus alia velox, alia acuta, alia tarda: gravis media, nullis tamen certæ mensuræ terminis definita: & alia quidem multa & diffusa, magna est: alia pauca & contracta, parva: alia verò ad rationes Musicas ordinata, concinna est: alia confusa & à ratione aliena, absurda est atque intemperata. Quartum autem genus eorum quæ sub sensus cadunt, varias habet atque multiplices species. ea porro dicuntur visibilia: quo genere & varii colores & coloratæ res quamplurimæ comprehenduntur. Primi autem colores sunt quatuor, Albus, niger, splendidus, puniceus. reliqui enim ex his permixtis generantur. Albus igitur color visum dispescit, niger componit atque coagmentat: quemadmodum Calidum diffundit tactum: frigidum contrà potest contrahere: & acerbum quoque gustum contrahere, acre verò diducere solet naturali quâdam facultate. Porro animalium eorum quæ aërem inspirant, corpus & nutritur & conservatur, dum alimentum per venas in universam corporis molem distribuitur, & defluxione quâdam veluti per canales derivatur, & à spiritu irrigatur, qui eum ad extremos usque fines efficaci quodam motu diffundit. Respiratio autem

γίνεται

Digitized by Google

γίνεται, μηδενὸς μὲν κενεῶ ἐν τᾷ φύσει ἐόντος, ἐπιῤῥέοντος δὲ καὶ ἑλκομένω τῶ ἀέρος ἀντὶ τῶ ἀποῤῥέοντος διὰ τῶν ἀοράτων στομίων, δι' ὧν καὶ ἁ νοτὶς ἐπιφαίνεται, τινὸς δὲ καὶ ὑπὸ τᾶς φυσικᾶς θερμότατος ἀπαναλουμένω. ἀνάγκα ὧν ἀντικαταχθῆμεν τὸ ἴσον τῷ ἀναλωθέντι· εἰ δὲ μὴ, κενώσιας εἶμεν. ὅπερ ἀμάχανον. οὐδὲ γὰρ ἔτι * εἴη κασσύῤῥοον καὶ ἓν τὸ ζῶον, διαιρουμένω τῶ σκάνεος ὑπὸ τῶ κενῶ. ἁ δ' ὁμοία ὀργανοποιΐα γίνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων, καττὰν τᾶς ἀναπνοᾶς ἀναλογίαν. ἁ γὰρ σικύα καὶ τὸ ἤλεκτρον, εἰκόνες ἀναπνοᾶς ἐντί. ῥεῖ γὰρ διὰ τῶ σώματος ἔξω θύραζε τὰ πνεύματα, ἀντεπεισάγεται δὲ διὰ τᾶς ἀναπνοᾶς τῷ τε στόματι καὶ ταῖς ῥισίν· εἶτα πάλιν, οἷ τε εὔριπος, ἀντεπιφέρεται εἰς τὸ σῶμα. τὸ δὲ ἀνατείνεται καττὰς ἐκροάς. ἁ δὲ σικύα, ἀπαναλωθέντος ἀπὸ τῶ πυρὸς τῶ ἀέρος, ἐφέλκεται τὸ ὑγρόν· τὸ δ' ἤλεκτρον, ἐκκριθέντος τῶ πνεύματος, ἀναλαμβάνει τὸ ὅμοιον σῶμα. Τροφὰ δὲ πᾶσα, ἀπὸ ῥίζας μὲν τᾶς καρδίας, παγᾶς δὲ τᾶς κοιλίας, ἐπάγεται τῷ σώματι· ὃ καὶ εἴκα πλείω τᾶς ἀποῤῥεοίσας ἐπάρδοιτο, αὔξα λέγεται· εἴκα δὲ μείω, φθίσις. ἁ δ' ἀκμὰ

For. εἴη κασσύῤῥοον. aut certè post particulam κα aliud quodpiam hujusmodi vocabulum scriptum fuit.

sit quum nihil vacui in natura sit: aër autem per oscula quæ videri non possunt, & attrahitur, & influit in ejus vicem qui effluxit. ex illis etiam meatibus mador sudórque perspicuè existit in suprema cutis parte. Jam quum & aliquid de ipso à naturali calore absumatur, necesse est vicissim introduci æqualem motum ejus qui consumptus est. quod nisi fieret, vacuum aliquid daretur in rerum natura: quod fieri nullo modo potest. non enim perpetuo illo motu quo solet animal quasi fluere, vires suas reficere atque instaurare posset, ut unum videlicet perduret, si corporis tabernaculum à vacuo divideretur. Similis autem instrumentorum solet esse molitio, & in ipsis quidem inanimis, ex ea respirationis reciproca proportione. cucurbitula enim & succinum imagines sunt respirationis. nam fluunt per corpus foras spiritus, vicissim autem introducuntur per respirationem & ore & naribus. deinde rursus, velut Euripus, vicissim feruntur in corpus. illud verò secundum influxiones distenditur. At cucurbitula consumpto igne ab aëre, attrahit humorem: succinum verò excreto spiritu, suscipit simile corpus. Omne verò alimentum à radice quidem cordis, à fonte verò ventriculi in corpus inducitur. quod etiam, si plus irrigatur quàm defluat, Incrementum dicitur: si verò minus, Imminutio. Vigor autem

μεθό-

μεδόειδν τυτέων ἔξι, καὶ ἐν ἰσότητι ἀπορροᾶς καὶ ἐπιῤῥοᾶς νοέεται. λυομένων ὑ τῆς ἁρμονίης τᾶς συγκρίσιος, εἶτα μηκέτι δίδοται ἢ πνεύματι, ἢ τροφᾶ μὴ διαδίδοται, ἀνάγκη τὸ ζῶον. πολλαὶ ὑ κἀπιρες ζωᾶς καὶ θανάτου αἰτίαι. ἓν δὲ γένος νόσου ἀνομάσθαι. νόσων δ' ἀρχαὶ μία, αἱ τᾶν πρώτων δυνάμιων ἀσυμμετρίαι, εἶτα πλεονάζοιεν ἢ ἐλλείποιεν ταὶ ἁπλαῖ δυνάμεις, θερμότας, ἢ ψυχρότας, ἢ ὑγρότας, ἢ ξηρότας. ὧν δὲ ταύτας, αἱ τῶ αἵματος τροπαὶ καὶ ἀλλοιώσαις, ἐκ διαφθορᾶς, καὶ * αἱ τᾶς ῥιγικὸς ταχυμίας καπώσιες· εἶτα καπᾶς, μεταβολαὶς, ὅθι τὸ ὀξὺ ἢ ἁλμυρὸν ἢ δριμὺ τροπαὶ αἵματος, ἢ σαρκὸς παχύδονες γένοιντο. χολᾶς δ' αἱ ῥύσιες καὶ φλέγματος, ὠδίνες. χυμοὶ νοσώδεες, καὶ ὑγρῶν σάψιες, ἀμαυρωταὶ μὲν, αἱ μὴ ἐν βάθει· χαλεπαὶ δ' ὧν ἀρχαὶ γινῶνται ἐξ ὀστέων· ἀνίατοι ὑ, ἐν μυελῷ ἐξαπόμμυαι. τελευταῖα ὑ νόσων ἐστὶ, πνεῦμα, χολὴ, φλέγμα, αὐξόμμα, καὶ ῥέοντα εἰς χώρας ἀλλοτρίας ἢ τόπους * ὁπικμείους.

In praeced. edit. αἵματος.

γρ. ὅθι καὶ μείους.

τόκα γὰ ἀντικαταλαμβάνοντα τὰν τῆς καρδίης χώραν, καὶ ἐκπλάσσοντα τὰ συγγενέα, ἵδρύεται κακῶντα τὰ σώματα, καὶ ἐς αὐτὰ ταῦτα * ἀναλύοντα τὰ· καὶ σώματος

γρ. ἀναλύοντα.

in horum confinio consistit, & in defluxionis ac influxionis æqualitate intelligitur. Quum autem constitutionis compages dissolvuntur, si non ampliùs transitus est spiritui, aut alimentum minimè distribuitur, animal interit. Multæ verò sunt pestes & noxæ vitæ, & mortis causæ. unum autem genus nominatur Morbus. morborum verò princeps & primaria causa, est primarum facultatum intemperies atque perturbatio: si videlicet simplices facultates vel redundarint vel defecerint: caliditas nimirum, frigiditas, humiditas aut siccitas. Post has autem sunt sanguinis mutationes & alterationes ex corruptione, & depravationes carnis tabidæ: si vicissitudinum alternationibus ad acidum vel salsum aut acre, sanguinis alterationes aut carnis tabes existant. Hinc enim bilis & pituitæ origines, humores morbosi & humorum putrefactiones, tenues quidem, si in profundo sint: [curatu] difficiles, quorum principia ex ossibus generantur: molestæ verò [ipso sensu] quæ ex medulla accenduntur. Postremi autem sunt morbi, Spiritus, bilis, pituita: dum & augentur & influunt in sedes alienas, vel locos corporis principales. tunc enim meliorem locum occupant, cognatísque depulsis sedes figunt, & afflictis corporibus in hæc ipsa dissolvuntur. [1.] Et corporis

[1.] De corporis & animi morbis, pag. LXXXI, &c.

μὲν

μὴ πάθεα τάδε, καὶ ἐν ψυχᾷ δὲ νόσοι ἐγγὶ πολλαί. * ἄλλαι δ' ἄλλων δυναμίων ἐγγί· ἐπιθυμητικῆς μὲν, δυσεπιθύμιαι· μανιώδεος δ', λάθα· ὀρμητικῆς δ', ἀνορεξία, καὶ ἀπροσπέτεια· παθητικῆς δὲ, ἄγεια πάθεά τε καὶ λύσσαι αἰσχρώδεες· λογικῆς δὲ, ἀμαθία καὶ * ἀφρεσύνα. ἀρχαὶ δὲ κακίας, ἄθυμοι καὶ λύπαι, ἐπιθυμίαι τε καὶ φόβοι, ἐξαμμέναι μὲν ἐν σώματι, ἀναπεφασμένοι δὲ τᾶς ψυχᾶς, καὶ ἐξαγγελλόμεναι ὀνόμασι ποικίλοις· ἔρωτες γὰρ καὶ πόθοι, ἵμεροί τε ἔκλυτοι, ὀργαί τε σύντονοι, καὶ θυμοὶ βαρεῖς, ὀπιθυμίαι τε ποικίλαι, καὶ ἄδηλοι ἀμετρίαι ἐντί. ἁπλῶς δὲ, αὐτόπους ἔχειν ποτὶ τὰ πάθη, καὶ ἀρχάθεν, πόρρας ἀρετᾶς καὶ κακίας ὄρι. τὰ γὰρ πλεονάζειν ἐν παίσας, ἢ ἡδόνα αὐτᾶν εἶμεν, ἢ λύπονα κακῶς ἄμμε διατίθησι. ποτὶ δὲ ταύτας τὰς ὁρμὰς μεγάλα μὲν συνεργεῖν δύνανται αἱ τῶ σωμάτων κράσιες, ὀξείαι ἢ θερμαὶ, ἢ ἄλλοι αἱ γινόμεναι, ἔς τε μελαγχολίας καὶ λαγνείας λαβεπτάπας ἀγρίσαι ἄμμε. καὶ ὀδυναπιζόμενα μέρεα * δαξασμὼς ποιεῦντι καὶ μορφὰς φλεγμαινόντων σωμάτων μᾶλλον ἢ ὑγιαινόντων· δι' ὧν δυσθυμίαι καὶ λῆθαι, ἀφρεσύναι

Legitur etiam ἄλλα, ut referatur ad πάθεα.

Scribendum puto ἐδαξασμώς.

quidem hæ sunt affectiones, & ex his animi complures morbi existunt: sed alii alias habent potestates: Sentiendi quidem facultatem, stupor: memoriæ vim, oblivio: appetendi, stomachi fastidium, vel nimius appetitionis ardor: patiendi, feræ affectiones & œstro percitæ rabies: rationis particípem animi facultatem, indocilitas, imperitia & insipientia. Vitiositatis autem principia sunt, Voluptates & dolores, cupiditates & timores, ex corpore quidem accensæ, sed in animam quasi immixtæ: ac proinde ex variis effectis varias fortiuntur appellationes. Nam amores, desideria, dissolutæ cupidines, iræ concitatæ, graves excandescentiæ, cupiditates variæ, cupiditates denique infinitæ ex his motibus animo existunt. In summa verò, ità comparatum esse ut importuno quodam & absurdo cupiditatum imperio animus subjiciatur, est Virtutis & vitii terminus. nam in his vel multum esse vel superiorem, nos vel bene vel malè affectos reddit. Ad hos animi impetus multum afferunt adjumenti corporis temperamenta, quæ vel vehementia fuerint & fervida, vel alio quopiam modo affecta atque composita, prout varii sunt multiplicésque motus: & ad atras biles & effusissimas libidines nos abripiunt. Fluxionibus autem illis irritatæ quædam partes inducunt acres morsus, formásq; tumescentiú potiùs quàm sanorum corporum: per quas tristitiæ & obliviones, & desipientiæ

τε

τε καὶ πρόσω ἀφορμὰς ποιεῖται. ἵνα-περ ἐν τοῖς ἔθεσι, ἐν οἷς ἂν ἐντραφῶσιν καὶ πάλιν ἢ οἴκοθεν, καὶ ὁ καθ' ἑκάστην ἀνατρέφας, διαπλάσας τὴν ψυχὴν, ἢ ῥαγνῦσί ποτ' ἀλγεῖν. τὰ γὰρ δυσχερείαι, καὶ ἁπαλαὶ ὕβρεις, καὶ τὰ ἡμερήσια, καὶ τὰ ἤθεα τῷ συνόντων, τὰ μὲν ἴσα δύνανται ποτὶ ἀρετὰν καὶ ποτὶ κακίαν. καὶ ταῦτα μὲν αὖτα ἐν τῇ ἡμετέρων καὶ τροφείαν ἐπάγηται μᾶλλον ἢ ὅσα ἀφύτευτα, ἢ ὅσα μὴ ἐπιτήδεια ἔθρεψε, ἀφανισμὸν ἀμαυρὸν ἐπιφέρει. ἀνθρώπων δὲ ποτὶ τὰς ἐκ γενετᾶς ἀρετὰς, ὑγείαν τε καὶ εὐαισθησίαν, ἰσχύν τε καὶ κάλλος. ἀρχὰ δὲ κάλλεος, συμμετρία ποτὶ τὰ αὐτὰ τοῖς μέρεσι καὶ ποτὶ τὰν ψυχάν. τὸ γὰρ φύσαν ὄργανον ἁρμοξάμενον τὸ σῶμα, ὑπακόον τε ἔθηκε καὶ ἐναρμόνιον τᾷ ἐμφύτῳ ἰδέᾳ. δεῖ δὲ καὶ τὰν ψυχὰν ἐπιρρυθμίζεσθαι ποτὶ τὰς ἀναλόγους ἀρετάς· ποτὶ μὲν σωφροσύναν, ἃ ποτὶ ὑγείαν τὸ σῶμα· ποτὶ δὲ φρόνησιν, οἷον ποτὶ εὐαισθησίαν ποτὶ ἀνδρόταταν, ῥᾳθυμίαν καὶ ἰσχύν· ποτὶ δὲ δικαιοσύναν, οἷον ποτὶ κάλλος τὸ

Invenitur & ἀρετὴ ἐξ ἴσου. Illa autē dicenda sunt quæ ad animum spectant. Sanitas autem non posse nisi ex mutuis inter se, similique pro ratione partium constare.

& consternationes incidunt. Multum etiam possunt consuetudines quibus quis vel in ea civitate vel eâ familia in qua & natus & educatus fuerit, sese conformârit. Accedit quotidiana vivendi ratio, animum vel frangens atque effœminans, vel contrà ad gravitatem fortitudinémque corroborans. nam & sub dio vitam agere, simplex tenuisque alimentorum ratio, exercitationes, mores denique eorum cum quibus versaris, magnum habent sive ad virtutem sive ad vitium momentum. Vitiositas verò è parentibus nostris & elementis potiùs oritur quàm ex incuria & publicorum morum intemperie: [quum videlicet ità simus comparati] ut ab illis actionibus quæ nos ad primævas illas parentum nostrorum labes adducunt, nunquam abscedamus. [1.] Cæterùm, ut bene se habeat animal, eo corpore debet esse præditum, quod eas virtutes quibus sanitas, sensuum subtilitas, robur, pulchritudo denique constare ei possit, cumulatè complectatur. Pulchritudinis principia sunt, partium congruentia atque concinnitas, quæ & secum & cum animo ipso aptè conspirent atque conveniant. Natura enim hoc corporis tabernaculum veluti instrumentum composuit, ut & obediens sit, & ad omnes vitæ rationes concinno quodam apróque modo par esse possit. Animus quoque ad convenientes virtutes conformandus est atque instruendus: nimirum ad temperantiam, veluti corpus ad sanitatem: ad prudentiam verò, veluti ad sensuum subtilitatem: ad fortitudinem, veluti ad robur & vires: ad justitiam, veluti corpus ad pulchritudinem.

[1.] De corporis & animi remediis, pag. LXXXVIII, &c.

σῶμα.

Digitized by Google

σῶμα τουτέων δὲ, ἀρχαὶ μὲν ἐκ φύσεως· μέσα δὲ καὶ πέρατα, ἐξ ἐπιμελείας· σώματός τε, διὰ γυμναστικᾶς καὶ ἰατρικᾶς· ψυχᾶς δὲ, διὰ παιδείας καὶ φιλοσοφίας. αὗται γὰρ ταὶ δυνάμιες τρέφοισαι καὶ τονοῖσαι καὶ τὰ σώματα καὶ τᾶς ψυχὰς διὰ πόνων καὶ γυμνασίων, καὶ διαίτας καθαρότατος, ταὶ μὲν διὰ φαρμακείᾶν, ταὶ δὲ παιδευτικαὶ τᾶν ψυχᾶν, διὰ κολασίων καὶ ἐπιπλαξίων. ῥωννύουσι γὰρ, διὰ προτροπᾶν ἐγείροισαι τὰν ὁρμὰν, καὶ ἐκκελευόμεναι τὰ ποτίφορα ποττὶ ἔργα. ἀλειπτικὰ μὲν ὦν, καὶ ἁ ταύτᾳ συγγενεστάτα ἰατρικὰ, σώματα ταχθεῖσα θεραπεῦεν, ἐς τὰν κρατίσταν ἁρμονίαν ἄγοισα τᾶς δυνάμιας, τό, τε αἷμα καθαρὸν καὶ τὸ πνεῦμα σύῤῥοον ἀπεργάζεται· ἵν' εἰ καί τι νοσῶδες ὑπογένοιτο, κράτος αὐτοῦ ἔχοιεν ἐῤῥωμέναι ταὶ δυνάμιες αἵματος καὶ πνεύματος. μωσικὰ δὲ, καὶ ἁ ταύτας ἁγεμὼν φιλοσοφία, ἐπὶ τᾷ τᾶς ψυχᾶς ἐπανορθώσει ταχθεῖσαι ὑπὸ θεῶν τε καὶ νόμων, ἐθίζοντι καὶ πείθοντι, τὰ δὲ καὶ ποταναγκάζοντι, τὸ μὲν ἄλογον τῷ λογικῷ πείθεσθαι· τῷ δ' ἀλόγῳ θυμὸν μὲν πρᾷον εἶμεν, ἐπιθυμίαν δὲ ἐν ἀρεμήσει· ὡς μὴ δίχα λόγου κινέεσθαι, μηδὲ μὰν ἀτρεμίζειν τῷ νῷ ἐκκαλεομένῳ ἢ ποτὶ ἔργα ἢ ποτὶ ἀπολαύσιας. οὗτος γάρ ἐστιν ὅρος σωφροσύνας, εὐπείθειά τε καὶ καρτερία. καὶ σύνεσις,

γρ. ποττὰ ἔργα
Alioqui potius ποτὶ scribendũ, sicut & paulo pòst scriptũ est.

Harum Virtutum primordia quidem sunt ex natura: media verò & fines, ex diligentia: in corpore videlicet, gymnastices adjumento & medicinæ: in animo autem eruditionis & philosophiæ beneficio. Hæ enim facultates nutriunt & roborant tum animos tum corpora, laboribus, exercitationibus, puráq; victus ratione: adhibitis partim medicamentis ad corpus reficiendum atque instaurandum: partim animi institutione, castigationibus & reprehensionibus. corroborant enim animum, dum cohortationum aculeis illius impetum exsuscitant, & ad commodas fructuosásque actiones impellunt. Unctoria igitur ars, & quæ huic cognata est Medicina, corporibus curandis destinata est: ádque optimam harmoniam facultates illas adducens, purum sanguinem spiritúmque expeditè fluentem reddit: ut siquid etiam morbosum subsit, validis illis sanguinis spiritúsque facultatibus id valeant pervincere atque profligare. Jam verò Musica & hujus dux Philosophia ad animi emendationem à diis legibúsque constitutæ assuefaciunt & suadent & cogunt partem animi expertem rationis obtemperare rationi: ei autem parti quæ sit expers rationis, mansuetam esse cicurámque Iram: Cupiditatem, quiescere: hactenus videlicet ut ipsæ nec absque ratione moveantur, nec contrà quiescant, quũ ipsas Mens vel ad actiones vel ad fructum voluptatis provocaverit. Ille enim est temperantiæ terminus, Obediẽtia & tolerantia. Sed & intelligentia

καὶ

ἡ δὲ πρεσβύτα φιλοσοφία, ἐπικαθαίρομένη * ψεύδεα, ἐνέθηκαν τὰν ἐπιστάμαν, ἀναπλερόσαντα τὰν τᾶς ψυχᾶς ἀγνοίαν· καλὰ δ' ἐστὶ ἐς ὃν ἦλθε θεῶν πόλις ἐνδιατρίβην σὺν αὐτᾶι καὶ τὰ τοῦ ἀνθρωπεία καὶ σωτερία, ἐπὶ τὸν σύμμετρον βίον χρόνον, ὃς δαίμων ἔσσι. ὅτω μὲν ὁ δαίμων μοῖρας τὰς δ' ἔλαχε, δι' ἀλαθείαν δόξαν ἀγάγην ἐπὶ τὸν εὐδαίμονα βίον· ἢ δέ κα σκληρὸς καὶ ἀπειθὴς, τούτω μὲν ἐπέσται κόλασις ἀπ' ἐκ τῶν νόμων καὶ ἐκ τῶν λόγων σώφρονα ἐπάγοισα δίματά τε ἐπιρρήνια καὶ τὰ καθ' ἅδεω, ὅπ κολάσιες ἀθραύστητοι ὑπόκεινται δυσδαίμοσι νεκύεσσι· καὶ τάλλα ὅσα ἐπαινέω τὸν Ἰωνικὸν ποιητὰν ἐκ παλαιᾶς ποιεῦντα τὼς ἐναγέως. ὡς γὰ τὰ σώματα νοσώδεσι πόκα ὑγιάζομες, εἰκὰ μὴ εἴκη τοῖς ὑγιεινοτάτοις, ἄτω τὰς ψυχὰς ἀπείρομες ψευδέσι λόγοις, εἰ κὰ μὴ ἀγνᾶ ἀλαθέσι. λέγοιντο δ' ἀναγκαίως καὶ πιθανὰ ξένοι, ὡς μετενδυομένων τᾶν ψυχᾶν, τῶ μὲν δειλῶν, ἐς γυναικέα σκάνεα, ποθ' ὕβριν ἐνδιδόμενα· τῶ δὲ μιαιφόνων, ἐς θηρεῖα σώματα, ποτὶ κόλασιν· λάγνων δ' ἐς συῶν ἢ κάπρεσσον μορφάς· κύφων δ' καὶ

& antiqua illa augustáque philosophia mentem mendacibus inanibúsque opinionibus expurgatam, & ex magna ignorantia revocatam Scientiæ dedicárunt, eámque ad rerum divinarum contemplationem erexerunt. In quarum rerum cognitione siquis ità versetur ut animum gerat suâ sorte contentum, humanósque casus sub se positos habeat, & in hac animi æquitate quasi secundo flumine ad moderatam temperatámque vitam aspiret, is profectò viam ingressus est certæ felicitatis. Et certè is cui Deus has sortes attribuerit, per verissimam opinionem ad felicissimam vitam deducitur. Si quis contrà durus, & præfractus fuerit, nec sanctissimis illis præceptis voluerit parere, eum pœna consequetur tum ex legibus tum ex illorum sermonum vocibus quæ & cœlestes & infernas pœnas denuntiant: Infelices videlicet manes implacabilia supplicia manere: & alia quæ Ionicus poëta scripsit ex vetere memoria repetita, ex quorum auditu animos hominum voluit ad religionem puritatémq; informare, quo sanè nomine illius consilium probo. quemadmodum enim corpora remediis quibusdam morbosis sanamus, nisi cedant saluberrimis, ità & animos falsis sermonibus coërcemus, nisi ducantur veris. Hac igitur de causa hoc concedatur, quòd necessariò commemorentur peregrina supplicia, quasi animæ commigrent ultrò citróque in varia corpora: ignavorum quidem, in corpora muliebria, corporibus tributis ad ignominiam: homicidarum, in ferarum corpora, ad pœnam & supplicium: libidinosorum, in suum vel aprorum formas: levium &

μετεώ-

μετεώρων, ἐς πτηνῶν ἀεροπόρων· ἀργῶν δὲ καὶ ἀπράκτων, ἀμαθῶν τε καὶ ἀνοήτων, ἐς τὰν τῶν ἐνύδρων ἰδέαν. ἅπαντα δὲ ταῦτα ἐν δευτέρᾳ περιόδῳ ἁ Νέμεσις συνδιέκρινε, σὺν δαίμοσι παλαμναίοις χθονίοις τε, τοῖς ἐπόπταις τῶν ἀνθρωπίνων· οἷς ὁ πάντων ἁγεμὼν θεὸς ἐπέτρεψε διοίκησιν κόσμου συμπεπληρωμένου ἐκ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων· τῶν τε ἄλλων ζώων, ὅσα δεδαμνέρξηται ποτ' εἰκόνα τὰν ἀρίστα εἶδεος ἀγηνάτω καὶ αἰωνίω.

τρ. αἰωνίω καὶ νοητῶ.

temerariorum hominum, in species volantium animantium, quæ in aëre solent versari: segnium denique, otiosorum, imperitorum, stolidorum, in aquatilium speciem. Omnia autem hæc in secundo circuitu Nemesis certo judicio rata fixáque esse voluit, cum infernarum illarum furiarum numinibus; quibus humanarum rerum inspectionē summus ille Deus, omnium imperator atq; præses, attribuit: quibus etiam gubernationem mundi commisit. qui quidem mundus & diis & hominibus & cæteris animantibus constat, absolutâ planè omnibúsque numeris cumulatâ ratione. Et hæc quidem omnia ad optimam illam ingenitæ, æternæ, intelligibilis formæ imaginem fuerunt creata.

ΤΕΛΟΣ. FINIS.

DEMOPHILI,

DEMOCRATIS,

ET SECUNDI,

Veterum Philoſophorum

SENTENTIÆ MORALES

A LUCA HOLSTENIO Editæ.

Juxta exemplar Romæ impreſſum.

Editio ſecunda accuratior.

CANTABRIGIÆ:

Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impenſis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

Illustriss. & Excellentiss.

ROMANÆ JUVENTUTIS PRINCIPIBUS CAROLO & MAPHÆO Fratribus Barberinis

LUCAS HOLSTENIUS S.

ANtiquitatis reverentia, quam nescio an genius meus an aliorum persuasio rudi adhuc & tenello animo impresserat, non solum id effecit, ut in omni studiorum genere veteres sapientiæ magistros recentioribus præferrem, & in scriptis eorum, quæ publicè extant, evolvendis operam tempúsque collocarem: sed etiam ut nonnulla vulgo neglecta atque ignorata in bibliothecarum pulvere conquirerem, quibus scientiarum & sapientiæ fundum instructiorem reddi posse existimabam. Qua in re idem mihi, quod pingendi fingendíque artem professis, usuvenisse sentio; qui pulcherrima antiquorum opera, ad nostram usque ætatem conservata, non solùm inspiciunt studiosè, atque imitando exprimunt; sed ex veterum insuper ædificiorum ruinis novas subinde statuas & signa eruunt, illíque pergalas & officinas exornant. Meos autem hac in re conatus fortè res ipsa testabitur, ubi quæ hactenus sub Emin^mi. Cardinalis Barberini Patrui vestri munificentissimo patrocinio elaboravi, in lucem usúmque publicum proferentur. Interim dum majora molior, exiguum hunc sententiarum libellum Vobis offero: quem si neque gravissimorum præceptorum pondus, neque nativus ille & rotundus Græci sermonis lepor, nec mea qualiscunque in vertendo & expoliendo opera, saltem officii erga Vos opportunitas commendabit. Eâ enim ætate nunc estis, quæ & politioribus literis excoli ad humanitatem, & præceptis severioribus ad virtutem informari incipit:

Digitized by Google

cipit: dum animus prævio quodam ſucco ad Sapientiæ purpuram tenaciſſimè combibendam præparatur. Quam in rem quid commodius hiſce veterum de virtute atque optima vitæ ratione ſententiis à me adferri potuit? Sunt enim & prudenter atque acutè à ſapientiſſimis viris excogitatæ, & verbis elegantiſſimis ac concinno orationis ambitu ità comprehenſæ, ut facilè ſubeant animum, & ſine ſupercilio pariter atque adulatione quid rectum pulchrúmque oſtendant, quid ſequendum, quid fugiendum moneant. Vobis autem jure merito quidquid hoc libelli eſt debetur, domi veſtræ & in veſtra bibliotheca natum. Veſtram dico, quam patruus magnus, Pontifex ſanctitate & doctrinâ maximus, Vobis atque univerſæ familiæ Barberinæ virtutis & ſapientiæ officinam inſtruxit; & Franciſcus Cardinalis patruus veſtri amantiſſimus ita locupletavit, ut pleraſque celebriores orbis bibliothecas ſuperet, paucis cedat. Cæterum ſi quis id mihi vitio vertendum duxerit, quòd Vobis circa prima Latini ſermonis rudimenta nunc occupatis Græca hæc præfeſtinè ingeram, huic ego clypeum Minervæ, hoc eſt, utriuſque Patrui auctoritatem obtendo. Qui cùm ſupremæ dignitatis apicem à Græcis literis non exiguum ſplendorem mutuari exiſtiment, non ſolùm ipſi eas amant colúntque impenſiſſimè; ſed & Vos jam indè à teneris iiſdem imbui ſeriò cupiunt: eâ ſcilicet ſpe, ut virtutis flore, quem generoſa indoles veſtra promittere cæpit, aſſiduo ſtudio in ſolidum fructum adoleſcente, ſapientiæ gloriam Barberinæ domui ab aliquot ſeculis hæreditariam porro propagetis. Romæ. Non. Decemb. MDCXXXVIII.

BENE-

Digitized by Google

BENEVOLE LECTOR,

PAucis te in limine de opusculis hisce quæ nunc evulgantur monendum duxi. Demophilus Pythagoricarum sententiarum collector quis aut cujas fuerit, quáve ætate vixerit juxtà cum ignarissimis ignoro: neque enim hoc nomine apud veteres ullum scriptorem laudatum memini, præter unum mathematicum, cujus nescio quæ scholia Porphyriana in tetrabiblum Ptolemæi introductioni inserta l guntur. Nam alterum CP. Episcopum, ob scilam dogmatis impietatem à Suida commemoratum, pro indicto habuerim. Priori illi si quis hanc collectionem tribuere velit, non repugnaverim: cùm non pauci ex posterioribus Pythagoreis & Platonicis, ut cæteras curiosas artes, ità apotelesmaticam studiosè fuerint scrutati. Ipse autem libellus bipertitus est: cujus prior pars sententias ex similitudine ductas, hoc est, γνωμικὰ ὁμοιώματα, ut Iamblichus lib. 2. cap. 2. vocat; altera gnomas, seu sententias meras continet: quarum quot genera & quis usus apud Pythagoreos fuerit, cùm ex eodem Iamblicho lib. 1. cap. 18. & 22. cognoveris, id persuasissimum, puto, habebis, vera & γνήσια hæc esse Italicæ scholæ apophthegmata. Democratis verò ætatem, patriam, & sectam vetustissimus Ionici sermonis character ostendit. Ejus dicta & sententias nonnullas Stobæus & Antonius proferunt; apud quos sæpius cum Democrito librariorum imperitiâ confunditur: quorum error in tanta rerum antiquarum ignoratione haud facilè emendari potest. Plutarchus quoque in politicis præceptis Democratis cujusdam meminit, qui in Athenienſi republica versabatur circa olymp. cx. neque ab hoc fortasse diversus est ille, quem ab Epicuro ob libros transcriptos exagitatum in libello contra Epicurum idem Plutarchus refert. De Secundo omnia

Digitized by Google

nobis certiora faciunt Philostratus, Suidas, & sequioris ævi scriptor Vincentius Belloacensis meliores hac in re auctores secutus. Suidas autem planè absurdo & puerili errore Atheniensem hunc sophistam cum C. Plinio Secundo clarissimo scriptore Romano confundit. Eum porro errorem alio haud leviori oscitantes librarii cumulârunt, dum pro Herode nobili item sophista nobis substituerunt Herodotum. Atque ut Suidam ex Philostrato emendare in promptu est, ita vicissim apud hunc ex Suida Secundi cognomen restituendum, & pro ἐπίθυρος, ἐπίουρος legendum existimo: ea enim vox clavum ligneum seu paxillum significans fabri filio haud malè joculari appellatione tribui videtur. Addam & hoc, brevem illam & argutam Secundi declamatiunculam malè acceptam à Philostrati interprete, ita distingui vertíque debere, ut à nobis editur. Ex ea liquidò apparet gnomas hasce, vel potiùs ænigmata, verum & genuinum Sophistæ illius arguti & βραχυλόγου fœtum esse: de quo post Antonii & Vincentii testimonia dubitare non licet. Ineptissimam verò narrationem, quam adtexit Vincentius de pertinaci silentio, quod Secundus sibi indixerat, cùm nugacis & inficeti seculi genium redoleat, huic opusculo inserere religio mihi fuit: potest enim vel apud ipsum, vel apud G. Barthium legi, qui ex vetustis membranis in magnum Adversariorum opus lib. 15. c. 17. retulit. Tandem si & hoc scire aves, Demophilum Vaticanæ, Democratem Barberinæ, Secundum Regiæ Parisiensi bibliothecæ debes.

DE-

Digitized by Google

ΔΗΜΟΦΙΛΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ Ὁμιλία, ἢ Βίου θεραπεία.

ΕΙΚΕΝ ὁ κηλαιόπα ἐπὶ γεραιᾷ παιδιᾷ· διὸ τέρψιν μὲν ἔχει, ὠφέλειαν δὲ χρείαν ἢ ἡδυπάθειαν παρέχεται.

Ἡ παιδεία ὁμοία ἐστὶ χρυσῷ στεφάνῳ· καὶ γὰρ πολυτελὲς ἔχει καὶ τὸ λιπαρές.

[11.] Οἱ ἀλαφροὶ τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ τὰ κενὰ τῶν ἀγγείων, εὐδέως κινοῦνται τοῖς ἀκροατηρίοις σείοντος.

Ὁ βίος ὥσπερ ὄργανον ἀνέσεσι καὶ ἐπιτάσεσι ἁρμοζόμενον ἡδίων γίνεται.

Ὁ λόγος ὥσπερ πλάσις ἀγαθὸν πολίτην τῇ ψυχῇ παρίστησι σχῆμα.

Ὁ τῶν Σοφῶν νοῦς, ὥσπερ χρυσὸς, βάρος ἔχει μέγα.

Τῶν ἀπατεώνων οἱ μὲν ἔξωθεν τὴν κεχρυσωμένων ὅπλων, οὐχ ὁμοίως ἐστὶ τὰ ἔνδοθεν πολέμια.

Μύρῳ τινὶ αὐτὸν ἀλείψαμεν ἔχεις ὁ λόγος· κάμνοντας γὰρ ἡμᾶς ὠφελεῖ, καλῶς ἢ πρέποντας διαφθείρει.

DEMOPHILI SIMILITUDINES, Seu Vitæ curatio ex Pythagoreis.

DULATIO picta armaturæ similis est; ideóque oblectamentum quidem adfert, sed usum nullum præbet.

Eruditio similis est coronæ aureæ, quæ honorem simul cum pretio conjunctum habet.

Homines vani & leves, quemadmodum vasa inania, facillimè auribus prehensi ducuntur.

Vita mulici instrumenti instar remissione & intentione temperata suavior redditur.

Ratio ad instar boni fictoris egregiam figuram animo inducit.

Mens sapientum ad instar auri ponderis quamplurimum habet.

Jactantiæ, perinde ut armorum deauratorum, interna externis haud quaquam respondent.

Eadem orationis virtus atque unguenti: nam & malè affectos nos juvat, & bene habentes oblectat.

[10.] Οἱ ἰωμενοι] im Plutarchus in præceptis polit. τὸν μὲν λόγον ἔφασι τῶν κεχλοῦν· δῆμοι δὲ καὶ πόλιν ὑπὸ τῶν λόγων δεῖ μαλάττεσθαι.

Φαύλου ἀνδρὸς, καθάπερ κυνὸς κακοῦ, μᾶλλον δεῖ τὴν σιγὴν ἢ τὴν φωνὴν εὐλαβεῖσθαι.

Hominis improbi, haud secus ac mali canis, silentium magis quàm vox cavenda.

Οὔτε τῇ γαμετῇ πρέπον τὴν ἑταίραν, οὔτε τῇ φιλίᾳ τὴν κολακείαν προτιμεῖσθαι.

Neque uxori amica, neque amicitiæ adulatio præferenda.

Οἱ ἀδολέσχαι, ὥσπερ αἱ χελιδόνες, τῷ συνεχεῖ τῆς λαλιᾶς τὴν ἡδονὴν τῆς ὁμιλίας ἀποβάλλουσιν.

Homines garruli hirundinum instar continuâ loquacitate conversationis voluptatem perdunt.

Τοὺς μὲν κακοὺς ἀσεβήσαντας, τοὺς δ' ἀνοήτους καὶ θρασεῖς γηράσαντας, αἱ τῶν ἁμαρτημάτων συνδιώκουσιν ἐριννύες.

Homines malos in impietatem prolapsos, dementes verò & protervos senectute provectos peccatorum furiæ exagitant.

Τὸν πεπαιδευμένον ὥσπερ ἐκ συμποσίου τοῦ βίου εὐχημονοῦντα δεῖ ἀναλύειν.

Sapienti ex vita, veluti ex convivio, modestè discedendum.

Λιμὴν μὲν πλοίῳ ὅρμος, βίῳ δὲ φιλία.

Navi quidem portus, vitæ autem amicitia statio est.

[2.] Πατρὸς ἐπιτίμησις ἡδὺ φάρμακον· πλεῖον γὰρ ἔχει τὸ ὠφελοῦν τοῦ δάκνοντος.

Parentis objurgatio dulce pharmacum est: plus enim habet quod juvet, quàm quod mordeat.

Τὸν σπουδαῖον ἄνδρα, καθάπερ παλαιστὴν ἀγαθὸν, δεῖ πρὸς τὴν ἀνταγωνιζομένην τύχην τὰ βάρη μεταφέρειν.

Virum bonum boni luctatoris instar adversanti fortunæ totâ corporis mole obniti decet.

[3.] Ἡ αὐτάρκεια, καθάπερ ὁδὸς βραχεῖα καὶ ἐπιτερπὴς, χάριν μὲν ἔχει μεγάλην, κόπον δὲ μικρόν.

Frugalitas brevis & jucundæ viæ instar multum gratiæ, defatigationis parùm habet.

Οἱ μὲν τραχεῖς ἵπποι τοῖς χαλινοῖς, οἱ δ' ὀξεῖς θυμοὶ τοῖς λογισμοῖς μετάγονται.

Equi contumaces frenis, animi ad iracundiam proni rationibus ducuntur.

Τῷ γελοίῳ καθάπερ ἁλὶ πεφεισμένως δεῖ χρῆσθαι.

Joco salis instar parcè utendum.

[2.] Πατρὸς ἐπιτίμησις] sic Stobæus ser. 81. sed in Melissa cap. 125. πατρὸς ὕβρις legitur.

[3.] Ἡ αὐτάρκεια] M S. Vat. in fine huius sententiæ legit. τόπον δὲ μικρόν. nullo sensu. unde cùm apud Stobæum ser. 3. τόνον scriptum sit, non dubitavi κόπον hoc loco substituere.

Καὶ

[4.] Καὶ ὑπόδημα καὶ βίος ἀμείνων ὁ ἀλυπότερος.

Et calceus & fortunæ modus aptè quadrans minùs molestiarum habet.

Αἱ μὲν ποδήρεις ἐσθῆτες τὰ σώματα, αἱ δὲ ὑπερμήκεις ὁδοὶ τὰς ψυχὰς ἐμποδίζουσιν.

Vestes talares corpora, opes immoderatæ animos impediunt.

Τοῖς μὲν σταδιοδρομοῦσιν ἐπὶ τῷ τέρματι τὸ βραβεῖόν ἐστι τῆς νίκης, τοῖς δὲ φιλοπονήσασιν ἐπὶ τῷ γήρᾳ τὸ ἀσφαλὲς τῆς φρονήσεως ἀπόκειται.

Stadii cursoribus victoriæ præmium in meta, studiosis autem prudentiæ palma in senectute reposita est.

[5.] Δεῖ ὥσπερ Σειρῆνας τὰς ἡδονὰς παρελθεῖν τὸν κατασπεύδοντα τῷ ἀρετῷ ἰδεῖν ὡς πατρίδα.

Voluptates Sirenum instar prætereundæ sunt ei, qui virtutem tanquam patriam visere cupit.

[6.] Ὥσπερ οἱ ἐν εὐδίᾳ πλέοντες, καὶ τὰ πρὸς τὸν χειμῶνα ἔχουσιν ἕτοιμα· οὕτως οἱ ἐν εὐτυχίαις φρονοῦντες, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀτυχίαν ἑτοιμάζεσθαι βοηθήματα.

Ut secundâ tempestate navigantes etiam adversæ præsidia in promptu habent; ita viri sapientes in rebus secundis etiam adversæ fortunæ remedia sibi parant.

Αἱ μὲν ἐσθῆτες γενόμεναι διὰ λαμπρότητος πάλιν ἐν τῇ χρήσει ἀναπίμπλανται ῥύπου· αἱ δὲ ψυ-

Vestes lotæ & nitidæ usu iterum sordibus opplentur; animi autem semel ab ignorantia

[4.] Καὶ ὑπόδημα] hæc sententia restituenda apud Stobæum ser. 3. ubi corrupta & malè divulsa extat. contrarium sentit Aristippus apud Maximum, ser 140. *Non ut majus calceamentum inutile est, sic & possessio major. illius enim superfluitas utentibus impedimento est: hac autem vel totâ, vel per partes pro temporis ratione uti licet.*

[5.] Δεῖ ὥσπερ Σειρῆνας] Ex notissimo Homeri figmento de Ulyssis navigatione per scopulos Sirenum. Eas tamen Plutarchus sympos. l. 9. quæst. 14. ex Platonis mente, easdem cum Musis esse docet. Sed locum de Sirenum cantu hactenus pro derelicto & desperato habitum hic emendatum propono, εἰσιέναι δὲ φησὶ δεῖν ἡμᾶς ἐμπεφυκότας οἷον ἐχίνους τοῖς μυσταγωγοῖς ἐκείνοις ἐξιτηρίοις, διὰ λόγων ἐκκαλεῖται καὶ ἀναμιμνήσκει τὰς ψυχάς· ἐν τῷ ὅτι μὴ πλέον ἀφεκαλύπται καὶ κεκλάσται ἀκοὴ παθῶν καὶ πάθων, ἢ κηρωτοῖς. hoc ait: *Cœlesti illâ Sirenum musicâ excitari & admoneri animas, quarum aures obturatæ & stipatæ sunt sepimentis & affectionibus carneis, non cereis*; nam voces istæ, τότε, & κηρωτὶς, nauci non sunt, & allusionis elegantiam perdunt.

[6.] Ὥσπερ οἱ ἐν εὐδίᾳ] ita Terentius in Phormione:

Omnes cùm secundæ res sunt maximè. tum maximè
Meditari secum oportet, quo pacto adversam ferant.

Digitized by Google

καὶ ἅπαξ ἐπανορθωθέντας μηδὲν ἁμάρτειν διαπαντὸς μόνον λαμπρούς.

purgati perpetuò nitorem servant.

Οἱ μὴ δεσπόται κἂν μὴ διώκωνται φοβοῦνται· οἱ δὲ ἄφρονες κἂν μήπω κακῶς πράσσωσι, ταράσσονται.

Manciplia fugitiva etiam nemine persequente timent: stulti autem quamvis nullis malis conflictentur, perturbantur.

Ὁ τῆς φιλαργύρου πλοῦτος, ὥσπερ ἥλιος καταδὺς εἰς τὴν γῆν, ἡδέναι τῶν ζώντων οὐδένα ποιεῖ.

Divitiæ avarorum occidui solis instar terram subeuntes, nulli viventium voluptatem afferunt.

[7.] Οἱ μὲν καθ' ἑνιαυτὸν καρποὶ ἐκ τῆς γῆς, οἱ δὲ ἐκ τῆς φιλίας καθ' ἅπαντα καιρὸν φύονται.

Ex terra singulis annis, ex amicitia quovis momento fructus proveniunt.

[8.] Μουσικῆς μὲν ἔργον τὸ πᾶν ὄργανον ἁρμόσασθαι, πεπαιδεῦσθαι δὲ ἀνδρὸς τὸ πάσῃ ψυχῇ συμφωνῆσαι.

Musici opus est quodcunque instrumentum concinnè adaptare; viri autem sapientis cuivis animo sese adtemperare.

Οὔτ' ἀῤῥώστου πληγαὶ, οὔτ' ἀνοήτου ἀπειλαὶ δεῖ δι' ἀλαζόνας.

Neque ægroti verbera, neque stulti minæ pertimescendæ.

[9.] Ὑποδύεσθαι δεῖ τὸν μὲν θώρακα χιτῶνα, τῇ δὲ λυπῇ νοῦν.

Thoraci quidem tunica, dolori autem bonus animus subinduendus.

[10.] Νοσοῦντος δίαιτα καὶ ἄφρονος ψυχὴ δυσάρεστον.

Victus ægrotantis, & stulti animus fastidii plenus.

[7.] Οἱ μὲν καθ'] Apud Iamblichum l. 2. de Secta Pyth. c. 2. φιλοσοφίας non φιλίας legitur: sed suus utrique constat sensus. Meliss. ser. 135. cum Demophilo congruit: rectiùs tamen verbis transpositis legit: οἱ μὲν ἐκ τῆς γῆς καρποὶ καθ' ἑνιαυτόν. ego Vaticani codicis scripturam repræsentavi.

[8.] Μουσικῆς μὲν] pro ψυχῇ reponerem τύχῃ. & sic sæpe apud auctores peccarum. Proclus in Timæum lib 1. pag. 61. Stoicum hoc paradoxum affert: τὸν Στωϊκὸν σοφὸν μὴ δεῖσθαι τῆς τύχης. Sapientem non indigere fortunâ: ubi tamen ψυχῆς pro τύχης editum legimus. Cæterum haud dissimilem ex Demonacte sententiam habet Meliss. cap. 148. ὅτι οἱ ἄμουσοι τοῖς ὀργάνοις, ὅτι οἱ ἀκατάστατοι ταῖς τύχαις δυωδέκατα ζωγραφοῦσι δαί quæ apud Stobæum ser. 4. leviter corrupta est: ut & alia similis ex Aristonymo ser. 3.

[9.] Ὑποδύεσθαι] malè apud Antonium Melissæ cap. 144. ἐπενδύεσθαι scribitur: subinduitur enim tunica thoraci, ne corpus premat; non inducitur.

[10.] Νοσοῦντος] apud Stobæum ser. 4. & Melissæ cap. 148. ἄφρονος δὲ ψυχὴ legitur, unde hîc iterum σῶμα pro ψυχὴ reponendum apparet: attamen Vaticani Codicis lectionem non ferendam solùm, sed & præferendam alteri existimo.

Οἱ

Οἱ μὲν ἀμαθεῖς παῖδες τὰ γράμματα, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἄνδρες τὰ πράγματα συγχέουσιν.

Pueri indocti literas, viri imperiti actiones confundunt.

Ὁ ἐκ φιλοσοφίας νοῦς ἔοικεν ἡνιόχῳ· περὶ ἐστὶ γὰρ τῶν ἐν ἡμῖν ἐπιθυμιῶν, ἀεὶ μετάγων αὐτὰς εἰς τὸ καλόν.

Animus sapientiæ præceptis imbutus aurigæ similis est; nam insitas nobis cupiditates cohibet, & ad honestum redigit.

Τὸ μὲν ἀψύνθιον ὁ καιρὸς τοῦ μέλιτος γλυκύτερον, τὸν δ' ἐχθρὸν ἐντιμότερον τοῦ φίλου ἡ περίστασις ἐνίοτε ποιεῖ.

Tempus quidem absynthium melle suavius reddit; occasio autem & necessitas quandoquè efficit, ut inimicum amico præferas.

Καὶ κυβερνήτης ἀγαθὸς ἐνίοτε ναυαγεῖ, καὶ ἀνὴρ σπουδαῖος ἀτυχεῖ.

Aliquando & bonus gubernator naufragium, & vir bonus infortunium patitur.

Αἱ μὲν βρονταὶ μάλιστα τοὺς παῖδας ἐκφοβοῦσιν, αἱ δὲ ἀπειλαὶ τοὺς ἄφρονας.

Tonitrua pueros, minæ autem stultos potissimùm terrent.

Ἀνδρίαντα μὲν τὸ σχῆμα, ἄνδρα δὲ ἡ πρᾶξις κοσμεῖ.

Statuam figura, virum actio exornat.

[11.] Ταὐτόν ἐστιν ἐκ χρυσοῦ ποτηρίου φάρμακον θανάσιμον πιεῖν, καὶ παρὰ φίλου ἀγνώμονος συμβουλίαν λαμβάνειν.

Perinde est lethale venenum bibere ex aureo poculo, & consilium ex amico perfido capere.

Αἱ μὲν χελιδόνες εὐδίαν σημαίνουσιν ἡμῖν, οἱ δὲ φιλοσοφίας λόγοι τὴν ἀλυπίαν.

Hirundines cœli serenitatem, sermones autem philosophici tranquillitatem animi nobis prænunciant.

Οὐχ οὕτως τοῖς ὀρφανοῖς παισὶν, ὡς τοῖς ἀνοήτοις ἀνδράσιν ἐπιτρόπων ἐστὶ χρεία.

Non tam orbi parentibus pueri, quàm viri stulti tutoribus indigent.

Ἡ τύχη ἔοικε φαύλῳ ἀγωνοθέτῃ· πολλάκις γὰρ τὸν μηδὲν πράξαντα στεφανοῖ.

Fortuna malo munerario similis est, quæ sæpius nihil perpetrantem coronat.

[12.] Εἰς μὲν τὸ εὐπλοῆσαι κυβερνήτου καὶ πνεύματος χρεία·

Ad feliciter navigandum gubernatore & vento; ad beatè vi-

[11.] Ταὐτόν ἐστιν] extat bis Melissæ cap. 135. sed posteriori loco malè ἀγνώμονος legitur: quî enim consilium malum ab homine amico & benevolo?

[12.] Εἰς μὲν τὸ εὐπλοῆσαι] sic Euryphamus antiquissimus Pythagoreus in egregio illo fragmento de vita, apud Stobæum ser. 101. unde apparet hanc istius ὁμακοῖου sententiam esse.

εἰς

Digitized by Google

εἰς δὲ τὸ εὐδαιμονῆσαι λογισμοῦ καὶ τύχης.

vivendum ratione & fortunâ opus est.

Ὁ μὲν δειλὸς καθ' ἑαυτοῦ τὰ ὅπλα, ὁ δὲ ἀνόητος τὰ χρήματα ἔχει.

Ut timidus arma, ita stultus opes contra se ipsum habet.

Τὸ αὐτό ἐστιν ἐξ ἀσθενοῦς ἀγκυρίου σκάφος ὁρμίζειν, καὶ ἐκ φαύλης γνώμης ἐλπίδα.

Idem est navium infirmæ ancoræ, & spem animo perverso inniti.

Ἐπισκοτεῖ τῷ μὲν ἡλίῳ πολλάκις τὰ νέφη, τῷ δὲ λογισμῷ τὰ πάθη.

Solem subinde nebulæ, rationem affectus obtenebrant.

Οὔτε τὸν ἄῤῥωστον ἡ χρυσὴ ὠφελεῖ κλίνη, οὔτε τὸν ἀνόητον ἐπίσημος εὐτυχία.

Neque ægrotantem aureus lectus, nec stultum fortuna splendida juvat.

Τὸ μὲν εὔκρατον ὕδωρ τὰς φλεγμονὰς ἐπιλύει· ὁ δὲ ἐπιεικὴς λόγος τὰς ὀργάς.

Temperata aquæ potio intestinorum ardores, lenis autem oratio iras diluit.

Οὔτε ὁ αὐστηρὸς οἶνος εἰς πολυποσίαν εὔθετος, οὔτε ἄγροικος τρόπος εἰς ὁμιλίαν.

Neque vinum austerum largiori compotationi, neque asperi mores conversationi apti sunt.

Πιθήκου ὀργὴν, καὶ κόλακος ἀπειλὴν ἐν ἴσῳ θετέον.

Ira simiæ, & adulatoris minæ eodem loco habendæ.

Τοῦ βίου καθάπερ δράματος πρῶτον μέρος ἐστὶν ἡ νεότης· διὸ πάντες αὐτῇ προσέχουσιν.

In vita, tanquam in comœdia, primum actum adolescentia sustinet; ideo cuncti attento animo eam spectant.

[13.] Τὰς μὲν γραφὰς ἀσφαλεστέρας, τὰς δὲ πράξεις λαμπροτέρας ἔχειν δεῖ.

Scripturas cautionibus munitas, actiones splendidas habere oportet.

[13.] Τὰς μὲν γραφὰς ἀσφαλεστέρας] Cum similitudines istæ, teste Iamblicho, πρὸς τὰ ἐναργῆ δείγματα τῶν ὄντων, hoc est, rerum perspicuarum comparatione exprimantur, non video quâ scripturarum certitudo & securitas cum splendore actionum comparari possit. Gesnerus Melissæ c. 1. ἀρχὰς legisse videtur, ubi vulgò γραμμὰς editur: puto & ipsi hæsisse aquam, ideóque hariolum potiùs egisse quàm interpretem, mihi vox ἀσφαλεστέρας suspecta, pro qua levissimâ mutatione ἀσαφεστέρας scriberem, verteremque: *Picturas umbra, actiones splendor commendat:* nam ut Plinius ait l. 35. c. 5. *Pictura lumen invenit & umbras, differentiâ colorum alternâ vice sese excitante.* Si de scripturis vocem ancipitem quis accipere malit, referenda erit sententia ad arcanum & reconditum, eóque obscurum scribendi modum Pythagorici gregis, qui symbolis & ænigmatis animi sensa

Or

involvebat, Delphici Apollinis instar, ὅτε λέγων, ὅτε κρύπτων, ἀλλὰ σημαίνων, de qua obscuritate Iamblichum vide lib. 2. c. 21. sed fortè commodiori sensu ἀφελεστέρας scriberetur: cùm scriptionis, præsertim Philosophicæ virtus maxima & præcipua sit ἀφέλεια, sive pura & non affectata simplicitas; qualis in Xenophonte potissimùm ab Aristide aliísque magistris, commendatur, & qualem in Rustici literis observat laudátque Principum sapientissimus M. Aurelius: atque hæc nativa simplicitas in Ocello, Timæo, Cebete, cæterísque quorum fragmenta supersunt, antiquissimis, Pythagoreis, maximè elucet.

Ὃν τρόπον ἐπὶ τῶν φυτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν νέων ἡ πρώτη φυὴ προδείκνυσι τὸν μέλλοντα καρπὸν τῆς ἀρετῆς.

Sicut in plantis, ita in pueris quoque prima indoles futurum virtutis fructum indicat.

[14.] Ἐν μὲν τοῖς συμποσίοις ὁ μὴ παροινῶν ἡδύτερος, ἐν δὲ τοῖς ἀγαθοῖς ὁ μὴ παρανομῶν.

In conviviis quidem suavior est homo minimè vinolentus, in bonis autem minimè iniquus.

Τὸ αὐτό ἐστιν ὄφιν ἐκτρέφειν, καὶ τὸν πονηρὸν εὐεργετεῖν· παρ' οὐδετέρῳ γὰρ ἡ χάρις εὔνοιαν γεννᾷ.

Idem est enutrire anguem & malum beneficiis afficere; apud neutrum enim gratia benevolentiam parit.

Ἐν μὲν εὐδίᾳ σπάνιον τὸ ναυαγῆσαι· ἐν δὲ τῇ ἀβουλίᾳ τὸ μὴ ναυαγῆσαι.

Rarò secundâ cœli tempestate navis frangitur; rarò autem sine consilio servatur.

Τοὺς μὲν κενοὺς ἀσκοὺς τὸ πνεῦμα διΐστησι, τοὺς δ' ἀνοήτους ἀνθρώπους τὸ οἴημα.

Utres inanes ventus, homines autem stultos opinio inflat.

Γυμναζόμενον δεῖ φυλάσσεσθαι τὸν κόπον, εὖ πράσσοντα δὲ τὸν φθόνον.

In exercitiis lassitudo, in rebus secundis invidia cavenda.

Μέτρον ἄριστον, ἔφη τις τῶν σοφῶν· ᾧ πειθόμενοι καὶ ἡμεῖς ὁμοίως τὰς τοῦ βίου θεραπείας ἀναπαύσωμεν, φίλτατε ἡμῖν καὶ ἱερώτατε Ἀσκληπιάδη.

Modum omnium rerum optimum sapientum aliquis pronunciavit: cujus consilio etiam nos, O amicissime piissiméque Asclepiades, vitæ curandæ præceptis finem imponemus.

[14.] Ἐν μὲν τοῖς συμποσ.] Similis Plutarchi sententia est apud Stobæum serm. 4. & Antonium c. 148. ἐν μὲν ταῖς μέθαις παροινοῦσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις παρανοοῦσιν οἱ πλεῖστοι· unde & hîc παρανοῶν potiùs quàm παρανομῶν legendum; è contrà isthic ἀτυχίαις scribendum existimo: nam res secundæ animos potissimùm dementant & transversos agunt.

Digitized by Google

Τοῦ αὐτοῦ Γνώμαι

ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΑΙ.

[15.] Ἃ Κτησάμενος οὐ καθέξεις, μὴ αἰτοῦ παρὰ θεοῦ. δῶρον γὰρ θεοῦ πᾶν ἀναφαίρετον· ὥστε οὐ δώσει, ὃ μὴ καθέξεις.

Ἄγρυπνος ἔσο κατὰ νοῦν· συγγενὴς γὰρ τοῦ ἀληθινοῦ θανάτου ὁ περὶ τοῦτον ὕπνος.

Βλάπτει θεὸς οὐ χολωθεὶς, ἀλλ' ἀγνοηθείς· ὀργὴ γὰρ θεοῦ ἀλλότριον. ἐπ' ἀβουλήτοις γὰρ ἡ ὀργή· θεῷ δὲ οὐδὲν ἀβούλητον.

[16.] Βουλευόμενος περὶ ἄλλου κακῶς φθονεῖς σαυτῷ πάσχων ὑπὸ σαυτοῦ κακῶς. καὶ αὐτὸς δὲ μὴ βούλου παρὰ κακοῦ πάσχειν καλῶς. οἷον γὰρ τὸ ἦθος ἑκάστου, τοιός δὲ ὁ βίος καὶ αἱ πράξεις. ψυχὴ γάρ ἐστι ταμιεῖον, ἀγαθὴ μὲν ἀγαθοῦ, κακὴ δὲ κακοῦ.

Βουλευσάμενος πολλὰ, ἧκε ἐπὶ τὸ λέγειν, ἢ πράττειν· οὐ γὰρ ἔξεις ἐξουσίαν ἀνακαλέσασθαι τὰ πραχθέντα, ἢ λεχθέντα.

[17.] Γλῶσσα σοφοῦ οὐ προηγου-

Ejusdem Sententiæ

PYTHAGORICÆ.

Quæ parta tueri non possis ea à Deo nè expetas: nullum enim Dei donum eripi potest; idcirco haudquaquam dabit, quod nequeas conservare.

Mente pervigili esto: nam animi veternus veræ morti affinis est.

Mala hominibus immittit Deus non iratus, sed ignoratus: ira enim aliena est à Deo; quippe quæ in rebus contra voluntatem accidentibus locum habet. Deo autem nihil invito accidit.

Ubi de alio mali quid cogitas te ipsum malo prævertis: neque verò boni quidquam à malo expectes: nam quales cujusque mores, talis & vita & actiones: penu enim & promtuarium est animus, bonus quidem bonorum, malus autem malorum.

Postquam diu multúmque consulueris ad dicendum vel agendum accede: neque enim in tua potestate erit facta aut dicta revocare.

Non linguam sed opera sapien-

[15.] Ἃ κτησάμενος] Sexti Philosophi est Sect. 79. & 80. quam Ruffinus vertendo ita pervertit, ut vix vestigia veræ lectionis agnoscas.

[16.] Βουλευόμενος] apud Sextum ita habetur Sect. 312. & 313. *Qui cogitat adversùs alium mala, ipsa præveniens ipse perfert mala:* unde hîc quoque legendum constat, φθάνεις σεαυτὸν πάσχων· quod in versione expressi.

[17.] Γλῶσσα] Ita Sextus Sect. 401. & 402. sed græca Ruffinus vertendo interpolavit, in Melissa ser. 93 posterior pars paulò auctior legitur, ut & in M S. anthologia bibliothecæ Barberinæ, ubi Sexto disertim tribuitur. sequens etiam partim apud Sextum, partim apud Hieroclem p. 25. aurei commentarii habetur.

μένως

Digitized by Google

μᾶλλον πίμπλον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ ἔργα· Σοφὸς γὰρ ἡ σιγῶν τὸν θεὸν τιμᾷ.

quis Deus præcipuè æstimat: nam sapiens etiam cùm tacet Deum honorat.

Γλωσσαλγὴς ἄνθρωπος καὶ ἀμαθὴς εὐχόμενος καὶ θύων τὸ θεῖον μιαίνει. μόνος οὖν ἱερεὺς ὁ σοφὸς, μόνος θεοφιλὴς, μόνος οἶδε εὔχεσθαι.

Homo garrulus atque imperitus & orando & sacrificando numen contaminat. Solus igitur sapiens sacerdos, solus pius, solus orandi gnarus.

Γυμνὸς ἀποστελεῖς σοφὸς, γυμνὸν ἑύων καλέσει τὸν πέμψαντα· μόνος γὰρ τῶν μὴ τοῖς ἀλλοτρίοις περιπεφυκὼς ἐπήκοος ὁ θεός.

Sapiens nudus huc missus, nudus eum qui misit invocet: Deus enim solum exaudit illum qui alienis non est oneratus.

Δῶρον ἄλλο μεῖζον ἀρετῆς οὐκ ἔστι θεοῦ θεῷ λαβεῖν.

Nullum donum majus virtute à Deo accipi potest.

[18.] Δῶρα καὶ θυσίαι θεὸν οὐ τιμῶσιν, ἀναθήματα θεὸν οὐ χαρίζεται, ἀλλὰ τὸ ἔμφυτον φρόνημα ὁμοιότης ζυνάπτει θεῷ. χαρὰ γὰρ ἀναγκαῖον τὸ ὅμοιον πρὸς τὸ ὅμοιον.

Munera & victimæ nihil honoris Deo conferunt, neque suspensa templis donaria Deum ornant: sed mens pia solidè nos Deo conjungit: nam simile simili adjungi necessum est.

Δυσκόλευον πάθεσι χαλεπώτερον ἢ τυράννοις.

Durius est servire affectibus, quàm tyrannis.

Διαλέγεσθαι ἑαυτῷ ἄμεινον ἐστὶ πλείω, εἴπερ τοῖς ἔκτοις.

Præstat sæpius cum se ipso, quàm cum externis colloqui.

Εἰ ἀεὶ μεμνήσῃ, ὅτι ὅπου ἂν ἡ ψυχή ζ᾽ τὸ σῶμα ἔργον ἀποτελεῖ, θεὸς ἐφέστηκεν ἔφορος, ἐν πάσαις ζ᾽ ταῖς εὐχαῖς καὶ πράξεσιν, αἰδέσθητι μὲν τὸν θεωρὸν τὸ κάλλιστον, ἔξεις δὲ τὸν θεὸν ζυνόντα.

Si semper memineris, quocunque demum loco anima aut corpus tuum aliquid perpetret, Deum inspectorem adesse; in cunctis quidem orationibus actionibúsque tuis vereberis inspectoris præsentiam quem nihil latet: Deum verò intimum pectoris hospitem habebis.

Εφ᾽ ὅσον σαυτὸν ἀγνοεῖς, τόσον μαίνεσθαι νόμιζε.

In quantum temetipsum ignoras, furere & insanire te existima.

[19.] Ζητεῖν δεῖ καὶ ἄνδρα καὶ

Ii conjuges & liberi quærendi,

[18.] Δῶρα καὶ] Hanc quoque dicto Hieroclis loco extat: ubi auctiùs melliúsque ἀναθήματα τὸ θεῖον ἱερὸν ἐστιν ἀγαθὸν λεγόμενον.

[19.] Ζητεῖν δεῖ] vide de hanc paulò auctiorem apud Stobæum ser. 1.

τέκνα

τέκνα τὰ μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ βίου τούτου παραμένοντα.

Ζῆ ὡς ἀληθῶς θεῷ ὁμοίως ὁ αὐτάρκης καὶ ἀκτήμων φιλόσοφος, καὶ πλοῦτον ἡγεῖται μήγιστον, μηδὲν ἀλλότριον κεκτῆσθαι καὶ μὴ ἀναγκαῖον. ἐπιτείνει γὰρ τὴν ἐπιθυμίαν ποτὲ ἡ τῶν χρημάτων ἐπίκτησις· αὔταρκες δὲ πρὸς εὐζωίαν τὸ μηδὲν ἀδικεῖν.

Ἡ τῶν ὄντως ὄντων κτῆσις διὰ ῥαστώνης οὐ περιγίνεται.

Ἡγοῦ μάλιστα ἀγαθὸν εἶναι, ὃ καὶ ἑτέρῳ μεταδιδόμενον σοὶ μᾶλλον αὔξεται.

Ἡγοῦ μάλιστα φίλους τοὺς ὠφελοῦντας τὴν ψυχὴν, ἢ τὸ σῶμα.

Ἡγοῦ παντὸς ἀνοήτου καὶ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν ψόγον καταγέλαστον, καὶ ὅλα τὰ τῶν ἀμαθῶν ὄνειδος εἶναι τὸν βίον.

Θέλε μᾶλλον τοὺς συνόντας αἰδεῖσθαι σε, ἢ φοβεῖσθαι· αἰδοῖ γὰρ πρόσεστι σέβας, φόβῳ δὲ μῖσος.

Θυηπολία ἀφρόνων πυρὸς τροφὴ, τὰ δὲ ἀναθήματα ἱεροσύλων χορηγία.

Ἴσθι ὡς οὐδεμία προσποίησις πολλῷ χρόνῳ λανθάνει.

Κακὰ μείζω πάσχει διὰ τὸ συνειδὸς ὁ ἀδικῶν, βασανιζόμενος τῇ ψυχῇ, ἤπερ τὸ σῶμα ταῖς πληγαῖς μαστιγούμενος.

Λόγον περὶ θεοῦ τοῖς ὑπὸ δόξης διεφθαρμένοις λέγειν οὐκ ἀσφαλές· καὶ γὰρ τ' ἀληθῆ λέγειν ἐπὶ τούτων καὶ τὰ ψευδῆ κίνδυνον φέρει.

qui etiam post hanc vitam superstites maneant.

Vivit reverà vitam Deo similem frugalis inópsque philosophus; & opes maximas ducit nihil externum & non necessarium possidere: nam divitiarum acquisitio quandoque cupiditatem accendit: sed ad bene beatéque vivendum sufficit nè quid injustè agas.

Vera bona nequaquam otio & ignaviâ parantur.

Illud potissimùm bonum esse existima, quod cum alio communicatum tibi magìs augetur.

Eos præcipuè amicos judica, qui animum potiùs quàm corpus juvant.

Cujusvis stulti & laudem & vituperium ridiculum ducito: & totam hominis imperiti vitam opprobrium existima.

Da operam ut tui te familiares vereantur potiùs, quàm metuant: nam verecundia venerationem, metus odium conjunctum habet.

Stultorum sacrificia ignis alimenta sunt; donaria autem, sacrilegorum proventus.

Id scito, nullam simulationem diu latere.

Homo iniquus majora perpetitur mala dum animus scelerum conscientiâ excruciatur, quàm si corpus cædatur verberibus.

Apud homines pravis opinionibus imbutos sermonem de Deo instituere haudquaquam tutum est; nam æquè periculosum est, seu vera seu falsa iis dicantur.

Λόγῳ

Λόγῳ ἡγεμόνι ἐν παντὶ χρώμενος οὐχ ἁμαρτήσεις.

Rationem ubique ducem sequendo nequaquam peccabis.

Λυποῦντα τὸν πλησίον, οὐ ῥᾴδιον αὐτὸν ἄλυπον εἶναι.

Aliis molestus haud facilè ipse molestiis carebit.

Μεγάλην παιδείαν νόμιζε, δι' ἣν δυνήσῃ φέρειν ἀγνοούντων ἀπαιδευσίαν.

Magnam doctrinam existima, quâ ignorantium imperitiam ferre possis.

Νόμου θείου τὸ φαῦλον ἀνήκοον, διὸ καὶ παρανομεῖ.

Improbitas legi divinæ aurē non præbet; ideóque contra leges agit.

[20.] Ξένος ἀνὴρ δίκαιος οὐ μόνον πολίτου, ἀλλ' οὐδὲ συγγενοῦς τι διαφέρει.

Peregrinus vir justus non tantùm civi, sed etiam cognato quodammodo præstat.

Ὅσα πάθη ψυχῆς, τοσοῦτοι οἱ ὠμοὶ δεσπόται.

Quot animi affectus, tot immanes domini.

Οὐδεὶς ἐλεύθερος ἑαυτοῦ μὴ κρατῶν.

Nemo liber, qui sui ipsius non sit compos.

Παντὸς καλοῦ κτήματος πόνος προηγεῖται ὁ κατ' ἐγκράτειαν.

Cujuscunque boni acquisitionem conjunctus cum continentia labor præcedit.

Πέπεισο μὴ εἶναι σὸν κτῆμα, ὅπερ μὴ ἐντὸς διανοίας ἔχεις.

Id persuasum habeto, tuas opes non esse quas animo reconditas non servas.

Ποίει ἃ κρίνεις εἶναι καλὰ, κἂν ποιῶν μέλλῃς ἀδοξήσειν· φαῦλος γὰρ κριτὴς καλοῦ πράγματος ὄχλος.

Fac quæ honesta judicas, etiamsi nullam tibi allatura sint gloriam: vulgus enim malus recte factorum arbiter.

Πεῖραν ἀνθρώπου ἐκ τῶν ἔργων μᾶλλον λάμβανε ἢ ἐκ τῶν λόγων· πολλοὶ γὰρ βίῳ μὲν εἰσὶ κακοὶ, λέγειν δὲ πιθανώτατοι.

Ex operibus potiùs quàm ex sermonibus hominis periculum facito: multi enim malè vivunt, & optimè loquuntur.

Πράττε τὰ μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα.

Fac magna nil magni promittens.

Ῥιζωθέντες ἐκ θεοῦ καὶ φυέντες τῆς αὐτῶν ῥίζης ἐχώμεθα· καὶ γὰρ ὕδατος προχοαὶ, καὶ τὰ ἄλλα φυτὰ τῆς γῆς, ῥίζης ἀποκοπέντα αὐαίνεται καὶ σήπεται.

Radicati natíque ex Deo radici nostræ inhæreamus: nam & aquarum scaturigines, cæteráque terræ germina succisâ radice siccantur, & putrescunt.

Ῥώμη ψυχῆς σωφροσύνη·

Animæ robur est temperantia:

[20.] Ξένος ἀνὴρ] apud Stobæum ser 9. rectiùs ἀλλὰ καὶ συγγενοῦς scriptum est.

αὖτη γὰρ ψυχῆς ἀπαθὴς φῶς ἐστι. τεθνᾶναι δ' ἧττον κακὸν, ἢ δ' ἀνεγείρεσθαι σώματι τὴν ψυχὴν ἀμαυρῶσαι.

[21.] Ῥᾳδίως μὴ μακαρίσῃς ἄνθρωπον φαιδρὸν ὄντα σὺν φίλοις, ἢ τέκνοις, ἢ τινι τῶν ἐφημέρων τῶν σωτηρίαν ἐκ χρόνων ἐπισφαλῆ πάντα τὰ τοιαῦτα. τὸ δ' ἐφ' ἑαυτῷ ὀχυρὸν καὶ τῷ θεῷ, μόνον βέβαιον.

Σοφὸς ἀγαθὸς καὶ θεοφιλὴς, ὃς ὅσα οἱ ἄλλοι μοχθοῦσι περὶ τὸ σῶμα τοσαῦτα ἕνεκα, πάντα ὑπὲρ αὐτὸν ὡς περὶ ψυχῆς πονεῖν.

[22.] Συμφύσει καὶ ἀρχοντι πάντα ἑαυτῷ θεῖα πάντα εἶκε.

Τέκνα μὴ μάταια πλὴν εἰ μὴ ἐλεύθερα, τὸ γὰρ ἀνελεύθερον τοῦ σώματος, καὶ ἧττον ψυχῇ προσήκει τῇ ἀιδίῳ ἕξει.

Φιλανθρωπίαν καὶ φιλοσοφίαν, καὶ φιλοχρηματίαν ἢ φιλόδοξον ἢ ἀδικίαν ἀπόβαλε. ὁ γὰρ φιλάνθρωπος καὶ φιλόσοφος, καὶ ὁ φιλόσοφος πάντως καὶ φιλοχρήματος, ὁ δὲ φιλοχρήματος, ἐξ ἀνάγκης ἄδικος. ὁ δὲ ἄδικος, εἰς μὲν θεὸν ἀσεβὴς καὶ ἄθεος, εἰς δὲ ἀνθρώπους ἐχθρὸς καὶ ἀσεβὴς καὶ ἄθεος, καὶ τῇ φύσει ἐναντίος. διὸ καὶ πάντα φιλόδοξον ὡς ἄθεον καὶ μαινόμενον ἐκφεύγειν χρή.

[23.] Ψυχῆς ἀγνῆς τόπον οἰκειότατον τὸ σῶμα καὶ ἔχει θεός.

hæc enim vacui affectibus animi lumen est: at multò satius est mori, quàm corporis incontinentiâ animum offuscare.

Haud facilè beatum dixeris hóminem, qui amicis vel liberis, aut ullâ re fluxâ & caducâ nititur: cuncta enim hæc lubrica sunt: at sepso Deóque niti, id solum firmum & stabile est.

Is sapiens & pius homo est, qui quantum laboris alii corporis causâ sustinent, tantum ipse animo impendere studeat.

Agnato & principi omnia, unâ libertate exceptâ, concede.

Liberos æternos parere discito, nõ qui corpus in senectute alant, sed qui animum cibo perpetuo nutrient.

Fieri haudquaquâ potest, ut unus idémq; & voluptatibus, & corpori, & opibus parandis, simúlq; Deo vacet: nam qui voluptatibus deditus est, idem quoque studet corpori: ac cui corpus curæ est, idem profectò & opibus studet: atqui opum studiosus necessariò injustus est: injustus autẽ & impius est erga Deum & iniquus erga homines, proinde etiãsi hecatõbas sacrificet, multò magis impius est, & ab õni religione Deóq; aversus, & animi proposito sacrilegus: quapropter omnẽ voluptariũ, ut impiũ & sacrilegum, aversari oportet.

Animo casto & puro locũ convenientiorẽ in terris non habet Deus.

FINIS.

ΤΕΛΟΣ.

[21.] Ῥᾳδίως.] hinc emendandus Antonius Melissæ c. 148.

[22.] Συμφύσει.] corruptissima habetur apud Stobæũ ser. 13, qui hinc corrigẽdus.

[23.] Ψυχῆς.] Nicodoles pag. 24. & Sextus sect. 36.

ΔΗΜΟ-

Digitized by Google

ΔΗΜΟΚΡΑΤΟΥΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ Γνῶμαι χρυσαῖ.

DEMOCRATIS PHILOSOPHI *Aureæ Sententiæ.*

ΓΝΩΜΕΩΝ μὲν τῶν δὲ εἴτις ἐπαΐοι ξὺν νόῳ, πολλὰ μὲν ῥέξει πράγματ' ἀνδρὸς ἄξια, πολλὰ δὲ φαῦλα οὐχ ἕξει.

SENTENTIIS hisce si quis aures animúmque adverterit, multa ille opera viro digna patrabit, multis contrà carebit malis.

[1.] Ψυχῆς μὲν τελειότης σκήνους μοχθηρίαν ὀρθοῖ· σώματος δὲ ἰσχὺς ἄνευ λογισμοῦ ψυχὴν οὐδὲν ἀμείνω τίθησιν.

Animi quidem perfectio corporis vitium corrigit; corporis autem vires ratione destitutæ animum nihilo meliorem reddunt.

Ὁ τὰ ψυχῆς ἀγαθὰ ἐρεώμενος, τὰ θειότερα ἐρέεται ὁ τὰ σκήνους, τ' ἀνθρώπινα.

Quisquis animi bona amat, diviniora; qui corporis, humana ambit.

[2.] Καλὸν μὲν τὴν ἀδικέοντα κωλύειν· εἰ δὲ μὴ, μὴ ξυναδικέειν.

Hominem iniquè agentem impedire præstat; id si fieri nequeat, saltē non adjuvanda ejus iniquitas.

[3.] Ἀγαθὸν εἶναι χρὴ, ἢ μιμεῖσθαι.

Bonum esse, non simulare oportet.

Οὔτε σώμασιν, οὔτε χρήμασιν εὐδαιμονοῦσιν ἄνθρωποι, ἀλλ' ὀρθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ.

Neque in corpore, neque in opibus posita est hominum felicitas, sed in animo recto, & justitia.

[1.] Ψυχῆς μὲν] Stobæus ser. 1. & Melissa c. 167. tribuunt Democrito: & expressit Plato lib. 3. de Rep. pag. 403.

[2.] Καλὸν] In Epirotico exemplari bibliothecæ Barberinæ legebatur εἰ δὲ μὴ, ξυναδικέειν: sed loci sensus geminam negationem requirit: cum pag. 58. non solùm injuriâ, sed & animo lædendi abstinendum moneat, Democritus apud Stobæum ser. 3. & 5. ad propulsandum & vindicandum cohortatur: unde hîc ξυνεκδικέειν potiùs scribendum foret, si Democratem nostrum eundem cum Democrito esse certò constaret.

[3.] Ἀγαθὸν] Stobæus ser. 37. ἀγαθὸν ἢ εἶναι χρεὼν ἢ μιμεῖσθαι· sed cui bono hæc imitatio aut simulatio, cum bonum esse non videri oporteat? nam quod Epicurus dicebat de studio sapientiæ id virtuti etiam quadrat. οὐ προσποιεῖσθαι δεῖ φιλοσοφεῖν, ἀλλ' ὄντως φιλοσοφεῖν· οὐ γὰρ προσδεόμεθα τοῦ δοκεῖν ὑγιαίνειν, ἀλλὰ τοῦ κατ' ἀλήθειαν ὑγιαίνειν. rectiùs ergo meâ quidem sententiâ hîc scriberetur, οὐ μιμεῖσθαι, vel sanè addendum, aut saltem subintelligendum, μᾶλλον.

Μὴ διὰ φόβον, ἀλλὰ διὰ τὸ δέον ἀπέχεσθαι ἁμαρτημάτων.

Non metu sed officii causâ peccatis abstinendum.

Μέγα τὸ ἐν συμφορῇσι φρονέειν ἃ δεῖ.

Res magna est, in adversis quæ in rem sint sapere.

Μεταμέλεια ἐπ' αἰσχροῖσι πρήγμασι βίου σωτηρίη.

Rerum turpium pœnitentia vitæ salus est.

Ἀληθόμυθον χρὴ εἶναι, οὐ πολύλογον.

Veridicum non multiloquum esse oportet.

Ὁ ἀδικῶν τοῦ ἀδικουμένου κακοδαιμονέστερος.

Infelicior est injuriam qui facit, quàm qui sustinet.

Μεγαλοψυχίη τὸ φέρειν πραέως πλημμέλειαν.

Animi magni est humaniter ferre siquid peccatum fuerit.

Νόμῳ, καὶ ἄρχοντι, καὶ τῷ σοφωτέρῳ εἴκειν, κόσμιον.

Legi, principi, & sapientiori cedere pulcrum est.

Μεμφομένων φαύλων ὁ ἀγαθὸς οὐ ποιεῖται λόγον.

Vir bonus improborum reprehensiones nihili facit.

Χαλεπὸν ἄρχεσθαι ὑπὸ χείρονος.

Deteriori parere durum est.

Ὁ χρημάτων παντελῶς ἥσσων οὐκ ἄν ποτε εἴη δίκαιος.

Qui pecuniis facilè vincitur haudquaquam erit justus.

Ἰσχυρώτερος ἐς πειθὼ λόγος πολλαχῇ γίνεται χρυσοῦ.

Ad persuadendum sæpenumero plùs oratio quàm aurum valet.

[4.] Τὸν οἰόμενον νοῦν ἔχειν ὁ νουθετῶν ματαιοπονεῖ.

Quisquis eum monet, qui prudentiâ se pollere existimat, operam perdit.

Πολλοὶ λόγον μὴ μαθόντες, ζῶσι κατὰ λόγον.

Multi, qui rationem non excoluêre ex ratione vivunt.

Πολλοὶ δρῶντες τὰ αἴσχιστα λόγους ἀείστους ἀσκέουσιν.

Multi turpissima perpetrantes opera optimè meditatis utuntur sermonibus.

Οἱ ἀξύνετοι δυστυχέοντες σωφρονέουσιν.

Stulti rebus adversis conflictantes sapiunt.

Ἔργα καὶ πρῆξιν ἀρετῆς, οὐ λόγους ζηλοῦν χρεών.

Reipsa atque opere, non verbis, virtuti studendum.

Τὰ καλὰ γνωρίζουσι καὶ ζηλοῦσιν οἱ εὐφυέες πρὸς αὐτά.

Homines naturâ ad honestatem facti, & cognoscunt quæ honesta sunt, iisq; faciendis operam navant.

Κτήνεων μὲν εὐγένεια ἡ τοῦ σώματος εὐσθένεια· ἀνθρώπων δὲ, ἡ τοῦ ἤθους εὐτροπίη.

Jumentorum generositas, in corporis robore; hominum verò in recta morum conformatione consistit.

[4.] Τὸν οἰόμενον] hinc corrigendus Stobæus ser. 10.

Οὔτε

Οὔτε τέχνη, οὔτε σοφίη ἐφικτὸν, εἰ μὴ μάθῃ τίς.

Neque ars, neque scientia absque doctrina acquiritur.

Κρεῖσσον τὰ οἰκεῖα ἐλέγχειν ἁμαρτήματα, ἢ τὰ ὀθνεῖα.

Præstat propria, quàm aliena peccata reprehendere.

[5.] Ὧν ὁ βίος ὀξὺν ἔταξε, τούτοισι καὶ ὁ βίος συντέτακται.

Quorum mores bene sunt compositi, hisce & vita rectè componitur.

Ἀγαθὸν καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν, ἀλλὰ τὸ μηδὲ ἐθέλειν.

Bonum est non solùm ab injuria, sed etiã à volũtate lædẽdi abstinere.

Εὐλογέειν ὅτι καλοῖς ἔργοισι χρὴ· τὸ γὰρ ὅτι φαύλοισι, κιβδήλε καὶ ἀπατεῶνος.

De rectè factis bene loquendum: nam de malis bene loqui hominis est subdoli, atque impostoris.

Πολλοὶ πολυμαθίες νοῦν οὐκ ἔχουσι.

Multi eruditione variâ instructi bonâ mente destituuntur.

Πολυνοΐλιν, ἢ πολυμαθίλιν ἀσκέειν χρή.

Multiplici potiùs animi sapientiæ, quàm multifariæ eruditioni studendum.

Προβουλεύεσθαι χρέωσον τῶν πραξέων, ἢ μετανοεῖν.

Præstat consilium actiones præcedere, quàm pœnitentiam subsequi.

Μὴ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς δοκίμοισι πιστεύειν· τὸ μὲν γὰρ δίκαιος, τὸ δὲ σωφρονέοντος.

Non omnibus, sed spectatis fidendum: illud enim fatui, hoc prudentis est.

Δόκιμος ἀνὴρ καὶ ἀδόκιμος οὐκ ἐξ ὧν πράσσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν βούλεται.

Vir probus, aut improbus, non ex operibus tantùm, sed etiam ex voluntate spectatur.

Παιδὸς, οὐκ ἀνδρὸς, τὸ ἀμέτρως ἐπιθυμεῖν.

Immoderatâ cupiditate trahi pueri est, non viri.

Ἡδοναὶ ἄκαιροι πίκρησιν ἀνδίας.

Intempestivæ voluptates dolores pariunt.

Αἱ περί τι σφοδραὶ ὀρέξεις πρὸς τὰ ἄλλα τὸν ψυχὸν.

Nimis vehementes cujuscunque rei appetitus etiam ad cætera animum occæcant.

Δίκαιος ἔρως ἀνύβριστος, ἐφίεσθαι τῶν καλῶν.

Justus amor citra nullius injuriam honesta ambire.

Ἡδὺ μηδὲν ἀποδέχεσθαι, ὧν μὴ συμφέρῃ.

Nihil jucundum admittas, nisi idem sit conducibile.

Κρεῖσσον ἄρχεσθαι τοῖς ἀνοήτοις, ἢ ἄρχειν.

Imprudentes aliis parere præstat, quàm imperare.

[5.] Ὧν ὁ τρόπ.] Stob. s. 37. & Mel. c. 97. rectiùs, οἵων.

Digitized by Google

Νηπίοισιν ὁ λόγος, ἀλλ' ἡ συμφορὴ γίνεται διδάσκαλος.

Δόξα καὶ πλοῦτος ἄνευ ζωὴ στέρησις, ἀκίνδυνα ἀσφαλέα κτήματα.

Χρήματα μὴ ποιεῖσθαι ἀκαιρέως, ἐξ ἀδικίας ἢ πάντων χαλεπώτατον.

Ἁμαρτὸν μιμεῖσθαι μὴ τοὺς κακοὺς, μὴ ἐθέλειν ἢ τοὺς ἀγαθούς.

Αἰσχρὸν τὰ ὀθνεῖα πολυπραγμονέοντα, ἀγνοεῖν τὰ οἰκεῖα.

Τὸ ἀεὶ μέλλειν ἀτελέας ποιέειν τὰς πρήξιας.

Κίβδηλοι καὶ ἀγαθοφανέες, οἱ λόγῳ μὲν ἅπαντα, ἔργῳ ἢ οὐδὲν ἔρδοντες.

Μακάριος ὃς οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει χρῆσθαι δὲ εἰς ἃ δεῖ καλῶς.

Ἁμαρτίης αἰτίη ἡ ἀμαθίη τοῦ χρείωνος.

Ἑαυτὸν πρῶτον αἰσχύνεσθαι χρεὼν τὸν αἰσχρὰ ἔρδοντα.

Ὁ ἀνταγορεύων καὶ πολλὰ καλλωπιζόμενος ἀφυὴς εἰς μάθησιν ὧν χρή.

Πλεονεξίη τὸ πάντα λέγειν, μηδὲν ἢ ἀκούειν ἐθέλειν.

Τὸν φαῦλον διαφυλάσσειν δεῖ, μὴ καιρῷ λάβῃ.

Ὁ φθονῶν, ἑαυτὸν ὡς ἐχθρὸν λυπέει.

Ἐχθρὸς οὐχ ὁ ἀδικῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ βουλεύων.

Ἡ τῶν συγγενῶν ἔχθρη τῶν ἀλλοτρίων χαλεπωτέρη μάλα.

Μὴ ὑποπτος εἶναι πᾶσι, ἀλλ' εὐλαβὴς γοῦν καὶ ἀσφαλής.

Non ratio, sed damnum stultorum magistra.

Honor & divitiæ absque prudentia, opes sunt parùm securæ.

Opes parare haud quidem inutile; sed injustè parare id verò omnium perniciosissimum.

Malum est imitari improbos, & spernere bonos.

Aliena curiosè scrutantem propria ignorare turpe est.

Continua cunctatio imperfectas reddit opera.

Subdoli homines sunt, & specie tenus boni, qui verbo omnia, re ipsâ nihil præstant.

Felix cui opes & mens suppetunt: nam rectè iisdem ubi res poscit utitur.

Peccandi causa, ignorare quid sit melius.

Primùm seipsum vereri debebat quisquis turpia perpetrat.

Homo contentiosus nimiúmque scitus ineptus est ad discendum ea, quæ usus postulat.

Arrogantia quædam est omnia dicere, nihil audire velle.

Improbum observes, nè occasionem arripiat.

Homo invidus seipsum, ut hostem, dolore afficit.

Inimicus est non solùm qui injuriam infert, sed etiam qui de inferenda cogitat.

Consanguineorum inimicitiæ multò asperiores sunt externis.

Non suspicionosum, sed facilem te, & securum cunctis præbe.

Χαίρειας

Digitized by Google

Χάριτας δὲ χρεὼν προσοφείλομεν κρείσσονας αὐτῶν ἀμοιβὰς ἀποδοῦναι.

Χαιρίζόμενος προσκόπει τὸν λαμβάνοντα, μὴ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῦ κτήσηλ ἐὰν ἀποδῷ.

Μικραὶ χάριτες ἐν χαιρῷ μέγισται τοῖς λαμβάνουσι.

Τιμαὶ δὲ τοῖς συνετοῖσι μέγα δυνατ, εἰ ξυνίεσι πιμάμενοι.

Χαριστικὸς ἐχ' ὁ βλέπων πρὸς ἡδὺ ἀμοιβὴν, ἀλλ' ὁ δι' ἀρᾶν προθυμούμενος.

Πολλοὶ δοκέοντες φίλοι εἶν οἰσὶ, κ' ὐ δοκέοντες εἰσίν.

Ἑνὸς φιλίη ξυνετῆς χρείσσων ἁξυνέτων ἁπάντων.

Ζῆν οὐκ ἄξιος, ὅτῳ μηδεὶς ἔστι χρηστὸς φίλος.

Ἐκπίπτουσι πολλοὶ τοὺς φίλους, εἰ ἐξ εὐπορείης εἰς πενίην μεταπέσωσιν.

Καλὸν. ἔστι παντὶ τὸ ἶσον, ὑπερβολὴ δ' κ' ἔλλειψις οὐ μοι δοκέει.

Οὐδ' ὑφ' ἑνὸς φιλέεσθαι δοκέω μοι ὁ φιλέων μηδένα.

Γέρων δ' ἁκαιρος ὁ αἰμύλος κ' παιδαριώδης.

Σώματος κάλλος ζωώδες, ἢν μὴ νοῦς ἐνῇ.

Ἐν εὐτυχίῃ φίλον εὑρεῖν εὔπορον, ἐν δ' δυσχερίῃ πάντων ἀπορώτατον.

Φίλοι δ' πάντες οἱ ξυγγενέες, ἀλλ' οἱ συμφωνέοντες περὶ τοῦ συμφέροντος.

Ita admittenda sunt beneficia, ut jam antè tecum dispexeris, quomodo gratias majores reponas.

Vide cui beneficium præstes, nè fortè, si subdolus fuerit, malum pro bono reddat.

Parvum beneficium tempestivè collatum accipientibus fit maximum.

Honores plurimùm valent apud prudentes, si sibi collatos intelligant.

Beneficus est, non qui remunerationem spectat, sed qui liberâ sponte præstat beneficium.

Multi cùm videantur amici, non sunt: sùntque multi, qui non videntur.

Unius prudentis amicitia stultorum omnium amicitiæ præferenda.

Indignus est qui vivat, cui nullus est amicus commodus.

Multi amicos devitant, si ex larga fortuna in paupertatem inciderint.

Æqualitas ubique est bona, sed quod ultra vel citra modum est, haud bonum puto.

A nemine amari existimo, quisquis amat neminem.

Senex lepidus & fabulator longè est gratissimus.

Corporis pulchritudo, nisi mens subsit, animantium propria est.

Rebus secundis amicum invenire facile est; in adversis autem, omnium difficillimum.

Amici sunt non quicunque agnati, sed qui commodis tuis favent.

Digitized by Google

Ἄξιον ἀνθρώπους ὄντας ἐπ' ἀνθρώπων συμφοραῖς μὴ γελᾷν, ἀλλ' ὀλοφύρεσθαι.

Homines cùm simus, humanas calamitates non irridere, sed deplorare convenit.

Διζημένοισι τ' ἀγαθὰ μόλις παραγίνεται, τὰ δὲ κακὰ καὶ μὴ διζημένοισι.

Bona vix quærentibus, mala autem etiam non quærentibus obtingunt.

Οἱ φιλομεμφέες εἰς φιλίην οὐκ εὐφυέες.

Homines queruli ad amicitiam sunt inepti.

Γυνὴ μὴ ἀσκείτω λόγον· δεινὸν γάρ.

Mulier dicendi facultatem non exerceat; res enim periculosa est.

Ὑπὸ γυναικὸς ἄρχεσθαι, ὕβρις καὶ ἀνανδρία ἐσχάτη.

Mulieris imperio parere, contumelia & ignavia extrema est.

Θείου νοῦ τὸ ἀεὶ διαλογίζεσθαι καλόν.

Animi divini est semper aliquid boni cogitare.

Ἢν πιστεύῃ τὶς, θεοὺς ἐπισκοπεύειν πάντα, οὔτε λάθρη οὔτε φανερῶς ἁμαρτήσεται.

Qui Deum cuncta inspicere crediderit, neque clanculum, neque apertè peccabit.

Μεγάλα βλάπτουσι τοὺς ἀξυνέτους οἱ ἐπαινέοντες.

Qui stultos laudant magno eos damno afficiunt.

Βέλτερον ὑφ' ἑτέρου, ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ ἐπαινέεσθαι.

Ab alio, quàm à se ipso laudari præstat.

Ἢν μὴ γνωρίζῃς τοὺς ἐπαίνους, κολακεύεσθαι ἡγέου.

Si laudes in te ipso non agnoveris, palpum tibi obtrudi existimes.

[6.] Ὁ κόσμος σκηνὴ, ὁ βίος πάροδος· ἦλθες, ἴδες, ἀπῆλθες.

Mundus scena, vita transitus: venisti, vidisti, abiisti.

[7.] Ὁ κόσμος ἀλλοίωσις· ὁ βίος ὑπόληψις.

Mundus mutatio, vita opinio.

Τέλος τῶν τοῦ Δημοκράτους γνωμῶν.

Finis Sententiarum Democratis.

[6.] Ὁ κόσμος σκηνὴ] Egregiè Plotinus Enn. 3. lib. 2. c. 15. cæterùm Πάροδος, vox è theatro & media scena petita: estque primus chori ingressus in scenam, primúsque ostentus, teste Polluce & Hephæstione.

[7.] Ὁ κόσμος ἀλλοίωσις] extat apud Marcum Antoninum Imp. lib. 4. cui & alibi passim in ore suum illud, πᾶν ὑπόληψις.

Περὶ

Περὶ
ΣΕΚΟΥΝΔΟΥ
ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ
Ἐν βίοις Σοφιστ. βιβ. α.

ΜΗδὲ Σεκοῦνδου τοῦ Ἀθηναίου ἀμνημονῶμεν, ὃν ἐκάλουν Ἐπίθυρόν τινες, ὡς τέκτονος παῖδα.

Σεκοῦνδος τοίνυν ὁ σοφιστὴς, γνῶναι μὲν περιττὸς, ἑρμηνεῦσαι δὲ ἀπέριττος. Ἡρώδην δὲ ἐκπαιδεύσας, ἐς διαφορὸν αὐτῷ ἀφίκετο παιδεύοντι ἤδη· ὅθεν Ἡρώδης διετώθαζεν αὐτὸν, ἐκεῖνο λέγων·

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων.

Ἀλλ' ἀποθανόντι καὶ λόγον ἐπεφθέγξατο, καὶ δάκρυα ἐπέδωκε, καίτοι γηραιῷ τελευτήσαντι. μνήμης δὲ ἄξια τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ πλείω μὲν, μάλιστα δὲ ἥδε ἡ ὑπόθεσις· ὁ ἄρξας στάσεως ἀποθνησκέτω, καὶ ὁ παύσας στάσιν ἐχέτω δωρεάν· ὁ αὐτὸς καὶ ἄρξας καὶ παύσας αἰτεῖ τὴν δωρεὰν, τὴν δὲ ὑπόθεσιν ᾧδε ἐβραχυλόγησεν· οὐκοῦν, ἔφη, τί πρότερον; τὸ κινῆσαι στάσιν. τί δεύτερον; τὸ παῦσαι· δοὺς οὖν ἐφ' οἷς ἠδίκεις τιμωρίαν. τὴν ἐφ' οἷς εὖ πεποίηκας, εἰ

DE
SECUNDO
PHILOSTRATUS
In vitis Sophist. lib. 1.

SEd nec Secundi Atheniensis nobis obliviscendum, quem Epithyrum, ut fabri puerum appellabant.

Secundus ergò Sophista in sentiendo copiosus, in animi sensis exprimendis parcus; cùm Herodem instituisset, in controversiam cum ipso jam alios docente incidit: unde Herodes ipsum cavillo perstringens usurpabat illud:

Et figulus figulo, fabro faber invidet alter.

Sed mortuo & orationem dixit, & lacrymas addidit; quamvìs senex admodùm obiisset. Et multa quidem alia hujus viri memoriâ digna sunt, maximè autem hæc controversia. Qui seditionem excitat, moriatur: & qui sedat, præmium accipiat. Idem seditionem excitans & sedans, præmium petiit: Hanc autem causam sic breviter peroravit. Igitur, inquit, quid primum? seditionem excitâsse. quid secundum? sedâsse. Des ergò pœnas ob illatam injuriam; deinde præmium ob rectè facta, si

δίκασαι,

δώσασι, * λέξε· τοιός δε ὁ ἀνὴρ ἔσῃ. τάφος δὲ ἔσται τῷ Ἐλευσῖνι τῇ Μεγαρέϊδε ὁδῷ.

potes, accipe. Talis iſte vir fuit. ſepultus eſt in via Megarenſi juxta Eleuſina.

* Interponendam hîc puto particulam ὡρεὰν, aut ejuſmodi vocem.

ΣΕΚΟΥΝΔΟΣ μελίσσης λόγῳ ρκϛ'.

ΣΕκοῦνδος ὁ σοφὸς ἐρωτηθεὶς, τί ἔστι γυνὴ, εἶπεν· Ἀνδρὸς ναυάγιον, οἰκου ζάλη, ἀμεριμνίας ἐμπόδιον, βίου ἅλωσις, καθημερινὴ ζημία, ἐυθαίρετος μάχη, πολυτελὴς πόλεμος, ζωοστάσιμον θηρίον, συγκαθημένη μέριμνα, συμπεφορημένη λέαινα, κακοσχημόνη Σκύλλα, ζῶον πονηρὸν, ἀναγκαῖον κακόν.

SECUNDUS Meliſſæ ſermone 122.

SEcundus ille Sapiens interrogatus quid eſſet mulier, reſpondit: Viri naufragium, domûs tempeſtas, tranquillitatis impedimentum, vitæ captivitas, quotidianum damnum, voluntaria pugna, ſumptuoſum bellum, bellua contubernalis, ſolicitudo aſſidens, leæna complectens, exornata Scylla, animal malitioſum, malum neceſſarium.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ἀνθολογία ἀνέκδοτος.

Ὁ αὐτὸς ἔφη· τριῶν κακῶν τέτυχημαι, γραμματικῆς, πενίης, καὶ κακομόχθου γυναικός· τὴν δύο ἐξέφυγον, κακομόχθου γυναικὸς ἐκφυγεῖν οὐκ ἴσχυσα.

ANONYMI florilegium MS. in bibl. Barberina.

Idem aiebat: in tria mala incidi, grammaticam, penuriam, & malam mulierem; duo effugi, malam mulierem effugere non potui.

Ἐκ τῆς Σούδας.

Σεκοῦνδος Ἀθηναῖος σοφιστὴς, ὃς ἐχρημάτισε Πλίνιος· ἐπωνομάζετο δὲ Ἔπιρος, ὡς υἱὸς τέκτονος· καθηγητὴς δὲ γέγονε καὶ Ἡροδότου [lege. Ἡρώδου] τοῦ Σοφιστοῦ· ἔγραψε μελέτας ῥητορικάς.

Ex Suida.

Secundus Athenienſis Sophiſta, qui vocatus eſt Plinius: ſed cognomento dicebatur Epirus, quaſi fabri filius. Fuit autem Herodoti [leg. Herodis] Sophiſtæ magiſter: ſcripſit declamationes oratorias.

VINCENTIUS Bellovacenſis ſpec. hiſt. lib. III. cap. 70.

Temporibus Adriani floruit SECUNDUS Philoſophus, qui philoſophatus eſt omni tempore ſilentium ſervans, & Pythagoricam vitam ducens.

ΣΕΚΟΥΝ-

Digitized by Google

ΣΕΚΟΥΝΔΟΥ Τοῦ Σοφοῦ Γνῶμαι.

SECUNDI Philosophi Sententiæ.

Τί ἐστι κόσμος;

*Ἀκατάληπτος περιοχὴ, θεωρητικὸν κατασκεύασμα, ἀσύνοπτον ὕψωμα, αὐτογένητον θεώρημα, πολυχάρακτον μόρφωμα, αἰώνιον διακράτημα, αἰθὴρ θρεπτικὸς, πολυδιοίκητον πνεῦμα, ἑπταπλανὲς κύκλωμα, ἥλιος, φῶς, ἡμέρα, σελήνη, ἄστρα, σκότος, νύξ· γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ.

Quid est Mundus?

INcomprehensibilis complexio, structura mente contemplanda, altitudo oculis inaccessa, ex se natum spectaculum, multiformis figuratio, æternus tenor, almus æther, multipartitus spiritus, septivagus circuitus; sol, lumen, dies, luna, stellæ, tenebræ, nox; terra, ignis, aqua, aër.

Τί ἐστιν ὠκεανός;

Κόσμου ἐναγκάλισμα, θαλάσσιον στεφάνωμα, ἁλμυρὸς δεσμὸς, ἀτλαντικὸς ζωστὴρ, πάσης φύσεως περίδρομος, οἰκουμένης κάτοχος.

Quid est Oceanus?

Mundi amplexus, corona maritima, salsum vinculum, cingulum Atlanticum, totius naturæ ambitus, orbis fascia.

Τί ἐστι Θεός;

Ἰδιόπλαστον ἀγαθὸν, πολύμορφον εἴκασμα, ἀσύνοπτον ὕψωμα, πολυχάρακτον μόρφωμα, δυσνοούμενον ζήτημα, ἀθάνατος νοῦς, πολυδιοίκητον πνεῦμα, ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς, ἰδία πάντων οὐσία, πολυώνυμος δύναμις, παγκρατὴς χεὶρ, φῶς, νοῦς, δύναμις.

Quid est Deus?

Bonum nativum, multiformis imago, altitudo invisibilis, variè effigiata forma, quæstio intellectu difficilis, mens immortalis, spiritus cuncta pervadens, pervigil oculus, propria omnium essentia, multinominis potestas, manus omnipotens, lumen, mens, potestas.

* Ἀκατάληπτος περιοχὴ] veteris versionis auctor ἀκατάληπτος περίοδος legit, & paulò post ἀπλανὲς κύκλωμα· sed utrique nostram lectionem præfero. Verùm hæc cuivis conferre facile est.

Τί

Τί ἐστιν ἡμέρα;

Στάδιον κακοπαθείας, δωδεκάωρος διαδρομὴ, ἀρχὴ καθημερινὴ, ὑπόμνησις βιωτικὴ, δειλινὴ ὑπότασις, αἰώνιον ἀείθμημα, φυσικὸν ἐσόπτρισμα; ἀερίζουσα μέριμνα.

Quid est Dies?

Stadium laboris, duodecim horarum decursus, quotidianum principium, admonitio victitandi, vespertina dilatio, perpetua supputatio, speculum naturale, sollicitudo aërea.

Τί ἐστιν ἥλιος;

Οὐράνιος ὀφθαλμὸς, νυκτὸς ἀνταγωνιστὴς, αἰθέριον κύκλωμα, κοσμικὸς ἔλεγχος, ἀκήρατος φλὸξ, καρπῶν περιβόλαιον, ἄσβεστος ἀκτὶς, κεχορηγημένη λαμπὰς, οὐράνιος ὁδοιπόρος, ἀδιάλειπτον φέγγος, ἡμέρας κόσμιον.

Quid est Sol?

Oculus cœlestis, noctis adversarius, æthereus circuitus, mundi index, flamma sincera, frugum fomentum, radius inextinguibilis, fax semper suppetens, viator cœlestis, indeficiens lumen, ornamentum diei.

Τί ἐστι Σελήνη;

Οὐρανοῦ πορφύρα, νυκτερινὴ παραμυθία, πλεόντων παννύχισμα, ὁδευόντων παρηγορία, ἡλίου διαδοχὴ, οὐράνιος ὁδοιπορία, κακούργων ἔχθρα, σημεῖον ἑορτῶν, μηνιαῖον ἀνακύκλωμα, παλίνδρομος ἀνάμνησις.

Quid est Luna?

Cœli purpura, solamen nocturnum, navigantium pervigilium, peregrinantium consolatio, solis vicaria, iter cœleste, facinorosorum inimica, signum festorum, menstrua revolutio, reciprocum memoraculum.

Τί ἐστιν ἄνθρωπος;

Νοῦς σεσαρκωμένος, πνευματικὸν ἀγγεῖον, αἰσθητικὸν οἴκημα, οἰκητήριον ὀλιγοχρόνιον, ἐπίπονος ψυχὴ, τύχης παίγνιον, φρόντισμα χρόνου, ὠστεωμένον ὄργανον, κατάσκοπος βίου, φωτὸς ἀποστάτης, γῆς ἀπαίτημα.

Quid est homo?

Mens induta carne, vas spiritale, sensile domicilium, breve habitaculum, anima ad labores nata, fortunæ ludibrium, temporis cura, instrumentum osseum, vitæ explorator, lucis desertor, terræ creditum.

Τί

Digitized by Google

Τί ἐστι γυνή;

Ἀνδρὸς ἐπιθύμιον, συνεστιώμενον θηρίον, συγκοιμωμένη λέαινα, συντηρουμένη δράκαινα, ἱματισμένη ἔχιδνα, αὐθαίρετος μάχη, πολυτελὴς πόλεμος, καθημερινὴ ζημία, ἀνθρωποποιὸν ὑπούργημα, ζῶον πονηρὸν, ἀναγκαῖον κακόν.

Quid est mulier?

Viri desiderium, fera contubernalis, leæna lecti socia, dracæna custodita, vipera vestita, pugna voluntaria, bellum sumptuosum, dispendium quotidianum, hominum procreandorum officina, animal malitiosum, malum necessarium.

Τί ἐστι πλοῦτος;

Χρυσοῦν φορτίον, ἡδονῶν ὑπηρέτης, ἐπιβουλευόμενον πρᾶγμα, ἀπόλαυσις ἀνέκφραστος, φθόνος συνεστιώμενος, φόβος ἐλπιζόμενος, καθημερινὴ μελέτη, εὐμετάπτωτον πρᾶγμα, φιλούμενον ἀτύχημα, πριπόθητον τολαιπώρημα, ὑψηλὸν πῶμα, ἀργυρικὸν σύνθεμα, περιερχόμενον εὐτύχημα.

Quid sunt divitiæ?

Sarcina aurea, voluptatum ministræ, res insidiis exposita, voluptas ineffabilis, invidia domestica, speratus timor, studium quotidianum, res lubrica, amabile infortunium, desiderabilis ærumna, summa rerum apex, tessera argentea, erratica felicitas.

Τί ἐστι πενία;

Μισούμενον ἀγαθὸν, ὑγιείας μήτηρ, ἡδονῶν ἐμποδισμὸς, ἀμέριμνος διατριβὴ, δυσαπόσπαστον κτῆμα, ἐπινοιῶν διδάσκαλος, σοφίας ἀνεύρησις, ἄφθονον πρᾶγμα, ἀσκόπευτος οὐσία, ἀζημίωτος ἐμπορία, ἀψήφιστος οὐσία.

Quid est paupertas?

Bonum odiosum, mater sanitatis, impedimentum voluptatum, vita sine curis, tuta possessio, magistra cogitationum, sapientiæ repertrix, res absque invidiâ, opes ab exploratoribus securæ, mercatura indemnis, divitiæ non supputandæ calculis.

Τί ἐστι φίλος;

Ζητούμενον ὄνομα, ἄνθρωπος ἀφανὴς, δυσεύρητον κτῆμα, καταφυγὴ δυστυχίας, ἀπορίας

Quid est amicus?

Nomen inane, homo nusquam comparens, res inventu difficilis, infelicitatis refugium, angustiarum

παραμύθιον,

Digitized by Google

παραμύθιον, ἄκος ταλαιπωρίας, κατάσκοπος βίου, ἄνθρωπος ἀκατάληπτος, ἀνυπόστατον κειμήλιον, ἀκατάληκτος εὐτυχία.

solatium, miseriarum fomentum, vitæ inspector, homo incomprehensibilis, thesaurus nusquam existens, indesinens felicitas.

Τί ἐστι γῆρας;

Quid est senectus?

Πλήρωσις ἡμερῶν, ὑγιαίνουσα νόσος, ζῶν θάνατος, προσδοκωμένη μέριμνα, φόβος ἐλπιζόμενος, πολυχρόνιον γέλασμα, ἄτονος φρόνησις, ἔμπνους νεκρὸς, ἀφροδίτης ἀλλότριον, θάνατος προσδοκώμενος, νεκρὸς κινούμενος.

Plenitudo dierum, sanus morbus, viva mors, cura expectata, speratus timor, annosum deridiculum, enervis prudentia, cadaver spirans, Veneris odium, mors expectata, mobile cadaver.

Τί ἐστιν ὕπνος;

Quid est somnus?

Καμάτων ἀναπαυσις, ἰατρῶν κατόρθωμα, δεδεμένων λύσις, ἀγρυπνούντων σοφία, νοσούντων εὐχὴ, θανάτου εἰκὼν, ταλαιπωρούντων παραμυθία, πάσης πνοῆς ἡσυχία, πλουσίων ἐπιτήδευμα, πενήτων ἀδολεσχία, καθημερινὴ μελέτη.

Laborum requies, desideratus medicorum effectus, vinctorum solutio, insomniosorum sapientia, ægrotantium votum, mortis imago, afflictorum solamen, universi spiritûs quies, divitum studium, pauperum oblectamentum, quotidiana occupatio.

Τί ἐστι κάλλος;

Quid est pulchritudo?

Φυσικὴ ζωγραφία, ἰδιόπλαστον ἀγαθὸν, ὀλιγοχρόνιον εὐτύχημα, εὐπαράλλακτον κτῆμα, ἔμπνους πόρνευσις, ἀνδρὸς ἀσελγοῦς ναυάγιον, ἀπαράμονον ἀγαθὸν, σεσαρκωμένη εὐτυχία, ἡδονῶν ὑπηρεσία, ἄνθος μαραινόμενον, ἀσυνόκτητον πρᾶγμα, ἀνθρώπων παραμύθια.

Nativa pictura, inaffectatum bonum, momentanea felicitas, mutabilis possessio, spirans lenocinium, hominis incontinentis naufragium, bonum instabile, carnea felicitas, voluptatum ministra, flos marcidus, res non parabilis, hominum solatium.

Τί

Τί ὄζι γῆ;

Οὐρανῦ βάσις, ἀπύθμενον ἑδώρημα, διεφθυὲς ῥίζωμα, γυμνάσιον ζωῆς, σελωνὶς παννύχισμα, ἀσωμόσιτον δεώρημα, ὄμβρων παθμὼν καρπῶν μήτηρ, ἔδ κα λυπῆρ, αἰώνιον φύλαγμα, πολυειδέκτον χέρμαδας, γύνα καὶ ὑποδοχὴ πάντων.

Quid est terra?

Cœli basis, speculario sine fundo, radicatio aërea, gymnasium vitæ, lunæ pervigilium, spectaculum visu incomprehensibile, imbrium nutrix, frugum mater, inferorum operculum, custodia æterna, spaciuni multarum ditionum, generatio & receptaculum rerum omnium.

Τί ὄζι γεωργός;

Καρπῶν ὑπηρέτης, ὄμβρων διαιτητὴς, ἐρημιᾶς ξυμήτης, ἀδαλασσίας ἔμπορος, ὕλης ἀντιγωνιστὴς, ὑφῆς ὑπουργὸς, πεδίων ἀειεδιτὴς, γῆς ἰατρὸς, δένδρων φυτουργὸς, ὀρνέων παιδαγωγὸς, κακοπαδείας ξυμήτης.

Quid est agricola?

Frugum minister, imbrium arbiter, solitudinis amicus, mercator maris expers, silvæ adversarius, victûs operarius, corrector camporum, terræ medicus, plantator arborum, avium magister, ærumnæ consuetudo.

Τί ὄζι πλοῖον;

Ἐπίσαλον πεῆγμα, ἀθεμελίωτος οἰκία, ἡρμοσμένος τάφος, κυδικὴ σαγὶς, ἀνέμων ὁδιποεία, ἀνιπαμένη φυλακὴ, ὁπλέων μάρος, πλαζόμενος ἵππος, ἀνεωγμένη γαλεάγρα, ἐγκύμαλος ὁδιποεία.

Quid est navigium?

Res fluctuans; domus sine fundamento, sepulcrum paratum, tabula quadrata, ventorum peregrinatio, volitans carcer, mors natitans, equus marinus, decipula aperta, fluctivagum iter.

Τί ὄζι ναύτης;

Κυμάτων ὁδιπόρος, θαλάσσης * βερηδόκος, ἀνέμων ξυνώδος, οἰκυμένης ξένος, γῆς ὑποσάτης, χειμῶνος ἀνταγωνιστὴς,

Quid est nauta?

Fluctuum victor; veredarius maris, ventorum comes, orbis hospes, terræ desertor, tempestatum adversarius,

* Est vox Græco-barbara, de quâ vide Jo. Meurs. Glossar.

πανόπτης

διαπόντιος μονομάχος, ἀνέμων ἐχθυτής, ἄδηλος ἐπὶ σωτηρίᾳ, θανάτου χείτων, θαλάσσης ἐραστής.

maritimus gladiator, perveſtigator ventorum, ſalutis incertus, mortis vicinus, maris amator.

Τί ἐστι θάνατος;

Quid eſt mors?

Αἰώνιος ὕπνος, ἀνάλυσις σώματος, παλαιπορήντων ἐπιθυμία, πνεύματος ἀπόστασις, φυγὴ καὶ ἀπόκτησις βίου, πλουσίων φόβος, πενήτων θάρσος, ἀνάλυσις μελῶν, ὕπνου πατὴρ, ἀληθινὴ εὐθυμία, ἀπόλυσις πάντων.

Somnus æternus, reſolutio corporis, afflictorum deſiderium; receſſus ſpiritûs, fuga & abdicatio vitæ, divitum timor, pauperum ſolamen, reſolutio membrorum, pater ſomni, verus terminus fixus, diſſolutio omnium.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

SECUNDI

Secundi Philosophi Responsa ad interrogata Adriani,

Ex Vincentio Bellovacense, spec. hist. l. x. cap. lxxi.

Quid est Mundus? Incessabilis circuitus, spectabilis supellex, multiformis formatio, æternus tenor, circuitus sine errore.

Quid est Oceanus? Mundi amplexus, terminus coronatus, (*al.* coarctatus,) hospitium fluviorum, fons imbrium.

Quid est Deus? Immortalis mens, incontemplabilis celsitudo, forma multiformis, incogitabilis inquisitio, insopitus oculus, omnia continens, lux, bonum, & quod est hujusmodi.

Quid est Sol? Cœli oculus, caloris circuitus, splendor sine occasu, diei ornatus, horarum distributor.

Quid est Luna? Cœli purpura, Solis æmula, malefactorum inimica, solamen iter agentium, directio navigantium, signum solennitatum, larga roris, præsagium tempestatum.

Quid est Terra? Basis cœli, meditullium mundi, fructuum custos & mater, operculum inferni, mater nascentium, nutrix viventium, devoratrix omnium, cellarium vitæ.

Quid est Homo? Mens incarnata, phantasma temporis, speculator vitæ, mancipium mortis, transiens viator,

Digitized by Google

loci hospes, anima laboriosa, parvi temporis habitaculum.

Quid est Pulchritudo? Flos marcidus, carnalis fælicitas, humana concupiscentia.

Quid est Mulier? Hominis confusio, insaturabilis bestia, continua sollicitudo, indefinens pugna, viri incontinentis naufragium, humanum mancipium.

Quid est Amicus? Desiderabile nomen, homo vix apparens, infælicitatis refugium, indefinens fælicitas.

Quid Divitiæ? Auri pondus, curarum ministri, delectatio injucunda, insatiabilis invidia, desiderium inexplebile, os excelsum, invisa concupiscentia.

Quid est paupertas? Odibile bonum, sanitatis mater, curarum remotio, sapientiæ repertrix, negocium sine damno, possessio absque calumnia, sine sollicitudine fælicitas.

Quid Senectus? Optatum malum, mors viventium, incolumis languor, spirans mors.

Quid Somnus? Mortis imago, laborum quies, infirmantium votum, miserorum desiderium.

Quid est Vita? Beatorum lætitia, miserorum mœstitia, expectatio mortis.

Quid est Mors? Æternus somnus, divitum pavor, pauperum desiderium, inevitabilis eventus, latro hominis, fuga vitæ, resolutio omnium.

Quid est Verbum? Proditor animi.

Quid est Corpus? Domicilium animæ.

Quid est Barba? Sexûs discretio.

Quid est Cerebrum? Custos memoriæ.

Quid est Forma? Imago animi.

Quid Oculi? Duces corporis, vasa luminis.

Quid

Digitized by Google

Quid est Cor? Receptaculum vitæ.

Quid Iecur? Custodia caloris.

Quid Fel? Suscitatio iracundiæ.

Quid Splen? Risûs & lætitiæ capax.

Quid est Stomachus? Ciborum coquus.

Quid Ossa? Robur corporis.

Quid Pedes? Mobile fundamentum.

Quid est Ventus? Aëris perturbatio, mobilitas aquarum, siccitas terræ.

Quid sunt Flumina? Cursus indeficiens, refectio Solis, irrigatio terræ.

Quid Amicitia? Æqualitas animorum.

Quid Fides? Ignotæ rei miranda certitudo.

Quid est quod hominem lassum fieri non sinit? Lucrum.

Digitized by Google

Secundi Philosophi Sententiæ

Sive Quæstiones Problematum scriptæ ad Adrianum Imp.

Ex Casp. Barthii Adverſ. lib. xi. *cap.* xvii.

Mundus, est inceſſabilis circulus, cunctorum via & transitus.

Mare, mater aquarum, terræ amplexus.

Deus, mens immortalis, incomprehenſibilis certitudo, forma omniformis.

Cœlum, Sphæra volubilis, campus intelligentiæ, hortus æternitatis, theatrum vitale omnium.

Sol, oculus Dei, cœli & naturæ ſenſus, temperator vitarum, horarum æternus diſtributor.

Luna, Solis famula, tenebrarum arbitra, index malefactorum, directio æſtuum, tempeſtatum & ventorum indicium.

Homo, mens incarnata, anima ſubjecta tempori, luſus aſtrorum, ſpeculator vitæ, motûs & mortis mancipium.

Terra, baſis mundi, mater corporum.

Dies, ſtadium laborum, viventium reſpectus, mortis calculatio.

Aër, cuſtodia vitarum, animarum fundus.

Lux, rerum facies, colorum index.

Pluvia,

Digitized by Google

Pluvia, terræ exſudatio, nutrix fructuum.

Nebula, tenuis nox.

Ventus, aëris turbatio, mobilitas aquarum, ſiccitas terræ.

Aqua, ſubſidium vitæ, fons fructuum, ſcatebra agilitatis, macularum ablutio.

Flumen, imago temporis, curſus indeficiens, refectio ſolis, irrigatio terræ.

Gelu, frugum exſiccatio, pons aquarum naturalis.

Hyems, caloris exſilium.

Ver, parturitio terræ.

Æſtas, rerum voluptas, naturæ prægnatio, venuſtas laborum.

Mulier, ſollicitudo perpetua, humana furia, quotidianum damnum, perpetua iracundia, pondus immobile, neceſſarium malum.

Pulchritudo, naturalis captio, parvi temporis flos, error humanus, omnium cupiditas, dulcis morbus, amabile tormentum.

Finis Sententiarum Secundi.

Secundo ob argumenti ſimilitudinem ſequentes Joannis Pediaſimi verſiculos ex Regiâ bibliothecâ deſcriptos ſubjunximus.

Digitized by Google

ἸΩΆΝΝΟΥ ΤΟΥ̃ ΠΕΔΙΑΣΊΜΟΥ

Τοῦ Βουλγαρίας Χαρτοφύλακος Πόθος.

Περὶ γυναικὸς κακῆς.

Γυνὴ πονηρὰ ναυάγιον ἀῤῥένων·
Ἀῤῥωστία συνοικος ἐκ ἰωμένη·
Καθημερινὴ τῷ συνοίκῳ ζημία·
Γῆρας ἄωρον ἐυνέτῃ τεισαθλίῳ·
Στερκτὸν κακὸν, μέριμνα συγκαθημένη·
Νὺξ ἀσέλινος, χειμερινὴ πικρία·
Ὕπουλον ἕλκος, ἐνδομαχοῦσα φθόη·
Πονηρὰ φύσις, ἀκατάλλακτος μάχη·
Βίου σκεδασμὸς, ὑπόκολπος σκορπίος·
Ἀνήμερος λέαινα συμπεπληγμένη·
Πυρίπνοος χίμαιρα μὴ νικωμένη·
Ὕδρα πολυκέφαλος, ἄμαχον τέρας·
Μαινὰς, σοβὰς, ἄντικρυς ἀκολασία·
Ῥίζα πονηρὰ χειρόνων βλαστημάτων·
Γαστὴρ ἀκρατὴς, ἠκονημένον στόμα·
Πάντολμον ὄμμα, θρύψις ἐξησκημένη·
Ὑποψίας θάλασσα συγκεχυμένη·
Κακουργίας θύελλα συστροβουμένη.
Συμπληγὰς ἄλλη, Σκύλλα, Χάρυβδις φάγος·
Εὔριπος, ἄλλη Στὺξ γέμουσα δακρύων·
Ἀφ' ἑστίας πῦρ, κατακλυσμὸς οἰκίας·
Ἐτώσιον γῆς καὶ δυσάγκαλον βάρος·
Κρημνὸς κοράκων, Ταινάρου χάσμα μέγα·
Τὸ προσυχὸν πᾶν Ἀχέρων παρασύρων·
Ἐριννὺς ὑπόπικρος, ᾅδης παμφάγος·
Οἰωνὸς ἀπαίσιος ἀνδρὶ συζύγῳ·
Ὦ τὶς γυναῖκα τηλικαύτην ἐκφύγοι;

Περὶ

JOANNIS PEDIASIMI
Chartophylacis Bulgariæ Desiderium.

De muliere mala.

Mulier mala virorum naufragium,
Morbus domesticus insanabilis,
Quotidianum conjugis damnum,
Senectus præmatura mariti infelicissimi,
Amabile malum, cura assidua,
Nox illunis, brumalis amarities,
Dolosum ulcus, occultè grassans tabes,
Maligna natura, internecinum prælium,
Vitæ exitium, scorpius tectus sinu,
Immitis leæna complexu juncta,
Ignivoma Chimæra insuperabilis,
Hydra multiceps, invincibile monstrum,
Furiosa, procax, publica lascivia,
Radix mala pejorum propaginum,
Venter incontinens, os exacutum,
Protervus oculus, luxuria exercitata,
Suspicionum pelagus turbatum,
Improbitatis procella concitata.
Altera Symplegas, Scylla, Charybdis vorax,
Euripus, altera Styx abundans lacrimis,
Incendium domesticum, diluvium domûs,
Inane terræ & insupportabile pondus,
Præcipitium exitiosum, Tænari vorago ingens,
Oblivia quæque absorbens Acheron,
Erinnys acerba, infernus vorax,
Omen malè auspicatum conjugi.
O quis mulierem talem effugiat?

Digitized by Google

Περὶ γυναικὸς ἀγαθῆς.

Ἀνδρεία γυνὴ πλοῦς ἀκύμων συζύγῳ·
Ἐυρωστία σύμφυλος οὐ συλωμένη·
Καθημερινὸν κέρδος ἐξ ἐργασίας·
Γῆρας λιπαρὸν εὐνέτῃ μακαρίῳ·
Δῶρον θεοῦ, σύνεδρος ἀμεριμνία·
Ἐυήλιον φῶς, ἦρος ἡδυθυμία·
Πρόδηλον ἄκος, συμφανὴς σωτηρία·
Φύσις ἀγαθὴ, φίλτρον ἐκ τῆς καρδίας·
Βίου πλατυσμὸς, ἀγαθῶν μορμηκία·
Ἐργατικὸς βοῦς ἀρότης ἐζευγμένος·
Παροιμιακὸν τῆς ἀμεθείας κέρας·
Νέφος μυθικὸν βλύζον ἁδρὸν χρισίον·
Ἐυχημοσύνης ἀπραγμάτευτος τύπος·
Βλαστῶν ἀγαθῶν ῥίζα κοσμιωτέρα·
Μέτρον κατειδὼς λαιμὸς, εὔφημον στόμα·
Κάτω νενευκὸς ὄμμα, σεμνότης τρόπου·
Κῦμα γαλήνον, ἁπλότης τῆς καρδίας·
Αὔρα πνέουσα προέως εὐποιΐαν·
Ἐν νυκτὶ φρυκτὸς, ὅρμος ἐν κλυδωνίῳ·
Ἄσειστος ἰσθμὸς, ἐν παραδείσῳ πίδαξ·
Ποδηγετοῦν φῶς, αἰθρία τῆς οἰκίας·
Γῆς εὔλογον γέννημα, γῆς ἰσαξία·
Σώτειρα προβλὴς, ἀσφαλὴς βίου κλίμαξ·
Ὀλβιόδωρος Νεῖλος ἀργυροῤῥόας·
Σίμβλον μελισσῶν, ἠλύσιον μακάρων·
Αἴσιον οἰώνισμα τῷ συνευνέτῃ·
Ὦ τὶς γυναῖκα τηλικαύτην εἰλάχῃ;

ΤΕΛΟΣ.

Digitized by Google

De muliere bona.

Mulier proba placidus viri cursus,
Sanitas familiaris nescia eripi,
Quotidianum lucrum ex laboribus,
Senectus jucunda mariti felicissimi,
Donum Dei, communis securitas,
Lumen serenum, verna voluptas,
Manifesta medela, evidens salus,
Natura benigna, amor ex præcordiis,
Vitæ dilatatio, bonorum acervus,
Bos operosus aratri jugum trahens,
Proverbiale Amaltheæ cornu,
Nubes fabulosa auro copioso manans,
Modestia inaffectata imago,
Germinum bonorum radix præstantior,
Gula mensuram servans, os benedicum,
Oculus demissus, morum gravitas,
Fluctus tranquillus, cordis simplicitas,
Aura benignitatem clementer spirans,
Specula nocturna, tranquilla statio,
Immotus isthmus, fons hortum irrigans,
Lumen viam dirigens, domûs serenitas,
Terra nobile germen, terra comparanda precio,
Salutare refugium, tuta vitæ scala,
Nilus opum largitor argento fluens,
Alveare apum, beatorum Elysium,
Omen auspicatum thori socio.
O quis mulierem talem inveniat?

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

SEXTI PYTHAGOREI

SENTENTIÆ

E Græco in Latinum,

A *RUFFINO* VERSÆ,

ET

XYSTO Romanæ Ecclesiæ Episcopo

Falsò attributæ.

CANTABRIGIÆ:

Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impensis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

SEXTI PYTHAGOREI
SENTENTIÆ

E Græco in Latinum,

A *Ruffino* Verſæ, & *Xyſto* Romanæ Eccleſiæ Epiſcopo falsò attributæ.

FIdelis homo, electus homo eſt.

Electus homo, homo Dei eſt.

Homo Dei eſt, qui Deo dignus eſt.

Deo dignus eſt, qui nihil indignè agit.

Dubius in fide, infidelis eſt.

Infidelis homo, mortuus eſt corpore vivente.

Verè fidelis eſt, qui non peccat, atque etiam in minimis cautè agit.

Non eſt minimum in humana vita, negligere minima.

Omne peccatum impietatem puta. Non enim manus, vel oculus peccat, vel aliquod hujuſmodi membrum: ſed malè uti manu vel oculo, peccatum eſt.

Omne membrum corporis, quod invitat te contra pudicitiam agere, abjiciendum eſt. Melius eſt uno membro vivere, quàm cum duobus puniri.

Immortales crede te manere in judicio honores & pœnas.

Si quæcunque in hoc mundo habes aliquis auferat tibi, ne indigneris.

Inculpatus eſto.

Omnia auferenti à te cede, præfer libertatem.

Sapiens vir, & pecuniæ contemptor, ſimilis eſt Deo.

Rebus mundanis in cauſis tantùm neceſſariis utere.

Quæ mundi ſunt, mundo: & quæ Dei ſunt, reddantur Deo.

Certus eſto, quod animam tuam fidele depoſitum acceperis à Deo.

Cum loqueris Deo, ſcito quod judiceris à Deo.

Optimam purificationem puta, nocere nemini.

Anima purificatur Dei verbo per ſapientiam.

Non putes Dei ſapientiam inſenſibilem eſſe.

Deus ſicut mens eſt, quæ movetur,

Digitized by Google

tur. Sponte ſecundum hæc & ſubſiſtit.

Magnitudinem Dei non invenies, etiam ſi pennis volare poſſis.

Nomen Dei ne quæras, quia non invenies: nam omne quod nomine appellatur, à digniore nomen accipit, ut alius quidem vocet, alius autem audiat. Quis ergo eſt, qui nomen impoſuit Deo? Deus autem non nomen eſt Deo, ſed indicium quod ſentimus de Deo.

Nihil ergo de Deo, quod non licet quæras.

Deus ſapiens lux eſt, non capax contrarii.

Quæcunque fecit Deus, pro hominibus ea fecit.

Angelus miniſter eſt Dei ad hominem.

Tam pretioſus eſt homo apud Deum, quam Angelus.

Primus beneficus eſt Deus: Secundus eſt is, qui beneficii ejus fit particeps homo. Vive igitur ita, tanquam qui ſis ſecundus poſt Deum, & electus ab eo.

Habes, inquam, in te aliquid ſimile Dei, & ideo utere teipſo velut templo Dei, propter illud quod in te ſimile eſt Dei.

Revereatur vitam tuam mundus. Nihil admittas quod tibi invehat notam.

Male viventes cum è corpore exceſſerit, cruciabit malus dæmon: uſque quo etiam noviſſimum quadrantem exigat ab eis.

Beatus vir cujus animam nemo reprehendit ad Deum euntem.

Deum ergo honora ſuper omnia ut ipſe dominetur tibi.

Quicquid ſuper omnia honoraveris, hoc tibi dominabitur. Si autem dominatum tui gerit Deus, ita tu demum dominaberis omnibus.

Honor ſummus Deo, ſcire eum & imitari.

Simile quidem Deo per omnia nihil eſt, grata tamen ei eſt inferioris quantum poſſibile eſt imitatio.

Templum Sanctum eſt Deo, mens pii, & altare eſt optimum ei, cor mundum, & ſine peccato.

Hoſtia ſoli Deo acceptabilis, benefacere hominibus pro Deo.

Deo gratiam præſtat homo, qui quantum poſſibile eſt vivit ſecundum Deum.

Deus quidem nullius eget, fidelis autem Dei ſolius: æmulatur ergo illum qui nullius eget, is qui paucis in rebus neceſſariis indiget.

Satage magnus quidem eſſe apud Deum, apud homines vero invidiam fuge.

Si benignus ſis erga indigentes, magnus eris apud Deum.

Sapiens vir, cujus viventis quidem parva eſt apud homines opinio, defuncti vero gloria prædicatur.

Omne tempus, quo de Deo non cogitas, hoc puta te perdidiſſe.

Corpus quidem tuum incedat in terra, anima autem ſemper ſit apud Deum.

Intellige quæ ſint bona, ut bene agas.

Bona cogitatio hominis Deum non latet, & ideo cogitatio tua pura ſit ab omni malo.

Dignus eſto eo, qui te dignatus

eſt

Digitized by Google

eſt filium dicere, & age omnia ut filius Dei.

Quod Deum patrem vocas, hujus in actionibus tuis memor eſto.

Vir caſtus & ſine peccato, poteſtatem accepit à Deo eſſe filius Dei.

Bona mens, chorus eſt Dei.

Mala mens, chorus eſt dæmonum malorum.

Injuſtum ſi inhibeas agere injuſte, hoc eſt ſecundum Deum punire.

Sarage non videri, ſed eſſe juſtus: certum eſt enim, non eſſe eum, qui videri vult eſſe.

Honora quod juſtum eſt propter hoc ipſum quod juſtum eſt.

Nequaquam latebis Deum agens injuſte, ſed nec cogitans quidem.

Vir ſapiens caſtus erit Deo.

Omnem ſpurcitiem fuge.

Semper de bonis loqui ſtude.

Libidinem vince, continens corpus in omnibus, quia ex delitiis & voluptatibus non effugies ſpurcitiem.

Voluptuoſum Deus non exaudit.

Delitiarum finis corruptio.

Non verbum, ſed ratio præcedat actus tuos.

Pernicioſum eſt ſervire vitiis, quia quot vitia habet anima, tot & dominos.

Amor pecuniæ amorem carnalium indicat.

Acquire poſſeſſionem animæ firmam, virtutem. Quid eſt firma poſſeſſio, niſi virtus aut vis animæ?

Renuncia rebus corporis, dum adhuc potes, & quantum potes.

Hoc ſolum tuum ducito quod bonum eſt.

Qualis vis eſſe dum Deum oras, talis ſemper eſto.

Dum optima quæque abjeceris prædia, tunc purificatus pete quod vis à Deo.

Lingua maliloqua indicium eſt mentis malæ.

Inſueſce linguam tuam bene proloqui, & maxime cum de Deo fit ſermo.

Nocere Deo nemo poteſt.

Impius, in Deum maledicus, & infeſtus, & contumelioſus eſt.

Fundamentum pietatis eſt continentia: culmen autem pietatis amor Dei.

Pium hominem habeto tanquam teipſum.

Opta tibi evenire non quod vis, ſed quod expedit.

Qualem vis eſſe proximum tuum tibi, talis eſto & tu tuis proximis.

Quæ culpes, facere noli.

Nulli ſuadenti acquieſcas petere quod non eſt bonum.

Quod Deus tibi dat nullus auferre poteſt.

Delibera priuſquam agas, & antequam agas, provide quale ſit quod factus es.

Si quid non vis ſcire Deum, iſtud nec agas, nec cogites.

Priuſquam agas quodcunque agis, cogita Deum, ut lux ejus præcedat actus tuos.

Grandis impietas in Deum, affligere hominem.

Anima illuſtratur recordatione Dei.

Contentus eſſe mediocribus ſtude.

Noli

Digitized by Google

Noli omnia concupiscere.

Occasiones donorum perquire etiam cum labore.

Noli diligere ea quæ corporis sunt.

Immundum hominem facit actus turpis.

Purgatur anima insipientis, cùm arguitur intrinsecus latens sensus ejus.

Deus in bonis actibus hominibus dux est.

Neminem inimicum deputes.

Dilige omne quod ejusdem tecum naturæ est, Deum verò plus quàm animam dilige.

Pessimum est peccatoribus, in unum convenire cùm peccant.

Multi cibi impediunt castitatem, & incontinentia ciborum immundum facit hominem.

Animantium omnium usus quidem in cibis indifferens, abstinere verò rationabilius est.

Non cibi qui per os inferuntur polluunt hominem, sed ea quæ ex malis actibus proferuntur.

Quicquid cupiditate victus acceperis, polluit.

Multitudini placere ne satagas.

In omni quod bene agis, autorem esse deputa Deum.

Mali nullius autor est Deus.

Non amplius possideas quam usus corporis poscit.

Aurum non eripit animam è malis.

In delitiis corporis positus, certum est quod ignores illa, quæ præparata sint tibi à Deo.

Ea posside quæ nullus possit auferre à te.

Fer quod necesse est, sicut necesse est.

Magnanimus esse studе.

Ea quæ contemnes si recte laudaris, ne retineas. In quibus probabiliter magnificus eris, hæc obtine.

Hæc posce à Deo quæ dignum est præstare Deum.

Ratio quæ in te est, vitæ tuæ lux est.

Ea pete à Deo, quæ accipere ab homine non potes.

In quibus præcedere debet labor, hæc tibi opta evenire post laborem.

Oratio vel vota pigri sermo vanus.

Non oportet contemnere ea, quibus etiam post dispositionem corporis egemus.

Non petas à Deo, id quod cum habueris non perpetuo obtinebis.

Insuesce animam tuam aliquid magnum de se sentire post Deum.

Nil pretiosum ducas, quod auferre à te possit homo malus.

Hoc solum bonum putato, quod Deo dignum est.

Quod Deo dignum est, hoc & viro bono.

Quicquid non convenit ad beatitudinem Dei, non conveniat homini Dei.

Ea debes velle, quæ & Deus vult.

Filius Dei est, qui hæc sola pretiosa ducit, quæ & Deus.

Donec in desideriis est caro, anima ignorat Deum

Cupiditas possidendi origo avaritiæ est.

Ex

Digitized by Google

Ex sui ipsius amore injustitia nascitur.

Corpus animæ molestum non natura, sed peccatum fecit.

Omne quod homini plus est quam necesse sit, inimicum ei est.

Qui amat quod non expedit, non amabit quod expedit.

Sapiens verbis innotescit paucis.

Qui studet his quæ non bona, latebunt quæ sunt bona.

Semper apud Deum mens est Sapientis.

Sapientis mentem Deus inhabitat.

Inexplebilis est omnis cupiditas, propterea & semper indiget.

Sapiens semper similis est sibi.

Sufficit ad beatitudinem agnitio Dei solius, & imitatio.

Malis qui adulatur, pejores eos facit.

Intolerabilis fit malitia cum laudatur.

Lingua tua sensum tuum sequatur.

Melius est lapidem frustra jactare, quàm verbum. Delibera antequam dicas, ne quæ non expedit dicas. Verba sine sensu opprobria.

Verbositas non effugiet peccatum.

Brevis est in sermonibus sapiens.

Indicium imperitiæ longa narratio.

Veritatem dilige.

Mendacio tanquam veneno utere.

Ante omnia tempus verbis tuis requirito.

Tum loquere, quando tacere non expedit.

De quibus ignoras tace, de quibus autem certus es, loquere opportunè.

Sermo extra tempus indicium malitiosæ mentis est.

In conventu nè satagas primum dicere

Melius est vinci vera dicentem, quàm vincere mentientem.

Fides actus tuos omnes præcedat.

Sapientia animam perducit ad Deum.

Nihil tam vernaculum sapientiæ, quàm veritas.

Nunquam potest anima bona mendacium diligere.

Pravo & pessimo ingenio fides aliena est.

Fidelis homo audire quæ oportet amat magis, quàm dicere quæ non oportet.

Vir libidinosus ad omnia inutilis est.

Irreprehensibilis in verbis utitur Deo.

Peccata discentium opprobria sunt doctorum.

Mortui sunt apud Deum, per quos nomen Dei maledicitur.

Sapiens homo beneficus post Deum.

Sermones tui vitam tuam commendent auditoribus.

Quod fieri non decet, neque in suspicionem veniat, quasi id feceris.

Quod pati non vis ab alio, neque id facias.

Quæ tibi facere est turpe, hæc &

Digitized by Google

aliis imperare facienda turpissimum est.

Etiam in cogitationibus tuis mundus esto à peccato.

Cùm præes hominibus, memento quòd & tibi præest Deus.

Vindictam exercens, scito quia & judiceris à Deo.

Majus est periculum judicantis, quàm ejus qui judicatur.

Levius est omne vulnus, quàm verbum.

Possibile est verbo fallere homines, non autem Deum.

Non putes malum, si tu cùm veritatem scias culparis in verbo.

Malè sentire de fide, amor jactantiæ facit.

Fidelis esse magis quàm videri studе.

Cole sapientem virum tanquam imaginem Dei viventis.

Sapiens vir etiamsi nudus sit, sapiens apud te habeatur.

Neminem propterea magni æstimes, quòd pecuniâ divitiisque abundet.

Difficile est divitem salvari.

Derogare viro sapienti ac Deo æquale ducito peccatum.

Verbum de Deo loquens depositum te putato accepisse animas.

Quod bonum est, hoc solum te decere puta.

Age magna, non magna pollicens.

Non eris sapiens, si te reputaveris sapientem.

Non potest bene vivere qui non integre credit.

In tribulationibus quis sit fidelis agnoscitur.

Finem vitæ existima vivere secundùm Deum.

Nihil putes malum, quod non sit turpe.

Mali finis injuria, injuriæ autem perditio.

Non dominatur mala affectio in mente fidelis.

Omnis mala affectio animi, rationi est inimica.

Quicquid feceris animo malè affecto pœnitebis.

Affectiones pravæ ægritudinum initia.

Malitia est ægritudo animæ.

Animæ autem mors injustitia & impietas.

Tunc te putato fidelem, cùm passionibus animæ carueris.

Omnibus hominibus ita utere, quasi communis omnium post Deum curator.

Qui hominibus malè utitur, seipso malè utitur.

Qui nihil mali vult, fidelis est.

Opta ut bene possis facere inimicis.

Sine Deo non poteris vivere Deo.

Malis ineptus videtur vir sapiens.

Omnia sufferto pro eo, ut secundùm Deum vivas.

Orationem Deus non exaudit hominis, qui egenum non exaudit.

Sapientia sapienti donum à Deo.

Honorans sapientem teipsum honorabis.

Fidelem te esse nosce.

Cùm filium te quis Dei dicet, memento cujus te filium dicat.

Deum patrem invocans in actibus hoc recordare.

Verbi

Verba tua pietate semper plena sint.

In actibus tuis ante oculos pone Deum.

Nefas est Deum patrem invocare, & aliquid inhonestum agere.

Qui non diligit sapientem, nec seipsum diligit.

Nulla propria possessio putetur sapientis.

Quorum communis est Deus idémque pater, hi nisi auxilia & opem in commune conferant, impii sunt.

Deo ingratus est qui non magni ducit sapientem.

Conjugium tibi refutare concessum est, idcirco ut vivas indesinenter adhærens Deo. Si autem tanquam prælium sciens tamen pugnare vis, & uxorem duc, & filios procrea.

Adulter est in suam uxorem omnis impudicus amator ardentior.

Nihil propter solam libidinem facias.

Scito te adulterum esse, etiam si cogites de adulterio. Sed & de omni peccato eadem sit tibi ratio.

Fidelem te esse professus, spopondisti pariter non peccare Deo.

Fideli mulieri ornatui ducatur pudicitia.

Vir qui uxorem dimittit, profitetur se nec mulierem gerere.

Mulier pudica gloria viri est.

Reverentiam habens uxori, habebis eam reverentem.

Fidelium conjugium certamen habeat continentiæ.

Ut continueris ventrem, ita & venereos motus.

Devita infidelium laudes.

Quæ gratis accipis à Deo, præsta gratis.

Multitudinem fidelium non invenies. Rarum est enim omne quod bonum est.

Sapientem honora post Deum.

Cùm argueris sapientem, diliget te.

Qui sapienti non obtemperaverit, nec Deo obtemperabit.

Fidelis volens esse, præcipuè quidem hoc nitere, nè pecces: quod etiam si fortè acciderit, saltem cavè nè iteretur idipsum.

Doctrinam quæ non est Deo digna nè dicas.

Multa velle scire, curiositas animi putanda est.

Qui cognoscit quæ Deo digna sunt, ille sapiens est.

Doctrinam ex qua proficere potes in amore Dei, illam necessariò expete.

Sapiens vir parcit nè perdat tempus.

Fiduciam cũ verecundia habeto.

Excrucient te liberi malè viventes, magis quàm morientes.

Filii infideles nec filii.

Fidelis vir non ægre fert abjectionem liberorum.

Vivere quidem non est in nobis, rectè autem vivere in nobis est.

Non judices esse sapientiæ studiosum, cui non de omnibus credis.

Criminationes adversùs sapientiæ studiosum noli admittere.

Stude communiter omnibus benefacere.

Execrabile tibi sit, etiam justè aliquid punire.

Digitized by Google

Si vis cum lætitia animi vivere, noli multa agere. In multis enim actionibus minor eris.

Quod non posuisti nè tollas, sed sufficiant tibi quæ tua sunt.

Relinquens quæ possides, sequere verbum Dei. Liber enim eris ab omnibus cum Deo servieris.

Cessa à cibo.

Ede citra satietatem.

Omni homini impartito.

Pro reficiendo paupere etiam jejunare bonum est.

Omne poculum tibi suave sit, quod sitim extinguit.

Ebrietatem quasi insaniam fuge.

Homo qui à ventre vincitur, belluæ similis est.

Ex carne nihil oritur bonum.

Turpissimæ libidinis ea quidem, quæ suavia sunt citò transeunt, probra verò perpetuò manent.

Solent homines abscindere aliqua membrorum suorum pro sanitate reliquorum, quanto id præstantius pro pudicitia fiet?

Grandem pœnam putato cum in desideriis obtinueris, nunquam enim sedat desiderium adeptio desideratorum.

Non est sapienter factum, in quo libertas aufertur.

Bona habere omnes quidem optant, obtinent autem qui semetipsos integre verbo Dei mancipârunt.

Sapientiæ amator, & honestus esto, & non obtrectator.

Rara sit objurgatio tua, & opportuna.

Nimius risus indicium est animi negligentis, nè ergo tantum tibi indulgeas ut risu diffluas.

Castorum vita sit tibi honestatis exemplum.

Optimum quidem est non peccare, peccantem verò agnoscere quàm ignorare, melius est.

Jactans non est sapiens.

Magnam scito esse sapientiam, per quam ferre potes inerudítorum insipientiam.

Turpe ducito proprio ore laudari.

Sapientum animæ insatiabiles sunt in amore Dei.

Exordium in agendo à Deo sume quæ agis.

Ore autem priùs Deum habeto & mente quàm respires.

Ea quæ oportet discere & ita facere, nè coneris facere antequam discas.

Carnem noli amare.

Animam bonam post Deum dilige.

Domesticorum indignationes ferre sapientis est.

Sapientum divitiæ continentia.

Si quid proprium alii tradideris, at ipse non habebis, non judices bonum.

Justa communio servanda.

Non dicas aliquod alio peccato levius.

Sicut in benefactis laudari vis, ita in delictis patienter accipe si culperis.

Quorum laudes contemnis, eorum neque derogationes magnipendas.

Thesaurum quidem defodere inhumanum est, inventum auferre non est sapientis.

Quantum laboras pro corpore, si tantum labores pro anima sapiens eris.

Sapiens

Digitized by Google

Sapiens non est qui nocet.

Ad omnia quæ agis, Deum invoca testem.

Deus bonos actus hominum confirmat.

Malorum actuum malus dæmon dux est.

Sapiens vir Deum hominibus commendat.

Deus super omnia opera sua, plùs super sapientem gloriatur.

Nihil tale potest Deum verum sicut sapiens.

Quæcunque Deus possidet, hæc & sapiens.

Malus vir non putat esse providentiam.

Anima mala Deum fugit.

Omne quod malum est, Deo inimicum est.

Qui sapit in te, hunc dicito esse hominem.

Particeps Dei est vir sapiens.

Ubi est quod sapit in te, ibi est & bonum tuum.

Bonum in carne non quæras.

Quod animæ non nocet, nec homini.

Sapientem hominem tanquam Dei ministrum honora post Deum.

Tabernaculum quidem corporis graviter ferre superbum est.

Deponere autem posse cum oportuerit, in pace beatum est.

Mortis quidem ipse tibi causa non fias.

Si quis autem vult te corpore exuere: ne indigneris.

Sapientem si quis de corpore extrudat injustè, in iniquitate sua beneficium ei præstat, absolvitur enim tanquam è vinculis.

Hominem metus mortis contristat pro imperitia animæ.

Ferrum quo homines interimuntur optimum fuerat non fieri, factum tamen apud te non sit.

Nulla simulatio multo tempore latebit, maximè in fine.

Ut sunt mores tui, talis & vita tua, mors enim religiosi facit vitam beatam.

Qui cogitat adversùs alium mala, ipsa prævenient ipse perfert mala.

Nè te impediat à benefaciendo homo ingratus

Optimè facultatibus utitur is, qui indigentibus libenter tribuit.

Fratrem volentem à fide recedere, hortare ne faciat, & si insanabilis sit, magis observa.

In fide conare omnes homines vincere.

Intellectum non priùs habebis, quam intellexeris te habere.

Stude tuâ sorte contentus esse.

Membra corporis sarcina sunt iis qui eis non utuntur.

Ministrare aliis melius est, quàm ab aliis ministrari.

Quem Deus non emittit è corpore, ne graviter ferat.

Sententiam quæ misericordiam vetat, non solum non tenere sed audire refuge.

Qui dat aliquid & imputat, contumeliam magis quàm beneficium dedit.

Qui tuetur pupillos, erit multorum filiorum secundùm Deum pater.

Quicquid egeris causâ gloriæ, merces facti tui erit.

Si quid dederis ut hominibus innotescas,

Digitized by Google

noteſcas, non homini, ſed propriæ libidini præſtitiſti.

Iracundiam multitudinis nè provoces in te.

Diſce quod oportet fieri ut beatus ſias.

Melius eſt fame mori, quàm per incontinentiam ventris maculare animam.

Veſtimentum eſſe putato animæ corpus tuum, mundum igitur id conſerva.

Qualia ſtudia geſſerit anima corpus inhabitans, tales habebit teſtes in judicio.

Immundam animam ſibi dæmones immundi vendicant.

Fidelem animam & bonam in via Dei mali dæmones non impediunt.

Verbum de Deo non omni homini committas.

Non eſt tutum audire de Deo homines vanæ gloriæ jactantiâ corruptos.

De Deo etiam quæ vera ſunt, loqui periculum eſt, & non parvum.

De Deo nihil dicas quod non dixeris à Deo, vel ei qui non credit, de Deo nihil loquaris.

Verbum verum ut Deum honora.

Si immunis non es à flagitioſis operibus, de Deo nihil diſceptes.

Sermo verus de Deo, ſermo Dei eſt.

Si ſcis quòd acceptum habent de te, quòd diligis Deum, hi qui te audiunt, tunc eis loquere de Deo.

Opera charitatis Dei procedant abs te, & tunc ſermonem facito de Deo.

In multitudine dicere de Deo non audeas.

Verbum de Deo parciùs proferto quàm de anima. Melius eſt animam perdere, quàm verbum vanum de Deo proferre.

Viri amantis Deum, corporis poteſtatem habet leo, & tyrannus ſimiliter.

Cùm tibi minatur tyrannus, cujus ſis, tunc memor maximè eſto.

Verbum de Deo reticere præſtat magis, quàm temere proferre.

Qui dicit de Deo quæ non ſunt, contra eum falſum loquitur.

Deum non cognovit, qui non colit.

Non eſt verum quòd Deum colat qui hominem lædit.

Fundamentum, & initium eſt cultûs Dei, amare Dei homines.

Qui hominum curam gerit, & orat Deum pro eis, iſte verè à Deo eſſe putandus eſt.

Dei proprium eſt ſalvare, quos dignos judicat.

Cultoris autem Dei eſt orare Deum pro ſalute hominum.

Cum oranti tibi præſtitum fuerit quod popoſciſti à Deo, tunc tibi poteſtatem permiſſam à Deo intellige.

Dignus Deo homo, Deus eſt & in hominibus.

Melius eſt nihil habere, quàm multa habentem nemini impertiri.

Si non das egenti cùm poſcit, non accipies à Deo cum popoſceris.

Qui ex animo dat cibum indigenti, parùm quidem eſt quod dat; ſed magna fiet ei bonæ voluntatis retributio.

Deum qui putat eſſe, & nihil ab eo curari, nihil differt ab eo, qui

Digitized by Google

qui non credit esse Deum.

Optimè honorat Deum ille, qui mentem suam quantùm fieri potest similem Deo facit.

Deus quidem nequaquam eget, lætatur tamen super his qui indigentibus tribuunt.

Fidelium pauca sint verba, opera autem multa.

Fidelis qui libenter vult doceri, operarius efficietur veritatis.

Præpara & apta te ad tribulationes, & lætus eris.

Neminem lædens nullū timebis.

Tyrannus beatitudinem non auferet.

Quod fieri necesse est voluntariè sacrificato.

Quod non oportet fieri, nullo modo facias.

Omnem magis causam refer ad Deum.

Nemo sapiens est qui deorsum respicit in terram.

Immensa amatoris sapientiæ libertas non sit in homine, sed in anima.

Mentiri in vita decipere est, & decipi.

Quid sit Deus agnosce, & quid in te quod agnoscit Deum.

Dei opus bonum, homo bonus.

Sine Deo sunt hi, pro quibus verbum Dei maledicitur.

Animam mors non perdit, sed mala vita.

Si scis à quo factus es teipsum agnoscis.

Non est secundùm Deum vivere, nisi pudicè, & bene, & justè quis agat.

Hominum infidelium vita opprobrium est.

Animam de terra fides elevat ad Deum.

Animæ sapientis magnitudinem non invenies, sicut nec Dei quidem.

Quæcunque dat mundus, nemo firmiter tenet.

Quæcunque dat Deus, nemo auferre potest.

Divina sapientia vera est scientia.

Inniuandæ animæ ne audeas loqui de Deo.

Viri periculum in operibus primò sicut in verbis facito.

Aures tuas non omnibus committas.

Operari quidem Deo omnibus facile est, dicere autem de Deo soli justo permittendum.

Non cruciet anima tua corpus tuum, neque animam tuam libido corporis.

Insuesce teipsum quidem corpori præbere quæ sua sunt castè, & animæ quæ sua sunt piè.

Pasce animam tuam verbo Dei, & corpus simplicibus cibis.

Illis insuesce animam tuam gaudens in quibus rectè gaudeat. Anima quæ iniquis rebus gaudet, indigna est apud Deum.

Sapientis anima audit Deum, sapientis anima aptatur à Deo, sapientis anima semper est cum Deo.

Cor diligentis Deum in manu Dei stabilitum est.

Animæ ascensus ad Deum per Dei verbum est.

Sapiens sequitur Deum, & Deus animam sapientis.

Gaudet rex super his quos regit, gaudet ergo Deus super sapiente.

Digitized by Google

Inſeparabilis eſt & ab his quos regit ille qui regit, ita ergo & Deus ab anima ſapientis quam tuetur & regit.

Regitur à Deo vir ſapiens, & idcirco beatus eſt.

Anima ſapientis ac mens Deo probatur.

Sapiens vir & cùm tacet honorat Deum.

Venerem & ea quæ ſub alvo ſunt non continens, nec fidelis. Homo incontinens polluit Deum.

Hominem ſcientia Dei paucis verbis uti facit.

Multis verbis uti de Deo ignorantia Dei facit.

Homo qui Dei cognitionem habet non multâ ambitione utitur.

Qui electus Dei eſt, facit quidem omnia ſecundùm Deum, eſſe autem ſeipſum non jactat.

Fidelis homo ſemper in metu eſt uſquequo eat ad Deum.

Homo qui ſecundo ſatiatur cibo non dormit noctu nec concubitum effugit, ſed nec dignus eſt apud Deum.

Alioquin & Deus graviter fert libidines corporis.

Fidelis vir continentiâ paſcitur.

Sapientem fatum non facit, gratia enim Dei fato non ſubjacet.

Agnoſce qui ſunt filii Dei in creaturis ejus, & honora unumquemque pro merito poſt Deum.

Nil proprium Dei dicas quod malum eſt.

Fidelis anima & caſta & ſapiens, Propheta veritatis Dei eſt.

Non amabis Dominum Deum niſi habueris in te aliquid ſimile Dei.

Amicum deputa ſimilem ſimili tantummodo.

Si non diligis Deum, non ibis ad Deum.

Conſueſce teipſum ſemper reſpicere ad Deum.

Intuendo Deum videbis Deum.

Videns Deum facies mentem tuam qualis eſt Deus.

Excole quod intra te eſt, nec ei ex libidine corporis contumeliam facias.

Incontaminatum cuſtodi corpus tuum, tanquam ſi indumentum acceperis à Deo, & ſicut veſtimentum corporis immaculatũ ſervare ſtude.

Sapiens mens ſpeculum eſt Dei.

FINIS.

Digitized by Google

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ
ΗΘΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

THEOPHRASTI
NOTATIONES MORUM
ISAACO CASAUBONO Interprete.

Editio Nova.

Acceſsêre in fine Variantes Lectiones ex Cod. MS°,
Et optimis quibuſque impreſſis.

CANTABRIGIÆ:

Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impenſis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΘΕΟΦΡΑ΄ΣΤΟΥ
ΗΘΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗ῞ΡΕΣ.

THEOPHRASTI CHARACTERES ETHICI, SIVE, MORUM DESCRIPTIONES.

ISAACO CASAUBONO INTERPRETE.

Ἤδη μὲν καὶ πρότερον πολλάκις ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν, ἐθαύμασα, ἴσως δὲ οὐδὲ παύσομαι θαυμάζων, τὶ δήποτε τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀέρα κειμένης, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὁμοίως παιδευομένων, συμβέβηκεν ἡμῖν οὐ τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν τρόπων ἔχειν. ἐγὼ γὰρ, ὦ Πολύκλεις, συνθεωρήσας ἐκ πολλοῦ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἅτε βεβιωκὼς ἔτη ἐννενήκοντα ἐννέα, ἔτι δὲ ὡμιληκὼς πολλαῖς τε καὶ παντοδαπαῖς φύσεσι, καὶ παρατεθεαμένος ἐξ

SÆpè equidem jam antè quum hâc de re attentiùs cogitare cœpissem, miratus sum, sed nec mirari fortasse desinam, quid causæ sit, cur, quum Græcia omnis eidem cœlo subjecta sit; quum etiam Græci omnes eodem modo instituantur, non omnes tamen iisdem moribus utamur. Ego siquidem, mi Polycles, quum à multo tempore hominum naturas essem contemplatus, (quippe qui annos nonaginta novē jam vixerim: & cum multis, atque omnis generis naturæque hominibus sim versatus) quum inquam

ἀκριβείας

ἀκριβείας πολλῆς τούς τε ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς φαύλους· ὑπέλαβον δεῖν συγγράψαι ἃ ἑκάτεροι αὐτῶν ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ. ἐκθήσω δέ σοι κατὰ γένος ὅσα τε τυγχάνει γένη τρόπων τούτοις προσκείμενα, καὶ ὃν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται. ὑπολαμβάνω γὰρ, ὦ Πολύκλεις, τοὺς υἱοὺς ἡμῶν βελτίους ἔσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων τοιούτων· οἷς παραδείγμασι χρώμενοι, αἱρήσονται τοῖς εὐχημονεστάτοις συνεῖναί τε καὶ ὁμιλεῖν, ὅπως μὴ καταδεέστεροι ὦσιν αὐτῶν. τρέψομαι δὴ ἤδη ἐπὶ τὸν λόγον. σὸν δὲ, παρακολουθῆσαί τε καὶ εἰδῆσαι εἰ ὀρθῶς λέγω. πρῶτον μὲν οὖν ποιήσομαι τὸν λόγον ἀπὸ τῶν τὴν εἰρωνείαν ἐζηλωκότων, ἀφεὶς τὸ προοιμιάζεσθαι, καὶ πολλὰ περὶ τοῦ πράγματος λέγειν. καὶ ἄρξομαι πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰρωνείας, καὶ ὁριοῦμαι αὐτήν· εἶθ' οὕτως τὸν εἴρωνα διέξειμι, ποῖός τις ἐστὶ, καὶ εἰς τίνα τρόπον κατενήνεκται. καὶ τὰ ἄλλα δὴ τῶν παθημάτων, ὥσπερ ὑπεθέμην, πειράσομαι κατὰ γένος φανερὰ καταστῆσαι.

diligentiâ magnâ & probos simul & improbos homines considerâssem, atque inter se comparâssem, faciendum duxi, ut quæ sit vitæ degendæ utrorumque ratio, hoc scripto complecterer. Exponam autem tibi generatim, cùm omnes morum species quibus illi sunt præditi, tum quis sit illorum vitæ cotidianæ modus. Liberos enim nostros, mi Polycles, fore meliores existimo, si monumenta ipsis hujuscemodi reliquerimus, quæ sibi pro exemplo proponentes, optimè moratos quosque sint electuri, quibuscum versentur & consuescant, ut in viros tandem nihilo illis deteriores evadant. Sed jam ad rem ipsam me accingam. Tuum erit, ad ea quæ dicam, animum advertere, & an rectè dicam pernoscere. Igitur, missis præfationibus, & iis quæ multa poterant de re afferri, initium dicendi faciam ab illis qui cavillationem amplexi sunt, vitiúmque ipsum primò definiam: deinde cavillatorem hominem describam qualis sit, & qui ejus mores. Postea verò alias quoque animi affectiones generatim, ut antè diximus, explicare conabimur.

Περὶ Εἰρωνείας.

Ἡ μὲν οὖν εἰρωνεία δόξειεν ἂν εἶναι, ὡς τύπῳ λαβεῖν, προσποίησις ἐπὶ τὸ χεῖρον πράξεων καὶ λόγων. ὁ δὲ εἴρων, τοιοῦτός τις ἐστὶν, οἷος προσελθὼν τοῖς ἐχθροῖς ἐθέλει λαλεῖν, οὐ μισεῖν·

De Cavillatione.

Cavillatio igitur, si quis rudi definitione complecti velit, est cùm factorũ tum dictorũ in deterius fictio. Homo autem cavillator talis est, qui ad inimicos suos adeat, quasi alioqui eos velit, nõ ampliùs odisse:

καὶ

καὶ ἐπαινεῖν παρόντας, οἷς ἐπέθετο λάθρα, καὶ τούτοις συλλυπεῖσθαι ἡττωμένοις. καὶ συγγνώμην δὲ ἔχειν τοῖς κακῶς αὐτὸν λέγουσι· καὶ ἐπὶ τοῖς καθ' ἑαυτοῦ λεγομένοις, καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους καὶ ἀγανακτοῦντας πρᾴως διαλέγεσθαι. καὶ τοῖς ἐντυγχάνειν κατὰ σπουδὴν βουλομένοις, προστάξαι ἐπανελθεῖν· καὶ μηδὲν ὧν πράττει, ὁμολογῆσαι, ἀλλὰ φῆσαι βουλεύσεσθαι· καὶ προσποιήσασθαι ἄρτι παραγεγονέναι, καὶ ὀψὲ γενέσθαι αὐτὸν, καὶ μαλακισθῆναι· καὶ πρὸς τοὺς δανειζομένους καὶ ἐρανίζοντας, ὡς οὐ πωλεῖ· καὶ μὴ πωλῶν, φήσει πωλεῖν· καὶ ἀκούσας τὶ, δόξει μὴ προσποιεῖσθαι· καὶ ἰδὼν, φήσει μὴ ἑωρακέναι· καὶ ὁμολογήσας, μὴ μεμνῆσθαι· καὶ τὰ μὲν σκέψεσθαι φάσκει, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ θαυμάζειν, τὰ δὲ ἤδη ποτὲ καὶ αὐτὸς οὕτω διαλογίσασθαι. καὶ τὸ ὅλον, δεινὸς τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τοῦ λόγου χρῆσθαι, Οὐ πιστεύω, Οὐχ ὑπολαμβάνω, Ἐκπλήττομαι· καὶ λέγει ἑαυτὸν ἕτερον γεγονέναι. καὶ μὴν, Οὐ ταῦτα πρὸς ἐμὲ διεξῄει. παράδοξόν μοι τὸ πρᾶγμα, ἄλλῳ τινὶ λέγε· ὅπως δὲ σοι ἀπιστήσω, ἢ ἐκείνου καταγνῶ, ἀποροῦμαι· ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θᾶττον πιστεύῃς τοιαύτας φωνὰς καὶ πλοκὰς καὶ παλιλλογίας· οὗ χεῖρον ἐστὶν εὑρεῖν οὐδέν. τὰ δὴ τῶν ἠθῶν μὴ ἁπλᾶ, ἀλλ' ἐπίβουλα, φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τοὺς ἔχεις.

quíque illos quibus clàm struit insidias, præsentes laudet, & si victi fuerint, eorum vicem doleat. Si quis ipsi maledicat, ei ignoscit: jactáque in se convitia negligit; cum iis etiam, qui quòd injuriam ab ipso passi sint, quiritant, blandè benignéque loquitur. Eos qui ipsum confestim conventum velint, jubebit redire iterum. Quicquid agit, clàm id habet, & se adhuc deliberare dicit. Idem se modò advenisse fingit: aut sub vesperam venisse, & è via languere. Pecuniam mutuò rogantibus, aut eranum ab ipso exigentibus; Nihil vendo, inquit: è contrario quum nihil vendet, tum vendere se affirmabit. Quum quid audiverit, videri volet animum non advertisse. Quum quid viderit, negabit vidisse. Pactus aliquid, negabit se meminisse. De aliis dicit se cogitaturum, alia nescire, mirari alia: de quibusdam se quoque jam antè similiter cogitâsse. Denique frequens omnino in ejus ore hujusmodi est oratio, Non credo: Non puto: Obstupesco. Sese etiam alium fuisse dicet. Item, Atqui non hæc erat ipsius apud me oratio. Res mihi videtur mira, & fidem omnem superare: Quære alium cui ista narres: Tibíne credam, an illius damnem fidem, nescio. At tu cavesis vocibus istiusmodi & involucris simulationum recantatis dictis credas: quâ re deterior nulla queat reperiri. Enimverò mores hujusmodi hominum, non simplicium sed insidiosorũ, magìs quàm viperas fugere debemus.

Περὶ

Περὶ Κολακείας.

Τὴν δὲ κολακείαν ὑπολάβοι ἄν τις ὁμιλίαν αἰσχρὰν εἶναι, συμφέρουσαν δὲ τῷ κολακευομένῳ. Ἔστι δὲ κόλαξ τοιοῦτόν τινα, ὥστε προδρόμῳ ἅμα εἰπεῖν, Ἐνθυμῇ ὡς ἀποβλέπουσιν εἰς σὲ οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο ἑνὶ γίνεται μόνῳ ἐν τῇ πόλει πλὴν ἢ σοί. Μυδοκίμεις χθὲς ἐν τῇ στοᾷ· πλείονων δὲ ἢ τεσσάκοντα ἀνθρώπων καθημένων, καὶ ἐμπεσόντος λόγου τοῦ εἶναι βέλτιστον, ἀπ' αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας, ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατενεχθῆναι· καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν. Ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀφελεῖν κροκίδα· καὶ ἐάν τι πρὸς τὸ τείχωμα ἢ κεφαλῆς ἀπὸ πυδάμα[τος] * προσενεχθῇ ἄχυρον καρφολογῆσαι· καὶ ἐπιγελάσας ἢ εἰπεῖν, ὁρᾷς; ὅτι δυοῖν σοι ἡμερῶν οὐκ ἐντετύχηκα, πολιῶν ἔχηκας ἢ πώγωνα μεσόν. καὶ ὅλως, εἴπας καὶ ἄλλο, ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη μέλαιναν τὴν τρίχα. καὶ λέγοντος ἢ αὐτοῦ τι, τοὺς ἄλλους σιωπᾶν κελεῦσαι, καὶ ἐπαινέσαι ἢ ἀκούοντος. καὶ ἐπισημήνασθαι δέ, εἰ παύσεται, Ὀρθῶς. καὶ [κ]ώφαντι * πικρῶς ἐπιγελάσαι, τό τε ἱμάτιον ὅσον εἰς τὸ σῶμα, ὡς δὴ δυνάμενον κατασχεῖν ἢ γέλωτα· καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ὀπίσω ἀναστρέφειν μικρὸν κελεῦσαι ἕως ἂν αὐτὸς παρέλθῃ. καὶ τοῖς παιδίοις μῆλα καὶ ἄπιος φορίσ-

πεσόντ- ἀχθῆ.

πυδάμα[τος]

κ[ώ]φαντι

De Adulatione.

ADulationem verò putet aliquis esse turpem vitæ quotidianæ consuetudinem, sed quæ adulatori conducat. Adulator autem is est, qui si cum aliquo ambulet, ei dicat, Viden' ut omnes in te oculos convertunt? Fit hoc nemini ex omnibus civibus præterquam tibi. Heri in porticu magnum bonæ existimationis tuæ fructum capiebas. Nam quum homines ibi plus quàm triginta sederent, sermóque incidisset, Ecquis civium esset optimus? & orsos ab ipso, & in ejusdem nomen simul omnes recidisse. Hæc ille loquitur, aliáque his similia. Idem ex illius vestimentis cui assentatur, floccos solet eximere. Quòd si qua vel palea vel festuca à vento acta illius capillamento adhæserit, tollit adulator; & simul renidens; En, inquit, quia biduo hoc ego te non vidi, ut canitie barba tibi est referta: atqui tu sanè, qui id ætatis homo es, habes ut si quis alius capillos nigros. Jam si aliquid dicat Ille, hîc verò adulator silentium omnibus imperare, in os laudare, dicenti voce gestúque applaudere, & ubi finem dicendi fecerit, Dictum bene! acclamare. Quòd si quem Ille sale aliquo perstrinxerit, eundem iste acerbè irridebit, vestémque in os sibi indet, quasi risum tenere non queat. In viâ si qui fiant obvii, sistere gradum jubet, donec Ille transierit. Mala etiam & pyra à se empta domum liberis

μῆ[λ]α,

Digitized by Google

κάμηλον, εἰσενέγκας δοῦναι, ὁρῶντος αὐτῷ· καὶ φιλήσας ἂν εἰπεῖν, χρηστοῦ παιδὸς νεόπλια! καὶ ζωνύμενος ἂν κρηπῖδας, ἢ πέδιλα φῆσαι δεῖ ἐυρυθμότερον τῷ ὑποδήματος. καὶ παρδουμένῳ πρός τινα τῶν φίλων, προσδραμὼν εἰπεῖν, ὅτι πρός σε ἔρχεται· καὶ ἀναστρέψας, ὅτι προσήγγελκα. ἀμέλει ἂν καὶ τὰ ἐν γυναικείοις ἀγορᾶς διακονῆσαι δυνατὸς ἀπαδυσί. καὶ πρὶν ἐσιωπῆσαι, προσέτι ἐπαινέσαι τὸν οἶνον· καὶ πρὸς τὰ παρατιθέμενα * ἡδυσμένον εἰπεῖν, ὡς μαλακῶς ἔδεις! καὶ ἄρας τι πρὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης, φῆσαι, τεπὶ ἄρα ὡς χρηστόν ἐστι! καὶ ἐρωτῆσαι μὴ βιρρῖ, καὶ εἰ σπαλεῖς βέλεϊ καὶ ἔτι προσεῖλαι αὐτόν. καὶ μὴν ταῦτα λέγων, πρὸς τὸ ἓς προσπίπτων, ψιθυρίζειν· καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀποβλέπων, τοῖς ἄλλοις λαλεῖν. καὶ τῶ παιδὸς ἐν τῷ διάρῳ ἀφελόμενος τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς ὑποῤῥῶσαι. καὶ πῶς οἰκίαν φῆσαι δεῖ ἠρχιτεκτονῆσθαι, καὶ τὸν ἀγρὸν δεῖ πρυλδεῖσθαι, καὶ πῶς εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν κόλακα δεῖ διαπαντὸς πάντα καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα οἷς χαριεῖσθαι ὑπολαμβάνει.

Illius afferre, & ſpectante ipſo dare moris habet: atque adeò ipſos oſculatus, Probi patris pullitiem! ait, exclamans. Crepidas amenti ſi comes affuerit, pedem dicet ipſo calceo eſſe concinniorem. Adeunte Illo ad amicorum aliquem, curſu præire aſſentator, & huic quidem, Venit Ille, inquit, ad te: ſtatímque reverſus, Ego, ait, de tuo adventu præmonui. Sanè etiam quæcunque ad muliebre forum pertinent, didicit iſte omnia ſeduló & diligenter miniſtrare: necnon ex omnibus convivis vinum primus laudare: & Illi aſſiduè aſſiſtens, dicere, Ut tu molliter comedis! & de iis quæ menſæ ſunt appoſita, aliquid atrollens, Hoc verò, ait, quàm bonum eſt: Quærere etiam amat, nunquid Ille frigeat, nunquid tegi adhuc & ampliùs amicirí velit: & quidem hæc dicens, ad aurem hominis ſe inclinat, eſque aliquid inſuſurrat: in eundem etiam dum alios alloquitur, oculos defixos habet. Pulvinos in theatro puero adempros, ipſe ſubſternit. Domum ait benè & ingeniosè fuiſſe dimenſam & ædificatam: agrum diligenter conſitum: imaginem eſſe perſimilem. In ſummâ, aſſentatorem ſemper videas & facere omnia & dicere quæ audientibus putatfore grata.

Περὶ Ἀδολεσχίας.

Ἡ δὲ ἀδολεσχία, ἐστὶ μὲν διήγησις λόγων μακρῶν καὶ ἀπροσκαλήτων· ὁ δὲ ἀδολέσχης, τοιοῦτός ἐστιν οἷος ἂν μὲν γνώσηται,

De Garrulitate.

Garrulitas eſt longorum & inconſideratorum ſermonum effutitio. Garrulus autem ejuſmodi eſt, qui vel apud ignotum

τέλος

τούτῳ παρακαθεζόμενος πλησίον, πρῶτον μὲν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς εἰπεῖν ἐγκώμιον· εἶτα ὃ τῆς νυκτὸς εἰδὲν ἐνύπνιον, τοῦτο διηγήσασθαι· εἶθ' ὧν εἶχεν ἐπὶ τῷ δείπνῳ τὰ καθέκαστα διεξελθεῖν· εἶτα δὴ προχωροῦντος τοῦ πράγματος, λέγειν ὡς πολὺ πονηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων· καὶ ὡς ἄξιοι γεγόνασιν οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καὶ ὡς πολλοὶ ἐπιδημοῦσι ξένοι· καὶ τὴν θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλώϊμον εἶναι· καὶ, εἰ ποιήσειεν ὁ Ζεὺς ὕδωρ, τὰ ἐν τῇ γῇ βελτίω ἔσεσθαι· καὶ, ὅτι ἀγρὸν εἰς νέωτα γεωργήσει· καὶ, ὡς χαλεπόν ἐστι τὸ ζῆν. καὶ, ὡς Δάμιππος μυστηρίοις μεγίστην δᾷδα ἔστησε. καὶ, Πόσοι εἰσὶ κίονες, τοῦ Ὠδείου, καὶ, Χθὲς ἤμεσα. καὶ, Τίς ἐστιν ἡμέρα σήμερον; κἂν ὑπομένῃ τὶς αὐτὸν, μὴ ἀφίστασθαι. καὶ ὡς Βοηδρομιῶνος μέν ἐστι τὰ μυστήρια, Πυανεψιῶνος δὲ Ἀπατούρια, Ποσειδεῶνος δὲ τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια. παρασείσαντα δὲ χρὴ τοὺς τοιούτους τῶν ἀνθρώπων καὶ διαράμενον ἀπαλλάττεσθαι, ὅστις ἀπύρετος βούλεται εἶναι. ἔργον γὰρ συναρκεῖσθαι τοῖς μήτε σχολὴν, μήτε σπουδὴν διαγινώσκουσιν.

juxtim ei assidens, uxoris suæ laudes prædicare instituat: deinde quod præcedenti nocte somniaverit, id narret: tum quæcunque in cœnâ sibi fuerint apposita, omnia sigillatim recenseat. Mox verò ubi incaluerit, homines hujus sæculi dicet esse antiquis deteriores: frumenta in foro vili vænisse pretio: peregrinos esse in urbe quàm plurimos: mare statim à Dionysiis patere navibus: & si Jupiter pluerit, eorum quæ terrâ conduntur meliorem fore proventum: séque agrum suum in sequentem annum esse culturum: ait etiam vivendi rationes esse perdifficiles: & quum Mysteria agitarentur, Damippum facem omnium maximam statuisse. Quærit etiam, quot sint Odei columnæ: &, Heri, ait, vomui: &, Quotus hic est mensis dies? Quòd si quis patientem se præbeat, nunquam ille ab eo discedat. Narrabit Mysteria mense Boëdromione, Apaturia Pyanepsione, Posideone verò quæ ruri agitantur Dionysia, solita celebrari. Id genus homines demissis manibus, grandíque gradu fugiat oportet, quisquis febre carere volet. Difficile enim est cum iis durare, qui neque otii neque negotii tempora distinguere nôrunt.

Περὶ

Περὶ Ἀγροικίας.

Ἡ δὲ ἀγροικία δόξειεν ἂν εἶναι ἀμαθία ἀσχήμων· ὁ δὲ ἄγροικος, τοιοῦτός τις οἷος κυκεῶνα πιὼν εἰς ἐκκλησίαν πορεύεται· καὶ τὸ μύρον φάσκειν οὐδὲν τοῦ θύμου ἥδιον ὄζειν· καὶ μείζω τοῦ ποδὸς τὰ ὑποδήματα φορεῖν· καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ λαλεῖν· καὶ τοῖς μὲν φίλοις καὶ οἰκείοις ἀπιστεῖν, πρὸς δὲ τοὺς αὐτοῦ οἰκέτας ἀνακοινοῦσθαι περὶ τῶν μεγίστων· καὶ τοῖς παρ' αὐτῷ ἐργαζομένοις μισθωτοῖς ἐν ἀγρῷ, πάντα τὰ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας διηγεῖσθαι. καὶ ἀναβεβλημένος ἄνω τοῦ γόνατος, καθιζάνειν, ὥστε τὰ γυμνὰ αὐτοῦ * φαίνεσθαι. καὶ ἐπ' ἄλλῳ μὲν μήτε θαυμάζειν, μήτε ἐκπλήττεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς. ὅταν δὲ ἴδῃ βοῦν, ἢ ὄνον, ἢ τράγον, ἑστηκὼς θεωρεῖν. καὶ προαιρῶν δέ τι ἐκ τοῦ ταμείου, δεινῶς φαγεῖν, καὶ ζωρότερον πιεῖν· καὶ τὴν σιτοποιὸν πειρᾶν λαθεῖν. κἄτ' ἀλέσας μετ' αὐτῆς τοῖς ἔνδον πᾶσι καὶ αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια. καὶ ἀριστῶν δὲ ἅμα τοῖς ὑποζυγίοις * ἐμβαλεῖν τὸν χόρτον· καὶ κόψαντος τὴν θύραν ἐπακοῦσαι αὐτός. καὶ τὸν κύνα προσκαλεσάμενος, καὶ ἐπιλαβόμενος τοῦ ῥύγχους, εἰπεῖν, οὗτος φυλάσσει τὸ χωρίον, καὶ τὴν οἰκίαν, καὶ τοὺς ἔνδον. καὶ τὸ ἀργύριον δὲ παρά τε

γρ. ὑποφαῖν.

γρ. περιβαλεῖν τὴν θύραν.

γρ. λαμβάνων.

De Rusticitate.

Rusticitas verò honestatis & decori ignoratio videri queat. At rusticus is est, qui hausto pharmaco in concionem nihilominus prodeat: quíque unguentum non suavius fragrare thymo dicat. calceos gestat pede grandiores: voce etiam altâ loqui suevit. Amicis necessariísque suis parùm fidens, de rebus maximis ad famulos refert: quæcunque in concione audivit, omnia mercenariis suis, qui ruri apud ipsum opus faciunt, enuntiat. Sæpe etiam veste ita supra genu adductâ sedet, ut denudatæ corporis partes conspici queant. In viâ aliorum quidem nihil admiratur, neque ullâ re percellitur: sed si bovem, asinum, aut hircum viderit, ibi homo gradum sistere, & contemplari. Quúmque aliquid è promptuariâ cellâ depromit, decerptum inde frustum vorat: & vinum meracius potat: diligenter interim ne hoc ancilla panifica rescíscat, cavens. Deinde verò cum illâ molere, & quæ sunt ad victum necessaria, tum sibi tum universæ familiæ parare solet. Inter prandendum jumentis pabulum objicit: & si quis fores pulset, ipse auscultat. Vocato etiam cane, & ejus rostro manu prehenso, Hic, inquit, & agrum & domum, quíque in eâ sunt omnes custodit. Argentum quod ab aliquo acceperit, quasi tenue aut nimis asperũ solet rejicere,

* λαβὼν ὑποδοκιμάζειν, λίαν μὲν λυπρὸν

λυπρὸν εἶναι, καὶ ἕτερον ἅμα ἀλλάττεσθαι. καὶ ὃ ἄροτρον ἔχρησεν, ἢ κόφινον, ἢ δρέπανον, ἢ θύλακον, ταῦτα τῆς νυκτὸς κατὰ ἀγρυπνίαν ἀναμιμνησκόμενος· καὶ εἰς ἄστυ καταβαίνων, ἐρωτῆσαι τὸν ἀπαντῶντα πόσου ἦσαν αἱ διφθέραι καὶ τὸ τάριχος· καὶ εἰ σήμερον ὁ ἀγὼν νουμηνίαν ἄγει. καὶ εἰπεῖν εὐθὺς ὅτι βούλεται καταβὰς ἀποκείρασθαι. καὶ ἐν βαλανείῳ ἆσαι· καὶ εἰς τὰ ὑποδήματα ἢ ἥλους ἐγκρῦσαι. καὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παριὼν κομίσασθαι * παρ' Ἀρχίου τοὺς ταρίχους.

γρ. ἀπὸ βραχίονος.

& ut alio id sibi mutetur postulare. Aratrum si cui fortè utendum dederit, aut cophinum, aut falcem, aut saccum, nocte intempestâ illa *repetet*, si per insomnium fuerit eorum recordatus. In urbem cùm venit, obvium quemque interrogans, Quanti, ait, pelles & salsamenta vænibant? &, Nunquid hodie ludi novam lunam adducunt? Dicit etiam, se simul ac descenderit, tondere velle. Idem cantare in balneo, & clavis calceos suffigere, &, quia eadem via erat, ab Archia salsamenta accipere, ac portare ipse, moris habet.

Περὶ Ἀρεσκείας.

Ἡδὲ ἀρέσκεια, ἔστι μὲν, ὡς ὅρῳ * περιλαβεῖν, ἔντευξις οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ ἡδονῆς παρασκευαστική· ὁ δὲ ἄρεσκος, ἀμέλει τοιοῦτός τις οἷος πόῤῥωθεν προσαγορεύσας, καὶ ἄνδρα κράτιστον εἰπὼν, καὶ θαυμάσας ἱκανῶς, ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ, μὴ ἀφιέναι· καὶ μικρὸν προπέμψας, καὶ ἐρωτήσας πότε αὐτὸν ὄψεται, ἔτι ἐπαινῶν ἀπαλλάττεσθαι. καὶ παρακληθεὶς δὲ πρὸς δίαιται, μὴ μόνον ᾧ πάρεστι βούλεσθαι ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀντιδίκῳ, ἵνα κοινὸς εἶναι δοκῇ· καὶ τοὺς ξένους δὲ εἰπεῖν ὡς δικαιότερα λέγουσι τῶν πολιτῶν. καὶ κεκλημένος δὲ ἐπὶ δεῖπνον, κελεῦσαι καλέσαι τὰ παιδία τὸν ἑστιῶντα· καὶ εἰσιόντα, φῆσαι σύκῳ

γρ. εἰπεῖν.

De Blanditiâ.

Blanditia, si quis eam definire velit, est congressio parùm honestas voluptatis illecebras habens. Blandus verò is est, qui è longinquiore spatio aliquem salutare, & virum appellare præstantissimum, fortunámque ejus admirari soleat, & utraque manu prehendens, non dimittat: sed aliquantisper comitatus, quærens quando sit illum visurus, vix tandem domum revertatur, ejus interim laudes prædicans. Idem captus arbiter, non ei tantùm cui adest, sed adversæ etiam parti, ut communis utriusque amicus habeatur, gratificari studebit. Peregrinos justiora quàm civeis loqui decet. Ad cœnam invitatus, convivii dominum ut liberos suos vocet, rogabit: atq; illis ingredientibus, negabit ficum ficui

ὁμοιότερα

ὁμοιότερα ἢ τὸν πατέρα· καὶ παραγόμενος, φιλῆσαι, καὶ παρ' αὐτὸν καθίσαι· καὶ τοῖς μὴ συμπαίζειν αὐτὸς, λέγων, ἀσχολος, πέλεκυς· τὰ δ' ἐπὶ τῆς γαστρὸς ἐᾶν καθιδίσθαι, ἕως διαλεύσωσιν. καὶ πλειόνις δὲ ἀποκείρασθαι, καὶ τοὺς ὀδόντας λευκοὺς ἔχειν. καὶ τὰ ἱμάτια ὑ χρῆσθαι μεταβάλλεσθαι, καὶ χείσασθαι ἀλείφεσθαι· καὶ τῆς μὲν ἀγορᾶς πρὸς τὰς τραπέζας τροφοῖσιν· τὸν δ' γυμνασίων ἐν τούτοις διατρίβειν· καὶ ἂν ἔφηβοι γυμνάζωνται, τὸ δ' θεάτρε καθῆσθαι, ὅπου ἡ θέα, πλησίον τῆς στρατηγῶν· καὶ ἀγορᾶζειν αὐτὸς μὲν μηδὲν, ξένοις δ' εἰς Βυζάντιον ὀψάλιμα· καὶ Λακωνικὸς κύνας εἰς Κύζικον· καὶ μέλι Τμήττιον, εἰς Ῥόδον· καὶ ταῦτα ποιῶν, τοῖς ἐν τῇ πόλει δηλεῖ. ἀμέλει δ' καὶ πίτυκον δρέμμα φαινὸς, καὶ πίτυρον κλῶσαι, καὶ Σικελικὰς φασιανίδας, καὶ δορκαδείας ἀστραγάλους, καὶ
γρ. Θυρικὰς. * θυεϊακὰς τὸν τροσχύλων λαγῶν λαγχύδας, καὶ βακτηρίας τὸν Σκολιῶν ἐν Λακεδαίμονι, καὶ αὐλαίαν ἔχουσαν Πέρσας ἐνυφασμένους, καὶ αὐλίδιον παλαιστικὸν κόνιν ἔχον, καὶ Σοφιστήριον· καὶ τοῦτο πλείων χρᾶν ἀεὶ τοῖς φιλοσόφοις, τοῖς σοφισταῖς, τοῖς ὁπλομάχοις, τοῖς ἁρμονικοῖς ὅπου δέκνυνται. καὶ αὐτὸς ἐν ᾧ ὑπεδείξατο ὕστερον εἰπὼν, ὅπου τὸν δὲ διαμάχωνται, πρὸς ἕτερον, ὅπου τοῦτο δῆν ἡ παλαίστρα.

tam esse similem, quàm illi sint patri: deinde eos ad se vocabit: osculatúsque, sibi assidere jubebit: & cum aliis jocans, En utrem, inquiet, En securim: alios in sinum recumbere dormientes, quamvis onere gravetur, sinet. Comam sæpiùs solet tondere: dentes nitidos habere: vestes quæ usui adhuc esse possint, mutare: unguento uti. Ac fori quidem in eam maximè partem ventitat, ubi sunt argentariorum mensæ: gymnasia verò illa frequentat, in quibus se ephebi exercent: in theatro autem & spectaculis juxta ipsos prætores sedet. Idem in foro sibi quidem nihil; sed amicis qui Byzantii sunt, mittenda munera emittat: necnon Laconicas canes, quas Cyzicum: & mel Hymettium quod Rhodum mittat: atque hæc se facere suis civibus narrat. Prætereà solet idem, simiam domi alere, satyrum emere, & columbas Siculas, necnon dorcadios talos, & Thyriacas ampullas ex illis quæ formâ sint rotundâ: item baculos sive scipiones ex obliquis Lacedæmone advectos, necnon aulæum cui sint Persæ intexti. Habet etiam idem parvulum atrium pulvere palæstrico respersum, & sphæristerium: atque has ædium suarum partes solet ille obvio cuique vel è philosophorum grege, vel sophistarum, vel eorum qui se armis, aut musico cantu exercent, commodare, ut ibi artis suæ periculum faciant: quod quidem dum illi faciunt, ipse de aliquo è spectatoribus alii dicit, Eccum tibi cujus est hæc palæstra.

Digitized by Google

Περὶ Ἀπονοίας.

Ἡ δὲ ἀπόνοιά, ἐστιν ὑπομονὴ αἰσχρῶν ἔργων καὶ λόγων. ὁ δὲ ἀπονενοημένος, τοιοῦτός τις οἷος ὀμόσαι ταχὺ, κακῶς ἀκοῦσαι, καὶ λοιδορηθῆναι δυνάμενος. τῷ ἤθει ἀγοραῖος τις, καὶ ἀνασεσυρμένος, καὶ παντοποιός. ἀμέλει δυνατὸς καὶ ὀρχεῖσθαι νήφων τὸν κόρδακα, καὶ προσωπεῖον ἔχων ἐν κωμικῷ χορῷ, καὶ ἐν θαύμασι δὲ τοὺς χαλκοὺς ἐκλέγειν, καθ' ἕκαστον παριών. καὶ μάχεσθαι τοῖς τὸ σύμβολον φέρουσι, καὶ προῖκα θεωρεῖν ἀξιοῦσι. δεινὸς δὲ καὶ πανδοχεῦσαι, καὶ πορνοβοσκῆσαι, καὶ τελωνῆσαι, καὶ μηδεμίαν αἰσχρὰν ἐργασίαν ἀποδοκιμάσαι, ἀλλὰ κηρύττειν, μαγειρεύειν, κυβεύειν, τὴν μητέρα μὴ τρέφειν, ἀπάγεσθαι κλοπῆς, τὸ δεσμωτήριον πλείω χρόνον οἰκεῖν ἢ τὴν αὐτοῦ οἰκίαν. καὶ οὗτος δ' ἂν εἴη δόξειε τῶν περιϊσταμένων τοὺς ὄχλους, καὶ προσκαλουνίτων, μεγάλῃ τῇ φωνῇ καὶ παρεῤῥωγυίᾳ διαλεγομένων πρὸς αὐτοὺς καὶ * λοιδορουμένων· καὶ μεταξὺ οἱ μὲν προσίασιν, οἱ δὲ ἀπίασι πεῖν ἀκοῦσαι αὐτοῦ· ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀρχὴν, τοῖς δὲ συλλαβὴν, τοῖς δὲ μέρος τοῦ πράγματος λέγει· οὐκ ἄλλως θεωρεῖσθαι ἀξιῶν τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῦ, ἢ ὅταν ᾖ πανήγυρις. ἱκανὸς δὲ καὶ δίκας τὰς μὲν φεύγειν,

γρ. λοιδορούντων.

De Vacordiâ, sive perditâ audaciâ.

Væcordia est per quam aliquis & facere quidvis & loqui contra honestatem sustinet. Homo autem is est qui jusjurandum facilè suscipiat: qui malè audire ac convitiis proscindi, súsque déque habeat. Moribus est veteratoris calidi improbíque, & hominis spurci, ac quidvis audentis. Atque adeò non pudebit eum, saltare cordacem etiam sobrium, & in comico choro personatum: & quum præstigiæ spectantur, ad quémque spectantium adire & stipem æream exigere: ac si quis tesseram afferens, gratìs spectare postulet, cum eo rixabitur. Cauponam quoque exercere, leno ac portitor coactórque esse solet: ac qui à nullo turpi artificio se abstineat, præco erit; coquus erit; aleator erit; matri suæ alimenta denegabit: furti etiam convictus obtorto collo rapietur, atque in carcere diutiùs quàm in suis ædibus habitabit. Est etiam iste ex iis qui turbam circa se sistunt, & obvios ad se vocant, quibuscum voce magnâ & præfractâ loquuntur, iísque maledicta ingerunt: atque illi intereà partim accedunt, partim discedunt, priusquam quid sibi ille velit audierint: dum ille aliis principium, aliis vix syllabam, aliis partem aliquam de re totâ refert: non aliter quàm in celebri hominũ conventu profligatũ ac perditum ingeniũ suum spectari postulans. Litibus etiam partim quæ ipsi intenduntur,

τὰς

τὰς δὲ διώκειν, τὰς δὲ ἐξόμνυσθαι, τῶν δὲ παρεῖναι· ἔχων ἐχῖνον ἐν τῷ προκολπίῳ, καὶ ὁρμαθοὺς γραμματιδίων ἐν τῷ χερσίν. οὐκ ἀποδοκιμάζων δὲ οὐδ' ἅμα πολλῶν ἀγοραίων στρατηγεῖν, καὶ εὐθὺς τούτοις δανείζειν, καὶ τῆς δραχμῆς τόκον τρία ἡμιωβόλια τῆς ἡμέρας πράττεσθαι, καὶ ἐφοδεύειν τὰ μαγειρεῖα, τὰ ἰχθυοπωλεῖα, τὰ ταριχοπωλεῖα. καὶ τοὺς τόκους ἀπὸ τῶν ἐμπολήματος εἰς τὴν γνάθον ἐκλέγειν. ἐργώδεις δὲ εἰσὶ τὸ σῶμα εὔλυτον ἔχοντες πρὸς λοιδορίαν, καὶ φθεγγόμενοι μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ὡς συνηχεῖν αὐτοῖς τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ ἐργαστήρια.

partim quas ipse aliis intendit, solet esse implicitus: atque in aliis absentiam suam jurejurando interposito excusare: ad alias judicio se sistere, in sinu quidem scrinium, præ manibus verò forensium libellorum fasciculum habens. Quin etiam, quæ ejus est insignita impudentia, ducem se rabulis forensibus præbet: ac mox illis pecuniâ fœnori datâ, pro usurâ drachmæ cujusque ternos semiobolos in dies exigit: sæpe etiam popinas & macella ubi pisces ac salsamenta væneunt, pererrat: necnon quas è nundinatione suâ nummos conficit, solet eos in buccam condere. Sunt sanè istiusmodi homines admodum difficiles: quorum quidem os ad convitiandum facilè solvitur; atque id voce ita contentâ, ut eorum clamoribus & forum, & omnes tabernæ personent.

Περὶ Λαλιᾶς.

Ἡ δὲ λαλιὰ, εἴ τις αὐτὴν ὁρίζεσθαι βούλοιτο, εἴη ἂν δόξειεν ἀκρασία τῶν λόγου. ὁ δὲ λάλος, τοιοῦτός τις, οἷος τῷ ἐντυγχάνοντι εἰπεῖν ἂν ὁτιοῦν πρὸς αὐτὸν φθέγξηται, ὅτι οὐδὲν λέγει. καὶ ὅτι αὐτὸς πάντα οἶδε, καὶ, ἂν ἀκούῃ αὐτοῦ, μαθήσεται. καὶ μεταξὺ δὲ * ἀποκρινομένου, ὑποβάλλει, εἰπάς, σὺ μὴ * ἐπιλάθῃ ὃ μέλλεις λέγειν. καὶ εὖγε ὅτι μὲ ὑπέμνησας· καὶ, τὸ λαλεῖν ὡς χρήσιμόν που· καὶ, ὃ παρέλιπον· καὶ, ταχύγε συνῆκας τὸ πρᾶγμα. καὶ,

γρ. ἀποκρινομένῳ.

γρ. ἐπιλάθῃς.

De Loquacitate.

Loquacitas autem, si quis eam definire velit, sermonis intemperantia esse videatur. Loquax verò is est, qui soleat ei quîcum verba facit, dicere, quicquid ille narrare inceperit, Nihil dicis: se rem omnem probè tenere: illum, si operam sibi dare velit, intellecturum. Deinde respondentem interpellans, Tu, ait, ne obliuiscaris eorum quæ dicturus eras: &, Factum benè quòd in memoriam revocâsti: &, Quàm juvat interdum sermones mutuos serere! &, Quod præterii: &, Celeriter tu quidem rem percepisti: &,

πάλαι σε παρατηρῶν εἰ ὅτι τὸ αὐτὸ ἐμοὶ κατενεχθήσῃ. καὶ ἐπὶ ἐμοῦ ἀφορμὰς τοιαύτας ποιεῖσθαι, ὥστε μηδὲ ἀναπνεύσαι τὸν ἐπιτυχόντα. καὶ ὅταν γε τοὺς καθ' ἕνα ἀποκλείσῃ, δεινὸς καὶ ἐπὶ τοὺς ἀθρόους καὶ ξυνεχῶς προσδιώξαι, καὶ φυγεῖν ποιῆσαι μεταξὺ χρημαλίζοντας. καὶ εἰς τὰ διδασκαλεῖα δὲ καὶ εἰς τὰς παλαίστρας εἰσιὼν, κωλύειν τοὺς παῖδας θορυβεῖν παντάπασι, καὶ προσλαλεῖν τοῖς παιδοτρίβαις καὶ διδασκάλοις· καὶ τοὺς ἀπιόντας φάσκοντας δεινὸς προπεμπτικὸς καὶ παλαιστὴς εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ τὸν δρόμον τὰς ἀναπαύσεις ἀπαγγέλλειν· προσδιηγήσασθαι δὲ καὶ τὰ ἐπὶ Λεισοφῶντος γενόμενα ῥήτορος μάχιμα, καὶ * τὴν Λακεδαιμονίων ἐπὶ Λυσάνδρου καὶ ὡς * πολλοὺς εἶναι εὐδοκιμήσαντας ἐν τῷ δήμῳ. καὶ τὴν πλησίον μὲν ἅμα διηγεῖσθαι καταγελᾶν, πάσχειν καλεῖν. ὥστε τοὺς ἀκούοντας, ἢ τοῦ ἐπιλαθέσθαι, ἢ νυστάξαι, ἢ μεταξὺ καλλεπόντας ἀναλαβέσθαι. καὶ ξυνεῖναι μὲν, ἀναπαῦσαι, κρῖναι. καὶ ξυνθεωρῶν, θεάσασθαι. καὶ ξυνακούων, φαγεῖν. λέγειν δὲ χαλεπὸν τὸ λάλον δὲ ξυνακοῦν, καὶ ὡς ἐν ὑγρῷ δεῖν ἡ γλῶττα. καὶ ὡς ὃν ἂν ἀπαντήσῃ, ὑδὶ εἰ μὴ χαλκίδινον δέξειεν ἂν τὶ λαλίστερον. καὶ ξυμπόμενον καὶ ξυνομεῖσθαι καὶ ξυσκηνεῖν τὸν αὐτὸν τοῦ-

Pridem exſpectabam an eôdem mecum recideres: aliâſque hujuſmodi occaſiones loquendi captans, ne reſpirare quidem eos ſinit, quibuſcum loquitur. Ac poſtquam ſinguli ſunt ab eo ita enecti, tum ad eos accedere non veretur, qui plures unà coïerunt, eôſque de rebus ſeriis agentes, in fugam vertere. Sed & ludos ac palæſtras ingreſſus, ut ne tantùm pueri addiſcant ſolet efficere, verba interèa cum corporum exercitatoribus ſeu pædotribis, & ludimagiſtris ſunditans. Si quis diſcedere ſe velle dicat, comitari ille, & domum uſque deducere ac proſequi. Si forte, quid ſit in concione actum, reſcieris, id aliis poſteà narrabit: tum de eo prælio quod prætore Ariſtophonte nobili illo oratore commiſſum eſt, longam narrationem contexet; item, de eâ pugnâ quæ à Lacedæmoniis duce Lyſandro eſt pugnata: & ſi quid ipſe unquam pro concione cum aliquâ ſuâ laude dixerit. Atque hæc narrans, ſimul in vulgus invehetur: idque tanto cum audientium tædio, ut eorum alius quæ ab ipſo dicuntur, oblivioni ſtatim mandet, alius dormiret, alius loquentem adhuc deſerat, diſcedátque. Denique ſive ad judicandum cum alio ſedeat, judicare; ſive ad ſpectandum, ſpectare; ſive ad cibum ſumendum, cibum ſumere, conſeſſorem impediet. Quippe, inquit, loquaci durum eſt tacere: linguam enim tanquam in udo habet: atque adeò præ quâvis hirundine garrulus videri malit, quàm tacere: adeò ſe irrideri fert patientier: ſdque vel à puerulis ſuis,

λίων,

δίων, ὅταν αὐτὸν ἤδη καθεύδειν βουλόμενον κελεύῃ λέγοντα ταῦτα, λαλεῖν τι ἡμῖν, ὅπως ἂν ἥδιον ὑπνῷ λάβῃ.

quí ſomnum petituri jubeant ipſum aliquid ſibi narrantem, verba facere: ut ita nobis, inquiunt, ſomnus obrepat.

Περὶ Λογοποιΐας.

Ἡ δὲ λογοποιία, ἔστι συνθέσεις ψευδῶν λόγων καὶ πράξεως, ἧς χάριν ὁ λογοποιῶν. ὁ δὲ λογοποιὸς, τοιοῦτός τις οἷός ἐστι διαβάλλοντας τὸν φίλῳ, οὐδὲν κατηναγκασμένον τὸ πρῶτον, καὶ μεταπεσόντας, ἐρωτήσας, πόθεν σὺ, καὶ τί λέγεις; καὶ ἔχεις δεῖ τἄλλα εἰπεῖν καινόν; καὶ σπουδαῖον ἐρωτᾷν, μὴ λέγεταί τι καινότερον; καὶ μὲν ἀγαθά γε δὴ τὰ λεγόμενα. καὶ ἐκ ἀπορρήτου ἀκήκοας, εἰ σοῦ τι λέγεις; ἆρα ἀκήκοας; δοκῶ μοι σὲ εὐτυχήσειν καινῶν λόγων. καὶ ἔστιν αὐτῷ ἢ ἑρμηνεύτης, ἢ παῖς Ἀστέως τοῦ αὐλητοῦ, ἢ Λύκων ὁ ἐπιτολάδου προσήκοντος ἐξ αὐτῆς ἡ μάχης, ἣ φησὶν ἀκηκοέναι. εἰ μὲν οὖν ἀναφορὰ τοῦ λόγων τοιαῦταί εἰσιν αἵτινες, ὧν ἤδεις ἂν ἔχοι σπουδάζεσθαι. δοκεῖ δὲ τοῖς τοιούτοις φάσκων λέγειν, ὡς Παλλαντίῳ μὲν ἡ βασιλὶς μάχη ναυμαχικὴ, καὶ Καππαδοκῶν ἀζώγητος. κἂν εἴπῃ τις αὐτῷ, Σὺ δὴ ταῦτα πιστεύεις; φήσει· τὸ πρᾶγμα βοᾶσθαι γὰρ ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν λόγον ἐπισείειν· καὶ πάντας γὰρ συμφωνεῖν, ταὐτὰ λέγειν περὶ τοῦ μάχης· καὶ πολὺ τοῦ ζωμὸν γενέσθαι· εἰ δὲ

De Famigeratione, ſive *rumorum confictione.*

Famigeratio eſt factorum dictorúmque ad arbitrium ipſius fingentis confictio. Famigerator autem is eſt qui obvius amico factus, ſtatim mutato vultu ac renidens, interroget, Unde tu, & quid ais? &, Habéſne ſuper hoc novi quicquam? & pergens interrogare, Nihílne, inquit, novi dicitur? atqui fausta ſanè ſunt & læta, quæ vulgò narrantur: tum autem priùsquàm ille reſpondeat, Quid ais, inquit, nihil audiviſti? Ergò ego te, ſicut video, rerum novarum epulis lautè excipiam. Ac ſtatim eſt illi aut miles aliquis, aut Aſtei tibicinis puer, aut manceps Lyco qui ex ipſo prælio ſit reverſus, à quo ſe dicat audiiſſe: auctores ſiquidem ille tales eorum quæ dictitat profert, quos nemo queat arguere. Refert autem acceptiſſe ſe ab illis, Polyſperchontem cum rege hoſtes prælio fudiſſe, & ſuperâſſe: Caſſandrúmque vivum in hoſtium poteſtatem veniſſe. Quòd ſi quis ei dicat, Tu autem hæc credis? Imò, inquiet; rem enim clariſſimâ omnium voce totâ urbe ferri; rumorem creſcere; omnes congruere; eadem enim de prælio ab omnibus narrari: magnum nimirum eâ pugnâ factum eſſe factum. Idque ſe

αὐτῷ καὶ σημεῖον τὰ πρόσωπα τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν· ὁρᾷν γὰρ αὐτῶν πάντων μεταβεβληκότα. λέγει δ' ὡς καὶ παρακήκοε παρὰ τούτοις κρυπτόμενόν τινα ἐν οἰκίᾳ, ἤδη πέμπτην ἡμέραν ἥκοντα ἐκ Μακεδονίας, ὃς πάντα ταῦτα εἶδε. καὶ πάντα διεξιὼν, πῶς οἴεσθε; πιθανῶς σχετλιάζει. λέγων, δυστυχὴς Κάσανδρος! ὦ ταλαίπωρος! ἐνθυμῇ τὸ τῆς τύχης. ἀλλὰ οὖν ἰσχυρὸς γενόμενος. καὶ, γρ. αὐτόν. δεῖ δὲ * αὐτὸ σὲ μόνον εἰδέναι. πᾶσι δὲ τοῖς ἐν τῇ πόλει προσδεδράμηκε λέγων. Τῶν τοιούτων ἀνθρώπων τεθαύμακα τί ποτε βούλονται λογοποιοῦντες· οὐ γὰρ μόνον ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἀλιστελῶς ἀπαλλάττουσι. πολλάκις γὰρ αὐτῶν οἱ μὲν ἐν τοῖς βαλανείοις περιστάσεις ποιούμενοι, τὰ ἱμάτια ἀποβεβλήκασιν· οἱ δ' ἐν τῇ στοᾷ πεζομαχίᾳ καὶ ναυμαχίᾳ νικῶντες, ἐρήμους δίκας ὠφλήκασιν· εἰσὶ δ' οἳ καὶ πλεῖστοι λόγῳ κατὰ κρότος αἱροῦντες, παρεδειπνήθησαν. πάνυ δὲ ταλαίπωρον αὐτῶν ἐστὶ τὸ ἐπιτήδευμα. ποίᾳ γὰρ οὐ στοᾷ, ποίῳ δὲ ἐργαστηρίῳ, ποίῳ δὲ μέρει τῆς ἀγορᾶς οὐ διημερεύουσιν, ἀπαυδᾶν ποιοῦντες τοὺς ἀκούοντας οὕτως, καὶ καταπονοῦντες τῆς ψευδολογίαις;

ex eorum etiam vultu, qui rem gerunt publicam, colligere: quem viderit ipsis penitùs immutatum. Addit deinde se inaudisse, quendam qui ex Macedoniâ advenerit, quíque omnibus quæ gesta sunt interfuerit, quintum jam diem ab illis domi occultari. Atque ubi hæc commemoravit, miserationes adjicit: at scin' quomodo? sanè quam persuasibiliter. O infelicem, inquiens, Cassandrum! O virum ærumnosum! En Fortuna quid possit. at fuit certè Cassander præpotens. Te verò, ait, tacitum hoc tecum habere oportet. ipse autem ad civium unumquemque accurrit, ut ei omnia narret. Equidem mirari soleo quid sibi homines hoc genus falsis rumoribus fingendis spargendísque velint: quæ res, ut taceam mendacii turpitudinem, non rarò ipsis incommoda evenit. Factum enim sæpe, ut dum isti in balneis concursus facerent, vestes intereà suas furto amitterent: alii dum in porticu aut pedestri aut navali prælio vincunt, quòd vadimonium non stitissent, graviter multati sunt. Quibusdam etiam, dum urbes verbis suis fortiter caperent, cœna intereà loci periit. Enimverò misera est istorum vita & conditio: nam quæ porticus est, quæ officina, quæ fori pars, in quâ dies non traducant integros, magno cum audientium, quos falsis suis narrationibus obtundunt, tædio?

Περὶ

Περὶ Ἀναισχυντίας.

Ἡ δὲ ἀναισχυντία ἔστι μὲν, ὡς ὅρῳ λαβεῖν, κέρδους αἰσχροῦ ἕνεκα περιουσία. ὁ δὲ ἀναίσχυντος, τοιοῦτός ἐστι· πρῶτον μὲν ὀφείλων ἀποστερεῖ, πρὸς τοῦτον ἀπελθὼν δανείζεσθαι. εἶτα θύσας τοῖς θεοῖς, αὐτὸς μὲν δειπνεῖν παρ' ἑτέρῳ, τὰ δὲ κρέα ἀποπέμψαι αὐλοῦ πάσας· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ἀκόλουθον, δοῦναι, ἀπὸ τῆς τραπέζης ἄρας κρέας καὶ ἄρτον, καὶ εἰπεῖν ἀκούοντων πάντων, εὐωχοῦ πίμπε. καὶ ὀφλῶν δίκην, ὑπομιμνήσκειν τὸν κρεωπώλην, εἴ ποτε χρήσιμον αὐτῷ γένοιτο. καὶ ἑστηκὼς πρὸς τῷ καθημένῳ, μάλιστα μὲν κρέας, εἰ δὲ μὴ, ὀστοῦν εἰς τὸν ζωμὸν ἐμβάλλειν· καὶ ἐὰν μὲν λάβῃ, δεῖ ἔχει. εἰ δὲ μὴ, ἁρπάσας ἀπὸ τῆς τραπέζης χολίκιον, ἅμα γελῶν ἀπαλλάττεσθαι. καὶ ξένοις δὲ αὐτὸν θέαν ἀγορεύσας, μὴ δοῦναι τὸ μέρος, θεωρεῖν. ἄγειν δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς εἰς τὴν ὑστεραίαν, καὶ τὸν παιδαγωγόν. καὶ ὅσα ἐωνημένος ἄξιά τις φέρει, μεταδοῦναι κελεύσας καὶ αὐτῷ. καὶ ὅτι τὴν ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐλθὼν, δανείζεσθαι κελεύσας, ποτὲ δὲ ἀχρεῖον. καὶ ταῦτα χρήσαντας, ἀναγκάσαι ἀποφέρειν πρὸς αὐλόν. δεινὸς δὲ καὶ πρὸς τὰ χαλκεῖα τὰ ἐν τῷ βαλανείῳ προσελθὼν, καὶ βάψας ἀρύταιναν, βοῶντος τοῦ βαλανέως,

De Impudentiâ.

IMpudentiam definire licet, famæ neglectum turpis quæstûs gratiâ. Impudens autem is est, qui solet pecuniam mutuò rogaturus ad eum accedere, cujus aliquid per fraudem detineat: deinde quum sacra diis facit, carnes victimæ suæ sale aspersas, condit, ipse apud alium cœnans: atque ibi pedisequum suum compellans, subtilis de mensâ carnium frusto, & pane, in omnium auribus, Tu vir honeste, inquit, epulare hilariter. Quando obsonatur, lanium meminisse jubet, si ullâ unquam in re fuerit de eo benè meritus: deinde autem trutinæ assistens, principio quidem carnes; sed si id non possit, os saltem aliquod in lancem injiciet: quod si auferre queat, id optimè: si non, tum ille è mensâ vel aliquod intestinorum frustum rapiet, & cum risu discedet. Jam si peregrinis apud se divertentibus locum in theatro ad spectandum emerit, ipse quoque nullo pro capite suo dato ære spectatum veniet: quinetiam liberos suos cum pædagogo eòdem secum postero die ducere non dubitabit. Quæcunque autem parvo empta ferentem aliquem viderit, sibi quoque communicari jubebit. Et ubi ad ædes alienas venerit, vel hordeum, vel, si usus ità tulerit, paleam mutuaturus, eos coget à quibus acceperit, id quod dederint, domum sibi apportare. Sæpè etiam in balneis ad æna accedens postquàm arytænam mersam replevit, sese

αὐλὸς

Digitized by Google

γρ. αὐτόν. αὐτὸς * αὐτῷ καλαχέας, καὶ εἰπεῖν, ὅτι λέλουται, ἀπῆν. κἀκεῖ, Οὐδεμία σοι χάρις.

ipse, non sine magno balneatoris clamore, perfundit: dein discedens, Lavi, inquit: & ad balneatorem conversus, Ego verò, ait, gratiam tibi nullam.

Περὶ Μικρολογίας.

De Sordidâ parsimoniâ.

Ἡ δὲ μικρολογία ὅτι μὲν φειδωλία τίς ἐστι διαφόρου ὑπερβολὴ κτᾶσθαι. ὁ δὲ μικρολόγος, τοιοῦτός τις οἷος ἐν τῷ μιᾷ ἡμιωβολίου ἀπαιτεῖν ἐπὶ τὴν οἰκίαν, καὶ συναριθμεῖν πόσας χύλικας ἔχει * πέπωκε· καὶ ἀπάρχεσθαι ἐλάχιστον τῆς Ἀρτέμιδι τῆς Ὀρθωσίας. καὶ ὅσα μικρὰ τῆς πειάμβου λογίζεσθαι, πάντα φάσκειν εἶναι ἄγαν. καὶ οἰκέτου χύτραν ἢ λοπάδα καλάξαντος, εἰς πρᾶξαι ἀπὸ τῆς ὀπισθείου. καὶ τῆς γυναικὸς ἀποβαλούσης τρίχαλκον, οἷος μεταφέρειν τὰ κλίνη, καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰς κιβωτούς, καὶ διφθέρα τὰ καλύμματα. καὶ ἐὰν πωλῇ, τοσούτου ἀποδόσθαι ὥστε μὴ λιπτολεῖν τὸ πεπραμένον. καὶ ἐκ ἂν ἐάσαι ὅτε συκολογήσαι ἐκ τοῦ ἄλλου κήπου, ὅτε διὰ τοῦ ἑνὸς ἀγροῦ πορθῆναι, ὅτε ἐλαίαν ἢ φοίνικα τῆς χαμαὶ πεπωκότων ἀνελέσθαι. καὶτὰς ὅρους ἢ ἐπισκοπεῖσθαι ὁσημέραν, εἰ διαμένουσιν οἱ αὐτοί. δεινὸς δὲ καὶ ἀφημερίαν πρᾶξαι, καὶ τόκον τόκου καὶ ἑστιῶν δημότας, μικρὰ τὰ κρέα κόψας ἀφιδεῖναι· καὶ ὀλωνᾶν, μηδὲν πειάμβου εἰσελ-

γρ. ἐκπέπωκε.

Sordida parsimonia est studium parcendi sumptibus ultra modum. Sordidè parcus is est, qui *à sodalibus apud se convivia agitare solitis*, tanquam pro menstruâ domûs pensione semiobolum exigat: & in convivio quot quisque calices educat, numeret: qui etiam ex omnibus convivis Dianæ minima libamenta offerat. Jam quæcunque ei quispiam fert impensa, etsi parvo empta, nimio tamen constare dicet. Si famulus ollam aut patinam fregerit, de ejus demenso tantum detrahet, quanti erat quòd fractum est. Quòd si uxor trichalcum amiserit, ille verò omnem suppellectilem, lectos etiam, atque capsas loco movebit, & omnia stragula scrutabitur. Quicquid vendit, tanti vendit, ut emptori ea res cedere bono non queat. Ficum de suo horto neminem gustare siverit: neminem per fundum suum transire: aut ullam cadivam olivam, palmulámve auferre. quotidie terminos inspectat suos, ecquid immoti eodem loco iidem maneant. Porrò autem debitum si quis die præstitutâ non solverit, pœnam pro morâ, atq; adeò usuræ usuram solet exigere. Populares convivio accipiens, minutas apponet carnes: quúmque ad obsonandum exierit, sæpe vacuus domum revertetur.

Δεῖν.

Digitized by Google

δεῖν. καὶ ἀπαγορεύσαι τῇ γυναικὶ μήτε ἅλας χρωννύειν, μήτε ἐλελίσγιον, μήτε κύμινον, μήτε ὀρίγανον, μήτε ἁλᾶς, μήτε σέμματα, μήτε συναλήμματα· ἀλλὰ λέγειν ὅτι τὰ μικρὰ ταῦτα πολλὰ ἔστιν ἐνίοτε. καὶ τὸ ὅλον ὑπερμικρολόγον καὶ τοὺς ἀργυροδόκας ἔχειν ἰδεῖν ἐυρυπώτους καὶ κλεῖς ἰωμώσας· καὶ αὐτὸς ἢ φορεῖν ἐλάττω ἢ μικρῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐν λυχνίαν μικρὰν πεπυκνὰ ἀλειφομένους, καὶ ἐν χρῷ κειρομένους, καὶ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας ἀπολουομένους, καὶ πρὸς τοὺς γαμβροὺς θαλπομένους, ὅπως τὸ ἱμάτιον αὐτοῖς ἔξει πολλὰ γλῶ, ἵνα μὴ ῥυπαίνῃ τὰ χεῖρε.

Περὶ Βδελυρίας.

Οὐ χαλεπὸν δὲ ἐστὶ τὴν βδελυρίαν διαιρεῖσθαι. ἔστι γὰρ παιδεραστὴς καὶ ἀπρεπείας καὶ ἀσελγείας καὶ ἀκρασίας γυναικείας ἐλευθέρας, ἀναδυόμενόν τε πλήθους καὶ ἐπὶ θεάτρῳ κροτεῖν, ὅταν οἱ ἄλλοι πάντες σιωπῶσι, καὶ συρίττειν ὡς ἤδη θεωμένων τῶν λοιπῶν. καὶ ὅταν σπεύδῃ τὸ θέατρον, ἀναπηδᾶν ἐγείρειν, ἵνα τοὺς καθημένους ποιήσῃ μετεωροπολεῖν. καὶ πανηθόμενος ἐν ἀγορᾷ περιπλεῖν πρὸς τὰ ῥυπαρὰ, ἢ τὰ μάλα, ἢ τὰ ἀπρόσοδα, ἐσπηδῶν τραγήματα ξέων, ἅμα τὸν πωλοῦντα θορυβήσων. καὶ καλέσας τῶν παριόντων ὀνόματί τινα, ᾧ μὴ

Uxori solet edicere, nè cuiquam salem aut ellychnium, aut cyminum, aut origanum, vel etiam farris quicquam, vel corollam ullam, vel libum ullum commodet: Magnam enim, inquit, parva hæc tandem in anno summam efficiunt. In summâ, sordidorum istorum hominum loculos videas situ obsitos, claves ferrugine illitas. Ipsos quinetiam videre licet vestes gestare intra quàm modicas: guttulos, ex quibus ungantur, parvulos habere: capite esse, ad cutem usque, attonso: calceos medio die exuere: & cum fullonibus obnixè agere, ut ad poliendam suam vestem, cretæ multum adhibeant, ne sordes facilè contrahat.

De Impuritate, sive *moribus impuris*.

IMpuritatem verò definire non est difficile: Est siquidem jocus ludúsve evidens nimis ac flagitiosus. Impurus verò is est, qui si in liberas mulieres incidat, veste subductâ pudenda illis ostendat. In theatro reliquis tacentibus, ipse plaudit: & quos alii libenter spectant, ipse sibilis consectatur: & toto theatro ad spectandum intento, ipse resupinato corpore ructat, ut qui sedent, oculos avertere necesse habeant. Ac quando maximè frequens est forum, ad nuces, mala, & reliquos omnis generis fructus accedens, ibíque stans, de iis comedit, sermones interea cum eorum venditore serens. Non etiam dubitat prætereuntium aliquê, nullâ sibi

ζωήσῃς

ζωήδης ἔχει. καὶ παιδίσκην δέ τι ὁρᾶν, ἐᾶσαι κελεύσαι. καὶ ἡδέως μάλα ἂν μεγάλου ἀξίου ἀποδόσθαι ὑπὸ τῆς δικαστικῆς θεραπαινίδος, καὶ ζωνοδεῖσθαι· καὶ ὀψωνεῖν ἑαυτὸν, καὶ αὐλητρίδας μισθοῦσθαι. καὶ δειπνεῖν ἂν τοῖς ἀπαντῶσι τὰ ὠνημένα, καὶ ἐπαγγέλλειν ὅτι ταῦτα. καὶ διηγεῖσθαι θεραπαινὶς πρὸς κρέπιον, ἢ μυροπώλιον, ὅπου μεθύσκεσθαι μέλλει. καὶ οἰνοπωλῶν, κεκραμένον τὸν οἶνον τῷ οἴκῳ ἀποδόσθαι. καὶ ὅτι δεῖ παῖζειν ἂν δέῃ παρεῖναι, ἀπὸν τὰς ὑᾶς, παῖζειν θεῖναι ἀφιᾶσιν οἱ διαλεγόμενοι. καὶ ὑποδυομένων δημοσίᾳ, τὸ μὲν ἐν τῆς πόλεως ἐφόδιον οἴκοι καταλιπεῖν, ἐπὶ δὲ τῷ συμπαρεσθόντων δανείζεσθαι. καὶ τῷ ἀκολούθῳ ὑποδεῖναι μεῖζον φορτίον ἢ δύναται φέρειν, καὶ ἐλάχιστα ὑπηρέτειν τῶν ἐκμισθῶν. καὶ ὑπὸ τῶν ξενίων τὸ μέρος τὸ αὐτῷ ἀπαιτήσας ὑποδύσ. καὶ ἀλειφόμενος ἐν τῷ βαλανείῳ, καὶ εἰπών, σαπρόν γε τὸ ἔλαιον ἐφίει, τῷ παιδείῳ· τῷ ἀλλοτείῳ ἀλείφεσθαι. καὶ τῶν διεισκομένων χαλκῶν ἐν ταῖς ἰδίαις ὑπὸ τῶν νικητῶν, δεινὸς ἀπαιτῆσαι τὸ μέρος, κοινὸν εἶ φήσας τὸν Ἑρμοῦ. τὰ δὲ τοιαῦτα. Φειδωνίου μέτρῳ τὸ πώλακα ἐγκεχρισμένῳ μετρεῖν αὐτὸς, τοῖς ἔνδον τὰ ὑπήκοα, ζόφδρα ὑποψῶν, ὑποπειράζ. ἀμέλει δὲ καὶ χρέος ὑποδιδοὺς τεττάκοντα μνῶν,

familiaritate junctum, nominatim compellare: & si quem aliquò properantem videat, jubebit exspectare. Solet etiam ad eum qui in grandis pecuniæ judicio causâ ceciderit, redeuntem è judicio, accedere, & ei gratulari: quúmque sibi opsonia emerit, & tibicinas conduxerit, ut cuique obvius fuerit factus, obsonia illi ostendere, & ad ea invitare. idémque ad tonstrinam aut tabernam unguentariam astans, narrat velle se mox ad ebrietatem usque bibere. Vinum vendens, etiam amico dilutum dabit. Ad ludos, quando maximè spectandum est, liberos suos ire non sinit: tunc sinit, quando gratis per theatrorum redemptores licet spectare. Cùm legatus peregrè proficiscitur, relicto domi viatico quod publicè accepit, à legationis sociis mutuò rogabit. Moris etiam habet famulum itineris comitem, onerare quidem sarcinis supra modum, victum verò ei suppeditare angustè nimis & infra modum. Lautia si cum aliis acceperit, suam portionem petet, ut eam statim vendat. In balneis lavans, puerulo appellato, Nam hercule tu, inquit, oleum nimis rancidum mercatus es: & simul alieno se inungit. Quòd si quos pueri nummos æreos, ut fit, in viâ reperierint, partem inde sibi poscet, illud usurpans, Mercurium esse communem. Ejusdem hominis sunt hæc quoque. Phidonia mensura si quid metiatur, eam adhibet, cujus sit fundum collisum & introrsus adactum: domesticis suis demensum ipse per- & si triginta minas solvere habeat,

quam studiosè radens metitur.....

ἔλαττον

ἔλαττον τέτταρα δραχμῆς ἀποδιδόναι. καὶ φερούσας ἑστιῶν, αἰτεῖν τοὺς ἀυτῆ παισὶν ἐκ τῆς * κοινῆς ὄψου. τὰ δὲ καταλειπόμενα ὑπὸ τῆς τραπέζης ἡμίσυ μὲν ῥαφανίδων ἀποχεάφεσθαι, ἵνα οἱ διακονοῦντες παῖδες μὴ λάβωσιν.

* ἐκ τοῦ κοινοῦ ὄψου.

ut quatuor tamen drachmæ de solido desiderentur, operam dabit, quando etiam tribuleis convivio accipit, solet pueris suis obsonia è communi postulare: dimidiatos verò raphanos, si qui fortè demensâ tollantur, annotat, nè eos pueri ministrantes capiant.

Περὶ Ἀκμείας.

Ἡ μὲν οὖν ἀκμεία, ἔστιν ὀπίτυξις λυπῆσαι τὸς ἐντυγχάνοντας. ὁ δὲ ἄκαιρος, τοιοῦτός τις, οἷος ἀχλοιμένῳ προσελθὼν ἀνακοινῶσαι, καὶ πρὸς τὴν αὐτῆ ἐρωμένην κωμάζειν πυρέττουσαν. καὶ δίκην ὠφληκότα ἐγγύης προσελθὼν, κελεῦσαι αὐτὸν ἀναδέξασθαι. καὶ μαρτυρήσων παρεῖναι, ἢ πράγματος ἄδην κεκεμμένῳ. καὶ κεκλημένος εἰς γάμους, ἢ γυναικεῖς ἥβης καταγορεῦν. καὶ ἐπὶ μακρᾶς ὁδῆς ἥκοντας ἄρτι, παρακαλεῖν εἰς περίπατον. δεινὸς δὲ καὶ προσάγειν ὀνητὴν πλείω διδόντα ἢ δὴ πεπραμένου. καὶ ἀκηκοότας καὶ μεμαθηκότας ἀνίστασθαι ἐξ ἀρχῆς διδάσκων. καὶ πεῖσαι μὲν ὀπιμελησθῆναι δὲ μὴ βέλτιόν τις ᾠήθη, αἰσχύνῃ δὲ ἀπειπεῖν. καὶ δύοντας καὶ ἀναλίσκοντας, ἥκων τόμον ἀπαιτῆσαι. καὶ μαίζιγμένος οἰκέτης παρεῶν, δηγεῖσθαι ὅτι καὶ ἀπό ποτε πᾶις ὢν πληγὰς λαβὼν ἀπήγξατο. καὶ παρὼν διαίτῃ, συγκρύειν, ἀμφοτέρων βελομένων

De Intempestivitate, sive *inscitiâ temporis.*

Intempestivitas est congressio molesta iis quibuscum congrediaris. Homo autem intempestivus is est, qui ad amicum occupatū accedens, velit re communicatâ cum illo deliberare: quisq; ad amicam suam febri laborantem veniat comessatum. Solet etiam eum qui jam ante fuerit ex sponsu condēnatus, adire, rogans ut pro se quoq; intercedere velit. & ad dicendū testimonium tunc venit quum res est judicata: ad nuptias vocatus, in mulierum genus invehitur. Eos qui è longinquo itinere modò advenerint, ad deambulandum secum invitat: re jam venditâ emptorem adducit qui pluris sit empturus. Sæpe etiam è medio hominum sibi assidentium surgit, ut rem illis orsus à capite exponat, quam omnes jam audiverint ac pernorint: & quæ nollet quidem aliquis, sed denegare tamen erubescit, ad illa curanda, promptus est. Ad eos qui sacra faciunt, & epulas concelebrant, accedit, ut aliquam inde partem auferat. Quòd si præsente eo famulus cædatur; sibi quoq; puerum aliquando fuisse narrabit, qui similiter virgis cæsus se suspēderit. Idem captus arbiter, duos litigantes, quorū uterq; rem transigi optat, inter se committet.

διαλύεσθαι.

Digitized by Google

διαλύεσθαι. καὶ ὀρχησάμενος ἅψασθαι ἑταίρου μηδέ πω μεθύοντος.

Denique saltaturus, socium manu prehendit, qui nondum sit vino madidus.

Περὶ Περιεργίας.

Ἀμέλει περιεργία δόξειεν εἶναι προσποίησίς τις λόγων καὶ πράξεων, μετ' εὐνοίας. ὁ δὲ περίεργος, τοιοῦτός τις, οἷος ἐπαγγέλλεσθαι ἀναστὰς ἃ μὴ δυνήσεται. καὶ ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος δικαίου εἶναι, ἔν τινι στάς, δεικνύειν ὡς οὐχ οἷόν τε ἐλεγχθῆναι. καὶ πλείω δὲ ἐπαναγκάσαι τὸν παῖδα κεράσαι ἢ ὅσα δύναται οἱ παρόντες ἐκπιεῖν. καὶ διεγείρειν τοὺς μαχομένους, καὶ ἧς οὐ γινώσκει ἀτραποῦ ἡγήσασθαι, εἶτα μὴ δύνασθαι * εὑρεῖν οὗ πορεύεται. καὶ τὸν στρατηγὸν δὲ προσελθὼν ἐρωτῆσαι, πότε μέλλει παρατάττεσθαι, καὶ τὴν μετὰ τοῦ αὔριον παραγγέλλει, καὶ προσελθὼν τῷ πατρὶ εἰπεῖν, ὅτι ἡ μήτηρ ἤδη καθεύδει ἐν τῷ δωματίῳ. καὶ ἀπαγορεύοντος τοῦ ἰατροῦ, ὅπως μὴ δώσει οἶνον τῷ μαλακιζομένῳ, φήσας βούλεσθαι διάπειραν λαμβάνειν, εὐτρεπίσαι τὸν κακῶς ἔχοντα. καὶ γυναικὸς δὲ τελευτησάσης, ἐπιγράψαι ἐπὶ τὸ μνῆμα, τοῦτε ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς καὶ τῆς μητρὸς, καὶ αὐτῆς τῆς γυναικὸς τοὔνομα, καὶ ποταπή ἐστι. καὶ προσεπιγράψαι ὅτι οὗτοι πάντες χρηστοὶ ἦσαν. καὶ ὀμνύναι μέλλων, εἰπεῖν πρὸς τοὺς περιεστηκότας, ὅτι καὶ πρότερον πολλάκις ὀμώμοκα.

γρ. ἀνευρεῖν πῦ.

De Sedulitate ineptâ.

Περιεργία, (quàm liceat sedulitatem ineptam dicere) est dictorum factorúmq; simulatio cum significatione benevolentiæ. Mores ejusmodi hominis ita sunt. Facilè surgens è medio, in se recipit, quibus præstandis par non sit: rem quæ omnium confessione justa est, pluribus verbis, in aliquo inhærens, docere instituit, nullo modo posse argui. Puerum vini ampliùs miscere cogit, quàm quantum omnes qui adsunt convivæ, queant ebibere. Contendentes pugnantésque invicem instigat. Solet etiam viam præire, quam ignoret ipse: cujus quidem exitum mox invenire nequeat: & ad ductorem exercitûs accedens, rogare, ecquando sit aciem ad dimicandum instructurus: necnon quid in perendinum diem imperet: & ad patrem veniens, En, inquit, mater in cubiculo jam dormit. Ac quum vini usum ægroto medicus interdixerit, solet hic illum quasi periculi faciendi causâ ad bibendum componere. Quòd si uxor obîerit, monumento ejus & mariti & patris & matris nomina inscribet, itémque cujas ipsâ sit: tum hoc elogium insuper adjiciet, SINGULARI OMNES ISTI PROBITATE ERANT. Idem si ad jusiurandum adigatur, conversus ad circumstantem turbam, Ego verò, inquit, jam antè sæpiùs juravi.

Περὶ

Περὶ Ἀναισθησίας.

Ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀναισθησία, ὡς ὅρῳ εἰπεῖν, βραδύτης ψυχῆς ἐν λόγοις καὶ πράξεσιν. ὁ δὲ ἀναίσθητος, τοιοῦτός τις ῥᾳθυμοσκάμμων· ἢ ψήφοις, καὶ κυφάλλαιον ποιήσας, ἀριθμῶν τὸν ἑαυτοῦ καὶ ἐμβόλιμον, πόσος ἐστὶν; καὶ ἀκλινὴς φεύγων, καὶ τοῦτο εἰσιέναι μέλλων, ἐπιλαβόμενος εἰς ἀγρὸν πορεύεσθαι. καὶ θεωρῶν ἐν τῷ θεάτρῳ, μόνος καταλείπεσθαι καθεύδων. καὶ πολλὰ φαγὼν τὴν νύκτος, καὶ δὴ δάκνει ἀνισάμενος, ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου ἐμπεσὼν καθεύδει. καὶ λαβὼν καὶ ἀποδοὺς ἀνοήτως, ἵστοζητεῖν, καὶ μὴ δύνασθαι εὑρεῖν. καὶ ἀπαγγέλλοντός τινος αὐτῷ ὅτι τετελεύτηκέ τις αὐτῷ τῶν φίλων, ἵνα τί δακρύει; ἔφη, ἵνα μὴ πεινήσῃ; καὶ θεραπαίνας καὶ δακρύους, εἰπεῖν, Ἀγαθῇ τύχῃ. δεινὸς δὲ καὶ, ἀπολαμβάνων ἀργύριον ὀφειλόμενον, μάρτυρας παρακαλεῖν. καὶ χειμῶνος ὄντος μάχεσθαι τῷ παιδὶ, ὅτι σιτίους οὐκ ἠγόρασε· καὶ τὰ παιδία ἐαυτοῦ παλαίειν ἀναγκάζων, καὶ ὀχλάζειν, καὶ εἰς κόπτες ἐμβάλλειν. καὶ ἐν ἀγρῷ αὐτοῖς φυκλῶ ἔφη, δὸς ἅλας εἰς τὸν χύτρον ἐμβάλλων, ἄβρωτον ποιῆσαι. καὶ βροντοῦντος Διὸς, εἰπεῖν, Ἡδύ γε τῶν ἄστρων νομίζει, ὅτι δὴ καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσι πάντες. καὶ λέγοντός τινος, πόσους οἴει τὰς ἱερὰς πύλας ἐξενηνέχθαι νεκρούς;

De Stupiditate.

STupiditatem quoque definire possis, ut sit animi tarditas, seu dicendum, seu faciendum sit aliquid. Stupidus verò is est, qui sedens ad calculos, postquam rationes putavit, & summam subduxit, roget eum qui sibi assidet, Summa quanta est? Ac quum ei litem aliquis intenderit, ubi ad diem illum ventum est, quo disceptari causa debet, ejus oblitus, in agrum proficiscitur. Sæpe etiam sedens in theatro ad spectandum, discedentibus aliis somno obrutus ibi relinquitur: idem quum se cibis ingurgitárit, noctu surgens, ut ad sellas eat, in vicini canem incidit, à quo mordetur. Idem quod acceperit ipse ac recondiderit, id ipsum quærere solet, reperire autem non potest. Quumque nunciatur illi obiisse aliquem ex familiaribus ipsius, ut veniat exequias, tum ille vultu ad mœstitiam composito, lacrymas etiam fundens, Bene, inquit, eveniat. Debitas autem pecunias recipiens, testes sibi adscisicit: & vigente hyeme, cum famulo quòd cucumeres non emerit, jurgatur. Puerulos quinetiam suos, ut luctâ se exerceant, cursu contendant, usque ad fatigationem cogere solet. In agro lentem ipse coquens, sale bis in ollam injecto, ut mandi nequeat, efficit. cúmque à Jove pluit, Sanè quam, inquit, siderum aqua suavis mihi videtur..... ..... Rogatus ab aliquo, Ecquot putet Sacrâ portâ elatos mortuos:

Digitized by Google

νεκρὺς; πρὸς τοῦτον εἰπεῖν, ὅσοι ἐμοὶ καὶ σοὶ γένοιντο.

Quot utinam, respondens ait, ego & tu haberemus.

Περὶ Ἀυθαδείας.

De contumaciâ sive *ferocitate.*

Ἡ δὲ ἀυθάδεια, ἔστιν ἀπήνεια ὁμιλίας ἐν λόγοις. ὁ δὲ ἀυθάδης, τοιοῦτός τις οἷος ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα πῦ ἐστὶν, εἰπεῖν, Πράγματά μοι μὴ πάρεχε. καὶ προσαγορευθεὶς, μὴ ἀντιπροσειπεῖν. καὶ πωλῶν τι, μὴ λέγειν τοῖς ὠνουμένοις, πόσου ἂν ἀποδοῖτο, ἀλλ' ἐρωτᾷν τὶ δεῖσκει. καὶ τοῖς τιμῶσι, καὶ πέμπουσιν εἰς τὰς ἑορτὰς, εἰπεῖν ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο διδόμενα. καὶ οὐκ ἔχων συγγνώμην ὅτε τῷ ἀπώσαντι αὐτὸν ἀκουσίως, ὅτε τῷ ὤσαντι, ὅτε τῷ ἐμβάντι. καὶ φίλῳ δὲ ἔργον κελεύσαντι εἰσενεγκεῖν, εἰπὼν ὅτι οὐκ ἂν δοίη, ὕστερον ἥκειν φέρων, καὶ λέγειν ὅτι ἀπόλλοιτο καὶ τοῦτο τὸ ἀργύριον. καὶ προσπταίσας ἐν τῇ ὁδῷ, δεινὸς καταράσασθαι τῷ λίθῳ. καὶ ἂν ὑπομεῖναι, οὐκ ἂν προσμεῖναι πολὺν χρόνον οὐδένα. καὶ ὅτε ᾄσαι, ὅτε ῥῆσιν εἰπεῖν, ὅτε ὀρχήσασθαι ἂν ἐθελῆσαι. δεινὸς δὲ καὶ τοῖς θεοῖς μὴ ἐπεύχεσθαι.

Contumacia est verborum in congressionibus & vitæ quotidianæ usu duritas. Homo contumax ita est comparatus, ut si quis ex ipso sciscitetur, Ubi est ille? respondeat, Nè sis mihi molestus: salutatus, salutare invicem negligit. cúmque aliquid vendit, indicare quidem merces suas, interrogatus Quanti? non dignatur: verùm ipse potiùs emptorem interrogat, Ecquid inveniat damnandum? Religiosis quoque hominibus, & qui ad festa solennia diis dona mittunt, dicere solet minimè gratìs datum ipsis iri, *si quid divino acceperint munere.* Si quis illum vel invitus, aut expulerit, aut pepulerit, aut pede presserit, non est exorabilis. Et cùm amico dixerit, collationem pecuniæ ab ipso petenti, nihil se daturum, postea ipse ultrò afferet, dicétque, Velle se hanc quoque pecuniam perdere. In viâ si ad lapidem offenderit, maledicet illi. Et ut aliquando subsistat alicujus expectandi causâ: nunquam tamen diutiùs cuiquam præstolabitur. Idem, ut cantet in conviviis, aut vice suâ recitet, aut saltet, adduci non potest. Postremò diis ipsis vota facere non curat.

Περὶ

Περὶ Δεισιδαιμονίας.

Ἀμέλει ἡ δεισιδαιμονία δόξειεν εἶναι δειλία πρὸς τὸ δαιμόνιον. ὁ δὲ δεισιδαίμων, τοιοῦτός τις οἷος ἀπονιψάμενος τὰς χεῖρας, καὶ περιῤῥανάμενος ἀπὸ ἱεροῦ, δάφνης εἰς τὸ στόμα λαβὼν, οὕτω τὴν ἡμέραν περιπατεῖν· καὶ τὴν ὁδὸν ἐὰν παραδράμῃ γαλῆ, μὴ πρότερον πορεύθῆναι, ἕως διεξέλθῃ τὶς, ἢ λίθους τρεῖς ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ διαβάλῃ. καὶ ἐὰν ἴδῃ ὄφιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἱερὸν ἐνταῦθα ἱδρύσασθαι. καὶ τῶν λιπαρῶν λίθων τῶν ἐν τῇ τριόδοις, παριὼν ἐκ τῆς ληκύθου ἔλαιον καταχεῖν. καὶ ἐπὶ γόνατα πεσὼν καὶ προσκυνήσας, ἀπαλλάττεσθαι. καὶ ἐὰν μῦς θύλακον ἀλφίτων διαφάγῃ, πρὸς τὴν ἐξηγητὴν ἐλθὼν, ἐρωτᾶν τὶ χρῆ ποιεῖν. καὶ ἐὰν ἀποκρίνηται αὐτῷ ἐκδοῦναι τῷ σκυτοδέψῃ ἀπορράψαι, μὴ προσέχων τούτοις, ἀλλ' ἀποτραπεὶς ἐκδύσασθαι. καὶ πυκνὰ δὲ τὴν οἰκίαν καθαρίειν. καὶ οὔτε ἐπιβῆναι μνήματι, οὔτε ἐπὶ νεκρὸν ἐλθεῖν, οὔτε ἐπὶ λέχει. καὶ ὅταν ἐνύπνιον ἴδῃ, πορεύεσθαι πρὸς τοὺς ὀνειροκρίτας, πρὸς τοὺς μάντεις, πρὸς τοὺς ὀρνιθοσκόπους, ἐρωτήσων τίνι θεῷ ἢ θεᾷ προσεύχεσθαι δεῖ. καὶ τελεσθησόμενος, πρὸς τοὺς Ὀρφεοτελεστὰς κατὰ μῆνα πορεύεσθαι μετὰ τῆς γυναικός. ἐὰν δὲ μὴ σχολάζῃ γυνὴ, μετὰ τῆς τίτθης καὶ τῶν παιδίων.

De Superstitione.

Superstitionem sanè definire possumus, meticulosum erga numen affectum. Superstitiosus verò is est, qui elotis manibus, & aquâ lustrali aspersus è templo, folium lauri ore prehensum tenens, integrum diem ità ambulet. Si viam mustela eo ingrediente transcurrerit, non ante progredietur quàm alius prior transierit, aut ipse tres lapides trans viam miserit. Serpentes si viderit in ædibus, sacellum eo loco exstruet. Lapides unctos qui sunt in triviis, solet oleo ex ampullâ perfundere: nec priùs discedere quàm posito genu eos fuerit veneratus. Quòd si mus fortè farinæ follem arroserit, adit ad interpretem, & quid facto sit opus eum percontatur: qui si respondeat, cerdoni nimirum tradendum esse illum follem, ut sarciatur: superstitiosus iste neglecto arioli responso, religioni rem habens, exinanitum saccum à se amolietur. Solet etiam domum crebrò purificare: sepulchrum nullum insistere: ad defunctorum justa nullus accedere: neque item ad ullam unquam puerperam. Insomnium porrò si viderit, pergere ille ad somniorum interpretes, ad divinos, ad augures, sciscitaturus, cui deo, cui deæ vota sint facienda. Et ut sacris initietur, ad Orpheotelestas quot mensibus cum uxore: aut si uxori non vacet, cum nutrice & filiolis suis, itat.

Digitized by Google

καὶ ὅτι τοῖς πειόδοις ἀπελθὼν κατὰ κεφαλῆς λόσαιτο, καὶ ἱερεῖας καλέσας, Σκίλλη ἢ Σκύλακι κελεύσαι μιν τὸν ἐνιαυτὸν περικαθαίρεσθαι μαινόμενόν τε ἰδὼν ἢ ὀπίσω ἀποβλέψας, φείξας εἰς κόλπον πύσαι.

Περὶ Μεμψιμοιρίας.

Ἔστι δὲ μεμψιμοιρία, ὀπτήσεως παρὰ τὸ ἀξιούμενον δεδομένης· ὁ δὲ μεμψίμοιρος, τοιόσδέ τις ἐστίν· ὑποσταλεὶς μειράκιόν τι φίλῳ, εἰπεῖν φησὶ τῷ φέροντι, Ἐφ' ὑμνήσας μοι τῷ ξωμῷ, καὶ τῷ οἰναρίῳ, ἐκ ὅσου δείπνου καλέσας· καὶ οὐδὲ τὴν ἐπιμέλειαν καταφιλήσας, εἰπεῖν, Θαυμάζω σε καὶ πῶς ψυχῆς μοι φίλης, καὶ τῷ Διὶ ἀγαπητὸν εἶναι ἐδόπτυεις, ἀλλὰ φλόπυσεν. καὶ ἡράμην τι καὶ ἐν τῇ ὁδῷ βαλάντιον, εἰπεῖν, Ἀλλ' ὑπῆρχεν ἀξιόλογα ἀνδράποδα. καὶ πεπαίμονι ἀνδράποδον ἄξιον, καὶ πολλὰ ἀνδρὶ πλουσίῳ πολυῶτῳ, Θαυμάζω, εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἄξιον ἐώνημαι· καὶ πρὸς τὸν εὐαγγελιζόμενον ὅτι υἱός σοι γέγονεν, εἰπεῖν, Ὅτι ἀν ὠφελῇς, καὶ τὸ ἥμισυ ἄπεστιν, ἀλλ' ἦν ἐρεῖς. καὶ νικῶν νίκησας καὶ λαβὼν πάσας τὰς ψήφους, * ἐγκαλεῖν τῷ γε ἐγκαλέσαντι τὸν λόγον, ὡς πολλὰ παρῳκαλειφότι τὴν δίκαιαν. καὶ ἐρέσθαι εἰ ἐστὶν ἐν τῷ

Præterea in compitis antè quàm inde discedat, aquâ in caput aspersâ se lustrat. Piatricibus quinetiam ascitis, jubet se squillæ aut catuli circumlatione purgari. Quòd si quem mente captum aut comitialem viderit, solet inhorrescens in sinum sibi despuere.

De Querelâ, five iniquâ querulitate.

Querela iniqua, est expostulatio nullo jure facta. Hominis autem queruli mores istiusmodi sunt, ut si ad eum amicus portionem aliquam è convivio miserit, dicat ei qui afferat, Hoc illud est quòd ego ad cœnam non sum vocatus: invidisti nimirum mihi jusculum & villum tuum. & cùm illum amica etiam & etiam suaviatur, Miror, inquit, si tu ex animo ista mihi des basia. Jovi succenset, non modò si non pluat: sed etiam si seriùs. cúmque in via crumenam invenit, Ego verò, ait, thesaurum nullus unquam reperi. Similiter quum parvo mancipium emerit, utpote exorato multis precibus venditore, Mirum sanè, inquit, si tantulo quicquam emerim quod sit alicujus pretii. Jam si quis lætum illum nuntium ipsi afferat, Filiolo, inquiens, auctus es: Adjice, ait ille, Et dimidia bonorum pars tibi periit, tum quod res est dixeris. Idem postquam in judicio omnium calculis vicit, nihilominus tamen de eo conqueritur, qui orationem scripsit quam pro se habuit, ut qui multa ipsius justa omiserit. Jam si ad sublevandam ipsius egestatem

Digitized by Google

παρὰ τῶν φίλων, καὶ φήσαντός τινος, Ἱλαρὸς ἔστω· καὶ πῶς, εἰπεῖν; ὅτε δεῖ τὸ ἀργύριον ἀποδοῦναι ἑκάστῳ, καὶ χωρὶς τούτων, χάριν ὀφείλειν ὡς εὐηργετημένον;

amici pecunias contulerint: & dicat deinde aliquis, Nunc esto hilaris: Quo pacto esse possum? inquiet: cùm & singulis sua sit pecunia reddenda: & hoc amplius, gratiæ cuiq; tanquã pro accepto beneficio habendæ.

Περὶ Ἀπιστίας.

Ἔστιν ἀμέλει ἀπιστία, ὑπόληψίς τις ἀδικίας κατὰ πάντων. ὁ δὲ ἄπιστος, τοιοῦτός τις οἷος, ἀποστείλας τὸν παῖδα ὀψωνήσοντα, ἕτερον παῖδα πέμπειν πευσόμενον πόσου ἐπρίατο, καὶ φέρων αὐτὸς τὸ ἀργύριον, καὶ κατὰ στάδιον ἀριθμεῖν πόσον ἐστί. καὶ τὴν γυναῖκα τὴν αὑτοῦ ἐρωτᾶν κατακείμενος, εἰ κέκλεικε τὴν κιβωτὸν, καὶ εἰ σεσήμανται τὸ κοιλιούχιον, καὶ εἰ ὁ μοχλὸς εἰς τὴν θύραν τὴν αὐλείαν ἐμβέβληται. καὶ ἐὰν ἐκείνη φῇ, μηδὲν ἧττον αὐτὸς ἀναστὰς γυμνὸς ἐκ τῶν στρωμάτων, καὶ ἀνυπόδητος, τὸν λύχνον ἅψας, ταῦτα πάντα περιδραμὼν ἐπιοκέψασθαι, καὶ οὕτω μόλις ὕπνου τυγχάνειν. καὶ τοὺς ὀφείλοντας αὐτῷ ἀργύριον, μετὰ μαρτύρων ἀπαιτεῖν τοὺς τόκους, ὅπως μὴ δύναιντο ἔξαρνοι γενέσθαι. καὶ τὸ ἱμάτιον δὲ ἐκδοῦναι δεινὸς, οὐχ ὡς βέλτιστα ἐργάσεται, ἀλλ' ὅταν ᾖ ἄξιος ἐγγυητὴς τοῦ κναφέως. καὶ ὅταν ἥκῃ τὶς αἰτησόμενος ἐκπώματα, μάλιστα μὲν μὴ δοῦναι· καὶ τὸν παῖδα δὲ ἀκολουθοῦντα κελεύειν αὐτοῦ ὄπισθεν μὴ βαδίζειν, ἀλλ' ἔμπροσθεν, ἵνα φυλάττηται αὐτὸ μὴ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποδράσῃ. καὶ τοῖς εἰληφόσι τὶ παρ' αὐτοῦ καὶ λέγουσι, πόσου, εἰπεῖν, κατάθου. οὐ γὰρ σχολάζω πέμπειν.

De Diffidentiâ.

Diffidentia est per quam omnes fraudis suspectos habemus. Diffidens autem is est, qui si ad emenda obsonia puerum miserit, alium mox mittat, qui percõtetur quãti emerit. Si ferat ipse pecunias, solet eas singulis stadiis numerare. Cubans in lecto, uxorem interrogat an capsam benè clauserit: an probè sit arca obsignata: an vestibuli foribus pessulus sit obditus: ac licèt affirmet illa, nihilo ramẽ seciùs, nudus ac discalceatus è lecto surgens, accensâ lucernâ, obire singula & inspicere pergit, ac vix ità tandem somno se dedere. Ad debitores suos fœnus sortis exacturus, cum testibus accedit: ne inficias videlicet ire possint. Vestẽ poliendã dealbãdámque, non ei dare solet qui fullo sit optimus: sed ei qui fidejussorem det idoneum. Quòd si quis pocula ab ipso commodatò roget, solet ille maximè quidem, non dare: *aut si quando det, continuò repetere.* Puerum à pedibus jubet non à tergo sequi, sed ante se ambulare: ne possit ille inter eundũ fugã capessere, hâc ratione cavẽs. Postremò iis qui cùm aliquid ab ipso sumserint, dicũt illi, Refer in rationes: Imò, ait, depone: non enim vacat mittere flagitatum.

Περὶ Δυσχερείας.

Ἔστι δὲ ἡ δυσχέρεια, ἀθεραπευσία σώματος, λύπης φιλοσκωλασική. ὁ δὲ δυσχερὴς, τοιοῦτός τις οἷος λέπραν ἔχων καὶ ἀλφὸν, καὶ τὰς ὄνυχας μεγάλας, φιλοπαθεῖν. καὶ φῆσαι ταῦτα εἶναι. αὐτῷ συγγενῆ ἀῤῥωστήματα, καὶ τὸν πατέρα ἔχειν καὶ τὸν πάππον. ἀμέλει δὲ δεινὸς καὶ ἕλκη ἔχειν ἐν τοῖς ἀνισχημίοις, καὶ φλεγματίσματα ἐν τοῖς δακτύλοις, καὶ ταῦτα μὴ θεραπεύσαι, ἀλλ' ἐᾶσαι θηριωδιῶσαι. καὶ τὰς μασχάλας θηριώδεις καὶ δασείας ἔχειν ἀμφοῖν ἐπὶ πολὺ τοῦ πλείονος. καὶ τοὺς ὀδόντας μέλανας καὶ ἐσπεφυκότας ὥστε δυσεπιδικον εἶναι καὶ σαπρούς. καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐὰν ὄνον ἀποδύηται. δύεινι ἀρξάμενον, προσκαλεῖσθαι καὶ ἀποῤῥίπτειν ἀπὸ τοῦ σώματος· ἄμμα πιεῖν, προσεπιγλύφειν· ἐλαίῳ σαπρῷ ἐν βαλανείῳ χρῆσθαι· ἱμάτιον κηλίδων μεστὸν ἀναβαλόμενον, εἰς ἀγορὰν ἐξελθεῖν. καὶ εἰς ὀργιοφαντίδας τῆς μητρὸς ἐξελθούσης, βλασφημῆσαι. καὶ ἐυχομένων καὶ σπενδόντων ἐμβαλεῖν τὸ ποτήριον, καὶ γελάσαι ὡς τεράστιόν τι πεποιηκώς. καὶ αὐλοῦντος δὲ κροῦσαι ταῖς χερσὶ μόνος ἀφ' ἁπάντων, καὶ συντερεῖζειν· καὶ ὀπλισμὸν τὴν αὐλητρίδα μὴ ταχὺ παυσαμένην. καὶ ἀποπνύσας δὲ βαλόμενον ὑπὸ τῆς τραπέζης, προσπνύσαι τῷ οἰνοχόῳ.

De Fœditate.

FOEditas est corporis incuria & illuvies hominibus molesta. Homo fœdus is est, qui leprâ & vitiligine laborans, unguésque habens prælongos, inter homines versetur: ac dicat gentileis sibi esse hos morbos: nam & patrem & avum fuisse eis obnoxios. Solet etiam ulcera in tibiis, & in digitis tubercula habens, nullam iis medicinam facere: sed sinere donec incurabilia reddantur. Axillas ferarum more hirsutas, pilis magnam laterum partem occupantibus, habet. Dentes verò nigros atque exesos, ut molestus sit & insuavis cum eo congressus. Eidem hæc quoque conveniunt: nares inter comedendum mungere: & quum edere inceperit, colloqui: & ex ore quædam emittere: inter bibendum eructare: oleo in balneis uti rancido: idémque in forum veste amictus quæ sit maculis inquinata, prodibit: quúmque ad aruspicem mater exierit, linguâ interea non favere, neque à malis verbis se abstinere moris habet. Sæpè etiam dum vota libationésque fiunt, pateram sibi è manibus elabi sinit, & simul risum tollit, quasi aliquid fecerit portentosum. Tibicines si audiat, unus inter omnes manibus plaudere, atque eorum etiam modulos ineptâ imitatione effingere: dein tibicinam, quòd citò finem non fecerit, increpare: & dum ultra mensam vult exspuere, eum qui pocula in convivio ministrat, conspuit.

Περὶ

Digitized by Google

Περὶ Ἀηδίας.

Ἔστι δὲ ἀηδία, ὡς ὅρῳ περιλαβεῖν, ἔντευξις λύπης ποιητικὴ ἄνευ βλάβης. ὁ δὲ ἀηδὴς, τοιοῦτός τις οἷος ἐγείρειν ἄρτι καθεύδοντα εἰσελθὼν, ἵνα αὐτῷ λαλῇ. καὶ ἀνάγεσθαι δὴ μέλλοντας κωλύειν· καὶ προσελθὼν, δεῖσθαι ἐπιχεῖν, ἕως ἂν περιπατήσῃ. καὶ τὸ παιδίον τῆς τίτθης ἀφελόμενος μασσώμενον, σιτίζειν αὐτὸς, καὶ ὑποκορίζεσθαι ποππύζων. καὶ ἐσθίων δ' ἅμα διηγεῖσθαι ὡς ἐλλέβορον πιὼν, ἄνω καὶ κάτω καθαρθείη. καὶ ζωμοῦ τοῦ παρακειμένου ἐν τοῖς ὑποχωρήμασιν αὐτῷ μελαντέρα ἡ χολή. καὶ ἐρωτῆσαι δὲ δεινὸς ἐναντίον τῶν οἰκείων, Ποίᾳ ἡμέρᾳ με ἔτικτες; καὶ ὅτι ψυχρὸν ὕδωρ ἐστὶ παρ' αὐτῷ λακκαῖον. καὶ ὡς κῆπος λάχανα πολλὰ ἔχων καὶ ἁπαλὰ, καὶ ὅτι ἡ οἰκία αὐτοῦ, πανδοχεῖόν ἐστι. καὶ ξενίζων δὲ δεῖξαι τὴν παράσιτον αὐτοῦ ποῖός τις. καὶ παρακαλῶν δὲ ἐπὶ τοῦ ποτηρίου ὅτι τέρψον τοὺς παρόντας.

De Insuavitate, sive *tædio*.

Tædium, si definire velis, est molestus absque damno congressus. Homo tædiosus est, qui vix incipientem dormire, excitet, ingressus ut cum eo colloquatur: & qui ad eum accedens qui inibi est, ut navim solvat, moram ei afferat, & exspectare jubeat, donec aliquot secum spatia confecerit. Infantem etiam puerum nutrici suæ adimens, ipse mansum ei cibum in os inseret, & blandulè compellans, poppysmis permulcebit. Inter edendum narrat se helleboro accepto, quæ in visceribus hærerent, ejecisse dejecisséque: tum addit, in effusis bilem fuisse jure apposito magìs atram. A matre præsentibus amicis & familiaribus quærere amat, Ecquâ me die, mater, peperisti? Aquam ait sibi esse in cisternâ frigidam: olera in horto multa & tenera: domum suam hospitibus ità patere, quasi esset publicum diversorium: & quum peregrinos hospitio excipit, parasitum suum producit, ut videant illi qualis sit: atque in convivio ad ipsum conversus, Heus tu, parasite, inquit, ut iis qui hîc adsunt, sis oblectamento.

Digitized by Google

Περὶ Μικροφιλοτιμίας.

Ἡ δὲ μικροφιλοτιμία δόξειεν ἂν εἶναι ὄρεξις τιμῆς ἀνελευθέρου. ὁ δὲ μικροφιλότιμος, οἷός τίς ἐστιν, ἐπιδείξαι ἔστιν ὧδε· εἰ δεῖπνον κληθεὶς, παρ' αὐτὸν τὸν καλέσαντα κατακείμενος ὑφήνῃσαι. καὶ τὸν υἱὸν ἀποκείρειν ἀπαγαγὼν εἰς Δελφούς. καὶ ἐπιμελήσασθαι ὅπως αὐτῷ ὁ ἀκόλουθος Αἰθίοψ ἕσεται. καὶ ἀποδὺς μᾶζαν ἀργυρᾶν, καινὸν ποιῆσαι ἀποδόσεως. καὶ βοῦν θύσας, τὸ περιτόμιον ἀπαυχενίσας τὸν εἰσόδου τοῦ προπύλαιον, στέμμασι μεγάλοις περιδήσας, ὅπως οἱ εἰσιόντες ἴδωσιν ὅτι βοῦν ἔθυσε· καὶ πομπεύσας ὃν μὴ τῷ ἱππέων, τὸ μὲν ἄλλα πάντα ἀποδοῦναι τῷ παιδὶ ἀπενεγκεῖν οἴκαδε, ἀναβαλόμενος δὲ δοιμάτιον εἰς τὴν ἀγορὰν ἐξιέναι. καὶ κωφὸς ὢν πλείστην σιωπῆσαι, αὐτῷ μήνυμα ποιήσας, ὑπηρέτην σιλίδιον ποιήσας, ὑπηρέτην, ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ. καὶ ἀναδεὶς δακτύλιον χαλκοῦν ἐν τῷ Ἀσκληπιῷ, τὸν ἐκτελεῖν στεφανοῦντα· ἀλείφεσθαι δὲ σμίλακι. ἀμᾶλλαι δὲ καὶ ζωσιδοικήσασθαι ὧδε· τὴν πρυτανέων ὅπως ἀπαγγείλῃ τῷ δήμῳ τὰ ἱερά. καὶ ὠνησάμενος λαμπρὸν ἱμάτιον, καὶ ἐστεφανωμένος, παρελθὼν εἰπεῖν, Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐθύομεν οἱ πρυτάνεις τὰ ἱερὰ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν

De Sordidâ & frivolâ laudis cupidine.

Μικροφιλοτιμία, quam possis Latinè dicere ineptam ac circa res parvas versantem ambitionem; ea est honorum ac gloriæ cupido illiberalis. Homo verò ineptè ambitiosus is est, qui ad cœnam vocatus, convivatori ipsi studeat assidere: qui filium Delphos abducat, ubi comam ponat: qui operam det ut pedissequum habeat genere Æthiopem: qui etiam, si minam argenti velit solvere, laboret ut reddat in aspero. Et si bovem sacrificârit, solet anteriorem capitis ejus partem magnis redimitam sertis pro foribus in ipso introitu figere: ut intelligant quicunque ingredientur, esse ab ipso bovem mactatum. Atque ubi pompam cum aliis equitibus duxit, reliquis omnibus puero traditis, qui ea domum referat, ipse trabeatus in forum pergit, & ibi deambulat. quúmque illi parvulus aliquis canis fuerit mortuus, monumentum ei faciet, adscriptis etiam in columellâ his verbis, SURCULUS MELITENSIS. Jam cùm æreum annulum Æsculapio consecrârit, appensis subindè novis coronis totum atteret: atque adeò ipse quotidie unguentis oblinitur. Sanè etiam, quæ pertinent ad curam magistratûs, quos prytaneos vocant, ipse diligenter curare solet, quo possit, ubi litatum fuerit, rem populo renuntiare. Itaque candidatus & coronatus in concionem prodit, & infit, Nos prytanei, ô Athenienses, Matri Deûm

ἄξια

ἄξια καὶ καλὰ, καὶ ὑμεῖς ἐκδέχεσθε τὰ ἀγαθά. καὶ ταῦτα ἀπαγγείλας, ἀπιὼν διηγήσασθαι οἴκαδε τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ, ὡς καθ' ὑπερβολὴν εὐημερεῖ.

sacra ritè fecimus, & litavimus: vos igitur omnia fausta exspectate. His ita renuntiatis, domum revertitur: deinde uxori narrat sibi prosperè supra modum res succedere.

Περὶ Ἀνελευθερίας.

Ἡ δὲ ἀνελευθερία, ἐστὶ περιουσία τις ἀπὸ φιλοτιμίας δαπάνην ἔχουσα. ὁ δὲ ἀνελεύθερος, τοιοῦτός τις οἷος νικήσας τραγῳδοῖς, ταινίαν ἀναθεῖναι ξυλίνην τῷ Διονύσῳ, ἐπιγράψας αὐτοῦ τὸ ὄνομα. καὶ ἐπιδόσεων γινομένων, ἐκ τοῦ δήμου ἀναστὰς, σιωπᾷν, ἢ ἐκ τοῦ μέσου ἀπελθεῖν. καὶ ἐκδιδοὺς αὐτοῦ θυγατέρα, τοῦ μὲν ἱερείου, πλὴν τῶν ἱερείων, τὰ κρέα ἀποδίδοσθαι· τοὺς δὲ διακονοῦντας, ἐν τοῖς γάμοις οἰκοσίτους μισθώσασθε. καὶ τριηραρχῶν, τὰ τοῦ κυβερνήτου στρώματα ὑπὸ τοῦ καταστρώματος ὑποστορέννυσθαι, τὰ δὲ αὐτοῦ ἀποτιθέναι. καὶ ἐξ ἀγορᾶς δὲ ὀψωνήσας, τὰ κρέα αὐτὸς φέρειν καὶ τὰ λάχανα ἐν τῷ προκολπίῳ· καὶ ἔνδον μένειν ὅταν ἐκδῷ θοιμάτιον ἐκπλῦναι. καὶ φίλου ἔρανον συλλέγοντος, προειδόμενος, ἀποκάμψας ἐκ τῆς ὁδοῦ, οἴκαδε πορευθῆναι· καὶ μὴ πρίασθε θεραπαίνας, ἀλλὰ μισθοῦσθαι εἰς τὰς ἐξόδους. καὶ ἀναστὰς, τὴν οἰκίαν καλλῦναι, καὶ τὰς κλίνας ἐκκορῆσαι. καὶ καθεζόμενος παραστρέψαι τὸν τρίβωνα ὃν αὐτὸς φορεῖ.

De Illiberalitate.

Illiberalitas est nimius quidam præ studio parcendi sumptibus, gloriæ contemptus. Illiberalis autem is est, qui si è tragico certamine victoriam reportârit, tæniam Libero patri ligneam consecret in quâ nomen ipsius sit inscriptum: qui etiam cùm necessario Reipublicæ tempore pecuniæ à civibus extra ordinem conferuntur, in concione surgens, silentio utatur, aut è medio se proripiat. Filiam suam nuptum collocans, mactatæ victimæ carnes omnes, iis exceptis ex quibus fiunt sacra, vendit; & administrandum in nuptiis, mercede conductos adhibet, qui suo quisque cibo vescantur. Triremi præfectus quam instruxit, gubernatoris stragulis tabulata sternet, suis intereà uti parcens. E foro postquàm opsonatus est, rediens, carnes ipse gestat, atque olera etiam in sinu. Vestem quando à sordibus purgandam locavit, domi tantisper se continet. Quòd si quis amicorum ejus fortunâ usus adversâ, eranum à suis familiaribus exigat, idque ipse sciat, deflectens ex itinere, domum tendit. Uxori ancillas emit ille quidem nullas; sed quæ in publicum prodeuntem comitentur, conducit. Manè ubi surrexit, domum ipse mundare, lectósque purgare solet: & sedens, vile quod gestat pallium, invertere.

Περὶ Ἀλαζονείας.

Ἀμέλει δὲ ἡ ἀλαζονεία δόξειεν εἶναι προσδοκία τινῶν ἀγαθῶν οὐκ ὄντων. ὁ δὲ ἀλαζὼν, τοιοῦτός τις οἷος ἐν τῷ διαζεύγματι ἑστηκὼς διηγεῖσθαι ξένοις ὡς πολλὰ χρήματα αὐτῷ ἐστιν ἐν τῇ θαλάττῃ. καὶ περὶ τῆς ἐργασίας δανειστικῆς διεξιέναι, ἡλίκη, καὶ αὐτὸς ὅσα εἴληφε. καὶ συνοδοιπόρου ἀπολαύσας ἐν τῇ ὁδῷ, λέγειν ὡς μετὰ Ἀλεξάνδρου ἐστρατεύσατο· καὶ ὅσα λιθοκόλλητα ποτήρια ἐκόμισε, καὶ περὶ τῶν τεχνιτῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι βελτίους εἰσὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀμφισβητῆσαι. καὶ γράμματα εἰπεῖν ὡς πάρεστι παρ' Ἀντιπάτρου, τρίτον δὴ λέγοντα παραγενέσθαι αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν· καὶ διδομένης αὐτῷ ἐξαγωγῆς ξύλων ἀτελοῦς, εἰπεῖν ὅτι ἀπείρηται, ὅπως μηδ' ὑφ' ἑνὸς συκοφαντηθῇ. καὶ ἐν τῇ σιτοδείᾳ ὡς πλείω ἢ πέντε τάλαντα γένοιτο αὐτῷ τὰ ἀναλώματα διδόντι τοῖς ἀπόροις τῶν πολιτῶν. καὶ ἀγνώστων δὲ παρακαθημένων, κελεῦσαι θεῖναι τὰς ψήφους, καὶ ποσοῦν αὐτὰς καθ' ἑξακοσίους, κατὰ μίαν· καὶ προστιθεὶς πιθανὰ ἑκάστοις τούτων ὀνόματα, καὶ ποιῆσαι δέκα τάλαντα. καὶ τοῦτο φῆσαι εἰσεληλυθέναι εἰς ἐράνους αὐτὸν. καὶ τὰς τριηραρχίας εἰπεῖν ὅτι οὐ τίθησιν, οὐδὲ τὰς λειτουργίας ὅσας

De Ostentatione.

Ostentatio dici queat, inanis bonorum quorundam quæ non adsint, prædicatio. Ostentator autem ejusmodi est, qui in Digmate Piræei stans, peregrinis narret multam se pecuniam trajectitiam habere: & de toto fœnebri quæstu longos sermones habeat, quantus ille sit explicans, & quæ lucra indè fecerit. Inter eundum viæ comitem nactus, se sub Alexandro in illâ nobili expeditione meruisse narrabit: & quàm multa indè gemmata potoria reportârit: Asiaticos etiam artifices, Europæis esse præstantiores, dissentientibus aliis contendet. Deinde literas ab Antipatro esse allatas memorabit, quæ ipsum vix duobus comitatum in Macedoniam venisse dicant. Se, cùm esset sibi materiæ concessa immunis exportatio, oblato beneficio uti noluisse, ut omnes omnium calumnias effugeret. Eundém se, in caritate annonæ amplius quinque talenta pauperibus civibus largientem insumsisse. Quòd si ignotis assideat, eos jubebit ponere calculos, & illorum quibus aliquid erogârit, numerum inire: qui ut sexcenti reperiantur, calculis sigillatim multiplicatis, probabilibus etiam cuique eorum nominibus additis, efficiet: adeò ut decem talentorum summa tandem colligatur: quam omnem summam, se inopibus sublevandis impendisse affirmabit: & tamen, inquit, in hâc ratione non duco, instructas à me triremes, quibus præfui: & alia, quibus Reip. causâ sum functus, munia sumptuosa.

λελειτούρ-

λελειτούργηκε. καὶ προσελθὼν δ' εἰς τοὺς ἵππους τοὺς ἀγαθοὺς πωλοῦσι, προσποιήσασθαι ὠνητιᾷν. καὶ ἐπὶ τὰς κλίνας ἐλθὼν, ἱματισμὸν ζητῆσαι εἰς δύο τάλαντα. καὶ τῷ παιδὶ μάχεσθαι οὐκ ἔχων χρυσὸν νῦν τῷ ἀκολουθεῖν. καὶ μισθωτῇ οἰκίᾳ οἰκῶν, φῆσαι ταύτην εἶναι τὴν πατρῴαν, πρὸς τὸν μὴ εἰδότα· διότι μέλλει πωλεῖν αὐτὴν διὰ τὸ ἐλάττω εἶναι πρὸς τὰς ξενοδοχίας.

Idem ad eos accedens, qui generosos equos vendunt, velle se emere simulat: & in nundinis ad tentoria eorum qui merces vænum exponunt, appropinquans, vestem sibi ostendi jubet duûm talentorum. Puerum quòd se sine auro sequatur, graviter objurgat. Denique in conducto habitans, si cum aliquo sermonem habeat, qui id ignoret, paternas esse has ædes dicet: quas ipse, quòd sint ad hospites excipiendos angustiores, vendere cogitet.

Μέχρι τοῦδε αἱ πρὶν ἐκδόσεις· τὰ δὲ ἑξῆς νῦν τὰ πρῶτα ἐξεδόθη.

Hactenùs priores editiones. Quæ sequuntur, nunc primùm in lucem prodeunt.

Περὶ Ὑπερηφανίας.

De Superbiâ.

Ἔστι δὲ ὑπερηφανία καταφρόνησίς τις πλὴν αὐτοῦ, τῶν ἄλλων. Ὁ δὲ ὑπερήφανος τοῖός δέ τις, οἷος τῷ σπεύδοντι ἐπὶ δεῖπνα ἐντεύξεσθαι φάγειν ἐν τῷ περιπατεῖν. καὶ εὖ ποιήσας, μεμνῆσθαι φάσκειν ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ βιάζειν· καὶ προσελθεῖν πρότερος οὐδενὶ θελήσαι· καὶ τοὺς πωλοῦντάς τι καὶ μεμισθωμένους δεινὸς κελεῦσαι ἥκειν πρὸς αὐτὸν ἅμ' ἡμέρᾳ. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς πορευόμενος μὴ λαλεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι, κάτω κεκυφώς. ὅταν δὲ αὐτῷ δόξῃ, ἑστιᾷν τοὺς φίλους, αὐτὸς μὴ συνδειπνεῖν· ἀλλὰ τῶν ὑφ' αὑτόν τινι συντάξαι αὐτῶν ἐπιμελεῖσθαι. καὶ προαποστέλλειν δὲ ἐπὰν πορεύηται τὸν ἐρουῶντα ὅτι ἔρχεται. καὶ οὔτε ἐπ' ἀλειφόμενον αὐτὸν, οὔτε ἐσθίοντα

Superbia est, aliorum *omnium* præter quàm sui, contemptus. Homo superbus talis est. Si quis eum propere *conventum velit*, à cœnâ se illum conventurum dicet inter ambulandum. Si fuerit de quoquam benè meritus, meminisse *beneficii* etiam in viis jubebit, atq; adeo coget. prior ad quemquam accedere nolet. Eos qui emunt aliquid ab ipso, vel aliquid rerum illius conduxerunt, jubere non veretur, ut primâ luce ad se veniant. Dum per vias ingreditur caput semper demittens, obviorum neminem alloquitur. Si visum aliquando ei fuerit, amicos convivio excipere, ipse cum illis non cœnat. Sed eorum alicui quos habet in potestate, ut convivarũ curam habeat, præcipit. Cùm aliquem visit, præmittit qui dicat, Ille venit. Quando vel aliptæ dat operã, vel cibũ sumit,

ἐάσαι

ἐάσαι ἂν εἰσελθεῖν. Ἀμέλει ἢ καὶ λογιζόμενος πρός τινα, τῷ παιδὶ συντάξαι τὰς ψήφους διῶσθεῖν· καὶ κεφάλαιον ποιήσαντι, χάψαι αὐτῷ εἰς λόγον. Καὶ μὴν ἐπιστέλλων μὴ γράψαι, ὅτι χρείζοιο ἂν μοι, ἀλλ', ὅτι βέλομαι ἥκειν. καὶ, ἀπόστελλε πρός σε λημψόμενος· καὶ, ὅπως ἄλλως μὴ ἔσαι, καὶ πάνυ ταχέως.

nemînem ad se finit introire. Quinetiam, si cum aliquo rationes purget, puero imperat, ut calculos trajiciat: & ubi summam fecerit, ut alteri ferat expensum. In epistolis nunquam sic scripserit, *Feceris mihi rem gratam*: Sed; *Hoc fieri volo*. &, *Missi ad te qui sumeret*. item, *Ne aliter fiat* vide: &, *Quamprimum*.

Περὶ Δειλίας.

De Timiditate.

Ἀμέλει ἡ δειλία δόξειεν ἂν εἶναι ὕπτιξις τῆς ψυχῆς ἔμφοβος. ὁ δὲ δειλὸς τοιοῦτός τις, οἷος πλέων, τὰς ἄκρας φάσκειν ἡμιολίας εἶναι· καὶ κλυδωνίῳ γνοφώδει ἐρωτᾶν εἴ τις μὴ μαραύνται ἤδη πελάγους· καὶ τὸν κυβερνήτην ἀναπίπτοντα αἰσθάνεσθαι εἰ μεσουρεῖ. καὶ τί δοκεῖ αὐτῷ τὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ πρὸς τὸ παράκαιρον λέγειν, ὅτι φοβεῖται ὑπὸ ἐνυπνίου τινός. καὶ ἐπιδὺς διδάναι τῷ παιδὶ τὸ χιτωνίσκιον. καὶ δεῖσθαι πρὸς τὸν γλωσσοκόμον ἐπισάγειν αὐτόν. καὶ φαιδρύνοντος ἢ προσκαλεῖν πάντας πρὸς αὐτόν, καὶ πάντας ὁρᾶν τὸν ἀεὶ δεῖν, καὶ λέγειν ὡς ἔργον διαγωνᾶσθαι δεῖ πτερὸν εἶναι οἱ πολέμιοι. καὶ ἀκούων κραυγῆς, ὁρᾶν πάντας, εἰπεῖν πρὸς τὸν παρεστῶτα, ὅτι νῦν ἀπόδυσιν λαβεῖν ἐπὶ τὸ σωθῆναι ἐπιλάθεται καὶ τρέχειν ἐπὶ τὸν ζωστῆρα, καὶ δεῖσθαι πρὸς σκοπεῖσθαι τοὺς εἴσω οἱ πολέμιοι, καὶ ἀποκρύψας αὐτὸν ἐπὶ τὸ πρόσκεφάλαιον, εἶτα διαλείπειν πολὺν χρόνον.

Timidus enimvero timiditas videri queat, dejectio animi meticulosa. Vomo timidus ejusmodi est: navigans, dicet promontoria esse hemiolias naveis. Ad minimam fluctuum agitationem quæret, sintne qui navigant omneis inirriati. Gubernatorem navim inhibentem interrogat, an mediuin cursum teneat navis: &, quid à Deo speret aut metuat. Se ex insomnio terreri, narrat assidenti: indusium *deinde* exuit, & puero tradit, *vasas* ut se ad terram admoveant, orat. Militiæ verò solet idem omnes ad se *commilitones* vocare: & ubi stantes diligenter respexit, Difficile, inquit, est cognitu, sint hostes, an non. Clamore audiro, & visis qui caderent, astantibus dicit se præfestinatione, oblitum esse spatham sumere. & postquam in tentoriuin curriculo se recepit, puerum inde mittit, jussum ubi sint hostes, diligenter speculari. Interea *spatham* sub pulvino abscondit: deinde eâ quærendâ longum

Digitized by Google

χρόνον. καὶ ἐν τῇ σκηνῇ ὁρῶν τραυματίαν προσφερόμενον τῶν φίλων, προσδραμεῖν, καὶ θαῤῥεῖν κελεύειν, καὶ τοῦτον θεραπεύειν, καὶ περιαπογλίζειν, καὶ μύας σοβεῖν, καὶ πᾶν μᾶλλον ἢ μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις. καὶ τοῦ σαλπιστοῦ δὲ πολεμικὸν σημήναντος καθήμενος ἐν σκηνῇ, Ἄπαγ' ἐς κόρακας, οὐκ ἐάσεις τὸν ἄνθρωπον ὕπνου λαβεῖν πυκνὰ σημαίνων. καὶ αἵματος δὲ ἀνάπλεως ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου τραύματος, ἐντυγχάνειν τοῖς ἐκ τῆς μάχης ἐπανιοῦσι, καὶ διηγεῖσθαι ὡς κινδυνεύσας ὡς σέσωκε τῶν φίλων. καὶ εἰσάγειν πρὸς τὸν κατακείμενον σκεψόμενος τοὺς φυλέτας, τὸν δῆμον· καὶ τούτων ἅμα ἑκάστῳ διηγεῖσθαι ὡς αὐτὸς αὐτὸν ταῖς αὐτοῦ χερσὶν ἐπὶ σκηνὴν ἐκόμισεν.

tempus terit. Tum si vulneratum aliquem in castra ab amicis deferri videat, accurrit, & habere bonum animum jubet: hunc curat, & saniem spongiâ effingit, necnon muscas abigit: quidvis denique potiùs facit, quàm ut cum hostibus pugnet. Æneatore classicum canente, sedens ipse in tentorio, Abi, inquit, in malam rem, hunc hominem somnum capere non sinis: qui adeò frequenter signum des. Amat etiam sanguinis de alieno vulnere plenus, ad reversos è pugnâ accedere, narrans, se cum suo periculo unum ex amicis servâsse. Ad jacentem etiam tribules & populares introducit, qui eum visant: simul horum singulis narrat, se illum suis ipsius manibus in tentorium portâsse.

Περὶ Ὀλιγαρχίας.

Δόξειεν ἂν εἶναι ἡ ὀλιγαρχία φιλαρχία τις ἰσχυρὰ κέρδους οὐ γλιχομένου. ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς τοιοῦτος, οἷος τοῦ δήμου βουλομένου τινὰς τῷ ἄρχοντι ἐπιμελησόμενος πομπῆς παρελθὼν ἀποφήνας ἔχει. καὶ τῶν Ὁμήρου ἐπῶν τοῦτο ἐν μόνον κατέχειν, ὅτι Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω· τῶν δὲ ἄλλων μηδὲν ἐπίστασθαι. Ἀμέλει δὲ δεινὸς τοῖς τοιούτοις τῶν λόγων χρήσασθαι, ὅτι δεῖ ἡμᾶς συνελθόντας βουλεύσασθαι καὶ ἐκ τῶν ὄχλου καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀπαλλαγῆναι. καὶ παύσασθαι ἀρχαῖς πλησιάζειν,

De Oligarchiâ, sive *moribus optimatium.*

Videri possit oligarchia, vehemens esse honorum cupiditas absque ullo lucri studio. Oligarchi sive optimatis hi sunt mores. Deliberante populo ecquis magistratui in curatione pompæ sit comes adjiciendus, prodit ipse & eo se honore dignum pronuntiat. Homeri versuum tenet solum hunc unum, *Non multos regnare bonum est: rex unicus esto.* aliorum omnium nihil scit. Solet quoque hoc genus sermonibus uti: Oportet in unum coacti deliberemus, & turbâ hâc forensi nos liberemus, aditúmque illi ad magistratus præcludamus. Si

Digitized by Google

καὶ ὅτι ὑπὸ τινῶν ὑβριζόμενος εἰποῖεν, Οὐδεὶ ἐμοὶ τοῦτο πρακτέον οἰκεῖν· καὶ μέσον τῆς ἡμέρας ἐξιὼν, καὶ μέσῳ κυρίῳ κεκαρμένος, καὶ ἀηδεστάτῳ ἀποκυλισμῷ σοβεῖν τοὺς τοιούτους λόγους. Οὐκ οἰκητέον δὴ τὴν πόλιν· καὶ ὡς ἐν τοῖς δικαστηρίοις δεινὰ πάσχειν ὑπὸ τῶν δικαζομένων· καὶ ὡς αἰσχύνεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅταν τις παρακάθηται αὐτῷ λεπτὸς καὶ ἀυχμῶν. καὶ ὡς μισητὸν τὸ τῆ δημαγωγῶν γένος. καὶ Θησέα πρῶτον αἴτιον φῆσαι τῶν πάντων τῇ πόλει γενέσθαι. καὶ τοιαῦτα ἕτερα πρὸς τοὺς ξένους, καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμοιοζήτους.

qui illum injuriâ affecerint, Non possumus, inquit, ego & illi hanc urbem incolere. Meridie prodit in publicum tonsuræ medio genere detonsus, unguibúsque cum curâ præcisis, jactans se *per forum*, aítque, Non est habitandum in hâc urbe: &, sibi in judiciis plurimum à litigantibus negotii facessi: item, pudore sibi frontem suffundi, quotiescunque ipsi in concione aliquis assideat malè habitus, & squalidus: &, universũ oratorũ genus qui in Rep. versantur odio dignum esse. Ipsum Theseum omnium primum auctorem horum malorum civitati extitisse: necnon alios similes his sermones apud hospites habet, civiúmque illos qui eandem sectam sequuntur.

Περὶ Ὀψιμαθίας.

De Insolentiâ, sive, serâ institutione.

Ἡ δὲ ὀψιμαθία φιλοπονία δόξειεν ἂν εἶναι ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν. ὁ δὲ ὀψιμαθὴς, τοιοῦτός τις, οἷος ῥήσεις μανθάνειν ἐξήκοντα ἔτη γεγονώς. Ταῦτα ἄγων φέρε πάντα ὅπλα μανθάνεσθαι. καὶ φέρε τὸ ἱππεῦσαι μανθάνειν ὀπὶ τὸ δόρυ καὶ ὀπὶ ἀσπίδα· καὶ εἰς ὀρχὸν, ἐφ' ἵππου ἀλλοτρίου ὀχούμενος, ἅμα μελετᾷν ἀσπάζεσθαι. καὶ πεσὼν τὸ κεφαλὴν καταισχύνειν. καὶ μαχεῖν ἀνδρειότατα παίζειν· καὶ πρὸς τὸ ἑαυτῷ ἀκόλουθον διατρίβεσθαι, καὶ διακονητίζεσθαι· καὶ ἅμα μανθάνειν παρ' ἄλλου, ὡς ἂν καὶ ἐκεῖνος μὴ ὀπισταμένου. καὶ παλαίων ἐν τῷ βαλανείῳ πυκνὰ τὸ ἕδραν σφάττειν.

INsolentia est desiderium capiendi cultûs melioris vergente jam ætate. Ejusmodi homini hæc conveniunt. Annos sexaginta natus poëtarum versus memoriæ mandat: hos ad pocula canere incipiens obliviscitur. Discit à filio quomodo fiat *in acie* conversio ad dextra, quomodo item ad sinistra. Dum rus pergit, alieno equo vectus, simul *obvios* salutare meditatur: cadens verò caput deturpat. Solet etiam ad statuam ludens *se exercere*: & cum pedisequo arcu & jaculis certare: ac simul discere ab alio, & eundem docere velle, ac si esset is quoque *artis* imperitus. Idem luctans & in balneo *lavans*, nateis subindè agitat indecenter.

Περὶ

Περὶ Κακολογίας.

Ἔστι δὲ κακολογία ἀγὼν τῆς ψυχῆς εἰς τὸ χεῖρον ἐν λόγοις. ὁ δὲ κακολόγος τοῖος δέ τις ἐστὶν, οἷος ἐρωτηθεὶς, ὁ δεῖνα τί ἐστι; καθάπερ οἱ γενεαλογοῦντες, πρῶτον ἀπὸ τοῦ γένους αὐτῶν ἄρξασθαι. Ὁ μὲν πατὴρ Σωσίας ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο· ἐγένετο δ' ἐν τοῖς στρατιώταις Σωσίστρατος· ἔπειτα δ' ἐς τοὺς δημότας ἐνεγράφη. ἡ μέν τοι μήτηρ εὐγενὴς Θρᾴττα ἐστί. τὰς δὲ τοιαύτας ἐν τῇ πατρίδι εὐγενεῖς εἶναι φασίν. αὐτὸς δὲ οὗτος ὡς ἐκ τούτων γεγονὼς κακὸς μαστιγίας. καὶ ἔτι τούτοις διεξιὼν φησὶν, αὗται αἱ γυναῖκες ἐκ τῆς ὁδοῦ τοὺς παρϊόντας ἁρπάζουσι· καὶ κακῶς λεγόντων ἑτέρων συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ αὐτὸς, λέγων, καὶ ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνθρωπον πάντων μάλιστα μεμίσηκα, καὶ γὰρ εἰδεχθής τις ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐστίν. ἡ δὲ πονηρία οὐδὲν ὅμοιον. σημεῖον δὲ, τῇ γὰρ ἑαυτοῦ γυναικὶ τρεῖς χαλκοὺς εἰς ὄψον δίδωσι. καὶ τῷ ψυχρῷ λούεσθαι ἀναγκάζει τοῦ Ποσειδῶνος ἡμέρᾳ. καὶ συγκαθήμενος δεινὸς περὶ τοῦ ἀναστάντος εἰπεῖν. καὶ ἄλλα πλεῖστα περὶ τῶν φίλων καὶ οἰκείων κακὰ εἰπεῖν, καὶ περὶ τῶν τετελευτηκότων κακῶς λέγειν.

De Maledicentia.

Maledicentia est animi in deteriorem partem inclinatio inter loquendum. Maledicus ità est moratus. Si interrogetur, ille quis est? non secus atque ii qui stemma aliquod enarrant, ab auctore generis primo ordietur: Pater hujus, inquiens, primùm vocabatur Sosias: dum inter milites versatur, dici cepit Sosistratus: deinde unus è populo inter ascripritios est factus. Mater quidem, nobilis Thressa est; nam id genus mulieres aiunt domi esse nobileis. Iste autem, ut talibus parentibus natus, nequam est verbero. Pergit deinde, & inquit, Hæ sunt mulieres quæ prætereuntes de viâ rapiunt. Aliis etiam de *absente* detrahentibus, idem facit ipse quoque, & ait, Ego etiam hunc hominem omnium odi maximè. Etenim si faciem spectes, turpis est quem meritò oderis: si improbitatem, nihil ei simile. Scias ita esse, cùm uxori tres æris nummulos in opsonium dare soleat: & ut Posideone mense frigidâ lavet, cogere. Moris etiam habet, sedens inter plures, surgere ut aliquem accuset: plurimáque alia de amicis & familiaribus suis malè loqui: & de ipsis etiam mortuis detrahere.

Τέλος σὺν Θεῷ ἁγίῳ.

Τὰ Σωζόμενα Κεφάλαια τῶν Ηθικῶν χαρακτήρων τῦ Θεοφράςυ.

Προοίμιον.	*Proœmium*,	pag. 1.
Περὶ Εἰρωνείας.	*De Cavillatione*,	3.
Περὶ Κολακείας.	*De Adulatione*,	4.
Περὶ Ἀπολεχίας.	*De Garrulitate*,	5.
Περὶ Ἀγροικίας.	*De Ruſticitate*,	7.
Περὶ Ἀρεσκείας.	*De Blanditiâ*,	8.
Περὶ Ἀπονοίας.	*De Deſperatione*,	10.
Περὶ Λαλιᾶς.	*De Loquacitate*,	11.
Περὶ Δεισιδαιμονίας.	*De Famigeratione*, ſive *rumorum confictione*,	13.
Περὶ Ἀναισχυντίας.	*De Impudentiâ*,	15.
Περὶ Μικρολογίας.	*De Sordidâ parſimoniâ*,	16.
Περὶ Βδελυρίας.	*De Impuritate*, ſive *moribus impuris*,	17.
Περὶ Ἀκαιρίας.	*De Intempeſtivitate*, ſive *inſcitiâ temporis*,	19.
Περὶ Περιεργίας.	*De Sedulitate ineptâ*,	20.
Περὶ Ἀναισθησίας.	*De Stupiditate*,	21.
Περὶ Αὐθαδείας.	*De Contumaciâ*, ſive *ferocitate*,	22.
Περὶ Δεισιδαιμονίας.	*De Superſtitione*,	23.
Περὶ Μεμψιμοιρίας.	*De Querelâ*, ſive *iniquâ querulitate*,	24.
Περὶ Ἀπιστίας.	*De Diffidentiâ*,	25.
Περὶ Δυσχερείας.	*De Fœditate*,	26.
Περὶ Ἀηδίας.	*De Inſuavitate ſive Tædio*,	27.

Περὶ

Digitized by Google

Περὶ Μικροφιλοτιμίας.	*De Sordidâ & ineptâ laudis cupidine,* 28.
Περὶ Ἀνελευθερίας.	*De Illiberalitate,* 29.
Περὶ Ἀλαζονείας.	*De Ostentatione,* 30.
Περὶ Ὑπερηφανίας.	*De Superbiâ,* 31.
Περὶ Δειλίας.	*De Timiditate,* 32.
Περὶ Ὀλιγαρχίας.	*De Oligarchiâ,* sive *moribus optimatium,* 33.
Περὶ Ὀψιμαθίας.	*De Insolentiâ,* sive *serâ institutione,* 34.
Περὶ Κακολογίας.	*De Maledicentiâ,* 35.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Candide Lector,

Variantes has Lectiones, brevitate quâ potui, adjeci.

Ex	*Cam.*	i. e.	*Camotianâ*	hujus libelli *Editione.*
	Caſ.		*Caſaubonianâ*	
	Opor.		*Oporinianâ*	
	Oxon.		*Oxonienſi*	
	Step.		*Stephanicâ*	
	Sylb.		*Sylburgianâ*	
	Stob.		*Stobæo*, Aurel. Al. M. D C I X.	
	M. S.		Codice MS°. Bib. *Trin. Col. Cant.*	
	Con.		Conjecturâ propriâ.	

vale.

PAg. 1. l. 6. *Steph. Sylb.* & *MS.* L. Τὶ γὰρ δήποτε --- l. 11. *Cam.* & *MS.* addit χρόνου; elegantior eſt ellipſis. l. 12. *MS.* & Sylb. pro ἅτε, l. καὶ --- ibid. *MS.* cum omnibus conſentit in numero ϛθ', i. e. 99. annos autem vixiſſe *Theophraſtum* πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ait *Laertius MS.* in Bibl. Trin. Coll. Cant. Vide hîc *Caſaub.* & *Menagium* ad *Laertii Theophraſtum.*

P. 2. l. 7. Opor. Cam. *MS.* habent προκείμενα. l. 10. Cam. & *MS.* τοὺς υἱεῖς; quâ formâ etiam Ariſtoteles utitur in Rhet. & Eth. Nicom.

29. Ὑπεθέμην Sylb. ὑπεθέμην, Cam. Opor. Caſ. ſed *MS.* ἐπεθέμην; quod eſt ἐπεχείρησα, ut apud Xenophontem.

P. 2. Poſt procœmium ſequitur in *MS.* capp. indiculus cum ſuis numeris; duo ultima ſunt περὶ φιλοπονηρίας, κθ ——— περὶ αἰσχρόκερδίας λ; quæ quidem duo itidem in ſuo *MS.* reperiebat Caſaub. l. 32. iſta ſic concipit *MS.* δόξειεν ἂν, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν, εἶναι προσπ. l. 33. ante χεῖρον Sylb. & Stob. τὸ omittunt. —— l. 35. *MS.* & Stob. poſt τις non habent ἐστιν. l. 36. *MS.* Stob. Sylb. ἐθέλειν λαλεῖν.

P. 3. l. 11. *MS.* Sylb. Stob. βουλεύεσθαι. l. 15. poſt ἐρανίζοντας videtur aliquid deeſſe. l. 17. pro δόξει Opor. & *MS.* δείξει — pro προσποιεῖσθαι Stob. in margine legit ἀντιποιεῖσθαι — aſſequi. l. 20. Cam. Opor. Stob. habent ἐσκέφθαι — Sylb. & *MS.* σκέψασθαι. Menander (qui adhuc Conſtantinopoli extare dicitur) hoc à magiſtro ſuo habuit, ut alia, Οἱ τὰς ὀφρυς αἴροντες ——— ——— ———
Καὶ σκέψομαι, λέγοντες. ——— ——— ———

 L. 21. Φάσκειν

L. 21. Φάσκειν, Stob. Cam. Opor. l. 30. pro ὅπως Stob. legit ὅπως — l. 33. *MS.* transponit, sic, τοιαύτας πλοκὰς καὶ φωνὰς —

P. 4. l. 1. περὶ κολακείας scripsit integrum librum Theoph. cujus meminit Athen. 6. lib.

4. Stob Opor. Cam. *MS.* ἅμα πορευόμενον. Mox, *MS.* πρός σε οἱ ἄνθρωποι —

15. — Κεφαλῆς, ἄχυρον προσαχθῇ, (*MS.* προσενέχθη) ὑπὸ τοῦ πνεύματος, Sylb. Stob. & *MS.* — l. 18. *MS.* legit & distinguit sic, ὁρᾷς ὅτι — ἐντέτυχα; πολ. mox ψυχρῶς — l. 30. *MS.* Stob. Sylb. μικρὸν non habent. l. 32. ἀπίοις, *MS.* ἄπιας, fortè ἄπια.

P. 5. l. 4. Συ ων. ἢ κρηπίδας. *MS.* legit ἐπὶ κρηπῖδας, eo sensu, quo p. 9. l. 11. πρὸς τὰς τραπέζας, & p. 31. ἐπὶ τὰς κλίνας. — l. 9. προήγγελκα ferri potest. l. 14. ὡς οὐ μαλακῶς, Steph. Opor. & Stob. idem, infra pro πρὸς τὸ οὖς l. εἰς τὸ minùs rectè; ità tamen Opor. & Cam. — lin. penul. ὁ δὲ ἀδόλεσχος, *MS.* & Arist. Nicom. l. 3. c. 10.

P. 6. l. 4. τούτῳ, *MS.* infra Sylb. Stob. & *MS.* ὁ ἀγρὸς — mox pro ἔστησε *MS.* l. ἔστηξε. f. ἔφηψε.

26. Ποσειδ. ἢ hîc τὰ non agnoscunt *MS.* Stob. Sylb. παρασέσαντα δὲ χρὴ, *MS.* l. — τα δεῖ δί. Mox ἀπυρεκτος Cam. & *MS.*

P. 7. l. 4. *MS.* Stob. Sylb. πορεύεσθαι. l. 14. ἀναβεβλημένου ἄνω τοῦ γόνατος — l. 18. *MS.* & Cam μηδενὶ pro μήτε.

26. Καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια. l. 28. variant Codd. Cam. περιβαλεῖν τὴν θύραν; *MS.* ἐμβαλεῖν — fortè olim, τὸ πύρνον, cujus glossa in margine erat χόρτος. v. Hesych.

32. Τοὺς ἔνδον non sunt in *MS.* nec Cam. — καὶ τὸ α. istud καὶ non habet Stob. quod est mox, τοῦ — *MS.* τούτου, & pro ὑποδοκιμάζειν. *MS.* & Stob. ἀποδοκιμάζων, & statim λυπηρόν. —

P. 8. l. 2. Καὶ ὁ ἄροτρον — Stob. καὶ ᾧ — *MS.* ἔχρησεν, rectiùs quàm ἔχρησεν — ἀπαιτεῖν deest omnibus, ut videtur.

5. Εἰς ἄστυ καταβ. ἄστυ cùm sit ἀκρόπολις, rectiùs ἀναβαίνων — ei opponitur Peiræus, unde Plato κατέβην εἰς πειραιᾶ.

14. παρὰ βραχίονος — utrunque habet Stob. sanè Callimachus sic locutus est

Καὶ ῥα παρὰ σκαιοῖο βραχίονος ἔμπλεον ὄλπη —

ibid. τοῦ ταρίχου, dixit modò τὸ τάριχος; hoc est Atticorum, illud Dorum & Jonum; f. τοῦ ταρίχους, ut tomum seu partem significet. lin. ult pro σύκῳ omnes σύκου legunt.

P. 9. l. 2. προσαγαγόμενος, *MS.* & Sylb. — l. 8. καὶ τοὺς ὀδ. λ &c ad καὶ χρ. malè omittit Cam. — sed & ista τῶν δὲ γυμν. ad τοῦ δὲ θεατ — pro γυμνάζωνται Stob. & *MS.* habent — ον τα —

L. 16. αὐτὸν

Digitized by Google

L. 16. αὐτὸν *MS.* & Stob.—lin: 18. pro ὑπερβάλματα Cas. mallet ὑποσκέλματα—quo sensu apud Aristot. & Suidam habes ὑποσκελὰς, nescio quàm recte—

22. Τίμαιον κτήσασθε—in margine *MS.* πίθηκος μικρὸν ἔχων, ἐρεῖν—χ. Theocr. id. 3.

25. Θυεωκὰς l. Steph. & Opor. Θειακὰς, Cam. & *MS.* —θεειακὰς, Sylb. & Casaub. Lego Τυειακὰς Tyrias—V. Stephanum ἐκ τοῦ πολ. in Τύρος—*Sidon vitri artifex*, inquit *Plin.* non procul indè Tyrus. confirmat hanc lectionem Margo & interpres Stobæi. de forma τοῦ λιθόω vide F. Ursinum in append. ad Ciaccon. & notas Wonw. in Petronium.

31. Χρεὼν—deest Sylb. & *MS.* potest quidem aut hoc, aut ἐπιδεῖσθαι abesse.

35. Ἐπὶ τοῦ θεοῦ—εἰπεῖν; Stob. per τοῦτο seipsum innuit, δεικτικῶς.

P. 10. l. 2. Ἔργων καὶ λόγων—*MS.* habet λογικῶν. f. ἔργων τε.

P. 10. l. 2. τε καὶ λόγων. l. 22. πῶς αὐτὰ, omnino. Mox—καὶ τοῦτο δὲ rectiùs quàm ἐστὶ Θ.—iterum, καὶ λοιδορημάτων καὶ διαλεγομένων ἀεὶ—Stob. & *MS.*—

32. *MS.* λέγειν—

P. 11. l. 2. ad ἐχίτων, gl. in margine *MS.* Χειρὸς χαλκῆν τῆς δικαστικῆς τραπέζης, ἐν ᾗ τὰ γεγραμμένα ἀπεπέτασαν, v. c. Aristoph. Vesp.—

B—ἀγοραίων στρατηγῶν *MS.* participialiter infra. σῶμα ἔλυσεν—Sophoc. apud Hesych. eodem sensu ponit—ἔλυτον, ἀκατάπαυστον.

24. Καὶ ἐπ αὐτὸς—Stob. αὖθις—

P. 12. l. 3. ἀρχὰς in textu, ἀφορμὰς superscribit *MS.* idem.

15. φρυκτασῆπα in textu, ἀπλατασῆπα supra pro ἀπαγγέλλειν Stob. παραγγέλλειν.

20. Post πῶ deest ἂν. *MS.*, Sylb. & Stob.

35. Pro καὶ ὡ, *MS.* l. ὅπ ὁκ.—

P. 13. l. 2. βαλόμενα *MS.*—Mox Sylb. conjicit, εἰς λόγοντα, πέπτωκα, λάλει τὰ ἡμῖν—

9. καταβαλὼν τὸ ἦθος, Casaub. ex Aristot. μεταβαλών. Theoph. ipse dixit, μεταβάλλειν τὰς χόας—ἦθος est vultus—con. legi posse καταλαβὼν, sumens, fingens sibi vultum, præparans se. Bud. Mox καὶ λέγεις πῶ *MS.* & Stob. & infra πάντα συμφωνεῖν. & ταῦτα δὲ λέγειν—ζωμὸν *MS.* Step. & Cam. φὴν v. Stob.

P. 14. l. 9. πάνυ ς ἀτιμάζει *MS.* infra δεῖν Stob. & αὐτὸν σε, *MS.* Opor. Cam. Stob.—

17. Τὶ δήποτε *MS.* l. 26. πλεῖσοι, λέγω, Stob.

P. 15. l. 18. ἐμβαλεῖν *MS.*—l. 19. ἐὰν μὴ λάθῃ *MS.*

Digitized by Google

21. Pro χρέας quod plurimi codd. habent, Casaub. in nonnullis invenit θέαν. l. 25. Stob. deest ἄξια—lin. ult. ἀμφιτανα est trulla balnearia, cujus formam habes apud Ursin. in appendice ad Ciac.——

P. 16. l. 3. λίλεται, Opor. & Stob. λέγεται—κἀκεῖ, f. κἀκεῖνε.

5. τῆ διαφόρη—Opor. Stob. MS. ἢ διαφόρων—Stob. etiam ἐν ἢ καὶ ὧν——

7. Ἡμιωβόλιον——Casaub. in suo reperit ἀλθ—ν ὀπ & capite de pensione menstruâ ἀνοικί—l. 8. pro συσσῆ Sylb. συσίτιον. ἐκπίπτωκε Opor. & Stob. φάσκων εἶναι, deest ἄγαν MS. ἀναβαλλόμενος MS.

21. Διοῦσι τὰ κρέα, ita MS. & Steph. Opor. propiùs δίρΘ—in margine Stob. δίφρους ἢ καλυμ—quæ est vera lectio—idem mox ἐκ ἐάσα—deinde ἐλάαν—quæ est Atticorum. & Sylb. ita—ὁσημέραι corrige.

P. 17. l. 2. μήτε ἄλας χρωνύειν. Cam. omittit. post ἄλας * Stob. ponit, post χρωνύειν * Casaub. MS. legit ἄλλας χρωτ. Stob. interpres, placentas colorare. con. ex breviata Scripturâ, ἄλλας pro ἀλλάντας—Mox MS. deest δεῖγμον—l. 9. pro ἰδεῖν, ἰδεῖν, idem. θυλήματα Casaub. sed θυλ. MS. Sylb. Stob.—

P. 17. l. 11. ἐλάφο—l. μηρῶν Steph. sed cap. prox. ἐλάφεται ἢ ἰχνῶν, & Sophoc. μείζονα ἢ μεγίστων.

15. ὑποδυομένους, intellige discalceatos Steph. ὑποδυομένους——

18. Ῥυπάνιστο Stob. l. 21. ἀναπτίσσας MS. πτύσσει.

P. 18. l. 15. ἀπὸν τοῦ ἰδεῖν, Casaub. Con. ἐν ἐὸν τ. ἰ. Sylb. l. τοῖς ἰδεῖν—ut subintelligas σὺν—Attice. Thuc. πευόμενοι & ὁπλίτων—Con. ἄγαν τοῦ ἰ. lin pen. ὑποφῶν, ὑποπείθει—Steph. ὑποπαῖδαι—ὑποπειδαι φίλω ὑπλαζῶν ὑπλόδαι Sylb. MS. Stob. & Casaub. in notis & putat aliquid deesse, ut ὑπέγγυον vel παρακαταθήκην——

P. 19. l. 1. pro τέτρωσι MS. τέταφε—prius apud Aristot.

6. Ἀπογράφεσθ. Casaub. l. ὑπογραφ. ὑπογεγράφθαι, ἀεὶ δ' μησις, Hesych. de quodam parco Lucian. ἀεὶ θεμῶ παρελαζῶν τὸ κρέα—κυμινοπεπερομαρόγλυφΘ, Aristoph.—l. 13. MS. l. ἀνακεκινεῖσθαι, scitari. l. 16. σὺν τῶν ἀναλώτων Steph. Stob. σὺν τὰν ἀνάλ. cœnâ excipere. sed aut est legendum, ἐν τῷ ἀναλημάτεσθαι—aut potius αὐτὸν ἀναδέξεσθαι—pro se spondere. ἀνάδοχΘ sponsor.—infra τόμον ἀπωπτήσεν MS.

P. 20. l. 2. ἕτερα MS. pro ἑτέρῳ. l. 9, 10. MS. & Steb sic—ἐν τοι σὰς ἐλεγχθῆναι omissis quæ in medio. MS. pro compos. habet πεῖν—Stob. mox, ἀνδρεῖν—qui infra omittit post μήτηρ—ἢ—lin. ult.

Digitized by Google

ult. Menand, à Theophr. sumpsit Γλυκέρα, τί παλαίεις; ὁμοίως σε Δία ——— ὁμοιωμοκώς Καὶ πρότερον ἤδη πολλάκις ———

P. 21. l. 8. δίκλω φεύγων Stob. φυγών--idem ταύτης, εἰσιέναι μέλλων, ἐπιλαθ. sed & Opor. infra ὑπὸ δάκτ. MS. ——ὑπὸ κυνὸς, Steph. Opor. & Stob. omittunt. ——Stob. προσγίνεται ——MS. κἀμὲ δὴ τυχὸν. Mox ἀναγκάζειν MS. ——εἰς χύτραν ἐμβαλὼν MS. & Stob.

32. Ἡδύγε σοῦ α. Margo Stob. videtur legisse ὕδωρ--locus, sine fine meliori codice, insanabilis.

P. 22. l. 8. Stob. & Opor. προσαντεισπεῖν --Stob. infra l. ἐπενεγκεῖν, Opor. ὑπενεγκεῖ--post εἰπὼν hi duo malè omittunt omnia ad secundum ὅτι—Opor. in præsenti καταρᾶσθαι ——— l. 23. κἀδυνάμειναι, εἰ ἂν ὑπομείναι πολὺν χρόνον --ità Cam. Stob & MS. Con. ἀναμείνας ——ἐδένα omittit Cam. & ὅτε ἔδαι. MS.

P. 23. l. 6. MS. μαθ , ὑπὸ τῆ ἱερᾶ δάφνης ità distingue cum MS l. 11. omnes ferè σοφὸν--quam sagam interpretatur Sylb. sed ὅσον debes legere, Terent. anguis per impluvium. l. 14. δεινοῖς MS. Cam. & Opor. fortè παιδοῖς vel πεινοῖς.

15. MS. ἀναλύσασθαι Con. ἀναλύσασθαι ———

P. 25. l. 2. Ἔχω, MS. ὄζει. Con. ἴσθι—l. 16. κοιλικόχοη, Sylb. & Casaub. κυλικήχοιν, vel κυνήχοι--f. κυλικεῖον.

31. Post δῦναι deest aliquid; nam μάλιστα μὲν sequi debet εἰ δὲ μὴ ——— lin. pen. φυλάττεται αὐτὸ, MS. αὐτῷ- lin. ult. Sylb. MS. & Cas. legg. πόσον--Cam. πίνον pro κατάθου si legas κατάθες, sensus est, statim solve MS. & aliis deest εἰπεῖν ———

P. 26. l. 19. pro θύειν Sylb. l. πύειν, ut paulo infra, distingue autem sic πύειν, ἀξιάσειν & προστελεῖν.

P. 26. 28. pro ἐμβαλεῖν mallet ἐκβαλεῖν Casaub. ———

27. l. 18. Post οἰκείων, MS. l. ὡς πῖα ἡνέσα ———

29. l. 10. νικήσας τραγῳδὸς malè MS. deinde ἀναδῆσαι, & σωπᾶν--& ἐπελθὼν--Mox πλὴν τῶν ἱερέων mallet Steph.--οἰκοπίτυς---- Hesych. μιδωτὸς, ἑαυτὸς τῇ ἑρωντα---

L. 23. τὰ κρέα αὐτὸς φέρειν, MS. φέρει. προσπαίναν MS. & Cam. rectiùs--pro κλίνας ἐκκρέμασαι, MS. ῥῶσαι, Pol. agnoscit κόρυτον Cam. ἐκκεῦσαι---in fine παρατρέχει MS. ——

P. 30. l. 4. δαζεύγματα omnes legg. Casaub. δείγματ.--de quo foro multa Meursius---mox post ἐργασίας MS. addit τῆς δαπανισκῆς. & pro Ἀλεξάνδρε--l. Ἐναλ- ; Sylb. Con. Κλεάνδρε--infra MS. χρῆτον ἢ λέγειν αὐτὸν, rectiùs, quam λέγο τα. lin. antepen. ἐφάπτεις αὐτῷ MS. non αὐτὸ--utrunque ferri possit. ——

P. 31. l. 2. MS. rectè hæc sic distinguit τοῦ ἀγαθοῦ, σωλῆσα προσπαίσασθαι.——hic enim εἰς ἵππους est εἰς ἵππων ἀγορὰν- ut mox

Digitized by Google

εἰς κλίνας, & apud Hesyc. εἰς χύτρας, χυτροπώλια.——

4. Ἐις κλίνας--- Casaub. σκηνὰς sed prior lectio retineri possit, nam Hesyc. in κλισία, facit ista duo Synonyma——

8. Pro κὴν τῷ——MS. l. αὐτῷ——& l. 9. ἐν μεθῷ τὴν οἰκίαν οἰκῶν--quomodo & Xenophon loquitur, non debuit ista lectio solicitari——Plura non exhibet capita Codex MS.——

L. 17. Casaub. ità locum ordinat, οἷος τῷ σπεύδοντι ἐντυγχάνειν αὐτῷ, ἀπὴ τοῦ δείπνου, &c. φάσκειν——

P. 32. l. 18. pro αἰσθανεσθαι Cas. l. πυνθάνεσθαι--in fine pro κελεύειν, κελεύων——

33. 2. Cas. προσπερομένων ὑπὸ τῶν φ. l. 16. ὡς κινδυν. ὡς σέσωκε--l. ἕνεκα σέσωκε τῶν φίλων.——

24. l. οἷος δήμου βουλευομένου τίνας δεῖ αἱρεῖσθαι τῷ ἄρχοντι συνεπιμελησομένους π. παρ. ὑποφῆναι ἑαυτὸν——

P. 34. l. 2. Σοβεῖν l. τοῖς τοιούτοις λόγοις——l. 23. l. ἄδων παρὰ πόρον——Mox l. 29. l. πρὸς μικρὸν ἀνδριάντα, mallem quam μακρόν. infra 32. παρ. αὐτοῦ, adde καὶ διδάσκειν αὐτὸν——

P. 35. l. 6. pro γένους αὐτῶν l. αὐτοῦ——l. 28. περὶ τοῦ ἀναστάντος, Casaub. ἀναστὰς——altera lectio potest locum suum tueri.

Hæc hactenus. Cæterùm Theophrastum hunc auctiorem & emendatiorem, Lector, possis expectare ab egregio viro, Isaaco Vossio, qui nescit publico invidere, quæ possidet bona. iterum vale.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ
ἈΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ

PYTHAGOREORUM
FRAGMENTA

Partim apud STOBÆUM partim alibi reperta.

Catalogum versa dabit Pagina.

CANTABRIGIÆ:
Ex Officina *J. Hayes*, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impensis *Joann. Creed*, Bibliopolæ *Cantab.* 1670.

Digitized by Google

E STOBÆO *desumpta sunt hæc*

Hippodami,	Sermone CI
Euryphami,	Eodem
Hipparchi,	Serm. CVI
Archytæ,	Serm. I
Theagis,	Eodem
Metopi,	Eodem
Clinjæ,	Eodem
Theagis,	Eodem
Archytæ,	Eodem
Critonis,	Sermone III
Archytæ,	Serm. III & XLI
Poli,	Serm. IX.

Annectuntur autem

Incerti cujusdam dissertationes.
Archytæ fragmenta ex Iamblichi protrept.
Pythagoræ Epistolæ II.
Lysidis Epistola.
Theanûs Epist. III.
Melissæ Epistola.
Myæ Epistola.

Digitized by Google

IN FRAGMENTA à STOBÆO ſervata

PRÆFATIO GULIELMI CANTERI Ad Theod. Zuinggerum.

CVM hæc doctiſſimorum philoſophorum fragmenta, quæ ſunt à Stobæo conſervata, quoniam Ariſtotelicæ philoſophiæ lumen aliquod præferre poſſe videbantur, à nobis & Græcè emendari, & Latinè paulò nitidiùs, quàm factum erat, verti, Vir doctiſſime, poſtquam ad eam rem tibi ocium ipſi non erat, voluiſſes: quanquam & rei difficultatem non exiguam, & brevitatem temporis permagnam videbam, tamen tantum apud me tua valuit tum pro dignitate autoritas, tum pro meritis gratia, ut, quod in mea re nunquam poſſe viſus fuiſſem, id in tua & viſus fuerim, &, niſi quid utrunque noſtrûm fallit, potuerim. Itaque primùm Græcam ſcripturam, quæ non leviter erat vitiata, correxi & reſtitui, quibus in locis à doctiſſ. Geſnero non fuerat emendata: nam in aliis, quæ fuerunt ab illo feliciſſimè caſtigata, parum fuit laboris relictum: ſic ut correctiones eas ferè omnes in contextum ipſum retulerimus. noſtras porro emendationes, & varias lectiones aliquot, fragmentis ſingulis ſubjecimus. Deinde quanquam doctiſſimi viri verſio non admodum reprehendi poterat, cùm tamen nemo tam ſit perſpicax, qui non aliquando, præſertim in opere longo, cæcutiat, & vel prior verſio multis in locis, quæ Græcè fuerant emendata, mutanda, vel nova fuerit inſtituenda:

Digitized by Google

malui, si quid forte peccandum esset, in meo, quàm in alieno scripto peccare, suámque priori interpreti versionem sartam tectam relinquere. Hunc laborem nostrum, doctissime Zuinggere, tibi dicare visum est, ut & tu hoc animi grati pro singulari, quâ nos prosequeris, benevolentia testimonium videas, & ego patronum contra malevolos potentem ac benignum habeam. Erit igitur humanitatis tuæ, hanc præclarissimi operis appendicem, quanquam ex tempore quodam modo confectam, non gravatim excipere & quod per se scripta nostra consequi non possunt, id per tua ipsis concedi non molestè ferre.

Bene vale.

DE

DE FELICITATE, SEU FINE.

HIPPODAMI THURII,

Libro de Beatitudine.

ΤΩΝ ζώων τὰ μὲν ἐντὶ δεκτικὰ τᾶς εὐδαιμονίας· τὰ δὲ, ἄδεκτα. καὶ δεκτικὰ μὲν ὅσα λόγον ἔχει· (ἁ μὲν γὰρ εὐδαιμονία, οὐκ ἄτερθεν ἀρετᾶς. ἁ δὲ ἀρετὰ ἐγγίνεται τῷ λόγον ἔχοντι πρῶτον) ἄδεκτα δὲ [1.] ὅσα λόγον οὐκ ἔχει. οὔτε γὰρ τὸ ὄψιος ἄμοιρον, δέχεται τᾶς ὄψιος ἔργον, ἢ τᾶς ὄψιος ἀρετάν· οὔτε τὸ λόγω ἄμοιρον, τὸ τῶ λόγον ἔχοντος ἔργον, ἢ τὰν τῶ λόγον ἔχοντος ἀρετάν. ἁδ' εὐδαιμονία καὶ ἀρετὰ τῶ λόγον [2.] ἔχοντος, τὸ μὲν ὡς

ANIMALIA beatitudinis alia capacia sunt, alia non sunt. Capacia sunt ea, quæ ratione sunt prædita: quandoquidem beatitudo sine virtute subsistere non potest: virtus autem in eo, quod rationis est compos, cernitur. Capacia non sunt, quæ ratione carent. Etenim nec quod visu caret, visus aut operis aut virtutis est capax: nec quod rationis est expers, ratione præditi vel opus vel virtutem potest capere. At beatitudo & virtus ratione præditi, illa tanquam

[1.] ἄδεκτα δὲ.] *Locum mutilum sic restituimus, cùm priùs legeretur,* ἄδεκτα δὲ, ὄψιος ἔργον, *&c.*

[2.] τῶ λόγον ἔχοντος.] *Sic hunc locum correximus, qui priùs corruptè legebatur,* τῶ λόγον ἔχοντι κτάμενος ἔργον τῶδ' ὡς τέκνα.

ἔργον, τὸ δὲ ὡς τέχνα τὶς ἐντί. τῶν δὴ λόγον ἐχόντων ζώων, τὰ μὲν ἐντὶ αὐτοτελέα, ὅσα δι' αὐτὰ τέλεά ἐντι, καὶ οὐδενὸς ἐπιδεῆ τῶν ἔξωθεν, οὔτε ποτὶ τὸ ἦμεν, οὔτε ποτὶ τὸ καλῶς ἦμεν. τοιοῦτος δέ κεν εἴη ὁ θεός. οὐκ αὐτοτελέα δὲ, ὅσα μὴ δι' αὐτὰ τέλεά ἐστι, ποτιδέεται δὲ τᾶς ἔξωθεν αἰτίας. τοιοῦτος δέ κεν εἴη ὁ ἄνθρωπος. τῶν δὴ οὐκ αὐτοτελέων, τὰ μὲν ἐστὶ τέλεα, τὰ δ' οὐ τέλεα. καὶ τέλεα μὲν, ὅσα καὶ παρὰ τὴν αὐτῶν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὰς ἔξωθεν αἰτίας γίνονται. καὶ παρὰ μὲν τὴν αὐτῶν, τῷ καὶ φύσιν ἀγαθὰν καὶ προαίρεσιν ποτενέγκασθαι· παρὰ δὲ τὰς ἔξωθεν, τῷ εὐνομίαν καὶ ἐπιστάτας ἀγαθὼς λαβεῖν. [3.] οὐ τέλεα δὲ, τὰ ἤτοι μήδ' ἑτέρω τοῦτῶν κοινωνήσαντα, ἢ τινὸς αὐτῶν, ἢ τὸ καθόλου φαῦλα ὑπάρχοντα καττόν γε τρόπον τᾶς ψυχᾶς. [4.] τοιοῦτος δὲ καὶ εἴη θάτερος ἄνθρωπος. τῶν δὲ τελέων ἀνθρώπων δοιαὶ διαφοραί· τοὶ μὲν γὰρ, ἐντὶν αὐτῶν καττὰν φύσιν τέλειοι· τοὶ δὲ, καττὸν βίον. καὶ καττὰν φύσιν μὲν, τοὶ μόνοι ἀγαθοί. οὗτοι δὲ κ' εἶεν, τοὶ ἔχοντες τὰν ἀρετάν· [5.] ἁ γὰρ ἀρετὰ τᾶς ἑκάστου φύσιος καὶ ἀκρότας, καὶ τελειότας ἐντί. ἁ μὲν τῶν ὀφθαλμῶν, τᾶς τῶν ὀφθαλμῶν φύσιος ἀκρότας καὶ τελειότας· ἁ δὲ τῶν ἀνθρώπων, τᾶς τῶν ἀνθρώπων φύσιος καὶ ἀκρότας καὶ τελειότας. καττὸν βίον δὲ τέλειοι, τοὶ μὴ μόνον ἀγαθοὶ ὄντες, ἀλλὰ καὶ εὐδαίμονες

opus, hæc tanquam ars quædam est. Jam ratione prædita quædam ipsa perfecta sunt, quæ per se sunt perfecta, nec ullâ re externâ vel ut sint, vel ut bene sint, indigent. qualis quidem sit Deus. Non ipsa perfecta sunt, quæ per se non sunt perfecta, verùm externas res requirunt. qualis quidem sit homo. Non ipsa perfecta porro quædam perfecta sunt, quædam imperfecta. Perfecta, quæ & suis & externis causis nituntur: suis, quòd & naturam bonam, & consilium rectum attulerint: externis, quòd rectam legum constitutionem ac probos præfectos nacti sint. qualis quidem sit homo bonus. Imperfecta sunt, quæ vel neutrum horum, vel tantùm aliquod sunt consecuta, vel prorsus pravo sunt ingenio. qualis quidem sit alterius generis homo. Perfecti homines porro alii naturâ sunt, alii vitâ perfecti. Naturâ, qui boni duntaxat sunt, id est, virtute præditi. Virtus enim cujusq; in cujusque rei natura supremum est & perfectio: tum oculi, in oculi natura supremum & perfectio: tum hominis, in hominis natura supremum & perfectio. Vitâ perfecti sunt, qui non boni tantùm, sed etiam beati sunt.

[3] ἐπιστάτας ἀγαθὼς λαβεῖν.] *Addenda videntur*, τοιοῦτος δέ κεν εἴη ὁ καλοκαγαθὸς ἄνθρωπος.

[4.] καὶ εἴη.] *Fortasse rectius*, κεν εἴη.

[5] ἁ γὰρ ἀρετά.] *Deest*, ἑκάστω. ἁ γὰρ ἑκάστω ἀρετά.

ἁ

ἀ μὲν γὰρ εὐδαιμονία, τελειότας ἐντὶ βίου ἀνθρωπίνου· ὁ δὲ βίος ὁ ἀνθρώπινος, σύσταμα τῶν πράξεων· ἁ δ' εὐδαιμονία, συμπεραίνουσα τὰς πράξιας. συμπεραίνει δὲ τὰς πράξιας, ἀρετὰ καὶ τύχα. τὰ μὲν ἀρετὰ, καττὰν χρῆσιν· τὰ δ' εὐτυχία, καττὰν κατόρθωσιν. ὁ μὲν ὦν θεὸς οὔτε μαθὼν παρά τινος τὰν ἀρετὰν, ἀγαθὸς ἐγένετο, οὔτε ἐπισυναρξαμένας αὐτῷ τᾶς τύχας εὐδαίμων. φύσει γὰρ ἦν ἀγαθὸς, καὶ φύσει εὐδαίμων, καὶ ἀεὶ ἦν, καὶ ἐσεῖται, καὶ οὐδέποκα ὑπολείψει τοιοῦτος ἐὼν, ἄφθαρτος ἐὼν, καὶ φύσει ἀγαθός. ὁ δὲ ἄνθρωπος, οὔτε τᾷ φύσει εὐδαίμων, [6.] ἀλλὰ μαθήσιος, καὶ προνοίας ποτιδέεται· ποτὶ μὲν τὸ γένεσθαι ἀγαθὸς, τᾶς ἀρετᾶς· ποτὶ δὲ τὸ γενέσθαι εὐδαίμων, τᾶς εὐτυχίας. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ δύο τούτων, ἁ ἀνθρωπίνα εὐδαιμονία συγκεφαλαιοῦται, ἐπαίνω τε καὶ μακαρισμῶ. ἐπαίνω μὲν τῶ ἐξ ἀρετᾶς· μακαρισμῶ δὲ τῶ ἐξ εὐτυχίας. τὰν μὲν ὦν ἀρετὰν ἔχει, διὰ τὰν θείαν μοῖραν· τὰν δὲ εὐτυχίαν, διὰ τὰν θνατὰν. ἐξήρεται δὲ τὰ μὲν θνατὰ, ἀπὸ τῶν θεῶν· καὶ τὰ ἐπὶ γῆς τῶν οὐρανίων· τὰ δὲ χείρονα, ἀπὸ τῶν βελτιόνων. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἑπόμενος τοῖς θεοῖς ἀγαθὸς, εὐδαιμονεῖ· ὁ δὲ ἑπόμενος τοῖς θνατοῖς, κακοδαιμονεῖ. τῷ μὲν γὰρ τὰν φρόνασιν ἔχοντι, ἀγαθὸν εὐτυχία, καὶ χρήσιμον. καὶ ἀγαθὸν μὲν, διὰ τὰν γνῶσιν τᾶς χρήσιος· ὠφέλιμον δὲ διὰ τὸ συνεργεῖν τῶν πράξεσι. καλὸν οὖν ὅκα εὐτυχία παρῇ τῷ νῷ, ὥσπερ οὐρίῳ

Cùm enim beatitudo sit humanæ vitæ perfectio: vita quidem est actionum compositio, eas autem ad finem deducit beatitudo: id quod per virtutem fit & felicitatem: illam propter usũ, hanc propter successum. Ac Deus quidem nec virtute ab aliquo perceptâ bonus, nec felicitate comitante beatus est redditus. Etenim naturâ tum bonus tum beatus erat, sempérque & fuit & erit, nec unquam talis esse desinet, cùm interire non possit. Homo verò nec bonus naturâ nec beatus est, verùm disciplinam & fortunam requirit: virtutis quidem, ut bonus, felicitatis autem, ut beatus evadat, indigens. Quocirca duo hæc beatitudinem humanam constituunt, laudatio & felicitatis prædicatio. Laudatio virtuti, altera felicitati tribuitur. Jam virtutem ex divina, felicitatem ex humana sorte adipiscitur. Differunt autem cùm divina cælestiáque à mortalibus ac terrenis, tum à melioribus deteriora. Itaque qui Deos sequitur, beatus: qui mortales, miser evadit. Nam prudentiâ prædito decens & utilis est felicitas: decens, quoniam uti novit: utilis quia factis manum admovet. Pulcrum igitur est, quando cum felicitate prudentia conjungitur, tanquam secundo

[6.] οὔτε τᾷ φύσει εὐδαίμων.] *Deest*, οὔτε τᾷ φύσει ἀγαθὸς, *quod paulò antè vacat.*

ἀνέμῳ θέοντα ποτὰν ἀρετὰν ἀποβλέποντα ποιέεσθαι τᾶς πράξιας· ὥσπερ καὶ τὸν κυβερνάταν ποτὶ τὰς τῶν ἄστρων κινήσιας. οὕτω γὰρ οὐ μόνον ἀκολουθήσει τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ συντάξει τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ποτὶ τὸ θεῖον. καὶ μὰν καὶ τοῦτό γε φανερὸν, οἷ ἐκ διαθέσιος καὶ πράξιος βίος διαφέρων γίνεται. ἀνάγκα δὲ τὴν μὲν διάθεσιν, ἢ σπουδαίαν ἢ φαύλαν ἦμεν. τὰν δὲ πρᾶξιν, ἢ εὐδαίμονα, ἢ κακοδαίμονα. καὶ σπουδαίαν μὲν τὰν ἀρετᾶς μετειληφυῖαν· φαύλαν δὲ τὰν κακίας. τὰς δὲ πράξιας, εὐδαίμονας μὲν ἐν τᾷ εὐτυχίᾳ· (συμπραίνονται γὰρ ποτὶ τὸν λόγον) κακοδαίμονας δ' ἐν τᾷ ἀτυχίᾳ. ἀποτευκτικὸν γὰρ τῶ συμπεράσματος. διόπερ οὐ μόνον μαθεῖν δεῖ τὰν ἀρετὰν, ἀλλὰ καὶ κτήσασθαι, καὶ χρήσασθαι αὐτᾷ· ἤτοι ἐς ἀσφάλειαν, ἢ εἰς συναύξασιν, ἢ τὸ μέγιστον, ἐς ἐπανόρθωσιν οἴκων καὶ πολίων. οὐ γὰρ μόνον τὴν κτᾶσιν ἔχειν δεῖ τῶν καλῶν, ἀλλὰ καὶ τὰν ὄνασιν. ταῦτα δὲ πάντα ἐσεῖται, αἴκα πόλιος εὐνομουμένας τύχῃ ὁ ἄνθρωπος· καὶ ταῦτα μὲν ἐγὼ φαμὶ ἦμεν, τὸ ὀνομαζόμενον ἀμαλθείας κέρας. ἐν εὐνομίᾳ γὰρ τὰ πάντα ἐντί· καὶ ἄνευ ταύτας, οὔτε γενναῖται τὸ μέγιστον τᾶς ἀνθρωπίνας φύσιος ἀγαθὸν, οὔτε γενναθὲν καὶ αὐξαθὲν δυναιτο καὶ διαμένεν. καὶ γὰρ τὰν ἀρετὰν καὶ τὰν φορὰν ποτὰν ἀρετὰν, αὐτὰ ἀμπέχει, τῷ καὶ φύσιας ἀγαθὰς γενναῖσθαι κατ' αὐτὰν· καὶ ἤθεα δὲ καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ νόμως ἦμεν τὸς ἀρίστως ἔτι

vento actiones ad virtutem tanquam Cynosuram respiciendo perficere. Sic enim non Deum tantum sequetur, sed etiam humanum bonum cum divino componet. Hoc quoque manifestum est, ex affectionibus & factis vitæ discrimen gigni. Est autem tum affectio vel honesta vel turpis tum factum vel beatum vel miserum. Honesta affectio est, quæ virtutis: turpis, quæ vitii particeps est. Facta quoque beata sunt, quæ in felicitate cernuntur, quoniam ratione perficiuntur: misera, quæ in infelicitate, quoniam finem non assequuntur. Quapropter virtus non modò discenda, sed etiam possidenda, & ad familiarum ac rerumpub. vel securitatem, vel augmentum, vel etiam, quod est maximum, emendationem est usurpanda. Rerum enim præclararum non tam possessionem quàm usum sectari debemus. Quæ quidem omnia contingent, si quis rempub. bene constitutam nanciscatur. id quod equidem Amaltheæ, quod dicitur, cornu voco. Etenim in recta legum constitutione sunt omnia, neque maximum humanæ naturæ bonum vel existere absque ea, vel comparatum & auctum permanere possit. Nam & virtutem & ad virtutem viam hæc in se continet, quandoquidem in ea partim naturæ bonæ procreantur, partim & mores, studia, leges optimè se habẽt,

δὲ

ἢ λόγως ὀρθογνώμονας, καὶ εὐσέβειαν δὲ καὶ ὁσιότητα ποτὶ τὰν τιμιότατα. ὥστε τῷ μέλλοντι εὐδαιμονήσειν, καὶ ὀρθόπλοον ἕξειν τὸν αὐτῷ βίον, εὐνομίας ὑπαρχούσης, καὶ διαπεράσαι δεῖ καὶ διελθεῖν αὐτὸν, εὐνομίαν καταλιπόντα. ἅμα δὲ καὶ ἀνάγκαν ἐπεμφέρει ὁ λόγος τοῖσιν ἔμπροσθεν εἰρημένοις. ὁ γὰρ ἄνθρωπος, κοινωνίας μέρος ἐντί. καὶ σὺν τούτοις ὁλόκλαρος γίνεται καττὸν αὐτὸν λόγον, σὺν τῷ μὴ μόνον κοινωνὲν, ἀλλὰ καὶ καλῶς κοινωνέν. ἁ μὲν γὰρ ἐν πλείοσιν, ἀλλ' οὐκ ἐν ἑνὶ πέφυκε γίγνεσθαι· ἁ δὲ ἐν ἑνὶ μὲν, οὐ μὰν ἔτι ἐν πλείοσιν. ἁ δὲ καὶ ἐν πλείοσι, καὶ ἐν ἑνὶ, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἑνὶ, ὅτι καὶ ἐν πλείοσιν. ἁρμονία μὲν γὰρ καὶ συμφωνία καὶ ἀριθμὸς, ἐν πλείοσιν ἐγγίγνεσθαι πέφυκεν. οὐδὲν γὰρ αὔταρκες, ὃ τούτων τῶν μορίων ποιεῖ τὸ ὅλον. ὀξυακοΐα δὲ καὶ ὀξυδορκία, καὶ ποδῶν ὠκύτας, ἐν ἑνὶ μόνον. εὐδαιμονία δὲ καὶ ἀρετὰ ψυχῆς, καὶ ἐν ἑνὶ καὶ ἐν πλείοσι, καὶ ἐν τῷ ὅλῳ, καὶ ἐν τῷ παντί. καὶ διὰ τοῦτο ἐν τῷ ἑνὶ, ὅτι καὶ ἐν πλείοσι· καὶ ἐν τοῖς πλείοσιν, ὅτι καὶ ἐν τῷ ὅλῳ καὶ ἐν τῷ παντί. ἅτε γὰρ τᾶς ὅλας φύσιος διακόσμασις, καὶ τὸ καθ' ἓν ἕκαστον διακεκόσμακεν. [7.] καὶ ἁ καθ' ἕκαστον δὲ διακόσμασις, τὸ ὅλον καὶ τὸ πᾶν ἐκπεπλήρωκε. τοῦτο [8.] δὲ ἀκολουθεῖ διὰ τὸ τᾷ φύσει πρῶτον ἦμεν τὸ ὅλον τῶ μέρεος, ἀλλ' οὐ τὸ μέρος τῶ ὅλω. αἴτε γὰρ μὴ ἦ ὁ κόσμος, οὐδ' ἂν ὁ ἥλιος ἦν, οὐδ' ἁ σελάνα, οὐδ'

& recta ratio, pietas, sanctimonia magnopere vigent. Quamobrem qui beatus futurus & feliciter victurus est, eum in bene constitutâ repub. & vivere necesse est & mori. Quid quod etiam necessariò, quæ antè dicta sunt, ità se habent. Cùm sit enim homo societatis pars, hâc ratione fit eodem pacto perfectus, si non tantùm socium, sed & probum socium se præbeat. Quædam etenim in pluribus, non in uno: quædam in uno, non in pluribus cernuntur: quædam & in pluribus & in uno, ideóque in uno, quoniam & in pluribus. Nam harmonia, concentus, numerus, in pluribus cernuntur, quandoquidem horum nulla pars totum queat constituere. Jam visûs & auditûs præstantia, pedúmque velocitas in uno duntaxat existunt. At beatitudo & animi virtus & in uno, & in pluribus, & in toto, & in universo cernitur: Ideóque in uno, quoniam & in pluribus: ideóque in pluribus, quoniam & in toto atque universo. Nam & naturæ totius constitutio singulas partes constituit: & singulorum constitutio totum atque universum absolvit. Id autem indè fit, quòd natura prius est parte totum, non pars toto. Si enim mundus non esset, nec sol, nec luna, nec vel

[7.] καὶ ἁ καθ' ἕκαστον.] *Corruptè prius,* αἱ καθ' ἕκαστον.
[8.] τοῦτο δέ.] *Conjunctionem* δὲ, *pro* βοᾷ *posuimus.*

οἱ πλανᾶτες ἀστέρες, ὐδ' οἱ ἀπλανέες. ὄντ⊙ δέ γε τῷ κόσμῳ, κὴ τούτων ἕκαστόν ἐστι. ἴδοι δ' κὴ τοῦτο ἄν τις, κὴ ἐπ' αὐτᾶς τᾶς τ ζώων φύσι⊙. αἴτια γὸ μὴ ἦν ζῶον, ὐδ' ὀφθαλμὸς, ὐδ' ἂν σῶμα, ὐδ' ἂν ἀκοή. ὄντ⊙ δὲ καὶ ζώου, κὴ τούτων ἕκαστόν ἐντι. ὡς δ' ἔχει τὸ ὅλον ποτὶ τὸ μέρ⊙, ὕτω κὴ ἃ τῷ ὅλω ἀρετὰ, ποτὶ τὰν τῷ μέρε⊙. μὴ ὑπαρχόσας γὸ ἁρμονίας, κὴ ἐπόψιος θείας περὶ τὸν κόσμον, οὐκ ἂν ἐδυώατο σωτεῖρθαι ἔτι καλᾶς ἐχοντα τὰ ἐγκοσμια μέρια. μὴ ὑπαρχόσας δ' εὐνομίας περὶ τὰς πόλιας, οὐκ ἂν δυώατό τις ἀγαθὸς ἢ εὐδαίμων πολίτας ἦμεν. μὴ ὑπαρχόσας δ' ὑγείας περὶ τὸ ζῶον, οὐκ ἂν δυώατο πὼς ἡ χεὶρ ἐνεργεῖ τε κὴ ὑγιεινὰ ἦμεν. ἔστι γὸ ἃ μὲν ἁρμονία, ἀρετὰ κόσμω. [9.] ἃ δ' εὐδαμονία, ἀρετὰ πόλι⊙. ἃ δ' ὑγίεια κὴ ἡ ἰσχὺς, ἀρετὰ σώματ⊙. κὴ ἕκασον δὲ τῦ ἐν αὐτοῖς μερέων, φωτέτακται ποτὶ τὸ ὅλον κὴ τὸ πᾶν. ὀφθαλμοί τε γὸ ὁρῶντες, ὑφ' τῷ παντὸς σώματ⊙. κὴ τἆλλα ἦ μόρια τε κὴ μέρεα, ὑφ' τῷ ὅλω κὴ τῷ παντὸς σωτέτακται.

fixæ vel errantes extarent ſtellæ. Poſtquam verò mundus eſt, horum quoque ſingula cernuntur. Atque hoc in ipſa quoque animalium natura perſpicitur. Si enim animal non eſſet: nec oculus, nec os, nec auris appareret. Poſtquam autem eſt animal, hæc quoque ſingula cernuntur. Sicut porro totum ad partem, ſic etiam totius virtus ad partis virtutem ſe habet. Siquidem abſque harmonia divináque mundi cura non poſſent, quæ conſtituta ſunt, in ſtatu ſuo permanere: abſque recta legum in civitate conſtitutione nullus vel bonus vel beatus poſſet eſſe civis: abſque animalis ſanitate non poſſet nec pes nec manus roboris & valetudinis eſſe particeps. Eſt enim ut mundi virtus, harmonia, ità civitatis, bona legum conſtitutio, & corporis, ſanitas ac robus. Atque ſingulæ totorum partes ad totum & univerſum referuntur. Nam & oculi totius corporis causâ cernunt, & reliquæ partes totius atque univerſi causâ conſtitutæ ſunt.

[9] ἃ δ' εὐδαιμονία.] *Legendum* εὐνομία.

EURI-

Digitized by Google

EURIPHAMI PYTHAGORICI

Libro de Vita.

ΒΙ'ΟΣ ἀνθρώπω τελήϊος, θεῷ μὲν λείπεται, τῷ μὴ αὐτοτελὴς ἦμεν, ἀλόγων δὲ ζώων καθυπέρχει, τῷ ἀρετᾶς καὶ εὐδαιμονίας ἐπίμοιρος ἦμεν. οὔτε γὰρ ὁ θεὸς τᾶς ἔξωθεν αἰτίας ποτιδεής ἐντι. (φύσει γὰρ ἀγαθὸς ἐὼν καὶ φύσει εὐδαίμων, ἐξ ἑαυτῷ τελήϊός ἐντι) οὔτε τῶν ἀλόγων ζώων οὐδέν. λόγω γὰρ ἄμοιρα ὄντα, καὶ τᾶς ἐς τὰς πράξιας ἐπιστήμας ἄμοιρά ἐντι. ἀνθρώπω δὲ φύσις, τὰ μὲν ἐκ τᾶς ἰδίας προαιρέσιος· τὰ δὲ καὶ τᾶς ἐκ τῷ θήω γινομένας ἐπικουρήσιος ποτιδεής ἐντι. τῷ μὲν γὰρ λόγω τυπωτικὸς ἦμεν καὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν νοατικὸς, καὶ τῷ ὀρθῶς ἀπὸ γῆς ἀνακεκλίσθαι, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀποβλέπεν, καὶ θεῶν τῶν ἀνωτάτων νοατικὸς ἦμεν, ταῦτα δὲ καὶ τᾶς ἐκ τῶν θεῶν ἐπικουρήσιος πέτυχε. τῷ δὲ βούλησιν ἔχεν καὶ προαίρεσιν καὶ ἀρχὰν ἐν ἑαυτῷ τοιαύτην, καθ' ἂν κύριος οὗτός ἐντι καὶ ἀρετὰν ἐπιταδεῦσαι, καὶ κακίαν ζαλῶσαι, καὶ θεοῖς ἀποδῆσαι, καὶ ἀπὸ θεῶν ἀποτραπῆμεν· ταῦτα δὲ καὶ καθ' αὑτὸν κινέεσθαι δυνατός ἐντι. διὸ καὶ ψόγων καὶ ἐπαίνων καὶ τιμᾶς καὶ ἀτιμίας, τὰ μὲν ἐκ τᾶς τῶν θεῶν, τὰ δὲ καὶ τᾶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων τυγχάνοντί τοι, ἤτοι ἀρετὰν

PERFECTA hominis vita quemadmodum Deo cedit, quoniam ipsa perfecta non est, ità brutis præstat, quoniam virtutis & beatitatis est particeps. Nam nec Deus externam causam requirit (cùm enim naturâ bonus ac beatus sit, per se perfectus est) nec brutum ullum. Etenim cùm ratione careant, actionum quoque carent scientiâ. At hominis natura partim sui est consilii, partim etiam divinum requirit auxilium. Quòd enim rationem capere, honesta turpiáque cognoscere, recta in cœlum à terra suspicere, deósque altissimos potest comprehendere: divinum quoque adeptus est auxilium. Rursum quòd voluntatem habet atque consilium, ac tale in se initium, quo possit & virtuti & vitio studere, deósque & colere & aversari: per se quoque moveri valet. Quapropter tum laudem & honorem, tum vituperium & ignominiam partim divino, partim hnmano facto consequuntur, sive

ἀρετὰν, ἢ κακίαν ζηλώσαντες. ἔχει γὰρ οὕτως ὁ σύμπας λόγος. τὸ θήϊον ἄνθρωπον πολυτελέστατον ζῶον ἐς τὸν κόσμον ἐσώκισεν, ἀντίτιμον μὲν τᾶς ἰδίας φύσιος, ὀφθαλμὸν δὲ τᾶς τῶν ὄντων διακοσμάσιος. διὸ καὶ ὀνόματα μὲν ἔθηκε τοῖς πράγμασι χαρακτὴρ αὐτῶν γενόμενος, ἀνεύρετο δὲ καὶ γράμματα, θησαυρὸς τᾷ μνάμᾳ παρασκευασάμενος· ἐμιμάσατο δὲ καὶ τὰν τῶ παντὸς διακόσμασιν, δίκαις τὲ καὶ νόμοις κοινωνίαν πόλεων συναρμοξάμενος. οὐδὲν γὰρ οὕτω κοσμοπρεπὲς, καὶ θεῶν ἄξιον ἔργον ἀνθρώποις πέπρακται, ὡς πόλιος εὐνομουμένας συναρμογὰ, καὶ νόμων καὶ πολιτείας διακόσμασις. εἷς γὰρ ἕκαστος ἄνθρωπος αὐτὸς καθ' αὑτὸν οὐδεὶς ἐὼν, οὔτε ποττὸ ζῆν ὁμοφροσύνᾳ ξυνᾷ καὶ ξυναρμογᾷ πολιτείας, αὐτὸς καθ' αὑτὸν ἱκανὸς γέγονε, καὶ ποττὸ ὅλον καὶ τὸ τέλῃον σύστημα τῆς κοινωνίας [1.] ἀνάρμοστος. ἀνθρώπω γὰρ ὁ βίος λύρας ἐξακριβωμένας καὶ κατὰ πᾶν ἐπιτελέος ἐάσας εἰκών ἐντι. λύρα τὲ γὰρ πᾶσα χρήζει τριῶν τούτων τυχέν· ἐξαρτύσιος, συναρμογᾶς, ἐπαφᾶς τινος μωσικᾶς. ἐξάρτυσις μὲν οὖν ἐντὶ ἁ τῶν οἰκήων μερέων τῶ σώματος παρασκευὰ πάντων. λέγω δὲ τᾶν χορδᾶν, καὶ τῶν ὀργάνων τῶν ποτ' εὐφωνίαν καὶ πληγὴν ἐπισυνεργούντων. συναρμογὰ δὲ ἁ ποτ' ἀλλήλως σύγκρασις τῶν φθόγγων. ἐπαφὰ δὲ μωσικὰ, ἁ κατὰ συναρμογὰν κίνησις ἤδη τούτων. οὕτως

virtuti sive vitio dederint operam. Sic namque se tota res habet. Hominem Deus, animal præstantissimum, & ut suæ naturæ respondens, ità Universi constitutionis oculum in mundo collocavit. Quamobrem hic & rebus imposuit nomina, quarum fuit signator: & literas invenit, memoriæ thesauro instructo: & Universi constitutionem imitatus, jure ac legib. urbium societatem concinnavit. Nullum enim factum nec mundo nec diis potest esse dignius, quàm civitatis bene constitutæ compositio, legúmque & reip. constitutio. Siquidem unusquisque cùm sit per se nullus, nec ad vitam in communi concordia, reíque pub. compositione degendam per se aptus est, & ad integram perfectámque societatis compagem constituendam ineptus. Etenim humana vita lyræ undique perfectæ & accuratæ similis est. Sicut enim lyra omnis tria hæc requirit, apparatum, compositionem, & pulsum musicum (apparatum dico propriarum partium omnium copiam, ut chordarum, & ad pulsum ac sonum pertinentium instrumentorum: cōpositionem autem mutuam sonorū proportionem: pulsum denique horum pro compositione motum) sic e-

[1] ἀνάρμοστος.] *Sic lego, non* ἀνάρμοστος.

οὖν

ἓν καὶ βίῳ ἀνθρώπων χρήζει τελείων τούτων τυχέν. ἔξαρτυσις μὲν ἃ ἦν τῷ βίῳ μερέων ἐστὶ συμπλήρωσις. βίος δ' μέρεα, τὰ τε σώματος ἀγαθὰ, καὶ τὰ ἦν χρημάτων, καὶ τὰ τᾶς δόξας, καὶ τὰ ἦν φίλων. ἁρμονία δ' ἁ κατ' ἀρετὰν καὶ νόμως τούτων σύνταξις. ἁπτὰ δ' μισικὰ, ἁ κατ' ἀρετὰν καὶ νόμως τούτων σύγκρασις, ὀρθοπορμίας τᾶς ἀρετᾶς, καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἀντιπίπτον ἐχούσας αὐτᾷ. ἐ γὰ ἐν τοῖ ἀφύκεος τᾶς [2.] τροφᾶς ἦν ἐνυδίων ὀχοπῶν πέπωκε τὸ εὐδαιμονεῖν, ἀλλ' ἐν τοῖ κατευχάνεος· κἀ ἐν τοῖ ἀδορυφόρατον ἦμεν, καὶ ἀνυπερβλητότατον τὰν ἀρετάν· ἀλλ' ἐν τοῖ συμπληροῦσι τᾶς οἰκήαις ἁρμόσαι ποὶ τᾶς πρόξιας. ἐ γὰ αὐτοτελὴς ἐστὶ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀτελής. τέλη δ' γινόμενα, ἃ μὲν παρ' αὐτὸν, ἃ δὲ καὶ παρὰ τοῦ ἔξωθεν αἴτιαν. καὶ τέλη, ἤτοι καπὰν φύσιν, ἢ καττὸν βίον. καὶ χρὴ μὲν τοῦ φύσιν, αἰκα ἀγαθὸς γένηται. ἁ γὰ ἐκάστου ἀρετὰ, ἀκρότας καὶ τελειότας ἐστὶ τᾶς ἑκάστου φύσιος. οἷ δ' μὲν ἦν ὀφθαλμῶν φύσις ἀκρότας καὶ [3.] τελειότας τᾶς ἦν ὀφθαλμῶν. ἁ δ' ἦν ἀκοᾶν, τᾶς ἦν ἀκοᾶν. ὅτω δ' τῶ ἀνθρώπου ἁ ἀρετὰ, ἀκρότας ἐντὶ καὶ τελειότας τᾶς ἀνθρώπου φύσιος. τέλη δ' καπὰν βίον, αἰκα εὐδαίμων γένηται. ἁ γὰ εὐδαιμονία, τελειότας καὶ συμπλήρωσις ἐστὶ ἦν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν.

etiam humana vita tribus his indiget. Apparatus quidem est vitæ partium justus numerus. sunt autem vitæ partes corporis bona, opes, amici, gloria. Compositio est horum secundum virtutem & leges constructio. Pulsus denique musicus est horum secundum eadem permistio, cùm secundo vento virtus fertur, neque adversi quicquam aliunde sentit. Non enim in eo, si voluntario scopo excidant consilia, verùm si eum assequantur, est posita beatitudo: neque tam ut satellitibus ac ministris virtus careat, quàm ut suis facultatib. ad res agendas affatim instruatur. Nam non ipse perfectus, sed imperfectus est homo. Fit autem perfectus partim suâ, partim alienâ operâ: ídque vel naturâ, vel vitâ. Naturâ, si bonus evadat. virtus enim cujusque in cujusque rei natura supremum est & perfectio: tum oculorum, in oculorum natura supremum & perfectio: tum aurium in aurium: tum hominis, in hominis natura supremum & perfectio. Vitâ perfectus fit, si beatus evadat. Beatitudo enim humanorum bonorum summa est & perfectio.

[2.] τᾶς προθέσιος.] Non προθέσιος.

[3.] ἀκρότας καὶ τελειότας.] Post ὀφθαλμῶν, adde φύσιος.

Digitized by Google

διὰ πάλιν ἀρετὰ καὶ εὐτυχία, μέρεα γίγνονται τῷ ὅλῳ αὐτῷ βίῳ. τᾶς μὲν ἀρετᾶς, ὡς ψυχᾶς κεφάλαια· τᾶς δ' εὐτυχίας, ὡς σώματος. ἁ δὲ σωμα φοτέρων αὐξᾶς ὡς ζώου. [4.] τῷ μὲν γὰρ χρέεσθαι καλᾶς αὐτόν ὄστι τοῖς κατὰ φύσιν ἀγαθοῖς· τῷ δὲ τὰν χρῆσιν ἐμπαρέχειν. καὶ χρέεσθαι μὲν ἀρετᾷ· χρῆσιν δὲ παρέχειν εὐτυχία. καὶ ἃ μὲν τὰν προαίρεσιν καὶ τὰν λόγον ὀρθὰν παρέχεται· ἃ δὲ τᾶς ἐνεργείας καὶ τᾶς πράξιος. τὸ μὲν γὰρ βουλεύσασθαι τὰ καλὰ, καὶ ἐπιτυχεῖν τὰ δεινὰ, τᾶς ἀρετᾶς οἰκεῖον ἐντί. τὸ δ' ὀρθοπλοῆσαι τᾶς [5.] προαιρέσιος, καὶ ἐπὶ τέλος ἐλθεῖν τᾶς πράξιος, τᾶς εὐτυχίας. εὐήλικός γὰρ ὁ κεκτημένος, καὶ σὺν τ' ἀρετᾷ, καὶ σὺν τᾷ εὐτυχίᾳ. καὶ εὐπλόησεν ὁ κυβερνάτας, καὶ σὺν τᾷ τέχνᾳ, καὶ σὺν πᾶσι κείοις πνεύμασιν. καὶ εὖ ἔχει ὁ ὀφθαλμὸς καλῶς, καὶ σὺν τᾷ ὀξυδορκίᾳ, καὶ σὺν τῷ φάει. καὶ ἄνεισι δὲ βίος ὁ μὲν ἀνθρώπων εὐμίσητος, καὶ διὰ τὰν ἀρετὰν αὐτὰν, καὶ διὰ τὰν εὐτυχίαν.

Quo fit, ut rursum virtus & felicitas ejus vitæ partes existant, & virtus animæ, felicitas corporis, simul utrumque animalis vicem gerat. Ut enim illius est, naturæ bonis rectè uti, ità hujus usum suppeditare: & ut uti, virtutis, ità usum præbere, felicitatis. Illius est, consilium & rationem rectam: hujus, actiones & facta conferre. Nam ut honesta velle & ferre gravia, virtutis est proprium: ità consiliorum optatus eventus, & factorum finis in felicitate situs est. Quemadmodum etenim vincit imperator virtute & felicitate: feliciter gubernator navigat arte & vento secundo: rectè cernit oculus & videndi facultate & luce: ità præstantissima humana vita & virtute & felicitate redditur.

[4.] τῷ δὲ γάρ.] *Sic legere malo, quàm* τὸ δὲ, τὸ ἦ.

[5.] ὀρθοπλοῆσαι τᾶς προαιρέσιος.] *Malè prius,* προαιρέσις.

HIP-

Digitized by Google

HIPPARCHI PYTHAGORICI,

lib. de Animi tranquillitate.

Ὡς πρὸς τὸν ξύμπαντα αἰῶνα ἐξετάζοντι, βραχύτατον ἔχοντες οἱ ἄνθρωποι τὸν τᾶς ζωᾶς χρόνον, κάλλιστον ἐν τῷ βίῳ οἱονεί τινα παρεπιδημίαν ποιησοῦνται, ἐπ' εὐθυμίᾳ καταβιώσαντες. ταῦτα δὲ ἕξοντι μάλιστα πάντων ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, καὶ ἐπεγνωκότες ἑαυτοὺς, ὅτι ἐντὶ θνατοὶ καὶ σάρκινοι, εὐαδίκητον καὶ φθαρτὸν κεκτημένοι σῶμα, καὶ πάντων χαλεπωτάτων αὐτοῖς ἐπικρεμαμένων, μέχρις ἐσχάτας ἀναπνοᾶς. καὶ πρῶτόν γε [1.] πενθῶμεν ἐπὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τὸ σῶμα· πλευρίτιδες, περιπλευμονίαι, φρενίτιδες, ποδάγραι, στραγγουρίαι, δυσεντερίαι, ληθαργίαι, ἐπιληψίαι, σηπεδόνες, ἄλλα μυρία. περὶ δὲ τὰν ψυχὰν, πολλῷ μείζονα καὶ χαλεπώτερα. πάντα γὰρ τὰ κατὰ τὸν βίον ἄθεσμα, κακὰ, παράνομα, καὶ ἀσεβήματα, ἐκ τῶν κατὰ τὰν ψυχὰν παθημάτων ἐντί. διὰ γὰρ τὰς παρὰ φύσιν ἀμέτρους ἐπιθυμίας, πολλοὶ εἰς ἀκατασχέτους ὁρμὰς ἐξώκειλαν·

CUM brevissimum sit humanæ vitæ tempus, cum æternitate collatum, pulcherrimam homines tanquam peregrinationem instituent, si in animi tranquillitate vivere statuerint. Id autem consequentur maximè, si seipsos diligenter cognoverint, qui mortales & carnei sint, injuriæ & interitui obnoxio præditi corpore, rebúsque omnibus gravissimis ad extremum usque halitum expositi. Ac primùm quidem ad ea, quæ corpori accidunt, veniamus. hæc sunt pleuritides, pulmonis morbi, phrenitides, podagræ, vesicæ morbi, dysenteriæ, veterni, comitiales, ulcera putrescentia, cætera infinita. At animo multò majora atque graviora contingunt. Quicquid enim sceleris, vitii, peccati, impietatis in hominum vita cernitur, ex animi perturbationibus ortum ducit. Etenim per immoderatas & à natura alienas cupiditates multi in effrænes impetus inciderunt,

[1.] πενθῶμεν.] *Hujus loco placeret mihi verbum,* πορευθῶμεν.

καὶ

καὶ οὔτε τᾶς ἐκ τῶν θυγατέρων, οὔτε τᾶς ἐκ τῶν ματέρων ἀνοσιωτάτας ἡδονᾶς ἀπέχοντο· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πατροκτονίᾳ παρεγένοντο, καὶ πολλοὶ τὰ ἰδία τέχνα κατέσφαξαν. τὶ δὲ ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ἐπηρτημένα [2.] κατὰ τὰς ἐπομβρίας, καὶ αὐχμὼς, ὑπὸ βολὰς καυμάτων, ὑπὸ βολὰς ψύξιος· ὥστε πολλάκις ἐκ τᾶς κατὰ τὸν ἀέρα ἀνωμαλίας, λοιμόν τε καὶ λιμὸν γίνεσθαι, καὶ ποικιλίαν παντοδαπῶν συμπτωμάτων, καὶ ὅλας πόλεις ἐρημοῦσθαι; πολλῶν οὖν τοιούτων ἐπικρεμαμένων, μήτε ταῖς κατὰ τὸ σῶμα εὐαμερίαις ποτέχοντες, σεμνυνόμενοι ἐπαιρώμεθα, αἵτινες ὀλίγῳ πυρετῷ ἐπιγενομένῳ, σὺν θεῶν τρόπῳ, συντόμως μαραίνονται· μήτε ταῖς ἐκτὸς νομιζομέναις εὐτυχίαις. καὶ αὗται πολλάκις τάχιον ἀπόλλυσθαι ἢ γίνεσθαι πεφύκασι. πάντα γὰρ ταῦτα, ἄστατά τε καὶ ἀβέβαια [3.] εὗρε τὸν τρόπον, ἐν πολλαῖς καὶ ποκίλαις μεταβολαῖς γινόμενα παρειλήφαμεν. καὶ οὐδὲν αὐτῶν μένον, οὐδὲ ἀκίνητον, οὐδὲ βέβαιον, οὐδὲ ἀδιαίρετον. διὸ ταῦτα μὲν ἐνθυμηθέντες, νομίζοντες εἰ τὰ [4.] παρεόντα καὶ δεδομένα, καὶ τὸν ἐλάχιστον χρόνον διαμεῖναι δύναιτο, ἐν εὐθυμίᾳ διάξομεν γενναίως φέροντες τὰ προσπίπτοντα. νῦν δὲ πολλοὶ πάντα τὰ ὑπὸ φύσιος καὶ τύχας παρεόντα, καὶ δεδομένα αὐτοῖς ἐπὶ τὸ βέλτιον προαναπλάσαντες, καὶ οὐκ οἷά ἐστι λογισάμενοι, ἀλλ'

nec vel à filiabus vel à matribus turpissimam potuerunt cohibere libidinem. Quid quòd & parentes multi, & liberos proprios jugulârunt? Jam quid aliunde obvenientia referam mala, diluvia, siccitates, æstus & frigoris inclementiam, sic ut ex aëris inæqualitate nonnunquam pestis, fames, variíque casus oriantur, ac totæ desolentur urbes? Quæ cùm impendeant multa, neque corporis bonis confisi, quæ vel unâ febriculâ statim corrumpuntur, nec externâ, quæ videtur, efferamur felicitate, cùm & hæc sæpe citiùs recedere soleat, quàm accedere. Hæc enim omnia incerta esse & instabilia, nec eorum quicquam firmum, perpetuum, aut immobile existere, multis & variis ex mutationibus cognovimus. Quapropter & hæc animo reputantes, & an ea, quæ data præstò sunt, vel minimum tempus durare possint, cogitantes, fortiter, quicquid accidit, si feramus, animi fruemur tranquillitate. Nunc verò permulti, quæcunque vel natura vel fortuna dedit, meliora cùm finxerunt, nec tam ea qualia sint, quàm

[2.] ἐπηρτημένα.] *Lego κακά, pro κατά.*

[3.] εὗρε.] *An non rectius,* εἶδε.

[4.] νομίζοντες εἰ τά.] *Fortassis δὲ particula addenda,* νομίζοντες δὲ εἰ τά.

οἷα

οἷα ἐπ' ἄκρον ἐπιτυγχανόμενα δύναται γενέσθαι, ἄφνω στερόμενοι, πολλοῖς καὶ μεγάλοισι καὶ ἀθέσμοις καὶ ἀνοήτοις κακοῖς καταφορτίζοντι τὰν ψυχάν. καὶ οὕτω συμβαίνει αὐτοῖς πικρότατον ἔχειν τὸν βίον καὶ χαλεπώτατον. ταῦτα δὲ γίνεται, ἐπί τε ἀποβολαῖς χρημάτων, ἢ φίλων θανόντων, ἢ τέκνων, ἢ τινῶν ἄλλων τῶν νομιζομένων τιμιωτάτων ἦμεν. εἶτα κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι, λέγοντι αὐτοὺς μόνους ἀτυχεστάτους καὶ κακοδαίμονας, οὐ μεμναμένοι ὅτι κατταυτὰ καὶ ἄλλοις πολλοῖς ἐγένοντο, καὶ νῦν γίνονται· οὔτε δυνάμενοι κατανοῆσαι τόν τε τῶν παρεόντων βίων, καὶ τὸν τῶν προεξεστακότων, ἐν ὅσαις συμφοραῖς καὶ κακῶν τρικυμίαις, καὶ νῦν ἐντι πολλοὶ, καὶ πρὸ τοῦ ἐγένοντο. ἐπιλογισάμενοι οὖν, ὅτι πολλοὶ ἀποβαλόντες χρήματα, ὕστερον διὰ τὰν τῶν χρημάτων γενομένων ἀπώλειαν, αὐτοὶ περιεσώθησαν, ἢ λῃσταῖς διὰ τοῦτο μέλλοντες περιπίπτειν, ἢ τυράννῳ· πολλοὶ δὲ φιλήσαντές τινας, καὶ καθ' ὑπερβολὴν εὐνοήσαντες, ἐν τῷ μετέπειτα χρόνῳ μεγάλως ἐμίσησαν· ἃ δὴ πάντα ἀναλογισάμενοι ἐκ τᾶς παραδεδομένας ἁμῖν ἱστορίας, καὶ μαθόντες ὅτι καὶ ὑπὸ τέκνων καὶ φίλων μάλιστα φιληθέντων, πολλοὶ ἀπώλοντο. καὶ ἀντιπαραβάλλοντες τὸν αὐτῶν βίον, πρὸς τὸν τῶν πρασσομένων φαυλότερον, καὶ τὰ προσπίπτοντα ἀνθρώπινα νομίζοντες, καὶ μὴ μόνοις συμβαίνοντα, εὐθυμότερον διάξομεν. οὐδὲ γὰρ θέμις ἄνθρωπον ὄντα, τῶν ἀλλοτρίων συμπτώματα εὔφορα νομίζειν, ἀλλὰ καὶ τὰ

qualia maximè cerni possint, æstimarunt, subitò privati, multis ac magnis turpibúsque malis animum deprimunt. quo fit, ut acerbissimè vivant ac miserrimé. Id autem vel in opum jactura, vel in amicorum aut liberorum morte, vel in aliarum rerum, quæ carissimæ ducuntur, amissione conspicitur. Tum verò flentes & ejulantes, infelicissimos ac miserrimos se solos prædicant: cum nec eodem se, quo alios multos, modo & habuisse & habere meminerint, nec tum sui, tum superioris temporis hominum vitam queant perspicere, quantis videlicet in calamitatibus & miseriarum cumulis & nunc agant, & olim permulti egerint. Quocirca si ex historia nobis tradita repetamus, multos amissis opibus, eam ob jacturam ipsos postea salvos evasisse, cùm vel in latrones vel in tyrannum eam ob rem potuissent incidere: multos quoque quos maximâ benevolentiâ prosecuti quondam fuerant, eos pòst maximè odisse: nec paucos à liberis & amicis carissimis fuisse interemtos: si etiam nostram vitam cum aliorum infeliciore conferamus, casúsque omnes humanos atque communes habeamus, vivemus tranquillius. Nec enim debet, qui homo sit, aliena mala, sed & sua

ἴδια κάδεα, ἰδόντας ὅτι πολλαὶ κῆρες κατὰ πάντα τὸν βίον πεφύκαντι. οἱ δὲ κλαίοντες καὶ κατοδυρόμενοι, πρὸς τῷ μὴ δ' ἡντινοῦν ὠφέλειαν τῷ ἀπολλυμένῳ ἢ τῷ ἀποιχομένῳ περαίνεσθαι, ἐς μείζονα παθήματα τὰν ψυχὰν ἐλαύνοντι, μέσαν πολλῶν φαύλων φυσιωμάτων οὖσαν. προσήκει ἄρ' ἐκνίπτοντας καὶ ἀνακαθαίροντας, ἀπορρύπτεσθαι πάσαις μηχαναῖς τὰς ἐγκατεσκιρρωμένας κηλίδας, τῷ κατὰ φιλοσοφίαν λόγῳ. ποιήσομεν δὲ τοῦτο, ἀντεχόμενοι φρονήσιος καὶ σωφροσύνας, καὶ [5.] μεταποιούμενοι τοῖς παρεοῦσι, καὶ μὴ πολλῶν ὀρεγόμενοι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰ πολλὰ παρασκευαζόμενοι, ὡς οὐκ ἔστι ζῆν μετὰ τὸν τᾶς ζωᾶς χρόνον, [6.] ἔξεστι γενέσθαι, χρησώμεθα παρουσίᾳ τῶν ἀγαθῶν, ἐκ δὲ τᾶς φιλοσοφίας καλῶν καὶ σεμνῶν, καὶ τῆς ἐκ τῶν φαύλων ἀπολυθησόμεθα ἀπληστίας.

ducere facilia, cum totam vitam multis videat ærumnis refertam. At qui flent & ejulant, præterquam quòd nec rem amissam, nec mortui vitam recuperant, animum pravis rebus multis circundatum in majores perturbationes impellunt. Quamobrem debemus omnibus modis inveteratas maculas abluentes & repurgantes philosophicâ doctrinâ detergere. Id porro faciemus, cùm prudentiæ ac temperantiæ operam dabimus, & præsentem fortunam boni consulemus, ac plura non appetemus. Qui enim plurima coacervant, nunquam se post hanc vitam nusquam victuros animadvertunt. id quod quia non continget, bonis, quæ præstò sunt, fruamur, & philosophicæ gravitatis operâ, turpium immodica cupiditate liberemur.

[5.] καὶ μεταποιούμενοι.] *An fortè καταρηούμενοι legendum.*

[6.] μετὰ τὸν τᾶς ζωᾶς χρόνον.] *Deesse videntur hæc,* οὐκ ἀναλογίζονται. ἐπεὶ οὖν τοῦτο οὐκ ἔξεστι, *&c.*

ARCHYTÆ

Digitized by Google

ARCHYTÆ PYTHAGOREI,

lib. de Bono viro & beato.

ΠΡΩΤΟΝ μὲν ὦν χρὴ τοῦτο γινώσκειν, ὅτι ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ οὐκ εὐθέως εὐδαίμων ἐξ ἀνάγκας ἐστίν. ὁ δὲ εὐδαίμων καὶ ἀγαθὸς ἀνήρ ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ εὐδαίμων ἐξ ἐπαινετῶ καὶ μακαριστῶ γίνεται. ὁ δὲ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐξ ἐπαινετῶ μόνον. γίνεται δὲ ὁ μὲν ἔπαινος ἐπ' ἀρετᾷ· ὁ δὲ μακαρισμὸς, ἐπ' εὐτυχίᾳ. καὶ ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐπὶ τοῖς παρὰ αὐτὸν ἀγαθοῖς γίνεται τοιοῦτος· ὁ δ' εὐδαίμων ἐστὶν ὅκ' ἀφαιρέεται τὰν εὐδαιμοσύναν. τᾶς μὲν γὰρ ἀρετᾶς ἀνυπεύθυνος ἁ δύναμις· τᾶς δ' εὐδαιμοσύνας εὐθυνομένα. νόσοι τε γὰρ μακραὶ σώματος καὶ πηρώσεις αἰσταταρίων ἀπομαραίνοντι τὰν εὐθάλειαν τᾶς εὐδαιμοσύνας. Διαφέρει δὲ θεὸς ἀνθρώπω ἀγαθῶ, ὅτι θεὸς μὲν οὐ μόνον εἰλικρινῆ καὶ διυλισμέναν ἔχει τὰν ἀρετὰν ἀπὸ παντὸς τῶ θνητῶ πάθεος· ἀλλὰ καὶ τὰν δύναμιν αὐτᾶς ἄτρυτον πέπαται καὶ ἀνυπεύθυνον, ὡς πρὸς αἰωνίων ἔργων σεμνότητά τε καὶ μεγαλοπρέπειαν. ἄνθρωπος δ' οὐ μόνον τῷ θνατῷ τῆς φύσεως καταστάματι μείονα ταύταν πέπαται· ἔστι δ' ὅκκα καὶ δι' ἀγαθῶν

HOC igitur primum est intelligendum, virum quidem bonum non statim esse necessariò beatum, verùm beatum etiam bonum esse. Ut enim beatus laudationem & felicitatis prædicationem, ità bonus laudationem duntaxat meretur. Laudatio quidem virtuti, altera felicitati tribuitur. Jam vir bonus suis bonis talis redditur, beatus aliquando beatitate privatur. Virtutis enim facultas est libera: beatitatis non item. Nam & diuturni corporis morbi, & sensuum jacturæ, beatitatis vigorem tabefaciunt. Eo autem differt à viro bono Deus, quòd Deus non tantum sincerâ & omnis humanæ perturbationis experte virtute præditus est, verùm etiam ejus facultatem tranquillam & liberam pro æternorum factorum majestate ac magnificentia possidet: homo verò non tantùm per humanam naturam eâ minore fruitur, verùm sæpe vel per bonorum

[1.] οὐ μετρίαν, καὶ διὰ συνήθειαν ἰσχυρὰν, καὶ διὰ φύσιν μοχθηρὰν, καὶ δι' ἄλλας αἰτίας πολλὰς, ἀδυνατεῖ κατ' ἄκραν γενεσθῆμεν παναλαθέως ἀγαθοῦ.

Ἐπεὶ ὧν τῶν ἀγαθῶν ἁ μὲν αὐτὰ ἔν τι διὰ ταυτὰ αἱρετὰ, οὐ μὰν δι' ἕτερον· ἁ δὲ δι' ἕτερον, οὐ μὰν διὰ ταυτά· ἦν ὧν καὶ τρίτον τι εἶδος ἅτερον ἀγαθῶν, ὃ καὶ διὰ ταυτὸν αἱρετὸν ἔντι, καὶ δι' ἕτερον. τίνων οὖν ἔντι τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αὐτὰ διὰ ταυτὰ αἱρετὰ πέφυκεν ἦμεν, οὐ μὰν διὰ ἕτερον; φανερὸν ὅτι ἡ εὐδαιμοσύνα. ταύτας γὰρ ἕνεκα τὰ ἄλλα αἱρεόμεθα, αὐτὰν δὲ ταύταν οὐδενὸς ἁτέρω. τίνα δὲ πάλιν ἔντι, ἃ δι' ἕτερον μὲν αἱρεόμεθα, οὐ μὰν διὰ ταυτάγε; δᾶλον ὅτι τὰ ὠφέλιμα, καὶ τὰ [2.] προαιρετικὰ τῶν ἀγαθῶν, ἅπερ αἴτια γίνεται τῶν αἱρετῶν. οἷ πόνοι μὲν σώματος καὶ γυμνάσια καὶ τρίψιες εὐεκτίας· ἀναγνώσιες δὲ καὶ μελέται καὶ ἐπιτηδεύσιες καλῶν καὶ ἀρετᾶς. τίνα δὲ καὶ διὰ ταυτὰ αἱρετὰ, καὶ τὰ δι' ἕτερον. οἷ αἵτε ἀρεταὶ καὶ αἱ ἕξιες αὐτῶν, καὶ αἱ προαιρέσιες, καὶ αἱ πράξιες καὶ πᾶν τὸ ἐχόμενον τᾶς τῶ καλῶ οὐσίας. τὸ μὲν ὧν διὰ ταυτὸ αἱρετὸν οὐ μὰν διέτερον, μονῆρες ἀγαθὸν ἔντι καὶ ἕν. τὸ δὲ καὶ δι' αὐτὸ καὶ διάτερον, τριχᾷ δέδασται. τὸ μὲν γὰρ τι αὐτῶ περὶ ψυχάν ἐστιν, τὸ δὲ περὶ σῶμα, τὸ δέ τι ἐκτός· περὶ ψυχὰν μὲν, αἱ τᾶς ψυχᾶς ἀρεταί·

neglectum, vel per potentem consuetudinem, vel per pravam naturam, vel per alia multa non potest veri boni fastigium assequi.

Quoniam igitur bona quædam propter se expetuntur, non propter aliud: quædam propter aliud, non propter se: tertium quoque bonorum quoddam genus est, quod & propter se, & propter aliud expetitur. Quæ igitur hæc sunt bona, quæ propter se, non propter aliud expetuntur? nimirum beatitudo. Ut enim hujus causâ reliqua, ità hanc nullius causâ ipsam expetimus. Quæ rursum sunt ea, quæ propter aliud, non propter se expetuntur? nempe utilia, & bonorum efficientia, quæ rerum expetendarum causas in se continent, ut labores corporis, exercitia, frictiones, bonæ valetudinis: lectiones, meditationes, studia, virtutis. Quæ denique & propter se & propter aliud expetenda dicuntur? virtutes, earúmque habitus, studia, actiones, & quicquid est cum virtute conjunctum. Atque id quidem, quod propter se, nec propter aliud expetitur, unicum est ac singulare bonum. quod autem & propter se & propter aliud, triplex est, ac vel ad animum, vel ad corpus, vel ad externa pertinet. Ad animum referuntur animi virtutes:

[1.] δι' ἀγαθῶν οὐ μετρίαν.] *Corruptus locus. Fortè ἀμέλειαν, vel ἀμετρίαν.*
[2.] προαιρετικά.] ποιητικὰ *substituo.*

περὶ

περὶ σῶμα δὲ, αἱ τῷ σώματος. ἐκτὸς δὲ, φίλοι, δόξα, τιμὰ, πλοῦτος. παραπλησίως δὲ, καὶ τὸ διάτερον αἱρετόν. τὸ μὲν γάρ τι αὐτῷ, τὰ ποιητικὰ τῶν τᾶς ψυχᾶς ἀγαθῶν. περὶ σῶμα δὲ, τὰ τῷ σώματος. ἐκτὸς δὲ, τὰ αἴτια πλούτῳ καὶ δόξας καὶ τιμᾶς καὶ φιλίας. ὅτι δὲ τὰν ἀρετὰν [3.] ἦμεν συμβέβακεν αὐτὰν διαταυτὰν αἱρετὰν, δῆλον καὶ ἐκ τῶν δε. εἰ γὰρ τὰ καταδεέστερα τὰ φύσει, λέγω δὴ τὰ σώματος ἀγαθὰ, αὐτὰ διαταυτὰ αἱρεόμεθα. κρέσσον δὲ ψυχὰ σώματος. φανερὸν ὅτι καὶ τὰ τᾶς ψυχᾶς ἀγαθὰ αὐτὰ διαταυτὰ ἀγαπέομες; ἀλλ' οὐ διὰ τὰ ὑποβαίνοντα ἀπ' αὐτῶν.

Τῶ δ' ἀνθρωπίνω βίω καιροὶ τρεῖς. ὁ μὲν ἐν εὐτυχίᾳ, ὁ δὲ ἐν ἀτυχίᾳ, ὁ δὲ μεταξὺ τούτων. ἐπεὶ ὦν ἀγαθὸς ἀνὴρ ὁ ἔχων ἀρετὰν, καὶ ὁ χρεόμενος ἀρετᾷ. χρᾶται δὲ αὐτᾷ κατὰ τὼς τρεῖς καιρώς. ἢ γὰρ ἐν ἀτυχίᾳ, ἢ ἐν εὐτυχίᾳ, ἢ ἐν τοῖς μεταξὺ τούτων. καὶ ἐν ἀτυχίᾳ μὲν ἔντι κακοδαίμων, ἐν εὐτυχίᾳ εὐδαίμων, ἐν δὲ τᾷ μέσα καταστάσει οὐκ εὐδαίμων. φανερὸν οὖν ὅτι οὐδὲν ἄτερόν ἐστιν εὐδαιμοσύνα, ἀλλὰ χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ. λέγομες δὲ νῦν εὐδαιμοσύναν, τὰν τῷ ἀνθρώπῳ. ὁ δ' ἄνθρωπος οὐχ ἁ ψυχὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα. τὸ γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων ζῶον, καὶ τὸ ἐκ τοιούτων ἄνθρωπος. καὶ γὰρ εἰ τᾶς ψυχᾶς ὄργανον τὸ σῶμα πέφυκεν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ μέρος καὶ τοῦτο,

ad corpus, corporis. externa sunt amicitiæ, gloria, honor, divitiæ. Similiter quod propter aliud expetitur, vel animi bonorum est efficiens, vel corporis, vel externorum, ut divitiarum, gloriæ, honoris, amicitiæ. Esse porro virtutem propter se expetendam, vel hinc patet. Cùm etenim corporis bona, quæ sunt naturâ minora, propter ipsa expetamus: animus autem præstet corpori: nimirum animi quoque bona propter ipsa, non propter eorum effectus expetemus.

Tria sunt humanæ vitæ tempora, unum felicitatis, alterum infelicitatis, tertium inter hæc medium. Quoniam igitur vir bonus est, qui virtute præditus est atque utitur: utitur autem eâ tribus temporibus, vel in felicitate videlicet, vel in infelicitate, vel in medio: & in felicitate quidem beatus est, in infelicitate miser: in medio autem non beatus: efficitur, nihil esse aliud beatitudinem, quàm virtutis in felicitate usum. Beatitudinem autem nunc hominis dicimus. homo porro non solùm anima, sed etiam corpus est. nam ex utroque animal, & hinc homo componitur. Etenim quamvis animæ sit corpus instrumentum, tamen & hoc pars homi-

[3] ἦμεν.] Non τιμέν.

καὶ ἁ ψυχά. διὸ καὶ τῶν ἀγαθῶν, ἁ μὲν ἔντι ἀνθρώπω, ἁ δὲ τῶν μερέων. καὶ ἀνθρώπω μὲν ἀγαθὸν εὐδαιμοσύνα, τῶν δὲ μερέων τῶ ἀνθρώπω, ψυχᾶς μὲν φρόνασις, ἀνδρεία, δικαιοσύνα, σωφροσύνα. σώματος δὲ, κάλλος, ὑγίεια, εὐεκτία, εὐαισθησία: τὰ δὲ ἐκτὸς, πλοῦτος, καὶ δόξα, καὶ τιμὰ, καὶ εὐγένεια, πέφυκεν ἐπιγέννημα ἦμεν τῶ ἀνθρώπω, καὶ ἀκόλουθα φύσει προυφεστακόσιν ἀγαθοῖς, δορυφορεῖται τὰ μήονα τῶν ἀγαθῶν τὰ μείζονα. φιλία μὲν καὶ δόξα καὶ πλοῦτος, σῶμα καὶ ψυχάν· ὑγίεια δὲ καὶ ἰσχὺς καὶ εὐαισθησία, ψυχάν· φρόνασις δὲ καὶ ἀνδρία καὶ σωφροσύνα καὶ ἁ δικαιοσύνα, τὸν νόον τᾶς ψυχᾶς. ὁ δὲ νόος τὸν θεόν. οὗτος γὰρ ὁ κρατιστός ἐστιν καὶ ὁ ἁγεμονεύων· καὶ τούτων ἕνεκα καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀγαθῶν [4.] ἀεὶ παρῆμεν. στρατεύματος μὲν γὰρ ἁγεῖται στρατηγὸς, πλωτήρων δὲ κυβερνάτης, τῶ δὲ κόσμω θεὸς, τᾶς ψυχᾶς δὲ νόος, τᾶς δὲ περὶ τὸν βίον εὐδαιμοσύνας φρόνασις. οὐθὲν γὰρ ἅτερόν ἐστι φρόνασις, εἰ μὴ ἐπιστάμα τᾶς περὶ τὸν βίον εὐδαιμοσύνας, ἢ ἐπιστάμα τῶν κατὰ φύσιν ἀνθρώπω ἀγαθῶν.

Καὶ θεῶ μὲν εὐδαιμοσύνα καὶ βίος ἄριστος· τῶ δ' ἀνθρώπω ἐξ ἐπιστάμας καὶ ἀρετᾶς καὶ τρίτω εὐτυχίας, σωματούμενα παραγίνεται. λέγω δὲ ἐπιστάμαν, σοφίαν μὲν τῶν θείων καὶ δαιμόνων, φρόνασιν δὲ τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τῶν περὶ τὸν βίον. τὰς γὰρ

ut & anima, ducitur. Quapropter etiam bona quædam sunt hominis, alia partium. Atque hominis quidem bonum est beatitudo: partium autem, animi quidem, prudentia, fortitudo, justitia, temperantia: corporis autem, pulcritudo, sanitas, bona valetudo, sensuum vigor. Jam externa, divitiæ, gloria, honor, & nobilitas, homini solent adnasci, ac naturâ præcedentium bonorum consequentia, majora bona stipant hæc minora: amicitia quidem, gloria, ac divitiæ, corpus & animum: sanitas autem, robur, ac sensuum vigor, animum: prudentia, fortitudo, temperantia, atque justitia, mentem animi: mens denique Deum. hic enim præstantissimus ac princeps est: hujúsque causâ reliqua præstò sunt bona. Etenim exercitui præest imperator, nautis gubernator, mundo Deus, animo mens, vitæ hujus beatitati prudentia. Nihil enim est aliud prudentia, quàm hujus vitæ beatitatis, sive naturalium hominis bonorum scientia.

Ac Dei quidem beatitas est & vita præstantissima propriâ: hominis autem è scientia, virtute, ac tertia felicitate componitur. Scientiam dico tum deorum ac dæmonum sapientiam, tum hominum ac rerum ad vitam pertinentium prudentiam. quæ enim

[4.] ἀεὶ παρῆμεν.] *Rectiùs fortè δεῖ παρῆμεν.*

λόγοις

λόγοις καὶ ἀποδείξεσιν ποτιχρωμένας ἀρετὰς, δέον ἐπιστάμας ποταγορεύεν. Ἀρετὰν δὲ τὰν ἠθικὰν καὶ βελτίσταν ἕξιν τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς ψυχᾶς, καθ' ἂν καὶ ποιοί τινες ἦμεν λεγόμεθα κατὰ τὸ ἦθος, οἷοι ἐλευθέριοι, δίκαιοι καὶ σώφρονες. εὐτυχίαν δὲ, τὰν παρὰ τὸν λόγον τῶν ἀγαθῶν παρουσίαν, καὶ μὴ δι' αὐτὸν γινομέναν. ἐπεὶ ὦν ἁ μὲν ἀρετὰ καὶ ἐπιστήμα ἐφ' ἁμῖν, ἁ δ' εὐτυχία οὐκ ἐφ' ἁμῖν· ἐν δὲ θεωρίαις καὶ πράξεσι τῶν καλῶν τὸ εὐδαιμονᾶν. αἱ δὲ θεωρίαι καὶ αἱ πράξιες ποτάντεις μὲν οὖσαι λειτουργίαν καὶ ἀνάγκαν ἐπιφέροντι· εὐοδοῦσαι δὲ διαγωγὰν καὶ εὐδαιμοσύναν· γίνεται δὲ ταῦτα ἐν εὐτυχίᾳ, φανερὸν ὅτι οὐδὲν ἄτερόν ἐστιν εὐδαιμοσύνα, εἰ μὴ χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ. [5.] Ὅτι ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ οὕτω διάκειται πότ' εὐτυχίαν, ὥσπερ καὶ ὁ τῷ σώματι καλῶς ἔχων καὶ ῥωμαλέως. καὶ γὰρ ἐκεῖνος οἷός τε καὶ θάλπος καὶ ψύχος ὑπομένεν, καὶ βάρος ἄραι μέγα, καὶ πολλὰς ἁτέρας εὐχερῶς ὑπομένεν κακοπαθείας.

Ἐπεὶ ὦν εὐδαιμοσύνα χρᾶσις ἀρετᾶς ἐν εὐτυχίᾳ, περὶ ἀρετᾶς καὶ εὐτυχίας λέγωμες, καὶ πρῶτον περὶ εὐτυχίας. τῶν γὰρ ὑπερβολὰν, οἷον ἀρετά. οὐ γάρ καὶ ὑπερβαλλόντως τὶς ἀγαθός.

ratione ac demonstratione utuntur virtutes, eas appellari scientias est æquum. Virtutem verò moratum & optimum animi partis ratione carentis habitum, à quo nomen aliquod ad mores pertinens ducimus, & liberales, justi, temperantes dicimur. Felicitatem denique bonorum citra rationis auxilium copiam. Quoniam igitur virtus ac scientia nobis inest, felicitas non item: beatitudo autem in contemplandis & agendis rebus honestis versatur: hæ porro contemplationes & actiones cùm non rectè succedunt, ministerium & necessitatem, cùm rectè, delectationem & beatitudinem adferunt, idque in felicitate cernitur: nihil esse beatitatem aliud, quam virtutis in felicitate usum, efficitur. Quo fit, ut non aliter vir bonus, quàm etiam qui corpore sano ac robusto est, in felicitate se gerat. Nam hic quoque & frigus atque æstum ferre, & magnum onus tollere, & alias multas ærumnas facilè potest ferre.

Posteaquam igitur beatitudo virtutis est in felicitate usus, de virtute & felicitate dicendum erit, ac primum de felicitate. Etenim quædam bona nimium non recipiunt, ut virtus. siquidem non est ulla virtus nimia, nec quisquam vir nimis bonus. virtus enim decorum pro norma habet, ἀγαθὼν ἁ μὲν οὐκ ἐπιδέχεται ἐστιν ὑπερβάλλουσά τις ἀρετὰ, ἁ γὰρ ἀρετὰ στάθμαν ἔχει τὸ δέον,

[5.] ὅτι ὁ ἀγαθός.] ὅθεν ὁ ἀγαθός.

κὴ ἔστι τῶ δέοντ☉ ἕξις ἐν τοῖς πρακτοῖς. ἡ δ' εὐτυχία κὴ τὰν ὑπερβολὰν ὑπδέχεται, κὴ τὰν μίωσιν. ὑπερβάλλουσα γ' γενναῖ πνὰς κακίας, κὴ ἐξίστησι τὸν ἄνθρωπον ἐκ τᾶς κ' φύσιν ἕξι☉. ὥστε πολλάκις ἀνπβαίνειν κὴ τᾶ συχάσει τᾶς ἀρετᾶς. κὴ ἃ μόνον ἃ εὐτυχία, ἀλλὰ κὴ ἄτερσι αἰτίαι πλείονες. ἁδέποκα γὰ δεῖ θαυμάινεν, παρὰ μὲν αὐλητικὰν ἤμῳ πνὰς ἀλαζόνας, οἳ τά ποτ' ἀλάθειαν ἐάσαντες, φαντασία πνὶ ψυδεῖ τῶς ἀμοσως [6.] αἰεὶ ῥέοντ· πρεὶ ἢ τὰν ἀρετὰν μὴ ἤμῳ τὸ τοιῦτο γί☉· ἀλλ' ὥσωπερ σεμνοτερόν ὅτι, τοσῦτω κὴ τὸ ποιητικόμενον πρεὶ αὐτὰν πλέον ἤμι γί☉. πολλὰ γάρ ὅτι τὰ διαῤῥέφοντα τὰς περὶ τὰν ἀρετὰν ἐπιφανείας, ὧν ἐν μὲ ἔστι τὸ μὴ ἐπιζηλόντων κὴ ποιητικομένων γί☉. ἄτερα ἢ φυσικὰ πάθεα πρᾶγκολυθέοντα ἐνίοκα ποιέοντ ἐναντίαν ἐπιφέρειαν τᾶς ἀληθινᾶς διαθέσι☉· πνὰ ἢ κὴ δ' ἔθ☉ συνεκτεθραμμένα ἐκ παλαιῶν χρόνων· ἐκ ὀλίγα ἢ κὴ δ' ἀληθείας ἀδιαφθορᾶς τε κὴ γνησιότητος, κὴ δ' εὐτυχίας ἢ κὴ ἀτυχίας· κὴ δι' ἄτερος παμπληθέας τρόπος. ὥστε ἐδέποκα δεῖ θαυμάινεν, εἰ πάν' ἀντεσταλμένως ἐνίοκα κείνε τοῖς, τᾶς ἀληθινᾶς διαθέσιος μεταπιπτούσας. ὥσπερ κὴ τέκτονα τ' ἄριστον ἤμεν δοκέοντα πολλὰ ἐν τοῖς ὑποκειμένοις ἔργοις ἁμαρτάνειν· κὴ γραμματῆν, κὴ κυβερνάταν, κὴ γραφέα, κὴ πάντας ἁπλῶς. κὴ ὅμως οὐκ ἀποστεροῦμες τᾶς ὑπαρχούσας ἕξι☉.

ac decori est in rebus agendis habitus. Felicitas autem & nimium recipit & parum. Nimia porro vitia quædam gignit, & hominem ab habitu naturali transversum rapit, sic ut virtuti quoque sæpe reluctetur. Nec tamen felicitas tantum, sed & aliæ causæ idem possunt efficere. Neque enim credendum est, cùm inter tibicines quidam reperiantur arrogantes, qui veritatis curâ relictâ, falsâ quâdam imaginatione captent imperitos, in virtute non idem cerni, verùm quanto res est dignior, tanto, qui eam sibi vindicent, plures existere. Multa sunt enim, quæ virtutis faciem, & veram affectionem pervertunt, vel insidiando ac vindicando, vel per naturæ perturbationes cognatas, aut longâ confirmatas consuetudine, vel per ætatem juvenilem aut senilem, vel per felicitatem aut infelicitatem, vel aliis modis pluribus. Quocirca mirandum non est, si cuncta nonnunquam, verâ affectione mutatâ, aliter eveniunt: quemadmodum & fabrum, qui optimus habeatur, sæpe inter operandum videmus peccare, & imperatorem, & gubernatorem, & pictorem, & omnes denique, quos tamen arte, quâ pollent, non privamus.

[6.] αἰὶ ῥέοντι.] Legendum ῥέοντι, vel ἀεὶ ῥεῖ.

ἔτοι

οὕτοι δὲ τὸν ἀκολασταίνοντα ἔν τισι καιροῖς, οὐδὲ τὸν ἀδικήσαντα, οὐδὲ τὸν ἀποδειλιάσαντα, εἰς τοὺς κακὼς τακτέον ἄνδρας· οὐδὲ μὰν τὼς τούτων τι κατορθώσαντας εἰς τοὺς ἀγαθούς· ἀλλὰ τοῖς τε φαύλοις τὸ τυχὸν ποτιδοτέον, τοῖς τε ἀγαθοῖς τὸ διαμαρτάνεν. τὰν δὲ ἀλαθινὰν κρίσιν οὐ ποθ' ἕνα καιρὸν ἀποβλέποντας, οὐδ' ἐπὶ χρόνου τὶ πλᾶθος, ἀλλ' ἐπὶ πάντα τὸν βίον. ὥσπερ δὲ τὸ σῶμα βλάπτει μὲν καὶ τὸ τᾶς ἐνδείας, καὶ τὸ τᾶς ὑπερβολᾶς εἶδος, οὐ μὰν ἀλλὰ νόσως τε μέζονας ἐμποιεῖν πέφυκεν ἁ ὑπερβολὰ, καὶ τὰ καλεόμενα περισσώματα· οὕτω καὶ ψυχὰν βλάπτει μὲν καὶ τὸ τᾶς εὐτυχίας, ἢ ἀτυχίας εἶδος ἀκαίρως παραγινόμενον. οὐ μὰν ἀλλὰ νόσως τε μέζονας ποὲν πέφυκεν ἁ λεγομένα παρὰ πάντεσσιν εὐτυχία, ὥσπερ οἶνος καταμεθύσκουσα τοῖς ἀγαθοῖς τὰν διάνοιαν.

Ὅθεν οὐκ ἀτυχίαν ἐνεγκὲν ἐμμελῶς χαλεπώτερόν ἐστιν, ἀλλ' εὐτυχίαν. πάντες μὲν γὰρ ἐν ἀτυχίᾳ μενόντες, ὡς ἐπὶ πολὺ μέτριοι καὶ κόσμιοι τὸ ἦθος ἦμεν φαίνονται· ἐνδ' εὐπραγίαις ἀνδρεῖοι, μεγαλόφρονες, μεγαλόψυχοι. δεινὰ γὰρ ἀτυχία συναγαγὲν καὶ καταρτῆσαι τὰν ψυχάν· ἁ δ' εὐπραγία τοὐναντίον ἐπᾶραι καὶ κενῶσαι. διὸ ποθεκτικοὶ μὲν ἅπαντες καὶ συνετοὶ τὸν τρόπον, ἀτυχέοντες· ἐπιθετικοὶ δὲ καὶ θαρσαλέοι τὸν τρόπον εὐτυχέοντες. Ὅρος δέ ἐστιν εὐτυχίας, ἂν προέλοιτο ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ συνεργὸν αὐτῷ γενομέναν ποττὰς ἰδίας πράξιας· ὥσπερ καὶ μέγεθος ναῶ, καὶ μέγεθος παδαλίω,

Sed quemadmodum qui aliquando vel immodestè, vel injustè, vel timidè se gesserit, inter malos referendus non est: ità nec, qui quid in his rectè, inter bonos: verùm & illis casus, & his error tribuendus venit, verum autem judicium non ex uno tempore, vel aliquo temporis spatio, sed ex vita tota faciendum. Sicut porro corpori & quod nimium & quod parum est, nocet, tamen ut graviores morbos nimia procreent, & quæ dicuntur superflua: sic animum quoque & felicitas & infelicitas nimia lædit, tamen ut graviores morbos felicitas, quæ dicitur, procreet, dum vini instar mentem bonis inebriat. Quamobrem non infelicitatem rectè, quàm felicitatem ferre difficilius est. Nam in infelicitate plerunque temperantes ac modesti: in felicitate animosi, vehementes, ac magnanimi cernimur. Valet enim animum ut infelicitas contrahere & componere, ità felicitas efferre & evacuare. Quo fit, ut cauti plerunque sint & prudentes, qui sunt infelices: qui felices, injurii & confidentes. Justa autem felicitas est, quantam vir bonus ad actiones suas exoptet: quemadmodum & navis atque clavi justa magnitudo ducitur,

Digitized by Google

λίω, ᾧ καθικνεῖσθαι δύναται ὁ ἀγαθὸς κυβερνάτας μεγάλα πελάγα διαπεραιούμενος, καὶ μεγάλαν ναυκλαρίαν στελλόμενος. ἁ δ' ὑπερβολὰ τᾶς εὐτυχίας τοῖς ἀγαθοῖς, οὐ κρατεῖσθαι πέφυκεν ὑπὸ τᾶς ψυχᾶς, ἀλλὰ κρατὲν αὐτᾶς. ὥσπερ γὰρ τὸ λαμπρὸν φάος μαραυγίαν περιτίθησι τοῖς ὀφθαλμοῖς· οὕτω καὶ ἁ ὑπερβάλλουσα εὐτυχία τῷ νόῳ τᾶς ψυχᾶς. καὶ περὶ μὲν οὖν εὐτυχίας ἅλις εἰρήσθω.

cujus operâ probus gubernator magnum transire mare, magnámque potest navigationem perficere. At nimia felicitas non tam animo parere solet, quàm imperare. Ut enim lux nimia oculos, ità nimia felicitas animi mentem offendit. Ac de felicitate quidem hactenus.

DE ANIMO, TANQUAM EFFICIENTE.

THEAGIS PYTHAGORICI,

lib. de Virtutibus.

ΕΧΕΙ δὲ καὶ ὁ τᾶς ψυχᾶς διάκοσμος οὕτως. τὸ μὲν γάρ τι αὐτῆς ἐστι λογισμὸς, τὸ δὲ θύμωσις, τὸ δ' ἐπιθυμία. λογισμὸς μὲν, ὁ κρατέων τᾶς γνώσιος. θυμὸς δὲ, ὁ κρατέων τῶ μένεος. ἐπιθυμία δὲ, ἡ κρατεῦσα τῷ ἐπιθυμητικῷ ἀδεῶς. ὅκα ὧν ἐς τὸ ἓν τὰ τρία ταῦτα μολῇ, μίαν ἐπιδεξάμενα συναρμογὰν, τόκα δὲ γίνεται ἀρετὰ καὶ [1.] ὁμόνοια ἐν τᾷ ψυχᾷ.

ANIMI constitutio sic se habet, ut una sit ejus pars ratio, altera iracundia, tertia cupiditas. Ratio cognitioni, ira robori, cupiditas appetitui præest. Cùm igitur hæc tria unâ compage in unum rediguntur, tum virtus in animo gignitur & concordia:

[1.] ὁμόνοια.] *Aliàs* ὁμολογία.

ὅκα

ὅκα δὲ στασιάζοντα ἀπ' ἀλλήλων ἀπέσπασται, τόκα δὲ γίνεται κακία, καὶ ἀναρμοστία ἐν τᾷ ψυχᾷ. ἀνάγκα δ' ἀρετὰν τρία ταῦτα ἔχειν, λόγον, δύναμιν, καὶ προαίρεσιν. τῶ μὲν οὖν [2.] λογικῶ μέρεος τᾶς ψυχᾶς, ἀρετὰ ἁ φρόνησις. κριτικὰ γὰρ ἐντὶ καὶ θεωρητικὰ ἕξις. τοῦ δὲ θυμοειδέος, ἀνδρεία· ἕξις γὰρ ἐντὶ ἀντερειστικὰ, καὶ ὑποστατικὰ τῶν δεινῶν. τῶ δ' ἐπιθυμητικῶ, ἁ σωφροσύνα· μετριότης γὰρ ἐντὶ καὶ κατοχά τις ἡδονῶν τῶν διὰ σώματος. ὅλας δὲ τᾶς ψυχᾶς ἁ δικαιοσύνα. φαῦλοι μὲν γάρ τοι ἄνθρωποι γίνονται, ἢ διὰ κακίαν, ἢ δι' ἀκρατίαν, ἢ διὰ θηριότητα. ἀδικοῦντι δ' ἀλλάλως, ἢ διὰ κέρδος, ἢ δι' ἡδονὰν, ἢ διὰ φιλοτιμίαν. ἁ μὲν οὖν κακία τοῦ λογιστικοῦ μέρεος τᾶς ψυχᾶς ἐντὶ οἰκειοτέρα. προσέοικε γὰρ ἁ μὲν φρόνασις τᾷ τέχνᾳ· ἁ δὲ κακία, τᾷ κακοτεχνία [3.] ἐξεῖν. μαχανάσιος γάρ [4.] ποθεν εὑρίσκει τὸ ἄδικον. ἁ δ' ἀκρασία μᾶλλον τῶ ἐπιθυμητικῶ. ἐν γὰρ τῷ κρατεῖν ἁδονᾶς, ἡ ἐγκράτεια· καὶ ἐν τῷ μὴ κρατεῦν, ἡ ἀκρατία. ἁ δὲ θηριότας, τῶ θυμοειδέος. ὅκα γὰρ τῇ ἐπιθυμίᾳ τὸ κακῶς ποιῆσαι χαρίζηταί τις, οὐχ' ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς θηρίον, τὸ τοιόνδε ὀνομάζεται θηριῶδες. ἀκόλουθα δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν διαθέσεων τούτων, ὧν περ ἕνεκα [5.] πράσσον-

cùm per seditionem inter se divelluntur, vitium oritur atque discordia. Sunt autem virtuti hæc tria necessaria, ratio, facultas, & consilium. Jam ratione præditæ animi partis virtus est prudentia, quoniam judicii & contemplationis particeps est habitus: iracundiæ autem fortitudo, quandoquidem resistit, & gravia perfert hic habitus: cupiditatis verò temperantia, posteaquam corporis voluptatum quædam est moderatio: totius denique animi justitia. Improbi porro redduntur homines vel per malitiam, vel per incontinentiam, vel per feritatem: injustè autem agunt vel lucri, vel voluptatis, vel gloriæ causâ. Ac malitia quidem ad ratione pollentem animi partem refertur, quandoquidem ut prudentia cum arte, ità malitia cum prava confertur arte, quoniam ad injuriam dolos excogitat: incontinentia verò ad cupiditatem, posteaquam & in moderanda voluptate sita est continentia, & in non moderanda, incontinentia: feritas autem ad iracundiam. huic enim cùm quis maleficium non ut homo, sed ut fera gratificatur, ea dicitur feritas. Sunt quoque harum affectionum effectus & fines consequentes.

[2.] λογικῶ μέρεος.] *Gesnerus* λογιστικῶ *quoque legit.*

[3.] ἐξεῖν.] *Aliàs* ἐξεῖν.

[4.] μαχανάσιος γάρ ποθεν εὑρίσκει.] *Legere malim,* μαχανάσιας γὰρ εὑρίσκει ποτὶ τὸ ἄδικον.

[5.] πράσσονται.] *Gesnerus etiam* πράσσοντι.

ἁ μὲν· γὰρ πλεονεξία, ἀπὸ κακίας· ἁ δὲ κακία, ἀπὸ τοῦ λογιστικοῦ μέρεος τᾶς ψυχᾶς. καὶ ἡ μὲν φιλοτομία, ἀπὸ τοῦ θυμοειδέος. αὐτὰ δ' ἐν ὑπερβολᾷ γενομένα, γεννᾷ τὴν θηριότητα, πάλιν δὲ ἁ μὲν ἡδονὰ ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ, σφοδρότερον δὲ μαστευομένα, γεννᾷ τὴν ἀκρητίαν. ὥστ' ἐπεὶ τὸ ἀδικεῦν γίνεται δι' αἰτίας τοσαύτας, φανερὸν ὅτι τὸ δικαιοπραγεῖν γίνεται διὰ τὰς ἴσας. φύσει γὰρ ἁ μὲν ἀρετὰ ἀγαθοποιὸς καὶ ὠφελητικά, ἁ δὲ κακία κακοποιὸς καὶ βλαπτικά. ἐπεὶ δὲ τῶν τᾶς ψυχᾶς μερέων, τὸ μὲν ἐντὶ ἁγεόμενον, τὸ δ' ἑπόμενον· αἱ δ' ἀρεταὶ, καὶ αἱ κακίαι περὶ ταῦτα δὲ ἐν τούτοις, φανερὸν ὅτι καὶ τῶν ἀρετῶν ταὶ μὲν ἐντὶ ἡγεμονικαὶ, ταὶ δ' ἑπητικαὶ, ταὶ δὲ σύνθετοι ἐκ τούτων· ἁγεμονικαὶ μὲν, οἷα ἁ φρόνησις· ἑπητικαὶ δὲ, οἷα ἀνδρεία καὶ σωφροσύνα. σύνθετος δ' ἐκ τούτων, οἷα ἁ [6.] δικαιοσύνα. τὰ δὲ πάθεα, τᾶς ἀρετᾶς ὕλα. περὶ ταῦτα γὰρ καὶ ἐν τούτοις αἱ ἀρεταί. τῶν δὲ παθέων τὸ μὲν ἑκούσιον, τὸ δ' ἀκούσιον. καὶ ἑκούσιον μὲν, ἁδονά· ἀκούσιον δὲ, λύπα. ταυτὰ δὲ ταῦτα καὶ ἐπιτείνοντι καὶ ἀνίεντι τοὶ πολιτικοὶ συναρμόζοντες τὰ ἄλλα μέρεα τᾶς ψυχᾶς ποτὶ τὸ λόγον ἔχον. ταύτας δὲ συναρμογᾶς ὅρος, τὸ μήτε διὰ τὰν ἔνδειαν, μήτε διὰ τὰν ὑπερβολὰν ἀπείργεσθαι τὸν νόον τὸ ἴδιον ἔργον

Ut enim à malitia pendet avaritia, sic ad rationè pollentem animi partem refertur malitia. Similiter ut ad iracundiam pertinet ambitio, sic ipsa nimia reddita, feritatem gignit. Denique voluptas ut cupiditatis est, ità nimiùm quæsita parit incontinentiam. Quare cùm de tot causis injustè agamus, de totidem nimirum justè agemus. Nam & virtutis natura benefacit ac prodest, & vitium malefacit ac nocet. Et quoniam de animi partibus alia imperat, alia paret, virtutes autem in his ac vitia cernuntur, virtutes quoque partim imperantes, partim parentes, partim esse mistas efficitur. Imperat quidem prudentia, parent autem fortitudo ac temperantia: mista demum est justitia. Perturbationes porro sunt virtutis materia, quandoquidem in his illa cernitur. Est autem aliud perturbationis genus cum voluntate conjunctum, aliud non est. conjunctum voluptas est, non conjunctum, dolor. Atque hæc & intendunt & remittunt civiles homines, dum reliquas animi partes cum rationis participe coaptant: id quod in eo positum est, ut nec propter nimium nec propter parum suas actiones prohibeatur mens

[6.] δικαιοσύνη.] *Gesneri codex alius*, δικαιότας.

ἐπιτε-

ἐπιτελέν. συντέτακται γὰρ τὸ χέριον ἕνεκα τῶ βελτίονος. ὡς ἐν μὲν τῷ κόσμῳ τὸ ἀειπαθὲς πᾶν μέρος, ἕνεκα τῶ ἀεικινάτω· ἐν δὲ τᾷ συζυγίᾳ τῶν ζώων, τὸ θήλυ ἕνεκα τοῦ ἄῤῥενος. τὸ μὲν γὰρ σπείρει τὰν ψυχὰν γεννῶν. τὸ δὲ μόνον τὰν ὕλαν παρέχεται τῷ γεννωμένῳ. ἐν δέ γε τᾷ ψυχᾷ τὸ ἄλογον τῶ λογικῶ. συντέτακται γὰρ καὶ ὁ θυμὸς καὶ ἁ ἐπιθυμία ποτὶ τὸ πρᾶτον μέρος τᾶς ψυχᾶς· τὸ μὲν ὥσπερ δορυφόρος τις καὶ σωματοφύλαξ, τὸ δ' ὡς οἰκονόμος καὶ οἰκουρὸς τῶν ἀναγκαίων. ὁ δὲ νόος ἐπ' ἄκρας τῆς κορυφῆς τοῦ σώματος ἱδρυμένος, καὶ ἔχων περιαυγέα καὶ διαυγέα τὰν ἔποψιν, μαστεύεται τὰν τῶν ἐόντων φρόνασιν· καὶ τοῦτ' ἔργον ἐντὶ αὐτῷ κατὰ φύσιν, τὸ μαστευσάμενον, καὶ κτησάμενον, ἀκολουθῆσαι τοῖς βελτίοσιν αὐτοῦ, καὶ τιμιωτάτοις. ἀρχὰ γὰρ καὶ αἰτία καὶ κανὼν ἐντὶ τᾶς ἀνθρωπίνας εὐδαιμοσύνας, ἁ τῶν θείων καὶ τιμιωτάτων ἐπίγνωσις.

perficere. Quod enim deterius est, præstantioris causâ cœpit existere: ut in mundo semper patiens pars propter eam, quæ semper movetur: in animalibus femina propter marem (hic enim animum gignit, illa duntaxat materiam gignendo suppeditat) in animo ratione carens pars propter rationis compotem. Nam & iracundia & cupiditas ad primam animi partem refertur, illa tanquam satelles & latro, hæc curatoris instar & custodis domestici. At mens in summo corporis vertice collocata, in pellucida undique specula eorum, quæ sunt, scientiam investigat, & hoc à natura opus habet, ut post investigationem & acquisitionem, melioribus ac præstantioribus utatur. Etenim rerum divinarum ac præstantissimarum cognitio, beatitudinis humanæ principium, causa, & norma est.

DE

DE ACTIONIBUS ET HABITIBUS in Genere, tanquam de Materia & Forma.

METOPI PYTHAGOREI,

lib. de Virtute.

ἈΡΕΤΑ᾽ ἐντὶ ἀνθρώπω τελειότας φύσιος ἀνθρώπω. ἕκαστον γὰρ τῶν ἐόντων, τέλειον καὶ ἄκρον γίνεται, κατὰ τὰν οἰκείαν τᾶς ἀρετᾶς φύσιν. ἵππω τε γὰρ ἀρετὰ ἐντὶ, ἁ ἐς τὸ ἄκρον ἄγοισα τὰν τῶ ἵππω φύσιν. καὶ ἐπὶ τῶν μερέων ἢ τῶν καθ᾽ ἕκαστον, ὁ αὐτὸς λόγος. ὀμμάτων τε γὰρ ἀρετὰ ὀξυδορκία. αὐτὰ δ᾽ ἀκρότας ἐντὶ τᾶς ὀφθαλμῶν φύσιος. καὶ ὐάτων ἀρετὰ, ὀξυακοΐα. αὐτὰ δ᾽ ἀκρότας ἐντὶ τᾶς ὐάτων φύσιος. καὶ ποδῶν ἀρετὰ, ποδωκεία. καὶ αὐτὰ ἢ ἀκρότας ἐντὶ τῆς ποδῶν φύσεως. ἀνάγκη δ᾽ ἀρετὰν πᾶσαν τρία ταῦτ᾽ ἔχειν· λόγον καὶ δύναμιν καὶ προαίρεσιν· λόγον μὲν, ᾧ κρίνει καὶ θεωρεῖ· δύναμιν ἢ, ᾧ ἀντέχει καὶ κρατεῖ· προαίρεσιν δὲ, ᾧ στέργει καὶ ἀγαπᾷ. Τὸ μὲν οὖν κρίνεν καὶ θεωρὲν, ἐντὶ τῶ διανοητικῶ μέρεος τᾶς ψυχᾶς· τὸ δ᾽ ἀντέχεν καὶ

HOMINIS virtus est hominis naturæ perfectio. Etenim per propriam virtutis naturam perfectum quicque ac supremum redditur. Nam & equi virtus est ea, quæ naturam equi ad supremum perducit, & in partibus singulis eodem se modo res habet. Nam & oculorum virtus est acris visus, idémque supremum in oculorum natura: & aurium virtus, acris auditus, idémque supremum in aurium natura: & pedum virtus, velocitas, eadémque supremum in pedum natura. Sunt autem virtuti hæc tria necessaria, ratio, facultas, & consilium. Ratio judicat & contemplatur: facultas resistit & moderatur: consilium amat & amplectitur. Jam judicare & contemplari, intelligentis animi partis est proprium: resistere

Digitized by Google

καὶ κρατὲν, ἴδιον τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς [1.] ψυχᾶς. συνέστακε γὰρ προαίρεσις ἐκ διανοίας καὶ ὀρέξιος. ἁ μὲν ὦν διάνοια, ἀπὸ τῶ λογικῶ μέρεος ἔντι τᾷ ψυχᾷ. ἁ δὲ ὄρεξις ἀπὸ τῶ ἀλόγω. Τὸ δὲ πλῆθος τᾶν ἀρετᾶν ἁπασᾶν ἐκ τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς κατίδοιτο ἄντις, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰν γένεσιν, καὶ τὰν σύστασιν τᾶς ἀρετᾶς. ἐπεὶ γὰρ τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς δύο τὰ πρῶτα, τὸ μὲν λογιστικὸν, τὸ δ' ἄλογον. καὶ λογιστικὸν μὲν ᾧ κρίνομες καὶ θεωρῦμες· ἄλογον δὲ, ᾧ ὁρμῶμες καὶ ὀρεγόμεθα. ταῦτα δὲ ἀλλήλοις ἢ συμφωνοῦντι, ἢ διαφωνοῦντι. ἁ δὲ μάχα καὶ διαφωνία γίνεται αὐτοῖς, δι' ὑπερβολὰν καὶ ἔλλειψιν. φανερὸν ὦν, ὅκκα μὲν τὸ λογιστικὸν μέρος τᾶς ψυχᾶς ἐγκρατῇ τῶ ἀλόγω, γίνεται καρτερία καὶ ἐγκράτεια· ὅκκα δὲ τὸ μὲν ἡγῆται, τόδ' ἕπηται, καὶ ἀμφότερα συμφωνεῖ ἀλλάλοις, τὸ τηνικαῦτα ἀρετά. ἁ μὲν ὦν καρτερία καὶ ἐγκράτεια, γίνεται μετὰ λύπας· ἀλλ' ἁ μὲν καρτερία ἐν τῷ ἀντέχεν πόνῳ· ἁ δ' ἐγκράτεια, ἐν τῷ ἀντέχεν ἡδονᾷ. ἁ δ' ἀκρατία καὶ μαλακία, ἐν τῷ μὴ ἀντέχεν, μηδὲ κρατέν. καὶ διὰ τοῦτο συμβαίνει φεύγειν τἀγαθὰ τὼς ἀνθρώπως διὰ λύπαν, ἀποβαλὲν δ' αὐτὰ διὰ ἡδονήν. καί τοι ἔπαινοι δὲ καὶ ψόγοι, καὶ τὰ καλὰ πάντα τὰ περὶ τὸν ἄνθρωπον, γίνεται ἐν τούτοις τοῖς μέρεσι τᾶς ψυχᾶς.

& moderari, ratione carentis: amare & amplecti, utriusque, tam quæ ratione caret, quàm quæ pollet. Cùm enim ex intelligentia & appetitu constet consilium, illa ad rationis compotem animi partem, hic ad expertem refertur. Jam virtutum omnium numerum, nec non virtutis ortum & constitutionem ex animi partibus licet cognoscere. Etenim animi partes primæ sunt duæ, altera compos rationis, expers altera. Illâ judicamus & contemplamur, hâc ferimur & appetimus. Hæ porro vel consentiunt inter se, vel dissentiunt. quæ quidem pugna ac discordia propter nimium vel parum existit. Cùm igitur rationis compos pars moderatur expertem, tolerantia gignitur & continentia. cum altera imperat, paret altera, & inter se ambæ consentiunt, virtus nascitur. Ac tolerantia quidem & continentia cum dolore gignuntur, dum labori illa, voluptati hæc resistit. Incontinentia verò ac mollities nec resistit nec moderatur. Quo fit, ut bona propter dolorem fugiamus, propter voluptatem amittamus. Quid quòd laudationes, vituperia, cunctáque humana bona in his animi partibus cernuntur.

[1.] μέρεος τᾶς ψυχᾶς.] *Lacunam hîc supplevimus:* τὸ δὲ στέργον καὶ ἀγαπᾶν ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῖς γίνεται, καὶ τῶ ἀλόγῳ, καὶ τῷ λόγον ἔχοντι μέρει τᾶς ψυχᾶς.

καὶ

καὶ καθόλω μὲν ἁ τᾶς ἀρετᾶς σύστασις γίνεται τοῦτον τὸν τρόπον· τὰ δὲ εἰδέα αὐτᾶς καὶ τὰ μέρεα οὕτως ἄντις ἀθρησάτω. ἐπεὶ γὰρ τᾶς ψυχᾶς δύο μέρεα, τὸ μὲν λογιστικὸν, τὸ δὲ ἄλογον· [2.] τὸ μὲν θυμοειδὲς, τόδ' ἐπιθυματικόν. καὶ τὸ μὲν λογιστικὸν ἔντι, ᾧ κρίνομες καὶ θεωροῦμες· τὸ δ' ἄλογον, ᾧ ὁρμῶμες καὶ ὀρεγόμεθα. καὶ τούτου τὸ μὲν οἷον ἀμυντικὸν, καὶ ὑπερμαχατικὸν ποττοὺς πλάσιον θυμοειδὲς ὀνυμάζεται. τόδ' οἷον ὀρεκτικὸν καὶ ποθητικὸν τᾶς οἰκείας τῶ σώματος συστάσιος, ἐπιθυματικόν. φανερὸν ὡς κατὰ λόγον τοῖς μέρεσι τούτοις τᾶς ψυχᾶς, καὶ τὸ πλᾶθος τᾶν ἀρετᾶν ἀκολούθακεν, καὶ ταὶ διαφοραὶ καὶ ἰδιότατες αὐτῶν.

Et hoc quidem pacto virtus in universum constituitur: species autem ejus & partes hoc modo sunt considerandæ. Posteaquam duæ sunt animi partes, altera ratione prædita, carens altera, quæ porro vel iracundia, vel cupiditas dicitur: & rationis compos quidem est, quâ judicamus & contemplamur: expers autem, quâ ferimur & appetimus: hujus porro quâ parte tanquam ulciscimur nos ac defendimus, vocatur iracundia: quâ propriam corporis constitutionem tanquam appetimus ac desideramus, cupiditas: efficitur, ex his animi partibus etiam virtutum numerum, discrimen, ac proprietatem pro portione consequi.

[2.] τὸ μὲν θυμοειδὲς.] *Manifestè hîc desunt quædam sic supplenda:* τὸ δὲ ἄλογον τὸ μὲν θυμοειδὲς, *&c.*

CLINIÆ PYTHAGOREI.

ΠΑΣΑ μὲν ὦν ἀρετὰ τελεῦται, καθάπερ ἐν ἀρχᾷ διώρισται, ἐκ λόγου καὶ προαιρέσεως, καὶ δυνάμεως. τοῦτο δὲ καθ' ἑαυτὸ ἕκαστον, οὐκ ἀρετᾶς

ET omnis quidem virtus, ut initio definitum est, ratione, consilio, ac facultate perficitur: horum autem singula non virtutis

μέρος

μέρ☉ ἐνπ, ἀλλ' ἄπον ἀρετᾶς. ὅσοι μὲν ἓν ἔχουσι τὸ νοατικὸν καὶ γνωστικὸν μέρ☉ αὐτᾶς, δεινοί τε καὶ συνετοὶ [1.] ὀνυμαίνονται. ὅσοι δὲ τὸ [2.] ἠθικόν τε καὶ σωφρονιστικόν, χρήσιμοί τε καὶ ἐπιεικέες. Ὁπόταν δ' ἐκ τᾶς αἰτίας [3.] ἀναρριπτοθείσας ἓν, ἀδικεῖν πέφυκεν ἄνθρωπ☉. αὗται δ' τρεῖς συγχάνοντ· φιλαδονία μὲν ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι, τῖς διὰ σώμα☉· πλεονεξία δ', ἐν τῷ κερδαίνειν· φιλοδοξία δ', ἐν τῷ καθυπερέχειν τε καὶ ἴσων τε καὶ ὁμοίων. δεῖ τοιαῦτ' ἐν γνωρίζειν, ὅτι τούτοις ἀνυποθέμνοις οἷόν τέ ἐστιν, ἃ μὲν φόβον [4.] παρασκευάζοντι τοῖς ἀνθρώποις, ἃ δ' αἰσχύναν, ἃ δ' καὶ ἐπιθυμίαν. φόβον [5.] μὲν δὲ τῶν νόμων, αἰσχύναν δ' τῶν θεῶν, ἐπιθυμίαν δ' τῶν λόγων. διδάσκειν δ' δεῖ τοὺ νέους ἐξ ἀρχᾶς πάντε θεῶν τιμὰν, καὶ πὰν τῶν νόμων. ἐκ τῶν δ' γὰ φανερὸν ἂν εἴη, ὅτι πᾶν ἔργον ἀνθρώπινον, καὶ βί☉, ὁσιότατός τε, καὶ δικαιοσύνας μεδέξει [6.] ἅμ' ὀρθοπλοιεῖ.

partes, sed causæ sunt. Itaque qui intelligente atque cognoscente hujus parte valent, vehementes ac prudentes dicuntur: qui impetuosâ & appetente, utiles & commodi. Quoniam verò non sine causis exuscitatis injustè solent agere, hæ autem tres sunt, intemperantia in corporis voluptatibus, avaritia in lucrando, ambitio in æqualibus antecellendis: sciendum est, his opponi posse & quæ metum, & quæ pudorem, & quæ cupiditatem pariant: metum propter legem, pudorem propter Deum, cupiditatem propter sermonem. Quocirca sunt initio juvenes & deorum & legum honorem docendi. Sic etenim omne factum humanum, totáque vita, si non desit successus, sanctimoniæ pietatísque particeps erit.

[1.] ὀνυμαίνονται.] *Corruptissimè prius legebatur,* ὑμάνονται.
[2.] ἠθικόν τε.] *Legere malo,* ἠτικόν τε.
[3.] ἀναρριπτοθείσας ἓν, ἀδικεῖν πέφυκεν.] *Gesnerus aliter habet,* ἀναιρεῖν, δι' ἃς ἀδικεῖν πέφυκεν.
[4.] παρασκευάζοντα.] *Gesnerus legit quoque* ὑπαρασκευάζοντα.
[5.] φόβον μὲν δὲ τῶν νόμων.] *Gesnerus aliter legit,* διὰ τὸν νόμον, διὰ τὸν τοῦ θεῖν. διὰ τὸν λόγον.
[6.] ἅμ' ὀρθοπλοεῖ.] *Melius,* ἀπ' ὀρθοπλοῆ.

Digitized by Google

THEAGIS PYTHAGORICI,

libro de Virtutibus.

ΑΡΧΑΙ τᾶς συμπάσας ἀρετᾶς, τρεῖς· γνῶσις, καὶ δύναμις, καὶ προαίρεσις. καὶ ἔστιν ἁ μὲν γνῶσις, ᾇ θεωρῦμεν καὶ κρίνομεν τὰ πράγματα. ἁ δὲ δύναμις, οἷ ἀλκά τις τοῦ σκάνεος, ᾇ ὑφιστάμεθα, καὶ ἐμμένομεν τοῖς πράγμασιν. ἁ δὲ προαίρεσις, οἷ χεῖρες ψυχᾶς τινες, αἷς ὁρμῶμεν καὶ ἀντιλαζύμεθα τῶν πραγμάτων. ἔχει δὲ καὶ ὁ τᾶς ψυχᾶς διάκοσμος, οὕτως. τὸ μὲν γάρ τι αὐτᾶς ἐστι λογισμὸς, τὸ δὲ θύμωσις, τὸ δ' ἐπιθυμία. λογισμὸς μὲν οὖν ὁ κρατέων τᾶς γνώσιος. θυμὸς δὲ, ὁ κρατέων τῶ μένεος. ἐπιθυμία δὲ, ἡ κρατοῦσα τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἀδεῶς. ὅκα οὖν ἐς τὸ ἓν τὰ τρία ταῦτα μολῇ, μίαν ἐπιδεξάμενα συναρμογὰν, τόκα δὲ γίνεται ἀρετὰ, καὶ ὁμολογία ἐν τᾷ ψυχᾷ. ὅκα δὲ στασιάζοντα καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέσπασται, τόκα δὲ γίνεται κακία καὶ ἀναρμοστία ἐν τᾷ ψυχᾷ. καὶ ὅκα μὲν ὁ λογισμὸς ἐπικρατέῃ τῶν ἀλόγων μερῶν τᾶς ψυχᾶς, τόκα δὲ γίνεται καρτερία καὶ ἐγκράτεια. καρτερία μὲν, ἐν τῇ κατοχῇ τῶν πόνων· ἐγκράτεια δὲ, ἐν τᾷ κατοχᾷ τῶν ἡδέων. ὅκα δὲ τὰ ἄλογα μέρεα τῆς ψυχῆς ἐπικρατεῖ τοῦ λογισμοῦ, τόκα

VIRTUTIS omnis causæ sunt tres, cognitio, facultas, & consilium. Cognitio est, quâ res contemplamur ac judicamus. facultas tanquam robur est causæ, quo ferimus, & in rebus permanemus. consilium instar manuum est animi quibus ferimur, & res apprehendimus. Animi quoque constitutio sic se habet, ut una sit ejus pars ratio, altera iracundia, tertia cupiditas. Ratio cognitioni, ira robori, cupiditas appetitui præest. Cum igitur hæc tria unâ compage in unum rediguntur, tum virtus in animo gignitur & concordia: cùm per seditionem inter se divelluntur, vitium oritur atque discordia. Jam cùm ratio partes animi ratione carentes moderatur, tolerantia gignitur & continentia, dum labores illa, voluptates hæc moderatur: cùm ratione carentes moderantur rationem,

Digitized by Google

τόκα δὲ γίνεται μαλακία καὶ ἀκρατία. μαλακία μὲν ἐν τῷ φεύγειν τοὺς πόνους, ἀκρατία δὲ ἐν τῷ νικᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἡδέων. ὅκα δὲ τὸ μὲν κρεῖσσον ἄρχη μέρος τᾶς ψυχᾶς, τὸ δὲ κέρηον ἄρχηται, καὶ τὸ μὲν ἡγῆται, τὸ δ' ἕπηται, ἀμφότερα δὲ συνευδοκῆται καὶ συνομολογῆται ἀλλήλοις, τόκα δὲ γίνεται ἀρετὰ καὶ παναγαθία, περὶ ὅλαν τὰν ψυχάν. καὶ ὅκα μὲν τὸ ἐπιθυμητικὸν ἕπηται μέρος τῆς ψυχῆς τῷ λογιστικῷ, γίνεται σωφροσύνα· ὅκα δὲ τὸ θυμοειδὲς, ἀνδρειότης· ὅκα δὲ τὰ μέρεα πάντα, δικαιότας. αὕτα γάρ ἐστιν ἡ διείργουσα τάς τε κακίας πάσας τῆς ψυχῆς, καὶ τὰς ἀρετὰς ἀπ' ἀλλήλων. καὶ ἔστιν ἁ δικαιότας, σύνταγμά τι τᾶς ἁρμογᾶς τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς καὶ ἀρετὰ τελεία καὶ πανυπερτάτα. πάντα γὰρ ἐν ταύτᾳ. τὰ δ' ἀλλ' ἀγαθὰ τᾶς ψυχᾶς, οὐκ ἄτερθε ταύτας· διόπερ καὶ ἐν θεοῖς μέγα κράτος ἔχει ἁ δικαιότας, καὶ ἐν ἀνθρώποις. τοῦ γὰρ ὅλου καὶ τοῦ παντὸς ἁ δ' ἀρετὰ συνέχει τὴν κοινωνίαν καὶ τὰν ἐν θεοῖς καὶ τὰν ἐν ἀνθρώποις. θέμις γε οὖν [1.] φημίζεται παρὰ τοῖς οὐρανίοις θεοῖς. δίκα δὲ, παρὰ τοῖς χθονίοις· νόμος δὲ, παρὰ τοῖς ἀνθρώποις. ταῦτα δ' ἐντὶ σημεῖα καὶ σύμβολα, τοῦ τὰν δικαιότατα πανυπερτάταν ἀρετὰν ὑπάρχειν. ὅκα μὲν οὖν ἐν τῷ θεωρεῖν καὶ κρίνειν γένηται ἁ ἀρετὰ, καλέεται φρόνασις. [2.] ὅκα δὲ ἐν τῷ ὑφίστασθαι τὰ ἡδέα,

mollities & incontinentia nascitur, dum labores illa fugit, à voluptatibus hæc vincitur. Cùm verò melior animi pars imperat ac præest, deterior paret ac sequitur, & inter se ambæ consentiunt, tum virtus & omne bonum per totum animum existit. Et cupiditas quidem cùm rationem sequitur, fit temperantia: cùm iracundia, fortitudo: cùm partes omnes, justitia. Hæc enim & vitia cuncta, & virtutes animi inter se discernit: & animi partium compagis quædam est constitutio, virtúsque perfecta & suprema. Ut enim in hac omnia sunt, ità sine hac reliqua non existunt animi bona. Quapropter & inter deos magnam vim habet, & inter homines justitia. Totius enim atque universi tum inter hos tum inter illos communionem hæc virtus continet. ac Themis quidem apud superos, Dice autem apud inferos, Lex verò inter homines prædicatur. Hæc porro, justitiam supremam esse virtutem indicant. Cùm etenim in judicando & contemplando posita virtus est, vocatur prudentia: cùm in gravibus ferendis, fortitudo: cùm in moderandis voluptatibus,

[1.] φημίζεται.] *Gesneri codex aliàs*, φατίζεται.

[2.] ὅκα δὲ ἐν τῷ ὑφίστασθαι τὰ ἡδέα.] *Etiam hîc subest lacuna, quam sic restituimus:* ὅκα δ' ἐν τῷ ὑφίστασθαι τὰ δεινὰ, ἀνδρεία· ὅκα δ' ἐν τῷ κατέχειν τὰ ἡδέα, σωφροσύνα, &c.

σωφροσύνη. ὅκα δ' ἐν τῷ κέρδεος ἀποσχέσθαι καὶ βλάβας τᾶς εἰς τὸν πλασίον, δικαιότας ἁ δὲ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, αὐτᾶς σύνταξις, καὶ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον παράβασις, τῶ δέοντός ἐντι στοχασμὸς, καὶ τοῦ μὴ δέοντος ἐπίπτωσις. ἔστι δὲ τὸ μὲν δέον, ὃ δεῖ ἦμεν. τοῦτο δὲ οὐκ ἀφαιρέσιος, οὔτε προσθέσιος δέεται. αὐτὸ γάρ ἐστιν, ὃ δεῖ ἦμεν. τῶ δὲ μὴ δέοντος, εἴδεε δύο· τὸ μὲν ὑπερβολὰ, τὸ δὲ ἔλλειψις. καὶ ἁ μὲν ὑπερβολὰ, τὸ πλέον τοῦ δέοντός ἐστιν· ἁ δ' ἔλλειψις, τὸ ἔλαττον. ἁ δ' ἀρετὰ, ἕξις τίς ἐντι τοῦ δέοντος. διόπερ καὶ ἀκρότας, καὶ μεσότας εὐθέως ἐντί. οὕτω [3.] γὰρ καὶ μεσότατες τυγχάνοντι καὶ ἀκρότατες. μεσότατες μὲν, ὅτι [4.] ἐντὸς τᾶς ὑπερβολᾶς καὶ τᾶς ἐλλείψιος πίπτοντι· ἀκρότατες δὲ, ὅτι οὔτε προσθέσιος, οὔτ' ἀφαιρέσιος δέονται. αὐτὰ γὰρ ἐντὶ ταῦτα, ἃ δεῖ αὐτὰ ἦμεν.

Ἐπειδὴ ἁ τοῦ ἤθεος ἀρετὰ περὶ πάθεα, τῶν δὲ παθέων ἡδονὰ καὶ λύπα ὑπέρτατα, φανερὸν ὅτι οὐκ ἐν τῷ ὑπεξελέσθαι τὰ πάθεα τῆς ψυχῆς ἁδονὰν καὶ λύπαν, ἁ ἀρετὰ πέπτωκεν· ἀλλ' ἐν τῷ ταῦτα συναρμόσεσθαι, οὐδὲ γὰρ ὑγίεια, εὐκρασία τίς ἐοῦσα τῶν τοῦ σώματος δυνάμεων, ἐν τῷ ὑπεξελέσθαι τὸ ψυχρὸν

temperantia: cùm in lucro & injuriâ non faciendis, justitia. Jam eandem vel secundum rectam rationem constitui, vel præter rectam rationem non constitui decorum est, vel indecorum assequi. Est autem decorum, quod esse decet. id quod nec addi quicquam nec demi postulat, quandoquidem ipsum, quod esse decet, est. Indecori verò species duæ sunt, nimium & parum. Illud plus, quàm decet, hoc minus habet. At virtus decori est habitus. quocirca statim quoque & supremum est & medium. Sic enim decora quoque & media sunt & suprema: media, quoniam inter nimium & parum constituta sunt: suprema, quoniam nec addi quicquam nec demi postulant, quandoquidem, quod esse decet, ipsa sunt.

Quandoquidem morum virtus in perturbationibus versatur, ac supremæ perturbationes voluptas & dolor censentur: efficitur, in eo virtutem non esse positam, ut quis ex animo perturbationes, voluptatem ac dolorem, evellat, verùm ut aptè connectat. Etenim nec sanitas, quæ corporis facultatum quædam est bona temperatura, in eo ponitur, si frigus,

[3.] οὕτω γὰρ καὶ μεσότατες.] *Videtur hic aliquid deesse*, οὕτω μὲν γὰρ καὶ τὰ δέοντα καὶ μεσότατες, &c.

[4.] ἐντός.] *Non* ἐκτός.

καὶ

καὶ τὸ θερμὸν, καὶ τὸ ὑγρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν πέπτωκεν· ἀλλ' ἐν τῷ ταῦτα συγκεραστῆναι. ἔν-τι γὰρ οἷον συμμετρία τὶς τούτων. οὐδ' ἐν τᾷ μωσικᾷ, ἐν τῷ ὑπεξελέσθαι τὸ ὀξὺ καὶ τὸ βαρὺ, τὸ σύμφωνον πέπτωκεν· ἀλλ' ἐν τῷ ταῦτά πως συναρμόξασθαι συναρμογὰν τῶ ὀξέος καὶ τῶ βαρέος, τὸ μὲν σύμφωνον ἐναπολαμβάνεται, τὸ δὲ διάφωνον ἐκκρούεται. συναρμοσμένων δὲ καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, καὶ τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ ξηροῦ ἁ μὲν ὑγεία γίνεται, ἁ δὲ νόσος ἀπόλλυται. συναρμοσμένων δὲ καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας, αἱ μὲν κακίαι καὶ τὰ πάθεα ἐξαιρέονται, ταὶ δ' ἀρεταὶ καὶ τὰ ἤθεα ἐγγίνονται. ἰδιαίτατον δὲ τᾶς τοῦ ἤθεος ἀρετᾶς, ἁ προαίρεσις ἁ ἐν τοῖς καλοῖς. λόγῳ γὰρ καὶ δυνάμει συγχρέεσθαι [5.] δυνατὸν, καὶ ἄνευ ἀρετᾶς, προαιρέσαι δὲ οὐ δυνατόν. τὸ γὰρ ἀξίωμα τοῦ ἤθεος ἁ προαίρεσις σημαίνει. διὸ καὶ μετὰ τῆς βίας μὲν ἐπικρατέων ὁ λογισμὸς θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας, ἐγκράτειαν καὶ καρτερίαν ἐμποιεῖ. μετὰ βίας δὲ πάλιν ἐκβιασθεὶς αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἀλόγων, ἀκρατίαν καὶ μαλακίαν. αἱ δὲ τοιαῦται διαθέσιες τᾶς ψυχᾶς, ἡμιτελέες μὲν ἀρεταὶ, ἡμιτελέες δὲ κακίαι τυγχάνοντι. ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς, ὑγιαίνει· τὰ δ' ἄλογα μέρεα τᾶς ψυχᾶς, νοσεῖ. καὶ καθὸ μὲν ἄρχεται καὶ ἄγεται ὁ θυμὸς, καὶ ἁ ἐπιθυμία ὑπὸ τοῦ λόγον ἔχοντος μέρεος τᾶς ψυχᾶς, ἁ ἐγκράτεια καὶ ἁ καρτερία, ἀρεταὶ τυγχάνοντι.

calor, humor, & siccitas tollantur, verùm si permisceantur, cùm sit horum quasi quidam commensus: nec in musica, si acutum & grave demantur, concentus oritur, verùm si hæc aptè permisceantur, tum & concentus existit, & vocum discordia tollitur. Similiter calore, frigore, humore, siccitate permistis, & sanitas oritur, & morbus perit. Neque aliter iracundiâ & cupiditate rectè compositis, & vitia cum perturbationibus eximuntur, & virtutes morésque existunt. Est autem morum virtutis maximè proprium, quod in rebus honestis est, consilium. Etenim ratione ac facultate etiam sine virtute uti licet consilio non licet, quandoquidem moris dignitatem consilium indicat. Quapropter & per vim imperans iraracundiæ & cupiditati ratio, continentiam ac tolerantiam parit: & per vim rursus à rationis expertibus pulsa, incontinentiam & mollitiem. Cæterùm tales animi affectiones & imperfectæ virtutes, & imperfecta sunt vitia. Ut enim est sana ratio, ità partes animi rationis expertes ægrotant. Et quatenus quidem à rationis compote animi parte ira & cupiditas reguntur, virtutes habentur continentia ac tolerantia:

[5.] δυνατόν.] *Sic malo, quàm* δύναται.

καθὸ δὲ μετὰ βίας, ἀλλ' οὐχ ἑκουσίως τοῦτο πράσσοντι, κακίαι τυγχάνοντι. δεῖ γὰρ τὰν ἀρετὰν μὴ μετὰ λύπας, ἀλλὰ μετὰ ἡδονᾶς τὰ δέοντα πράσσειν. πάλιν δὲ καθὸ μὲν ἐπικρατεῖ ὁ θυμὸς καὶ ἐπιθυμία τῶ λογισμῶ, μαλακίαν καὶ ἀκρατίαν ἐπιφέροντα, κακίαι τινὲς τυγχάνοντι· καθὸ δὲ μετὰ λύπης χαρίζονται τοῖς πάθεσιν, εἰδότες ὅτι ἀμπλακίσκοντι, τῷ ὑγιὲς ἦμεν τὸ ὄμμα τᾶς ψυχᾶς, ταῦτα δὲ οὐ κακίαι [6.] πλάνον. αὐτό γε τοῦτο φανερὸν, ὅτι ἑκουσίως δεῖ τὰν ἀρετὰν τὰ δέοντα πράσσειν. τὸ μὲν ἀκούσιον οὐκ ἄνευ λύπας, καὶ φόβω· τὸ δὲ ἑκούσιον, οὐκ ἄνευ ἡδονᾶς καὶ φιλοφροσύνας. ἅμα δὲ καὶ ὁ λόγος τᾶς διαιρέσιος ἐμπέσοι, καὶ παρείτω ταῦθ' οὕτως ἔχεν. ἁ μὲν γὰρ γνῶσις καὶ ἁ ὅρασις τῶν πραγμάτων, τοῦ λόγον ἔχοντος μέρεος ἐντὶ τᾶς ψυχᾶς· ἁ δὲ δύναμις τῶ ἀλόγω. τὸ γὰρ ἀντέχειν μὴ δυνάσθαι τῶν πόνων, ἐπικρατεῖν δὲ τὰν ἁδονὴν, οἰκεῖον ἐντὶ τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς ψυχᾶς. ἁ δὲ προαίρεσις, ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῖς γίνεται, καὶ τῷ λόγον ἔχοντι μέρει τᾶς ψυχᾶς, καὶ τῷ ἀλόγῳ. σύγκειται γὰρ ἐκ διανοίας καὶ ὀρέξιος. ὧν ἁ μὲν διάνοια τοῦ λόγον ἔχοντος ἐντὶ, ἁ δ' ὄρεξις τῶ ἀλόγω. διὸ καὶ ἀρετὰ πᾶσα ἐν συναρμογᾷ γίνεται τῶν μερέων τᾶς ψυχᾶς, καὶ ἑκούσιον

quatenus autem per vim hoc, non sponte fit, sunt vitia. debet enim virtus non cum dolore, sed cum voluptate officium facere. Quatenus rursum imperantes rationi ira & cupiditas, mollitiem & incontinentiam procreant, vitia hæc sunt: quatenus verò cum dolore perturbationibus gratificantur, dum errorem suum, quoniam sanus est animi oculus, agnoscunt, non vitia, vel saltem non prorsus, habenda veniunt. Manifestum est igitur, sponte virtutem debere officium facere. Et cum voluntate quidem conjunctum quod est, non caret voluptate & hilaritate: quod autem non est, dolore & metu non caret. Quid quod simulátque inciderit divisio, hæc ità se habere comperientur. Etenim cognitio rerum & inspectio ratione præditæ est animi partis: facultas autem ratione carentis. siquidem & laboribus resistere, & voluptates moderari, ratione carentis proprium est animi partis. Consilium verò in utroque cernitur, & rationis compote, & experte animi parte. cùm enim ex intelligentia & appetitu constet, illa ad rationis compotem, hic ad expertem refertur. Quamobrem & virtus omnis in partibus animi componendis posita est, & voluntas

[6.] πλάνον αὐτό γε τοῦτο.] *Gesnerus* πλάνον *otiosum, ego corruptum existimo, & sic lego,* πλὰν οὐκ αὐτό γε τοῦτο.

δὲ

δὲ καὶ τὸ προαιρετὸν πάντως ἐν τᾷ ἀρετᾷ.

Καθόλου μὲν ὦν ἀρετὰ, συναρμογά τις ἐντὶ τῶν ἀλόγων μερέων τᾶς ψυχᾶς, ποτὶ τὸ λόγον ἔχον. γίνεται δὲ αὐτὰ, [7.] τῷ καὶ τὰν ἡδονὰν καὶ τὰν λύπαν ὅρον ἐπιδέξασθαι τὸν τοῦ δέοντος. οὐδὲν γὰρ ἄτερον ἀληθινὴ ἀρετὰ, εἰ μὴ ἕξις τῶ δέοντος. αὐτὸ δὲ τὸ δέον ἐντὶ, ὅπως δεῖ ἦμεν. τὸ δὲ μὴ δέον, [8.] ὅπως οὐ δεῖ ἦμεν. τοῦ δὲ μὴ δέοντος εἰδέαι δύο· τὸ μὲν ὑπερβολὰ, τὸ δ' ἔλλειψις. καὶ ὑπερβολὰ μὲν ἐντὶ, τὸ πλέον τοῦ δέοντος· ἔλλειψις δὲ, τὸ ἔλαττον τοῦ δέοντος. τὸ δὲ δέον αὐτὸ ἐὸν, ὅπερ δεῖ ἦμεν, καὶ ἄκρον ἂν ὑπάρχοι καὶ μέσον. ἄκρον μὲν, ὅτι οὔτ' ἀφαιρέσιος, οὔτε προσθέσιος δέεται· μέσον δὲ, ὅτι μεταξὺ ἐντὶ τᾶς ὑπερβολᾶς, καὶ τᾶς ἐλλείψιος. ἔχει δὲ τὸ δέον καὶ μὴ δέον [9.] εἰς ἄλληλα οὕτως, ὥσπερ τὸ ἴσον καὶ ἄνισον, καὶ τὸ τεταγμένον καὶ ἄτακτον (ταῦτα δ' ἐντὶ ἀμφότερα, τὸ πεπερασμένον καὶ τὸ ἄπειρον) καὶ διὰ τοῦτο τῶν ἀνίσου τὰ μέρεα, λέγεται ποτὶ τὸ μέσον, ἀλλ' οὐ ποτ' ἄλληλα. ἀμβλεῖα τε γὰρ ὀνομάζεται γωνία, ἁ μείζων ὀρθᾶς· ὀξεῖα δὲ, ἁ μείων ὀρθᾶς. καὶ μείζων μὲν εὐθεῖα, ἁ ὑπερέχουσα τὰν ἐκ τοῦ κέντρου. καὶ μακροτέρα μὲν ἁμέρα ἰσημερινᾶς. καί τε νόσοι τε γίνονται τοῦ σώματος, διὰ τὸ θερμότερον ἢ κρυμωδέστερον

atque consilium prorsus in virtute cernuntur.

Et in universum quidem compositio quædam ratione carentium animi partium cum rationis compote, virtus est: cùm autem & voluptas & dolor decori norma reguntur, tum existit. Nihil enim est aliud vera virtus, quàm decori habitus. Decorum autem est, quod esse decet: indecorum, quod non decet. Indecori verò species duæ sunt, nimium & parum. Illud plus, quàm decet, hoc minus habet. Decorum porro cùm sit, quod esse decet, & supremum sit & medium: supremum, quoniam nec addi quicquam nec demi postulat: medium, quoniam inter nimium & parum constitutum est. Sic porro se decorum & indecorum inter se habent, ut æquale & inæquale, dispositum & confusum: quæ quidem utraque finitum & infinitum sunt Jam inæqualis partes ad medium, non ad se invicem referuntur. Nam & obtusus dicitur angulus, qui recto major est, & acutus, qui minor, & major linea recta, quæ ductam è centro superat, & longior dies eo, quem dat æquinoctium. morbi quoque gignuntur, quoniam vel calidius vel frigidius

[7.] τῷ καὶ τάν.] *Prius legebatur*, τὸν κατὰ τάν.
[8.] ὅπως.] *Aliàs*, ὅπερ.
[9.] εἰς ἄλληλα.] *Aliàs*, πρὸς ἄλληλα.

γίνεσθαι τὸ σῶμα. τὸ μὲν γὰρ θερμότερον ἔντι, τὸ πλέον τῶ μετρίω· τὸ δὲ κρυμωδέστερον, ἔλασσον τούτω. ἔχει δέ γε καὶ ἁ ψυχὰ, καὶ τὰ περὶ αὐτὰν, τὰν διάθεσιν, καὶ τὰν ἀναλογίαν ταύταν. ἁ μὲν [10.] οὖν θρασύτας ἐντὶ ὑπερβολὰ τοῦ δέοντος, ἐν ὑποστάσει δεινῶν· ἁ δὲ δειλότας, ἔλλειψις τῶ αὐτῶ. καὶ ἁ μὲν ἀσωτία, ὑπερβολὰ τῶ δέοντος ἐν δαπάνῃ χρημάτων· ἁ δ' ἀνελευθερία, ἔλλειψις τῶ αὐτῶ. καὶ ἁ μὲν ὀργὰ, ἐντὶ ὑπερβολὴ τοῦ δέοντος ἐν ὁρμᾷ θυμῶ. ἁ δ' ἀναλγησία, ἔλλειψις τούτου. ὁ δ' αὐτὸς λόγος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων τῶν ἀντικειμένων. δεῖ δ' ἕξιν τοῦ δέοντος ὑπάρχοισαν τὴν ἀρετὴν, καὶ μεσότητα τῶν παθέων, μήτ' ἀπαθέα, μήτ' ἐκπαθέα ἦμεν. ἁ μὲν γὰρ ἀπαθεία, ἀπαρόρμητον καὶ ἀνενθουσίαστον παρέχεται τὰν ψυχὰν ποτὶ τὸ καλόν· ἁ δ' ἐκπάθεια, συντεταραγμένον καὶ ἀνεπιλόγιστον. δεῖ ὦν τὸ πάθος οὕτω παρεμφαίνεσθαι ἐν τᾷ ἀρετᾷ, ὥσπερ καὶ τὰν σκιὰν καὶ τὰν γραμμὰν ἐπὶ τῆς γραφῆς. τὸ γὰρ ἔμψυχον καὶ τὸ ἁπαλὸν, καὶ τὸ μεμιμημένον τὴν ἀλήθειαν σὺν τῇ χρηστότητι τῶν χρωμάτων, μάλιστα γίνεται διὰ τούτων. ἔμψυχα δὲ ἐκ παρορμήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀρετῆς τῆς κατὰ φύσιν τὰ πάθεα τῆς ψυχῆς. γίνεται γὰρ ἐκ τῶν παθέων ἁ ἀρετὰ· καὶ γεννηθεῖσα, πάλιν [11. σὺν αὐτοῖς συνίσταται. ὥσπερ

redditum est corpus. siquidem quod calidius est, plus est mediocritate: quod frigidius, minus. Enimvero animus quoque cum suis hanc affectionem & proportionem habet. Ut enim audacia plus decoro habet in gravibus perferendis, ità minus ignavia. ut prodigalitas plus decoro habet in sumptuum factione, ità minus illiberalitas. ut ira plus decoro habet in iracundiæ impetu, ità stupiditas minus. Ac similis est aliarum affectionum oppositarum ratio. Debet autem virtus, cùm decori sit habitus, & perturbationum mediocritas, nec stupida esse, nec immodicè affici. Ut enim stupor immotum & languidum ad honestatem reddit animum, ità confusum & imperitum immodica perturbatio. Quare sic debet in virtute perturbatio, ut in pictura umbra atque linea, obiter elucere. Quod enim vivum ac tenerum & veritatem exprimens ducitur, id per hæc maximè, si boni sunt colores, efficitur. Animi quoque perturbationes naturalis virtutis impetu & instinctu animantur. Ut enim ex perturbationibus oritur virtus, ità rursum orta cum ipsis conjungitur: quemadmodum

[10] ἁ μὲν οὖν.] *Aliàs*, ἁ μὲν γάρ.

[11] σὺν αὐτοῖς συνίσταται.] *Gesnerus aliàs*, συναύξεται τούτοις.

καὶ

καὶ τὸ καλῶς ἡρμοσμένον ἐκ τῆς ὀξέως καὶ βαρέως, καὶ τὸ δίκραστον ἐκ τῆς θερμῆς καὶ ψυχρῆς, καὶ τὸ ἰσόρροπον ἐκ τῆς βαρέως καὶ κούφου. οὐκ ἀρελεῖν ἂν δεῖ τὰ πάθεα τῆς ψυχῆς, ὅτε γὰρ ὠφέλιμον· ἀλλὰ σωφρόσυναν ποιεῖ τὸ [12.] λόγον ἔχον τῷ δέοντι καὶ τῷ μετρίῳ.

ex gravi & acuto concentus, ex calido & frigido temperatura, ex gravi & levi æquilibrium. Non sunt igitur ex animo tollendæ perturbationes, quandoquidem id non conducit, verùm cum ratione prædito per decorum & mediocritatem aptè componendæ.

[12.] τὸ λόγον ἔχον τῷ δέοντι.] *Videtur deesse,* διὰ, *vel* μετὰ, *hoc modo:* τὸ λόγον ἔχον μετὰ τοῦ δέοντος.

ARCHYTÆ
PYTHAGOREI,
lib. de Morum doctrina.

ΦΗΜΙ τὰν ἀρετὰν ἥμιν ποτὸ μὲν κακοδαιμονεῖν ἰκανὰν, τὰν δὲ κακίαν ποτὸ μὲν εὐδαιμονεῖν, αἰκα τὰς ἕξιας αὐτὰς κείνομες. αἰεὶ μὲν γὰρ κακοδαιμονεῖν ἀνάγκα τὸν κακὸν, αἴτε ἔχῃ ὕλαν, κακῶς τε χρῆται· αἴτε ἀπανίζοι· ὡς καὶ τὸν τυφλόν, αἴτε φῶς ἔχει, καὶ λαμπρότατα ὁρατὰν, αἴτε ἐν σκότει διατελεῖ. οὐκ αἰεὶ δὲ εὐδαιμονεῖν τὸν ἀγαθόν. ἃ γὰρ κτῆσις τᾶς ἀρετᾶς εὐδαιμονία ἐστὶ, ἀλλὰ χρῆσις.

AIO virtutem ad miseriam, vitium ad beatitudinem fugiendam, si habitus ipsos inspiciamus, sufficere. Semper enim virum malum esse miserum necesse est, sive materiam habeat, quoniam eâ malè utitur, sive non habeat: quemadmodum & cæcum, sive lucem atque splendorem habeat, sive in tenebris degat, cæcum esse necesse est. At bonum non semper beatum esse necessarium est, quandoquidem non in possessione virtutis, verùm in usu beatitudo cernitur.

καὶ

καὶ γὰρ ὁ ἔχων τὴν ὄψιν, οὐχ ὁρᾷ αἰεί. αἱ γὰρ μὴ ἔχοι φῶς, οὐκ ὄψεται. δύο δ' ὁδοὶ τέμνονται ἐν βίῳ· ἁ μὲν σκυθρωποτέρα, ἂν ὁ τλάμων ἐβάδιζεν ὀδυσσεύς· ἁ δὲ εὐδιεινοτέρα, τὰν ἐπορύετο νέστωρ. τὰν ὦν ἀρετὰν φαμὶ δηλῆσθαι μὲν ταύταν, δύνασθαι δὲ καὶ τήναν. ἀλλὰ τὰν εὐδαιμονίαν [1.] καρύσσει ἁ φύσις βίον εὐκταῖον, καὶ εὐσταθέα, διὰ τὸ γνώμας τελεσθῆναι. ὥς τε ἃ μὴ δηλῆταί τις [2.] παριόντας, οὐκ εὐδαίμων μὲν, οὐ μὴν πάντως κακοδαίμων. Μὴ ὦν ἄνοσον καὶ ἀνάλγητον [3.] τολμώντων τὸν ἀγαθὸν εἰπεῖν, μηδὲ ἄλυπον θρασυνέσθωσαν λέγεν. ὡς γὰρ σώματι ἀλγεινὰ τινὰ ἀπολείπομεν, οὕτω καὶ ψυχαῖς ἐπώδυνα. ἀλλ' αἱ μὲν ἀφρόνων λύται ἀλόγιστοι πέλονται· αἱ δὲ φρονίμων ἐς ὅσον ὁ [4.] λόγος ἐπιτρέπει [5.] ὁρίσδων τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὰν καὶ τὸ καύχαμα αὐτῶν τᾶς ἀπαθείας, ἐκλύει τᾶς ἀρετᾶς τὸ γενναῖον, αἴκα ἐν [6.] διαφόροις καὶ μὴ κακοῖς θανάτῳ τε καὶ ἀλγηδόνι καὶ πενίᾳ ἀντιβεβάκῃ. εὐκαταγώνιστα γὰρ τὰ μὴ κακά. ἀσκητέον ὦν ποτὰν μετριοπαθίαν ἰέμεν, ὡς

Nam neque qui visu præditus est, videt semper. si enim luce careat, nihil videbit. Ac duæ secantur in vita viæ: altera difficilior, quâ patiens incessit Ulysses: altera commodior, quam Nestor tenuit. Virtutem igitur aio & hanc expetere, & illam posse. Sed beatitudinem natura vitam optabilem atque firmam, quoniam consilia perficiantur, prædicat. Quapropter qui, quæ non desiderat, omittit; ut beatus non est, ità nec planè est miser. Nè igitur morbis ac doloribus bonum virum carere audeant dicere. Quemadmodum enim corpori, sic & animo quædam, quæ dolorem pariant, relinquimus. Veruntamen stultorum dolores ratione carent: prudentum non ulterius quàm ratio, res definiens, permittat, produnt.. Quid quod ipsorum de stupore gloriatio virtutis generositatem tollit, si rebus medii generis & non malis morti, dolori, & paupertati se opponat. Facilè etenim, quæ mala non sunt, vincuntur. Quocirca mediocritatem perturbationum sectari debemus. siquidem

[1.] καρύσσει ἁ.] *Mendosè*, καρύσσεια. *Nisi quis*, χαράσσει ἁ, *malit*.

[2.] παριόντος.] *Sic legere malo, quàm* παριόντας.

[3.] τολμώντων.] *Non* τολμῶντα.

[4.] ὁ λόγος.] *Mendosè*, ἀλόγως. *Gesnero emendante*.

[5.] ὁρισδων.] *Depravatè*, ὁριάδων.

[6.] ἀδιαφόροις.] *Malè*, διαφόροις.

τότε

τότε ἀνάλγητον εἰς ἴσον τῷ ἐκπαθεῖ φεύγομες, [7.] μήτε μέζον φύσιος τὰς ἁμετέρας φθεγγόμεθα.

& stuporem æquè atque immodicam perturbationem fugimus, neque supra naturam nostram loquimur.

[7.] μήτε.] Non μηδέ.

EJUSDEM, LIBRO

de Bono viro & beato.

ΦΑΜΙ, δὴ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα τοῦτον ἦμεν, τὸν πράγμασι μεγάλοις καὶ καιροῖς καλῶς χρεόμενον. οὗτος δέκε εἴη ὁ ἐντυχίαν τε δυνάμενος καλῶς φέρεν, καὶ πάλιν ἀτυχίαν. καὶ ὁ ἔν τε τοῖς καλοῖς καὶ τιμίοις ἄξιος γενόμενος τῶν ὑποκειμένων, καὶ μεταβαλοίσας τᾶς τύχας ἐπὶ τὸ παρὸν ἐκδεχόμενος. εἰ δὲ συντόμως τε καὶ κεφαλαιωδῶς δεῖ φράσαι, ὁ ἐν πάντεσσι τοῖς καιροῖς καλῶς ἀγωνιζόμενος ἐκ τῶν ἐνδεχομένων· καὶ μὴ μόνον αὖ ταυτὸν οὕτως διατιθεὶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμπιστεύσαντας αὐτῷ καὶ συναγωνισαμένους.

AIO virum bonum eum esse, qui rebus ac temporibus magnis rectè utatur. qui quidem & felicitatem rectè possit, & infelicitatem ferre: ac tum rebus bonis dignum se fortunâ præbeat, tum rebus mutatis rectè, quod evenit, ferat: qui denique qualicunque tempore rectè pro re nata se gerat, nec sese solum, sed & alios ipsi fidentes ac rerum socios ità componat.

DE

DE HABITIBUS IN SPECIE.

DE PRUDENTIA.

CRITONIS PYTHAGORICI,

lib. de Prudentia & Felicitate.

ΦΡΟΝΗΣΙΣ καὶ εὐτυχία, ὧδε ἔχοντα πρὸς ἄλλαλα. φρόνησις μὲν, τὸ ῥητὸν καὶ λόγον ἔχον. τεταγμένον γάρ τι καὶ ὡρισμένον ἐντί. εὐτυχία δὲ, τὸ ἄῤῥητον καὶ τὸ ἄλογον. ἄτακτον γάρ τι καὶ ἀόριστον ἐντί. καὶ τὸ μὲν ἀρχᾷ καὶ δυνάμει πρῶτον, τὸ δὲ ἀρχᾷ καὶ δυνάμει ὕστερον. τὸ μὲν γὰρ κυβερνᾶν καὶ ὁρίζειν πέφυκε, τὸ δὲ κυβερνᾶσθαι καὶ ὁρίζεσθαι. λαμβάνοντι μέντοι γε συμπλοκὰν ἀμφότερα, φρονήσει καὶ εὐτυχίης εἰς ταυτὸ συνδρομούσας. ἀεὶ γὰρ δεῖ, τὰν μὲν ῥητὰν καὶ λόγον ἔχοισαν φύσιν, ἔχειν ὃ περαίνει τε καὶ συντάσσει. τὰν δ' ἄῤῥητον καὶ ἄλογον, ἔχειν ὑφ' ὧ περαδήσεταί τε καὶ συνταχθήσεται. ἔχει γὰρ ὅπως ὁ λόγος καὶ πάντων, ὅ, τε τᾶς ἀπείρου φύσιος καὶ τᾶς περαινούσας. τὰ μὲν γὰρ ἄπειρα, φύσιν ἔχει περαίνεσθαί τε καὶ συντετάχθαι ὑπὸ τοῦ λόγου ἐχόντων ἀεὶ καὶ φέρασιν ὕλας

PRUDENTIA & felicitas sic se habent altera ad alteram, ut prudentia rationis ac sermonis sit particeps, quandoquidem compositum quiddam ac definitum est: felicitas in rationem ac sermonem non cadat, quandoquidem & confusum & infinitum quiddam est. Illa initio ac facultate prior, hæc posterior est. Nam ut illa gubernare ac definire, ità gubernari hæc atque definiri solet. Veruntamen componitur utrunque, cùm prudentia & felicitas eodem concurrunt. Semper etenim rationis ac sermonis particeps natura debet, quòd definiat atque componat: rationis & sermonis expers, à quo definiatur atque componatur, habere. Sic enim & infinitæ & finientis naturæ ratio per omnia se habet, ut, quæ quidem infinita sint, ab iis, quæ rationem & prudentiam habent, naturâ finiantur, & componantur,

ὕλας

Digitized by Google

ὕλας γὰρ καὶ ἐσίας ἔχουσι τάξιν. τὰ δὲ περαίνοντα, ἐξ αὐτέων συνεστάχθαι τε καὶ ὡείδεϊ. τέχνας γὰρ καὶ αἰτίας ἐνεργαπικὰς ἐπέχουσι τάξιν.

Α δὲ συναρμογὰ ταύτων τῶν φύσιων κατ' ἄλλα καὶ ἄλλα γινομένα, μεγάλαν καὶ ποικίλαν ἐποίησε τὰν διαφορὰν τῶν συναρμοσμένων. ἔνεστι γὰρ τᾷ μὲν ὅλων περιοχᾷ συναρμογὰ συναμφοτέρων τῶν φύσιων, τᾶς τε ἀεικινήτω φύσιος, καὶ τᾶς ἀειπαθέος, κόσμος ἐντί. ἄλλως γὰρ οὐκ ἐνεδέχετο σώζεσθαι τό, τε ὅλον καὶ τὸ πᾶν, μὴ συναρμογὰν ἔχοντος τῶ γεννατῶ ποτὶ τὸ θεῖον, καὶ τῶ ἀειπαθέος ποτὶ τὸ ἀεικίνατον. ἔνεστι τῷ ἀνθρώπω ἃ συναρμογὰ τῶ ἀλόγω μέρεος τᾶς ψυχᾶς ποτὶ τὸ λόγον ἔχον, ἀρετά. ἔστι γὰρ ἐν τούτοις ἐνδέχεται φάσις ἐόσας ἐν ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσιν, ἀποτελεσθῶσι ἀρετάν. καὶ ἐν πόλει δὲ, τᾷ μὲν ἀρχομένων ποτὶ τὼς ἄρχοντας, ἀποτελεῖ κράτος, καὶ ὁμόνοιαν. τὸ μὲν γὰρ ἄρχειν, ἴδιον τῶ κρείσσονος· τὸ δ' ἄρχεσθαι ῥᾴον τῶ χείρονος, τὸ δὲ κρατεῖν καὶ ὁμονοεῖν, κοινὸν ἀμφοτέρων. ὁ δὲ αὐτὸς τρόπος τᾶς ἐφ' ὅλων καὶ τᾶς ἐπὶ τῶ οἴκω συναρμογᾶς συμπάθειά τε καὶ [1.] συμπάθησιν [2.] ἐπωδὰς καὶ παιδείας, ποτὶ λόγον ἐς τὸ αὐτὸ συμφερομίσας. καὶ λύπας δὲ, καὶ ἡδονὰς, καὶ συντυχίας, καὶ [3.] ἀτυχήματα. χρήζει γὰρ ὁ βίος

quandoquidem materiæ naturæque locum tenent: quæ autem finiunt, à seſe compoſitionem ac finem nacta ſint, quandoquidem artis & efficientis cauſæ vicem gerunt.

Harum porro naturarum in variis rebus facta compoſitio, magnam & variam peperit compoſitorum differentiam. In Univerſo primum utriuſque naturæ compoſitio, tum quæ ſemper movet, tum quæ ſemper patitur, mundus eſt. Nec enim aliter Univerſum ſubſiſtere potuiſſet, niſi & creatum cum divino, & quod ſemper patitur cum eo, quod ſemper movet, fuiſſet compoſitum. In homine verò partis animi ratione carentis cum rationis compote compoſitio fit virtus. Nequit enim hic, diſſentientibus inter ſe partibus utriſque, virtus exiſtere. Similiter in urbe principum cum ſubjectis compoſitio, potentiam parit & concordiam. Ut enim imperium, potioris, ità obtemperatio deterioris, potentia & concordia eſt utriuſque propria. Jam eadem in Univerſo & in familia compoſitionis ratio, ignorationes atque doctrinas, eodem cum ratione concurrentes, nec non dolores ac voluptates, felicitates & infelicitates componit. Requirit enim vita tum

[1.] συνπάθησιν] Aliàs, συνπάσσεται.
[2.] ἐπωδὰς.] Fortè ἀμαθίας, niſi aliud ſubſit myſterium.
[3.] ἀτυχήματα] Geſnerus etiam, ἀτυχίας.

τυγχά-

τυγχάνειν καὶ ἀνέσιος, καὶ ἐπιτάσιος, καὶ σκυθρωπότατος, καὶ διαχύσιος· καὶ εὐτυχίας δὲ καὶ ἀτυχίας. ἃ μὲν γὰρ συνέχειν καὶ συνάγειν δύναται τὸν νόον, ἐς τὰν εὐμαχανίαν, καὶ ἐς τὰν φρόνασιν. ἃ δ' ἄμπαυσιν καὶ διάχυσιν παρεχόμενα, καινότερον καὶ εὔψυχον αὐτὸν παρασκυάζοντι ποτὶ τὰς πράξιας. εἰ δὲ ἓν τούτων ἐνδυναστεύοι κατὰ τὸν βίον, ἑτερομερής τε καὶ ἑτεροκλινὴς γίνεται ὁ βίος, ὅκα μὲν ἐπὶ τὸ σκυθρωπόν τε καὶ χαλεπὸν καταφερόμενος, ὅκα δὲ ἐπὶ τὸ ἀνειμένον καὶ κοῦφον. ἁ δὲ συναρμογὰ τούτων ἁπάντων ὀφείλει γίγνεσθαι ποτὶ τὰν φρόνασιν. αὐτὰ γὰρ ἁ διενεργοῦσα ἐντὶ, τός τε ἄπειρον καὶ τὸ περαῖνον ἐν ταῖς πράξεσι. διόπερ καὶ τᾶν ἄλλαν ἀρετᾶν αὔτ' ἂν ἁγεμών ἐντι καὶ μάτηρ. πᾶσαι γὰρ ποτὶ τὸν λόγον καὶ νόμον τὸν ταύτας συναρμοσμέναι τε καὶ συντεταγμέναι τυγχάνοντι. περαίνεται [4.] δὴ ὁ λόγος ἤδημοι κατ' εὐθεῖαν. τὸ γὰρ ἄλογον καὶ τὸ ῥητὸν ἐν πᾶσιν ἔνι. καὶ τὸ μὲν ὁρίζει καὶ περαίνει, τὸ δ' ὁρίζεται καὶ περαίνεται. τὸ δ' ἐξ ἀμφοτέρων αὐτῶν συγκείμενον, ἅ, τε τῷ ὅλῳ καὶ τῷ παντὸς συναρμογά ἐντι.

tum intensionem & remissionem, tum difficultatem & oblectationem, tum felicitatem & infelicitatem. Alia enim ad industriam & prudentiam valent mentem cogere & contrahere: alia requie ac delectatione exhibitis, recentiorem eandem & ad actiones alacrem præstant. Quòd si quid horum in vita excellat, alterius sit partis ac declivis vita, vel ad asperitatem ac difficultatem, vel ad remissionem & facilitatem vergens. Cæterùm horum omnium compositio secundum prudentiam debet institui. Hæc enim finitum & infinitum in actionibus constituit. Quapropter etiam reliquarum virtutum mater hæc atque dux est. siquidem ad hujus rationem & legem cunctæ sunt compositæ. Et jam nobis oratio simul finitur. Quod enim ratione caret, quódque in sermonem cadit, in omnibus cernitur. Illud finitur, hoc finit. Quod autem ex utroque constituitur, totius est atque universi compositio.

[4.] περαίνεται δή.] Aliàs, δέ.

ARCHYTÆ

ARCHYTÆ PYTHAGOREI,

libro de Bono viro et beato.

ΦΡΟΝΙΜΟΣ ἀνὴρ ὅπως ἂν μάλιστα γένοιτο. φύσος πρῶτον εὐσόχω τε καὶ μναμονικῷ· καὶ φιλοπόνω τυχών, ἐν λογισμοῖς τε καὶ μαθήμασι, καὶ πρὸς ποτ' ἀκρίβειαν θεωρίας εὐθὺς ἐκ νέων γυμνάσαιτο τὰν διάνοιαν φιλοσοφίας ἀπόμοιρον ὀρθᾶς. μὴ δὲ ταύτας, θεῶν τε καὶ νόμων καὶ βίων ἀνθρωπίνων ἐμπειρίαν λάβῃ. δύο γὰρ ἐστὶ ἐξ ὧν τῷ φρονίμῳ διάθεσις ὠφελίμα γίνεται, ὧν τὸ μὲν ἐντὶ ἕξιν μαθηματικάν τε καὶ γνωσικὰν λαβεῖν, τὸ δὲ θεωρήματα καὶ πράγματα πολλὰ ἐπελθόντα μὴ καὶ αὐτὸν ἰδόντα, τὰ δὲ καὶ δι' ἑτέρω τινὸς τρόπω καταπονήσαντα. ἔστε γὰρ ὁ ἐν λογισμοῖς καὶ μαθήμασι, καὶ πρὸς ποτ' ἀκρίβειαν θεωρίας εὐθὺς ἐκ νέων γυμνάσας τὰν διάνοιαν, ἱκανός ἐστι ποτὶ φρόνασιν· ὅδ' ὁ τούτων μὲν ἀπολειφθείς, ἐν ἀκριβαμάτεσι δὲ πολλοῖς καὶ πράγματεσιν ἀναστρεφθείς. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῷ καθόλω θεωρὲν ἀεί. καθάπερ γὰρ ἐπὶ τῶν λογισμῶν τὰ μέρεα σωπθεὶς

VIR prudens ità fit maximé. Naturam primùm, quæ ingenio, memoriâ, ac labore valeat, nactus, in ratiocinationibus ac disciplinis & accuratis contemplationibus à puero, rectam sectatus philosophiam, se exerceat. Deinde deorum, legum, ac vivendi generum experientiam sibi comparet. In duabus enim his rebus prudentia ponitur, ut quis & habitu sit disciplinæ atque cognitionis particeps, & multas res partim ipse tractarit ac viderit, partim alio quovis modo perspectas habeat. Etenim nec qui in ratiocinationibus ac disciplinis & accuratis contemplationibus à puero se exercuit, nec qui his destitutus, in auditionibus multis ac rebus versatus est, aptus est ad prudentiam. Sed ut hic in singulis judicandis, ità ille in toto semper considerando mentem excæcavit. Quemadmodum enim in rationibus, qui partes

Digitized by Google

συντιθεὶς τὸ ὅλον ἐξ αὐτῶν λογίζεται· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων δύναται ὁ μὲν λόγος τὰν καθόλου θεωρίαν ὑπογράφειν· ἁ δ' ἐμπειρία, καθ' ἕκαστα κρίνειν.

composuit, ex iis totum supputat: ità in rebus, ratio totius rei constitutionem delineare, experientia de singulis judicare potest.

EJUSDEM, LIBRO de Disciplinis.

ΔΕΙ γὰρ ἢ μαθόντα παρ' ἄλλου, ἢ αὐτὸν ἐξευρόντα ὧν ἐπιστάμων ἦσθα, ἐπιστάμονα γενέσθαι. τὸ μὲν οὖν μαθεῖν παρ' ἄλλου καὶ ἀλλότριον· τὸ δὲ ἐξευρὲν αὐτὸν δι' αὐτοῦ καὶ ἴδιον. ἐξευρεῖν δὲ μὴν ζητοῦντα εὔπορον καὶ ῥᾴδιον· μὴ ἐπιστάμονα δὲ ζητεῖν ἀδύνατον. στάσιν μὲν ἔπαυσεν, ὁμόνοιαν δὲ αὔξησεν, λογισμὸς εὑρεθείς. πλεονεξία τε γὰρ οὐκ ἔστι, τούτου γενομένου, καὶ ἰσότας ἐστίν. τούτω γὰρ περὶ τῶν συναλλαγμάτων διαλλασσόμεθα. διὰ τοῦτον οὖν οἱ πένητες λαμβάνοντι παρὰ τῶν δυναμένων· οἵ τε πλούσιοι διδόντι τοῖς δεομένοις, πιστεύοντες ἀμφότεροι διὰ τούτω τὸ ἴσον ἕξειν. κανὼν δὲ καὶ κωλυτὴρ τῶν ἀδικούντων, τοὺς μὲν ἐπισταμένους τοῦ ὀργίζεσθαι πρὶν ἀδικεῖν ἔπαυσε, πείσας ὅτι οὐ δυνασοῦνται λαθεῖν, ὅταν ἐπ' αὐτὸ ἔλθωντι. τοὺς δὲ μὴ ἐπισταμένους ἐν αὐτῷ δηλώσας ἀδικοῦντας, ἐκώλυσεν ἀδικῆσαι.

DEBES enim vel ex alio discendo, vel ipse, quorum scientiam habes, inveniendo, peritus reddi. Ac si quidem discis, id ab alio habes, & alienum est: sin ipse invenis, ex te, ac tuum habes. Et siquidem quæras facilè erit invenire: sin quærere nescias, difficile. Et seditionem compescuit, & auxit concordiam inventa ratio. In hac enim ut æqualitas inest, ità deest iniquitas: & hujus operâ contractus componuntur. Hujus gratiâ pauperes à divitibus sumunt, & pauperibus concedunt divites, postquam per hanc utrique se æquum obtenturos credunt. Jam cum injuriorum norma sit & repagulum, eorum, qui periti sunt, iram ante injuriam sedat, postquam eos non posse, cum ad rem ventum erit, latere persuasit: imperitos autem, ostenso in re ipsa scelere, ab injuria revocat.

DE

DE JUSTITIA.

POLI PYTHAGOREI

Libro de Justitia.

ΔΟΚΕΙ μοι τῶν ἀνδρῶν τὰν δικαιοσύναν, ματέρα τε καὶ τιθηνὰν τῶν ἄλλων ἀρετῶν προσειπεῖν. ἄτεργε ταύτας, οὔτε σώφρονα, οὔτε ἀνδρεῖον, οὔτε φρόνιμον οἷόν τε εἶναι. ἁρμονία γάρ ἐστι καὶ εἰρήνα τᾶς ὅλας ψυχᾶς μετ' εὐρυθμίας. δηλοφανέστερον δὲ καὶ γένοιτο τὸ ταύτας κράτος, ἐτάζουσιν ἁμῖν τὰς ἄλλας ἕξιας. μερικὰν γὰρ ἔχονται αὐταὶ τὰν ὠφέλειαν, καί ποθ' ἕνα· ἃ δέ ποθ' ὅλα τὰ συστάματα, καὶ ἐν πλάθει. ἐν κόσμῳ μὲν ὦν αὐτὰ τὰν ὅλαν ἀρχὰν διαστραταγοῦσα, πρόνοιά τε, καὶ ἁρμονία, καὶ δίκα, γένους τινὸς θεῶν οὕτω ψαφιξαμένων. ἐν πόλει δὲ εἰρήνα τὲ καὶ εὐνομία δικαίως κέκληται. ἐν οἴκῳ δ' ἐστὶν ἀνδρὸς μὲν καὶ γυναικός ποτ' ἀλλάλως ὁμοφροσύνα· οἰκετᾶν δὲ ποτὶ δεσπότας εὔνοια· δεσπόταν δὲ ποτὶ θεράποντας καδεμονία. ἐν σώματι δὲ, πρᾶτα καὶ ἅπασιν ἀγαπατοτάτα ζώοις,

EXISTIMO justitiam reliquarum virtutum matrem ac nutricem esse dicendam. siquidem absque hac nec temperans, nec fortis, nec prudens quisquam possit esse. Est enim hæc animi totius cum concinnitate pax atque harmonia. Ac manifestior fiet hujus dignitas, si cæteros habitus consideraverimus. Ut enim illorum usus ad unum aliquod refertur, ità hæc ad cœtus integros, & multitudinem. Et in mundo quidem totum administrans imperium, Providentia, Harmonia, ac Dice vocatur ex deorum quorundam decreto: in urbe verò pax & recta legum constitutio: in familia autem viri & uxoris inter ipsos concordia, famulorum erga dominos benevolentia, dominorum de famulis cura: in corpore porro, quæ prima est & omnibus animalibus carissima,

ἅτε ὑγίεια καὶ ἀρτιότας. ἐν δὲ ψυχῇ σοφία καὶ τὰς ἐπιστάμας τε καὶ δικαιοσύνας γιομένη παρ' ἀνδράσιν. εἰ δ' αὖτε τὸ ὅλον καὶ τὰ μέρεα ἔτω παιδαγωγεῖ τε καὶ σώζει, ὁμόφρονα καὶ ποτάρρεα ἀλλάλοις ἀφραζόμενα, πῶς ἃ μάτηρ καὶ τιθηνὰ πασᾶν τε καὶ πάντων παυφαφεὶ λέγεται;

sanitas & bona valetudo: in animo denique sapientia, quæ inter homines è scientia constat atque justitia. Quòd si hæc ità totum & partes instruit ac servat, & concordiam inter ipsa compositionémque efficit, cur non mater omnium ac nutrix cunctorum calculis habeatur?

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

[1.] ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΤΙΝΟΣ διαλέξεις Δωρικῇ διαλέκτῳ, Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, Περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ αἰσχροῦ, Περὶ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, Περὶ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ἀληθείας, Περὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀσοφίας, εἰ διδακτόν.

Incerti cujusdam dissertationes quinque Dorico sermone conscriptæ.

Versione & Notis *Jo. North.*

[1.] Ἀνωνύμου.] Mirum. *Henricum Stephanum*, qui primus hoc fragmentum in lucem emisit, nè verbo unico præfatum esse unde desumserit: Credo equidem excerptorem aliquem illud Authoris nomine non affixo conservâsse, è majori libro depromptum; etenim Author ipse se de industria non celavit qui nomen suum in Capite quarto intersseruisse videtur, ἐπεὶ τοι καὶ ἐξῆς κεκλήμενος δὲ λέγομαι Μίμας αὖτε, τὸ αὐτὸ μὴν πάντως ἐρέμην, ἀλλ' ἢ μύθου ἐγώ, ἐπεὶ καὶ οἶμι· Mimantis igitur cujusdam sunt hæ dissertationes, etsi tantùm non nobis æquè ac priùs ignoti: nam Virum talem scriptores nunquam memorant quibuscum ego versatus sum. E Sicilia aut Italia oriundum meritò suspicemur, ideóque Pythagoreum etsi Jamblichi Catalogo non repertum, tam quia Dorismo involutus, quàm quòd tam solenni more ac particulari, ἐν τῇ ἐπιδεῖ τοῦ περὶ φιλοσοφίαν, opiniones istas prævalere dixit, quod non facturum puto, si istam patriam suam agnoverat. Antiquum maximè se prodit multis indiciis. Etenim victoriam quam de Athenienſibus & sociis reportârunt Lacedæmonii tanquam novum quid ac recenter acquisitam ponit. καὶ τὰ νῦν (τὰ νεωστὶ lego) πρῶτον ἐπὶ. ἀυτῶν Λακεδαιμονίων νικῆ ἐν ᾧ οἴκουν τὰς Ἀθηναίους καὶ τοὺς συμμάχους —— Hanc si ad' postremam referamus quam tulerunt Lacedæmonii, viz. ad Ægos Potamos obtentam, in Olympiade nonagesima tertia, collocanda est. Tum verò cùm asserat βασιλέα τὸν μέγαν ἔτι καλῶν ὁμοίως διακεῖσθαι τοῖς πλουτοῦσι, constat Persarum imperium nondum everſum, Sed & sophistas etiamtum docentes tradit, & sanè quæ hic affert & contra quæ disputat jejunam ipsorum ἰδιοτικὴν sapiunt & inanes captiunculas quibus adversaries irretire conati sunt.

Digitized by Google

Diss. I. De bono & malo.

[2.] ΔΙΣΣΟΙ λόγοι λέγονται ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπὸ τῶν φιλοσοφούντων περὶ τῶ ἀγαθῶ καὶ τῶ κακῶ. οἱ μὲν γὰρ λέγοντι ὡς ἄλλο μὲν ἐστι τὸ ἀγαθὸν, ἄλλο δὲ, τὸ κακόν· [3.] τοὶ δὲ, ὡς τὸ αὐτό ἐστι,

DUplex fertur in Græcia Philosophorum sententia de bono & malo: Etenim quidam asserunt, aliud planè bonum aliud malum: quidam verò idem utrumq;

[2] δισσοὶ λόγοι.] Eodem sensu usurpavit λόγον Maximus περὶ μὲν δαιμόνων ἀμφισβητὼν λόγον λόγῳ φέρω καὶ ἀνέχομαι τὴν στάσιν· Diss. 1.

[3] τοὶ δὲ ὡς τὸ αὐτό ἐστι.] In quatuor primis Diss. eundem planè modum adhibet Author. De omnibus eadem proponit & simili ratione diluit. Ut igitur ritè intelligatur, hujusce quæstionis Originem altiùs deducam. Heraclitus illud placitum invexit, πάντα ῥεῖν ποτάμου δίκην ut effert Diogenes, Plato autem οἷον ῥεύματα κινεῖσθαι πάντα, qui dein fusiùs explicat in Theæt. ὥς ἄρα ἓν μὲν αὐτὸ καθ' αὑτὸ, οὐδὲν ἔστιν· οὐδ' ἄν τι προσείποις ὀρθῶς οὐδ' ὁποιονοῦν τι, ἀλλ' ἐὰν ὡς μέγα προσαγορεύῃς καὶ σμικρὸν φανεῖται· καὶ ἐὰν βαρὺ, κοῦφον· ξύμπαντά τε οὕτως ὡς μηδενὸς ὄντος ἑνὸς μήτε τινὸς μήτε ὁποιουοῦν. ἐκ δὲ δὴ φορᾶς τε καὶ κινήσεως καὶ κράσεως πρὸς ἄλληλα γίγνεται πάντα ἃ δὴ φάμεν εἶναι, οὐκ ὀρθῶς προσαγορεύοντες· ἔστι μὲν γὰρ οὐδέποτ' οὐδὲν, αἰεὶ δὲ γίγνεται. *Unum quippiam ipsum quidem ex seipso nihil esse, neque rectè quiddam aut quale quid nuncupaveris: sed si magnum appellaveris, parvum videtur, si grave leve. Itaque adeò omnia ut neque unum neque quiddam neque quale quicquam sit; at ex latione & motione & mixtione inter se, omnia fiunt quæ existere affirmamus, non recto quidem vocabuli usu. Nihil enim unquam est, semper verò fit.* Hanc sententiam tanto studio complexi sunt plures ut planè in sectam etsi à recentioribus non numeratam transirent, ὡς καὶ αἱρετίστας ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς κληθέντας Ἡρακλειτείους ut ait Diogenes, & consentiunt Aristoteles & Plato: qui etiam addit, πολλοῦ καὶ δεῖ φαυλὴ εἶναι ἀλλὰ μὲν περὶ τὴν Ἰωνίαν ἐπιδίδωσι πάμπολυ· οἱ γὰρ τοῦ Ἡρακλείτου ἑταῖροι χορηγοῦσι τούτου τοῦ λόγου μάλα ἐρρωμένως. In partes etiam suas trahebant Homerum eò quòd dixit πάντα ἔκγονα ῥοῆς καὶ κινήσεως in eo versu Ὠκεανόν τε θεῶν γένεσιν καὶ μητέρα Τηθὺν, nec non Epicharmum, Empedoclem & cæteros, uti referunt Plato in Theæt. Aristoteles in quarto Metaph. Plato ipse ab Heraclito αἰσθητὰ desumpsit, indéque partem alteram celeberrimæ divisionis in Timæo transtulit, τὸ γιγνόμενον μὲν ὂν δ' οὐδέποτε & γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως δὲ οὐδέποτε ὄν. Eáque de causa ideas suas introduxit nè cùm omnia ità fluunt & dilabuntur, nullâ scientiâ comprehendi possent: Teste Aristot. Metaph. *l.* 11. *c.* 4. συνέβη δ' ἡ περὶ τῶν ἡδῶν δόξα τοῖς εἰποῦσι, διὰ τὸ πεισθῆναι περὶ τῆς ἀληθείας τοῖς Ἡρακλειτείοις λόγοις ὡς πάντων τῶν αἰσθητῶν ἀεὶ ῥεόντων· ὥστ' εἴπερ ἐπιστήμη τινὸς ἔσται καὶ φρονήσις, ἑτέρας δεῖν τινας φύσεις εἶναι παρὰ τὰς αἰσθητὰς, μενούσας· οὐ γὰρ εἶναι τῶν ῥεόντων ἐπιστήμην. Sed mirum in modum, sensum Heracliti adauxit Protagoras, indè corrollarium hoc deducens

Digitized by Google

deducens πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπον εἶναι· τῶν μὲν ὄντων ὡς ἔστι, τῶν δὲ μὴ ὄντων ὡς οὐκ ἔστι. Qualia cuique videntur, talia reipsa sunt omnia. Ità pluribus exponit Plato, ἀρ' οὐκ ἐνίοτε πνέοντος ἀνέμου τοῦ αὐτοῦ, ὁ μὲν ἡμῶν ῥιγοῖ, ὁ δ' οὔ· καὶ ὁ μὲν ἠρέμα, ὁ δὲ σφόδρα; καὶ μάλα· πότερον οὖν τότε αὐτὸ ἐφ' ἑαυτῷ τε πνεῦμα ψυχρὸν ἢ οὐ ψυχρὸν φήσομεν; ἢ πεισόμεθα τῷ Προταγόρᾳ ὅτι τῷ μὲν ῥιγοῦντι ψυχρὸν, τῷ δὲ μὴ, οὔ; *Nonne eodem aliquando vento flante, nostrûm quidem alius friget, alius non. ille quidem leniter, ille vehementer? omnino. Utrum igitur statuerimus ventum in seipso tunc frigidum vel non frigidum? an potiùs Protagoræ credemus, ei quidem qui frigeat, frigidum, qui non, nec item.* Quæ autem de frigido disserit Protagoras, ad *bonum & malum, justum & injustum, ad verum & falsum* applicavit, uti in locis suis ostendam. Videtis ergò contra quos disputat Mimas, si ità appellare liceat, forsan ipsius ævo jam florentes: & sanè licèt jejunæ nobis sub luce majori videantur Quæstiones, non ità olim, quas tam celebri Authore natas, tam acriter à multis defensas, tanta pompâ, reverentiâ tantâ exagitârunt Plato & Aristoteles.

καὶ τοῖς μὲν ἀγαθὸν εἴη, τοῖς δὲ κακόν· καὶ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ, τοτὲ μὲν ἀγαθὸν, τοτὲ δὲ κακόν. ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς τοῖς δὲ ποτιτίθεμαι· σκέψομαι δὲ ἐκ τῶ ἀνθρωπίνω βίω, [4.] ὧν ἐπιμελὲς, βρώσιός τε καὶ πόσιος καὶ ἀφροδισίων. ταῦτα γὰρ ἀσθενοῦντι μὲν κακά ἐστιν, ὑγιαίνοντι δὲ καὶ δεομένῳ, ἀγαθά. καὶ ἀκρασία τοίνυν τούτων, τοῖς μὲν ἀκρατέσι, κακόν· τοῖς δὲ ἰατροῖς, ἀγαθόν. [5.] ὁ τοίνυν θάνατος, τοῖς μὲν ἀποθανοῦσι κακὸν, τοῖς δ' ἐνταφιοπώλαις καὶ τυμβοποιοῖς ἀγαθόν. γεωργία τε καλῶς ἐξενείκασα τὼς καρπὼς, τοῖς μὲν γεωργοῖς ἀγαθὸν, τοῖς δὲ ἐμπόροις κακόν. τὰς τοίνυν ὁλκάδας συντρίβεσθαι καὶ παραθραύεσθαι, τῷ μὲν ναυκλήρῳ κακὸν, τοῖς δὲ ναυπηγοῖς ἀγαθόν· ἔτι, τὸν σίδηρον κατέσθεσθαι καὶ ἀμβλύνεσθαι καὶ συντρίβεσθαι,

sed his bonum illis malum, eidémque homini quandoque bonum quandoque malum. Ego certè hisce assentior, res illas perpendens quarum studiosa est humana vita, scilicet cibum, potum & Venerem: Hæc enim ægrotanti mala, sano autem & indigo bona; & horum usus nimius, ipsis incontinentibus malum, sed medicis bonum. Imò mors obeuntibus quidem malum, sed libitinariis & tumulos struentibus bonum: & quòd ex cultura terra feliciter emittat fructus, agricolis bonum, mercatoribus verò malum: ut conterantur navigia & diffringantur, naviculario malum, naupegis tamen bonum. Porro ut ensis rubigine corrodatur, obtusus fiat, & comminuatur,

[4.] ὧν ἐπιμελὲς.] lego ἐπιμελὴς ut cum sensu congruat.
[5.] ὁ τοίνυν θάνατος.] multas ubique instantias congerit & inducit Socratico planè more.

τοῖς μὲν ἄλλοις κακὸν, τῷ δὲ χαλκεῖ, ἀγαθόν. καὶ μὴν τὸν κέρασον παραδραύεσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακὸν, τοῖς δὲ κεραμεῦσιν, ἀγαθόν. τὰ δὲ ὑποδήματα καταπείσεσθαι καὶ διαῤῥήγνυσθαι, τοῖς μὲν ἄλλοις κακὸν, τῷ δὲ σκυτεῖ ἀγαθόν. [6.] ἐν τοίνυν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμναστικοῖς καὶ τοῖς μουσικοῖς καὶ τοῖς πολεμικοῖς, αὐτίκα ἐν τῷ γυμνικῷ τῷ σταδιοδρόμῳ ἀ νίκα, τῷ μὲν νικῶντι ἀγαθὸν, τοῖς δὲ ἡττωμένοις, κακόν. καὶ τὸ δὲ καὶ τοὶ παλαισταὶ καὶ πύκται, καὶ τοὶ ἄλλοι πάντες μουσικοί. αὐτίκα ἀ κιθαρῳδικὴ τῷ μὲν νικῶντι ἀγαθὸν, τοῖς δὲ ἡττωμένοις, κακόν. ἔν τε τῷ πολέμῳ καὶ [7.] τῷ νεώτατι πρῶτον ἐρῶ. αὐτῶν Λακεδαιμονίων νίκα, ἐν ᾗ ἐνίκων τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς συμμάχους, Λακεδαιμονίοις μὲν ἀγαθὸν, Ἀθηναίοις δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις κακόν. [8.] ἄτε νίκα ἄντε Ἕλληνες τὸν Πέρσαν ἐνίκασαν, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἀγαθὸν, τοῖς δὲ βαρβάροις

aliis quidem malum, fabro ærario bonum: & ut fictilia frangantur, cæteris quidem malum, figulis verò bonum: Ut atterantur calcei & disrumpantur, aliis certè malum, at sutori bonum. In certamine sive gymnastico sive musico seu militari, exempli causâ in stadiocursorio gymnico victoria vincenti bonum, deviĉtis verò malum. Eadémque obtinet ratio inter pugiles & luctatores nec non musicos omnes; Nam ad citharam modulatio vincenti bonum, superatis autem malum; sic etiam in bello: & recentiora primùm narro: Lacedæmoniorum victoria quam de Athenienſibus & fœderatis reportârunt, ipſis quidem bonum, Athenienſibus & ſociis malum. Et victoria quâ Græci Perſas fuderunt, ipſis bonum, at barbaris

[6.] ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς γυμναστικοῖς καὶ τοῖς μουσικοῖς.] ſæpe hæc duo connectuntur, ποιεῖν ἀγῶνας μουσικὸς καὶ γυμνικούς, Ariſtoph Plut. nempe in quibus tota diſciplina ſive παίδευσις Ἑλληνικὴ conſiſtebat. Etenim unum, ad corpus, alterum, ad animum retulerunt. τὰ δὲ μαθήματα διττὰ, ὡς γε εἰκεῖν, χρήσασθαι συμβαίνοι ἂν· τὰ μὲν σκεῖ τὸ σῶμα γυμναστικῆς, τὰ δ' ἀνθρωπικῆς ἕξεως, μουσικῆς. Plat. leg. l. 7. In tertio autem Reip. ſub fuſius differit quàm neceſſariò conjungenda utraque diſciplina. In Panathenæis muſica certamina primò inſtituit Pericles, καθότι χρὴ τοὺς ἀγωνιζομένους αὐλεῖν ἢ ᾄδειν ἢ κιθαρίζειν, Plutarch. in vit.

[7.] τῷ νεώτατι.] τὸ νεώτατι habet alia Editio, quæ magis congruit. ſic enim νεῶν pro adverbio ſumatur, τὶ verò independenter ut loquuntur Grammatici Ego certè ità emendarem τὸ νεωστί. Senſus clariſſimus. Nam bella hæc enumerat pro temporis ordine quo gerebantur, noviſſima primò narrans deinde ad remotiora aſſurgens.

[8.] ἄτε νίκα ἄντε Ἕλληνες τὸν Πέρσαν.] Inſignem illam, ut puto, innuit victoriam, quæ uno eodémque die & apud Plateas & Mycalen Ioniæ Græcos coronavit, quæque bello Perſico finem impoſuit. Herod. l. 9

κακόν.

Digitized by Google

κακόν. ἀλώσιν τῶν Ἰλίου ἄρεσις, [9.] τοῖς μὲν Ἀχαιοῖς ἀγαθὸν, τοῖς δὲ Τρωσὶ κακόν. καὶ δὲ παῖδες καὶ τὰ περὶ [10.] Θηβαίων καὶ τὰ περὶ Ἀργείων πάθη. καὶ δὲ περὶ Κενταύρων καὶ Λαπιθῶν μάχη, τοῖς μὲν Λαπίθαις ἀγαθὸν, τοῖς δὲ Κενταύροις κακόν. καὶ μὴν καὶ ἃ περὶ θεῶν καὶ γιγάντων λεγόμενα μάχη καὶ νίκη, τοῖς μὲν θεοῖς ἀγαθὸν, τοῖς δὲ γίγασιν κακόν.

Ἄλλος δὲ λόγος λέγεται, ὡς ἄλλο μὲν τἀγαθὸν εἴη, ἄλλο δὲ, τὸ καλὸν, διαφέρον, ὥσπερ καὶ τὸ ὄνυμα, ἕτερον καὶ τὸ πρᾶγμα. ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸ τοῦτον διαιρεθῆναι τὸν τρόπον. δοκῶ γὰρ ἂν δικάδαλον εἶναι πρὸς παῖον ἀγαθὸν καὶ καλὸν κακὸν, αὐτὸ τὸ αὐτὸ καὶ μὴ ἄλλο ἐκάτερον εἶναι· καὶ δὲ δεινὸν εἶναι ἂν, εἰ μὴ ὡσαύτως ἔχειν δυνατὸν ἀνάγκη, εἰ τὸ αὐτὸν ἔργον, τὸν τοῦτο λέγοντα, Ἐπαίνησόν μοι, ἦ δὴ τὶ τοὺς γονέας ἀγαθὸν ἐποίησας; φαίη κα, Καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα. Τὰ ἄρα καλὰ καὶ μεγάλα καὶ πολλὰ τίσεις ὀφείλεις, εἰ δὲ τοιοῦτον ὅτι τὸ ἀγαθὸν τῷ καλῷ. Τί δῆτα, τοὺς συγγενέας ἦ δὴ τὶ ἀγαθὸν ἐποίησας; τοὺς ἄρα συγγενέας κακὸν ἐποίεις. Τί δῆτα

malum: Sic Ilii expugnatio Achæis bonum, Troibus malum. Eadem dicantur de miseriis quæ Thebanis & Argivis contigerunt. Insuper, quod inter Lapithas & Centauros gerebatur bellum, Lapithis quidem bonum, Centauris verò malum. Pugna etiam quàm Deos cum gigantibus habuisse ferunt, & secuta victoria Diis sanè bonum, sed gigantibus malum.

Altera sententia, diversum quid bonum, diversum malum affirmat, non nomine magis quàm re ipsa distinguendum. Ego verò illud hoc modo dijudico. Credo equidem, nobis non posse constare, quæ res bona quæve mala, si idem effet utrumque non diversum quid; & illud meritò miretur quispiam. Nec puto habiturum quod responderet, si quis hæc dicenrem ità interrogaret, dicas obsecro mihi, an quid boni parentibus præstitisti? reponet fortasse, Imò multa & præclara. Tu igitur illis pœnas multorum ac gravium malorum debes, si idem bonum malúmque censendum est. Quid autem, propinquos bono quopiam affecisti? Eosdem igitur & malo. Quid dein,

[9.] τοῖς μὲν Ἀχαιοῖς.] non Ἕλλησιν ut ante; Nam hæc appellatio pro tota Græcorum gente tunc nondum invaluit, nec unquam apud Homerum invenitur, uti etiam observat Thucid. l. 1. Ἀχαιοὶ communiter vocat Homerus.

[10.] Θηβαίων καὶ τὰ περὶ Ἀργείων πάθη.] Respicit Author in Thebanis infortunia, quæ Oedipo & filiis contigerunt, in Argivis ea quæ Agamemnoni & Oresti, apud Tragicos declamatissima.

τὼς ἐχθρὼς ἤδη κακῶς ἐποίησας; καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἄρα ἀγαθὰ ἐποίησας. [11.] ἄγε καὶ δή μοι καὶ τόδε ἀπόκριναι, Ἄλλο τι ἢ τὼς πτωχὼς οἰκτείρεις, ὅτι πολλὰ καὶ μεγάλα ἔχοντι· πάλιν εὐδαιμονίζεις, ὅτι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ πράσσοντι, αἴπερ τὠϋτὸν καὶ κακὸν καὶ ἀγαθόν. [12. τὸν δὲ βασιλῆα τὸν μέγαν οὐδὲν κωλύει ὁμοίως διακεῖσθαι τοῖς πτωχοῖς. τὰ γὰρ πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ αὐτῷ, πολλὰ κακὰ καὶ μεγάλα ἐστὶν, αἴκα τὠϋτόν ἐστιν τἀγαθὸν καὶ κακόν. καὶ τάδε μὲν περὶ τῷ παντὸς εἰρήσθω. εἶμι δὲ καὶ καθ' ἕκαστον, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶ ἐσθίεν καὶ πίνεν καὶ ἀφροδισιάζεν. τοῦτο γὰρ τοῖς ἀσθενέουσι ταῦτα ποιὲν, ἀγαθόν ἐστιν αὐτοῖς, αἴπερ τὠϋτόν ἐστιν ἀγαθὸν καὶ κακόν· καὶ τοῖς νοσέουσι, κακόν ἐστι τὸ νοσεῖν καὶ ἀγαθὸν, αἴπερ τὠϋτόν ἐστι τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ. καθ' δὲ τόδε καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ εἴρηται. καὶ οὐ λέγω τί ἐστι τὸ ἀγαθὸν, ἀλλὰ τοῦτο πειρῶμαι διδάσκειν, ὡς οὐ τὠϋτὸν εἴη κακὸν καὶ ἀγαθὸν, ἀλλ' ἑκάτερον.

an hostibus quid mali intuleris? Etiam & illos multis & præclaris bonis cumulâsti. Age verò & illud aliud responde, quare vel pauperes misereris eò quòd multis & ingentibus malis opprimuntur, vel rursus divites beas quòd bene & prospere agant, si idem bonum & malum? Profectò nihil obstat quin rex magnus Persarum eâdem versetur conditione cum egenis; Nam multa & magna bona quibus abundat, in ejusdem gravitatis mala transibunt, si idem bonum malúmque. Hæc ad rem generaliter sumptam dicta sufficiant. Sed & singula illa percurro, à cibo, potu & Venere incœptans. Infirmis bonum est hæc omnia pro libitu usurpare, si idem bonum & malum: parísque ratione ægrotantibus morbus ac firma valetudo perinde bona sunt. Hoc autem ad cætera omnia applicandum quæ in isto priore sermone conduntur. Interim tamen quid bonum sit & malum non determino, illud solùm probare annixus ad idem utrumque non posse referri sed alterutrum tantúm.

[11.] Ἄγε καὶ δή.] In hoc loco quædam omitti, & puncta transponi videntur. quem ità restituo. ἄγε δὴ μοὶ καὶ τόδε ἀπόκριναι ἄλλο, τὶ ἢ τοὺς πτωχὼς οἰκτείρεις, ὅτι πολλὰ καὶ μεγάλα κακὰ (interponendum enim proculdubiò) ἔχοντι; ἢ πάλιν πλουσίως (delendum fortè πάλιν) ὅτι πολλὰ καὶ ἀγαθὰ πράσσοντι αἴπερ τωϋτὸν καὶ κακὸν καὶ ἀγαθόν.

[12.] τὸν δὲ βασιλῆα τὸν μέγαν.] Ità Persarum regem appellabant non adjecto nomine, uti ubique constat in Græcorum scriptis. Ego unum tantùm apponam exemplum ex Arist. Achar. Ἐπεμψαθ' ἡμᾶς ὡς βασιλέα τὸν μέγαν.

Λέγονται

Diss. II. de Honesto & Turpi.

ΛΕΓΟΝΤΑΙ ἤ κ᾽ περὶ τῶ καλῶ κ᾽ αἰσχρῶ διττοί λόγοι. τοὶ μὲν γὰρ φαντὶ ἄλλω μὲν ἦμεν τὸ καλὸν, ἄλλο δ᾽ τὸ αἰσχρὸν, διαφέρον ὥσπερ κ᾽ τὠνυμα, ἔτω κ᾽ τὸ πρᾶγμα· τοὶ δὲ, τὠὐτὸ καλὸν κὰ αἰσχρόν. κἀγὼ πειθόμαι, τόνδε τὸν τρόπον ἐξαγαλλόμενος. αὐτίκα γὰρ παιδίῳ ὡραίῳ ἐρασθῆ μὲν χρησῶ [1.] χαριζεῖται, καλὸν,

Duo etiam feruntur sermones de Honesto & Turpi. Nam quidam aliud esse honestum asserunt, aliud turpe, tam re quam nomine distinguendum: Quidam verò idem utrumque, cujus sententiæ modum explicare conabor. Ut igitur formosus puer Amatori probo gratificet, honestum,

[1.] χαριζεῖται.] Sumitur verbum sæpius ità, *in nefando scelere obsequi, corpus prostituere.* Ἐν πολλοῖς γὰρ πόλεσιν, inquit Xenophon, οἱ νόμοι ἐκ ἐμπεδοῦσι τοῖς περὶ τὰς παῖδας ὀκνηρίαις, l. de Rep. Lac. Apud Bœotes & in Elide his terminis legem latam testatur Plato in Conviv. ἁπλῶς νενομοθέτηται, καλὸν τὸ χαρίζεσθαι ἐρασταῖς· κ᾽ οὔτε τις αἰσχύνη οὔτε ψόγος οὐδεὶς οὐδεὶς αἰσχρόν. Quod confirmat Xenophon οἱ μὲν ἄλλοι Ἕλληνες ἢ ὥσπερ Βοιωτοὶ ἄνδρ᾽ κ᾽ πόλις συζυγέντες ὁμιλοῦσιν ἢ (ὥσπερ Ἠλεῖοι) διὰ χαμαιτυπῶν τὴν ἀρχὴ ποιοῦνται. Et quanquam tam horrendum amorem Spartanæ leges ac Atticæ pro forma prohibent, attamen apertè & communiter usurpatum ex Aristophane constat cæteríque scriptoribus qui tam frequenter commemorant, quinam erant hujus aut illius παιδικά. Formosi pueri innumeris continuò stipati incedebant qui ipsos sollicitarunt & omni officio devincere studebant: & si cui morem gererent, illis præ cæteris χαρίζεσθαι dicebantur. Sic Alcibiades se Socrati obtulit, παντὸς ἀνάντου ἡγεμὼν εἶναι σοὶ μὴ ἐκ τούτου χαριζόμενος. Quem tamen ille magnanimo fastu rejecit. Alium huic verbo sensum affingunt Platonici, uti solent τὰ ἐρωτικὰ, quòd ità χαρίζεσθαι debent compti Adolescentes, viz. se amatoribus adjungere, ipsorum frequenti consortio frui, ut indè bonos mores ediscant, & ad virtutem colendam componantur, cujus optimam spem ex ipsa forma præstant. Xenophon tales ἐρωτὰς instituisse Lycurgum dicit, quanquam ipse confiteatur plurimos huic rei fidem non adhibere. Mirantem hoc sensu philosophico verbum cepisse sentio eò quòd non nisi τῷ χρήσῳ ἐρωτᾷ faveat. Nam ità distinguit Maximus dissert. 8. πρᾶγμα δοκεῖ τὸ μὲν ἀρετῆς ἐπήκολον, τὸ δὲ μοχθηρίᾳ συμπεφυκὸς, φανῇ μία οἱ ἐνθουσιῶντες ἐπονομάζοντες ἔρωτα, ὥσπερ καλοῦντες κ᾽ τὸν Θεὸν κ᾽ τὸν νόσον· καλλωπίζονται μὲν οἱ μοχθηροὶ ἐρωτικὰ διὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπονοιαν· ἀπεύχονται δὲ οἱ χρηστοὶ διὰ τὸ ἀμφίσολον τῆς πάθους. Plato maris discrete ad propositum nostrum, in Conviv. ἁπλῶς καλὸν μὲν πρᾶγμα ὁμιλεῖν (i. e. ἐρᾶν) καλὸν αἰσχρὸς δὲ αἰσχρῶς· αἰσχρῶς μὲν οὖν ἐστι πανδήμῳ τε κ᾽ πανδήμως χαρίζεσθαι, καλὸν χρηστῷ τε κ᾽ καλῶς· πονηρὸς δὲ ἐστιν ἐραστὴς ὁ πάνδημος ὁ τῷ σώματι μᾶλλον ἢ τῇ ψυχῇ. ὃ δὲ τῷ ἤθει χρηστῷ ἐρασθῆς διὰ βίου μένει ἅτε μονίμῳ συντακείς.

[2.]

Digitized by Google

[2.] μὴ ἐραστᾷ δὲ καλῶ, αἰσχρόν. καὶ τὰς γυναῖκας λοῦσθαι ἔνδον, καλόν· ἐν παλαίστρᾳ δὲ, αἰσχρόν· ἀλλὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐν παλαίστρᾳ καὶ ἐν γυμνασίῳ, καλόν. καὶ συνίμεν τῷ ἀνδρὶ, ἐν ἀσυχίᾳ μὲν, καλὸν, ὅπου τοίχοις κρυφθήσεται· [3.] ἔξω δὲ, αἰσχρὸν, ὅπου τὶς ὄψεται. καὶ τὸ μὲν αὐτᾶς συνίμεν ἀνδρὶ καλόν· ἀλλοτρίῳ δὲ αἴσχιστον. καὶ τῷγε ἀνδρὶ, τᾷ μὲν ἑαυτῷ γυναικὶ συνίμεν, καλόν. ἀλλοτρίᾳ δὲ, αἰσχρόν. καὶ κοσμεῖσθαι, καὶ ψιμμυθίῳ χρίεσθαι, καὶ χρυσία περιάπτεσθαι, τῷ μὲν ἀνδρὶ αἰσχρὸν, τᾷ δὲ γυναικὶ καλόν· καὶ τὼς μὲν φίλως εὖ ποιεῖν, καλόν. τὼς δὲ ἐχθρὼς, αἰσχρόν. καὶ τὼς μὲν πολεμίως φεύγειν, αἰσχρόν· τὼς δὲ ἐν σταδίῳ ἀγωνιστὰς, καλόν καὶ τὼς μὲν φίλως καὶ τὼς πολίτας φονεῦεν, αἰσχρὸν, τὼς δὲ πολεμίως, καλόν. καὶ τάδε μὲν περὶ πάντων.

Εἰμι δ' [4.] ἐφ' ἃ ταὶ πόλιές τε αἰσχρὰ ἄγλυται καὶ τὰ ἔθνεα,

non probo autem turpe: ut fœminæ domi laventur honestum, in Palæstra turpe; sed ut viri id & in Palæstra faciant & Gymnasio, honestum. Ut fœminæ cum viris congrediantur privatim ubi parietes abscondunt, honestum, extra verò in conspectu cujusquam turpe: & ut à maritis suis comprimantur, honestum, sed ab alieno, turpissimum: Ut etiam, vir propriâ fruatur uxore honestum, alienâ autem turpe. Viro turpe est, molliter ornatus incedere cerussâve oblitus vel aurum appensum gerere, sed mulieri honestum. Sic amicis benefacere honestum, inimicis turpe: Hostes fugere turpe, certantes autem in stadio, honestum: cives & amicos necare turpe, sed hostes honestum. Et hæc de omnibus dici supponantur.

Transeo autem ad ea quæ gentes & civitates turpia ducunt.

[2] μὴ ἐραστᾷ καλῷ.] Scripsit Author χρηστῷ ut puto, non solitus variare verba dum ità opponit, nec hîc præsertim vellet ubi καλὸν alio sensu toties desumit: sed eò quod tam sæpe occurrat, facilis transcriptorum error.

[3.] ἔξω δὲ αἰσχρὸν.] Diogenes Cynicus εἰείθει πάντα ποιεῖν ἐν τῷ μέσῳ καὶ τὰ Δήμητρος καὶ τὰ Ἀφροδίτης—χειρουργῶν τε ἐν μέσῳ συνεχές. Diog. in Vit. Crateti, ejusdem perfrictæ frontis contigit uxor Hypparchia, ἐν τῷ φανερῷ συνεγίνετο. Et illud tantum non placitum erat Cynicorum ut meritò dixerit Epictetus, sectam Cynicam si non rectè instituatur, nihil aliud profiteri quàm δημοσίᾳ ἀσχημονεῖν. Arr. l. 3. c. 22. Indorum tota Gens in pr pa ulo coit. Sext. Emp. Sed Lycurgus hanc partem munivit maximè, ἔθηκε γὰρ αἰδεῖσθαι μὲν εἰσιόντα ὀφθῆναι, αἰδεῖσθαι δὲ ἐξιόντα. Xenoph. in Lac. Rep.

[4.] ἐφ' ἃ ταὶ πόλιες.] Mirum, quantùm ex hoc loco disputabant Philosophi Sceptici & Ἡρακλιτεῖοι, quos joco ῥέοντας appellat Plato. Nam ità Protagoras, λέγομεν ἀποφαινόμενοι τότε δοκοῦν ἑκάστῳ, τούτω

καὶ

καὶ εἶναι ἰδιώτην τὸ καὶ πόλει, clariùs verò poſtea, ἀλλὰ πολιτικῶν καὶ μὴ καὶ αἰσχρὰ, δίκαια καὶ ἄδικα, καὶ ὅσα καὶ μὴ, οὐκ ἐν ἐκείνῃ πόλει οἰηθέντα δεῖται νόμιμα ἑαυτῷ, ταῦτα καὶ εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἐκόντα. Plat. in Theæt. innumeríſque aliis ejuſdem dialogi partibus conſtat. Hinc etiam rationes boni & mali tollebant Cynici, ità Diogenes inter cætera, μηδ' ἀνόσιον εἶναι τὸ καὶ ἀνθρωπείων κρεῶν γεύσασθαι ἐκ δόλου ἐκ τῆς ἀλλοτρίας ἐδῶν. Hoc etiam inter Scepticorum δόγματα, quintum, ſecundùm Laërtium, ſecundùm Empiricum decimum ſcil. πάσχειν τοῖς ἀγωγοῖς καὶ τοῦ νόμου conſtituebat, in quo eandem planè rationem adhibent quam hic Author. Teneri non poſſum quin illud ex Eurip. Phœniſſ. apponam quia tam aptè reſpondet Ἐν ἀσκεῖν ταυτὸ καλὸν ἐν σοφόν σ' ὄμως, ἓν ἦν ἀμοίλικτόν ἀνθρώποις ἔχειν. Νῦν δ' ἓν μὲν ἄριστον ἔδλη ἐκ' ἴσον βροτοῖς Πάλιν ὀνομάσας· τὸ δ' ἔργον ἐκ ἴσον πόλει. Ubi qui plura vult, adeat Scholiaſten.

αὐτίκα Λακεδαιμονίοις [5.] τὰς κόρας γυμνάζεσθαι ἀχειριδώτους, καὶ [6.] ἀκίτωνας περιέρπειν, καλόν· Ἴωσι δ' αἰσχρόν· καὶ τοὺς παῖδας [7.] μὴ μανθάνειν μουσικὴν καὶ γράμματα, καλόν· Ἴωσι δ' αἰσχρόν [8.] μὴ ὀπίσω εἶναι ταῦτα πάντα. [9.] Θεσσαλοῖσι δὲ καλὸν τοὺς ἵππους

Ut igitur puellæ diſcinctis brachiis ſe exerceant, & veſte depoſitâ prodeant, Lacedæmoniis honeſtum, Ionibus turpe videtur: & ut pueri Muſices & literarum ignari ſint, inter illos honeſtum, at hujuſmodi inſcitia inter Iones turpis. Theſſali honeſtum putant equos

[5.] τὰς κόρας γυμνάζεσθαι.] Heracl. de Gentium moribus ait apud Spartanos γυμνάσια ἄνδρων ἐστὶ καὶ παρθένων· Xenoph. item de Lycurgo in Lac. Rep. συμβάσειν ἔταξεν ἐδὲν ἧττον τὸ σῶμα τῶν ἄρρενων φύλαι· ἔπειτα δὲ δρόμους καὶ ἰσχύν ἄνωθεν καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἔτι καὶ ταῖς θηλείαις ἀγῶνας ἔθηκε ἀλλήλαις ἐποίησε.

[6.] ἀκίτωνας περίερπειν.] Plutarc. in V. Lycur. ἐδὲν ἧττον εἴθιστο πρὸ κόρων τοῖς κόραις γυμνὸς τε πολιτεύειν καὶ ἅμα ἱερεῖα τῶν ὀρχηθοῦς καὶ ἀδειν πρὸς τύπον παίοντα καὶ θεωμένων.

[7.] μὴ μανθάνειν μουσικὴν καὶ γράμματα.] Lacedæmoniois τέχνας μανθάνειν ἢ τὰς εἰς πόλεμον αἰσχρὸν inquit Heraclides; namad bellicam diſciplinam compoſiti, nihil intermiſcebant quod emollire animos poterat. Vid. etiam Ælianum l. 12 c. 50.

[8.] μὴ ὀπίσω εἶναι ταῦτα πάντα.] Nam præterquam in Sparta inquit Xenoph Græci παῖδας πέμπουσιν εἰς διδασκάλων μουσικὴν καὶ γράμματα καὶ μουσικὴν καὶ τὴν παλαίστρα. Cicero in Tuſcul. l. 1 *Themiſtocles cùm in epulis recuſaret Lyram habitus eſt indoctior. Ergò in Græcia muſici floruerunt diſcebantque id omnes, nec qui neſciebat ſatis excultus doctrina putabatur.* Sed Aſiæ minoris Populi iisque præcipuè qui non longè à littore ſiti, muſicam maximè colebant: cum ſuos ἁρμονίας τρόπους haberent, & ab ipſis nominatos, φρυγιστὶ, λυδιστὶ, αἰολιστὶ, & ab Ionibus ἰαστὶ.

[9.] Θεσσαλοῖσι δὲ καλόν.] nihil tale apud cæteros ſcriptores repertum quanùm ego urquam deprehendi. Ubique celebres ſunt ob Generoſos equos & equitandi peritiam. Vitam λιτρικὴν olim cum laude exer-

Digitized by Google

exercere ubique patet, præsertim ex Thucydidis notissimo loco. ὅτι ἔχοντες τὸ αἰσχύνειν τοῦτο ἔργον, φέρουσι δὲ τὸ δόξαν μᾶλλον· δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ἀπειρία πᾶσι τοῖς ἀφ' ἑαυτῶν οἷς νόμος καλῶς τοῦτο δρᾶν. l. 1. De Thracibus Herodotus τὸ ζῶν λοιπὸν λαφύσσειν κάλλιστον. Boves autem (in quibus ostendit Pausanias veterum opes maximè collocari) frequenter direptos etiam Caci Historiola demonstrat.

ἐκ τᾶς ἀγέλας [10.] λαβόντι, αὐτὸς δαμάσαι, καὶ τὸς ὀρέας· βοῦς τε λαβόντι, αὐτὸς σφάξαι καὶ ἐκδεῖραι καὶ κατακόψαι· ἐν Σικελίᾳ δὲ αἰσχρὸν, καὶ δώλων ἔργα. [11.] Μακεδόσι καλὸν δοκεῖ ἥμεν, τὰς κόρας, πρὶν ἀνδρὶ γαμῆσαι, ἐρᾶσθαι καὶ ἀνδρὶ συγγίνεσθαι· ἐπεὶ δὲ καὶ γαμεῖται, αἰσχρόν· Ἕλλασι δ' ἄμφω αἰσχρόν. [12.] τοῖς δὲ Θρηξὶ νόμος τὰς κόρας σίζεσθαι. τὸ δὲ Σκύθαι καλὸν νομίζουσι, ὃς ἀνδρὶ ἐκδείρας τὸν κεφαλὸν, [14.] τὸ

& mulos ex armento ablatos domare, bovésque raptos jugulare, & pelle detracta discindere: hæc autem Siculi turpia ac fraudulenta opera censent. Puellas nondum collocatas amari & à viris comprimi inter Macedones honestum: post nuptias verò turpe; Utrumque inter Græcos turpe. Puellarum frontes notis quibusdam interpunci, Thracibus ornamentum videtur. Scythis quidem honestum ut cùm quis hominem occiderit, capitis,

[10] λαβόντι.] pro λαβόντας sive ex errore exemplarium, seu potiùs ex Dorici idiomatis usu in quod magis properasse sum, etsi nihil tale in Lexicographis comperio, quia bis in hac sententia occurrat, cùm toties obrepere errorem non putandum. Et quidem satis distinguitur, à λάβοντι quod pro λάβωσι ponunt Dores, eò quòd hæ voces in penultima accentum gerant. Sic in postremis hujus capitis verbis ποιητὰς δὲ μάρτυρας ἐπαγόντας ποτὶ ἀοιδὰν ἢ πρὸς ἀλήθειαν προῆκε, pro προιῶντας, nisi forsan omittatur οἱ —

[11.] Μακεδόσι.] Quod hîc de Macedonibus narratur, de Thracibus refert Herodot. in Terpsic. τὰς δὲ παρθένους φυλάσσουσι ἀλλ' ὡσὶ οἷσι ἂν τοὶ βέλωνται ἀνδρῶσι μισγέσθαι· τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι. Eadem de Lydis Ælianus l. 4. c. 1.

[12.] τοῖς δὲ Θρηξί.] hoc ad omnes Thraces applicare videtur Herodotus, etsi ad solas puellas restringi potest, τὸ μὲν ὄζεσθαι ἐυγενὲς κέκριται, τὸ δὲ ἄσιτον ἀχρεῖον. Ad Æthiopes idem defert Sextus. Pyr. Hyp. l. 1.

[13.] ὃς ἀνδρὶ ἐκδείρας κεφαλὸν.] κλαπὸν proculdubiò

[14.] τὸ κόμον] to sit aliquantulum hoc verbum utpote quod nec in veterum nec recentiorum Lexicis inveni. Sed facilis conjectura à κομᾶν duxit, quod confirmavit sensus ut sic τῷ ὀπτῷ opponatur. Sed & favet Herodotus qui dum exponit quomodo capiti cutem detrahit Scytha, sic ait, in l. Melpom. ἀρξάμενοι κύκλῳ περὶ τὰ ὦτα, ac si posteriorem tantùm partem crinitiam scilicet, usui suo accommodaret: cùm pars cutis frontem obvolvens minùs forsan idonea quia tot locis perforatur.

μὲν

μὲν κόμον [15.] περὶ τῦ ἵππε φορεῖ, [16.] τὸ δ' ὀφέον [17.] χρυσώσας καὶ ἀργυρώσας, πίνει ἐξ αὐτῦ, καὶ ἀπένδει τοῖς θεοῖς· ἐν δὲ τοῖς Ἕλλασιν, ἢν δέ κ' ἐς τὰν αὐτὰν οἰκίαν συνεισελθεῖν βάλοιτ' ἄν τις τοιαῦτα ποιήσαντι. [18.] Μεσαγέντας δὲ τὼς γονέας καταφάγοντες κατέθαπτον, καὶ [10.] τάφος κάλλιστος δοκεῖ ἦμεν, ἐν τοῖς τέκνοις τεθάφθαι· ἐν δὲ τᾷ Ἑλλάδι ἄν τις ταῦτα ποιήσαι, ἐξελαθεὶς ἐκ τᾶς Ἑλλάδος, καὶ ἀποθάνοι, ὡς αἴσχεα καὶ δεινὰ ποιέων. τοὶ δὲ Πέρσαι, [20.] κοσμεῖσθαί τε, ὥσπερ τὰς γυναῖκας, καὶ τὼς ἄνδρας, καλὸν νομίζοντο, καὶ τᾷ δυνατᾷ

cute divulsâ, partem crinitiam ante equum gestet, Osseam verò auro vel argento obducens, ex illâ bibat diisque ipsis libamina fundat. Græcorum autem nullus easdem ædes ingredi vellet unà cum viro qui tale quid fecerit. Massagetæ parentes suos obtruncantes comedunt & optima videtur sepultura, ità in sobolis ventre condi: sed in Græcia si quis tale quippiam committeret, ejectus statim miserè periret, ut qui rem turpem ac horrendâ patrâsset. Persæ viros delicatulè ornari instar fœminarū putant, ut & cum filia, honestū

[15.] περὶ τῦ ἵππε φορεῖ.] ἅτε ἰχθεμενέλεον κίκιτον inquit Herod. cùm jam satis emolliverat tanquam *mantile servabat.* Sed jactabundus ὁκ τῦ χαλινῦ τῦ ἵππε, τὸν ἂν αὐτὸς ἐλαύνῃ, ὁκ τύτῳ ἐξάπτει καὶ ἀγαλλεται, *habenis equi cui ipse insidet annectebat superbus.*

[16] τὸ δ' ὀφέον.] Id non nisi insensissimorum capiti faciunt. Herod.

[17.] χρυσώσας.] Si pauper sit Scytha, ἐξανδεν ἀμοιβαίῳ μόνῳ ἀφεστόλας χρᾶται, Caput extra crudo bovino corio obducens sic utitur, sin autem dives, insuper & intùs inaurat. Herod.

[18.] Μεσαγίσαι δὲ τὼς γονέας.] si ad extremam senectutem pervenerint inquit Herodotus l. 1. ἐπὰν δὲ γένωνται γηραιοὶ κάρτα, οἱ προσήκοντες οἱ πάντες συναλδόντες θύσι μιν καὶ ἄλλα προβατα ἅμα αὐτῷ· ἑψήσαντες δὲ τὰ κρία κατδιχόωνται. Sin autem ante ex morbo moriantur, ὑ κάρτα σπεύσαντες ἀλλὰ γῆ κρύπτουσι non educunt sed tumulo condunt συμφορὴν ποιεύμενοι dolentes quod illis immolari vel potiùs obtruncari non contigerit. Unde lepidissime ait Herodotus τέρμα δὲ ἀνίκητε σφὶ πρόκειται ἄλλο μὴ ὑδὲ ἐς nullus alius vitæ terminus iis impendet.

[19] τάφος κάλλιστος.] Sic Indi Callatini apud Herod. l. 3. rogante Dario δὲ τίνι χρήματι δέξιστα ἂν τελευτήσαντες τῶν πατέρα καταφαγεῖν συβὲ, ἀμβάσαντες μεγα ἀφυρμὸν μὴ ἐκέλευον. Nam & illi parentes comedunt Indéque ex sententia Herodoti Cambysem insanisse meritò putabant homines; ὑ γὰρ ἂν ἐφρόνησε τὰ νομιζόμενα ὑπερφέρων ἄλλων. *aliter non ausus fuisset, templa & Ritus ludibrio habere,* Apim sc. Ægyptiacam occidens: cum sacra sua omnium præstantissima quælibet judicat Gens.

[20.] Κοσμεῖσθαί.] eò quòd vestes demissas admodum & fluitantes induerent ἀνδρόφορέας ἐσθῆτας καὶ ποδήρεις Sext. Emp. vel ut Diodor. l. 2. φοινὶν δ' ἧς ἕκαστον ἦν διαγνῶναι τὸν ἀπελευθερωθέντα πάντων ἀνὰρ ἔχειν ἥκιστα γυνή. Comam quoque alebant inde in Oraculò Mulesis dato κομῆται dicti Herod. l. 6. & faciem fuco illinebant, ut ex Xenoph. Cyrip. l. 8. colligatur.

καὶ

καὶ τὰ μητρὶ καὶ τῇ ἀδελφῇ συνίμεν· τοὶ δὲ Ἕλληνες, καὶ αἰσχρὸν καὶ παράνομα. [22.] Λυδοῖς τοίνυν τὰς κόρας πορνοδοκήσας, καὶ ἀρμόσιον ἐνεργάσαντας, καὶ ὕστερον γαμοῦσι καλόν δοκεῖ ἦμεν· ἐν δὲ τοῖς Ἕλλασιν, ἀδοξέει καὶ θέλει γαμᾶν. [23.] Αἰγύπτιοί τε ἀνὰ πάντα νομίζουσι καλὰ τοῖς ἄλλοις. τῆδε μὲν γὰρ γυναῖκας ὑφαίνειν καὶ ἐργάζεσθαι, καλόν· ἀλλὰ πλινθεύει τοὺς ἄνδρας, τὰς δὲ γυναῖκας τροφέειν ἀπὸ τῆδε τοὶ ἄνδρες. τὸν πηλὸν δοῦναι ταῖς χερσὶ, τὸν σῖτον τοῖς ποσὶ, πλύσιος καλόν· ἀλλ' ἁμῖν τὸ ἐναντίον. οἶμαι δ' ἄν τις [24.] τὰ καλὰ εἰς ἓν κιβδὴν συνενεῖκαι πάντας ἀνθρώπους ἃ ἕκαστοι νομίζουσι, καὶ πάλιν ἐξ ἀθρόων τοὶ

matre ac sorore congredi: at Græci turpia hæc & iniqua; Lydis puellas, cum prostituto corpore pecunias corraserint, ità tandem nubere honestum videtur: inter Græcos autem nemo harum ullam in uxorem duceret. Ægyptii non eadem statuunt honesta quæ cæteræ gentes: Alibi certè fœminas texere & operari honestum, hîc autem viros. Mulieres officiis funguntur quibus alibi viri solent: Cæmentum manibus subigere, panem verò pedibus, inter illos honestum, sed apud nos obtinet contrarium. Sanè si quis juberet omnes homines in unum locum deferre,

[21.] καὶ τὰ ἀδελφᾷ] hi fœdi mores non ante Cambysis tempora invaluerunt. Nam ille primò sororem duxit: ἔδοξεν inquit Herod. l. 3. εἰσθέσιος πρήγμασι τῆσι ἀδελφεῇσι συνοικέειν οἱ Πέρσαι.

[22.] λυδοῖς.] Eadem narrat Herodotus l. 1.

[23.] Αἰγύπτιοί τε.] hæc etiam ex Herodoto desumpsit Author, qui ità observat, Αἰγύπτιοι ἅμα τῷ ἀέρι τῷ κατὰ σφέας λύτρα ἐνίστε καὶ τῷ ποταμῷ φύσιν ἀλλοίην παρεχομένῳ ἢ οἱ ἄλλοι ποταμοὶ, τὰ πολλὰ πάντα ἐμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐκέκτηντο ἤθεα καὶ νόμους. l. 2. ubi inter cætera hoc etiam de pane habet. Miror autem impensiùs Interpretes tam Herodoti quam Strabonis, qui eadem ex Herodoto refert l. 17. πηλὸν hîc transtuliſſe lutum, unde constat eos nec verbi vim nec Authoris sensum assecutos. nam quare lutum subigerent aut Ægypcii aut quivis mortalium? πηλὸς igitur cæmentum exprimit unde sensus statim optimus emergit. Jul. Pol l. 7. c. 27. inter cætera cæmenti genera etiam πηλὸν & inter mercenarios πηλοφόρους ponit. Nec illud tantùm Ægyptii sed & χέρητα τὸν πάσσοφον ἀνυμφόρητα, sordes manibus auferunt. Plura adjicit Herodotus sed ea omnia omittit Diodorus Sic. l. 1. tanquam fabulosa nec fide digna. ἔστι μὲν δ' Ἡρόδοτος καὶ τινες τῶν τότε Αἰγυπτίων πρήξεις συνταξάμενοι ἐξηγήσασι καὶ συνεγράψαντο ἐκτοπίας προσφέροντες τῇ ἀκοῇ τὰς ἀκοὰς τὸ παράπαν ἀξυλογοῦν καὶ μυθώδεις πλάσεσι ψυχαγωγίας ἕνεκα περίεσμεν.

[24.] τὰ καλὰ.] & dein τὰ αἰσχρὰ suos invicem locos occupârunt ità ut transponenda sunt, τὰ αἰσχρὰ εἰς ἓν & τὰ καλὰ λαβεῖν. Quod illud λαβεῖν ostendit, alias impropriè ad τὰ αἰσχρὰ annexum. Sed & indicat Author ipse eùm postea repetens diluit argumentum.

τὰ

τὰ αἰσχρὰ λαβὲν, ἃ ἕκαστοι [25.] ἄγηνται, οὐδὲν [26.] καλυφθῆμεν, ἀλλὰ πάντας πάντα διαλαβέν. οὐ γὰρ πάντες ταυτὰ νομίζοντι. παρεξοῦμαι δὲ καὶ ποίημά τι.

quæ turpia putant, & dein è simul congestis excerpere quæ singulis honesta videntur, nihil superfuturum credo, sed omnes omnia desumpturos: non eadem enim omnes colunt. Apponam autem poëticum fragmentum.

[27. Καὶ γὰρ τὸν ἄλλον ὧδε θνητοῖσι νόμον
Ὄψει διαιρῶν, οὐδὲν ἂν πάντη καλὸν,
Οὐδ' αἰσχρὸν· ἀλλὰ ταυτ' ἐποίησε λαβὼν
Ὁ καιρὸς αἰσχρὰ, καὶ διαλλάξας καλά.

Spectabis alias hoc loco datas viris
Leges, hinc discens nihil honestum, nihil
Ubique turpe, sed reddit occasio
Idem nunc turpe, dein mutata, bonum.

Ὡς δὲ τὸ σύνολον εἰπὲν, [28.] πάντα καιρῷ μὲν καλά ἐντι, ἐν ἀκαιρίᾳ δ', αἰσχρά· τὶ ὦν διεπραξάμην; ἔφαν ἀποδείξειν ταυτὰ αἰσχρὰ καὶ καλὰ ὄντα· καὶ ἀπέδειξα ἐν τούτοις πᾶσι.

λέγεται δὲ καὶ περὶ τῶ αἰσχρῶ καὶ καλῶ, ὡς ἄλλο ἑκάτερον εἴη. ἐπεὶ αἴ τις ἐρωτάσῃ τὼς λέγοντας ὡς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα αἰσχρὸν καὶ καλόν ἐστιν, αἴποκά τι αὐτοῖς καλὸν ἔργασται, αἰσχρὸν

Ut totam rem verbo compingam, omnia opportuna quidem honesta, intempestiva verò turpia. Quid ergo confeci? dixi me velle eadem honesta ac turpia demõstrare, quod his omnibus absolvi.

Cæterùm alius fertur sermo de honesto ac turpi nempe qui utrumque diversum quid affirmat. Quandoquidem si quis prioris sententiæ patronos rogaret, an quid honestũ unquã peregerint, etiã & istud turpe agnoscant necesse est, si idem ὁμολογησοῦντι, αἴπερ τοῦτον

[25.] ἄγηνται] verbum Ionicum: Et ut semel hîc moneam plura Ionicè usurpat Author, quale est τοῦτος ubique oculis obversans, Sic etiam συνενεῖκαι sæpius in Herodoto repertum.

[26] Καλυφθῆμεν] emendo καταλειφθῆμεν —

[27.] Καὶ γὰρ τὸν] hoc ποίημα in suos στίχους disposui & non dubito quin ex Euripide illo σκηνικῷ φιλοσόφῳ, excerpantur. Non tantùm quia ipse ferè solus periculosa illa & nefaria solet effundere sed & dictionem ipsius sapiunt: etsi nec in tragœdiis quæ extant nec in deperditorum fragmentis reperio.

[28.] πάντα καιρῷ.] Eadem habet sed sensu magis sano Sophocles πάντα γὰρ καιρῷ καλά —

καὶ

καὶ τὸ αἰσχεῖν καὶ τὸ καλόν. καὶ αἴ τινα καλὸν οἶδαν ἄνδρα, τοῦτον καὶ αἰσχεῖν τὸν αὐτόν. καὶ αἴ τινὰ καὶ λευκόν, καὶ μέλαινα τοῦτον τὸν αὐτόν. καὶ καλὸν γ' ὄζι τὼς θεὼς σέβεσθαι, καὶ αἰσχεῖν ἆρα τὼς θεὼς σέβεσθαι, αἴτω τωὐτὸν αἰσχεῖν καὶ καλόν ὄζι. καὶ τάδε μὲν δὴ ἀπάντων εἰρήσθω μοι. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὸν λόγον αὐτῷ ὃν λέγοντ· αἱ γὰρ τὰν γυναῖκα καλὸν ὄζι κοσμεῖσθαι, τὰν γυναῖκα αἰσχεῖν κοσμεῖσθαι, αἴτω τωὐτὸν αἰσχεῖν καὶ καλόν· καὶ τἄλλα κατὰ τωὐτό. ἐν Λακεδαίμονι ὄζι καλὸν τὰς παῖδας γυμνάζεσθαι, ἐν Λακεδαίμονι ὄζιν αἰσχεῖν τὰς παῖδας γυμνάζεσθαι. καὶ τἄλλα ὅπως λέγονται δὲ ὡς [29.] αἴ τινες τὰ αἰσχεῖ. ἐπ. πρὶ ἐθνέων πάντων συνενείκαιεν, ἔπειτα συγκαλεσσάντες κηλδίοισιν, ἃ πς καλὰ νομίζει, [30.] καμβάσαιεν πάντα καὶ ἐν καλῷ ἀπαιεικθῆμεν· ἐγὼ θαυμάζω αἰ τὰ αἰσχεῖ, συνενεγκθέντα καλὰ ἐσσεῖσθαι, καὶ οὐχ οἷά περ ὧδεν. αἰ γὰν ἵππως ἢ βῶς ἢ ὄϊς ἢ ἀνθρώπως ἄγαγον, οὐκ ἄλλο τί κα ἀπάγαγον. ἔπειτ οὐδὲ χρυσὸν ἤνεικαν, χάλκον ἀπλοίκαν· οὐδὲ ἀργύριον

honestum ac turpe. Et si virum quempiam honestum cognoverint, eundem etiam & turpem: si album quempiam, etiam & illum ipsum nigrum: Deósne venerari honestum? venerari ergo quoque turpe. Et hæc de omnibus dici supponantur. Sed memet converto ad rationes quas illi afferunt: Si mulierem bellè ornari honestum, & eandem ità ornari turpe, si pro eodem honestum ac turpe reputandum. Pariqi ratione cætera. In Sparta puellas se exercitare honestum, in Sparta quoque puellas se exercitare turpe est: aliáque consimili modo. Dicunt autem, si quis turpia ex omni undequaque gente in medium adduceret, deindeque mandaret singulos ea quæ honesta putant capere, omnes omnia sumpturos, & pro honestis reportaturos. Mirum quid, si turpia in unum locum delata, honesta fierent non eadem quæ adducebantur. Si equos, boves, oves aut homines attulerint non aliud certè asportarunt: Nec aurum

[29] αἰ τινες τὰ αἰσχεῖ.] Non possum hîc prætermittere præclarissimam Herodoti sententiam, quæ etsi cum sensu Authoris nostri non undiquaque congruat, simili tamen modo effertur. ἔδοξε μοι δὲ τοιοῦτο ὅπ. πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκήια κακὰ εἰ: μάλιστα σωφρονέουσι, ἀλλ' ἐξόδῳ βαλόμενοι τοῦτο. πλησίοις, ἐσκέψαντες ἀνῆς τὰ πρὶ πολλὰς καιρὸς, ἀπασίοις ἔκαστοι αὐτέων ἀποφέρεσθαι ὀπίσω τὰ ἐωυτοῦ κάκιστα. l. 7.

[30.] λαμβάσαιεν.] aliquid deest ità reponendum, ἃ πς καλὰ νομίζει λαμβάσαιεν, πάντας πα τα διαλαβέιν.

ἤνεικαν,

Digitized by Google

ἥνεικαν, μόλιβδον καὶ ἀπόφερον. ἀντὶ δ' ἄρα τῶν αἰσχρῶν καλὰ ἀπαγάγητε, φέρε δὴ καὶ ἄρα τὸ αἰσχρὸν ἀπάγαγε, τὸν ἂν, καλὸν ἀπάγαγε. ποιηταὶ δ' μάρτυρες ἐπάγονται, [31.] ποτὲ ἀδυνάν ἐποτ' ἀλλάθειαν ποιοῦντι. ferentes, ἃs domum reduxerint, aut plumbum referent, quod argentum intulerint. Pro bonis ergo mala retulerunt: age verò si quis turpe quid adduceret, illud quoque bonum asportaret. Poetas autem testes inducunt qui non pro rerum veritate, sed hominum delectatione carmina sua componunt.

Diss. III. De justo & injusto.

ΔΙΣΣΟΙ δὲ λόγοι λέγονται καὶ περὶ τοῦ δικαίου καὶ περὶ τοῦ ἀδίκου· καὶ τοὶ μὲν, ἄλλο ἄλλῳ τὸ δίκαιον, ἄλλο δὲ, τὸ ἄδικον· τοὶ δ', τοὔτο δίκαιον καὶ ἄδικον· καὶ ἐγὼ τούτῳ πειράσομαι πιμῶειν. καὶ πρῶτον μὲ[1.]ψεύδεσθαι ὡς δίκαιόν ἐστι λέξω, καὶ ἐξαπατᾶν. τοὺς μὲν πολεμίους ταῦτα ποιεῖν, αἰσχρὸν καὶ πονηρὸν ἂν ἐξείποιεν· τοὺς δὲ φιλτάτους, ὑπὲρ αὐτῶν τοὺς γονέας· αἰ γὰρ δέοι τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα [2.] φάρμακόν τι

Duo itidem feruntur sermones de justo & injusto: Etenim quidam aliud esse justum aliud injustum putant, quidam verò idem utrumque, quam sententiam defendere conabor. Et primò ostendam fallere & mentiri justum esse. Dicat igitur quispiam, ità tractare inimicos turpe & improbũ: amicissimos verò nequaquã, exẽpli causâ parentes. Si enim oportet patrem aut matrẽ medicamentũ

[31.] ποτὲ ἀδυνάν ἐ ποτ' ἀλλάθειαν.] ἔτι δὲ ποιητὰι ὑμνήκασι ὅτι τὸ μεῖζον κοσμοῦντες— ἔτι δὲ λογογράφοι ξυνίδοσαν ὅτι τὸ φορτικωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον. Thucyd. l. 1 sic etiam Eratosthenes apud Strab. l. 1. ποιητὴς πᾶς ψυχαγωγίας ἕνεκα διδασκαλίας.

[1.] ψεύδεσθαι] Plat. in Rep. l. 1. ἀνωφελῆ ταῦτα ἴσως· ἐνίοτε μὲν δίκαιος, ἐνίοτε δὲ ἄδικος ποιεῖν, οἷον ταῦτα δὴ λέγω· πῶς ἂν τῷ εἴποι, εἴ τις λάβοι παρὰ φίλου ἀνοήτου παράνοντος ὅπλα, εἶτα μαίνοιτο ἀπαιτοῦντος· ὅτι οὐ τὸν χρὴ τὰ τοιαῦτα ἀποδιδόναι· οὐδὲ δίκαιος ἂν εἴη ὁ ἀποδιδοὺς, οὐδ' αὖ πρὸς τὸν ἅπαντα ἐθέλοντα, πάντα ἀδίκως τελέως λέγειν· Et quamvis Homerum coronatum è Republica sua ejecerit ob turpes fabulas Diis ascriptas, tamen publicas quasdem confingi jubet quibus civitas ad virtutem efformetur: nempe ut μαχητὴς τὸν ἥκιστα τῷ φαύλῳ τῷ ἀνοήτῳ ἐοικὼς μάλιστα, ὧν δὲ τοῦ ἀληθοῦς, τῷ αἰσχίστῳ ἐοικὼς φαῦλος μάλιστ' ἂν εἴη, Rep. l. 1.

[2.] φάρμακόν τι.] Omnia tum de pharmaco tum de ense eripiendo reperiuntur apud Xenophontem in quarto memorabilium, ubi Socrates Euthydemum quendam ob sapientiam Politicam tumentem obtundit, & pro more suo his captiunculis in angustum redigit, transcribere nolo nè tædio essem.

Digitized by Google

ἐγγὺς τὰ φαγεῖν; καὶ μὴ θέλει, ἐὰν δίκαιόν ἐστι; καὶ ἐν τῷ ψεύσματι καὶ ἐν τῷ στόματι ὀρθῶς, καὶ μὴ φαύλως ἐξῆλθε; κλέπτειν μὲν τὰ τῶν φίλων, καὶ βιᾶσθαι τοῖς φιλτάτοις δίκαιον. αὐτίκα εἴ τις λυπηθεὶς τι τῶν οἰκείων καὶ ἀχθεσθεὶς μέλλοι αὑτὸν διαφθείρειν ἢ ξίφει ἢ χρονίῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ, δίκαιόν ἐστι ταῦτα κλέψαι, αἰ δυνατὸν ἦν μὴ ὑπεξελθεῖν καὶ ἔχοντα κατακλεῖσαι, ἁρπάσαι βίᾳ; ἀνδραποδίσασθαι δὲ πῶς ἐ δίκαιον τοὺς πολεμίους, αἴ τις δύναιτο ἐλῶν πολιν ὅλην ἀποδόσθαι; τειχορυχεῖν δὲ τὰ τῶν πολιτῶν, οἰκεῖα οἰκήματα, δίκαιον φαίνεται, καὶ γὰρ οἱ πατὴρ ὁπότε ἐπιβάτην κατασασμένος ὢν τῶν τῶν ἐχθρῶν δεδεμένον εἶη, ἆρα ἂ δίκαιον διορύξαντα κλέψαι καὶ σῶσαι τὸν πατέρα; ὄμνυμι ἢ μὴν ἐπιορκεῖν; αἴ τις ὢν τῶν πολεμίων λαφθεὶς ὢν δέξαιτο, ὀμνύων ἢ μὴν ἀφεθεὶς τὴν πόλιν ἀποδώσειν, ἆρα ὅτῳ δίκαια ποιήσει ὀμόσας; ἐδὲ μὰ γῆ ἐ δοκῶ· ἀλλὰ μᾶλλον τὴν πόλιν καὶ τοὺς φίλους καὶ τὰ ἱερὰ σῶσαι παρεῖα ἐπιορκήσας. ἦν ἆρα δίκαιον καὶ τὸ ὀμόσαι καὶ τὸ ἐπιορκεῖν. [3.] τὰ μὲν ἴδια τῶν πόλεων

deglutire, nec volet, annon juſtum eſt ſorbili quodam aut potu diffuſum porrigere & ineſſe diſſimulare? Juſtum igitur parentes mendacio fallere, ut & ſubripere bona amicorum & chariſſimis vim inferre. Nam ſi quis ob res quaſdam familiares graviter triſtitiâ affectus ſibi lethum conſciſcere cogitaret ſive enſe vel reſti aut alio telo, annon juſtum eſt hbc clanculùm ſubripere ſi quis poſſet, aut ſi tardior adveniens jam in manibus habentem deprehenderit, per vim auferre? quis unquam dubitavit annon juſtum eſſet, inimicos in ſervitutem rapere, ſi modò quis poſſet totam civitatem expugnare? ſed & ædes civium noſtrorum publicas perrumpere juſtum videtur: nam ſi pater inimicorum factione oppreſſus, in vlnculis ad mortem ſervaretur, annon juſtum eſt, effringentem abripere patrem & liberare? Necnon pejerare: ſi quis enim ab hoſtibus captus juramento dato ſpondeat ſe dimiſſum urbem ſuam proditurum, an ille ſanctè obſervans juſta peraget? Ego certè non ità ſentio: ſed potiùs ſi civitatem ſuam & amicos & templa patria perjurus conſervet, Pejerare igitur juſtum eſt ut & ſacra ſpoliare: quæ privatim ad quamlibet civitatem ſpectant, [3.] τὰ μὲν ἴδια τῶν πόλεων

[3.] τὰ μὲν ἴδια.] Innumera apud Hiſtoricos conduntur exempla ubi ſacra ſua ad uſus profanos allocârunt civitates. Ego unum tantum ſubjungam. Cùm Pericles Athenienſium opes in concione exponerer, quibus bellum contra Lacedæmonios inſtruere poſſent, inter cætera numerat, ἀναθήματα ἴδια καὶ δημόσια καὶ ὅσα ἱερὰ σκεύη περὶ τοὺς πομπὰς καὶ ἀγῶνας καὶ σκῦλα μηδικὰ—ἔτι δὲ τὰ ὑπὸ ἄλλων ἱερῶν χρήματα, οὓς χρησάσθαι αὐτοὺς καὶ ἢν πόνου ἐξεργάζεται πάντων καὶ αὐτῆς τῆς θύρας τοῦτο μάρτυς ἱκανός. Thucid. l. 2.

ἐὰν

τὰ δὲ κοινὰ τῆς Ἑλλάδος [4.] τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ ἐς Ὀλυμπίαν [5.] μέλλοντος τοῦ βαρβάρου τὴν Ἑλλάδα καθέξειν, καὶ τῶν χρημάτων ἐν τῷ μεταξὺ ἐόντων, δίκαιον καλεῖν, καὶ χρῆσθαι ἐς τὸν πόλεμον; φονεύειν δὲ τοὺς φιλτάτους δίκαιον· ἐπεὶ καὶ [6.] Ὀρέστας καὶ Ἀλκμαίων, καὶ ὁ θεὸς ἔχρησε δίκαια αὐτοῖς ποιῆσαι. σὺν δὲ τέχναις τρέπομαι, καὶ πάντα πρώτων

prætermitto; sed totius Græciæ sacra publica, è Delphis & Olympiâ, cùm periculum sit nè barbari Græciam subjugarent, & spes salutis in sola pecunia ponatur, annon justum est desumere & in belli usus allocare? Justum etiam charissimos necare cùm id fecerint Orestes & Alcmæon, & justè fecisse in oraculo pronunciavit Deus. Ad artes me converto & poëtarum imprimis

[4.] τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ ἐς Ὀλυμπίαν.] Nam templum inter Delphos non ad hanc aut illam urbem aut populum spectabat, uti ferè cætera quæ nemo præter cives ipsos ornabat, sed à tota Græcia colebatur. Hoc consulturi adibant, huc victoriâ potitâ mittebant spolia. In hoc Græci post confectum bellum Persicum ἀναθήματα dedicârunt, καὶ ὑπερφυᾶ τὸν θεὸν κοινῇ εἰ λελάβηκε πλήθει καὶ ἀρετῇ τῶν ἀναθημάτων. Herod l. 9. Ità ut sive ex Græcis ipsis vel exterorum munificentia immensa divitiarum moles congesta est: sed & apud Delphos Ludi Pythii: uti quoque in Olympia Olympici: In quibus εἰ θεὸν καὶ ἀγωνίζεσθαι jus Græci omnes habebant; & si quod bellum intercederet, cessabat statim usque dum festum celebratur, & hinc vocabantur Ὀλυμπιακαὶ σπονδαὶ, quas qui violabant, multâ puniebantur propè νόμῳ Ὀλυμπικὸς postulabat: & usque dum solverent, ἐς ἱερὰ, θυσίας καὶ ἀγῶνα ἔρχοντο, uti olim Lacedæmonii apud Thucydid. l. 5. Hujusce quoque loci vastas fuisse opes ostendit Pausanias, qui Olympici templi ἀναθήματα numerat, id est cellas in quibus servantur ἀναθήματα: & indè patet eum quæ sit Delphis opes quæ in Olympia reponebantur, non minores fuisse. Quod Pericles cùm ad bellum Peloponnesiacum Athenienses incitaret, & inopiam Lacedæmoniorum ostenderat, ὅτι, inquit, καὶ κινδυνεύσειν ἢν Ὀλυμπιάδα ἢ Δελφῶν χρήματα, nec verò auferentes pecunias aut è Delphis aut Olympiâ quicquam contra nos valerent. Thucyd. l. 2.

[5.] μέλλοντος.] Græcos cùm Persæ invaderent, quid aut è Templo Delphico aut Olympico abstulisse nullibi constat, etsi id tradere videtur hic Author. Herodotus planè contrarium innuit de Delphis, narrans quanto timore perculserentur cùm Xerxes milites mitteret ad diripiendum templum & præsertim ea quæ consecravit Chrœsus longè opulentissima; qualique θαύματι Deus ipse sua defendit sacrilegósque abegit. Herod l. 8. Ita Chœsi ἀναθήματα usque ad bellum sacrum illæsa permansisse refert Diod. Sic.

[6.] Ὀρέστας.] Videtragœdiam Euripidis eo nomine inscriptam, ubi more suo Bacchicos aspergit: Ità enim Orestes & Menelaus colloquuntur. Ὁ ἐστ. ἀλλ' ἔστι μήν ἀναφορὰ τῆς ξυμφορᾶς. Men. Μέγ. δὲ κἀν σοφίᾳ. Oreſt. Ποῖ; ἐν καλοῖς μαντείοις ἐπεσήμηνε φόνον. Men. ἀμαθίᾳ γ' ἐν τῇ κλοπῇ καὶ τῇ δίκῃ. Oreſt. Δικαίοισι θεοῖς ἢ τί ποτ' εἶσι θεοί.

Digitized by Google

ἐν δὲ [7.] τραγῳδοποιΐα καὶ ζωγραφία ὅσις πλεῖστα ἐξαπατᾷ ὁμοία τοῖς ἀλαδινοῖς ποιέων, ἔτ' ἄρις'. θέλω δὲ καὶ ποιήματα τῶν παλαιοτέρων μαρτύριον ἐπαγαγέσθαι. [8.] Κλεοβυλίνης.

Etenim in conficiendis tragœdiis & pingendi disciplinâ qui plurimum fallit, veris maximè similia confingens, is optimus. Veterum autem poëmata in testimonium afferam. Cleobulinis,

Ἄνδρ' εἶδον κλέπτοντα, καὶ ἐξαπατῶντα βίᾳ· ὡς
Καὶ τὸ βίᾳ ῥέξαι τοῦτο δικαιότατον.

Cognovi quendam fallentem & vi spoliantem:
Quâ vi non olim res magis æqua fuit.

Ἰδοὺ πάλαι ταῦτα. [9.] Αἰσχύλε δὲ ταῦτα,
hæc olim erant: Æschyli verò ista,

Ἀπάτης δικαίας ἐκ ἀποσκοπεῖ θεός.
Bonos nec ipse Jupiter spernit dolos.

Ψεύδων δὲ καιρὸν ἔσθ' ὅποι τιμᾷ θεός.
Est tempus quando mendacem laudat Deus.

Λέγεται δὲ καὶ τῷδε ἀντίθετος λόγος· ὡς ἄλλο τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον ὄζι, διαφέρον, ὥσπερ καὶ τῶνυμα, ἕτω καὶ τὸ πρᾶγμα· ἐπεὶ αἴ τις ἐρωτήσαι

Dicitur autem alius sermo huic contrarius, aliud esse justum aliud injustum tam re quàm nomine distinguendum: Cùm si quis interroget

[7.] τραγῳδοποιΐα.] Nam tragœdiam & comœdiam μιμήσεις dixit tam Aristoteles in Poet. quàm Plato l. 3. de Rep. διὰ μιμήσεως ἅπας ὁ τραγῳδία καὶ κωμῳδία. Hinc ea optima habetur quæ idem πάθος in auditoribus excitare potest ac res ipsa coràm gesta.

[8.] Κλεοβυλίνης.] Lindia Poetria, filia Cleobuli de septem sapientibus unius Ænigmata versibus Hexametris scripsit. Prior versus incultus maximè, sed nolebam in textu mutare, quia in eum verba ipsa incidunt: forsan ὡς, omisso puncto cum βίᾳ construendum, ut significet ὡς βίᾳ. forsan βίᾳ è loco suo aberravit ac ità legendus versus, ἄνδρ' εἶδον κλέπτοντα βίᾳ καὶ ἐξαπατῶντα, ὡς τὸ βίᾳ, &c. & sic καὶ παρίλκει.

[9.] Αἰσχύλε.] Hi Æschyli versus è diversis tragœdiis desumuntur: priorem Stobæus in nono sermone conservavit.

Digitized by Google

τὸς λέγοντας, ὡς τὸ αὐτὸ ἔστιν ἄδικον καὶ δίκαιον, εἶτα δὴ τὸ δίκαιον οὐδὲν τοὺς γονέας ἔπραξαν, ὁμολογοῦσιν καὶ ἀδικοῦσι δέ. τὸ γὰρ αὐτὸ ἄδικον καὶ δίκαιον ὁμολογοῦντα ἥττους. φέρε, ἄλλον δή, εἰ τινα γινώσκει δίκαιον ἄρδεα, καὶ ἄδικον αὖ τὸν αὐτὸν [10.] καὶ μέγαν ποινὴν καὶ μικρὸν κατατιθέντα, καὶ τοὺς πολλὰ ἀδικήσαντας ἀποφεύγοντα πράξαιμεν. καὶ δὴ καὶ τούτων ἄλλοις ἔμ δὲ ἐφ' ἃ λέγοντες ἀξιόουσιν τὸ αὐτὸ καὶ δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύναι. τὸ γὰρ κλέπτειν τὰ τῶν πολεμίων, δίκαιον καὶ ἄδικον ἀποδεικνύει, [11.] τὸ αὐτό. εἰκὸς ἀληθὲς ὂν πλούτων, λάθρᾳ καὶ φανερῶς [12.] καὶ πάντῃ. πάντας δὲ ἐπαίρονται ἐν οἷς οὐκ ἔστι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον. καὶ τοὺς ποιητὰς ἔπη ποτ' ἀληθείας, ἀλλὰ ποτὲ τὰς ἡδονὰς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ποιήματα ποιοῦντο.

idem utrumque asserentes, an justum quid parentibus præstiterunt, injustos se quoque confitentur. Nam idem justum & injustum agnoscunt; age verò, si quem alium justum cognoverint, etiam & illum injustum: si minùs injustum etiam & illum ipsum magis: & sanè multa injustè perpetrans ob ista moriatur. Et de his quidem satis. Transeo autem ad ea ex quibus illi idem justum & injustum flagitant. Hoc ipsum, bona inimicorum subripere, & justum & injustum ostendere licet, si vera sit illorum sententia: cæteráque pari ratione. Artes verò inducunt in quibus justum & injustum non conspicitur. Et poëtæ non pro rerum veritate sed hominum delectatione carmina componunt.

Diss. IV. de Veritate & Falsitate.

ΛΕΓΟΝΤΑΙ δὲ καὶ περὶ τῶν ψεύδους καὶ τῆς ἀληθείας διττοὶ λόγοι. ὧν ὁ μὲν φησὶ, ἄλλον μὲν τὸν ψεύστην εἶναι λόγον, ἄλλον δὲ τὸν ἀληθῆ· τὸ δὲ, τὸ αὐτόν. αὖ κἀγώ.

SEd & de veritate & falsitate, duplex fertur sententia; una quidem, alium esse sermonem verum, alium falsum asserit; altera verò eundem utrumque; sic etiam ego ipse.

[10.] καὶ μέγαν] Ità lego ut sensum indè eliciam. καὶ μικρὸν τοῦτον καὶ μέγαν καὶ αὐτὸν, nisi est, μικρὸν ἀδικοῦντα uti priora & sequentia postulare videntur, forsan omittitur verbum.

[11.] τὸ αὐτό] deest verbum forsan ἄδικον aut hujusmodi, tollenda verò punctatio & ità legendum ἀποδεικνύει ἄδικον τὸ αὐτὸ, alii, &c.

12.] καὶ πάντῃ] καὶ τὸ αὐτό.

Digitized by Google

[1.] τὸν δὲ λόγον πρῶτον μὲν, ὅτι τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι λέγονται· ἔπειτα δὲ, ὅταν λόγος ῥηθῇ, [2.] ἂν μὲν ὡς λέγηται ὁ λόγος, οὕτω γένηται, ἀλαθὴς ὁ λόγος· ἂν δὲ μὴ γένηται, ψευδὴς ὁ αὐτὸς λόγος. αὐτίκα κατηγορεῖ ἱεροσυλίαν τῷ αἰτίῳ· ἐγένετο τὸ ἔργον; ἀλαθὴς ὁ λόγος· μὴ ἐγένετο; ψευδής. καὶ τῷ ἀπολογεομένῳ ὡυτὸς λόγος· καὶ τά γε δικαστήρια τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ψευδῆ καὶ ἀλαθῆ κρίνοντι. ἐπεί τοι καὶ ἑξῆς καθήμενοι αἰ λέγοιμεν Μίμας εἰμί, τὸ αὐτὸ μὲν πάντες ἐροῦμεν, ἀλαθὴς δὲ μόνος ἐγώ, ἐπεὶ καὶ εἰμί. δᾶλον ὦν ὅτι ὁ αὐτὸς λόγος, ὅκα μὲν αὐτῷ τὸ ψεῦδος παρῇ, ψευδής ἐστιν, ὅταν δὲ τὸ ἀλαθές, ἀλαθής· ὥσπερ καὶ ἄνθρωπος τὸ αὐτὸ, καὶ παῖς καὶ νεανίσκος καὶ ἀνὴρ καὶ γέρων ἐστίν.

Et illud primùm aio, quòd de iisdem verbis dicuntur, dein postquam ex ore profertur sermo, si ità ut dicitur res ipsa facta fuerit, verus est sermo, si non facta, falsus ille ipse. Verbi causâ cùm sacrilegii quempiam insimules, si tale quid commissum, verus est sermo, si non commissum, falsus. Sic etiam se purgantis oratio, qualis est. Judices in consessu eundem sermonem verum ac falsum pro libitu decernunt. Imò & nos hîc juxtà sedentes, si dicamus singuli, Ego sum Mimas, idem omnes dicimus, sed verum ego solus, cùm & ille ipse sim. Clarum igitur eundem sermonem si illi falsitas adjungatur, falsum esse; si veritas, verum. Sicut etiam hoc ipsum, homo, puerum, juvenem, virum & senem denotat.

Λέγεται δὲ καὶ ὡς ἄλλος εἴη ὁ ψεύδης λόγος, ἄλλος ὁ ἀλαθής, [3.] διαφέρων τὤνυμα.

Dicitur autem, alium esse sermonem verum, alium falsum, & re ipsâ & nomine differentem.

[1.] λέγω] rectius λέγω, forte τὸ ὁ λέγω περὶ [illegible].

[2.] ἂν μὲν ὡς λέγηται ὁ λόγος.] Sextus Empiricus tale placitum Epicuro attribuit l. adv. Mat. [illegible] Epicurus ipse eadem in epistola ad Herod. [illegible] & quidem veros esse sensus magnum illud Epicuri Dogma, ipse non primò excogitavit, sed longè ante Protagoras uti in Platone ubique patet. Infra [illegible] lege [illegible]

[3.] διαφέρων τὤνυμα.] supplendum aliquid [illegible]

αἰ γάρ τις ἐρωτάσαι τὼς λέγοντας ὡς ὁ αὐτὸς λόγος εἴη ψεύστας καὶ ἀλαθὴς, ὃν αὐτοὶ λέγοντι, πότερός ἐστιν, αἰ μὲν ψεύστας, δᾶλον ὅτι δύο εἴη· αἰ δ' ἀλαθὴς ἀποκρίναιτο, καὶ ψεύστας ὁ αὐτὸς οὗτος. καὶ [4.] ἀλαθές τι πολλὰ εἶπεν, ἢ ἐξεμαρτύρησε· καὶ ψευδῆ ἄρα τὰ αὐτὰ ταῦτα. καὶ αἴ τινα ἄνδρα ἀλαθῆ οἶδε καὶ ψεύσταν τὸν αὐτόν. [5.] ἐκ δὲ τῷ λόγῳ λέγοντι ταῦτα, ὅτι γινομένω μὲν τῷ πράγματος ἀλαθῆ τὸν λόγον, ἀγνοήτω δὲ ψεύσταν. οὐκῶν διαφέρει αὖθις τὼς δικαστὰς, ὅτι κρίνοιντο. οὐ γὰρ πάρεντι τοῖς πράγμασιν. ὁμολογέοντι δὲ καὶ αὐτοὶ, ᾧ μὲν τὸ ψεῦδος ἀναμέμικται, ψεύσταν ἦμεν· ᾧ δὲ ἀλαθὲς, ἀλαθῆ. τοῦτο δὲ ὅλον διαφέρει.

Si quis enim eundem utrumque dicentes interrogaret, qualis est sermo, quem ipsi asserunt: Si falsum esse respondeant, constat res diversas esse, sin verum, & falsus quoque ille ipse arguitur: & an quis vera multa dixit aut attestatus est? etiam & illa ipsa falsa: & si quis veracem virum cognoverit & illum quoque mendacem. Absque ratione verò affirmant, re peractâ verum esse sermonem, non peractâ falsum; nam tum maximè refert quid decernunt judices: rebus enim dum transiguntur, non intersunt. Ipsi confitentur, cui immiscetur falsitas, falsum, cui veritas verum. Hoc autem toto cœlo differt.

[6.] Ταῦτα τοὶ μαινόμενοι καὶ τοὶ σωφρονοῦντες καὶ τοὶ σοφοὶ καὶ τοὶ ἀμαθεῖς καὶ λέγοντι καὶ τράσσοντι. καὶ πρῶτον μὲν ὀνομάζοντι ταῦτα γᾶν καὶ ἄνθρωπον καὶ ἵππον, καὶ πῦρ,

Similiter autem insani & sobrii, docti & indocti appellant & agunt: primò ità vocant ista terram, hominem, equum, ignem,

[4.] ἀλαθές τι] ἀλαθῆ τὶς, rectiùs.
[5.] ἐκ δὲ τῷ λόγῳ.] fortè ἐν δὲ τῷ λόγῳ.
[6.] ταῦτα τοί. Rectiùs ταυτὰ — sed hæc sectione novâ inclusi, quoniam non video quomodo cum superioribus annectantur. Suspicor ad aliam dissertationem pertinere, hîc verò eriore quodam assuta. Nam jam ante hanc dissertationem absolverat author eo modo quo præcedentes, id est, δισσοὺς λόγους proposuerat, & pro utroque argumenta pertransierat. Dein alia nunc subjungit, contra methodum in prioribus usurpatam, quæ statim in proxima sectione diluit. Id igitur sentio; si ad priora spectant, proculdubiò transponuntur, & quæ in hac sectione reperiuntur ad primum λόγον reduci debent, & in ea parte immediatè post ἀνὴρ καὶ γέρων ἐστὶ collocari. Tum confutatio τοὶ τίνες λέγοντες claudet secundum λόγον, & sequetur τοῦτο ὅλον διαφέρει· ad sensum non alio modo accommodari possunt quàm isto: si propositiones contradictoriæ simul veræ sint, constat, verum & falsum à se invicem non distingui, sed eandem rem quodam respectu veram, quodam falsam.

καὶ τἄλλα πάντα· καὶ ποιέοντι ταῦτα, κάθηνται, καὶ ἔσθοντι καὶ πίνοντι, καὶ κατάκεινται, καὶ τἄλλα κατ᾽ ἀὐτό. καὶ μὰν καὶ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ μεῖζον καὶ μεῖόν ἐστι, καὶ πλέον καὶ ἔλασσον, καὶ βαρύτερον καὶ κουφότερον. οὕτω γὰρ εἴη ταῦτα πάντα. τὸ τάλαντον ἐστὶ βαρύτερον τῆς μνᾶς καὶ κουφότερον τῶν δύο ταλάντων. τὠὐτὸν ἄρα καὶ κουφότερον καὶ βαρύτερον. καὶ ζώει ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος καὶ οὐ ζώει, κατ᾽ αὐτά [7.] ἐστι καὶ οὐκ ἔστι. τὰ γὰρ τῇδε ὄντα, ἐν τῇ Λιβύᾳ οὐκ ἔστιν, οὐδέ γε τὰ ἐν Λιβύᾳ, ἐν Κύπρῳ, καὶ τἄλλα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. οὐκοῦν καὶ ἐντὶ τὰ πράγματα καὶ οὐκ ἐντί.

Τοί τινες λέγοντες τὼς μαινομένως καὶ τὼς σοφοὺς, τὼς ἀμαθεῖς ταὐτὰ διαπράσσεσθαι, καὶ λέγειν καὶ τἄλλα ἑπόμενα τῷ λόγῳ, οὐκ ὀρθῶς λέγοντι. αἰ γάρ τις αὐτὼς ἐρωτάσας αἰ διαφέρῃ μανία σωφροσύνης, καὶ σοφία ἀμαθίης, φαντὶ ναί. εὖ γὰρ καὶ ἐξ ὧν πράσσοντι ἑκάτεροι, δᾶλοι ἐντὶ ὡς ὁμολογησοῦντι. [8.] οὐκοῦν καὶ ταυτὰ πράσσοντι, καὶ τοὶ σοφοὶ μαίνονται, καὶ τοὶ μαινόμενοι σοφοὶ, καὶ πάντα συνταράσσονται·

cæteráque omnia; dein eadem agunt, sedent, edunt, bibunt & decumbunt, similíque modo cætera. Sed & eadem res & major & minor est, plus pauciórque, gravior & levior. Sic enim fiant hæc omnia: talentum minâ ponderosius, duobus talentis levius; idem ergo gravius & levius. Ità etiam idem homo vivit & non vivit: eadem res est & non est: quæ enim hoc loco sunt in Affrica, non sunt. Quæq; in Africa non in Cypro, cæteráque pari ratione. Res igitur sunt & non sunt.

Qui verò asserunt insanos, sapientes & indoctos similiter agere & appellare, cæteráque in isto sermone condita, non rectè dicunt. Si enim quis ipsos interrogaret, an à sobrietate distinguatur insania, ab inscitia sapientia, confitentur statim. Constat enim ex his quæ faciunt alterutri, quòd id agnoscent. Si igitur eadem agant, sequitur, sapientes insanire, insanos sapere, & omnia sic perturbantur,

[7.] ἐστι καὶ οὐκ ἔστι.] Rectiùs καὶ αὐτά. ludit author vel ille cujus sensum explicat, sophistico planè more: nam illi tales nugas venditabant, quibus disputantes secum prosternere satagebant. Hujusmodi multa in Platone occurrunt, dum cum sophistis agat Socrates, nec non in Diogene Laërtio. Sed Ἡρακλειτείοι illud seriò tenebant, ἐνδέχεσθαι τὸ αὐτὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, prout certè ex ipsorum primario dogmate necessariò sequitur. Ideóque Protagoras referente Laërtio dicebat δύο λόγους εἶναι περὶ παντὸς πράγματος ἀντικειμένους ἀλλήλοις. Contra hos prolixo capite in quarto Metap. arguit Aristoteles; veritatem axiomatis, *nihil esse & non esse potest*, strenuè defendens.

[8.] οὐκοῦν καὶ ταυτὰ--] οὐκοῦν αἱ ταῦτα.

καὶ

καὶ [91] ἔπ' ἄρτιος ὁ λόγος, πότερον οὖν ἐν δέοντι σωφρονοῦντες λέγονται ἢ τοὶ μαινόμενοι. ἀλλὰ γὰ φαντὶ ὥς ταῦτα μὲν λέγονται, ὅταν τις αὐτὼς ἐρωτῇ· ἀλλὰ τοὶ μὲν σοφοὶ, ἐν τῷ δέοντι, τοὶ δὲ μαινόμενοι, αἰ ἐ δεῖ· καὶ τᾶτο λέγοντες, δοκοῦντι μικρὸν ποτιδιδῶαι, αἰ δεῖ καὶ μὴ δεῖ· ὥστε ἐ μηκέτι τὸ αὐτὸ ἅμμι· ἐγὼ δὲ ἐ πρόγμαθ' τοσάτω φορήτεδέντος ἀλλοιεῦσθαι δοκῶ τὰ πρόγματα, ἀλλ' ἁρμονίας διαλλαγείσας· ὥσπερ Γλαυκὸς καὶ γλαυκὸς, Ξάνθος καὶ ξανθὸς, Ξῦδος καὶ ξυδός. ταῦτα μὲν τὰν ἁρμονίαν ἀλλάξαντα διώκειεν. τὰ δὲ μακρῶς καὶ βραχυτέρως ῥηθέντα Τύρος καὶ τυρὸς, σάκκος καὶ σάκος. ἄτερα δ', γράμματα διαλλάξαντα, κάρτος καὶ κράτος, ὄνος καὶ νόος. ἐπεὶ ἦν ἐκ ἀφαιρεδέντος ἑβδόμου τοσᾶτον διαφέρει, τί δὴ αἴ τις ἢ ποτιτιθεῖ τι, ἢ ἀφαιρεῖ· καὶ τᾶτο δείκω ὅτι ἔστιν. αἴ τις ἀπὸ δέκα δέκα ἓν ἀφέλοι, ἐκ ἔστι δέκα ἐδὲ ἓν εἶναι. καὶ τἄλλα καθ' ἕκαστον.

Dein alia oritur quæstio, an quid opportunè loquuntur sapientes aut insani? aiunt verò eadem utrosque dicere rogatos, sed sapientes opportunè, insani autem, etsi non decet. Hoc igitur asserentes parvum quiddam adjiciunt, viz. si decet vel non decet, unde sequitur non idem esse; cæterùm ego tali quopiam adjecto res ipsas variari non arbitror sed concentum immutatum. Exempli gratiâ Γλαυκὸς & γλαυκὸς, Ξάνθος & ξανθὸς, Ξῦδος & ξυδὸς; hæc enim variante concentu differunt: quædam tardiùs vel celeriter prolata, Τύρος & τυρὸς, σάκκος & σάκος. Alia literas transponunt, ut κάρτος κράτος, ὄνος νόος. Si igitur nihil dempto, tanta est differentia, quid si quis aliquid adjiciat aut subtrahat? & hoc quale est ostendam; si quis à numero decennali unum auferat, quod reliquum nec unum est nec decem. Quantum autem ad illud, eundem hominem

[10.] τὸ δὴ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον

[9.] καὶ ἐπ' ἄρτιος] forsan ἐπερωτᾷ ὁ λόγος, si vox ferre potest. fortè ἐπ' ἄρτιν, vel ἐπαρτὶς ὁ λόγος.

[10.] τὸ δὴ τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον.] locus maximè corruptus è quo nullus ferè sensus elici potest. Sed ut aliquem affingerem, ità mutavi, ἐκὼν αἰ τὶς φαίη ἅμμι καὶ μὴ ἅμμι ψεύδεται, τὰ πάντα εἰσόντως ταυτὰ πάντα (vel πάντως) ὄ μὴ ἴσῃ. Et huic quam dedi interpretationi, de hac ipsa re disputans favet Aristoteles in quarto Met. c. 4. ἔτι εἰ ἀληθεῖς αἱ ἀντιφάσεις ἅμπα κατὰ τᾦ αὐτᾦ πᾶσαι, δῆλον ὅτι ἅπαντα ἔσται ἓν· ἔστι γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ τριήρης καὶ τοῖχος καὶ ἄνθρωπος εἰ κατὰ πάντος τι ἢ καταφῆσαι ἢ ἀποφῆσαι εὐδέχεται. Item si contradictiones simul veræ de eodem omnes, patet quòd omnia erunt unum; erit etenim idem & triremis & paries & homo, si de omni contingit quicquam affirmare aut negare.

Digitized by Google

ἢ ἔστιν ἢ μὴ ἔστιν ἐρωτῶ τοῦτο πρὸ πάντα δεῖν; ἐκεῖνο δὲ τις μὴ φείσῃται, φάσκειν, τὰ πάντα εἰπόντες ταῦτα πάντα ἓν τῷ δεῖ.

esse & non esse, rogo an unum aliquid est, vel omnia? Qui ergo dicit esse & non esse mentitur quia res omnes eadem omnino dicit, quod fieri non potest.

Diss. V. An virtus & sapientia doceri possunt.

ΛΕΓΕΤΑΙ ἤ τις λόγος ἔτ' ἀλαθὴς, οὔτε κενὸς· ὅτι ἔστι σοφία καὶ ἀρετὰ ἔστε [1.] διδακτὸν εἴη, οὔτε μαθητόν, τοὶ δ' ταῦτα λέγοντες τεκμήρια ἀποδείξεσι χρῶνται, ὡς οὐκ ἔστι τε εἴη, ἂν ἄλλῳ παιδεύσῃς. τοῦτο αὐτὸ δ' ἔστ' ἔχειν. μία μὲν δὴ αὕτη· ἄλλα δέ, ὡς [2.] αἱ διδακτὸν ἦν διδασκαλικαὶ ἀποδεδομένοι, ὡς τῶν μουσικῶν· πατρὶ ἦν, ὡς τοὶ δὲ [3.] τῶν Ἑλλήνων ἠνδρίσαντο σοφοὶ ἄνδρες τὰ υἱέας τέκνα ἀρετὴ ἐδίδαξαν καὶ τοὺς φίλους.

Dicitur etiam sermo, nec verus nec tamen inanis, sapientiam & virtutem nec discì nec doceri posse. Qui autem ità asserunt his rationibus demonstrant, quia fieri non potest ut quod alii tradas, illud etiamnum ipse habeas: hæc una ratio; alia vetò si doctrinâ comparari poterat, hujusce præcepta traderentur æquè ac musices. Tertia, tum etiam viri sapientes quos tulerit Græcia, filios suos & amicos instituerant.

[1.] ἔστε διδακτὸν ἔστε μαθητόν.] Celeberrima quæstio inter Philosophos, quam nemo fere omisit: Plato quidem in variis Dialogis excussit. Et ità in Menone luculentè proponit—ἆρα μὲ φύσει, ἢ ἐξ διδακτὸν ἢ ἀρετή; ἢ οὔτε διδακτὸν ἀλλ' ἀσκητὸν; ἢ οὔτε ἀσκητὸν οὔτε μαθητὸν ἀλλὰ φύσει παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις ἢ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ· Nam non solùm quærebatur an doctrinâ sed etiam an exercitatione comparari poterat.

[2.] αἱ διδακτὸν, διδασκαλικαὶ.] Plato differè hoc—διὸν τοιαυτὶν αὖ, ἐ μὰν διδάσκαλοι μήτε μαθηταὶ εἶεν, καλῶς ἂν αὐτὸ ἔλεγετε, οἰκοεργὸν μὲν διδακτὸν εἶναι— πολλοὶ δὲ ζητοῦσι ἤτινες ἄρα τέχναι εἶεν διδακταὶ, πάντα πολὺ ἐ δύναμαι ἰδεῖν· hoc in Menone—sed in Protagora fusiùs dissert. *Cum in concione, sive de ædificio seu extruendis navibus consilium ineunt cives, soles artifices harùmque rerum peritos, dicere permittunt, cæteros excludunt. Cum autem de Reipublicæ administratione agunt, συμβουλεύουσι ἀνδρὶ ἀνεγείρονται καὶ τοῦτον ὁμοίως ἢ χαλκεῦ, κυβερνήτου &c. καὶ τούτοις ἐοικότως οὐκ ἐπιτρέπει ἄλλον ἄνθρωπον, ὃν ἐγὼ μὴ διδακτὸν καὶ μαθητὸν ἐδὲ ὁτιοῦν διδασκάλου ἔχοντες αὐτῷ, ἐπειρᾶτο συμβουλεύειν ἐπιχειρεῖ.*

[3.] τοὶ δ' τὰ Ἑλλήνων ἠνδρίσαντο σοφοί.] hoc argumentum urget maximè Plato in Menone, ubi viros illos sapientes Themistoclem, Aristidem Periclem,

Digitized by Google

Protagoram, & Thucydidem in exemplum adducit, qui cum cæteris ejusdem ætatis generosæ indolis filiorum animos imbuerent, virtutem tamen instillare non poterant, indolem sive φύσιν non defuisse probat, quia rei aliis satis prompte addiscerent, & summam peritiam attingerent, ergóque quòd boni viri non evaserint, indomitæ virtutis naturæ imputandum.

μεταφέρ. ὅτι οὐδὲ [4.] οὐδεὶς πώποτε σοφιστὴς ἐλλόγιμος, ἐάν τις ἀφελκύσειν. πεμπτον δ', ὅτι πολλοὶ καὶ ἀνόμοιοι ἀνδρες σοφισταὶ, ἀγαθοὶ λόγω γενόμενοι.

Ἐγὼ δὲ καὶ τὰ δοκοῦντα νοῦν ἔχειν τοῦτον τὸν λόγον γινώσκω δὲ τοὺς διδασκάλους ἱκανοὺς γράμματα διδάσκοντας καὶ κιθαριστὰς κιθάρας ἅπτεσθαι καὶ ἐπιτρέπειν, ἵνα μὴ ἐπιστῶνται. τὸ μὲν οὖν ὀρθῶς διδάσκουσιν ἢ μὴ ἐκ τῶν ἔργων ἔστιν ἰδεῖν· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ καὶ Πυθαγόρας ἐπιστήμων εἶναι, καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνου φοιτῶντες λαβόντες παρ' ἐκείνου σοφίαν εὐκλεᾶ ἐπανῆκον. καὶ γὰρ Πολύκλειτος τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν ἐκέλευε ποιεῖν. καὶ εἰ μή τις μὴ διδάξει, ἀμαθὲς ἔσεσθαι. εἰ δ' [6.] ἔστιν διδάξαι τοσαῦτα τεχνήματα ἀπὸ ἰδιωτῶν ἐπιστάμενα, τί κωλύει καὶ ἀπὸ σοφιστῶν σοφοὺς γίνεσθαι. καὶ γὰρ γράμματα

Quarta, quosdam apud sophistas collocatos nihil percepisse commodi. Quinta, plures cum sophistis nunquam versatos, celebres tamen evasisse.

Cæterùm ego hunc sermonem valde fatuum arbitror. Etenim probè novi præceptores literas, & citharistas artem citharam pulsandi docere, quorum tamen ipsi periti manent. Ad secundam rationem, nullos haberi magistros, quid aliud docent sophistæ quàm virtutem & sapientiam? aut quare appellantur quidam Anaxagorei aut Pythagorei? ad tertiam; Polycletus filium suum simulacra fingere docuit. Et si quis docere non voleat, illud nequaquam arguit. Sed si licet, constat quòd doceri potest. Ad quartam respondeo, quid si quidam sophistas doctos adeuntes, ipsi sapientes non evaserint? Nam & literas

[4.] οὐδεὶς πώποτε σοφιστὴς. Tantum abfuit ut aliquis à sophistis commodum perceperit, ut istos planè pronunciat Plato φαυλεῖν λέγειν καὶ διαφθορὰν τῆς συγγνωμίων.

[5.] τὸ μὲν σοφιστὰς διδάσκειν.] Virtutis se magistros profiteri sophistas infinitis constat locis. Ità appellat Plato τὴν ὑπεχυμένην ἀρετὴν διδασκάλους εἶναι, καὶ ὁπόσοι τοῦτο ἔσεσθαι τῆς βελτίστης μεγίστην, καὶ τοῦτο τὸ τέλος τῆς παιδείας. Eademque ipse jactat Protagoras, in Plat. Prot. Et sanè non sine colore conjiciamus authorem nostrum ejusdem fuisse professionis virum, quia sophistis ità faveat, quas omnes immortali odio prosequebantur Philosophi.

[6.] ἔστιν διδάξαι.] fortè διδάσκειν.

πολλοὶ

Digitized by Google

πολλοὶ ἐκ ἔμαθον μαθόντες. ἔστι δέ πις καὶ φύσις. αἱ δέ τις μὴ μαθὼν ἅδε σοφισῶν ἱκανὸς ἐγένετο ἄφυὴς, καὶ ἡμόμῳ ῥᾳδίως συναφπάξαι τὰ πολλὰ ὀλίγα μαθών· παρ' ὧν τε καὶ τὰ [7.] ὀνύματα μανθάνομεν. καὶ τύπων τι ἧττοι πλέον, ἧττοι ἔλαττον· ὁ μὲν ἅδε πατρὸς, ὁ δὲ παρὰ μητρὸς. αἰ δέ τῳ μὴ πιθόν ὅτι τὰ ὀνύματα μανθάνει ἅμα, ἀλλ' ὅτι σμικρὸς ἅμα γίνεται, γνώτω ἐκ ἥδε· αἴ πις ἐυθὺς ἡμόμῳον παιδίον ἐς Πέρσας ἀποπέμψαι, καὶ πίμει τροφέοι, κωφὸν Ἑλλάδος φωνᾶς, περσίζοι κα· καὶ αἴ τις πίμόδεν τῇδε κομίζοι, ἑλλαΐζοι κα. ὅτω μανθάνομεν τὰ ὀνύματα. καὶ τὼς διδασκάλως, ἐκὶ ἄμες. [8.] ἃ λέλεκται μοι ὁ λόγος, καὶ ἔχεις ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μέσον· καὶ ἃ λέγω ὡς διδακτός ἐστιν, ἀλλ' ὅτι [9.] ἀποχρῶντί μοι πίσαι τὰ ἀποδέξεις.

Λέγοντι δέ τινες ἦν δημαγορέντων ὡς καὶ τὰς ἀρχὰς [10.] ἀπὸ κλήρου γίνεσθαι, ἃ

discentes plures; non tamen attingunt; etenim multùm valet indoles. Si quis autem sophistarum consortio non utens, satis ingeniosus exiterit, cum illis sanè versatus, pauca discens multa arripuerat. Sed & constat, ex quibus rerum nomina discimus: & hæc certè aliquando magis, aliquando minùs; partim à patre partim verò à matre. Sed si quis non credat nomina addiscì sed cum scientia quadam simul exoriri, indè cognoscat; Si quis infantem statim postquam natus est, in Persiam mittat, ibique educet Græciæ linguæ ignarum, Persicè loqueretur: si quempiam ibi natum huc transportaret, Græcè sciret. Ità verba addiscimus, præceptores non adeuntes. Sic sermonis quem primò dixi principium, medium & finem habes. Nec affirmo virtutem doceri posse, sed non mihi satisfaciunt ista argumenta.

At quidam populares concionatores asserunt, quòd oporteat, Magistratus sorte conferri, non

[7.] ὀνύματα μανθάνομεν] Euripides in supp.— ἡ δ' ἐυανδρία δεδιδαγμένη εἶπερ καὶ βρίθει διδάσκειν λέγειν, ἀκίνδυνον δ' ἔν μοὐδαμοῦ κακὸν ἔχει.

[8.] ἃ λέλεκται] ℣.

[9.] ὅτι ἀποχρῶντι.] videtur omitti ἐκ. ὅτι ἐκ ἀποχρῶντι.

[10.] ἀπὸ κλήρου γίνεσθαι.] Xenophon primo Memor. tradit eam partem fuisse accusationis quam Socrati inferebant Athenienses— λέγων δὲ μωρῶν εἶναι τὸν μὴ πρὸς πόλεως ἀρχοντας ἀπὸ κυάμου καθίστασθαι, κυβερνήτην δὲ μηδένα θέλειν κεχρῆσθαι κυαμευτῷ μήδὲ τέκτονι μήδ' αὐλητῇ μηδὲ ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα ἃ πολλοὶ ἐκδιδάσκουσι βλάβας ἁμαρτανόμενα ποιεῖ ἢ οὐκ ἐκ τοῦ πολὺν ἁμαρτανόμενον· Ideo autem hoc priori sermoni adjungit author noster quia magistratuum ex sorte assignatio, ac

Digitized by Google

ac si omnes ad eos gerendos æquè idonei censerentur, nullam esse virtutis disciplinam innuit. Nam per virtutem & sapientiam nihil aliud intelligebant quàm ἢ οἱ ἄνθρωποι τὰς τὸ οἰκίας καὶ τὰς πόλεις καλῶς διοικοῦσι.

βέλτιστα ταῦτα νομίζοντες. εἰ γάρ τις αὐτὸν ἐρωτῴη τὸν ταῦτα λέγοντα, τὶ δὴ σὺ τοῖς οἰκέταις οὐκ ἀπὸ κλάρω τὰ ἔργα προστάσσῃς, ὅπως ὁ μὲν ζευγηλάτας, αἴκ' ὀψοποιὸς λάχῃ ὀψοποιῇ, ὁ δὲ ὀψοποιὸς ζευγηλατῇ; καὶ τἄλλα κατὰ τοῦτο. καὶ πῶς οὐ καὶ τὼς χαλκέας καὶ τὼς σκυτέας συναγαγόντες καὶ τέκτονας καὶ χρυσοχόας διεκληρώσαμεν καὶ ἠναγκάσαμεν, [11.] ἀνάσχ' ἕκαστος λάχῃ τέχναν ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἂν ἐπίσταται. τὠυτὸν δὴ καὶ ἐν ἀγῶσι τᾶς μωσικᾶς διακλαρῶσαι τὼς ἀγωνιστάς. καὶ ὅ,τὶ χ' ἕκαστος καὶ λάχῃ, ἀγωνίζεσθαι· αὐλητὰς κιθαριζέτω τυχὸν, καὶ κιθαρῳδὸς αὐλήσει. καὶ ἐν τῷ πολέμῳ τὼς τοξότας καὶ τὼς ὁπλίτας ἱππασεῖται, ὁ δὲ ἱππεὺς τοξεύσει. ὥστε πάντες ἃ οὐκ ἐπίστανται οὐδὲ δύνανται, οὐδὲ πραξοῦντι. λέγοντι δὲ [12.] ἀγαθὸν ἦμεν καὶ δαμοτικόν· κάρτα ἐγὼ ἥκιστα νομίζω δαμοτικόν. ἐντὶ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι μισόδαμοι ἄνθρωποι, ὧν αἴκα τύχῃ ὁ κύαμος, ἀπολοῦντι τὸν δᾶμον. ἀλλὰ χρῆ τὸν δᾶμον αὐτὸν ὁρῶντα, αἱρεῖσθαι πάντας τὼς εὔνως αὐτῷ καὶ τὼς ἐπιτηδείως στραταγὲν,

rectè quidem sentientes. Etenim interrogare licet talia dicentem, cur non & tu servis opera sorte distribuis, ità ut jugarius coqui officium sortitus opsonia paret, ut coquus plaustrum agat: cæteráque hujusmodi. Et quare non, fabros, sutores, structores, aurarios convocantes, sorte opera partiamur, & cogamus quemlibet artem quam sortitus est exercere, non illam quâ instructus est. Eodémque recidit si in musico certamine sorte designentur Agonistæ, & in eo quod sortitus est contendat quisque: ità ut fortasse tibicen citharam pulsabit, citharista tibiâ canet: & in bello continget sagittarios & graviter armatos equitari, equitem verò jaculari. Et sic omnes ea quæ nequaquam callent aut intelligunt, nunquam præstare possunt. At rem bonam & popularem esse clamitant. Sed ipse minimè popularem credo: nam sunt quidam in civitatibus, statûs illius hostes, in quos si faba inciderit, plebem destruent. Enimvero oportet ut plebs ipsa prospiciens, sibi benevolos eligat omnes, quosdam militũ præfecturã gerere magìs idoneos,

[11. ἀνάσχ'.] ἂν χ'.
[12.] ἀγαθὸν ἦμεν καὶ δαμοτικόν.] Aristoteles inter ea quæ recenset δημοτικὰ Pol. l. 6. c. 2. illud etiam ponit τὸ κληρωτὰς εἶναι τὰς ἀρχάς·

ἀτέρως

ἐπίρρως δὲ νομοφυλακεῖν, καὶ τἄλλα.

Ἀνδρὸς [13.] τὰς αὐτὰς τέχνας νομίζω καὶ βραχέα δυνάσθαι καὶ διὰ μακροῦ, καὶ ὀλιγάδειαν μὲν πραγμάτων ἐπίστασθαι, καὶ διδασκαλικὸν ὀρθῶς, καὶ δημηγορεῖν οἷόν τ' ἦμεν, καὶ λόγων τέχνας ἐπίστασθαι, καὶ περὶ φύσιος. μὲν ἅπαντων, ὅσα ἔχει καὶ ὡς ἐγένετο, διδάσκειν, καὶ πρῶτον μὲν ὁ περὶ φύσιος μὲν ἅπαντων εἰδὼς, πῶς ἂν δύναιτο περὶ πάντων ῥᾳδίως καὶ σαφέως; ἔπειτα ὁ τὰς τέχνας μὲν λόγων εἰδὼς, ὅτι ἀναγκαῖον καὶ περὶ πάντων ῥᾳδίως λέγειν. δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα ὀρθῶς λέγειν περὶ ὧν ἐπίστασθαι, περὶ τούτων λέγειν. πάντων γὰρ ἐπίστασθαι· πάντων μὲν γὰρ μὲν λόγων τὰς τέχνας ἐπίστασθαι, τοὶ δὲ λόγοι πάντες περὶ πάντων μὲν ἐ— * δεῖ δὲ ἐπίστασθαι τὸν μέλλοντα ὀρθῶς λέγειν, περὶ ὅταν καὶ λέγοι, * * καὶ τὸ μὲν ἀγαθὸν ὀρθῶς διδάσκειν τὸν πόλιν παρασκευάζειν, τὰ δὲ κακὰ τοὺς κωλύειν. εἰδὼς δὲ γε αὐτὰ, εἰδήσει καὶ τὰ ἕτερα τούτων· πάντα γὰρ ἐπίστασθαι· ἔστι γὰρ ταῦτα μὲν πάντων, κεῖνα δὲ ποτὶ ταυτὸν τὰ λεγόμενα φερόντων. χρὴ καὶν μὴ ἐπίστασθαι αὐτὸν, αἰ δύναται, αἰ καὶ δέη σῶτα παρέχειν. τὸν δὲ δικάζεσθαι ἐπισάμενον δεῖ τὸ δίκαιον ἐπίστασθαι ὀρθῶς.

quosdam legibus præsidere, & sic in cæteris.

Ego arbitror virum posse tam continuâ oratione secundum artem quam brevibus responsis differere & rerum veritatem scire & ritè doceri, posse item concionari & artem oratoriam callere & alios in rerum omnium naturâ instruere, ut se habent, & generantur. Et primò qui omnium naturam cognovit, quomodo omnia rectè non peraget? dein qui Rhetoricam artem callet, etiam de omnibus rebus optimè perorabit. Etenim probè dicturum oportet, de iis rebus concionari quæ novit; nam omnium peritum suppono. Omnium sermonum artem tenet: sermones autem omnes circa omnia cognoscibilia versantur; & certè qui ritè concionari volet eas res scire oportet de quibus dicturus est. Sed & civitatem ut quod bonum est agat docere debet & impedire nè quid malum. Hæc autem sciens, alia ab his diversa cognosceret. Etenim omnium peritum suppono: & etiam ista in eo verbo continentur. Quædam verò quonam tempore decenter & opportunè peragantur, cognoscet; ideóque etsi tibiâ canere non poterit, si tamen posset, quando opportunè faciendum est, intelligere debet. Porro qui judicis officium obire novit, oportet ut quod justum est probè intelligat:

[13] ἀνδρὸς.] forte ἄνδρα. deindéque διαλήξας· sed quæ in hac sectione reperiuntur, manca admodum, uti indicant Asterisci. Verba quidem satis obvia, sed connectio & sensus obscuritate maximâ involvuntur. Verti igitur incuriosè de lectione non valde sollicitus. mei

περὶ γὰρ τούτων τὰ δίκαια. εἰδὼς δὲ τοῦτο, εἰδήσει καὶ τὸ ὑπεναντίον αὐτῷ καὶ τὰ * τέρεια. δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ τοὺς νόμους ἐπίστασθαι πάντας. αἰ τοίνυν τὰ πράγματα μὴ ἐπιστασεῖται, οὐδὲ τοὺς νόμους. τὸν γὰρ ἐν μουσικᾷ νόμον τὶς ἐπίσταται, ὅσπερ καὶ μουσικάν· ὃς δὲ μὴ μουσικὰν, οὐδὲ τὸν νόμον. ὅς γα τὰν ἀλάθειαν τῶν πραγμάτων ἐπίσταται, ἀπετὴς ὁ λόγος ὅτι πάντος ἐπιστάσθαι. ὃς δὲ βραχὺ, δεῖ νιν ἐρωτώμενον ἀποκρίνεσθαι περὶ πάντων· οὔκουν δεῖ νιν πάντ' ἐπίστασθαι.

Μέγιστον δὲ καὶ κάλλιστον ἐξεύρημα εὕρηται ἐς τὸν βίον, μνάμα, καὶ ἐς πάντα χρήσιμον, ἐς φιλοσοφίαν τε καὶ σοφίαν. ἔστι δὲ τοῦτο, ἐὰν προσέχῃς τὸν νοῦν, διὰ τούτων παρελθοῦσα γνώμα μᾶλλον αἰσθησεῖται σύνολον ὃ ἔμαθες. [14.] δευτέραν δὲ μελέταν, αἴ κα ἀκούσῃς. τὸ γὰρ πολλάκις ταῦτα ἀκοῦσαι καὶ εἶπαι, ἐς μνάμαν παρεγένετο. τοίτον, αἴ κα ἀκούσῃς, ἔπειτα οἶδας [15.] καταθέσθαι, οἷα τόγε· δεῖ μεμνᾶσθαι Χρύσιππον, κατθέμεν ἐπὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἵππον. ἄλλο, πυριλάμπη, κατθέμεν ἐπὶ πῦρ καὶ τὸ λάμπειν.

In hoc enim versatur judicandi munus; hoc autem instructus contrarium etiam cognoscet * * Sed & leges omnes tenere debet. Si verò facta non cognoscat, nec etiam leges; etenim ille leges sive regulas musicæ callet, qui musicam quoque ipsam: qui verò non musicam, nec ipsas regulas. Et qui rerum veritatem noscit, facile illi negotium est, ad scientiam omnium pervenire. Sed in concisa interrogandi arte peritus, ad omnem quæstionem respondere debet; ergóque necesse est ut omnia intelligat.

Sed optimum fuit, & in vitæ commoda pulcherrimum inventum memoriæ artificium, ad omnia utile tam Philosophiam quam sapientiam. Hoc autem in eo consistit, primò si animum admodum advertas. Nam tum mens unà pertransiens, magìs totum apprehendet quod didiceris. Secundò si mediteris quæcunque audieris: eadem enim sæpius audire & repetere, ad memoriam multùm juvat. Tertio si rerum quas audis, imagines reponere noveris; exempli gratiâ si *Chrysippum* meminisse voles, in *auri* & *equi* imagine conserves: si vermiculum *Pyrilampen* appellatum in τῷ *splendere* & *ignis* constituas.

[14.] δευτέραν δὲ μελέταν.] fortè δεύτερον δὲ μελετᾶν.

[15.] καταθέσθαι.] hanc artificialem memoriam tractat Cornificius fine l. tertii ad Heren. Ibi *duplices similitudines esse* ait *unas rerum, alteras verborum*. Posteáque adjicit *plerosque Græcos qui de memoria scripserunt, fecisse ut multorum verborum imagines conscriberent, uti eas qui ediscere vellent, paratas haberent*, &c.

τάδε

τάδε μὲν περὶ τῶν ὀνομάτων. τὰ δὲ πράγματα οὕτως περὶ ἀνδρείας, ἐπὶ τὸν Ἄρη καὶ τὸν Ἀχιλλῆα· περὶ χαλκείας δὲ, ἐπὶ τὸν Ἥφαιστον· περὶ δειλίας, ἐπὶ τὸν Ἐπειόν.

Hæc quidem de verbis. De rebus verò hoc modo. Quæ ad fortitudinem spectant, in *Achille* reponenda, quæ ad artem fabrilem, in *Vulcano*, quæ ad timiditatem in *Epeo*.

EX ARCHYTÆ
lib. de Sapientia
FRAGMENTA QUÆDAM
Ab Iamblycho in tertio cap. Protrep. conservata.
Versione *Jo. North.*

Ἀρχύτας τοίνυν ἐν τῷ περὶ σοφίας εὐθὺς ἀρχόμενος προτρέπει οὕτω.

Τοσοῦτον διαφέρει σοφία ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοις [1.] σώμασιν, ὅσον ὄψις μὲν αἰσθασέων σώματος, νόος δὲ ψυχᾶς, ἅλιος δὲ ἄστρων. Ὄψις τὲ γὰρ ἑκαβολεστάτα καὶ πολυειδεστάτα τῶν ἄλλων αἰσθασέων ἔστι, καὶ νόος ὕπατος λόγῳ καὶ διανοίᾳ τὸ δέον [2.] ἐπικραίνων, καὶ ὄψις καὶ δύναμις τῶν τιμιωτάτων ὑπάρχων· ἥλιός γε

Archytas igitur in lib. de sapientia in ipso principio ità suadet.

Tantum rebus omnibus humanis antecellit sapientia, quantum visus sensibus corporeis, mens animæ, aut sol astris. Etenim visus, res multifarias & longè dissitas, magìs quàm cæteri sensus, apprehendit: & mens suprema, ratione & intelligentiâ, quod faciendum est, dijudicans, quasi visus & potentia rerum pretiosissimarum existit. Ac quidem sol

[1.] Jamblichus primò ponit fragmenta ipsa, dein fusiùs explicat & quasi paraphrasi illustrat, unde varias textûs emendationes excerpsi, pro σώμασιν igitur legendum πράγμασιν—

[2.] ἐπικραίνων longè melius.

μὰν

καὶ ὀφθαλμὸς ἔστι καὶ ψυχὰ τῆς φύσιν ἐχόντων· ὁρᾷ γάρ τε [3.] δι' αὐτῶ πάντα καὶ γαυρᾶται καὶ νοῆται ριζωθέντα καὶ γεγηθέντα τρέφεται καὶ αὐξέται καὶ ζωπυρῆται τε μετ' αἰσθήσεως.

oculus est & anima eorum quæ naturam habent; nam per eum omnia conspiciuntur, generantur & radices egisse deprehenduntur, jámque nata aluntur, & augentur, ac cum sensu refocillantur.

Ἄνθρωπος πάντων ζώων ὅτι πολλὸν γέγονε σοφώτατος. θεωρῆσαί τε γὰρ δύνατός ἐστι τὰ ἐόντα καὶ ἐπιστάμαν καὶ φρένασιν λαβεῖν ἐκ τῆς ἁπάντων· παρ' ὃ καὶ ἐνεχάραξε καὶ ἐπεσημήνατο τὸ θεῖον αὐτῷ τὸ τῶν παντὸς λόγω σύστημα· ἐν ᾧ τὰ δὲ εἴδεα πάντα τὰ ἐνόντα ἐνδέδασται καὶ [4.] ταὶ συμπάσαι τε τῆς ἀποφάσεων τε καὶ ῥημάτων· τοῖς μὲν πρὸς φθόγγοις τὰς φωνᾶς τόπος ἀφώνεσιν φάρυγξ καὶ στόμα καὶ ῥῖνες. ὥστερ δὲ τῆς φθόγγων, δι' ὧν τὰ ὀνόματά τε καὶ ῥήματα σημαίνεται, γέγονεν ἄνθρωπος ὄργανον· ἅτω δὴ καὶ τῆς νοημάτων ἐν τοῖς ἔστι τοῖν [5.] ὁπλιζομένοις ἔργον σοφίας τὰ θρεπτήρια ἡμῶν [6.] παρ' ὧπερ καὶ γέγονε καὶ σωίζεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὀργανάτε καὶ ἁμιλλώμενοι εἴληφε θεῶν τῶ θεῶ.

Homo omnium animalium creatus est longè sapientissimus. Etenim contemplari potest ea quæ existunt, & ex omnibus, scientiam & prudentiam haurire. Præterquam quòd etiam illi insculpsit numen & impressit universæ rationis Systema, in quo omnes existentium species disperguntur, necnon significationes rerum ac verborum. Nam ad formandos vocis sonitus locus attribuitur peculiaris, guttur, os ac nares. Ut enim vocum per quas nomina ac res exprimuntur, homo conditus est instrumentum, sic etiam & notionum quæ in existentibus conspiciuntur. Hoc opus sapientiæ mihi videtur, ad quod natus & constitutus est homo, atque ad quod instrumenta & facultates à Deo accepit.

Γέγονε καὶ σωίζεται ὁ ἄνθρωπος ποῆ θεωρῆσαι τὸν λόγον τᾶς τῶ ὅλω φύσιος, καὶ τᾶς σοφίας ὧν ἔργον καὶ θεωρὸν

Homo in hoc natus & constitutus est, ut Naturæ rationem in universo contempletur: &, cùm ipse sapientiæ opus sit, speculari

[3.] δι' αὐτῶ.
[4.] ταὶ σημασίαι.
[5.] ὁπλιζομένων.
[6.] παρ' ὅπερ.

Digitized by Google

τὰν τῶν ἐόντων φρόνασιν· ----- εἰ γὰρ ὁ τὲ λόγος τοῦ ἀνθρώπου θεωρητικὸς ἔστιν ἐν τῷ λόγῳ τᾶς [7.] τῶ λόγω φύσιος καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου [8.] κατᾶται καὶ θεωρεῖ τὰν τῶν ἐόντων φρόνασιν, ὁμοῦ μὲν ὁμολογουμένη ὅσα ἀποδέδεικται [9.] τῆς μεριστῆς τοῦ λόγου καὶ τῆς τοῦ ὅλου νοερᾶς φύσιος.

Ἃ σοφία οὐ περὶ τὶ ἀφωρισμένον ἕν τι τῶν ἐόντων, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ πάντα τὰ ἐόντα. καὶ δεῖ μὴ [1.] πρώταν αὐτὰν τὰς ἀρχὰς [2.] αὐτὰς ἀνεύρεσθαι, ἀλλὰ τὰς κοινὰς τῶν ἐόντων ἁπάντων ἀρχάς. οὕτω γὰρ ἔχει [3.] σοφίας περὶ πάντα τὰ ἐόντα [4.] ὧν καθόλου πᾶσι συμβεβηκότα συνιδὲν καὶ θεωρὲν τᾶς σοφίας οἰκεῖον· καὶ διὰ τοῦτο σοφία τὰς τῶν ἐόντων ἁπάντων ἀρχὰς ἀνευρίσκει.

Ὅστις ὧν ἀναλῦσαι οἷός τε ἐστὶ πάντα τὰ γένεα ὑπὸ μίαν τὲ καὶ τὰν αὐτὰν ἀρχὰν, καὶ πάλιν συνθεῖναί τε καὶ συναριθμήσασθαι, οὗτος δοκεῖ μοι καὶ σοφώτατος ἦμεν καὶ παναληθέστατος. ἔτι δὲ καὶ καλὰν σκοπιὰν εὑρηκέναι ἀφ' ἃς δυνατὸς ἐσσεῖται τὸν θεὸν κατοψεῖσθαι, καὶ πάντα

prudentiam quæ in existentibus reperitur. Si enim ratio hominis contemplatur rationem Naturæ in universo, & sapientia hominis considerat & speculatur prudentiam rerum quæ existunt, ex confesso clarè demonstratur esse pars rationis illius & Naturæ mente præditæ, quæ in universo conspicitur.

Sapientia non circa unum aliquod in rebus definitum versatur, sed simpliciter circa omnia quæ existunt. nec debet sua ipsius principia primò indagare sed rerum omnium existentium communia. Ità enim circa omnia existentia se habet sapientia, ut illi sit proprium inspicere & contemplari quæcunque rebus in universum contingunt: ergóque sapientia omnium entium principia invenit.

Quicunque igitur resolvere possit omnia genera quæ sub uno eodémque principio conduntur, & dein rursum componere, ac numero compingere, ille mihi videtur sapientissimus, & longè veracissimus. Porrò pulchram speculam reperiit, è qua Deum contemplari potest, atque omnia

[7.] τῶ ὅλω.
[8] κατορᾶται.
[9] fortè μέρος τῆς.
[1.] fortè πρώτην.
[2.] αὐτᾶς.
[3.] σοφία.
[4.] ὡς.

τὰ

τὰ ἐν τᾷ συστοιχείᾳ καὶ τάξει τὰ ἐκείνου κατακεχωρισμένα, καὶ ταύταν ἁρματήλατον ὁδὸν ἐκπορισάμενος, τῷ νόῳ κατ' εὐθεῖαν ὁρμαθῆναι καὶ τελοδρομῆσαι, τὰς ἀρχὰς τοῖς πέρασι συνάψαντα καὶ ἐπιγνόντα ὅτι ὁ θεὸς ἀρχά τε καὶ τέλος καὶ μέσον ἐστὶ πάντων τῶν κατὰ δίκαν τε καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον περαινομένων.

in rerum serie & ordine ab illo separata; & latissimam hanc viam ingressus rectà in animo perget, metámque attinget, principia suis finibus annectens & exploratum habens, Deum esse principium, medium & finem rerum omnium quæ secundùm justitiam & rectam rationem perficiuntur.

Πυθαγόρας Ἀναξιμένει.

Pythagoras Anaximeni.

Καὶ σὺ, ὦ λῷστε, εἰ μηδὲν ἀμείνων ἦς Πυθαγόρεω γενεήν τε καὶ κλέος, μεταναστὰς ἂν ᾤχεο ἐκ Μιλήτου· νῦν δὲ κατερύκει σε ἡ πατρόθεν εὔκλεια· καὶ ἐμέ τε ἂν κατέρυκεν Ἀναξιμένει ἔοικότα. εἰ δ' ὑμεῖς οἱ ὀνηστοὶ τὰς πόλεις ἐκλείψετε, ἀπὸ μὲν αὐτέων ὁ κόσμος αἱρεθήσεται, ἐπικινδυνώτερα δ' αὐτῇσι τὰ ἐκ Μήδων. οὔτε δὲ αἰεὶ καλὸν αἰθερολογεῖν, μελεδωνόν τε εἶναι τῇ πατρίδι κάλλιον. καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάντα περὶ τοῦ ἐμεωυτοῦ μύθους, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις οὓς διαφέρουσιν εἰς ἀλλήλους Ἰταλιῶται.

Tu quoque, Vir optime, si genere, & gloriâ Pythagoræ nihilo plus antecelleres, Mileto discedens, aliò migrâsses. Nunc verò patria te isthic gloria detinet, quæ me quoque Anaximeni similem detinuisset. Quòd si vos augures civitates deseretis, privabuntur illæ quidem ornatu, sed & à Medis majora adhuc ipsis imminent pericula. Nec verò semper honestum est cœlestia contemplari, sed de patria cogitare pulchrius est. Ego quidem non omne tempus studiis meis tribuo, sed nonnihil etiam bellis, quibus inter se dissident Itali.

Πυθαγόρας Ἱέρωνι.

Pythagoras Hieroni Syracusano.

Ἀσφαλὴς ὁ ἐμὸς βίος καὶ ἡσύχιος· ὁ δὲ σὸς κατ' οὐδὲν ἐμοὶ προσπελάζει. μέτριος ἀνὴρ καὶ λειποδεὴς Σικελικῆς τραπέζης οὐ δεῖται· πάντ' ἔχει Πυθαγόρας ἱκανὰ τὰ καθ' ἡμέραν, οὗ ἂν ἔλθῃ. θεραπεία δὲ δυνάστου βαρὺ καὶ ἐπαχθὲς τῷ μὴ εἰθισμένῳ. μέγα καὶ ἀσφαλὲς αὐτάρκεια. οὔτε γὰρ ἔχει τὸν φθονήσοντα, οὔτε τὸν ἐπιβουλεύσοντα. διὸ καὶ δοκεῖ εἶναι ἐγγυτάτω θεοῦ ἡ διαγωγή. Διάθεσις ἀγαθὴ οὐ γενναῖται ὑπὸ ἀφροδισίων οὐδὲ ὑπὸ ἐδεσμάτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐνδείας ἀγούσης πρὸς ἀνδρὸς ἀρετήν· ἡδοναὶ δὲ ποικίλαι καὶ ἀκρατεῖς δουλοῦνται ψυχὰς ἀσθενῶν ἀνθρώπων· πολὺ δὲ μάλιστα ὧν σὺ ἀπολαύεις. Διὸ καὶ ἐπιδίδως σαυτὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, αἰωρῇ γάρ, καὶ οὐ δύνασαι σώζεσθαι· λόγος γὰρ ὁ παρὰ σοῦ οὐκ ἐναντιοῦται τοῖς ἀσυμφόροις. μὴ οὖν κάλει Πυθαγόραν συμβιώσοντά σοι. οὐδὲ γὰρ οἱ ἰατροὶ αἱροῦνται τοῖς νοσοῦσι συγκάμνειν.

Vita mea tuta & quieta est: tua verò nulla in parte mihi appropinquat nec convenit. Vir moderatus & pauper Siculæ mensæ non indiget. Pythagoras quocunque locorum venerit, omnia quæ quotidie sufficiunt, [illegible] quantum satis est, habet. [illegible]astæ verò se in famulitium dare ejúsve contubernio uti, grave & permolestum est ei, qui non adsuevit. Magnum & à periculo remotum est, habere quod sibi ad vitam frugaliter exigendam sufficiat. Siquidem ille suis contentus animus, nec æmulos aut invidos habet, nec sibi à cujusquam insidiis quæ tendi poterunt, metuit. Quo nomine etiam vitam Deo proximè degere videtur. Bona dispositio atque habitus non proseminatur rei Venereæ usu nec cibis sed venit ab indigentia quæ ad viri virtutem ducit. Variæ autem & intemperantes voluptates infirmorum animos hominum in servitutem adigunt; multo verò maximè illæ quibus tu frueris. Quare cùm te ipse etiam illis dedideris (pendes enim ab ipsis) etiam servari non poteris. Nam oratio tua quam profers, iis quæ damnosa sunt contraria non est. Nè igitur Pythagoram voca tibi convicturum: neque enim Medici simul cum ægrotis decumbere volunt.

ΛΥΣΙΔΟΣ

Digitized by Google

ΛΥΣΙΔΟΣ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ

ἐπιστολὴ πρὸς Ἵππαρχον.

LYSIDIS PYTHAGORICI

Epistola ad Hypparchum.

ΜΕΤΑ τὸ Πυθαγόραν ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι, οὐδέποκα διασκεδασθήσεσθαι τὸ ἄθροισμα τῶν ὁμιλητῶν ἐς τὸν ἐμαυτοῦ θυμὸν ἐβαλόμαν· ἐπεὶ δὲ παρ' ἐλπίδας, ὥσπερ ἀπὸ ναὸς μεγάλας φορτίδος ἐν ἐρήμῳ πελάγει λυθείσας, ἄλλος ἄλλοσε φορεύμενοι διεσπάρημεν, ὅσον κἀμὲ μνᾶσθαι τῶν τήνου θείων καὶ σεμνῶν παραγγελμάτων, μηδὲ κοινὰ ποιεῖσθαι τὰ σοφίας ἀγαθὰ τοῖς μηδ' ὄναρ τὰς ψυχὰς κεκαθαρμένοις. οὐ γὰρ θέμις ὀρέγειν τοῖς ἀπαντῶσι τὰ μετὰ τοσούτων ἀγώνων πορισθέντα. οὐδὲ γὰρ βεβάλοις τὰ ταῖν Ἐλευσινίαιν θεαῖν μυστήρια διηγεῖσθαι. κατ' ἰσότητα δὲ ἄδικοι καὶ ἀσεβέες ἀμφότεροι οἱ ταῦτα πράξαντες. καλὸν δὲ ἀναλογίζεσθαι ὅσον χρόνου μᾶκος διαγάγομες ἐκμετρήσαντες, ἀποῤῥυπτόμενοι σπίλους τοὺς ἐν τοῖς στάθεσιν ἡμῶν ἐγκεκολαμμένους. ἕως πέντε διελθόντων ἐτέων, ἐγενόμεθα δεκτικοὶ τῶν τήνου λόγων. καθάπερ

POstquam ex hominum consortio Pythagoras decessit, nunquam in animum induxi ut discipulorum congregationem dispersum iri putarem. Quoniam verò præter spem, quasi à navi magna onerariâ in deserto pelago solutâ, alius aliò delati disgregati sumus, sanctum est etiam me divinorum & gravissimorum ejus præceptorum memorem esse, neque communicare sapientiæ bona, his qui nè in somnio quidem animis mundati sunt ac purgati. Non enim fas est quibusvis porrigere, quæ tantis laboribus comparata sunt, neque enim prophanis duarum Eleusiniarum dearum mysteria commemorare. Æquè verò sunt injusti & impii utrique qui hæc faciunt. Par est autem animo reputare, quàm longum tempus emetientes consumpserimus, abstergendis maculis, quæ in pectoribus nostris insederant, donec quinque præteritis annis, capaces ejus disputationum ac sermonum evaderemus. Quemadmodum

γὰρ οἱ βαφεῖς προεκκαθάραντες ἔστυψαν τὰ βάψιμα τῶν ἱματίων, ὅπως ἀνέκπλυτον τὰν βαφὰν ἀναπίωντι, καὶ μηδέποκα γεννησομέναν ἐξίταλον· τὸν αὐτὸν ὁ δαιμόνιος τρόπον ἀνὴρ παρεσκεύαζε τοὺς φιλοσοφίας ἐρασθέντας, ὅπως μὴ διαψευσθῇ περί τινα τῶν ἐλπιζομένων ἐσεῖσθαι καλῶν κἀγαθῶν. οὐ γὰρ κιβδήλους ἐνεπορεύετο λόγους, οὐδὲ πάγας, αἷς πολλοὶ τῶν σοφιστῶν τὼς νέως ἐμπλέκοντι, ποτ' οὐδὲν κρήγυον σχολάζοντες· ἀλλὰ θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἦν ἐπιστάμων. οἱ δὲ, πρόσχημα ποιησάμενοι τὰν τήνου διδασκαλίαν, πολλὰ καὶ δεινὰ δρῶντι, σαγηνεύοντες οὐ κατὰ κόσμον οὐδ' ὡς ἔτυχε τὼς νέως. τοιγαροῦν χαλεπούς τε καὶ προαλλεῖς ἀπεργάζονται τοὺς ἀκούοντας. ἐγκιρνᾶντι γὰρ ἤθεσι τεταραγμένοις τε καὶ θολεροῖς θεωρήματα καὶ λόγους ἐλευθέρους. καθάπερ γὰρ, εἴτις εἰς φρέαρ βαθὺ βορβόρου πλῆρες ἐγχέαι καθαρὸν καὶ διειδὲς ὕδωρ, τόν τε βόρβορον ἐτάραξε καὶ τὸ ὕδωρ ἠφάνισεν, ὁ αὐτὸς δὲ τρόπος τῶν οὕτω διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων. πυκναὶ γὰρ καὶ βαθεῖαι λόχμαι περὶ τὰς φρένας καὶ τὴν καρδίαν ἐμπεφύκαντι τῶν μὴ καθαρῶς ὀργιασθέντων, πᾶν τὸ ἄμερον καὶ πρᾶον καὶ λογιστικὸν ἐπισκιάζουσαι προφανῆμεν αὐξηθέν. ἐγκαταδεδύκαντι δὲ τῷ δάσει τούτῳ παντοῖαι κακότητες ἐκβοσκόμεναι,

enim tinctores ea vestimenta, quæ tincturam accipere debent, stringendo expurgant ut inelutam tincturam imbibant, & quæ nunquam eximi possit: ad eundem modum vir divinus, præparabat eos qui amore philosophiæ tenerentur, nè falleretur ab his, quos bonos honestósque futuros esse spem habuisset. Non enim adulterinam eruditionem tractabat, neque laqueos quibus Sophistarum vulgus adolescentes implicat, nihil boni aut veri docentes, sed divinarum humanarúmque rerum scientiam tenebat. Illi verò in prætextum adhibentes ejus doctrinam, multa & mirabilia faciunt irretitis non ritè ac temere adolescentibus. Quæ causa est quamobrem difficiles & impudentes efficiant suos auditores. Inculcant enim moribus confusis & turbidis, theoremata & orationes liberas. Quemadmodum, si quis in profundum puteum cœno ac luto plenum, infundat puram & dilucidam aquam, & cœnum perturbat, & aquam corrumpit: eadem etiam ratio est eorum, qui sic docent & docentur. Densi enim ac profundi cespites circa mentem & cor eorum qui non purè initiantur, innati sunt, qui omnem modestiam & mansuetudinem ac rationem obscurant, in conspectu quidem & foris auctam: subeunt autem hunc cumulum, omnis generis malitiæ excrescentes,

καὶ

καὶ κωλύσαι καὶ μηδαμῶς ἐᾶσαι προκόπτειν τὸν λόγον. ὀνομάζουσι δὲ πρῶτον ἁπλῶν αὐτῶν τὰς μητέρας, ἀκρασίαν τε καὶ πλεονεξίαν. ἄμφω δὲ πολύγονοι πεφύκασιν. ἐκ μὲν οὖν ἀκρασίας ἐξεβλάστησαν ἀθεσμοί καὶ μέθαι καὶ φθοραί, καὶ περὶ ἀφροδίσια ἡδοναί, καὶ προδήλως τίγεις ὁρμαί, μέχρι θανάτων καὶ κρημνῶν ἐκφαίνουσι. ἤδη γάρ τινας ἠνάγκασαν ἐπιθυμίαι μήτε μητέρων μήτε θυγατέρων ἀποχέσθαι. καὶ δὴ παρεισπέμπουσι νόμον, καὶ πατέρα, καὶ πόλιν, καὶ τύραννον, ἐκπεριάγουσι τὰς ἀγκῶνας, ὡς αἰχμαλώτους ἐπὶ τὸν ἕκαστον ὀλέθρου μετὰ βίας ἄγουσι καθέσασαν. τὰς δὲ πλεονεξίας ἐκπορίζουσι ἁρπαγαί τε καὶ πατροκτονίαι, ἱεροσυλίαι, φαρμακεῖαι, καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά. δεῖ οὖν τοῦτον πρῶτον, τὰς ὕλας ταῖς ἐνδιαιτήμασι τούτοις τὰ πάθη, πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πάσαις μηχαναῖς ἐκκαθάραντα, καὶ ξυμβιβάσαντα τὸν λογισμὸν ἐλεύθερον ἤδη τοιούτων παθέων, τοτὲ μὴ φυτεύοντά τι χρηστὸν αὐτῷ προσδιδόναι. Ἄρ' ἔμαθες μὲν Ἱππαρχε καὶ σοφὸς, ἐκ ἐτήρησας δὲ ἃ ἐγίνετο, γλισχρίαν Σικελικὴν πολυτελείας, ἐς ὃ χρὴ πυθέσθαι δεύτερον. λέγοντι δὲ πολλοί σε καὶ δημοσίᾳ φιλοσοφεῖν. ὅθεν ἀπαξιοῦσι Πυθαγόρειοι· ὃς γε Δαμοῖ τῷ αὐτοῦ θυγατρὶ τὰ ὑπομνήματα προκατασήμους, ἐπέσκηψε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τῆς οἰκίας παραδιδόμεν.

& impedientes, neque sinentes prospicere rationem. Nominabo autem primùm matres earum recensens intemperantiam & avaritiam. Ambæ verò sunt fœcundissimæ. Ex intemperantia igitur progerminant scelera, & temulentiæ ac perditiones, & abhorrentes à natura voluptates, atque impetus quidam vehementiores, ad mortem & præcipitia impellentes. Jam enim quosdam coegerunt libidines, neque à matribus, neque à filiabus abstinere; & violantes legem, patrem, civitatem atque Regem, & circumductis brachiis, quasi captivos ad extremum exitium vi & violentiâ rapiunt. Ex avaritia progignuntur rapinæ, parricidia, sacrilegia, venenorum sparsiones, & quæcunque sunt his affinia. Oportet igitur primùm sylvas in quibus hi affectus nutriuntur, igni, ferro, & omnibus instrumentis expurgare, & rationem ab his affectibus vindicare, ac tum demum boni aliquid miscere atque tradere. Quæ didicisti quidem Hypparche summo studio, at non executus es, ô præclare, postquam Siculas lautitias degustâsti, quas te iterum gustare non oportebat. Multi verò dicunt, te publicè etiam philosophari, quod Pythagoras recusavit qui Damæ suæ filiæ propositis monumentis ac præceptis, vetuit cuiquam extra familiam tradere.

ἀ δ, δυναμένα πολλῶν χρημάτων ὑποδόσθαι τὼς λόγως, οὐκ ἐβουλήθη· πενίαν δὲ καὶ τὰς τῶ πατρὸς ἐπισκάψιας ἐνόμιζε χρυσοῦ τιμιωτέρας ἔμεν. φαντὶ δὲ ὅτι καὶ Δαμὼ θνάσκοντι Βισταλίᾳ τῇ ἑαυτῆς θυγατεὶ τὰν αὐτὰν ἐπιστολὰν ἀπέστειλεν. ἄμμες δὲ ἄνδρες ἐόντες, οὐ γνησίως αὐτῷ ποτιφερόμεθα, ἀλλὰ παραβάται τᾶν ὁμολογιᾶν γιγνόμεθα. εἰ μὲν οὖν μεταβάλοιο, χαρήσομαι· εἰ δὲ μὴ, τέθνακάς μοι.

Illa verò cùm multis pecuniis sermones posset vendere, noluit: sed egestatem & parentis imperium judicavit auro potius & antiquius esse. Aiunt autem Damo morientem Bistaliæ suæ filiæ hoc idem præceptum misisse. At nos cùm simus viri, non rectè nos erga illum gerimus, sed conventorum sumus transgressores. Si igitur mutatus fueris, lætabor: sin minus, obiisti mihi.

ΘΕΑΝΟΥ̃Σ ἘΠΙΣΤΟΛΑΙ, Η ΤΗ̃Σ Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ προσηγόρευται.

Theanûs Epistolæ quæ Pythagoreæ sapientiæ filia appellata erat.

Περὶ τέκνων ἀνατροφῆς.

De liberorum educatione.

ΘΕΑΝΩ' ἘΥΒΟΥ'ΛΗ ΧΑΙ'ΡΕΙΝ.

THEANO EUBULÆ S.

Ἀκούω σε τὰ παιδία τρυφερῶς ἄγειν. ἔστι δὲ ἀγαθῆς μητρὸς οὐχ ἡ πρὸς ἡδονὴν ἐπιμέλεια τῶν παίδων, ἀλλ'

Audio te delicatam quandam rationem in educandis liberis tenere, ad officium verò matris pertinet, non ut ad voluptatem suos liberos assuefaciat; sed

ἡ

ἡ πρὸς τὸ σῶφρον ἀγωγή. βλέπε οὖν μὴ οὐ φιλούσης ἀλλὰ κολακευούσης ἔργον ποιήσῃς. συντρεφομένη γὰρ ἡδονὴ παισὶν, ἀκολάστους ποιεῖ. τὶ γὰρ ἥδιον νέοις συνήθους ἡδονῆς; χρὴ οὖν, ὦ φίλη, τὴν τροφὴν τῶν παίδων μὴ διαστροφὴν ἔχειν. ἡ δὲ διαστροφὴ τῆς φύσεως ἐστὶν, ὅταν φιλήδονοι μὲν ταῖς ψυχαῖς, ἡδυπαθεῖς δὲ τοῖς σώμασι γένωνται· καὶ τοῖς μὲν, φυγοπόνοι, τοῖς δὲ, μαλακώτεροι. δεῖ δὲ πρὸς τὰ φοβερὰ γυμνάζειν τὰ τρεφόμενα, κἂν λυπηθῆναι, κἂν πονῆσαι δέῃ· ἵνα μὴ τῶν παθῶν ᾖ δοῦλα τούτων, καὶ περὶ τὰς ἡδονὰς λίχνα, καὶ περὶ τοὺς πόνους ὀκνηρά· ἀλλ' ἵνα τὰ καλὰ πρὸ πάντων τιμῶσιν, ὧν μὲν ἀποσχόμενοι, τοῖς δὲ ἐμμένοντες. οὐδὲ πλησμονικὰ μὲν ταῖς τροφαῖς, πολυτελῆ δὲ ταῖς ἡδοναῖς, ἀκόλαστα δὲ ταῖς ἀνέδην παιδιαῖς αὐτὰ ποιεῖν· καὶ πᾶν μὲν λέγειν, πᾶν δὲ ἐπιτηδεύειν ἐᾶσαι. ἔτι δὲ φοβουμένην μὲν ἢν κλαίῃ, φιλοτιμουμένην δὲ, ἵνα γελᾷ κἂν τὴν τροφὸν παίῃ, κἂν σε κακῶς εἴπῃ, γελῶσαν. καὶ τοῦ μὲν θέρους ψύχος, τοῦ δὲ χειμῶνος καῦμα παρέχουσαν. καὶ πολλὴν χλιδὴν, ὧν οἱ πενιχροί γε παῖδες οὐδενὸς πειρῶνται· καὶ τρέφονται μὲν ῥᾷον, αὔξονται δὲ οὐχ ἧσσον, διάκεινται δὲ παρὰ πολὺ κρεῖσσον. σὺ δ' οἷον

ut ad temperantiam modestiámque instituat. Vide igitur nè non amantis, sed adulatricis partes agas. Nam educata simul cum pueris voluptas, intemperantes & prodigos reddit. Quid enim adolescentibus suavius aut jucundius consuetâ voluptate? quamobrem amica, providendum est summopere, nè educationem liberorum in seductionem convertas. Seductio verò & perversio naturæ est, cùm ad voluptatis amorem animi, corpora ad libidinem transferuntur, & hæc laborem fugiunt, illi mollitiem amplectuntur. Sunt autem exercendi ad hæc dura & formidabilia liberi, ut cùm dolor sit perpetiendus aut subeundus labor, nè his affectibus quasi servi subjiciantur, & in voluptatibus libidinosi, & à laboribus abhorrentes sed ut omnibus virtutem & honestatem anteponant, atque ab illis abstineant; in his verò permaneant, neque in victu gulosi & voraces, neque in voluptatibus sumptuosi, & in nimiis lusibus prodigi sunt efficiendi, neque quidlibet loquendi & omnis studii potestas eis est permittenda. Præterea delatum est mihi te metuere si fleant & ad risum eos traducere conari, etiamsi nutricem percutiant, aut te perperam ridere dicant, & in æstate refrigeratione, in hyeme æstu fovere, multísque delitiis, quarum inopes & egeni nullas experiuntur & aluntur minori negotio, neque verò minus crescunt, sed habent se longè melius. Tu verò quasi

Σαρ-

Σαρδαναπάλε γονλὼ τιθῇ τὰ τέκνα, τλὼ τὴν ἀρρένων φύσιν δρύπτουσα ταῖς ἡδοναῖς. τί γὰρ ἂν ποιήσειέ τις παιδίον, ὦ, ἂν μὴ τάχιον φάγῃ, κλάει· κἂν ἐδίῃ, τὰ τερπνὰ τὴν ὄψιν ζητεῖ· κἂν καῦμα, παύεται. κἂν ψύχῳ, πομπάζει. κἂν ἐπτιμᾷ τις, ἀντιμάχεται· κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπηρετῇ, λυπεῖται. κἂν μὴ μασᾶται, δυσκολαίνει· ἢ κακοῤῥαλεῖ πρὸς ἡδονὴν ἢ βαταλίζεται πρειαγόμενον. ἐπιμελῶς ὄ, φίλα, εἰδῦα ὅτι τὰ ἀπαταλῆντα τὴν παιδίαν, ὅταν ἀνδράσι πρὸς ἄνδρας, ἀνδρόποδα γίνεται, τὰς τοιαύτας ἡδονὰς ἀφαίρει. ἢ τλὼ τροφεῖ αὐστηρὸν, μὴ τρυφερὸν ὕτω, ποιοῦσα, ἢ ἐῶσα ἢ λιμὸν ἢ δίψος ἐνεγκεῖν, ἔτι ἢ ψύχῳ ἢ θάλπῳ ἢ αἰδῶ τλὼ ἀπὸ τὴν συνηλίκων ἢ τὴν ἐπιστατῆς. ὅταν γὰρ ἢ ῥωμὴ ἔῃ συμβαίνει τὰ ἐξ ἁβροδιαίτου ἀνατεινόμενα ἢ ἐπτειρόμενα. οἱ γὰρ πόνοι, φίλα, τοῦ τρυφερὰ πύνες ταῖς ψυχαῖς εἰσὶ τελειωτικοὶ ἀρετῆς· οἷς ἐμβαίνοντες ἐπορεύοντο, τλὼ τῆς ἀρετῆς βαθλὼ εὐπετέστερον φέρειν. βούλει οὖν, φίλα, μὴ καθάπερ τὴν ἐμπέλων αἱ καλοτροφοῦμεναι, τὸν καρπὸν ἐλλείπειν, ἢ ἀπὸ τῆς τρυφῆς οἱ παῖδες ὕβρεως ἢ πολλῆς ἀχρειότητος ἀκίδαν ῥωνύουσι.

Sardanapali posteritatem liberos nutris, & masculorum vigorem voluptatibus frangis. Quid enim faciendum sit illi puero, qui si non confestim ut libitum est edat, in fletum ac gemitum erumpit, & si comedat, suaves tantum & blandientes cibos quærit: si sit æstus, tabe corripitur; si frigus, contremiscit: si quis objurget, repugnat: si quis non ad voluptatem omnia ministret, indignatur: si non mundet, in iram concitatur: voluptati turpiter indulget, & undequaque molliter ac effeminatè se gerit. Sed ô amica, scias qui in inertia tam dissoluti vivunt eos cùm ad virilem ætatem perventum est, mancipia fieri solere: dáque operam, ut ejusmodi voluptates de medio removeas, atque ità duram acerbámque non teneram & delicatam educandi viam institue, & concede ut famem sitímque ferant, præterea calorem algorémque, & erga æquales aut præfectos verecundiam præstent. Sic enim ingenuitatem quandam in animi seu remissione seu contractione assequentur. Labores enim amica, sunt quasi præparationes quædam pueris ad virtutis perfectionem, quibus intincti, quantum satis est virtutis tincturam faciliùs deinde ferunt. Quamobrem amica, diligentiam adhibe, nè quemadmodum vites, quæ malè aluntur, fructu destituuntur, sic etiam liberi, præ luxu, injuriæ, & vanitatis plurimæ vitiositatem pariant.

πρὸς

Πρὸς τὴν ζηλοτυποῦσαν παραμυθητική.

Ad laborantem Zelotypiâ consolatoria.

ΘΕΑΝΩ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΗ χαίρειν.

THEANO NICOSTRATÆ salutem dicit.

Ἤκουον τὴν τοῦ ἀνδρός σου παράνοιαν, ὅτι τὴν ἑταίραν ἔχει; σὺ δὲ, ὅτι ζηλοτυπεῖς αὐτόν. ἐγὼ δὲ, ὦ φίλη, πολλοὺς ἔγνωκα τῆς αὐτῆς νόσου. θηρεύονται γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὑπὸ τῶν γυναικῶν τούτων, καὶ κατέχονται, καὶ οὐκ ἔχουσι νοῦν. σὺ δὲ ἄθυμος εἶ καὶ νύκτα καὶ μετ' ἡμέραν, καὶ ἀδημονεῖς καὶ μηχανᾷ τι κατ' αὐτοῦ. μὴ σύγε, ὦ φίλη. γαμετῆς γὰρ ἀρετή ἐστιν οὐχ ἡ παρατήρησις τἀνδρὸς, ἀλλ' ἡ συμπεριφορά. συμπεριφορὰ δέ ἐστι τὸ φέρειν ἄγνοιαν. εἶθ' ἑταίρα μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖ, γαμετὴ δὲ πρὸς τὸ συμφέρον. συμφέρον δὲ, κακοῖς κακὰ μὴ μίσγειν, μηδὲ παρανοίᾳ παράνοιαν ἐπάγειν. ἔνια δὲ ἁμαρτήματα, φίλη, ἐλεγχόμενα μὲν, ἐπιπλέον ἐρεθίζεται, σιωπώμενα δὲ, παύεται μᾶλλον· ὡς τὸ πῦρ ἡσυχίᾳ φασὶ σβέννυσθαι. ἐὰν

Accepi ex hominum sermonibus de mariti tui perversitate & amentia, eum cum scorto rem habere, téque id indignè ac molestissimè ferre. Ego verò, amica, multos novi eodem morbi genere ægrotos. Capiuntur enim, ut apparet, ab his mulieribus, atque tenentur, neque quicquam animi possident. At tu dolore cruciaris noctes ac dies, & mœstitiâ conficeris, sempérque aliquid contra ipsum machinaris: cave tu id faxis, uxoris enim virtus non observatio & custodia viri, sed obedientia. Obedientiæ verò est, insaniam perferre & pati, nam cum scorto voluptatis causâ consuetudinem habet, cum uxore utilitatis. Utile est autem malis mala non miscere, neque amentiam amentiâ cumulare. Quædam verò peccata sunt, quæ carpta magìs magíq; irritantur, involuta silentio sedantur & comprimũtur: quemadmodũ ignẽ sensim ac paulatim aiunt extingui. Si

γὰρ

γὰρ βουλόμενόν σε λεληθέναι δοκεῖν, ἐλέγχουσα, ἀφαιρήσῃς τὸ παρακάλυμμα τοῦ πάθους, καὶ φανερῶς ἁμαρτήσεται. σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἡγῇ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ. τοῦτο γὰρ ἡ χάρις τῆς κοινωνίας. νόμιζε οὖν πρὸς μὲν τὴν ἑταίραν ῥαθυμήσοντα πορεύεσθαι ἐκεῖνον, σοὶ δὲ συμβιώσοντα παρεῖναι· καί σε μὲν φιλεῖν κατὰ γνώμην, ἐκείνην δὲ τῷ πάθει. βραχὺς δὲ ὁ τούτου καιρός. ἅμα γάρ ποτε ἔχει καὶ κόρον, καὶ παρίσταται ταχὺ καὶ παύεται. ὀλιγοχρόνιος γὰρ ὁ καιρός ἐστι πρὸς ἑταίραν ἀνδρὶ μὴ σφόδρα κακῷ. τί γάρ ἐστι ματαιότερον ἐπιθυμίας ἀπολαυούσης ἀδίκου; διὸ καὶ μειῶν τὸν βίον καὶ διαβάλλων τὸ εὔχημον αἰσθήσεταί ποτε. οὐδεὶς γὰρ ἐπιμένει φρονῶν αὐθαιρέτῳ βλάβῃ. καλούμενος οὖν ὑπὸ τῶν πρός σε δικαίων, καὶ τὰς περὶ τὸν βίον ἐλαττώσεις ὁρῶν, αἰσθήσεται ποτέ σου, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς καταγνώσεως ὕβριν οὐ φέρων, ταχὺ μεταγνώσεται. σὺ δὲ, φίλη, ζῆθι οὐχ ἑταίραις ἀποκρινομένη, τῇ μὲν εὐταξίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα διαφέρουσα, τῇ δὲ ἐπιμελείᾳ πρὸς τὸν οἶκον, τῇ δὲ συναλλαγῇ περὶ τὰς χρωμένας, τῇ δὲ φιλοστοργίᾳ περὶ τὰ τέκνα. οὐ ζηλοτυπετέον οὖν σοι πρὸς ἐκείνην· πρὸς γὰρ τὰς ἐνναρέτους ἐκτείνειν τὸν ζῆλον, καλόν. ἑαυτὴν δὲ παρεκτέον ἐπιτηδείαν ταῖς διαλλαγαῖς. τὰ γὰρ καλὰ

enim te clam habere vult, & tu carpendo velum crimini detraxeris, palam etiam delinquet, tu verò nè ponas amicitiam mariti in probitate, in hoc enim sita est societatis gratia. Sic igitur persuasum habeas ad scortum quidem libidinis causa eum accedere, tibi ut unà vivat adesse atque te ex animo charam habere, illam tantummodo per libidinem: hæc autem exigui temporis est. Etenim aliquando satiatur, & quemadmodum commovetur subitò, sic statim desinit. Breve namque tempus cum scorto consumit vir non planè malus ac flagitiosus. Quid enim vanius est eâ cupiditate quæ fruitur suo damno? proinde sentiet aliquando, se vitæ commoda diminuere, & famam projicere. Nemo enim sapiens in spontaneo damno permanet: revocatus igitur per jus conjugii quod ei tecum intercedit, & cùm vitæ detrimentum animadvertit, cognoscet aliquando te, & cùm sceleris injuriam pati non potuerit, confestim animum mutabit. Verùm tu amica vitam age nequaquam meretriciæ respondentem, sed modestiâ & probitate erga virum, curâ erga familiam, commercio erga familiares, amore erga liberos, insignem & excellentem. Non debes tu Zelotypiâ contra illam commoveri. Nam ad pudicas & honestas æmulationem dirigere pulchrum est: sed teipsam reconciliationi semper idoneam & aptam præbere. Nam honesti

ἤθη

ἤθη καὶ παρ' ἐχθροῖς εὔνοιαν φέρει, φίλη· καὶ μόνης καλοκαγαθίας ἔργον ἐστὶν ἡ τιμή. ταύτῃ γὰρ καὶ δυνατὸν ἀνδρὸς ἐξουσίαν καθάπερ ἔχειν γυναικὶ, καὶ τιμᾶσθαι πλέον ἢ θεραπεύειν τὸν ἐχθρόν. καταρώμενος οὖν ὑπὸ σοῦ, μᾶλλον αἰσχύνεται· τάχιον δὲ διαλλαγῆναι θελήσει· προσπαθέστερον δὲ φιλοστοργήσει, συνεγνωκὼς τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς σὲ, κατανοῶν τε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ βίου, καὶ πεῖραν τῆς στοργῆς λαμβάνων τῆς πρὸς αὐτόν. ὥσπερ δὲ αἱ κακοπάθειαι τοῦ σώματος ἡδείας τὰς ἀναπαύσεις ποιοῦσιν, οὕτως αἱ διαφοραὶ τῶν φίλων οἰκειοτέρας τὰς διαλλαγὰς φέρουσι. σὺ δὲ καὶ τὰ βουλεύματα τοῦ πάθους ἀντίθες. νοσοῦντος γὰρ ἐκείνου, καὶ σὲ παρακαλεῖ νοσεῖν ταῖς λύπαις· καὶ ἁμαρτάνοντος περὶ τὸ εὔσχημον, καὶ σὲ περὶ τὸν κόσμον ἁμαρτάνειν· καὶ καταβλάπτοντος τὸν βίον, καὶ σὲ καταβλάπτει τὸ συμφέρον. ἀφ' ὧν ἐπ' αὐτὸν συντετάχθαι δόξεις, καὶ κολαζομένη ἐκεῖνον καὶ σεαυτὴν κολάζειν. εἰ γὰρ καὶ ἀφεμένη πορεύσῃ, ἑτέρου ἄρα πειραθήσῃ ἀνδρὸς τοῦ προτέρου ἀπαλλαγεῖσα· κἂν ἐκεῖνος ἁμάρτῃ τὰ ὅμοια, πάλιν ἄλλου, οὐ φορητὴ γὰρ νέαις χηρεία. ἢ μόνη μενεῖς ἀπ' ἀνδρὸς οἷόν περ ἄζυξ. ἀλλὰ ἀμελήσεις τοῦ οἴκου, καὶ καταφθερεὶς τὸν ἄνδρα; ἐπωδυνοῦ ἄρα βίου συνδιαιρέσῃ

mores & animi, etiam inimicorum sibi benevolentiam conciliant, amica. Et à sola probitate atque integritate honor proficiscitur. Hâc enim ratione viri quasi copiam habere uxor potest, & in pretio potiùs esse quàm inimicum observare. Sic objurgatus à te, magìs pudore suffunditur, & citiùs redire in gratiam volet. Vehementiùs etiam amabit cùm suam in te injuriam cognoverit & vitæ sanctimoniam præstantiámque animo reputârit, periculúmque tui in se amoris fecerit. Quemadmodum autem afflictionum corporis, jucundus quidam est finis & exitus, sic amicorum controversiæ, in placidiorem gratiorémque reconciliationem desinunt. Tu verò etiam consilia damni inter se contende. Etenim si ægrotet ille, te quoque facit ægrotare mœrore, & si peccaverit in famam, te quoque famæ jacturam facere, & si lædat vitæ commoda, te quoque utilitatem lædere dum cum ipso conjuncta esse videberis, & puniens ipsum te quoque punire. Et etiamsi illum reliqueris, & à priore marito sejuncta ad alterum te applicabis; & si similiter ille deliquerit, rursus ad alium: Non est adolescentibus fœminis tolerabilis viduitas: aut sola perseverabis absque marito quasi cœlebs? at negliges domum & virum perdes? miseræ & acerbæ vitæ simul damnum feres. Sed ulcisceris

τὴν βλάβην. ἀλλ' ἀμυνῇ τὴν

τὴν ἑταίραν; περιστήσεταί σε φυλαττομένη. κἂν ἀμυνῇ, μάχιμός ἐστιν οὐκ ἐρυθριῶσα γυνή. ἀλλὰ καλὸν ὁσημέραι μάχεσθαι πρὸς τὸν ἄνδρα. καὶ τί πλέον; αἱ γὰρ μάχαι καὶ λοιδορίαι τὴν μὲν ἀκολασίαν οὐ παύουσι, τὴν δὲ διαφορὰν ταῖς προκοπαῖς αὔξουσι. τὶ δὲ; βουλεύσῃ τὶ κατ' ἐκείνου; μὴ φίλη. ζηλοτυπίας κρατεῖν ἡ τραγῳδία ἐδίδαξε, δραμάτων ἔχουσα σύνταξιν ἐν οἷς παρηνόμησε Μήδεια. ἀλλ' ὥσπερ τῆς νόσου τῶν ὀφθαλμῶν ἀπέχειν δεῖ τὰς χεῖρας, οὕτω καὶ σὺ τοῦ πάθους χώριζε τὴν προσποίησιν. διαναστερεῦσα γὰρ, θᾶττον τὸ πάθος σβέσεις.

scortum? observabit te nimirum & sic ubi voles ulcisci, pugnax hercle mulier est quæ pudore vacat. At pulchrum est, quotidianas cum marito disceptationes habere? & quid magis? disceptationes enim & jurgia non finem imponunt intemperantiæ, sed inimicitiis incrementum addunt. At aliquod contra ipsum consilium inibis? nè faxis amica. Zelotypiam vincere Tragœdia docet compositionem Dramatum continens, in quibus Medea scelus patravit. Sed quemadmodum ab oculorum ægrotatione cohibendæ sunt manus, ità tu quoque da operam, ut à dolore simulationem abstineas. Etenim patientia & perseverantia, citius damnum extingues.

Περὶ θεραπαινῶν προστασίας ὑποθετική.

ΘΕΑΝΩ ΚΑΛΛΙΣΤΟΙ.

THEANO CALLISTI

de famularum rectione adhortatoria.

ΤΑΙΣ νεωτέραις ὑμῖν ἡ μὲν ἐξουσία παρὰ τῷ νόμου δέδοται τῶν οἰκετῶν ἄρχειν ἅμα τῷ γήμασθαι. ἡ δὲ διδασκαλία παρὰ τῶν πρεσβυτέρων

VObis quidem junioribus à lege datur potestas imperandi famulis simul & nubendi. Disciplina verò à senioribus

ἀπαν-

ἀνωτέρω ὀφείλει περὶ τῆς οἰκονομίας ἀεὶ παρεγγύντων. καλῶς γὰρ ἔχει πρότερον μανθάνειν ἃ μὴ γινώσκεται, ἢ τῷ συμβαλλομένῳ οἰκειότατον ἐν προαιρέσεσιν ἡγεῖσθαι. ἐν τούτοις γὰρ παρθενοτροφεῖσθαι δεῖ νέαν ψυχήν. ἀρχὴ δέ ἐστιν οἰκίας γυναικὸς ἀρχή. ἔστι δ', ὦ φίλη, μέγιστον ἐπὶ δουλείᾳ εὔνοια. αὕτη γὰρ ἂν συναρμόζεσθαι τοῖς σώμασιν ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἐξ ὑστέρου γίνεσθαι αὐτῶν οἱ συνεταὶ δοκοῦσι. δίκαιος δ' χρῆσις αὐτίαι τούτου, ἵνα μήτε διὰ τὸν κόπον κάμνωσι, μήτε ἀδυνατῶσι διὰ τὴν ἔνδειαν. εἰσὶ γὰρ ἀνθρώποις τῇ φύσει ἔνιαι δ' κέρδος τὸ ἀπροσδόκητον ἡγήσασθαι, τῷ δὲ δεσπόσουσιν κακκάβαν ἐμφύσασι μὴ τοῖς ἔργοις ὑπεναλλάττεσθαι δ' ἐπιτηδείων. εἶτα ὀβολίσματα κέρδη πέσσοντα, μεγάλοις ζημίαις τιμήσουσι, δυσνοίαις δ' ἐπιβουλαῖς κακίσεις. σοὶ δ' πρόχειρον ἔστω τὸ μέτρημα τῆς σίτου πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐργασίας τῆς ἐφ' ἡμέρᾳ πόνους. καὶ πρὸς μὲν τὰς δίκαιας, ὅτως πρὸς δ' τὰς ἀπειθείας, τὸ σὸν φέρειν, ἢ τὸ ἐκείνους συμφέρον ἐξυπηρετητέον. τιμᾶν μὲν γὰρ δεῖ δεσπότας κατ' ἀξίαν. τὸ μὲν γὰρ ὠμὸν ἐκ οἴσει τῷ δυμῷ χαίρειν, τὸ δ' μισοπόνηρον ἔχ ἥσσον ὁ λογισμὸς βεβαιοῖ. ἐὰν δ' ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας τῶν δεσποτῶν ἀνίκητος ᾖ, ἐξο-

proficiſci debet, qui de rectè gubernanda familia ſemper præcepta dent & adhortentur. Bonum eſt enim priùs diſcere, quorum ſis rudis & ignara, atque ſeniorum conſilium prudentiſſimum optimúmque judicare, in his enim inſtitui adoleſcentem virginis animum oportet. Primùm autem in domo mulieribus imperium eſt, imperium famularum. At plurimùm ad ſerviendum poteſt benevolentia. Hâc enim poſſeſſio non unà cum corporibus emitur, ſed eam poſtea pariunt atque comparant prudentes domini: hæc acquiritur juſto uſu, ut neque ob laborem defatigentur, neque ob imbecillitatem deficiant. Etenim humana ſunt natura præditæ. Nonnullæ verò in lucro quæſtuoſiſſimo putant, famularum infirmitatem, eáſque premunt oneribus, & neceſſariis ad vitam rebus privant. Sic dum obuli lucrum faciunt, maximis mulctis afficiuntur, odiis atque inſidiis perniciosiſſimis. Tu verò in promptu habeas menſuram ciborum ad numerum lanitii quam laboribus quotidianis tribuas. Et quod ad victum pertinet hoc modo. Quod ad inobedientiam quantùm te deceat, non quantum illis utile ſit, eſt efficiendum. Etenim objurgare famulas oportet pro dignitate. Crudelitas enim non adferet animo voluptatem. Odium verò malitiæ nihilo minus ratio ſuppeditat. Quòd ſi ſit incredibilis & immota famularum malitia,

Digitized by Google

ἐξοριστέον μετὰ πράσεως. τὸ γὰρ ἀλλότριον τῆς χρείας, ἀλλοτριούσθω καὶ τῆς κυρίας. ἔστω δέ σοι γνώμη τοῦδε πρόεδρος, καθ' ἣν γνώσῃ τὸ μὲν ἀληθὲς τῆς ἁμαρτίας, πρὸς τὸ τῆς καταγνώσεως δίκαιον· τὸ δὲ τῶν ἡμαρτημένων μέγεθος, πρὸς τὸ κατ' ἀξίαν τῆς κολάσεως. δεσποτικὴ δὲ καὶ ἡ γνώμη, χάρις ἐφ' ἡμαρτημένης ζημίας ἀπαλλάττουσα. οὕτω δὲ τὸ πρέπον ἐπὶ τοῦ οἰκείου τρόπου διαφυλάξει. ἔνιαι γὰρ, ὦ φίλη, ὑπ' ὠμότητος καὶ μαστίζουσι τὰ τῶν θεραπαινῶν σώματα, θηριούμεναι διὰ ζῆλον ἢ θυμὸν, οἷς ὑπομνηματογραφούμεναι τὴν ὑπερβολὴν τῆς πικρίας· αἱ μὲν γὰρ ἀνηλώθησαν χρόνῳ διαπονούμεναι, αἱ δὲ φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο· τινὲς δὲ ἐπαύσαντο τοῦ ζῆν, αὐτόχειρι θανάτῳ μεταστᾶσαι. καὶ λοιπὸν ἡ τῆς δεσποίνης μόνωσις, ὀδυρομένης τὴν οἰκείαν ἀβουλίαν, ἔρημον μετάνοιαν ἔχει. ἀλλ', ὦ φίλη, ἴσθι μιμουμένη τὰ ὄργανα, ἃ φωνεῖ μᾶλλον ἀνειμένα, ἐκρήττεται δὲ μᾶλλον ἐπιτεινόμενα. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν θεραπαινῶν ταυτόν. ἡ μὲν ἄγαν ἄνεσις διαφωνίαν ἐμποιοῦσα τῆς πειθαρχίας, ἡ δὲ ἐπίτασις τῆς ἀνάγκης, διάλυσιν τῆς φύσεως. καὶ ἐπὶ τούτου δεῖ νοεῖν, μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον.

exterminanda erit per venditionem. Nam quod alienum est usu, alienetur etiam possessione, in ea verò re consilium sequaris, quo peccati veritatem ad condemnationis æquitatem exigas, delictorum verò magnitudinem ad supplicii dignitatem. Dominarum autem etiam sententia beneficium, si meritam pœnam relinquat & condonet. Ad hunc modum in tuis rebus decorum conservabis. Quædam enim ô amica præ crudelitate verberibus corpora famularum afficiunt, vel æmulatione vel iracundia exasperatæ, quasi prodentes acerbitatis nimiam vehementiam. Quædam enim tempore sunt absumptæ, aliæ sibi fuga salutem quæsiverunt, nonnullæ verò è vita discesserunt, manúque sibimet ipsis mortem attulerunt. Ità in posterum Dominæ solitudo lugentis domesticam imprudentiam ac temeritatem, ad desertam quandam atque desperatam pœnitudinem recidit. Sed ô amica, fac ut imiteris organa quæ remissa nimium sonum reddunt, intenta verò vehementiùs disrumpuntur. Nam eodem omnino modo res cum ancillis habet. Nimia remissio dissonantiam efficit obediendi, intentio verò necessitatis, dissolutionem naturæ, & in eo cogitandum est, μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον· modus in omnibus rebus est optimus.

ΜΕΛΙ'ΣΣΗΣ

ΜΕΛΙ'ΣΣΗΣ 'ΕΠΙΣΤΛΟΗ'.

ΜΕΛΙ'ΣΣΑ ΚΛΑΡΕ'ΤΑ χαίρειν.

MELISSA CLARETÆ *salutem.*

ἈΥΤΟΜΑ'ΤΩΣ ἐμοὶ φαίνῃ πλέονα τῶν καλῶν ἔχειν. τῷ γὰρ ἐσπουδασμένως ἐθέλεν τι ἀκοῦσαι περὶ γυναικὸς εὐκοσμίας, καλὰν ἐλπίδα διδοῖ ὅτι μέλλεις πολιοῦσθαι κατ' ἀρετάν. χρὴ ὦν τὰν σώφρονα καὶ ἐλευθέραν τῷ κατὰ νόμον ἀνδρὶ ποτῆμεν, ἀσυχίᾳ κεκαλλωπισμένᾳ, ἀλλὰ μὴ πολυτελῶς. ἦμεν δὲ τᾷ ἐσθᾶτι λευκοείμονα καὶ καθάριον καὶ ἀφελῆ, ἀλλὰ μὴ πολυτελῆ καὶ περισσάν. παραιτητέον γὰρ αὐτὰν τὰν διαυγῆ καὶ διαπόρφυρον, καὶ τὰ χρυσόπαστα τῶν ἐνδυμάτων. ταῖς ἑταίραις γὰρ τάδε χρήσιμα ποττὰν τῶν πλειόνων θήραν· τᾶς δὲ ποθ' ἕνα τὸν ἴδιον εὐαρεστούσας γυναικὸς κόσμος ὁ τρόπος πέλει, καὶ οὐχ αἱ στολαί. ἔυμορφον γὰρ τὰν ἐλευθέραν ἁδέσθαι τῷ αὐτᾶς ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐ τοῖς πλησίον. ἔχοις δ' ἂν ἐπὶ τᾶς ὄψιος ἐρύθημα μὲν σαμεῖον αἰδοῦς, ἀντὶ φύκεος· καλοκἀγαθίαν δὲ καὶ

TUa sponte videris mihi virtutis copia abundare. Nam quòd summoperè cupis aliquid de muliebri decoro audire, id verò bonam spem præbet, te velle cum virtute senescere. Oportet igitur modestam & liberam, viro legitimo modestè ornatam esse, non magnificè, & vestitum quidem candidum, mundum ac tenuem, non autem splendidum ac superfluum gestare. Nam rejiciendæ sunt illæ pellucidæ totæ & purpureæ, & auro intertextæ vestes, quoniam hæ lupas & scorta decent, ut quam plurimos pelliciant atque capiant. Ejus verò mulieris, quæ uni marito placere debet ornatus in moribus ac industria positus est, non in stolis. Decorum est enim & pulchrum liberam uni marito placere, non quibusvis obviis. In vultu autem pudorem ruborémque possis signum verecundiæ loco fuci adhibere. Probitatem verò, modestiam,

κοσμιότητα καὶ σωφροσύναν, ἀντὶ χρυσῶ καὶ σμαράγδω. οὐ γὰρ ἐς τὰν τᾶς ἐσθᾶτος πολυτέλειαν φιλοκαλεῖν δεῖ τὰν γλιχομένᾳν τᾶς σωφροσύνας, ἀλλ' εἰς τὰν οἰκονομίαν τοῦ οἴκου· ἀρέσκειν δὲ τῷ αὐτᾶς ἀνδρὶ ἐπιτελέας ποιεῦσαν τὰς ἐκείνω θελήσιας· αἱ γὰρ τῶ ἀνδρὸς θελήσεις νόμος ὀφείλει ἄγραφος εἶναι κοσμίᾳ γυναικὶ ποθ' ὃν χρὴ βιῶν αὐτάν. νομίζεν δὲ προῖκα ποτενηνέχθαι ἅμα αὐτᾷ καλλίσταν καὶ μεγίσταν, τὰν εὐταξίαν. πιστεύεν γὰρ χρὴ τῷ τᾶς ψυχᾶς κάλλει τε καὶ πλούτω μᾶλλον ἢ τῷ τᾶς ὄψιος καὶ τῶν χρημάτων. τὰ μὲν γὰρ φθόνος καὶ νοῦσος παραιρέεται, τὰ δὲ μέχρι θανάτω παρέντι ἐντεταγμένα.

& ingenuitatem, pro auro & smaragdo. non enim in vestium magnificentia pulchritudinis amantem esse oportet, quæ studet modestiæ: sed in domûs reíque familiaris administratione, & mariti favorem ejus voluntati morem gerendo, conciliare. Voluntas enim mariti, pro lege non scripta debet esse honestæ mulieri, ad quam ei vita est exhibenda, putandúmque se dotem aliquando secum pulcherrimam & amplissimam attulisse obedientiam & integritatem. Magìs enim animi pulchritudini atque opibus, quàm formæ pecuniarúmque credendum est, hæc enim invidiâ morbóque eripiuntur. Illa verò usque ad supremum diem insita permanent ac præstò sunt.

ΜΥΙΑΣ ἘΠΙΣΤΟΛΗ'.

ΜΥΙ'Α ΦΥ'ΛΛΙΔΙ

χαίρειν.

MYIA PHILLIDI

salutem.

ΓΕΝΟΜΕ'ΝΑΙ τοι ματρὶ παίδων τάδε παραινέω. τιθόαν μὲν ἐκλέξασθαι τὰν ἐπιτηδειοτάταν καὶ καθάριον,

CUm mater liberorum facta sis, hæc te moneo, ut nutricem deligas aptissimam atque mundam,

ἔτι

ἔτι δὲ καὶ αἰδήμονα, καὶ μὴ ὕπνῳ προσοικειουμένην, μηδὲ μὰν μέθᾳ. ἁ τοιάδε γὰρ ἂν κρίνοιτο κράτιστα ποττὸ ἐκτρέφεν ἐλευθέρως παῖδας, ἐάν γε δὴ γάλα τρόφιμον ἔχῃ, καὶ μὴ ταῖς πρὸς ἄνδρα κοίταις εὐνίκατος πέλῃ· μεγάλα γὰρ μέρος ἐν τῷδε καὶ πρώτα καὶ προκαταρκτικωτέρα ἐς ὅλαν τὰν βιοτὰν πέλει ἐν τᾷ τρεφοίσᾳ, ποττῶ καλοῦ τραφῆμεν. ποιήσει γὰρ πάντα καλὰ ἐν τῷ ποτεοικότι καιρῷ. τὸν τιτθόν τε καὶ μαζὸν καὶ τροφὰν δόμεν, μὴ καττὸ ἐπενθὸν, ἀλλὰ μετά τινος προνοίας. οὕτω γὰρ ἐς ὑγίειαν ἄξει τὸ βρέφος. μὴ ὅτε αὐτὰ θέλει καθεῦδεν, νικῆται, ἀλλ' ὁπόταν τὸ νεογνὸν ἀναπαύσιος ἔρον ἔχει. οὐ μικρὸν γὰρ ἄκος τῷ παιδὶ προσοίσει. ἔστω δὲ μητ' ὀργίλα τιθανὰ, μήτε πρόγλωσσος μήτε ἐν ταῖς τῶν σιτίων λήψεσιν ἀδιάφορος, ἀλλὰ τεταγμένα καὶ σώφρων. δυνατῶν δὲ ὄντων, μὴ βάρβαρος, ἀλλὰ Ἑλληνίς. ἄριστον ἐὰν καὶ τοῦ γάλακτος χρηστῶς πιμπλάμενον τὸ νεογνὸν, οὕτως ἐς ὕπνον τρέπηται. ἁδεῖα γὰρ νέοις ἄνεσις καὶ εὐκατέργαστος ἁ τοιάδε σίτασις. αἰ δέ κα χ' ἀτέραν δόμεν χρὴ, ἁπλουστάταν. οἴνω δὲ τοπαράπαν ἀπέχεσθαι, τῷ δύναμιν ἰσχυρὰν ἔχειν, ἢ καττὸ σπάνιον μεταδιδόμεν τᾷ κράσει δείελον γαλακτῶδες. τὰ δὲ λουτρὰ μὴ ποιεῖν συνεχῆ. ἁ γὰρ τῶν σπανίων καὶ εὐκράτων χρᾶσις, ἀμείνων. κατταυτὰ δὲ καὶ ἀὴρ ἐπιτάδειος

præterea verecundam & somno non deditam, neque temulentiæ, talis enim optima ac præstantissima judicatur, ad pueros ingenuè & liberaliter educandos, si lac ad alendum idoneum habeat, & ut cum viro concumbat impelli nullo modo possit, magna enim pars in hoc & prima & evidentissima ad totam vitam posita est in nutrice, præter rectam nutritionem. Faciet enim omnia suo & opportuno tempore, ut pupillam mammámque & nutrimentum non temere cùm in mentem venit, præbeat: sed cum cura & prudentia. Sic enim valetudinem infantis confirmabit, ut non illi collibitum est somnum capiat, sed cùm infantem quiescendi desiderium incessit. Non enim exiguam puero sanitatem adferet. Neque verò iracunda sit nutrix, neque balba, neque in sumendo cibo nullam rationem aut discrimen adhibens, sed composita & moderata. Item ex potentibus non Barbara sed Græca. Optimum verò, si probè lacte impletus infans, ad somnum convertatur. Jucunda est enim junioribus remissio, & ejusmodi cibi facilis concoctio. Quòd si alius etiam dandus est, is sit simplicissimus. Vino autem prorsus abstinendum est, quoniam fortiorem vim habet, aut quòd rarò admittat temperaturam crepusculum lacteum Balnea verò non sunt continuanda, nam rarorum, eorúmq; bene paratorum usus, melior est. In ipsis verò sit aer idoneus

θάλπους καὶ ῥίγους ἔχων τὰν συμμετρίαν. καὶ οἴκησις δὲ μήτε ἄγαν περιπνεομένα μήτε ἄγαν κατάστεγνος. οὐ μὰν ἀλλὰ καὶ ὕδωρ μήτε ἀπόσκληρον μήτε εὐπαράγωγον. καὶ στρωμνὰ δὲ οὐ τραχεῖα, ἀλλὰ προσπίπτουσα τῷ χρωτὶ εὐαρμόστως. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις τὸ οἰκεῖον ἁ φύσις ἐπιποθεῖ, ἀλλ' οὐ τὸ πολυτελές. ταῦτα μὲν ὧν ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἀχρεῖον ὑπογράψαι τοι τὰς ἐλπίδος ἐκτροφὰς ἢ κατ᾽ τὸν ὑφαγεόμενον γινομένας, θεῷ δὲ συλλαμβάνοντος ὑπὸ τᾶς ἀγωγᾶς τῷ παιδὸς αὖθις, τὰς ἐνδεχομένας καί ποτε οἰκείας κομιοῦμες ὑπομνάσεις.

ex frigoris & caloris justa proportione constans; & habitatio, neque nimium flatibus obvia, neque nimium tecta. Sed & aqua neque dura neque mollis. Et strata non aspera, sed quæ concinnè sint ad corpus apta. In omnibus enim his suam quandam vim natura requirit, non magnificentiam. Hæc igitur in præsentia non ab re fuit tibi præscribere spei nutritiones, quippe ad præeuntis arbitrium accommodatas: Deo verò juvante de pueri educatione, quas poterimus etiam aliquando proprias adferemus admonitiones.

ΤΕ'ΛΟΣ.

FINIS.

Digitized by Google

ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ ΛΑΡΙΣΣΑΙΟΥ ΚΑΙΦΑΛΑΙΑ ΤΩΝ ΟΠΤΙΚΩΝ.

HELIODORI LARISSÆI CAPITA OPTICORUM.

Ad Hetruſci codicis fidem Græcè & Latinè edita & recenſita.

Ex Bibliotheca Fr. Lindenbrogi.

CANTABRIGIÆ:
Ex Officina J. Hayes, Celeberrimæ Academiæ Typographi,
Impenſis Joann. Creed, Bibliopolæ Cantab. 1670.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ ΛΑΡΙΣΣΑΙΟΥ

Κεφάλαια τῶν ὀπτικῶν.

Ὅτι προβολῆς τινὸς ἀφ' ἡμῶν γενομένης, ἐπιβάλλομεν τοῖς ὁρωμένοις.

Ὅτι τοῦτο τὸ προβαλλόμενον ἀφ' ἡμῶν, φῶς ἐστιν.

Ὅτι τὸ προβαλλόμενον φῶς ἐπ' εὐθείας φέρεται.

Ὅτι καὶ ἐν σχήματι κωνικῷ.

Ὅτι καὶ ἐν ὀρθογωνίῳ φέρεται τῷ κώνῳ.

Ὅτι ὁ τῆς ὄψεως κῶνος οὐκ ἐστὶ πλήρης ὁμοίου φωτός.

Ὅτι τὰ ὁρώμενα κατ' ὀρθὰς, ἢ κατ' ὀξείας ὁρᾶται γωνίας.

Διὰ τὶ τὰ ὑπὸ μείζονος γωνίας ὁρώμενα, μείζονα φαίνεται.

Ὅτι τῷ περὶ τὸν ἄξονα τοῦ κώνου φωτὶ μάλιστα καθορῶμεν.

Ὅτι ἡ ὀπτικὴ δύναμις πρὸς τὰ ἔμπροσθεν μάλιστα πέφυκεν ἐνεργεῖν.

Ὅτι ἡ τοῦ τῆς ὄψεως κώνου κορυφὴ, ἐντὸς ἐστὶ τῆς κόρης, καὶ κέντρον ἐστὶ σφαίρας, εἰπερ τεταρτημόριον ἀποτέμνεται ὁ κύκλος τῆς κόρης.

HELIODORI LARISSÆI

Capita opticorum.

Quadam à nobis projectione ea, quæ sub aspectum cadunt, attingimus.

Id quod projicitur, atque emittitur à nobis, lux est.

Quæ à nobis emittitur lux, rectà fertur.

Atque in coni figura.

Item in cono fertur rectangulo.

Aspectûs nostri conus simili luce plenus non est.

Ea quæ cernuntur, aut rectis angulis intuemur, aut acutis.

Cur ea, quæ sub majori cernuntur angulo, majora videntur.

Eo lumine, quod circa coni axem est, maximè contuemur.

Cernendi vis ac facultas, in iis maximè, quæ ante sunt, munus suum exequitur.

Vertex coni visûs nostri intra pupillam est, & est sphæræ centrum; quandoquidem tetartemorion abscindit pupillæ circulus.

Ὅτι τὰ ὁρώμενα, ἢ κατ' ἰθυφάνειαν ὁρᾶται, ἢ κατὰ ἀνάκλασιν, ἢ κατὰ διάκλασιν τῆς ὄψεως τῆς ἡμετέρας.

Quæ adspiciuntur, aut cernuntur directo, aut visûs nostri vel refractione, vel diffractione.

ΠΕΡΙ τῆς πρὸς ἥλιον ὁμοιότητος, τῆς ἡμετέρας ὄψεως.

DE similitudine quæ visui nostro est cum sole.

Ὅτι κλωμένη ἡμετέρα ὄψις, ἴσας ποιεῖ γωνίας τὰς, πρὸς ὃ κλᾶται. Ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἀκτῖνες αἱ τοῦ ἡλίου, καὶ τὰ ἑξῆς.

Cùm frangitur visus noster, pares facit angulos ad id, ubi frangitur. Itémque radii solis.

Ὅτι μὲν οὖν προβολῆς τινὸς ἀφ' ἡμῶν ἐπιβάλλομεν τοῖς ὁρωμένοις, δηλοῖ καὶ τὸ τῶν ὀφθαλμῶν σχῆμα οὐ κοῖλον, οὐδὲ πρὸς ὑποδοχὴν τινὸς πεποιημένον, ὥσπερ τὰ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων, ἀλλὰ σφαιροειδὲς ὑπάρχον.

Projectione itaque à nobis ea, quæ cernuntur, nos attingere, oculorum figura declarat, non cava, neque ad aliquid recipiendum facta, ut reliquorum sensuum, sed orbiculata & rotunda.

Ὅτι δὲ τοῦτο τὸ προβαλλόμενον ἀφ' ἡμῶν φῶς ἐστὶν, αἵτ' ἀπολάμπουσαι τῶν ὀμμάτων δηλοῦσι μαρμαρυγαί. καὶ τὸ, τινὰς καὶ νύκτωρ ὁρᾶν, οὐδὲν τοῦ ἔξωθεν προσδεομένους φωτὸς (ὥσπερ οὐδὲ τὰ νυκτίνομα τῶν ζωων) οἷος ἐκεῖνος ὁ Τιβέριος γέγονεν ὁ Ῥωμαίων βασιλεύς. Τῶν δὲ νυκτινόμων ζώων τὰ ὄμματα, καὶ ἐκλάμποντα φαίνεται νύκτωρ δίκην πυρός.

Id autem quod emittitur lucem esse, argumento est oculorum fulgor ac splendor: quodque nonnulli noctu etiam cernant, nullo extrinsecus lumine indigentes: (ut & ea animantia, quæ noctu pascuntur) ut Tiberius ille Romanorum Imperator. Noctivagorum autem animantium oculi per noctem in morem ignis effulgent.

Ἀλλ' ὅτι μὲν φωτὸς προβολῇ τοῖς ὁρατοῖς ἐπιβάλλομεν, δῆλον μὲν καὶ ἐκ τούτων. ἔτι δὲ σαφέστερον ἔσται, ἐπειδὰν τὴν πρὸς ἥλιον ὁμοιότητα τῆς ἡμετέρας ὄψεως παραστήσαιμεν.

Ejecto ergo & emisso lumine nos ea contingere, quæ adspicimus, ex his satis perspicuum est: apertiùs verò tunc cognoscetur, cùm solis & aspectûs nostri similitudinem exposuerimus.

Ὅτι δὲ τὸ προβαλλόμενον τοῦτο ἀφ' ἡμῶν (ὃ δὴ καὶ ἔθος ὄψιν καλεῖν) ἐπ' εὐθύτε φέρεται, καὶ ἐν σχήματι κώνου ὀρθογωνίου. καὶ ὁ,

Atque id, quod à nobis emittitur, quódq; solemus visum appellare, rectà ferri & coni rectanguli figurâ,

τε

τε Πτολεμαῖος δι' ὀργάνων ἀπέδειξεν, ἐν τῇ αὐτοῦ Ὀπτικῇ πραγματείᾳ. Ἔνεστι δὴ καὶ λόγῳ θεωρῆσαι.

Εἰ γὰρ μέλλει τάχιστα ἡ ὄψις πρὸς τὸ ὁρατὸν ἀφικνεῖσθαι, ἐπ' εὐθείας ἐνεχθήσεται. Αὕτη γὰρ πασῶν ἐλαχίστη γραμμῶν, αἱ τὰ αὐτὰ πέρατα ἔχουσιν. Καὶ αὖ πάλιν, εἰ μέλλει ὡς ἐνδέχεται πλεῖστον ὄπλήψεσθαι τῆς ὁρωμένης, κατὰ κύκλον αὐτῷ ἐμβαλεῖ. Οὕτω γὰρ πρὸς ὑπόπεδον καὶ ἰσομέτρων αὐτῷ σχημάτων πολυχωρέστατον ἀποδέδεικται.

Δεῖ δὲ τὴν ὄψιν καὶ ταχέως ἐμβάλλειν τοῖς ὁρατοῖς, καὶ ὡς ἐνδέχεται πλεῖστον ἐκάστου θεωρεῖν μέρος. Λυσιτελεῖ γὰρ ταῦτα τῷ ζώῳ. Πᾶν γὰρ ὅσῳπερ λυσιτελές τε καὶ ἀγαθόν ἐστι τοῖς ζώοις, ἡ φύσις ἀσπάζεται, καὶ θέλει ποιεῖν. ὥστε κατὰ τὸν εἰκότα λόγον, ἡ ὄψις ἐπ' εὐθείας ἐνεχθήσεται, καὶ κατὰ κύκλον ἐμβαλεῖ τοῖς ὁρωμένοις.

Οὕτω δὲ φερομένη, καὶ ὅπως ἐμβάλλουσα τοῖς ὁρατοῖς, ἤτοι κυλινδρικὸν, ἢ κωνικὸν ἕξει τὸ σχῆμα, εἴγε δὴ καὶ τετράμβολον ἔχει, ὥσπερ ἦν εὔλογον ἔχειν.

Ἀλλὰ μὴν κυλινδρικὸν οὐκ ἔχει. ἐ γὰρ ἂν ἐδύνατο τοῖς μείζοσι τῆς κόρης μεγέθεσιν ἀθρόως ἐμβάλλειν, καὶ πρὸς τούτῳ ἅπαντά τε ἅμα ὁλάτε ὁρωμένα ἐδήλει αὐτῇ ἴσα καὶ μεγέθη. κωνικὸν ἄρα ἔχει τὸ σχῆμα. Οὕτω

cùm Ptolemæus in optices explicatione organis demonstravit, tum ratione ostendi, & intelligi potest.

Ut enim visus noster quàm citissimè eo, quod sub aspectum cadit, perveniat, rectà feratur necesse est: propterea quòd hæc linearum omnium, quæ eosdem fines habeant, est minima. Ad hæc, ut ejus, quod adspicitur, quàm plurimum oculi percipiant, eo se conjiciunt in orbem: nam hanc figuram omnium, quæ planæ sunt, & quæ isometræ, amplissimam esse & capacissimam demonstratum est.

Adspectum autem nostrum oportet & celeriter videnda consequi, & ex his quàm plurimum extemplo intueri: ità enim animanti expedit. Quæ verò animantibus conferunt, & quæ bona & utilia sunt, amplecti natura & comparare solet. Quare optimâ ratione visus & rectà meabit, & in orbem, ad ea quæ intuenda sint, contendet.

Quæ cùm ità se habeant, aut cylindri habebit figuram, aut coni, cùm extensam aut porrectam habeat, talem enim habere, rationi consentaneum est.

Hæc verò cylindricam non habet: non enim eas res, quæ pupillâ majores essent, statim assequeretur; præterea quæ conspiciuntur, pari magnitudini esse oculis viderentur. Quamobrem coni figuram habeat necesse est. Cùm

Digitized by Google

δὲ ἔχουσα, καὶ τοῖς διαφόροις μεγέθεσι τῶν ὁρωμένων, οἷα τ' ἐστὶ διαφέρουσι κατὰ τὸ μέγεθος ἐπιβάλλειν τῆς αὐτῆς βάσει.

Ὅτι μὲν οὖν τὸ τῆς ὄψεως σχῆμα, κῶνος ἐστὶν, οὕτως ἄντις τῷ λόγῳ κατασκευάσειεν.

Ὅτι δὲ καὶ ὀρθογώνιος κῶνος ὁρισμένος τῷ εἴδει (εἶδος γὰρ ἐστὶν εἰδικώτατον, ὥσπερ οὖν καὶ ἡ ὀρθὴ γωνία) δῆλον. Οἱ δὲ ἀμβλυγώνιοί τε καὶ ὀξυγώνιοι, ἀόριστοι κατὰ τὸ εἶδος ὑπάρχουσιν, ἐπείπερ καὶ αἱ τοιαῦται τῶν γωνιῶν, τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον εἰς ἄπειρα ἐπιδέχονται. Ἡ δὲ φύσις τὸ ὁρισμένον πρὸ τοῦ ἀορίστου ἐθέλει ποιεῖν, ὡς ἂν ἄμεινον, καὶ οὐκ ἥκιστα λογικοῦ ζώου ἁρμόττον φύσει. ὥστε κατάγε τὸ εὔλογον ὀρθογώνιος ἔσται ὁ τῆς ὄψεως κῶνος. Τούτῳ δὲ καὶ τὰ φαινόμενα συμφωνεῖ. Τοῦτε γὰρ οὐρανοῦ σφαιροειδοῦς ὄντος, τεταρτημόριον ἅμα ὁρῶμεν, καὶ δὴ καὶ τῆς τοῦ ὁρίζοντος περιφερείας τὸ αὐτὸ βλέπομεν μέρος. Ἐὰν δὲ κύκλου τινὸς ἐντὸς, καὶ πρὸς τῇ περιφερείᾳ γενόμενοι, ἡμικύκλιον ἅμα ὅλον ὀψόμεθα. Ταῦτα δὲ οὐκ ἂν ποτὲ οὕτω συνέβαινεν, εἴγε μὴ ὀρθογώνιος ἦν ὁ τῆς ὄψεως κῶνος.

Ἀλλὰ πρὸς τὸ τοῦ στοιχείου τοῦ λέγοντος, ΟΥΔΕΝ ΤΩΝ ΟΡΩΜΕΝΩΝ ΑΜΑ ΟΛΟΝ ΟΡΑΤΑΙ, ἡμεῖς εἴπωμεν, ὅτι δὴ καὶ τεταρτημόριον τοῦ οὐρανοῦ ἅμα ὅλον ὁρᾶται.

autem ità habeat, ea quæ dispari magnitudine sint, contemplatione potest adipisci.

Visum itaque figurâ coni esse, his rationibus confirmari potest.

Conus autem est rectangulus, specie definitus: species enim est infima, ut est rectus angulus. Qui verò obtusis sunt angulis, aut acutis, incerti sunt, nec finiti specie: quoniam tales anguli augeri, minui, specie denique innumerabiles esse possunt. Natura autem id, quod sit finitum, tanquam præstantius & maximè ad animal ratione utens accommodatum, ei quod infinitum sit, solet anteferre. Itaque rationi consentaneum est, rectum angulum esse aspectûs conum; atque id etiam phænomena ipsa confirmant. Cœlum enim cùm rotundum sit, ejus tetartemorion uno obtutu conspicimus: & eandem cernimus partem ambitûs Horizontis. Intra autem circulum aliquem & in ejus circuitu collocati, totum semicirculum unà contuebimur. Quæ minimè ità evenirent, si non rectis angulis esset visûs nostri conus.

Quod autem ait Euclides NIHIL EORUM QUÆ CERNUNTUR, UNA TOTUM VIDETUR, responderi potest: Cœli tetartemorion in oculos universum incurrere.

Ἰστέον

Ἰςέον τοίνυν, ὡς ὅτε μὲν ὁλοσχερῶς ἐπιβάλλομεν τοῖς ὁρωμένοις, ὅτε δὲ κατὰ τὸ ἐνδεύομενον ἀκριβές.

Ὁλοσχερῶς μὲν ἀκριβῶς τι ὁρᾷν πάντα ἅπτα τοῦ μέρη ἐπιπορευθῆναι, τὰ μεταξὺ τῶν ἀπὸ τοῦ ὄμματος φερομένων ἀκτίνων παρεμπεσόντα. Καὶ ὁ ἀδὴ ἔλαθεν ἡμᾶς ἀναγκαίως κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολήν, ταῦτα τῶν ὄψεων ἐπιδρομῇ θεασόμεθα.

Γινώσκειν γὰρ δεῖ, ὅτι τὸ κωνικὸν τοῦτο, καὶ φωτοειδὲς τῆς ὄψεως σχῆμα, διὰ τῶν ἀδήλων πόρων τῆς κόρης φερόμενον, σχίζεται ἐξ ἀνάγκης εἰς κεχωρισμένας μὲν ἀλλήλων ἀκτίνας· συναγκαζούσας δὲ ἅπαντα τὸν μεταξὺ αὐτῶν τόπον, τοῦτ' ἐστὶν, ὅλου τοῦ κύκλου τὸ βάθος.

Ὁρᾶται δὲ τὰ ὁρώμενα ἤτοι κατ' ὀρθὰς γωνίας, ἢ κατ' ὀξείας, κατὰ δὲ ἀμβλείας οὐδέποτε. Συνίστανται γὰρ αἱ γωνίαι, κατ' ἃς ὁρῶμεν, πρὸς αὐτῇ τῇ κορυφῇ τοῦ τῆς ὄψεως κώνου. Καὶ αἱ μὲν ὀρθαὶ ἐπὶ διαμέτρων βεβήκασι τῆς βάσεως τοῦ κώνου. αἱ δὲ ὀξεῖαι, ἐπὶ τινῶν εὐθείων, αἱ εἰσὶ καὶ αὐταὶ ἐν τῇ βάσει τοῦ κώνου ἐλαττούμεναι τῆς διαμέτρου· ἤτοι δὲ ἁρμόζουσαι εἰς τὸν κύκλον, ἢ οὔ.

Αἰεὶ τὰ ὑπὸ μείζονος γωνίας ὁρώμενα, μείζονα φαίνεται. πλείονι

Sciendum igitur est, nos ea quæ tuemur aliquando universim assequi, aliquando videndi subtilitate minimè absoluta.

Universim quidem una conspici res affirmamus: subtiliter verò nihil plané. Etenim ut subtiliter aliquid contemplemur, omnes ejus partes prosequamur oportet, quæ inter radios ab oculis prodeuntes occurrunt: ac quæ primum obtutum necessario effugerunt, hæc oculorum percursu repetita conspicimus.

Intelligi enim oportet, conicam hanc, & luci cognatam aspectûs figuram, per obscuras pupillæ vias permeantem scindi in radios, qui necessario quidem alii ab aliis separati sint, ut concipiant, & complectantur totum, qui inter eos intercedit locum: id est, circuli universi profunditatem.

Quæ autem adspiciuntur, aut rectis cernuntur angulis, aut acutis: at obtusis nunquam. Quibus enim obtuemur angulis, ad ipsum verticem coni adspectûs nostri coeunt. Ac recti quidem in diametro consistunt basis ipsius coni: acuti verò in rectis quibusdam lineis, quæ sunt ipsæ quoque in basi coni, at diametro minores: quæque aut congruant ad circulum, aut non congruant.

Quæ majori angulo cernuntur, apparent majora: copiosiore

γῦ αὐτῆς ἐπιβάλλομεν τῷ φωτί. Ἐκεῖνο δὲ οἶμαι, καὶ βραχὺ ἐπιστήσαντι δῆλον ἂν γένοιτο· ὅτι τῷ περὶ τὸν ἄξονα τῆς ὄψεως φωτὶ μάλιστά πως δοκοῦμεν ὁρᾶν. Ἐὰν οὖν ὁρᾶσθαί τι ἀκριβῶς ἐθελέσομεν, ἐπιστρέφομεν οὕτω τὴν ὄψιν, ὥστε κατὰ αὐτὸ τὸ μεσώτατον τοῦ τῆς ὄψεως κώνου προβάλλειν τῷ ὁρωμένῳ. Διάτοι τοῦτο καὶ ῥαφίδος, εἰ τύχοι, παρακειμένης τινὸς, προβάλλοντες τὴν ὄψιν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ κειμένη τυγχάνει, οὐχ ὁρῶμεν αὐτὴν, ἕως ἂν κατὰ τὸν ἄξονά πως, ἢ κατὰ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀκτῖνας αὐτῇ ἐπιβάλλομεν. Τοῦτο δὲ αἴτιον, ὅτι ἡ ὀπτικὴ δύναμις μάλιστά πως εἰς τοὔμπροσθεν τὴν ἐνέργειαν ἔχει. Εἰς δὲ πλάγια οὐχ ὁμοίως πέφυκεν. Πρόσω τοίνυν κατὰ φύσιν στασάντων ἡμῶν τὸ τῆς ὄψεως σχῆμα, ἀκριβῶς μὲν πρόσω ὁ ἄξων ἂν εἴη τοῦ κώνου, συνεγγὺς δὲ, αἱ τοῦτῳ πλησιάζουσαι ἀκτῖνες τῆς ὄψεως. Αἱ γὰρ τοι λοιπαὶ ἄνω τε καὶ κάτω, καὶ εἰς τὰ πλάγια φέρονται. Οὕτω δὲ ἔτι πρόσω πέφυκεν ἡ ὀπτικὴ δύναμις, ὥστε τὰ κατόπιν, ἢ ὅλως τὰ μὴ ἔμπροσθεν ἡμῶν κείμενα εἰ ἐν κατόπτρῳ θεωροῦμεν τινὶ, πρόσω εἶναι ταῦτα φαντάζεται, κἂν τοῖς ἐνοπτρίζουσιν ἐνυπάρχειν αὐτά.

enim luce ad ea contendimus. Hoc autem qui vel paululum considerabit, apertè intelliget. nam eâ luce maximè, quæ in visûs axe est, res quasque contemplari videmur. Quòd si quid accuratè & subtiliter intueri velimus, ità convertimus aciem, ut per mediam maximè & intimam aspectûs coni partem res ipsas tuendo consequamur. Quo fit ut si qua oculis objecta sit acus, atque obtutum in eo loco, ubi posita est, defixerimus, eam non discernamus, quoad per axem aut per eos, qui circa axem sunt, radios attenti legamus. Atque idcirco fit, quod cernendi facultas ad ea maximè, quæ anteposita sunt, contendatur: obliqua verò non perinde percipiat. Itaque si in anteriorem partem, naturam sequentes, aciem dirigamus, penitus quidem ante axis coni erit: ei verò propinqui reliqui radii, sursum, deorsum in dexteriorem & sinisteriorem partem ferentur. Atque adeò cernendi vis hanc naturam habet, ut si ea, quæ à tergo sunt, atque omnino ante nos non sunt sita, proposito speculo contemplemur ea tamen esse ante nos videantur, & in iis esse, qui in speculum inspiciant.

Δῆλον

Δῆλον δὲ, ὅτι ἡ τῆς ὄψεως κῶνος κορυφὴ οὐκ ὄζιν ἐπὶ τῆς τῆ ὀφθαλμῆ κόρης. ἐ γὰ ἂν ποτὲ ἀπὸ παντὸς τόπε τῆς κόρης ἐωρώμθ, ἀλλ' ὄζιν ἐντὸς κ ἐν τῷ τῆ ὀφθαλμῆ βάθει. Βάσις δ' ὄζι τῆ κῶνε ἡ πρώτη, καὶ ἐλαχίση ὁ κύκλ, ὃν πέρας ὄζιν ἡ τῷ κόρῳ περιγεάφεσα περιφάνεια. Αὕτη γὰ τοι ἡ κόρη, οὐ κύκλ, ἀλλὰ τῆς τεταρτημορίε σφαίρας ὄζιν ἐπιφάνεια· εἴπερ ὀρθογώνι ὄζιν ὁ τῆς ὄψεως κῶν, ὡς ἐδείξαμθ.

Ἐπιβάλλομθ δὲ τοῖς ὁρωμένοις, ἤτοι κατ' εὐθυωρίαν ἀκλάσε μθύσης μέχρι καὶ τῶν ὁρωμένων τῆς φερομένης ὄψεως, ἢ κεκλασμένης ἤδη. Οἷον ὅτε εἰς ὕδωρ ἐνορῶμεν. Τῷ μὲν τῆ ὕδατ ὑπφαίνειαν κατ' εὐθὺ, κ ἀκλάσε φερομένης τῆς ὄψεως θεωρῦμεν. τὰ δὲ κθ' ὕδατ νηχόμενα, ἢ κ κείμενα, φερίδης μθ ἤδη τῆς ὄψεως εἰς τὸ βάθ, ὁρῶμεν, ἢ ἀνακεκλωμθύης μθότοι ἀπὸ τῆς αὐτῆ καταγείσεως.

Ἐαν γᾶν εἰς ἀγγεῖόν τι ἐνὸν οὐχ ὁρᾶται, τῆ αὐτῆ ἀποσήματ ὄντ, ἐαν ὕδωρ χεθῇ, ὀφθήσεται τὸ ἐμβληθὲν, ὃ μὴ πρότερον εἶχ ἑωρᾶτο. Οὕτω δὴ τὰ κθ' ὕδατ θεωρῦμεν. Τῶν δ' ἐγγὺ ἔξω τῆ ὕδατ ὑπφανείας,

Perspicuum autem est, verticem coni aspectus nostri in oculi pupilla non esse: neque enim ab omni pupillæ parte cerneremus, verùm intra eam est, & in intimo oculo. Basis verò coni prima ac minima circulus is est, cujus extremum est ea, quæ pupillam concludit & circumscribit superficies. Nam ipsa quidem pupilla, non circulus, sed superficies est quartæ partis sphæræ, siquidem rectangulus est visus nostri conus.

Ea autem, quæ à nobis prospiciuntur, attingimus aut directo progressu, infracto obtutu manente ad eorum usque, quæ cernimus, metam: aut etiam obtutu fracto. Nam cum in aquam inspicimus, summam quidem aquam contemplamur dejecta, nec fracta oculorum acie. At quæ in aqua natant, aut in ea sita sunt, cùm intuemur, progreditur quidem in profundum aspectus, at ipso renixu aquæ refringitur.

Quod si quid, quod in vase sit, non videatur, cum aquam id vas habebit, quod injectum fuerit, quodque priùs non cernebatur, eodem intervallo apparebit: atque ità quæ in aqua sunt, cernimus. Earum verò rerum, quæ extra aquæ superficiem sunt,

κθ'

Digitized by Google

καὶ λέγειν δὲ ἔθος τοῖς παλαιοῖς, ὅσα μὲν δι' ἀέρος καὶ ἀκλάστου φερομένης τῆς ὄψεως θεωροῦμεν, ταῦτα κατ' ἰθυφανὲς πᾶν θεωρεῖται. Ὧν δὲ τὰς ἐμφάσεις θεωροῦμεν ὡς ὕδατι, ἢ ὅλως ἐν κατόπτρῳ, ταῦτα κατ' ἀντιφάνειαν ὁρᾶται. τὰ δὲ καθ' ὕδατος, ἢ διὰ διαφανῶν θεωρούμενα * . . . .

(& veteres consueverunt dicere,) quæcunque per aërem, & infracto manente visu aspicimus, hæc conspiciuntur per rectam apparentiam. Quorum verò imagines in aqua, aut omnino in speculo, hæc videri per antiphaniam: at quæ per aquam, cæterásque res perlucidas aspicimus * . . . .

Τὴν δὲ εἰρημένην τῆς ὄψεως ἐπ' εὐθειάν τε φορὰν καὶ ἀνάκλασιν, καὶ προσέτι τὴν ἐπὶ πλεῖστον αὐτῆς τε καὶ ἄχρονον πρόοδον, ταῦτα δὴ πάντα ὁρᾶν ἔξεστιν, καὶ ἐπὶ τῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων συμβαίνοντα. ὡς κἀντεῦθεν βεβαιοῦσθαι πῶς, τὰ καθ' ἀρχὰς εἰρημένα ἡμῖν.

Et hunc aspectus nostri & porrectum motum inflexum, & quam longissimum subitúmque progressum, in solis quoque radiis evenire videri potest. Ut indè, quæ à principio diximus confirmentur.

Ὅτι δὴ φῶς πρόεισιν ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὀμμάτων, εἴγε ταῦτα πάθη ἐπί τε τῆς ἡμετέρας ὄψεως, κἀπὶ τοῦ ἡλιακοῦ συμβαίνει φωτός. Ὅσον μὲν γὰρ διάστημα τὸ ἡλιακὸν ἀποτείνηται φῶς, ἀρχόμενον μὲν ἀπ' αὐτῆς τοῦ ἡλίου τῆς σφαίρας, προιὸν δὲ μέχρι γῆς, καὶ τῶν ταύτης μυχῶν, τοσοῦτον καὶ ἡ ἡμετέρα ὄψις προιέναι δόξειεν, ὅταν γε πρὸς τὰ οὐράνια βλέπομεν. Καὶ αὖ πάλιν, ὥσπερ ἡ τῆς ἡμετέρας ὄψεως πρόοδος ἀχρόνως ἐπιτελεῖσθαι δοκεῖ, οὕτω καὶ ἡ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἐπέκτασις ἀχρόνως γενέσθαι δόξειεν.

Ac lucem quidem ab oculis nostris prodire, ex eo intelligere possumus, quod eam contingere videmus in aspectu nostro, & solis luce. Quantum enim solare lumen porrigitur ab ipso solis orbe profectum, & ad terram usque progrediens ultimósque ejus recessus, tantum oculorum nostrorum acies, cùm cœlum intuemur, procedere videtur. Præterea & aspectus nostri, & solaris luminis progressum fieri puncto temporis apparet.

Ὅνπερ

Ὅταν γὰρ τρόπον νέφος ἐπιπροσθῇ ἡμῖν, εἶτα ἢ παραλάξαντος, αὐτίκα καὶ ἀθρόως ἡμῖν δοκεῖ τὸ ἡλιακὸν φῶς ἐπιβάλλειν. ἕτως ἡμεῖς ἀναβλέψαντες μόνον, εὐθέως βάλλομεν πρὸ ὄψιν τοῖς ἐφεστηκόσιν.

Ἀλλὰ γὰρ δι' ὅλων σωμάτων διακλωμένας τε καὶ φερομένας ὁρῶμεν τὰς ἀφηλίους ἀκτῖνας, οἷον δι' ὕδατος, ὑάλου, ἢ κέρατός γε, ἢ τῶν τοιούτων τινός, διὰ τέτων γὰρ πρὸ ὄψιν συμβαίνει χωρεῖν, καὶ ἀνακλᾶσθαι δὲ ἀπ' αὐτῆς, τό τε ἡλιακὸν φῶς, καὶ πρὸ ὄψιν συμβαίνει, γὰρ πρὸς ἴσας γε τέτο παρέχειν γωνίας. Δῆλον δὲ τέτο ἐντεῦθεν. Ἐὰν γὰρ ἀνακλάσεως ὄσης ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀφ' ὕδατος, ἢ ὅλως ἀπό τινος ἧς, ὅσα πυκνά ὄντα γὰρ λεῖα, κατανοήσωμεν ἕτω τὸ ἡμέτερον ὄμμα, ὡς εἶναι μὲν αὐτὸ ἐν ταῖς ἀνακλασθείσαις ἀκτῖσιν, ὁρᾶν δὲ πρὸς τὸν τοῦ ὕδατος τόπον, ἀφ' οὗ ἀνεκλάσθησαν αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, ὀφόμεθα ὡς ἐν κατόπτρῳ, τῷ ὕδατι ἡλιακὸν κύκλον, ἐφαρμαζόσων διλογόπ τῶν τῆς ὄψεως ἀκτίνων ταῖς τοῦ ἡλίου ἀκτῖσι, διὰ τὸ πρὸς ἴσας τε γὰρ αὐτὰς ἀνακλᾶσθαι γωνίας.

Καὶ ἡ ἀνάκλασις δὲ, ὡς

Nam quemadmodum nobis obstante nube, deinde prætereunte, confestim & in ipso temporis articulo, solis lumine attingimur & colluſtramur: ità nos ſurſum verſus modo contuentes, ſtatim in cœlum oculos conjicimus.

Ad hoc per quæ corpora ſolares radios & ferri & perfringi videmus, ut per aquam, per vitrum, per cornu, & cætera hujuſmodi, per hæc oculorum aciem permeare contingit, & ab eiſdem tum ſolare lumen, tum aſpectum noſtrum frangi, idque ad angulos æquales. Quod ex eo intelligi poteſt. Quod ſi ab aqua, aut alio quovis eorum, quæ denſa & levia ſunt, radiorum ſolis ſit refractio, nóſque ità oculos ſtatuamus, ut in refractis ſint radiis, & in eum aquæ locum diſpiciant, unde refracti radii ſunt, orbem ſolis in aqua, tanquam in ſpeculo conſpiciemus; congruentibus videlicet & inter ſe aptis & reſpondentibus viſus noſtri radiis, & radiis ſolis, quod ad æquales & eoſdem angulos refringantur.

Quæ quidem reflexio, ut

ὕστερον

ὕστερον ἀποδείξομεν, ὁμοία φαίνεται γινομένη, ἐπί τε τῆς ἡμετέρας ὄψεως, καὶ ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἀλλὰ καὶ τὸ χρωννῦσθαι πῶς ἀπὸ τούτων πρὸς ἅπερ ἀνακλῶνται ἢ διακλῶνται· συμβαίνει μὲν τῷ τοῦ ἡλίου φωτὶ, συμβαίνει δὲ καὶ τῇ ἡμετέρᾳ ὄψει, ὡς ἐπιφαίνεσθαι ὁμοίως τοῖς οὔτωτε ὑφ' ἡμῶν ὁρωμένοις, οὕτω δὲ ὑφ' ἡλίου καταλαμπομένοις. Εἰ γὰρ ἀνίσχων ὁ ἥλιος, ἢ δυόμενος διά τινος ἐρυθροῦ διαλάμπει νέφους, ὁρᾶν ἐστὶν ἅπαντα φοινικὰ, καὶ γὴν καὶ θάλατταν, καὶ ἁπλῶς ὅσα ἂν καταλάμπει. Τούτοις δὴ παραπλήσια καὶ παρὰ τὴν ἡμετέραν ὄψιν ἐστὶ θεωρῆσαι. Ὁποῖον γὰρ ἂν τύχοι τὸ τοῦ διαφανοῦς χρῶμα, τοιουτόχρουν καὶ τὸ δι' αὐτοῦ φαινόμενον δόξειεν ἂν ὁρᾶν.

Καὶ αὖ πάλιν εἴτις λαβὼν ἔνοπτρον ὁποιονοῦν τῷ χρώματι πρὸς αὐτὸ θεωρῇ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἐμφαινόμενα ὁμόχροα τῷ ἐνόπτρῳ φαινεῖται. τῆς ὄψεως δηλονότι πρὸς τὰ ὁρώμενα ἀνακλωμένης, καὶ τὸ τοῦ ἐνόπτρου χρῶμα ἐπιφερούσης αὐτῆς. Ταῦτα δὲ συμβαίνειν φάμεν ἐπί τε τῆς ἡμετέρας ὄψεως, καὶ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἐὰν δὲ ἡ ἀνάκλασις ἀπ' ἀργυρῶν τινῶν γίνεται τῶν ἐνόπτρων, ἢ ἀπὸ καθαρῶν καὶ ἠρεμούντων ὑδάτων, οὐδὲν ἀποφέρεται χρῶμα, οὔτε τὸ ἡλιακὸν φῶς,

postea ostendemus; similis in obtutu nostro fieri videtur, atque in radiis solis. Quinetiam & solis luci, & aspectui nostro contingit, ut ab iis colorem quodammodo ducant, à quibus aut franguntur, aut reflectuntur, ut similitudo intercedat cum iis, quæ tum prospiciuntur à nobis, tum à sole lustrantur. Si enim aut oriens sol, aut occidens per rubram aliquam nubem effulgeat, & terra, & mare, & cætera denique quæ solis splendore fulgescunt, purpurea omnia videbuntur: quod æquè in obtuendo evenire, considerare quivis potest. Nam quali medium perlucidum colore sit, quod per id prospicitur, eundem colorem videbitur habere.

Itaque siquis sumptum quovis colore speculum contempletur, quæ in eo apparent, omnia ejusdem coloris esse videbuntur, refracta videlicet & reflexa acie: ac speculi colorem ad ea, quæ apparent, perferente. Atque hæc tum in aspectu nostro, tum in radiis solis evenire dicimus. Quod si ab argenteis quibusdam speculis fit refractio, aut à lympidis placidisque & quietis aquis, nullum ab iis colorem vel solaris lux trahit,

οὔθ'

οὐθ' ἡμετέρα ὄψις, ὡς ἂν ἀχρυστέρων πῶς ὄντων. Διὸ καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ χρώματα δοκεῖ, οἷα ἂν ἀπὸ τοιούτων, ἢ διὰ τοιούτων κλώμεναι ἀκτῖνες προσβάλλωσιν, ὁποῖα ἂν καὶ κατ' ἀληθείαν ὑπάρχει.

Ἐξ ἁπάντων δὴ τούτων, οὐκ ἔστιν ὅστις οἶμαι αἰσχυνθείη λέγων, φῶς τι ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὀμμάτων προϊέναι, οὕτως ἄφθονον τὴν πρὸς ἥλιον ὁμοιότητα τῆς ἡμετέρας ὄψεως θεωρήσας. Πλάτων δὲ ὁ μέγας, καὶ ἡλιοειδέστατον ἔφατο εἶναι τὴν ὄψιν τῶν περὶ τὰς αἰσθήσεις ὀργάνων. Εἰδέναι δεῖ, ὅτι αἱ ἀνακλάσεις αὗται καὶ διακλάσεις τῆς ὄψεως, οὐκ ἀτάκτως ἐπιτελοῦνται. Πρὸς γὰρ ἴσας γίνονται γωνίας ἀεὶ, αἱ δὴ καὶ συνίστανται πρὸς ἐκεῖνο, ἀφ' οὗπερ καὶ ἀνακλῶνται, ἢ διακλῶνται. Ἀπέδειξε γὰρ ὁ μηχανικὸς Ἥρων, ἐν τοῖς αὐτοῦ κατοπτρικοῖς, ὅτι αἱ πρὸς ἴσας γωνίας κλωμέναι εὐθεῖαι ἐλάχισταί εἰσι μέσων, τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς καὶ ὁμοιομεροῦς γραμμῆς πρὸς τὰ αὐτὰ κλωμένων πρὸς ἀνίσους γωνίας. Τοῦτο δὲ ἀποδείξας φησὶν, ὅτι εἰ μὴ μέλλοι ἡ φύσις μάτην περιάγειν τὴν ἡμετέραν ὄψιν, πρὸς ἴσας αὐτὴν ἀνακλάσει γωνίας. ὡμοίως δὲ δειχθήσεται, ὅτι καὶ ἡ διάκλασις τῆς ὄψεως τῆς ἡμετέρας, πρὸς ἴσας ἐπιτελεῖται γωνίας. Ἐκ δὲ τούτου φανερὸν, ὡς καὶ αἱ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες πρὸς ἴσας κλῶνται γωνίας.

vel aspectus noster, quippe coloris quodammodo sunt expertia. Ea igitur, in quæ incidunt radii, qui ab hujusmodi rebus colore carentibus, aut per eas franguntur, suum verúmque eorum colorem videbuntur habere.

Quæ cùm ità sint, neminem opinor affirmare pudeat, ab oculis nostris lucem prodire, cùm tam luculentam aspectui nostro esse videat similitudinem cum sole, & conjunctionem. Magnus quidem Plato ex omnibus sensuum instrumentis visum esse dixit solis simillimum, ejúsque speciem atque imaginem imprimis referre. Scire autem convenit has vel refractiones visus, vel perfractiones, non effici nulla certa ratione, aut ordine. Ad æquales enim fiunt angulos: qui quidem coëunt, unde vel refringuntur, vel perfringuntur. Etenim demonstravit mechanicus Hero in Catoptricis, quæ ad æquales angulos franguntur rectæ, minimas esse omnium, quæ ab eadem similiúmque partium linea sunt, & ad eadem franguntur ad impares angulos. Quo demonstrato, Natura, inquit, si frustra nostrum aspectum circumactura non est, ad æquales angulos visus perfractionem esse. Ex quo perspicuum est, solis quoque radios ad angulos æquales frangi.

Ὁυ

Οὐ γὰρ πῦ τῇ ἡμετέρᾳ ὄψει ἐν ἰσότητι τοῦτο συμβαίνειν δεῖ λέγειν, ταῖς δὲ τοῦ ἡλίου ἀκτῖσι, χτὶ τὸ ἄνισον καὶ ἄτακτον. Ἀποδείξαμεν δὲ κἂν τοῖς ἔμπροσθεν, ὑπίγε τῶν ἀνακλάσεων ἴσας συνίστασθαι γωνίας, ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ταῖς τῆς ἡμετέρας ὄψεως, ἥτις ἀποδέδεικται, πρὸς ἴσας κλᾶσθαι γωνίας.

Neque enim dici oportet, visui nostro hoc in æqualitate contingere: solis radiis, sine æquabilitate atque ordine. Ac supra docuimus, in refractionibus æquales à solaribus radiis confluere & constare angulos, angulis visus nostri; quem ad æquales angulos frangi demonstratum est.

ΤΕ'ΛΟΣ.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PRINCETON U.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRINCETON U.

32101 073248468

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google